

73

73-1-3

1.117

MANUELIS

R. P. AC FRATRIS
EMMANUELIS
PEREZ
D E

QUIROGA
ORDINIS MINORVM
REGVLARIS OBSERVANTIÆ PROVINTIÆ,
IMMACULATÆ
CONCEPTIONIS

LECTORIS IVBILATI, ACTVALIS DIFINITORIS,
PATRIA VALLIS-OLETANI

DISPVATIONES
THEOLOGICÆ.

IN PRIMVM LIBRVM SENTENTIARVM
AD MENTEM DOCTORIS SVBTILIS
IOANNIS DVNS SCOTI.

TOMVS SECVNDVS

CVM PRIVILEGIO REGIS, ET PERMISSV SVPERIORVM

In Conventu S. P. N. FRANCISCI Segoviensi excudebat

SEBASTIANVS RODRIGVEZ.

Anno Domini. 1705.

EMMANUELIS

PREZ

DE

OUTROGA

ORDINIS MINORVM

REPTILIA CONSERVANTIA PROVINTIA

IMMACULATAE

CONCEPTIONS

PATRIE VALLIS-OLETANI

DISPUTATIONES

THEOLOGICAL

IN PRIMUM LIBRUM SENTENTIA

AD MINISTRANDUM DOCTORIS SVETILLIS

LOWE'S BOOKS

TOMVS SECVNDVS

STAMPTON, REGIS, ST. PETER'S SUPERIOR

In Convenen S. P. M. FRANCISCO Segovienii exordibus

REVISED EDITION

Anna Dornier 1701.

ILL.^{mo} AC R.^{mo} D.D.

FRATRI ANTONIO FOLCH DE
CARDONA EX COMISSARIO GENERALI RELIGIONIS
SERAPHICÆ, ET NVNC MERITISSIMO
ARCHIEPISCOPO VALENTINO.

ASSENT ad pedes tuos (Ill. Domine) primitiæ manuum mearum, Augustam quærentes tutelam, vt currit hoc opus, ni supræmo Ordinis nostræ Hyerarchæ, qui etiam mei Dominus est, deberentur sacrari; cum scriptum sit: *Offeretis Domino primatias manuum vestrarum. Deuterom. 12.* Hoc autem pergit ad te, nemine impellente, vt leuia sursum, & grauiâ deorsum. Non aduoluitur, aut trahitur, quamquam currens ad pedes tuos meum opus, generis nobilitate tui, quæ sane, vt omnibus manifestè apparet, & clarum tuum conclamat nomen, maxima est; hæc enim veriùs aliena est, quam propria: *nam genus, & proauos, & quæ non fecimus ipsi, vix ea nostra voco; Obid. Metaph. 14.* Sed ijs facinoribus illectum, quæ te ter maximum reddunt.

Multa fabularunt de Trismegisto veteres, at ipse facis vera, quæ fabularunt illi. *Dicitur est ter maximus ille, quod est Philosophus maximus, & Sacerdos, & maximus deniquè Rex fuerit. Diodor. Sicul. apud Robert. Steph. Verb. Trismegistus.* Si autè ego Trismegistum tibi, aut chimeram veritati, aut vimbram tantum corpori, componam. Ille nec Philosophia, nec Sacerdotio, nec regimine maximus, adeòque neque maximus semel, quid quid dixerint antiquiores. Tu verò meliori Philosophia, Sacerdotio vero, & regimine irreprehensibili, etiam millies grandis, ter maximum superas.

Philosophus dicitur is, qui est sapientiæ, & sapientum amans: tu nemini horum amore cedis. Is Sacerdos, qui Deo dicatus sacra facit, qui pro populo hostiam offert immaculatam; nemo autem est, qui offerendi puritate possit præire tibi, qui Religiosis sacra faciat. Is veriùs Rex, qui fortiùs, suauiusque regit, & in te vidimus omnes, videmusque fortitudinem regiminis, adeò suauitati maritatum, vt nullo queant diuortio separari.

Tres potissimum continet tractatus hoc opus. De Scientia futurorum primus. De Voluntate Dei secundus. De Diuina Prædestinatione tertius. Tibi nedum verè sapienti, sed scientiarum incyclopediæ, difficillimus ob solas recentes litteras offertur Tractatus de Scientia Contingentium Futurorum. Tibi tractatus de Diuina voluntate dicatur, qui eam eo vsque imitaris, vt omnes homines velis saluos fieri, salutis animarum estuans Celo, & omnia quæcumque velis, facias, quin, nisi quod iustum est, aliquando veles. Tibi tandem iure summo Tractatus de Deo Prædestinante sa-

cratur, qui adeò sapientèr rexisti, & regis, vt fortitèr, & suauitèr disponens omnia, adoptatos perduxeris, & perducas fines.

Qui hæc, Philosophiam, nempè, regimen, sapientiam, Prouidentiam meditetur tuam, & alia multa, quæ si vellem, non possem, oneri impar, refferre, aut si possem, nollem, timens irritationem modestiæ tuæ, & sententias illas: *Vir linguosus non dirigitur in terra: In multiloquio non deerit peccatum. Psalm. 139.* videbit, & non per speculum, quam iustè dixerim, impellente nemine, opus hoc ad tuos properare pedes, qui est ter maximus vere, authorem cordicitus voluens, & secum rapiens. Sospitet ad annos multos dominationem Illustrissimam tuam Deus bono communi, vt linquas (& fido, relinques) in administratione Ecclesiæ tuæ, successoribus exempla, ea virtutum insignia, quæ in Familiæ nostræ Regimine reliquisti, possisque cum Paulo dicere omnibus: *Imitatores mei stote, Ad Philipens. 3.* Et tandem tandem cum ipso 2. *Ad Thimot. 2.* post bonum Certamen Coronam consequaris Iustitiæ, quam reddet tibi Dominus in illa die Iustus Iudex.

Ita vouet, & obsecrat,
Illustrissimæ ac Reverendissimæ Princeps.
Servus deditissimus, & obsequentissimus Filius tuus.
Frater Emmanuel Perez
De Quiroga.

FEE DE ERRATAS.

Pag. 27. n. 14. antecedente, *lege* accedente. Pag. 32 n. 40. vero, *lege* verè. Pag. 186. n. 21. nos, *lege* non. Pag. 213. n. 16. vera, *lege* verum. Pag. 284. n. 143. sic, *lege* est. Pag. 301. n. 61. pracesse, *lege* præcisse. Pag. 307. n. 84. inius, *lege* intellectus. Pag. 316. n. 4. inferus, *lege* inferius. Pag. 323. n. 38. cassari, *lege* caussari. *Ibidem* n. 40. intenre, *lege* intendere. Pag. 372. n. 50. vorum, *lege* bonum. Pag. 381. n. 91. pœnitentia, *lege* pœnitentiæ.

He visto este Libro intitulado: *Disputationes Theologicas*, su Autor el R. P. Fr. Manuel Perez de Quiroga; y con estas erratas corresponde à su original. Madrid, y Agosto à diez y siete de mil 1705.

D. Benito del Rio, y Cordido
Corrector Gál. por su Mag.

SVMA DE LA TASSA.

TAsaron los Señores del Consejo Real à seis maravedis cada pliego de este Libro, como consta del original, refrendado por Francisco Diez de Ribero, su fecha en Madrid à 12. de Septiembre de 1705.

I N D E X

DISPUTATIONVM,

ET PARAGRAPHORVM,

Quæ In hoc Secundo Tomo in Primum Librum Sententiarum continentur.

Litera P. Paginam designat.

TRACTATUS QVARTVS.

De Scientia Futurorum
Contingentium.

DISPUTATIO TRIGESIMA TERTIA.

Quid, & quotuplex sit Futurum
contingens?

§. I.

Resolvitur prima pars disputationis. *Pag. 1.*

§. II.

Resolvitur 2. & 3. pars disputationis. *pag. 4.*

DISPUTATIO XXXIV.

An Deus certò, & infallibiliter cognoscat
Futura Contingentia Conditionata?

§. I.

Quibusdam præsuppositis referuntur sententia. *Pag. 7.*

§. II.

Prima assertio veræ sententiæ. *Pag. 8.*

§. III.

Secunda assertio veræ sententiæ. *Pag. 11.*

§. IV.

Tertia assertio veræ sententiæ. *Pag. 13.*

§. V.

Quarta assertio veræ sententiæ. *Pag. 17.*

§. *Ultimus.*

Quinta assertio veræ sententiæ. *Pag. 21.*

DISPUTATIO XXXV.

An Deus certò, & infallibiliter conditio-
nata contingentia cognoscat ante decre-
tum liberum suæ voluntatis? *Pag. 24.*

DISPUTATIO XXXVI.

An Deus conditionata cōtingentia cog-
noscat in decreto libero suæ voluntatis?

§. I.

Referuntur sententiæ Generales. *Pag. 25.*

§. II.

Declarantur opiniones, quæ ad nostrum fa-
ciunt intentum. *Pag. 26.*

§. III.

Opinio de Divinis Idæis impugnatur. *Pag. 26.*

§. IV.

Declaratur opinio de decreto antecedenti.
Pag. 29.

§. V.

Authoritatibus Conciliorum impugnatur de-
cretum antecedens Thomistarum. *Pag. 29.*

§. VI.

Authoritatibus Patrum rejicitur decretum
antecedens Thomistarum *Pag. 33.*

§. VII.

Scoti ratione impugnatur decretum antece-
dens Thomistarum. *Pag. 34.*

§. VIII.

Alijs rationibus impugnatur decretum ante-
cedens Thomistarum. *Pag. 43.*

§. IX.

Decretum antecedens esse contra D. Thomā
ostenditur. *Pag. 45.*

§. X.

Decretum antecedens rejicitur ex doctrina
Thomistarum. *Pag. 48.*

§. XI.

Solvuntur argumenta Ill. Godoy. *Pag. 50.*

DISPUTATIO XXXVII.

An ista Scientia sit media inter natura-
lem, & liberam, vel ad aliquam ex illis
pertineat?

§. I.

Quibusdam præsuppositis referuntur opinio-
nes. *Pag. 54.*

§. II.

INDEX

§. *Secundus.*

Partum consequenter ad propria principia Scientiam mediam Iesuitarum negat Ill. Godoy. *Pag.* 55.

DISPUTATIO XXXVIII.

An Scientia media necessaria sit ad conciliandam efficaciam gratiæ cum nostra libertate? *Pag.* 58.

DISPUTATIO XXXIX.

An Deus Futura Contingentia absoluta cognoscat in decreto prædeterminatio?

Pag. 59

DISPUTATIO XXXX.

An hæc Futura ideo sint Futura, quia scitæ; an è contra, ideo sciantur, quia Futura sint?

§. *Primus.*

Præmittuntur aliqua, & referuntur sententiæ. *Pag.* 59.

§. *Secundus.*

Statuitur nostra conclusio, & probatur. *P.* 60.

§. *Tertius.*

Argumentis Ill. Godoy occurritur. *pag.* 61.

DISPUTATIO XXXXI.

An omnia Futura Contingentia Deo ab æterno phisicè in mensura æternitas coexistent

§. *Primus.*

Quibusdam præsuppositis referuntur sententiæ. *pag.* 65.

§. *Secundus.*

Vera sententia eligitur, & Scoti rationibus probatur. *pag.* 68.

§. *Tertius.*

Argumenta Ill. Godoy ab autoritate solvuntur. *Pag.* 73.

§. *Quartus.*

Solvitur argumentum Ill. Godoy deductum ex infinitate æternitatis. *Pag.* 80.

§. *Quintus.*

Solvuntur argumenta ex similitudine æternitatis desumpta. *Pag.* 81.

§. *Sextus.*

Occurritur argumento Ill. Godoy desumpto ex indivisibilitate æternitatis. *Pag.* 85.

§. *Septimus.*

Argumenta ex perfecta possessione æternitatis solvuntur. *Pag.* 85.

§. *Octavus.*

Alia argumenta Ill. Godoy solvuntur. *P.* 86.

§. *Nonus.*

Varia, & singularia argumenta solvuntur. *pag.* 87.

DISPUTATIO XXXXII.

An phisica Futurorum præsentia in æternitate conducatur, ut Deus illa certò intuitivè cognoscat?

§. *Primus.*

Relatis sententijs statuuntur conclusiones. *pag.* 93.

§. *Secundus.*

Occurritur duplici argumento Ill. Godoy. *pag.* 96.

TRACTATUS QUINTVS.

De Diuinis Idæis.

DISPUTATIO XXXXIII.

An Idæa in Deo sit Diuina essentia, vel creatura obiectivè, existens in Diuino intellectu?

§. *Primus.*

Idæarum existentia probatur. *pag.* 98.

§. *Secundus.*

Vera sententia eligitur, & probatur. *pag.* 100.

§. *Tertius.*

Rationibus stabilitur vera sententia. *pag.* 101.

§. *Quartus.*

Firmatur vera sententia oppositam Ill. Godoy impugnando. *pag.* 105.

§. *Quintus.*

Vltèrius firmatur vera sententia oppositam Ill. Godoy impugnando. *pag.* 110.

§. *Sextus.*

Solvuntur argumenta Ill. Godoy contra veram sententiam. *pag.* 117.

§. *Septimus.*

Solvuntur alia argumenta Ill. Godoy contra veram sententiam. *pag.* 121.

§. *Octavus.*

Occasione huius replicæ Ill. Godoy examinatur: an sit idæa formalis? *pag.* 127.

DISPUTATIO XXXXIV.

An intellectus Diuinus possit aliqua entia rationis formare?

§. *Vni-*

INDEX

§. Vnicus.
Resoluitur difficultas. *Pag.* 130.

TRACTATVS SEXTVS.

De Voluntate Dei.

DISPVATIO XXXV.

An ratio qua D. Thomas probat voluntatem in Deo sit efficax demonstratio?

§. Primus.
Existencia voluntatis in Deo auctoritate, & ratione probatur. *Pag.* 131.

§. Secundus.
Eligitur vera sententia, & probatur. *Pag.* 132.

§. Tertius.
Altera conclusionis probatio, & explicatur: an omne intellectivum debeat esse volitivum? *Pag.* 142.

§. Quartus.
Solvitur argumentum III. Godoy respondendo ad rationem D. Thomæ. *Pag.* 146.

§. Quintus.
Corollaria præcedentis doctrinæ. *Pag.* 146.

DISPVATIO XXXXVI.

An velle Dei, sit de constitutione metaphisica Diuinæ naturæ? *Pag.* 153.

DISPVATIO XXXXVII.

Andetur in Deo voluntas per modum potentia? *Pag.* 153.

DISPVATIO XXXXVIII.

Per quid decretum liberum Dei constituatur?

§. Primus.
Opinio III. Godoy declaratur. *Pag.* 154.

§. Secundus.
Opinio III. Godoy impugnatur. *Pag.* 156.

§. Tertius.
Amplius impugnatur opinio III. God. *p.* 159.

§. Quartus.
Rursus impugnatur opinio III. Godoy. *p.* 161.

§. Quintus.
Occurritur argumentis III. Godoy. *Pag.* 164.

DISPVATIO XXXXIX.

Quodnam sit obiectum Formale motivum, aut terminativum voluntatis Diuinæ?

§. Primus.

Deum propriam bonitatem necessario diligere probatur. *Pag.* 167.

§. Secundus.

Amor creaturarum in Diuina voluntate probatur. *Pag.* 168.

§. Tertius.

Quibusdam præsuppositis referuntur sententia. *Pag.* 169.

§. Quartus.

Obiectum formale motivum Diuinæ voluntatis explicatur. *Pag.* 171.

§. Quintus.

Obiectum terminativum Diuinæ voluntatis explicatur. *Pag.* 174.

§. Vltimus.

Corollaria præcedentis doctrinæ. *Pag.* 175.

DISPVATIO L.

An Dei volitio in varia attributa sit distinguenda? *Pag.* 177.

DISPVATIO LI.

An Deus amet creaturas possibiles?

§. Primus.

Aliqua supponuntur, & referuntur sententia. *Pag.* 181.

§. Secundus.

Conclusio statuitur, & probatur. *Pag.* 183.

§. Tertius.

Specialibus rationibus probatur nostra conclusio. *Pag.* 189.

§. Vltimus.

Diluntur argumenta III. Godoy. *Pag.* 193.

DISPVATIO LII.

An detur in Deo formaliter actus aliquis liber, qui numquam impleatur?

§. Primus.

Assignantur divisiones Diuinæ voluntatis. *Pag.* 199.

§. Secundus.

Conclusio statuitur, & probatur. *Pag.* 206.

DISPVATIO LIII.

An ex eo, quod Deus aliquid in tempore inciperet velle, vel à libera volitione desistat, phisica mutatio inferatur in illo? *Pag.* 209.

INDEX

DISPUTATIO LIV.

An, si prima causa ex necessitate naturæ operaretur, posset nostra voluntas libere operari?

§. I.

Aliquibus animaduersis referuntur sententiæ. Pag. 209.

§. II.

Statuitur prima, & resolutiua disputationis conclusio. Pag. 211.

§. III.

Contraria sententia Ill. Godoy. cum suis fundamentis proponitur. Pag. 218.

§. IIII.

In prædicta hypotesi non mansurum liberum arbitrium creatum probatur. Pag. 224.

§. V.

De Identitate concursus Diuinis. Pag. 229.

DISPUTATIO LV.

Andetur in Deo libertas contradictionis, ita, ut eius voluntas ab omni actu libero potuerit manere suspensa? Pag. 235.

TRACTATUS SEPTIMVS.

De Amore Dei.

DISPUTATIO LVI.

An Deo cum proprietate competant odium, timor, tristitia, & ira?

§. I.

Certa declarantur, & necessaria supponuntur. Pag. 236.

§. II.

Eligitur, & probatur vera sententia. Pag. 237.

§. III.

Obiectionibus Ill. Godoy occurritur. Pag. 242.

DISPUTATIO LVII.

Qui ex alijs actibus enumeratis suprâ Diuinæ voluntati conueniant?

§. I.

Statuuntur, quæ apud omnes sūt certa. Pag. 246.

§. II.

Referuntur sententiæ, & statuitur prima conclusio. Pag. 246.

§. III.

Argumentis Ill. Godoy occurritur. pag. 248.

§. Quartus.

Statuitur secunda conclusio veræ sententiæ. pag. 250.

DISPUTATIO LVIII.

An Deus amet rationales creaturas amore amicitia? Pag. 251.

TRACTATUS OCTAVVS.

De Prædestinatione.

DISPUTATIO LIX.

Quos actus intellectus, & voluntatis requirat prædestinatio usque ad sui executionem?

§. Primus.

Quibusdam præsuppositis referuntur sententiæ. Pag. 252.

§. Secundus.

Necessitas decreti executiui, ut ab Ill. Godoy ponitur, rejicitur. Pag. 259.

§. Tercius.

Solvuntur argumenta Ill. Godoy. Pag. 266.

§. Quartus.

Distinctio decreti intentiui ab executiuo defenditur, & qualis declaratur. Pag. 273.

§. Quintus.

Imperium à iudicio distinctum in Diuino intellectu impugnatur. Pag. 278.

§. Sextus.

Falsitas suppositionis Ill. Godoy ostenditur. Pag. 279.

§. Septimus.

Imperium intellectuale ab Ill. Godoy statutum rejicitur. Pag. 281.

§. Octauus.

Argumentis Ill. Godoy occurritur. Pag. 286.

DISPUTATIO LX.

In quo ex prædictis actibus prædestinationis essentia consistat?

§. Primus.

Quibusdam suppositis referuntur sententiæ. Pag. 290.

§. Secundus.

Fundamenta pro utroque actu assignantur. Pag. 292.

§. Tercius.

Solvuntur fundamenta pro utroque actu. Pag. 293.

§. IV.

DISPUTATIONVM.

§. IV.

Afsignantur fundamenta pro vnico actu. *Pag.* 297.

§. V.

Fundamenta pro vnico actu solvuntur. *P.* 298.

§. VI.

Fundamenta Ill. Godoy pro solo actu intellectus proponuntur, & solvuntur. *Pag.* 299.

§. VII.

Fundamenta Scotistarum pro solo actu voluntatis proponuntur, & solvuntur. *Pag.* 301.

§. VIII.

In quo actu prædestinatio essentialiter consistat, dato, quod in vno tantum consistat? *P.* 302.

§. IX.

Occurritur argumentis Ill. Godoy. *Pag.* 309.

§. X.

In quo actu consistat prædestinatio, dato, quod in vno tantum consistat, & in quo perfectiori modo consistat, supposito, quod stet in pluribus. *Pag.* 113.

§. Vltimus.

Corollaria præcedentis doctrinæ. *Pag.* 314.

DISPUTATIO LXI.

Quomodo prædestinatio ad providentiam comparetur, & qualiter distinguitur ab illa?

§. I.

Prima pars disputationis resolvitur. *Pag.* 315.

§. II.

Circa secundam partem prima difficultas resolvitur. *Pag.* 320.

§. III.

Secunda difficultas resolvitur. *Pag.* 321.

§. IV.

Solvuntur argumenta pro sententia negatiua. *Pag.* 322.

§. Vltimus.

Argumenta Ill. Godoy pro parte affirmatiua solvuntur. *Pag.* 325.

DISPUTATIO LXII.

An substantia prædestinati sit suæ prædestinationis effectus?

§. I.

Relatis sententijs statuitur conclusio. *P.* 327.

§. II.

Solvitur fundamentum Ill. Godoy. *Pag.* 334.

§. III.

Quid de facto dicendum sit resolvitur. *P.* 338.

§. IV.

Authoritatibus D. Thomæ probatur nostra conclusio. *pag.* 345.

§. Vltimus.

Argumentis Ill. Godoy occurritur. *pag.* 349.

DISPUTATIO LXIII.

An permissio peccati sit in electis effectus prædestinationis illorum?

§. I.

Relatis sententijs statuitur, & probatur prima conclusio. *pag.* 358.

§. II.

Dilvuntur argumenta Ill. Godoy. *pag.* 374.

§. III.

Duplex alia statuitur conclusio. *pag.* 382.

§. Vltimus.

Corollarium ex dictis. *pag.* 283.

DISPUTATIO LXIV.

An omnia dona supernaturalia sint prædestinationis effectus prædestinationis illorum? *Pag.* 387.

DISPUTATIO LXV.

An electio efficax prædestinatorum ad gloriam merita præuissa supponat; an verò merita præuissa præcedat?

§. I.

Aliqua supponuntur, & sententiæ declarantur. *pag.* 388.

§. II.

Prima conclusio statuitur, & auctoritate Scripturæ probatur. *pag.* 391.

§. Tertius.

Ex Patribus, & Concilijs probatur conclusio. *Pag.* 394.

§. Quartus.

Ratione, & paritatibus probatur conclusio, & argumenta contra ipsam solvuntur. *Pag.* 397.

§. Quintus.

Statuitur secunda conclusio, & Scripturæ Patrumque testimonijs probatur. *Pag.* 399.

§. Sextus.

Afsignatur triplex probatio pro nostra conclusione. *Pag.* 403.

§. Septimus.

Alia triplex probatio conclusionis declaratur. *Pag.* 410.

§. Octavus.

Cæteræ probationes declarantur. *Pag.* 414.

§. IX.

INDEX

§. *Nonus.*

Solvuntur argumenta Ill. Godoy. pag. 416.

§. *Decimus.*

Occurritur triplici argumento pro Ill. Godoy efformato. pag. 420.

§. *Ultimus.*

Corollaria præcedentis doctrinæ. pag. 421.

DISPUTATIO LXVI.

An detur ex parte nostra causa prædestinationis quantum ad primum effectum, vel possit dari? Pag. 423.

DISPUTATIO LXVII.

Quomodo certitudo prædestinationis cum prædestinatorum libertate cohæreat?

§. *Primus.*

Aliqua certa supponuntur, & sententiæ declarantur. pag. 427.

§. *Secundus.*

Nostra conclusio statuitur, & probatur duplici speciali ratione. pag. 428.

§. *Tertius.*

Ratione desumpta ex Concilio Tridentino probatur nostra conclusio. pag. 431.

§. *Quartus.*

Alijs rationibus probatur nostra conclusio. pag. 438.

§. *Quintus.*

Primo argumento Ill. Godoy occurritur. pag. 440.

§. *Ultimus.*

Solvitur secundum, & ultimum fundamentum Ill. Godoy. Pag. 447.

DISPUTATIO LXVIII.

An possit vnus homo promereri alteri omnes suæ prædestinationis effectus?

Pag. 450.

DISPUTATIO LXIX.

An voluntas efficax negandi reprobis gloriam antevertat in Deo præuisionem demeritorum?

§. *Primus.*

Aliqua certa supponuntur. Pag. 453.

§. *Secundus.*

Relatis sententijs statuitur prima conclusio, & authoritatibus Probat. Pag. 456.

§. *Tertius.*

Probatur secundo conclusio, & impugnatur prima solutio ab Ill. Godoy allata. Pag. 460.

§. *Quartus.*

Probatur tertio conclusio, & impugnatur secunda solutio Ill. Godoy. Pag. 469.

§. *Quintus.*

Probatur quarto conclusio, & impugnatur tertia solutio Ill. Godoy. Pag. 473.

§. *Sextus.*

Aliæ probationes pro conclusione assignantur. Pag. 477.

§. *Septimus.*

Argumenta Ill. Godoy contra primam conclusionem solvuntur. Pag. 482.

§. *Octavus.*

Statuitur, & probatur secunda conclusio. pag. 498.

§. *Nonus.*

Solvuntur argumenta, quibus motus est Ill. Godoy ad oppositum defendendum. pag. 506.

§. *Decimus.*

Statuitur, & probatur tertia conclusio. Pag. 509.

§. *Undecimus.*

Occurritur argumentis Ill. Godoy. pag. 512.

§. *Duodecimus.*

Quid de mente D. Thomæ dicendum sit circa triplicem supra positam conclusionem? Pag. 521.

§. *Ultimus.*

Inferitur ex dictis quid de causa reprobationis, & quid de illius effectibus sit dicendum. P. 532.

DISPUTATIO LXX.

An Deus der omnibus reprobis auxilia sufficientia ad salutem?

§. *Primus.*

Præmittuntur, quæ apud omnes sunt certa. Pag. 535.

§. *Secundus.*

Resolvitur difficultas. Pag. 537.

TRACTATUS

QVARTVS

DE SCIENTIA FVTVRORVM CONTINGENTIVM.

DISPUTATIO

TRIGESIMA TERTIA.

Quid, & quoruplex sit futurum contingens?

Num. 1

DISPUTATIONEM hanc adducit Ill. God. in limine tractatus, & vt ex ipsa constat, eam tradit, non tam, vt suam opinionem firmet, quàm, vt opiniones Iesuitarum impugnet, ad impugnandam postea Scientiam mediam. Hoc itaque, vt claret, non est iuxta intentum nostri operis; quare relictis omnibus (ad quæ necessitas non cogerit) quæ in PP. Societatis tradit Ill. God. in hoc tract. ea solum, quæ nobis aduersantur, in ipsum declarabimus. In hac ergo disputatione tria in examen vocat Ill. God. Primum est: quid sit futuritio? Secundum: quid sit contingentia? Tertium: quoruplex sit futurum contingens? Pro quibus sit.

Tria in
examen
vocatur.

§. I.

Resoluitur prima pars Disputationis:

2.
Quid est
futurum
declara-
tur.

CERTISSIMUM est apud omnes, quod futurum est illud, quod habebit esse in aliqua differentia temporis, sicut præteritum est illud, quod aliquando habuit esse, & existens est, quod actu est. Difficultas tamen stat in explicando formam huius concreti, seu rationem formalem, à qua provenit futuritio, & per quam à puro possibili,

præsenti, & præterito differt. Opiniones refert Ill. God. in quo videndas relinquo, & vt in ipsum facit, difficultatem resolvemus conformiter ad dicta de quidditate possibilem, de quo latè egimus tom. 1. tract. 3. disp. 26. §. 1. per totum. Vnde ante resolutionem.

Suppono 1: quod futurum habet ab æterno esse volitum ad aliquando

3.
Suppono

existendum, quod est esse diminutum, seu secundum quid. Hoc est (si attentè inspicatur) quod omnes fateri tenentur, nedum, vt certum in bona Philosophia, verum, & de fide. Ratio est: nam voluntas Divina voluit ab aeterno futurum: ergo futurum habet ab aeterno esse volitum, cum idem sit, voluntatem Divinam velle futurum, ac futurum esse volitum. Hoc amplius declaratur per dicta de possibilibus *disp. 26. cit. à n. 5.*

4. *Secundo.* Suppono 2: quod hoc esse diminutum futuri est productum à Divina voluntate. In hoc conveniunt omnes, & probatur breviter: Deus intelligendo creaturas, dat illis primum esse possibile: ergo amando illas efficaciter, dat illis primum esse futuritionis: ergo futurum habet esse futurum à Divina voluntate. *Tertio.* Suppono 3: quod hoc esse volitum, seu diminutum futuri est verum ens reale, vt contradistinguitur à nihilo, & ab ente rationis. Hoc negare nequit Ill. Godoy, qui hoc esse tribuit possibilibus, licet alijs terminis hoc fateatur; ait enim *tom. 1. disp. 26. n. 66.* quod possibile est ens reale nominaliter sumptum, licet non participialiter acceptum.

5. *Quarto.* Suppono 4: quod hoc esse volitum futuri dicitur tale per intrinsecam denominationem. Hæc suppositio, à qua dependet tota difficultatis resolutio, probatur 1: esse cognitum creaturarum possibilium dicitur tale per intrinsecam denominationem: ergo esse volitum futuri dicitur tale per intrinsecam denominationem. Antecedens constat ex dictis prædicta *disp. 26. n. 38. & 39.* Consequentia paritate videtur certa. *Secundo.* Probatur 2: Ens rationis non dicitur tale per extrinsecam denominationem, sed per intrinsecam: ergo similiter: esse volitum futuri non dicitur tale per extrinsecam denominationem, sed per intrinsecam. Probatur antecedens: extrinseca denominatio, qua paries, v.g. dicitur visus, supponit parietem in proprio esse; sed denominatio, quam tribuit intellectus enti rationis, illud in

proprio esse non supponit: ergo ens rationis non dicitur tale per extrinsecam denominationem, sed per intrinsecam. Ex hocque probatur 3. prædicta suppositio: ideo ens rationis dicitur tale per intrinsecam denominationem, quia illud in proprio esse non supponit; sed esse volitum futuri non supponit futurum in proprio esse: ergo hoc esse volitum futuri dicitur tale per intrinsecam denominationem.

6. *Quarto.* Probatur 4. eadem suppositio: esse volitum per Divinam voluntatem non convenit futuris, sicut eis convenit esse volitum per voluntatem creatam; sed hoc illis convenit per extrinsecam denominationem: ergo illud eis convenit per intrinsecam denominationem. Minor, & consequentia tenent. Maior est certa: nam esse volitum creaturarum per voluntatem creatam non est primum esse futuritionis illarum; sed esse volitum per voluntatem Divinam est primum esse futuritionis illarum: ergo esse volitum per Divinam voluntatem non convenit futuris, sicut eis convenit esse volitum per voluntatem creatam. Advertendum tamen est, quod illud esse volitum non est ita intrinsecum creaturis, vt ponat in ipsis aliquid, ratione cuius dicantur esse in se ipsis absolute loquendo, quia cum illud esse sit diminutum, & secundum quid, non debet absolute concedi, quod per illud sint creaturæ in se ipsis absolute sed in voluntate Divina, sicut volitum est in volente. His itaque suppositis. Sit.

7. *Conclusio.* *rem esse futuram dicit pro formali denominationem intrinsecam ortam ex determinatione voluntatis Divina, seu Divino decreto ad aliquando existendum.* Hæc conclusio est conformis ad dicta de esse formali possibile, *disp. 26. cit. n. 38.* estque contra Ill. God. *n. 5.* asserente: rem esse futuram dicere de formali preparationem, & determinationem causarum ad illius productionem. Probatur 1. nostra conclusio: ab eo aliquid constituitur in ratione futuri, à quo formaliter determinatur ab statu possibilitatis ad

Tertio.

6. Quarto.

Adverte.

7. Conclusio.

Prob. 1. conclusio.

statum existentiae habendae aliquando; sed ab intrinseca denominatione orta ex determinatione voluntatis Divinae, seu Divino decreto ad aliquando existendum, res determinatur formaliter ab statu possibilitatis ad statum existentiae habendae aliquando: ergo rem esse futuram dicit pro formali denominationem intrinsecam ortam ex determinatione voluntatis Divinae, seu Divino decreto ad aliquando existendum.

Maiores, & consequentia tenent. Minor vero probatur: res determinatur formaliter ab statu possibilitatis ad statum existentiae aliquando habendae ab esse voluto Divinae voluntatis, seu Divino decreto decernente existentiam aliquando habendam; sed esse volitum rei est intrinseca denominatio illius ex n. 5: ergo ab intrinseca denominatione orta ex determinatione voluntatis Divinae, seu Divino decreto ad aliquando existendum, res determinatur formaliter ab statu possibilitatis ad statum existentiae habendae aliquando. Minor, & consequentia tenent. Maior probatur: ab esse voluto voluntatis Divinae, seu à Divino decreto decernente existentiam aliquando habendam, habet res futuritatem ex num. 6: ergo res determinatur formaliter ab statu possibilitatis ad statum existentiae aliquando habendae ab esse voluto voluntatis Divinae, seu Divino decreto decernente existentiam aliquando habendam.

8.
Prob. 2.
conclusio

Probatur 2. conclusio: per id constituitur aliquid formaliter, & essentialiter in ratione futuri, per quod primo distinguitur formaliter à quocumque non tali; sed per intrinsecam denominationem ortam ex determinatione voluntatis Divinae, seu ex Divino decreto ad aliquando existendum, distinguitur primo, & formaliter futurum à quocumque non tali: ergo rem esse futuram dicit pro formali denominationem intrinsecam ortam ex determinatione voluntatis Divinae, seu Divino decreto ad aliquando existendum.

Maior, & consequentia tenent. Minor constat: nam praedicta denominatio est, quae primo, & formaliter reperitur in futuro, per illamque distinguitur à possibili, praesenti, & praeterito: ergo per intrinsecam denominationem ortam ex determinatione voluntatis Divinae, seu ex Divino decreto ad aliquando existendum, distinguitur primo, & formaliter futurum à quocumque non tali.

Probatur 3. destruendo fundamentum Ill. God: rem futuram dicere pro formali praeparationem, & determinationem causarum ad illius productionem, est rem futuram denominari talem ab extrinseca forma; sed nequit res futura denominari futura ab extrinseca forma: ergo res futura nequit dicere pro formali praeparationem, & determinationem causarum ad illius productionem. Maior est Ill. God. n. 6. Probatur minor: non minus res futura est intrinsece talis, ac ens rationis est intrinsece tale; sed ens rationis iuxta Thomistas nequit denominari tale ab extrinseca forma, sed per aliquid intrinsece existens in illo: ergo nequit res futura denominari futura ab extrinseca forma, sed per aliquid intrinsece existens in illa.

Arguitur ex Ill. God. n. 6: rem esse futuram est aliquid reale: ergo debet ab aliqua forma reali provenire; atqui talis forma non est intrinseca rei futurae: ergo est extrinseca forma rei, quae denominatur futura; tunc sic; sed talis extrinseca forma non est causa, propterea potens est in actu primo; quia ut sic solū tribuit denominationem possibilem: ergo debet esse praeparatio causarum, illarumque ordinatio ad rei productionem. Probatur prima sumpta: res futura tempore futuritatis nihil est: ergo est incapax denominationis ab intrinseca forma: ergo talis forma non est intrinseca rei futurae.

Respondeo ad argumentum concessio antecedenti; & consequentia, negando sumptam, ad cuius probationem distingo antecedens: res futura

9.
Prob. 3.
conclusio
destruendo
fundamentum
Ill. God.

10.
Arguitur
ex
Ill. God.

11.
Respond.
ad argu-
mentum.

tempore futuritionis nihil est, propterea nihil opponitur enti realiter existenti, vel participialiter sumpto concedo antecedens; est nihil, propterea nihil opponitur enti realiter in potentia, seu nominaliter accepto nego antecedens, & consequentiam. Solutio claret ex dictis. n.4. ibique constat esse Ill. Godoy. Et certe si Ill. Godoy ibi cit. concedit: possibilia esse entia realia nominaliter, cur, & quare hoc negat in presenti futuris? Ex hoc potest evidens efformari contra Ill. Godoy retorsio. Ultra quod.

Retor-
que.

12.

Retor-
queo con-
tra Ill.
Godoy.

Retorqueo contra ipsum: quod res futura tempore futuritionis nihil sit, non obest, ut dicatur talis ab intrinseca forma: ergo ruit fundamentum Ill. Godoy. Probatur antecedens: quod ens rationis sit nihil, non obest iuxta Thomistas, ut tale dicatur ab intrinseca forma: ergo similiter, quod res futura tempore futuritionis nihil sit, non obest, ut dicatur talis ab intrinseca forma. Ill. Godoy aliam rationem pro sua conclusione non adducit, nec contra rationes nostrae aliquid tradit, quia opinio nostra non fuit ab eo imaginata.

13.

Concluditur ergo claritatis gratia, quod futurum dicitur tale effectivè à voluntate Divina, seu Divino decreto decernente existentiam aliquando habendam. Pro materiali verò dicit existentiam habendam, consequenterque præparationem, & determinationem causarum ad illam producendam. Et denique pro formali dicit denominationem intrinsecam ortam ex determinatione Divinae voluntatis, seu decreto Divino ad aliquando existendū, in quo posita est nostra conclusio.

§. II.

Resolvitur secunda, & tertia pars disputationis.

14.

Secunda
pars re-
solvitur.

Secunda pars disputationis quærit: quid sit contingentia? quod facillimam habet expeditionem, pro quo supponendum est, quod effectus necessarius, & contingens considerari pos-

sunt dupliciter, scilicet, in essendo, & in causari, seu, ut ait Ill. Godoy, sub ratione entis, & sub ratione effectus. Primo modo considerantur in se ipsis, sicque necessarium est, quod ex natura sua non potest deficere, ut Angelus, & quodcumque aliud incorruptibile ab intrinseco, licet ab extrinseco, à Deo nempe suspendere concursum, annihilari possit. Contingens est, quod ex natura sua deficere valet, ut quodlibet corruptibile ab intrinseco. Hæc autem necessitas, & contingentia sunt essentialia rebus, unde in quocumque statu ponantur, necessarium semper erit necessarium, & contingens semper erit contingens. De hac ergo necessitate, & contingentia non loquimur in presenti, agereque de illis pertinet ad Methaphysicam, quia sunt modi, vel passionis dividentes ens in communi ad Deum, & creaturam.

Necessitas autem, & contingentia secundo modo capta, scilicet, in causari, seu sub ratione effectus, de quo in presenti, sic diffinuntur. Effectus necessarius est, qui provenit à causa necessario agente, seu non impedibili ab alia causa. Effectus contingens est, qui procedit à causa, quæ impediri potest. Unde constat quomodo diffiniatur futurum: nam futurum in communi est *illud quod aliquando existet ab aliqua causa illud producente*. Futurum necessarium est, *quod aliquando existet ab aliqua causa necessario agente*. Et futurum contingens est, *quod aliquando existet ab aliqua causa contingente, seu impedibili*.

Quia tamen causa dupliciter potest impediri à productione effectus, scilicet, ab extrinseco, & ab intrinseco, hinc orta fuit divisio futuri contingentis in contingens specialiter dictum, & contingens generaliter sumptum, seu liberum. Contingens specialiter dictum est, quod aliquando existet per causam impedibilem ab extrinseco. Contingens generaliter sumptum, seu liberum est, quod aliquando existet per causam, quæ ab intrinseco potest

15.

16.

impedire productionem effectus. Ex his manifestè apparet, quod contingentia in causari, seu sub ratione effectus, est defectibilitas effectus, ipsi conueniens ex eo, quod causa est in agendo impedibilis, siue ab extrinseco, siue ab intrinseco, per quod resoluta manet secunda pars disputationis.

17.
Resolvi-
tur 3.
pars.

Tertia pars disputationis quatit: quotuplex sit futurum? Dico resolutorie: quod futurum dividitur in futurum absolutum, & futurum conditionatum. Futurum absolutum est, cuius futuritio à nulla conditione dependet, eritque infalibilitèr independentèr à quacumque conditione. Futurum conditionatū est illud, quod absolute non erit, esset tamen si aliqua poneretur conditio, quod in eius divisione declarabitur. Futurum conditionatum est duplex. Aliud necessarium, & est illud, quod posita conditione non potest non esse, vt si Petrus curret, movebitur. Aliud est contingens, & est illud, quod posita conditione adhuc potest non esse, vt si vocabero Petrum, respondebit.

18.
Futurum
conditio-
natū cō-
tingens
est mul-
tiplex.

Hoc igitur futurum conditionatum contingens est multiplex propter diversas rationes, secundum quas potest considerari. Primo ratione causæ ponentis effectum, aut conditionem sex modis accipitur. Primo: quando conditio est à creatura, & effectus à Deo: vt si David egerit poenitentiam, parcam ei. Secundo: quando effectus est à creatura, & conditio à Deo: v.g. si vocabero Petrum, consentiet. Tertio: quando conditio, & effectus sunt à Deo: v.g. si constituero Petrum in tali occasione peccandi, dabo ei auxilia ad resistendum. Quarto: quando conditio, & effectus sunt à creatura: v.g. si Petrus venerit ad Ecclesiam, audiet Sacrum. Quinto: quando conditio est ab vna creatura, & effectus ab alia: v.g. si Paulus prædicauerit ludæis, convertentur. Sexto: quando conditio est à creatura, & effectus est principalitèr à Deo, & instrumentalitèr à creatura: v.g. si Ioas percuferit iaculo terram quinquies, percutiet Syriam vsque

ad consummationem.

Secundo: ratione connexionis antecedentis cum consequente dividitur futurum conditionatum contingens, in ordinatū, & disparatum. Ordinatū est, cuius consequens habet aliquam connexionem cum antecedenti: v.g. si vocabero Petrum, respondebit. Disparatum est, cuius consequens nullam connexionem habet cum antecedenti: v.g. si Petrus dormiat, Turca convertetur.

Ex his futurum ordinatum est quadruplex. Primum est, quod cum conditione connectitur connexionem methaphysicè, seu omnino infalibili: v.g. si Deus efficacitèr moveat Petrum, Petrus poenitebit; nam supposita prædicta motione est omnino infalibilis poenitentia. Secundum est, quod cum conditione habet connexionem infalibilem moralitèr tantum: v.g. si homo gravitèr tentetur, & Divina gratia non adsit, tentationi succumbet, quod solum moralitèr est infalibile, vt docent cōmunitèr Theologi. Tertium est, quod cum conditione habet solū connexionem probabilem, seu coniecturalem: v.g. si Mater habuerit filiū, diligit eum, quod solum probabilitèr, & coniecturalitèr accidit; cum quandoque oppositum contingat. Quartum est, quod cum conditione habet connexionem dubiam, & omnino contingentem, vt si Petrus vocabitur, respondebit.

Tertio: ratione conditionis ponendæ, vel non ponendæ est duplex. Aliud de conditione aliquando implenda: v.g. si Petrus fuerit tentatus in domo Caiphæ, peccabit. Aliud de conditione numquam implenda: v.g. si vocabero Tyrios, respondebunt. Quarto: ratione conditionis affirmatiuæ, vel negatiuæ, etiam est duplex. Vnum affirmativum: v.g. si vocabero Petrum, respondebit. Aliud negativum: v.g. nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non potest introire in Regnum Dei.

Quinto: ratione appellationis con-

19.

20.

21.

22.

ditionis est triplex. Primum est absolutum ex parte actus, & conditionatum ex parte obiecti: v.g. volo omnes homines salvos fieri, si ipsi velint. Secundum est absolutum ex parte obiecti, & conditionatum ex parte actus: v.g. si volnero omnes homines salvos fieri, salvi erunt. Tertium est conditionatum ex parte actus, & obiecti: v.g. si voluero omnes homines salvos fieri, salvi erunt, si velint. Sexto: ratione influxus conditionis est duplex. Vnum de conditione influente in effectum, & illud causante: v.g. si homo existat, existet resibilis. Aliud de pura conditione, *sine qua non*, quæ effectum non causat, nec partialiter: v.g. si Petrus audiat, respondebit loquenti.

23.

Septimo: ratione conditionis implicitæ, vel explicitæ est quadruplex. Primum est de conditione, & futuritione explicita: v.g. si vocabero Petrum, respondebit. Secundum de conditione, & futuritione implicita: v.g.

raptus est, ne malitia mutaret intellectum eius, ubi virtualiter continetur hoc, scilicet, si non raperetur, mutaretur. Tertium de conditione implicita, & futuritione explicita: v.g. Deus vult omnes homines salvos fieri, quam explicat Ambrosius addendo conditionem implicitam, scilicet, si ipsi velint. Quartum de conditione explicita, & futuritione implicita: v.g. si sal infatuatum fuerit, in quo salietur?

24.

Octavo denique: ratione temporis connotati futurum conditionatum contingens est triplex. Primum est, quando conditio est de præterito, & effectus de futuro: v.g. si Petrus ivit ad Ecclesiam, audiet Missam. Secundum est, quando conditio est de præsentis, & effectus de futuro: v.g. si Petrus vadit ad Ecclesiam, audiet Missam. Tertium tandem est, quando conditio, & effectus sunt de futuro: v.g. si Petrus venerit ad Ecclesiam, audiet Missam. Hisque resoluta manet tertia pars disputationis. Et hæc de ista disputatione.

DISPUTATIO

TRIGESIMA QUARTA:

An Deus certò, & infallibilitèr cognoscat futura contingentia conditionata?

IN hac difficultatè cum Ill. God. convenimus, & ab Ill. God. discedimus; sed quia est ferè impossibile declarare ea, in quibus ab ipso discedimus sine declaratione eorum, in quibus cum illo convenimus; ideò necessarium est hanc disputationem non solum in ipsum agere, verum etiam in alios pertractare. Accedit ad hoc ita fiendum difficultas materiæ, quæ peculiari indiget claritate, & vsque ad vires ita faciam. Huic accedit connexio magna, quam inter se habent Disputationes huius Tractatus de Scientia Futurorum Contingentium, quod si aliqua impertractata maneret, parum esset reliquas exagitare. Ob hoc ergo Disputationes huius Tractatus (speciales quidem) specialitèr contra omnes adversarios Scoticæ doctrinæ aperiam, attendendo semper, & hic specialitèr, quod hoc non est contra intentum operis, sed supra illud procedere, & hoc indignum est censura.

§. I.

Quibusdam præsuppositis referuntur sententia.

Num. 1

Suppono
1.

Suppono 1 : quod futurum conditionatum dicitur illud, quod absolute non est futurum, sed ex suppositione alienius conditionis, quæ explicatur in enuntiatione, sicque diffinitur: *est illud, quod absolute non erit, esset tamen si aliqua poneretur conditio*, ut dictum est *disp. anteced. n. 17.*

2.
Secundo.

Suppono 2 : futurum conditionatum hic accipi, prout conditio se tenet præcisè ex parte ipsius obiecti, & hoc vocatur absolutum ex parte actus, & conditionatum ex parte obiecti, ut dictum manet *disput. anteced. n. 22.* cuius exemplum est: Deus vult omnes homines salvos fieri, si ipsi vellent. Non verò loqui de futuro conditionato, prout conditio cadit supra actum Divinæ voluntatis, seu supra Divinum decretum, quod vocatur absolutum ex parte obiecti, & conditionatum ex parte actus, ut dictum est *disp. cit.* & exemplum est: si Deus vult omnes homines salvos fieri, salvi erunt. Nec denique loqui de futuro conditionato, prout conditio cadit supra obiectum, & supra actum Divinæ voluntatis, quod vocatur conditionatum ex parte actus, & obiecti, ut ibidem dictum est, & exemplum est: si Deus vult omnes homines salvos fieri, salvi erunt, si vellent.

3.
Affignatur ratio.

Ratio huius est : quia quandocumque conditio cadit supra actum Divinæ voluntatis, conditio nihil ponit ex parte obiecti ad eius futuritionem determinatam ; unde omne tale futurum ex parte obiecti est merè possibile, ideoque non pertinet ad scientiã conditionatam, ut aliquomodo distinctam ab scientia simplicis intelligentiæ. Cæterum futurum conditionatum, cuius conditio se tenet ex parte obiecti dumtaxat, ponit aliquid ex parte obiecti ad eius futuritionem à conditione dependentem, & hoc futurum cadit sub

scientia conditionata; non quia scientia sit sub conditione, quia scientia absolute existit; sed quia obiectum ab ipsa scitum est conditionatum; ideoque vocatur, ut diximus, absolutum ex parte actus, & conditionatum, ex parte obiecti. De hoc ergo loquimur, & est in presenti difficultas.

Suppono 3 : hic non esse difficultatem de futuris conditionatis cum conditione necessario connexis, seu de futuris conditionatis necessarijs, quæ naturaliter secuntur ex antecedentibus conditionibus, ut si Petrus curret, movebitur; nam huiusmodi futura sunt certò, & infallibiliter cognoscibilia ex vi necessariæ illationis, & connexionis consequentis cum antecedenti; ideoque nulli dubium, scientiam illorum esse in Deo certissimam, & infallibilem, quia huiusmodi futura solum grammaticaliter, & in nomine sunt futura; in re namque sunt possibilia, consequenterque cognoscuntur à Deo per scientiam simplicis intelligentiæ.

Suppono 4 : futura conditionata necessaria, quorum conditio est causa necessaria consequentis, necessario cognosci ab intellectu Divino : v.g. hoc futurum : si homo existat, existeret resibilis, & ratio est : nam propositiones conditionales constantes ex his conditionatis, & conditionibus sunt necessario veræ, consequenterque scientia necessaria cognoscibiles; quia solum grammaticaliter, & in nomine sunt futura; in re autem sunt merè possibilia; ideoque de his non est difficultas.

Suppono 5 : quod futura conditionata contingentia infallibiliter cum sua conditione connexa cognoscuntur à Deo certò, & infallibiliter per scientiam simplicis intelligentiæ : v.g. hoc futurum : si Deus efficaciter moveat Petrum, Petrus pœnitebit. Et ratio est : nam in his conditionatis consequentia est necessaria, & infallibilis, & si consequens sit contingens; ergo conditionalis propositio illationem solam enuntians est omnino necessaria, & in-

4.
Tertio.

5.
Quarto.

6.
Quinto.

fallibilis : ergo terminat necessariam, & infallibilem cognitionem Divinam; ideòque nec de his est in presenti difficultas.

7.
Sexto.

Suppono 6 : quod futura conditionata habentia cōditiones omninò disparatas, vt est hoc futurum : si Petrus dormiat, Turca convertetur ; si in vi connexionis, & illationis accipiantur, nequeunt à Divino intellectu cognosci. Patet hoc : quia conditionalis propositio constans ex illis est mala consequentia ; cū ad bonitatem illationis in omnium sententia salum connexio aliqua consequentis cum antecedenti sit omninò necessaria : ergo cum in vi consequentiæ prædicta futura sint falsa, nequeunt à Deo, vt vera cognosci. Vnde non loquimur de his futuris conditionatis disparatis in vi connexionis, & illationis.

8.
Septimo.

Suppono vltimo : quod futura conditionata contingentia, siue moralitèr certò, siue probabilitèr, vel coniecturalitèr connexa cum conditione, de quibus est præcipua disputatio, si enūntientur, vt futura omninò infallibilitèr, non possunt in vi consequentiæ, & illationis à Divino intellectu cognosci. Ratio est : quia talia futura non inferuntur infallibilitèr ex vi conditionis appositæ, sed vel certò moralitèr, vel coniecturalitèr, seu probabilitèr solum : ergo enuntiata, vt infallibilitèr futura, in vi consequentiæ falsò enuntiantur : ergo nequeunt, vt vera à Divino intellectu cognosci. Stat ergo tota præsens difficultas in hoc : an, scilicet, futura contingentia conditionata non connexa omninò infallibilitèr cum conditionibus, possint certò, & infallibilitèr à Divino intellectu, vt vera cognosci, veritate desumpta ex eventu futuro, aliqua conditione supposita.

9.
Prima
sententia.

In qua difficultate quinque opiniones reperio. Prima negat omnē scientiam de futuris conditionatis etiā ordinatis. Hæc sententia aliquibus supràssomine tribuit quidam moderatus; diversissimè tamen locuntur; nam

aliqui negant in Deo talem scientiam, quia negant dari à parte rei prædicta futura. Alij autem adhuc hoc concessio negant in Deo scientiam de prædictis futuris, quia indignum iudicant, atque otiosum, quod infinitas conuinationes conditionatorum, quæ numquā sunt eventura, scrutetur Deus. Secunda concedit in Deo scientiam de prædictis futuris; negat tamē prædictam scientiam esse formalem, sed solum eminentialem, & virtualem. Sic Navarrete *contro.* 56. §. 2. cum aliquibus Thomistis.

Secunda.

Navarrete.

Tertia sententia negat : prædicta futura cōditionata certò, & infallibilitèr à Deo cognosci, sed tantum coniecturalitèr. Sic plures cit. ab Ill. God. in presenti n. 10. Quarta sententia affirmat : Deum certò, & infallibilitèr cognoscere futura conditionata, tam ordinata, quàm disparata. Sic omnes ab Ill. God. cit. n. 11. Quinta deniquè sententia concedit Deo certam, & infallibilem scientiam circa futura contingentia conditionata, quæ cum conditione aliquam habent connexionē, seu circa futura ordinata; negat tamē illam circa futura disparata, seu, quæ cum conditione nullam habent connexionem. Sic plures cit. ab Ill. God. n. 13. Quid autem sit à nobis dicendū, per sequentes assertiones declarabimus.

IO.

Tertia
sententia.

Quarta.

Quinta.

§. II.

Prima assertio vera sententiæ.

VT veram explicemus sententiam, fit prima conclusio : à parte rei, seu obiectivè dantur futura contingentia conditionata ordinata. Hæc conclusio est contra Autores primæ sententiæ, & probatur : ab eo, quod res est, vel non est, propositio dicitur vera, vel falsa; sed istæ propositiones sunt veræ : si Christus prædicaverit Tyris, convertentur; si Ioas percuserit terrā quinquies, percutiet Syriam vsque ad consummationem : ergo à parte rei, seu obiectivè dantur ista futura sub illis conditionibus, seu dependentèr

II.
I. Conclusio.

Probatur.

ab eis. Atqui hæc futura sunt futura contingentia conditionata ordinata: ergo dantur talia futura à parte rei, seu obiectivè.

12.
Respon-
debis.

Respondebis negando antecedens, & distinguendo maiore probationis: ab eo, quod res est, vel non est, existentialitèr, vel enuntiabiliter, propositio dicitur vera, vel falsa, concedo maiore; ab eo, quod res est, vel non est, existentialitèr solum, propositio dicitur vera, vel falsa, nego maiore; & concessa minori, negatur consequentia; quia ad hoc, ut aliquod obiectum enuntietur absolute, vel conditionate sufficit, quod sit aptum, ut ita enuntietur, licet in se non sit tale.

13.
Contra 1.

Contra 1: impossibile est, aliquod obiectum esse verè enuntiabile aliter, ac est in se: ergo si est verè enuntiabile absolute, vel conditionate, in se, & existentialitèr est absolutum, vel conditionatū; atqui iuxta datam responsionem illa futura verè enuntiantur conditionate: ergo verè in se sunt futura conditionata. Contra 2: veritas formalis propositionis sumitur à veritate obiectiva, seu per conformitatem ad obiectum; sed in illis propositionibus verè enuntiantur illi effectus futuri sub illis conditionibus: ergo à parte rei dantur tales effectus conditionate futuri.

14.
Responde-
bis iterū.

Respondebis iterum: verum esse, quod veritas propositionis quoad substantiam sumitur à veritate obiecti; non autem quoad modum enuntiandi, & si aliquando sumitur ab obiecto, est tantum occasionalitèr; non verò causativè; quia causativè sumitur dumtaxat à fecunditate intellectus. Explicatur hoc: obiectum enim solum offert intellectui causam, & effectum, & connexionem inter illa: v.g. solem, & diem, & dependentiam huius ab illo; non tamen illi offert has voces: *quia, si, ergo*, sed intellectus ex fecunditate sua videns causam, & effectum cū illa dependentia, aliquando infert conditionalitèr, scilicet, si sol luceat, dies erit; aliquando causalitèr, scilicet, quia

sol lucebit, dies erit; & aliquando rationalitèr, nempe, sol lucebit: ergo dies erit. Veritas igitur propositionis quoad substantiam sumitur ab obiecto; non verò quoad modum enuntiandi causativè, sed ad summum occasionalitèr.

Et iuxta hanc responsionem, claritatis gratia, sic distinguunt contrarij nostram secundam impugnationem: veritas formalis propositionis quoad substantiam sumitur à veritate obiectiva, concedo maiore; veritas formalis propositionis quoad modum enuntiandi subdistinguo maiore: sumitur à veritate obiectiva occasionalitèr omitto maiore; causativè nego maiore; & concessa minori, negatur consequentia ob rationem datam. Et hæc eadem distinctione distinguitur prima nostra impugnatio.

15.

Impugnatur hæc responsio: nam licet modus significandi activus sumatur à fecunditate intellectus; modus tamen significandi passivus semper oritur ab aliqua rei proprietate, ut docet Scotus in *grammatica speculativa*: ergo quamvis voces, & conceptus, qui sunt modi significandi activi, non sint in ipso obiecto, sed solum in intellectu; tamen ex parte obiecti correspondet illis modus significandi passivus, qui est proprietas aliqua, vel aptitudo ad sic, vel sic enuntiarī: ergo veritas propositionis formalis quoad modum enuntiandi sumitur causativè à veritate obiectiva: ergo ruit responsio. Unde falsum est, quod obiectum solum offerat intellectui causam, effectum, & connexionem; nam ultra hoc offert etiam modum enuntiandi passivum, seu aptitudinē ad sic, vel sic enuntiarī.

16.
Impugna-
tur hæc
responsio.

Arguitur 1. pro ista sententia, probando nō dari prædicta futura conditionata: nullū datur præsens, aut præteritum sub conditione, licet enuntiarī possint sub varijs conditionibus: v.g. si sol lucet, dies est; si fuit Pater, habuit filium: ergo paritèr, nullum datur futurum sub conditione, licet diversis conditionibus enuntientur. An-

17.
Argui-
tur 1.

tecedens constat: nam omnia sunt absolute præsentia, absolute præterita, & absolute non præterita. Consequentia paritate videtur certa.

18.

Respond.

Respondeo negando paritatē. Disparitas est: nam status præsentis, & præteriti sunt status purificatæ conditionis: ideoque nequit in illis reperiri aliquod re vera conditionatum, sed ad summum in nomine, & grammaticaliter, ut sunt prædictæ propositiones, quæ in argumento enuntiantur de præsentī, & præterito. Ast status futuritionis, ut sic, nec dicit expressè, futurum non dependere ab aliqua conditione, nec illa stante esse purificatam; ideoque admittere valet dependentiam futuri à conditione usque dum purificetur, consequenterque status futuritionis admittit futurum re vera conditionatum.

19.

Arguitur 2.

Arguitur 2: termini *conditionatē*, & *absolutē* sunt modi enuntiandi, & non essendi: ergo nullum datur futurum conditionatum, nec absolutum, sed solum dabitur propositio conditionalis, vel absoluta de futuro simpliciter, vel de simpliciter non futuro. Probat antecedens: termini *abstractivē*, & *concretivē*, *implicitē*, & *explicitē* sunt modi enuntiandi, & non essendi: ergo pariter: termini *conditionatē*, & *absolutē* sunt modi enuntiandi, & non essendi. Antecedens patet: nam homo à parte rei, nec implicitē, nec explicitē est risibilis, sed à parte rei est simpliciter risibilis, & solum enuntiativē dicitur explicitē risibilis per hanc propositionem: *homo est risibilis*; & implicitē per hanc: *homo est rationalis*. Consequentia paritate videtur constare.

20.

*Respond. 1.**Secundo.*

Respondeo 1. argumentum multū probare: probat namque non dari futurum absolutum, quod est generaliter falsum. Respondeo 2. negando antecedens, ad cuius probationem concessio antecedenti nego consequentiā. Disparitas est: nam *abstractivē*, & *concretivē*, *implicitum*, & *explicitum* sunt proprietates grammaticales vocibus, & conceptibus attributæ, ut omnes

fatentur, quæ non sunt in ipsis rebus, licet in eis habeant fundamentū. Cæterum conditionatum, & absolutum, sunt differentiae reales ipsius verè futuri, quia important veram, & realem dependentiam, vel independentiam futuri à conditione.

Arguitur 3: illud esse futuritionis conditionatæ, quod mediat inter esse possibile, & futurum absolutum, est chymericum: ergo nullum datur futurum conditionatum. Probat antecedens: quia vel causa actus conditionaliter futuri est merè possibilis, vel absolute existens? Si 1: ergo effectus erit merè possibilis. Si 2: ergo erit absolute existens: ergo illud esse futuritionis conditionatæ, quod mediat inter esse possibile, & futurum absolutum, est chymericum.

Respondeo negando antecedens: quia esse futuritionis conditionatæ est ens reale nominaliter sumptum, quia si hoc habet possibile, cui non repugnat existentia, ut diximus *tom. 1. disp. 26. n. 47.* multo melius hoc habebit futurum, cui non solum non repugnat existentia, verum ei debetur pro aliqua temporis differentia, sive absolute, sive à conditione dependentè. Unde esse futuritionis conditionatæ re vera est medium inter merè possibile & absolute futurum; quia merè possibile est, cui non repugnat existentia abstrahendo à quacunque temporis differentia. Futurum absolute, quod absolute erit in tali temporis differentia. Et conditionatum, quod erit, si ponatur conditio; ex quo claret falsitas antecedentis.

Ad probationem antecedentis dico, quod causa futuri conditionati, scilicet, Divinum decretum, est absolute existens; nego tamen, quod ipsum futurum sit absolute existens, quia Divina voluntas illud non vult absolute, sed dependentè à conditione; unde diximus *n. 2.* quod conditio se tenet ex parte obiecti; non verò ex parte voluntatis, quia Divina determinatio absolute existit, & solū dicuntur con-

21.

*Arguitur 3.**Probat antecedens.*

22.

Respond. ad argumentum

23.

Ad probationem antecedentis.

ditionata ex parte obiecti, quatenus obiectum determinatum tamquam futurum, dependet in sua futura existentia ab aliqua conditione.

§. III.

Secunda assertio sententiæ veræ.

24.
2. Conclu-
sio.

Prob. 1.
ex Scoto.

SECUNDA conclusio: *Deus cognoscit prædicta futura conditionata.* Hæc conclusio est etiam contra Authores primæ sententiæ, & probatur 1. ex Scoto in 3. d. 14. q. 2. §. *sed contra rationem* docente: quod intellectus animæ Christi posset cognoscere in Verbo aliquod possibile futurum, numquam fiendum; sed hoc nequit esse nisi futurum conditionatum; ergo Deus ex Scoto cognoscit prædicta futura conditionata. Item in 4. d. 16. q. 2. litt. K, ait: Quod Deus circa peccatorem habet simul duo decreta conditionata. Vnum, quo ab æterno vult istum punire pro instanti A, pro quo peccat, si fiat in termino. Aliud, quo vult non punire pro instanti, B, si poeniteat. Et habet similiter duos actus scientiæ conditionatæ. Vnum, quo cognoscit se liberè puniturum illum, si fiat in termino. Alium, quo cognoscit se liberè non puniturum, si poeniteat: ergo ex Scoto cognoscit Deus prædicta futura conditionata.

25.
Prob. 2.
ex Scrip-
tura.

Probatur 2. ex Scriptura: nam 1. *Regum 23. consuluit David Deum, an si mansisset in Ceila, tradituri eum essent Ceilitæ in manu Saulis?* Et an Saul vêturus esset in Ceilam? Et ad utrumque respondit Deus assertivè: *Tradent. Descendet.* Et 3. *Reg. 2.* dicitur: *Quod Salomon adinavit mulieres alienigenas, super quibus dixit Dominus filiis Isrrael: non ingrediemini ad eas, certissime enim avertent corda vestra.* Deniquè Lucæ 10: *Ve tibi Bersaida, ve tibi Corozain, quia si in Tyro, & Sydone factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, in cilicio, & cinere poenitentia egissent:* ergo cognoscit Deus hæc futura conditionata.

26.

Respondent 1: prædicta Sacra testi-

monia continere solum quemdam humanum modum loquendi accommodatum ad exaggerandas, vel extenuandas res aliquas. Vnde in illo Lucæ: *Ve tibi Corozain, &c.* est solum exaggeratio malitiæ habitatorum Corozain, & Bersaidæ supra malitiam Tyriorum, & Sydoniorum. Similiterque in illo 1. *Reg.* exaggeratur tantum malitia Ceilitarum. Cæterum hæc expositio, ut benè advertit Mastrius in præf. 212. manifestam vim infert Textui Sacro, qui certissimam Prophetiam sonat, & Dei revelationem, Patribusque sic loca illa exponentibus, ut constat apud August. lib. de bono perseverantiæ c. 9. agentem de poenitentia Sydoniorum, & Tyriorum.

Respōd. 1

Reijcitur
hæc res-
pōsio.

Respondent 2: Scripturam his loquendi modis non indicare, quod re vera cognoverit Deus hæc futura, si positæ fuissent illæ conditiones; sed solum indicare, quod cognovit dispositionem causarum secundarum ad producendos illos effectus positus illis conditionibus, nempe, quod animi Ceilitarum erant dispositi ad Davidem tradendum, si ille Ceilam intrasset, & Tyrios, ac Sydonios dispositos ad agendas poenitentiam, si miracula ludæis facta vidissent. Hæc tamen responsio optimè à Mastrio cit. reijcitur 1: quia sæpius in locis allegatis asseritur eventus liber, tamquam certissimè futurus, & consequenter non tantum, ut notus in proxima dispositione causæ. 2: quia D. August. lib. cit. cap. 14. conceptis Verbis testatur, Christum re vera cognovisse Tyrios, & Sydonios poenitentiam acturos, si coram illis facta fuissent illa signa. 3: quia in casu posito de poenitentia Tyriorum, & Sydoniorum Deus prædixit effectum contra præsentem inclinationem causæ; nam cum essent vitio Idolatriæ dediti, spectata hac dispositione causæ potius prædici debebat futurus dissensus, quam consensus: ruit igitur prædicta responsio.

27.

Respōd. 2

Reijcitur
1. hæc
responsio.

Secundo.

Tertio.

Probatur 3. conclusio ex Patribus: nam August. de bono perseverantiæ

28.

Prob. 3.

conclusio
ex PP.

cap. 9. docet: Deum aliquos sustulisse de mundo, ut peccata impediret, quæ ab eis committenda præscivit, si supervixissent iuxta illud Sapientiae 4: *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum eius.* Vbi etiam docet: Deum non iudicare mortuos de peccatis, quæ præscivit eos commissuros, si supervixissent, & quosdam, quos sciebat esse peccaturos, si diutius viverent, permisisse diutius vivere. Alia de Patribus in favorem huius conclusionis videri possunt in Mastrio cit. n. 214.

29.

Prob. 4.
rationibus.

Prima.

Secunda.

Tertia.

Quarta.

30.

Arguitur
contra con-
clusionem.

D. Au-
gust.

D. Pros-
perus.

Probatur 4. conclusio sequentibus rationibus. Prima est: Deus revelat futura conditionata; sed nequit dici: Deum revelare, quod non scit: ergo Deus scit prædicta futura. 2. est: talia futura habent determinatam veritatem, aut falsitatem eo modo, quo futura sunt; quia de illis verificantur propositiones contradictoriae, quæ medium non habent. 3. est: nam quando quæsitæ conditionalia proponuntur: v. g. quid faceret Pontifex, si esset Dominus temporalis totius Orbis? & alia huiusmodi. Statim ab omnibus responderetur: nos non scimus. Deus scit: ergo quia communis consensus est, dari in Deo scientiam de prædictis futuris. 4. est: nam ex prædictis conditionalibus posset. D. Franciscus, v. g. interrogare Deum: quæ pars sit vera, formando extrema contradictoria? Et utique respondebit: hanc, vel illam esse veram; nam utrumque ignorare est contra infinitam eius sapientiam: ergo Deus cognoscit talia futura.

Arguitur contra conclusionem: nam Aug. de *Prædestinatione Sanctorum* cap. 24. super illud Sapientiae 4: *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum eius,* ait: *Dictum est hoc secundum pericula huius vitæ; non secundum præscientiam Dei, qui hoc præscivit, quod futurum erat; non quod futurum non erat.* Et lib. de anima, & eius origine, inquit: *Ipse exinanitur omnino præscientia, si quod præscitur, non erit. Quomodo enim dicitur præsciri, quod non est futurum?* Item: D. Prosperus

Epist. ad August. quæ habetur ante librum citatum de prædestinatione Sanctorum, ait: *Novo absurditatis genere, & non agenda præscita dicuntur, & præscita acta non esse.* Denique Damasc. *Dialogo contra Manichæos*, hæc habet verba: *Si Deus aliquem non condidisset, quia præscisset peccaturum, non esset hæc præscientia, sed impostura; nam sicut cognitio est earum rerum, quæ sunt, ita prænotio est earum rerum, quæ certo futurae sunt; ex quibus sequitur: Deum futura conditionata non cognoscere.*

Respondet Vulpes, Smising, & omnes ferè Neutrales: Patres solum negare futura conditionata præsciri ad premium, vel ad poenam; quia merita, & demerita conditionatè prævisa, & non re ipsa futura, non sunt causa præmij, vel supplicij, ut asserabant Pelagiani, contra quos Patres disputabant; non tamen negare præscientiam conditionatam simpliciter; quæ expositio deducitur manifestè ex August. lib. de *bono perseverantiae* cap. 10. ad finem. Sed licet hæc expositio bona sit, & pluribus Patrum locis accommodetur; non tamen sufficit pro omnibus, ideòque.

Impugnatur 1: nam D. August. in argumento cit. rejicit à Deo præscientiam conditionatam, ut præscientiam simpliciter, idest respectu sui obiecti, quatenus contendit, obiectum proprium præscientiæ esse futurum absolutum; non verò conditionatum, quod non est re ipsa futurum, ut claret ex verbis August. relatis: ruit ergo expositio prædicta. Impugnatur 2: Patres impugnant Pelagianorum sententiam, non solum, quia à fide deficiunt, sed etià quia nomine præscientiæ abutuntur: ergo falsum est Patres solum negare præscientiam conditionatam ad premium, vel ad poenam.

Quare respondeo 1: Patres negare in Deo præscientiam quoad nomen præscientiæ; non verò quoad rem. Nomen igitur præscientiæ significat præcedentiæ realè notitiæ ad suum obiec-

D. Da-
masc.

31.

Respond.
Vulpes,
Smising,
& ferè
omnes
Neutra-
les.

32.

Impug-
natur 1.

Secundo.

33.

Respond. 1
ad a gu-
menum.

tum ita, ut prius existat realiter scientia in cognoscente, & posterius existat res ipsa praescita; sicut enim non praedicuntur, quae numquam postea eveniunt; ita nec praesciri dicimus, quae numquam postea erunt. Et quod haec sit communis interpretatio nominis praescientiae deducitur palam ex Magistro Sententiarum in 1. d. 35. §. ad hoc, ex Doctore Seraphico in expositione textus Magistri, ex Albert. Mag. in 1. d. 38. art. 1. & ex Scoto in 3. d. 14. q. 2. §. contra rationem, quorum verba adducit Mastrius cit. n. 220. in ipsoque videnda relinquo.

34. Caterum non praetermittam verba Damasceni in argumento cit. ut appareat hanc esse legitimam expositionem; ait itaque: *praenotio est notio eorum, quae futura sunt antequam in ortu prodeant*: ergo non est proprie praescientia, nisi illa, ad quam succedit in esse reali, & existentiali obiectum, quod praescitur in esse obiectivo, cuiusmodi est scientia futurorum absolutorum; non verò conditionatorum, cum pro illo priori, pro quo, ut talia cognoscuntur, praescindant ab impletione, vel non impletionem conditionis. Unde particula *pra* in praescientia non solum dicit antecedentiam aeternitatis ad tempus, sed etiam antecedentiam dicti, & sciti ad factum, seu ad illud, quod verè fiendum est. Et hoc modo accepto nomine praescientiae negant Patres praescientiam conditionatam in Deo, non quoad rem ipsam, ita ut conditionata non cognoscat; sed quoad nomen praescientiae, ut declaratum est.

35. Respondeo 2: Patres negare in Deo praescientiam conditionatorum, prout praescientia accipi solet pro cognitione confusa futurorum, & imperfectiori notitia, quam notitia praesentium, quae Deo repugnat ob suam infinitam cognitionem; non verò negare praescientiam conditionatorum absolute, id est, quod futura conditionata non cognoscat; alioquin Patres interdum negantes praescientiam futurorum absolutorum, sumpta praescientia pro cognitio-

ne confusa, & imperfectiori, quā cognitio praesentium; negarent etiam absolute, Deum cognoscere futura absolute, quod est contra adversarios, & ex quo fortissima potest efformari contra ipsos retorasio. Alia argumenta à ratione solventur §. 5.

§. IV.

Tertia assertio sententiae verae.

Tertia conclusio: *Deus cognoscit praedicta futura per scientiam formalem.* Haec conclusio est contra Auctores secundae sententiae, communis tamen, & vera, & probatur 1: Deus cognoscit praedicta futura; sed non per scientiam eminentialem, nec virtualē: ergo per scientiam formalem. Maior ab adversariis conceditur. Minor verò quoad primam partem probatur: per cognitionem eminentialem cognoscitur aliquid in alio perfectiori se, non distinctè sicut est in se ipso secundum suam rationem formalem, ut claret in argento, quod cognoscitur in auro, in quo eminentè continetur; sed Deus cognoscit praedicta futura secundum propriam eorum rationem formalem: ergo ea non cognoscit per cognitionem eminentialem.

Confirmatur 1: eminentè cognoscere non est actualiter cognoscere, sed posse cognoscere; atqui Deus non tantum habet posse cognoscere praedicta futura, verum, & actualiter cognoscere: ergo illa non cognoscit per scientiam eminentialem. Confirmatur 2: ab eo, quod est in Deo eminentè solum, Deus non accipit denominationem formalem; sed à cognitione futurorum conditionatorum accipit Deus denominationem formalem: ergo Deus illa non cognoscit per scientiam eminentialem. Minor, & consequentia tenent. Maior autem constat: nam ideo Deus non dicitur formaliter homo, Leo, petra, &c. quia eminentè tantum continet hominem, Leonem, petram, &c.: ergo ab eo, quod est in Deo eminentè solum, Deus non ac-

36.
3. Conclusio.

Prob. 1.

Probat-
tur mi-
nor quo-
ad 1. par-
tem.

37.
Confirm.
1.

Secundo.

capit denominationem formalem.

38.
Probatur dicta
minor
quoad 2.
partem.

Probatur supraposita minor quoad 2. partē: cognitio virtualis est, qua effectus cognoscitur in causa; sed Deus hac cognitione non cognoscit prædicta futura: ergo Deus non cognoscit prædicta futura per scientiā virtuale. Probatur minor: cognitio, qua effectus cognoscitur in causa, est cognitio confusa, & imperfecta; sed Deus non cognoscit prædicta futura cognitione confusa, & imperfecta: ergo Deus cognitione virtuali non cognoscit prædicta futura. Confirmatur: futurū conditionatum est distinctè cognoscibile in se: ergo sic Deus illud cognoscit; ergo non sola virtuali cognitione.

39.
Prob. 2.
conclusio.

Probatur 2. conclusio: quod Deus expressè revelat, & formalitèr, formalitèr, & expressè cognoscit; sed Deus expressè, & formalitèr revelat futura conditionata prædicta: ergo Deus expressè, & formalitèr cognoscit: ergo Deus cognoscit prædicta futura per scientiā formale. Maior est certa; alioquin Deus revelaret alitèr, quam cognoscit, quod esset mendacium, Deo repugnans. Minor claret ex dictis n. 25. Consequentia est legitima. Confirmatur: cognitio formalis alicuius obiecti est expressio formalis illius; sed scientia futurorū conditionatorum in Deo est expressio formalis illorū: ergo per cognitionē formale illa Deus cognoscit. Maior, & consequentia tenent. Minor verò est certa; alioquin Deus non cognosceret prædicta futura in se ipsis, quod est falsū, & contra loca Scripturæ tradita n. 25. in quibus cognitio formalis, & actualis circa prædicta futura Deo tribuitur.

Confirm.

40.
Prob. 3.
ad homi-
nē contra
adversarios.

Probatur 3. conclusio ad hominem contra adversarios: ideò iuxta hos excluditur à Deo scientia formalis futurorū conditionatorū, quia conditionata futura formalitèr secundū senō sunt certò cognoscibilia, sed intrinsicè claudunt imperfectionem obiecti opinabilis, & coniecturabilis; atqui hæc ratio probat: quod Deus illa non cognoscat, nec eminentèr, nec virtualitèr: ergo

contra ipsos est eorū ratio. Prob. minor: Deus, nec eminentèr, nec virtualitèr cognoscit obiectū non contentū in obiecto suæ cognitionis; sed obiectum intrinsicè claudens imperfectionē obiecti opinabilis, & coniecturabilis non continetur eminentèr, nec virtualitèr in obiecto Divinæ cognitionis: ergo ratio adversariorū probat, quod Deus illa non cognoscat, nec eminentèr, nec virtualitèr. Prob. minor: obiectū incertū, & falsū, nec virtualitèr, nec eminentèr continetur in obiecto vero, & certo; sed obiectū Divinæ cognitionis est certū, & verū; obiectū verò intrinsicè claudens imperfectionē obiecti opinabilis, & coniecturabilis, quale est apud contrarios futurū conditionatū, est obiectū incertū, & falsū: ergo obiectū intrinsicè claudens imperfectionē obiecti opinabilis, & coniecturabilis non continetur eminentèr, & virtualitèr in obiecto Divinæ cognitionis.

Maior autē probatur 1. paritate: ex eo, quod homo risibilis sit obiectū verū, nec eminentèr, nec virtualitèr potest continere hominē inhibilē, quod est obiectū oppositū, & falsū: ergo obiectū incertū, & falsū, nec virtualitèr, nec eminentèr continetur in obiecto vero, & certo. 2. in albo non continetur eminentèr, nec virtualitèr non albu: ergo paritèr; obiectū incertum, & falsū, nec eminentèr, nec virtualitèr continetur in obiecto vero, & certo. 3. probatur eadem maior ab inconvenienti: si obiectū incertū, & falsū posset contineri eminentèr, aut virtualitèr in obiecto vero, & certo, Deus posset dici eminentèr, aut virtualitèr ignorans, dubitans, & fallibilis; sed hoc dissonat: ergo idem, quod prius.

Probatur deniquè conclusio paritate contra adversarios: Deus cognoscit futura absoluta non cognitione eminentiali, aut virtuali, sed formali cognitione: ergo similiter: Deus cognoscit futura conditionata per scientiā formale. Antecedens conceditur à contrariis. Consequentia probatur 1: quia non est maior ratio de absolutis, quam

Maior
prob. 1.
paritate.

Secundo.

Tertio ab
inconve-
nienti.

41.
Prob. 4.
conclusio.

de conditionatis. 2 : quia Deus aequali certitudine revelat conditionata, & absoluta. 3 : quia tam conditionatum, quam absolutum est in se, & secundum propriam rationem formalem distincte cognoscibile; ergo si Deus cognitione formali cognoscit futura absoluta, eadem formali cognitione cognoscit futura conditionata. Quæ verò ad hæc respondent contrarij, per argumenta proponemus, & solvemus.

42.
Arguitur 1.

Respōd. 1.

Respōd. 2.
retorque
do argu-
mentum.

43.
Dices.

Respond.

bo, &c. ex quibus fiat contra replicam retorasio per dicta *num. 40.*

Cæterum licet hæc solutio bona sit, & probabilis, melius tamen meo iudicio respondeo negando paritatem, cuius disparitas est: nam creare pertinet ad causam efficientem, quæ eminentem, aut virtualiter continere valet effectum intrinsicè claudentem imperfectionem, & sibi oppositum, ut optimè probatur in replica; ast cognoscere pertinet ad causam formalem, quæ nullo modo potest continere effectum sibi oppositum, ut claret in exemplis allatis de frigore, calore, risibilitate, albedine, & universaliter in quacunque forma. Et ratio est: quia continentia informis, verè loquendo, debet esse formalis, eiusque actus denominat formaliter subiectum, ideòque repugnat in Deo cognitio falsa, & fallibilis; alioquin ipsum denominaret mendacem, & fallibilem, quod repugnat.

Retorqueo denique instantiam: in creatore continetur eminentem, aut virtualiter, quod intrinsicè claudit imperfectionem, & quod est sibi oppositum: ergo in cognitione Divina continetur eminentem, aut virtualiter cognitio falsa, & opinabilis: ergo sicut creator dicitur eminentem homo, lapis, petra, &c. ita Divina cognitio dicitur eminentem falsa, & fallibilis: ergo Deus dicitur eminentem ignorans, dubitans, & fallibilis; atqui hoc dissonat, ut diximus *n. 40*: ergo non tenet paritas de creatoris continentia respectivè ad continentiam cognitionis.

Replicabis: cognitio discursiva, eo, quod formaliter sumpta est imperfecta, ponitur in Deo virtualiter, & eminentem: ergo quantumvis cognitio coniecturalis formaliter sumpta sit imperfecta, poterit in Deo poni virtualiter, & eminentem. Respondet Mastrius *n. 213.* negando paritatem: quia aliud est loqui de cognitione imperfecta ex parte obiecti; & aliud de imperfecta solùm ex parte modi tendendi in obiectum perfectum. Cognitio enim imperfecta hoc secundo modo duntaxat, potest

Retorque

44.
Melius
respondeo.

45.
Retor-
queo in-
stantiam.

46.
Replica
bis.

Respond.
Mastr.

utique in Deo eminentèr contineri, vt benè probat instantia; non tamen cognitio essentialitèr imperfecta ex parte obiecti, sicut est cognitio coniecturalis apud aduersarios; ideoque nequit in Deo virtualitèr, aut eminentèr reperiri. Hac igitur solutione in sua probabilitate relicta.

47. *Respōd. 1. ad repli-
cam.*

Respondeo 1. ad replicā negando paritatē. Disparitas est: nam discursus formalis non essentialitèr, sed accidentalitèr solū, dicit imperfectionē duarū cognitionū, hoc enim non est de ratione essentiali discursus formalis, sed solū est de ratione discursus formalis creati, & ideo hac imperfectione ablata potest poni virtualitèr in Deo. At cognitio coniecturalis dicit essentialitèr imperfectionem fallibilitatis, ideoque non potest ab ea auferri, & consequentèr, nec in Deo virtualitèr poni.

48. *Secundo.*

Respondeo 2. & melius negando antecedens, nempe, quod discursus formalis ex sua ratione dicat imperfectionē; nam de ratione discursus formalis, vt sic, non est dualitas cognitionū, hoc enim est quid materiale, & accidentale sibi adueniens, quando contrahitur ad intellectū creatū, quem solū consideravit Philosophus, quando diffiniuit syllogismū. Hoc efficaci ratione probatū manet *tom. 1. tract. 3. de Scientia Dei disp. 23. n. 9. & 100.*

49. *Arguitur 2.*

Arguitur 2: cognitio Divina habet eandē vim, seu virtutē representandi perfectè futurū conditionatū, quā habet cognitio nostra representandi illud imperfectè, & coniecturalitèr: ergo est virtualitèr, vel eminentèr coniecturalis. Respondeo negando consequentiā; quia vt Divina cognitio de futuro conditionato esset eminentèr, aut virtualitèr coniecturalis, debebat continere nostrā cognitionē coniecturalē, sicut causa continet effectum; vel ultimū continere debebat effectū nostræ cognitionis cōiecturalis. Hoc enim modò Deus dicitur virtualitèr ignis, & ignis virtualitèr calor. Cum ergo Divina cognitio nō contineat primo modò nostrā cognitionē, quia non est cau-

sa illius; nec secundo modò, quia effectus cognitionis cōiecturalis est reddere intellectū cognoscentē cū formidine, quod Deo repugnat; nullo modò Divina cognitio est virtualitèr, aut eminentèr coniecturalis.

Dices: vna cognitio formalitèr infinita æquivaleret discursui formali includenti imperfectionē, scilicet, duas cognitiones: ergo vna cognitio formalitèr infinita potest æquivalere cognitioni coniecturali includenti imperfectionē, scilicet, formidinē. Respond. 1. negando paritatē ob dicta n. 47. Respond. 2. negando suppositū antecedentis; supponit enim, quod discursus formalis ex sua ratione dicit imperfectionē, scilicet, duas cognitiones, quod est falsū, vt claret ex dictis n. 48. & ultra ibi dicta ratio est: nam discursus formalis ex sua ratione solū dicit cognitionē vnius ex alio prius natura cognito, & præscindit ab hoc, quod habeat duas, vel vnicā cognitionē, vt dictū, & probatū manet *tom. 1. cit.* Cognitio verò coniecturalis nequit præscindere à formidine, quia est ei essentialis.

Arguitur 3: potest Deus absque vlla imperfectione amare res virtualitèr, vt media in fine, quæ formalitèr amat: ergo etiam poterit absque vlla imperfectione illas cognoscere virtualitèr: ergo poterit futurū conditionatū cognoscere cognitione virtuali coniecturali. Respond. 1. concessio antecedenti, negando primā consequentiā. Disparitas est: quia Deus res amat liberè; eas tamen liberè non cognoscit, quando in se cognoscibiles sunt, sed necessariò; ideoque potest eas virtualitèr amare, amando eas in alio formalitèr amato, vt probat exemplū de medijs in fine; at rem in se intelligibilē non potest in alio tantū virtualitèr cognoscere, sed debet eam in se formalitèr cognoscere, quia debet rem in se attingere secundū omnē rationē intelligibilitatis, qua est in se intelligibilis.

Respondeo 2. concessio antecedenti cū prima consequentia, negando se-

50.
Dices.

*Respōd. 1.
Secundo.*

51.
*Argui-
tur 3.*

Respōd. 1.

52.
Respōd. 2.

cundā; quia licet cognoscendo formaliter hominē, cognoscat Deus virtualiter animal, quod aliās in se formaliter etiā cognoscit; tamen cognitio cōiecturalis obiecti, aliās scibilis, in nullo potest cōtineri virtualiter, aut eminenter; quia si in aliquo, maximē in cognitione certa Dei, quod improbatum satis manet ex dictis.

53. *Respōd.* 3. Respondeo 3. distinguendo primū consequens: ergo poterit eas cognoscere virtualiter solū nego consequentiā; virtualiter, & formaliter concedo consequentiā, & nego subillatam obrepugnantiam continentiae cognitionis cōiecturalis in Divina cognitione. Et ex hoc retorqueo argumentū, retorfioneque firmior manebit nostra conclusio: Deus cognoscens virtualiter animal, cognoscendo formaliter hominē, cognoscit etiā formaliter animal in se: ergo Deus cognoscens virtualiter futurum conditionatum, illud etiā in se formaliter cognoscit: ergo non tantum virtualiter, aut eminenter cognoscit Deus futura conditiona: ergo ea formaliter cognoscit, quod est nostra conclusio.

54. Concluditur ergo Deum scientia formali cognoscere conditionata futura. Et non penetro, ingenuē loquendo, quid vellent adversarij per cognitionē virtualē, aut eminentialē? nam, vel prädicta futura cognoscuntur in se, vel in alio? Si 1: ergo formaliter cognoscuntur. Si 2: quæro ab eis: quid est illud, in quo cognoscuntur? & cuiusque responsioni stat instantia in quocumque obiecto creato; nam, quod omne tale cognoscatur à Deo in essentia sua, non tollit, quod in se formaliter à Deo cognoscatur. Si verò intendant: cognitionē Divinā circa conditionata futura esse virtualē, aut eminentialem per excessum perfectionis ad cognitionē nostrā? Hoc non est ad rem. 1: quia hoc non tollit, quod sit formalis cognitio talium futurorum, vt de absolutis, & de quocumque alio obiecto concedere debent. 2: quia cognitionem Divinā esse hoc modo eminenter con-

iecturalē, infert: esse etiā dubiā, ignarā, & fallibilē, quorum vel vtrumque est falsum, vel neutrum est inconueniens. Alia sunt argumenta adducta à Navarrere *cir.* quæ omitto, quia ea tradit Mastrius *n.* 221. & optimē solvit *num.* 222. & 223.

§. V.

Quarta assertio vere sententiæ.

55. *4. Cōclusio.* Quarta conclusio: Deus cognoscit certo, & infallibiliter futura conditionata ordinata, seu, quæ cum conditione aliquam habent connectionem. Hæc conclusio est contra Authores tertiæ sententiæ, eamque tenet Ill. God. in *præsenti* §. 1. *n.* 79. probaturque ex Scoto per dicta *num.* 24. Ex Scriptura, vt in *n.* 25. Ex Patribus, vt in *n.* 28. & rationibus, vt in *n.* 29. quæ omnia non solum probant Deum cognoscere prädicta futura, verum etiam ea certo, & infallibiliter cognoscere.

Respondent contrarij ad auctoritates Scripturæ, probare tantum Deum cognoscere prädicta futura cōiecturaliter, vel certitudine morali, & prudenti dumtaxat; non verò certitudine Logica, aut Methaphysica excludente omne dubium. Et hoc deducunt ex eo, quod in illo loco Lucæ 10. de Tyrijs, & Sydonis reperitur apud Matthæum particula *forte*, quæ cōiecturā, & dubitationē importat. Similiterque ex alijs locis Scripturæ, in quibus, dum de futuris conditionatis loquitur, prädicta particula invenitur, vt Gen. 3: *Ne forte mittat manum suam*, &c. & alia huiusmodi.

Contra 1: verba Sacræ Scripturæ rigurosa significatione interpretari debent, quando ex tali interpretatione nullum sequitur inconueniens; sed ex eo, quod loca prädicta intelligantur de cognitione certa, & infallibili, quod significant Dei responsiones ad David, scilicet, *tradent, descendet*, nullum sequitur inconueniens; quin potius cedit in dignitatem, & excellentiā Divinæ cognitionis; ergo prädicta loca Sa-

Contra 2.

cra Scripturæ debent rigurose intelligi de cognitione certa, & infallibili. Contra 2: nam plura futura conditionata sunt in Scriptura revelata sine particula *forte*, & alia quæcumque ambigua; imò assertivæ, ut claret ex loco 1. Reg. cit. hic enim dicitur: *certissime enim, &c.* ergo hæc saltem loca debent rigurose intelligi de cognitione certa, & infallibili: ergo Deus cognoscit certò, & infallibiliter, hæc futura conditionata: ergo ruit responsio.

58.

Nec particula *forte* in locis allegatis minuit veritatē nostræ conclusionis; quia particula *forte* correspondet in Græco particula *utique*, quæ assertiva est, ut ex Titelmano, & alijs notat Mastrius cit. n. 211. in responsione. Item: ut ipse etiā advertit n. 219. in responsione, est regula generalis Patrum, præsertim August. ad Ioannem 2. Hieronymi ad Ierem. 26. & Greg. Homilia 9. super Ezechiel: particulam *forte*, & similes, cum in Scriptura Deo tribuuntur, non importare dubitationē, sed poni ad denotandā difficultatē facti, libertatē arbitrij, & contingentiam eventus. Et hoc modo explicari debent quæcumque aliæ autoritates in oppositum ab adversarijs adductæ, vel adducendæ.

59.

Prob. 1. conclusio.

Sed ultra prædictas probationes à ratione positas n. 29. probatur 1. conclusio: inter esse, & non esse futurum, sive absolutum, sive conditionatum, nequit dari mediū pro instanti reali; sed si vera est futurum sub conditione, propositio affirmans est vera, & negans est falsa; si verò futurum non sit, propositio affirmativa est falsa, & negativa vera: ergo omnia conditionata prædicta certò cognoscuntur à Deo, ut determinatè vera, vel ut determinatè falsa. Consequentia est legitima. Maior est certa: nam pro illo instanti reali, aut est futurum, aut non est futurum. Minor claret: quia ab eo, quod res est, vel non est, propositio dicitur vera, vel falsa.

60.

Prob. 2. conclusio.

Probatur 2. conclusio: necessarium est, quod Deus decreverit positivè rem fore, vel non fore, vel quod libe-

rè cessaverit ab omni decreto. Si 1: res erit, aut non erit iuxta qualitatem decreti: ergo propositiones conditionales affirmativæ erunt determinatè veræ, vel determinatè falsæ. Si 2: omnes affirmativæ erunt determinatè falsæ, & negativæ determinatè veræ: ergo omnia futura conditionata cognoscuntur à Deo certò, & infallibiliter. Minor quoad 1. partē est certa; quoad 2. verò probatur: ad veritatē cuiuscunque propositionis affirmativæ necessario exigitur decretum Divinum, quo decernat, rem esse, vel absolutè, vel sub conditione: ergo hoc decreto deficientē redditur falsa, & eius contradictoria vera: ergo si Deus ab omni decreto cessaverit, omnes affirmativæ erunt determinatè falsæ, & negativæ determinatè veræ.

Probatur deniquè conclusio: pari firmitate revelat Deus futura conditionata, & absoluta; sed Deus in absolutis nihil revelat, quod certò, & infallibiliter non sciat: ergo in conditionatis nihil revelat, quod non sciat certò, & infallibiliter. Dices esse disparitatē: nam absolutum est scibile; conditionatum verò solum est coniecturabile. Contra 1: quia tunc non eadē firmitate revelaret Deus utrumque, quod est contra Scripturā. 2: ideo futurum absolutum est scibile, quia propositio de futuro absoluto deduci potest ex præmissis evidentibus, ut patet in hoc syllogismo: *Omnis voluntas efficaciter vocata consentiet liberè; voluntas Petri vocabitur efficaciter: ergo consentiet liberè*; atqui propositio conditionalis potest etiam deduci ex præmissis evidentibus: ergo futurum conditionatum est scibile: ergo ruit responsio. Prob. minor hoc syllogismo: *Omnis homo vocatus efficaciter consentiet liberè; sed si Christus prædicaverit Tyrijs, vocabuntur efficaciter: ergo si Christus prædicaverit Tyrijs, consentient liberè*: ergo propositio conditionalis potest etiam deduci ex præmissis evidentibus.

Arguitur 1: veritas conditionalis consistit in bonitate, & necessitate cō-

61.

Prob. 3. conclusio.

Dices.

Contra 1.

Secundo.

62.

*Argui-
tur 1.*

sequentia, ita, ut una simplex enuntiatio contineat causam alterius, ut si sol est, dies est; si Petrus currit, movetur; sed in conditionalibus, de quibus loquimur, consequens non inferitur ex vi antecedentis, sed ex libertate causae; quia loquimur de conditionalibus liberis: ergo in huiusmodi conditionalibus veritas nequit esse: ergo nequit Deus, ut vera illa cognoscere: ergo Deus non cognoscit certò, & infallibiliter futura conditionata ordinata, seu, quae cum conditione aliquâ habent connexionem. Confirmatur: veritas in conditionalibus pendet à conditione; sed conditio numquam est ponenda: ergo numquam sunt determinatè verae: ergo nequit Deus, ut vera illa cognoscere: ergo Deus non cognoscit certò, & infallibiliter futura conditionata ordinata, seu, quae cum conditione aliquâ habent connexionem.

Confirm.

63.
*Noto pro
solutione*

Ante solutionem noto: quod duplex est propositio conditionalis. Una est necessaria, & hæc habet veritatem necessariam deductam ex antecedenti, tamquam causa adæquata illius, cuiusmodi sunt istae propositiones: si sol est, dies est, si Petrus currit, movetur. Alia est libera, & hæc, licet non habeat veritatem necessariam deductam ex antecedenti, tamquam causa adæquata illius; habet tamen veritatem infallibilem deductam aliquomodo ex antecedenti, alijs causis sub intellectis; quia ut propositio dicatur verè conditionalis, sufficit; quod consequens aliquomodo sequatur ex antecedenti, nec semper est necessarium, ut in antecedenti contineatur adæquata causa consequentis, sed sufficit, ut aliqua subintelligantur, ut asserunt Logici de hac propositione: *Si sol oritur, aestus erit*, quæ est verè conditionalis, & intelligitur sublati impedimenti, & quod adsint aliae causae, & circumstantiae. Quo notato.

64.
*Respond.
ad argu-
mentum*

Respondeo ad argumentum distinguendo maiorem: veritas conditionalis consistit in bonitate, & necessitate consequentiae, ita ut una sim-

plex enuntiatio contineat causam adæquatam, vel inadæquatam alterius, concedo maiorem; adæquatam præcisè, subdistinguo: si est enuntiatio necessaria, ut in exemplis in argumento positis, concedo maiorem; si est enuntiatio libera, nego maiorem; distinguo minorem: sed in conditionalibus, de quibus loquimur, consequens non inferitur ex vi antecedentis, tamquam causa adæquata, concedo minorem; tamquam causa inadæquata, alijs causis subintellectis, nego minorem, & consequentias illatas. Solutio claret ex dictis *num. antecedenti*, solumque restat id ad nostrum casum parificare.

Propositio itaque conditionalis libera, ut est conversio Tyrionum ex prædicatione Christi, licet consequens non inferatur ex vi antecedentis, tamquam causa adæquata; nam etiam requiritur libera determinatio voluntatis eorum, ut optimè probat argumentum; tamen Christi prædicatio habuit causalitatem saltem moralem circa eorum conversionem, quod sufficit ad determinatam veritatem illius conditionalis, *si in Tyro, & Sydone, &c.*; quia ad bonitatem, & veritatem conditionalis sufficit, ut diximus, quod antecedens habeat influxum, vel physicum, vel saltem moralem, alijs causis subintellectis, quod reperitur in conversione Tyrionum; nam hæc deduceretur ex prædicatione Christi, tamquam causa inadæquata morali, sub intellectis libera determinatione causae primæ, & secundæ, quæ sunt causae physicae prædictæ conversionis.

Ad confirmationem respondeo concessis præmissis negando consequens; non enim inferitur ex illis; quod enim ex illis inferitur, est: quod veritas conditionalis numquam sit ponenda, quod est verum; non verò, quod propositiones conditionales non sint determinatè verae; & ratio est: nam ex eo, quod conditio ponatur in re, non tribuit futuris veritatè deter-

65.

66.
*Respond.
ad con-
firm.*

minatam, vt sic, sed determinatā absolutē: ergo ex eo, quod conditio numquam sit in re ponenda, non tollitur veritas determinata conditionalis: ergo habent veritatē determinatā, etiā si conditio numquam sit in re ponēda.

67. *Arguitur 2.* Arguitur 2: futura conditionata, quæ numquam erunt, numquam sunt æternitati præsentia: ergo nequeunt certò, & infallibilitèr cognosci à Deo.

Respond. Respondeo distinguendo antecedens: futura conditionata, quæ numquā erunt, nūquā sūt æternitati præsentia, præsentia reali, concedo antecedens; præsentia obiectiva, nego antecedens, & consequentiā; quia ad hoc, vt Deus certò, & infallibilitèr cognoscat futura conditionata, nullatenus requiritur præsentia realis eorū in æternitate, sed sufficit præsentia obiectiva, vt de futuris etiā absolutis asserimus cū Magistro, & de possibilibus ipsi adversarij fateri tenentur, ex quo clara in ipsos lucet retorasio.

68. *Arguitur 3.* Arguitur 3: futura conditionata non habent veritatē infallibilē, & determinatā: ergo nequeunt à Deo certò, & infallibilitèr cognosci. Consequentia est evidens: nam neque cognitio infinita potest certò, & infallibilitèr attingere, quod in se non est verū veritate infallibili.

Antecedens probatur 1. Antecedens probatur 1: omnis propositio conditionalis habet veritatē illativā necessariā: ergo futura conditionata non habent veritatē infallibilē, & determinatā. Probatur 2. ex Philosopho 1. *Terhyermenias*

Secundo. docente: propositiones de futuro contingente non esse determinatè veras, nec determinatè falsas: ergo futura conditionata non habent veritatē infallibilē, & determinatā. Respondeo negando antecedens: ad cuius primam probationē distinguo antecedens: omnis propositio conditionalis necessaria habet veritatē illativā necessariā, concedo antecedens; libera, nego antecedens, & claret solutio ex dictis n. 63.

Ad 1. probationē antecedentis. Ad 2. respondeo: Philosophum loqui de futuro respectivè ad causas secundas contingentes; non verò respectivè

ad Divinū decretū, ratione cuius habent prædicta futura determinatā veritatē, vel falsitatē, sicut etiam futura absoluta, contra quæ etiā procedit dictū Philosophi, ex eoque contra adversarios fiat retorasio.

Arguitur 4: Deus non cognoscit certò futura conditionata, quæ à sua voluntate immediatè dependent: ergo neque ea, quæ à nostra voluntate immediatè dependent. Probatur antecedens 1: quia hæc cognitio futurorū in Deo est libera: ergo supponit actū Divinæ voluntatis: ergo Deus nō cognoscit certò futura conditionata, quæ à sua voluntate immediatè dependēt. Probatur 2: quia alioquin Deus certò cognosceret futura absoluta ante omnē actū suæ voluntatis: ergo Deus non cognoscit certò futura conditionata, quæ à sua voluntate immediatè dependent.

Respondeo negando antecedens: nam Deus certò cognoscit hoc futurū conditionatū, scilicet, si Adam non peccasset, Verbum carnē assumpsisset, vel non assumpsisset, quod futurum à sua voluntate immediatè dependet. Itē: prædicta futura à Deo certò cognosci testatur *Psalm. 80. Si Populus meus audisset me, Israel si in dijs meis ambulasset, pro nihilo forsitan inimicos eorum humiliasset.* Ad utramque probationem respondeo: indè solum sequi: Deum nulla futura certò cognoscere ante decretum, quod est verum, & nihil contra nos.

Arguitur denique: non est imperfectio cognoscere coniecturalitèr obiectū, quod non est alio modo cognoscibile; sed futurū conditionatū solum est coniecturalitèr cognoscibile: ergo non est imperfectio, Deum coniecturalitèr illud cognoscere: ergo sic illud cognoscit: ergo non certò, & infallibilitèr. Minor à contrarijs supponitur. Maior verò probatur: nō est imperfectio, nō cognoscere, quod nō est cognoscibile: ergo paritèr, nō est imperfectio, cognoscere coniecturalitèr obiectum, quod non est alio modo cognoscibile.

Retorque

69. *Arguitur 4.*

Prob. 1. anteced.

Secundo.

70. *Respond. ad argumentum.*

Ad utrāque probationem antecedentis.

71. *Arguitur 5.*

72.
Respond.

Respondeo negando suppositū maioris; supponit enim, quod aliquod sit obiectū, quod solū sit coniecturaliter cognoscibile, quod est falsū, nam impossibile est, quod obiectū cognoscibile nō habeat vnū ex duobus, scilicet, esse verū, vel falsū determinatē; alioquin non esset cognoscibile, ex quo manet negata minor, quia futurū conditionatum est certo cognoscibile, vt toties dictum est; vnde si Deus certo illud non cognosceret, illud non cognosceret, vt est, seu cognosceret illud aliter, ac est in se, quod est imperfectio intellectus cognoscentis, sicut imperfectio esset, cognoscere, quod non est cognoscibile. Alia argumenta obijciunt contra hanc scientiā futurorū sub conditione, quæ impugnant Scientiam mediā, quæ omitto à Patribus Societatis solvenda.

§. Vltimus.

Quinta assertio veræ sententiæ.

73.
5. Conclusio.

Conclusio est contra Ill. God.

Prob. 1. conclusio ex Scriptura.

Prob. minor.

Quinta conclusio: *Deus cognoscit certo, & infallibiliter futura conditionata disparata.* Ita Authores quartæ sententiæ, & est contra Ill. God. n. 53. Hæc conclusio est conformior ad dicta §. anteced. & §. 2. probatur que 1. ex Scriptura: nam 4. Reg. 13. dicitur: *Si percussisses quinquies, aut sexies, vel septies, etiam percussisses Syriam vsque ad consumationem*, ex quo loco sic efformatur ratio: hoc futurum conditionatum, scilicet, *percusio Syriæ vsque ad consumationem* fuit à Deo certo, & infallibiliter cognitū, vtpotē à Deo revelatum; sed hoc futurum est conditionatum disparatum; ergo Deus cognoscit certo, & infallibiliter futura conditionata disparata. Prob. minor: futurum conditionatum disparatū est, cuius consequens nullā habet connexionē cū antecedenti ex dictis disp. 33. n. 14; sed percussio Syriæ vsque ad consumationē nullam habet connexionem cū percussione terræ quinquies, sexies, vel septies: ergo hoc futurū conditionatū, scilicet, percussio Syriæ vsque ad consumationē, est conditionatū disparatū.

Respondet Ill. God. n. 69. distinguendo minorē: sed hoc futurum est conditionatum disparatum ex natura rei, concedo minorem; supposito Divino decreto, nego minorē, & consequentiā; nam licet inter percussione Syriæ vsque ad consumationē, & repetitā percussione terræ non sit connexio intrinseca ex natura rei, connectuntur tamē extrinsecè ratione Divini decreti, quo Deus voluit, vt Rex non percuteret consumatē Syriam, nisi dependentē ab illa conditione, & hoc decreto supposito, iam non est conditionatum disparatē se habens respectu conditionis, sed ab illa dependens, & consequenter potest tamquam verum cognosci.

Hæc itaque solutio Ill. Godoy tam longē abest, vt efficaciam nostræ probationis tollat, quod potius nostrā conclusionē confirmat; nam omnes asserentes: Deum cognoscere certō, & infallibiliter futura conditionata disparata, tenent Deum ea cognoscere supposito decreto Divino; sed hoc concedit in sua solutione Ill. God: ergo eius solutio tam longē abest, vt efficaciam nostræ probationis tollat, quod potius nostram conclusionem confirmat. Vnde vt clarius hoc appareat.

Impugnatur 1. solutio Ill. God: in ordine ad certā, & infallibilē veritatē eodem modo se habet futurum conditionatum disparatum, ac futurum conditionatum ordinatum: ergo si Deus certo, & infallibiliter cognoscit conditionatum ordinatum, certo, & infallibiliter cognoscit conditionatum disparatum. Probatur antecedens: futurum conditionatum, tam ordinatum, quam disparatum, non habet veritatē infallibilē independentē à Divino decreto iuxta Ill. God: ergo in ordine ad certā, & infallibilē veritatē eodem modo se habet futurum conditionatum disparatum, ac futurum conditionatum ordinatum.

Impugnatur 2. prædicta solutio Ill. God: futurum conditionatum disparatum potest ratione Divini decreti esse verum iuxta Ill. God: ergo ex se est

74.
Respond. Ill. God.

75.

76.
Impugnatur 1. solutio Ill. Godoy.

77.
Impugnatur 2.

indifferens, vt sit verū, vel falsum: ergo non differt à futuro conditionato ordinato: ergo si Deus certò, & infallibiliter cognoscit conditionatū ordinatum, certò, & infallibiliter cognoscit conditionatū disparatū. i. consequentia probatur: quod potest esse verū, & esse falsū, est ex se indifferens ad vtrumque; sed futurū conditionatum disparatū potest esse verū, & esse falsū: ergo futurum conditionatum disparatum est ex se indifferens, vt sit verum, vel falsum.

78.

Respond.
Ill. God.
ad 1. impugnationem.

Respondet Ill. God. ad 1. impugnationē n. 72. negando antecedens, ad cuius probationē concessio antecedenti, negat consequentiā. Ratio discriminis est: quod in conditionato disparato, vt sit verū, requiritur, quod decretū transferat illud de disparato in non disparatū, ponendo connexionē inter effectū, & conditionē; vnde semper verificatur: conditionatū disparatū non cognosci, vt verū à Divino intellectu, quia quando vt verū cognoscitur, iam non manet disparatū. Ceterum conditionatū ordinatū talē mutationē non petit, sed solum, quod Deus decernat futuritionem effectus sub illa conditione, non dans, sed supponens connexionē inter vtrumque.

79.

Respond.
ad 2. impugnationem.

Respondet ad 2. impugnationē similiter n. 73. distinguendo consequēs pro 1. parte: ex se est indifferens, vt sit verū commutata conditione de disparata in non disparatam, concedo consequentiam; conditione invariata manente, nego consequentiā; & in hoc discriminatur à conditionato ordinato, quod vt sit verū mediante decreto, necessariū non est, quod decretum adveniens conditionē immutet, sed solum, quod futuritionem effectus sub tali conditione decernat.

80.

Contra 1.
adversus
vtrāque
responsio-
nem.

Contra tamen 1. adversus vtramque responsionem: Divinū decretum non transfert futurū conditionatū disparatū in non disparatum: ergo ruit vtrāque responsio Ill. God. Probatur antecedens: Divinū decretū non facit, quod consequens conditionati dispa-

rati sit intrinsicè connexū cum antecedenti: ergo Divinū decretū non transfert futurū conditionatū disparatū in non disparatū. Probatur antecedens: supposito Divino decreto de eventu huius futuri conditionati disparati: *Si percussisset quinquies, &c.* adhuc est intrinseca inconnexio inter percussione Syriæ vsque ad consumationem, & & repetitā percussione terræ, vt habet Ill. God. n. 69: ergo Divinum decretū non facit, quod consequens conditionati disparati sit intrinsicè connexum cum antecedenti.

Contra 2: conditionatū disparatū, manente intrinsicè disparato, potest à Deo, vt verū cognosci: ergo ad hoc, vt Deus cognoscat, vt verū, conditionatum disparatum, non est necessarium, vt Divinum decretum transferat illud in non disparatum: ergo ruit totū discriminem ab Ill. God. assignatum. Probatur antecedens: conditionatum non connexum infallibiliter cum conditione, manente intrinsicè sic inconnexo, potest à Deo infallibiliter cognosci: ergo conditionatum disparatum, manente intrinsicè disparato, potest à Deo, vt verum cognosci. Antecedens constat in futuris ordinatis, de quibus in disputatione locuti sumus; hæc enim licet sint connexa moraliter, vel probabiliter cum conditione; non tamen sunt infallibiliter cum illa connexa, vt cum omnibus fateretur Ill. God. Consequentia est paritate certa.

Contra 3: vt futurum conditionatum disparatum certò, & infallibiliter à Deo cognoscatur, necessarium est, quod decretum adveniens conditionē immutet iuxta Ill. Godoy; sed vt futurum conditionatum ordinatum certò, & infallibiliter à Deo cognoscatur, etiam est necessarium, quod decretum adveniens conditionem immutet: ergo nullum est discrimen positum ab Ill. God. Probatur minor: vt futurum conditionatum ordinatum certò, & infallibiliter cognoscatur, debet habere infallibilem connexionem cum conditione; sed hanc non habet, vt apud

81.

Contra 2.

82.

Contra 3.

omnes est certum, & solum extrinsecè accipit a Divino decreto; ergo ut futurum conditionatum ordinatum certo, & infallibilitèr à Deo cognoscatur, etià est necessarium, quod decretum adveniens conditionè immutet.

83. Prob. 2. conclusio. positis n. 29. quæ æquè probant hanc nostrà conclusionè. Deindè probatur etià rationibus assignatis n. 59. 60. & 61; advertendo tamen, quod rationes posite n. 59. & 60. sunt rationes ad hominè contra Ill. Godoy; nam ad probandum Deum certò, & infallibilitèr cognoscere omnia futura conditionata ordinata, vel dicentia connexionè morallè, probabilem, seu coniecturalem cum conditione, utitur prædictis rationibus, ut videri est in num. 110. & 111.

84. Obijcit Ill. God. n. 59: conditionalis propositio de conditione omninò disparata non est vera, sed falsa: ergo conditionatum sub conditione, ad quàm omninò disparatè se habet, nequit à Divino intellectu per assensum cognosci. Probatur antecedens: quia nec est vera in vi consequentiæ, ut apud nos confessum est n. 7; nec est vera ex eventu conditionatè futuro: ergo nulla gaudet veritate. Probatur antecedens pro secunda parte: conditionalis propositio petit ad sui veritatem, quod eventus futurus sit dependentèr à conditione; sed conditionatum omninò disparatum non est futurum dependentèr à conditione; alioquin non esset omninò inconnexum cum illa: ergo conditionalis propositio non est vera ex eventu conditionatè futuro.

85. Respond. ad argumentū. 1. Ad 2. probationem antecedentis. Respondeo 1. ad argumentum negando antecedens, ad probationè, nego antecedens pro secunda parte, ad cuius probationè distinguo maiorem: conditionalis propositio petit, quod eventus futurus sit dependentèr à conditione, supposito decreto, concedo maiore; præcisivè à decreto, subdistinguo maiore: conditionalis propositio ordinata, concedo maiore; disparata, nego maiore; distinguoque mi-

norè: sed conditionatum omninò disparatum non est futurum dependentèr à conditione, præcisivè à decreto, concedo minore; supposito decreto, nego minore, & distinguo similiter consequens. Itaque sicut futurum conditionatum ordinatum non habet veritatem infallibilè præcisivè à decreto; ita disparatum veritatè non habet præcisivè à decreto, sicut ergo illud non obest in ordinato, ut cognoscatur à Deo, ut infallibile; ita hoc non obest in disparato, ut à Deo cognoscatur, ut verum. Ex quo retorsiones in Ill. God. efformari valent cū dictis n. 76. & 77.

Deindè alijs terminis distinguo illà maiore: conditionalis propositio petit ad sui veritatè, quod eventus futurus sit dependentèr à conditione, dependentia orta ex connexionè intrinseca, vel extrinseca, concedo maiore; intrinseca tantum, subdistinguo: conditionalis ordinata, concedo maiorem; disparata, nego maiore; distinguo similiter minore, & consequens. Licet enim conditionatum disparatum non sit intrinsecè connexum cum conditione; est tamen extrinsecè connexum cū illa ratione Divini decreti; & hoc sufficit, ut à Deo cognoscatur, ut verum; sicut licet conditionatum ordinatum non sit infallibilitèr connexum cum conditione, sed solum extrinsecè, ratione Divini decreti, hoc sufficit, ut infallibilitèr à Deo cognoscatur, ut tenet Ill. Godoy.

Respondeo 2. aliter distinguendo maiore prædictā: conditionalis propositio verè, & propriè petit ad sui veritatè, quod eventus futurus sit dependentèr à conditione, concedo maiorem; conditionalis propositio vulgari modo sic dicta, nego maiore, concedo minore, & nego consequentiā. Itaque certum est, quod ut propositio sit verè, & propriè conditionalis, requiritur, quod dependeat à conditione, quia antecedens debet habere aliquè influxum in consequens; non autem, ut propositio sit vulgari modo conditionalis, qualis est omnis conditiona-

Retorque

86. Aliter respondeo ad 2. probationem antecedentis.

87. Respōd. 2

lis disparata, quæ synonoma est cum propositione copulativa, & temporali.

88. Vnde sicut propositio temporalis, in qua vna pars non infertur ex alia, sed solum illam concomitatur, sæpè notatur particula conditionalis, vt cum dicimus: *si pluet, ego dormiam*, diciturque solum conditionalis vulgari modo, & facit hunc sensum: quando pluet, in eodem tempore ego dormiam; quo pacto non est verè, & propriè conditionalis, sed est propositio absoluta in sensu copulativo, ad cuius veritatem requiritur, quod vtrumque in eodem tempore contingat. Sic similiter propositio conditionalis disparata; ex quo ruunt tradita ab Ill. Godoy num. 61. & 62.

89. Denique: argumentum Ill. Godoy probat: Deum certò non cognoscere futurum illud conditionatum disparatum, de quo dicitur 4. Reg. 13: *Si percussisses quinquies, aut sexies, &c.* quod est contra Scripturam. Neque responsio Ill. God. tollit efficaciam nostræ doctrinæ, quin potius nostram conclusionem confirmat, vt manet dictum num. 75. vltra quod impugnata est num. 76. & 77. Ill. God. nihil aliud in favorem suæ conclusionis adducit. Rationem verò, qua vtitur Vazquez ad probandum idem intentum, vt inefficacem demonstrat Ill. God. n. 54. ideòque eam omittimus.

90. Quod autem hic solet difficultari, & re vera minori certitudine resolvi, est: an Deus decreverit omnes huiusmodi conditionales disparatas; an verò circa plurima se habuerit negativè,

nihil de illis determinando? Negant quidam; quia non videtur prudentis, infinitas conditionales decernere sub conditione impertinente. Affirmant alij: quia prædictas conditionales decernere, est consonum infinitæ Dei Providentiæ, ad quam spectat de omnibus providere, vt sit summa, quæ à nobis imaginari possit.

Ceterum in hac re nihil certè determinare possumus; nam contra affirmantes facit; quod scire non possumus, quæ, & qualia decreta ad summam Dei Providentiæ spectent; est enim nobis ignotus sensus Domini. Contra negantes stat Scriptura testans: Deum decrevisse quosdam conditionales disparatas, qualis est illa: *Si percussisses quinquies, &c.* & ab aliquibus etiam iudicatur futurum illud conditionatum Gen. 2: *In quacumque die comederis, morte morieris*, quia comestio illa, & mors Adami cum posteris non habent dependentiam inter se ex natura rei, sed solum ex libera Dei voluntate.

Ex his videtur, melius esse sub incertitudine prædictam difficultatem relinquere; sed si resolvenda est, in affirmativam potius inclinandum est: tum; ob rationem pro ea allatam; & tum; quia Divina voluntas simplici affectu terminatur ad infinitas complexiones de esse possibili creaturæ: ergo pariter: nulla erit repugnantia, vt terminari possit affectu efficaci, seu suo decreto ad infinitas complexiones, de esse actuali creaturæ sub conditione etiam disparata. Et hæc de ista disputatione.

91.

92.
Resolvitur prædicta difficultas.

DISPUTATIO TRIGESIMA QUINTA.

An Deus certò, & infallibiliter conditionata contingentia cognoscat ante decretum liberum suæ voluntatis?

Hæc est illa difficultas, non inter Thomisticam, & Scoticam Scholam, sed inter has, & Societatis Scholam, cum hac tamen differentia, quod in

Schola Thomistarum nullus est, qui asserat: Deum certò, & infallibiliter cognoscere futura contingentia conditionata ante liberum decretum suæ voluntatis, quia omnes, nullo excepto, viribus negant Scientiam mediam. In Schola tamen Scotistarum aliqui sunt, & certè gravissimi, utpotè Pontius *disput.* 5. *num.* 28. Faber, & Cabellus, sentientes: Deum certò, & infallibiliter cognoscere conditionata contingentia ante decretum liberum suæ voluntatis, utpotè Scientiam mediam amplectentes, eamque esse sententiam Scoti varijs in locis iudicantes. Sed quidquid sit de hoc, Patres Societatis Scientiam mediam contra Thomisticam Scholam defendant, nam eam contra Ill. Godoy stabilire, ad me non attinet; vnde ab hoc me abstinere, ut necessarium iudico, & ad aliam Disputationem transgredior.

DISPUTATIO

TRIGESIMA SEXTA.

An Deus conditionata contingentia cognoscat in decreto libero suæ voluntatis?

§. I.

Referuntur sententiae Generales.

Num. 1

1. Sententia est negativa.

Omnes Doctores Societatis.

2.

2. Sententia est affirmativa.

Ill. God.

VISO iam ab Ill. God. in disputatione precedenti futura conditionata non posse à Deo cognosci, nisi decreto Divino supposito; nunc in examen vocat: an in tali decreto debeant cognosci, vel in Divina Essentia, ut per decretum determinata? In qua disputatione duæ sunt generales sententiae. 1. est negativa, quæ tuentur omnes Societatis Doctores, eo, quia negant dari in Deo decreta subiectivè absoluta, & conditionata obiectivè. Quam opinionem, ut notavimus *disput. preced.* gravissimi Scotistæ sunt amplexi.

Secunda sententia est affirmativa, quæ omnes tuentur Thomistæ, & plures ex Scotistis. Hanc defendit Ill. Godoy contra Doctores Societatis, eo, quod asserat, dari in Deo decreta subiectivè absoluta, & conditionata obiectivè, quæ est prima conclusio ab ipso tradita in hac *disput. n. 2.* quam ex D. Thom. autoritatibus, & rationibus probat usque ad *num.* 34. argu-

mentaue solvit usque ad *num.* 66.

Ceterum licet Thomistæ omnes, & Scotistæ prædicti vno ore profiteantur: prædicta conditionata futura in decreto à Deo cognosci; valde tamen differunt circa decretum. Thomistæ omnes uniformiter asserunt futura conditionata à Deo cognosci in decreto antecedenti, & prædeterminate physicè voluntatè creatæ. Ita Alvarez *lib. 2. de auxilijs disput. 7. n. 10.* & *lib. 1. respons. cap. 1.* Rispolus *lib. 1. quæst. 2. concl. 1.* Verdu *in relectione contra Scientiam mediam.* Cabrera *tom. 1. in 3. p. q. 1. artic. 3. disput. 1. & alij passim in 1. part. q. 14. artic. 13.* Zumel *disput. 8.* Navarrete *contro. 59.* Ripa *dub. 4. cap. 1.* Nazarius *contro. 1.* Machin *disput. 34.* Gonzalez *disput. 44. sect. 3. & disput. 45.*

Num verò hæc fuerit re vera opinio D. Thom. non parvâ habet difficultatè; Pennotus namque *lib. 3. sui propugnaculi cap. 23. n. 4.* expressè ait: hanc recentiorum Thomistarum doctrinam nullo pacto esse demente D. Thomæ,

3.

4.

cuius signū evidentissimū est (inquit, & est maxima reflexione dignū) quod cū D. Thomas tantopere in tot locis laboraverit, vt inveniret solidam rationē huius certitudinis, scilicet, notitiæ futurorū contingentium, numquam meminit huius decreti, neque huius prædeterminationis secundarū causarū, cū tamen haberet in promptu hanc rationē reddere, si illā sufficientē reputasset, & quod omnia loca, quæ non nulli conantur adducere ex D. Thoma ad id probandū, sunt corrupta, & depravata, in quibus D. Thomas nihil tale dicit, sed totum oppositum.

5. Scotistæ verò sunt divisi. Alioqui dicunt: cognosci in decreto antecedenti, non intrinsicè prædeterminante voluntatē creatā, sed extrinsicè. Vnde à Thomistis differunt in hoc, quod & si concedant prædeterminationes extrinsecas ab æterno, negant prædeterminationes intrinsecas in tempore à Thomistis concessas. Alij autem asserunt: prædicta futura cognosci à Deo in decreto concomitante voluntatem creatā. Alij deniquè sunt recentiores, qui in Scoto suo videri fundati, nec decretū antecedens, sive intrinsicè, sive extrinsicè prædeterminans concedunt, nec decretum concomitans admittunt, & proprias sunt opiniones secti. Hæ sunt sententiæ Generales huius disputationis.

§. II.

Declarantur opiniones, quæ ad nostrum faciunt intentum.

6. CVM nobis, vt toties dictū est, non incumbat opinionem Societatis Doctorū impugnare, nec Scotistarum reijcere, & solū opinionē Ill. Godoy, vt Scoticæ doctrinæ adversatur, evertere; illis omnibus relictis duplex ex diametro in præsentī versatur opinio. 1. tenet: futura conditionata à Deo cognosci in decreto antecedenti, & prædeterminante physicè voluntatem creatam. Sic Ill. God. n. 66. Addit tamen Ill. God: prædicta futura à Deo

cognosci in Divinis Idæis, quod asserit n. 242. illud deducendo ex ab ipso dictis in hac, & præcedenti *disputat.*

Secunda opinio contradictoriè opposita asserit: futura conditionata à Deo, nec cognosci in decreto antecedenti, & prædeterminante physicè voluntatē creatā; nec in Divinis Idæis. Hæc est opinio expressa Scoti *infra citandi*, quā cū ipso amplector, & à nobis probabitur, vt à Magistro Subtili Stabilitur, impugnando, scilicet, opinionē de Divinis Idæis, & de decreto antecedenti. Hoc enim est ad quod dumtaxat nos cogit intentum operis; alia autem in quæstionibus selectis aperiam, Deo salutem concedente. Sit ergo.

§. III.

Opinio de Divinis Idæis impugnatur.

ILL. God. in præsentī n. 242. cum pluribus Thomistis cit. num. 3. tenent: Deum cognoscere futura conditionata contingentia in suis Idæis, sive ponatur conceptus obiectivus, sive formalis, sive Divina Essentia, quatenus imitabilis à creaturis, in quo præsertim sensu defenditur à Thomistis. Contra hoc stat expressè Scotus in 1. d. 39. §. contra istas, cum quo Scotistæ omnes, Iesuitæ, & Nominales citati à Mafrio *disp. 3. q. 3. n. 84.* Rationes verò adducit Scotus citatus, quibus impugnanda est opinio prædicta.

Impugnatur 1: Idæa naturalitèr representat idæata, & non liberè, quia ante decretū Divinæ voluntatis supponitur; sed scientia futurorū non est naturalis, sed libera: ergo Deus non cognoscit futura conditionata contingentia in suis Idæis. Maior conceditur ab adversarijs, & ultra probatur: Idæa præcedit omninò actū voluntatis: ergo Idæa naturalitèr representat idæata. Probatur antecedens: ponere effectū in esse actuali pender ex voluntate artificis, ante cuius determinationē effectus tale esse sibi non vindicatur, sed voluntas artificis per Idæam

7.

2. Opinio

Scotus.

8.

Opinio
Ill. God.

9.

Impugnatur 1.
opinio
Ill. God.

operantis Idæalem repræsentationem supponit: ergo Idæa præcedit omnino actum voluntatis. Minor probatur: nam artifex operatur secundum quod repræsentatur per Idæam, & secundum talem repræsentationem vult operari: ergo voluntas artificis per Idæam operantis Idæalē repræsentationē supponit.

10.
Impugnatur 2.

Antecedens prob.

1.

Secundo.

11.

Impugnatur 3.

Probat
tur con-
sequētia.

Impugnatur 2: Idæa futuri nō magis repræsentat ipsū ponendum esse in hoc *nunc*, quam in illo: ergo repræsentat ipsū præcisē quatenus possibile, & non quatenus futurū: ergo Idæa spectat ad scientiā naturālē, & non liberā. Probatur antecedens 1. ex diffinitione ipsa Idææ ab Augustino tradita: hæc enim est ratio æterna secundum quam aliquid est factibile ad extra: ergo ut factibile præcisē illud repræsentat, & non ut determinatē faciendū. 2. probatur ratione: quia exemplar, quod habet Pictor in mente, ut ad eius modulū figurā aliquā efformet, non dicitur figurā esse faciendā in hoc, vel in illo tempore, aut absolutē faciendam, vel non faciendā, sed præcisē quomodo illā facere debeat, quando eius voluntas determinabit facere: ergo Idæa futuri non magis repræsentat ipsum ponendum esse in hoc *nunc*, quā in illo.

Impugnatur 3. adhuc loquēdo specialitē de Divinis Idæis: nam proxima causa futurorū non est essentia, sive absolutē sumpta, sive quatenus imitabilis à creaturis, sed voluntas Dei: ergo futura nequeunt cognosci ante determinationē volūtatis per Idæam, seu per essentiā quatenus imitabilis à creaturis. Antecedens claret: quia futura sunt liberē futura; sed sola voluntas est causa proxima effectus liberi futuri: ergo proxima causa futurorum non est essentia, sive absolutē sumpta, sive quatenus imitabilis à creaturis, sed voluntas Dei. Consequentia probatur: quia futura non sunt cognoscibilia, nisi ut determinata ad esse futuri; nam ante talē determinationē continentur præcisē intra ordinē possibiliū; sed ad esse futuri determinantur præcisē à libera Dei voluntate: ergo

proxima causa futurorū non est essentia, sive absolutē sumpta, sive quatenus imitabilis à creaturis, sed voluntas Dei.

Respondebis ex doctrina Ill. God. quā tradit n. 242: Idæas posse considerari duplicitē: vel præcisē sumptas, & antecedentē ad decretū Divinæ voluntatis, vel post decretū. Primo modo consideratæ, utique non repræsentant futuritionē rei, & hoc probant rationes Scoti; at secundo modo consideratæ, illam repræsentant ex coniunctione, quam habent cum voluntate decernente rem esse futuram.

Verum sic respondendo Ill. God. concedit totū, quod Doctor intendit, scilicet, quod Essentia Divina non sub ratione Idææ, sed præcisē sub ratione obiecti infiniti repræsentet futura posita determinatione Divinæ voluntatis, per quā res accipiunt veritatē futuritionis; adeoque in determinatione Divinæ voluntatis ratio præsciendi futura sit constituenda, quod ita evidenter ostendo.

Si Idæa secundū se consideratā non repræsentat futurū, quatenus futurū, sed quatenus coniuncta decreto Divinæ voluntatis: ergo prior, imò præcisa ratio videndi futurū est decretum Divinæ voluntatis, & non Idæa: ergo potius dicendū est futurū à Deo videri in sua voluntate determinata, quam in Idæa. Antecedens conceditur ab adversarijs in eorū responsione. Probatur consequentia: illa est ratio præcisa alicuius effectus, qua posita ponitur, & qua non posita non ponitur; sed posita Idæa secundū se inspecta ratione Idææ non repræsentatur per eam creatura, quatenus futura, sed tantum quatenus possibilis, & antecedente decreto Divinæ voluntatis statim repræsentatur, ut futura: ergo ratio formalis, & præcisa repræsentandi futurum, ut futurum est decretum Divinæ voluntatis, seu Essentia Divina, ut tale decretum ostendens; non verò sub ratione Idææ, & quatenus imitabilis à creaturis.

12.
Responde-
bis ex do-
ctrina
Ill. God.

13.

14.
Contra.

15.

Hoc totum significavit Doctor s. *contra omnes*, dicendo: eodem modo sunt Idæa possibiliū non futurorū, sicut futurorū; quia differentia ista possibiliū non futurorū à futuris non est, nisi per actū Divinæ voluntatis: ergo Idæa futuri possibilis non magis repræsentat ipsū futurū esse, quatenus Idæa, quam Idæa possibilis non futuris; quia nimirum, quod illud possibile sit etiam futurū, vel repræsentetur, ut futurū, non habet virtute Idæa, ut sic, sed præcisè ex decreto Divinæ voluntatis.

16.

Obijcies
1. ex Ill.
Godoy.

Obijcies 1. ex Ill. God. num. 242: Idæa respectu futurorū est Divina Essentia, ut determinata per decretū liberū ad dandā existentia in tempore; sed futura conditionata cognoscuntur à Deo in sua Essentia, ut determinata per liberū decretū ad dandā illis existentiam in tempore, non absolutè, sed sub conditione: ergo cognoscuntur in Divinis Idæis.

17.

Respōd. 1
Secundo.

Respondeo 1. negando maiorem, quam in præsentī non probat Ill. God. & constabit ex dicendis *Tract. sequenti disp.* 43. Respondeo 2. omīssa maiori, distinguendo minorē: sed futura conditionata cognoscuntur in Essentia, ut determinata per liberū decretū secundū id, quod habet formalitèr in ratione Idæa, nego minorē; secundum id, quod habet, quatenus coniuncta cū decreto libero, à quo determinatur, concedo minorē, & nego consequentiā; quia Essentia Divina coniuncta voluntati, nec habet repræsentare futurū, nec esse causā exemplarē futuri, ut futuri, ea ratione, qua Idæa est; sed ratione voluntatis, cū qua coniuncta est, ut optimè explicat Fasolus q. 14. art. 3. dub. 10. n. 124. qui, & si cū Thomistis admittat, dari Idæas non solū possibiliū, sed etiā futurorū, fateatur tamen: Idæas, neque ante decretū, neque post decretum sub propria ratione Idæa futuritionem rerum repræsentare posse.

18.

Obijcies 2: Essentia Divina non solū est sufficiens ad cognoscenda futura

in ratione principij, sed etiam in ratione obiecti imitabilis à rebus futuris; sed sub ista ratione est Idæa futurorū: ergo futura conditionata cognoscuntur in Divinis Idæis. Respond. negando maiorē: quia etiā si admitteremus Essentiā Divinam, ut à creaturis imitabilis, esse Idæam, quod falsū est, ut diximus; tamen nequit ratione obiecti imitabilis à re futura esse sufficiens principij cognoscendi eius futuritionē; cū enim Essentia Divina, tam sit imitabilis à re futura, quam à re non futura, ideo hæc imitabilitas non potest esse ratio cognoscendi futuritionem magis, quam non futuritionem.

Obijcies 3: Deus tamquam artifex est causa futurorum; sed artifex per Idæam cognoscit effectū etiam futurorum: ergo futura conditionata cognoscuntur in Divinis Idæis. Respondeo negando minorē: quia Idæa, sive exemplar præcisè repræsentat modū, quo absolutè debet fieri opus ad extra, nihil dictando, quod sit faciendum hic, & nunc, aut alio tempore, & ideo per se non sufficit ad cognoscendum, quod res futura sit; hoc enim pendet à voluntate artificis.

Obijcies 4: Deus non cognoscit futura, qua talia, per Idæas: ergo futura, qua talia, non habent causā exemplarem in Deo, quod nefas est dicere; cum Deus sit causa exemplaris omnium secundum omnē modum essendi eorum, atque adeo etiam quoad futuritionem.

Respondeo negando consequentiā; quia ut futura habeant causam exemplarē in Deo, sufficit, quod Idæa repræsentet totā entitatem rei futuræ, quod facit repræsentando totā entitatē rei possibili, quia nihil est entitatis in re futura, quod non exprimitur, & repræsentetur in eadē re possibili; Caterum ex hoc non valet inferre, Deum cognoscere futura per Idæas, cum Idæa sit impotens repræsentare ipsā futuritionē, quia hæc solū dependet à voluntate Divina. Neque ut Deus dicatur habere exemplar om-

Obijcies

2.

Respond.

19.

Obijcies

3.

Respond.

20.

Obijcies

4.

21.

Respond.

nium secundum omnē modum essendi illorum, est necessarium, quod Idæa repræsentet existentia rei, vt exercitā in tali, vel tali tempore, sed sufficit, quod repræsentet, vt exercibilem, à quacumque temporis differentia abstrahendo.

§. IV.

Declaratur opinio de decreto antecedenti.

22.

FVsè debēbat Ill. God. firmare decretū antecedens, tam communiter in sua Schola receptū, vtpotē suæ Scholæ distinctivū; sed nec fusè probat, nec illud à tot gravibus difficultatibus defendit; imò, nec intelligentiā eius declarat. Caterum non ob hoc à nobis breviter est impugnandū; tum: quia in eversione talis decreti antecedentis consistit magna pars veritatis huius difficultatis; tum: quia difficultates plurimæ Theologicæ ex impugnatione talis decreti dependēt. Vndē ante impugnationem illius, opinionē Thomistarū declarare oportet.

23.

Declaratur opinio Thomistarū.

Affirmat Thomistica Schola (vt dictum manet) Deum in decreto efficaci suæ voluntatis, quod ab æterno habuit de existentia futurorū, siue absolute, siue conditionatē, cognoscere certò, & infallibiliter prædicta futura; explicant tamen suā opinionē dicendo: quod sicut Deus in tempore concurrendo cū causis secundis, tam ordinis naturalis, quàm liberī, ad earum effectus secum producendos, physicè eos prædeterminat ad talē operationē intrinsicē, in illis imprimendo qualitātē aliquā absolutā per modum transcurrentis, vel permanentis, quæ sit vltimū complementū actus primi eorum, vt proximè agant; ita pariter proportionē servata ab æterno decreto suo absoluto, & efficaci non tantū effectus ab ea futuros, sed ipsos quoque physicè prædeterminat ad operandū, decreto vsum libertatis earū antecedente, & correspondente prædeterminationi physicæ, qua eas prædeterminat in tempore.

24.

Quod æternum, & antecedens de-

cretū prædeterminationē appellant eventus liberi à voluntate creata futuri, nō tantū vt ly *præ* dicit antecessionem æternitatis ad tempus, sed etiā prioritātē, & antecessionē in ratione causæ, adeo, vt decretū istud præcedat, nedū omnē scientiā futuritionis eorundem actuum; sed etiā quamcumque determinationē humanæ voluntatis ad eodē actus, & hoc in ratione causæ, ita vt futuri esse sit ab æterno prævisum, quia Deus se solo, & omnino independentē à voluntate creata decrevit, vt essent futuri; non autē ideò decrevit, vt essent futuri; quia aut præviderit eos esse futuros; aut propter eminentialē continentia voluntatis creata in Divina se se concomitantē cum ea condeterminaverit ad eorū futuritionem. Ita Thomistæ omnes; num verò hæc fuerit re vera opinio D. Thomæ, infra videbimus.

Contra hoc decretum antecedens Thomistarum, & physicā prædeterminationē stat in univēsum Schola Iesuitarum, & generalitē Scotistarum Schola. Doctores Societatis impugnant prædictum decretum pluribus Scripturæ, & Patrum testimonijs, & urgentibus rationibus; à nobis verò impugnāda venit authoritatibus Conciliorum, Patrum, Scoti ratione, alijsque rationibus diversis, & deniquē esse contra D. Thomam ostendemus, & ex Thomistarum doctrina reijciemus. Pro quo. Sit,

25.

§. V.

Authoritatibus Conciliorum impugnatur decretum antecedens Thomistarum.

Impugnatur I: Concilium Trident. sess. 6. canone 6. dāmnat Calvinum, & alios dicentes: esse proprium Dei opus peccatum, his verbis: *Non esse in potestate hominis vias suas malas facere, & mala opera, ita, vt bona Deum operari non permittit tantum; sed etiam proprie, & per se, adeo, vt sit proprium eius opus non minùs per-*

26.

Impugnatur I. ex Concil. Trid.

ditio Iudæ, quam vocatio Pauli: ergo Deus solum permissivè se habet respectu peccati, & non prædificat actum peccaminosum.

27. Respond. Ill. Godoy n. 135. cum cōmuni Thomistarum doctrina: Concilium exponendum esse de prædificatione actus peccati quoad formale, scilicet, quoad moralem malitiam, quam nullatenus vult Deus, nisi permissivè; non autem quoad materiale, id est quoad entitatem naturalem eiusdem actus peccati. Contra: quia id negat Concilium in Deo, quod concedebant Calvinus, & Beza, quos damnat; sed Calvinus, & Beza concedebant decretum prædeterminans materiale peccati, ut testantur Belarm. lib. 2. de amissione gratiæ cap. 2. Franciscus Belearius Episcopus Metensis in opusculo contra Calvinum. Et Beccanus tom. 1. opusculorum opusculo 3. de Authore peccati: ergo ruit solutio.

28. Respond. Ill. God. n. 211. distinguendo maiorem: negabant verbo tenens, & non sine dolo, & cum insequentia in propria doctrina concedit maiorem; re vera, & consequenter cum proprijs principijs negat maiorem, & concessa minori, negat consequentiam. Itaque, quod Ill. God. hac solutione intendit, est: Concilium negare, quod concedebant in Deo Calvinistæ consecutivè ad decretum de materiale peccati, scilicet, hoc decretum tollere libertatem nostram; non verò negare: quod ipsi clarè, & in verbo dicebant, scilicet, dari tale decretum de materiali peccati.

29. Contra 1. iuxta solutionem Ill. God. Concilium condemnat decretum prædeterminans tollere libertatem: ergo definit Concilium: decretum prædeterminans conservare libertatem: ergo decretum prædeterminans conservare libertatem non manet sub opinione, quod nec ipse Ill. God. concedit. Contra 2. licet verum sit Concil. Trident. non condemnare decretum de materiali peccati, negari nequit. Trident. condemnare decretum de materiali peccati, ut à Calvinistis ponitur; sed

Calvinistæ ponebant decretum prædeterminans ad materiale peccati: ergo condemnat Concil. decretum prædeterminans: ergo Concil. condemnat decretum antecedens. Maior verò constat; alioquin nihil condemnaret Concilium contra Calvinistas.

Contra 3. Trident. expressè condemnat, quod expressè asseriebant Calvinistæ; sed Calvinistæ expressè asseriebant decretum de materiali peccati esse antecedens ad actus nostros: ergo hoc antecedens decretum expressè condemnat Trident. Minor claret; nam Calvinistæ nullam aliam ponunt necessitatem in actibus nostris, nisi quæ provenit ex suppositione antecedenti causæ primæ, nempe, Divini decreti, & præscientiæ, ut constat ex his, quæ habet Calvinus lib. 3. inst. cap. 23. & lib. 2. contra Pigetium. Minor constat ex verbis Concilij, & ultra probatur. 1: quia intentum Concilij est expressè condemnare, quod expressè asseriebant Calvinistæ. 2: nam alioquin Calvinistæ non rectè à Catholicis condemnarentur, ut dicemus n. 70: ergo Trident. expressè condemnat, quod asseriebant expressè Calvinistæ.

Impugnatur 2. ex eodem Concilio sess. 6. cap. 5. ubi dicitur: peccator per adiuvantem gratiam illi liberè assentiendo, & cooperando se ad iustificationem disponere liberè; quippe qui illam abijcere potest: & postea Canone 4. sic ait: Si quis dixerit liberum hominis arbitrium à Deo motum, & excitatum nihil cooperari assentiendo Deo excitanti, atque vocanti, quoad iustificationis gratiam se disponat, ac præparet, neque posse dissentire, si vellent, anathema sit. Ex quibus verbis efficaciter formatur hoc argumentum.

Peccator, quia liber est, potest vocationi, & motioni Divinæ resistere: ergo motio, cui resistere non potest voluntas, destruit libertatem arbitrij: ergo de ratione indifferentiæ arbitrij est excludere omnem determinationem alterius, cui voluntas resistere non valeat; atqui determinatio efficax abso-

30.
Contra 3.

31.
Impugnatur 2.
ex eodem
Concil.

32.

luta, & omnino antecedens est voluntati motio, cui voluntas dissentire non valet: ergo non datur physica prædeterminationis. Antecedens est conclusio Concilij. Susumpta probatur: dissentiri prædeterminationi efficaci ad consensum est coniungere dissensum cum illa; sed nequit voluntas coniungere dissensum cum illa: ergo determinatio efficax absoluta, & omnino antecedens est voluntati motio, cui voluntas dissentire non valet.

33. Respond. Thomistæ: Concilium asserere nos posse dissentire gratiæ efficaci specificativè; non verò reduplicativè, quia ita accepta involuit, vel consensum, vel ipsum decretum, vel physicam prædeterminationem. Quæ solutione utitur Ioannes à Sancto Thoma tom. 2. in 1. p. disp. 5. art. 6. num. 16. ex quo illam sumpsit Ill. God. tract. 8. de prædest. disp. 67. n. 107. & 108. ubi Concilium suæ sententiæ maximè suffragari probare conatur; sed de hoc in prædicta disputatione oppositum contra ipsum ostendemus; nunc autem contra eius solutionem. Contra 1: iuxta Concilium illi gratiæ, & motioni dissentire valemus, cui de facto assentimus; sed de facto non solum gratiæ ex se sufficienti, verum etiam iuxta Thomistas ex se efficaci assentimus: ergo ruit solutio. Maior est Concilij, ubi indiffinitè asserit, liberum arbitrium cooperans assentiendo dissentire valere. Minor est sententia Thomistarum. Consequentia inferitur.

34. Contra 2. Concilium adstruere in nobis libertatem, quando de facto assentimus; sed quod possimus resistere auxilio sufficienti secundum se, quando de facto assentimus; non sufficit ad salvandam nostram libertatem, si resistere non valemus auxilio efficaci, si adest: ergo ruit solutio. Probatur minor: rumpere filum laneum non est sufficiens ad salvandas vires sufficientes obrumpendi vincula ferrea, si quando illis aliquis est adstrictus rumpere non valet: ergo quod possimus resistere auxilio suffi-

cienti secundum se, quando de facto assentimus, non sufficit ad salvandam nostram libertatem, si resistere non valemus auxilio efficaci, si adest.

Contra 3: Concilium, dum indiffinitè, seu absolutè loquitur in materia doctrinali, universalitèr loquitur: ergo Concilium dicens: nos posse dissentire gratiæ adiuvanti, universalitèr statuit, cuilibet gratiæ adiuvanti nos posse dissentire; sed iuxta Thomistas non solum gratia sufficiens, verum & intrinsicè efficax, nos excitat, & movet: ergo Concilium asserit nos posse dissentire gratiæ efficaci reduplicativè.

Respondent 2. alij: Concilium intelligi in sensu diviso; non verò in sensu composito; sed ultra refutationes infra ponendas. Contra 1: resistere motioni Divinæ dicit in suo conceptu coniungere dissensum cum motione: ergo Concilium intelligi debet in sensu composito. Probatur antecedens: nam dissentire testimonio dicentis, est coniunctio dissensus cum testimonio; resistere præcepto superioris, est coniungere inobedientiam cum superioris præcepto: ergo similiter; resistere motioni Divinæ dicit in suo conceptu coniungere dissensum cum motione.

Contra 2: idè non est, qui Dei possit resistere voluntati, neque Christus potuit dissentire præcepto Patris, neque nos possumus licitè dissentire revelationi Divinæ de mysterijs Fidei, quia hoc esset frustrare voluntatem Dei efficacem, transgredi præceptum Patris, & actu esse infideles; sed totum hoc dicit sensum compositum; alioquin, nec voluntas Dei frustraretur, neque transgrediretur præceptum Patris, neque actu essent infideles: ergo.

Contra 3: nemo dicitur resistere inclinationi, quæ non est; nam resistentia dicit quasi pugnam, & oppositionem inter duo, in qua, qui efficacitèr resistit, vincit alterum; sed ubi non est, qui pugnet, neque resistentia, neque victoria est: ergo ut physice prædeterminationi resistere possimus, necessarium est, ut in sensu composito possi-

35. Contra 3.

36. Respond. 2. alij.

Contra 1.

37. Contra 2.

38. Contra 3.

mus; nam cum in sensu diviso prædeterminatio non sit, non potest esse resistencia, quia non est, qui pugnet.

39. *Impugnatur 3. ex Concilio Senonense.* Impugnatur 3: Concilium Senonense decreto 15. fidei, sic ait: *Neque tamen tanta gratiæ necessitas libero præiudicat arbitrio, cum illa semper sit in promptu, &c. neque denique tale sit huiusmodi Dei trabentis auxilium, cui resisti non possit; sed resistere auxilio moventi ad consensum, est coniungere dissensum cum auxilio, ut supra diximus: ergo nulla est motio, seu tractio Dei ad voluntatem, cum qua voluntas non possit coniungere oppositum: ergo motio Divina ad vnum extremum determinans ita, ut cum illa nequeat voluntas oppositum coniungere, tollit libertatem.*

40. *Aliter formatur im-* Aliter formatur ratio: certum est apud Catholicos: Deum offerre nobis suum concursum, & per nos stare, quod non habeamus concursum Dei actuale ad actum bonum, & omnem gratiam ad consensum requisitam; alioquin staret per Deum, consequenterque, nec paratus esset ad concurrendum nobiscum, nec nobis suum concursum serio offerret contra Concilium Senonense cit. dicente: *Neque tanta gratiæ necessitas, &c.* sed hæc ablatio sui concursus, & hæc Divina præparatio ad concurrendum nobiscum non stat cum physica prædeterminatione ad oppositum: ergo physica prædeterminatio tollit libertatem. Probatur minor: quod antecedenter ad meam liberam operationem, independentemque à mea libera voluntate, & acceptance mihi denegatur, non stat per me non habere, nec mihi serio offertur; sed concursus, scilicet, physica prædeterminatio ad consensum, antecedenter ad meam liberam operationem, independentemque à mea libera voluntate, & acceptance mihi denegatur, quando prædeterminatur aliquis ad dissensum, non stat per illum non habere concursum ad dissensum, nec illi serio, & verò offertur à Deo. Consideretur ratio: non est efficax.

Responder Ioannes à Sancto Thoma in 1. p. disp. 5. art. 2. n. 8: Hoc Concilium non esse firmæ autoritatis, quia non est generale. Sed hæc responsio tanto viro digna non est, quia hoc Concilium in hac doctrina Tridentinum sequitur. Deinde: quia iam autoritas talis Concilij autoritate universalis Ecclesiæ multum roborata est, quare, ait Suarez loquendo de hoc Concilio tom. 1. de gratia prolog. 6. cap. 5. num. 6; quod licet non sit hæreticum sentire, Concilium Provinciale in aliquo dogmate errasse; tamen talis assertio huic Concilio non potest à nota temeritatis excusari.

Impugnatur 4: si Deus moraliter hominem præmoveret ad peccandum, consulendo, & alliciendo, ut facit diabolus tentans, esset absque dubio causa saltem indirecta peccati pro formali, qua propter ait Iob 1: *Nemo cum tentatur dicat, quod à Deo tentatur*, quod est in Concilij stabilitum: ergo idem multo magis dicendum est, si prædiffinit peccatum ab æterno, & ad illud patrandum physice præmoveret in tempore. Probatur hoc: quia præmotioni morali potest fieri resistencia etiam in sensu composito, ut patet in peccatoribus illis non consentientibus; at physice prædeterminationi in sensu composito resistencia fieri nequit; sic enim prædeterminatus ineffabiliter operatur, ut oppositum convenire, implicet contradictionem, stante tali prædeterminatione: ergo.

Confirmatur: nequit Deus suo consilio, aut præcepto concurrere ad materiale peccati, quin ad formale concurrat, seu nequit consulere, vel præcipere vnum, quin aliud consular, & præcipiat: ergo nequit etiam prædiffinire materiale peccati, quin prædiffiniat formale, seu nequit prædeterminare physice vnum, sine alio. Probatur consequentia: nam ratio, quæ infert voluntatem Dei præceptivam erga materiale non posse esse sine voluntate præceptiva formalis peccati, potius vim habet in voluntate physice præ-

41.

Respond. Ioannes à Sancto Thoma.

Contra.

42.

Impugnatur 4.

43.

Confirm.

determinativa : ergo nequit prædifferire materialè peccati , quin prædifferat formalè , seu nequit prædeterminare physicè vnū , sine alio. Probatur antecedens : ratio , vel est connexio formalis malitiæ cū materiali eius , vel est efficacia ipsius voluntatis ? Si connexio ? maiorē connexionē habet formale malitiæ cū materiali posita prædeterminatione physica , quam posito consilio , vel præcepto , quia in sensu composito huius adhuc poterit voluntas creata resistere , & in sensu composito prædeterminationis physice non potest voluntas creata resistere. Si efficacia ? magis efficax est voluntas physicè prædeterminans , quam moraliter consulens , propter eandem rationem : ergo ratio , quæ infert voluntatē Dei præceptivam erga materiale non posse esse sine voluntate præceptiva formalis peccati , potius vim habet in voluntate physicè prædeterminativa.

44.
Respond.
Ill. God.

Respondet Ill. God. n. 214. dicendo : prædeterminationē magis esse efficacem , quam consiliū , sed non cū eadem extensione , ac consiliū ; & dat disparitatem ; quia consiliū , & præceptum respiciunt actum , prout in voluntate creata exercendū cum omnibus , quæ hic , & nunc in illo inveniuntur , sive ad lineam physicam , sive ad moralem spectantibus , & ideo , si de facto intercedat malitia non præscindunt ab illa ; prædeterminatio autē physica solum tangit , quæ perfectionis sunt , & ab imperfectionibus moralibus inventis in actu præscindit.

Impug-
natur re-
sponso.

Sed re vera non solvit argumentū : quia de hoc querimus rationem , quare cum efficax magis sit prædeterminationio , quā consiliū , extendatur magis consiliū , quam prædeterminationio ; nam videtur oppositum debere esse , sicut , quia voluntas consequens est magis efficax , quam antecedens respectu actus meritorij , extenditur magis in concursu ad talē actū , quam antecedēs , nam hæc solū sufficiens dat auxiliū ad substantiā actus , & illa ad omnes circumstantias concurrat. Item : qua-

rè consiliū non est præcisivum materialis à formali , sicuti prædeterminationio , vel è contra , cum adhuc posito consilio potest resistere voluntas creata , & posita prædeterminatione non , & ex alio capite sit magis efficax prædeterminationio , quam consiliū ?

§. VI.

Authoritatibus Patrum rejicitur decretum antecedens Thomistarum.

Impugnatur 5 : Clemens Papa Epist. 13. sic ait : *Nihil est , quod audientes fidem ad credendum determinet , nisi arbitrium eorum* : ergo iuxta Clementem assensus liber præstitus mysterijs Fidei à nullo alio , quam ab arbitrio credentium determinatur.

45.
Impug-
natur 5.
ex Clem.
Papa.

Impugnatur 6 : August. lib. 3. de libero arbitrio cap. 18. sic ait : *Hoc brevissime tene. Quæcumque causa est voluntatis , si non potest ei resisti , sine peccato creditur* : ergo iuxta Augustinum causa nostri actus voluntatis , cui resisti non potest , libertatē tollit ; alioquin peccatū non tolleretur. Sed iuxta Thomistas prædifferitio efficax consensus est causa consensus , & deinde voluntas ei resistere non potest , siquidē resistere , ut iam diximus , dicit conjunctionem dissensus cum prædifferitio ad consensum : ergo non datur physica prædeterminationio.

46.
Impug-
natur 6.
ex Div.
August.

Item : Augustinus lib. 1. retract. cap. 22. dicente : *Hoc est in potestate , quod volumus facimus* : ergo qui vult efficaciter exequi aliquid , & non exequitur , non potest illud exequi. Item : lib. 3. de libero arbitrio cap. 3. ait : *Non enim possumus aliud sentire esse in potestate nostra , nisi , quod cum volumus facimus*.

47.

Impugnatur 7 : Anselmus lib. 2. cur Deus homo cap. 18. ait : *Est namque necessitas præcedens , quæ causa est , ut sit res , & est necessitas sequens , quam res facit. Præcedens , & efficiens est necessitas. Sequens vero , quæ nihil efficit , ut cum dico : Te ex necessitate loqui , quia loqueris , &c. Deinde : in con-*

48.
Impug-
natur 7.
ex An-
selmo.

cordia cap. 1. ait: *Dei Scientiā, & Providentiam esse necessitatem consequentē, quia necessitas consequens descendit de libera voluntate.* Vnde adiunxit: *Sola voluntas determinat ibi, quid teneat.* Item docet Anselmus: quorietcumque ex aliquo antecedenti legitime inferitur consequens, consequens quoque esse necessarium, quæ est Aristotelis sententia 1. *Poster. cap. 6. tex. 17.* dicentis: *Quando autem medium ex necessitate, & conclusio ex necessitate; quando autem non necessaria sit conclusio; neque medium necessarium esse potest;* & ideo Anselmus lib. cit. Aristotelem allegat pro sua sententia: ergo physica prædeterminatio tollit libertatem.

49.
Respond.
Gonet.

Respondet Gonetus *Traët. de Prædestinatione disp. 6. art. 7. §. 3*: per necessitatē antecedentē libertati contrariā intellexisse Anselmum eam, quæ oritur ex aliqua causa extrinseca cogente, seu ad vnum per modum naturæ determinante. Per necessitatē consequentē intellexisse eam, quæ descendit ex libera voluntatis electione, vel in determinatione primæ causæ fundatur. Quam interpretationem esse Anselmi genuinam probat Gonet ex ipso Anselmo lib. *de concordia cap. 10.* ubi postquam Anselmus dixerat: *necessitatē antecedentē esse, quæ præcedit rem, & facit,* continuo addit: *non enim ea Deus, quamvis prædestinet facit, voluntatem cogendo, aut voluntati resistendo:* ergo solum loquitur de necessitate cogente.

50.
Contra.

Contra: Anselmus dum necessitatē antecedentē diffinit, asserit esse, *quæ rem facit*, quin aliud in diffinitione distinguat; & dum necessitatē consequentē exponit, docet esse, *quæ ex libero descendit arbitrio*, quin determinationē primæ causæ leviter insinuet: ergo ruit solutio. Confirmatur ex ipso textu: nam Anselmus hac doctrina explicat, quæ ratione fides Virginis de morte Christi non fuit necessitas antecedens mortis Christi, sed consequens, scilicet, *quia veritas fidei Virginis non*

fuit causa, ut ille moreretur, sed quia hoc futurum erat, vera fuit fides: ergo ruit solutio. Deinde: Anselmus totus est in explicando necessitatem consequentē esse eam ipsam, quæ quidquid est, dum est, necesse est esse, quæ dum res fuit, necesse fuit esse, & sic de alijs temporibus; sed necessitas, quæ quidquid est, dum est, necesse est esse, est necessitas, quam res facit, non autem quæ facit rem, licet ex primo libero descendat: ergo ruit solutio Gonet.

§ I.

Quod autem Anselmus postquam dixerat antecedentē necessitatem esse eam, quæ rem facit, statim subiungat: *Non enim ea, quæ Deus prædestinat, facit, voluntatē cogendo;* ideo est, quia apud ipsum necessitas, quæ rem facit, tollit libertatem, & necessitas tollens libertatem iuxta communissimū modum Patrum loquendi coactio appellatur. Et ob hanc causam ait D. Thomas q. 6. *de malo art. unico:* *Opinio, quæ quidam dicunt voluntatem hominis ex necessitate moveri, nec tamen cogi, hæretica est.*

§. VII.

Scoti ratione refellitur decretū antecedens Thomistarum.

Impugnatur 8. ratione Scoti: quancumque aliquod consequens sequitur necessario ad aliquod antecedens, in cuius potestate non est illud antecedens, nec minùs in illius potestate erit consequens illud; sed actus voluntatis necessario sequitur, saltem necessitate consequentiæ determinationē Divinæ voluntatis: ergo in cuius potestate non est talis determinatio, nec in eius potestate erit id, quod illā necessario sequitur, scilicet, actus voluntatis; atquæ determinatio antecedens vsum creatæ libertatis, nullo modo est in potestate voluntatis: ergo prædeterminatio tollit libertatē. Maior multipliciter probatur ab Scoto in 2. d. 37. §. 1. ideo meritò. Sufficiat hæc pro nunc: si mea voluntas esset modò determinata ad scribendum cras, & crastina scriptio non esset à me impe-

§ 2.

Impugnatur 8.
ratione
Scoti.

Confirm.

Probat.
maior ex
Scoto.

dibilis, meum scribere eras non esset mihi contingens. Minor ab adversarijs conceditur. Consequentia est legitima.

Respōd. 1.
Thomistae.

Variè respondent ad argumentum Thomistae. 1: per hoc tantum probari, effectus creatæ voluntatis esse necessarios secundum quid, scilicet, necessitate consequentiæ, vel infallibilitatis, seu ex suppositione, quæ necessitas nõ repugnat contingentæ, seu libertati; non autem probari, esse necessarios absolute, & simpliciter; vel sub alijs verbis; probat argumentum, esse necessarios tantum in sensu composito, scilicet, stante tali prædeterminatione, aut necessitate de inesse; non autem in sensu diviso ab illa, aut necessitate de possibili. Quam doctrinam tradit Ill. God. disp. 38. §. 3. solvendo argumenta. Cæterum re vera quadrat hic, quod dixit Delphinus noster in suis opusculis, quod huiusmodi distinctiones turbatos animos minimè placant, anxiasque, & sollicitas conscientias quietant, sed potius magis perplexas relinquunt; quandoquidem libertatē quamdam Logicam duntaxat, vel Methaphysicam in nobis salvare videantur; non verò physicā, & realem, qualē tribuunt Scripturæ, Concilia, & Patres humanæ voluntati. Vndè.

54.
Contra 1.

Contra 1: ergo suppositio consequens, vel concomitans usum libertatis, secundum quid, consequenter in sensu composito, determinatione de in esse, &c. tollit libertatē; non verò simpliciter, in sensu diviso, & de possibili, quia hæc stat in potestate voluntatis, cum non antecedit ordine causalitatis usum libertatis: ergo suppositio antecedens ordine causalitatis usum libertatis, cum non stet in potestate eius, non solū secundum quid, in sensu composito, &c. verum, & simpliciter tollit libertatē; quia in hoc videntur distinguere antecedens suppositio, & consequens, vel concomitans.

55.
Confirm.

Confirmatur; quia prædicta distinctio duplici necessitate ex suppositione antecedenti, & consequenti planè

negari non potest; nam ex suppositione, quod scribo, necesse est me scribere, & ex suppositione quod curro, necesse est me moveri, & est necessitas, consequens, quæ stat cum libertate, quia suppositio vndè sequitur, est in potestate mea, vel dependet ex aliquo, quod est in potestate mea; sed præter hanc datur alia necessitas ex suppositione libertati repugnans, & est quando præcedit, sic, quod non sit in nostra potestate; quo sensu dicimus: Beatos necessariò Deum amare; & nõ peccare ex suppositione visionis beatificæ; & amentes non operari liberè ex suppositione amentia: ergo ruit responsio.

Nec valet distinctio Ill. God. de duplici suppositione antecederi, vna per modum necessarii, & libertatē destruentis, alia verò per modum linientis, confortantis, & dulciter determinantis, qualis est in proposito æterna prædeterminatio. Non (inquam) valet, quia omnis suppositio antecedens, eo ipso, quod est antecedens, ita officit causā liberā, ut hæc ab ea dependens non possit se movere, nisi ad vnam determinatā partē: ergo non linit eius naturalē potentiā ad vtrumlibet, & confortat, sed potius lædit, ligat, & minuit, nec est dulcis determinatio, sed potius amara quædam compulsio, & dura necessitas.

Eodem etiam modo exploditur de diviso sensu, & composito; nam sensus compositus tunc non tollit libertatē, quando compositio fit cum suppositione consequenti, quæ sit in potestate nostra, quatenus omne, quod dum est, necesse est esse, ut ait Philosophus cit. n. 48. ex qua propositione ortum habuit distinctio de sensu diviso, & composito; tamen si compositio fiat cum suppositione antecedenti; sicut talis suppositio libertati opponitur, quia non est in nostra potestate; ita pariter: compositio cum tali suppositione libertatem tollit.

Contra 2: voluntas, nec in sensu diviso à decreto prædeterminante po-

56.

Distinctio Ill.
God. non valet,

57.

58.

Contra 2.

rest in oppositam partē: ergo ruit responsio. Probatur antecedens: tale decretum secundum Thomistas aliquos, est praequisitum ad agendum, & spectat ad complementū actus primi causae liberae creatae, vi cuius recipit in tempore physicam praedeterminationē inhaerentē, quae complet virtutem activam eius: ergo voluntas, nec in sensu diviso à decreto praedeterminante potest in oppositā partē. Probatur consequentia: facta praecisione à tali decreto praedeterminante non intelligitur voluntas sufficienter constituta, & completa in ordine suo ad agendum: ergo voluntas, nec in sensu diviso à decreto praedeterminante potest in oppositā partē. Probatur antecedens: tale decretū non tantū requiritur, ut voluntas actu operetur, sed etiam, ut recipiat complementū virtutis activae in actu primo: ergo facta praecisione à tali decreto praedeterminante non intelligitur voluntas sufficienter constituta, & completa in ordine suo ad agendum.

59.
Contra 3.

Contra 3: Petrus existente hoc decreto non potest ponere dissensum in sensu composito, nec in sensu diviso: ergo ruit responsio. Antecedens quoad primā partē est certū; nam decretū efficax nequit coniungi cum carentia illius, quod efficaciter decernit. Quoad secundā probatur: dividere dissensum ab eo decreto, est facere, ne existat decretū; sed Petrus nequit facere, ne existat decretū de consensu: ergo Petrus existente hoc decreto non potest ponere dissensum in sensu diviso. Probatur maior: esse divisum dissensum à decreto, est existere dissensum sine decreto de consensu; sed dividere est facere, quod sit divisum: ergo dividere dissensum ab eo decreto, est facere, ne existat decretum.

60.
*Respondent
adversarij.*

Respondent adversarij: Petrum potentē dissentire posse facere divisionē praecisivā, vel illativā; non verò formālē; hoc est: posse ponere dissensum, qui inferi non existere decretum de consensu, quod idē est, ac dicere:

Petrum, dum praediffinitur efficaciter ad consensum, habere veram, & reale potestatem ad ponendum dissensum secundū se, quod sufficit, ad verā potestatem dissentendi, quia ad hanc sufficit, habere quidquid requiritur ex parte principij, & virtutis, licet non habeatur, quod requiritur ex parte applicationis.

61.
Contra.

Contra: ut Petrus possit ponere suā actionē in sensu diviso impedimenti A, non sufficit habere de facto potestatem per modū principij ad talem actionē acceptā secundū se, si illi desit potestas expediendi se ab illo impedimento: ergo ruit solutio. Probatur antecedens: non est aliquis potens ponere suā actionē in sensu diviso impedimenti A, nisi absolute, & simpliciter loquendo potens sit ponere suā actionē; sed ut Petrus sit absolute, & simpliciter loquendo potens ponere suam actionē, non sufficit habere de facto potestatem per modū principij ad talem actionē acceptā secundū se, si illi desit potestas expediendi se ab illo impedimento: ergo ut Petrus possit ponere suā actionē in sensu diviso impedimenti A, non sufficit habere de facto potestatem per modū principij ad talem actionem acceptam secundū se, si illi desit potestas expediendi se ab illo impedimento.

62.
*Minor
probat
exemplo.*

Probatur minor exemplo: Petrus vinculis carcere constrictus, quibus nequit se expedire, non est absolute potens audire Sacrum Templo celebrandum, quamvis ad auditionē Sacri secundū se habeat totā potestatem requisitā ex parte principij auditivij; non ob aliā rationē, nisi quia impeditur vinculis, à quibus non potest se expedire: ergo ut Petrus sit absolute, & simpliciter loquendo potens ponere suam actionem, non sufficit habere de facto potestatem per modum principij ad talem actionem acceptam secundū se, si illi desit potestas expediendi se ab illo impedimento. Aliiter, & melius potest hoc efformari argumentum.

63.
*Instant
cōtrarij.*

Nec satisfaciunt Thomistæ dicen-
do: vincula tollere potestatem, non
præcisè, quia sunt impedimenta, sed
quia sunt per modum naturæ, & non
provenientia ex solo Deo.

64.
Contra.

Nam quidquid sit de hoc. Contra:
impedimentū ad aliquid à me inevita-
bile tollit mihi potestatem ad illud
aliquid: ergo eo præcisè, quod physica
prædissinitio sit impedimentū, tollit
potestatem. Probaturs antecedens: qui
patitur impedimentū ad aliquod opus,
ita, vt neque sit in sua manu illud im-
pedimentū non habere, nec possit se
ab ea expedire, nec valet exercere illā
actionē simul cū illo impedimento,
non potest absolute ponere illā actionē:
ergo impedimentum ad aliquid à
me inevitabile tollit mihi potestatem
ad illud aliquid.

65.

Præterea: quando adest aliquod ex-
tremum non mihi contingens, nulla-
que ratione à me dependens, non pos-
sum ponere aliquā actionē, nisi in sen-
su composito illius extremi, vel si non
possum in sensu composito, absolute
non possum illam actionē ponere; sed
existente prædissinitio ad consensū
adest aliquod extremū mihi non con-
tingens, nullaque ratione à me depen-
dens: ergo præcisè, quod physica præ-
dissinitio sit impedimentū, tollit po-
testatem. Probaturs maior inductione:
ideò non possum ponere actionē meā,
nisi in sensu composito Cœli, quia exi-
stet Cœlum non contingentē mihi.
Item: ideò non possum ponere meam
actionē, nisi in sensu composito præ-
determinantis Petri, quia prædeter-
minatio Petri non est mihi contingens,
& sic de alijs: ergo quando adest ali-
quod extremum non mihi contingens,
nullaque ratione à me dependens, non
possum ponere aliquā actionem, nisi
in sensu composito illius extremi, vel
si non possum in sensu composito, ab-
solute non possum illā actionē ponere.

66.

Deniquè vrgeo: supponamus Pe-
trum imperare efficaciter actum A, &
Deum pro suo supremo dominio Pe-
trum prædeterminare ad carentiam

actus A, in quo nulla apparet repug-
nantia; nam cum actus imperans effi-
caciter solum ex natura rei connecta-
tur cum imperato, non est cur Deus
non possit prædeterminare ad carentiam
actus imperati in sensu composito
actus imperantis. Hoc supposito.

67.

Sic arguo: hoc in casu Petrus non
posset absolute, & simpliciter loquen-
do ponere actum imperatum; sed hoc
in casu haberet quidquid requiritur
ex parte principij, & virtutis, cum so-
lum illi desit prædeterminatio ad talē
actum, quæ se habet per modum ap-
plicationis: ergo ad veram, & realem
potestatem non sufficit habere quid-
quid requiritur ex parte principij, &
virtutis: ruit ergo allata solutio. Pro-
batur maior: qui vult efficaciter exe-
qui aliquid, & non exequitur, non po-
test illud exequi; sed in hoc casu Pe-
trus vult efficaciter actus A: ergo in
hoc casu Petrus non posset absolute, &
simpliciter loquendo ponere actum
imperatum. Maior probatur ex Au-
gustino lib. 1. retract. cap. 22. dicente:
*Hoc est in potestate, quod volumus fa-
cimus:* ergo qui vult efficaciter exequi
aliquid, & non exequitur, non potest
illud exequi. Item: lib. 3. de libero ar-
bit. cap. 3. ait: *Non enim possumus aliud
sentire in potestate nostra, nisi, quod cū
volumus, facimus:* ergo qui vult effi-
caciter exequi aliquid, & non exequi-
tur, non potest illud exequi.

68.

Contra 4.

Contra 4: Petrum non posse pone-
re dissensum in sensu composito, est
Petrum esse necessitatum ad consen-
sum ex suppositione antecedenti præ-
determinationis; sed hæc antecedens
necessitas tollit omnino libertatē: er-
go physica prædeterminatio tollit li-
bertatē. Probaturs minor: Beatus se-
cundum adversarios est omnino neces-
sitatus ad amandum Deum ex suppo-
sitione visionis beatificæ; sed hæc ne-
cessitas est antecedens ad amorem: er-
go hæc antecedens necessitas tollit
omnino libertatem. Idem formeretur
argumentū de amentibus, qui ex sup-
positione amentia liberè non operan-

tur. Item de primis motibus, qui non sunt liberi ex suppositione inadvertentiæ.

69.

Respond. adversarij 1.

Contra.

Si dicas.

Contra.

Respond. 2.

Contra.

70.

Respond. 2. ad argumentū principale.

Responsio hæc periculosa videtur.

71.

Dices.

Respondent adversarij. 1: necessitatem provenientē Beato formaliter à visione beata esse per modum naturæ; secus verò provenientē à prædeterminatione. Contra: quod se habet præcisè per modū applicationis, & non per modum principij influentis, non se habet per modū naturæ; sed visio beata solum se habet per modū applicationis obiecti: ergo ruit solutio. Si dicas: visionē se habere per modum naturæ, licet solum se habeat per modum applicationis. Cur prædeterminatio non se habebit per modū naturæ, licet solū se habeat per modum applicationis? Respondent 2: visionē necessitare antecedentē; non verò consequentē. Contra: sicut visio est consequens primam causam, & antecedens ad amorem causæ secundæ; ita prædeterminatio: ergo ruit solutio.

Respondent 2. ad principale argumentū: necessitatē ex suppositione antecedenti aliarū causarū præter primā tollere arbitrij libertatē; necessitatem verò ex suppositione antecedenti causæ primæ universalissimæ non. Sed hæc responsio periculosa mihi videtur, quia Hæretici, præsertim Calvinistæ, cum quibus in hoc sæculo digladiamur de libertate arbitrij, quod dicunt esse rem de solo titulo, vel titulum sine re, nullam aliam ponunt necessitatem in actibus nostris, nisi, quæ provenit ex suppositione antecedenti causæ primæ, nempe, Divini decreti, & præscientiæ, ut constat ex his, quæ habet Calvinus lib. 3. inst. cap. 23. & lib. 2. contra Pigetium; ergo si verū est, quod dicunt Alvarez, & alij, necessitatē ex suppositione antecedenti primæ causæ, libertatem non auferre; malè Catholici damnamus in hoc Hæreticos, quia rectè loquuntur Calvinistæ.

Dices: Hæreticos non redargui à Catholicis, quia in libero arbitrio ponunt necessitatē ex suppositione antecedenti causæ primæ, sed quoniā malè

ex hoc antecedenti deducunt in nobis libertatē arbitrij non remanere. Sed contra: quia Catholici negantes consequentiā, quod, scilicet, ex necessitate proveniente ex suppositione antecedenti causæ primæ sequatur libertatis destructio, & nullam reddentes rationē negationis huius consequentiæ præter hanc, quod suppositio antecedens primæ causæ libertatē non tollit, manifestam petitionem principij committerent; nam hoc est, de quo disputamus cum Hæreticis, an necessitas proveniens ex suppositione antecedenti causæ primæ tollat libertatem? Ipsi asserunt, quod sic; quia cum sit antecedens, estō à prima causa procedat, adhuc tamen non est in nostra potestate; & Catholicus negat, quia suppositio antecedens primæ causæ non tollit libertatē. Ecce solemnem petitionē principij, cum adducatur instantia in proposito, de quo disputamus, & pro ratione adducatur id, quod est in controversia.

Respondent 3. alij reddendo rationem, cur necessitas ex suppositione antecedenti causæ primæ non tollat libertatē, & inquirunt: decretum prædeterminans ex summa efficacia sua habere, ut det non solū operari, sed etiā modum operandi, vel liberè, vel necessariò iuxta varias naturas causarum secundarū. Ex qua doctrina prætendunt aliqui solvere omnia, quæ obijciuntur cōtra prædeterminationes æternas antecedentes, quia quando Deus decrevit, ut voluntas nostra hoc, vel illud faceret, utique antecedentē decrevit, sed decrevit, ut illud faceret liberè, vnde decretū Dei æternū nedum non ligat arbitrium nostrum, sed potius exercet. Et hæc est doctrina Ill. God. disp. 38. n. 22.

Sed hæc responsio deficit multis capitibus. 1: quia hæc destruit primā responsionē à Thomistis assignatam; nam si decretum prædeterminans ex efficacia Divinæ voluntatis non solum dat Divinæ voluntati operari, sed etiā modum operandi liberè, scilicet, cum

Contra.

40

Contra

20

72.

Respond. 3. alij.

Responsio hæc est Ill. God.

73.

Hæc responsio deficit ex multis capitibus. Primo.

in-

indifferentia proxima ad vtrumlibet, positis omnibus ad agendū prærequisitis: ergo ex suppositione talis decreti, & in sensu composito cum illo fieri potest oppositū absque vlla necessitate, neque simpliciter, neque secundum quid, quod per primam responsionem negatur.

74.
Secundo.

Secundo: quia falsum est, primam radicem extrinsecam libertatis creatæ esse efficaciam Divinæ voluntatis; cū sit summa eius libertas ad extra, vt dicitur *in libris de anima*, & ratio breviter est: nam summa efficacia Divinæ voluntatis ostenderetur, etiam si omnia necessariò produceret ad extra: ergo efficacia Divinæ voluntatis non respicit libertatē creatā. Vnde licet omnia ad extra proveniant ex efficacia Divinæ voluntatis; tamē, quod contingentē eveniant, non ex efficacia, sed ex libertate voluntatis Divinæ provenit.

75.
Tertio.

Tertio: quia etiam hoc admissō punctum difficultatis per hanc responsionē non resolvitur; quæritur enim, quomodo non sit impossibile, Deum ab æterno decrevisse aliquē actum liberū in tempore futurum à voluntate creatā, qui adhuc liberē fiat perindē, ac si nullum de eo præcessisset decretū? hoc autē refundere in efficaciam Divinæ voluntatis, & dicere effectum decretū sic liberē evenire, quia Divina voluntas ita efficax est, vt faciat effectus liberos certò evenire, & cum hoc etiā liberē, non solvit punctum difficultatis, sed declarat idem per idem, & petit principium.

76.
Quarto.

Quarto: quia tale decretum sic efficax est implicatoriū, nam in decreto v.g. quo Deus ab æterno decrevit futurā hanc meā hodiernā lectionē, duo reperiuntur, nempe, velle efficaciter talē effectū, ratione cuius efficaciam implicat me posse resistere Divinæ voluntati, & facere illā impotentē; alterum simul velle, vt idē effectus fiat liberē, hoc est à causa habente indifferentiā, & potestatem ad oppositū eius, quod efficaciter decrevit Deus; sed

manifestē implicat in mea voluntate ad eundem effectum, scilicet, ad lectionem, dari, & non dari potentiam proximam; hoc autē sequeretur ex illo decreto; non enim daretur in me talis potentia proxima ad non legendum, quia Deus efficaciter decrevit, quod legam: ergo non possum facere oppositum stante illo decreto; daretur verò, quia eodē decreto vult Deus, vt liberē scribam: ergo implicatoriū est, quod decretū sit antecedens, & quod det modum liberū operandi: ergo ruit doctrina Ill. God. Denique ex hac Ill. God. doctrina, simul cum alia, quam ipse docet, scilicet, physicā prædeterminationem esse applicationē voluntatis ad actum, & non se habere per modum actus primi, contra ipsum arguam §. 10. n. 126. quo quidem argumento destruitur decretum antecedens, & physica prædeterminatio.

Respondent alij 4. dicendo: assumptum esse verū, si suppositio antecedens sit naturaliter determinans, & à causa inferiori vnum determinante; falsum verò de suppositione antecedenti libera; hac enim facit solum necessitatem consequentiæ, non consequentis, quia tam Deus vult liberē, quàm ego sequens velle Dei. Dicunt ergo decretū Dei antecedens stare cum nostra libertate, quia in eo instanti, quo Deus voluit, & decrevit alterā partē futuri contingentis, potuit oppositum velle: liberē ergo voluit; quare dirigit, & non dirimit libertatē voluntatis; nam si Deus naturaliter, & necessariò determinaret futura, nihil utique esset liberum, & contingens: ergo quia liberē determinat, decretum quamvis antecedens non lædit libertatem.

Hic respondendi modus est cæteris irrationabilior, quia solum salvat libertatē causæ primæ, non secundæ, & solam cognoscit contingentiam in effectu, vt à causa prima procedit, quatenus oppositum potuit determinare; non autē à causa secunda, in qua tamen est formalis contingentia, & libertas; ac proindē etiam ex parte ip-

Quinto.

77.
Respond.
4. alij.

78.
Hic modus respondendi est cæteris irrationabilior.

lius in suo ordine contingentia effectus liberi debet attendi, vt docet Doctor Subtilis in 4. d. 49. q. 6. s. dico: ergo prædicta responsio minus, quam alia, saluat libertatem creaturæ.

79.

Item: etiam Deus cum decrevit ignem v.g. hic, & nunc crematurum, liberè sic decrevit, quod oppositum potuit velle, & tamen ob hoc non dicitur ignem liberè à se cremare: ergo licet Deus ita liberè decernat alteram partem futuri contingentis, vt potuisset op. positum velle; non ob hoc dicitur creaturam liberè à se velle illam partem futuri. Item: certum est: ex parte causarum secundarum maximam esse differentiam inter causam necessariam, & liberam, & inter operari necessariò, & operari liberè: ergo pariter: ex parte causæ primæ differre debet modus generalitèr concurrendi cum causa necessaria ad operationem necessariam, à modo concurrendi cū causa libera ad liberam operationem; sed non salvatur tale discrimen per decretū liberè prædeterminans causā liberā ad hunc effectū in tali tempore ponendū, quia sic etiā prædeterminat causam necessariam: ergo talis modus decretandi non saluat, nec salvare potest libertatem creatam: ergo ruit prædicta responsio.

80.

Quod tandem subiungitur in responsione, quod si Deus ageret necessariò, & non liberè, nihil esset liberū: ergo dum liberè agit, decretum eius non lædit libertatē; non tenet, quia dato antecedenti, negatur consequentia; aliàs semper causa secunda liberè ageret, quia Deus liberè ad extra se determinat ad agendum; nullaque esset causa necessaria secunda, quia ad extra nullus est Dei effectus necessarius; hoc enim sequitur ex antecedenti, quia si Deus esset agens necessarium, nullum esset agens liberum secundū: ergo si Deus semper est agens ad extra, & determinans liberè, nullum erit operans creatum necessarium, quod falsissimum est.

81.

Dices: quod si decretum antece-

dens non est in potestate nostra; est tamen in potestate nostra effectus inde secuturus, quare non tollit libertatē. Contra: falsum penitus est, quia oppositum probat argumentū; nam impossibile est esse in mea potestate, quod necessariò sequitur ex antecedenti, si antecedens non est in potestate mea, vt diximus n. 52; cum autem effectus secutus ad decretum sequatur necessariò posito illo, sic nequit esse in mea potestate, si decretum aliquomodo in ea non sit.

Respondent 5. contrarij ad principale argumentū: quod, vt voluntas libera dicatur etiā in exercicio, sufficit, quod intellectus repræsentet voluntati obiectum eligibile, vt indifferens, quidquid antecesserit, vel supervenerit voluntati; quare dicunt: de ratione libertatis non esse indifferentiam ex parte potentiæ, sed ex parte iudicii intellectus, & obiecti iudicati. Sed vltra refutationes, quæ in Mastro disp. 6. de anima q. 3. art. 2. videri possunt, vbi probat indifferentiā intrinsicam libertatis nostræ non esse indifferentiam iudicii, sed ipsius potentiæ volitivæ.

Contra: si hæc solutio esset vera, vana esset Catholicorum disputatio cum Hæreticis; sed hoc est falsum: ergo non est vera. Probatur maior: nam ipsi etiā Hæretici concedunt per gratiæ efficaciam, vel Divinam providentiam in nobis operantē non tolli iudicii, aut obiecti iudicati indifferentiā: ergo si solutio hæc esset vera, vana esset Catholicorum disputatio cum Hæreticis. Probatur antecedens: Hæretici præcisè in nobis libertatem tollunt, quia tali gratiæ, aut providentiæ dicunt voluntatem nostram resistere non posse, nulla facta mentione de indifferentia iudicii, & obiecti: ergo etiam ipsi Hæretici concedunt, per gratiæ efficaciam, vel Divinam providentiam in nobis operantem non tolli iudicii, aut obiecti iudicati indifferentiam.

Vrgetur amplius. Concil. Trident.

sess. 6.

Dices.

Contra.

82.

Respond.
5.

83.

Contra.

84.

Urgetur. *sess. 6. cap. 5. & canone 4.* contra præfatos definit Hæreticos: nos esse liberos; sed non ob indifferentiam iudicij: ergo ob indifferentiā voluntatis. Probatur minor: nam Concilium ibi indifferentiam iudicij, nec memorat, nec ipsi negabant Hæretici: ergo Concilium definit nos esse liberos ob indifferentiam voluntatis.

85.
Respond.
6.
Contra 1.
Respondent 6. Thomistæ: hoc decretum non se tenere ex parte actus 1. sed ex parte actus 2. quare libertatem non tollit. Contra 1: hoc decretū intelligitur cum tota sua vi respectu consensus pro aliquo priori, sive principij, sive applicationis ad ipsum consensum: ergo antecedentè ad consensum datur necessitas consequens. Probatur consequentia: eo modo, quo datur antecedens inferens necessariò consequens, datur necessitas consequentis; sed antecedentè omninò ad assensum datur necessitas antecedens: ergo antecedentè ad consensum datur necessitas consequens; atqui necessitas, quæ est omninò antecedens ad actum 2. non se tenet ex parte actus 2: ergo hoc decretum non se tenet ex parte actus secundi, sed ex parte actus primi.

86.
Contra 2.
Contra 2: dicere hoc decretum se tenere ex parte actus secundi, vel est respectu actus secundi humani, vel divini? Sed primum est falsum; secundū est insufficiens: ergo ruit solutio. Maior est certa; nam quilibet actus secundus respicit aliquē actū primū, cui sit actuale exercitiū. Minor quoad primā partē probatur: quod nullo modo oritur à voluntate humana non est exercitium voluntatis humanæ; sed hoc decretū Divinū antecedens nullo modo oritur à voluntate humana: ergo dicere hoc decretū se tenere ex parte actus secundi, respectu actus secundi humani est falsum. Quoad secundam probatur: nam ea ratione, qua aliqua necessitas est consequens servat libertatē: ergo ea necessitas, quæ consequitur Divinā libertatē non autē humanam, Divinā servabit libertatē, everteret tamen humanā: ergo falsum est di-

cere, hoc decretū se tenere ex parte actus secundi respectu actus secundi Divini.

Respondent 7. Thomistæ: decretum hoc esse consequens humanā libertatē non formalitèr, sed eminentèr, quatenus consequitur libertatē Divinā eminentèr continentē libertates humanas. Hæc Thomistarum responsio est doctrina, qua vititur Ill. God. *tract. 8. de prædest. disp. 67. n. 89.* Vndè impugnationes, quas in Thomistas faciemus, sunt etiā in Ill. God. speciales impugnationes. Contra 1: quia hac ratione posset quilibet defendere, quamlibet suppositionē simpliciter antecedentē per modum naturæ, seu actus primi, dummodò coactio non sit, libertatem servare; at qui hoc non admittit Thomista: ergo ruit solutio. Probatur minor: nam hac ratione posset quis asserere, eam suppositionē esse consequentē eminentèr, ut asserit Thomista: ergo sicut in hoc casu dicit Thomista, implicationem esse servare libertatem cum suppositione antecedenti per modū naturæ; ita & in suo debet dicere: implicare actum esse liberum, & simul physicè prædeterminatū. Pergo: ergo sicut Thomista asserit; prædeterminationē non debere appellari necessitatem, quia necessitas debet esse per modū naturæ; ita etiam Iansenista respondere posset: antecedentem suppositionem per modū naturæ connexam cum consensu non debere dici necessitatem, quia necessitas coactionem sonat; sed hoc est plusquam falsum: ergo insufficiens solutio.

Contra 2: nam solum necessitas consequens iuxta Anselmum non tollit libertatē, quia est necessitas, quam res facit: ergo cū prædeterminatio sit aliqua necessitas, quam voluntas non facit, sequitur, quod libertas essentialitèr dicit exclusionem prædeterminationis. Contra 3: necessitas consequens, ut ipsi termini præferunt, provt distinguitur ab antecedenti, est necessitas, quæ consequitur rem, provt distinguitur ab antecedere; sed Tho-

87.
Respōd. 7

Ill. God.

Contra 1.

88.
Contra 2.

Contra 3.

mixta explicat hanc necessitatem consequentem per hoc, quod est causare, & antecedere actū liberū: ergo explicat consecutionē prout ab antecedentia distinctam per antecedentiā prout distinguitur a consecutione: ergo dicunt Thomistæ necessitatem consequentem distinctam ab antecedenti esse eam, quæ antecedit; non verò, quæ consequitur.

89. Contra 4. ut prædeterminatio formaliter antecedens, sit æquivalenter consequens in ordine ad servandam libertatē, debet æquivalere necessitati consequenti; sed necessitas formaliter consequens eatenus servat libertatem, quatenus subiaceret ipsi libertati: ergo ut prædeterminatio formaliter antecedens sit æquivalenter consequens in ordine ad servandam libertatē, debet subiacerē libertati. Atqui prædeterminatio formaliter antecedens non æquivaleret in ordine ad hos conceptus necessitati consequenti; nā essentialiter habet nō esse positā à voluntate humana: ergo ruit responsio.

90. Declaratur hæc ratio : vt sol sit æquivalenter calor in ordine ad producendum calorem, debet verè, & realiter posse producere calorem : ergo vt prædeterminatio æquivalet consequenti necessitati in ordine ad servandam libertatem, debet habere verè, & realiter eam rationem, in qua formaliter fundatur, necessitate consequentis servare libertatem; sed necessitas consequens servat libertatem, quia libertas sibi imponit eam necessitatem, ab eaque se potest expedire : ergo vt prædeterminatio æquivalet necessitati consequenti in ordine ad servandam libertatem, debet subiacere libertati. Sed hoc non habet prædeterminatio iuxta Thomistas: ergo non æquivalet.

91. Respondent 8: prædeterminationē
Respōd. 8 esse necessitatē consequentē in gene-
 re causæ materialis, & dispositivæ, li-
 cet non in genere causæ efficientis.
 Etenim dicunt: vt Deus prædetermi-
 net ad consensum, requiritur, volun-
 tatem non ponere obstaculum præde-

terminationi, & hæc carentia obsta-
culi præcedit ad prædeterminationem,
non præcedentia causæ efficientis, sed
præcedentia dispositionis causæ ma-
terialis receptivæ prædeterminatio-
nis; sicut ingressus aëris, est causa aper-
tionis fenestrationis, & apertio fenestrationis est
prior ingressu aëris in genere causæ
materialis, & dispositivæ, in quantum
disponit ad prædictum aëris ingressum.
Sic similiter prædeterminatio causat
efficienter consensum, & tamen con-
sensus est prior prædeterminationi in
genere causæ materialis, & dispositi-
væ, in quantum disponit ad physicam
prædeterminationem. Hac solutione
utuntur Ioannes à Sancto Thoma, Al-
varex, & alij Recentiores apud Gonetum tract. de voluntate disp. 5. artic. 6.
§. I. & disp. 8. art. 4. & 10.

Omnia etenim possibilitate, vel impossibilitate mutuae prioritatis, quia est tantum physica res. Contra: iuxta hanc solutionem Petrus per consensum se disponit liberè ad physicam prædeterminationem ad consensum, quatenus liberè non ponit obstaculum prædictæ prædeterminationi: ergo Petrus habet libertatem ponendi obstaculum tali prædeterminationi: ergo Petrus per dissensum potest impedire prædeterminationem ad consensum. Probat hanc consequentiam: impedire aliquod extremum, est ponere impedimentum antecedens aliqua ratione ad carentiam extremi; sed Petrus potest per dissensum ponere impedimentum prædeterminationis ad consensum præcedens carentiam prædeterminationis: ergo Petrus per dissensum potest impedire prædeterminationem ad consensum.

Confirmatur: non aliter potest forma à carentia impedimenti aliqua ratione dependere, nisi quatenus dependet ab eo, quod non impediatur; nam forma, quæ nequit impediri ab aliquo agente, non dependet ab eo, vt non impediēte: ergo si prædeterminatio dependet à voluntate, vt liberè non impediēte, voluntas habet veram

Ioannes
à Sancto
Thoma.
Alva-
rez.

92.
Contra.

93.
Confirm.

potestatem impediendi physicam prædeterminationem. Patet consequentia: nam qui liberè aliquid non facit, illud facere potest; cum libertas ad vnum, sit potestas ad vtrumlibet; sed per te voluntas liberè non impedit, ut Deus prædeterminet ad consensum: ergo si prædeterminatio dependet à voluntate, ut liberè non impediende, voluntas habet veram potestatem impediendi physicam prædeterminationem.

94.

Infero.

Si concedit Thomista hanc doctrinam, infero: ergo cessant omnia argumenta Thomistarum contra Scoticam doctrinam. Probatur consequentia: si hæc doctrina est vera, non erit ex mera voluntate Divina discretio prædestinati à reprobo, & consentientis à dissentienti; sed hoc est præcipuum Thomistarum argumentum contra Scoticam doctrinam: ergo cessant omnia argumenta Thomistarum contra Scoticam doctrinam. Probatur maior: discretio prædestinati à reprobo, & consentientis à dissentienti stat in physica prædeterminatione; sed iuxta hanc solutionem physica prædeterminatio pendet à voluntate, ut non impediende illam: ergo si hæc doctrina est vera non erit ex mera voluntate Divina discretio prædestinati à reprobo, & consentientis à dissentienti.

95.

Confirm.

1.

Confirmatur 1: qui habet in sua potestate, ut vocetur efficaciter ad consensum, non vocatur efficaciter pro mera alterius voluntate; sed qui potest impedire prædeterminationem ad consensum, habet in sua potestate, ne vocetur efficaciter ad consensum: ergo qui potest impedire prædeterminationem ad consensum non vocatur efficaciter pro mera alterius voluntate: ergo non erit ex mera voluntate Divina.

Secundo.

Confirmatur 2: supposita prædicta doctrina Deus non erit omnino absolute primū determinans contra ipsos; cum eius determinatio in aliquo genere esset posterior determinatione creaturæ: ergo prædeterminatio non est consequens in genere causa materialis, & dispositivæ. Confirmatur 3:

Tertio.

ergo in aliquo genere nos prius eligeremus Deum, quam Deus nos eligeret, contra ipsos. 4: ergo voluntas divina subordinaretur humanæ: essetque ea posterior, contra ipsos.

§. VIII.

Alijs rationibus impugnatur decretum antecedens Thomistarum.

Impugnatur 9: existente prædiffinitione ad consensum non datur potestas ad dissensum: ergo physica prædeterminatio tollit libertatem. Probatur antecedens: existente hoc decreto de consensu Petri, deficit Petro decretum de dissensu, & potestas illud adquirendi; sed cui hæc duo desunt, deest potestas ad dissensum: ergo existente prædiffinitione ad consensum non datur potestas ad dissensum. Probatur minor: iuxta Thomistas decretum de dissensu est necessarium requisitum ad dissensum, vel saltem carentia decreti de consensu est necessarium requisita ad dissensum, quæ in potestate hominis non est eam adquirere: ergo Petro prædiffinito ad consensum deest aliquod requisitum ad dissensum, & potestas illud adquirendi: ergo deest potestas ad dissensum. Probatur hæc consequentia: ille, cui deest essentialiter requisitum ad dissensum, nec habet in sua potestate acquisitionem illius, non est potens ponere dissensum; sed Petrus existente hoc decreto de consensu non habet decretum de dissensu, nec habet in sua potestate acquisitionem illius, & ex alio capite decretum de dissensu, vel saltem carentia decreti de consensu est essentialiter requisitum ad dissensum: ergo Petro prædiffinito ad consensum deest potestas ad dissensum.

Nescio quid huic possit argumento responderi, nisi negando illam propositionem universionalem: *Cui deest requisitum essentialiter ad dissensum, & potestas illud adquirendi, deest potestas ad dissensum.* Cæterum qua ratione erit mihi liberum, quod neque possim ha-

Quarto.

96.

Impugnatur 9.

97.

*Si respondeas.**Contra.*

bere sine aliquo requisito, neque habere requisitū, nec potestatem illud adquirendi. Sanē, qui nequit iter facere sine equo, equoque caret, & potestate illum habendi, absolute nequit Indias adire, & similiter de alijs: ergo vera est illa universalis propositio.

98.

Impugnatur 10.

Impugnatur 10: posito hoc decreto verificantur hæc duæ præmissæ: *Omnis prædeterminatus ad consensum consentit; Petrus est prædeterminatus ad consensum*, ex quibus legitime inferitur: *ergo Petrus consentit*. Tunc si qui nequit impedire veritatem præmissarum, ex quibus legitime inferitur veritas conclusionis, nequit impedire veritatem conclusionis; sed Petrus prædeterminatus ad consensum nequit impedire veritatem præmissarum, ex quibus legitime inferitur consensus: ergo prædeterminatio ad consensum tollit omnino libertatem à Petro prædeterminato ad consensum. Maior probatur 1: veritas conclusionis imbibitur in veritate præmissarum; sed qui nequit impedire veritatem includentem aliam, non potest impedire veritatem in prima contentam: ergo qui nequit impedire veritatem præmissarum, ex quibus legitime inferitur veritas conclusionis, nequit impedire veritatem conclusionis. Probatur minor: qui nequit impedire veritatem propositionis universalis, non potest impedire veritatem singularis in ea contentam: ergo qui nequit impedire veritatem includentem aliam, non potest impedire veritatem in prima contentam.

99.

Prob. 2.

Probatur 2: iuxta Arist. 1. Prior. cap. 8: qualis est necessitas in præmissis, talis est in consequenti: ergo cui est necessaria, & impedibilis veritas præmissarum, est necessaria, & impedibilis veritas conclusionis. 3: quod necessario inferitur ex aliquo inevitabili, ea ratione, qua inferitur, inevitabile est; sed veritas conclusionis ita inferitur ex præmissis inevitabilibus, ut hæc illatio necessaria sit: ergo. 4: vel posset Petrus impedire veritatem conclusionis relinquendo veritatem præ-

Prob. 3.

Prob. 4.

missarum, vel non relinquendo? Nostro modo: ergo tenet maior. Probatur minor quoad primam partem: implicat relinqui veritatem præmissarum impediendo veritatem conclusionis, cum quæ metaphysicè cōnectitur veritas præmissarum: ergo Petrus non potest impedire veritatem conclusionis relinquendo veritatem præmissarum. Probatur quoad secundam: nam hoc esset impedire veritatem præmissarum; sed per te est à Petro impedibilis: ergo non potest Petrus impedire veritatem conclusionis non relinquendo veritatem præmissarum.

Impugnatur 11: non alio modo possum impedire effectum alicuius causæ, nisi, vel impediendo, quod existat causa, vel impediendo, quod existente causa, sequatur effectus; sed Divina voluntas efficax antecedens de consensu Petri est causa consensus Petri: ergo Petrus non aliter potest impedire consensum, nisi, vel impediendo voluntatem Divinam, vel impediendo, quod existente voluntate Divina, sequatur consensus; atqui Petrus, nec potest impedire eam voluntatem, utpote humano arbitrio non subiectam, nec potest facere, quod ea existente non consequatur effectus, quia hoc implicat: ergo decretum antecedens tollit libertatem.

Impugnatur 12: homo prædeterminatus ad consensum non potest impedire coexistentiam ex prædeterminatione, & consensu: ergo neque consensum. Probatur antecedens: prædeterminationem existere simul cum consensu est dari coexistentiam prædeterminationis, & consensus; sed homo prædeterminatus ad consensum non potest vlllo vero sensu impedire prædeterminationem existere simul cum consensu: ergo nec potest impedire coexistentiam ex prædeterminatione, & consensu. Probatur minor: prædeterminationem existere, & sine consensu non existere, est prædeterminationem existere cum consensu; sed homo prædeterminatus non potest impedire hoc

100.

Impugnatur 11.

101.

Impugnatur 12.

complexum : *prædeterminatio existit, & sine consensu non existit* : ergo homo prædeterminatus ad consensum non potest vllò verò sensu impedire prædeterminationē existere simul cū consensu. Maior patet: nam existere, & non sine alio, est existere cum illo. Minor probatur: homo prædeterminatus non potest impedire primam partem complexi, scilicet, *prædeterminatio existit*; deinde neque secundam; scilicet, *non existit sine consensu*, quia si posset eam impedire, posset ponere oppositū, scilicet, existit prædeterminatio ad consensum, sine consensu, quod implicat: ergo homo prædeterminatus nō potest impedire hoc complexum: *prædeterminatio existit, & sine consensu non existit*.

102.
Impugnatur 13.

Impugnatur 13: si Petrus nō possit impedire cras, quod consensurus sit cras, absolutē cras impedire non poterit suum consensum; sed Petrus cras non poterit impedire crastinum consensum: ergo neque poterit dissentire. Probatur minor: impedire hanc veritatem: *Petrus consensurus est cras*, est impedire, quod Petrus sit consensurus cras; sed Petrus non potest impedire cras hanc veritatē: ergo Petrus cras non poterit impedire crastinum consensum. Probatur minor: hæc veritas: *Petrus est consensurus cras*, iuxta Thomistas est ipsum decretū de consensu crastino; sed Petrus cras non poterit impedire Divinum decretum de suo crastino consensu: ergo Petrus non potest impedire cras hanc veritatem: *Petrus consensurus est cras*.

103.
Impugnatur 14.

Impugnatur 14: voluntatem prædeterminatam ad consensum esse potentē ad dissensum, est voluntatē cum prædeterminatione ad consensū posse proximē ad dissensum; nam est hæc quæstio; sed voluntas prædeterminata ad consensum non est proximē potens ad dissensum: ergo voluntas prædeterminata ad consensum non est potens ad dissensum: ergo prædeterminatio tollit libertatem. Probatur minor: vt voluntas sit proximē potens

ad dissensum, debet esse adæquatē in actu primo completa cum cæteris circumstantijs; sed voluntas prædeterminata ad consensum non est in actu primo completa adæquatē cum cæteris circumstantijs: ergo voluntas prædeterminata ad consensum non est proximē potens ad dissensum. Probatur minor: quia vel physica prædeterminatio est complementum virtutis activæ in actu primo, vt aliqui ex contrarijs asserunt, vel est applicatio potentie ad actū, vt aliqui dicunt; sed voluntas prædeterminata ad consensum non habet physicam prædeterminationem ad dissensum: ergo voluntas prædeterminata ad consensum nō est in actu primo completa adæquatē cū cæteris circumstantijs. Consequentia patet; nam physica prædeterminatio si est complementū virtutis voluntatis, cum ea careat, non habet virtutē completā ad dissensum; si est applicatio potentie ad actum, cum hæc sit conditio ad agendū, & ea careat, non est proximē potens ad dissensum: ergo voluntas prædeterminata ad consensum non est in actu primo completa adæquatē cū cæteris circumstantijs.

§. IX.

Decretum antecedens esse contra D. Thomam ostenditur.

Probatur itaque 1. decretum antecedens esse contra D. Thom. nam in 2. d. 25. q. 1. art. 1. ad 3. cum obijceretur hominem non esse liberum, quia non est dominus sui actus, vtpotē qui reducitur in Deum, tamquam in causam priorem, qui eam operatur in nobis, sic responderet. *Ad 3. dicendum, quod Deus operatur in nobis, ita tamē, quod in vnoquoque secundum eius conditionem. Vnde in rebus naturalibus operatur sicut ministrans virtutē agendi, & sicut determinans naturam ad talem actionem. In libero autem arbitrio hoc modo agit, vt virtutem agentis ipsi ministret, & ipso operante liberū arbitrium agat; sed tamen determina-*

104.
Prob. 1.

tio, actionis, & finis in potestate liberi arbitrij constituitur; unde remanet sibi dominium sui actus, licet non ita sicut primo agenti. Ecce quomodo D. Thom. asserit, Deum determinare causas necessarias; causam verò liberam determinare se ipsam. Cumque hæc duo inter se opponat; inferitur, hoc, quod est Deum determinare causam secundā, excludere, quod causa secundā se determinet; & iterum causam secundā se determinare, importare, quod à causa prima non determinetur. Quod verò addat D. Thom. non remanere causæ secundæ dominium sui actus, sicut primo agenti, solum denotat, causam secundā accipere suam virtutem à primo agente, cum eam primum agens à se ipso habeat.

105.
Prob. 2.

Probatur 2: nam etiam in 2. dist. 39. q. 1. art. 1. in corpore, clarissimè tenet nostram opinionem, hæc verba: *Sciendum, quod aliquis actus est ab aliquo dupliciter. Vno modo: tam secundum substantiam actus, quam secundum determinationem operantis ad actum: & hoc proprie in potestate agentis esse dicitur, ut est in voluntate. Ipsa enim potentia voluntatis, quantum in se, est indifferens, est ad plura, sed quod determinate exeat in hunc actum, vel in illum non est ab alio determinante, sed ab ipsa voluntate.*

106.
Respond.
Gonet.
Primo.

Respondet 1. Gonetus huic testimonio D. Thomæ: quod apud D. Thom. non legi: *Non est ab alio determinante; sed non est ab alio determinate*: quo solum significatur, determinationem creaturæ non esse ab alio determinante ad vnum per modum naturæ: quia Deus determinat creaturam sub iudicio indifferente ad plura.

107.
Contra.

Fateor in pluribus impræssionibus legi: *Non est ab alio determinate*; sed etiam verum est in alijs legi: *Non est ab alio determinante*. Cæterum est id non asserat D. Thomas in hoc loco; negari tamen non potest id asserere eadē dist. art. 2. in corpore: vbi postquam dixisset D. Thomas: hominē sui actus haberi dominium, illic subiungit:

hoc (dominium) est in homine secundum illam potentiam, quæ ad plura se habet; neque ad aliquid (attende) eorum determinatur, nisi ex se ipsa: ergo dominium voluntatis excludit alterius determinationem.

Verum admissio debere legi *non est ab alio determinate*. Unde colligit Gonetus esse ab alio determinate esse per modum naturæ? Si enim Deum antecedenter determinare non dicit movere per modum naturæ, sed solum movere infallibiliter ad vnum, cur esse à Deo determinate non erit à Deo determinante infallibiliter ad vnum. Liberè igitur, & absque fundamento hanc interpretationē nobis tētat Gonetus obtrudere.

Præterea, ut S. Doctor confusè, & implexè non procedat, eo sensu, quo intelligit ly *determinate*, dum dicit, creaturam exire determinate in hunc actum, vel illum, debet intelligere determinate, quando dicit, hoc non esse ab alio determinate. Sed exire determinate in consensum est ita exire in consensum, ut non exeat in dissensum, & nihil aliud: ergo hoc esse à Deo determinate erit præcisè determinari à Deo vnum extremum, potius quam aliud, & nihil aliud: ergo non esse à Deo determinate erit Deum non determinare agens ad vnum extremum præ alio.

Respondet 2. Gonetus: hic non loqui D. Thom. de determinatione voluntatis ad quemlibet actum liberum; sed solum de determinatione ad actum malum, ut talem, ad quod Deus non determinat: & hoc colligit ex titulo ipsius articuli, nimirum: *Utrum in voluntate possit esse peccatum?* Verum hæc responsio etiam insufficiens est: quia licet quærat D. Thom. de voluntate circa peccatum; ut tamen huic quæstioni satisfaciat, ad generalia principia recursum facit de libertate voluntatis, & ex illis generalibus principijs modo scientifico (provt tantum decet Doctorem) quid de peccato dicendum sit, infert Angelicus Præcep-

108.
Confirm.

109.
Urgetur.

110.
Respond. 2

Insufficiens est hæc responsio.

tor. Constat hoc ex ipsius verbis: nam ut quæstionē resolvat, sic incipit universaliter loquendo: *Sciendum, quod aliquis actus est ab aliquo dupliciter, &c.* ergo D. Thomas universaliter, & non contractè ad peccatum loquitur prædictis verbis.

III. Respond. 3. Gonetius: intelligendum esse D. Thom. in prædictis verbis ita, ut solum excludat determinationē alterius causæ secundæ, minimè verò determinationem primæ agentis, quod sit causa voluntatis, & motus eius; quia determinationē primæ causæ semper excipit D. Thomas, ut patet ex lib. 3. contra Gentes cap. 88. & 1. part. quæst. 83. art. 1. ad 3. & quæst. 105. art. 4. ad 1.

II 2. Hæc solutio præ omnibus displicet, utpotè quæ magis verbis Angelici Præceptoris adversatur: nam ibidem asserit, à causa naturali progredi effectum; attamen non determinari ab agente naturali, sed ab eo, qui ei contulit determinationē ad unum; ergo cum à causa naturali vellit D. Thom. discernere causam liberam, & asserat voluntatem, ut liberam, à nullo determinari, etiam excludit determinationem causæ primæ; quam determinationem habet causa naturalis: ergo in prædictis verbis dum negat voluntati omnem aliam determinationem, non excipit determinationem causæ primæ, sed potius de illa directè loquitur. Constat hic discursus ex verbis D. Thomæ, qui post illa verba: *Quod enim voluntas determinatè exeat in hunc actum, vel illum, non est ab alio determinante, sed ab ipsa voluntate;* immediatè subiungit. *Sed in naturalibus actus progreditur ab agente; sed tamen determinatio ad hunc actum non est ab agente, sed ab eo, qui agenti talē naturā dedit, per quā ad hunc actū determinata est:* ergo negat voluntati determinationē causæ primæ per contrapositionem ad causam naturalem.

II 3. Porro loca, quæ ex D. Thom. citat Gonetius ad probandum esse ex mente D. Thomæ, Deum determinare vo-

luntatem, id non probant: nam lib. 3. contra Gentes cap. 88. solum dicit D. Thomas: *Quod inclinare in aliquid non est, nisi eius, qui est natura intellectualis causa.* Hoc autem solus Deus est, sicut ex superioribus patet. Ipse igitur solum voluntatem nostram in aliquod inclinare potest. Ex quo infert n. 5. illius capituli, quod solus Deus potest movere voluntatē per modū agentis absque violentia. Quod verò hanc motionem, & hanc inclinationē Deus exequatur determinando physice voluntatē, nec dicit, nec insinuat D. Thomas. Nos igitur fatemur Deum inclinare, & movere voluntatem: non per prædeterminationem; quamobrem, nec Deum voluntatem determinare, neque aliquid infertur ex verbis D. Thomæ.

Longè minoris efficacitæ sunt alij textus: nam 1. p. q. 83. art. 1. ad 3. docet D. Thom. quod *Deus est prima causa movens, & naturales causas, & voluntarias.* Fateor hoc: & etiā quod hoc sit absque libertatis dispendio; verum, quia non prædeterminat, sed quia movet causas liberas per mediā penitus indifferentia, ut concludit idem S. Doctor: *Operatur enim in unoquoque secundum eius proprietatē.* Deniquè: eadem 1. p. q. 105. ad 1. & 2. tradit eandem doctrinam, quatenus asserit: quod *Deus, dum movet voluntatem, non cogit ipsam, quia dat ei eius propriam inclinationem.* At verò, quod hæc inclinatio sit determinatio, qua voluntas à Deo determinetur, non docet S. Doctor. Undè nihil contra nos.

Probatur vltimo etiam ex D. Thomæ: qui q. 6. de malo art. unico in fine, exposcit, ut necessitas non sit antecedens, & libertatem evertens, voluntatem posse eam necessitatem cavere, seu impedire; & ideo in solutione ad 15. ait: *Illā causa, quæ facit voluntatē velle non oportet, quod ex necessitate hoc faciat, quia potest per ipsam voluntatem impedimentum præstari:* ergo causa, quæ facit voluntatem velle, ut

liber-

libertatē seruet, debet posse per voluntatem impediri: ergo causa faciens rem esse impedibilem tollit libertatē.

§. X.

Decretum antecedens reijcitur ex doctrina Thomistarum.

116.
Reijcitur
1.

Reijcitur 1. decretum antecedens ex doctrina Thomistarum: quod tollit alicui libertatē, tam quoad specificationem, quam quoad exercitiū, nullo modo illum liberum relinquit; sed necessitas antecedens ex suppositione tollit voluntati libertatem, tam quoad specificationem, quam quoad exercitiū: ergo talis necessitas omnem tollit à voluntate libertatem. Atqui necessitas à decreto antecedenti proveniens est necessitas antecedens ex suppositione: ergo omnem tollit libertatē, tam quoad specificationem, quam quoad exercitiū. Probatur maior: necessitas, quam habet voluntas ad electionē mediij necessarij vni cui supposita volitione efficaci finis, est necessitas antecedens ex suppositione; sed hæc necessitas tollit voluntati libertatē, tam quoad exercitiū, quam quoad specificationē: ergo necessitas antecedens ex suppositione tollit voluntati libertatē, tam quoad exercitiū, quam quoad specificationem. Maior est vera; nam talis necessitas provenit à volitione efficaci finis, quæ antecedit electionem mediij, & est ex suppositione, quia solum necessitatur ex suppositione talis volitionis. Minor est Thomistarum, vt patet ex Gonet tom. 3. disp. 9. de electione artic. 4.

117.
Minor
probat.
1. ex D.
Thoma.

Constat etiam minor 1. ex D. Thoma 1. 2. q. 13. art. 6. vbi quærit: an homo eligat ex necessitate, & contra partē negativā, in cuius favorem absolute concludit, obijcit 1. sic se habere finem ad electionē, sicut principia ad conclusiones; ex principijs autē conclusionem necessario moveri ad electionē; cui argumento respondet: *Quod non semper ex principijs ex necessitate procedit conclusio, sed tunc so-*

lum quando principia non possunt esse vera non sit; & similiter non oportere, quod semper ex fine in sit homini necessitas ad eligendum ea, quæ sunt ad finem, quia non omne, quod est ad finem tale est, quod sine eo finis haberi non possit, aut si tale sit, non semper sub tali ratione consideratur. Quibus verbis insinuat Doctor, quod si illud, quod est ad finem, sit tale, vt sine eo finis haberi non possit, debet necessario eligi, supposita efficaci intentione finis: ergo necessitas antecedens ex suppositione tollit voluntati libertatem, tam quoad specificationē, quam quoad exercitiū.

Constat 2. ex eodem: D. Thomas namque 1. p. q. 19. artic. 3. sic ait: *Ea, quæ sunt ad finem non necessario volumus, volentes finem, nisi sint talia, sine quibus finis esse non potest; sicut volumus cibum volentes conservationem vitæ, & navem volentes transfretare;* atqui ex volitione efficaci vitæ conservationis omnino necessario sequitur volitio cibi: ergo necessitas antecedens ex suppositione tollit voluntati libertatem, tam quoad specificationem, quam quoad exercitiū.

Constat 3: nam rationes, quibus Gonet ex D. Thoma cit. deductæ, suā probat conclusionem, omnem prorsus libertatē à voluntate tollunt: ergo necessitas antecedens ex suppositione tollit voluntati libertatē, tam quoad specificationē, quam quoad exercitiū. Probatur antecedens: nam hæc sunt rationes. Prima: sicut se habet notitia principiorum ad notitiā conclusionis, ita se habet intentio finis ad electionem mediiorū; sed impossibile est posita notitia principiorum non sequi notitiā conclusionis, quæ cum ipsis habet necessariam connexionē, & cuius veritate non stante nequit stare veritas principiorum: ergo etiam impossibile est stare volitionem efficacē finis, & non sequi electionem vni cui mediij, sine quo non potest adquiri. Summo nunc: atqui ita impossibile est posita notitia principiorum non

118.
Secundo.

119.
Tertio.

Antecedens probatur rationibus.

Prima.

sequi notitiam conclusionis, quæ cum ipsis habet necessariam connexionem, & cuius veritate non stante nequit stare veritas principiorum, ut omnem prorsus libertatem tollat à qualibet voluntate, ut talis notitia non sequatur: ergo hæc ratio ex D. Thoma deducta omnem prorsus libertatem à voluntate tollit.

120.
Secunda.

Secunda est hæc: voluntas non potest (saltem volitione efficaci) velle impossibilia; sed si efficaciter intendere finem, & nolle eligere medium, quod esset unicum, & sine quo finis obtineri non potest; vellet volitione efficaci aliquod impossibile: ergo non potest voluntas supposita intentione efficaci finis rejicere medium unicum, sed ad illud eligendum necessatur. Summo nunc: atqui ita impossibile est voluntati velle efficaciter impossibile, ut nullo modo habeat libertatem ad talem volitionem: ergo hæc ratio ex D. Thoma deducta omnem prorsus libertatem à voluntate tollit.

121.
Tertia.

Tertia, quæ est confirmatio, est hæc: si voluntas posita intentione efficaci finis, unicum, quod occurrit medium, repudiare valeret, posset etiam efficaciter simul velle, & nolle obtinere tale finem; atqui hoc dici nequit: ergo nequit voluntas posita intentione efficaci finis repudiare medium unicum, quod occurrit. Summo ego nunc: sed si aliqua esset in voluntate potestas ad nollendum tale finem obtinere, illud non esset inconveniens: ergo hæc ratio ex D. Thoma deducta omnem prorsus libertatem à voluntate tollit.

122.
Reijcitur
2.

Reijcitur 2: & suppono, quod omisio efficaciter imperata non est in se libera, sed solum in imperio. Item actus imperatus efficaciter non habet immediatam libertatem in actu secundo, sed solum mediatam ratione imperij, ut Thomistæ fatentur, & hoc esse D. Thomæ patet ex Ripalda de ente supernar. tom. 1. disp. 68. ubi citat Autores citantes pro hac opinione D. Thomam. Hoc supposito sic contra ipsos arguo. Petrum prædeterminatum ad consen-

sum esse potentem ad dissensum, est habere ex parte principij quidquid requiritur ad tale actum ponendum; sed hoc non sufficit ad veram, & realem potestatem: ergo prædeterminatio ad consensum tollit libertatem ad dissensum. Probat minor: si hoc sufficeret, sequeretur, quod in casu dicto imperij efficaci ad actum A, actus A esset immediate liber; sed non est liber immediate in illo casu: ergo habere ex parte principij quidquid requiritur ad dissensum ponendum, non sufficit ad veram, & realem potestatem. Probat maior: in casu imperij efficaci ad actum A, datur quidquid requiritur ex parte principij, tum ad actum A, tum ad eius carentiam; sed actum A esse immediate liberum, est poni à voluntate habente quidquid requiritur ex parte principij immediate ad actum, & eius carentiam, cum libertas immediata in hoc iuxta Thomistas consistat: ergo si habere ex parte principij quidquid requiritur ad dissensum ponendum, sufficeret ad veram, & realem potestatem, sequeretur, quod in casu dicto imperij efficaci ad actum A, actus A esset immediate liber. Probat maior: in casu dicto datur voluntas, & iudicium indifferens ad utrumlibet; sed in hoc iuxta Thomistas consistit potestas proxima ad utrumlibet: ergo in casu imperij efficaci ad actum A, datur quidquid requiritur ex parte principij, tum ad actum A, tum ad eius carentiam.

Reijcitur 3: movere nihil aliud est, quam educere de potentia ad actum, & moveri educi, ex D. Thoma 1. 2. q. 19. art. 1: ergo tunc secundarium agens movetur à superiori agente, quando educitur de potentia ad actum; sed tum educitur, cum subest cooperationi superioris agentis: ergo præcisè per cooperationem Dei, seu per concursum actualē movet causam secundam: ergo non requiritur prævia aliqua motio in primis qualitatem physicam, ut causa secunda à prima determinetur.

Reijcitur 4: non alia efficaciori ratione negat Angelicus Doctor specie

123.
Reijci-
tur 3.

124.

Reijci-
tur 4.

impræstam obiecti beatifici, nisi quia Deus est præsens ab intrinseco omnibus rebus, & species datur ad supplendā absentiam obiecti: ergo cum motio ita possit fieri immediate à Deo per modum superioris causæ intimè præsentis, ita physica qualitas superfluit.

125.

Reijci-
tur 5.

Reijcitur 5: in sententia communiori voluntas, & appetitus movent potentias inferiores, v.g. manū ad motū sursum, nullā in eis imprimendo physicā qualitatem, sed solū per subordinationem potentiarū; atqui magis subest causa secunda primæ, quam potentia inferior voluntati: ergo causa prima movet secundā, nullā in eo imprimendo qualitatem physicā, sed solū per subordinationem causæ secundæ ad primā.

126.

Reijci-
tur 6.

Reijcitur denique: dicunt Thomistæ: physicā prædeterminationem esse applicationem voluntatis ad actum; negant verò se habere per modum actus primi. Dicunt etiā: non tollere libertatem, quia continet substantiam actus, & modū illius, daturque conformiter ad naturā voluntatis. Sic Ill. God. *disp.* 36. *num.* 72. illudque ex suo deducit Doctore. Hoc supposito. Arguo sic: ideo per vos physica prædeterminatio non tollit libertatem, quia continet substantiā, & modū actus, daturque conformiter ad naturā voluntatis: ergo licet physica prædeterminatio se haberet per modū actus primi non tolleret libertatem, contra vos. Probatur consequentia: licet se haberet per modū actus primi contineret substantiā, & modū actus, dareturque conformiter ad naturam voluntatis; sed ideo per vos non tollit libertatem, quia continet substantiā, & modum actus, daturque conformiter ad naturā voluntatis: ergo licet physica prædeterminatio se haberet per modum actus primi non tolleret libertatem.

S. XI.

Solvuntur argumenta Ill. Godoy.

127.

Ill. God. in hac disputatione, quod magis facere debebat, est quod

minus facit. Debebat igitur ad vires propugnare decretū antecedens ab ipso traditum, & oblitus huius necessitatis, totum se vertit in Iesuitas ad probandā intrinsecā gratiæ efficaciam. Hoc enim non est, quod magis ipsum urgebat, quia nos habebat Patronos; caterum in decreto antecedenti Iesuitas, & Scotistas adversarios habet. Hic ergo vis erat ponenda; sed licet ipse non faciat; pro ipso tamen argumenta, quæ ipsi habere possunt, cum ipso, & pro ipso efformabo.

Arguitur 1. ex Ill. God. *n.* 71: Deus in tempore concurrat cū agentibus liberis, nedum simultaneo concursu in effectū, sed etiā prævio in causā, quo illā ultimo complet, & ad operandū præmover, & infallibiliter applicat: ergo habuit ab æterno decretum non solū simultaneè, sed etiā præviè concurrendi, prædeterminando, & applicando illā ad efficaciter operandum. Hæc consequentia est evidens; nam quod Deus in tempore exequitur, ab æterno decrevit. Hinc prosequitur Ill. God. ad probandā intrinsecā efficaciam decreti contra Iesuitas, quod omitto, quia contra nos non militat. Respondeo negando antecedens, quod non probat Ill. God. & probare debebat, nam ipso supposito consequentia est evidens, sicut opposita est notoria negato antecedenti, ut nos negamus, & de quo agitur in Physica.

Arguitur 2. ex eodem *n.* 75: decretum Divinum tale debet esse, ut sit prima ratio discernendi consentientē à non consentiente iuxta illud Pauli: *quis te discernit? Quid habes, quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis?* Sed nisi sit antecedens, nequit esse prima ratio discernendi consentientem à non consentiente: ergo necessario debent admitti decreta efficacia ab intrinseco, & prædeterminantia voluntatem creatā. Respondeo distinguendo minorem; sed nisi sit antecedens antecedentia à quo, nequit esse prima ratio discernendi consentientē à non consentien-

128.

Argui-
tur 1. ex
Ill. God.

Respond.

129.

Argui-
tur 2. ex
eodem.

Respond.

te omitto minorē; antecedentia *in quo* nego minorē, & consequentiā. Solutio hæc sufficit contra Ill. God. in cuius doctrinæ impugnationem nunc dumtaxat procedimus à propria opinione præscindendo.

I 30. *Arguitur 3. ex eodem.* Arguitur 3. ex eodem n. 76: decretū debet esse tale, quod subordinet Deo voluntatē creatā; sed decretū nō prædeterminans, sed simultaneè cum illa concurrens non subordinat Deo,

Probat. minor. ut primæ causæ voluntatē creatā: ergo debet esse prædeterminativū voluntatis creatæ. Probatur minor: ex duabus causis, quarū vna non agit in aliā, nec illā ad agendū applicat, sed vtraque simul ad effectū concurrir, neutra subordinatur alteri, licet vna ab alia in productione effectus dependeat, ut constat in duobus portantibus lapidē, aut trahentibus currum; sed si Divinū decretū non præparet præviū, sed simultaneū concursū, non ageret Deus in arbitrium creatū, sed simul cū illo ad actū concurreret: ergo non subordinaret Deo, ut primæ causæ, voluntatem creatam.

I 31. *Respond. ad argumentū.* Respondeo ad argumentum negando minorem, ad cuius probationē distinguo primo maiore; ex duabus causis, quarū vna non agit in aliā, nec illā ad agendū applicat, sed vtraque simul simultate *in quo*, & à quo ad effectum concurrir, neutra subordinatur alteri concedo maiore; simultate *in quo* tantū nego maiore; distinguo similiter minorem, & nego consequentiā; nequē aliud probat exemplum adductum ab Ill. Godoy, ut ex ipso liquet.

I 32. *Respōd. 2. ad prob. minoris.* Respondeo 2. distinguendo aliter maiore prædictā: ex duabus causis, quarū vna non agit in aliam, nec illā ad agendū applicat, sed vtraque simul ad effectū concurrir, neutra subordinatur alteri, licet vna ab alia in productione effectus dependeat, dependentia mutua concedo maiorem; non mutua nego maiore, concedo minorē, & nego consequentiā; quia ut Divinū decretum subordinet Deo, ut causæ primæ voluntatē creatā, sufficit, quod

hæc agat dependentē à decreto agente independentē, & priori prioritātē à quo, quod non habet nullus ex portantibus lapidē, aut trahentibus currum, ex quo exemplū non est ad rem.

Arguitur 4. ex eodem n. 79: efficacia intrinseca prædissinitionis Divinæ non lædit libertatē creatā, sed potius ipsam firmat: ergo non debet denegari. Antecedens non probat Ill. God. ego verò probo pro ipso, & primo pro prima parte: decretū Dei est extrinsecum voluntati creatæ: ergo non aufert ab illa potentiam activam intrinsecam liberā: ergo nec impedit eius actionem liberā: ergo efficacia intrinseca prædissinitionis Divinæ non lædit libertatē creatā. Secunda consequentia verò probatur: decretum Dei antecedens non tollit modū eius agendi: ergo nec impedit eius actionem liberam. Probatur secundo idem antecedens pro prima parte: quod à se liberū non est, à se liberē non agit; sed causa secunda à se libera non est: ergo efficacia intrinseca prædissinitionis divinæ non lædit libertatē creatā. Probatur dictum antecedens pro secunda parte: per decretum antecedens vult Deus, quod operatio creaturæ sit libera: ergo decretum antecedens firmat libertatem creatam.

Respondeo ad argumentum negando antecedens, ad cuius primam probationem pro prima parte concessio antecedenti, & prima consequentia nego secundam, ad cuius probationē concessio antecedenti nego consequentiā. Disparitas est: nam decretū prædeterminans antecedens est omnino proportionatū modo agendi causæ naturalis, quæ est ad vnum determinata. Ast respectu causæ liberæ, quæ est ad vtrumlibet, est omnino improporcionatū, ut claret ex impugnationibus, quibus prædictum decretū reiicimus.

Ad secundā probationem antecedentis pro prima parte concessio syllogismo, distinguo consequens illatum: ergo prævolente Deo causa secunda agit liberē, ly *præ* dicente priorita-

I 33.

*Arguitur 4. ex eodem.**Anteced. pro 1. parte prob. pro Ill. God.**Primo.**Secundo.**Prob. pro 2. parte.*

I 34.

*Respond. ad argumentum.**Ad 1. prob. pro 1. parte antecedentis.*

I 35.

Ad 2.

tem causalitatis nego consequentiam; ly *præ* dicente prioritatem *aquo*, & simultatem *in quo* concedo consequentiam, & nego inde secutam. Dices pro Ill. God: causa secunda est libera prævolente Deo, ly *præ* dicente prioritatem causalitatis: ergo causa secunda liberè agit prævolente Deo, ly *præ* dicente prioritatem causalitatis: ergo ruit solutio. Respondeo concessio antecedenti, negando consequentiam. Disparitas est: nam causa secunda est libera à solo Deo; at operatio libera non est à solo Deo, sed etiam à causa secunda libera, cui libertati opponitur ex diametro determinatio Dei omnino antecedens, seu prævolitio Divina, vel *præ* dicente prioritatem causalitatis.

Ad probationem antecedentis pro secunda parte respondeo negando antecedens: quia implicatoriu est, quod libera operatio stet cū decreto antecedenti prædeterminante, vt claret ex impugnationibus prædicti decreti per omnes paragraphos, quibus ipsū reijcimus, neque hoc alia solutione indiget.

136. *Ad probat. antecedentis pro secunda parte.*
Arguitur 5. ex eodem *disput.* 38. n. 22. ad quod se citat *disp. præsentis*: efficacia inferens, & causans libertatem consensus non potest eius libertatem destruere; sed efficacia decreti antecedentis causat, & infert libertatem consensus: ergo illam non destruit. Probatur minor: efficacia decreti antecedentis est effectus efficaciæ voluntatis Divinæ; sed summa efficacia voluntatis Divinæ exposcit, vt non solum inferat substantiam consensus, verum etiā modū libertatis illius: ergo efficacia decreti antecedentis causat, & infert libertatem consensus. Respondeo ad argumentum negando minorem, & ad probationem nego etiam minorem, vt manet dictum §. 7. in refutatione tertiæ responsionis, vbi etiam constat, esse implicatorium efficaciam Divinæ voluntatis inferre modum libertatis creatæ.

138.

Dices cum Ill. God. *disp. cit. n. 26*:

id, ex quo arguitur maior efficacia, nō potest non cum summa efficacia componi; sed ex hoc, quod consensus fiat intallibilitèr, & liberè, maior efficacia in Divina voluntate colligitur: ergo libertas cōsensus futuri intallibilitèr cum summa efficacia componitur, & ab illa causatur. Probatur minor: maior est efficacia, quæ valet ad substantiam, & modum effectus, quam illa, quæ solum attingit substantiam illius; sed ex hoc, quod consensus intallibilitèr, & liberè fiat, arguitur in voluntate Dei efficacia attingens, & inferens substantiam, & modum illius: ergo ex hoc, quod consensus fiat intallibilitèr, & liberè maior efficacia in Divina voluntate colligitur.

Respondeo distinguendo maiorem: id, ex quo arguitur maior efficacia possibilis, non potest non cum summa efficacia componi, concedo maiorem; maior efficacia repugnans, nego maiorem, distinguo similiter minorem, & nego consequentiam. Ad probationem minoris distinguo maiorem: maior est efficacia, quæ valet ad substantiam, & modum effectus, si est possibilis efficacia attingens substantiam, & modum effectus, quam illa, quæ solū attingit substantiam illius, concedo maiorem; si talis efficacia est repugnans, nego maiorem; distinguo minorem: sed ex hoc, quod consensus intallibilitèr, & liberè fiat, arguitur in voluntate Dei efficacia repugnans, cōcedo minorem; efficacia possibilis, nego minorem, & distinguo consequens distinctione data. Solutio claret ex dictis in responsione ad argumentum n. 137.

Deniquè retorqueo replicam contra Ill. God: id, ex quo arguitur maior efficacia, non potest non componi cum summa efficacia; sed ex hoc, quod Divinus intellectus possit efficere ens rationis, maior efficacia in Divino intellectu colligitur: ergo intellectus Divinus potest efficere ens rationis. Maior est Ill. God. Minor probatur eo modo, quo suā pro-

Dices.
cum Ill.
Godoy.Probatur
minor.I 39.
Respond.
ad repli-
cam.Ad pro-
bat. mi-
noris.I 40.
Retor-
queo re-
plicā cō-
tra Ill.
Godoy.

bat Ill. God. servata terminorum proportionē. Consequentia est contra Ill. God. qui *disp. 44. n. 11.* affirmat: nullum ens rationis posse effici ab intellectu Divino. Omitto alias retortiones, quia nulla ad hominem clarior contra ipsum esse potest.

I 41.
Arguitur 6. ex eodem.

Respond.

Arguitur 6. ex eodem *disp. cit. n. 27:* consensus infallibilis, qui non est in nostra potestate, potest liberè à nobis fieri; ergo decretum antecedens non tollit libertatē. Probatur antecedens: supposita Christi impeccabilitate præceptum de morte subeunda infert infallibilitèr in illo voluntatem moriendi; sed præceptum non fuit in voluntate Christi; ergo conceptus infallibilis, qui non est in nostra potestate, potest liberè à nobis fieri. Respondeo negando antecedens, & ad probationem distinguo maiorem: supposita Christi impeccabilitate præceptum de morte subeunda infert infallibilitèr concomitantèr in illo voluntatē moriendi, concedo maiorem; antecedentèr, nego maiorem; distinguo minorem: sed præceptū non fuit in voluntate Christi imperativè, concedo minorem; ad impletivè, nego minorem, & consequentiam; quia licet præceptum ponere non fuisset in Christi voluntate, in eius tamen potestate fuit ad impletio illius, & ex hoc capite fuit liber.

I 42.
Dices pro Ill. Godoy.

Antecedens probat. 1.

Secundo.

Tertio.

Dices pro Ill. Godoy: necessitas ex suppositione antecedenti non tollit libertatem: ergo ruit distinctio maioris. Probatur antecedens 1: Passio Christi fuit efficacitèr, & antecedentèr à Deo decretata; sed fuit Christo libera, ut est de fide; ergo necessitas ex suppositione antecedenti non tollit libertatem. 2: necessitas ex suppositione Divinæ Providentiæ est necessitas ex suppositione antecedenti; quia cum providentia sit causa omnium rerum, necessariò antecedit ordine causalitatis; sed hoc non tollit, quod liberè eveniat, quod est à Deo prævisum: ergo. 3: necessitas ex suppositione Divinæ prædestinationis est necessitas ex suppositione antecedenti; sed non tol-

lit libertatem: ergo idem quod prius. 4: necessitas ex Divinis præmotionibus, & prædeterminationibus est necessitas antecedens; sed cum his stat libertas; ergo.

Respondeo negando antecedens, ad cuius primam probationem distinguo maiore: Passio Christi fuit efficacitèr, & antecedentèr decretata, antecessione æternitatis ad tempus, concedo maiorem; antecessione causalitatis, nego maiorem, concedo minorem, & distinguo consequens: ergo necessitas ex suppositione antecedenti, antecessione æternitatis ad tempus non tollit libertatem, concedo consequentiam; antecessione causalitatis, nego consequentiam. Hæc est, quæ tollit libertatem, & de hac locuntur Thomistæ, ideòque substineri nequit.

Ad 2. nego maiorem, & ad probationem imbibitam dico: quod Divina Providentia respectu effectuum ex ipsa sequentium facit talem suppositionē, qualis ipsa est causa eorum. Vndè si est causa totalis eorum sine interven- tu causæ secundæ liberæ, facit suppositionem antecedentē; si verò est causa cum interven- tu causæ secundæ liberæ, non facit suppositionem antecedentem. Ex quo distingui potest maior; & argumentum ruit.

Ad 3. respondeo distinguendo maiorem: necessitas ex suppositione Divinæ prædestinationis quoad præparationem gratiæ ab æterno, & collationem eiusdē in tempore est necessitas ex suppositione antecedenti, concedo maiorem; quoad liberum consensum recipiendi eam, opera meritoria, collationem æternæ gloriæ, & quoad ipsum decretum æternum est necessitas ex suppositione antecedenti, nego maiorem; concedo minorem, & nego consequentiam. Ad 4. distinguo maiorem: necessitas ex Divinis præmotionibus, & prædeterminationibus, quantum ad id, quod ponatur in nobis, est necessitas antecedens, concedo maiorem; quantum ad consensum postea ei præstandum, nego

Quarto.

I 43.
Respond. ad repli- cam.

Ad 1. prob. antecederis.

I 44.
Ad 2.

I 45.
Ad 3.

Ad 4.

maiolem, distinguo similiter minorem, & nego consequentiam. Ill. Godydoy aliud non adducit in favorem sui antecedentis decreti; corollarium ve-

ro, quod tradit in fine Disputationis num. 243. impugnatum manet ex discursu Tractatus.

DISPUTATIO

TRIGESIMA SEPTIMA.

An ista Scientia sit media inter naturalem, & liberam, vel ad aliquam ex illis pertineat?

§. I.

Quibusdam præsuppositis referuntur opiniones.

Num. I

*Sensus
difficul-
tatis ap-
peritur.*

Sensus huius difficultatis est: an Scientia Futurorum Conditionatorum (de qua agimus) sit Scientia simplicis intelligentiæ, vel visionis; Scientia naturalis, vel libera, vel inter prædictas media? Quæ difficultas fundatur in divisione posita *disp. 29. n. 1.* de Scientia Dei in Scientiam naturalem, liberam, simplicis intelligentiæ, & visionis; quare si confundantur Scientia naturalis cū Scientia simplicis intelligentiæ, & Scientia visionis cum Scientia libera; idē erit quærere: an Scientia visionis cognoscantur, vel Scientia simplicis intelligentiæ, aut media; quod exagitare: an Scientia naturali, libera vè, vel inter has media? Si verò non confundantur, vt non confunduntur à pluribus, nec confundi debent, vt diximus *disp. 29. n. 2.* non erit idem, quia poterunt cognosci Scientia media inter naturalem, & liberam, & non Scientia media inter Scientiam simplicis intelligentiæ, & visionis, cum Scientia illa media poterit esse, & dicatur ita esse simpliciter visio, vel simplex intelligentia.

2.

Quare, vt omnem æquivocationem tollamus, solum de Scientia naturali, libera, vel media hic loquimur, & quærimus: an Deus Scientia naturali

cognoscat prædicta futura, an Scientia libera, an Scientia media inter naturalem, & liberam? In qua duplex opposita versatur sententia. Prima est Iesuitarum omniū dicentium: Deum cognoscere prædicta futura Scientia quadam media inter naturalem, & liberam, non mediam per abnegationē extremorum, quia quamvis communiter dicatur, hos Authores hanc Scientiam de novo inventasse, veluti mediā ab omni alia Scientia contradicentem, & ex nullo ex illis extremis aliquid participare, hoc est figmentum eis impositum, quia nullus eorum per abnegationem extremorum concedit talem Scientiam, cum enim dicant: suam Scientiam antecedere omne decretū Divinæ voluntatis, & hoc sit vnū extremum, scilicet, Scientia naturalis; non ergo abnegant hoc extremū à sua Scientia; sed dicitur ab eis media per participationē extremorum, quatenus aliquomodo participat vtraque illa Scientia naturali, scilicet, & libera.

Quæ hoc modo ab eis explicatur: Scientia, qua Deus cognoscit futura contingentia conditionata, certò, & infallibiliter, est ante omne decretum actu existens in Divina voluntate, ideòque naturalis, & necessaria est; quia tamen huiusmodi Scientia est de

1. Sententia.

Iesuitæ omnes.

3.

Explicatur sententia I.

obiecto libero, & contingenti, ideo dicitur libera etiam, & contingens ex parte obiecti: ponunt ergo illam esse naturalem, & necessariam ex parte subiecti; liberam ex parte obiecti, ac proinde illam vocant Scientiam mediam; quia nimirum quodammodo mediat inter Scientiam simpliciter naturalem, qualis est Scientia possibilem, & Scientiam simpliciter liberam, qualis dicitur Scientia visionis, seu futurorum absolutorum.

4. Hanc Scientiam modo hoc mixta, seu mediam rejciunt Ill. God. *in præfenti*, & omnes Thomistæ, & Scotistæ, Pontio, Fabro, & Cavello exceptis, qui (ut diximus *disp.* 35.) cum Iesuitis dicunt: Deum cognoscere futura conditionata ante omne decretum actuale suæ voluntatis; cæteri ergo omnes illam relegant ab intellectu Divino asserentes: Deum cognoscere prædicta futura conditionata Scientia simpliciter libera obiectivè, & subiectivè, perindeque non media inter naturalem, & liberam. Hæc est secunda sententia, cuius impugnatio ad nos nullatenus pertinet, & licet ob hoc omittenda à nobis erat hæc disputatio, advertendum tamen venit, parum consequenter, nisi fallor, negare Ill. God. Scientiam mediam Iesuitarum, utpotè, meo videri, concedit Scientiam mediam magis arduam, & difficilem, quam Scientia media à Iesuitis posita, imò, quam adhuc Patres Societatis non imaginantur. Quod, ut appareat. Sit.

§. II.

Parum consequenter ad propria principia Scientiam mediam Iesuitarum negat Ill. God.

5. *Conclusio* Conclusio: Inconsequenter ad propria principia Scientia media Iesuitarum negatur à Thomistis, & maxime in sententia Ill. God. Simile huic conclusioni sine iniuria statuit Ill. Godoy *in præf.* n. 10. contra PP. Societatis, & maxime contra P. Molinam;

& hanc sine iniuria statuo contra Thomistas, & maxime contra Ill. Godoy. Hæc est inconsequentia, quam *tom.* 1. *disp.* 29. promissi, & promissum adimpleo. Apparebit nova, & difficilis conclusio; sed principia Ill. God. examinemus, & ad rationem stemus. Suam conclusionem unice ratione dumtaxat probat Ill. Godoy contra P. Molinam, & unice tantum ratione contra ipsum nostram probabo.

Probat igitur conclusio: qui iuxta propria principia concedit in Deo Scientiam mediam inter scientiam visionis, & simplicis intelligentiæ, parum consequenter negat Scientiam mediam inter scientiam naturalem, & liberam; sed Ill. God. iuxta sua principia concedit in Deo Scientiam mediam inter scientiam visionis, & scientiam simplicis intelligentiæ: ergo inconsequenter negat Ill. God. Scientiam mediam inter scientiam naturalem, & liberam; atqui hæc est Scientia media à Iesuitis statuta: ergo parum consequenter ad propria principia negat Ill. God. Scientiam mediam Iesuitarum. Maior patet; nam minus dabilis est Scientia media inter scientiam visionis, & scientiam simplicis intelligentiæ, quam Scientia media inter scientiam liberam, & naturalem; illa namque à nemine admissa est, ut cum omnibus fatetur Ill. God. n. 2; hæc tamen à PP. Societatis, & ab alijs conceditur, ut extra controversiam est.

Minor autem probatur: Scientia, quæ non est scientia visionis simpliciter, nec simpliciter scientia simplicis intelligentiæ est, est Scientia media inter scientiam visionis, & scientiam simplicis intelligentiæ; sed iuxta propria principia Ill. God. scientia, qua Deus cognoscit futura contingencia conditionata, nec est scientia visionis simpliciter, nec simpliciter scientia simplicis intelligentiæ est: ergo est Scientia media inter scientiam visionis, & scientiam simplicis intelligentiæ. Maior est manifesta; nam scientia, quæ non est libera simpliciter, nec

6.

Probat
tur con-
clusio ra-
tione.

7.

Proba-
tur mi-
nor.

simpliciter naturalis, est scientia media inter liberam, & naturalem: pariter ergo: scientia, quæ non est scientia visionis simpliciter, nec simpliciter scientia simplicis intelligentiæ est, est scientia media inter scientiâ visionis, & scientiam simplicis intelligentiæ.

8.
*Minor
probat*

Minor verò, in qua tota consistit difficultas, probatur: scientia, quæ est scientia visionis simpliciter, scientia intuitiva est; & scientia, quæ est scientia simplicis intelligentiæ simpliciter, est scientia, quæ non subsequitur decretum efficax Divinæ voluntatis; sed scientia, qua Deus cognoscit futura contingentia conditionata, nō est iuxta principia Ill. God. intuitiva, & subsequitur decretum efficax Divinæ voluntatis: ergo iuxta propria principia Ill. God. scientia, qua Deus cognoscit futura contingentia conditionata, nec est scientia visionis simpliciter, nec simpliciter est scientia simplicis intelligentiæ.

9.
*Maior
quoad 1.
partē
patet ex
Ill. God.*

*Quoad
2. etiam
patet.*

Maior namque quoad primā partē constat ex doctrina Ill. God. *disp. 42. n. 23.* vbi ideò asserit: Deum nō cognoscere intuitivè possibilis, quia illa non cognoscit scientia visionis. Imò hæc est doctrina generalis Thomistarum distinguendum scientiam visionis ab scientia simplicis intelligentiæ per hoc, quod scientia visionis est intuitiva; scientia verò simplicis intelligentiæ est abstractiva. Deniquè claret ex ipso Ill. God. *tom. 1. disp. 31.* ut infrà dicemus *n. 17.* Quoad 2. partem est communissimè certa: scientia namque simplicis intelligentiæ iuxta omnes distinguitur ab scientia visionis in hoc, quod scientia visionis subsequitur decretum efficax Divinæ voluntatis; scientia verò simplicis intelligentiæ illud antecedit, in quo cum omnibus convenit Ill. Godoy. Demonstrata ergo manet prædicta maior.

10.
*Minor
quoad 1.
& 2. par
tem est
Ill. God.*

Minor verò duplicem habet partē, & quoad 1. est ipsius Ill. God. *disp. 42. §. 3. per totum*, vbi probat: ad cognitionē intuitivā requiri, quod obiectum existat in propria, vel in aliena men-

sura, quod non convenit futuris conditionatis, ut ipse fatetur *n. 8. eiusdem disp. 42.* Minor quoad 2. partem, est expressa doctrina ipsius Ill. God. *disp. 35.* vbi contra Iesuitas tenet: Deum non cognoscere futura conditionata ante decretum liberum suæ voluntatis, & *disp. 36. §. 4.* vbi affirmat: prædicta futura à Deo cognosci in suo decreto efficaci. Demonstrata igitur manet minor.

Hæc ratio sic proposita à nobis aliter venit efformanda, modo, scilicet, quo Ill. God. probat inconsequentiam P. Molinæ; ideò prædicta scientia à Patribus Societatis vocatur media inter naturalem, & liberam, quia aliquomodo hac utraqüè scientia participat, ideò ab illis vocatur media per participationem extremorum; sed scientia, qua Deus cognoscit futura conditionata, aliquomodo participat iuxta principia Ill. God. utraqüè scientia, visionis, scilicet, & simplicis intelligentiæ: ergo iuxta illius principia scientia, qua Deus cognoscit prædicta futura, est media inter scientiam visionis, & simplicis intelligentiæ. Consequentia est legitima; nam si daretur scientia, quæ aliquomodo participaret utraqüè illa scientia, scilicet, naturali, & libera, esset scientia media inter naturalem, & liberam à Patribus Societatis posita: ergo ob eandem rationem, si daretur scientia, quæ aliquomodo participaret utraqüè illa scientia, scilicet, visionis, & simplicis intelligentiæ, esset scientia media inter scientiam visionis, & scientiam simplicis intelligentiæ. Quod autem detur talis scientia iuxta principia Ill. Godoy, in quo stat minor nostræ rationis.

Probatur: ideò Scientia PP. Societatis aliquomodo participat utraqüè illa scientia, scilicet, naturali, & libera, quia aliquomodo est naturalis, & aliquomodo libera; sed scientia, qua Deus cognoscit futura prædicta, est iuxta principia Ill. God. aliquomodo scientia visionis, & aliquomodo scientia simplicis intelligentiæ: ergo scientia, qua Deus cognoscit futura condi-

11.
*Aliter
forma-
tur ratio.*

12.
*Minor
probat*

Prob. mi-
nor.

tionata, aliquomodo participat iuxta principia Ill. God. vtraque scientia, visionis, scilicet, & simplicis intelligentiæ. Probatur minor: scientia, qua Deus cognoscit prædicta futura, est iuxta principia Ill. God. scientia visionis, ut potè subsequuta ad decretum efficax Divinæ voluntatis ex ab ipso traditis *disp. 35. & 36. cit.* sed etiā est iuxta sua principia scientia simplicis intelligentiæ, ut potè scientia abstractiva ex ab ipso dictis *disp. 42. cit.* ergo scientia, qua Deus cognoscit futura prædicta, est iuxta principia Ill. God. aliquomodo scientia visionis, & aliquomodo scientia simplicis intelligentiæ.

13.
Aliter
efforma-
tur ratio

Aliter adhuc efformanda est nostra prædicta ratio: ideo scientia, qua Deus cognoscit futura conditionata, est iuxta PP. Societatis scientia media inter naturalem, & liberam, quia subiectivè est naturalis, & obiectivè est libera; sed scientia, qua Deus cognoscit prædicta futura, est iuxta principia Ill. God. subiectivè scientia visionis, & obiectivè scientia simplicis intelligentiæ: ergo scientia, qua Deus cognoscit futura conditionata, est iuxta principia Ill. God. scientia media inter scientiam visionis, & scientiam simplicis intelligentiæ. Probatur minor: scientia, qua Deus cognoscit futura conditionata, est iuxta principia Ill. God. subiectivè intuitiva, & obiectivè abstractiva: ergo scientia, qua Deus cognoscit prædicta futura, est iuxta principia Ill. God. subiectivè scientia visionis, & obiectivè scientia simplicis intelligentiæ. Probatur antecedens: scientia subsequens Divinū decretum est subiectivè intuitiva, & scientia terminata ad obiectum, nec in propria, nec in aliena mensura existens, est obiectivè abstractiva; sed scientia, qua Deus cognoscit futura conditionata, subsequitur Divinum decretum, & terminatur ad obiectum, nec in propria, nec in aliena mensura existens iuxta principia Ill. God. *disp. 35. 36. & 42. cit.* ergo scientia, qua Deus cognoscit futura conditionata, est iux-

Prob. mi-
nor.

Prob. an-
tecedens.

ta principia Ill. God. subiectivè intuitiva, & obiectivè abstractiva.

Vndè licet ex principiis Ill. Godoy non sequatur Scientiam Dei circa futura conditionata esse mediam inter scientiam liberam, & naturalem, ut à PP. Societatis asseritur; sequitur tamen esse mediam inter scientiam visionis, & scientiam simplicis intelligentiæ, quam scientiam mediam nemo cogitavit. Et licet hoc sufficienter ex dictis maneat probatum iuxta principia Ill. God. eisdem nitendo principiis amplius in ipsum.

Confirmo prædictam scientiam mediam: nam licet detur scientia visionis, quæ non sit libera, ut scientia, qua Deus suam existentiam cognoscit ex dictis *tom. I. disp. 29. n. 2.* & similiter scientia, qua Deus cognoscit possibilia non esse futura, quatenus non futura; nulla tamen est scientia visionis, quæ non sit intuitiva: ergo dari scientiam visionis, quæ intuitiva non sit, est dare scientiam mediam inter scientiam visionis, & scientiam simplicis intelligentiæ; atqui talis est scientia, quam Deo concedit Ill. Godoy circa futura conditionata, ut probatum manet ex suis principiis: ergo iuxta sua principia datur in Deo scientia media inter scientiam visionis, & scientiam simplicis intelligentiæ. Probatur antecedens: scientia, qua Deus suam existentiam cognoscit est intuitiva, ut est apud omnes manifestum; similiter scientia, qua Deus cognoscit possibilia non esse futura, ut non futura, est intuitiva, ut habet Ill. God. *tom. I. disp. 31. contra Caietanum, & alios:* ergo licet detur scientia visionis, quæ non sit libera; nulla tamen datur scientia visionis, quæ non sit intuitiva.

Urgetur denique contra ipsum: ipse namque *tom. I. disp. 31.* hanc ponit disputationem: utrum possibilia, quæ non sunt futura, cognoscantur à Deo, quatenus non futura per scientiam visionis? Ad quam respondet Ill. God. affirmativè. Hanc suam opinionem probat *num. 6. 7. 8. & 9.* per hoc, quod

14.

15.
Confirm.

Antece-
dens pro-
batur.

16.
Urgetur.

17.

intuitivè Deus cognoscit possibilia, quæ non sunt futura, quatenus non futura, & argumenta in oppositum probantia: Deum non cognoscere prædicta possibilia non futura intuitivè, solvit à *num. 10.* usque in finè cōtra Caietanum, & alios Thomistas. Ex hoc ergo ita ad propositū, argumētum efformo.

Vt Caietanus, & alij Thomistæ negent: Deum cognoscere possibilia, quæ non sunt futura, quatenus non futura, per scientiam visionis, id probant, quia Deus illa intuitivè non cognoscit. Et vt Ill. God. affirmet: Deum cognoscere illa per scientiam visionis, id probat, tam à ratione, quam per solutiones argumentorum ex eo, quod Deus illa intuitivè cognoscit: ergo iuxta Caietanū, & Ill. God. idem est Deum aliquid cognoscere per scientiam visionis, ac intuitivè: ergo scientia, quæ est visio, est intuitiva: ergo scientia, quæ est visio, & non intuitiva est scientia media inter scientiā visionis, & scientiā simplicis intelligentiæ; atqui talis est scientia, qua Deus cognoscit futura conditionata iuxta principia Ill. God:

ergo iuxta eius principia Deus illa cognoscit scientia media inter scientiā visionis, & scientiam simplicis intelligentiæ: ergo inconsequentè ad propria principia negat Ill. Godoy scientiam mediam Iesuitarum.

Hæc omnia ex principijs Ill. God. deducta semel, atque iterum attente inspicio, & inspexi; quid autem pro ipso respondere valeam, non invenio. Si verò aliquis pro eo dicat: ex nullo ex his sequi: Ill. God. inconsequentè negare scientiam mediam Iesuitarum, sed solum teneri concedere scientiam mediam inter scientiam visionis, & scientiam simplicis intelligentiæ. Vltra hoc, quod oppositum manet probatum *num. 6.* hoc mihi sufficit: ergo Ill. God. tenetur concedere scientiam mediam inter scientiam visionis, & scientiā simplicis intelligentiæ, quod est contra ipsum in præsentī *num. 2.* *Tom. 1. disp. 29. num. 18.* & est etiam magis detestabile ab his, scilicet, qui scientiam mediam Iesuitarum detestantur, vt facit Ill. God. Et hæc de ista disputatione.

18.

*Si dicas
pro Ill.
Godoy.*

Contra.

DISPUTATIO

TRIGESIMA OCTAVA.

An scientia media necessaria sit ad conciliandam efficaciam gratiæ cum nostra libertate?

Hanc disputationem tradit Ill. Godoy *in præsentī*, & solum de ipsa agit, vt scientiam mediam evertat; nos verò, qui potius in eius opinionem, quam in opinionem Iesuitarum, disputamus, hanc disputationem omitterimus, quia cum Ill. Godoy littem non habemus. Imò impertinentè, meo videri, movetur ab Ill. Godoy hæc disputatio; nam supposita repugnantia scientiæ mediæ, quam semel, atque iterum suppositam habet Ill. Godoy disputationibus antecedentibus, ad quid nunc hanc disputationem movet? Et certè, si illam pertractaret, supposita scientia media, valde difficile esset, opinionem Iesuitarum impugnare. Ob hoc ergo ad aliam disputationem transiūm facimus.

DISPUTATIO

TRIGESIMA NONA.

An Deus Futura Contingentia absoluta cognoscat in decreto prædixinitivo?

Indubitatum est apud Catholicos, ut potè de fide certum, Deum cognoscere futura absoluta certò, & infallibilitèr, quod claret ex pluribus Scripturæ authoritatibus à Doctoribus communiter traditis. Dubium est: in quo medio Deus illa cognoscat? Iesuitæ loquendo consequenter asserunt: per scientiam mediam cognosci. De cuius veritate, vel falsitate, nos ob toties dicta in discursu tractatus in præsentī abstinemus. Scotistæ variant, de cuius variatione, ob eandem rationem hic non disputamus. Thomistæ, cum quibus Ill. Godoy in præsentī *num. 6.* assignant pro medio decretum antecedens, seu prædixinitivum. Hæc opinio Ill. Godoy reiecta manet *disp. 36. §. 5. & sequent.* Nec Ill. Godoy aliquid adducit in præsentī in favorem decreti antecedentis; Vndè amplius in hoc immorari non decet.

DISPUTATIO

QUADRAGESIMA.

An hæc Futura, ideò sint Futura, quia scita; an è contra, ideò sciuntur, quia Futura sint?

§. I.

Premittuntur aliqua, & referuntur sententiæ.

Num. 1

Hæc difficultas eadē est cum illa: an scientia Dei sit causa rerum.

Hæc disputatio eadem est cum illa: an scientia Dei sit causa rerum? Ex cuius resolutione pendet huius difficultatis solutio. Sed licet iam à nobis *tom. 1. disp. 32. §. 3.* resolutū sit, intellectū Divinū non esse potentiam executivā creaturarum, nec similiter Divinam scientiam, ut contra Ill. God. diximus ibi *num. 30.* restat tamen hæc difficultatē pertractare; tum: ne ab ordine, quo procedit Ill. God. deficiamus; tū: ut amplius ipsū impugnemus. Pro cuius intelligentiā. Suppono 1. scientiam Divinam dividi in scientiam simplicis intelligentiæ, & visionis, ut omnes tenent, & nos diximus *disp. 37. num. 1.* Scientia sim-

plicis intelligentiæ est illa, qua Deus cognoscit creaturas purè possibiles. Scientia visionis est, qua Deus cognoscit creaturas futuras, & existentes.

Suppono 2. quod causa est triplex. Prima est solum directiva, & hæc est, quæ solum dirigit, & regulat rem factibilem, & omnem modum, quo fieri potest secundum omnes circumstantias, secundum quas, & propter quas fieri potest; & hæc præcedere debet factionem rei. Secunda est solū factiva, executiva, seu productiva, & hæc est, quæ exequitur tantū rem factibilem. Tertia est directiva simul, & factiva, & hæc est, quæ dirigit, & simul exequitur opus, ut est scientia practica iusta

3.
Secundo.

2.
Suppono primo.

Ill. Godoy *num.* 64. His itaque animadversis.

4.
Prima
sententia

Palatius

Reijci-
tur.

Quadruplex versatur in hac difficultate sententia. Prima est Palacij *disp.* 58. *quest.* 2. asserentis: scientiam Dei nude acceptam, & à decretis liberis præscindentem, esse causam rerum omnium, quod est idem, ac dicere: scientiam simplicis intelligentiæ esse causam omnium rerum. Hæc opinio merito ab omnibus rejicitur; nam licet Thomistæ omnes asserant: scientiam Dei esse causam rerum; non locuntur de scientia Dei nude accepta, sed ut involuit decretum liberum Divinæ voluntatis, à quo accipiunt res esse, & futuritionem, ut videri potest apud ipsos. Ratio est: quia stante opinione Palacij, omnia Deus ad extra necessariò operaretur, quod est contra veram Philosophiam, & Scripturam. Antecedens probatur: nam intellectus formalitèr acceptus, & ut omnem actum voluntatis antecedit, est potentia mere naturalis, & naturalitèr agens: ergo stante opinione Palacij omnia Deus ad extra necessariò operaretur. Quare hac opinione reiecta, ad cæteras declarandas progredimur.

5.
2. senten-
tia.

Secunda sententia tenet: scientiam simplicis intelligentiæ esse causam directivam, seu regulativam creaturarum in actu primo, seu remote duntaxat; scientiam verò visionis esse causam directivam in actu secundo, seu proximè; non autem executivam. Hæc opinio debet esse omnium illorū Thomistarum, qui sentiunt: potentiam Dei executivam esse voluntarè Divinam, & illorum, qui tenent: potentiam Dei executivam esse virtualitèr distinctam ab intellectu, & voluntate; alioquin in consequentèr procederent.

6.
3. sen-
tentia.

Ill. God.

Tertia sententia asserit: scientiam simplicis intelligentiæ esse causam directivam in actu primo seu remote ad productionem creaturarum; scientiam verò visionis esse causam directivam proximè, seu in actu secundo, & simul esse causam executivam, seu factivam creaturarum. Ita Ill. God. *num.* 17. &

31. cum ab ipso citatis, consequentèrque tenent: ideò futura esse futura, quia sunt scita, non verò è contra: ideò sunt scita, quia sunt futura.

Quarta deniquè sententia (supposito, quod scientia simplicis intelligentiæ est directiva, seu regulativa in actu primo, seu remote cum secunda & tertia sententia, quod probat Ill. God. à *n.* 18.) affirmat: scientiam visionis neque esse causam directivam futurorum, nec factivam illorum, consequentèrque tenet: futura ideò esse scita, quia sunt futura; non verò è contra: ideò esse futura, quia sunt scita. Sic

Scotus in 1. *distinct.* 38. in fine, cum quo & ego.

7.
4. senten-
tia.

Scotus.

S. II.

Statuitur nostra conclusio, & probatur.

Conclusio: *scientia visionis non est causa directiva, vel regulativa proximè, seu in actu secundo futurorum, nec illorum factiva, productiva, vel executiva.* Hæc cōclusio est contra Ill. God. *cit.* & quo ad secundam partem probata manet *tom.* 1. *disp.* 32. *n.* 30. contra Ill. God. Pro prima autem parte probanda venit à nobis, qua probata probatū manebit, quod futura ideò sunt scita, quia sunt futura; non verò è cōtra, ideò sūt futura, quia sunt scita.

8.
Conclusio.

Est con-
tra Ill.
Godoy.

Probatur itaque conclusio pro parte, qua probanda est: scientia, quæ supponit obiectum factum, non est directiva, vel regulativa proximè, & in actu secundo factionis illius; sed scientia visionis supponit res obiectivè futuras ex Divino voluntatis decreto: ergo scientia visionis non est causa directiva, vel regulativa proximè, seu in actu secundo futurorum. Minor videtur certa; nam scientia visionis supponit decretum efficax Divinæ voluntatis, ex vi cuius constituuntur creaturæ in statu futuritionis. Maior probatur: scientia directiva, & regulativa est illa, quæ repræsentat rem factibilem, omnem modū, quo fieri possunt, omnes circumstantias, tam intrinsecas quā

9.
Proba-
tur con-
clusio. 1.

Proba-
tur ma-
ior.

extrinsecas, & omnes demum circumstantias, propter quas fieri potest, ut recte fiat, quæ omnia præcedere debent in aliquo priori ad factionem rei in potentia, quæ ab scientia dirigitur: ergo scientia, quæ supponit obiectum factum, non erit proximè, & in actu secundo directiva, & regulativa.

10.
Respond.
Ill. God.

Ad hanc rationem, quæ certè efficacissima est, respondet Ill. God. n. 66. dicèdo: quod à decreto efficaci Divinæ voluntatis habent futura esse futura inchoativè, incompletè, & in ordine intentionis; ab scientia verò executivè, completivè, & in ordine executionis; quare licèt scientia visionis supponat decretū efficacis voluntatis, non ideò sequitur, supponere futura completè, & in ordine executionis, sed tantum inchoativè, & in ordine intentionis, ob quod potest esse causa futurorū proximè directiva, & regulativa.

11.
Impugnatur
1.

Impugnatur 1. hæc solutio Ill. God. quia hæc solutio destruit suam doctrinam de ratione constitutiva futuri; nā disp. 33. §. 6. n. 55. expressè asserit: quod solum ex ordine ad decretum Divinum dicitur aliquid futurum simpliciter, seu omnibus modis, quæ est sua secunda conclusio: ergo solum in ordine ad decretum Divinum futurū est futurum completè, & executivè, & non solum inchoativè, quia si solum inchoativè à decreto, & completè ab alio, scilicèt ab scientia, iam non omnibus modis, & simpliciter in ordine ad decretum erit futurum futurum.

12.
Impugnatur
2.

Secundo impugnatur prædicta solutio hac methaphisica ratione: scientia dirigens, & regulans factibilitatem rei agenda in agente, vel operante omnimoda perfectione, non solū debet præcedere aliqua prioritate factū completè, & executivè; verū inchoationem effectus, & efficacem intentionem illius; sed scientia visionis secundum Ill. God. non præcedit rem futuram inchoativè, & intentivè efficaciter, quia subsequitur ad decretum efficacis, à quo inchoativè per ipsum res futuræ sunt futuræ: ergo scientia visio-

nis non potest dici causa regulativa, & directiva futurorum. Maior probatur: imperfectio agentis est efficaciter intendere effectum, inchoareque factionem illius, sine directione, ostensione, & propositione factibilitatis rei, modorum, circumstantiorum, & convenientiarum factionis illius; imo de imprudētia condemnatur, qui caput ædificare, & non potuit consummare, & laudatur sapiens, qui ante quam incipiat, & intendat efficaciter opus, cogitat de sumptibus eius: ergo scientia dirigens, & regulans in agente, vel operante omnimoda perfectione, non solum debet præcedere aliqua prioritate factum complete, & executivè; verum inchoationem effectus, & efficacem intentionem illius.

Probat.
maior.

Probatur 2. conclusio: directio, & regulabilitas sufficiens ad esse futurorum præstatur ab scientia simplicis intelligentiæ: (supposito, quod sit necessaria talis regulabilitas) ergo scientia visionis non est causa regulativa, seu directiva proximè, seu in actu secundo futurorum, sed tantum intuitiva, & contemplativa eorum. Probatur antecedens: scientia simplicis intelligentiæ repræsentat voluntati rem factibilem, & omnem modum, quo fieri potest, omnes circumstantias, ac convenientias, propter quas fieri potest, casu quo velit voluntas eam producere; sed nihil aliud desiderari potest ad directionem: ergo directio, & regulabilitas sufficiens ad esse futurorum præstatur ab scientia simplicis intelligentiæ.

13.
Prob. 2.
cōclusio.

Prob. an
tecedens.

§. III.

Argumentis Ill. Godoy occurritur.

O Bicit 1. Ill. God. n. 34. plures Patrum auctoritates hanc causalem asserentes: ideò aliqua futura sunt, quia Deus novit illa, inter quos citat præcipuè Augustinum 15. de Trinitate cap. 13. dicentem: *Universas creaturas spirituales, & corporales non quia sunt, ideò novit, sed ideò sunt, quia no-*

14.
Arguit
1. Ill.
God. ex
D. Aug.

Respondeo

D. Thomas.

15.

16.

Retor-
queo ar-
gumētū.

Origines

Chrisost.

Damasco.

Cyrilus.

17.

vit: ergo ex mente Augustini, scientia, qua Deus cognoscit creaturas existentes, que est scientia visionis, est illarum existentia causa.

Respondeo: quod Augustinus, & Patres, quos ipse citat, non sunt intelligendi veluti de causa consequentis, quasi præscentia sit causa essendi futurorum, quia nihil est causa eius, cuius esse supponit; sed debent intelligi tanquam loqui de causa consequentia, seu cognitionis futurorum, ut explicat ipse D. Thomas 1. parte quæst. 14. art. 8. ad 1. quo pacto dicimus, in demonstratione à posteriori, effectum esse causam cognitionis suæ causæ, quæ alioquin sibi est causa essendi. Volunt ergo Patres dicere: præscentiam esse infallibile signum, quod aliquid est futurum, quia falli non potest; non autem quod sit causa essendi futuritionis rerum.

Quod clarissimis verbis declaravit Boecius libro 5. de consolatione prossa 4. dicens: *sed præscentia tamen si futuris eventis necessitas non est; signum tamen est necessario esse ventura*; in quibus terminis demonstrat: præscentiam non esse causam essendi futurorum, sed tantum causam consequentia, seu cognitionis; quatenus arguere valet: hoc præscentur à Deo: ergo necessario erit, & infallibiliter, quia scientia Dei falli nequit.

Deinde retorqueo contra Ill. God. argumentum: Patres non minus asserunt hanc causalem: *ideo futura sunt, quia Deus novit illa*, ac hanc: *ideo Deus novit futura, quia sunt*, ut claret ex Origine, Chrisostomo, Damasceno, Cirilo, & alijs, quos refert Vazquez, & citat Ill. God. n. 53: ergo argumentum Ill. God. ex Patribus deductum æque militat contra ipsum. Denique: quia num. 59. solvit Ill. God. prædictam causalem, ut nos solvimus causalem, quam in nos objicit: ergo vel male ipse solvit, vel bene nos solvimus. Accedit: quod nos melius solvimus, utpote rationi conformius, ut ex traditis patet.

Obicit 2. Ill. God. n. 40. imperium

Divinum concurrat ad creaturarum productionem iuxta illud Psalmi 48: *ipse mandavit, & creata sunt*; sed imperium est scientia visionis: ergo scientia visionis est causa rerum. Probatur minor: imperium sequitur efficacem rerum electionem in Deo; sed actus supponens efficacem electionem est scientia visionis: ergo imperium est scientia visionis.

Respondeo 1. ad argumentum negando maiorem, ut ab Ill. God. intelligitur; nam imperium, quod concurrat ad creaturarum productionem, est ipsa voluntas Divina, quæ imperativè concurret, ut diximus disput. 32. cit. n. 1. & 8. & est expressa doctrina Doctoris Angelici, ut constat ex ibi dictis n. 4: ergo ad productionem creaturarum non concurrat imperium, ut à voluntate distinctum, quod erat intentum Ill. Godoy.

Respondeo 2. ommissa maiori, negando minorem, quia imperium est actus voluntatis, ut dicitur in libris de anima, & contra Ill. God. dicemus tract. 8. disp. 59. Ad probationem minoris respondeo negando maiorem: quia imperium, quod concurrat ad productionem rerum, non subsequitur electionem efficacem rerum, quinimò illam antecedere debet; utpote causa productionis illarum. Inò data maiori, distinguo minorem: actus intellectus supponens efficacem electionem est scientia visionis concedo minorem; actus voluntatis nego minorem, & consequentiam.

Ex his apparet: non esse propositionem in hoc argumento Ill. God. quæ falsa non sit. Restat tamen ostendere: prædictum argumentum destruere opinionem Ill. God. ad quod ostendendum advertatur, quod duo asserit Ill. God. Primum est, quod imperium est scientia visionis. Secundum est: quod imperium subsequitur efficacem rerum electionem. Ex his ergo insurgo contra Ill. Godoy, & demonstro: prædictum argumentum destruere opinionem illius.

Arguit
secundo.Probat.
minore.Respondeo
1. ad ar-
gum.19.
Respond.
secundo.Ad pro-
bationem
minoris.20.
Argu-
mētū Ill.
God. des-
trui suā
opinionē.

21.
Ostendi-
tur 1.

Ostendi-
tur 2.

22.
Obijcit 3
Ill. God.

23.
Probabi-
litate pro
2. parte.

Et 1. sic: imperium iuxta Ill. God. est scientia visionis: ergo est intuitiva: ergo saltem prioritate a quo debet præsupponere futurum in suo esse futuritionis: ergo non est causa futuri. Antecedens cum prima consequentia tenet. Secunda est Ill. God. n. 66. Tertia probatur: omnis causa saltem prioritate a quo est prior effectu; sed imperium, utpotè scientia intuitiva, est posterior futuro saltem posterioritate a quo: ergo non est causa futuri. Secundo sic: imperium iuxta Ill. God. sequitur efficacem electionem rerum: ergo non est causa rerum. Probatur consequentia: causa rerum debet præcedere electionem efficacem rerum; sed iuxta Ill. God. imperium non præcedit electionem efficacem rerum: ergo non est causa rerum.

Obijcit 3. Ill. God. n. 48. Deo, utpotè perfectissimo Artifici, concedi debet perfectissimus modus directionis inter imaginabiles, si possibilis sit; atqui perfectior modus electionis est, qui fit per scientiam visionis effectus producendi, quam qui fit per solam notitiam simplicem, seu abstractivam illius, & alias non repugnat: ergo Deo debet adscribi. Probatur minor pro secunda parte: si repugnaret, vel esset ex eo, quod scientia visionis repræsentat creaturas, ut defacto existentes, vel quia supponit decretum efficax voluntatis Divinæ, a quo res accipiunt suam futuritionem; sed ex neutro capite redditur repugnans directio per scientiam visionis: ergo nullatenus repugnat talis directio.

Minorem pro prima parte probat Ill. God. quadrupliciter, & melius esset pro secunda firmare; ipsam itaque sic probat pro secunda parte n. 52. est electio, seu decretum efficax sit causa futuritionis creaturarum, & antecedit vim executivam, non tollit, quo minus vis executiva, quamvis electione posterior, effectivè ad creaturarum productionem concurrat: ergo pariter: quavis scientia visionis decretum efficax, quod est futuritionis causa, supponat, non impedit, quin prædicta scientia

directivè influat in illarum futuritionem.

Respondeo 1. ad argumentum negando suppositum minoris; supponit namque Ill. God. notitiam simplicem, seu scientiam simplicis intelligentiæ esse abstractivam, quod est fallum, & contra Ill. God. probarem, si hanc disputationem tractasset. Est tamen doctrina Scoti in 1. distinct. 10. in fine, & alijs in locis citatis à Vulpes disp. 27. artic. 5. contra Thomistas sentientes: talem scientiam in Deo esse abstractivam. Et quod hoc supponat Ill. God. claret ex ipsa suppositione, & ex probatione illius, quam adducit, & nos omisimus; tum: ob idem suppositum; & tum: quia adhuc data minori pro hac parte solvendum est argumentum pro secunda, ideòque.

Respondeo 2. ad argumentum negando minorem pro secunda parte, ad cuius probationem concessa maiori, nego minorem pro secunda parte, & ad illius probationem concessa antecedenti nego consequentiam. Disparitas est: nam licet vis executiva sit posterior decreto efficaci, antecedit productionem creaturarum ad extra, ideòque potest esse (ut defacto est) causa productiva earum. Cæterum scientia visionis subsequitur futuritionem creaturarum; ideòque illi repugnat esse causa futuritionis illarum; quia repugnat, quod causa non antecedit effectum, ut omnes fatentur, & in quo fundatur nostra prima probatio posita n. 9. cuius efficacia est satis notoria, & ut magis elucescat.

Respondeo tertio retorquendo contra Ill. God. argumentum: si productio ad extra creaturarum antecederet vim executivam, repugnaret, quod vis executiva esset causa productionis creaturarum ad extra; atqui futura antecedunt scientiam visionis, ut manet probatum n. 9: ergo repugnat, quod scientia visionis sit causa productiva futurorum, consequenterque ob eandem rationem repugnat etiam, quod sit causa directiva, vel regulativa futurorum: ruit igitur argumentum Ill. God.

24.
Respon-
deo 1.

25.
Respon-
deo 2.

Ad pro-
bationem
minoris
pro 2.
parte.

26.
Respond.
3. retor-
quendo
argum.

27.
Obijcies
4. pro Ill.
Godoy.

Probat.
maiorē.

Obijcies quarto pro Ill. God. vel Dei scientia est causa futurorum, vel futura sunt causa scientiæ Dei; sed nequit dici, quod futura sint causa scientiæ Dei; ergo dicendū est, quod scientia Dei est causa futurorum: ergo ideo sunt futura, quia scita. Probat. maior: nam in essentialitèr subordinatis, vnū debet esse causa alterius; quia in hoc consistit subordinatio essentialis; sed scientia Dei, & futura sunt essentialitèr subordinata: ergo vel Dei scientia est causa futurorum; vel futura sunt causa scientiæ Dei.

28.
Respon-
deo ad ar-
gument.

Respondeo ad argumentum negando maiorem: quia nec scientia est causa futurorum in essendo; nec futurum est causa scientiæ Dei, loquendo de scientia, vt dicit realem actum essendi, seu vt dicit perfectionem intrinsecam Divini intellectus; possunt tamen dici futura causa, vel potius conditio prærequisita quoad intrinsecam terminationem ad ipsa futura. Vnde melius diceretur: ideo Divinam scientiā terminari ad res futuras, quia illæ futurae sunt, quam ideo Deum scire aliquod futurum, quia illud est futurum; quia per hunc posteriorem loquendi modū importatur causalitas respectu scientiæ Divinæ simpliciter acceptæ, quod absit; per priorem verò solum significatur, quod post decretum Divinæ voluntatis eadem scientia, quæ antea terminabatur ad futurum sub ratione merè possibilis, terminatur ad illam sub ratione futuri, quod est verum, & maximè fabet nostræ opinioni.

29.
Ad pro-
bat. ma-
ioris.

Ad probationem maioris respondeo distinguendo maiorē: in essentialitèr subordinatis subordinatione causalitatis vnum debet esse causa alterius concedo maiorem; ordine necessariae præsuppositionis tantum nego maiorem; distinguo minorem: sed scientia, & futura sunt essentialitèr

subordinata subordinatione causalitatis nego minorem; subordinatione necessariae præsuppositionis concedo minorem, & nego consequentiam. Itaque, & est subordinatio causalitatis, vt subordinantur causa, & effectus; & est subordinatio necessariae præsuppositionis, vt claret in intellectu, & voluntate, intellectione, & volitione, & hoc modo subordinantur scientia visionis, & futura, ita vt scientia entitativè sit necessariò prior futuris, & futura sint necessariò priora terminationis scientiæ ad ipsa, quin vnus sit causa alterius.

Dices: scientia, & futura subordinantur subordinatione causalitatis: ergo ruit solutio. Probat. antecedens: ens creatum, & increatum subordinantur subordinatione causalitatis; sed futura sunt quid creatum, & scientia Dei quid increatum: ergo scientia, & futura subordinantur subordinatione causalitatis. Respondeo negando antecedens, ad cuius probationem distinguo maiorem: ens creatum, & increatum secundum omnem rationem formalem repertam in ente increato subordinantur nego maiorem; secundum aliquam rationem formalem in ente increato repertam concedo maiorem, concedo minorem, & nego consequentiam; quia vt futura subordinentur enti increato subordinatione causalitatis, sufficit, v ab aliqua formalitate entis increati causetur, quod fatemur asserendo: causari à decreto Divinæ voluntatis; non verò requiritur, quod causetur ab omnibus formalitatibus entis increati; alioquin possibilia causarentur à Divina voluntate, & ceteris prædicatis, quod est absurdum, & ex hoc infinitaalia secuntur. Et hæc de ista disputa-
tione.

Explica-
tur.

30.
Dices.

Respond.

DISPUTATIO

QVADRAGESIMA PRIMA.

An omnia Futura Contingentia Deo ab æterno phisicè in mensura æternitatis coexistant?

§. I.

Quibusdam præsuppositis referuntur sententia.

Num. I

1. suppo-
sicio.

Suppono 1. quod æternitas sic à Boecio diffinitur: *est interminabilis vitæ, tota simul, & perfecta possessio*, quæ diffinitio sic ab Scoto explicatur. Ly *vitæ* significat existentiam Dei perfectam, & ponitur tanquam connotatum, quia est subiectum, vel fundamentum æternitatis. Ly *interminabilis* excludit defensionem. Ly *tota simul* excludit successione. Et ly *perfecta possessio* excludit dependentiam, & participationem. Ex hoc apparet: quod æternitas supra infinitatem, & immutabilitatem Dei solum addit triplicem negationem, scilicet, termini, successione, & dependentiam, vel participationis. Supra hanc triplicem negationem addit æternitas (inquit Scotus) respectum aptitudinalem coexistentiam cum quacunque duratione creata, quia est duratio cum omni extensione in ordine ad quamlibet durationem, & per hunc respectum coexistentiam distinguere solemus æternitatem ab alijs prædicatis Divinis. Hic autem respectus non est realis, sed rationis, quia resultat per actum intellectus comparantis existentiam Divinam cum duratione creata.

2.
Secunda.

Suppono 2. quod æternitas non consistit in ratione mensuræ; quia non est mensura Dei; nam cum æternitas sit ipsa duratio Dei, nequit durationem Dei mensurare. Nec est mensura Divini esse; quia mensura, & mensuratum debent esse homogeneos, quod non habent æternitas, & Divinum esse; nã esse Divinum attenditur secundum in-

tenzionem; duratio verò secundum extensionem, saltem virtualem. Nec est mensura durationis creata; quia nec mensurat illam per adæquationem, seu simplicem applicationem, quia non datur inter ipsas æqualitas; nec per repetitionem, quia talis mensura est minor mensurato, quod æternitati repugnat. Est ergo æternitas duratio perfectissima, & superexcedens quamcumque aliam durationem; nam ævum est duratio rei defectibilis cum dependentia sine successione. Tempus est duratio rei defectibilis cum dependentia, & successione. Cæterum æternitas est duratio rei intrinsicè indefectibilis sine dependentia, & successione.

Suppono 3. quod æternitas dupliciter potest accipi. Formaliter, & virtualiter. Formaliter sumpta est indivisibilis, ut claret ex illa particula diffinitionis, scilicet, *tota simul*. Virtualiter capta est divisibilis, & successiva, quia habet virtutem ex se ad coexistendum rebus successivis, & divisibilibus. Doctrinam huius nostræ suppositionis amplectitur Ill. God. *diff. 42. n. 43.*

Suppono 4. quod duplex est æternitatis continentia. Actualis, seu formalis una. Virtualis, seu in actu primo alia. Prima est, qua æternitas actu pertingit rem simul cum ipsa actualiter existentem. Secunda est, qua æternitas potens est pertingere quamcumque rem, sive actualiter existentem, sive non. Vnde æternitas secundum continentiam virtualem pertingit omnes differentias durationum, omnia futura,

3.
Supposi-
tio 3.

4.
Supposi-
tio 4.

& possibilia, quia habet virtutem omnibus coexistendi, & hoc modo continentia aternitatis est, vt claret, infinita. Secundum continentiam verò actuale solum pertingit res actualiter existentes, & hoc modo continentia aternitatis est finita. Hoc claret in immensitate, quæ actualiter solum continet locum actuale.

5. *Suppositio 5.* Suppono 5. quod coexistentia est simultanea duorum existentia, quia coexistentia vel potest accipi materialiter, vel formaliter. Materialiter dicit simultaneam duorum existentiam. Formaliter dicit mutuam relationem, si extrema sunt capacia, vel denominationem provenientem ex utriusque existentia, si non sunt capacia relationis.

6. *Suppositio 6.* Suppono 6. quod duplex est coexistentia: realis, & phisica vna. Obiectiva, & rationis alia. Realis est simultanea duorum realis existentia. Obiectiva est simultanea duorum obiectiva existentia, & hoc modo existit effectus in sua causa, ante quam producat.

7. *Suppositio 7.* Suppono 7. quod vt vnum alteri successivè coexistat, non requiritur, quod successio, & divisibilitas se habeat ex parte utriusque extremi, sed sat est, quod se habeat duntaxat ex parte vnius. Claret hoc primo: in indivisibili separato, si movetur per spacium divisibile, vbi divisio, & successio se teneret tantum ex parte spacij.

Prob. 1. Secundo: in ævo Angelico coexistente temporibus. Tertio: in immensitate coexistente rebus locatis, & locis, vbi successio non se habet ex parte ævi, & immensitatis, sed solum ex parte temporum, & locorum. Ex hoc manifestè apparet: quod si aternitas successivè coexisteret temporibus, & rebus in illis existentibus, talis successio non se haberet ex parte aternitatis, sed solū ex parte temporum, & rerum; quia in illo casu aternitas esset intrinsicè, vel formaliter indivisibilis, & invariabilis ex dictis *num. 3.* & claret exemplis allatis.

8. *Suppositio 8.* Suppono 8. quod aternitas defacto successivè coexistit rebus temporalibus; quia aternitas defacto coexistit rebus existentibus in proprijs durationibus, vt mensurantibus illas; sed hoc nequit fieri, nisi successivè, nam incipit in tempore; ergo aternitas defacto successivè coexistit rebus temporalibus.

9. *Suppositio 9.* Suppono 9. quod presentia, duratio, & existentia est duplex. Altera in se. Altera in alio. Prima est illa, qua res in se est, durat, & existit. Sic Cælum Impirium est in se, quia extra ipsum non est aliud, in quo sit. Secunda est, qua res in alio est, durat, & existit. Sic terra est in aëre.

10. *Suppositio 10.* Suppono 10. repugnare rem existere realiter in alio, quin existat realiter in se, licet non repugnet, rem existere obiectivè, & virtualiter in alio, quin realiter existat in se. Hæc suppositio quoad secundam partem est omnino certa, & claret ex *num. 6.* Quoad primam verò à Thomistis negatur, ipsam que firmo triplici ratione.

Prima: nequit res esse in loco communi, & extrinseco, quin prius sit in loco proprio, & intrinseco; ergo nequit res existere realiter in alio, quin prius realiter existat in se. Consequentia paritate videtur certa. Antecedens est Philosophi 4. *Phisicorum textu 14.* & ultra probatur: non est intelligibile sublunaria esse in Cælo, vt in loco communi, & extrinseco, quin prius sint in loco proprio, & intrinseco; ergo nequit res esse in loco communi, & extrinseco, quin prius sit in loco proprio, & intrinseco. Secunda: nequit immensitas actualiter continere locum, quin locus sit actualiter in se; ergo similiter de aternitate. Antecedens conceditur à contrarijs. Consequentia verò paritate videtur certa; quia sicut aternitas respicit res in ratione durationis cum virtute absorvendi omnia tempora; ita immensitas respicit res in ratione loci cū virtute absorvendi omnia loca. Tertia: quod in se realiter existens non est, nequit realiter existere in alio; ergo nequit res existere realiter in alio, quin prius realiter existat in se. Probatur antecedens: si existeret

realiter

9. *Suppositio 9.*

10. *Suppositio 10.*

Prima ratio.

Antecedens probatur.

Secunda.

Tertia.

Prob. antecedens.

realitèr in alio, existeret per existentiam alienam; sed hoc est solum existere in potentia obiectiva, virtualitèr, vel eminentèr: ergo quod in se realitèr existens non est, nequit realitèr existere in alio. Maior, & consequentia tenent. Minor claret in quocunque effectu ante realem sui productionem, & in ipsis futuris ante productionem ad extra; alioquin aliquid extra potentiam obiectivam esset ante sui productionem, quod est impossibile.

I 1.
Suppositio 11.

Suppono 11. certum esse futura æternitati coexistere coexistentia diminuta, & secundum quid; quia futura existentia diminuta, & secundum quid existunt ab æterno; an verò realitèr æternitati coexistent coexistentia reali, & simpliciter est in præsentī controversia? Pro quo.

I 2.
Suppositio 12.

Suppono ultimo: quod futura æternitati coexistere dupliciter potest intelligi. Primo sic, quod ipsa futura extendantur propria duratione vsque ad æternitatem. Secundo sic, quod ipsa æternitas, utpotè infinita in ratione durationis, extendatur ad futura, & durationes illorum sine successione ex parte æternitatis, & futurorum. In primo sensu nequeunt futura realitèr ab æterno æternitati coexistere, quia ad hoc necessarium erat, quod futura in propria duratione existerent ab æterno, cuius oppositum est de fide, cum Scriptura testetur: omnia in tempore incæpisse, & nihil esse ab æterno productum. In secundo sensu est difficultas, in qua.

I 3.
1. sententia est affirmativa.

Duæ sunt ex diametro oppositæ sententiæ. Prima est affirmativa, quam tenet Ill. God. in præsentī *nam. 7.* D. Thomam pro ipsa asserens *n. 23. & sequentibus.* Caterum alia efficaciora loca in oppositum adducere posset; nā si legatur D. Thomas 1. *parte quæst. 14. art. 8. in solutione ad 3.* expressè habet, quod & si scientia de creaturis futuris sit ab æterno; ipsas tamen creaturas non esse æternas, aut ab æterno, quod idem est, ac æternitati non coexistere. Imò hoc colligitur ex discursu,

Ill. God.
Hæc sententia est contra D. Thomam

quem habet *art. 13.* ibi enim non deducit Angelicus Doctor præsentiam obiectivam futurorum in ordine ad Divinam cognitionem ex coexistentia eorum in æternitate, quin potius è contra: ex cognitione infert eorum præsentiam, quod est negare, futura æternitati coexistere, & asserere, obiectivam eorum præsentiam in ordine ad Divinam cognitionem.

Firmatur hoc ex D. Thoma, ut clare constet opinioni Ill. God. non fabere: nā D. Thomas non deducit obiectivam præsentiam futurorum ex eorum existentia in æternitate: ergo negat D. Thomas: futura æternitati coexistere. Probatur antecedens: ut D. Thomas deduceret præsentiam obiectivam futurorum ex eorum coexistentia in æternitate, debebat sic arguere: res futuræ sunt præsentēs in tota æternitate: ergo Deus eas cognoscit; atqui non sic, quin potius è contra arguit D. Thomas, ut immediatè ad hæc dicemus: ergo D. Thomas non deducit obiectivam præsentiam futurorum ex eorum existentia in æternitate.

Deindè: D. Thomas ex modo argumentandi solum deducit præsentiam futurorum obiectivam ab æterno; sed opinioni Ill. God. contradicit: ergo D. Thomas non fabet opinioni Ill. Godoy. Probatur maior: D. Thomas sic arguit: Deus cognoscit futura contingentia, quando erunt: ergo eadem ab æterno cognoscit; quia cum eius cognitio mensuretur æternitati, quæ est tota simul, simul cognoscit omnia: ergo omnia ab æterno sunt Deo præsentia. Atqui ex hoc argumento solū deduci valet præsentia obiectiva futurorum ab æterno: ergo D. Thomas ex modo arguendi solū deducit præsentiam obiectivam futurorum ab æterno. Probatur sūsumptæ: ex cognitione solum deduci valet præsentia obiectiva rei cognitæ in cognoscentes; sed ex cognitione deducit D. Thomas præsentiam futurorum in æternitate, ut constat ex modo ipsius arguendi: ergo ex argumento ipsius solum deduci valet

Probat.

I 4.
Confirm.

I 5.
Amplius confirmatur.

præsentia obiectiva futurorum. Et eodem modo arguit 1. p. q. 57. artic. 3.

16.
Illustratur ex
discipulis
D. Thomæ.

Sylvest.

Egidius.

Herueus.

Caietan.

Hoc Illustrat egragie discipuli Angelici Præceptoris: nam Sylvester in *Rossa aurea tract. 3. quest. 45.* ait: hanc esse non posse sententiam D. Thomæ, quia ex ea sequitur aliquid contra fidem, scilicet, mundum esse ab æterno. Itē: Aegidius Romanus ipsius D. Thomæ auditor, & discipulus, in Castigatorio super hunc articulum negat omnino hanc fuisse D. Thomæ opinionē. Deindē: Herueus *quest. 5.* ait: D. Thomam nullomodo concessisse coexistentiam realem futurorum in æternitate, sed obiectivā tantum præsentiam. Denique: Caietanus ipse, qui D. Thomā ex possuit de præsentia reali, & phisica, in hoc articulo fatetur: vix vllum ex discipulis D. Thomæ illam tueri, & se etiam quindecim annis latuisse. Ad quid amplius?

17.
Amplius Illustratur ex
alijs discipulis
D. Thomæ.

Caietan.

Ferrara.

Bannes.

Sed amplius firmandum est: nam magnificē hoc confirmat, videre: ipsi Caietano, qui gloriatur hanc sententiam Illustrasse, vllam esse valde difficilem, vt demonstrant tot in solitæ Dei, & Sanctorum invocationes, quibus in explicatione, & defensione suæ sententiæ visus est Caietanus præter solitum expavisse. Accedant tandem frequentes exaggerationes difficultatis sententiæ, quam alij Thomistæ profitentur: nam Ferrara 1. *contra Gentes cap. 66. §. secundum dubium,* ait: *hæc pars profecto difficultatē maximam videtur pati.* Bannes *conclus. 4.* inquit: *vix possumus intelligere, quæ ratione futura contingentia sint præsentia in æternitate extra suas causas.* Et Navarrete *contro. 52. § 2.* circa finem, hæc habet: *nobis apparet difficile intellectu, quod res sint æternitate, ante quam intelligantur esse in tempore.* Sic que passim loquuntur alij Thomistæ. Si ergo hæc fatentur discipuli, quid mirum de omni, quod non sectatores dicant?

18.
2. sententia est negativa.

Secunda sententia est negativa, quā tenet Magister Subtilis in 1. *distict. 39. §. contra istud*, & ego cum ipso.

Vndē quidquid sit demente D. Thomæ, quam investigare Thomistis ipsis onus incumbit, & de qua videri potest Fasolus 1. *part. quest. 14. art. 3. dub. 3. num. 35.* & Averffa 1. *part. quest. 14. sect. 16.* Sit.

§. II.

Vera sententia eligitur, & Scoti rationibus probatur.

Conclusio: futura non coexistunt realiter æternitati. Pro hac opinione stat Scotus citatus; ipsique fabet Scriptura pluribus in locis. D. Thomas, & præsertim August. *Serm. 11. de verbis Domini* dicens: *habet Deus electos apud se ipsum non in natura sua, sed in sua præscientia.* Vbi clare asserit: quod electi à Deo sunt in æternitate, non in natura, hoc est, in reali existentia ipsorum, sed in præscientia, idest, in præsentia obiectiva. Fabet etiam D. Hieronimus *tom. 5. in Ecclesiastem cap. 1.* dicens: *ex præscientia, & prædestinatione Dei iam facta sunt, quæ futura sunt.* Idemque docet Ambrosius *tom. 4. de fide lib. 1 cap. 7.* dū ait: *in Deo enim, quæ sunt futura præsentia sunt, & ei, cui præcognita sunt omnia ventura pro factis sunt.* In quibus verbis futura dicuntur Deo præsentia ob præscientiā, & prædestinationē.

Probatur iam primo conclusio ratione Scoti: futura non existunt realiter ab æterno: ergo nec coexistunt. Antecedēs patet: quia futura non sunt ab æterno realiter producta. Consequentia probatur: Coexistentia realis duorum est simultanea duorum realis existentia; sed per te futura non existunt realiter ab æterno: ergo futura non coexistunt realiter ab æterno.

Respondet Ill. God. *num. 53.* distinguendo antecedens: futura in se, seu in propria duratione, non existunt realiter ab æterno concedit antecedens; futura in nunc æternitatis, seu in mensura æternitatis, non existunt realiter ab æterno negat antecedēs, & cōsequētiā. Eternitas namque, vt potē infini-

Scotus.

19.
Conclusio
Scotus.

D. Thom.

D. Aug.

D. Hier.

D. Ambros.

20.
Prob. 1.
conclusio
ratione
Scoti.

21.
Respondet
Ill. God.

ta, ad distinctionem aliarum durationum, continet non solum tempus præfens; sed etiam futurum, in quo futura sunt realiter exitura; ideoque realiter existunt in æternitate.

22.

Impugno
1. hanc so-
lutionē.

Hanc solutionem Ill. God. impugno primo: futura non existunt realiter in mensura æternitatis: ergo ruit solutio. Probatur antecedens: ideo futura existerent realiter in mensura æternitatis, quia æternitas, utpotè infinita, contineret tempus futurum; sed non continet tempus futurum continentia sufficienti, ut in illa realiter existant futura: ergo futura non existunt realiter in mensura æternitatis. Probatur minor: æternitas non continet actu tempus futurum: ergo æternitas non continet tempus futurum continentia sufficienti, ut in illa realiter existant futura. Antecedens constat ex num. 4. & vltra.

23.

Prob. 1.
antecedens.

Probatur 1: ideo æternitas actu contineret tempus futurum, quia est infinita; sed ratione infinitatis non petit actu continere tempus futurum: ergo æternitas non continet actu tempus futurum. Probatur minor: infinitas non petit continere rem aliter, ac est in se; sed tempus futurum actu non est, sed erit: ergo æternitas ratione infinitatis non petit actu continere tempus futurum.

24.

Prob. 2.

Tertio.

Probatur 2. idem antecedens: Immensitas ratione suæ infinitatis non petit actu continere locum, qui actu non est; & similiter omnipotentia ratione suæ infinitatis non petit actu continere, quod actu non est possibile: ergo similiter. Tertio: ideo æternitas actu contineret tempus futurum, quia est mensura superior continens inferiores; sed æternitas non est mensura superior: ergo. Maior est Ill. God. in presenti. Probatur minor: quod est superius ad plura, in ipsa dividitur, & de ipsis prædicatur, ut patet in animali respectu hominis, & bruti; sed tempus non est membrum dividens æternitatem, nec æternitas prædicatur de illo: ergo æternitas non est mensura superior. Probatur minor: tempus dividit du-

rationem; non æternitatem, durationeque prædicatur de tempore; non verò æternitas, ut constat: ergo tempus non est membrum dividens æternitatem, nec æternitas prædicatur de illo. Hoc consonat cum dictis num. 2.

Quarto: stat distinctio æternitatis ab alijs durationibus, quin æternitas contineat actu tempus futurum: ergo. Probatur antecedens: hoc ipso, quod æternitas contineat omnia tempora, tam futura, quam præterita, & præsentia in actu primo, vel virtualiter sine dependentia, & successione, stat distinctio æternitatis ab alijs durationibus, quin æternitas contineat actu tempus futurum; sed æternitas sic continet prædicta tempora ex dictis n. 4. ergo stat distinctio æternitatis ab alijs durationibus, quin æternitas contineat actu tempus futurum.

Impugno 2. solutionem Ill. Godoy:

futura non existunt realiter in mensura æternitatis: ergo ruit solutio. Probatur antecedens: futura existere in æternitate, vel est existere existentia propria, vel aliena? Non primum, utpotè contra fidem, quia in principio creabit Deus Cælum, & Terram. Si secundum: ergo vel existentia aliena, uti humanitas Christi existit existentia verbi apud Ill. God. vel existentia, qua effectus existit in causa? Non primum; alioquin futura essent realiter ab æterno producta, uti humanitas est in tempore realiter producta, quod est contra fidem ob rationem datam. Si secundum: Infero: ergo futura existunt in mensura æternitatis existentia, qua effectus existit, in causa: ergo solum virtualiter existunt in mensura æternitatis. Probatur hæc consequentia: futura per te existunt in mensura æternitatis existentia, qua effectus existit in causa; sed effectus solum virtualiter existit in causa: ergo solum virtualiter existunt in mensura æternitatis.

Dices pro Ill. God: futura existere in æternitate, ut in mensura super continente, & super amplectente omnia tempora ratione infinitatis suæ. Con-

25.

Quarto.

26.

Impugno
2. solutio-
nem Ill.
Godoy.

27.

Dices
pro Ill.
Godoy.

Contra 1.

tra primo : quia hæc existentia debet reduci ad aliquam ex dictis; alia enim existentia non datur; sed ex quacumque sequitur, vel futura non existere, vel virtualiter solum existere; ergo nullo modo existunt realiter in æternitate. Contra secundo: ex dictis a n. 22. usque ad 26.

Contra 2.

28.

*Si respō-
deas pro
Ill. God.*

Si autem pro Ill. God. respondeas ad Scoti rationem: futura ab æterno realiter non existere, & sic non coexistere realiter coexistentia adæquata, sed inadæquata, in quantum, scilicet, æternitas existit futuris, descendens ad illa per descensum actualissimum ob suam infinitatem. Si hoc itaque pro Ill. God. respondeas. Contra: quia vel hoc est futura realiter existere in æternitate, vel non? Si primum: reddunt replicæ factæ n. 22. & 26. Si secundum: ergo futura non coexistunt realiter æternitati, quia, ut ait Scotus, coexistentia realis est simultanea duorum realis existentia: ergo ruit responsio.

Contra.

29.

*Impugno
3. dictam
solutionē
Ill. God.*

Impugno 3. prædictam solutionem Ill. God: si futura existerent ab æterno in mensura æternitatis, futura non essent futura; sed hoc est falsum apud Ill. God. & omnes: ergo futura non existunt ab æterno in mensura æternitatis: ergo ruit solutio. Probatur maior primo: quod existit in propria mensura non est futurum iuxta Ill. God. & omnes; sed si futura existerent phisicè in mensura æternitatis ab æterno, etiam existerent in propria mensura: ergo si futura existerent ab æterno in mensura æternitatis, futura non essent futura. Probatur minor: æternitas non est minus infinita respectu propriarum mensurarum rerum, quam respectu ipsarum rerum; sed propter infinitatem æternitatis futura existunt phisicè ab æterno in mensura æternitatis: ergo propter eandem infinitatem existet etiam phisicè ab æterno propria mensura futurorum: ergo si futura existerent phisicè in mensura æternitatis ab æterno, etiam existerent in propria mensura. Probatur hæc consequentia: implicat, quod res, & propria mensura existant

*Maior
prob. 1.*

ab æterno in mensura æternitatis, quin res existat phisicè in propria mensura; sed si futura existerent phisicè ab æterno in mensura æternitatis, existeret etiam phisicè ab æterno propria mensura futurorum, ut manet probatum: ergo si futura existerent phisicè in mensura æternitatis ab æterno, etiam existerent in propria mensura.

Probatur 2. prædicta maior: rem aliquam existere ab æterno in mensura æternitatis, & non existere in propria mensura, non est rem esse futuram; sed futuram esse propriam mensuram: ergo. Probatur antecedens: rem aliquam existere nunc, & nunc non existere in tempore determinato sequenti, non est rem nunc esse futuram; sed nunc esse futurum tempus sequens: ergo rem aliquam existere ab æterno in mensura æternitatis, & non existere in propria mensura, non est rem esse futuram; sed futuram esse propriam mensuram. Probatur antecedens: illud solum est futurum, quod nunc non est existens, & postea erit; sed hoc non convenit rei existenti nunc, & solum convenit tempori sequenti, quod nunc non est existens, & postea erit: ergo rem aliquam existere nunc, & nunc non existere in tempore determinato sequenti, non est nunc rem esse futuram: ergo asserere, quod futurum est futurum ab æterno, rigurose loquendo, non est aliud, quam asserere: esse futurum tempus, in quo res iam existens existet postea: vera igitur est illa nostra maior, scilicet, si futura existerent ab æterno in mensura æternitatis, futura non essent futura.

Probatur tertio maior præallata: Dei decretum, quod res sit futura, discernit formaliter, quod res existat in tali temporis differentia, & non antea: ergo. Probatur consequentia: si futura phisicè existerent ante talem temporis differentiam, existerent ante tempus decretatum à Deo, ut existant; sed cum existentia non stat futuritio: ergo si futura phisicè existunt ante tale tempus, scilicet, in æternitate, futura non essent futura; consequenterque etiam sequi-

30.

Prob. 2.

31.

Prob. 3.

tur: decretum Dei frustrari quo ad futu-
rionem rerum.

32. *Dices*
pro Ill.
Godoy. Dices pro Ill. God. quod Deus non
decernit: futura non existere antea in
aliena mensura, nempe, in aeternitate;
sed non existere antea in propria men-
sura, videlicet, in aliqua differentia
temporis priori ad illam, in qua Deus
decrevit, quod existant. Vnde nec se-
quitur non esse futura, nec deducitur
decretum Dei quo ad rerum futuri-
onem frustrari.

33. *Contra.* Contra: ideo iuxta hanc solutionē
nec frustratur Dei decretum in tali
casu, nec futurum definit esse futurum,
quia non existit in propria mensura;
sed hoc non obest, ut decretum Dei
frustraretur in tali casu, & futurum desi-
nat esse futurum: ergo in tali casu frus-
traretur decretum Dei, & futurū non
erit futurum; consequenterque ruit so-
lutio. Probatur minor: si futurum exis-
teret in aliquo instanti temporis ante
illud, quo Deus decrevit existere, v.g.
si futurum existat hodie cum decreto
Dei de mane existendo; futurum non
existeret in propria mensura; sed hoc
non obest, ut decretum frustraretur, &
futurū desinat esse futurum: ergo quod
futurum non existat in propria men-
sura non obest, quod decretum Dei
frustraretur, & futurum desinat esse fu-
turum. Maior probatur: nam iuxta opi-
nionem Thomistarum illud tempus,
in quo decrevit Deus, quod futurum
existat, est propria illius mensura: er-
go si futurū existeret in aliquo instan-
ti temporis ante illud, quo Deus de-
crevit existere, v.g. si futurum existat
hodie cum decreto de mane exis-
tendo; futurum non existeret in pro-
pria mensura.

34. *Prob. 2.*
conclusio.
Probatur
maior
exēplis. Probatur 2. conclusio: implicat ali-
quid existere in aliena mensura, & su-
priori, quin prius existat in propria,
sibi que intrinseca; sed futura non exis-
tunt ab aeterno in propria mensura: er-
go nec in aeternitate, quae est aliena,
illisque extrinseca. Probatur maior
exemplo loci, & immensitatis, ut dic-
tum est num. 10.

Respondet Ill. God. num. 62. dif-
tinguendo maiorem: implicat aliquid
existere in aliena mensura finita, quin
prius existat in propria, sibi que intrin-
seca concedit maiorem; infinita negat
maiorem; concedit minorem, & negat
consequentiam. Ad primum exemplū
de loco negat consequentiam; quia
locus, utpote finitus in ratione locan-
di, nequit continere corpora, quae in
se ipsis non existant; secus verò aeterni-
tas ob suam infinitatem. Ad exem-
plum de immensitate duplicem assignat
disparitatem. Prima est: quod im-
mensitas ratione sui non est infinita in
ratione durationis, & ideo nequit cō-
tinere loca futura, secus verò aeterni-
tas, quae infinita est in ratione duratio-
nis. Secunda est: quod immensitas so-
lum est extremum coexistentiae crea-
turarum ad Deum; non verò ratio cō-
tinendi creaturas; nec creaturae dicun-
tur existere in immensitate, sed Deus
per immensitatem dicitur esse, & con-
tineri in creaturis. Ast aeternitas non
solum est extremū cum creaturis Deo
coexistens; sed etiam mensura, in qua
creatura continentur.

Adversus responsionem ad nostram
probationem, & exemplum de loco,
contra: & si aeternitas ob suam infini-
tatem in ratione durationis contineat
futura, non continet illa continentia
sufficiens, ut in illa realiter existant
futura: ergo ruit responsio. Probatur
antecedens: aeternitas non continet
actu futura: ergo & si aeternitas ob suā
infinitatem in ratione durationis con-
tineat futura, non continet illa conti-
nentia sufficiens, ut in illa realiter
existant futura. Antecedens probatur
ex dictis a num. 22. & specialiter pa-
ritate omnipotentiae. Hic etiam acō-
modari possunt dicta num. 26.

Adversus utramque disparitatem
ad exemplum de immensitate, contra
primo: & si immensitas non sit infini-
ta in ratione durationis; in ratione ta-
men locandi, sive activè in continēdo,
sive passivè in contineri, est infinita;
sed ratione huius infinitatis, nec im-

35.
Respondet
Ill. God.
ad proba-
tionem.

Ad 1.
exemplū

Ad se-
cundum
respondet
duplici
paritate.

Prima:

Secunda.

36.
Contra,
adversus
responsio-
nem de
exēplo 1.

37.
Adver-
sus dispa-
ritates
contra 1.

mensuras activè continet actu loca non existentia, nec ratione immensitatis Deus actu cōtinetur in locis non existentibus: ergo aternitas ratione suæ infinitatis non continet actu durationes non existentes. Maior claret: nā æque est infinita in ratione locandi immensitas, ac in ratione durandi aternitas. Minor conceditur ab Ill. Godoy. Cōsequentia infertur.

38.

Contra 2.

Contra 2: sicut aternitas apud Ill. God. est ratio formalis coexistentiæ, simul, & extremum coexistens; ita immensitas est ratio formalis essendi in rebus, simul, & extremum coexistens rebus; sed immensitas non facit rem sibi præsentem realitèr, nisi res in se realitèr existat: ergo nec aternitas faciet rem sibi realitèr coexistere, nisi res in se sibi realitèr coexistat.

Contra 3.

Contra 3: non minùs Omnipotentia continet omnia in ratione causæ, ac aternitas in ratione durationis; sed Omnipotentia non cōtinet actu, quod actu non est possibile: ergo nec aternitas continet actu, quod actu non durat: ergo nec coexistit rebus futuris, utpote non durantibus actu. Hæc sunt vrgentissimæ replicæ contra Ill. God. sicque servire possunt pro probationibus nostræ conclusionis.

39.

Prob. 3. conclusio.

Probatur 3. conclusio: id, quod repugnat alicui ratione inferioris prædicati, nequit illi convenire ratione prædicati superioris; sed futuris repugnat aternitati coexistere ratione prædicati inferioris, scilicet, ratione propriæ durationis, vel mensuræ: ergo aternitati coexistere nequit illis convenire ratione prædicati superioris, nempe, aternitatis, quæ est duratio, seu mēsurā superior. Maior patet exemplis infinitis. Minor est certa. Consequentia legitima.

40.

Respondebis pro Ill. God.

Respondebis pro Ill. Godoy: maiorem esse veram quo ad prædicata essentialia, & absoluta, vel quæ non cōveniunt rei, ex modo essendi; falsam verò quoad prædicata accidentalialia, vel quæ conveniunt rei in modo essendi. Hoc explicari potest in corpore

posito in duplici loco, cui accidentia non dependentia à loco eadē in utroque conveniunt; secus autem dependentia à loco. Constat etiam in corpore Christi, cui in Cœlo non competit modus essendi, quem habet in Eucharistia, nec è contra.

Contra: prædicta maior est vera quoad prædicata accidentalialia: ergo ruit solutio. Probatur antecedens: licet sint accidentia, quæ conveniant corpori in vno loco, non verò in alio, non sunt accidentia, quæ si conveniunt corpori in vno loco, repugnent eidem corpori in alio loco: ergo prædicta maior est vera quoad prædicata accidentalialia. Probatur antecedens exemplo ipso tradito in solutione: modus essendi, quem habet Corpus Christi in Eucharistia, non repugnat eidem corpori in Cœlo, licet defacto non conveniat illi: ergo licet sint accidentia, quæ conveniant corpori in vno loco, non verò in alio, non sunt accidentia, quæ si conveniunt corpori in vno loco, repugnent eidem corpori in alio loco.

Probatur 4. conclusio: futura in ordine existētiæ nequeunt plus esse Deo, quam sibi; sed futura non sunt sibi physice existētia ab aeterno: ergo nec Deo. Maior patet: quia nemo dat, quod non habet. Minor probatur: si futura essent sibi physice existētia ab aeterno, quando in tempore existunt, duplici simul existētia existerent; vna, qua existunt in aternitate, & alia, qua in tempore existunt; sed hoc est impossibile: ergo futura non sunt sibi physice existētia ab aeterno.

Dices pro Ill. Godoy: esse eandem existētiā sub diversa mensura. Contra: ergo futura ex vi productionis nō accipiunt realem existētiā absolutè, & simpliciter. Probatur consequētia: futura ex vi productionis in tempore non accipiunt existētiā distinctā ab illa, qua existunt in aternitate, sed eandem sub diversa mensura; sed hoc non est accipere existētiā absolutè, & simpliciter: ergo futura ex vi productionis non accipiunt

41.

Contra.

42.

Prob. 4. conclusio.

43.

*Dices pro Ill. Godoy.**Contra.*

realem existentiam absolutè, & simpliciter. Probatur minor: accipere in tempore existentiam sub diversa mensura, qua fuit ab æterno, solum est accipere nobam mensurationem eiusdem existentie; sed hoc non est accipere existentiam absolutè, & simpliciter: ergo hoc non est accipere existentiam absolutè, & simpliciter. Probatur maior exemplo: si aliquod corpus sublunare prius contentum in Cœlo, tanquam in loco superiori, postea poneretur in loco particulari, tunc illud corpus ex vitalis positionis non acciperet existentiam realem absolutè, & simpliciter, sed solum acciperet nobam vbicationem, quod est produci quantum ad accidentale: ergo accipere in tempore existentiam sub diversa mensura, qua fuit ab æterno, solum est accipere nobam mensurationem eiusdem existentie.

44. Prob. 5. conclusio. Probatur 5. conclusio: quod secundum se existens non est, nullo modo potest æternitati coexistere; sed futura ab æterno secundum se existentia non sunt: ergo futura non coexistunt ab æterno æternitati. Probatur maior: quod secundum se futurum non est, nullo modo potest Deus cognoscere, ut futurum: ergo quod secundum se existens non est, nullo modo potest æternitati coexistere. Antecedens est certum in nostra, & Ill. God. opinione. Consequentia probatur: non minus Deus est infinitè sciens, ac infinitè æternus; sed etiam si sit infinitè sciens, nullo modo potest cognoscere, ut futurum id, quod secundum se futurum non est: ergo etiam si sit infinitè æternus, quod secundum se existens non est, nullo modo potest æternitati coexistere.

45. Prob. 6. Probatur 6. conclusio: existentia rei non minus est quid essentiale ad intuitionem, quam ad coexistentiam; atqui ex Thomistis, quia possibilia propria carent existentia, intuitivè à Deo non cognoscuntur, nec ad hoc sufficit existentia in essentia Divina: ergo similiter de futuris respectu coexistentie. Maior claret; quia æquè ex-

plicite ponitur existentia in definitione notitæ intuitivæ, ac coexistentie. Minor est ad hominem. Consequentia inferitur.

§. III.

Argumenta Ill. Godoy ab autoritate solvuntur.

Ill. Godoy n. 8. ostendit suam conclusionem primo autoritate Patrum passim negantium Deo præscientiam in rigore, eo, quod Deo nihil est futurum, sed omnia sunt illi præsentia. Ita August. 1. 1. de Civitate Dei cap. 21. & lib. 2. ad simplicianum quæst. 2. illis verbis: *Quid est præscientia, nisi scientia futurorum? Quid autem futurum est Deo, qui omnia supergreditur tempora? Si enim in scientia res ipsa habet, non sunt futura, sed præsentia, ac per hoc non iam præscientia, sed tantum scientia dici potest: si autem sicut in ordine temporalium, ita & apud Deum non dum sunt, quæ futura sunt, sed ea prævenit sciendo: vis ergo ea sentit, uno quidem modo secundum futurorum præscientiam; altero vero modo secundum præsentium scientiam: aliquid ergo temporaliter accedit scientiæ Dei, quod absurdissimum, & falsissimum est.*

Idem docet Gregorius Magnus (prosequitur Ill. God.) lib. 20. *Moralium* cap. 23. his verbis: *quomodo est præscius, dum nulla, nisi quæ futura sunt præsciantur, & scimus, quia Deo futurum nihil est?* Id ipsum docet lib. 12. *Moralium* cap. 1. super illud: *Numerus mensum eius apud te est.* Et Anselmus lib. de casu Diaboli cap. 21. sic dicens: *præscientia Dei non proprie dicitur præscientia: cui enim omnia sunt præsentia, non habet futurorum præscientiam, sed præsentium scientiam.* In eadem sententia est Boecius 5. de consolatione prossa *Ultimè*, affirmans in Deo proprie non esse dicendum præscientiam esse, sed providentiam.

Et Hugo de S. Victore (concludit Ill. Godoy) in *summa sententiarum* tract. 1. cap. 12. *præscientia improprie*

46. Arguit Ill. God. 1. Autoritate Patrum. August.

47. Gregorius Magnus.

Anselmus.

Boecius.

48. Hugo de S. Vict.

dicatur de Deo: apud Deum namque nihil futurum, nihil præteritum, imò nec prius, nec posterius est, sed quantum ad res, quæ nobis futurae sunt, dicimus eum futura præscire, quod quantum ad eum, est ea tanquam præsentia scire; at ex eo, quod omnia essent Deo obiectivè solum præsentia, non recte probatur ei non convenire præscientiam in toto rigore; cū Prophetarum mentibus multa sint obiectivè præsentia, de quibus tamen habet in rigore præscientiam: sentiunt ergo præallegati PP. Deo ab æterno esse omnia quomodolibet futura, non solum obiectivè, verum etiam physicè in sua æternitate præsentia.

49. *Respondeo explicando Patres prædictos: Patres negant in Deo præscientiam secundum conceptum formalissimum præscientiæ nego maiorem; secundum aliquos conceptus præscientiæ imperfectionem involuentes concedo maiorem; distinguo minorem positam ab Ill. Godoy n. antecedenti; ex eo, quod omnia essent Deo obiectivè solum præsentia non recte probatur ei non convenire præscientiam secundum conceptum formalissimum præscientiæ concedo minorem; secundum alios conceptus nego minorem, & consequentiam.*

50. *Tria reperiuntur in præscientia creata. Itaque in præscientia nostra tria saltem reperiuntur. Primo: esse cognitionem futurorum ante eorum existentiam. Secundo: esse obscuram, quia obiectum, ut futurum, non cognoscimus ea claritate, qua dum existens est. Tertio: esse transeuntem, & non permanentem, quia veniente obiecti existentia, cessat præscientia. Primum est formalissimus conceptus præscientiæ. Secundum, & tertium sunt imperfectiones, quibus in nobis involuitur præscientia. Ad excludendum ergo à Deo præscientiam secundum primum conceptum necessaria erat existentia realis ab æterno futurorum; Caterum ad excludendum à Deo præscientiam secundum duos alios conceptus, non est necessaria talis futurorum existentia, sed sufficit*

obiectiva eorum existentia ab æterno, quam Augustinus concedit ad negandam in Deo præscientiam iuxta secundum, & tertium conceptum, quod est tantum intentum Augustini, & aliorum Patrum.

Hanc solutionem multipliciter conatur impugnare Ill. Godoy, & primo sic eam impugnat n. 11: nam vel Deus cognoscit futura, ut existentia, & sibi physicè in æternitate coexistentia, vel solum illa, ut existentia cognoscit, non tamen coexistentia physicè sibi. Si primum, habemus intentum. Si secundum, non sufficit, ut Deo non competat cum proprietate ratio præscientiæ; existentia namque rerum, ut cognita, etiam Prophetarum mentibus adest, qui non de pure possibilibus, sed futuros rerum eventus prænuntiant, & consequenter illorum existentias attingunt, quo non obstante illorum cognitio cū omni proprietate est præscientia: ergo ut consequentia PP. sit bona, qua inferunt Deo proprie non convenire, eo quod omnia sunt illi præsentia, necessario sunt intelligendi de præsentia physica, & non obiectiva.

Respondeo ad interrogationem Ill. Godoy: Deum cognoscere futura, ut existentia, non facta reduplicatione pro tempore existentiae, sed ablata hac reduplicatione, ut infra n. 56. & ratione assignabimus n. 57. unde licet hoc non sufficiat, ut Deo competat cum proprietate ratio præscientiæ secundum conceptus imperfectionem involuentes, sufficit tamen, ut Deo competat cum proprietate ratio præscientiæ secundum conceptum formalissimum præscientiæ, ut dictum manet, per quod soluta manet prima impugnatio Ill. Godoy.

Impugnat secundo nostram solutionem n. 12. cuius impugnationem ad hanc formam reduco: adhuc data illa obiectiva præscientia futurorum in æternitate, non salvatur inconveniens ab Augustino deductum ex præscientia futurorum: ergo ruit solutio. Probatur antecedens: inconveniens ab

51.
Solutio nem impugnatur 1 Ill. God.

52.
Respondeo ad interrogationem Ill. Godoy.

53.
Impugnatur 2.

Augustino deductum ex præscientia futurorum est, quod mutaretur scientia Dei, quia vis cognosceret Deus futura, semel, ut futura, & iterum, ut existentia; sed data obiectiva futurorum præsentia non salvatur hoc inconueniens: ergo adhuc data illa obiectiva præscientia futurorum in æternitate, non salvatur inconueniens ab Augustino deductum ex præscientia futurorum. Probatur minor: data obiectiva futurorum præsentia Deus non cognosceret futurum, ut existens, quando est futurum, nec ut futurum, quando est existens: ergo data obiectiva futurorum præsentia non salvatur inconueniens Augustini.

54.
Resp. 1.
retorquendo argu-
mentum.

Respondeo 1. retorquendo argumētum: data præsentia reali futurorum in æternitate non habent futura præsentiam realem in propria duratione, & mensura: ergo vis à Deo cognoscerentur, & consequenter mutaretur scientia Dei. Probatur consequentia: data prædicta præsentia Deus non cognosceret futura, ut existentia in propria duratione, quando sunt futura; nec ut existentia in mensura æternitatis, quando existunt in propria mensura: ergo vis à Deo cognoscerentur futura, & consequenter mutaretur scientia Dei.

55.
Resp. 2.

Respondeo 2. negando antecedens, & distinguendo maiorem probationis: inconueniens ab Augustino deductum ex præscientia obscura, & transeunte futurorum est, quod mutaretur scientia Dei cōcedo maiorem; ex præscientia clara, & evidenti nego maiorem; distinguo minorem: data obiectiva futurorum præsentia obscura non salvatur hoc inconueniens concedo minorem; clara nego minorem; cuius probationem distinguo similiter, & nego consequentiam. Et hoc est, quod probat Ill. Godoy exemplo Prophetarum ab ipso adductum num. 10. & 11. hæcque doctrina ex dicendis num. 68. & sequentibus clarebit.

56.
Resp. 3.

Respondeo 3. distinguendo vltimū antecedens: Deus non cognosceret futurum, quando est futurum, ut existēs,

pro tempore existentiae concedo antecedens; in omni tempore nego antecedens; seu quod idem est: facta reduplicatione pro tempore existentiae cōcedo antecedens; ablata reduplicatione nego antecedens, & consequentiā. Itaque Deus ab æterno, in æternum, & in omni tempore cognoscit res futuras, existentes, & præteritas; non verò pro omni tempore, quia pro tempore futuritionis cognoscit res, ut futuras solum, & sic de alijs.

Ratio autem ob quam Deus in omni tempore cognoscit res futuras, existentes, & præteritas, est: quia Deus est essentialiter determinatus ad semper cognoscendum quicquid semper est verè cognoscibile; sed futura, præsentia, & præterita sunt semper verè cognoscibilia: ergo Deus in omni tempore cognoscit res futuras, existētes, & præteritas. Hoc clarissimè constat ex dictis tom. 1. disput. 22. num. 4. cum sequentibus. Ratio verò ob quam Deus non pro omni tempore cognoscit res, est: quia Deus non cognoscit res, ut tales, nisi pro tempore, pro quo sunt verè cognoscibiles; sed futura, ut talia, sunt verè cognoscibilia pro tempore futuritionis, præsentia pro tempore existentiae, & præterita pro tempore præterito: ergo Deus non pro omni tempore cognoscit res. Hoc etiā manifestè apparet ex dictis tomo, disputatione, & num. cit.

Respondeo 4. distinguendo vltimū consequens: ergo mutaretur scientia Dei terminativè, extrinsecè, & ratione mutationis futuri, vel termini cogniti concedo consequentiam; subiectivè, motivè, ex parte actus, & cognitionis nego consequentiam. Hanc mutationem relegat Augustinus à Dei scientiis non verò illam, ut claret in Omnipotentia, quæ extrinsecè, & terminativè mutatur, quando producit rem de nobis; non autè intrinsecè, & subiectivè.

Replicabis pro Ill. God: hæc extrinseca mutatio est contra Dei scientiam, licet non sit contra Dei Omnipotentiam: ergo ruit prædicta solutio. Pro-

57.
Ratio ob
quā De-
us in om-
ni tēpore
cognoscit
res.

Ratio ob
quam
Deus nō
pro omni
tempore
cognoscit
res.

58.
Resp. 4.

59.
Replica-
bis pro
Ill. God.

Resp. 2.

Tertio.

62.
Impug-
nat 4.

Respōdeo

Instabis
pro eo.

Respōdeo

60.
Impug-
nat 3. Ill.
God. nos-
tram so-
lutionē.

Resp. 1.

61.

batur antecedens: actus intellectus mutantur intrinsicè ad mutationem obiectorum, licet non mutetur intrinsicè Omnipotentia ad nobis productionem rei: ergo hæc extrinseca mutatio est contra Dei scientiam, licet non sit contra Dei Omnipotentiam. Respondeo distinguendo antecedens: actus intellectus mutantur intrinsicè ad mutationem obiectorum moventium, & primo terminantium concedo antecedens; secundo terminantium nego antecedens, & consequentiam. Instabis adhuc pro eo: Augustinus asserit: *quod non aliter novit Deus facienda, quam facta*: ergo quæcunque extrinseca mutatio est contra Dei scientiam. Respondeo distinguendo antecedens: negatione aleitatis cadente supra rationem cognoscendi concedo antecedens; cadente supra rationem cognitam nego antecedens; vel aliter distinguo: non aliter novit Deus facienda, quam facta, ex parte Dei concedo antecedens; ex parte termini nego antecedens, & consequentiam.

Impugnat tertio Ill. God. nostram solutionem n. 12. cit. PP. in causali facta non solum affirmant; omnia esse Deo præsentia; sed etiam absolute negant: esse Deo aliquid futurum; sed ex obiectiva præsentia non tollitur ratio absolutæ futuritionis, bene tamen ex phisica: ergo de ista, & non tantum de prima locuntur. Respondeo primo distinguendo maiorem: PP. in causali facta non solum affirmant: omnia esse Deo præsentia; sed etiam absolute negant: esse Deo aliquid futurum futuritione intrinseca arguente defectum in scientia, & volitione Dei concedo maiorem; futuritione extrinseca, & mutatione tantum concessa ex parte ipsius rei nego maiorem; concedo minorem, & nego consequentiam. Solutio claret in possibilibus: nam licet nihil sit possibile possibilitate intrinseca, & imperfecta ex parte Dei; tamen extrinsece, & ex parte rerum plura sunt possibilia à Deo produci.

Respondeo 2. aliter distinguendo

maiorem: PP. in causali facta non solum affirmant omnia esse Deo præsentia, sed etiam absolute negant: esse Deo aliquid futurum, ob præsentiam realem futurorum nego maiorem; ob præsentiam illorum obiectivam clarā concedo maiorem; concedo minorem, & nego consequentiam. Cū ergo Deus omnia, ut præsentia, cognoscat, licet in re realiter præsentia non sint; ideo dicitur: nihil Deo esse futurum. Respondeo tertio distinguendo aliter prædictam maiorem: PP. in causali facta non solum affirmant: omnia esse Deo præsentia, sed etiam absolute negant: esse Deo aliquid futurum obiectivè concedo maiorem; realiter nego maiorem, distinguo similiter minorem, & nego consequentiam.

Impugnat 4. Ill. Godoy nostram prædictam solutionem n. 13. illa verba August. *si apud Deum non dum sunt, quæ futura sunt*, necessariò intelliguntur de præsentia phisica: ergo iuxta August. futura sunt Deo phisicè præsentia ab æterno in mensura æternitatis. Probat antecedens: ex negata præsentia obiectiva futurorum ad Deum ab æterno, non sequitur vis ea sentire, nempe secundum futurorum præsentiam, & secundum præsentium scientiam; sed hoc infert Augustinus: ergo id non colligit ex negata præsentia obiectiva futurorū ad Deum ab æterno, sed ex negatione præsentia phisicæ futurorū ad Deum ab æterno in æternitate. Probat antecedens: ex negata præsentia obiectiva futurorū ad Deum ab æterno non sequitur præscientia futurorum: ergo ex tali negatione non sequitur vis ea sentire, nempe secundum futurorum præscientiam, & secundum præsentium scientiam. Probat antecedens: implicat præscientia futurorū absque præsentia obiectiva: ergo ex negatione præsentia obiectivæ futurorum ab æterno non sequitur futurorum præscientia. Probat antecedens: implicat præscientia futurorum, quin futura sint præscita; sed esse præscita est esse obiectivè præsentia: ergo im-

plicat

plicat futurorum præscientia absque illorum præsentia obiectiva.

63.
*Aliter
format
Ill. God.
impugna
tionem.*

Vel aliter (prosequitur Ill. God. n. 14. potest eadem autoritas induci: ex negata præsentia futurorū ad Deū ab æterno infert August. vis Deum futura cognoscere, nempe ab æterno, vt futura, & in tempore, vt præsentia, ex quo infert aliquid in tēpore acrescere scientiæ Dei, quod absurdissimū censet; at hoc inconueniens non cessat, nisi in antecedenti loquatur de præsentia phisica futurorum ad Deum in mēsurā æternitatis, nec vitatur, si accipiat de sola obiectiva: ergo loquitur de præsentia phisica futurorū ad Deū. Probat minorem: hoc iudicium: *Anti Christus est mihi præsens*, vel hoc, *Anti Christus mihi coexistit*, est distinctum ab hoc, *Anti Christus mihi erit præsens*, vel *Anti Christus mihi coexistet*, cum vnum sit per verbū de præsentia, aliud autem per verbū de futuro, quorum diversitas patet: nam vno existente vero, aliud potest esse falsum, vt constat in nobis proferentibus illas propositiones, quarum prima à nobis prolata est falsa, & secunda vera; sed primum illud iudicium non potest ab æterno existere in Deo sine præsentia phisica futurorum ad Deum in mensura æternitatis: ergo hæc præsentia, negata, & concessa solum obiectiva præsentia, hoc iudicium incipiet in Deo in tempore, & consequenter aliquid temporaliter acrescet scientiæ Divinæ, quod est inconueniens ab August. illatum: ex quo vltius fit non vitari inconueniens, quod infert August. per solam præsentiam obiectivam quamvis perfectam.

64.
*Probat
minore.*

Probat minorem n. 15. iudicium illud non potest ab æterno existere in Deo, nisi ab æterno sit verum; sed non potest ab æterno esse verum, nisi Anti Christus existat in æternitate ab æterno, & ab æterno sit Divinæ æternitati præses: ergo non potest ab æterno existere in Deo, nisi Anti Christus Deo ab æterno in æternitate coexistat. Minor probatur: propositio affir-

mativa constans verbo de præsentia importante existentiam non potest esse vera, nisi extrema existant pro aliqua duratione præsentia, sicut propositio de futuro non potest esse vera, nisi extrema extitura sint de futuro, & propositio affirmativa constans verbo de præterito non potest esse vera, nisi extrema extiterint pro aliqua differentia præterita; sed iudicium hoc, *Anti Christus mihi coexistit*, est propositio affirmativa constans verbo de præsentia importante existentiam: ergo non potest ab æterno esse verum, nisi Anti Christus ab æterno, Deo in aliqua duratione coexistat; cumque non existat ab æterno in propria duratione, debet ab æterno in æternitate existere.

Respondeo ad impugnationē negando antecedens, ad cuius probationem distinguo maiorem: ex negata præsentia obiectiva futurorum ad Deum ab æterno non sequitur vis ea sentire, sequitur tamen ea ab æterno non cognoscere cōcedo maiorem; & sequitur, ea cognoscere ab æterno nego maiorem; distinguo minorem: sed Augustinus infert: Deum vis ea sentire, ex data præsentia obiectiva futurorū ad Deum ab æterno nego minorem; ex data præscientia subdistinguo: secundum cōceptus imperfectionem involuentes concedo minorem; secundum conceptum formalissimum præscientiæ nego minorem, & consequentiam. Hæc minoris distinctio ex toties dictis clarescet. Distinctionem maioris explicemus.

Itaque certū est: quod negata præsentia obiectiva futurorum ad Deum ab æterno non sequitur: Deum vis ea cognoscere, vt probat, & vincit Ill. Godoy; sed etiam certum est quod negata hæc præsentia obiectiva sequitur: Deum ab æterno non cognoscere futura, quia sicut vt ait Ill. God. implicat præscientia futurorum absque præsentia obiectiva eorum; ita implicat cognitio futurorum sine obiectiva illorum presentia, vt est manifestum, & infra dicemus. Cum ergo ex nega-

65.
*Respondeo
ad im-
pugna-
tionem.*

66.
*Explica-
tur dis-
tinctio
maioris.*

tione præsentiæ obiectivæ futurorum ad Deum ab æterno sequatur, Deum ab æterno futura nō cognoscere, quod est contra PP. ideo Deo concedenda est prædicta præsentiæ obiectiva; & cum hæc sufficiat, ut Deus illa ab æterno cognoscat, phisicaque sit expressè in Scriptura negata; de obiectiva tantum præsentiæ locuntur PP. Scripturam secuti.

67. *Respon-*
deo ad im-
pugnatio-
nem ali-
ter for-
matā ab
Ill. God.
Ad impugnationem aliter ab Ill. Godoy efformatam omiſſa maiori, nego minorem, ad cuius probationem omiſſis præmiſſis diſtinguo conſequens: ergo hoc iudicium ſubiectivè, motivè, ex parte actus, vel cognitionis incipiet in Deo in tempore nego conſequentiam; terminativè, extrinſicè, & ratione mutationis futurī, vel termini cogniti concedo conſequentiam. Nec amplius probat Ill. Godoy, ut claret ex dictis n. 58. Nec miremini, quod utramque præmiſſam concedam; nam in Deo non reperitur hoc iudicium: *Anti Chriſtus mihi coexiſtit*, alioquin cognosceret Deus Anti Chriſtum aliter, ac eſt in ſe, quia cognosceret Anti Chriſtum, ut exiſtente ab æterno, cū ab æterno exiſtēs nō ſit.

68. *Impag-*
nat 5.
Impugnat quinto n. 19. & licet non ſit contra noſtram ſolutionem, in ipſā pro Ill. Godoy applico, & ſic efformo: ſi PP. ſolum negarent in Deo præſcientiam ſecundum conceptus imperfectionem involuentes, eadem ratione poterant ſcientiam negare Deo; cum etiam ſcientia noſtra habeat aliquos conceptus imperfectionem involuentes; ſed ſcientiam Deo, concedunt, & præſcientiam negant: ergo non ſolum negant in Deo præſcientiam ſecundū conceptus imperfectionem involuentes; ergo illam in Deo negant ſecundū conceptum formaliffimum præſcientiæ; ergo ruit noſtra ſolutio. Confirmatur primo ex Ill. Godoy n. 20. nam Prophetæ omnino certo futura cognoscunt; ſed competit illis ratio præſcientiæ, quam PP. negant Divino intellectui: ergo idem quod prius. Confirmatur ſecundo: quia aliàs non ideo

deberent in Deo negare præſcientiam, quia Deo nihil eſt futurum, ſed ideo quia futura perfectè cognoscit; ſed PP. non ex iſto capite, ſed ex primo colligunt, ei non convenire cum proprietate præſcientiam: ergo PP. negant in Deo præſcientiam non ſolum ſecundū conceptus imperfectionem involuentes, ſed ſecundum conceptum formaliffimum præſcientiæ.

Reſpondeo ad impugnationem cōcedendo maiorem; imò hoc multoties faciunt, & hac ratione morus eſt Vazquez (licet immerito) ad negandam in Deo ſcientiā cum proprietate, de quo diximus tom. 1. diſput. 23. Undè replica Ill. Godoy nullius eſt momēti, & clariſus ſolvitur ſolutione primæ confirmationis, ad quam reſpondeo diſtinguendo maiorem: Prophetæ omnino certo, obſcure tamen, & tranſeunter futura cognoscunt cōcedo maiorem; omnino certo, clare & permanentè futura cognoscunt nego maiorem; diſtinguo minorem: illis competit ratio præſcientiæ ſecundū conceptum formaliffimum præſcientiæ tantū nego minorem; ſecundū hunc, & alios imperfectionem involuentes concedo minorem, & nego conſequentiam. Imò ex hoc retorſionem (meo videri) evidentem in Ill. Godoy faciemus infra, & hac diſtinctione minoris diſtinguo maiorem ſecundæ confirmationis, per quod patet ad ipſam.

Dices pro Ill. Godoy: ad negandā in Deo præſcientiam iuxta ſecundum, & tertium conceptū non ſufficit præſentia obiectiva futurorum in æternitate: ergo ruit ſolutio. Probatur antecedens: præſentia obiectiva futurorum eſt neceſſaria, ut in ſecundo, & tertio conceptu detur præſentia: ergo ad negandam in Deo præſcientiam iuxta ſecundum, & tertium conceptum non ſufficit præſentia obiectiva futurorū in æternitate. Reſpondeo diſtinguendo antecedens: præſentia obiectiva futurorum per ſpeciem aliquā ſui, vel per medium aliquod ipſa futura intellectui repræſentans, eſt neceſſaria, ut in

ſecundo,

69.
Reſpōdeo
ad im-
pugnatio-
nem.

Ad 7.
confirm.

Ad ſecū-
dam,

70.
Dices pro
Ill. God.

Reſpōdeo

secundo, & tertio conceptu detur præscientia concedo antecedens; per se, immediatè, & sine medio nego antecedens, & distingo similiter consequens.

71.
Explicatur solutio.

Verum enim est, quod nequit dari præscientia futurorū, quin futura sint obiectivè præsentia præscienti, sicut nequit dari cognitio obiecti, quin obiectum sit præsens intellectui. At obiectiva præsentia est multiplex. Una est ipsius obiecti per se, & immediatè; alia per speciem, & hæc adhuc est duplex. Altera per speciem proponentè obiectum clare, & evidentè, ut est in se; & altera per speciem proponentem obiectum obscure, & in confuso. Præscientia omnis, sicut omnis cognitio, requirit præsentiam obiectivā rei eo modo, quo cognitio, & præscientia est. Si fuerit præscientia obscura, & transiens requirit futurum præsens obiectivè in specie, vel in medio, in quo obscure, aut confuse cognoscatur. Si fuerit præscientia clara, & evidens requirit futurum præsens in se ipso immediatè, vel in specie illud clare, & evidenter proponente.

72.

Vndè negata præsentia obscura optime negatur præscientia iuxta secundum, & tertium conceptum; & negata præsentia clara bene negatur præscientia iuxta primum cōceptum, quia ad hanc præscientiam requiritur clara præsentia, sicut ad illam obscura. Quare posita præsentia obiectiva futurorum sine reali eorum præsentia ab æterno negatur bene ab Augustino præscientia iuxta secundum, & tertium cōceptū, quia cum obiectiva præsentia futurorum ab æterno nequit compati in Deo præscientia secundum imperfectos conceptus præscientiæ.

73.
Instabis pro Ill. Godoy.

Instabis pro Ill. God. ex D. Augustino disput. 8. ex soliloquijs cap. 26. dicente: *in conspectu æternitatis tuæ, quod futurum est, iam factum est*; sed hoc nequit explicari solum de præsentia obiectiva, quia hæc non tollit futuritionem: ergo ad negandam in Deo præscientiā non sufficit præsentia ob-

iectiva futurorum in æternitate. Respondeo explicando D. August. quod futurum est, iam factum est per realē productionem nego; alioquin essent ab æterno producta, quod est contra fidem; per æternā, & efficacem voluntatē producendi in tempore concedo.

Vrgebis pro Ill. Godoy ex eodem August. *serm. 11. de Verbis Domini*, dicente: *non vane elegit eos, quos ab æterno habuit in sua præsentia, & præscientia*, id est in esse obiectivo, & in esse reali: ergo ruit solutio. Respondeo: verba Augustini infideliter adduci, quia ibi ita loquitur: *habet Deus electos apud se ipsū non in natura sua, sed in præsentia sua*, in quibus verbis clare stat pro nostra opinione, ideòque ipsa adduxi pro probatione nostræ conclusionis n. 19.

Replicabis deniquè pro Ill. God: PP. asserunt: futura esse æternitati præsentia; sed non locuntur de præsentia obiectiva: ergo de reali. Probatur minor: PP. locuntur de præsentia, quæ convenit rebus ratione æternitatis, ut est attributum ab scientia, & intellectu distinctum: ergo PP. locuntur de præsentia reali. Consequentia patet: nam præsentia obiectiva solum convenit rebus ratione scientiæ, & cognitionis. Respondeo negando minorem: & suppositum probationis; quia nulla præsentia cōvenit rebus ratione æternitatis; nam realis est à Divina Omnipotentia, quæ est causa rerum, & obiectiva ab scientia, vel intellectu.

Solutio iam argumento in quo satis fatigatur Ill. Godoy; solutis etiam impugnationibus, quas in nostram solutionem facit, & pro ipso feci; restat nunc argumentum contra ipsum fortiter retorquere, quod sic facio primo: tota vis, ex qua Ill. God. deducit, tū ratione, tum ab inconveniente, phisicam præsentiam futurorum in æternitate, est, quia PP. & præsertim Augustinus, negant in Deo præscientiam futurorum; sed PP. & præsertim August. concedunt in Deo præscientiam futurorum: ergo ea ratione, qua Ill. Godoy deducit phisicam præsentiam fu-

Respondeo

74.

Vrgebis pro ipso.

Respondeo

75.

Replicabis deniquè pro Ill. God.

Respondeo

76.

Retorque 1. argument. cōtra Ill. Godoy.

tutorum in æternitate; deducitur etiã non phisica præsentia eorum in æternitate. Maior est extra controversiã. Minor probata manet n. 19. & vltra illustratur egregiè ab August. lib. 4. in Genes. ad litt. cap. 18. his verbis: *res ante quam fierent, erant, & non erant: erant in Dei scientia, non erant in sua natura.* Et in illud Psalmi 14. *pulchritudo agri mecum est*, hæc habet: *& quare apud ipsum omnia? quia antequam omnia essent, aut crearentur, ei nota erant omnia.* Nihil certè clarius.

77.
Retor-
queo 2.

Retorqueo secundo: PP. negant in Deo præscientiã, quæ datur in nobis, vt ex August. cit. n. 46. per hæc verba: *si autem sicut in ordine tēporaliū, quæ tacuit Ill. God. in impugnatione, quam in nostram solutionem fecit n. 62. constatque etiã ex verbis Hugo de S. Victore cit. n. 48. imò, & ab ipso Ill. God. asseritur; ipse namque vtitur exemplo Prophetarum n. 10. 11. & 20. Atqui præscientia, quæ datur in nobis est obscura, & transiens: ergo hanc præscientiam in Deo negant PP. ergo ex negatione præscientiæ quam PP. in Deo negant, nullo modo deduci valet phisica præsentia futurorum in æternitate.*

78.
Arguit
Ill. God.
2. alijs
authorit.
PP.

Gregori-
us Mag.

Ostendit secundo Ill. God. n. 21. principalitèr suam conclusionem ex alia PP. locutione, qui de Divina æternitate non de Dei cognitione loquentes, affirmant nihil ei esse futurū, sed omnia præsentia. Ita Magnus Gregorius explicat illud Iob. 10. *Numquid sicut dies hominis dies tui, & anni tui sicut humana sunt tempora de Divina æternitate: cuius, inquit, immensitas, quia vltra, citraque nos tenditur sine inchoatione, & termino eius æternum esse dilatatur, eique, neque transacta prætereunt, neque adhuc ventura, quasi non appareant desunt.*

79.
Anselm.

Idem docet Anselmus (prosequitur Ill. Godoy n. 22.) in opusculo de concordia liberi arbitrij, & prædest. cap. 1. vbi probat Deo tantum competere: *Et si quidem, inquit, quem ad motum præsens tempus continet omnē*

locum, & quæ in omni loco sunt, ita æterno præsentia simul clauduntur omne tempus, & quæ sunt in quolibet tēpo- re. Et deniquè Hilarius 12. de Trinitate, loquens de creatione Cœli, & terræ sic ait: *Non tamen Cœli, terræ, cæterorumque elementorū creatio levi saltem momento operationis discernitur, quia eorum præparatio æquabili penes Deum æternitate constitit, & omnis eorum præparatio Deo est cœterna: sentiunt ergo apertè futura non solum esse Divinæ cognitioni ab æterno obiectivè præsentia, sed etiam phisicè Divinæ æternitati coexistere.* Hoc argumentum ipsissimum est cum tradito ab Ill. Godoy n. 12. & à nobis posito n. 60. Ibi est solutio.

Hilarius

Respondeo
ad argu-
ment.

80.

Aliquas autoritates à n. 23. vsque ad 29. adducit Ill. Godoy pro sua cō- clusione ex D. Thoma, quæ omitto, non quia facilem, & claram solutionē non habeant; loquitur enim de præfē- tia obiectiva, secutus hic Augustinum, qui in omnibus, vt sui prædicant, est secutus; sed quia, vt diximus n. 18. mē- tem D. Thomæ investigare, Thomis- tis ipsis onus incumbit. His igitur de- relictis, argumenta Ill. Godoy ex per- fectionibus æternitatis desumpta, or- dine ab ipso non tradito, mihi tamen ob claritatem debito, proponemus, & aliqua ad formam clariorem re- ducemus. Vndè sit.

§. IV.

Solvitur argumentum Ill. Godoy de- ductum ex infinitate æternitatis.

Arguit Ill. God. n. 29. ex infinitate æternitatis, cuius argumentum ad hanc formam reduco: quando aliquid est infinitum intra aliquā lineam, omnes eius perfectiones in se continet; sed æternitas est infinita in ratione dura- tionis: ergo continet in se omnes du- rationes: ergo omnibus coexistit. Maior probatur: nam quia scientia in Deo infinita est in ratione scientiæ cō- tinet in se omnem rationem scibilis; & quia immensitas est infinita in ratione

81.
Arguit
1. Ill. Go-
doy.

locandi, continet in se omnes differē-
tias loci; ergo quando aliquid est infi-
nitum intra aliquam lineam, omnes
eius perfectiones in se continet.

Respōdeo

Respondeo distinguendo maiorem:
quando aliquid est infinitum intra ali-
quam lineam omnes eius perfectiones
continet in se actualitèr, vel virtuali-
tèr concedo maiorem; actualitèr præ-
cisse subdistinguo: omnes perfectiones
quæ sunt actu concedo maiorem; quæ
actu non sunt nego maiorem; concedo
minorem, & distinguo similiter conse-
quens. Constat solutio ex n. 4. 22. &
sequentibus, & in ipsis exemplis pro-
bationis, nam immensitas solum con-
tinet actu loca, quæ actu sunt; & scien-
tia solum actu continet, quæ actu sunt
scibilia.

82.

*Dices pro
Ill. God.*

Dices pro Ill. Godoy: æternitas ra-
tione infinitatis actu attingit futura;
ergo actu continet illa: Probatur ante-
cedens: cognitio Divina ratione infi-
nitatis actu attingit præsentia, præte-
rita, & futura: ergo similiter: æterni-
tas ratione infinitatis actu attingit fu-
tura. Respondeo distinguendo antece-
dens: æternitas ratione infinitatis actu
actualitate in esse obiectivo attingit
futura concedo antecedens; in esse rea-
li, & subiectivo nego antecedens, vel
suppositum, quia tale esse reale non
datur loquendo de futuris; & distin-
guo similiter consequens.

83.

*Instabis
pro Ill.
Godoy.*

Instabis pro eodē: scientia Divina
per nos nō attingit actualitèr actuali-
tate in esse reali futura: ergo scientia
Divina non cognoscit actualitèr ab
æterno esse reale futurorum. Probatur
consequentia; nā ly *actualitèr actuali-
tate in esse reali*, cadit supra futura: er-
go scientia Divina non cognoscit ac-
tualitèr ab æterno esse reale futurorū.

Respōdeo

Respondeo distinguendo consequens:
scientia Divina non cognoscit actuali-
tèr ab æterno esse reale futurorum ab
æterno habitum concedo consequen-
tiam; in tempore habendum nego cō-
sequentiam. Itaque aliud est Deum
cognoscere ab æterno esse reale futu-
rorum; & aliud cognoscere futura in

esse reali. Primum concedimus, & se-
cundum negamus, quia si futura non
habent esse reale ab æterno, nequit
Deus cognoscere illa esse in esse reali;
alioquin falleretur Divina cognitio,
utpotè cognoscēs futura alitèr, ac sunt
in se. Item retorqueo ex n. 54.

Retorque

§. V.

*Solvuntur argumenta ex similitate
æternitatis desumpta.*

A Arguit secundo Ill. God. n. 29. cit.
ex similitate æternitatis: æternitas
est tota simul; sed non ita esset, si futu-
ra non coexisterent realitèr æternita-
ti: ergo futura coexistūt realitèr æter-
nitati. Probatur minor: si futura non
coexisterent realitèr æternitati, æter-
nitas contineret successivè res tempo-
rales: ergo si futura non coexisterent
realitèr æternitati, æternitas non esset
tota simul. Probatur antecedens: si fu-
tura non coexisterent realitèr æterni-
tati, æternitas aliquando esset realitèr
præsens alicui rei, cui ab æterno non
fuerat præsens realitèr: ergo si futura
non coexisterent realitèr æternitati,
æternitas contineret successivè res tē-
porales. Respondeo negando minorem,
& ad probationē distinguo antecedens:
si futura non coexistēt realitèr æter-
nitati, æternitas contineret successivè
successione conveniente æternitati ab
extrinseco res temporales cōcedo an-
tecedens; ab intrinseco nego antece-
dens, & consequentiam. Licet enim
æternitas sit ab intrinseco tota simul,
potest, & est ab extrinseco successiva
propter continentiam rerum successivè
in æternitate transeuntium. Claret so-
lutio ex n. 7. & 8. Ill. God. multipli-
citer intendit hanc responsionē ever-
tere; ceterum ut eorum inefficatia
clarecat, replicas eius pro argumen-
tis suo ordine assignabo.

84.

*Arguit
secundo
Ill. God.*

Respōdeo

Arguitur 3. ex Ill. God. n. 31. cor-
pus infinitum, si esset, omnibus alijs,
quantumcumque inter se distantibus
simul adesset: ergo æternitas, quæ est
infinita in ratione durationis, omnibus

85.

*Argui-
tur 3. ex
Ill. God.*

durationibus quantumcumque inter se distantibus, simul, & absque successione adhuc extrinseca coexistere debet: atqui distantia in ratione durationis attenditur p[re]teritum, futurum, & p[re]sens: ergo omnibus his simul, & absque vlla successione coexistit aeternitas.

86.

Respondeo
1. tripli-
ci parita-
te.

Prima
dispari-
tas.

Retor-
queo.

87.

Secunda.

Retor-
queo.

88.

Tertia.

Respondeo 1. negando cōsequentiam ob triplicem disparitatem. Prima est: nam corpora sunt res permanentes, & sic possunt simul existere, & consequēter simul coexistere. At res temporales sunt successivæ, & sic nequeūt simul existere, & cōsequentē nec coexistere simul, ex qua disparitate. Retorqueo argumentum: res permanentes aliter exigunt existere, ac res successivæ; sed corpora sunt permanentia; & res temporales successivæ: ergo aliter, & aliter exigunt existere: ergo & coexistere; atqui permanentia possunt simul existere; non verò successivæ: ergo corpora, quia sunt res permanentes, possunt simul existere, & cōsequentē coexistere.

Secunda disparitas est: nam corpus infinitum in extensione formaliter, & virtualiter est sine distantia corporum existentium; quare simul, & absque successione intrinseca, & extrinseca omnibus adest. Cæterum aeternitas est divisibilis virtualiter ex n. 3. & virtualiter successiva ex n. 8. quod non negāt Thomistæ; quare, & si simul, & absque successione intrinseca coexistat durationibus; non tamen absque extrinseca successione. Ex hac disparitate retorqueo etiam aliter argumentū: aliter corpus infinitum in extensione est p[re]sens corporibus existentibus, ac esset corporibus non existentibus; sed illis est p[re]sens sine successione adhuc extrinseca: ergo his cum successione saltem extrinseca: ergo similiter de aeternitate.

Tertia disparitas est: nam corpus infinitum in extensione non extenditur ad distantias virtualiter divisibiliter, sed formaliter divisibiliter, quare sine successione extrinseca attingit omnia corpora actu distantia; ast aeternitas,

licet formaliter indivisibiliter extendatur ad distantias in durando; virtualiter tamen ad illas divisibiliter extenditur, & sic cum successione extrinseca attingit illas. Ex hac disparitate retorqueo etiam argumentum: quia corpus infinitum in extensione solum virtualiter extenditur ad corpora futura, solum virtualiter adest illis; sed aeternitas ex dictis solum virtualiter extenditur ad distantias in durando: ergo solum virtualiter illis coexistit; ergo cum successione saltem extrinseca illis coexistit, quando actu, & formaliter coexistit illis.

Respondeo 2. distinguendo antecedens: corpus infinitum p[re]cisse, & in extensione, si esset, omnibus alijs, quantumcumque inter se distantibus, simul adesset nego antecedens; nam ob hanc infinitatem non adest corporibus non existentibus, quia infinitum; & quia p[re]dicta corpora actu existunt concedo antecedens, & nego consequentiā, quia non infertur ex antecedenti, nisi dicatur, quod omnes durationes sint actu p[re]sentes, quod non concedit Ill. God. Nec ex infinitate aeternitatis deducitur p[re]sentia aliarum durationū, sicut nec ex infinitate corporis sequi valet p[re]sentia corporum futurorum.

Arguitur 4. ex Ill. God. n. 3 2. ex eo, quod p[re]sentia, p[re]terita, & futura sibi invicem succedant, non arguitur, quod omnibus illis nō coexistat aeternitas simul, & ab aeterno sine successione adhuc extrinseca: ergo aeternitas, quæ est infinita in ratione durationis, omnibus quantumcumque inter se distantibus simul, & absque successione adhuc extrinseca coexistere debet omnibus illis aeternitas. Antecedens probat Ill. Godoy triplici paritate. Prima est: ex eo, quod hæc omnia sibi invicem succedant, non sequitur, quod successivè se habeāt respectu Divinæ intuitionis: ergo nec respectu Divinæ aeternitatis. Secunda est: ex distantia locali duorū inter se non sequitur illorum distantia respectu Divinæ immensitatis: ergo pariter. Tertia: ex coexistentia futurorū

Retor-
queo.

89.

Resp. 2.

90.

Argui-
tur 4. ex
Ill. God.

Probat
ārecedēs
triplici
paritate.

Prima
paritas.

Secunda.

Tertia.

in aternitate non sequitur coexistentia illorum inter se: ergo è contra: ex successione futurorum inter se, non sequitur successio eorum in aternitate.

91.
Respondeo
1. ad ar-
gum.

Al. pa-
ritatem.

Respondeo 1. ad argumentum negando antecedens, & ad primam paritatem distinguo antecedens: ex eo, quod hæc omnia sibi invicè succedant successione intrinseca, non sequitur, quod successivè se habeant respectu Divinæ intuitionis concedo antecedens; successione extrinseca nego antecedens, & consequentiam. Itaque præsentia, præterita, & futura se habent successivè successione extrinseca respectu intuitionis, quia Deus ab æterno, & pro æterno intuetur futurum; non verò existens, & præteritum; alioquin præteritum, & existens essent ab æterno. Similiter de existente, & præterito ex dictis num. 56.

Respondeo
2. negan-
do 1. pa-
ritatem.

Dispari-
tas.

Respondeo 2. negando paritatem: Disparitas est: nam præsentia, præterita, & futura ab æterno habent esse obiectivum, quod terminat ab æterno Divinam intuitionem, sicque sine successione adhuc extrinseca intuentur à Deo; at non habent ab æterno esse reale, quod erat necessarium, ut ab æterno existerent, quare cum successivè accipiant esse reale, successivè se habent respectu aternitatis, ut illi coexistant. Respondeo tertio retorquendo primam paritatem: ex eo, quod omnia creabilia sibi invicem succedant in productione, non sequitur, quod successivè se habeant respectu Divinæ intuitionis: ergo nec respectu Omnipotentiæ, quod est falsum, alioquin omnia essent simul creata. Eadem retorsio de immensitate, & alijs efformari potest.

92.
Ad 2. pa-
ritatem.

Dispari-
tas.

Ad secundam paritatem respondeo negando consequentiā: Disparitas est: nam distantia, vel indistantia Immensitatis attenditur pænes existentiam, vel non existentiam extremorum; unde si extrema existunt, sunt in distantia Immensitati, & è contra. Ast distantia, vel indistantia aternitatis sumitur pænes successionem, vel non successionem extremorum; quare si non

succedunt, aternitati coexistunt, è contra verò si succedunt.

Ad tertiam respondeo negando antecedens: nam si coexistat realiter aternitati, sequitur, quod coexistant inter se, quia ad hoc tantum requiritur existentia in eadem duratione temporis. Imò retorqueo: ex coexistentia futurorum in aternitate sequitur coexistentia illorum inter se: ergo ex successione futurorum inter se sequitur successio eorum in aternitate. Respondeat Ill. Godoy, & erit nostra solutio.

Dices: ex simultate corporum cum immensitate non sequitur indistantia inter se: ergo nec ex coexistentia futurorum in aternitate sequitur coexistentia illorum inter se. Respondeo negando consequentiam. Disparitas est: quia ad indistantiam ultra existentiam eorum requiritur eorundem aproximatio ad eundem locum; at ad coexistentiam sufficit eorum existentia in eadè duratione. Explicatur hoc: hæc propositio est vera: ex continuatione duorum in tertio non sequitur continuatio illorum inter se, quia ad hoc requiritur aproximatio. Hæc propositio est falsa: ex æqualitate duorum in tertio non sequitur æqualitas eorum inter se, quia ad hoc sufficit proportio in tertio. Sic similiter ad indistantiam ultra existentiam eorum requiritur eorundem aproximatio ad eundem; ad coexistentiam sufficit eorum existentia in eadem duratione.

Arguitur quinto ex Ill. Godoy n. 34. eatenus inferiora ab aternitate mensurantur, quatenus continentur in illa; sed quidquid continetur in alio, continetur ad modum illius: ergo cū aternitas successione intrinseca non gaudeat, quæ ab illa mensurantur, sine vlla successione mensurantur, & si sint successiva inter se. Explicatur hoc: quia intellectus intelligit trahendo res ad se, quod ab illo intelligitur, & si in se sit materiale, immaterialiter est in intellectu: ergo cum aternitas mensuret durationes, admodum illius debent mensurari: ergo cum aternitas careat

93.
Ad ter-
tiam.

Retor-
queo.

94.
Dices.

Respondeo

Explica-
tur res-
ponso.

95.
Argui-
tur 5. ex
Ill. God.

successione, absque successione mensurari debent.

96.

Resp. 1.

Respondeo 1. distinguendo maiorem: eatenus inferiora ab aternitate mensurantur, quatenus continentur in illa cum virtuali respicientia ad illa concedo maiorem; sine tali respicientia virtuali nego maiorem; distinguo minorem: sed quidquid continetur in alio continetur ad modum illius, dum manet in linea continentiae concedo minorem; dum ex illa continetia noscuntur formaliter contenta nego minorem, & consequentiam; quia ex hoc solum sequitur, quod contenta in aternitate sint virtualiter in ipsa sine virtuali successione, quia hic est modus, quo continentur in illa; non verò sine successione formali, quia formaliter non continentur.

97.

Resp. 2.

Respondeo 2. distinguendo aliter maiorem: eatenus inferiora ab aternitate mensurantur, quatenus continentur in illa præcise nego maiorem; & quia sunt in se capacia talis mensurationis concedo maiorem; concedo minorem; & distinguo consequens: ergo cum aternitas successione intrinseca non gaudeat, quæ ab illa mensurantur, si sunt capacia talis mensurationis, sine vlla successione mensurantur, & si sint successiva inter se concedo consequentiam; si sunt incapacia talis mensurationis nego consequentiam. Itaque ad hoc, ut inferiora aternitate mensurentur, non sufficit, quod in illa continentur, sed ultra requiritur, quod sint capacia talis mensurationis, quod est esse in se. Hoc claret in exemplo ab Ill. Godoy tradito: nam intellectus non trahit res ad se, nisi res sint in se: ergo nec aternitas trahere potest res durantes ad se, nisi res sint in se; ex quo contra ipsum fiat retorsio.

Retorque

98.

Resp. 3.

Respondeo 3. omitendo maiorem, & minorem, & negando suppositum consequentis; quia supponit: aternitatem omni successione carere, quod est falsum, quia est virtualiter successiva, & si non formaliter ex n. 3. ex quo patet disparitas ad exemplum de intel-

lectu; nam intellectus nec formaliter nec virtualiter est materialis, aternitas verò saltem virtualiter est successiva. Vide dicenda num. 102.

Arguitur 6. pro eodē ex eodē capite: ex hoc, quod præterita præsentia, & futura sibi invicem succedant, male arguitur, quod aternitas non coexistat omnibus simul, & sine successione ab aeterno: ergo aternitas coexistit omnibus simul, & sine successione ab aeterno. Antecedens probatur quadruplici paritate. Prima est: ordo, & distinctio partium corporis non impedit, quod anima rationalis tota simul illis coexistat: ergo nec successio temporis impedit, quod aternitas coexistat omnibus simul, & sine successione ab aeterno.

Secunda: Angelus indivisibili modo coexistit omnibus partibus loci: similiter aternitas. Tertia: totus fluxus temporis comparatur ad aternitatem, sicut circulus ad centrum; sed tota circumferentia circuli est præsens centro: ergo ex hoc, quod præterita, præsentia, & futura sibi invicem succedant, male arguitur, quod aternitas non coexistat omnibus simul, & sine successione ab aeterno. Quarta: ita se habet Deus in ordine ad præterita, & futura, sicut existens in specula alta, ex qua intuetur totam viam, & omnes transeuntes; sed licet successive transcant, qui est in specula, omnes simul intuetur: ergo idem quod antea.

Respondeo ad argumentum negando antecedens, & ad primam paritatem distinguo antecedens: ordo, & distinctio partium corporis non impedit, quod anima rationalis tota simul, simultate se tenente ex parte animæ, vel simultate intrinseca illis coexistat concedo antecedens; extrinseca simultate, vel se tenente ex parte partium corporis nego antecedens, & distinguo similiter consequens. Imò ex ipsa paritate retorqueo argumentum: anima rationalis, & si indivisibilis, & tota in toto, & in qualibet parte, successive informat partes corporis, ut claret in informatione novæ partis corporis per-

99.

Arguitur 6. pro Ill. God.

Probat. antecedens quadruplici paritate.

Prima.

Secunda.

Tertia.

Quarta.

100.

Respondeo ad Argumentum

Ad 1. paritatem.

Retorq. argum.

*Ad secundam.**Retorqueo.*

augmentum in puero acquisitæ, dum crescit: ergo similiter. Ad secundam paritatem respondeo distinguendo antecedens, sicut ad primam, & ex ipsa paritate retorqueo argumentum: Angelus, qui est indivisibilis, movetur motu continuo, & succesivo, adquirendo localiter partem post partem loci ex ipsis Thomistis: ergo similiter.

101.

*Ad tertiam.**Retorqueo.*

Ad tertiam respondeo distinguendo maiorem: totus fluxus temporis comparatur ad æternitatem, sicut circulus ad centrum, quando circumferentia circuli est permanens, & tota simul nego maiorem; quando est fluens, & successiva concedo maiorem; distinguo similiter minorem, & nego consequentiam. Imò retorqueo etiam argumentum ex hac paritate: totus fluxus temporis comparatur ad æternitatem, sicut circulus ad centrum, quando circumferentia circuli est fluens, & successiva; sed quando talis est tota circumferentia circuli non est præsens centro: ergo similiter. Ad quartam paritatem respondeo primo negando minorem; quia si vnus transiit heri, & alius transit hodie, non simul intuentur ab existente in alta specula, ut claret. Respondeo secundo: argumentum tantum probare: Deum simul intueri omnia præsentia, præterita, & futura, quod concedimus; non verò omnibus coexistere; ut attendenti patebit. Denique retorqueo argumentum ex prima responsione.

§. VI.

Occurritur argumento Ill. God. desumpto ex indivisibilitate æternitatis.

102.

Arguitur 7. ex Ill. God.

Arguitur 7. ex Ill. God. n. 34. ex indivisibilitate æternitatis: æternitas est indivisibilis: ergo omnia continet modo indivisibili: ergo si continet actualiter præsentia, actualiter debet continere futura. Hæc consequentia claret, alioquin non omnia modo indivisibili contineret, sed alio, & alio modo. Antecedens est omnino certum. Prima verò consequentia probatur:

modus continendi sequitur modum essendi, & cum illo proportionatur; sed per te æternitas omnia modo indivisibili continet: ergo si continet actualiter præsentia, actualiter debet continere futura.

Respondeo distinguendo antecedens: æternitas est indivisibilis formaliter concedo antecedens; virtualiter nego antecedens, & consequentiam primam, quia ut omnia modo indivisibili contineret, deberet æternitas esse indivisibilis formaliter, & virtualiter, ex quo concedo maiorem probationis, & distinguo minorem, ut distinxi, & nego consequentiam; quia cum æternitas sit formaliter indivisibilis, & virtualiter divisibilis, habet duplicem modum continendi, scilicet, formaliter, & virtualiter. Primo modo continet præsentia, & secundo modo futura ex n. 3.

§. VII.

Argumenta ex perfecta possessione æternitatis solvuntur.

Arguitur 8. ex Ill. God. n. 36. ex perfecta possessione æternitatis: æternitas taliter mensurat res temporales, quod illas perfecte possideat; sed si illas mensurat successive, non perfecte illas possideret: ergo æternitas non mensurat res temporales successive: ergo illas simul, & sine successione mensurat. Minor probatur: possidere successive non est perfecte possidere: ergo si res temporales mensurat successive, non perfecte illas possidet. Probatur antecedens: quod successive possidetur, cessat possessio, sive successio sit ex parte possidentis, sive ex parte rei possessæ: ergo &c. Antecedens claret in illo, qui divitias non possidet ex illarum defectu. Consequentia infertur.

Respondeo distinguendo maiorem: æternitas taliter mensurat res temporales, quod illas perfecte perfectione possibili possideat concedo maiorem; perfectione impossibili nego maiorem; distinguo similiter minorem, & nego consequentiam, & ex hac distinctio-

103.

Respondeo

104.

Arguitur 8. ex Ill. God.

105.

Respondeo

ne apparet, quomodo distinguendæ sint ceteræ propositiones. Et ut hoc clariùs intelligatur.

*Adver-
tite pro
intelligē-
tia solu-
tionis.*

Advertendum est: quod æternitas comparatur ad esse Divinum, ut duratio propria, & intrinseca, & respectu illius est perfecta possessio sine successione aliqua; ad res verò temporales comparatur, ut duratio extrinseca, aliena, & super excedens, quare licet respectu illarum sit possessio sine intrinseca successione, non tamē absque extrinseca, quia cum sint successiva, nequeunt possideri permanentē, & indefectibiliter, sed successivē successione se tenente ex parte rerum. Huius ratio duplex est. Prima: quia nihil potest possideri aliter ac est; sed res temporales sunt successiva: ergo res temporales nequeunt possideri permanentē, & indefectibiliter, sed successivē successione se tenente ex parte rerum. Secunda: quia ad possessionem sine omni successione requiritur indefectibilitas ex parte possidentis, & ex parte rei possessæ; sed res temporales sūt intrinsicē defectibiles: ergo res temporales nequeunt possideri permanentē, & indefectibiliter, sed successivē successione se tenente ex parte rerum.

*Ratio ad
vertētiæ
duplex.*

Prima.

Secunda.

206.

*Argui-
tur 9. pro
Ill. God.*

Arguitur nono ex eodem capite pro eodem: perfecta possessio excludit dependentiam ab alio; sed æternitas est perfecta possessio: ergo excludit dependentiam ab alio. Atqui æternitas est possessio rerum temporalium: ergo sine dependentia à tempore: ergo quamvis in tempore non existant, est perfecta illarum possessio: ergo illis realiter coexistens. Syllogismus est certus. Susumpta vera. Prima consequentia infertur. Secunda verò probatur: si æternitas non est perfecta possessio rerum temporalium, quin istæ in tempore existant, depender à tempore, ut fit talis possessio; sed per te est perfecta possessio independentē à tempore: ergo quamvis in tempore non existāt, est perfecta illarum possessio.

107.

Respondeo

Respondeo concedēdo syllogismū, susumptam cum prima consequentia.

Nego secundam consequentiam, & ad probationem nego maiorem, quia est falsa, sicut hæc: Omnipotentia non potest producere creaturam absque esse actuali illius: ergo Omnipotentia dependet in operando à creatura. Item hæc: Immenfitas nequit adesse loco, quin locus existat: ergo dependet à loco. Sic similiter de æternitate. Unde consequentia, quæ infertur, est hæc: æternitas non est perfecta possessio rerum temporalium, quin istæ in tempore existant: ergo æternitas non est talis possessio absque esse reali creaturarum, ut de Omnipotentia, & immenfitate claret. Hoc est verum, in ferre autem dependentiam, absit.

Dices: æternitas per te est independentis à tempore: ergo absque existentia reali creaturarum in tempore est perfecta illarum possessio. Probatur consequentia: si æternitas esset dependens à tempore, non posset esse perfecta creaturarum possessio, quin creaturæ existerent in tempore: ergo si est à tempore independentis, absque existentia reali creaturarum in tempore est perfecta illarum possessio. Respondeo negando consequentiam, & ad probationē nego etiam consequentiam, quia non sequitur, ob rationem datam, & exempla posita, ultra quæ adest aliud exemplū: nam Deus nequit producere rem successivam absque successione, & tamen nemo vultque dixit: Deum dependere à successione, dū producit rem successivam; sed solum sequitur: rem successivam non esse alio modo producibilem, nisi cum successione: ita in presenti.

108.
Dices.

Respondeo

S. VIII.

Alia argumenta Ill. Godoy solvuntur.

Arguitur decimo ex Ill. God. n. 35. si futura non essent ab æterno Deo præsentia, non est assignabilis ratio, cur absque phisica mutatione non possit Deus aliquid in tempore incipere velle: ergo futura omnia Deo ab æterno in sua æternitate coexistunt. Res-

109.
*Argui-
tur 10. ex
Ill. God.*

Respondeo

pondeo

Retor-
queo 1:
argum.

Secundo.

I 10.
Dices cū
Ill. God.

Contra.

I 11.
Argui-
tur II. ex
Ill. God.

Respondeo

pondeo negando antecedens; quia ratio phisicæ mutationis ex eo, quod in tempore vellet aliquid de nobo; est, quia non voluisset ab æterno, quod ab æterno erat volibile, & hoc sive futura sint ab æterno præsentia, sive nō. Deindè retorqueo argumentum primo: si futura non essent ab æterno Deo præsentia in propria mensura, non est assignabilis ratio, cur absque phisica mutatione non possit Deus aliquid in tempore incipere velle: ergo ab æterno incipiunt in propria mensura, quod est contra Ill. God. Retorqueo secundo: si possibilia non essent ab æterno Deo præsentia, non esset assignabilis ratio, cur absque phisica mutatione non possit Deus aliquid in tempore incipere velle: ergo ab æterno incipiunt in propria mensura.

Dices cum Ill. Godoy cit. quod noba denominatio creantis non arguit in Deo phisicam mutationem, quia est denominatio desumpta ex mutatione creaturæ, pro vt in propria mensura existentis. Contra: ideò iuxta Ill. God. noba denominatio creantis non arguit in Deo phisicam mutationem, quia est denominatio desumpta ex mutatione creaturæ, pro vt in propria mensura existentis; sed noba denominatio coexistētis desumitur ex mutatione creaturæ, pro vt in propria mensura existentis: ergo non arguit in Deo phisicam mutationem.

Arguitur I 1. ex eodem num. 36. si futura non essent Deo phisicè in æternitate præsentia, sequeretur, Deum in tempore scire aliquid de nobo; sed hoc est falsum: ergo futura sunt Deo phisicè in æternitate præsentia. Probat sequela: Deus cognosceret rem, dū est, vt sibi phisicè præsentem, & antequam esset, vt sibi futuram: ergo si futura non essent phisicè Deo in æternitate præsentia, sequeretur, Deum in tempore scire aliquid de nobo. Respondeo distinguendo sequelam: si futura non essent phisicè Deo in æternitate præsentia, sequeretur, Deum in tempore scire aliquid de nobo, nobitate

cadente supra cognitionē nego maiorem; cadente supra rem cognitam cōcedo maiorem, distinguo similiter minorem, & nego consequentiam. Deus enim cognoscit ab æterno rē fore pro tali tempore; vnde quando res fit præsens, Deus non incipit cognoscere illā, sed res est, quæ incipit esse; quare nobitas non est in cognitione, sed in recognita, consequentèrque mutatio.

Dices I. cum Ill. God. n. 37. cognitio libera Dei, sicut eius libera volitio, constituitur per respectū rationis, vel denominationem extrinsecam: ergo quæcūque nobitas cadit supra actū cognoscendi. Dices secundo cum eodē n. 38. sequeretur, quod Divina cognitio transiret de abstractiva in intuitivam; sed hoc est falsum: ergo quæcūque nobitas cadit supra actū cognoscendi. Respondeo ad primum negando antecedens, vt dicemus tract. de voluntate. Ad secundum respondeo negando maiorem, ex infra dicendis. Itaque vt hoc argumentum Ill. God. inutile appareat, clare contra ipsū retorqueo: Deus non videt ab æterno futura in propria mēsurā; sed Deus videt illa in propria mēsurā, quando in tēpore existunt: ergo Deus in tēpore aliquid de nobo scit, quod ab æterno non scivit. Respondeat Ill. God. y, & pro nobis respondebit.

Standū ergo est, Divinam cognitionē non variari, licet obiecta creata varientur; quia non sequitur variatio in actū cognoscēdi ex variatione obiecti, nisi quando actus cognoscēdi cansatur ex ipso obiecto, vt contingit in actu Divinæ cognitionis. Si vè ergo obiectū sit futurū, sive existens, sive præteritū, semper invariabiliter, & eodē modo cognoscitur, quātū est ex parte Divinæ cognitionis ex dictis n. 56. & 57.

§. IX.

Varia, & singularia argumenta solvuntur.

Arguitur duodecimo: cognitio Divina futurorum est intuitiva; ergo

I 12.
Dices I.
cum Ill.
Godoy.

Secundo.

Respon-
deo ad 1.
& 2.

Retorq.

I 13.

I 14.
Argui-
tur 12.

sunt

sunt realiter aternitati presentia. Probatur consequentia: cognitio intuitiva est cognitio rei presentis, & existentis secundum quod presentis, & existens est: ergo si cognitio Divina futurorum est intuitiva, futura sunt realiter aternitati presentia. Aliter formatur hoc argumentum: existentia in obiecto sufficit ad cognitionem intuitivam: ergo existentia in obiecto erit sufficiens ad coexistendum cum obiecto. Antecedens est certum in sententia Scoti; nam quia possibilia sunt in obiecto, scilicet, essentia Divina, existentia, dicitur Deum cognoscere intuitivè possibilia, & colligitur ex Scoto in 2. dist. 3. quest. 9. §. ad quest. Consequentia paritate videtur certa. Respondeo ad argumentum utroque modo formatum negando consequentiam, & ad probationem primi distinguo antecedens: cognitio intuitiva est cognitio rei presentis, & existentis secundum quod presentis, & existens est in se, vel in alio eminentiori modo continente concedo antecedens; in se præcisè nego antecedens. Cum ergo futura cognoscat Deus in sua essentia, ut in obiecto perfectissimè illa continente secundum omnes circumstantias, conditiones, & modum, quo in tempore extitura sunt; intuitivè illa cognoscit, ut docet Scotus in 1. dist. 2. quest. 7. §. sed hic restat.

115.

Arguitur 13.

Arguitur tertridecimo: ad plus se extendit aternitas, quam tempus; sed nunc temporis se extendit ad tempus presentis: ergo nunc aternitatis se extendit plusquam ad tempus presentis: ergo ad præteritum, & futurum: ergo futura coexistunt realiter aternitati. Respondeo distinguendo maiorem: ad plus se extendit aternitas, quam tempus virtualiter concedo maiorem; formaliter nego maiorem, concedo minorem, & distinguo similiter consequens. Hæc enim est differentia aternitatis à tempore: quod tempus solum extenditur ad tempus presentis, in illoque terminatur, & post illud definit esse. Ast aternitas nec labitur, nec terminatur, nec definit esse, quia ex se est

interminabilis, ut claret ex eius definitione.

Arguitur 14. ita se habet indivisibile continens ad partes quantitatis permanentes, sicut indivisibilis duratio continens ad partes quantitatis successivæ; sed extensio partium quantitatis permanentis non impedit, quo minus habeant simultaneam presentiam ad indivisibile continens; v.g. ad animam, vel Angelum: ergo nec divisibilitas quantitatis successivæ, vel duratio temporalis erit impedimentum ad hoc, ut omnes partes temporis simultaneam habeant presentiam ad indivisibile continens, scilicet, ad aternitatem. Respondeo negando maiorem: quia partes quantitatis permanentis possunt simul existere, & consequenter simul coexistere indivisibili continenti; partes verò quantitatis successivæ nequeunt simul existere, & consequenter nec coexistere.

Arguitur 15. res futura est realiter existens aternitati: ergo & coexistens. Probatur antecedens: res futura est terminus connotatus ab aterna Dei actione: ergo res futura est realiter existens aternitati. Probatur consequentia: terminus connotatus ab aliqua actione mensuratur, & existit eadè mensura, qua actio mensuratur; sed actio Dei aterna mensuratur aternitate: ergo res futura est realiter existens aternitati. Respondeo negando antecedens, ad probationem nego etiam antecedens, quia licet ab aeterno detur operatio immanens Divinæ voluntatis; ipsa operatio non est actio productiva ad extra, quia hæc incipit in tempore, sicut effectus.

Arguitur 16. implicat, quod aternitas coexistat rebus temporalibus successivè successione se tenente ex parte rerum: ergo implicat, quod aternitas coexistat rebus temporalibus successivè: ergo simul illis coexistit. Probatur antecedens: non implicat, quod res futura successiva coexistat aternitati simul, simultate se tenente ex parte aternitatis: ergo implicat, quod

116.

Arguitur 14.

Respondeo

117.

Arguitur 15.

Respondeo

118.

Arguitur 16.

æternitas coexistat rebus tēporalibus successivè successione se tenente ex parte rerum. Probatur antecedens: nō implicat, quod æternitas coexistat futuris successivè, successione se tenente ex parte rerum: ergo similiter: non implicat, quod res futura successiva coexistat æternitati simul, simultate se tenente ex parte æternitatis. Respondeo negando consequentiam vltimæ probationis, & disparitas est: æternitas enim in se existit propria mensura; quare coexistere potest extrinsecè successivè ad existentiam successivā rerū; at futura non existunt in se, quare nec extrinsecè possūt coexistere æternitati.

Respondeo

I 19.
Arguitur
tur 17.

Arguitur 17: ex successione in coexistēdo futuris arguitur intrinseca successio in æternitate: ergo æternitas successivè non coexistit futuris: ergo æternitas simul coexistit futuris. Probatur antecedens: si æternitas coexistet successivè futuris, haberet in se æternitas partes futuras: ergo ex successione in coexistendo futuris arguitur intrinseca successio in æternitate. Probatur antecedens: nequit dari futurum in ordine ad aliquam durationem, quin ipsa duratio habeat in se partes futuras: ergo si æternitas coexistet successivè futuris, haberet in se æternitas partes futuras. Respondeo distinguēdo vltimum antecedens: nequit dari futurum in ordine ad aliquā durationem, vt pars intrinsecè componens ipsam, quin ipsa duratio habeat in se partes futuras cōcedo antecedēs: vt terminus extrinsecus, & cōnotatus nego antecedens, & consequentiam. Instetur in avo argumentum.

Respondeo

I 20.
Arguitur
tur 18.

Arguitur 18. quod realitèr in propria mensura existens non est, in mensura alterius potest realitèr existere: ergo & si futura in propria mensura existentia non sint, in mensura alterius poterunt realitèr existere. Probatur antecedens primo: quod realitèr in se phisicè non est, in alterius esse potest realitèr esse: igitur paritèr: quod realitèr in propria mensura existens non est, in mensura alterius potest realitèr

existere. Consequentia paritate videtur certa: nam sicut se habet existere in se cum existere in alio; ita se habet existere in mensura propria, cum existere in aliena, & sicut se habet esse in se, cum esse in alio, ita existere in se cum existere in alio: ergo si quod realitèr in se phisicè non est, in alterius esse potest realitèr esse; quod realitèr in propria mensura existens non est, in mensura alterius potest realitèr existere. Antecedens autè probatur: omnis effectus est realitèr in sua causa, quin realitèr sit in se: ergo quod realitèr in se phisicè non est, in alterius esse potest realitèr esse. Antecedens videtur certum; quia omnis causa realis alicuius effectus pro aliquo priori continet in se effectum, quam effectus habeat esse causatum à causa, & sit in se ipso, quia aliqua prioritate debet prius existere causa realis, quam causet effectum, & in illa prioritate continet prædictū effectum, nam ideò effectus est effectus in se, & habet esse causatum, quia causa continens causabit effectum; non è contra: ideò causa continet, quia est causatus effectus, sed quia est causabilis effectus; & ob hoc prius creaturæ possibles sunt eminèter in Deo, quā in se; prius futura continentur in decreto, quam in se sint futura, quia iuxta opinionem probabile prius est decretū Dei erga futura, quā sint absolute futura. Item prius est, res existentes contineri in Omnipotentia, vt in causa continenti, & potenti producere, quam quod sint productæ, & in se existant.

Probatur secundo antecedens principale: quod realitèr locatione circumscriptiva propria præsens non est localitèr, potest alterius circumscriptione esse realitèr localitèr præsens, vt patet in corpore non quanto per se, sed per accidens: ergo idem quod antea. Tertio explicatur hoc: Corpus Christi non existens sub modo conaturali circumscriptivè, & in propria locatione, & extensione, potest existere prius diffinitivè modo sacramentali, & sub

I 21.
Prob. 2.
Antecedēs.

Prob. 1.
Antecedēs.

Prob. 3.

extensione, & locatione accidentium panis: ergo idem quod prius. Antecedens est doctrina Scotistarum asserentium: ante Incarnationem ex virgine posse Corpus Christi dari sub modo sacramentali. Consequenter videtur certa: nam sicut se habet duratio propria in re respectu durationis alienae; ita locatio propria respectu locationis alienae.

122.

*Resp. 1.
ad argu-
ment.*

Respondeo 1. ad argumentum distinguendo antecedens: quod realiter in propria mensura existens non est, in mensura alterius potest realiter existere, realitate se tenente ex parte mensurae alterius non denominante realiter existens, quod in se non est realiter existens concedo antecedens; denominante realiter existens, quod in se non est realiter existens nego antecedens, & distinguo similiter consequens. Respondeo secundo negando antecedens ob rationes datas n. 10. ex quibus fiant contra argumentum retorsiones.

Secundo.

Retorq.

123.

*Ad 1.
probationem an-
cedentis
resp. 1.*

Ad primam probationem antecedentis respondeo primo distinguendo antecedens: quod realiter in se physice non est, potest esse realiter in alio, ita, quod sit ipsum esse illius, in quo est concedo antecedens; ita, quod distinguatur ab illo, in quo est nego antecedens, & distinguo similiter consequens. Primo modo suntabilia in essentia Divina, ex quo solum sequitur, quod futura, dum non sunt in propria duratione, sint in duratione aeternitatis, ut indistincta ab ipsa aeternitate, quod est eminenter, & virtualiter esse; non verò formaliter. Respondeo secundo ad eandem probationem concedendo antecedens, & negando consequentiam: quia illa est continentia in genere causae efficientis, & sic omnis effectus non existens in se est in sua causa. At continentia aeternitatis respectu durationum temporalium non est in genere causae efficientis, sed durantis, & mensurantis esse rerum temporalium, quod fieri nequit, nisi res sint in se ipsis, nam duratio supponit rem durantem existentem, sicut locatio supponit existentiam rei locatae.

Secundo.

Ad secundam probationem antecedentis respondeo concedendo antecedens, & negando consequentiam, disparitas est: nam locatio circumscriptiva est modus extrinsecus rei quantae, vel per accidens, vel per se; ceterum duratio est modus intrinsecus existentiae, & sic nisi supponat rem existentem, non potest aliqua duratione adhuc extrinseca durare; deindeque cum existentia dicat suam propriam durationem intrinsecam, duratio aliena supponit rem durantem propria duratione, ut possit aliena denominari extrinsece durans, ex quo patet similiter ad tertiam probationem.

Dices: futurum coniunctum cum aeternitate Dei potest denominari actualiter aeternum denominatione formali extrinseca ab ipsa aeternitate: ergo futurum non existens in propria mensura poterit mensura aeternitatis actu existere mensuratum ab aeterno. Probatur antecedens: possibile coniunctum cum cognitione Dei actu, & formaliter dicitur cognitum denominativè extrinsece à cognitione Dei, licet possibile non sit in se actu existens: ergo &c.

Respondeo 1. distinguendo antecedens: futurum coniunctum cum aeternitate Dei potest denominari actualiter aeternum denominatione formali extrinseca ab ipsa aeternitate, eo modo, quo futurum est aptum denominari aeternum concedo antecedens; alio modo nego antecedens, & consequentiam. Cum ergo futurum solum sit aptum denominari aeternum secundum esse diminutum, quod habet, sic tantum denominatur, sicut possibile denominatur actu cognitum secundum statum existentiae, vel futuritionis. Respondeo secundo negando antecedens, & ad probationem nego consequentiam. Disparitas est: quia possibile habet suum esse per ipsam cognitionem Dei cognoscentem illud, sicque potest ab illa denominari actu, & formaliter cognitum; ast futurum non habet suum esse ab aeternitate, nec aeternitas ponit aliquid actuale in futuro, ratione cuius

124.

*Ad 2.
probationem an-
cedentis
respondeo.*

Ad tertiam.

125.

Dices.

126.

Resp. 1

Secundo.

possit dici actu formaliter ab ea mensuratum.

127.
Arguitur 19.

Arguitur 19. & augetur difficultas argumenti positi n. 14. defectus propriæ existentiae non tollit à possibilibus, quod intuitivè à Deo cognoscantur, & si existentia explicitè ponatur in diffinitione intuitionis: ergo defectus existentiae in propria duratione nō tollit à futuris, quod æternitati coexistent, & si existentia explicitè ponatur in diffinitione coexistentiae. Antecedens est Scoti, & omnium Scotistarum cum ipso in 1. *distinct.* 10. in fine. Consequentia paritate clarescet; & ultra probatur: ideò defectus propriæ existentiae non tollit à possibilibus notitiam intuitivā, quia possibiliū existentia continetur in essentia Divina, tamquam in superiori, & superexcedentis: sed etiam propria duratio creaturæ continetur in æternitate, tamquam in superiori, & superexcedenti: ergo defectus existentiae in propria duratione non tollit à futuris, quod æternitati coexistent, & si existentia explicitè ponatur in definitione coexistentiae. Hoc argumentum sub hac formalitate in meam opinionem aliquando propositum, & ad ipsum.

128.
Respondetur mihi.

Responsum fuit mihi distinguendo maiorem: ideò defectus propriæ existentiae non tollit à possibilibus notitiā intuitivā, quia possibilem existentia continetur continentia in, vel virtuali in essentia Divina cōcedūt maiorem; continentia sub, seu potentiali negant maiorem; distinguunt similiter minorem, & negant consequentiam. Explicant distinctionem. Possibilia enim continentur in essentia Divina, ut effectus in causa, sicque potest essentia Divina, utpotè perfectiori modo possibilia repræsentans, suplere ad intuitionem defectum propriæ existentiae. Ast æternitas tantum continentia potentiali, vel sub, ut animal continet hominem, cōtinet durationes inferiores; quare nequit suplere propriam cuiuscumque rei durationem.

Explicatur distinctio,

129.

Contra: ergo quia æternitas tantū

continentia sub, & non virtuali, continet durationes inferiores, nequit suplere defectū propriæ durationis rei creatæ; atqui stat aliquid continentia sub, & non virtuali continere aliud, & posse suplere defectū inferioris: ergo ruit solutio. Probatur minor: subsistentia Divina continentia sub, & non virtuali continet inferiorem subsistentiā naturæ humanæ Christi Domini; sed supplet defectum subsistentiæ inferioris: ergo stat aliquid continentia sub, & non virtuali continere aliud, & posse suplere defectū inferioris. Maior patet: alioquin personalitas Divina diceret perfectionem, quia continentia virtualis perfectionem dicit. Minor claret: nam facit subsistentia Divina, quod propria faceret; & si cum propria diceretur cōsubsistere omnibus subsistentibus, etiam nunc cum aliena sic dicitur cōsubsistere.

Contra.

Dices: hanc replicam exigere aliā disparitatē, scilicet, quod natura realiter distinguitur à subsistentia; non verò res durans à duratione. Contra primo: nam durationē realiter distingui à re durante est certum, licet sit dubiū, an distinguatur realiter ab actione, & conservatione rei, de quo in cursu Philosophico, dum de duratione agitur. Contra 2: nam licet verum sit de duratione intrinseca, falsum est de extrinseca, à qua res dicuntur durare per instans, horam, diem, annum &c. Ad quod responde, quod duratio duo dicit, scilicet, existentiam de principali; & relationem de connotato. Sic ruit replicata facta, & faciendæ.

130.
Dices.

Contra 1.

Contra 2.

Responde ad argument.

Arguitur 20. ex Scoto in 1. *distinct.* 30. *quæst.* 2. §. *respondeo*, n. 9. dicente: non est necesse ponere in Deo relationes ex tempore: ergo omnes relationes sūt in Deo ab æterno: ergo relatio coexistentiæ cum hoc nunc temporis fuit in Deo ab æterno: sed hoc nunc temporis erat futurum ab æterno: ergo hoc nūc temporis coexistit Deo ab æterno: ergo futura realiter coexistunt æternitati ab æterno.

131.
Arguitur 20.

Respondeo explicando Scotum: nō

Respondeo

est necesse ponere in Deo relationes ex tempore concedo; relationes rationis nego; nam plures relationes rationis possunt causari circa Deum ab intellectu nostro, ipsa de nobis cōparante ad nobis obiecta, vel ex resultantia proveniente ex aliqua creatura de nobis à Deo creata.

132.
*Argui-
tur 21.*

Arguitur 21. ex Scoto *cir. sub n. 11.* dicente: *sicut in æternitate (videlicet Deus) comparat voluntatem suam, ut creaturam ad animam Anti Christi, ut possibilem pro aliquo tempore; ita comparat in æternitate voluntatem suam, ut creaturam ad animam Anti Christi, ut actualiter existentem*: ergo futura ab æterno realiter æternitati coexistunt iuxta Scotum.

Respōdeo

Respondeo Scoti textum esse truncatum, nam subdit: *ut actualiter existentem pro illo nunc, pro quo vult creare illam animam.* Ex quo patet: Scotum tantū velle: Anti Christum existere in æternitate pro illo nunc temporis, quo creandus est; non verò in æternitate pro æterno, quod est nostra conclusio.

133.
*Argui-
tur deni-
que.*

Arguitur denique: Illa, quæ magis accedunt ad existentiam, sunt æternitati præsentiora; sed futura respectu possibilium magis accedunt ad existentiam: ergo futura respectu possibilium sunt æternitati præsentiora: ergo futura coexistunt æternitati. Maior patet: nam res existentes, quæ respectu futurorum magis accedunt ad existentiam, sunt æternitati præsentiores. Minor est certa: nam futura pro aliquo temporis differentia existentiam habebunt; nequāquam verò possibilium. Prima consequentia legitime inferitur. Secunda verò probatur: nam nequeunt futura respectu possibilium esse æternitati præsentiora, quin æternitati coexistant; sed per te futura respectu possibilium sunt æternitati præsentiora: ergo futura coexistunt æternitati. Probatum maior: nequeunt futura respectu possibilium esse æternitati præsentiora, quin sint æternitati præsentia, præsentia reali; sed nequeunt ita esse, quin æter-

nitati coexistant: ergo nequeunt futura respectu possibilium esse æternitati præsentiora, quin æternitati coexistant. Probatum maior: nequeunt futura respectu possibilium esse æternitati præsentiora, quin sint æternitati præsentia, præsentia maiori, quam obiectiva; sed inter obiectivā, & realem præsentiam non datur medium: ergo nequeunt futura respectu possibilium esse æternitati præsentiora, quin sint æternitati præsentia, præsentia reali. Probatum maior: nequeunt existentia respectu futurorum esse æternitati præsentiora, quin sint æternitati præsentia, præsentia maiori, quā obiectiva: ergo pariter.

Respondeo ad argumentum distinguendo primam maiorem illius: illa, quæ magis accedunt ad existentiam, accessu inferente distinctam præsentiam, sunt æternitati præsentiora concedo maiorem; accessu non inferente distinctam præsentiam nego maiorem; distinguo similiter minorem, & nego consequentiam. Ad hoc ergo, quod futura respectu possibilium essent æternitati præsentiora, necessarium erat, quod haberet distinctam præsentiam, ac illam, quam habent possibilium, & hoc est, quod cōvincit probatio maioris. Cum ergo futura habeant solū præsentiam obiectivā, uti possibilium, non sunt respectu possibilium æternitati præsentiora, licet magis accedant ad existentiam.

*Resp. ad
argum.*

Ill. Godoy pro complemento disputationis adducit *num. 94.* hoc dubium: an sicut ista propositio conceditur: *futura coexistunt Deo in æternitate ab æterno*, possit etiam hæc concedi: *futura coexistunt Deo in æternitate ab æterno*, vel hæc: *futura fuerunt præsentia phisice Deo in æternitate ab æterno*, & erunt illi in æternitate præsentia? Quod dubium movet contra Patrem Molinam, inter quem, & ipsum litigandum relinquo, quia apud nos locum non habet, utpote contra Ill. Godoy futurorum coexistentiam negantes. Et hæc de ista disputatione.

134.

DISPUTATIO

QUADRAGESIMA SECVNDA.

An phisica Futurorum præsentia in æternitate conducatur, ut Deus illa certò intuitivè cognoscat?

§. I.

Relatis sententijs statuuntur conclusiones.

Num. I

Non est dubium, an data hypothesis præsentia realis futurorum in æternitate, Deus cognoscat futura illa in ipsa reali præsentia, tanquam in medio unico talis cognitionis, quia hoc nullus Thomistarum dixit, cum affirmant omnes, & cum illis Ill. God. n. 5. medium cognitionis futurorum absolutorum esse decretum efficax Divinae voluntatis; sed est inquisitio, an prædicta præsentia futurorum posita sit necessario requisita ad cognitionem infallibilem, & intuitivam eorum in decreto efficaci, vel an non? In qua difficultate, ut ad nostrum facit intentum.

2.
1. sententia affirmat.

Ill. God.

2. sententia.

Omnes Scotistæ.

3.
1. conclusio.

Scotus.

Duplex versatur sententia. Prima tenet: præsentiam phisicam futurorum necessariam non esse ad infallibilem cognitionem eorum; bene verò ut cognitio sit intuitiva. Sic Ill. God. pro secunda parte expressè n. 16. & pro prima n. 5. In qua, ni fallor, inconsequenter procedit. Secunda absolute negat: præsentiam phisicam futurorum necessario requiri ad cognitionem infallibilem, & intuitivam illorum. Ita omnes Scotistæ, & cum illis omnes, qui negant prædictam phisicam præsentiam, inò & Molina, & si talem phisicam præsentiam concedat.

Prima conclusio: *præsentia phisica futurorum in æternitate non requiritur necessario ad infallibilem cognitionem eorum.* Sic Scotus in 1. dist. 39. §. contra istud. vers. præterea. Hanc conclusionem statuo, non quia Ill. God.

oppositum teneat, sed ut eius inconsequentiam demonstremus. Ad quod faciendum. Probat. primo conclusio: si futura cognoscerentur infallibilitè à Deo, provt in æternitate præsentia, sequeretur, nihil à Deo, ut futurum cognosci, nec cognosci vnum tamquam prius alio; consequens est falsissimum, quia Deus cognoscit Anti Christum esse futurum, & Adamum esse priorem Anti Christo: ergo phisica præsentia futurorum in æternitate non requiritur necessario ad infallibilem cognitionem eorum. Probat. sequela: in æternitate omnia sunt præsentia, & omnia sunt simul: ergo si à Deo cognoscuntur futura, provt in æternitate præsentia, nihil à Deo, ut futurum cognoscitur, nec vnum tamquam prius alio, sed omnia ut simul existentia cognoscuntur.

Prob. 1.
conclusio.

Probat.
sequela.

Confirmatur primo: si duo corpora cognoscuntur, ut perfecte inter se penetrata, non potest vnum cognosci ut prius alio secundum locum, nec ut occupans diversum locum; sed omnia, quæ sunt Divinae æternitati præsentia, cum æternitate sunt penetrata, cum nihil æternitatis sit, cui utrumque non sit præsens: ergo si futura cognoscuntur à Deo, provt in æternitate præsentia, non potest cognosci vnum ut prius alio secundum durationem, sed ut omnino simul cum illo.

4.
Confirmatur 1.
sequela.

Confirmatur secundo: illud non est prius alio duratione respectu cognitionis Dei, quod est in eadem indivisibili duratione respectu talis cognitio-

5.
Confirmatur 2.

nisi sed si futura cognosceret Deus, ut in æternitate præsentia, respectu talis cognitionis omnia futura essent in eadem indivisibili duratione, scilicet, in æternitate, quæ est indivisibilis duratio: ergo si Deus sic futura cognosceret, non daretur respectu cognitionis Dei unum futurum prius alio in duratione.

6.
*Respondet
Ill. God.
distingue
do seque-
lam.*

Respondet Ill. God. n. 43. distinguendo sequelam argumenti: si futura cognoscerentur infallibiliter à Deo, prout in æternitate præsentia, sequeretur nihil à Deo, ut futurum respectu æternitatis cognosci, concedit sequelam; ut futurum respectu nostræ durationis negat sequelam; & eodem modo ad illud de prioritatem unius ad aliud, dicit, respectu æternitatis non esse prioritatem; bene tamen in propria duratione, & in hoc sensu neganda est minor argumenti. Nec convincit amplius probatio ibi facta; nam cum æternitas, & si in se sit indivisibilis, & absque omni successione formaliter, sit tamen successiva, & divisibilis virtualiter, consequenter fit, quod licet respectu illius nihil sit futurum, nec unum prius alio, respectu tamen durationum creaturarum, quas virtualiter continet, & quibus coexistit, detur futuritio, præteritio, & prioritas; per quod patet ad secundam confirmationem, & negando paritatem, etiam ad primam patet solutio; quia duo corpora penetrata occupant eundem locum formaliter, & virtualiter; æternitas verò est virtualiter multiplex, & si formaliter sit una.

*Ad 1.
C. 2. Cō-
firmatio-
nem.*

7.
Contra 1.

Contra 1. ergo ad hoc, ut Deus cognoscat futurum, ut futurum, & unum prius alio in duratione, non iuvat præsentia eorum in æternitate. Probatur consequentia: id non iuvat respectu cognitionis alicuius, cuius reduplicatione facta destruitur talis cognitio, & cuius reduplicatione præcissa, vel non considerata, illius propriè ponitur cognitio; sed posita reduplicatione comparationis futuri ad æternitatem destruitur cognitio futuri, ut futuri, & prioritatis unius ad aliud, quia secun-

dum Ill. God. respectu æternitatis non est futurum, nec unum prius alio; & ablato, vel præcisso prædicto respectu ad æternitatem, ponitur cognitio futuri, ut futuri, & prioritatis unius respectu alterius: ergo præsentia eorum in æternitate, ut Deus cognoscat futurum, ut futurum, & unum prius alio in duratione, non iuvat, imò contradicit.

Contra 2. vel enim Deus cognoscit futura præsentia in æternitate, ut præsentia, & cum respectu ad æternitatem, vel sine tali respectu, & non ut præsentia, sed ut in propria mensura extitura? Si primum: ergo non cognoscit illa, ut futura, quia ut præsentia æternitati, & cum respectu ad illam non sunt futura. Si secundum: ergo sine tali respectu ad æternitatem, & præsentia cognoscuntur futura: ergo non est simpliciter necessaria ad cognitionem eorum præsentia realis futurorum in æternitate.

Contra 3. Ill. God. ad nostram probationem respondendo sibi ipsi contradicit: ergo nulla est eius solutio. Probatur antecedens: respondendo Ill. Godoy ad nostram probationem negat, Deum cognoscere infallibiliter futura independentè à phisica eorum præsentia in æternitate; nam prædicta nostra probatio nihil aliud intedit; sed hoc concedit Ill. God. n. 5. ubi hoc pro conclusionem statuit, & n. 8. ubi hoc probat: ergo Ill. Godoy ad nostram probationem respondendo, sibi ipsi contradicit. Unde sibi obijciendo Ill. God. nostram prædictam probationem, & illi solutionem tribuendo, inconsequentè procedit, ut sine dubio ex dictis claret.

Probatur secundo conclusio ratione ab Ill. Godoy tradita n. 8. medium infallibiliter connexum cum alio est sufficiens ratio infallibilis cognitionis illius; sed decretum efficax Divinæ voluntatis connectitur infallibiliter cum futuritione contingentium; ergo ratione illius possunt infallibiliter cognosci futura contingentia absoluta: ergo præsentia phisica illorum ad æternitatem non est necessariò requisita ad cogni-

8.
Contra 2.

9.
Contra 3.

10.
*Prob. 2.
conclusio
ratione
tradita
ab Ill. Go-
doy n. 8.*

Cōfirmatur ex Ill. God.

tionem infallibilē eorum. Quod amplius confirmatur ex ipso : contingētia conditionata cognoscuntur infallibiliter à Divino intellectu ratione decreti ; sed hæc futura non sunt phisicē Divinæ æternitati præsentia : ergo hæc præsentia non est necessaria ad cognitionem infallibilem eorum.

I 1. 2. conclusio.

Secunda conclusio: *præsentia phisica futurorum in æternitate non requiritur necessariò, vt cognitio Divina ad illa terminata sit intuitiva.* Hæc conclusio est contra Ill. Godoy cit. & probatur primo ad hominem contra Ill. Godoy: præsentia phisica futurorum in æternitate non requiritur necessariò ad cognitionē infallibilem eorū: ergo nec ad eorum intuitivam cognitionem. Antecedens est Ill. Godoy n. 8. Consequentia probatur: ideò iuxta Ill. God. præsentia phisica futurorum in æternitate nō requiritur necessariò ad cognitionem infallibilem eorum, quia decretum efficax Divinæ voluntatis est medium sufficiens cognitionis infallibilis eorum ; sed tale decretum est mediū sufficiens cognitionis intuitivæ eorum : ergo non requiritur talis præsentia ad eorum intuitivam cognitionem. Probatur minor: cognitio subsequens decretum efficax Divinæ voluntatis est necessariò intuitiva : ergo tale decretum est mediū sufficiens cognitionis intuitivæ eorum. Patet antecedēs: quia talis cognitio est visio apud Ill. God. *disp. 40. per totam præsertim §. 3.* sed visio est cognitio intuitiva iuxta ipsum *in præsentia n. 23.* ergo cognitio subsequens decretum efficax Divinæ voluntatis est necessariò intuitiva.

Est cōtra Ill. God.

Prob. 1. conclusio ad hominē contra Ill. God.

Probatur 2. conclusio ad hominem etiā contra Ill. God: futura conditionata cognoscuntur à Deo cognitione intuitiva: sed hæc futura non sunt phisicē Divinæ æternitati præsentia: ergo præsentia phisica futurorum in æternitate non requiritur necessariò, vt cognitio Divina ad illa terminata sit intuitiva. Consequentia legitima est. Præmissæ autē statuendæ sū n. Maior itaque est Ill. God. vt claret ex n. antecedenti. Si autē ipsam neget, statim resurgit contra ipsum, dari scientiam mediam inter scientiā visionis, & scientiam simplicis intelligentiæ, vt contra ipsum deduximus *disp. 37. §. 2. n. 5. & seqq.* Minor est etiam ipsius pluribus in locis, præsertim in hac disputatione n. 8. Vndè vel concedere tenetur Ill. God. dari prædictam scientiam mediā, vel concedere cogitur: præsentia phisicam futurorū non requiri necessariò, vt cognitio Divina ad illa terminata sit intuitiva, quorum utrūque est contra ipsum. Probata nostra conclusione ad hominem contra Ill. God. restat nūc eam in nostris principijs probare, quod facillimum est.

I 2. Prob. 2. ad hominē cōtra Ill. God.

Probatur itaque conclusio in Scoti principijs: omnis clara, certa, & evidens cognitio de obiecto præsentē est intuitiva ; sed cognitio Dei de futuris prædictis (præcissa phisica eorū in æternitate præsentia) est cognitio clara, certa, & evidens de obiecto præsentē: ergo præcissa eorū in eternitate præsentia, Deus intuitivè cognoscit prædicta futura: ergo præsentia phisica futurorum in æternitate non requiritur necessariò, vt cognitio Divina ad illa terminata sit intuitiva. Probatur minor: cognitio Dei de possibilibus est cognitio clara, certa, & evidens de obiecto præsentē: ergo pariter: cognitio Dei de futuris prædictis est cognitio clara, certa, & evidens de obiecto præsentē. Antecedens est Scoti *in 1. dist. 10. in fine.* Consequentia est in nostra Schola absque controversia.

Confirmatur: ideò Deus intuitivè cognoscit possibilia, quia licet nec in propria, nec in aliena mensura existāt, sunt tamen Deo præsentia, in eoque eminentiori, & perfectiori modo continentur ; sed futura prædicta (præcissa phisica eorum in æternitate præsentia) sūt Deo præsentia, in ipsoque eminentiori, & perfectiori modo continentur: ergo præcissa futurorū in æternitate præsentia, Deus intuitivè illa cognoscit: ergo præsentia phisica futurorū in æternitate non requiritur necessariò,

Confirmatur: ideò Deus intuitivè cognoscit possibilia, quia licet nec in propria, nec in aliena mensura existāt, sunt tamen Deo præsentia, in eoque eminentiori, & perfectiori modo continentur ; sed futura prædicta (præcissa phisica eorum in æternitate præsentia) sūt Deo præsentia, in ipsoque eminentiori, & perfectiori modo continentur: ergo præcissa futurorū in æternitate præsentia, Deus intuitivè illa cognoscit: ergo præsentia phisica futurorū in æternitate non requiritur necessariò,

Confirmatur: ideò Deus intuitivè cognoscit possibilia, quia licet nec in propria, nec in aliena mensura existāt, sunt tamen Deo præsentia, in eoque eminentiori, & perfectiori modo continentur ; sed futura prædicta (præcissa phisica eorum in æternitate præsentia) sūt Deo præsentia, in ipsoque eminentiori, & perfectiori modo continentur: ergo præcissa futurorū in æternitate præsentia, Deus intuitivè illa cognoscit: ergo præsentia phisica futurorū in æternitate non requiritur necessariò,

I 3. Prob. 3. ex principijs Scoti.

I 4. Cōfirmatur 1.

Secundo.

cessario, ut cognitio Divina ad illa terminata sit intuitiva. Confirmatur secundo: si aliquid impediret, ne cognitio Dei de prædictis futuris esset intuitiva (præcissa phisica eorum in æternitate præsentia) esset, quia cognitio Divina non terminaretur ad eorum existentiam, nec in propria, nec in aliena mensura; sed hoc non impedit in possibilibus iuxta nostra principia, nec in futuris conditionatis iuxta Ill. God. ex dictis, ut cognitio Dei ad illa terminata sit intuitiva: ergo cognitio Dei terminata ad prædicta futura (præcissa phisica eorum in æternitate præsentia) est intuitiva: ergo præsentia phisica futurorum in æternitate non requiritur necessario, ut cognitio Divina ad illa terminata sit intuitiva.

I 5.
Tertio.

Confirmatur 3. explicando differentiam nostræ, & Divinæ cognitionis circa rerum intuitionem: nam idcirco in nobis ad cognitionem intuitivam requiritur actualis existentia, quia alioquin non causaretur in nostro intellectu clara, & evidens notitia præsentia rei; notitia enim nostra oritur à rebus ipsis, vnde nisi res sint omnimode præsentis, non causabitur in nobis clara notitia, & non possunt nobis vere esse præsentis, nisi vere actualiter existant. At Dei scientia non oritur à rebus, ac per inde non requirit actualē eorum existentiam, ut de illis habeat intuitivam notitiam; cum essentia Divina multo perfectiori modo eas intellectui Divino obijciat; quam se ipsas secundum suas reales actuales existentias ipsi obijcerent: ergo ad Dei scientiam intuitivā non requiritur actualis rei existentia: ergo Divina cognitio circa prædicta futura (præcissa phisica eorum in æternitate præsentia) erit intuitiva: ergo præsentia phisica futurorum in æternitate non requiritur necessario, ut cognitio Divina ad illa terminata sit intuitiva.

§. II.

Occurritur duplici argumento Ill. God.

Arguit 1. Ill. God. n. 20: de ratione notitiæ intuitivæ, ab abstractiva distinctæ, est, quod terminetur ad obiectum extra causas existens; & consequenter in aliqua duratione; at futura ab æterno non existunt in propria durationis mensura; ergo ut ab æterno terminent intuitivam notitiā, omnino est necessarium, quod ab æterno existant in mensura æternitatis. Maiorem autē tripliciter probat; sed relicta eius prima probatione, ut porē D. Thomæ, ideòque nobis non nocete.

Primo probat maiorem n. 21: quia notitia abstractiva per hoc constituitur, quod abstrahat ab exercitio existentia in obiecto, quod inspicit: ergo intuitiva notitia, ut ab illa distincta, petit obiectū actu exercitè existens extra causas. Probat 2. ex diffinitione notitiæ intuitivæ, qua dicitur, quod *est notitia rei præsentis, ut præsens est*; at hæc diffinitio debet necessario intelligi de præsentia phisica, & non solū de obiectiva; cū etiā abstractiva notitia in sui obiecto inspiciat obiectivā præsentiam; ergo de ratione intuitivæ notitiæ est terminari ad obiectum actu exercitè extra causas existens.

Respondeo ad argumentum negando maiore, ad cuius primā probationē distinguo antecedens: notitia abstractiva per hoc constituitur, quod abstrahat ab exercitio existentia realis præcissè in obiecto, quod inspicit nego antecedens; existentia realis, vel obiectivæ, claræ, & evidenter concedo antecedens, & nego consequentiā, quia notitia intuitiva, ab abstractiva distincta, solū petit existentia obiectivā clarā, & evidentē. Vnde ultima ratio constitutiva, & distinctiva notitiæ intuitivæ, ut intuitiva est, non est existentia ut cumque, sed præsentia obiecti in tali existentia, seu præsentia abiectiva clara, & evidens, ut ex Scoto colligitur in 2. dist. 3. quæst. 9. ad quæst. ex

I 6.

Arguit
1. Ill. Godoy.

I 7.

Prob. 1.
maiorem

Secundo.

I 8.

Respondeo
ad argumentum.Ad 1.
probationem.

quo

Ad secundam.

19. Dices pro Ill. God.

quo manifestè apparet, quæ sit ratio constitutiva notitiæ abstractivæ, & quo modo distinguenda est maior secundæ probationis, qua distinctione tota ruit. Hæc solutio cum dictis num. 13. 14. & 15. consonat.

Dices pro Ill. God, contra hanc solutionem: licet phisica præsentia non sit ratio constitutiva notitiæ intuitivæ, ut ab abstractiva distinguitur; est tamen quid necessario requisitum ad illam: ergo sine phisica præsentia obiecti nequit dari notitia intuitiva: ergo præcisæ phisica præsentia futurorum in æternitate Deus illa intuitivè non cognoscit: ergo præsentia phisica futurorum in æternitate requiritur necessario, ut cognitio Divina ad illa terminata sit intuitiva. Hæc replica videtur magis proportionata pro conclusione Ill. God. quæ ratio ab ipso adducta; nam ad suam salvandam conclusionem sufficit, quod ad notitiæ intuitivæ necessario requiratur phisica præsentia, licet non sit ratio constitutiva ipsius, ut attendenti parebit.

20. Respondeo

Respondeo distinguendo antecedens: licet phisica præsentia non sit ratio constitutiva notitiæ intuitivæ, ut ab abstractiva distinguitur; est tamen quid necessario requisitum ad illam, quando res per se immediate movet intellectum ad cognitionem concedo antecedens; quando movent per aliud perfectiori modo continens cognoscibilia, quam ipsæ res sunt in se cognoscibiles nego antecedens, cum utraque consequentia; nam cum prædicta futura non moveant per se immediate intellectum Divinum ad eorum cognitionem, sed per essentiam Divinam continentem eminentiori modo futura; ideo ut notitia Dei circa illa sit intuitiva, non requiritur phisica præsentia eorum. Et hoc est, quod ait Scotus cit. & etiam quodlib. 14. in initio, pro cognitione intuitiva possibilem. Denique retorqueo tam

Retorq.

argumentum, quam replicam pro Ill. Godoy factam ex dictis num. 11. & 12. quæ sunt retorsiones ad hominem in ipsum.

Instabis adhuc pro Ill. God: Deus cognoscit prædicta futura eodem modo, quo cognoscibilia sunt; sed præcisæ phisica eorum in æternitate præsentia sunt cognoscibiles abstractivè: ergo præcisæ eorum in æternitate præsentia Deus illas abstractivè cognoscit: ergo præsentia phisica futurorum in æternitate requiritur necessario, ut cognitio Divina ad illa terminata sit intuitiva. Respondeo concessa maiori; distinguendo minorem: sed præcisæ phisica eorum in æternitate præsentia sunt cognoscibiles abstractivè in se ipsis omitto minorem; in causa eminentiori modo illa continente nego minorem, & consequentiam; claretque solutio per dicta num. antecedenti, & retorqueo, ut ibi.

21. Instabis pro Ill. Godoy.

Respondeo

Arguit secundo Ill. Godoy num. 26, quia non minus est de ratione intuitionis terminari ad obiectum præsens, quam de ratione gaudij terminari ad bonum possessum; at ad rationem gaudij non sufficit terminari ad obiectum possessum possessione possibili, futura, aut præterita, nec possessione actuali obiectiva, sed phisica, & realis: ergo ad rationem notitiæ intuitivæ sufficiens non erit præsentia possibilis, præterita, aut futura, nec actualis in esse obiectivo, sed necessario exigitur phisica actualis præsentia. Respondeo negando maiorem: quia de ratione intuitionis est terminari ad obiectum præsens, sive phisicè, sive obiectivè modo explicato; de ratione verò gaudij est terminari ad obiectum possessum possessione phisica præcisè. Nec contra hoc aliquid adducit Ill. Godoy. Et hæc de ista disputatio ne, & tractatu.

Retorque

22. Arguit secundo.

Respondeo

TRACTATUS QVINTVS.

DE DIVINIS IDÆIS.

Tractat Doctor Subtilis de Idæis Divinis in 1. *distinct.* 35. *quest.* unica §. & *Verf.* ad ista; & *distinct.* 36. *quest.* unica §. contra ista arguitur, *Verf.* præterea quarto; & in 4. *distinct.* 50. *quest.* 3. §. respondeo. Et per ea, quæ in his locis docet Magister, examinanda sunt, quæ Ill.

Godoy cum Doctore Angelico ab ipso citato in disputationem vertit. Pro quarum explicatione. Sit.

DISPUTATIO

QVADRAGESIMA TERTIA.

An Idæa in Deo sit Divina Essentia, vel creatura obiectivè existens in Divino intellectu?

§. I.

Idæarum existentia probatur.

Num. 1
*Idea est
nomen
Græcum
derivatū
ab Idos.*

Idæa est nomen Græcum derivatū ab *Idos*, quod est video, & inspicio, & latine idem sonat, quod exemplar, forma, & ratio, ut docet D. Aug. lib. 83. *questionum quest.* 46. Forma (in quā) illa, quæ est exēplar, ad cuius similitudinē Artifex operatur. Exemplar (in quam) non externū, quod interdū sibi ante oculos proponit Artifex imitandū; sed internū, nempe, Idolū, vel simulacrū, sive imago illa, quā in mente sibi Artifex efformat, ut ad eius instar aliquid extra efficiat; hoc namque internū exemplar semper est necessariū ad actionē artificis; non autem illud externū, ut manifestū est in primis inventoribus alicuius operis artificiosi, cuius non habuerunt, nisi exēplar internū ab ipsis formatū. Dicitur ergo Idæa interprim exemplar.

Has igitur Idæas dari adeo exploratū est apud Catholicos, ut D. Thomas (verba sunt Ill. God.) in 1. *sentent. distinct.* 36. *quest.* 2. art. 1. in *argumento*. 1. sed contra, referat ex August. lib. 83. *questionū quest.* 48. quod qui negat Idæas esse, negat filiū esse, quod est hæreticū: & *quest.* 3. de *veritate art.* 1. in *argum.* 1. sed contra ex eodē August. lib. de *Civitate Dei*, quod qui negat Idæas esse, infidelis est; quia negat filiū esse. Quam veritatē etiā Philosophi Gentiles agnoverunt. Plato in *Tymeo*, qui iuxta Augustinū primus idæa nomen invenit, rem tamen ipsam antiquiores cognovere, ut de Socrate refert Eusebius lib. 11. de *præparatione Evangelica cap.* 1. Id ipsum de Philone, & Plotino, & Magno Trimegisto referunt alij. In eandem conspirant

2.
*In Deo
dantur
Idæa.*

sententiā Seneca *Epist.* 66. Tullius *lib.* 1. *Tusculariarum quaestionū.* Aristoteles 7. *Metaphisica*, & alibi saepe imponens Platoni Idæas à singularibus extra intellectum separatas posuisse, quod tamen negat August. *lib.* 83. *quaestionum quaest.* 46. ubi veram de Idæis sententiā attribui Platoni, dicēs, rationes rerum in Divina mente ab æterno existentes, idæas appellasse, atque in hoc sensu Platonis sententiam, præter Augustinum, acceperunt Cælius Rodiginus *lib.* 16. *lectionū antiquarum cap.* 16. Clemens Alexandrinus *lib.* 4. *Stromatum ad finē*; Et Eugubinus ex Plutarcho *lib.* 1. *de peremni Philosophia*. Quod omnes secuti Scholastici Doctores in 1. *dist.* 36. & Theologi cum D. Thoma in præsentitā tamquā certam veritatem statuerunt, idæas esse admittendas, in Deo quidē respectu omnīū rerum, quas causat; in creaturis autem solum respectu rerū arte factibilium.

3. Caterum quia ex diffinitione idææ Scotus deduxit, idæas esse in Deo necessario admittendas; idē priusquam declaretur existentia idæarū in Deo, diffinitionē idææ declarare est necessariū. Idæa ergo sic à Seneca in quadā Epistola fuit diffinita: *Idæa est exemplar, ad quod artifex inspiciens operatur, quid quid operatur*; qua diffinitione vsus est Arist. 7. *metaphisica cap.* 7. *textu* 32. D. August. *lib.* 83. *quaestionū quaest.* 46. sic idæam diffinivit: *est principalis quædā forma, vel ratio rerū stabilis, quæ ipsa formata non est, ac per hoc æterna, ac semper eodē modo se habens, quæ in Divina intelligentia continetur*; iuxta quam Augustini diffinitionē aliā breviorē, & clariorē assignavit Scotus in 1. *dist.* 35. §. 6. v. *ad ista*, quæ sic se habet: *Idæa est ratio æterna in mente Divina secundū quam aliquid est formabile extra, ut secundū propriam rationem eius.*

4. Ex hac idææ diffinitione statim deducit Doctor: idæas esse in mente Divina necessario admittendas, quod sic probat Magister Subtilis *cir.* Deus om-

nia causat, vel causare potest; sed non irrationabiliter: ergo habet rationē, secundū quā format. Atqui non eandē omniū: ergo singula proprijs rationibus format. Tunc sic, sed non rationibus extra se; quia non eget in efficiendo aliquo alio à se: ergo rationibus in mente sua. Sic Scotus. Atqui hoc est idæa: ergo datur in Deo. Confirmatur: omne agens per intellectū habet exemplar, instar cuius operatur ad extra; sed Deus respectu creaturarū agit per intellectū, scilicet, cognoscendo prius quid quid facturus est extra: ergo habet in mente sua exemplar instar cuius operatur; sed hoc est idæa: ergo datur in Deo.

Hæc est ratio Magistri Subtilis, quā desumpsit ex August. *lib.* 83. *quaestionum quaest.* 46. illis verbis: *quis audet dicere: Deum irrationabiliter omnia condidisse? Quod si recte dici, & credi non potest, restat, ut omnia ratione sint condita.* Et paucis interpositis: *atque has rerū rationes, principales appellat idæas Plato, non solū sunt idææ, sed ipsæ veræ sunt.* Ratio autem D. Thomæ, qua vsus est in 1. *art. huius quaest.* & ab Ill. God. traditur n. 2. eadē est cū ratione Scoti; nec mirum, quod Angelicus, & Subtilis Doctor in ratione cōveniant, cum vniuniformiter existentiam idæarū in Deo statuunt, licet discordēt in assignanda ratione idææ in Deo.

Sed Dices: August. *cir.* asserit: Deum extra se nihil cognoscere; sed si daretur idæa in Deo, deberet esse extra Deum: ergo iuxta Augustinū non datur idæa in Deo. Accedit etiā Dionisius de Cælesti Hierarch. *cap.* 7. asserente: Deum non cognoscere res secundū idæam. Et denique Anselmus in *Monolog.* *cap.* 23. dicente: satis manifestū esse in Verbo, per quod facta sunt omnia, non esse similitudines rerum; ergo non sunt idææ.

Respondeo 1. D. August. solū velle: Deum non habere extra se exemplar externū, quo vti solent pictores, quod est verū, & de quo non loquimur, ut dictum est n. 1. Et hoc modo explican-

tendas in Deo, probat Scotus.

Confirmatur.

5. Prob. ex D. Aug.

6. Dices.

7. Resp. 1.

Secundo. dus est D. Dionisius. Ad obiectionem Anselmi respondeo: solum velle: verbum non accipere similitudines rerum ab ipsis rebus, cum potius similitudines sint in illo, cum omnia per ipsum facta sint, scilicet, res ipsæ, & ipsarum similitudines. Illæ namque in esse existentia; istæ verò in esse diminuto, seu cognito. Et explicatio hæc constat ex ipso textu attentè inspecto. Respondeo secundo: falsam esse minorem positam in argumento, quia idæa non est extra Deum; sed in ipso Deo, non subiectivè, nec unitivè, nec identicè, sed obiectivè tantum; & hoc est intentum D. Dionisij, & Anselmi, ut clarebit per dicenda. §. 6.

§. II.

Vera sententia eligitur, & probatur.

8.

His itaque præiactis circa existentiam, & diffinitionem idæa, in quibus nihil controversiæ versatur, quod in examen vertimus, est: an idæa, ad quam Deus inspiciens creaturas producit, sit Divina essentia; vel creatura ipsa obiecta Divino intellectui? In qua difficultate placita varia derelinquens, ut ad nostrum intentum facit, duplex ex diametro opposita sententia versatur. Prima asserit: rationem Divinarum idæarum in aliquo increato consistere. Sic cum Doctore Angelico Ill. God. n. 10. Secunda per oppositum substat: idæas creaturarum propriè, & formalitèr sumptas in mente Divina esse ipsas met creaturas à Deo præconceptas ut factibiles, ita ut obiectivè tantum in Divina intelligentia contineantur, tamquam obiecta terminativa illius, quod quidem est illud esse cognitum, quod esse diminutum, & secundum quid appellat Scotus, quod habent res possibiles ab intellectu Divino. Sic Scotus in 1. dist. 35. §. ad ista, & dist. 36. §. contra ista arguitur, vers. præterea quarto, & ego cum ipso.

9.

Hæc vera, & nostra sententia probatur 1. ex Augustino lib. 83. quæst. quæst. 46. ubi loquens de Divinis idæis ait: siquidem tanta vis in idæis consti-

tuitur, ut nisi eis intellectis sapiens esse nemo possit. Itè: quod sint formæ æternæ incommutabiles in mente Divina. Et 5. confessio. de eisdem loquens, inquit: Beatus est, qui te, & illa novit, nec propter illa beator; ergo ex D. Augustino non essentia Divina, sed creaturæ cognitæ sunt idæa. Probatur consequentia: iuxta hæc verba Augusti. scilicet, quod sint formæ æternæ &c. idæa multiplicantur in Deo; & iuxta hæc: Beatus est, qui te, & illa novit &c. idæa non pertinet ad obiectum beatitudinis; sed repugnat essentiam Divinam multiplicari, & ad obiectum beatitudinis non pertinere: ergo ex D. Augustino non essentia Divina, sed creaturæ cognitæ sunt idæa.

Probatur 2. ex Aristotele 7. Metaph. tex. 23. & 30. ubi ait: sanitatem extra fieri ex sanitate intra, & domum extra ex domo intra, & ne aliquis putaret, per sanitatem intra intelligere aliquid subiectivè in intellectu existens, puta, conceptum formale, sed intelligere aliquid obiectivè in ipso existens, ait tex. 23. ab arte autem fiunt, quorum forma in animas formam autem dico ipsum, quod quidem erat esse uniuscuiusque. Et infra: quare quodammodo ex sanitate sanitatem accidet fieri, & domum ex domo: ergo ex Aristot. creatura quodammodo fit ex creatura; scilicet, creatura in esse reali, & phisico ex ipsa in esse obiectivo idæaliter, ut de domo, & sanitate testatur Aristoteles.

Probatur 3. ex Boecio 3. de consolatio. dicente: tu cuncta superno ducis ab exemplo, pulchrum pulcherrimus ipse mundum mente gerens. Vbi nomine superni exemplaris, ex quo Deus, veluti ex idæa, produxit orbem, intelligit Boecius ipsum orbem ab æterno mente à Deo gestum: ergo ex Boecio creatura est idæa in Divina mente. Has auctoritates Ill. God. non adducit, ideòque solutionem eis adhibere non valeo. Quid autem ad ea, ex quibus nostræ rationes formandæ sunt, respondeat, infra videbimus, dum nostram sententiam rationibus firmemus.

nostra sententia.

10. Prob. 2. ex Aristotele.

11. Prob. 3. ex Boecio

12.
Prob. 4.
ex autho-
ritate S-
coti.

Probatur denique Scoti authorita-
te in 1. dist. 35. cit. n. 8. vbi hæc ha-
bet: *Deus omnia causat, vel causare
potest, non irrationabiliter: igitur ha-
bet rationē secundū quam format; non
autem eandē omnīū: ergo singula pro-
prijs rationibus format; non autē ratio-
nibus extra se, quia non eget in efficien-
do aliquo alio a se: igitur rationibus in
mente sua: nihil autem in mēte sua est,
nisi incommutabile: ergo omne formabi-
le potest formare secundū rationē pro-
priam sibi æternā in mente sua: nihil
autē in mente sua tale ponitur, nisi idæa
secundū istam descriptionē: igitur vide-
tur, quod lapis intellectus possit dici
idæa. Ipse enim habet omnes istas con-
ditiones, quia ipse est ratio factibilis ex-
tra, propria sibi, sicut arca in mente
potest dici ratio respectu arcæ in mate-
ria, & est propria ratio, secundū quam
arca in materia formatur, & ista ratio
est æterna in mente Divina, ut cognitū
incognoscere per actū intellectus Divi-
ni. Nihil clariū pro vera sententia.*

13.
Dices.

Respondeo

Dices: Scotus per verba relata, quæ
ex D. Augustino desūpsit, vocat idæas
rationes æternas, incommutabiles, &
permanentes; sed hoc creaturis con-
venire nequit: ergo iuxta Scotū, & D.
Augustinū nequit illis convenire ratio
idææ. Respondeo explicando Scotū, &
D. Augustinū: idæas vocat rationes
æternas, incommutabiles, & permanen-
tes in se ipsis formaliter consideratas
nego maiore; ut sunt in mente Divina,
& substant Divinæ intelligentiæ con-
cedo maiorem; quia ut sic participant
esse Divinæ cognitionis. Et hoc est,
quod Scotus expræssit per illa verba:
*& ista ratio est æterna in mente Divi-
na, ut cognitū incognoscere per actum
Divini intellectus; ex quo distingo
minore è contra, & nego consequentiā.*

14.
Instabis.

Instabis: Scotus in 4. dist. 50. quæst.
3. §. respondeo, ait: essentiā Divinam,
ut in ratione obiecti primarij repræ-
sentantē creaturas, esse idæam creatu-
rarū: ergo iuxta Scotum creaturæ non
sunt idææ in Deo. Hæc consequentia
est manifesta; alioquin essentia Divi-

na non in ratione obiecti primarij sed
secundarij, esset idæa, quod est contra
Scotum citatum. Respondeo: Scotum
ibi non loqui absolute, sed ex suppo-
sitione à D. Thoma facta, scilicet, quod
idæa sit prima ratio cognoscendi alia
à se motivè, vel quasi principiativè;
data enim hac hypotesi, inquit Doc-
tor: essentiā Divinā verè, & propriè si-
bi vindicare rationē idææ; non ramen
ut à D. Thoma ponitur, nempe, sub
aliquo respectu participabilitatis, vel
imitabilitatis; sed sub ratione mere
absoluta; cum antecedentè ad tales
respectus cognoscat Deus creaturas
possibiles; alioquin cognoscerentur
respectus, quin extrema præcognos-
cerentur.

Et quod loquatur Scotus ex tali sup-
positione, constat evidentè ex dubio,
quod ibi movet Doctor verbis condi-
tionalibus dicens: *sed quid facit idæa,
si ponatur ad cognitionem, & visionem
illā concurrere &c.* Deinde clare cōs-
tat ex mente Doctoris, nempe in 1.
dist. 35. idæam non esse rationē primā
movendi, aut principiativè repræsen-
tandi in esse cognito res possibiles, sed
potius esse ipsas res factibiles ab essen-
tia repræsentatas, ut obiecta secunda-
ria mere terminatia Divinā cognitio-
nē. Loquitur ergo Scotus in 4. cit. non
absolute, sed ex suppositione à D. Tho-
ma facta per modum disputandi con-
cessa, ex quo nihil contra nos.

§. III.

Rationibus stabilitur vera sententia.

PRIMA ratio pro vera sententia est:
creaturæ cognitæ à Deo convenit
idææ diffinitio: ergo obtinet rationem
idææ. Probatur primo antecedens; nā
lapis cognitus à Deo est ratio sui ip-
sius, ut factibilis ad extra, sicut arca in
mente est propria ratio secundū quam
in materia formatur; & aliās ab æter-
no cognoscitur: ergo creatura cognita
est ratio æterna in mente Divina, se-
cundū quā aliquid est ad extra facti-
bile, in quo consistit idææ diffinitio,

Respondeo

15.

16.

1. ratio
pro vera
sententia

Prob. 1.
antecedens.

Prob. 2.

provt ab Scoto traditur. Probatur secundo idē antecedens; nam idē iuxta vulgarem sui diffinitionē est id, *ad quod aspiciēs artifex operatur*; at Deus creaturam aspiciens illam ad extra producit: ergo creaturæ conuenit idē diffinitio.

17.
Respondet
Ill. God.
ad ratio-
nem.

Respondet Ill. God. n. 29. negando antecedens, ad cuius primā probationē negat etiā antecedens: lapis enim cognitus à Deo non est ratio cognoscendi se ipsum, cum Deus cognoscat creaturas, non ratione illarū, sed ratione suæ essentiæ, vt causæ, medijs, & obiecti prius cogniti. Nec est ratio producendi, cum non sit ratio producendi per modū principij effectiui, nec per modum formæ extrinsecæ, quæ imitanda proponitur.

Ad 1.
probatio-
nē ante-
cedentis.

18.
Ad se-
cundam.

Ad secundam probationē respōdet n. cit. distinguendo dupliciter minorē. Primo: inspiciendo creaturas, vt finē, & regulam suæ operationis negat minorē; præcisē, vt effectum concedit minorē, & negat consequentiā; quia ad rationē idē primus modus inspectionis requiritur, vt denotat illa particula *ad quam* posita in diffinitione idē. Secundo: inspiciendo creaturas, vt imitandas negat minorē; præcisē vt causandas concedit minorē, & negat consequentiā, quia vt essent idē, deberent isto secundo modo inspicere.

19.
Impugna-
tur solu-
tio Ill. Go-
doy.

Impugnatur solutio Ill. Godoy ad nostrā primā probationē: quod lapis cognitus à Deo non sit Deo ratio, vel motivum cognoscendi se ipsū, nec ratio se ipsū producēdi, non tollit, quod sit idē in Deo: ergo ruit solutio. Probatur antecedens: licet ad rationem idē in artifice creato requiratur, quod sit ratio, vel motivū cognoscendi, ratioque producendi per modum formæ extrinsecæ, quæ imitanda proponitur; hoc tamen non requiritur ad rationem idē in Deo: ergo &c. Consequentia patet; nam hoc, quod est, esse motivum cognoscendi, & causam exemplarem operis ad extra, non ponitur in diffinitione idē, vt claret ex quacūque illius diffinitione assignata.

Antecedens verò probatur 1. licet potentia executiua artificis creati errare possit, & à vera regula deficere; potentia verò executiua Dei non potest errare, nec à vera regula deficere: ergo licet ad rationem idē, &c. Probatur consequentia: idē in artifice creato datur idē, quæ sit ratio, vel motivū cognoscendi, & causa exemplaris operis ad extra, quia potentia illius executiua errare potest, & à regula vera deficere; sed potentia executiua Dei nec potest errare, nec à regula vera deficere: ergo &c.

Probatur 2. prædictum antecedens: licet idē in artifice creato sit practica, in Deo tamē non practica, sed speculativa est: ergo &c. Antecedens patet: nam idē practica includit notiā dictatiuā de operando, estque regula operationis, quod in artifice creato non inconuenit, imò est necessarium; Deo autem repugnat, cum nulla regula, aut directione egeat, qui nullius erroris est capax. Consequentia probatur: idē in artifice creato datur idē practica, quia indiget notiā dictatiua de operando, & regula directionis; sed Deus hoc non indiget, imò ipsi repugnat regula, aut directio: ergo &c.

Ex his impugnata manet duplex solutio Ill. God. ad secundā probationē nostri antecedentis; quia licet esse finem, & regulā operationis conueniat idē practicæ, quæ in artifice creato reperitur; idē autē speculatiuæ, qualis est, quæ in Deo datur, hoc habere repugnat. Et hoc est, quod docuit *int. dist. 38.* vbi docet: idēas Diuinas non esse practicas, sed speculativas, de quorū ratione solū est formalitè ostendere operabilia obiectiue modo speculativo, nec aliā causalitatē præter istā (si causalitatis nomen meretur) exercere possunt respectu operis faciendi ob rationes iam assignatas.

Sed licet iam ex dictis sufficienter doctrina Ill. God. impugnata maneat, amplius ipsam impugno, retorquendo primo contra ipsam: nam iuxta Ill. God. n. 1. & 2. datur in Deo idē ad effi-

20.

Prob. 1.
Antecedens.

21.

Prob. 2.

22.

23.

Retor-
queo 1.
contra
Ill. God.

cien-

ciendum opus ad extra; sed hæc idæa, quæcūque sit, non est regula suæ operationis: ergo falsè negat creaturis rationem idæa in Deo, quia non sunt regula operationis Divinæ. Probatur minor: potentia executiva Dei nullius erroris est capax: ergo idæa in Deo, quæcūque sit, non est regula suæ operationis. Probatur consequentia: vbi nullus potest esse error, nulla regula opus est; sed potentia executiva Dei nullius erroris est capax: ergo idæa in Deo, quæcūque sit, non est regula suæ operationis.

24.
Retorq. 2

Retorqueo 2. quod idæa in artifice creato habeat rationem regulæ, finis, causæ, obiecti motivi &c. Non infert, quod idæa in Deo habeat prædictam rationem: ergo falsè negat creaturis rationem idæa in Deo, quia non sunt regula, finis, causa, obiectum motivum &c. Probatur antecedens: quod verbū in artifice creato immediatè repræsentet artificiatū, & ab illo immediatè moveatur, non infert, quod Divina essentia, vt obtinet rationem verbi, repræsentet, nec repræsentare posset immediatè creaturas: ergo pariter: quod idæa in artifice creato habeat rationem regulæ, finis, causæ, obiecti motivi &c, non infert, quod idæa in Deo habeat prædictam rationem.

25.
Antecedens est
expressa
doctrina
Ill. God.

Antecedens est expressa doctrina Ill. God. in præsentī n. 158. cuius rationem vtriusque partis, vt ab ipso traditur, transcribo. Ill. God. n. cit. reddendo rationem pro verbo in artifice creato sic ait: *hoc enim nullam repugnantiam habet, vt experientia constat in artifice perito, qui multoties absque exemplari extrinseco mouente ad formandū conceptū artificiatū efficiendū, ipsū immediate concipit, & mediante hoc conceptu efficit artificiatum.* Et rationem reddendo pro Divina essentia, vt obtinet rationem verbi, hæc ait: quod patet; nam Divina essentia, vt obiectum eodem ordine repræsentat, quo repræsentat vt species, & quo se ipsum, & creaturas cognoscit intellectus Divinus; sed Divina essen-

tia, vt species, non potest immediatè repræsentare creaturas, nec intellectus Divinus illas potest immediatè cognoscere, sed mediante Divina essentia prius cognita, & repræsentata, vt fusè disp. 25. & 26. docuit: ergo vt verbum non repræsentat immediatè creaturas, sed medio se ipso, vt obiecto prius repræsentato.

Consequentia autem probatur: idè iux Ill. God. cit. nequit essentia Divina, vt obtinet rationem Verbi, immediatè repræsentare creaturas, licet hoc faciat Verbum in artifice creato, quia hoc repugnat essentia Divinæ, prout obtinet rationem Verbi; non verò repugnat Verbo in artifice creato; atqui repugnat, quod idæa in Deo habeat rationem regulæ, finis, causæ, obiecti motivi &c; non verò repugnat, quod idæa in artifice creato habeat prædictā rationem, vt probatū manet: ergo &c. Probat. 2. consequentia prædicta: bona consequentia est, consequentia sumpta ex paritate ab idæa formali ad idæam obiectivam, proportionem in vtraque servata; sed consequentia prædicta sumpta est ex paritate ab idæa formali ad idæam obiectivā, servaturque in vtraque proportio: ergo bona, & legitima est prædicta consequentia. Maior est certa. Minor quoad primam partem est ipsius Ill. God. n. 134. vbi tenet: Essentiam Divinam sub ratione Verbi esse idæam formalem. Quoad secundam constat ex ipsa. Consequentia infertur.

Retorqueo 3. & declarantur dicta, simulque reiicitur tota doctrina Ill. Godoy: ex eo, quod creatura cognita sit idæa obiectiva in Deo, non sequitur, quod creatura cognita sit regula operationis Dei: ergo creatura cognita est idæa obiectiva in Deo. Probatur antecedens: ex eo, quod essentia divina, prout obtinet rationem verbi, sit idæa formalis in Deo, non sequitur, quod immediatè repræsentet creaturas: ergo &c. Antecedens est Ill. God. cit. Consequentia probatur: non minùs idæa formalis in arti-

26.
Conse-
quentia
probat
ur

Secundo.

27.
Retor-
queo 3.

fice creato habet immediatè repræsentare artificiatū, ac idæa obiectiva habet esse regulam operis externi; sed iuxta Ill. God. ex eo, quod essentia divina, provt obtinet rationem Verbi, sit idæa formalis in Deo, non sequitur, quod immediatè repræsentet creaturas; ergo &c. Maior est evidens. Minor est Ill. Godoy, & consequentia paritate videtur manifesta, Ultra quod.

28.

Sic ipsam demonstro: ideò iuxta Ill. God. idæa formalis divina nequit immediatè repræsentare idæatū, quia hoc repugnat idæa formali divinæ; sed non minùs repugnat (supposito, quòd creatura cognita sit idæa obiectiva in Deo) quod sit regula operationis Dei: ergo si ex eo, quod essentia divina, provt obtinet rationem Verbi, sit idæa formalis in Deo, non sequitur, quod immediatè repræsentet creaturas; ex eo, quod creatura cognita sit idæa obiectiva in Deo, non sequitur, quod creatura cognita sit regula operationis Dei.

29.

Retor-
queo 4.

Retorqueo 4: ex eo, quod inter exemplar creatū, & exemplatū detur similitudo formalis, nō sequitur, quod inter exemplar divinū, & exemplatū detur formalis similitudo: ergo ex eo, quod idæa creata sit regula, & finis operationis, non sequitur, quod idæa divina sit regula, & finis operationis: ergo tota ruit solutio Ill. God. Secunda consequentia ex prima inferitur. Prima autem ex antecedenti ratione paritatis semper erit vera. Antecedens autem est Ill. God. n. 173, ob replicas prædictas contra solutionem Ill. Godoy, & has retorsiones in ipsam factas.

30.

2. Ratio
pro nos-
tra vera
sententia.

Secunda ratio pro nostra vera sententia est: id, quod in mente artificis creati est idæa obiectiva, debet etiam servata proportionè, & imperfectionibus semotis, esse idæa in mente artificis increati; sed id, quod in mente artificis creati est idæa, est ipsa res ab ipso facienda, provt ab ipso præconcepitur, vt rationabiliter operetur: er-

go ipsa res à Deo facienda, provt ab ipso præconcepitur, est idæa in mente artificis increati: ergo creatura ipsa à Deo præconcepta, vt factibiles, sunt idæa obiectivæ in Deo. Maior cum consequentijs tenet. Minor verò constat ex Philosopho cit. n. 10. dicente: *domum extra fieri à domo intra*, idest, à domo in mente, & *sanitatem corporis à sanitate in mente*.

Solutiones Vazquez, & Molina ad hanc nostrā probationē impugnat Ill. God. n. 39. & 40; ipse verò n. 41. respondet 1. negando maiore; & ratio discriminis est: nā Deo repugnat, aliquid à se distinctū habere pro fine, & regula suæ operationis; secus autē artificii creato, & idcirco non mirum, quod respectu istius res ipsa efficienda fortiaur rationem idæa; non autem respectu Dei.

Cæterum hæc solutio Ill. God. provenit ex eo, quod nostrā rationē non formavit, vt nos formavimus; ideòque sese rejicit: nam artificē creatum habere idæam pro fine, & regula suæ operationis, est imperfectio in artifice creato: ergo hac imperfectioe semota, vera est nostra maior, scilicet, id quod in mente artificis creati est idæa obiectiva, debet etiam servata proportionè, & imperfectionibus semotis, esse idæa in mente artificis increati. Consequentia claret. Antecedens est certum; nam ideò artifex creatus habet idæā pro fine, & regula suæ operationis, quia eius potentia executiva errare potest, & à vera regula deficere; sed hoc est imperfectio in artifice creato, vt de se est manifestū: ergo artificē creatū habere idæam pro fine, & regula suæ operationis est imperfectio in artifice creato.

Et vt videatur, hanc solutionē rationi nostræ non satisfacere; Contra 2. & simul probabitur prædicta maior: id, quod in mente artificis creati est idæa formalis, est etiā servata proportionè, & imperfectionibus semotis, idæa formalis in mente artificis increati: ergo pariter: id, quod in men-

31.

Respondet
Ill. God.
1.

32.

Contra 1.

33.

Contra 2.

te artificis creati est idæa obiectiva, debet etiā servata proportionē, & imperfectionibus semotis, esse idæa in mente artificis increati. Antecedens est ipsius Ill. God. n. 134. asserens: Essentiā Divinā, vt Verbū, esse idæam formale, tenens etiā Verbū creatum esse idæam formale in artifice creato. Quod autē hoc sit, imperfectionibus semotis, ex ipso Ill. Godoy probatur: nam n. 158. affirmat: Artificē creatū immediatē moveri ab idæa formali, hancque immediatē repræsentare artificiatū, quod repugnat Essentiæ Divinæ, vt obtinet rationē Verbi, ob rationē ab ipso ibi allatā, & à nobis n. 25. transcriptā. Verum igitur est in Ill. God. opinione antecedens.

34.
Consequē
tiapater.

Consequentia autē patet; quia non minùs est imperfectio in artifice creato, idæa formale esse immediatē repræsentativam artificiatū, ab illaque immediatē moveri; ac est imperfectio in ipso, idæa obiectivā esse regulā, & finē suæ operationis; sed illa imperfectione semota id, quod in mente artificis creati est idæa formalis, est etiā proportionē servata idæa formalis in mente artificis increati: ergo hac semota imperfectione id, quod in mente artificis creati est idæa obiectiva, erit etiam proportionē servata idæa obiectiva in mente artificis increati. Deniquē hæc prima solutio Ill. God. impugnata manet per dicta n. 19. & seqq. quia eadem est cū illa, quam adhibuit ad nostram primam rationem.

35.
Respōd. 2
Ill. God.

Respondet 2. Ill. God. ad nostram secundā rationē, ceterum non respondet ad ipsā, vt à nobis posita est, sed vt ab ipso efformata; ait nāque, quod licet artifex creatus possit in aliquo casu artificiatū formare absque exemplari exteriori; in nullo tamen casu potest illud efficere absque exemplari interiori, scilicet, conceptu rei formandæ, quæ in omni casu debet contemplari, & sortitur rationem idææ. Hæc sunt verba Ill. God. & hæc est nostra doctrina, vt claret ex dictis

Solutio
non est
ad rem.

num. 1. vnde solutio non est ad nostram rationem.

§. IV.

Firmatur vera sententia oppositam Ill. Godoy impugnando.

Tertia ratio pro nostra vera sententia oppositæ impugnativa est: idæa creaturarū non est aliquid increatū: ergo est ipsa creatura facienda. Probatur antecedens: si idæa creaturarū esset aliquid increatum, esset Essentia divina; sed Essentia divina non est idæa creaturarum: ergo idæa creaturarū non est aliquid increatum. Probatur minor: inter idæam, & idæatum debet esse similitudo, & convenientia in illo prædicato, in quo idæatū imitatur idæam; sed inter Essentiā divinā, & creaturas non datur similitudo: ergo divina Essentia nō est idæa creaturarū. Consequentia est legitima. Minor constat ex doctrina D. Thomæ supra quæst. 13. art. 5. vbi docet: *Impossibile esse aliquid prædicari de Deo, & creaturis vniocē*: similitudo autē inter duo extrema vniocationē potest fundare: ergo inter Deum, & creaturas non datur similitudo. Maior autē ostenditur primo: nam idæa est forma, quam aspiciens artifex, ad illius instar aliquid operatur; sed vnū fieri ad instar alterius, idē est, ac fieri ad eius similitudinē: ergo inter idæam, & idæatū debet esse similitudo. Secundo: nam idæatū imitatur idæam; sed vnū imitari alterū, est illi assimilari: ergo &c. Tertio: nam idæa est idē, quod exemplar; sed inter exemplar, & exemplatū necessariō datur similitudo, vt constat in exemplaribus creatis: non enim posset res omninō dissimilis alteri, vt illius exemplar, artifice creato inferuire: ergo &c.

36.
3. Ratio
pro nos-
tra vera
sentētia.

Maior
probat
1.

Secundo.

Tertio.

Hoc argumentū (ait Ill. God. n. 49.) petit explicare: sub qua ratione Dei Essentia respectu creaturarū sortiatur rationē idææ, & à num. dicto vsque ad n. 134. varias opiniones adducit.

37.

& refutat, hisque non quiescens propria mentē aperit *n.* 134. ipsamque probat, & defendit *vsque ad n.* 169. vbi solutionē aliquorū ex suis tradit, quā in sua opinione non tenere affirmat *n.* 170. Vndē ad nostrā rationem.

38.
Respond.
Ill. God.
ad 3. rationē.

Respondet Ill. God. *n.* 171. negando antecedens, ad cuius probationē negat minorē; & ad probationē illius distinguit maiorē: inter idæā, & idæatū debet esse similitudo formalis, aut eminentialis concedit maiorē; similitudo formalis determinatē semper negat maiorē, & sub eadem minoris negat consequentiā: nam licet in exemplari univoco, & eiusdē ordinis cum exemplato, requiratur formalis similitudo cū illo, in exemplari autem æquivoco, & altioris rationis, qualis Deus est, non requiritur formalis similitudo; imò hæc similitudo repugnat, sed sufficit similitudo eminentialis; sicut similitudo cū effectu exacta in causa efficiente, non est determinatē formalis, sed disiunctim, formalis, aut eminentialis, prima pro causa univoca, & eiusdē rationis; secunda pro causa æquivoca, & superiori: licet autē in Deo non detur similitudo formalis cū creaturis secundū prædicata propria creaturā, sed tantum secundū prædicata communia, nempe essendi, vivendi, & intelligendi, & quidē non univoca, sed analogia, datur tamen similitudo eminentialis in Deo cū creaturis secundū prædicata ipsis propria; cū enim hæc prædicata à Deo, ut à prima causa, efficiantur, debent contineri in illo, cumque non contineantur formalitèr, continentur eminentialitèr, Deusque eminentèr est homo, equus &c. & consequenter est in Deo similitudo eminentialis cū creaturis secundum prædicata illis propria.

39.
Ad 1.
probationem maioris.

Neque huic distinctioni (prosequitur Ill. God. *n.* 172.) & doctrinæ obstant probationes maioris: non prima, ut enim Deus se ipsum aspiciens ad sui instar formet creaturas, sufficit eminentialis similitudo, quam cū illis ha-

ber: per hoc enim formantur creaturæ ad instar Dei, non formalitèr, sed eminentèr, id est, producantur in suo esse formali eodē modo, quo in Deo eminentèr continentur: si namque creatura assimilatur Scientiæ Dei, ut representantis, & ad instar illius, ut representantis fit; quia eodē modo extra causas constituitur, quo representatur in Scientia Divina; cur, ut fiant ad instar Dei, ut eminentialitèr continentis creaturas, non sufficiet eodē modo extra causas in suo esse formali constitui, quo in Divina Essentia eminentialitèr continentur?

Nec magis (inquit *n.* 173.) obstat secunda probatio maioris; idæatum namque imitari idæā, est fieri ad instar illius, ad quod sufficere eminentialē similitudinē, constat ex proximè dictis. Ad tertiā concessa maiori negat minorē; nec ex eo, quod in exemplari creato requiratur formalis similitudo, sequitur in omni exemplari requiri, sicut nec sequitur in omni causa efficienti requiri formale similitudinē cū effectu, ex eo, quod in causis creatis talis similitudo inveniatur.

Si autē dicas 1. contra solutionem Ill. Godoy: ex ipsa sequi, non salvari in Deo perfectā rationē idææ, sed imperfectā; consequens non admittitur; omnē namque prædicatū, quod formalitèr in Deo reperitur, debet esse in sua linea perfectū: ratio autē idææ formalitèr convenit Deo; & consequenter oportet, ut illi perfectè conveniat: ergo solutio est nulla. Probatur sequela: ut enim in argumēto probatur, de ratione idææ est similitudo inter ipsā, & idæatum: ergo de ratione idææ, quæ perfectè obtinet rationē idææ, est perfectā similitudo; sed similitudo analogia est similitudo imperfecta: ergo si hæc solum intervenit inter Deum, & creaturas, solum imperfectè est idæa creaturarum. Respondet *n.* 174: non sequi, Deum imperfectè esse idæā creaturarum; nam licet similitudo eminentialis deficiat à ratione perfectæ similitudinis; quia tamen fun-

40.
Ad secundam.

Ad tertiam.

41.
Si dicas
1. contra
solutionē
Ill. God.

Respond.

dat perfectissimam representationem ideati secundū suā essentiā, & modū formationis ipsius, & aliās in ratione continendi prædicata effectus excedit exemplaria, quibus assimilantur sua exemplata formali similitudine: consequens fit, quod ex defectu perfectionis in ratione similitudinis non colligatur defectus perfectionis in ratione exemplaris, aut in ratione ideæ; nā similitudo inter ideā, & ideatū solum petitur pro continentia ideati, & representatione illius, ac proinde si utrūque perfectius solvatur in exemplari æquivoco, & superioris ordinis per similitudinē eminentialē, quam in exemplari univoco per similitudinem formale, perfectius in illo, quā in isto, ratio exemplaris salvatur, & si in ratione similitudinis excedatur ab illo.

42.
*Instat 1.
Ill. God.*

Deinde n. 175. instat Ill. Godoy 1: nam ex eo, quod de ratione causæ efficientis sit assimilare sibi effectū, non sequitur causā assimilantē sibi effectū similitudine solū eminentiali, quia deficit à ratione perfectæ similitudinis, deficere etiā à perfectione causæ, nec quod in ratione causæ efficientis excedatur à causa efficiēti univoca sibi assimilante effectū similitudine formali, & perfectæ; aliās Deus, cui solū analogicē, & imperfectē assimilantur effectus, non esset perfectus in ratione causæ effectivæ, & in hac ratione excederetur à causa secunda univoca, cui assimilatur effectus in specie, & à quavis causa creata, inter quā, & suum effectum est maior similitudo, quam inter creaturam, & Deum.

43.
*Instat 2.
Ill. God.*

Instat 2. n. 176: nam hæc consequentia nō tenet: cognitio fit per assimilationē cognoscentis ad rem cognitā: ergo ubi assimilatio perfectā non est in ratione similitudinis, non est perfectā cognitio in ratione cognitionis: instatur enim in Deo, cuius cognitio in ratione cognitionis perfectissima est, & tamen Dei ad creaturas perfectā similitudo, & assimilatio in nullo prædicato reali esse potest, imò docet D. Thom. in hac 1. p. supra q. 4.

art. 3. ad 4. *Licet aliquomodo concedatur, quod creatura sit similis Deo; nullo tamen modo concedendū est, quod Deus sit similis creaturæ: cuius alia ratio esse nequit, nisi quia similitudo cognoscentis ad cognitū solū exigitur, ut cognitū intra cognoscentē sit per speciem ipsū representantē, & quia Divina Essentia, quæ est species, absque similitudine formali cū creaturis, perfectius illas intellectui Divino representat, quā species creata sua representat obiecta, & si similis sit illis formali similitudine, fit ut Deus perfectissime cognoscat creaturas, & illius cognitio in ratione cognitionis infinitē excedat omnem cognitionem creaturæ, quamvis perfectā similitudo Dei cum creatura non sit.*

Si dicas 2. contra eius solutionem principale ad nostrā rationē, sequi ex illa: Deum solū esse creaturarū ideā secundū illa prædicata, in quibus cū illis analogicē convenit: consequens est falsū: ergo solutio tradita ab Ill. God. falsitas consequentiæ constans est ex sententiā Ill. Godoy; homo enim non solū causatur exemplariter à Deo secundū rationē intellectui, Deo, & homini cōmunē, sed etiā secundū ultimā differentiam, per quā specificē constituitur, & idē est de quavis alia creatura dicendum; & consequenter Deus est ideā hominis, & cuiusvis alterius creaturæ secundū ultimas suas differentias; sed in his prædicatis non conveniunt analogicē cū Deo, sed solum in illis, quæ de Deo, & creaturis prædicantur: ergo falsū est, Deum solum esse creaturarum ideā secundum illa prædicata, in quibus cum illis analogicē convenit. Sequela autem probatur: ut enim in solutione tradita admittitur, de ratione ideæ est, quod inter illā, & ideatum sit similitudo saltem analoga: ergo solum secundum illa prædicata, in quibus Deus convenit analogicē cum creaturis, esse potest illarum ideæ; & consequenter non erit ideā hominis, & aliarum creaturarum secundum vlti-

44.
*Si dicas
2. contra
solutionē
Ill. God.*

mas differentias ; quod esse falsum constat ex dictis ; & insuper : nam causalitas idæalis in Deo aequè extenditur , atque illius effectiva causalitas : Deus autè efficientèr causat creaturarum ultimas differentias , & consequenter etiam est illarum idæa.

45.
Respond.
Ill. God.

Respondet n. 177 : quod licet convenientia analogica creaturarum cum Deo, in prædicato Deo , & creaturis communis, necessaria sit, ut Deus exemplariter causet creaturas , non tamen inde colligitur , Deum esse creaturarum idæam solum secundum illa prædicata , in quibus dicta convenientia salvatur , sicut ex eo , quod convenientia analogica in illis prædicatis necessaria sit, ut Deus efficientèr causet creaturas , non sequi, creaturas solum effici à Deo secundum prædicata ipsi , & creaturis analogicè communia, nempe, secundum prædicatum essendi, in quo cōvenit cum omni creatura, secundum prædicatum viuendi, in quo convenit cum viventibus , & secundum prædicatum intelligendi, in quo convenit cum creaturis intellectualibus : non enim hæc tantum prædicata efficiuntur à Deo, sed etiā illa, in quibus creaturæ à Deo distinguuntur , & in quibus non cōmunicat cum ipso : & hoc ideo ; quia huiusmodi prædicata , & si non contineantur in Deo formaliter, eminentèr continentur in ipso, quæ ratio, sicut sufficit, ut à Deo effectivè proveniant , sufficit etiam , ut ab ipso exemplariter , & idæaliter causentur.

46.
Si dicas
denique
cōtra Ill.
Godoy.

Deniquè si contra ipsum dicas : prædicatum , in quo vnum imitatur alterum, debet esse utrique commune, & de utroque prædicari ; sed idæatum imitatur idæam in illo prædicato secundum quod ab illa causatur : ergo illud prædicatum , secundum quod idæatum causatur ab idæa, debet esse idæa, & idæato commune, & de utroque prædicari ; sed solum illa prædicata, in quibus Deus , & creatura analogicè conveniunt, sunt communia Deo, & creaturis ; differentia autem,

quibus constituuntur creaturæ, Deo communes non sunt, nec de illo prædicantur : ergo solum secundum prædicata primi generis potest Deus esse creaturarum idæa.

Respondet Ill. God. n. 178 : prædicatum , in quo vnum imitatur alterum, debere esse utrique commune secundum eundem, aut diversum modum conveniendi, non autè requiri, quod sit utrique commune secundum eundem modum, iuxta quam doctrinā distinguit maiorè, & sub eadè distinctione minoris, negat consequentiā ; nam prædicata creaturis propria, & si non conveniant Deo formaliter, conveniunt illi eminentèr, & hoc sufficit, ut salvetur communitas, quæ requiritur, ut creaturæ in illis prædicatis Dei Essentiam imitentur.

Ex his ab Ill. God. traditis manifestè apparet, totā eius solutionē ad nostram rationē, & instantias pro nobis factas, consistere dumtaxat in hoc, scilicet, quod Divina Essentia est similis creaturis in omnibus rationibus etiā individualibus eo, quod omnes eminentèr continet ; quæ ratio, sicut sufficit (ut ait Ill. God. n. 177.) ut à Deo effectivè proveniant, sufficit etiā, ut ab ipso exemplariter , & idæaliter causentur. Hæc est solutio antiqua Thomistarum, quā Ill. God. absque aliqua declaratione derelinquit, sicut fecerunt antiqui Thomistæ. Ut autem clariùs solutionē Ill. Godoy inspiciamus, impugnationē in ipsum ab ipso factam, contra ipsum nos primo faciamus, & responsionem videamus.

Imitatio, & causalitas idæalis consistit in eo, quod artifex aspiciens idæā ad illius instar aliquid operetur ; sed quod Deus eminentèr contineat prædicata creaturarum propria, non sufficit, ut Deus suam Essentiam aspiciens ad illius instar illas perfectiones efficiat : ergo eminentialis contentia prædictarum perfectionum nō sufficit, ut creaturæ secundum prædicata sibi propria idæaliter Dei Essentiā imitentur, nec ut Dei Essentia fortia-

47.
Respond.
Ill. God.

48.
Solutio
Ill. God.
explicatur.

49.
Reijcitur
solutio.

tur rationē idæ. Probatur minor: nā vel Deus aspiceret id, quod est formalitèr in ipso, vel id, quod in illo eminentèr continetur? Primum est falsum; quia creaturæ non imitantur id, quod est formalitèr in Deo. Si secundum: ergo creatura ipsa facienda est idæa in Deo; nam hæc est, quæ eminentèr continetur in Deo: ergo quod Deus eminentèr contineat prædicata creaturarum propria, non sufficit, vt Deus suā essentiā aspiciens, ad illius instar suas perfectiones efficiat.

50. *Respondet Ill. God.* Respondet Ill. God. n. 182: concessa maiori negando minore, ad cuius probationē ait: Deum formando creaturas aspicere suā essentiā secundū prædicata formalia, vt eminentèr continentia perfectiones creaturarum, & ad instar suæ essentiæ, vt eminentèr cōtinentis prædictas perfectiones, illas formare, & hoc sufficit, vt Divina Essentia sit creaturarum idæa, nec requiritur, vt creatura Dei essentiā imitetur, vt continentē eminentèr perfectiones proprias illius, quod conveniat cum Divina Essentia in prædicato continentia eminentialis, sed quod creatura habeat formalitèr perfectiones, quæ in Deo continentur eminentèr. Hæc Ill. Godoy; nunc autem contra ipsum.

51. *Impugnatur I. solutio Ill. Godoy.* Impugnatur I. solutio Ill. Godoy: Deus aspiciens suā essentiā secundum prædicata formalia, vt eminentèr continentia perfectiones creaturarum, & ad instar suæ essentiæ, vt eminentèr cōtinentis prædictas perfectiones, format creaturas: ergo Deus perfectè, nec efformat, nec formare valet creaturas. Antecedens est Ill. God. Consequentia probatur: quodcumque artifex quilibet format opus valdè imperfectius, quā idæa, illud perfectè non efformat; sed si Deus aspiciens suā essentiā secundum prædicata formalia, vt eminentèr continentia perfectiones creaturarum, vt ad instar suæ essentiæ, vt eminentèr continentis prædictas perfectiones, format creaturas, illas efformat valdè imperfec-

tiores, quā idæa: ergo &c. Maior patet; nam quodcumque artifex quilibet format opus æquè perfectum, ac idæa, illud perfectè format: ergo quodcumque artifex quilibet format opus valdè imperfectius, quam idæa, illud perfectè non efformat. Minor verò probatur: Essentia Divina secundum formalia prædicata, vt eminentèr continentia perfectiones creaturarum, est idæa illarum; sed creaturæ sunt valdè imperfectiores, quā Essentia Divina sic accepta: ergo si Deus aspiciens suā essentiā secundum prædicata formalia, vt eminentèr continentia perfectiones creaturarum, & ad instar suæ essentiæ, vt eminentèr continētis prædictas perfectiones, format creaturas, illas efformat valde imperfectiores, quam idæa.

52. *Impugnatur 2.* Impugnatur 2. essentia Divina, vt eminentèr continēs creaturas, nequit esse idæa illarum: ergo ruit solutio Ill. God. Probatur antecedens: essentia Divina, vt continens creaturas eminentèr, vt eminentèr distinguitur à virtualitèr, non est idæa creaturarum; sed nec etiā vt eminentèr includit virtualitèr est illarum idæa: ergo essentia Divina, vt eminentèr continens creaturas, nequit esse idæa illarum. Maior patet: alioquin aurū esset idæa argenti, homo esset idæa cuiuscumque alterius animalis, & Angelus esset idæa cuiuscumque hominis; aurū enim continet eminentèr, vt eminentèr distinguitur à virtualitèr, argentum; homo cætera alia animalia, & Angelus hominem.

Minor verò probatur I. si essentia Divina, vt eminentèr continens creaturas, ly *eminentèr* includente virtualitèr (hoc est quatenus posset producere, quo sensu sumitur ab Ill. God.) esset idæa creaturarū, sol esset idæa caloris, & vniversalitèr quæcūque causa æquivoca totalis esset idæa suorum effectū; sed hoc est falsum: ergo essentia Divina, vt continens creaturas eminentèr, vt eminentèr includit virtualitèr, non est illarum idæa. Secundo:

52. *Impugnatur 2.*

53. *Minor Prob. I.*

Secundo.

nam idæa habet rationē causæ exemplaris ex dictis in Phisica; sed essentia Divina ratione continentia eminentialis virtualis potius habet rationem causæ efficientis, quam exemplaris: ergo. Tertio: nam essentia Divina ratione prædictæ continentia solū dici potest exemplar virtuale, & in genere causæ efficientis; non tamen exemplar actuale, & in genere causæ formalis exemplaris: ergo idem quod prius.

Tertio.

54.
Respondet
Ill. God.

Respondet Ill. God. n. 185. negando antecedens, ad cuius probationem negat minorem, & ad huius primā probationē concedit, quod sol potest esse idæa caloris, supposita in sole prædicta continentia. Caterum hoc duntaxat nobis erat sufficiens pro veritate nostræ sententiæ, & impugnatione oppositæ; cum consonū non videtur asserere: solem esse idæam caloris, cum hoc nemo dixerit, & omnes dicant, esse causam caloris. Sed ultra hoc. Contra: iuxta Ill. God. n. 41. artificiatū ipsum formandū cognitum ab artifice creato est idæa respectu illius: ergo nequit sol esse idæa caloris. Consequentia est notoria: nam calor arte factus non est sol. Unde iuxta hanc doctrinam vel tenetur Ill. God. negare: solem esse idæam caloris, & sic habemus intentum; vel negare tenetur: quod res arte facta sit idæa sui ipsius in artifice creato, quod est sibi contradicere ad dicta n. 41.

Contra.

§. V.

Uterius Firmatur vera sententia oppositam Ill. Godoy impugnando.

55.
4. ratio
pro nostra
sententia

Quarta ratio pro nostra vera sententia oppositæ impugnativa est: nam iuxta communē Theologorū sententiam cum D. Thoma quæst. 5. art. 2. in Deo dantur plures idææ; sed si essentia idææ Divinæ in aliquo increato consistit, non potest in Deo pluralitas idæarum salvari; cum nihil increatū, quod relativum non sit, multiplicari possit in Deo: ergo essentia idææ non consistit in perfectione increata, sed in creaturis obiectivè cognitis à Deo,

quæ, cum plures sint, constituunt plures idæas.

Quod amplius vrgetur 1: nam D. Thomas quæst. cit. solutione ad secundum argumentū, in Deo asserit pluralificari idæas, secus autem sapientiā, & artem: quia sapientia, & ars significantur ut quo Deus intelligit; idæa autem ut quod intelligitur, & quia Deus vno intelligit multa; hinc fit, quod sapientia, & ars non multiplicentur in Deo, bene tamen idææ: sed doctrina ista subsistere, nequit nisi idææ sint obiectū secundario ut quod intellectum à Deo; & consequenter in aliquo creato consistent, nempe, in creaturis secundario à Deo intellectis: ergo iuxta D. Thomam idæa, per quā Deus causat creaturas, non consistit in Divina essentia primario ut quod intellecta, nec in aliqua perfectione increata, sed in creaturis secundario ut quod intellectis. Minor ostenditur 1: nam multiplicato obiecto primario intellecto à Deo, non potest non multiplicari Divina intellectio ab illo specificata; sed D. Thomas non multiplicat Divinam intellectiōem, hæc enim est ars, & sapientia, & est id, quo Deus intelligit, non autē quod intelligitur, & consequenter est una: ergo differentia à D. Thoma assignata inter quo, & quod intellectum, ut hoc secundum multiplicetur, illud autem vnum sit, non potest subsistere intellecta de quo primario intellecto.

56.
Vrgetur
primo.

Minor
Prob. 1.

Probatur 2: nam sicut Deus vno quo intelligit multa, ita in vno obiecto omnino immultiplicato plura obiecta secundario cognoscit: ergo æqua repugnantia est in multiplicatione obiecti ut quod primario intellecti, atque in multiplicatione principij quo intelligendi, & actus quo Deus intelligit. Tertio: nam verbū in Deo non significatur, ut principium, vel actus, quo Deus intelligit, sed ut quod intellectū ab ipso; & tamen quia non significatur ut quod secundario, sed ut quod primario intellectum, non multiplicatur in Deo, sed vno verbo omnia intelli-

57.
Secundo.

Tertio.

git,

git, non minùs, quam vna specie, vt expræse docet D. Thomas *infra quæst.* 34. art. 3. ad 4: ergo si idæ multiplicantur in Deo, quia significantur vt quod intellectum ab ipso, vt asserit D. Thomas, accipienda est eius doctrina de quod secundario intellectu.

58.
Vrgetur
secundo.

Confirmatur 2. ex alia doctrina D. Thomæ in eodem articulo in corpore, quod ita concludit: *sic igitur in quantum Deus cognoscit suam essentiam, vt sic imitabilem à tali creatura, cognoscit eam vt propriâ rationē, & ideam huius creaturæ, & similiter de alijs; & sic patet, quod Deus intelligit plures rationes proprias plurium rerum, quæ sunt plures idæ*: ergo iuxta D. Thomam plures rationes propriæ plurium rerum sunt plures idæ; sed non plures rationes propriæ increatæ: ergo plures rationes propriæ creatæ sunt plures idæ; & consequenter creaturæ cognitæ à Deo obiectivè sunt idæ, quibus Deus illas producit. Consequentia prima ex doctrina D. Thomæ manifestè colligitur. Minor susumpta probatur: nam ratio obiectiva increata cognoscendi creaturas in Deo est Divina essentia; sed hæc est vna in ratione entis, & in ratione obiecti, nec in esse obiecti multiplicatur ex hoc, quod sit ratio cognoscendi plures creaturas: ergo ex hoc, quod Deus intelligat suam essentiam vt propriâ rationē plurium creaturarum, non constituuntur plures rationes increatæ.

59.
Vrgetur
tertio.

Confirmatur 3. ex alia Doctrina D. Thomæ in corpore eiusdem art. vbi docet, pluralitatem idæarum non repugnare Divinæ simplicitati: *quia idæa operati est in mente operantis, sicut quod intelligitur, non autem sicut species, quo intelligitur, quæ est forma faciens intellectum in actu, non est autem contra simplicitatē Divini intellectus, quod plura intelligat: vnde plures idæa sunt in mente Divina vt intellectæ ab ipso*: sed loquendo de primo quod intellectu, falsum est, quod non sit contra Divinam simplicitatē, quod multa intelligat: hæc enim est Divina essen-

tia, vel entitas increata, cuius multiplicitas repugnat Divinæ simplicitati: ergo loquitur D. Thomas de obiecto quod secundario intellectu, cū docet multa quod intellecta non repugnare Divinæ simplicitati; & consequenter plures idæ, quas D. Thomas statuit in Divino intellectu, sunt plures res secundario intellectæ: ex quo ulterius sequitur, creaturam secundario à Deo cognitā esse idæā in Divino intellectu.

Hoc argumentum (ait Ill. God. n. 192.) petit explicare: an in Deo sint plures idæ, & qualiter hæc idæarum pluralitas possit componi cum unitate Divinæ essentia. Circa quod dari in Deo plures idæas contra Aureolū asserit n. 196; rationes verò plurium idæarum probativas adducit à n. 198. vsque ad 237. ibique ipsas impugnat, & n. 238. suā declarat rationē, & illam defendit vsque ad n. 252. Vt autem ad prædictā nostram rationē respondeat, primam solutionē adducit n. 253. fundatā in eo, quod licet creaturæ, vt obiectivè cognitæ à Deo, non sint idæa, per quam Deus operetur creaturas, complent tamen Divinam essentiā in ratione idæ, hocque sufficere, vt illis multiplicatis multiplicetur idæ. Hæc solutio à nobis impugnanda omititur, vtpotè à Thomistis sufficienter impugnata, vt fatetur Ill. Godoy per sequentia verba.

Quia tamen (prosequitur Ill. God. n. 255.) hæc de constitutione idæarum per creaturas, vt complentes Dei essentiam in ratione idæ, non est grata nostris Thomistis, responderetur secundo argumento principali, concessa maiori, negando minorē: nam licet increatum non possit realiter multiplicari, potest tamen esse multiplex eminenter; & sub hac distinctione eminenti concipi à nostro intellectu, & vt sic significari, & hæc distinctio cōcepta, & significata, sufficit ad plurificandas idæas: v.g. idæa hominis distinguitur ab idæa equi; nam licet Divina essentia sit vna, noster tamen intellectus concipit Divinā essentiam, provt emi-

60.

61.

Respondet
Ill. God.
ad nostrā
rationē.

nentèr continentem hominè, illudque connotantem in particulari, non concepta, vt continente, & connotante æquum, & cum hac præcisione significat idæam hominis, & idæam equi, indèque idæa hominis ab idæa equi distinguitur distinctione rationis formalis per nostri intellectus operationem, & eminentialitèr in re, ad quod necessarium est, quod divina essentia sortiatur rationem idææ, non vt cognita absolutè, sed vt imitabilis à creaturis in particulari.

62.

Respondet ad primam confirmationem.

Et ex his ad primā confirmationē, D. Thomæ doctrina admissa, negat minorē n. 256. subsistit enim (ait Ill. God.) doctrina Angelici præceptoris, quamvis creaturæ non sortiatur rationem idææ, per hoc quod divina essentia sit idæa creaturarum, non vt absolutè cognita, sed vt connotans creaturas in particulari. Ad primā probationē minoris concessis maiori, & minori distinguit consequens: intellecta de quod primario intellectu accepto secundum se, concedit consequentiā; accepto de quod primario intellectu, vt connotante obiectū secundario intellectu sumptum in particulari negat consequentiā; itaque mens D. Thomæ non est quod obiectū primariū intellectationis divinæ multiplicetur in Deo, hoc enim multiplicari non potest, nō multiplicata intellectatione, nec multiplicatio ista exigitur ad multiplicationem idææ; nam idæa nō significat obiectū primario intellectum absolutè, & pro vt cum intellectatione divina comparatū, sed significat divinā essentiam per comparationē ad creaturas, & vt illas in particulari connotant; ac pro indè vt idææ multiplicetur, sufficit multiplicari obiecta secundario intellecta, quas in particulari connotat divina essentia vt idææ; nam per hoc divina essentia, & si entitati vè invariata subsistat, & etiā in ratione obiecti prout comparata cum cognitione divina; pro vt tamen, connotatis creaturis est ratio illas cognoscendi, & producendi, concipitur vt mul-

ti plex, eminentèr pro vt in re, & per nos conceptus formalitèr.

Ad secundam minoris probationē responderet n. 257. distinguendo antecedēs: in vno obiecto omninò immultiplicato per comparationem ad intrinsecam, nempè, ad divinā cognitionē concedit antecedens; omninò immultiplicato per comparationē ad extrinsecam, nempè, ad creaturas exemplatas, & secundario intellectas subdistinguit antecedens: omninò immultiplicato realitèr concedit antecedens; immultiplicato eminentèr negat antecedens, & consequentiā, nec vt sint plures idææ, requiritur multiplicatio obiecti primo intellecti, vt cōparato cū divina cognitione, sed sufficit multiplicitas eminentialis illius, vt comparati cū creaturis, eo quod idæa non significat obiectū primo intellectū, vt comparatū cū cognitione divina, sed sub cōnotatione ad creaturas, vt ab illis imitabile.

Et ex his ad tertiā probationē distinguit maiorē n. 258. secundum ordinem ad principium concedit maiorem; secundum ordinem ad creaturas negat maiorem; & concessa minori, negat consequentiā, vt enim docet D. Thomas *infra quæst. 4. artic. 3. ad 4. nomen idææ principalitèr est impositum ad significandū respectū ad creaturas, & ideo pluralitèr dicitur, sed nomen verbi principalitèr impositū est ad significandum respectum ad dicentē*: quæ doctrina non est accipienda de respectu ad creaturas, qui verè respectus sit, sed de connexionione cum creaturis, & connotatione illarū à nobis ad instar respectus conceptam, & hoc sufficit, vt idææ sint plures in Deo, verbū autem vnū sit: quia licet vtrumque significetur, vt quod intellectum, diverso modo significatur: nomine enim verbi significatur per se primo ordo ad dicentē, qui vnus est, tam formalitèr, quam eminentèr: nomine autem idææ significatur per se primo connexio cum creaturis, quæ eminentèr est multiplex, & à nobis ad instar respectus formalitèr multiplicati concipitur.

63.

Ad secundam probationem minoris.

64.

Ad tertiam probationem minoris.

65.
Ad 2. cō-
firm.

Ad 2. confirmationem respondet n. 260. distinguendo consequens: plures rationes propriæ pluralitate reali formali negat consequentiā; plures rationes propriæ pluralitate in re eminentiali, & per rationē nostrā formali cōcedit consequentiā: & sub eadē distinctione minoris negat consequentiā; nā licet in Deo nō dētur plures rationes increatæ pluralitate formali reali, dātur tamē plures rationes increatæ pluralitate in re eminentiali, & per rationē nostrā formali, significatæ nomine *ideæ*, & sic dātur plures *ideæ*, & si nō in creaturis cognitīs, sed in essentia divina sit posita ratio *ideæ*; vt enim argumētabat Ill. Godoy suprà, divina essentia, vt est ratio cognoscēdi hominē, aliquo modo distinguitur à se ipsa, vt est ratio cognoscēdi eqū, quādo quidē potest sub vna ratione cognosci, sub alia manente non cognita, & cū non possit intēr vnam, & aliā rationē intercedere distinctio formalis in re, est adstruēda distinctio eminentialis in re, & per rationē formalis.

66.
Ad 3.

Ad 3. confirmationem constat ex dictis (ait Ill. God.) nempē, D. Thom. loqui de primo quod intellectu, non accepto secundū se, & absolutē, sed vt connotāte obiectū secundo intellectū, sub qua cōnotatione significatur nomine *ideæ*, & multiplicatur in Deo, nō multiplicatione reali formali, vel virtuali, sed multiplicatione in re eminentiali, & per rationem nostram formali.

67.
Explica-
tur tota
solutio
Ill. God.

Ex his ab Ill. God. relatis notoriū est, totā eius solutionē ad nostrā rationē, & confirmationes ex ipso deductas, in hoc solū consistere, scilicet, in Deo esse pluralitatē *idearū* eminentialitēr duntaxat. Hæc tamē solutio, vt ab ipso impugnatur, à nobis est impugnanda, vt eius responsionē rejiciamus, & eius doctrinam sufficientem non esse, ostendamus; postea tamen specialitēr à nobis contra ipsam rejiciemus.

68.
Impugna-
tur 1. so-
lutio Ill.
God.

Impugnatur 1. solutio Ill. God: distinctio eminentialis intēr divinā essentia, vt imitabilē ab homine, & vt imitabilē ab equo, non sufficit, vt essentia divina in ratione *ideæ* sit multiplex, &

cōsequentēr nec sufficit, vt in Deo sint plures *ideæ*; sed pluralitas à D. Thom. statuta est sufficiens ad plurificandas *ideas*; ad hoc enim illā Ang. Doct. statuit, vt in Deo sint plures *ideæ*, secus autē plures sapientiæ, vel artes: ergo pluralitas, de qua D. Thom. loquitur, maior est, quā eminentialis. Maior, in qua sola est posita difficultas, probatur: nam in divina essentia vt effectivē participabili ab homine, & equo, est distinctio eminentialis in ratione effectivē participabilis, & tamen hoc non sufficit, vt divina essentia sit multiplex in hac ratione, nec ad multiplicandas omnipotentias in Deo: ergo distinctio eminentialis, quæ divinæ essentiæ convenit in ratione imitabilis ab homine, & equo, non sufficit vt divina essentia sit multiplex in ratione imitabilis, nec ad plurificandas *ideas*.

Respondet Ill. God. n. 264. negando maiore, ad illius probationē concessa maiori, & minori negat cōsequentia, ratio autē discriminis est: nam distinctio eminentialis effectiva nō significatur nomine *omnipotentia*, nō enim significatur hoc nomine vis productiva creaturarū in particulari, sed solū in cōmuni, & ideo quamvis detur prædicta distinctio in Deo, non dicitur omnipotentia pluralitēr, nec omnipotentia multiplicatur; distinctio autē eminentialis exemplaris, competens divinæ essentiæ, significatur nomine *ideæ*; quia hoc nomen non significat divinā essentia secundū se, nec vt absolutē imitabilē à creaturis sub conceptu cōmuni creaturæ, sed vt imitabilem à creaturis in particulari, & ideo nomen *ideæ* pluralitēr dicitur, & *ideæ* multiplicantur in Deo; vt enim nomē aliquid dicatur pluralitēr, nō sufficit quæcūque distinctio, sed requiritur distinctio per nomē significata.

Contra: ideo iuxta Ill. God. nomen *ideæ* pluralitēr dicitur, & *ideæ* multiplicantur in Deo, quia hoc nomen significat divinā essentiam, vt imitabilem à creaturis in particulari; sed vis productiva creaturarū significat omnipotentiam, vt participabilem à creaturis in

69.
Respondet
Ill. Godoy

70.
Contra.

particulari: ergo eadem ratione, qua nomen idæ pluralitèr dicitur, & idæ multiplicantur in Deo, debet nomen *omnipotentia* pluralitèr dici, & omnipotètiæ multiplicari in Deo. Probatur minor: idèò nomē *idæ* significat divinā essentiam, ut imitabilē à creaturis in particulari, quia quælibet creatura secundū rationē particularē illius imitatur divinā essentiā; sed quælibet creatura secundū rationē particularē illius participat omnipotentiam; alioquin omnipotentia non produceret creaturā secundū rationē suā particularem, quod est absurdum; ergo, &c. Hoc fortius declarabitur reiiciendo responsionē Ill. God. impugnacione sequente.

Impugnatur 2: quod homo, & equus secundum suas ultimas differentias diversimodè participant divinā essentiā ut principium efficiens, non sufficit ad multiplicandum participabilitatē divinam: ergo quod homo, & equus secundū suas ultimas differentias diversimodè imitentur divinam essentiam, non sufficit ad imitabilitatem divinā multiplicandam, nec ad hoc, quod divina essentia in ratione imitabilis, & in ratione exemplaris sit multiplex. Cōsequentiā videtur bona à paritate rationis. Antecedens autem probatur: si sufficeret ad multiplicandam participabilitatem divinā, sufficeret ad multiplicandam omnipotentiam in Deo; sed ad hoc non est sufficiens, aliàs deberemus concedere plures omnipotentias, sicut ponimus plures idæas, quod est absurdum: ergo, &c.

Respondet Ill. God. n. 265. negando antecedens; nam re vera participabilitas effectiva divina est multiplex eminentèr, & continentia activa, qua Deus cōtinet creaturas, quāvis sit vna formalitèr, & vnicū attributū in Deo; est tamē eminentèr multiplex, ex quo non sequitur esse in Deo plures omnipotentias; nā omnipotentia nō consistit in continentia activa hominis, ut ab equo, distincti, aut è contra, nec aliarū creaturarū in particulari, sed in continentia activa omnium creaturarum, ut

stant sub ratione cōmuni entis creabilis, & idèò quāvis continentia activæ creaturarū sint eminentèr plures, non sunt plures omnipotentia in Deo, nec omnipotentia pluralitèr dicitur, cuius oppositum in idæa opposita de causa proxime explicata contingit. Per quod ad probationē antecedentis constat solutio: & ratio est: nam divina essentia significatur nomine idæ eo modo, quo à Deo cognita exercet rationem idæ; & quia exercet hanc rationem cognita à Deo, ut imitabilis à creatura in particulari, idèò pro ut sic imitabilis significatur nomine *idæ*, quæ ratio in omnipotentia non militat.

Secunda ratio (prosequitur Ill. God. n. 266.) esse potest: nam omnipotentia divina concipitur à nobis per speciem potentia creatæ, quæ vna manens se extendit ad omnia, quæ continentur sub ratione specificante illā, & quia omnes creaturæ continentur sub ratione formali specificante, vel quasi specificante omnipotentia, concipit illā, ut vna ex comparatione cū ratione communi creaturæ, non autem ut multiplicem ex comparatione creatoris in particulari, & ut sic illam specificat; at verò essentiam divinam ut idæam concipit per speciem idæ creatæ, quæ multiplicatur iuxta numerum idæatorum, vel si vnum exemplar causat exemplaritèr plura, non causat illa, nisi ut comparative singulis in particulari, & respectivè ad illa in particulari cognitum, & idèò divinam essentiam concipimus ut idæam, non sub respectu, aut connectione imitabilitatis à creaturis sub conceptu cōmuni creaturæ, sed à singulis in particulari, & quia nomina imponuntur ab hominibus ad significandū res, eo modo, quo illas concipiunt, id circò nomen idæ significat essentiam divinam ut imitabilem à creaturis in particulari, & ut illas ut sic connotantem. Ex quo nascitur, quod licet creaturæ in particulari materialitèr comparentur ad imitabilitatem divinam in esse rei, ad illam tamen sumptam in esse obiecti à nobis significa-

Ad probationem antecedentis.

1. Ratio

73. Secunda.

71. Impugnatur 1.

Probatur antecedens.

72. Respondet Ill. Godoy

bilis formaliter comparantur.

74.
Contra
utramque
rationē.

Contra adversus utramque rationē: divina essentia iuxta Ill. God. significatur nomine *idea* eo modo, quo à Deo cognita exercet rationē *idea*: ergo virtus divina productiva significatur nomine omnipotētiæ eo modo, quo omnipotentia exercet suā virtutē productivā. Consequentia patet; alioquin nō verē, sed falsē significaretur, utpotē opposito modo, quo exercet suā virtutem productivā. Atqui omnipotentia exercet suā virtutē productivā, ut participabilis à creatura in particulari, ut probatū manet n. 70: ergo virtus divina productiva significatur nomine omnipotētiæ eo modo, quo omnipotentia exercet suā virtutē productivā: ergo omnipotētia pluraliter dicitur de Deo. Probatur hæc consequentia: idē *idea* pluraliter dicitur de Deo, quia divina essentia exercet rationem *idea* cognita à Deo, ut imitabilis à creatura in particulari iuxta Ill. God. sed omnipotentia exercet suam virtutem productivā, ut participabilis à creatura in particulari: ergo omnipotentia pluraliter dicitur de Deo.

75.
Impugna-
tur 3.

Proba-
tur seque-
la.

Impugnatur 3. quia ex doctrina Ill. God. sequitur: *ideas* divinas distinguere distinctione virtuali; sed hoc est contra ab eo dicta n. 206, & seqq. impugnando secundum modum probandi pluralitatem *idearum*: ergo falsa est doctrina tradita ab Ill. God. Probatur sequela: nam Ill. God. tom. I. disp. 5. docet: quod distinctio virtualis attributorū in Deo in nullo alio consistit, quam in fundamento distinctionis rationis factibilis à nostro intellectu; sed in solutione ad argumentum principale n. 255. docet: quod *idea* distinguuntur distinctione in re eminentiali, & per rationem nostrā formali, quæ distinctio ab Ill. Godoy facta supra distinctionem eminentiāle fundatur: ergo distinguuntur distinctione virtuali.

76.
Explica-
tur, &
urgetur.

Explicatur, & urgetur: idē intellectus divinus distinguitur virtualiter à divina voluntate, quia fundat, pro ut est in re, distinctionem rationis, qua,

pro ut à nobis conceptus, formaliter ab illa distinguitur; sed distinctio, qua *idea* hominis ut à nobis concepta, distinguitur formaliter ab *idea* equi, fundatur in divina essentia, ut in re exercet munus *idea*: ergo distinguuntur distinctione virtuali.

Respondet Ill. Godoy num. 267. distinguendo consequens: distinctione virtuali plurium formalitatum negat consequentiam; distinctione virtuali unius formalitatis continentis plura eminenter concedit consequentiam, & sub eadem distinctione minoris negat consequentiam. Contra quam distinctionem non urget probatio minoris; Ill. God. enim n. 206. impugnavit distinctionem virtuales *idearum* panes formalitates plures virtualiter, qualis est, quæ reperitur inter intellectum, & voluntatem, inter quæ, & alia attributa, licet non sit formalis realis distinctio; est tamen distinctio virtualis formalitatum; quia fundat distinctionem rationis factam à nostro intellectu concipiente formalitatem intellectus, ut distinctā formaliter à formalitate voluntatis, ita ut ex parte obiecti distinctæ formalitates nostro intellectui respondeant, eo quod ut ibi arguebat, si *idea* sic distinguerentur, quilibet beatus videndo divinam essentiam, necessario cognosceret omnes creaturas posibles sumptas in particulari.

Distinctio autem *idearum* non est huiusmodi, non enim imitatur hominem unam Dei formalitatem, aut unum Dei prædicatum, & aliam Dei formalitatem, aut prædicatum imitatur equum, sed equus, homo, & omnes aliæ creature imitantur unā, & eandem formalitatem divinā, non tamen omnis creatura imitatur illam adæquatè eminenter, sed eminenter inadæquatè, & quia *idea hominis* significat divinam essentiam, ut inadæquatè eminenter imitatam, & similiter equi, & aliarum creaturarum: fit consequens, quod essentia divina, ut à nobis concepta, ut *idea* hominis, distinguatur ratione à se ipsa, ut concepta, & significata ut *idea* equi,

77.
Respondet
Ill. God.

non ut alia, & alia formalitas, sed ut una formalitas eminentèr inadaquatè concepta, & quia beati Dei essentiam videntes, non tamè necessario illas vident adquatè eminentèr; fit consequens, ut ex distinctione idæarum, pro ut à nobis constituta, nō inferatur, quod beatus videns Deum, necessario debeat omnes creaturas videre. Pro cuius doctrinæ claritate videantur, quæ dixit supra *disp. 41. §. 4. & 5.*

78. *Contra.* Contra ideo iuxta solutionē Ill. God. idææ non distinguuntur distinctione virtuali plurium formalitatum; quia omnes creaturæ imitantur unā, & eandem formalitatē divinā; sed hoc est falsum; ergo ruit solutio. Probatur minor: nam iuxta Ill. God. & omnes Thomistas gratia est participatio naturæ divinæ, & lumen gloriæ est participatio divini intellectus: ergo gratia, & lumen gloriæ imitantur distinctas formalitates divinas; atqui gratia, & lumen gloriæ sunt creaturæ: ergo falsum est, quod omnes creaturæ imitentur unam, & eandem formalitatem divinam.

79. His in Ill. God. prædictis, ut promissum ad impleamus, restat ad hominem contra ipsum impugnare solutionē; pro cuius meliori, & clariori intelligentia necessariū est referre verba, quibus Ill. God. impugnat sententiā pluriū Thomistarum cū Caietano asserentiū, respectus rationis imitabilitatis pertinere ad constitutionē idææ, ut complementum illius, ex quo inferunt, pluralitatē idæarum, quia prædicti respectus pluralificantur. Hanc ergo sententiam sic impugnat Ill. God. *num. 225.*

80. Idææ existunt ab æterno in Deo, ut omnibus est inconfesso, & cōsequentèr ab æterno existere debent omnia, quæ pertinent ad illarū constitutionem, sive ut ratio formalis, sive ut complementū ingrediantur ad constituendū; sed respectus rationis, quibus divina essentia ad creaturas in particulari refertur, non existunt ab æterno; nā intellectus creatus ab æterno non est, & consequentèr non potest illis dare existentiam æternā; intellectus autē divinus non potest il-

lis dare existentiam, vel illas efficere: ergo non pertinet ad constitutionē idææ, nec ut ratio formalis, nec ut complementū illius; & consequentèr multiplicitas, aut pluralitas idæarū non potest à respectibus rationis præstari, cū enim constitutivū, & distinctivum sint universalitèr idem, id quod ad idææ constitutionem non pertinet, non potest idæam distinguere, aut pluralificare.

Advertite nunc verba solutionis Ill. God. *n. 225*: licet increatum non possit realitèr multiplicari; potest tamen esse multiplex eminentèr, & sub hac distinctione eminentiali concipi à nostro intellectu, & ut sic significari, & hæc distinctio concepta, & significata sufficit ad plurificandas idæas, v.g. idæa hominis distinguitur ab idæa equi; nā licet divina essentia sit una, noster tamen intellectus concipit divinam essentiam pro ut eminentèr continentem hominē, illudque connotantem in particulari, non concepta ut continente, & connotante equum, & cum hac præcisione significat idæam hominis, & idæam equi. Hæc Ill. God. Nunc autem.

Impugnatur 1. ad hominem contra ipsū: multiplicitas, aut pluralitas idæarum non potest à respectibus rationis præstari: ergo nec à distinctione eminentiali à nostro intellectu concepta, & significata. Probatur consequentia: ideo multiplicitas, aut pluralitas idæarum non potest à respectibus rationis præstari, quia idææ sunt ab æterno, & ab æterno nō sunt respectus, sed distinctio eminentialis à nostro intellectu concepta, & significata non est ab æterno: ergo eadem ratione, qua multiplicitas, aut pluralitas idæarum non potest à respectibus rationis præstari, præstari nequit à distinctione eminentiali à nostro intellectu concepta, & significata. Maior est Ill. Godoy contra Caietanum. Minor probatur: ideo respectus rationis non sunt ab æterno, quia ab æterno nō est intellectus creatus: ergo ob eandem rationem distinctio eminentialis à nostro intellectu concepta, & significata non est ab æterno.

81.

82.

Impugnatur 1. ad hominem contra Ill. God.

Antecedens est Ill. God. contra Caiet. Consequentia ad hominē est evidens.

83.
Impugnatur 2.

Impugnatur 2: Constitutivum, & distinctivum sunt universaliter idem: ergo id, quod ad ideā constitutionem non pertinet, non potest ideā d. distinguere, aut plurificare. Totum est Ill. Godoy contra Caietanum. Atqui distinctio eminentialis, ut à nostro intellectu concepta, & significata, non pertinet ad constitutionem ideā: ergo nō potest ideā distinguere, aut plurificare. Probatursusumpta: ideō iuxta Ill. Godoy respectus rationis nō pertinet ad constitutionē ideā, quia ideā sunt ab æterno, & ab æterno non sunt tales respectus; sed iuxta Ill. Godoy non est ab æterno distinctio eminentialis, ut à nostro intellectu concepta, & significata: ergo distinctio eminentialis, ut à nostro intellectu concepta, & significata, non pertinet ad constitutionem ideā.

84.
Impugnatur 3.

Impugnatur 3. ad hominem contra Ill. God. ideā actu existunt ab æterno in Deo, ut omnibus est inconfesso: ergo ab æterno existere actu debent omnia, quæ pertinent ad illorū constitutionē, sive ut ratio formalis, sive ut complementum, ingrediatur ad constituendū: ergo ab æterno actu existit in Deo ideā hominis, & ideā equi: ergo ab æterno ideā hominis actu existit in Deo distincta ab ideā equi. Atqui ab æterno nō est intellectus creatus: ergo ideā hominis actu non distinguitur ab ideā equi per hoc, quod intellectus noster concipiat divinā essentiā, pro ut eminentē continentē hominem, illud quē connotantē in particulari, non cōcepta ut continente, & connotante equum. Hac consequentia est contra solutionem Ill. Godoy, inferturque ex antecedentibus, & omnes vidētur veræ. Antecedens est ipsius num. 225.

85.
Impugnatur 4.

Impugnatur 4. solutio ad hominem contra Ill. God: ideō continentia eminentialis creaturarum in Deo sufficit, ut ab ipso exemplariter, & idealiter causentur, quia hæc continentia sufficit, ut à Deo effectivē proveniant: ergo sicut continentia eminentialis sufficit,

ut ideā pluraliter dicatur in Deo, etiā sufficit, ut virtus productiva, seu omnipotentia dicatur pluraliter in Deo. Antecedens est Ill. God. n. 177. Consequentia paritate videtur certa; alioquin falsum esset antecedens.

86.
Impugnatur 5.

Impugnatur deniquē ad hominem contra ipsum: prius naturaliter sunt ideā creaturarum in divino intellectu, quam cognoscat essentiā suā, ut imitabilem ab illis: ergo essentia sic cognita non est ideā creaturarum: ergo ruit doctrina Ill. Godoy. Probatursusumpta: creaturæ possibiles prius naturaliter sunt cognitæ à divino intellectu, quam cognoscat essentiā suā, ut imitabilem ab illis: ergo, &c. Probatursusumpta: imitabilitas iuxta Ill. Godoy num. 248. est connexio cum creaturis, & connotatio ad illas in particulari; sed omnis connexio, & connotatio supponit suā extremā: ergo supponit essentiā, & creaturas possibiles: ergo has cognitæ supponit; repugnat enim esse possibile, quin sit à Deo cognitum: ergo creaturæ possibiles prius naturaliter sunt cognitæ à divino intellectu, quam cognoscat essentiā suā ut imitabilem ab illis.

87.
Advertite.

Advertendum tamen venit, quod hoc argumentum de pluralitate idearum, pro cuius solutione tanto defudant Thomistæ, ut ipsi inter se ita discordent, quod Ill. Godoy magnus professor, meritō quidem, opinionum Caietani, in hac parte ab ipso expressē discedit, & sententiam Caietani impugnat num. 225. Hoc, inquam, argumentum, cuiusque difficultas cessat in sententia Magistri Subtilis, ut fateatur Ill. Godoy, rationemque tradit num. 192; ex quo tutior, & verior apparet Scoti sententia.

§. VI.

Solvuntur argumenta Ill. Godoy contra veram sententiam.

A Rguit primo Ill. Godoy num. 17. ex modo, quo PP. locuntur de

88.

Arguit
I. Ill. Godoy.

divinis idæis: nam Dionysius *cap. 5. de Divinis nominibus*, idæas, ait, quod exemplaria sunt, Divina voluntatis determinativæ, & effectivæ rerum. Damascenus *Oratione 1. de imaginibus*: Sunt, inquit, in Deo imagines, & exemplar eorum, quæ ab ipso futura sunt, nempe, consilium eius æternum, quod se habet semper eodem modo. August. *tract. 1. in Ioannem* ad illa verba, quod factum est in ipso vita erat, ait: Ideo dictum; quia quod factum est, in Deo habet rationem, quæ vita est: per rationem autem intelligere idæam, constat ex eodem August. *lib. 83. questionum, quæst. 46.* ubi ait: Idæas, formas, species, seu rationes appellari; at hæc omnia rectè verificantur, si idæa divinæ sint aliquid increatum, quasi subiectivè existens in Deo, secus autem, si creaturas à Deo obiectivè cognitæ idæas esse asseramus; ergo non creaturæ cognitæ à Deo, sed ipsa increata essentia obtrinet rationem idææ, qua Deus utitur in rerum formatione.

89.
Respon-
deo 1.

Secundo.

Respondeo primo: PP. solum negare idæas aliquas æternas extra Deum existentes in esse reali actuali, quales Platonem posuisse, dixit Arist.; & quod hic sit sensus Augustini, constat evidenter; alioquin deberet dici: Deum absolute mundum non novisse possibilem, ante quam illum produceret, quia absolute negat, Deum extra se aliquid intuitum esse, non dicendo: an ut idæam, vel alio modo. Secundo respondeo: PP. solum negare idæas esse obiecta motiva, & immediate terminativa divinæ cognitionis, cum omnia immediate cognoscat in sua essentia, tanquam in obiecto motivo, & immediate terminativo, ut diximus *tom. 1. disp. 25.* Nec obest, quod PP. vocent idæas divinas, formas, species, seu rationes, quia non locuntur de ipsis in se consideratis, sed ut sunt in mente divina, & divinæ intelligentiæ substant; sic enim participant esse divinæ cognitionis, & prædicata illi communia, ut docet Doctor *in 4. dist. 1. quæst. 1.* & de his sic intellectis locuntur, quando eas appel-

lant divinas, æternas, incommutabiles, sanctificatas, hoc est, Deo consubstantiales, & alia huiusmodi creaturis omnino repugnantia, & soli divinæ essentiae convenientia; per quod manet etiā solutio ad alias auctoritates ab Ill. Godoy non adductas.

Et quod hæc sit vera solutio, & vera, genuinaque mens Patrum, magis quam à priori, in præsentia volo à posteriori convincere. Ratio est: nam dubitari nequit, quod Ill. Godoy, qui prædictas auctoritates in suum favorem adducit, & in nos obijcit, illas in sanctis PP. vidit, & examinavit, nostramque solutionem non ignoravit, cum omnes, qui hanc nostram sententiam tumentur, prædictam solutionem adhibeant; atqui nec verbum contra ipsam adducit Ill. Godoy, & fortè quia ipsam impugnare non valuit, nec prædictæ solutionis meminit: ergo idè est, quia vera est, & vera genuinaque mens Patrum.

Deniquè: etiam PP. præsertim August. fabent nostræ opinioni, ut manet probatum *num. 9.* ultra quod ex Philosopho, & Boecio illam ostendimus *num. 10.* & 11. Nec præteritam ex auctoritate August. ipsam quasi evidenter iterum ostendere. August. enim *5. confess.* loquens de idæis, sic ait: *Beatus est, qui te, & illa novit, nec propter illa beator:* ergo ex mente D. August. non essentia divina, sed creaturæ cognitæ sunt idææ in Deo. Probatur consequentia: idæa iuxta verba Augustini non pertinet ad obiectum essentiale beatitudinis; sed implicat, quod divina essentia non pertineat ad obiectum essentiale beatitudinis: ergo divina essentia non est idæa, consequenter quæ creaturæ cognitæ sunt idææ in Deo.

Arguit secundo Ill. Godoy *num. 19:* inter idæam, & idæatum debet intervenire realis distinctio; at creaturæ, ut obiectivè cognitæ à Deo, à se ipsis, ut existentibus, non distinguuntur realiter: ergo ut sic cognitæ nequeunt esse idææ sui ipsarum, ut existentium. Maior, in qua sola esse potest difficultas, proba-

90.

91.

92.

Arguit
2. Ill. Godoy.

tur: idæa namque est vera, & realis causa idæati, & mensura, & regula illius, & idæatum illam realiter imitatur; at inter causam, & effectum, inter mensuram, & mensuratum debet esse realis distinctio, & nihil potest realiter se ipsum imitari, sicuti nec esse realiter simile sibi ipsi, cum inter duo realiter similia interveniat realis relatio, quæ eiusdem ad se ipsum esse non potest: ergo inter idæam, & idæatum realis distinctio debet intervenire.

93.
Respond.
1. Respondeo primo ad argumentum distinguendo maiorem: inter idæam, & idæatum debet intervenire realis distinctio essentialis, vel entitativa nego maiorem; modalis, seu secundum diversos status concedo maiorem, distinguo similiter minorem, & nego consequentiam; quia inter idæam, & idæatum non requiritur alia distinctio præter distinctionem modalem, seu pænes diversos status; cum ergo hæc distinctio reperiatur inter creaturam, ut à Deo reduplicativè præcognitam, & in solo statu possibilitatis consideratam, & inter ipsam spectatam, ut realiter reduplicativè ad extra productam; creatura, ut à Deo reduplicativè præcognita, & in solo statu possibilitatis considerata potest esse idæa sui ipsius realiter ad extra producenda, ut realiter reduplicativè ad extra producta. Rationem huius solutionis assignabimus responsione sequenti.

94.
Respond.
2. Respondeo secundo ad prædictum argumentum negando maiorem cum probatione, quia idæa non est vera, & realis causa physica, sed methaphysica, & moralis; cum causa exemplaris, ut ab efficiente distinguitur, non sit verè, & propriè causa physica, sed moralis. Cum ergo in hoc genere illud, quod solū habet esse diminutum, possit esse causa sui ipsius in esse reali, ut patet in causa finali, texte Philosopho asserente: quod sanitas cognita, ut bona, est causa sanitatis realis, eo, quod apprehensa, ut bona, movet ad causandam sanitatem realem; & etiam constat in causa exemplari texte Philoso-

pho docente: *Domum extra fieri à domino intra*; hinc est, quod falsa est maior, & probatio Ill. Godoy.

Dices 1. cum Ill. Godoy num. 21: dependentia idæati ab idæa non est tantum pænes modū essendi, sed pænes substantiam; effectus namque à sua causa exemplari dependet: ergo in substantia debet esse distinctio, & non tantum pænes modos essendi. Patet consequentia; nam idem secundum idem nequit à se ipso dependere: ergo si effectus quo ad substantiam dependet ab idæa ut sic, debet ab illa distingui. Secundo: nam si talis distinctio necessaria non esset, nulla ratio esse potest, cur filius æternus non habeat pro idæa divinam essentiam, imò & se ipsum; cum ex essentia, & sui ipsius cognitione procedat; at hoc est absurdum: ergo inter idæam, & idæatum necessario debet realis distinctio intercedere. Tertio: nam si ad idæam non requiritur rigurosa imitatio, sed sufficit, quod agens ad illam aspiciens effectum producat, sequitur creaturas posibles esse idæas verbi divini; consequens est absurdum: ergo asserendum est, rigurosam petere imitationem, quæ eiusdem ad se ipsum esse non potest. Patet sequela; nā Pater æternus producit verbum cognitione essentiæ, & omnium creaturarum possibilium, ut tenet frequentior Theologorum sententia: ergo si solum requiritur iste modus imitationis ad rationem idææ, creaturæ posibles idæa erunt ad verbi productionem.

Hæc tamen non vrgent; vnde respondeo ad primum concessio antecedenti distinguendo consequens: ergo in substantia debet esse distinctio exacta à causa exemplari concedo consequentiam; distinctio supra distinctionē exactam à causa exemplari nego consequentiam. Cum ergo distinctio exacta à causa exemplari sit tantum pænes modos essendi, hæc sola distinctio sufficit inter idæam, & idæatum. Nec hoc tollit, quod distinctio sit in substantia; nam est distinctio in substantia pænes

95.
Dices 1.
cum Ill.
God.

Secundo.

Tertio.

96.
Respondeo
ad 1.

modū essendi substantiæ per quod tollitur æquivocatio Ill. Godoy. Ad secundum respondeo negando maiore: nam ratio, cur filius æternus non habet idæā sui, est, quia repugnat, quod prius habeat esse cognitum, quam esse reale; alioquin esset possibile, quod est contra fidem.

97.
Ad 3. res-
pond. 1.

Ad 3. respondeo primo negando sequelam cum eius probatione, quia satis constans est in nostra opinione: Verbum Divinum non procedere ex cognitione possibile, ut contra Ill. Godoy dicemus tom. 3. disp. 90. Ceterum pro nunc hoc dato, & nunquam concessio, respondeo secundo, ad idæā requiri, quod agens ad illam aspiciens, effectum producat cum similitudine, & convenientia in illo prædicato, in quo idæatum imitatur idæam, ut diximus num. 36; cum ergo Verbum Divinum possible in nullo prædicato imiteretur, nullo modo possible possunt esse idæa Verbi Divini. Imò instantiam retorqueo ad hominem contra Ill. Godoy: nam iuxta ipsum num. 171. inter idæam, & idæatum debet esse similitudo formalis, aut eminentialis; sed utraque repugnat inter Verbum Divinum, & possible: ergo ad idæam aliquid requiritur ultra hoc, quod agens ad illam aspiciens, effectum producat. Et hoc est similitudo; alioquin non fieret ad illius instar.

Retor-
queo in-
stantiam
ad homi-
nem con-
tra Ill. Go-
doy.

98.
Respondeo
speciali-
tèr retor-
quendo ar-
gum. Ill.
Godoy ad
hominem
contra ip-
sum.

Alitèr
firmatur
retorsio.

Solutio argumento Ill. Godoy, solutis que eius instantiis contra nostram generalem responsionem, nunc specialitèr respondeo retorquendo ad hominem argumentum Ill. Godoy: inter idæam, & idæatum debet intervenire realis distinctio; sed artificiatum formandum cognitum ab artifice creato non distinguitur realitèr ab ipso artifice creato formato: ergo artificiatum formandum cognitum ab artifice creato non est idæa respectu illius, quod est contra Ill. Godoy num. 41. Alitèr firmatur retorsio terminis ipsius Ill. Godoy: artificiatum ipsum formandum cognitum ab artifice creato sortitur respectu illius rationem idææ: ergo inter

idæam, & idæatum non datur distinctio realis. Hæc consequentia claret; alioquin eiusdem ad se ipsum esset distinctio realis, quia artificiatum formandum cognitum ab artifice creato est ipsum artificiatum formatum. Antecedens est Ill. God. num. 41.

Arguit 3. Ill. God. num. 23. auctoritate D. Thom. ex qua hoc conficit argumentum: exemplar, seu idæa est finis, quem sibi artifex suæ operationis præfigit; at repugnat Deū agere propèr finem distinctum à se: ergo etiā repugnat aliquid distinctum à Deo obtinere rationem idææ respectu illius. Et Augustinus lib. 83. quæst. quæst. 46. propèr finem, sic loquitur de divinis idæis: *Has autem ubi arbitrandum est esse, nisi in ipsa mente creatoris? Non enim extra se quidquam poscunt intuebatur, ut secundum id constitueret, quod constituebat; nam hoc opinare sacrilegum est*: ergo nihil distinctum à Deo potest ex August. obtinere rationem idææ respectu illius.

Confirmatur 1. ex ipso num. 25: ab idæa, quando est ab agente distincta, & extra ipsum, recipit agens formā, qua potens agere constituitur; at à nullo creato potest Deus sufficientiā ad agendum recipere: ergo nihil creatum potest esse idæa respectu illius. Maior, in qua est difficultas, constat in artifice creato, respectu cuius id solum potest rationem exemplaris extranei sortiri, à quo accipit idolum internum, nempe, conceptum, quo potens redditur ad artificiosè operandum.

Confirmatur 2. ex eodem citato: idæa est regula actionis artificiosæ, media qua agens artificiatum attingit; at nihil creatum potest esse regula divinarum actionum; cum sicut est suum esse, ita sit sua regula, ratione cuius identitatis, indefectibilis est in operando: ergo nihil à Deo distinctum esse potest idæa, qua Deus in suis actionibus utatur.

Confirmatur 3. ex eodem cit.; nam ab idæa dependet artifex in suis operationibus; at maximum inconveniens

99.
Arguit
3. Ill. Go-
doy.

100.
Confirm.
1.

101.
Secundo.

102.
Tercio.

est, Deum in suis actionibus ab aliquo creato dependere: ergo inconueniens etiam debet censerī, quod aliquid creatum idæa sit respectu illius.

163.
Respondeo
ad argu-
mentum.

Respondeo ad argumentum distinguendo maiorem: exemplar, seu idæa est finis, quem sibi artifex creatus suæ operationis præfigit concedo maiorem; artifex increatus nego maiorem, concedo minorem, & nego consequentiā. Ad auctoritatem D. Augusti, iam dictū est num. 89. negare solum idæas extra Deum existentes in esse reali, qualiter illas posuisse Platonem, dixit Arist. & post ipsum arbitrantur plures, & in hac solutione consentit Ill. Godoy, vt in ipso apparet. Ad primam confirmationem concessis præmissis distinguo consequens: ergo nihil creatum extra Deū potest esse idæa respectu illius concedo consequentiā; in mente diuina nego consequentiā. Ad secundā confirmationem distinguo maiorem: idæa est regula actionis artificiosæ, media qua agens creatum artefactum attingit concedo maiorem; agens increatū nego maiorem; & concessa minori, nego consequentiā. Ad tertiam distinguo maiorem: ab idæa dependet artifex creatus in suis operationibus concedo maiorem; artifex increatus nego maiorem; concedo minorem, & nego consequentiā.

Ad 1. cō-
firm.

Ad 2.

Ad 3.

164.
Ratio so-
lutionis.

Ratio autē, cur idæa in artifice creato habet rationem finis, & regulæ, ab ipsaque in suis operationibus dependet; oppositumque in artifice increato contingat, latē à nobis est proposita num. 21. 22. 23. & 32, & efficaciter stabilita per reuersiones in Ill. Godoy factas num. 24. 27. 29. & 33, quod hic repetere non placet. Sed ultra ibi dicta ratio à priori sumitur ex definitione idææ; hæc enim, vt manet dictam, est ratio æterna in mente diuina, secundum quam aliquid est formabile extra, vt secundum propriam rationem eius, in qua, vt constat, nec clauditur ratio finis, nec ratio regulæ includitur, sed ab his præscindit, & in artifice creato reperiuntur ob imperfectio es ipsius,

quæ declaratae manent §. 3. per totum.

§. VII.

Soluntur alia argumenta Ill. Godoy contra veram sententiam.

Arguit 4. Ill. Godoy num. 136: nam exemplar externum in artifice creato ideo obtinet rationē idææ, quia vt obiectum cognitum mouet, & dirigit ipsum, vt formet conceptum practicum artificiatu formandi; si namque independentē ab exemplari exteriori posset artifex formare perfectum rei fabricandæ conceptum, illamque perfectē cognoscere, nec indigeret illo, nec illud, aspiceret, vt artificiatu formaret, vt constat in pictoribus; & in scriptoribus in arte pingēdi, & scribēdi peritis, qui sine aspectu ad exemplar exterius imagines pingunt, & characteres formant; sed diuina essentia, vt obiectivē cognita à Deo, dirigit obiectivē, & mouet intellectum diuinum ad cognitionem practica creaturarū, & modi productionis illarum, quia vt docuit Ill. Godoy disp. 26. essentia diuina est obiectum adæquatē motivum diuini intellectus; & consequentē obiectivē mouet, & dirigit ad cognitionem speculariā, & practica creaturarum; ergo est idæa obiectiva, per quam Deus, vt supremus artifex operatur creaturas.

Hoc argumentū plura includit falsa; nam falsum est, quod exemplar externum sit idæa ex dictis num. 1. Deinde falsum est, essentiam diuinā, vt obiectivē cognitā à Deo, dirigere intellectum diuinum ob dicta n. 21. Caterū ab his præscindendo. Respondeo distinguendo maiorem: exemplar externum in artifice creato ideo obtinet rationem idææ, quia obiectu cognitum mouet, & dirigit ipsum, vt formet conceptum practicum artificiatu formandi, ad instarque illius fiat artificiatum concedo maiorem; sine hac formalitate nego maiorem; distinguo que minorem: sed essentia diuina, vt obiectivē cognita à Deo, dirigit ob-

105.
Arguit
4.

106.
Respondeo
ad argu-
ment.

ctivè, & movet intellectum divinum ad cognitionem practicam creaturarum, & modi productionis illarum, vt ad instar illius producantur creaturæ nego minorem; sine hac formalitate omitto minorem, cuius probationem similiter distinguo, & nego consequentiam.

107.

Itaque aliud est, essentiam divinam esse obiectum adæquatè motivum divini intellectus ad cognitionem creaturarum, & aliud esse idæam illarum. Primum libentè concedimus, vt *disp.* 26. docuimus; secundum autem totalitè negamus; quia ad rationem idææ requiritur, vt ad instar illius aliquid sit formabile ad extra, vt claret ex eius diffinitione; cum ergo nulla creatura formetur ad extra ad instar divinæ essentiae, imò hoc repugnet ex dictis 9. 4. & 5, repugnat, quod essentia divina, vt obiectivè cognita, rationem idææ obtineat respectu creaturarum.

108.

Retor-
queo ar-
gumentū

Deniquè retorqueo argumentum: ex eo infert Ill. Godoy: Divinam essentiam esse idæam obiectivam, per quam Deus, vt supæmus artifex operatur creaturas, quia obiectivè movet, & dirigit ad cognitionem speculativam, & practicam creaturarū, & ex eo infert: obiectivè movere, & dirigere ad cognitionem speculativam, & practicam creaturarum, quia essentia divina est obiectum adæquatè motivum divini intellectus: ergo essentia divina est idæa Verbi Divini contra Ill. Godoy *num.* 21. Antecedens est ad litteram ex Ill. Godoy *num.* 136. transcriptum. Consequentia probatur: essentia divina est obiectum adæquatè motivum divini intellectus respectu Verbi Divini: ergo essentia divina est idæa Verbi Divini. Vel formetur retorsio ponendo pro maiori antecedens suprà positum ex Ill. Godoy deductum; & pro minori hoc antecedens, quæ est probatio consequentiæ, & perfectè consequentia illata apparebit.

109.

Arguit
5.

Arguit 5. Ill. Godoy *num.* 137: nam id, quod aliud continet perfectè, potest accipi, vt propria ratio illius, il-

ludque repræsentare; sed divina essentia continet actu perfectè omnes perfectiones creatas, non solum secundum rationes communes, esse, vivere, & intelligere, sed etiam secundum rationes particulares, quibus intèr se distinguuntur: ergo potest accipi à divino intellectu vt propria ratio omnium perfectionum, quæ in creatis reperiuntur, nò solum secundum rationes communes, sed etiam secundum rationes particulares, per quas distinguuntur intèr se; & consequentè est idæa creaturarum secundum omnem perfectionè tam còmunem, quàm particularem convenientem creaturis. Secunda consequentia ex prima colligitur; nam idæa obiectiva idem est, quod ratio obiectiva dirigens intellectum artificis: ergo si divina essentia potest accipi à divino intellectu, vt propria ratio obiectiva cuiuslibet perfectionis, est idæa obiectiva omnis perfectionis creatæ. Prima ex præmissis infertur: præmissæ autem indigent probatione.

Maior probatur: quia namque homo actu continet animal, potest accipi, vt ratio illius: & animal in homine, & per speciem hominis potest cognosci; imò, & omne animal sub ratione animalis per speciem hominis cognosci potest, non tamen secundum ultimas differentias, quibus intèr se, & ab homine distinguuntur; quia istæ differentiae non continentur in homine, numerus autem senarius potest accipi, vt propria ratio numeri ternarij, & hic in illo cognosci; quia actu continetur in illo. Quibus exemplis usus est D. Thomas 1. *part. quæst.* 14. *artic.* 6. vt probaret, Deum per suam essentiam propriam omnium rerum cognitionè habere: *Quia divina essentia comparatur ad essentias omnium rerum, non sicut commune ad propria, sed sicut actus perfectus ad imperfectos*: ergo in universū est verum, quod omne continens aliud perfectè potest accipi, vt ratio illius.

Minorem etiam probat Ill. Godoy ex D. Thoma 1. *part. quæst.* 4. *artic.* 2: *Quidquid enim perfectionis est in esse-*

110.

Maior
prob.

111.

Prob. mi-
nor.

ctu,

Et oportet inveniri in causa effectiva, vel secundum eandem rationem, si sit agens univocum, ut homo generat hominē, vel eminentiori modo, si sit agens equivocum, sicut in sole est similitudo eorum, quæ virtute illius generantur; sed Deus est prima causa effectiva rerū omnium; ergo rerum omnium perfectiones præexistunt in Deo secundum eminentiorem modum.

112.
Respondeo ad argumentum.

Respondeo ad argumentum concessis præmissis cum prima consequentia, negando secundam, cuius probationē distinguo: idæa obiectiva idē est, quod ratio obiectiva dirigens intellectum artificis, & secundum quam aliquid est formabile extra, ut secundum propriā rationem eius concedo consequentiā; sine hac formalitate nego consequentiam; cuius ratio sumitur ex diffinitione idææ, & ex dictis *num. 107.* cum dictisque *num. 108.* fiat in argumentum retorsio.

Retorq.

113.

Nec D. Thomas ab Ill. Godoy adductus illi fabet; nam *1. part. quæst. 14. cit.* solum intendit probare; Deum per suam essentiam (sivē sit per modū speciei impræfæ, sivē sit per modum obiecti prius cogniti, de quo in præsentī nō est curandum, quia ad rem non facit) propriam omnium rerum cognitionem habere, ut ipse Ill. Godoy fatetur *num. 138.* quod non est habere rationem idææ, ut ab August. diffinitur, & in præsentī capitur, ut constat ex solutione ad hoc, & præcedens argumentum; unde claret, non esse ad rem replicas, quas facit Ill. Godoy *num. 142. 143. & 144.* ut hanc solutionem speculanti, & replicas Ill. Godoy videnti constabit, & apparebit.

114.

Nec magis fabet Ill. Godoy D. Thomas *quæst. 4. cit.* nam ex eo, quod Deus contineat eminentē creaturas (& est solutio, quam sibi adhibet Ill. Godoy) tanquam prima causa illarum, solum sequitur, quod in illo cogitantur creaturæ, tanquam in causa efficiente, non autem, quod in illo cognoscantur, tanquam in causa exemplari, & hoc erat necessarium, ut divina essentia ei-

set creaturarum idæa, nam idæa idem est, quod exemplar; & consequenter si divina essentia non est causa exemplaris, aut exemplar creaturarum, non est illarum idæa.

Dices cum Ill. Godoy *num. 149:* nā eo ipso, quod Deus ratione essentiae contineat eminentē creaturas, tanquā prima causa illarum, possunt creaturæ in divina essentia cognosci, ut obiecto prius cognito: ergo ratione continentiae eminentialis repræsentat divina essentia ut obiectum omnes perfectiones creatas, & modum producibilitatis illarum. Pater consequentia: non enim potest vnum in alio, ut in obiecto prius cognito, cognosci, nisi in illo, & ab illo ut obiecto repræsentetur: ergo si omnes perfectiones creatæ cognoscuntur à Deo in se ipso, ut in obiecto, Deus ut obiectum omnes illas repræsentat. Tunc ultra; sed repræsentans aliud obiectivē, & modum, quo formandum, & fabricandum est, sortitur respectu illius rationem idææ obiectivæ: ergo divina essentia repræsentans ut obiectum creaturas, & modum formationis illarum, repræsentatione in eminentiali continentia fundata, est creaturarum idæa.

Minor, in qua est difficultas, probatur: nam obiectum sic repræsentans potest obiectivē dirigere intellectum artificis, ut formet artificiatum; sed in hoc consistit esse idæam obiectivam; ergo talitē repræsentans obiectū sortitur respectu illius rationem idææ obiectivæ.

Respondeo concessio antecedenti cū consequentia, negando sūsumptam, ad cuius probationem concessa maiori, nego minorem; quia ut sæpē dictū est, ad rationem idææ requiritur, ut ad illius instar formetur artificiatum, quod essentiae divinæ repugnat, omissio, quod obiectivē dirigat, & moveat intellectum divinum ad cognitionē creaturarum, & modum producibilitatis earum. Hæc solutio alijs terminis traditur ab Ill. Godoy *num. 151.* quam admitto, & ut instantiæ contra ipsam a-

115.

Dices cū Ill. Godoy

116.

Prob. minor.

117.

Respondeo

nobis solvantur, responſionem transcribo.

118.

Respondeo: non ideo præcisè cognitionem divinam esse creaturarum idæam; quia illas formalitèr repræsentat, sed quia in esse intentionali assimilatur creaturis, & illam creaturæ imitantur, quod petitur ad rationem idææ, & divinæ essentiæ non convenit; non enim creaturis assimilatur, nec creaturæ illā imitantur perfectè, ideoque non est creaturarum idæa.

119.

*Replicabis 1. cū
I. Godoy*

Replicabis 1. cum ipso *num. 152*: Deus namque in nullo esse reali potest creaturis assimilari perfectè assimilatione, cum in omni esse reali infinitè distet ab illis, sed esse intentionale non est esse fictum, sed esse verum, & reale: ergo divina cognitio non assimilatur creaturis perfectè similitudine, etiam in esse intentionali; & consequenter si obtinet rationem idææ, non est ratione similitudinis, sed ratione repræsentationis; quia nempe repræsentat perfectè omnes perfectiones creatas, & modum producibilitatis illarū, quæ ratio militat in essentia divina, ut obiecto; & consequenter est idæa obiectiva creaturarum.

120.

Respondeo

Respondeo ad replicam omitto totum, & nihil contra nos; quia facta hypothese ab Ill. Godoy facta, scilicet, si obtinent rationem idææ, quod sit idæa ratione similitudinis, vel ratione repræsentationis, ad nos non attinet.

121.

*Quædā
in consequentia
declatur.*

Nec prætermittam inconsequentiam, quam meo videri, inspicio in doctrina ab Ill. Godoy tradita vsque nunc cum ab ipso adducta *num. 171*, & sequentibus. Quam sic formo, & ostendo: ut Ill. Godoy respondeat ad argumentum exigens similitudinem inter idæam, & idæatū in illo prædicato, in quo idæatum imitatur idæam, quod argumentum sibi obiecit *num. 44*, adducit doctrinam vsque nunc traditam, & ad illud respondet *num. 171*; at qui responsio ad argumentum est opposita doctrinæ vsque nunc traditæ: ergo inconsequenter procedit. Probat minor: in

responsione ad argumentum concedit similitudinem inter essentiam divinā, & creaturas, ut divina essentia sit idæa creaturarum, consequenterque asserit: essentiam divinam esse idæam creaturarum ratione similitudinis; sed per doctrinam vsque nunc traditam asserit Ill. Godoy: essentiam divinā esse idæam creaturarum non ratione similitudinis, sed ratione repræsentationis, ut ex tota illa claret, & expressius ex ab ipso adductis *num. 152*: ergo responsio ad argumentum est opposita doctrinæ vsque nunc traditæ.

Amplius ostendo prædictam inconsequentiam: nam essentia divina iuxta Ill. Godoy ex proximè dictis non est idæa creaturarum ratione similitudinis, sed ratione repræsentationis; sed iuxta ipsum est idæa ratione similitudinis: ergo inconsequenter procedit. Probat minor primo: ipse namque *num. 161*. probat: essentiam divinam, ut cognitam, esse idæam, quia nequit esse exemplariter imitabilis, nisi ut cognita; sed imitabilitas exemplaris est similitudo ex eodem *numer. cit.*: ergo essentia divina iuxta ipsum est idæa ratione similitudinis. Secundo: nam Ill. God. ex dictis de essentia divina, ut idæa creaturarū, colligit *num. 154*: creaturas non solum assimilari cū Deo, ut repræsentante, quæ assimilatio dicitur intentionalis, sed etiam assimilari cum Deo intra lineam essendi: ergo &c.

Atque hinc sese aperit generalis rectorio contra omnia adducta ab Ill. Godoy in hoc §, quam ad hanc formam reduco: iuxta Ill. Godoy toties cit. essentia divina est idæa creaturarum ratione similitudinis, & rationem declarat *num. 161*, scilicet: quia eatenus est exemplariter imitabilis, quatenus inspecta ab artifice, ad illius instar aliquid operatur, quæ est ratio à nobis tradita pro responsione ad argumenta Ill. Godoy supra posita: ergo absque hoc, quod ad instar essentiæ divinæ Deus producat creaturas, non stat essentiam divinā esse idæam creaturarū;

122.

*Amplius
declatur
prædicta in
consequen-
tia.*

123.

*Rectorio
generalis
contra Ill.
Godoy.*

ergo nō est idēa per hoc præcisē, quod moveat, & dirigat intellectum divinū ad cognitionem creaturarum. Atqui hæc est tota doctrina, qua argumentis prædictis probat Ill. Godoy: essentiam divinam esse idēam creaturarum, vt toties manifestum est: ergo ruit, & contradictoria est.

124.
Colligo cō-
tra Ill.
Godoy.
Probat.
1. pars.

Ex his obiter colligo contra Ill. Godoy n. 154, quod licet creaturæ assimi- lentur cū Deo vt repræsentante, seu intentionalitèr; non tamen assimilantur cum illo in linea essendi. Prima pars probatur: assimilatio creaturæ cū Deo, vt repræsentante, seu intentionalitèr, nihil aliud est, quā quod creatura cog- noscatur, & repræsentetur à Deo, vt etiam concedit Ill. Godoy n. 154, & 155; sed creaturæ omnes à Deo cog- noscuntur, & repræsentantur: ergo assi- milantur cum Deo, vt repræsentante, seu intentionalitèr.

125.
2. Pars
est cōtra
Ill. God.
& pro-
batur 1.

Secunda pars est contra Ill. Godoy cit., & probatur 1: creaturæ in nullo prædicato proprio earum conveniunt cum Deo intrā lineam essendi: ergo non assimilantur cum illo in linea es- sendi. Antecedens est omnibus certum, & ab Ill. Godoy suppositum vt verum in præsentī. Consequentia autem pro- batur: assimilatio vnius cum alio in- trā lineam essendi exigit convenientiam vtriusque intrā lineam essendi; sed creaturæ per te in nullo prædicato proprio earum conveniunt cum Deo intrā lineam essendi: ergo &c. Proba- tur maior: assimilatio vnius cum alio intentionalitèr exigit convenientiam vtriusque in linea intentionali: ergo paritèr &c. Consequentia paritate ma- nifesta videtur. Antecedens verò con- stat: nam ideò homo assimilatur cum lapide intentionalitèr, quia homo in- telligendo lapidem fit lapis intentio- nalitèr: ergo &c.

126.
Probat.
2.

Probat 2: magis petit assimilatio in linea essendi, quam assimilatio in linea intentionali; sed assimilatio in linea intentionali non exigit conve- nientiam entitativam extremorum in prædicato, in quo assimilantur: er-

go assimilatio in linea essendi exigit convenientiam entitativam extremo- rum in prædicato, in quo assimilan- tur. Maior est certa; alioquin quæ intentionalitèr assimilantur, assimi- larentur etiam entitativè, quod apud omnes est falsum: Minor à nemine du- bitatur. Consequentia videtur legiti- ma; alioquin assimilatio in linea es- sendi non magis peteret, quam assi- milatio in linea intentionali, cuius op- positum manet probatum. Atqui crea- turæ non habent convenientiam enti- tativam cum Deo in prædicato, in quo assimilantur, vt Ill. Godoy fatetur: ergo non assimilantur cum illo in li- nea essendi.

127.
Confirm.

Confirmatur, & augetur difficul- tas: assimilatio vnius cum alio in li- nea intentionali solum exigit propor- tionem habitudinis, seu in ratione obiecti, vel proportio inter actum, & obiectum, quæ est similitudo propor- tionalitatis, vt loquitur Ill. Godoy num. 156; sed hæc proportio non suf- ficit ad assimilationem vnius cum alio in linea essendi: ergo ad hunc as- similationem requiritur proportio en- titativa, quæ est similitudo propor- tionis, vt ait Ill. Godoy num. 156. Atqui inter Deum, & creaturas non est proportio entitativa, seu simili- tudo proportionis: ergo non assimi- lantur in linea essendi. Hæc consequen- tia optimè infertur. Susumpta est ip- sius Ill. Godoy cum omnibus in præ- senti. Prima consequentia ex præmissis deducitur. Præmissæ autem sunt pro- bandæ.

128.
Probat.
maior.

Probat igitur maior in nostra, & in Ill. Godoy opinione: nam vt sit pos- sibilis species impræsa Deum quiddi- tativè repræsentans, sufficit in nostra opinione proportio habitudinis, seu in ratione obiecti, vel proportio inter actum, & obiectum, quæ est similitudo proportionalitatis. Deinde inter actū, & obiectū sufficit prædicta proportio, vt habet Ill. God. in 3. p. tom. 2. disp. 35. num. 26. hac ratione asserens: Christum Dominum per scientiam infusam tu-

pernaturalem cognoscere omnia entia creata: ergo in nostra, & in Ill. Godoy opinione vera est supra posita maior, scilicet, assimilatio unius cum alio in linea intentionali solum exigit proportionem habitudinis, seu in ratione obiecti, vel proportio inter actum, & obiectum.

129.
Probat.
minor.

Minor etiam probatur: nam si proportio habitudinis sufficeret ad assimilationem unius cum alio in linea essendi; actus scientiæ infusæ supernaturalis Christi Domini assimilaretur cum omnibus creaturis in linea essendi, quod est falsum apud Ill. God. cit: ergo hæc proportio non sufficit ad assimilationem unius cum alio in linea essendi. Item: si proportio habitudinis sufficeret ad assimilationem unius cum alio in linea essendi, non sudarent Thomistæ, cum quibus Ill. Godoy in inferenda assimilatione in linea essendi speciei impræse cum Deo, ut impossibilitatem illius deducerent: ergo ideò est, quia proportio habitudinis non sufficit ad assimilationem unius cum alio in linea essendi.

130.
Generalis probatio pro nostra vera sententia.

Ex his deducitur generalis probatio pro nostra vera sententia contra opinionem Ill. God. quā ad hanc formā reduco: ut essentia divina obiectivè cognita, ut imitabilis diversimodè à creaturis, sit idæa obiectiva illarū, debent creaturæ assimilari Deo, non solū intentionalitèr, verū etiam intrā lineā essendi; sed hæc assimilatio non datur inter Deum, & creaturas, imò repugnat ex dictis: ergo repugnat, quod essentia divina, cognita ut imitabilis diversimodè à creaturis, sit idæa obiectiva illarum.

131.
Dices cū Ill. God. contra corollarium.

Dices cum Ill. God. n. 154. contra nostrum corollarium: nam creaturæ non ideò assimi- lantur cum Deo, ut repræsentante, quia convenient cum ipso in prædicato repræsentandi, sed quia, quod creaturis convenit in esse reali, repræsentatur, & cognoscitur à Deo; sed etiam quod creaturis convenit in esse reali formali continetur eminentèr in Deo, & eo modo constituuntur in

esse, quo in divina essentia eminentèr continetur: ergo quamvis non convenient cum divina essentia in prædicato continendi eminentialitèr, assimi- lantur illi, ut eminentialitèr contenti.

Confirmatur, & vrgetur ab eodem num. 155: homo secundum ultimā differentiam, per quam specie constituitur, & ab omni, quod nō est homo, distinguitur, assimilatur cum Deo, ut cognoscente, & repræsentante; quia hæc ultima differentia homini conveniens realitèr, est in Deo cognoscente, & repræsentante, hoc est, cognoscitur, & repræsentatur à Deo; sed etiā ipsa ultima differentia, quæ homini convenit in esse formali, est in Deo, ut eminentialitèr continente, hoc est, in Deo eminentialitèr continetur: ergo homo secundū suā ultimā differentiam assimilatur divinæ essentiæ, ut eminentialitèr continenti, & in illa essentiam divinam imitatur, ut continentem eminentèr creaturas, & si non conveniat cū illa in prædicato continendi eminentialitèr.

Respondeo ad dices, & confirmationem concessis præmissis negando consequentiam. Disparitas est: nā assimilatio creaturæ cū Deo, ut repræsentante, seu intentionalitèr, nihil aliud est, quā quod creatura cognoscatur, & repræsentetur à Deo, ut diximus cū Ill. God. n. 124, per hocque tantū stat convenientia intentionalis unius cū alio, quin requiratur convenientia entitativa in aliquo prædicato. Ast assimilatio intrā lineā essendi requirit necessario convenientiam entitativā in illo prædicato, in quo conveniunt; vnde quod sufficit ad assimilationem intentionalem, non sufficit ad assimilationem intrā lineam essendi, ut probatum manet; quare nec dices valet, nec confirmatio.

Replicabis iam 2. cum Ill. Godoy num. 153. contra respon- sionem à nobis datam num. 118: nam similitudo cognitionis divinæ cum creaturis in esse intentionali, & imitatio creaturarū respectu cognitionis divinæ, consistit

132.
Confirm.

133.
Respondeo ad dices, & confirm.

134.
Replicabis 2. contra respon- sionem datam.

in hoc, quod eo modo producantur, quo cognoscuntur à Deo; sed etiam eo modo extra causas producantur creaturæ, quo à divina essentia obiectivè representantur: ergo si creaturæ imitatur perfectè cognitionè divinā, etiam perfectè imitantur essentiā, vel si absque imitatione perfectæ cognitionis divinæ salvatur in illa ratio idææ creaturarū, salvabitur in essentia divina, quod sit idæa obiectiva creaturarū, etiam si illi creaturæ non assimilentur perfectæ similitudine, nec illam perfectè imitentur, & ita asserendum est, cū enim creaturæ in omni esse reali infinitè distent, in nullo esse reali possunt illi assimilari perfectè, nec Deum perfectè imitari, ut docet D. Thomas *quæst. 2. de veritate, artic. 11. & in hac 1. p. q. 13. artic. 5.* quod non obstat ut in Deo ratio idææ creaturarum perfectissimè salvetur, ut suprà contra Durandum monstravit Ill. Godoy.

135.
Respondeo

Respondeo concessis præmissis negando consequentiā ob disparitatem datā n. 133. Vel distinguo consequens: ergo si creaturæ imitantur perfectè cognitionè divinā, etiam perfectè imitantur essentiā in linea intentionali omitto consequens: intra lineam essendi nego consequentiā ob rationē iam assignatam n. 133. Deniquè consultò hanc replicam Ill. Godoy usque nunc omisi, quia in ipsa supponit cognitionem divinam esse idæam formalem creaturarum, hocque pro conclusione statuit n. 134, quod apud nos est falsum, idèoque ad replicam prædictam nego suppositum; & ut hoc contra Ill. Godoy indisputatum non maneat.

§. VII.

Occasione huius replicæ Ill. Godoy examinatur: an sit idæa formalis?

136.

Propriè, & rigurosè loquendo non dari idæā formālē, est vera opinio;

vidē essentia divina sub ratione Verbi non est idæa formalis. Hæc est Scoti cit. sententia, quam amplector contra Ill. Godoy in præsentī n. 134, & probatur 1. ex August. cit. n. 3, qui definiendo idæam ait: *In divina intelligentia contineri, ubi per intelligentiam accipit D. August. divinam intelligentiā, seu Verbum*; ergo sentit idæam non esse divinam intelligentiā, cognitionem, seu Verbum, & consequenter essentiam divinam sub ratione Verbi non esse idæam. Hæc consequentia ex prima infertur. Prima autem probatur: idæa iuxta D. August. continetur in Divina intelligentia, cognitione, seu Verbo; sed nihil in se ipso continetur: ergo idæa non est Divina intelligentia, cognitio, seu Verbum.

Confirmatur ex eodem cit; ibi enim ait: idæas non alibi, quam in ipsa mente creatoris esse ponendas, & reddens rationem inquit: *Non enim extra se quidquam possumus intueri Deum, ut secundum id constitueret, quod constituebatur; nam hoc opinari sacrilegum est*: ergo per idæam non potuit significare August. Divinam intelligentiā, intelligentiā, seu Verbum. Pater consequentia: nam August. non appellat intuitionem idæam, sed id, quod tuetur.

Probatur 2. ex Platone, à quo D. August. accepit nomen idææ, ut advertit Scotus in 1. dist. 35. §. ad ista, versic. *illud videtur consonare*: Plato enim non posuit idæam in intelligentiā: ergo nec D. August. Probatur hæc consequentia: nam D. Augustinus rationem idææ collocavit in illo, in quo eam Plato collocavit, cum hac tantum differentia, quod Plato asseruit idæas esse per se existentes; August. verò illas in mente divina collocavit: ergo si Plato, ut omnibus claret, non posuit idæam rationem in intelligentiā, nec D. Augustinus in intelligentiā rationem idææ collocavit: ergo essentia divina sub ratione Verbi non est idæa.

Proprie loquendo non datur idæa formalis.

Probat. 1. ex D. Aug.

137.
Confirm. 1. ex eodem.

138.
Probat. 2. ex Platone.

139.
Probat.
3. parita-
te.

Probat 3. paritate exemplaris externi, à quo ratio exemplaris interni, quod est idæa, videtur derivata, vt testatur Iustinus Martir in oratione parænetica ad gentes asserens: Platonē à Moysē accepisse rationē idæa, cū Dominus *Exod. 25* dicit: *Inspice, & fac secundū exemplar, quod tibi in monte monstratū est.* In hoc igitur externo exemplari adest pictura, ad cuius similitudinē pictor imaginē pingit, & visio, qua illa pictura visa est; atqui ratio exēplaris externi nō consistit in visione: ergo nec in exēplar internū, quod est idæa. Maior, & consequentia tenent. Minor verò probatur 1: alioquin superflue adderet Deus illa verba: *Et fac secundū exēplar* &c. Secundo: quia exēplar est illud, quod monstratū fuit; sed visio nō fuit monstrata: ergo ratio exemplaris externi non consistit in visione.

140.
Probat.
4. ratio-
ne.

Probat 4. ratione: idæa est id, cui agens, dū operatur, intendit opus assimulare; sed agens nō intendit assimilare opus suæ cognitioni, vt est manifestū: ergo cognitio non est idæa: ergo nec essentia divina sub ratione Verbi potest obtinere rationem idæa.

141.
Respōde-
bit Ill. Go-
doy.

Has rationes pro nostra vera sententia sibi nō obiecit Ill. God; sed iā video ipsum respondentē: omnia hæc probare tantum, essentiam divinam sub ratione Verbi non esse idæā obiectivam; non verò tollere, esse idæam formale. Cæterum licet hæc solutio vera sit, accipiendo idæā lato, & modo minus proprio, seu secundū quid, vt docet Scotus in 4. dist. 1. q. 1. §. ista ergo ratione, vers. ad 1. dico, dicens: quod de cognito dicitur obiectivè, in ipsa quoque cognitione realitèr inveniri, quod debet intelligi ita, vt cognitio sit representativè, & principiativè illud esse, quod res habent in esse reali; consequenterque in hoc sensu cognitio dici potest idæa representativè, & principiativè; tamen in sensu proprio, & riguroso prædicta responsio substineri nequit: quia Plato, Philosopher, & Augustinus idæam rigurose sumptam non pro cognitione sumptum, sed pro re cognita; vnde

in hoc potius de nomine, quam de re, est difficultas.

Sed non ob hoc omittendū est fundamentū Ill. God. Arguit enim n. 157. contra nostram veram sententiā: Verbum in artifice creato ideo est formalis idæa, quia intellectui artificis representat artificiatum formandum, & modum formationis illius, ex quo nascitur vt dirigat intellectum artificis in artificiatu formatione, & quod artifex intendat illud Verbo assimilare; sed divina essentia vt Verbum perfectissimè representat creaturas, & modum, quo fieri petunt: ergo dirigit intellectū divinum in formatione creaturarū, est que idæa illarum formalis. Respondeo distinguendo maiorem: sumpta idæa lato modo omitto maiorem; rigurose capta nego suppositum, quia sic non datur idæa formalis, sed obiectiva duntaxat; ex quo omitto minorem, & distinguo similiter consequens.

Ex dictis in disputationis discursu colligo 1. contra Ill. God, n. 268: quod & si essentia divina contineat eminentèr creaturas, non obtinet rationē idæa obiectivæ, nec formalis. Nec probatū manet, neque alia indiget probatione, nisi repetere vellimus. Ex quo colligo 2. contra ipsum num. 269: essentiam divinam non esse idæam creaturarum ratione sui, vt ab attributis distinctā. Nec ob hoc intelligas: esse idæam simul cum attributis, quia totum reiectum est ex suprā dictis.

Cæterum in hoc 2. corollario non consequenter procedit Ill. God. quod probō: nam licet essentia divina, vt ab attributis distincta; sit idæa gratiæ habitualis, nequit tamen esse idæa luminis gloriæ, & charitatis: ergo essentia divina, vt ab attributis distincta, non est idæa creaturarum. Probat 2. antecedens: nam iuxta Ill. God. gratia habitualis est formalis participatio naturæ divinæ sub conceptu naturæ, lumen gloriæ est formalis participatio divini intellectus, & charitas est participatio formalis divinæ voluntatis: ergo gratia imitatur essentiam, vt ab attributis

142.
Arguit
Ill. God.

Respōdeo

143.
Colligo 1.

Colligo 2.

144.
Quædā
in conse-
quentia
Ill. Godoy

distinctam; lumen gloriæ non essentiā, sed intellectum, & charitas, non essentiam, sed voluntatem divinam; sed Deus est creaturarum idæa, pro ut illum imitantur creaturæ: ergo licet divina essentia, ut distincta ab attributis, sit idæa gratiæ habitualis, non tamen est idæa luminis, & charitatis, & consequenter se sola non est omnium creaturarum idæa.

145.
Respondet
Ill. Godoy

Respondet Ill. Godoy *num.* 271: essentiam divinam, ut attributis distinctam, continere eminentialiter non solum gratiam, sed etiam charitatem, & lumen; ac proinde lumen, & charitas sufficienter Dei essentiam imitantur, ut sit illarum idæa; intellectus autem divinus, & divina voluntas, & si participantur formaliter à lumine, & charitate; quia tamen à Deo non ratione sui, sed ratione essentiae cognoscuntur *motivè*, & *terminativè*, non sunt Deo ratio cognoscendi creaturas: ac proinde ratione sui non regulant *obiectivè* actionem, qua Deus causat charitatem, & lumen, quod tamen necessarium erat, ut essent idæa obiectivæ, per quas Deus illas causaret.

146.
Contra.

Contra: id, ad cuius imitationem aliquid fit, est idæa illius: ergo id, ad cuius maiorem imitationem aliquid fit, est idæa magis propria illius. Atqui lumen gloriæ, & charitas magis imitantur divinū intellectum, & divinam voluntatē, quā essentiam divinam: ergo respectu luminis, & charitatis intellectus, divina que volūtas sunt idæa magis propriæ, quam essentia divina: ergo essentia divina, ut ab attributis distincta, non est

idæa creaturarum: ergo ruit solutio Ill. Godoy. Antecedens cum 2. consequentia est certū. Susumpta probatur: quod est formalis participatio alicuius, magis illud imitatur, quā quod est solum eminentialis, vel virtualis participatio, ut de se claret; sed lumen, & charitas sunt formales participationes intellectus, & voluntatis divinæ, & solum eminentiales, seu virtuales divinæ essentiae, ut fatetur Ill. Godoy: ergo lumen gloriæ, & charitas magis imitatur divinum intellectum, & divinam voluntatem, quā essentiam divinam.

147.
Colligo 3.

Tertio infert Ill. God. *num.* 272: essentiam divinam non esse idæam Verbi Divini, quod cum ipso sentio, licet dissensio in ratione, quia ratio non est, quæ ab ipso traditur, sed rationes huius corollarij sunt, quæ à nobis adductæ sunt pro vera sententia de idæa obiectiva probanda. Ratio autem, cur Verbum Divinum non sit idæa respectu sui, assignata est à nobis *num.* 98.

148.
Colligo 4.

Denique infero cum Ill. God. *num.* 273: pro illis, quæ vna actione tantum fiunt, vnam tantum idæam practicam dari. Quod patet: nam idæa practica est regula actionis, per quam idæa tū formatur; sed pro vna actione regulanda sufficit vna regula: ergo respectu illorum, quæ fiunt vnica actione, vna idæa practica sufficit. Quæ autem sint illa, quæ petunt per vnam actionem produci, & quibus repugnet duas terminare actiones, non est nostrum in presenti examinare, est enim Philosophica quæstio. Et hæc de ista disputatione,

DISPUTATIO

QUADRAGESIMA QUARTA.

An intellectus Divinus possit aliqua entia rationis formare?

§. Vnicus.

Resolvitur difficultas.

Num. I

Anc difficultatem potius contra suos, quam contra nos, disputat Ill. Godoy. Ob hoc ergo, & quia magis ad logicos, quam ad Theologos, spectat hanc disputationem pertractare, ut omnibus est conspicuū; ideò ab ea breviter me expediam. Supposito ergo, quod in logica dicitur de diffinitione entis rationis, eiusque divisione in ens rationis cū fundamento in re, doctrinale, seu nō chymericū, & in ens rationis sine fundamento in re, nō doctrinale, seu chymericum.

Conclusio: *Intellectus divinus non potest facere entia rationis sine fundamento in re; bene vero entia rationis cū fundamento in re.* Hæc conclusio est Scoti in 1. dist. 30. q. 2. §. respondeo, & dist. 36 §. contra istud; & in 3. dist. 26. §. ad quæst; & in 4. dist. 16. quæst. 2; & quodlib. 1. §. de altero; & quodlib. 17. §. de secundo, quam ego defendo contra Ill. God. n. 1.1. Ex hac que Scoti conclusione clarè videtur, quam immeritò citet Ill. God. n. 1. Scotum pro opinione asserente: Deū posse facere omne ens rationis, cum adhuc Mastrius in probabili opinione Subtilis Magistri cū antiquioribus Scotistis, quos videre potuit Ill. God, asserat: nullum ens rationis posse à divino intellectu fabricari.

Nostra igitur conclusio quoad primam partem probatur: ens rationis sine fundamento in re facere, est cognof-

cere rem aliter, ac est in se; sed divinus intellectus nequit hoc facere; quia nequit fallere, nec falli: ergo divinus intellectus nequit facere ens rationis sine fundamento in re. Quoad secundam partem probatur: qui habet principiū, & potentiā faciendi ens rationis cum fundamento in re, potest illud facere; sed Deus habet potentiam, & principium faciendi ens rationis cum fundamento in re: ergo intellectus divinus potest facere entia rationis cum fundamento in re. Maior est certa; quia esse, & posse est propter operari. Minor claret; quia Deus pollet intellectu, qui est potentia collativa, & cōparativa vnius obiecti cogniti ad aliud obiectum cognitum, & consequenter entis rationis factiva.

Dices: virtutem effectivam entis rationis dicere imperfectionem, quia cōcipit non ens ad modum entis. Contra primo: nam ens rationis non ita diffinitur; sed vel diffinitur dicendo: *Est quod habet tantum esse obiectivè in intellectu;* vel dicendo: *Est quod præcisè habet esse in intellectu considerante, ut considerante.* Contra secundo: nam ex qualibet harum diffinitionum nihil videtur posse colligi, ex quo dieat imperfectionem virtus effectiva entis rationis, nec oppositum probat Ill. Godoy, nisi ad hominem contra Thomistas, ad quos pertinet solutio rationum, quas pro sua opinione adducit Ill. Godoy. Et hæc de ista disputatione, & tractatu.

Prob. conclusio quoad 1. partem.

Probat. quoad 2.

4. Dices. Contra 1.

Contra 2.

TRACTATUS

SEXTVS

DE VOLVNTATE DEI.

De quo Magister in 1.ª à distinct. 45. usque ad 48. Ibi Magister Subtilis, & omnes ordinem Magistri sequentes. Ibi etiam D. Thomas, & vltra 1. contra Gentes à cap. 72. usque ad 96. Et in 1. part. quest. 19. per duodecim articulos, pro cuius doctrinæ defensione aliquas disputationes doctissime tradit Ill. Godoy; nos verò pro defensione veritatis Subtilis, vestigia Ill. Godoy sequendo, sequentes disputationes subiicimus.

DISPUTATIO

QVADRAGESIMA QVINTA.

An ratio, qua D. Thomas probat voluntatem in Deo, sit efficax demonstratio?

§. I.

Existencia voluntatis in Deo autoritate, & ratione probatur.

Num. I
Datur
in Deo vo-
luntas.
Probat.
I.

Esse in Deo voluntatem, fide certum est, & adeo consonum luminis naturalis rationis, ut nullus ex Philosophis, qui Deum cognovere, illius voluntatem negaverit; constatque ex Paulo Ro. 12. illis

verbis: *Ut probetis, quæ sit voluntas Dei.* Psalmo 113: *Omnia quaecumque voluit, fecit.* Matth. 6. *Fiat voluntas tua.* Quibus in locis, & passim alibi Deo voluntas attribuitur. Esse autem, non in metaphorico, sed proprio, & figurato sensu accipienda, constat ex

doctrina Augustini ab omnibus accepta, quod nempe verba scripturæ non sunt ad methaphoricum sensum trahenda, quando ex illorum rigurosa acceptione nullum inconueniens sequitur; quod in presenti contingit; ex eo namque, quod Deo voluntas cum omni rigore attribuitur, nullum absurdum sequitur.

2.
Secundo.

Veritas hæc probari potest rationibus desumptis ex effectibus, & à posteriori, quibus vsus est Scotus in 1. dist. 2. quæst. 2. §. ostenso esse de proprietatibus relativis &c. Ad probandum primum agens esse intelligens, & volens. Primo: quia natura agit propter finem, vt constat ex 1. *Physicorum*, & non alia ratione, nisi quia pendet in suis operationibus à directione alicuius primi agentis, scilicet, Dei cognoscentis, & intendentis finem. Secundo: quia primum agens est per se agens. Nam vt docet Aristoteles 2. *Physicorum*: *Omnis causa per accidens prior est aliqua causa per se*; sed omne agens per se agit propter finem ex eodem Aristotele loco citato: ergo primum agens, scilicet, Deus, agit propter finem cognitum, & intentum non ab alio superiori agente: ergo propter finem cognitum, & intentum ab ipso met primo agente, scilicet, Deo. Dantur ergo in Deo verè, & propriè intellectus, & voluntas.

3.
Tertio.

Vltra has tamen Scoti rationes alias etiam addere possumus, ideoque probatur 3: voluntas reperitur in creaturis perfectissimis Dei, & ad earum perfectionem spectat, nullamque imperfectionem includit formalitèr: ergo etiam datur in Deo. Antecedens pro prima, & secunda parte claret in Christo, in Angelis, & in hominibus puris. Pro tertia verò probatur: quod actus voluntatis creaturæ sit accidens, & habeat esse per efficientiam intrinsicam, non est de ratione formali istius actus, pro vt abstrahit à creato, & in creato, sed consequitur ex eo, quod talis actus est ens participatum, & imperfectum, distinctumque ab ipsa po-

tentia voluntatis; ex formali namque ratione actus voluntatis, & pro vt abstrahit à creato, & increato, solum includit esse operationem vitalem, circa bonum sequens operationem intellectus.

Deniquè ex hac ratione probatur quarto veritas prædicta: in Deo est constituenda omnis perfectio, quæ in sui conceptu formali non dicit imperfectionem; sed voluntas est perfectio, non claudens imperfectionem in suo conceptu formali: ergo in Deo est concedenda. Confirmatur: omnis perfectio, quæ in creaturis reperitur, est formalitèr in Deo, si possit ab omni imperfectione denudari; sed voluntas convenit naturæ intellectuali creaturæ, & aliàs potest ab omni imperfectione secerni, non minus, quam intellectus: ergo invenitur in Deo.

Confirmatur, & vrgetur 2: Natura intellectiva, simul & volitiva, perfectior est natura intellectiva, & nõ volitiva, dato, quod possibilis sit; sed natura divina est perfectissimè intellectiva: ergo & volitiva simul; & consequenter voluntas est in Deo constituenda, quæ consistit in facultate proximè volitiva, cui namque radix alicuius operationis convenit, debetur facultas proxima, & sine illa connaturalitèr nequit existere. Rationes verò dubitandi, seu argumenta in oppositum adducit, & solvit Ill. Godoy a n.

7. *Vsq. ad num. 14.* Ad difficultatem ergo perveniamus.

§. II.

Eligitur vera sententia, & probatur.

Supposito ergo esse in Deo verè, & propriè voluntatem, quod in dubium vertit Ill. Godoy, est: an ratio, qua illam probat D. Thomas, sit efficax demonstratio? Hæc est difficultas inter professores doctrinæ D. Thomæ disputata; ex nostris autem à nullo, quem viderim, exagitur; sed non ob hoc à nobis est omittenda. Partem

4.
Quarto.

Confirmatur 1.

5.
Secundo.

6.
Apperitur difficultas.

affirmativam tueretur Ill. God. *num.* 15. cum omnibus ab ipso ibi citatis. Negativam defendo, non auxilio Scotistarum munitis, doctrina tamen Scoti protectus.

7.
Conclusio

Conclusio: *Ratio, qua D. Thomas probat voluntatem in Deo, non est efficax demonstratio.* Hæc conclusio ex principiis generalibus Philosophi, Scoti, quoniam etiam ipsius D. Thomæ, à nobis deducitur, ex illisque probabitur; sed ante probationem exigit conclusio, ut ratio D. Thomæ proponatur. Proponitur itaque, ut ab Ill. Godoy proponitur *num.* 16: voluntas sequitur intellectum; sed in Deo est intellectus: ergo est in ipso voluntas. Maiorē probat: nam sicut res naturalis habet esse in actu per suam formam naturalem, ita intellectus intelligens constituitur in actu per formam intelligibilem; sed res naturalis ad suam formam naturalem, & ad bonum naturale taliter comparatur, quod in illis habitis quiescit, & non habita inquit appetitu naturali: ergo natura intellectualis, ad bonum intelligibile taliter comparatur, quod in illo habitu quiescat, & ipsum non habitum quærat appetitu rationali; sed quies in bono apprehenso habitu, & desiderium illius, dum non habetur, pertinet ad voluntatem: ergo voluntas consequitur intellectum.

8.
Secundo.

Rationem istam (prosequitur Ill. Godoy *num.* 17.) aliter proposuit D. Thomas in 1. *part. quest.* 80. *artic.* 1. *in corpore*, ubi ita ostendit maiorem, quod nempe voluntas intellectum consequatur; nam omnem formam sequitur aliqua inclinatio ad bonum conveniens ratione illius, ut constat in forma ignis, ad quam sequitur inclinatio ad locum sursum, & in gravi ad locum deorsum: ergo ad formam intelligibilem sequitur inclinatio in bonum conveniens ratione illius; sed huiusmodi inclinatio est voluntas: ergo in natura intellectuali, quæ per intellectum potest fieri intelligibilitèr alia, atque bonum apprehendere, est constituenda voluntas. Minor probatur: nam incli-

natio sequuta ad formam debet cum illa proportionari: ergo ubi forma altiori modo invenitur, altiori etiā modo reperietur inclinatio; sed in habentibus cognitionem, forma altiori modo invenitur, quam in rebus naturalibus carentibus cognitione; hæc nunquam taliter per formam ad suum esse determinantur, quod non possunt alia fieri, cognoscencia verò nō sic, sed possunt alia fieri per receptionem specierum: ergo in illis reperitur inclinatio supra modum inclinationis rerum naturalium; sed excessus iste quoad modum inclinationis non potest in alio consistere, quam in hoc, quod inclinatio in cognitione carentibus est per appetitum innatum, in habentibus autem cognitionem per appetitum elicitedum: ergo in habentibus cognitionem datur appetitus elicitedus, & consequenter voluntas.

9.
Tercio.

Aliter (ait etiam Ill. Godoy *n.* 18.) eandem rationem proposuit D. Thomas in 1. *dist.* 45. *quest.* 1. *artic.* 1. *in corpore*, ubi in hunc modum ostendit, quod voluntas consequitur intellectum; omne, namque, quod habet virtutem cognoscitivam, potest bonum proponere, ut conveniens; sed bonum, ut apprehensum, est necessario volibile ab eo, cui ut conveniens proponitur; cum bonum, ut intellectum, sit obiectum voluntatis: ergo omne, quod habet virtutem cognoscitivam, habet etiam facultatem volitivam, ac proinde voluntas ad intellectum consequitur. Hæc est ratio D. Thomæ, ut ab Ill. Godoy proponitur. Nunc autem.

10.
Probat.
conclusio

Probat nostra conclusio unica, & fortè efficaci ratione: omnis demonstratio, vel est à priori, vel à posteriori; sed ratio, qua probat D. Thomas voluntatem in Deo, non est demonstratio à priori, nec à posteriori: ergo tam longè abest, ut prædicta ratio sit efficax demonstratio, quod nec nomen demonstrationis habeat. Consequentia est legitima. Maior est apud omnes certa; tum: quia Philosophi cum Aristotele aliam demonstrationem non

Minor
probat.

agnoscunt. Tum etiam: quia omnis demonstratio, vel est effectus per causam; vel causæ per effectum; sed prima ex his est demonstratio à priori, & secunda à posteriori: igitur vera est maior. Minor verò probatur: ratio, qua probat D. Thomas voluntatem in Deo, est hæc: *Voluntas consequitur intellectum; sed in Deo est intellectus: ergo est in ipso voluntas*; atqui hæc ratio non est demonstratio à priori, nec à posteriori: ergo ratio, qua probat D. Thomas voluntatem in Deo, non est demonstratio à priori, nec à posteriori. Probatur minor: hæc ratio, probat voluntatem per intellectum; sed ratio probans voluntatem per intellectum, non est demonstratio à priori, nec à posteriori: ergo ratio D. Thomæ non est demonstratio à priori, nec à posteriori.

II.
Minor
pro 2. p.
probat. I

Secundo.

Minor pro utraque parte probanda est, in eiusque probatione consistit efficacia nostræ rationis, & impugnatio opinionis Ill. Godoy. Probatur itaque minor pro secunda parte primo: iuxta omnes Philosophos cum Aristotele demonstratio à posteriori est cognitio rei per effectum; sed intellectus non est effectus voluntatis: ergo ratio probans voluntatem per intellectum, non est demonstratio à posteriori. Probatur secundo: nā quando prædicta diffinitio demonstrationis à posteriori nō admitteretur, adhuc repugnaret, quod ratio probans voluntatem per intellectum esset demonstratio à posteriori: ergo ratio D. Thomæ non est demonstratio à posteriori. Probatur antecedens: repugnat, quod posterius demonstraretur à posteriori per prius; sed voluntas est intellectu posterior, & intellectus est voluntate prior: ergo quando prædicta diffinitio demonstrationis à posteriori non admitteretur, adhuc repugnaret, quod ratio probans voluntatem per intellectum esset demonstratio à posteriori. Probatur maior: demonstratio à posteriori est cognitio prioris per posterius: ergo repugnat, quod posterius demonstraretur à posteriori per prius.

Itaque hoc ita verum est, ut à nullo negari possit ob rationes datas, & quia in omni demonstratione à posteriori notorium est; & quia contrarium asserere, esset negare demonstrationem à posteriori, vel illam cum demonstratione à priori confundere, quod nec fecit Philosophus, nec D. Thomas, nec Scotus, illum secuti, imaginaverunt. Unde firmissimè, & absque omni dubio credo, Ill. Godoy non loqui de demonstratione à posteriori, sed conclusionem suam intelligere de demonstratione à priori, quæ est secunda pars minoris probandæ, rationibus certè non minoris autoritatis, & efficaciar.

Probatur itaque minor pro 1. parte I: iuxta omnes Philosophos cum Aristotele demonstratio à priori est cognitio rei per causam; sed intellectus non est causa voluntatis: ergo ratio probans voluntatem per intellectum non est demonstratio à priori. Consequentia est evidens. Maior est generalis omnium Philosophorum doctrina. Minor in nostra doctrina ita vera est, ut probatione non indigeat, & in quacunque alia, ut veram iudico. I: quia causa voluntatis, sicut & intellectus, est natura. Secundo: quia voluntas non est de linea intelligendi: ergo non est effectus intellectus; repugnat enim effectum non sapere naturam causæ. Tercio: quia alioquin intellectus esset radicaliter volitivus, quod verum nequit esse; nam ita repugnat, quod voluntas sit intellectiva, ac quod intellectus sit volitivus.

Secundo: diffinitio subiecti est medium in demonstratione à priori; sed intellectus, qui est medium in probatione, nō est diffinitio Dei, qui est subiectum, de quo probatur: ergo &c. Consequentia est legitima. Minor est evidens. Maior autem est Aristotelis 6. *Metaphysicæ*, cap. 1, & 2. de anima, cap. 2. & 1. *Posterior*, cap. 17; eamque docuit D. Thomas 1. *contra Gentes*, cap. 25. dicens: *Principiū demonstrationis est diffinitio eiusdē, de quo fit demonstratio.* Quid clariùs pro veritate maioris!

12.

13.
Probat.
min. pro
1. p. 1.

14.
Probat.
2. 1. pars
minoris.

15.
Probat.
3.1. pars
minoris.

Tertio: omnis demonstratio à priori nititur in aliqua veritate per se nota; sed nulla præmissa rationis factæ à D. Thoma, qua probat in Deo voluntatē per intellectum, habet veritatem per se notam: ergo &c. Consequentia est legitima. Maior est per se nota; nam nititur in aliquo primo principio ex Philosopho *cit. num. anteced.* Minor verò claret, & sygillatim de qualibet præmissa probabitur. Probatur namque de maiori: nam hæc propositio, quæ est maior rationis D. Thomæ: *voluntas cōsequitur intellectum*, non est per se nota: ergo de hac præmissa verum est, quod non est per se nota. Probatur antecedens: propositio per se nota est evidens ex terminis, ideòque probatione non indiget; sed D. Thomas probat illam propositionem, & cum ipso Ill. Godoy, ut constat ex dictis *num. 7. 8. & 9.* ergo hæc propositio, quæ est maior D. Thomæ rationis: *voluntas cōsequitur intellectum*, non est per se nota. Probatur de minori: hæc propositio, quæ est minor rationis D. Thomæ: *in Deo est intellectus*, est à priori demonstrabilis, ut fateretur Ill. God. *num. 16.* ipsamque demonstravit ex D. Thoma *tom. 1. disp. 22.* sed nulla propositio per se nota est à priori demonstrabilis: ergo hæc propositio: *in Deo est intellectus*, nō est per se nota: ergo nulla præmissa rationis factæ à D. Thoma, qua probat in Deo voluntatem per intellectum, habet veritatem per se notam.

16.
Respōde-
bis pro
Ill. Godoy

Ill. Godoy in tota hac disputatione mentionem non facit de hac nostra ratione, quam (ut visum est) deduxi ex generali doctrina omnium Philosophorum cum Aristotele ex Magistro Subtili, & Angelico Doctore. Sed licet illius non meminerit; ad illa tamen respondere potest doctrina ab ipso tradita *tom. 1. disp. 2. num. 134.* negando, scilicet, minorem pro prima parte, ad cuius primam probationē distinguet maiorem: demonstratio à priori est cognitio rei per causam in demonstratione primæ passionis de subiecto cōcedet maiorem; in demonstratione se-

cundæ passionis per primam, vel tertiā per secundam negabit maiorem: & cōcessa minori distinguet consequens: ergo ratio probans voluntatem per intellectum non est demonstratio à priori primæ passionis de subiecto cōcedet consequentiam; secundæ passionis per primā negabit consequentiam, & hac distinctione distinguet maiorem, & consequens secundæ, & tertiæ probationis.

Docet itaque Ill. Godoy *cit.* propositionem illam Philosophi, scilicet: *diffinitionem subiecti esse medium in demonstratione à priori*, esse tantummodo veram in demonstratione à priori primæ passionis de subiecto; non verò in demonstratione cæterarum passionum; nam tertia demonstratur per secundam, & secunda per primam. Et in hoc sensu dicit Ill. Godoy, intelligendas esse nostras probationes, sicque salvabit, quæ in oppositum dicere videtur D. Thomas *cit. n. 14.* Hanc doctrinam commodè applicare potest in præsentis; nam cum intellectus sit prima passio, & voluntas secunda; potest voluntas demonstrari per intellectum, cum secunda passio demonstratur per primam, quin diffinitio subiecti sit medium talis demonstrationis.

Hæc tamen solutio impugnatur 1: & si distinctio pro Ill. Godoy data, & ab ipso tradita *tom. 1. disp. cit.* possit habere locum pro solutione secundæ, & tertiæ probationis, nullo modo accommodari potest primæ nostræ probationi: ergo saltem hanc non solvit: ergo nulla est distinctio. Probatur antecedens: in omni demonstratione à priori demonstratio à priori est cognitio rei per causam; sed hæc est nostra prima probatio: ergo distinctio Ill. God. nullo modo accommodari potest nostræ primæ probationi. Probatur maior: quod demonstratio à priori sit cognitio rei per causam, est strictissima diffinitio demonstrationis à priori; sed quod est de diffinitione demonstrationis à priori, in omni tali demonstratione debet reperiri: ergo &c.

17.

18.
Impugna-
tur 1.
hæc res-
ponso.

19.
Dices pro
Ill. Godoy

Dices tamen pro Ill. Godoy : quod licet allata distinctio locū non habeat pro solutione nostræ primæ probationis; aliam tamen habet solutionem, scilicet, negando minorem; quia intellectus est radix voluntatis, & consequenter causa illius. Caterum hæc solutio, evidens est, quod in nostris principiis substineri nequeat ob rationes allatas *num. 13*; vltra ipsas tamen rejicienda est ex doctrina ipsius Ill. Godoy, & generali omnium Theologorum.

20.
Reijcitur
1.

Probat.
antece-
dens 1.

Reijcitur itaque 1: intellectus divinus non est radix divinæ voluntatis; ergo ruit solutio. Probatur antecedens: essentia divina est radix intellectus, & voluntatis: ergo intellectus divinus non est radix divinæ voluntatis. Consequentia claret; nam voluntas divina nequit habere duplex principium, in quo radiceretur, quia cum hoc, nec in creatis reperiatur, multò minus in divinis, vbi quodlibet est infinitum. Antecedens verò probatur 1: intellectus divinus, divinaque voluntas sunt perfectiones in Deo repertæ; ergo essentia divina est radix intellectus, & voluntatis. Probatur consequentia: essentia divina constituitur per conceptum radicanem omnem perfectionem; sed per te intellectus divinus, divinaque voluntas sunt perfectiones in Deo repertæ: ergo essentia divina est radix intellectus, & voluntatis. Minor, & consequentia tenent. Maior autem est omnium Theologorum, ipsamque expressè concedit Ill. Godoy *tom. 1. disp. 4. num. 440.* in responsione ad tertium argumentum.

21.
Secundo.

Probatur 2. dictum antecedens: si essentia divina non esset radix intellectus, & voluntatis, essentia divina non esset radicaliter infinita in linea intellectiva, & appetitiva; sed hoc est contra omnes Theologos: ergo &c. Consequentia est legitima. Minor certa; nam essentia divina est radicaliter infinita in omni linea iuxta omnes. Maior vero probatur 1: si essentia divina esset radix intellectus, & voluntatis, essen-

tiæ divina esset radicaliter infinita in linea intellectiva, & appetitiva: ergo per oppositum: si essentia divina non esset radix intellectus, & voluntatis, essentia divina non esset radicaliter infinita in linea intellectiva, & appetitiva. 2: ideo iuxta omnes Theologos essentia divina est radicaliter infinita in omni linea, quia radicat perfectiones cuiuscunque lineæ: ergo &c.

Probatur 3: antecedens supra positum: radix, à quo oritur intellectus divinus, est radix à quo oritur divina voluntas; sed radix à quo oritur divinus intellectus, est essentia divina: ergo hæc est radix, à quo oritur divina voluntas: ergo idem, quod antea. Probatur maior: radix, à quo oritur intellectus divinus, est gradus intellectivus; sed hic est radix, à quo oritur divina voluntas: ergo &c. Maior, & minor sunt Ill. Godoy *tom. 1. disp. 4. n. 440.* vbi respondendo ad argumentum hæc ait: *non solum intellectus, sed etiam voluntas, Deo conveniunt, quia intellectualis est radicaliter.* Consequentia legitime infertur.

Si verò dicas pro Ill. Godoy: quod ad hoc, ut essentia sit radix voluntatis, sufficit, quod sit radix intellectus, in quo radicator voluntas; per hoc namque essentia divina est radix mediata voluntatis. Hoc certè non capio; quia stante hac solutione rationes prædictæ insurgunt. Prima: nam essentia divina constituitur per conceptum radicanem immediatè. 2: quia est radicaliter immediatè in omni linea infinita. 3: quia non solum intellectus, sed etiam voluntas, Deo immediatè conveniunt, quia intellectualis est radicaliter: ruit ergo solutio. Et pro maiori illius ruina de nobis insurgunt aliæ rationes, quibus rejicitur solutio supra posita, ipsæque nullam reddunt hanc responsionem.

Reijcitur 2. solutio supra allata: intellectus divinus non est radix divinæ voluntatis: ergo ruit solutio. Probatur antecedens 1: ratio intellectualis radicaliter est radix voluntatis divinæ;

22.
Tertio.

23.
Si dicas
pro Ill. Go-
doy.

Contra 1.

Secundo.

Tertio.

24.
Reijcitur
2.
Probat.
antec. 1.

sed

sed ratio intellectualis radicaliter non est intellectus divinus: ergo intellectus divinus non est radix divinæ voluntatis. Cōsequentia est legitima. Maior est Ill. God. cit. n. 22. Minor verò evidentè probatur: ratio intellectualis radicaliter est radix intellectus divini ex Ill. God. cit.; sed radix intellectus divini nō est divinus intellectus; alioquin idē esset radix, & radicatum contra omnes Phylosophos, & Theologos: ergo &c. Hæc replica (meo videri) est valdè efficax.

25.
Secundo
probat
dictū an-
tecedens.

Secundo: idē intellectus divinus esset radix divinæ voluntatis, quia 3. attributum radicatur in secundo, & secundum in 1; sed hoc est falsum: ergo &c. Probatur minor: si 3. attributum radicaretur in 2, & 2. in 1, daretur attributum ferè æquè radicaliter infinitum, ac divina essentia; sed hoc est cōtra Theologos cum Patribus docentibus: solam essentiam divinam esse pelagus omnium perfectionum, quia est radix illarum: ergo &c. Probatur maior: infinitas radicalis essentia divinæ in doctrina solutionis, quā impugno, sita est in eo, quod sit radix immediata primi attributi, & mediata omnium aliorum; sed si 3. attributum radicaretur in 2, & 2. in 1; primum attributum ferè hoc totum haberet: ergo &c. Probatur minor: si 3. attributum radicaretur in secundo, & secundum in primo; primum attributum esset radix immediata secūdi attributi, & mediata omnium aliorum: ergo haberet ferè totū, quod habet essentia divina. Consequentia patet; nam excessus infinitatis radicalis essentia respectu primi attributi solum esset in hoc: quod essentia esset radix primi attributi; primum autem attributum non esset radix sui ipsius.

26.
Tertio
probat
dictū an-
tecedens.

Tertio: si intellectus divinus esset radix divinæ voluntatis, intellectus divinus haberet conceptum essentia, & conceptum naturæ; sed hoc negatur à Theologis, illud soli essentia divinæ concedentibus: ergo &c. Probatur maior: idē essentia divina iuxta Ill. Godoy, & Thomistas habet conceptum

essentia, & conceptum naturæ, quia habet conceptum essendi, & conceptum radicalem respectu operationum; sed hoc haberet intellectus divinus, si esset radix divinæ voluntatis: ergo &c. Hæc pro refutatione prædictæ solutionis Ill. God. sufficiant, & aliā ad hominem contra ipsum assignabimus n. 46. & seqq.

Impugnatur 2. solutio principalis Ill. God: si probatio facta à D. Thoma esset demonstratio à priori, *Deum esse volitivum*, esset nobis demonstrativè à priori cognoscibile; sed hoc est falsū, & si 3. passio demonstretur à priori per 2, & 2. per 1: ergo probatio facta à D. Thoma non est demonstratio à priori. Maior est certa primo: nam si probatio facta à D. Thoma esset demonstratio à priori, nos, qui cognoscimus esse in Deo intellectum, ex hoc deduceremus in Deo esse voluntatē; sed hæc esset demonstratio à priori iuxta Ill. God: ergo &c. 2. *Deum esse* iuxta Ill. God. tom. 1. disp. 3. n. 31. est nobis demonstrativè à priori cognoscibile, dato, quod existentia virtualiter distinguatur ab essentia: ergo idem, quod prius.

Minor verò probatur: *Deum esse volitivum*, nequit esse nobis à priori demonstrativè cognoscibile, quin clarè cognoscamus conceptum quidditativum Dei: sed hoc facere nos non possumus, & si 3. passio demonstretur à priori per 2, & 2. per 1: ergo *Deum esse volitivum*, nequit esse nobis demonstrativè à priori cognoscibile. Probatur maior: idē *Deū esse volitivū*, esset nobis à priori demonstrativè cognoscibile, quin clarè cognosceremus conceptū Dei quidditativū, quia in demonstratione 3. passionis per 2, & 2. per 1. non requiritur cognitio conceptus quidditativi subiecti; sed hoc est falsum: ergo &c. Probatur minor: nequit tertia passio à priori demonstrari per 2, nec 2. per 1, quin intellectus demonstrans clarè cognoscat conceptū quidditativum subiecti: ergo falsum est, quod in demonstratione tertiæ passionis per secundam, & secundæ per

27.
Impugna-
tur 2.
principa-
lis solutio
Ill. God.

Secundo.

28.
Minor
probat.

1. nō requiratur cognitio cōceptus quidditativi subiecti. Probatur antecedens: nequit 3. passio demonstrari à priori per 2. nec 2. per 1, quin intellectus demonstrans possit resolvere mediū talis demonstrationis (quod est principiū proximū, ex quo procedit conclusio demonstrata) in conceptum quidditativum subiecti: ergo &c.

29.
Antecedens probatur 1.

Probatur antecedens 1: ad demonstrationē à priori necessario requiritur resolutio in 1. principia; sed diffinitio subiecti est 1. principiū omnium suarū passionū: ergo &c. Maior est diffinitio demonstrationis tradita à Phylos. 1. *Post. cap. 2.* dicente: *Demonstrationē esse syllogismū ex præmissis veris, & primis. Et 1. topic. cap. 1.* addidit: *Aut ex talibus, quæ per aliqua 1, & vera sui cognitionis principium sumpserunt.* Minor negabilis nō est. Consequentia certa.

30.
Secundo probatur dictū antecedens

2. Si 3, vel 2. passio à priori possint demonstrari, quid possit fieri resolutio in conceptū quidditativū subiecti, vel non esset resolubilis talis demonstratio, vel resolutio abibat in infinitū, vel resolveretur in fidē humanā, aut divinam, aliud vè medium probabile; sed 1. est falsum, quia talis demonstratio non est 1. principiū, quod est tantū irresolubile; 2. est impossibile, quia processus in infinitum repugnat; 3. est contra naturam demonstrationis, quæ est cognitio clara, evidens, & certa: ergo & si 3. passio demonstraretur à priori per 2, & 2. per 1; nulla tamen potest à priori demonstrari, quin intellectus demonstrans clarè cognoscat conceptum quidditativum subiecti.

31.
Respondet Ill. God.

Iam video Ill. God. repetere posse ad responsionē huius replicæ doctrinā ab ipso traditā *rom. 1. disp. 3. n. 44.* ex qua sic potest distinguere maiorem: ad demonstrationem à priori requiritur, quod intellectus demonstrans sit clarè cognoscens medium talis demonstrationis, quod est conceptus quidditativus subiecti imperfectus, & connotativus concedit maiore; perfectus negat maiorem; distinguit similiter minorem, & negat consequentiam. Ad

probationem ex Phylosopho similiter distinguit: diffinitio imperfecta, & connotativa est medium in demonstratione potissima, & à priori concedit; diffinitio perfecta est medium in demonstratione potissima à priori negat.

Itaque ad demonstrandum à priori existentiam Dei non requiritur in demonstrante conceptus quidditativus Dei perfectus; hunc enim in via habere nō possumus, alioquin Deū quidditative cognosceremus; sed sufficit talis cōceptus imperfectus, & connotativus, qui ex naturæ viribus haberi potest, cognoscendo Deū esse ens à se, actum purum, summeque actualē. Hoc parificat in Theologia, & Methaphisica; vtraque enim demonstrat de Deo plura attributa, alioquin neutra esset Scientia; sed ad hanc demonstrationē sufficit conceptus quidditativus Dei imperfectus, & connotativus: ergo idē sufficit, vt existentia de Deo à priori demonstraretur.

Aliter ex doctrina Ill. God. potest distinguere prædicta maior: ad demonstrationē perfectissimam Dei requiritur, quod intellectus demonstrans sit clarè cognoscens mediū talis demonstrationis, quod est conceptus quidditativus subiecti cōcedit maiore; ad demonstrationē imperfectā Dei negat maiore; cōcedit minore, & distinguit similiter consequens, & probationē ex Phylos. Demonstrationē perfectissimā vocat Ill. God. illam, quæ petit ultimo resolvi in diffinitionem subiecti, sicque nequit à nobis existentia Dei à priori demonstrari, vt est certū. Imperfectā vocat illam, quādo Deū v.g. ex effectibus cognoscimus, & de illo sic cognito aliquid demonstratur. Sic Ill. God. cit. Sed solutionē repetendo, replicas in ipsū reperā.

Insurgo primo destruendo primam responsionē: prædicta distinctio est terminorum abusus: ergo ruit. Probatur antecedens: demonstratio ex suo cōceptu iuxta Phylosoph. cit. est cognitio clara, & evidens, habens pro medio, vel diffinitionē subiecti, vel aliud in ipsā resolubile, nitēsque in aliqua præmissa per

32.
Explicatur responsio.

33.
Aliter respondetur ex doctrina Ill. God.

34.
Impugnatur 1. I. responsio Ill. God.

se nota; sed cognitio cōceptus quidditati Dei imperfecti. & connotatiui non habet pro medio diffinitionē subiecti, nec aliud in ipsā à nobis resolvable, neque nititur in aliqua prēmisi per se nota, vt cōcedit Ill. God: ergo talis cognitio nō est demonstratio: ergo eā demonstrationē appellare, est terminorū abusus

35.
Secundo.

2. Destruo rationē Ill. God: & si viator possit habere conceptū quidditatiui Dei imperfectū, & connotatiuū, cognoscendo Deū esse ens à se, actū purum, summeque actualē, hoc tamen clarē, & evidentē nō cognoscit: ergo nec sufficētē ad demonstrandū à priori existentia Dei. Consequentia patet ex diffinitione demonstrationis. Antecedens probatur: viator nō cognoscit clarē, & evidentē cōnexionē asseitatis cū ente, idēque de actu puro, & summē actuali: ergo &c. Probatur antecedens: viator nō cognoscit evidentē cōnexionē necessitatis cū ente ex Ill. God. *disp. 2. §. 7. num. 113*: ergo similiter, quia eadem est de vtroque ratio.

36.
Tertio.

3. Destruo paritates Ill. God: stante cōceptu quidditatiui Dei imperfecto, & cōnotatiui, Methaphysica nullū attributū propriū Dei à priori demonstrat: ergo prædictus cōceptus nō sufficit ad demonstrationē à priori. Probatur antecedens: in tantū Methaphysica à priori de Deo demonstrat proprietatē, in quantū Deus clauditur sub ente reali, quod cōmunitēr assignatur pro obiecto Methaphysicæ; sed nulla passio entis realis, vt sic, est propriū Dei attributū: ergo &c. Maior est omnibus evidens. Minor innegabilis. Consequentia itā certa, vt ex talibus præmissis deducta. Paritas de Theologia falsū supponit; supponit nāque esse scientiā, quod est falsū apud Scotū *q. 3. Prologi*, quem gravissimī sequuntur Authores: Imò alij asserunt: Theologiā esse scientiā, non sūpra pro conclusione deducta ex principio revelato, sed pro notitia merē naturali, in quo sensū est pura Methaphysica, sicque de ipsa dicendū est, quod diximus antea de Methaphysica.

37.

Contra alterā distinctionē Ill. God.

insurgo: prædicta responsio implicat in adiecto; nā repugnat esse demonstratiōnē à priori, & esse imperfectū, vt ex eius claret diffinitione, neque oppositū habet fundamentum in Paylos, cui debemus assentiri. Vnde vt certa ab incertis secernantur, & falsitates in responsione Ill. God. imbibitæ cognoscantur, nego, ad demonstratiōnē à priori sufficere cōceptū quidditatiuū subiecti imperfectū, & connotatiuū, vt claret ex dictis *n. 28*, & infra cōstabit, ex quo negatum manet, quod de Deo per effectus cognito possit aliquid à priori demonstrari.

Nego etiā, quod Methaphysica probet à priori aliquod attributū propriū Dei ex *n. 36*, neque hoc tollit, ipsā esse scientiā, nā ad hoc sufficit, quod de suo obiecto attributionis, & de aliquibus obiectis in particulari (nō verò de omnibus) demonstrat passiones, quod faceret, & si per impossibile nō esset Deus, dūmodo essent alia entia. Nego etiam Theologiā esse scientiā, & hoc dato sufficere, quod de Deo creatore, cōditore &c. demonstraret passiones, quin demonstraret proprietates de quidditate Dei, vt asserunt aliqui tenentes: Theologiā esse scientiā.

Impugnatur 3. solutio principalis Ill. Godoy: licet in demonstratione, in qua 2. passio demonstratur per 1. proximē, & formalitēr non assumatur pro medio diffinitio subiecti, sed diffinitio 1. passionis; nequit evidentē cognosci 2. passio demonstrata, quin evidentē cognoscatur 1. quæ est mediū talis demonstrationis; sed nequit 1. passio evidentē cognosci, quin cognoscatur evidentē diffinitio subiecti: ergo admissō ordine demonstrationis ab Ill. God. posito, nulla potest esse à priori demonstratio sine evidentē cognitione diffinitionis subiecti: ergo ruit solutio.

Consequentia legitimæ apparent. Maior est notoria; nam nequit clare cognosci conclusio demonstrata, quin clarē cognoscatur medium; quia non potest clarē cognosci conclusio, quin clarē cognoscantur præmissæ, & consequentē medium in vtraque repertū

Impugnatur 1. responsio Ill. Godoy.

38.

39.

Impugnatur 3. solutio principalis Ill. God.

40.

Probat. minor.

Minor verò probatur: nequit prima passio evidentèr cognosci, quin cognoscatur, vel per diffinitionem subiecti tanquã per mediũ, vel per aliud resolvable in talẽ diffinitionẽ; sed quomodocũque debet evidentèr cognosci diffinitio subiecti, vt omnibus claret: ergo nequit 1. passio evidentèr &c.

41. Si dicas pro Ill. God: verum esse 1. passionẽ non posse evidentèr cognosci à priori, quin evidentèr cognoscatur diffinitio subiecti; posse tamen evidentèr cognosci à posteriori per aliud mediũ, & per illã sic cognitã demonstrari à priori 2. passionem.

42. In contrariũ obstat: implicat, quod 1. passio cognita per mediũ sit ratio demonstrandi à priori 2. passionem: ergo ruit solutio. Probatur antecedens 1: implicat, quod 1. prima passio cognita cũ repugnante ad esse rationẽ demonstrandi à priori, sit ratio demonstrandi à priori; sed cognita per mediũ cognoscitur cũ repugnante ad esse talẽ rationẽ; ergo &c. Maior constat: nam implicat, quod animal cognoscatur cũ repugnante ad esse speciẽ, differentiã, proprium &c., & quod sit species, propriũ, differentia &c., ex quo constabat maior in infinitis exẽplis. Minor patet: nam ratio à priori demonstrandi debet esse sine medio cognita, quod clarissimè patebit ex sequenti probatione. Consequentia optimè inferitur.

43. 2. Quod est ratio demonstrandi à priori est per se notum; sed implicat, quod 1. passio cognita per medium sit per se nota: ergo &c. Minor probatur: implicat, quod 1. passio demonstrata sit per se nota; sed 1. passio cognita per mediũ est demonstrata: ergo &c. Maior est clara; nã nihil demonstratũ est per se notũ, vt fusè diximus tom. 1. disp. 2. Minor est sine dubio, Illatio inferitur.

44. Impugnatur 4. principalis solutio Ill. God: ideo probatio facta à D. Thoma esset demonstratio à priori, quia attributũ posterius per prius à priori demonstratur; sed hoc est falsũ: ergo probatio facta à D. Thoma nõ est demonstratio à priori. Probatur minor: demonstratio

posterius attributi per prius, nec est demonstratio à priori, nec à posteriori: ergo &c. Antecedens probatur: si demonstratio posterius attributi per prius esset demonstratio à priori, demonstratio attributi prioris per posterius esset demonstratio à posteriori; sed nulla ex his est demonstratio à priori, nec à posteriori: ergo &c. Probatur minor: si demonstratio attributi posterius per prius esset demonstratio à priori, & demonstratio prioris attributi per posterius esset demonstratio à posteriori, nulla esset syllogizatio, quæ non esset demonstratio vel à priori, vel à posteriori; sed nõ omnis syllogizatio est demonstratio à priori, vel à posteriori: ergo nulla ex illis demonstrationibus est demonstratio à priori, nec à posteriori.

45. Maior, & consequentia tenent. Minor autẽ docetur expressè à Licheto in 1. dist. 2. q. 2. §. ex his ad quæst. & probatur 1: nã si omnis syllogizatio esset demonstratio à priori, vel à posteriori, omnis syllogizatio posterius per prius, & prioris per posterius esset talis demonstratio, etiã si nullũ esset causæ, nec effectus; sed hoc est contra diffinitionẽ vtriusque demonstrationis ab Aristotele datã, & ab omnibus Philosophis generalitèr concessã: ergo non omnis syllogizatio est demonstratio à priori, vel à posteriori. Probatur 2. ex Philosoph. 2. Post. oap. 8. vbi docet: diffinitionẽ non esse demonstrabilẽ; benè verò syllogizabilẽ, vt quando Methaphysicã diffinitionẽ hominis, scilicèt, quod sit animal rationale, explicamus per physicã, scilicèt, quia constat corpore, & anima intellectiva. Atqui hæc syllogizatio, scilicèt, demonstratio diffinitionis Methaphysicæ per physicã, nec est demonstratio à priori, nec à posteriori: ergo &c.

46. Ecce quomodo datur iuxta Philosoph. syllogizatio, quæ nec est demonstratio à priori, nec à posteriori. Sic igitur est syllogizatio posterius attributis per prius. Et ratio est: nã omnis syllogizatio, quæ nõ est effectus per causã, vel causæ per effectũ, nec est demonstratio à priori, nec à posteriori: cũ iux-

45. Minor probat. 1

Secundo.

tā omnes Phylosophos demonstratio à priori sit cognitio effectus per causā ex dictis n. 13. & demonstratio à posteriori sit cognitio causae per effectū ex dictis n. 11; atqui syllogizatio posterioris attributi per prius nec est effectus per causā, nec causā per effectū, ut constat ex eisdē numeris: ergo nec est demonstratio à priori, nec à posteriori. Hæc autē syllogizatio; quæ nec est demonstratio à priori, nec à posteriori, dicitur syllogizatio minus noti per magis notū.

Dices deniquē pro Ill. God: attributū posterius per prius à priori sæpè demonstratur: ergo ruit tota doctrina à nobis allata. Probatūr antecedēs: localis immutabilitas à priori per immensitatem probatur; sed localis immutabilitas est attributū posterius, & immensitas est attributū prius: ergo &c. Respondeo nego antecedens, & ad probationē nego maiore, quia probatio localis immutabilitatis per immensitatē est tantū syllogizatio minus noti per magis notū, ob rationes proximè datas, quibus sæper standū est, sæperque tenendū, quod quādocūque probatio vnius per aliud nō est effectus per causā, vel causā per effectū, nō est demonstratio, nec à priori, nec à posteriori, & hunc esse verum, & legitimū sensū Arist. non minùs clarè colligitur, quā ex diffinitione vtriusque demonstrationis ab ipso data, & ab omnibus recepta.

Impugnatur deniquē ad hominem contra Ill. God: in tantū ratio, qua D. Thom. probat in Deo voluntatem per intellectum, esset efficax demonstratio in quantū intellectus divinus esset radix divinæ voluntatis; sed implicat, quod intellectus divinus sit radix divinæ voluntatis: ergo implicat, quod ratio, qua D. Thom. probat in Deo voluntatē per intellectū, sit efficax demonstratio. Maior est nota iuxta Ill. Godoy. Minor probatur: si intellectus divinus esset radix voluntatis divinæ, divinus intellectus esset vis remotè, aut radicalitèr volitiva; esset namque radicalitèr volitivus; sed implicat, quod divinus intellectus si vis remotè, aut

radicalitèr volitiva: ergo &c.

Ante probationē minoris, in qua est difficultas, notanda est doctrina, quam adducit Ill. God. in hac disputatione, impugnando quandā solutionē Herice. Verba transcribo: fateor quidē (inquit Ill. God. n. 54.) posse stare vim remotam alicuius actionis absque proxima virtute, ut constat in casu, in quo Deus statueret, non concurrere cū intellectu creato ad actum aliquem intelligendi. Tunc enim omnis entitas creata maneret remotè intelligibilis, non verò esset intelligibilis proximè, dato, quod proxima intelligibilitas consurgat ex entitate, & ex concursu divinæ omnipotentiae parato; quod autem habenti virtutem remotā virtus proxima ab intrinseco essentialitèr repugnet, est omnino implicatorium, potest quidem natura intellectiva remotè virtute proxima ad intelligendum carere; implicat autem, quod naturæ remotæ intellectivæ ab intrinseco repugnet vis proximè intellectiva: hoc enim perceptibile non est, & sic in pluribus alijs exemplis, quod non attendit, vel noluit prædictus author attendere.

Quod argumentum mihi evidens (protequitur Ill. Godoy num. 55.) potest amplius declarari, & vrgeri: non stat vis remota ad effectum, vel actum cum repugnantia essentiali ab intrinseco virtutis proximæ in ordine ad talem actum. Quæ propositio sic ostenditur primo ab Ill. Godoy: non stat vis remota intellectiva cum repugnantia essentiali ab intrinseco virtutis intellectivæ proximæ, nec vis radicalitèr, aut remotè visiva cum repugnantia essentiali ab intrinseco virtutis proximæ ad videndum, & sic de alijs: ergo in universum est verum, non stare virtutem radicalem, aut remotam in ordine ad effectum, vel actum cum repugnantia essentiali ab intrinseco virtutis proximæ ad illos. Secundo ostenditur: nam id, quod ab aliquo exigitur, nequit illi ab intrinseco repugnare; sed vis remota

49.

Doctrina notanda.

50.

47.

Dices pro Ill. Godoy

Respondeo

48.

Impugnatur 5.

petit connaturaliter proximā: ergo nō itat vis remota cum repugnantia essentiali ab intrinseco proximā.

§ 1.

Probat.
minor.

Doctrina Ill. Godoy relata pro impugnatione solutionis Herice, mihi nūc deseruit ad eius solutionem impugnādam. Probatur itaque iam minor: implicat, quod intellectui divino non repugnet ab intrinseco virtus proximē volitiva: ergo implicat, quod divinus intellectus sit vis remotē, aut radicaliter volitiva. Antecedens patet: nam ab intrinseco repugnat, quod intellectus sit voluntas. Consequentia probatur: non stat iuxta Ill. Godoy vis remotē, aut radicaliter intellectiva cum repugnantia ab intrinseco virtutis intellectivæ proximē; sed per te implicat, quod intellectui divino nō repugnet ab intrinseco volitiva virtus proximē: ergo &c.

§ 2.

Aliter
formatur
impugnatio.

Aliter, & clarius efformatur impugnatio ad hominem contra Ill. Godoy: non stat iuxta ipsum vis remota intellectiva cum repugnantia essentiali ab intrinseco virtutis intellectivæ proximā: ergo non stat vis remota volitiva cum repugnantia essentiali ab intrinseco virtutis volitivæ proximā: ergo non stat in intellectu divino vis remota volitiva, & consequenter non est radicaliter volitivus, nec radix voluntatis. Probatur 2. consequentia: intellectui divino repugnat essentialiter ab intrinseco virtus proxima volitiva; sed non stat vis remota volitiva cum repugnantia essentiali ab intrinseco virtutis intellectivæ proximā: ergo non stat in intellectu divino vis remota volitiva, & consequenter non est radicaliter volitivus, nec radix voluntatis.

§ 3.

Formatur
ab opposito 1.

Formatur ab opposito 1: intellectus divinus iuxta Ill. Godoy est radicaliter volitivus: ergo habet virtutem remotam volitivam: ergo ipsi non repugnat essentialiter ab intrinseco virtus proxima volitiva, quod est falsum. Probatur hæc consequentia: non stat vis remota intellectiva cum repugnantia essentiali ab intrinseco virtutis intellectivæ proximā, nec vis radicaliter, aut remotē visiva cum repugnan-

tia essentiali ab intrinseco virtutis proximā ad videndum: ergo intellectui non repugnat essentialiter ab intrinseco virtus proxima volitiva. 2: intellectui divino repugnat essentialiter ab intrinseco virtus proxima volitiva: ergo stat vis remota volitiva cum repugnantia essentiali ab intrinseco virtutis proximā volitivæ, quod est contra Ill. Godoy.

§. III.

Altera conclusionis probatio, & explicatur: an omne intellectivum debeat esse volitivum?

Probat 2. conclusio: ut ex intellectu demonstratur existentia voluntatis in Deo, deberet omne intellectivum necessario esse volitivum; ita ut natura intellectiva non volitiva implicaret; sed hæc connexio non datur, nec implicat natura intellectiva non volitiva: ergo ex intellectu nequit demonstrari existentia voluntatis in Deo. Illatio est legitima. Maior videtur certa; nam demonstratio vnius prædicati per aliud petit inter vtrumque necessariam connexionem, in radice in dispensabilem etiam de potentia absoluta; quo circa intellectivum nequit ex gradu vitæ demonstrari, nec vivens per gradum substantiæ, quia potest dari vivens, quod intellectivum non sit, & potest dari substantia non vivens: ergo si est dabilis de potentia absoluta natura intellectiva non volitiva, non poterit volitivum demonstrari per intellectivum.

Minor autem indiget probatione, sed ante ipsam notanda est generalis doctrina Ill. Godoy cum Thomistis, scilicet, intellectum realiter distinguere à voluntate, qua doctrina supposita. Probat minor I. ratione Scoti desumpta ex 2. dist. 12. quæst. 2. §. respondendo: omne absolutum prius alio, ab illo que realiter distinctum, & non dependens essentialiter ab illo, potest absque contradictione existere, & conservari sine absoluto posteriori; sed intellectus est quid absolutum, prius volun-

Secundo.

§ 4.
Probat.
2. conclusio.

§ 5.
Probat.
minor 1.

tate, ab illaque realiter distinctum, & est independens essentialiter à voluntate: ergo intellectus potest esse de potentia Dei absoluta, & existere sine voluntate: ergo non implicat natura intellectiva non volitiva; & consequenter ratio, qua probat D. Thomas voluntatem in Deo, nec est demonstratio, nec recta probatio est adhuc sine nomine demonstrationis.

56. *Secundo.* Secundo: magis dependet accidens à substantia, quam intellectus à voluntate; sed accidens potest de potentia Dei absoluta existere sine substantia; imò ita de facto existere in Sacramento Eucharistiæ est dogma fidei: ergo intellectus potest de potentia Dei absoluta existere sine voluntate, & consequenter non implicat natura intellectiva non volitiva. Probatur maior: magis dependet posterius à suo priori, quam prius à suo posteriori; sed accidens est substantia posterius, & intellectus est voluntate prior: ergo &c.

57. *Respondet Illi. Godoy* Ad probationem 1. minoris. Ad hanc rationem, & si truncate formalizaram, respondet Illi. Godoy num. 49. negando minorem, & ad primam illius probationem negat minorem; nam quod prius est, si sit cum posteriori connexum, non potest sine posteriori subsistere, quod autem prioritas connexioni non obstat; constat 1. in actione, quæ prior est termino, ut potest illius causa, & tamen connexionem essentialem habet cum termino. 2. in essentia, quæ prior est proprietatibus, & tamen cum his connexionem habet connaturalem in omnium sententia, & in aliquorum sententia essentialem. 3. in omnipotentia, quæ prior est possibilitate creaturarum, & tamen in veriori sententia habet essentialem connexionem cum illa. 4. in decreto libero Dei, quod sub denominatione libertatis actualis essentialiter connectitur cum obiecto libero volito, & tamè est prius illo. Denique, in appetitu innato, qui posterior est forma naturaliter conveniente, & tamen forma naturalis sine appetitu innato ad bonum naturale repugnat. Sicuti ergo ista consequen-

tia non valet: *Forma naturalis est prior appetitu innato boni consoni ratione formæ: ergo potest dari forma naturalis sine appetitu innato* sita pariter hæc. consequentia non tenet: *cognoscitivum est prius volitivo: ergo potest dari natura intellectiva non volitiva.* Et hac solutione respondebit ad secundam probationem, quam non adducit.

Cæterum hæc solutio, licet sufficiens sit ad argumentum, ut ab Illi. Godoy proponitur, insufficientis tamè est ad argumentum, ut à nobis propositum. Ratio est: nam solutione Illi. Godoy solum convincitur, quod prius possit esse cum posteriori connexum, quod libenter admittimus. Nos autem non probamus inconnexionem intellectus cum voluntate ex eo, quod intellectus sit duntaxat voluntate prior, sed ex maxima illa Scoti, scilicet: *omne absolutum prius alio, ab illoque realiter distinctum, & non dependens essentialiter ab illo, potest absque contradictione existere, & conservari sine absoluto posteriori*, quæ absque dubio vera est universaliter de omnibus. Unde solutio non est ad rem; quia fundamentum illud Scoti, quo probatur possibilitas existentie unius sine alio, probatur etiam inconnexio unius sine alio.

Neque instantie ab Illi. Godoy adductæ faciunt contra maximam Scoti. Non prima: quia actio, vel sumitur pro formali, vel pro materiali. Primo modo est relatio, & sic non est quid absolutum. 2. modo est effectus in fieri; & sic non distinguitur realiter ab effectu; quare de illa non verificatur maxima Scoti. Non 2: nam supposita distinctione reali essentia à proprietatibus, ad summum potest habere connexionem connaturalem cum illis, quæ de potentia Dei absoluta impediri potest, ut patet exemplo accidentis, quod deduximus num. 56. Non 3: quia omnipotentia, ut est quid absolutum, prius possibilitate creaturarum, non habet essentialem connexionem cum illa, ut veriore sententiam sequendo diximus contra Illi. Godoy tom. 1. d. sp. 26,

Ad 2.

58. *Hæc solutio insufficientis est. Ratio est*

59. *Instantie solvuntur*

9. 8. 9. 10. Non quarta: quia decretum liberum Dei sub denominatione libertatis actualis non est quid absolutum, ut fatetur Ill. Godoy *disp.* 48. & ibi cum ipso videbimus, dum quaeramus: per quid decretum liberum Dei constituatur? Nō denique ultima: quia idem dicimus de appetitu innato, supposita reali distinctione illius à forma naturali.

60.

Uterius ostenditur insufficiētia respōsionis Ill. Godoy.

Ex his impugnata manet solutio Ill. Godoy, quia maximam Scoti nullo modo falsificat. Ultra quod insufficientiam illius ostendo: repugnat, quod prius sit cum posteriori connexum, quin prius dicat relationem ad posterius, sive talis relatio sit pradicamentalis, sive transcendentalis, sive realis, sive rationis, ut constat in exemplis ab Ill. Godoy allatis, & in quibuscumque connexis, ea certē ratione: quia ipsa connexio est relatio: ergo repugnat, quod prius nullam dicat relationem ad posterius, & quod sit cum posteriori connexum: ergo vera est maxima Scoti *num.* 58. relata: ergo nec solutio Ill. Godoy est ad rem, nec vim contra nos habent illius instantiæ.

61.

Arguit Ill. God. contra nostram rationem.

Contra nostram probationem arguit Ill. Godoy *num.* 46. probando, implicare naturam intellectivam non volitivam: implicat natura intellectiva entis, & non intellectiva boni convenientis ipsi; sed implicat natura intellectiva boni, ut convenientis ipsi naturæ, & non volitiva: ergo implicat natura intellectiva non volitiva. Discursus legitimus est. Præmissæ indigent probatione. Probatur minor: implicat natura intellectiva, & non intellectiva omnis contenti sub ratione entis; sed bonum, ut convenientis naturæ intellectivæ, continetur sub ratione entis: ergo implicat natura intellectiva entis, & non intellectiva boni, ut convenientis naturæ intelligenti. Quod ampliùs vrgetur: bonum enim, ut convenientis naturæ intelligenti, nō est maioris abstractionis, vel immaterialitatis, quam ens; sed implicat na-

tura intellectiva entis, & non intellectiva illius, quod non excedit entis immaterialitatem: ergo implicat natura intellectiva entis, & non intellectiva boni, ut convenientis naturæ intelligenti.

Deindē minor discursus facti ostenditur primo: sic enim inter se comparantur principia, sicut principiorum obiecta; sed implicat bonum intellectum, quod non sit volibile: ergo implicat principium intellectivum boni, quod non sit volitivum. Secundo: nam implicat cognitio boni, ut convenientis, quæ non sit excitativa amoris erga tale obiectum: ergo implicat principium cognoscitivum boni, ut sibi convenientis, quod non sit excitativum ad amorē talis boni; sed non potest esse excitativum alterius, nisi sui ipsius: ergo implicat principium cognoscitivum boni, ut sibi convenientis, quod non sit excitativum sui ad amorem talis boni; sed excitativum implicat, si implicet excitabile: ergo implicat principium cognoscitivum boni, ut sibi convenientis, non excitabile ad amorem illius; & consequenter implicat principium cognoscitivum boni, ut sibi convenientis, non volitivum illius.

Quod ampliùs vrgetur: implicat cognitio boni, ut convenientis, ad quā nequeat consequi appetitus elicitus erga bonum cognitum, ut convenientis: ergo implicat principium cognoscitivum boni, ut convenientis, quod non possit tale bonum appetere appetitu elicitu. Consequentia patet; nam sic comparatur vis appetitiva cum vi cognoscitiva, sicut appetitio actualis possibilis cum actuali cognitione. Antecedens probatur 1: nam cognitio boni, ut convenientis, quæ de facto datur, essentialiter habet annexā possibilitatē appetitus elicitu erga bonum cognitum; sed connexio ista non aliunde illi convenit, nisi quia erga bonum, ut convenientis, versatur: ergo omnis cognitio boni, ut convenientis, habet essentialē connexionem cum possibilitate amoris boni cogniti, ut convenientis;

62.

Minor ostenditur 1.

Secundo.

63.

Confirm.

Probat. minor.

Vrgetur.

Probat. antec edens 1.

Secundo.

& consequenter implicat cognitio boni, vt convenientis, ad quam consequi non possit amor boni cogniti. 2: implicat forma naturalis, ad quam non sequatur appetitus innatus boni naturalis convenientis ratione formæ; ergo implicat forma intelligibilis terminata ab bonum, vt conveniens, ad quam consequi non possit appetitus aliquis talis boni; sed ad boni apprehensionem nequit consequi appetitus innatus; iste namque necessarius est, & formam naturalem consequitur: ergo elicitus; & consequenter implicat cognitio boni, vt convenientis, ad quam nequeat consequi appetitus elicitus boni, vt convenientis cogniti.

64.
Respondeo ad argumentum.

Ad 1. prob. minoris respondeo 1.

Respondeo ad argumentum concessa maiori, negando minorem, ad cuius 1. probationem respondeo 1. concessis præmissis, negando consequens; non enim ex illis sequitur, nã consequens, quod sequitur, est hoc: *ergo implicat principium appetitivum boni, quod non sit volitivum.* Et ratio est mihi evidens: nam bonum, vt volibile, non est obiectum intellectus, qui est principium intellectivum; sed est obiectum voluntatis, quæ est principium appetitivum. Vnde argumentum potius est pro nobis, nam sic debebat efformari: *Sic inter se comparantur principia, sicut principiorum obiecta; sed implicat bonum, quod non sit volibile; ergo implicat principium appetitivum boni, quod non sit volitivum.* Hoc est optimum argumentum; falsum tamen, vt ab Ill. Godoy proponitur propter falsum suppositum consequentis.

65.
Secundo.

Respondeo 2. ad prædictam 1. probationem distinguendo minorem: implicat bonum intellectum, quod non sit volibile, volibilitate intrinseca concedo minorem; volibilitate extrinseca nego minorem, & consequentiam. Aliter etiam distinguo minorem: implicat bonum intellectum, quod non sit volibile ex suppositione capacitatis subiectivæ ad volendum concedo minorem; absolute, & proximè nego minorem, & consequentiam. Explicatur vtraque

distinctio: nam bonum intellectum, vel est bonum in linea morali, vel in alia linea. Si est bonum in linea morali, habebit certè amabilitatem intrinsecam, hoc est, dignum erit illud bonum, quod ametur, pro vt ita intellectum: ceterum necessarium non erit, quod amabilitate extrinseca gaudeat; quia ex eo, quod tale bonum sit, minimè infertur, quod ex parte cognoscentis sit capacitas ad illud amandum. Si verò sit bonum in alia linea, v. g. intelligitur cibus, vt delectabilis, tunc bonum illud ita intellectum erit amabile ex suppositione capacitatis subiectivæ ad amandum; non verò erit absolute, & proximè amabile, quia rationem non invenio, cur ex cognitione talis boni amabilitas proxima, & absoluta probetur.

Ad 2. minoris probationem respondeo 1. negando antecedens, cuius implicantia ab Ill. Godoy non probatur, & non implicantia à nobis ostensa est per dicta num. 55, & 56, in quantum ostendimus: non implicare intellectivum, quod volitivum non sit. Respondeo 2. distinguendo antecedens: implicat cognitio boni, vt convenientis, quæ non sit excitativa amoris erga tale obiectum, supposita capacitate subiectivæ ad amandum concedo antecedens; proximè, & absolute nego antecedens, & distinguo similiter consequens. Distinguo eadem distinctione minorem, & consequens. Concedo 2. minorem, & distinguo consequens distinctione data. Solutio claret ex dictis num. antecedenti.

Ad confirmationem Ill. Godoy respondeo negando antecedens, ad cuius 1. probationem nego etiam antecedens, quia cognitio boni, vt convenientis, quæ de facto datur, ad summum habet connaturaliter annexam possibilitatem appetitus elicti erga bonum cognitum, vt constat ex dictis num. 59, loquendo de connexionione essentia cum proprietatibus. Ad 2. probationem respondeo concessio antecedenti, negando consequentiam. Disparitas est: nam forma naturalis habet essentialem

Explicatur.

66.
Ad 2. probationem minoris respondeo 1.

Secundo.

67.
Ad confirmationem.

Ad 1. probationem antecedentis.

connexionē cum appetitu innato boni naturalis convenientis ratione formæ; est namque appetitus innatus habitua- lis inclinatio, seu propensio insita ab Authore naturæ in bonum sibi connaturale; aut cognitio boni, ut convenientis, non habet essentialē connexionē cum appetitu elicitō erga bonum cognitum, ut manet dictum.

68. Hæc pro hac difficultate sufficiant. Tum: quia illam solum exagitare valemus, summendo fundamentum ex doctrina Ill. Godoy, asserentis cū Thomistis: intellectum realitèr à voluntate distingui, quæ doctrina supposita; vrget certè Scoti maxima pro nostra probatione allatum. Tum: quia in substantia difficultatis non discordamus; concedimus namque: repugnare intellectivum, quod volitivum non sit, quia tenemus intellectum esse realitèr identificatum cum voluntate. Vndè si dicta contra Ill. Godoy non placeant; negari tamen nequit, nos habere fundamentum solidius, quia si ob connexionem intellectus cum voluntate infert Ill. Godoy, repugnare intellectivū, quod volitivum non sit, quanto melius hoc nos deducemus ob identitatem realē intellectus cum voluntate. Dicta itaque sufficiant, & rationi D. Thomæ, quæ est argumentum Ill. Godoy, satis faciamus.

§. IV.

Solvitur argumentum Ill. Godoy respondendo ad rationem D. Thomæ.

69. *Arguit Ill. Godoy* Ill. Godoy aliud argumentum non adducit præter rationem D. Thomæ à nobis propositam *num. 7. 8. & 9.* sicut proponitur ab ipso *num. 16. 17. & 18.* Vndè respondendo ad prædictam rationem, solum est argumentū Ill. Godoy. Respondeo igitur ad rationem D. Thomæ concedendo totum syllogismum, ex quo solum sequitur: voluntatem probari per intellectum; sed nego talem probationem esse demonstrationem; quia solum est syllogizatio minus notū per magis notum, ut claret

ex dictis *§. anteced. per totum*, ex quibus variæ retorsiones contra Ill. Godoy fieri possunt, quas hic non formo, quia plures formatae sunt *§. dicto*, & quæ formatae non sunt, faciliter formari valent.

§. V.

Corollaria præcedentis doctrine.

EX dictis in discursu disputationis colligo 1: dari in Deo appetitum per modum actus eliciti. Hoc corollarium est contra Ill. Godoy *num. 79*; deducitur tamen ex Scoto *in 4. dist. 49. quæst. 10. §. respondeo*. Probatur destruendo fundamentum Ill. Godoy: appetitus propriè non solum est circa bonum non habitum, sed etiam circa bonum habitum: ergo quod Deus habeat in se totum bonum, non tollit, quod detur in Deo appetitus. Confirmatur: appetitus non est idem, quod spes, aut desiderium: ergo quod in Deo non detur spes, nec desiderium, nõ tollit, quod detur in Deo appetitus. Consequentia tam probationis quam confirmationis, est legitima contra Ill. Godoy. Antecedens verò, in quo est difficultas, & cuius oppositum est fundamentum Ill. Godoy, à nobis poterat, ut verum supponi, sicut Ill. Godoy ut verum supponit suum antecedens; sed hoc non ita faciemus, quin potius ipsum probabimus.

Probatur igitur antecedens 1: appetitus propriè est propensio, & inclinatio in bonum conveniens; sed non solum bonum non habitum, verum etiam bonum habitum est bonum conveniens: ergo appetitus propriè non solum est circa bonum non habitum, sed etiam circa bonum habitum. Minor, & consequentia tenent. Maior autem est definitio appetitus tradita ab Scoto *in 1. dist. 1. q. 5. §. ad argumenta in fine*, quæ ex Philosopho deduxit, & omnes fatentur. Ex hacque diffinitione probatur 2. dictum antecedens: appetitus propriè est propensio, & inclinatio in bonum conveniens; sed bonum conve-

70.

1. Corollarium.

Probat. conclusio Ill. God.

Confirm.

71.

Probat. antecedens 1.

Secundo

niens præscindit à bono habito, & non habito: ergo appetitus propriè præscindit à bono habito, & non habito: ergo &c.

72. *Tertio.* Tertio ex D. Thoma 1. *contra Gentiles* cap. 21. artic. 3. ubi asserit: quodlibet appetere suum esse; atqui quodlibet habet bonum, quod est suum esse: ergo datur appetitus circa bonum habitum. Tunc sic, sed dari appetitus propriè circa bonum non habitum, nullus dubitat: ergo idè quod prius. 4. Ex eodem D. Thoma in 1. *part. quæst.* 19. artic. 1. in corpore, ubi hæc habet: *Quælibet autem res ad suam formam naturalem hanc habet habitudinem, ut quando non habet ipsam, tendat in eam, & quando habet ipsam, quiescat in ea. Et idem est de qualibet perfectione naturali, quod est bonum naturæ. Et hæc habitudo ad bonum in rebus carentibus cognitione, vocatur appetitus naturalis. Unde & natura intellectualis ad bonum apprehensum per formam intelligibilem similem habitudinem habet, ut, scilicet, cum habet ipsum, quiescat in illo; cum verò non habet, quærat ipsum, & utrūque pertinet ad voluntatem.* Ecce D. Thomam clarè asserentem: appetitū, sive innatum, sive elicitedum versari circa bonum habitum, & non habitum: ergo iuxta D. Thomam appetitus propriè non solum est circa bonum habitum, sed etiam circa bonum non habitum.

73. *Respondet Ill. Godoy* n. 103: illam habitudinem terminum respicere in duplici statu, nempe, ut habitum, & ut non habitum: duplexque habere exercitium, vel quietis in illo habito, vel tendentiæ in illum non habitum: cum ergo asserit D. Thomas, istam habitudinem dici appetitum innatum, & naturalem, intelligendus est non adæquatè respectu omnis status termini, & omnis exercitij habitudinis; sed inadæquatè, scilicet, per comparisonem ad terminum, ut non habitum, & ad exercitium tendentiæ in illum: sicut *solutio* ne ad 2. docuit D. Thomas, voluntatem creatam dici, & denominari appetitū,

non adæquatè, & in ordine ad omnem actum, sed inadæquatè, & per ordinem ad actum desiderij boni non habitum. Iuxta quam doctrinam, explicata auctoritate Angelici Doctoris, negat consequentiam.

Contra 1: D. Thomas asserit: prædictam habitudinem dici appetitum innatum adæquatè respectu omnis status termini, & omnis exercitij habitudinis: ergo ruit solutio Ill. Godoy. Probatur antecedens: nam D. Thomas post quā declaravit habitudinem rei adæquatè respectu omnis status termini, & omnis exercitij habitudinis per hæc verba: *Quælibet autem res ad suam formam naturalem hanc habet habitudinem, ut quando non habet ipsam, tendat in eam, & quando habet ipsam, quiescat in ea. Et idem est de qualibet perfectione naturali, quod est bonum naturæ; concludit dicendo: Et hæc habitudo ad bonum in rebus carentibus cognitione vocatur appetitus naturalis: ergo &c.*

Contra 2: nam etiam D. Thomas cit. in *solut. ad 2.* concedit in voluntate appetitum adæquatè, scilicet, tam respectu boni nō habitum, quā respectu boni habitum: ergo ruit solutio. Probatur antecedens 1: nam D. Thomas hoc concedit de appetitu innato, ut dictum est *num. antec.*: ergo etiam concedit in voluntate appetitum adæquatè in ordine ad omnem actum, scilicet, tam respectu boni non habitum, quā respectu boni habitum; alioquin in eodē articulo inconsequentè procederet. Secundo: nam hæc sunt verba D. Thom: *Ad 2. dicendum, quod voluntas in nobis pertinet ad appetitivam partem. Quæ licet ab appetendo nominetur, non tamē hunc solum habet actū, ut appetat, quæ non habet, sed etiam, ut amet, quod habet, & delectetur in illo. Et quantum ad hoc voluntas in Deo ponitur, quæ semper habet bonum, quod est eius obiectum, cum sit indifferens ab eo secundum essentiam, ut dictum est.* Atqui per hæc verba nullū actū excludit D. Thom. à ratione appetitus, quin potius utrūque claudit sub nomine appetitus: ergo &c.

74. *Contra 1.*

75. *Contra 2.*

Probat. antec. 1.

Secundo.

46.
Probat.
minor. 1.

Probatur minor 1: prædicta verba D. Thomæ optimè explicantur de appetitu desiderij, & appetitu gaudij: ergo nullum actum excludit D. Thomas per verba relata à ratione appetitus, quin potius vtrumque claudit sub ratione appetitus. Probatur antecedens: nam si ego sic explicarem D. Thomam, quid contra hoc haberet Ill. Godoy, præsertim cum hæc explicatio sit conformior, imò & vniformis cum doctrina tradita à D. Thoma in hoc articulo in corpore, vt dictum est: ergo prædicta verba D. Thomæ optimè explicantur de appetitu desiderij, & appetitu gaudij.

77.
Probat.
2. ad ho-
minē cō-
tra Ill.
Godoy.

Probatur 2. prædicta minor ad hominem contra Ill. Godoy: voluntas iuxta D. Thomam summitur ab appetendo, vt claret ex verbis illius: ergo omnis actus voluntatis est appetitivus: ergo per verba prædicta nullum actum excludit D. Thom. à ratione appetitus, quin potius vtrumque claudit sub ratione appetitus. Secunda consequentia ex prima inferitur. Prima autè probatur: quia providentia summitur à procul videndo, & videre est actus intellectus, omnis actus providentiæ est actus intellectus; sed voluntas iuxta D. Thomam summitur ab appetendo: ergo omnis actus voluntatis est appetitivus. Consequentia est legitima. Minor est D. Thomæ. Maior autem est Ill. God. in hoc tom. disp. 60. num. 13. vbi hac ratione probat: providentiam esse actum intellectus.

78.
Si dicas
pro Ill.
Godoy.
Contra. 1
Secundo.

Si verò dicas pro Ill. Godoy: D. Thomam cit. non loqui de appetitu propriè. In contrarium obstat 1: nam Ill. Godoy in hoc corollario loquitur de appetitu propriè; sed pro suo corollario adducit D. Thomam in 1. p. q. cit. & eodem articulo: ergo loquitur D. Thomas de appetitu propriè. Obstat 2: Ill. Godoy adducit pro suo corollario D. Thomam cit. 1. p. eodemque articulo ad 2; sed Ill. God. loquitur de appetitu propriè: ergo D. Thomas ab ipso cit. loquitur de appetitu propriè; alioquin malè adduceret pro se D. Thomam.

Atqui D. Thomas ab Ill. Godoy cit. admittit appetitum circa bonum habitum, vt probatum manet: ergo loquitur D. Thomas de appetitu propriè.

Vndè non video, qua ratione Ill. Godoy, adducat pro suo corollario D. Thomam, cum potius iter pro nobis, vt claret ex loco citato contra Gentes, & quod magis est, ex loco ab Ill. Godoy pro se cit. in 1. part; nam ibi in corpore manifestè ostendit nostram doctrinam, & in solutione ad secundum oppositum non habet, quin potius consequenter ad dicta in corpore procedit. Et quando aliqua esset difficultas circa mentem Doctoris pro dictis in solutione ad 2. explicandus, & intelligendus est per ab ipso dicta in corpore; hic enim suam mentem aperit, respondendo ad dubium in articulo propositum. Cum ergo D. Thomas in corpore articuli manifestè doceat nostram doctrinam, pro ea stat expressè Angelicus Doctor.

Oppones cum Ill. Godoy num. 79: iuxta August. super Psalm. 118. appetitus propriè est circa bonum non habitum; vndè nec nos propriè dicimur appetere bona, quæ nobis coniuncta sunt, sed de illis gaudium, vel delectationem habemus; sed Deus totum bonum in se habet, nec potest bonitate carere, sicut neque perfectione; aliàs nec summè bonus, nec summè perfectus esset: ergo in Deo appetitus non est. Quod ampliùs explicari potest: nā appetitus idem est, quod spes, aut desiderium; sed in Deo, nec spes invenitur, nec desiderium: ergo in Deo appetitus non est. Minor pro 1. parte est omnium Theologorum sententia; nam spes habet pro obiecto arduum; Deo autem nihil est arduum, quod idem est, ac difficile: ergo in Deo spes non est. Pro 2. parte traditur à D. Thoma quæst. 23. de veritat. artic. 1. ad 7. 1. contra Gentes, cap. 89. ratione 6. & in hac 1. part. quæst. 20. art. 1. ad 2. & constat: nā desiderium est boni non habiti, nec possessi; Deus autè perfectissimè possidet bonum: ergo in Deo desiderium non est.

79.

80.
Dices cū
Ill. God.

Confirma-
tur

81.
Respōdeo
ad argu-
mentum.

Ad con-
firm.

Declara-
tur.

Respōdeo ad argumentū negādo ma-
iorē: quia appetitus propriè est propē-
sio, & inclinatio in bonū cōveniens, &
sicut hoc præscindit à bono habito, &
nō habito, ita est appetitus propriè ex
dictis n. 71. Ad confirmationem distin-
guo maiorē: appetitus desiderij idē est,
quod spes, aut desiderij cōcedo maio-
rē; appetitus gaudij, seu cōplacētiae ne-
go maiorē, & cōcessa minori, distinguo
cōsequens: ergo in Deo nō est appetitus
desiderij cōcedo consequentiā; non est
appetitus gaudij, vel cōplacētiae nego
consequentiā. Solutio claret ex proba-
tione nostri corollarij, pro cuius adæ-
quata declaratione supponenda est ge-
neralis doctrina, scilicet, quod si appe-
titus est de bono præsentī, seu habito,
dicitur appetitus gaudij, vel cōplacen-
tiæ; si vero appetitus est de bono absen-
ti, & non habito, dicitur appetitus de-
siderij. Hæc est doctrina, quæ 1. Physi-
corū traditur, & est ferè cōmunis Phy-
losophorum, in qua nullum vsque ad-
huc repertum est inconveniens.

82.
2. Corolla-
rium.

Probat. 1
contra
Ill. God.

Colligo 2: dari in divina voluntate
appetitū in ordine ad bona extrinseca.
Corollariū hoc inferitur ex præcedēti,
& est contra Ill. God. n. 85. Probatur
que 1: omnis potentia productiva in-
clinatur ad productionē sui termini, vt
inductione constat in omnibus potētijs
creatis, quæ inclinatur ad producēdos
suos effectus; sed divina volūtas est po-
tētia productiva ad extra, cōmunis to-
ti Trinitati, media qua se communicat
creaturis: ergo voluntas divina inclina-
tur ad productionē creaturarū: ergo est
in illa appetitus in ordine ad produc-
tionem creaturarū; nam appetitus nihil
aliud est, quā inclinatio. Atqui appeti-
tus in divina voluntate in ordine ad
productionē creaturarum est appetitus
in ordine ad bona extrinseca: ergo da-
tur in divina voluntate appetitus in
ordine ad bona extrinseca.

83.
Confirma-
tur des-
truendo
fundamē-
tum Ill.
Godoy.

Confirmatur destruēdo fundamentū
Ill. God: idē iuxta Ill. God. nō datur in
divina voluntate appetitus in ordine
ad bona extrinseca, quia Deus possidet
eminenter, & si non formaliter, omnia

bona extrinseca; sed quod Deus possi-
deat eminenter omnia bona extrinseca,
imò quāvis illa formaliter possideret,
hoc nō obest, vt detur in divina volūta-
te talis appetitus, vt ex dictis apparet:
ergo datur in divina voluntate appeti-
tus in ordine ad bona extrinseca. Ill.
God. in doctrina huius corollarij oppo-
sitionē habet cū Suar. Vasquio, & Alarc.
ab ipso cit. n. 84. in quantū asserunt: ad
appetitū sufficere nō possidere bonum
formaliter, licet eminenter possidea-
tur, cōtra quā doctrinā stat Ill. God. cit.
Sed de hoc ego non curo; quia in nos-
tris principijs adhuc possessio formalis
boni non tollit rationē appetitus pro-
priè, vt probatū manet in præcedente
corollario.

3. Colligo ex dictis: esse in Deo gau-
diū, & amorē specialiter sumptū in or-
dine ad bona intrinseca. Hoc corolla-
riū habet Ill. God. n. 92. & quoad utrū-
quē optimè probat. Quoad 1. sic: gau-
diū est amor boni possessi, quia posses-
sed Deus bona sibi intrinseca perfe-
ctissimè possidet, & quia à se possessa,
illa amat, cū in isto modo amandi nul-
la imperfectio importetur: ergo habet
gaudium de illis.

2. Probat 1: stare nō potest gaudiū si-
ne amore specialis; sed in Deo datur gau-
diū de bonis intrinsecis, vt dictū est, &
à nullo Theologo negatur: ergo etiam
datur amor specialiter sumptus in or-
dine ad bona intrinseca. Maior, in qua
est difficultas, probatur: nā omnes alij
effectus volūtatīs præsupponūt amorē
specialiter sumptū; idē nāque deside-
ratur bonū nō habitu, quia amatur, vt
bonū; & idē gaudet quis in bono ha-
bito, & possesso, quia illud bonū ama-
tur, vt bonū; sed ablato 1. nō potest 2.,
manere: ergo gaudiū sine amore nō po-
test stare; & consequenter si Deus gau-
det de bonis intrinsecis, amat illa bo-
na sibi amore specialiter sumpto.

2. Probat: nā bonitas Deo intrinse-
ca est amabilis ab ipso, nō solum, quia
possessa, sed etiā quia bona absolutè;
sed actus attingēs bonitatē possessam,
quia absolutè bonā, absolutèq; cōvenit

84.
3. Corolla-
rium.

1. Pars
probat

85.
2. Pars
probat
primo.

86.
Secundo.

tem, est amor specialiter sumptus: ergo Deus amat bonitatem sibi intrinsecam amore specialiter sumpto. Minor constat: tum, quia amor specialiter sumptus in hoc deficit à desiderio, & gaudium, quod desiderium est boni non habiti, gaudium verò boni habiti, & possessi: amor autem specialiter sumptus est de bono, quia absolute bonum est.

87.

Secundo.

Tum etiam: nam gaudiū est de bono possessio; quia possessio; atqui amor ille, & si sit de bonitate possessa, nō tamē in illā fertur, quia possessam; sed quia bonā absolute: ergo amor bonitatis possessæ, quia bona absolute, nō est gaudiū; alias desiderium non est; cum hoc petat carentiā possessionis boni: ergo est amor specialiter sumptus. Maior probatur: nam in amore bonitatis divinæ possessæ, quia absolute bona, nulla imperfectio importatur: ergo bonitas divina possessa potest ab ipso amari, quia absolute bona.

88.

4. Corollarium.

Scotus.
D. Thom.

Probat.

1. pars cōtra Ill.
Godoy.

Colligo 4: dari in Deo propriè appetitū innatū, sive ad bona intrinseca, sive ad extrinseca. Hoc corollarium est cōtra Ill. God. n. 100, deducitur tamen ex Scoto cit. n. 70, & ex D. Thom. locis allegatis n. 72. Probatur 1. pars corollarij: appetitus innatus præcisè cōsistit in quadā inclinatione, seu determinatione naturali cuiusque rei ad suā propriā perfectionē, quæ inclinatio, seu determinatio est per modū quietis in perfectione habita, per modū verò tendentiæ, & prosecutionis respectu perfectionis, quā res nō habet, habere tamē potest, (vt optimè docuit D. Thom. 1. p. q. 19. art. 1. in corp.) sed nullus negare potest, divinā naturā naturalitèr esse inclinatā, & determinatā ad suas essentielles perfectiones, vt ad perfectiones habitas, ideòque in eis naturalitèr quiescere: ergo nec etiam negare debet, in prædicta natura divina esse appetitum innatū per modū quietis ad perfectiones proprias essentielles. Et cōfirmatur: quia de appetitu innato philosophandum est ex analogia, & similitudine ad appetitū elicitū; sed datur in Deo appetitus elicitus respectu perfectionū es-

Confirmatur.

sentialiū ipsiusmet Dei, actus, scilicet, amoris, quo fruitur ipsis, & quiescit in illis: ergo idem dicendum erit de appetitu naturali, seu innato.

Alitèr formatur ratio prædicta: appetitus innatus propriè est propensio, seu inclinatio in propriam perfectionē; sed datur in Deo propensio in proprias illius perfectiones, quæ sunt bona intrinseca Dei: ergo datur in Deo propriè appetitus innatus ad bona intrinseca. Probatur minor: in natura divina est propensio ad attributa; in intellectu ad intellectiōnē, & in voluntate ad volitionē; sed hæc omnia sunt propriè perfectiones Dei, quæ sūt bona intrinseca illius: ergo &c.

Respondet Ill. God. n. 104. distinguendo maiore: appetitus innatus propriè est propensio, seu inclinatio in propriam perfectionē nō habitā, nec possessā concedit maiore; habitā, & possessā negat maiore, & sub eadē distinctione minoris, negat consequentiā; nā Deus essentialitèr possidet omnes suas perfectiones, & cōsequentèr quamvis sit in illas propensus, illas nō appetit appetitu innato propriè, sicut quāvis illas amet, nō tamē desiderat, nec appetit appetitu elicitu propriè ob defectū conditionis nō habiti, nec possessi, quā vterque appetitus ex parte obiecti requirit, vt propriè appetitus sit. Hæc tamen solutio refutata manet per dicta n. 71, & 72, nec alia indiget impugnatione.

2. Pars corollarij probatur: nam D. Dionisius de divinis nominibus cap. 4. definit bonū per hoc, quod sit diffusivū sui; sed Deus ex natura sua est summū bonū: ergo Deus ex natura sua est propensus ad se sūmè cōmunicare: ergo ad se cōmunicare ad intrā, & ad extra. Atqui Deū esse ex natura sua propensū ad se cōmunicare ad intrā, & ad extra, est habere appetitū innatū ad se cōmunicare personis divinis, quæ sunt bona intrinseca Dei, & creaturis, quæ sūt bona extrinseca Dei: ergo datur in Deo appetitus innatus ad bona extrinseca. Vnde in tractatu de Incarnatione cū cōmuni Theologorū sentētia dicemus: Incarnationem, quæ est per quā Deus creaturis

89.

Alitèr formatur.

90.

Respondet Ill. God.

91.

Probat.
2. pars corollarij.

summo modo se communicavit, fuisse Deo convenientē, nō quia ex Incarnatione in Deo redundaverit aliqua perfectio intrinseca, sed quia prædicta summa Dei cōmunicatio fuit consentanea inclinationi, & propensione naturali, quæ ei cōpetit ad se summo modo cōmunicandū, ex eo, quod summum bonum est.

92.
*Probat.
Vtraque
pars im-
pugnādo
fundamē-
tum Ill.
Godoy.*

Probat. Vtraque pars corollarij impugnando fundamentū Ill. God: ideō iuxta Ill. God. nō datur in Deo propriē appetitus innatus, sive ad bona intrinseca, sive ad extrinseca, quia appetitus rigurose sumptus est boni nō habiti, nec possessi, quod ex August. probat D. Thom. sed hoc est falsum: ergo datur in Deo propriē appetitus innatus, sive ad bona intrinseca, sive ad extrinseca. Probat. minor: in primis falsum est, quod appetitus innatus rigurose sumptus sit boni nō habiti, nec possessi, ut claret ex dictis n. 71. Deinde falsū est etiā, quod D. Thom. hoc asserat, ut apparet ex dictis n. 72. Denique falsum est, quod D. August. hoc doceat, & si aliquando dixit, loquitur de appetitu desiderij; non verō de appetitu ut sic, ut patet ex D. Thom. cit: ergo falsum est totum fundamentum Ill. Godoy.

93.
*Arguit
Ill. Godoy
contra 1.
p. corolla-
rij.*

Contra 1. partē corollarij arguit Ill. God. n. 100: nam iuxta D. Thom. in 1. dist. 45. q. 1. artic. 1. & in præsentī artic. ad 2: licet detur in Deo actus voluntatis, quæ est elicitā inclinatio in bonū, non datur in ipso appetitus elicitus propriē in ordine ad bona intrinseca; eo quod appetitus elicitus in rigore sumptus, est boni nō habiti, nec possessi, quod ex August. probat D. Thomas: ergo pariter, & eadē ratione: estō concedatur in Deo inclinatio innata in perfectiones intrinsecas, non tamen est concedendus per ordinē ad illas appetitus innatus in rigore. Respondeo negando antecedens ob proximē, & antea dicta, imō oppositum patet ex D. Thoma, ut toties dictum est.

Respond.

94.
*Arguit
contra 2.*

Contra 2. partem corollarij arguit Ill. God. n. 101: appetitus innatus petit in termino conditionē non habiti modo, quo illam petit appetitus elicitus;

sed iste petit pro cōditione obiecti rationem non habiti nec formalitē, nec eminentē: ergo etiam appetitus innatus propriē acceptus petit terminū nō habitum, nec formalitē, nec eminentē; ac proinde non est constituendus in Deo in ordine ad bona creata eminentē in ipso contenta. Confirmatur: nā in communi Theologorū sententia, non datur in humanitate Christi terminata subsistentia Verbi appetitus innatus propriē personalitatis; aliās esset in statu violento, illa carens; & hoc ideō, quia licet nō habeatur, nec possideatur formalitē, possideretur tamen, & haberetur eminentē in subsistentia Verbi: ergo appetitus innatus petit propriē terminū, nec eminentē, nec formalitē habitū; & consequentē non datur in Deo in ordine ad bona creata, quæ licet quādoque à Deo nō habeatur formalitē, semper tamen eminentē habetur.

Confirm.

Respondeo ad argumentū distinguendo minore: appetitus elicitus desiderij petit pro cōditione obiecti rationē nō habiti nec formalitē, nec eminentē cōcedo minore; appetitus elicitus gaudij, seu cōplacentiæ nego minore, & distinguo similiter cōsequens. Vel distinguo minore terminis D. Thomæ: appetitus elicitus per modū tēdentiae, & prosecutionis, respectu perfectionis, quā res nō habet, petit pro conditione obiecti rationē nō habiti nec formalitē nec eminentē cōcedo minore; appetitus elicitus per modū quietis in perfectione habita nego minore, & distinguo similiter cōsequens. Terminī istius distinctionis traduntur à D. Thom. in 1. p. cit. n. 72, ex quo apparet nostram doctrinam esse D. Thomæ.

95.
*Respondeo
ad argu-
ment.*

*Aliter
respondeo.*

Ad confirmationē respondeo negādo antecedens: nā in cōmuni Theologorū sententia datur in humanitate Christi terminata subsistentia Verbi appetitus innatus propriē personalitatis, quā sententiā tuerentur omnes Scotistæ tenētes: personalitatē esse quid positivū, & ferre omnes, qui dicūt esse quid negativū. Eandē sententiā tuerentur plurimi ex Societate, pro quibus sufficiant Suarius,

96.
*Ad con-
firm.*

Vasquius, & Hurtado. Denique ex Schola Ill. God. prædictâ sententiâ defendunt Caietanus, Medina, Alvarez, & alij. Si ergo Theologi ex omni Schola graviores, & plures hanc sententiâ tænentur, unde stant Theologi per opposita, qui communem sententiam inter Theologos constituent? Falsum igitur est antecedens confirmationis Ill. Godoy.

97.

Pro solutione probationis imbibitæ duplex ratio assignatur

Prima.

Nec imbibita probatio vim facit, scilicet, quod si esset talis appetitus in humanitate Christi, esset violenta; ad hoc namque argumentum omnes Authores relati respondent & si in reddenda ratione variant. Omitto illorum responsiones, & in sua probabilitate relinquo. Pro ut verò ad nos attinet, nego probationem, cuius negationis duplex potest esse ratio. Prima: quia illa carentia propriæ personalitatis provenit à personalitate Verbi, quæ est forma, quæ non minus perfecte, imò perfectius, quàm propria personalitas, actu, & formaliter præstat effectum, quæ illa præstaret. Hæc solutio explicari valet exemplomateriæ primæ, quæ licet appetitu innato appetat formam, qua caret, non est in statu violento, si semel informata est aliqua forma, & si minus perfecta, quam forma, qua caret: potiori ergo ratione in humanitate Christi, ut potè perfectiori forma subsistens.

98.

Secunda.

Secunda ratio negationis est: nā licet posset dici, humanitatem Christi in Verbo esse violentam secundum appetitum innatum, non tamen secundum appetitum elicitum, secundum quæ vult, quod melius est, ut est esse in Verbo, & cum iste appetitus perfectior sit, quam innatus, dicendum est, quod simpliciter humanitas non est violenta, licet possit dici, esse violenta secundum quid, sicut si homo nollens præcipitaretur, talis motus diceretur simpliciter, & absolute violentus homini, quia esset contra appetitum elicitum hominis, & dicitur secundum quid naturalis, quia est iuxta naturalem eius gravitatem, quo modo loquendi utitur Scotus in 4. dist. 49.

q. 14. litt. K. loquens de gravitate corporis gloriosi, & in 2. dist. 29. litt. C. loquens de effectibus iustitiæ originalis.

Colligo 5: in divinis perfectionibus non esse appetitum innatum per ordinem ad se ipsas, v.g. natura divina in se ipsam, in voluntate, & in intellectu per ordinem ad se ipsa non reperitur appetitus innatus. In hoc corollario convenit Ill. God. n. 108, & probatur breviter: nam in communi modo concipiendi, & loquendi, idem in se ipsam non dicitur inclinari, v.g. non dicitur materia inclinari in se ipsam, volitio, aut intellectio in se ipsas, & sic de alijs perfectionibus creatis; sed perfectiones increatae, & divinæ nullo modo à se ipsis distinguuntur: ergo nequit dici propriè inclinari in se ipsas per inclinationem innatam.

Colligo denique: quod in corollarijs præcedentibus de appetitu elicitò, & innato Dei, tam in ordine ad bona intrinseca, quàm ad extrinseca, in quibus ab Ill. God. discordamus, est tantum de nomine quaestio; nam Ill. God. non cognoscit appetitum propriè, nisi per modum desiderij, ideoque ad appetitum propriè requirit in termino conditionem non habitam, seu possessionem; nos autem cognoscimus appetitum propriè non solum per modum desiderij, sed etià per modum gaudij, seu complacentiæ, ideoque asserimus: appetitum propriè præscindere à possessione, vel non possessione obiecti, seu à præsentia, vel absentia illius. Hic autem dicendi modus proprius est. Tū: quia ipse Ill. God. disp. 47. n. 91. concedit in voluntate divina inclinationem innatam in ordine ad volitionem actualem, quæ est perfectio habita, & possessa à voluntate divina. Tū: quia noster dicendi modus conformior est diffinitioni appetitus ut sicutum etià, quia sic locuntur Angelicus Doctor, & Magister Subtilis, ut ex dictis satis apparet. Et hæc de ista disputatione applicanda litteræ Magistri in 1. dist. 45. §. 1. ad illa verba:

*Iam de voluntate Dei,
&c.*

99.

5. Corollarium.

Probat.

100.

6. Corollarium.

DISPUTATIO

QUADRAGESIMA SEXTA.

An velle Dei sit de constitutione Methaphysica Divinæ naturæ?

Vo asserit in hac disputatione Ill. Godoy. Primum est: volitionē actuale[m] Dei non esse de Methaphysica constitutione Divinæ naturæ. Hoc habet *num.* 4. Secundum est: voluntatem per modum actus primi non esse de Methaphysica Deitatis constitutione. Hoc ha-

bet *num.* 84. In utroque cum Ill. God. convenimus, vnde ab hac disputatione nos pro nunc abstinere, intentum nostri operis exigit necessario; aliunde tamen tractabitur. Et hæc de ista disputatione applicanda litteræ Magistri in 1. *distinct.* 45. §. 2. ibi: *Et licet idem sit Deo velle, quod esse.*

DISPUTATIO

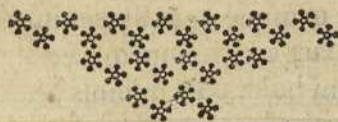
QUADRAGESIMA SEPTIMA.

An detur in Deo voluntas per modum potentiæ?

æc disputatio annexa est cum disputatione 25. posita *tom.* 1. scilicet, quæ formalitates ad intellectū spectantes sint in Deo constituendæ? & sicut in conclusionibus huius disputationis ab Ill. Godoy non dissentimus; ita nec in conclusionibus disputationis præsentis ab Ill. Godoy discordamus. Ipse namque *num.* 8. asserit: in Deo dari potentiam volitivam cum proprietate. Et *num.* 27. statuit: Voluntatem Divinā, pro ut in actu primo ab actuali volitione distingui, per quod concedit, dari in Deo voluntatem per modū actus primi, seu potentiæ, quæ est Scotica opinio, quam rationibus Scoti convictus amplexus est Ill. Godoy, communem opinionem Thomistarum dere-

linquens. Denique *n.* 90. negat in voluntate Divina rationē habitus, quod nos cum Scoto magis probabiliter sentimus. Sic manet præsens disputatio resoluta sine oppositione inter nos, & Ill. Godoy, quare in ipso videndam relinquo contra ceteros Thomistas, quia ipsam in doctrina D. Thomæ fundat egregiè, & pro nunc ab ea abstineo, ut meum intentum prosequar. Et hæc de ista disputatione applicanda litteræ Magistri in 1. *dist.* 45. §. 1. & 3. ad illa verba: *Ubi cumque Deus dicitur scire, vel sciens, vel velle, vel volens hæc duo secundum essentiam dicuntur.*

DISPUTATIO

QUADRAGESMA OCTAVA.

Per quid decretum liberum Dei constituatur?

§. I.

Opinio Ill. Godoy declaratur.

Num. 1

Ecce est difficultas illa variè, & valde ab Authoribus exagèrata. In illa sunt quot capita, tot sententiæ. Vnusquisque cæteras præter suam reijcit opiniones; nobis autem hoc non licet; solum namque nobis incumbit opinionem Ill. Godoy impugnare; hoc itaque facto nostrum adimpletur intentum. Intentum igitur adimpleamus, & cætera in cæteris videantur.

2.
*Opinio
Ill. Godoy*

Ill. Godoy num. 85. exprimit suam sententiam asserendo: *Actum liberum superaddere ad perfectiones necessarias terminationem ratione distinctam in ratione terminationis, & pro ut sic, defectibilem, ac proinde actum liberum consistere in actualitate actus necessarij, ut ad creaturas liberè terminata.* Ad hanc opinionem reducit Ill. Godoy opiniones aliorum, illorum, scilicet, qui asserunt: actum liberum Dei superaddere respectum rationis; illorum etiam qui tenent: actum liberum Dei superaddere perfectionem liberam, quæ Deo deficere potuit; & denique opinionem illorum, qui substantiant: actum liberum Dei superaddere extrinsecam denominationem. Hoc patet ex ab ipso traditis, & ut verum appareat, verba Ill. God. transcribo.

3.

Ipse namque num. 85. cit. immediate ad suam conclusionem hæc ait: substantiam huius conclusionis, & si non

ita explicatam, tenent omnes discipuli D. Thom. circa præsentem articulum, & docuerunt Capreolus, Ferrara ubi supra asserentes: constitui per respectum rationis non pro formali, sed pro fundamento, quod quidem fundamentum nihil aliud esse potest, quam actualitas actus necessarij, pro ut ad creaturas liberè terminata, quod Ferrara expressè docuit illis verbis: *Licet enim velle divinum sit necessarium, quod tamen ad creaturas terminetur, est voluntarium, & liberum.* Iuxta illam etiam explicat sententiam Caietani, qui licet asseruit, consistere in perfectione libera, & potente deficere, non in ratione perfectionis, sed in ratione terminationis. Denique eandem sententiam sequuntur Suarez disp. 30. *Metaphysica, sect. 7. num. 35. & seqq.* Et Ill. Araujo lib. 12. *Metaphysica, quæst. 4. artic. 1.* quibus omnes illos adiungere possumus, qui & si ad extrinsecum obiectum confugiant, non tamen pro forma, adhuc partiali divini decreti, constituunt, sed solum in obliquo, & terminativè docent ingredi decreti constitutionem.

Sed licet in rei veritate opinio Ill. God. sit opinio Caietani asserentis: actum liberum Dei consistere in perfectione libera, quæ Deo deficere potuit; immerito tamen opiniones aliorum ad suam sententiam reducit, nec reducere valet. Quod ostenditur 1:

4.
*Opinio
Ill. God.
differt ab
alijs.*

Probat. 1

III. Godoy asserit, ut ex dicendis constabit, actum liberum Dei superaddere ad perfectiones necessarias terminatione Deo intrinsecam; sed ad hanc opinionem reduci nequeunt opiniones asserentes: actum liberum Dei superaddere respectum rationis, & extrinsecam denominationem: ergo immerito has opiniones reducit Ill. God. ad suam sententiam. Probatur minor: ad opinionem asserentem: actum liberum Dei superaddere aliquid intrinsecum Deo, nequeunt reduci opiniones tenentes: addere aliquid extrinsecum Deo; sed opiniones de respectu rationis, & extrinsecam denominationem asserunt: actum liberum Dei superaddere aliquid extrinsecum Deo, ut ex terminis claret, & de extrinsecam denominatione fatetur Ill. Godoy *num. 9.* ergo ad opinionem Ill. Godoy reduci nequeunt opiniones asserentes: actum liberum Dei superaddere respectum rationis, & extrinsecam denominationem.

5.
Nec obest

Nec obest, quod ait Ill. Godoy in reductione harum sententiarum in suam, scilicet, asserentes: actum liberum Dei constitui per respectum rationis non loqui de respectu rationis pro formali, sed pro fundamento, quod quidem fundamentum nihil aliud esse potest, quam actualitas actus necessarii, pro ut ad creaturas liberè terminata. Asserentes verò actum liberum Dei constitui per extrinsecam denominationem, non loqui de illa, ut forma adhuc partiali constitutiva divini decreti; sed solum loqui de illa, ut in obliquo, & terminativè decreti divini constitutiva.

6.
Contra.

Hoc (inquam) non obest: nam opiniones de respectu rationis, & extrinsecam denominationem ita actum liberum Dei constituunt, ut respectus rationis apud Sectatores huius sententiæ, & extrinsecam denominatio apud Sectatores istius, sit id, à quo, ut à forma, vel ut à complemento formæ provenit denominatio Dei liberè volentis creaturas: ergo non obest, quod ait Ill. Godoy. Probatur antecedens: nam si

opiniones prædictæ actum Dei liberum non ita constituerent, difficultati non responderent; sed nullus, imò nec Ill. Godoy, ex hoc capite prædictas opiniones reiecit: ergo opiniones prædictæ ita actum liberum Dei constituunt, ut respectus rationis apud Sectatores huius sententiæ, & extrinsecam denominatio apud Sectatores istius, sit id, à quo, ut à forma, vel ut à complemento formæ provenit denominatio Dei liberè volentis creaturas.

Ostenditur 2: Authores harum opinionum fugientes, aliquid intrinsecum Deo defficare posse, recurrunt ad aliquid extrinsecum, per quod constituitur liberum velle Dei: ergo opiniones prædictæ reduci nequeunt ad opinionem Ill. Godoy. Ostenditur tertio: Ill. Godoy *num. 8. & 9.* refutat opinionem de extrinsecam denominationem ex eo, quod quid extrinsecum est; sed Ill. God. ponit quid intrinsecum: ergo ad opinionem Ill. Godoy reduci nequit opinio de extrinsecam denominatione. Non ergo habet opinio Ill. God. patronos, quos pro sua citat sententia. Hanc itaque impugnare (relictis cæteris) nobis incumbit, ad cuius impugnationem prius proponenda est ratio dubitandi; & declaranda est solutio Ill. Godoy.

Ratio dubitandi est hæc: actus liber ex proprio conceptu petit, quod defficare possit; sed nihil voluntati divinæ intrinsecum potuit defficare: ergo in nullo intrinsecum voluntati divinæ decretum liberum Dei consistere potest. Respondet Ill. Godoy *num. 19.* concessa maiori, distinguendo minorem: nihil Deo intrinsecum potuit defficare sub conceptu entitatis, & perfectionis concedit minorem; sub conceptu terminationis negat minorem, & consequentiā. Itaque ex hac Ill. Godoy solutione, & ex eius conclusione *num. 2.* assignata, manifestè apparet: Ill. God. opinionem asserere: actum liberum Dei superaddere ad perfectiones necessarias terminatione Deo intrinsecam, & deffictibilem, quæ opinio ante aliquas impugnationes ab Ill. God. non traditas, per ab ipso

7.
Probat. 2

Tertio.

8.
Proponitur ratio dubitandi

Respondet Ill. God.

adductas impugnanda est, vt tota doctrina, quam pro defensione suæ sententiæ adducit, reiecta manet.

§. II.

Opinio Ill. Godby impugnatur.

9.
*Impugnatur I.
opinio Ill.
Godoy.*

Impugnatur I. opinio Ill. God: terminatio illa adhuc sub conceptu terminationis est entitas divina intrinseca Deo; sed sub conceptu terminationis potuit Deo deficere: ergo etiam deficere potuit sub conceptu intrinsicæ entitatis. Ad hoc argumentum adducit Ill. God. quandā solutionē ex Albelda, quā sibi difficilem reddi, fatetur n. 96. & 100, idēō prædicta solutione in sua probabilitate relicta.

10.
*Respondet
Ill. Godoy*

Respondet ipse n. 101. distinguendo maiorem: est entitas divina explicitē absque distinctione virtuali ab illa negat maiorem; implicitē, & ab illa virtualitē distincta concedit maiorem, & concessa minori, negat consequentiam. Itaque quamvis terminatio libera sub conceptu terminationis sit implicitē entitas divina, non tamen explicat conceptum entitatis divinæ, ab illaque distinguitur virtuali distinctione, quæ distinctio sufficiens est, vt quāvis deficiat, vel possit deficere sub conceptu terminationis, non deficiat, nec possit deficere sub conceptu entitatis; sicut quamvis deformitas peccati implicitē importet conceptū entitatis positivæ, quia tamen prædictū conceptum non explicat, ab illoque distinguitur pænes implicitum, & explicitum, stat optimē, deformitatem peccati causari à Deo sub conceptu entitatis, quin ab illo causetur sub conceptu deformitatis; vndē sicut ista consequentia non tenet: *Deformitas peccati sub conceptu deformitatis est entitas positiva; sed omnis entitas positiva causatur à Deo: ergo deformitas sub conceptu deformitatis causatur à Deo; ita & ob similem defectū non tenet consequentia facta.*

*Parificat
Ill. Godoy*

11.

Contra hanc tamen solutionem in-

furgo I: terminatio ista libera, estō nō explicet, implicat tamen conceptum entitatis realis, vt prædicatū superius per transcendentia: ergo non stat deficere sub conceptu terminationis, & non deficere sub conceptu entitatis. Antecedens videtur certum; nam sicut ens creatum transcendit omnes entitates, formalitates, & modos in creaturis repertos: ita ens divinum in omni divino prædicato per transcendentiam includitur. Consequentia probatur: nam deficiente ratione inferiori necessarium est, quod deficient omnia prædicta superiora: ergo si terminatio libera includit per transcendentiam conceptum entitatis divinæ, non stat, posse deficere sub conceptu terminationis, & non deficere sub conceptu entitatis.

Respondet Ill. God. num. 103. concessio antecedenti, negando consequentiam, ad cuius probationem distinguit antecedens: quando prædicatum superius finitum est, & multiplicatum in inferioribus concedit antecedens; quando est infinitum, & non multiplicatum in illis negat antecedens, & consequentiam; nam entitas divina, quæ in terminatione libera implicata invenitur, infinita est, & eadem re, & ratione cum entitate divina in terminatione necessaria implicata; & idēō licet deficiat libera terminatio illam implicans, manet omnino indeficiens sub conceptu entitatis in terminatione necessaria.

Contra I: deficiente ratione inferiori deficit necessario prædicatū superius, etiam si infinitum sit, & nō multiplicatum: ergo ruit solutio. Probatur antecedens: terminatio necessaria est ratio inferior implicans conceptū entitatis divinæ, vt prædicatum superius infinitum, & non multiplicatum: sed deficiente terminatione necessaria necessario deficit entitas divina: ergo deficiente ratione inferiori deficit necessario prædicatum superius, etiam si infinitum sit, & non multiplicatum. Maior est Ill. God. in solutione. Minor

*Insurgo
I. contra
hanc solu-
tionem.*

12.
*Respondet
Ill. God.*

13.
Contra I.

est certa, nec ipsam (ni fallor) potest negare Ill. Godoy: quia deficiente terminatione necessaria, qua Deus se ipsum diligit, necessario deficeret velle Dei, quod est entitas divina in terminatione necessaria implicata, ut fateatur Ill. Godoy in hac solutione. Vera igitur est minor. Consequentia legitima est.

14.
Contra 2

Contra 2: deficiente ratione inferiori realiter identificata cum predicato superiori, deficit necessario predicatum superius, etiam si infinitum sit, & non multiplicatum; sed libera terminatio sub conceptu terminationis, ut potè Deo intrinseca, est realiter identificata cum entitate divina, quæ est predicatum superius, infinitum, & non multiplicatum: ergo deficiente libera terminatione sub conceptu terminationis deficit entitas divina: ergo ruit solutio. Consequentia tenent. Minor est opinio Ill. Godoy. Maior autem est certa: nam implicat, deficere realiter identificatum cum alio, quin illud aliud deficiat, ut manifestum est in omnibus, quin sit exemplum in oppositum. Ultra quod probatur replica sequenti.

15.
Contra 3

Contra 3: deficiente aliquo essentialiter connexo cum alio, deficit illud aliud: ergo potiori iure deficiente ratione inferiori realiter identificata cum predicato superiori, deficit necessario predicatum superius, etiam si infinitum sit, & non multiplicatum. Antecedens est Ill. Godoy cum omnibus, & contra ipsum probatur exemplo omnipotentia, quæ quia essentialiter connectitur cum creaturis possibilibus, quacumque deficiente necessario deficeret omnipotentia, ut fateatur *rom. 1. disp. 26*. Consequentia verò probatur: maiorem unitatem, & inseparabilitatem habent, quæ realiter identificantur, quam quæ essentialiter connectuntur; stat namque connexio cum reali distinctione, cum qua stare nequit realis identificatio: ergo si deficiente aliquo essentialiter connexo cum alio deficit illud aliud, potiori iure &c.

Insurgo 2. contra supra positam resolutionem Ill. Godoy. virtualis distinctio libera terminationis sub conceptu terminationis ab entitate divina non sufficit, ut libera terminatio sub conceptu terminationis deficere possit: ergo ruit solutio Ill. Godoy. Probat antecedens: non sufficit virtualis distinctio inter aliqua predicata divina, ut verificentur de illis ea contradictoria, quorum alterum est contra essentiam predicati divini; sed defectibilitas realis est contra essentiam predicati divini: ergo &c. Maior constat; alioquin omne predicatum divinum virtualiter ab alio distinctum esset realiter defectibile, quod est contra fidem, & ex hoc patet etiam minor. Primo: nam omne predicatum divinum est realiter indefectibile. Secundo: quia indefectibilitas absoluta in essendo est contra essentiam predicati creati; alioquin creatura non esset essentialiter defectibilis, cuius oppositum docet Ill. Godoy cum omnibus Theologis: ergo defectibilitas absoluta in essendo est contra essentiam predicati divini. Vera igitur est minor, & consequentia legitima.

16.
Insurgo 1

Respondebis pro Ill. Godoy distinguendo minorem: defectibilitas realis est contra essentiam predicati divini sub conceptu entitatis concedo minorem; sub conceptu terminationis nego minorem, & consequentiam. Contra 1: defectibilitas realis est contra essentiam predicati divini sub conceptu entitatis: ergo & sub conceptu terminationis. Probat consequentia: ideo defectibilitas realis est contra essentiam predicati divini sub conceptu entitatis, quia omne predicatum Dei sub hoc conceptu est increatum, & divinum; sed etiam predicatum Dei sub conceptu terminationis est increatum, & divinum: ergo defectibilitas realis est contra essentiam predicati divini etiam sub conceptu terminationis. Minor, & consequentia tenent. Maior est clara; alioquin assignet aliam rationem, & de illa eadem efformabitur replica.

17.
Responde-
is pro Ill.
Godoy.

Contra 1.

18.
Contra 2.

Contra 2: quod realiter est Deus, est realiter indefectibile indefectibilitate Dei; sed terminatio illa libera sub conceptu terminationis est realiter Deus: ergo est indefectibilis indefectibilitate Dei: ergo defectibilitas realis est contra essentiam predicati divini etiam sub conceptu terminationis. Maior est certa; alioquin non esset realiter Deus. Minor est Ill. Godoy assertentis: illam liberam terminationem sub conceptu terminationis esse Deo intrinsecam, ex quo necessario sequitur esse realiter Deum, ut inductione facillime constabit. Vtraque consequentia legitime inferitur.

19.
Insurgo 3

Insurgo 3. contra supra positam responsionem Ill. Godoy: non sufficit distinctio virtualis; ut eadem terminatio sub conceptu terminationis simul existat, & non existat; sed hoc sequitur ex eo, quod libera terminatio sub conceptu terminationis deficere possit: ergo non sufficit virtualis distinctio, ut libera terminatio sub conceptu terminationis deficere possit. Consequentia est bona. Maior evidens apparet: nam si sufficeret distinctio virtualis, ut eadem terminatio sub conceptu terminationis simul, existat, & non existat, sufficeret virtualis distinctio, ut eadem terminatio sub conceptu terminationis esset eadem realiter, & non esset realiter eadem; nam quod non existit, non est idem realiter cum illo, quod existit. Minor vero probatur: ex eo, quod libera terminatio sub conceptu terminationis deficere possit, sequitur in primis, quod non existat iuxta opinionem Ill. God; sed etiam simul existeret; quia esset realiter Deus ex dictis: ergo sequitur, quod simul existat, & non existat.

20.
Insurgo 4
ad hominem contra Ill. Godoy.

Insurgo denique contra predictam responsionem argumento ad hominem contra Ill. Godoy, & mihi quidem efficaciori: distinctio virtualis liberæ terminationis sub conceptu terminationis implicantis conceptum entitatis divinæ ab ipsa entitate divina non sufficit, ut deficiat sub conceptu terminationis, & non deficiat sub concep-

tu entitatis; ergo fuit solutio Ill. Godoy. Probatur anteccedens: distinctio virtualis terminationis necessariæ sub conceptu terminationis implicantis conceptum entitatis divinæ ab ipsa entitate divina non sufficit, ut deficiat sub conceptu terminationis, & non deficiat sub conceptu entitatis: ergo pariter de libera terminatione. Hoc ingens argumentum contra Ill. Godoy amplius declarabitur infra, ut magis appareat illius inefficacia.

Nec paritas, quam adducit Ill. Godoy in solutione sumpta ex deformitate peccati est alicuius momenti. Primo: quia negando deformitatem peccati sub conceptu deformitatis esse entitatem positivam, ut dicemus contra Ill. Godoy, dum de peccatis agamus, ruit paritas illius. Secundo: quia adhuc hoc dato est maxima disparitas, quam etiam ipse Ill. Godoy, fateri tenetur: nam hæc propositio: *Omnis entitas positiva causatur à Deo*, in suppositione, qua loquimur, a nullo Theologo, ut absolute vera, admittitur, imò nec ab ipso Ill. Godoy, sed ab ipso distinguitur, quod ut appareat verba Ill. Godoy, refero.

Ipse namque in 1.2. disp. 25. n. 116. in quadam replica, quam in se facit, hunc format syllogismum: *Obiectum omnipotentiae Dei est ens sub ratione entis; sed deformitas peccati, eo ipso, quod entitas positiva sit, continetur sub ente: ergo eo ipso continetur sub obiecto omnipotentiae divinae*. Quod argumentum sic solvit. Respondeo distinguendo maiorem: est ens sub ratione entis non explicantis deordinationem à Deo concedo maiorem; absque ista negatione nego maiorem, & distinguo minorem: continetur sub ente explicando deordinationem à Deo concedo minorem; non explicando predictam deordinationem nego minorem, & consequentiam. Itaque obiectum omnipotentiae divinæ est entitas non explicans deordinationem à Deo, & quia deformitas positiva peccati taliter contrahit ens, quod explicat deordi-

21.
Solvitur
paritas.

22.

nationem à Deo; sit consequens, quod licet implicata ratio entitatis terminet divinam causalitatem, quia deordinationem istam non explicat; deformitas autem ipsa sub explicito conceptu, licet contineatur sub ente in ratione entis, non tamen contineatur sub ente, pro ut est obiectum omnipotentiae divinae. Caterum de his plura infra quaest. 79. artic. 1. & 2. dum disputemus, an Deus sit causa efficiens peccati. Vbi fortè aliam solutionem dabimus.

23.

Caterum syllogismus noster supra positus, scilicet, *terminatio illa adhuc sub conceptu terminationis est entitas divina intrinseca Deo; sed sub conceptu terminationis potuit Deo defficere: ergo etiam defficere potuit sub conceptu intrinsecae entitatis*, explicationem datam ab Ill. Godoy admittere nequit, nisi destruendo potiora, & securiora principia Metaphysica, ut ex dictis claret manifestè, & valdè vrget ad hominem contra ipsum paritas de terminatione necessaria. Vnde ad paritatè Ill. Godoy omissio antecedenti, nego consequentiam. Disparitas est: nam non omne ens causatur à Deo, ut ipse habet; aut verò omne, quod est Deo intrinsecum, est realitèr Deus, consequentèrque illo deficiente defficit Deus, & omnis entitas illius.

§. III.

Amplius impugnatur opinio Ill. Godoy.

24.
Impugnatur 2. opinio Ill. Godoy.

Opinio Ill. Godoy impugnatur secundo: ratio entis à se excludit defectibilitatem; sed terminatio libera sub conceptu terminationis est à se: ergo libera terminatio sub conceptu terminationis excludit defectibilitatem: ergo actus liber Dei non superaddit ad perfectiones necessarias terminationem defectibilem: ergo ruit responsio Ill. Godoy. Hoc argumentum adducit Ill. Godoy nam. 109, tradit tamen pro consequentia, quod nos ad-

ducimus pro maiori, & in responsione distinguit consequens, & ad nostram minorem, quae est sumpta illius, non respondet, consequentèrque ad consequentiam non transit. Responsionem ipsius assignemus.

Respondet itaque distinguendo maiorem: ratio entis à se excludit defectibilitatè sub conceptu entitatis concedit maiorem; sub omni conceptu implicante conceptu entitatis negat maiorem: sicut enim ex eo, quod omnis formalitas extra Deum sit ens ab alio, rectè colligitur, debere causari à Deo sub conceptu entitatis; non verò inferitur, debere causari à Deo sub omni conceptu implicante conceptu entitatis; ita ex eo, quod omnis divina formalitas sit ens à se, benè inferitur, debere esse indefectibilem sub conceptu entitatis; non autè colligitur debere esse indefectibilem sub omni conceptu implicante conceptum entitatis à se: ex quo solum inferitur, terminationem liberam esse indefectibilem entitativè; non autem, quod sit indefectibilis terminativè, & sub conceptu terminationis. Ex hoc patet quid potest respondere ad minorem, & consequens.

Contra 1: ratio entis à se excludit defectibilitatem sub omni conceptu, sub quo est à se; sed libera terminatio sub conceptu terminationis est à se: ergo sub conceptu terminationis excludit defectibilitatem. Probatur maior: conceptus asseitatis est ratio excludens defectibilitatem: ergo ratio entis à se excludit defectibilitatem sub omni conceptu, sub quo est à se. Contra 2: ratio entis à se non excludit defectibilitatem sub conceptu entitatis: ergo ruit solutio. Probatur antecedens: conceptus entitatis non est ratio excludens defectibilitatem: ergo ratio entis à se non excludit defectibilitatem sub conceptu entitatis. Contra 3: ratio entis à se sub conceptu implicante conceptu entitatis excludit defectibilitatè: ergo ruit solutio. Probatur antecedens: necessaria terminatio sub conceptu terminationis implicat conceptum en-

25.

Respondet Ill. Godoy

26.

Contra 1.

Contra 2

Contra 3

titatis; sed sub conceptu implicante conceptum entitatis excludit defectibilitatem, alioquin necessaria terminatio sub conceptu terminationis non esset necessaria; ergo ratio entis à se sub conceptu implicante conceptum entitatis, excludit defectibilitatem. Nec paritas Ill. God. indiget alia solutione, quam assignata n. 21.

27.
Impugnatur 3. opinio Ill. Godoy.

Impugnatur 3. opinio Ill. God: si terminatio intrinseca potuit deficere Deo sub conceptu intrinsece terminationis, sequitur, potuisse Deum aliter intrinsece realiter se habere, & consequenter mutari; cōsequens est falsum: ergo & opinio Ill. God. Probatur sequela: aleitas intrinseca consistit, vel in acquisitione formæ intrinsece, vel in eius carentia: sed potuit Deus terminatione intrinseca libera, quam de facto habuit, carere, si mundum v.g. nolluisset producere: ergo potuit aliter intrinsece se habere; & consequenter realiter intrinsece mutari.

28.
Respondet Ill. God.

Respondet Ill. Godoy n. 110, negando sequelam, ad probationem distinguit maiorem: in acquisitione, aut carentia formæ sub conceptu entitatis consistit intrinseca aleitas concedit maiorem; sub conceptu implicante conceptum entitatis negat maiorem: & sub eadem distinctione minoris negat consequentiam. Nam mutatio est transitus de non esse ad esse, & consequenter petit convenientiam, vel carentiam formæ sub conceptu essendi, ac proinde sub conceptu entitatis; cum ergo terminatio libera constituatur à nobis defectibilis sub conceptu terminationis, & indefectibilis sub conceptu entitatis, consequens fit ex tali positione, nec mutationem colligi, nec possibilitatem intrinsece aleitatis in Deo.

29.
Contra 1.

Antecedens probatur 1.

Contra 1: mutatio intrinseca consistit in acquisitione, vel carentia formæ intrinsece, non solum sub conceptu entitatis, verum etiam sub conceptu implicante conceptum entitatis: ergo ruit solutio. Probatur antecedens 1: mutatio intrinseca est transitus de

contradictorio in contradictorium per formam de nobo intrinsecam; sed in acquisitione, vel carentia formæ intrinsece, non solum sub conceptu entitatis, verum etiam sub conceptu implicante conceptum entitatis, fit transitus de contradictorio in contradictorium per formam de nobo intrinsecam: ergo mutatio intrinseca consistit in acquisitione, vel carentia formæ intrinsece, non solum sub conceptu entitatis, verum etiam sub conceptu implicante conceptum entitatis. Probatur 2: acquisitio, vel carentia terminationis necessaria, non solum sub conceptu entitatis, verum etiam sub conceptu implicante conceptum entitatis, esset intrinseca mutatio: ergo &c.

Secundo.

Contra 2: omnis mutatio intrinseca à parte rei Deo repugnat; sed deficiente libera terminatione sub conceptu terminationis, esset in Deo intrinseca mutatio à parte rei: ergo ex defectu illius sequeretur in Deo mutatio ipsi repugnans: ergo ruit solutio Ill. God: Maior est certa: nam omnis mutatio intrinseca à parte rei est imperfectio, quod claret ex eo, quod omnis immutabilitas intrinseca à parte rei est perfectio. Minor etiā non minus certa videtur: nam deficiente illa terminatione transiret Deus de habendo terminationem intrinsecam à parte rei sub conceptu terminationis ad nō habendam talem terminationem sub conceptu terminationis, ut est manifestū.

30.
Contra 2.

Declaratur hoc, & augetur difficultas: transitus de contradictorio in contradictorium per formam, quæ sit entitas intrinseca, est mutatio entitativa intrinseca: ergo transitus de contradictorio in contradictorium per formam, quæ sit terminatio intrinseca, est mutatio intrinseca in linea terminationis. Atqui talis esset mutatio secuta ex defectu liberæ terminationis intrinsece sub conceptu terminationis: ergo talis mutatio esset in Deo. Summo nunc: sed omnis intrinseca mutatio Deo repugnat, ut manet probatum: ergo repugnat Deo mutatio orta ex defectu li-

Declaratur.

beræ terminationis sub conceptu terminationis.

31.
Impugnatur 4. opinio Ill. Godoy.

Impugnatur 4: ex opinione Ill. Godoy sequitur: terminationem liberam realitèr distingui à terminatione necessaria; consequens est falsum: ergo & opinio Ill. God. Sequela probatur: separabilitas est signum distinctionis: ergo separabilitas realis est signū distinctionis realis; sed terminatio libera est separabilis realitèr quoad intrinseca à terminatione necessaria; cum potuerit realitèr quoad intrinseca Deo convenire, & terminatio necessaria essentialitèr ipsi conveniat: ergo realitèr ab illa distinguitur.

32.
Respondet Ill. God.

Respondet Ill. Godoy num. 111. negando sequelam, ad probationem concessio antecedenti, distinguit cōsequens: separabilitas realis entitativa, vel sub conceptu entitatis concedit consequentiam; non entitativa, sed terminativa, vel sub conceptu terminationis implicantis conceptum entitatis negat consequentiam, & sub eadem distinctione minoris susumptæ negat secundam consequentiam.

33.
Contra.

Contra: omnis separabilitas est signum distinctionis: ergo omnis separabilitas realis est signum distinctionis realis. Consequentia inferitur ex antecedenti. Antecedens autem omnes fatentur, tanquam principium physicū, & methaphysicum per se notum. Summo nunc. Atqui libera terminatio sub conceptu implicante conceptū entitatis est realitèr separabilis à terminatione necessaria iuxta opinionē Ill. God: ergo libera terminatio sub conceptu implicante conceptum entitatis distinguitur realitèr à terminatione necessaria; sed hoc est falsum: ergo ruit solutio Ill. God. Probatur 2. susumptæ: libera terminatio sub conceptu implicante conceptum entitatis non est relatio; & est intrinseca Deo; sed in Deo omnia sunt vnum, vbi non adest relationis oppositio iuxta Ill. God: ergo libera terminatio sub conceptu implicante conceptū entitatis non distinguitur realitèr à terminatione necessaria.

Impugnatur 5: libera terminatio sub conceptu terminationis, seu terminativè accepta, necessario est Deus; ergo libera terminatio sub conceptu terminationis, seu accepta terminativè, necessario existit: ergo actus liber Dei nō addit suprà perfectiones necessarias terminationē defectibilem: ergo ruit opinio Ill. Godoy.

34.
Impugnatur 5. opinio Ill. Godoy.

Respondet Ill. Godoy n. 120. distinguendo antecedens: est Deus explicitè negat antecedens; implicitè concedit antecedens, & distinguit consequens: necessario existit terminativè negat consequentiā; entitativè concedit consequentiam. Displicet certè solutio, & contra ipsam arguo: libera terminatio sub conceptu terminationis est implicitè Deus; sed libera terminatio sub conceptu terminationis potest deficere: ergo deficere potest, quod est implicitè Deus. Præmissæ sunt Ill. God. Consequentia est legitima. Ipsam concedere non auderem.

35.
Respondet Ill. God.

Contra.

§. IV.

Rursus impugnatur opinio Ill. Godoy.

Opinio Ill. God. impugnatur 6: libera terminatio sub conceptu terminationis est Deo intrinseca iuxta opinionem Ill. God: ergo libera terminatio sub conceptu terminationis Deo adest ab æterno: ergo libera terminatio sub conceptu terminationis est indefectibilis: ergo actus liber Dei non addit suprà perfectiones necessarias terminationē defectibilem: ergo ruit opinio Ill. God. Prima consequentia inferitur ex antecedenti. Secunda verò, ex qua cætera sequuntur, probatur ex Symbolo fidei à D. Bernardo, & alijs Patribus Cōcilij Remens. sub Eugenio III. factō, vbi hæc habet: *Credimus, & confitemur, solū Deū, neque aliquas omnino res, sive relationes, sive proprietates, sive singularitates, sive unitates dicantur, vel alia huiusmodi adesse Deo, quæ sint ab æterno, & non sint Deus.* Ex quibus verbis hoc cōficio ar-

36.
Impugnatur 6. opinio Ill. Godoy.

gumentū: non stat iuxta Symbolū, aliquid adesse Deo, quod sit ab æterno, & non sit Deus; sed per te libera terminatio sub conceptu terminationis Deo adest ab æterno: ergo libera terminatio sub cōceptu terminationis est Deus. Atqui quidquid est Deus est indefectibile: ergo libera terminatio sub conceptu terminationis est indefectibilis.

37.
Impugnatur 7.

Impugnatur 7: libera terminatio sub conceptu terminationis est Deo intrinseca, & realitèr superaddita: ergo libera terminatio sub conceptu terminationis, vel est creata, vel increata? Atqui neutrum dici potest: ergo repugnat talis libera terminatio: ergo & opinio Ill. God. Probatur minor: in primis nequit dici, quod sit creata, quia statim infero: ergo non est intrinseca Deo; nulla enim creatura est Deo intrinseca. Deinde, nec quod sit increata, quia immediatè infero: ergo non est indefectibilis: ergo nec potest dici, quod sit creata, nec quod increata sit.

38.
Impugnatur 8.

Impugnatur 8: quod realitèr potuit non esse, & realitèr existit, est realitèr productum; sed libera terminatio sub conceptu terminationis realitèr potuit non esse, & realitèr existit: ergo libera terminatio sub conceptu terminationis est realitèr producta. Maior est certa: nam quod realitèr existit, & potuit realitèr non existere, fuit in statu puræ possibilitatis: ergo ut realitèr existeret, fuit extractū ab statu puræ possibilitatis. Atqui, quod realitèr est extractū ab statu puræ possibilitatis ad statū existentiae, realitèr est productum: ergo vera est illa maior, scilicet, quod realitèr potuit non esse, & realitèr existit, est realitèr productum. Minor est opinio Ill. God; alioquin non esset indefectibilis. Consequentia est legitima. Ex ipsaque infero: ergo datur in Deo triplex productio realis ad intra, quod est contra fidem.

39.
Impugnatur 9.

Impugnatur 9: ex opinione Ill. Godoy sequitur, dari in Deo physicam compositionem; sed hoc est implicitorium: ergo & opinio Ill. Godoy. Pro-

batur maior: physica cōpositio est unio realis, & intrinseca distinctorum, ex quibus unum tribuit alteri suum effectū formalem; sed ita unirentur Deus, & libera terminatio sub conceptu terminationis: ergo ex opinione Ill. Godoy sequitur, dari in Deo physicam compositionem. Probatur minor: in primis esset unio realis, & intrinseca, quia iuxta Ill. Godoy libera terminatio sub conceptu terminationis, nec est quid rationis, nec quid Deo extrinsecum; sed aliàs libera terminatio sub conceptu terminationis est Deo distincta, ut fatetur Ill. God. & tribueret Deo suum effectum formalem, scilicet, volentis creaturas: ergo unio Dei cum libera terminatione sub conceptu terminationis esset unio realis intrinseca distinctorum, ex quibus unum tribueret alteri suū effectum formale.

Impugnatur 10, ad hominem contra Ill. God: libera terminatio sub conceptu terminationis est Deo intrinseca; sed non intrinseca obiecto; alioquin idē posset esse intrinsecum Deo, & creaturæ, quod est falsum: ergo libera terminatio sub conceptu terminationis magis connexa est cum Deo, quā cū creatura. Consequentia apparet ex præmissis. Summo nunc. Atqui quia libera terminatio sub conceptu terminationis intrinseca est connexa cū obiecto, scilicet, creatura, illa deficiente, debet deficere quoad aliquid sibi intrinsecū: ergo quia magis connexa est cū Deo, illa deficiente debet deficere quoad aliquid intrinsecū: ergo illa deficiente sub conceptu terminationis deficere debet sub conceptu entitatis. Minor est Ill. God. n. 96. illamque probat exemplo omnipotentiae. Consequentia optimè infertur.

Impugnatur 11, destruendo fundamentū Ill. God: defectibilitas terminationis intrinseca sub cōceptu intrinseca terminationis absque defectu entitatis, & perfectionis ponit in Deo imperfectionē: ergo à Deo est releganda. Probatur antecedens: defectibilitas ex se, & ex terminis dicit imperfectionē: ergo

40.
Impugnatur 10.

41.
Impugnatur 11.

defectibilitas terminationis intrinsicæ sub conceptu intrinsicæ terminationis absque defectu entitatis, & perfectionis ponit in Deo imperfectionē. Probat antecedens: indefectibilitas ex se, & ex terminis dicit perfectionē; alioquin Deū esse indefectibile non esset perfectio illius: ergo defectibilitas ex se, & ex terminis dicit imperfectionē.

42.
*Impugna-
tur 12.*

Impugnatur deniquē destruendo totā doctrinā Ill. God: sicut libera terminatio sub conceptu terminationis non explicat conceptū entitatis divinæ, sed illū implicat, & ab illa distinguitur virtuali distinctione; ita terminatio necessaria sub conceptu terminationis nō explicat conceptū entitatis divinæ, sed illū implicat, & ab illa distinguitur virtuali distinctione: ergo quod ratione huius doctrinæ asserit Ill. God. de libera terminatione sub conceptu terminationis, asserere debet etiā de necessaria terminatione sub conceptu terminationis. Antecedens est Ill. God. num. 103. Consequentia legitima est. Nunc autē.

43.
*Infero 1.
contra
Ill. Godoy
Secundo.*

Infero 1. contra Ill. God: ergo deficiente necessaria terminatione sub conceptu terminationis non deficeret sub conceptu intrinsicæ entitatis, quod affirmat Ill. God. n. 101. de libera terminatione, & quod esse falsum, ostensum est n. 13. & 40. Infero 2: ergo ratio entis à se in terminatione necessaria sub conceptu implicante conceptum entitatis non excludit defectibilitatem, quod affirmat Ill. God. n. 109. de terminatione libera sub conceptu implicante conceptū entitatis, & cuius falsitatem ostendimus n. 26. Infero 3: ergo & si Deo deficeret necessaria terminatio sub conceptu implicante conceptū entitatis, non esset in Deo intrinsicæ mutatio, quod affirmat Ill. God. num. 110. de terminatione libera sub conceptu implicante conceptum entitatis, & cuius falsitas apparet ex dictis num. 29. & 30.

Tertio.

44.
Quarto.

Infero 4: ergo ex eo, quod terminatio necessaria sub conceptu terminationis implicantis conceptum entitatis esset à Deo separabilis, non se-

queretur, quod realitèr distingueretur ab illo, quod affirmat Ill. God. num. 111. de libera terminatione sub conceptu terminationis implicantis conceptum entitatis, & cuius oppositū statutum manet num. 33. Infero 5: ergo necessaria terminatio terminativè accepta non necessario existit, quod concedit Ill. God. num. 120. de libera terminatione terminativè accepta, quod esse repugnans, constat ex dictis num. 35. Et quia hæc est consequentia, quā ut ibi diximus, concedere non auderē, illam ostendo ad hominem contra Ill. God: terminatio, quæ terminativè accepta non est explicitè Deus, sed solum implicitè, necessario non existit terminativè accepta non est explicitè Deus, sed solum implicitè: ergo necessaria terminatio terminativè accepta nō necessario existit. Maior est Ill. Godoy cit. num. 120. Minor est eiusdem num. 103. Consequentia clarior mihi esse nequit.

Quinto.

45.
*Absurda ex opi-
nione Ill.
God. secu-
ta decla-
rantur.*

Ex his itaque clarè cognoscuntur absurda, quæ ex opinione Ill. God. secuntur ex eo, quod pro vna parte asserat, liberū velle Dei superaddere terminationem Deo intrinsecam, & pro alia parte teneat, hanc terminationem esse defectibilem. Sequitur namque quod prædictis illationibus intulimus, primo, scilicet, quod Deo deficeret intrinsicæ entitas. Secundo: quod cum esse à se staret defectibilitas. Tertio: quod esset in Deo intrinsicæ mutatio. Quarto: quod realitèr distingueretur à Deo. Quinto: quod id quod est implicitè Deus, deficere possit, quod super omnia hoc maius, quia clariùs mihi videtur.

Ultrà hæc tamen alia etiam secuntur absurda. Sequitur namque sexto: aliquid adesse Deo, quod sit ab æterno, & non esse Deum contra Symbolū fidei, cuius verba relata sunt num. 36. Sequitur septimo: prædictā terminationem, ut ab Ill. God. statuitur, nec esse creatam, nec increatam ex dictis num. 37. Sequitur octavo: quod ultra

46.
*Declarā-
tur alia
absurda.*

processiones Filij, & Spiritus Sancti esset ad intra alia realis productio contra fidem, vt diximus *num.* 38. Sequitur nono: dari in Deo physicam compositionem contra omnes Patres, & Scripturam, vt dictum est *n.* 39. Sequitur decimo: defectibilitatem ex se, & ex terminis non esse imperfectionem, quod est contra rationem, & contra omnes.

47.
*Ampli-
us impug-
natur opi-
nio Ill. Go-
doy.*

Vltra dicta tamen breviter, & non minus efficaciter, impugnatur opinio Ill. Godoy: volitio divina est libera libertate contingentia: ergo in esse talis constituitur per aliquid intrinsecum, & essentiale libertati contingentia. Atqui antecedenter ad terminationem creaturarum est aliquid intrinsecum, & essentiale libertati contingentia: ergo per hoc potius, quam per terminationem debet constitui. Probatur minor: antecedenter ad terminationem creaturarum est indifferentia ad terminari, vel non terminari; sed hæc indifferentia est quid intrinsecum, & essentiale libertati contingentia: ergo antecedenter ad terminationem creaturarum est aliquid intrinsecum, & essentiale libertati contingentia.

§. V.

Occurritur argumentis Ill. Godoy.

48.
*Arguit
I. Ill. Go-
doy.*

Arguit primo Ill. Godoy *num.* 86. probando suam opinionem ex D. Thoma *lib.* 1. *contra Gentes*, cap. 82. *ad finem*, illis verbis: *Voluntas namque sua vno, & eodem actu vult se, & alia, seu habitudo eius ad se est necessaria, & naturalis; habitudo autem eius ad alia est secundum convenientiam quandam, non quidem necessaria, & naturalis, neque violenta, aut innaturalis, sed voluntaria &c.* Vbi nomine habitudinis non intelligit habitudinem veram, aut transcendentalem; aut prædicamentalem, sed realem terminationem, quæ à nobis ad instar habitudinis concipitur, & significatur. Quod probat: nomine namque habitudinis volitionis Dei ad suam bonita-

tem non intelligit habitudinem veram, sed terminationem volitionis Dei ad illam, ad instar habitudinis à nobis conceptam, & significatam; aliàs volitio necessaria Dei constitueretur per respectum rationis, quod nullus dixit: ergo pariter: nomine habitudinis volitionis Dei ad creaturas non intelligit veram habitudinem, sed veram terminationem, ad instar habitudinis à nobis conceptam, & de hac asserit, voluntariam esse, & consequenter potuisse deficere: sentit ergo actum liberum supra necessarium addere realem terminationem, defectibilem sub conceptu terminationis, & in hac terminatione terminativè defectibili, & indefectibili entitativè consistere.

Respondeo, ommittendo D. Thomam nomine habitudinis intelligere realem terminationem; nego tamen Doctorem Angelicum dicere potuisse: talem terminationem esse Deo intrinsecam, & defectibilem, quod est opinio Ill. Godoy, qui hoc ex D. Thoma non probat, & probare debebat, vt ex D. Thoma suam opinionem deduceret. Vnde in forma respondeo distinguendo ultimum consequens: ergo actus liber supra necessariū addit realem terminationem defectibilem sub conceptu terminationis, & Deo extrinsecam ommitto consequens; & intrinsecam Deo nego consequentiam; ex quo nihil habet Ill. Godoy in favorem suæ opinionis.

Arguit 2. *num.* 87: constitutivum decreti liberi Dei potuit deficere secundum aliquam rationem intrinsecam; sed non sub conceptu intrinsecæ perfectionis, nec intrinsecæ entitatis: ergo sub conceptu intrinsecæ terminationis; & consequenter illam addit supra perfectiones necessarias Dei, & in illo consistit. Maiorē ostendit 1: potuit Deo deficere sub ea ratione, qua ipsum constituit volentem creaturas existentes, aut futuras; sed Deū sic volentē constituere, est aliquid intrinsecum ipsi: ergo potuit deficere secundum ali-

49.
Respond.

50.
*Arguit
2.*

*Maiorē
probat 1.*

Secundo. quam rationem intrinsecā Deo. 2. Effectus, seu quasi effectus divini decreti potuit non esse in Deo secundū aliquā rationē intrinsecā: ergo forma, nempe decretum, præstans prædictū effectum, vel quasi effectum formalem, defficere potuit secundum aliquā rationem intrinsecam. Antecedens constat: Deum namque esse liberè volentem creaturas, quod est effectus, vel quasi effectus formalis decreti, est aliquid Deo intrinsecum, & potuit non esse in Deo.

§ 1. Consequentia autem ostenditur: nam si iste effectus, vel quasi effectus formalis, non obstante, quod sit aliquid divinum, & cum perfectionibus necessarijs intimè identificatum, potuit deesse Deo secundum aliquam rationem intrinsecam, nec etiam obstare potest in forma præstante illum, quod divina, & increata sit, & identificata cum alijs perfectionibus divinis, quominus deesse potuerit secundum aliquem conceptum intrinsecum.

Secundo. nam à forma sub omni conceptu intrinseco necessaria non potest præstari effectus formalis voluntarius, liber, & potens defficere secundum conceptum intrinsecum.

Tertio. quia effectus formalis nihil aliud est, quam forma subiecto communicata: ergo si effectus formalis est potens defficere secundum aliquam rationem intrinsecam, forma subiecto communicata, secundum aliquid intrinsecum debet defficere.

Confirm. Confirmatur, & augeatur difficultas: decretum liberum est Deo ratio cognoscendi creaturas existentes, aut futuras secundum aliquam rationem intrinsecam; sed non secundum rationem intrinsecam, quoad intrinsecam necessariam: ergo quoad intrinsecam liberam, & consequenter potentem, quoad intrinsecā defficere.

§ 2. Respondeo negando maiorem, ad cuius primam probationem distinguo maiorem: potuit Deo defficere sub ea ratione, qua ipsum constituit in obliquo, seu connotativè, vel terminativè volentem creaturas existentes, aut futuras omitto maiorem; sub ea ratio-

ne, qua ipsum constituit in recto, & principaliter volentem nego maiorem, & cum eadem distinctione minoris nego consequentiam; quia ponere in Deo aliquid intrinsecum, quod defficere possit, habet tot inconvenientia, quot impugnationes contra opinionem Ill. Godoy assignata manent.

Ad secundam probationem respondeo distinguendo antecedens: effectus, vel quasi effectus divini decreti potuit non esse in Deo secundum aliquam rationē intrinsecā effectui omitto antecedens; intrinsecam divino decreto nego antecedens, & consequentiam, consequenterque ruunt omnes probationes, quibus Ill. Godoy probat consequentiā, quia procedunt in suppositione, quod antecedens sit verum in sensu, in quo à nobis negatur. Ad probationem autem antecedentis distinguo primam partem illius: est aliquid Deo intrinsecum pro eo, quod dicit in recto, & principaliter concedo; pro eo, quod dicit in obliquo, connotativè, vel terminativè nego. Distinguo etiam secundam partem: & potuit non esse in Deo, quantum ad id, quod importat in recto, & principaliter, seu ex parte rei nego; quantum ad id, quod importat in obliquo, vel terminativè, seu ex parte effectus concedo; & nihil in favorem Ill. Godoy.

Ad confirmationem distinguo maiorem: decretum liberum est Deo ratio cognoscendi creaturas existentes, aut futuras secundum aliquam rationē intrinsecam cum connotatione, vel terminatione ad creaturas concedo maiorem; sine connotatione, vel terminatione ad illas nego maiorem; & distinguo minorem: sed non secundum rationem intrinsecam quoad intrinsecam necessariam reduplicativè concedo minorem; specificativè nego minorem, & distinguo consequens: ergo quoad intrinsecam liberam pro eo, quod dicit in recto, & principaliter concedo consequentiam; in obliquo, & terminativè nego consequen-

§ 3.
Ad 2.

Ad probationes consequentiae.

Ad probationē antecedentis.

§ 4.
Ad confirmationem.

tiam, cum consequente illato; alioquin absurda relata sequerentur.

55.
Replicat
Ill. Godoy

Replicat Ill. God. contra hanc solutionem n. 89: ratio cognoscendi creaturas existentes, & futuras debet esse libera sub ea ratione, & conceptu, sub quo est ratio cognoscendi illas; sed non est ratio cognoscendi formalitas intrinseca secundum id, quod in obliquo, & extrinsece importat, sed secundum id, quod dicit in recto, & intrinsece: ergo ut sic debet esse libera, & deffectibilis. Maior constat: nam quod in obliquo importat est creatura existens, vel futura; sed hæc non est Deo ratio cognoscendi, sed tantum obiectum cognitum: ergo decretum liberum non est Deo ratio cognoscendi creaturas secundum id, quod in obliquo, & extrinsece importat. Minor etiã non minus nota videtur; si namque sub ea ratione, qua est medium cognoscendi creaturas, non sit libera, sed necessaria, non erit mediũ libera, sed necessaria cognitionis. Respondeo ad replicam distinguendo maiorem; debet esse libera principaliter, & in recto sub ea ratione, & conceptu sub quo est ratio cognoscendi illas concedo maiorem; in obliquo, & terminativè nego maiorem; distinguo similiter minorem, & nego consequentiam, nec probationem; præmissarum amplius probant.

Respondeo

56.
Arguit
3.

Arguit 3. Ill. God. n. 90: deffectibilitas terminationis intrinsece sub conceptu intrinsece terminationis absque deffectu entitatis, & perfectionis, nullã ponit imperfectionem in Deo, & aliã illa admissa, salvatur optimè libertas volitionis divinæ; ergo admitti debet ista deffectibilitas. Maior probatur: solus enim perfectionis deffectus imperfectio est; sed deffectibilitas illa, ut sic constituta, nec perfectionis, nec entita-

tis deffectum importat: nullã ergo imperfectionem Deo repugnantem includit, & consequenter est admittenda. Respondeo 1. negando suppositum maioris; supponit namque, quod terminatio Deo intrinseca possit defficere, quin defficere possit entitas divina, cuius oppositũ manet probatum n. 9. & seqq; imò ex hoc sequerentur omnia absurda assignata num. 45, & 46. Respondeo secundo negando maiorem, ad cuius probationem nego etiam maiorem; quia non solum deffectus perfectionis est imperfectio; nam ipse deffectus præcisi vè à perfectione, vel imperfectio, est imperfectio, & ratio est clara: quia deffectibilitas ex se, & ex terminis præcisi vè à perfectione, vel non perfectione est imperfectio, ut dictum est num. 41.

Respōd. 1

Respōd. 2

Ex dictis in disputationis discursu colligitur, quam insufficiens sit opinio Ill. God. pro constitutione actus liberi Dei, & quamvis ab opinione Caietani in aliquo discedat; in substantia tamen convenit, utpotè omnia inconvenientia, quæ ex opinione Caietani secuntur, secuntur etiã ex opinione Ill. Godoy. An ob hoc opinio Ill. God. digna sit censura, qua à Doctoribus carpitur opinio Caietani? Dicant alij; quia mihi solum attinet doctrinam Ill. God. venerari, & venia illius in quantum Scotticæ contrariam impugnare. Quid autem de hac difficultate sentiã, & quæ sit opinio, quæ minus displiceat, non est hic locus scribendi, quia Ill. Godoy de illa non meminit, & per impugnationem opinionis illius intentum est adæquatè completum. Et hæc de ista disputatione applicanda litteræ Magistri, vbi præcedentes disputationes.

57.
Corollarium.

DISPUTATIO

QUADRAGESIMA NONA.

Quodnam sit obiectum formale motivum, aut terminativum voluntatis Divinæ?

§. I.

Deum propriam bonitatem necessario diligere, probatur.

Num. 1.
Deum se diligere probat. 1

ertum est 1, & absque cōtroverſia: Deum se ipsum, ſuasque perfectiones necessario diligere.

Primam partem docuit Scotus quodlibeto 16. §. de primo dico, & ratio eſt manifeſta: Deus namque diligit omnia, quæ ſunt, iuxta illud: *Diligis omnia, quæ ſunt, & nihil odiſti eorum quæ feciſti*; ſed Deus ipſe maximè eſt, iuxta illud: *Ego ſum, qui ſum*, illique eſſe convenit per eſſentiam: ergo ſe ipſum maximè diligit. Deindè: nā quod eſt Deo ratio diligendi alia, etiam ab ipſo diligitur; ſed divina bonitas eſt Deo ratio diligendi cætera, ut docet Scotus, & ex dicendis conſtabit: ergo diligit ſuam bonitatem. Deniquè: nam amabile eſt bonum unicuique proprium: ergo propria Dei bonitas maximè amabilis eſt, & maximè ab illo diligitur.

Secundo.

Tertio.

2.
NOTA.

Amor quoad ſpecificationem, & quoad exercitiū declaratur.

Secundam partem docuit Scotus cit. ante cuius probationem notandum eſt: quodcumque obiectum poſſe amari duplici neceſſitate, ſcilicet, quoad ſpecificationem, & quoad exercitiū. Tunc quis amat aliquod obiectum neceſſario quoad ſpecificationem, quando & ſi poſſit non amare illud, nequit tamen illud odio habere. Tunc amat illud neceſſario quoad exercitiū, quando non ſolū non poteſt illud odio habere, verū nec poteſt ab illius amore ceſare, ſeu non poteſt illud nō amare. Hoc notato, & derelicta ratione D. Thomæ ad probandam utranque ne-

ceſſitatem, quam adducit Ill. Godoy num. 2, quia adhuc inter ipſos eſt in controverſia: an utranque neceſſitatem probet, & partem negativam tenent Caietanus, Ferrara, & Bañez cit. ab Ill. God. n. 3; melius tamen ab Scoto quælibet neceſſitas probatur.

Probatur itaque, Deum ſe amare neceſſario quoad ſpecificationem: repugnat Deo ab intrinſeco ſe ipſum proſequi odio: ergo neceſſario quoad ſpecificationem ſe amat. Conſequentia eſt legitima, & claret ex diffinitione amoris neceſſarij quoad ſpecificationem tradita num. anteced. Antecedens autem probatur: Deus eſt ſummum, & infinitū bonum, cuiusque voluntas infinitè recta; ſed non eſſet recta, ſi poſſet odio habere infinitū bonum; hoc enim eſſet maxima irrectitudo: ergo repugnat Deo ab intrinſeco ſe ipſum proſequi odio.

Deum ſe amare neceſſario quoad exercitiū, optimè probat Scotus cit. triplici ratione, quarum prima eſt: implicat Deum poſſe non eſſe pleniffimè, & perfectiſſimè beatum; ſed beatitudo neceſſario, & in recto dicit amorem Dei, ut dicemus in tractatu de Beatitudine; ſivè in vno, ſivè in duplici actu conſiſtat beatitudo formalis; vel ſaltim conſequentèr dicit neceſſario amorē, quod nullus negat: ergo implicat Deum poſſe nō ſe amare: ergo Deus ſe amat neceſſario quoad exercitiū. Hæc conſequentia claret ex diffinitione amoris neceſſari-

3.
Deum ſe amare neceſſario quoad ſpecificationem. Probat.

4.
Deum ſe amare neceſſario quoad exercitiū probatur triplici ratione Scoti.

1. Ratio.

quoad exercitium posita n. 2. Syllogismus est perfectus.

5.
Secunda.

Secunda ratio Scoti, qua probat: non solum amorem Dei essentialem, verum etiam notionalem, quo Spiritu Sanctum producant Pater, & Filius, esse necessarium quoad exercitium, sic se habet: Spiritus Sanctus est Deus, & per consequens summè necessarius in essendo; sed procedit per amorem notionalem, & iste necessario supponit essentialem: ergo uterque amor est necessarius quoad exercitium. Confirmatur 1: quia Spiritui Sancto necessario communicatur amor ex vi processionalis: ergo eadem necessitate, qua Spiritus Sanctus est, necessarius est etiam amor: ergo quoad exercitium. Confirmatur 2: amor divinus identificatur realiter cum ipso Deo: ergo nequit deficere, Deo non deficiente; sed Deus est necessarius: ergo & amor ipse.

Confirm.
1.

Secundo.

6.
Tertio.

Tertia ratio Scoti est à priori, quam sic efformo: voluntas infinita erga obiectum infinitè perfectum necessario se habet modo perfectissimo se habendi, quo possibile est, aliquam voluntatem se habere sine contradictione; sed voluntas divina est infinita, & Deus est summum bonum, vel summum diligibile: ergo se habet voluntas divina erga ipsum Deum modo perfectissimo, quo possibile est, aliquam voluntatem se habere circa ipsum sine contradictione; atqui hoc ita non esset, si actu adæquato, & perfectissimo non se diligeret Deus; quia sine contradictione potest excogitari voluntas, quæ necessario diligit Deum: ergo Deus se amat necessario quoad exercitium. Confirmatur hæc ratio; voluntas divina est infinitè recta: ergo nequit deficere illi aliqua rectitudo; sed diligere summum bonum, quale est Deus, est rectitudo: ergo non diligere summum bonum repugnat voluntati divinæ: ergo necessarius est amor Dei circa ipsum. Deinde: quia posset excogitari (ut dicebamus) voluntas magis recta, scilicet, quæ non posset non amare Deum, & consequenter voluntas Dei non ef-

Confirm.
1.

Secundo.

fer infinitè recta: ergo necessarius est amor Dei circa se ipsum.

Ex his itaque deducitur: quod amor, quo Deus se diligit, est necessarius etiam quoad individuum. Hoc non negabit Ill. Godoy, ideoque brebiter probatur 1: si Deus esset liber ad hoc, vel illo amore se amandum, posset deficere illi amor, quo de facto se amat, posset que Deus identificari cum alio amore; sed hoc repugnat, ut ex se patet: ergo amor, quo Deus se diligit, est necessarius etiam quoad individuum. Probatur 2: si amor, quo Deus se amat, non esset necessarius quoad individuationem, possibilis esset in Deo alius amor; sed hoc repugnat, quia tunc neuter esset infinitus, ut dicitur de Deo, si possibilis esset alter Deus: ergo &c.

S. II.

Amor creaturarum in Divina voluntate probatur.

Certum est secundo, & absque controversia: Deum diligere creaturas existentes, quod docet Scotus pluribus in locis, est que veritas de fide, ut constat ex illo Psalmi: *Omnia quæcumque voluit fecit.* Et ex illo Pauli 1. ad Thesalonicens. 4. *Hæc est voluntas Dei, sanctificatio vestra,* & alibi sæpè. Probatur hac ratione: amare est velle alicui bonum; sed Deus vult creaturis existentibus omne bonum, quod habent; cum omnis bonitas creaturis conveniens sit effectus Dei: ergo Deus amat creaturas existentes. Confirmatur: creaturæ existentes habent bonitatem, ut est apud omnes manifestum; sed Deus amat omne bonum, quia omne bonum ex dicendis est obiectum terminativum voluntatis divinæ: ergo Deus amat creaturas existentes.

Tertio certum est: Deum non amare creaturas existentes necessario, sed liberè. Quod esse veritatem de fide constat ex Paulo 1. ad Corinthios 12: *Hæc omnia operatur unus, atque idem*

7.

Amor, quo Deus se diligit, est necessarius etiam quoad individuum. Probat. 1

Secundo.

8.

Deum diligere creaturas existentes est de fide.

Probat. ratione.

Confirm.

9.

Deum non amare creaturas existentes necessario, sed liberè est de fide.

Spiritus dividens singulis, prout vult; sed ut Ambrosius explicat 2. *de fide ad Gracianum cap. 3. Pro libero voluntatis arbitrio non pro necessitatis obsequio.* Ac denique: nam de fide est, Deū non ex necessitate, sed liberè creaturas producere, ut constat ex Psalmo 134. illis verbis: *Omnia quaecumque voluit fecit: & ad Ephesios 1: operatur omnia secundum consilium voluntatis suae*, & alibi passim; aliàs mundus ab aeterno extitisset, nec incēpisset in tēpore, contra illud Genesis 1: *In principio creavit Deus Caelū, & terrā*, idest, in principio temporis; sed si Deus non liberè, sed necessario creaturas existētes amaret, non liberè, sed necessario produceret. Tūm; quia libertas creationis sumitur ex libertate voluntatis, quæ est primum liberum, & ex qua ad alias potentias omnis derivatur libertas. Tūm etiam; quia Dei potētia exequens nō potest efficaci voluntati Dei resistere; & consequenter si necessario vellet voluntas, necessario exequeretur potentia Dei operativa: ergo Deus non necessario absolutè, sed liberè amat creaturas existentes.

10.
Probat.
hæc veri-
tas.

Hanc veritatem probat III. Godoy num. 17. ratione D. Thomæ, nos autem facilius, & clariùs eā probamus ex eo, quod creaturæ existentes non sunt obiecta necessaria, sed libera: ergo Deus illas non amat necessario, sed liberè; obiectum namque non necessarium (quidquid sit de necessario) nequit terminare amorē necessarium. Argumenta contra hanc veritatem, & præcedentem soluit III. Godoy in præsentis, & in quolibet soluta reperientur.

§. III.

Quibusdam præsuppositis referuntur sententiæ.

11.
Supponi-
tur 1.

Supponit 1. III. Godoy num. 34: obiectum 1. dividi in obiectum per se, & in obiectum per accidens tale: illud est, quod per se attingitur, vel quia formale, vel quia contrahens for-

male obiectum, vel quia per se dicens habitudinem ad illud. Obiectum autē per accidens est, quod nullo ex prædictis modis per se attingitur à potentia, sed tantū in se habet obiectū à potentia attactum; sicut substantia corporea est obiectum per accidens tantum visibile; quia ipsa non obijcitur potentiae visivæ, sed habet in se colorem per se à tali potentia attactum.

Supponit 2. num. 35: quod obiectum per se dividitur in obiectum formale specificativum potentiae, & in obiectum materiale, & obiectum extensivum. Obiectum formale est, quod ratione sui attingitur à potentia, & est alijs ratio, ut à tali potētia attingatur, ut ens est obiectum formale nostri intellectus; quia est sibi, & alijs ratio, ut ab illo cognoscantur. Materiale est illud, quod in se contractam habet rationem illam formalem, ut homo est obiectum materiale intellectus, quia habet in se contractam rationem entis. Obiectum verò extensivum ambit sub se obiectum formale specificans primum, & obiectum secundarium, quod ideo secundarium dicitur, quia nō habet in se contractam rationem formalem obiecti; ad illud tamē refertur, & ob istam relationem attingitur à potentia; v.g. ens rationis est obiectum secundarium respectu nostri intellectus, quia non contrahit ens reale, quod est obiectum primum; dicit tamen ordinem ad ens reale.

12.
Suppono
2.

Tertio supponit n. 36: quod obiectum formale subdividitur à logicis in obiectum formale *quo*, & obiectum formale *quod*. Primum illud est formalius, quia formalizat secundum, & secundum dicitur materiale respectu formalis *quo*, & formale respectu obiecti materialis; quia respectu huius est ratio, ut à potentia attingatur, v.g. ens est obiectum formale *quod* intellectus; abstractio autem à materiali est obiectum *quo* formale; quia abstractione constituitur ens potens ab intellectu attingi, & illum specificare. Vnde ens comparatum abstractioni, dicitur,

13.
Tertio.

& est materiale, comparatū verò homini, Angelo, & alijs sibi inferioribus, quæ quia entia sunt, ab intellectu attinguntur, dicitur respectu illorum obiectum formale intellectus.

14.
Suppono
4.

Cæterum vltra hæc supponendū est 4: quod obiectum dividitur in primarium, & secundarium ex Scoto *quest. 3. universalium*, & 1. *Methaphysica quest. 1.* Obiectum primarium est illud ad quod cætera omnia ordinantur. Secundarium est quodcumque ex illis obiectis, quæ ad primarium redduntur. Ex his obiectum primarium est triplex. Primum primitate prædicationis. Primum primitate perfectionis, & primum primitate virtutis, seu vt alij dicunt, primum primitate attributionis.

15.

Obiectum primum primitate prædicationis est, quod prædicatur de omnibus, quæ in tali scientia considerantur. Obiectum primum primitate perfectionis est illud, quod ratione perfectioris differentia suæ participat perfectiori modo rationem obiecti communis, tam prædicationis, quam virtutis, seu attributionis, vel est illud, quod inter obiecta omnia est perfectius. Obiectum primum primitate virtutis, seu attributionis est illud, cuius virtute cætera alia attinguntur, seu est ad quod cætera alia attribuuntur, vel ordinantur. Sit exemplum in methaphysica, in qua ens vt sic est obiectum prædicationis, Deus est obiectum perfectionis, & substantia est obiectum attributionis.

16.

Ex his obiectis certum est, obiectum primum primitate prædicationis voluntatis Divinae esse bonitatem abstrahentem à bonitate creata, & increata. & utrique bonitati communem, vt claret ex diffinitione talis obiecti, & hoc est, quod asserit Scotus, ex quo manifestè apparet, quam immeritò Ill. Godoy n. 37. referat Scotum pro opinione loquente de obiecto primo primitate virtutis. Etiam est certum: obiectum primum primitate perfectionis voluntatis divinae esse essentiam divinam, quæ inter omnia est perfectissima. Vn-

dè difficultas est de obiecto primo primitate virtutis.

Obiectum hoc diffiniit optimè Scotus *quest. 3. prologi in quest. 1. litter. g. de secundo dico*, & q. 1. *universalium*, his verbis: *Ratio primi obiecti est continere in se primo virtualiter omnes veritates illius scientiæ, cuius est obiectum.* Quæ diffinitio ab omnibus Scotistis admittitur, & admitti debere ab omnibus videtur, quia continet in se omnes conditiones, quæ ad obiectum primarium formale, & adæquatum virtutis, seu attributionis requiruntur, quæ licet ab Scoto 1. *Physicorum quest. 2.* sex enumerentur, tamen *quest. 3. universalium*, tres tantum enumerat, eo quod ad istas cæteræ redducantur.

Prima est: quod de obiecto debeat in scientia præsupponi quid sit, id est, eius quidditativa diffinitio. Ratio est clara: quia munus proprium cuiuslibet scientiæ est demonstrare passionem de suo obiecto per diffinitionem eius, tanquam per rationem à priori: ergo vt fiat talis demonstratio, debet præsupponi suum obiectum, & eius quidditativa diffinitio cognosci. Secunda est: quod habeat passionem, quæ de ipso demonstrantur per proprias eius præmissas, quæ in scientia non probantur, sed supponuntur notæ, tanquam principia. Ratio est: quia de ratione huius obiecti est continere in se virtualiter omnes veritates illius scientiæ, cuius est obiectum; sed hoc est, posse causare immediatè per propria principia, qualis est eius diffinitio, omnes demonstrationes scientiæ, in quibus passionem eius de ipso demonstrantur: ergo vt fiat talis demonstratio, debet habere passionem, quæ de ipso obiecto demonstrantur per proprias eius præmissas, quæ in scientia non probantur, sed supponuntur notæ, tanquam principia.

Tertia conditio est: quod obiectum, eiusque scientia adæquantur taliter, quod nihil sit in obiecto, quod non consideretur ab scientia, & nihil consideretur ab scientia, quod non sit in obiecto, vel ipsum obiectum, vel eius pars,

17.

Diffinitur ex
Scoto obiectum primum primitate virtutis.

18.

Conditiones requiritæ ad obiectum primum primitate virtutis.
Prima.
Secunda.

19.

Tertia.

aut aliquid aliud per se conducens ad cognitionē ipsius. Ratio est: quia scientia sumit unitatem ex hoc obiecto primario; sed hoc nequit fieri, nisi obiectum, & scientia modo prædicto adæquantur: ergo modo prædicto adæquantur.

20.
Suppono
5.

Suppono 5: quod obiectum primum primitate virtutis, de quo duntaxat loquimur in præsentī, aliud est motivū, & aliud terminativum. Obiectū motivum est illud, quod movet potentiam ad suū amorem. Obiectum terminativū est illud, quod terminat amorē. Vtrunque est duplex: primum, scilicet, & secundarium. Obiectum motivum primum est illud, quod ita primo movet ad amorem sui, ut etiam movet ad amorem aliorum amandorum in illo primo. Secundarium est, quod secundo movet ad amorem. Obiectum terminativum primum est illud, quod ex se primo terminare debet amorem. Secundarium est, quod secundo terminat amorem.

21.
Suppono
6.

Suppono 6. ut certum apud omnes ferè Theologos: nullam creatam bonitatem posse esse obiectum motivū primariū voluntatis divinæ, adhuc respectu amoris, quo Deus amat bonitates creatas; sed obiectū motivū primariū divinæ voluntatis respectu amoris creaturarū, esse bonitatē increatā. Hoc est, quod probat Ill. God. n. 45. & 49. & optimè; eius tamen rationes (ni fallor) re sultabunt in ipsum, ut videbimus infra. Supposito ergo, quod nulla creata bonitas potest esse obiectum motivum primum divinæ voluntatis.

22.
Prima sententia.

Duplex in hac difficultate, ut ad meum facit intentum, opposita versatur sententia. Prima docet: obiectum primum formale tam motivū, quam terminativū actū voluntatis divinæ, & ipsius voluntatis, esse solam bonitatē increatam; bonitatem autem creatā esse obiectū secundarium. Sic Ill. God. num. 42. & licet in sua conclusione non exprimat, an hæc bonitas increata, quæ est tale obiectum, sit bonitas solius essentiae divinæ, ut ab attributis distin-

Ill. God.

ctæ, vel an talis bonitas sit non solum divinæ essentiae, sed etiam attributorum? quod exprimere debuit, utpotè n. 41, hoc proposuit; attendendo tamē ad suam conclusionē, & ad probationem, quam ex D. Thoma tradit, asserere videtur: bonitatem increatā essentiae, & attributorum esse obiectū formale primum motivum, & terminativum voluntatis divinæ.

23.
2. Sententia.

Secunda, & vera sententia ex diametro opposita defendit: obiectū motivum, & unicū divinæ voluntatis esse bonitatē solius essentiae divinæ, ut ab attributis formalitèr distincta. Obiectū verò terminativum primariū esse bonitatem eiusdem essentiae divinæ; bonitatem verò attributorum, & creaturarum esse obiecta terminativa secundaria divinæ voluntatis. Sic Scotus in 3. dist. 32. & in Report. in 1. dist. 35. quæst. 2. & dist. 30. quæst. 4. & alijs in locis, quam cum ipso defendam, & pro maiori claritate duplici sequenti conclusione explicabo.

Scotus.

§. IV.

Obiectum formale motivum divinæ voluntatis explicatur.

Prima conclusio: *Obiectum formale motivum divinæ voluntatis est sola essentia divina, ut ab attributis distincta.* Hæc conclusio est Scoti cit, deduciturque ex his, quæ de obiecto formali motivo intellectus divini docet in 1. dist. 2. quæst. 1. §. per hoc. Estque uniformis ad ea, quæ de obiecto formali motivo divini intellectus docuimus tom. 1. disp. 25. §. 5. Estque contra Ill. God. supra cit, qui (meo videri) in consequenter procedit, ut infra ostendemus.

24.
1. Conclusio.

Probatur 1. conclusio: Obiectū formale motivum divinæ voluntatis debet esse infinitum in omni linea; sed sola essentia divina, ut ab attributis distincta gaudet hac infinitate: ergo sola essentia divina, ut ab attributis distincta, est obiectum formale motivū unicū divinæ voluntatis. Probatur maior:

25.
Probat. 1

obiectum motivum divinæ voluntatis debet concurrere ad amorem omnium, quæ sunt formalitèr, & virtualitèr in Deo: ergo &c. Probatur consequentia: obiectum motivum concurrens ad amorem omnium, quæ formalitèr, & virtualitèr sunt in Deo, obiectivè continet perfectiones omnium, quæ formalitèr, & virtualitèr sunt in Deo; sed obiectum sic continens perfectiones omnium, quæ formalitèr, & virtualitèr sunt in Deo, est infinitum in omni linea: ergo obiectum formale motivum divinæ voluntatis debet esse infinitum in omni linea. Maior, & cōsequentia tenent. Minor verò probatur: obiectum obiectivè continens perfectiones omnium, quæ formalitèr, & virtualitèr sunt in Deo, continet perfectiones infinitas in distinctis lineis: ergo &c. Maior est certa. Minor claret; nam non alia ratione sola essentia divina dicitur infinita in omni linea. Consequentia infertur.

26.

Probat. 2.
conclusio.

Antecedēs pro
1. p. prob.
1. ad ho-
minē con-
tra Ill. Go-
doy.

Probatur 2. conclusio: nullum attributum, nullaque creatura est obiectum motivum divinæ voluntatis: ergo obiectum formale motivum divinæ voluntatis est sola essentia divina, ut ab attributis distincta. Antecedens pro 1. parte probatur ad hominem contra Ill. Godoy: nam iuxta ipsum tom. 1. disp. 25. num. 72. sola essentia divina, ut ab attributis distincta, est obiectum formale motivum divini intellectus: ergo sola essentia divina, ut ab attributis distincta, est obiectum formale motivum divinæ voluntatis: ergo nullum attributum est tale obiectum. Consequentia videtur ratione paritatis nota. Primo: quia obiectum formale motivum divinæ voluntatis gaudere debet eadem infinitate, qua gaudet obiectum formale motivum divini intellectus. Secundo: quia nequit assignari ratio aliqua disparitatis, imò nec concipi valere videtur.

27.

Pro 2. pro-
batur 1.

Antecedens pro 2. parte est manifestum. Primo: quia si nulla creatura potest esse obiectum motivum divini intellectus, ut habet Ill. God. cit; nec etiam poterit esse obiectum motivum

divinæ voluntatis. Secundo: quia obiectum formale motivum dat speciē potentia, vel actui, cuius est obiectum, ut ait Ill. God. in præsent. n. 45, quod nō solum est verū de obiecto motivo primario, verum etiā de secundo, si tale obiectum adest; atqui repugnat creaturā posse dare speciē voluntati divinæ: ergo repugnat, quod creatura possit esse obiectum motivum adhuc secundarium voluntatis divinæ. Tertio: quia ut ait Scotus in 1. disp. 35. quæst. 1. vilesceret intellectus divinus, si ad intelligendas creaturas moveretur ab ipsis, vel ab earum speciebus; quia cum species impræsa, vel obiectum motivum concurrat cū intellectu ad intellectiōnē, ut principium influens, eius intellectus penderet influxivè à creaturis, vel ab obiecto realitèr distincto ab ipso intellectu divino, quo nihil absurdius excogitari potest: ergo vilesceret etiā divina voluntas, si ad creaturas amandas moveretur ab ipsis, vel ab earum bonitatibus: ergo nulla creatura potest esse obiectum motivum formale divinæ voluntatis.

Hinc se se apperit prima inconsequentia Ill. God: nam tom. 1. disp. 25. num. 72. hanc ponit conclusionem: *Obiectum formale motivum divini intellectus est sola essentia divina, ut distincta à relationibus, & à proprietatibus absolutis*: ergo essentia divina, ut sic distincta, est unicum obiectum motivum formale divini intellectus: ergo non datur obiectum motivum secundarium divini intellectus. Cōsequentia patent. Primo: quia alioquin non solum essentia divina esset tale obiectum, & ut eviteretur recursus de obiecto motivo primario, & secundo. Patet secundo: nam Ill. God. disp. cit. num. 77. probat: nullum attributum posse esse obiectum motivum divini intellectus. Verum igitur est apud Ill. Godoy: essentiam divinā esse obiectum unicum formale motivum divini intellectus.

Susummo nunc: atqui in hac præsentī disputatione tenet Ill. Godoy: bonitatem creatam esse obiectum formale

Secundo.

Tertio.

28.

Ostendi-
tur 1. in
consequē-
tia Ill. Go-
doy.

29.

secundariū motivum, & terminativum voluntatis divinæ: ergo inconsequenter procedit. Consequentia est manifesta: nam eodem modo philosophatur de obiecto motivo divinæ voluntatis, ac divini intellectus iuxta omnes Theologos. Sumpta verò probatur: Ill. Godoy n. 42. hanc ponit conclusionē: *Obiectum primarium, & formale voluntatis divinæ, & omnium actuum illius est sola bonitas increata; bonitas verò creata est obiectum secundariū illius.* ergo in hac præsentī disputatione tenet Ill. God: bonitatē creatā esse obiectum formale secundarium motivum, & terminativum voluntatis divinæ.

30.

Consequentia ipsi terminis patet, & amplius declaratur: Ill. God. in hac sua conclusione loquitur de obiecto motivo, & terminativo: sed in hac sua conclusione asserit: bonitatem creatam esse obiectum secundarium: ergo in hac præsentī disputatione tenet Ill. God: bonitatem creatam esse obiectum formale secundarium motivum, & terminativum voluntatis divinæ. Probatur maior 1: prædicta conclusio Ill. God. est responsiva disputationis; sed disputationis quærit de obiecto formali motivo, & terminativo voluntatis divinæ, ut patet ex titulo: ergo Ill. God. in sua conclusione loquitur de obiecto motivo, & terminativo. Probatur 2: Ill. Godoy tenet in sua conclusione, quod defendit quarta sententia ab illo relata; sed quarta sententia loquitur de obiecto motivo, & terminativo: ergo idem, quod prius.

31.
Primi-
ssæ pro-
batur.

Consequentia videtur evidens. Præmissæ autem sunt probandæ. Probatur itaque maior: Ill. God. immediatè ad suam conclusionem ait: *ita Authores quartæ sententiæ*: ergo Ill. God. tenet in sua conclusione, quod defendit quarta sententia ab ipso relata: vera igitur est maior. Minor probatur: quarta sententia ab Ill. God. relata est, quam tradit n. 40. his terminis: *Prima, & vera sententia defendit, obiectum formale primarium, tam motivum, quam terminativum actuum voluntatis divi-*

næ, & ipsius voluntatis esse solam bonitatem increatam; bonitatem autem creatam esse obiectum secundariū: ergo quarta sententia loquitur de obiecto motivo, & terminativo: igitur vera est minor: ergo inexcusabilis videtur prima inconsequentia Ill. Godoy.

Sese etiam apperit 2. inconsequentia Ill. God: ipse namque tom. 1. disp. 25. num. 72. & seqq. expressè tenet: nullum attributum esse obiectum motivum divini intellectus; sed in præsentī disputatione asserit: quodlibet attributum esse obiectum motivum divinæ voluntatis: ergo inconsequenter procedit. Maior, & consequentia tenent ex supra dictis. Minor probatur 1. ex conclusione Ill. God: hac enim est sua conclusio: *Obiectum primarium, & formale voluntatis divinæ, & omnium actuum illius est sola bonitas increata;* sed quodlibet attributum est bonum increatum: ergo Ill. God. in præsentī disputatione asserit: quodlibet attributum esse obiectum motivum divinæ voluntatis.

32.
Ostendi-
tur 2. in
consequen-
tia Ill.
Godoy.

Minor
probatur
1.

Probatur 2. prædicta minor ex probatione, quam ex D. Thoma adducit num. 42: hac enim ait Ill. God: ostenditur 1. ex D. Thoma 1. contra Gentes, cap. 47. ubi docet: principale volitum Dei esse divinam essentiam; sed nomine principalis voliti non intelligit obiectum principalitatis, sed obiectum formale, & primariū: ergo obiectum formale, & primarium voluntatis divinæ est sola divina bonitas. Probatur minor: nam D. Thomas ex eo assignat solam bonitatē divinā pro volito principali in divina voluntate, quia divina voluntas nō potest ab aliquo creato moveri; principale autē volitū movet voluntatē, & est ei causa volendi; sed volitum, quod movet volentē, nō solū est obiectum principalitatis potentia, sed etiam quodcūque aliud; quāvis minus principale, dummodo cōtineatur intra spherā obiecti specificantis: ergo D. Thom. nō mine principalis voliti à divina voluntate non intelligit obiectum principalitatis, sed obiectum formale specificans,

33.
Secundo.

& sentit hoc solum esse bonitatem divinam. Maior nota est in doctrina D. Thom. Minor autē probatur: nam volitum voluntatē movere, est ratione bonitatis propriæ attingi, & voluntatem aliceres; sed hoc non solū convenit obiecto principalitatis, sed etiā cuiusque obiecto, & si minus principali, dūmodo secundariū non sit; sed sub primario contentū, ut constat in obiectis scientiarum, virtutum, & cuiusvis potentiae: ergo volitum movens volentem non solū est obiectū principalitatis potentiae, sed etiā quodcumque volitum, quamvis minus principale intrā obiectum specificativum contentum. Quid clariū pro intelligentia sensus, quo loquitur Ill. God, & pro probatione nostrae minoris praedictae.

34.
Tertio.

Sed declaratur ampliū, & 3. probatur dicta mino: Ill. God. in tota hac disputatione, tam in probationibus suae conclusionis, quam in impugnationibus responsionū, solum tollit a bonitate creata rationē obiecti motivi, ut legenti apparebit: ergo sentit: quamlibet bonitatē increatā esse obiectū motivū divinae voluntatis. Atqui quodlibet attributum est bonū increatum: ergo in praesenti disputatione asserit: quodlibet attributum esse obiectum motivum divinae voluntatis.

35.
Si dicas
pro Ill.
Godoy.

Si verò dicas pro Ill. God. ut à nota inconsequentis liberetur: intentū illius nullatenus esse defendere: bonitatē attributorum esse obiectū formale motivum voluntatis divinae, & multò minus bonitatem creatam esse obiectum motivum secundariū. Vtrā hoc, quod oppositū apparet ex dictis; hoc tamen dato, negari nequit, quod conclusio, quā ponit Ill. God, ut verā sententiam explicet (sunt enim verba illius) veram sententiam non explicat, quin potiū ipsam obscurā, & valdè confusam relinquit, maxime attendendo ad sententias ab ipso relatas, & ad advertentiā, quam facit n. 41, pro declaratione verae sententiae huius disputationis. Lege ipsum à n. 37. usque ad n. 42. & hoc inconveniens apparebit, quod sufficien-

Contra.

tiſſimum est, & si à nota inconsequentis ipsum liberare vellis.

Ill. God. contra à nobis dicta nihil in praesenti disputatione adducit, quia solum bonitatem creatam rejicit a motivo formali primario divinae voluntatis, & actum illius, quod ita verum est apud nos, ut aliud obiectum motivum praeter divinam essentiam, ut ab attributis distinctam, nō agnoscamus. Vnde argumenta contra nos ex ipso non habemus. Quae autē adduci possunt, soluta sunt tom. 1. disp. 25. §. 6. ubi argumenta contra obiectum formale motivum divini intellectus solvimus. Ibi videantur, quia eadem est doctrina: ideoque repetere nō placet.

§. V.

Obiectum terminativum divinae voluntatis explicatur.

Secunda conclusio: *Obiectum primarium terminativum divinae voluntatis est sola essentia divina, ut ab attributis distincta; attributa vero, & creaturae sunt obiecta secundaria.* Ill. God. huic conclusioni opponitur, in quantum in sua conclusione asserere videtur: bonitatē increatā esse obiectū primariū; sed vel inconsequentē procedit ad dicta in tom. 1. disp. 25. n. 122. ubi hanc ponit cōclusionē: *Obiectū formale primariū terminativū intellectus divini est divina essentia, ut distincta virtualiter ab attributis, & relationibus; vel si aliud intendit, obscuram, & valdè confusam suam conclusionē relinquit, ut diximus num. 35.*

Nostra tamen conclusio est Magistri Subtilis q. 3. Prologi, §. contra istos, & in Report. in 1. dist. 35. q. 2. & in 1. dist. 13. §. ad argum. vers. ad aliud de potentijs, ubi ait: *Nulla enim perfectio, quasi radicata in ipsa essentia divina, est primo beatificativa intellectus, vel voluntatis divinae; sed ipsa essentia divina sub omnimoda prima ratione; ut scilicet, est fundamentū omnis perfectionis in divinis.* Sed ante illius probationē notādū

36.

Argumenta contra cōclusionem soluta sunt.

37.
2. Conclusio.

38.
Conclusio est Scoti.

est quod tripliciter aliquid dici potest obiectum primum. Primo: quia est prius natura ceteris, in quo sensu essentia divina est obiectum primum sine dubio, quia est prius natura omnibus. Secundo: primitate dignitatis, & in hoc sensu extra controversiam est: essentia divinā esse obiectū primum, utpotē omnibus excellentiorē. Tertio denique: primitate virtutis, quia scilicet, continet in se i. virtualiter omnes bonitates, ita ut ex se i. terminare debeat amorē voluntatis, ut moveat ad amorem aliorum. Et de hac primitate procedit nostra conclusio.

39.
Probat. i.
conclusio.

Et probatur i. de ratione obiecti primi est continere in se obiectū secundariū, ita, ut obiectū continens sit primum, & contentū secundariū; sed essentia divina continet attributa, & creaturas; non verò ē contra: ergo obiectū primum terminativū divinæ voluntatis est sola essentia divina, ut ab attributis distincta; attributa verò, & creaturæ sunt obiecta secundaria. Maior patet ex dictis n. anteced.; minor est certa, & ultra probatur: essentia divina comparatur ad attributa, sicut radix ad radicata; sed radix continet radicata; non verò ē contra: ergo essentia divina continet attributa, & creaturas; non verò ē contra.

40.
Probat.
2.

Antecedens probatur 1.

Secundo.

Probatur 2: obiectum primum terminativum divinæ voluntatis non sunt creaturæ, nec attributa: ergo sola essentia divina est tale obiectum. Consequentia claret inductione. Antecedens verò probatur i. de creaturis: nulla creatura potest habere virtutem primo terminandi amorē Dei, ut est apud omnes evidens: ergo obiectū primum divinæ voluntatis non sunt creaturæ. Probatur 2. de attributis: attributa habent amari ab essentia: ergo non sunt obiectū primum divinæ voluntatis. Probatur antecedens: sicut res se habent ad esse, ita ad cognosci ex Aristotele i. *Metaph. textu* 24. & consequenter etiam ad amari; sed attributa habent esse ab essentia divi: ergo attributa habent amari ab essentia.

Ill. God. nihil habet contra nostram conclusionē, quin potius loquendo de obiecto terminativo divini intellectus adducit plures alias probationes pro nostra conclusionē *tom. i. disp. 25. §. 7. n. 122. & seqq.* Quæ autem obijci possunt, soluta à nobis manent *tom. i. disp. 25. §. ult. n. 94. & seqq.* Videantur ibi, ne sine necessitate repetamus.

§. Ultimus.

Corollaria precedentis doctrinæ.

EX dictis in discursu disputationis coligo i. voluntatis divinæ activè consideratæ nullā causā physicā posse dari. Hoc corollariū habet Ill. God. n. 103. & patet de causā efficiente physica: nā voluntas divina, ut potentia, & actus primus solum posset efficienter à natura divina causari per talē dimanationē; ab hac autem nō potest causari realiter; cū ab illa nō distinguatur: ergo à nullo potest physicè efficienter causari. Deinde sumpta pro actu 2. si causā efficientē haberet; illa esset divina voluntas, sumpta ut potētia, & actus primus, vel nullus actus esset causa alterius, quē ad modū in nobis cōtingit; nā electio ab intentione causatur, & intentio, & electio realiter à voluntate nostra eliciuntur; sed actus voluntatis in Deo non causatur realiter à divina voluntate, nec electio ab intentione, vel vnus actus ab alio: ergo voluntas divina per modum actus 2. causam physicā efficientem non habet.

Minor pro i. parte constat; nam inter effectū, & causam realiter influentem, realis distinctio requiritur; sed actus, & potentia volitiva in Deo realiter non distinguuntur: ergo actus voluntatis à divina voluntate non potest causari realiter. Pro secunda parte eadem rationes suadentur i. vnus enim actus voluntatis in Deo non distinguitur ab altero realiter: ergo vnus ab altero non causatur realiter efficienter. Probatur secundo ratione D. Thomæ in *ibid. quest. art. 5*: sic enim comparantur intentio, & electio in volun-

41.

42.

i. Corollarium.
Probat. de causa efficiente physica.

43.

Minor pro i. parte sua detur.

Pro 2. suadetur i.

Secundo.

tate, sicut assensus principiorum, & assensus conclusionum se habent in intellectu; sed intellectus divinus vnico, & eodē actu cognoscit conclusiones, & principia, & ideo assensus conclusionis non causatur realiter ab assensu principiorum: ergo voluntas divina vnico, & eodē actu attingit finem, & media; ac per consequens electio mediorum non potest realiter ab intentione finis causari.

44.
*Probatur
de causa
finali.*

*Antecedens pro
1. parte
probatur*

*Pro 2.
prob. 1.*

Secundo.

45.
Tertio.

Quarto.

46.

Patet etiam de causa finali realiter causante; nam voluntas divina, siue per modum actus primi, siue per modum actus secundi, non causatur finaliter à bonitate divina, nec à bonitate creata: ergo à nullo causatur in genere causæ finalis. Antecedens pro prima parte suadetur ratione facta: nam inter causam finalem, & effectum realis distinctio requiritur, cum causa finalis sit verè, & propriè realis causa, sed voluntas divina non distinguitur realiter à divina bonitate: ergo nō causatur ab illa realiter in genere causæ finalis. Pro secunda parte probatur 1: nam dependere ab aliquo creato, vt à fine, maxima imperfectio est: ergo talis dependentia relegari debet à divina voluntate. Secundo: nam finis, & causa efficiens sibi invicem correspondent, & in effectum coincidunt; sed voluntas divina causam efficientem non habet: ergo nec causam finalem.

Tertio: quia namque omnis divina formalitas est idèticè primū principium efficiens, nulla potest à creatura, vt ab efficiente, procedere; sed omnis divina formalitas est idèticè vltimus finis: ergo nulla potest à creatura causari finaliter. Deniquè: nā ratio entis à se non minus causam finalem, quā efficientem excludit; sed voluntas divina tam per modum actus primi, quā per modum actus secundi, est formaliter ens à se: ergo sicut hac ratione non potest ab aliquo creato, vt ab efficiente, produci, ob eandē nō potest finaliter à creatura causari.

Patet deniquè de causa morali realiter causante: nam ens omnimodo necessarium non habet causam moraliter

causantem; sed voluntas per modum actus primi est ens necessario existens: ergo non habet causam moraliter causantem. Quod autē nec actus liberi divinæ voluntatis activè considerati possint à causa morali procedere, constat ex dictis; nā causa meritoria, & moralis est verè, & propriè causa: ergo dependentia ab illa est propriè dependentia; ac per consequens imperfectio, in Deo non admittenda.

Colligitur 2: actum voluntatis divinæ (idè est de divina voluntate) habere causam reale efficientem, & finalem formaliter influentem. Hoc corollarium habet Ill. God. n. 108. differt tamen à nobis in eo, quod solum concedit causam virtuale, & nos illam damus formalem. Probatur corollarium: actus divinæ voluntatis distinguitur formaliter à voluntate divina, & ab obiecto primario, scilicet, divina essentia: ergo causatur formaliter realiter à divina voluntate efficietèr, & à divina essentia finaliter. Patet consequentia: nā ad rationem causæ, & effectus per influxum formalem sufficit formalis distinctio. Confirmatur: nā actus voluntatis realiter physice à voluntate, & ab obiecto 1. voluto distinctus, realiter physice à voluntate causatur in genere causæ efficietis, & ab obiecto in genere causæ finalis: ergo actus formaliter distinctus à voluntate, & ab obiecto primario formaliter efficitur à voluntate, & formaliter finalizatur ab obiecto.

Tertio colligitur: actum electionis in Deo formaliter efficienter non causari ab actu intentionis. Hoc corollarium est contra Ill. God. n. 109. quatenus asserit: causari ab illo virtualiter, quod idè est apud ipsum, ac est apud nos ly *formaliter*. Hoc corollarium probatur per oppositum ad rationem Ill. God: actus electionis in Deo nō est formaliter distinctus ab actu intentionis: ergo non causatur ab illo formaliter. Antecedens costabit disp. sequenti, & vltra probatur: sic comparatur iuxta Ill. God. cit. in ordine volitivo intentio, & electio, sicut in ordine intellectivo assensus conclusionis,

*Probat.
de causa
moralis.*

47.
2. Corollarium.

Probat.

Confirm.

48.
3. Corollarium.

*Probat.
contra
Ill. God.*

& assensus principiorum; sed assensus conclusionis, & assensus principiorum non distinguuntur formaliter in Deo, vt diximus *tom. 1. disp. 27.* ergo actus electionis in Deo non est formaliter distinctus ab actu intentionis.

Colligitur 4. cum Ill. Godoy *num. 110.* si finis *cui* aliquem influxum exerceat in finem *cuius gratia*, vel in actum voluntatis, Deum non posse suas perfectiones creaturis diligere, vt fini *cui*; benè tamen si nullum influxum exposcat, sed tantum rationem subiecti perfectibilis. Prima pars probatur: nā creaturæ nec in actum voluntatis diuinæ, nec in eius perfectiones possunt influxum habere finalem, vel effectivum: ergo si de ratione finis *cui* sit influxus aliquis, vel in actum voluntatis, vel in finem *cuius gratia*, non potest Deus suas perfectiones propter creaturas diligere, vt finem *cui*. Secunda pars eiusdem corollarij probatur: nam perfectiones diuinæ sunt consonæ, & convenientes creaturis; omnipotentia, vt existant, & ad idem intellectus, & diuina voluntas: ergo potest Deus tales perfectiones diligere, vt convenientes creaturis, vt subiecto *cui* cōueniunt; & consequenter si ad rationem finis *cui* iste modus dilectionis est sufficiens, absque alio reali influxu, potest Deus

creaturis, vt fini *cui* suas perfectiones diligere.

Deniquè colligitur cum Ill. Godoy *num. 111.* Deum non posse suas perfectiones intrinsecas propter creaturas, vt finem *cuius gratia* diligere. Quod patet: nam finis *cuius gratia* est vera causa finalis actus voluntatis, vel saltem obiecti voliti; sed creaturæ nō sunt causæ finales actus voluntatis diuinæ, nec perfectionum diuinarū: ergo Deus non potest suas perfectiones propter creaturas vt finem *cuius gratia* diligere. Quod amplius vrgetur: nam quod amatur propter aliud, tanquam finem *cuius gratia*, amatur vt medium; sed diuinæ perfectiones non possunt amari vt media per ordinem ad creaturas: ergo non potest Deus suas perfectiones propter creaturas, vt finem *cuius gratia*, diligere. Patet minor: etenim in medium, vt medium, est ordinatum ad finem, & illi subordinatum; perfectiones autem diuinæ, nec ordinantur ad creaturas, nec illis subordinantur: ergo nequeunt esse media per ordinem ad creaturas. Et hæc de ista disputatione applicanda litteræ Magistri in 1. *disp. 45. §. 4.* ad illa verba: *Et ideo causa ipsius, scilicet, voluntatis diuinæ, querenda non est.*

DISPUTATIO

QUINQVAGESIMA.

An Dei volitio in varia attributa sit disting uenda?

Num. 1

LI: Godoy in hac disputatione repetit, quod dictum habet *tom. 1. disp. 27.* in simili difficultate ibi ab ipso proposita, scilicet, *an cognitio diuina diuidatur in distincta attributa?* cū hoc tamen discrimine, quod id, quod in *d'isp. 27.* ponit pro suppositione *n. 1.* hic ponit pro prima conclusione *n. 2.* Quod ergo in

præsenti disputatione faciemus? Ipsam omittere? Congruum pluribus non videbitur, quia oppositio adest. Dicta repetere? Aliquibus non placebit. Quid ergo faciemus? Ipsam sine omissione omittere. Omittere, quæ dicta sūt *disp. cit.* & non omittere, quæ suprà dicta occurrunt addenda.

Supposito igitur, quod suppositum manet *tom. 1. disp. 27. n. 1.* Sit cōclusio:

2.

Conclusio

Volitio Dei per modum actus secundi nō distinguitur virtualiter à misericordia, iustitia, liberalitate &c, sed solū pœnes connotata, terminos, vel extrinsecè, & consequenter divina volitio non distinguitur in varia attributa. Hæc conclusio est expressa cōtra Ill. God. in præf. est que eadem cum posita à nobis tom. 1. disp. 5. n. 506. & disp. 27. n. 3. illam que propugnat Suarius disp. 30. Methaph. sect. 16. n. 57. & vltra probationes traditas disp. 27. n. 3. 4. 5. & 6.

3.

Probat. concl. ad hominem contra Ill. God.

Probat. conclusio ad hominē contra Ill. Godoy: possibilis est vnitas in divinis excludens distinctionem virtualē; ergo iustitia, & misericordia non distinguuntur virtualiter. Antecedens constat ex paritatibus allatis disp. 27. ab Ill. God. concessis, illudque expressè docet, tūm disp. 48. vbi docet: actum liberum, & necessarium in Deo virtualiter non distingui; tūm etiam disp. 61. num. 6. vbi asserit: providentiam, & prædestinationem nec virtualiter distingui. Consequentia probatur: iustitiæ, & misericordiæ Dei debemus concedere maiorem vnitatē possibilem; sed iuxta Ill. God. possibilis est vnitas in divinis excludens distinctionem virtuales: ergo iustitia, & misericordia nō distinguuntur virtualiter. Minor, & consequentia tenent. Maior autem est propositio, qua Ill. God. tom. 1. disp. 5. n. 14. impugnare conatur distinctionem formalem inter divina attributa; ergo vel tollit à iustitiā, & misericordia virtuales distinctionē, vel illāsam relinquit formalem Scoticam distinctionem inter divina attributa, quorum vtrumque est contra ipsum, & nobis vtrumque fabet.

4.

Probat. vltimus.

Probat. vltimus conclusio, & vtor terminis Ill. God: ideo iustitia, & misericordia virtualiter distingueretur, quia haberent obiecta formalia formaliter distincta; sed hoc non probat distinctionem virtuales inter iustitiā, & misericordiā: ergo non distinguuntur virtualiter. Maior est Ill. God. n. 6. Minor probatur: prædestinatio, & reprobatio sunt actus voluntatis divinæ

Minor probatur

habentes obiecta formalia formaliter distincta; sed virtualiter non distinguuntur, vt concedit Ill. God. in præf. n. 20: ergo quod iustitia, & misericordia habeant obiecta formalia formaliter distincta, non probat distinctionē virtuales inter iustitiā, & misericordiā. Probat. maior 1: obiectum prædestinationis est ostensio misericordiæ Dei, & obiectum reprobationis est ostensio iustitiæ; sed hæc sunt obiecta formalia formaliter distincta: ergo prædestinatio, & reprobatio sunt actus voluntatis divinæ habentes obiecta formalia formaliter distincta. Probat. minor: implicat, quod obiectū misericordiæ, & obiectū iustitiæ sint obiecta formalia formaliter distincta, & quod ostensio misericordiæ, & ostensio iustitiæ non sint obiecta formalia formaliter distincta, sed per te obiectū misericordiæ, & obiectū iustitiæ sunt obiecta formalia formaliter distincta: ergo ostensio misericordiæ, & ostensio iustitiæ sunt obiecta formalia formaliter distincta. Probat. maior: ostensio misericordiæ, & ostensio iustitiæ sunt ostensiones obiectorum misericordiæ, & iustitiæ: ergo implicat, quod obiectū misericordiæ, & obiectū iustitiæ sint obiecta formalia formaliter distincta, & quod ostensio misericordiæ, & ostensio iustitiæ non sint obiecta formalia formaliter distincta.

Probat. maior 1.

Probat. 2. maior prædicta: iustitia, & misericordia habent obiecta formalia formaliter distincta: ergo etiā prædestinatio, & reprobatio. Probat. cōsequentia 1: ideo iustitia, & misericordia habent obiecta formalia formaliter distincta, quia obiectū iustitiæ, nēpē, alienum ius, differt ab obiecto misericordiæ, nēpē, aliena miseria, vt habet Ill. God. num. 6; atqui obiectum prædestinationis nēpē, ostensio misericordiæ, differt ab obiecto reprobationis, nēpē, ostensio iustitiæ, vt de se patet: ergo prædestinatio, & reprobatio habent obiecta formalia formaliter distincta.

Probat. 2. consequentia prædicta:

5.

Probat. 2 prædicta maior.

Consequentia probatur 1.

6.

ideo

Secundo.

ideò iustitia, & misericordia habent obiecta formalia formalitèr distincta, quia impossibile est, vt obiectū iustitiæ attingatur à misericordia, & è contra; sed impossibile etiā est, quod obiectū prædestinationis attingatur à reprobatione, & è contra: ergo prædestinatio, & reprobatio habet obiecta formalia formalitèr distincta. Probatur 3: ideò iustitia, & misericordia habent obiecta formalia formalitèr distincta, quia ius alienū per se cōparatur ad iustitiā, & aliena miseria cōparatur per se ad misericordiā; sed etiam ostensio iustitiæ divinæ cōparatur per se ad reprobationem, & ostensio misericordiæ comparatur per se ad prædestinationem: ergo idem quod prius.

Tertio.

Hanc probationē adducit Ill. God. n. 21. ad ipsamque respondet negando antecedens; quia cū non detur providentia per modū principij, & providentia per modū actus, sed solū actus providentiæ, & iste respiciat per se finē illū cōmunem, nempe, ostensionem bonitatis divinæ, non datur locus alteri actui inspiciendi per se fines illos particulares; sicut nec intrā lineā iustitiæ plures actus sunt admittendi, quorum vnus aliquod particulare obiectū inspiciat, & alius ad aliud obiectū particulare per se cōparetur; sed omnia inspiciuntur sub ratione cōmuni iuris servandi; at verò in nostro casu voluntas obtinet rationē principij, & id circo illa particularia motiva respicit sub altiori ratione: vnde virtualitèr nō multiplicatur; actus verò, quia sub limitatiori ratione sua inspiciūt obiecta, per se attendunt peculiaria motiva, vnde ab illis virtuale capiunt diversitatē.

8.
Impugnatur 1. solutio Ill. Godoy.

Hæc tamen solutio faciliter impugnatur ex dictis n. 4, & 5, vltra quod impugnatur 1: ideò actus iustitiæ, & misericordiæ inspiciunt per se sua obiecta, quia impossibile est, quod obiectū iustitiæ attingatur à misericordia, & è contra; sed etiā est impossibile, quod obiectū prædestinationis attingatur à reprobatione, & è contra: ergo etiam prædestinatio, & reprobatio inspiciunt

per se sua obiecta: ergo ruit solutio Ill. Godoy.

Impugnatur 2: ideò iuxta solutionē Ill. God. actus iustitiæ, & misericordiæ per se attendunt peculiaria motiva, vnde ab illis virtuale capiunt diversitatē, quia sub limitatiori ratione sua inspiciūt obiecta; sed etiā prædestinatio, & reprobatio sub limitatiori ratione sua inspiciunt obiecta: ergo etiā prædestinatio, & reprobatio per se attendunt peculiaria motiva, cōsequentèrque ab illis capiunt virtuale diversitatē: ruit ergo solutio Ill. God. Probatur minor: ideò actus iustitiæ, & misericordiæ inspiciunt sua obiecta sub limitatiori ratione, quia inspiciunt sua obiecta sub ratione inferiori ad rationē cōmunē bonitatis divinæ, scilicet, iustitia rationē iuris alieni, & misericordia rationē alienæ miseriæ; atqui etiā prædestinatio, & reprobatio inspiciunt sua obiecta sub ratione inferiori ad rationē cōmunē ostensionis bonitatis divinæ, scilicet, prædestinatio ostensionē misericordiæ, & reprobatio ostensionem iustitiæ: ergo etiā prædestinatio, & reprobatio sub limitatiori ratione sua inspiciunt obiecta.

Impugnatur 3: iustitia, & misericordia inspiciunt sua obiecta sub limitatiori ratione: ergo etiam prædestinatio, & reprobatio. Consequentia probatur 1: ideò iustitia, & misericordia inspiciunt sua obiecta sub limitatiori ratione, quia respiciunt sua obiecta non sub ratione cōmuni bonitatis divinæ, sed sub ratione particulari; atqui prædestinatio, & reprobatio nō respiciūt sua obiecta sub ratione cōmuni ostensionis bonitatis divinæ, sed sub ratione particulari, vt claret ex n. anteced: ergo etiā prædestinatio, & reprobatio inspiciunt sua obiecta sub limitatiori ratione. Probatur 2. prædicta consequentia: quod prædestinatio, & reprobatio inspiciant sub limitatiori ratione sua obiecta, nullam imperfectionē ponit in Deo: ergo sic debent in Deo poni. Hæc cōsequentia est ad hominē contra Ill. God. vt claret ex dictis disp. 27. cit. num. 5.

9.
Impugnatur 2.

10.
Impugnatur 3.
Consequentia probatur 1.

Secundo.

II.
Prob. denique
cō-
cl. ad ho-
minem
contra
Ill. God.

Antecedens
pro-
batur.

12.
Maior
probatur
ex Ill. Go-
doy quoad
vtrāque
partem.

Quoad 1
prob. 1.

Secundo.

Tertio.

Et ut hæc doctrina manifestior fiat, luceque clarior contra Ill. Godoy appareat nostra probatio supra posita, probatur denique conclusio, aliter efformando prædictam probationem ad hominem contra Ill. Godoy: actus misericordiæ, & iustitiæ in Deo non distinguuntur virtualiter: ergo divina volitio per modum actus secundi nō distinguitur in varia attributa. Probatur antecedens: prædestinatio est actus misericordiæ, & reprobatio est actus iustitiæ; sed prædestinatio, & reprobatio non distinguuntur virtualiter: ergo actus misericordiæ, & iustitiæ in Deo non distinguuntur virtualiter. Cōsequentia est legitima. Minor est Ill. Godoy num. 20.

Maior autem vltra hoc, quod est doctrina generalis Theologorum, ex ipso Ill. Godoy probanda est quoad vtrāque partem. Probatur itaque 1. de prædestinatione: prædestinatio ex Ill. God. disp. 60. num. 11: *Est præscientia, & præparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur quicumque liberantur*, quam definitionem sumpsit ex Augustino; sed hic est actus misericordiæ, ut est notum: ergo prædestinatio est actus misericordiæ. Secundo: prædestinatio ordine intentionis est actus liberalis, & gratuitus; sed actus liberalis, & gratuitus actus est misericordiæ: ergo prædestinatio est actus misericordiæ. Maior est Ill. Godoy disp. 65. §. 4. vbi statuendo differentiam decreti executivi ab intentivo, docet, hoc esse gratuitum, & liberale, ut videri est in ipso per totum dictum §. 4. Minor est manifesta: nam idcirco iuxta §. 4. cit. decretum executivum non est actus misericordiæ, quia non est liberalis, & gratuitus. Consequentia legitima est. Tertio: quia quod prædestinatio ordine intentionis sit actus misericordiæ, docet expressè Ill. Godoy disp. 65. num. 14. & seqq. & evidenter constat ex dictis ab ipso disp. cit. §. 4. per totum; & quando Ill. Godoy concedere nollit, prædestinationem ordine intentionis esse actum misericordiæ, negare nequit

esse actum liberalitatis, ut disp. cit. fatetur expressè, quo statuto eadem efficacia gaudet nostra probatio, quia liberalitas est actus voluntatis, sicut misericordia, ut profitetur Ill. God. in sua conclusione num. 6.

Probatur prædicta maior de reprobatione 1: nam iuxta Ill. God. disp. 69. num. 82. in responsione ad quandam instantiam docet: reprobationem esse actum iustitiæ vindicativæ. Secundo: quia iuxta eundem disp. cit. num. 102. expressè habet, quod in reprobatione splendet ratio iustitiæ: ergo reprobatio est actus iustitiæ. Denique maiorem prædictam quoad vtrāque partem probat: quia iuxta Ill. God. disp. 65. §. 4. per totum, idcirco decretum executivum est actus iustitiæ, quia merita prævisa supponit: ergo prædestinatio ordine intentionis merita prævisa iuxta ipsum non supponens, est actus misericordiæ: ergo reprobatio supponens iuxta ipsum disp. 69. §. 6. peccatū originale, est actus iustitiæ. Vera igitur est apud Ill. God. supra posita maior, scilicet, prædestinatio est actus misericordiæ, & reprobatio est actus iustitiæ.

Argumenta quæ Ill. Godoy in præfenti adducit, sunt ea dem, quæ adduxit disp. 27. vbi cum solutionibus, & retorsionibus videnda relinquo. Quod autem hic venit addendum, est duplex retorsio contra 1. argumentum illius, & vtrāque est ad hominem contra ipsum. 1. sic: illi actus differunt ex proprijs conceptibus, quorū formalia obiecta formaliter differunt; sed obiectū prædestinationis, nempe, ostensio misericordiæ Dei, differt ab obiecto reprobationis, scilicet, ostensio divinæ iustitiæ; ut manet probatum num. 9. & seqq. ergo prædestinatio, & reprobatio differunt ex proprijs conceptibus, quod est contra Ill. Godoy, ut ostensum est.

2. sic: illi actus ex proprijs conceptibus essentialiter distinguuntur, quorum obiecta formalia formaliter distinguuntur; sed obiectum formale scientiæ simplicis intelligentiæ, & vi-

13.
Quoad 2
probatur
1.

Secundo.

Denique
probatur
quoad
vtrāque
partem.

14.

1. Retor-
sio ad ho-
minē cō-
tra Ill. Go-
doy.

15.
2. Retor-
sio etiam
ad homi-
nem.

fionis formaliter distinguuntur: ergo scientia simplicis intelligentiæ, & scientia visionis virtualiter distinguuntur, quod est contra ipsum *disp. 21. num. 1.* Probatum minor: obiectum formale scientiæ simplicis intelligentiæ est res, ut non existens exercitè; obiectum formale scientiæ visionis est res, ut existens exercitè, ut habet Ill. God. *cit. n. 18*; sed non minus hæc distinguuntur, quam obiecta formalia misericordiæ, & iustitiæ: ergo obiectum formale scientiæ simplicis intelligentiæ, & visionis formaliter distinguuntur.

16.
*Retorsio
contra
Ill. Godoy*

Denique supra impugnationes à nobis factas *disp. cit. à n. 18. usque ad 23.* ad replicam, quam tradit Ill. God. *in præf. n. 7.* addenda est sequens retorsio: infinitas actus voluntatis non obest, ut virtualiter distinguatur ab actu intellectus: ergo infinitas actus prædestinationis non obest, ut virtualiter distinguatur ab actu reprobationis. Vel è contra retorsionem formo: infinitas actus prædestinationis obest, ut virtualiter distinguatur ab actu reprobationis: ergo & infinitas actus misericordiæ obstat, ut virtualiter distinguatur ab actu iustitiæ. Probatum consequentia: non minus actus misericordiæ, & actus iustitiæ sunt intrà lati-

tudine alicuius perfectionis formalis simpliciter simplicis, ac actus prædestinationis, & reprobationis: ergo si infinitas actus prædestinationis obest, ut virtualiter distinguatur ab actu reprobationis; etiam infinitas actus misericordiæ obstat, ut virtualiter distinguatur ab actu iustitiæ.

Hæc addita sunt ad dicta *disp. 27. ubi à n. 41. usque ad 48.* intulimus contra Ill. God. quandam inconsequentiam, quæ facillimè efformari valet, formando de actibus voluntatis, quæ de actibus intellectus formata manent *disp. cit.* quod observandum est in hac disputatione, ex in eaque dictis colligit I. Ill. God. *n. 23*: non esse virtualiter multiplicandos actus intrà lineam iustitiæ, misericordiæ &c, sed in qualibet ex dictis rationibus unicum esse, & indivisibilem adhuc virtualiter. Secundo colligit *num. 24*: non esse ponendum in Deo actum voluntatis absolute distinctum virtualiter à particularibus volitionibus. Hæc colligit Ill. Godoy ex dictis in hac disputatione; sed quanto melius, & sine controversia, hæc ex nostra conclusione colligantur, qui ipsam viderit, hoc ei apparebit.

17.
*Quædã
inconse-
quentia.*

*Colligitur
1.*

Secundo.

DISPUTATIO

QUINQVAGESIMA PRIMA.

An Deus amet creaturas posibles?

§. I.

Aliqua supponuntur, & referuntur sententiæ.

Num. I
*Suppono
1.*

Suppono 1: quod creaturæ posibles dupliciter possunt considerari. Primo secundum esse eminente, quod habent in divina omnipotentia. Secundo secundum esse formale, quod habent in di-

vina cognitione. Disputatio præsens non procedit de creaturis possibili- bus secundum esse eminente, quod habent in divina omnipotentia, nam de ipsis, ut sic, ita certum est, Deum illas diligere omnino necessario; ac est certum, Deum diligere omnino necessa-

rio suam omnipotentiam; nam creaturæ possibiles, ut sic, sunt ipsemet Deus, ut potens est producere creaturas, ut cum Anselmo in *Monologio* cap. 33. omnes Theologi fatentur; sed procedit præfens disputatio de creaturis possibilibus secundum illud esse formale creaturarum, quod habent in divina cognitione, quod ab Scoto dicitur esse cognitum, & esse diminutum.

Sed quia actus, quo Deus amare potest creaturas, est in duplici differentia; nam alius est efficax effectivè, qui eo ipso respicit earum existentiam; alius verò inefficax effectivè, qui eo ipso abstrahit ab existentia, & consistit solum in quadam simplici complacentia in essentia obiecti per intellectum proposita. Suppono 2. tanquam certum apud omnes, cum quibus Ill. God. n. 1. disputationem solum procedere de amore inefficaci, seu simplici complacentiæ; nam amore efficaci certum est, Deum non amare creaturas possibiles; nam cum amor iste respiciat existentiam obiecti, eo ipso, quod Deus ab æterno isto amore tenderet in creaturas possibiles, tribueret illis, quod existerent in aliqua temporis differentia, & consequenter, quod essent futuræ, & non possibiles.

Suppono 3. cum Ill. God. n. 3. creaturas possibiles habere bonitatem secundum quid, licet bonitatem simpliciter non habeant. Primam suppositionis partem probat Ill. Godoy 1. ex D. Thoma lib. 3. contra Gentes cap. 20. non longè à fine illis verbis: *In quo apparet, quod bonum quodammodo amplioris est ambitus, quam ens, propter quod Dionysius dicit 4. cap. de Divinis nominibus, quod bonum se extendit ad existentia, & non existentia*; ergo ex mente Doctoris Angelici, & Magni Dionysij, in non existentibus bonitas invenitur; favet etiam Doctor Angelicus in hac quæst. artic. 6. ad 2.

Probat 2. hac ratione: unum quodque dicitur bonum, secundum quod est perfectum; at creaturæ possibiles sunt perfectæ perfectione essentiali: er-

go sunt bonæ bonitatæ essentiali. Maior est certa, & expressa Doctoris Angelici supra quæst. 6. artic. 3. in corpore. Minor probatur: creaturis possibilibus nihil deest ex prædicatis illis essentialibus: ergo sunt perfectæ perfectione essentiali. Antecedens est certum. Consequentia tenet ex diffinitione perfecti, quod est illud, cui nihil deest in proprio genere.

Tertio probat num. 5: bonitas entitatem consequitur; sed possibilibus convenit entitas; cum prædicatio ista: *homo est ens*, sit æternæ veritatis, & consequenter pro omni statu vera: ergo etiam convenit illis bonitas consecuta. Si dicas: creaturas possibiles non esse actu entia, sed in potentia tantum, & consequenter non actu, sed in potentia tantum sunt bonæ. Contra, replicat ipse Ill. God. citam ex iam dictis hæc prædicatio: *homo est ens* non minus est æternæ veritatis, quæ ista: *homo est animal, vivens, substantia &c.* At homo ab æterno non solum in potentia: sed etiam actu est animal, vivens, substantia &c: ergo non solum in potentia, sed etiam in actu est ens. Minor probatur: aliàs hæc propositio: *homo est animal*, ut esset vera, istum sensum facere deberet: homo in potentia est animal, id est, potest esse animal; quod falsissimum est.

Si verò respondeas: omnia hæc esse vera, sumpto ente nominaliter, propterea, scilicet, importat essentiam; non verò si accipiatur participialiter, qua ratione importat existentiam; bonitas autem non ad ens nominaliter, sed ad ens participialiter sumptum consequitur. Contra, replicat 1. Ill. God. n. 6. nam obiectum Methaphysicæ est ens nominaliter sumptum, propterea est concretum essentia; at de illo inter alias passionibus bonitatem demonstrat: ergo bonitas non ad ens sumptum participialiter, sed ad ens nominaliter sumptum consequitur. Secundo: enti nominaliter sumpto convenit sua integritas, & perfectio essentialis: ergo & essentialis bonitas in perfectione, & integritate consi-

5.
Tertio.

Dices.

Contra.

6.
Si respon-
deas.

Contra 1.

Secundo.

Tertio.

stent idem convenit. Tertio: quia nulla est ratio, cur sicuti ens duplici illa gaudet acceptione, secundum quarum unam sumitur *nominaliter*, ut concretum essentiae, & secundum aliam *participialiter* existentiam importat; pariter etiam bonum eadem duplici acceptione sumi non possit: ergo sicut est bonitas secuta ad ens sumptum *participialiter*, ita etiam constituenda erit bonitas consecuta ad ens *nominaliter* sumptum.

7.
Quarto.

Denique contra eadem solutionem (ait Ill. God. n. 7.) stare videtur Angelicus Doctor supra *quæst. 6. artic. 3. in corpore*, ubi triplicem perfectionem, & consequenter triplicem bonitatem distinguit. Primam proveniente à forma, secundum quam in suo esse constituitur. Secundam, convenientem rei, secundum quod ei aliqua accidentia superadduntur; ac denique tertiam secundum quod res aliqua suum finem assequitur: ergo ex illius mente ad formam constituentem aliquid in suo esse essentiali bonitas consequitur; ac proinde sequitur ad ens *nominaliter* sumptum.

8.
2. Pars
suppositionis
probat
ratione.

Secunda suppositionis pars, scilicet, creaturas posibles non habere bonitatem simpliciter, probatur ab Ill. Godoy n. 10. hac ratione: bonum idem est, quod perfectum: at creaturæ posibles non sunt simpliciter, & absolute perfectæ: ergo nec simpliciter bonæ. Minor probatur: quandiu res aliqua est in statu incompleto, non est perfecta absolute, & simpliciter; at creaturæ posibles sunt in statu incompleto; cum eis existentia deficiat, quæ illas in suo genere complet: ergo non sunt perfectæ absolute, & simpliciter; ac proinde nec bonæ.

9.

Ex quo obiter colligit Ill. God. cit: creaturas existentes esse bonas simpliciter, sumpto *simpliciter* pro absolute tali, & si eis aliqua accidentia deficiant, nec suum finem sint consecutæ; quia & si non sint undequaquæ perfectæ, & completæ, complementum tamen illis deficiens, est extra illarum genus;

non tamen erunt simpliciter bonæ, & perfectæ, pro ut simpliciter est idem, quod omnibus modis.

His itaque ex generali doctrina, & doctrina Ill. God. suppositis: in hac disputatione duplex ex diametro opposita versatur sententia. Prima negat: Deum amare possible amore inefficaci, seu simplicis complacentiæ. Sic Ill. God. num. 19. cum ab ipso citatis num. 2. pro sententia negativa. Secunda affirmat: Deum amare possible amore prædicto. Sic Subtilis Magister, & ego cum ipso in 3. dist. 35. §. *hic sunt tria videnda versic. quod etiam alia, & versic. obijcitur hic. Et in Report. in 3. dist. 32. §. dicendum est primo per totum, & §. & versic. ex his patet tertium. Et quodlib. 16. §. secundum, scilicet, versic. & si queratur.*

Est tamen magnum discrimen in referendo Angelicum, & Subtilem Doctorem pro aliqua ex relatis sententijs; nam quod Doctor Subtilis stet expressè pro sententia affirmativa, extra controversiam est, utpotè expressa illius opinio ab omnibus Scotistis secuta. Pro qua autem opinione stet Angelicus Doctor, nihil est certum. Primo: quia cum Thomistæ in utramque dividantur sententiam, ut fatetur Ill. Godoy num. 2, pro utraque adducunt D. Thomam. Secundo: quia D. Thomam negare solum amorem efficacem circa possible, asserunt plures, & hoc modo explicant illum, de quo videatur Ruiz *disput. 6. sect. 3.* Sed quidquid sit de mente D. Thomæ, quam investigare nobis non incumbit, ad disputationem deveniamus.

§. II.

Conclusio statuitur, & probatur.

Conclusio: Deus amat creaturas posibles in esse possibilem amore inefficaci, seu simplicis complacentiæ. Sic Scotus in 3. cit. per hæc verba: *Sicut omnis intellectus potest in quodlibet intelligibile, ita voluntas in quodlibet*

10.

1. Sententia est negativa.

Ill. God.

2. Sententia est affirmativa.

Scotus.

11.

12.
Conclusio

Scotus.

Probat.
1. conclusio.

volibile. Ex quibus verbis sic probatur
1. conclusio: intellectus divinus cognoscit possibilia: ergo illa amat divina voluntas. Probatur consequentia: ratio probans: intellectum divinum cognoscere possibilia, probat: voluntatem divinam illa amare; sed per te intellectus divinus cognoscit possibilia: ergo illa amat divina voluntas. Probatur maior: ratio probans: intellectum divinum cognoscere possibilia, est, quia possibilia sunt vera; sed etiam possibilia sunt bona: ergo ratio probans: intellectum divinum cognoscere possibilia, probat: voluntatem divinam illa amare. Consequentia est legitima; nam sicut ratio cognoscibilitatis est veritas, quæ iuxta Ill. Godoy est obiectum intellectus; ita ratio amabilitatis est bonitas, quæ iuxta ipsum est obiectum voluntatis. Maior est certa, & ab Ill. Godoy admissa. Minor claret. Primo: nam bonitas est passio entis, sicut veritas; sed possibilia sunt vera, quia sunt entia; ergo etiam sunt bona. Secundo: nam possibilia esse bona bonitate secundum quid, docet, & probat Ill. God., ut manet dictum n. 3. & seqq.

13.
Respondet
Ill. God.

Ad hoc argumentum, & si aliter effectum, respondet Ill. God. n. 41. & 42. concesso antecedenti negando consequentiam, ad cuius probationem distinguit minorem; sed possibilia sunt bona bonitate transcendentali, propter idem est, quod integrum in suo proprio genere concedit minorem; bonitate formali, propter idem est, ac conveniens alteri, & illius perfectivum negat minorem, & consequentiam. Itaque creaturæ possibiles (ait Ill. God. cit.) solum sunt bonæ bonitate transcendentali, quia sunt integræ sua integritate essentiali; secus verò bonitate formali, quia propter in illo statu non sunt perfectivæ alicuius, & hoc erat necessarium, ut amarentur à Deo; quia appetibile non consequitur ad bonitatem transcendentalem, sed ad bonitatem formalem.

14.

Hac solutione doctrinam communem Thomistarum deseruit Ill. God;

Thomistæ namque communiter negant; bonitatem esse passionem entis possibilis, quia tenent: esse passionem solius entis realis existentis, licque respondere conantur efficaci argumento Scoti; sed quia hac solutione ita efficax manet argumentum prædictum, idè Ill. God. hanc deseruit solutionem. In hoc itaque ingenuitatem illius laudo; sed quod solutione ab ipso tradita mentem Scoti fugiat, in hoc non laudo, quia hoc est difficultatem recusare. Quod autem fugiat mentem Scoti, est manifestum: nam totum Scoti intentum in hac disputatione est statuere bonitatem transcendentalem in possibilibus, ut patet ex probatione adducta, quam tradunt omnes Scotistæ, & de hac bonitate in præsentia loqui, supponunt. Unde solutio Ill. God. ad intentum disputationis attinere non videtur.

Quare impugnatur 1: possibilia sunt bona bonitate transcendentali iuxta solutionem Ill. God: ergo amantur à Deo. Probatur consequentia: bonitas transcendentalis est sufficiens ad terminandum Dei amorem; sed possibilia sunt bona bonitate transcendentali: ergo amantur à Deo. Probatur maior: veritas transcendentalis est sufficiens ad terminandam Dei cognitionem: ergo pariter: bonitas transcendentalis est sufficiens ad terminandum Dei amorem. Antecedens est certum, & ab Ill. God. concessum n. 33; Deus enim cognoscit possibilia, quæ solū sunt vera veritate transcendentali. Consequentia probatur: sicut veritas transcendentalis est obiectum intellectus iuxta Ill. God., ita bonitas transcendentalis est obiectum voluntatis; sed per te veritas transcendentalis est sufficiens ad terminandam Dei cognitionem: ergo bonitas transcendentalis est sufficiens ad terminandum Dei amorem. Ex hac itaque impugnatione, quæ nititur in Scoti fundamento, convincitur, creaturas possibiles esse amabiles, ruitque doctrina tradita ab Ill. God. n. 33.

15.
Impugnatur
1. solutio Ill.
Godoy.

16.
Impugna-
tur 2.

Impugnatur 2. solutio Ill. God: quod possibilia non sint bona bonitate formali, non tollit amorem inefficacem Dei circa illa: ergo solutio Ill. Godoy non tollit vim uostræ probationis. Probatur antecedens: quod possibilia non sint bona bonitate formali, solū tollit amorē efficacem circa illa: ergo quod possibilia non sint bona bonitate formali, non tollit amorē inefficacem Dei circa illa. Probatur antecedens: bonitas formalis terminat amorem efficacē Dei: ergo quod possibilia non sint bona bonitate formali, solū tollit amorē efficacē circa illa. Probatur antecedens: bonitas formalis, est idem, ac conueniens alteri, & illius perfectivū; sed hæc bonitas terminat amorem efficacem Dei: ergo bonitas formalis terminat amorē efficacē Dei. Probatur minor: bonitas conueniens alteri, & illius perfectiva terminat amorem eligentē, & ordinantem media in finem; sed hic est amor efficax: ergo bonitas conueniens alteri, & illius perfectiva terminat amorem efficacem Dei.

17.
Confirm.
& im-
pugnatur
3.

Confirmatur hoc, & simul impugnatur 3: prædicta solutio: nihil est bonū bonitate formali, quod à Deo non ametur amore efficaci: ergo quod possibilia non sint bona bonitate formali, non tollit amorē inefficacem Dei circa illa: ergo ruit solutio Ill. God. Probatur antecedens: nihil est bonū bonitate formali, quod non sit existens de præsentī, vel de futuro absolutē, vel sub cōditione, vt affirmat Ill. God. n. 44; sed nihil est existens de præsentī, vel de futuro absolutē, vel sub cōditione, quod à Deo non ametur amore efficaci, vt omnes fatentur: ergo nihil est bonum bonitate formali, quod à Deo nō ametur amore efficaci.

18.

Et quidem hoc ita certum est apud Ill. God, vt ipsum demōstret ratio evidens, quā ipse adducit n. 1. ad probandū, Deū non amare possibilia amore efficaci effectivo, quæ sic se habet: Deus id diligit amore efficaci effectivo, cui vult bonum aliquod per actus liberos suæ voluntatis communicare;

at purè possibilibus nullā bonitatē divina voluntas liberè communicat; cū decrevit, illa nunquā extra causas producere: ergo illa non diligit amore efficaci effectivo. Ex qua manifestè constat: Deum ideò non diligere possibilia amore efficaci, quia illis non vult aliquod bonum, quod est idem, ac possibilia non habere à voluntate divina aliquod bonum conueniens ipsis, & ipsorum perfectivum, quod est carere bonitate formali.

19.
Impugna-
tur 4.

Impugnatur deniquè solutio Ill. Godoy: bonitas formalis solū est necessaria ad terminandū amorem efficacem Dei: ergo solutio Ill. Godoy non est ad rem. Antecedens est certum etiā apud Ill. God, vt manet probatum. Consequentia probatur: quia solutio Ill. God. tollens à possibilibus bonitatē formale, solum tollit amorem efficacē circa illa: sed hoc non est ad rem: ergo nec solutio Ill. God. Probatur minor: in præsentī non loquimur de amore efficaci Dei, sed de amore simplicis complacentiæ, vt ipse supponit n. 1, & cū ipso supposuimus n. 2; atqui solutio Ill. Godoy loquitur de amore efficaci Dei circa possibilia: ergo solutio Ill. God. loquitur de amore, de quo nec ipse, nec nos loquimur in præsentī: ergo non est ad rem. Vnde attēro, quod Ill. God. supponit n. 1, & quod docet in defensionē suæ conclusionis secundæ nostra fundamenta solvendo, non videtur cōsequenter procedere.

20.
Probat.
2. conclu-
sio.

Probatur 2. conclusio: Deus simplici affectu omnibus hominibus salutem desiderat iuxta illud: *qui vult omnes homines salvos fieri*: ergo salus etiam reprobatorum terminat amorem divinū. Atqui salus reprobatorum non est futura, sed merè possibilis: ergo voluntas Dei simplici amore erga possibilia versatur: ergo Deus amat creaturas possibiles simplici amore.

Respondet Ill. God. n. 43. concesso antecedenti, & prima consequentia negando minorem; quia licet salus æterna non sit absolutē futura respectu reprobatorum, est tamen futura ex vi illius

21.
Respondet
Ill. God.

voluntatis sub conditione, quod per ipsos nos steterit; vnde non est tantum possibile; quia inter merè possibile, & absolute futurū datur mediū, scilicet, futurū conditionatū, quod nunquā erit; hoc autē conditionatū futurū terminare potest voluntatē divinā, imò nequit esse futurum, nisi terminet illā.

Fateor hanc solutionem esse verā, vt constabit ex dicendis disputatione sequentis; ideoque prædictā probationē non convincere, quod hac ratione probatur; amor Dei erga possibilia nō benè probatur ex hoc textu Pauli: *Deus vult omnes homines salvos fieri*; ergo prædicta probatio nō convincit. Probatur antecedens respondendo ad textū: nam voluntas conditionata ex parte obiecti, & absoluta ex parte subiecti inefficax distinguitur à voluntate simplicis complacentiæ, seu inefficacis complacentiæ in hoc, quod per istam nihil ordinat Deus, nec quidquā facit, aut concedit, & ideo inefficax nominatur; at ex vi conditionatæ voluntatis, qua Deus vult omnes homines salvos fieri, ordinat hominem ad salutē, eique de facto concedit media ad salutē sufficientia, vt patet, & fatemur cum Thomistis communiter; quare nō importat simplicem complacentiam, seu inefficacem, sed efficacē complacentiā sub conditione: ergo amor Dei erga possibilia non benè probatur ex prædicto textu Pauli. Vnde prædictā probationē non possum, quia in rei veritate convineat, sed ad duplex motivū, quorū primum est: quandam inconsequentiam Ill. God. declarare, & secundum, doctrinam, quam in præsentī tradit, evertere. Ob quod ergo.

22.

*Solutio
Ill. Godoy
reijcitur
1. ad hominē
contra ipsū.*

Prædicta solutio ad hominem contra Ill. Godoy reijcitur 1: salus æterna reproborum est futura ex vi illius voluntatis sub conditione, quod per ipsos non steterit: ergo voluntas illa, qua Deus vult salutem omnium, est conditionata dandi, scilicet, omnibus gloriam, si per ipsos non steterit. Antecedens cum consequentia est ipsissima solutio Ill. Godoy. Sufummo nunc

contra ipsum; atqui iuxta Ill. God. voluntas illa, qua Deus vult salutem omnium non est conditionata, dandi, scilicet, omnibus gloriam, si per ipsos non steterit: ergo ruit solutio Ill. God. in ipsaque sibi contradicit.

Minor, in qua est difficultas, probatur: Ill. God. *disp. 69. n. 38.* hoc argumentū contra se facit: Deus ex se ante prævisa reproborum demerita sincere affectu omnibus salutem desiderat, vult enim omnes homines salvos fieri, & ad cognitionem veritatis venire; at cū hac voluntate nō cōpatitur efficax voluntas excludendi aliquos à Regno Cœlorū ante prævisa illorū demerita: ergo talis voluntas in Deo constituenda nō est. Minor ostenditur 1: voluntas illa prima est conditionata, dandi, scilicet, omnibus gloriam, si per ipsos nō steterit, nec suis peccatis illa indignos effecerint; at hæc voluntas esset superflua, & prorsus irrisoria, si simul cū illa efficaciter veller excludere aliquos à gloria non prævisis illorū demeritis, veluti si Iudex humanus ante prævisionē criminū alicuius veller illū morte tēporali punire, non nisi superflue, & irrisorie aliam voluntatem haberet illi vitā conservandi, si per illū non steterit, imò hæc voluntas cum præcedenti esset incōpossibilis, si namque nulla culpa eius prævisa vult efficaciter ei mortē infligere, quomodo stabit hæc secunda voluntas illum nō occidendi, nisi per ipsum steterit, & mortem meruerit? ergo cum voluntate, qua vult omnes homines salvos fieri, nō compatitur voluntas efficax excludendi aliquos à gloria ante prævisa illorum demerita.

Ad quod argumentum respondet Ill. God. *n. 43.* his verbis: ad argumentum ergo respondeo concessa maiori negando minorem. Ad primam probationē nego maiorem; alias si voluntas illa esset conditionata de danda gloria, si non stet per homines, sequeretur ex vi solius voluntatis purificandi conditionem, scilicet, dandi auxilia hominibus, quibus gloriā mereantur.

23.

*Minor
probatur
ex Ill. Godoy.*

*Probatur
minor.*

24.

tur transire gloriā ad statū futuritionis absolutē; ac proindē necessarium non esse, nec dari de factō in Deo voluntatē efficacē gloriā absolutā ante prævīsa merita, quod plures ex adversarijs concedere nequeunt; cum vt suprà vidimus *disp. 66.* admittant electionē efficacē ad gloriā ante prævīsa merita: illa ergo voluntas non est conditionata formalitēr, sed simplex quādam complacentia.

25.

Ecce Ill. God. affirmantem, & simul negantem eandem propositionem, scilicet, *quod voluntas illa, qua Deus vult salutem omnium, est conditionata, dandi, scilicet omnibus gloriā, si per ipsos non steterit*; nam in præsenti disputatione, vt neget amorem Dei circa possibilia, concedit illam voluntatem esse conditionatam; & *disp. 69. cit.* negat illam voluntatē esse conditionatam, vt defendat, quod ante prævīssionem omnis demeriti personalis voluit Deus efficacitēr reprobis negare gloriā, seu illos à gloria excludere. Probata igitur manet ex Ill. God. nostra suprà posita minor, & manifestē ostensa cōsequētia ex illa deducta, scilicet, quod ruit solutio Ill. God. in ipsaque nobis cōtradicit.

26.

Reijcitur
2. solutio
Ill. Godoy

Reijcitur 2. allata solutio: sola voluntas existens, vel extitura iuxta solutionem Ill. God. est bonitas sufficiens ad terminandū Dei amorē: ergo eo modo quālibet res erit bona, & sufficiens ad terminandū Dei amorē, quo existens, vel extitura sit: ergo quæ conditionatē extitura est, solū conditionatē erit bona, & sufficiens ad terminandū Dei amorē: ergo vsque dū purificetur conditio, aqua dependet, quod sit absolutē bona, & sufficiens ad terminandum amorem Dei, neque erit bona, neque sufficiens, vt de factō ametur à Deo. Consequentia optimē infertur ex solutione Ill. God. Atqui conditio, à qua dependet, quod salus reprobis sit absolutē bona, nunquam purificabitur, vt est certū apud Ill. God. & omnes: ergo nūquā erit sufficienter bona ad terminandū amorē Dei, quod est contra solutionē illius, & doctrinā ab ipso traditam.

Probatur 3. conclusio: nam D. Thomas 1. *contra Gentes cap. 83.* hæc ait: *Quicumque vult aliquid, necessario vult ea, quæ necessario requiruntur ad illud*; sed Deus vult omnipotentiam suam: ergo vult quidquid requiritur necessario ad prædictam omnipotentiam; sed purē possibilia necessario requiruntur ad Dei omnipotentiam: ergo vult Deus possibilia; atqui nō amore efficaci; ergo illa vult amore simplicis complacentiæ. Syllogismus est rectus. Prima verò susumpta probatur: ea necessario dicuntur requiri ad aliud, sine quibus in suo esse non salvatur; atqui sine possibilibus non salvatur Dei omnipotentia secundum rationem formale omnipotentia: ergo purē possibilia necessario requiruntur ad Dei omnipotentiam. Maior est certa. Minor est opinio Ill. God. *tom. 1. disp. 26.* & doctrina illius probatur: si possibilia redderētur impossibilia, deficeret omnipotentia secundum rationem formalem omnipotentia: ergo sine possibilibus non salvatur Dei omnipotentia secundum rationem formale omnipotentia. Probatur antecedens: si possibilia redderentur repugnantia, & impossibilia, deficeret in Deo potestas producendi prædicta possibilia; sed deficiente ista potestate deficeret Dei omnipotentia secundū rationē formale, & intrinsecā omnipotentia: ergo si possibilia redderentur impossibilia, deficeret omnipotentia secundū rationē formale omnipotentia. Probatur maior: non stat potestas producendi absque possibili producibili, sicut nec possibile produci absque potestate producendi: ergo si possibilia redderentur repugnantia, & impossibilia, deficeret in Deo potestas producendi prædicta possibilia.

27.

Probatur
3. conclusio

Hoc argumentum, & si alijs terminis, traditur ab Ill. Godoy *num. 34.* & 35. ad ipsumque ex doctrina ab ipso tradita potest dupliciter responderi. Primo explicando D. Thomam: *quicumque vult aliquid, necessario vult ea, quæ necessario requiruntur ad illud*, necessitate a priori concedit maiorem;

28.

Respondetur
1. ex doctrina
Ill. Godoy

Explica-
tur.

29.
Contra 1

necessitate à posteriori negat maiorē, & concessa minori distinguitur similiter consequens. Distinguitur etiam sumpta: sed purē possibilia necessario requiruntur, necessitate à priori ad Dei omnipotentiam negatur minor; necessitate à posteriori conceditur minor, & negatur consequentia. Itaque aiebit Ill. God: possibilia solum sunt necessaria ad omnipotentiam necessitate à posteriori; non verò à priori, in quantum, scilicet, omnipotentia connectitur connexionē causæ ad effectū cū possibilibus, quæ connexio non arguit dependentiā omnipotentiae à possibilibus, imò arguit dependentiā possibilium ab omnipotentia, & sic possibilia non sunt convenientes omnipotentiae convenientia à priori, & necessitate à priori, de qua loquitur D. Thom. dum ait: *quicūque vult* &c; sed convenientia, & necessitate à posteriori, vti effectus convenit causæ, & est necessarius, vt causa sit causa, quæ nō arguit amorem effectus eo ipso, quod ametur causa.

Contra 1: ergo possibilia sunt necessaria omnipotentiae, & omnipotentia cū illis connectitur connexionē, & necessitate à posteriori: ergo omnipotentia est necessaria possibilibus, vti causa est necessaria effectui, & possibilia connectuntur cū omnipotentia necessitate, & connexionē à priori, vti causa est connexa cū effectui. Consequentia videtur certa; quia si omnipotentia connectitur cū possibilibus connexionē à posteriori, vt causa cum effectui; è contra, possibilia à priori, vti effectus cū causa est cū omnipotentia connexa. Infero nunc: ergo possibilia depēdent ab omnipotentia dependentia à priori. Etiā est certa consequentia: quia quod connectitur cū alio, vt effectus cū causa, dependet ab illo, vt à causa, quæ est dependentia à priori. Infero denique: ergo possibilia placent Deo. Probatur ista consequentia: quæ dependent à Deo sunt non à se ipsis, sed à Deo; sed quæ sunt à Deo, placent Deo: ergo possibilia sunt à Deo: ergo amantur à Deo: ergo ruit solutio Ill. God.

Contra 2: quicūque vult aliquid, vult ea, quæ necessario requiruntur ad illud, & si à posteriori tantū requiratur: ergo ruit solutio Ill. God. Probatur antecedens 1: quicūque vult aliquid, necessario nō vult, quæ nō requiruntur necessario, neque à priori, neque à posteriori ad illud, v.g. quia creaturæ actu existentes, neque à priori, neque à posteriori, requiruntur ad omnipotentiam Dei, Deus volens suā omnipotentiam, nō vult necessario creaturas existentes: ergo è contra, quicūque vult aliquid, vult ea, quæ necessario requiruntur tā à priori, quā à posteriori. Consequentia pater; quia *dum negatio est causa negationis, affirmatio est causa totius affirmationis*; & è contra. 2: subsecuta ad essentiā rei nō requiruntur à priori ad illā essentiā; sed à posteriori; nam essentia requiritur à priori ad attributa, & subsecuta necessario; sed qui vult essentiā v.g. hominē esse, vult necessario intellectivū esse, & volitivū, seu qui vult substantiā immaterialē esse, vult necessario intellectivā esse, quia esse intellectivam requiritur necessario, vt immaterialis sit, non à priori, sed à posteriori; ex immaterialitate enim à priori deducitur intellectivū iuxta Ill. God. *tom. 1. disp. 22.* & ex intellectivo volitivū, iuxta eundē *disp. 45.* & consequenter ex volitivo à posteriori deducitur intellectivū, & ex intellectivo immateriale: ergo quicūque vult aliquid, vult ea, quæ necessario requiruntur ad illud, & si à posteriori tantum requirantur.

2. Responderi potest distinguendo maiorem: quicumque vult aliquid, necessario vult ea, quæ necessario requiruntur ad illud, si sint capacia terminandi amorē conceditur maior; si sint incapacia illū terminandi negatur maior, & concessa minori distinguitur similiter consequens. Distinguitur etiā sumpta; sed purē possibilia necessario requiruntur ad Dei omnipotentiam, sunt que incapacia terminandi amorē conceditur minor; & sunt capacia illū terminandi negatur minor, & consequentia. Ceterum hæc solutio est petitio principij

30.

Contra 2

Antecedens probatur 1.

Secundo.

31.

Responde-
ri potest

2.

& impugnata manet probationibus supra positis, & impugnabitur probationibus sequentibus.

§. III.

Specialibus rationibus probatur nostra conclusio.

32.
Probatur
4. conclusio.

Probatur 4. conclusio: Deus nequit amare impossibilia: ergo possibilia amantur à Deo. Probatur consequentia: ratio probans, impossibilia non posse esse Deo volita, probat, possibilia esse volita: ergo possibilia amantur à Deo. Probatur antecedens: ratio probans impossibilia non esse Deo volita, est, quod impossibilia non possunt esse bona, sed hæc ratio probat, possibilia esse Deo volita: ergo ratio probans, impossibilia non posse esse Deo volita, probat, possibilia esse volita. Maior est D. Thom. 1. contra Gentes cap. 84, ubi probat, voluntatē Dei non velle impossibilia sic: *Secundū quod unūquodque se habet ad esse, ita se habet ad bonitatem; sed impossibilia sunt, quæ non possunt esse: ergo non possunt esse bona: ergo nec volita à Deo, qui non vult nisi ea, quæ sunt, vel possunt esse bona.* Minor probatur: ratio probans, quod si impossibilia possent esse bona, esset à Deo volita, probat, possibilia esse volita, quia sunt, vel possunt esse bona: ergo ratio probans, impossibilia non esse Deo volita, probat, possibilia esse à Deo volita. Antecedens videtur certū; nā ablata propositione cōtraria, ex qua vi formæ sequitur cōtraria cōsequētia: posita contraria, cōtraria sequitur cōsequētia, v.g., si loco huius antecedentis: *non potest esse*, ex quo sequitur hæc cōsequētia: *non potest esse verū*, quia unūquodque sicut se habet ad esse, ita se habet ad verū; poneretur, *potest esse*, à fortiori ex illo antecedenti, si inferenda sit consequentia, erit hæc cōtraria: *ergo potest esse verū*, sed ex hac propositione: *non potest esse bonū*, inferitur legitimè, quod *impossibile non possit esse volitū*: ergo è cōtrario ex hac propositione: *potest esse bonū*; inferitur legitimè: *ergo potest esse volitum*. Consequentia optima est

Probatur 5. conclusio: sicut ex immaterialitate probatur à priori intellectivū iuxta Ill. God. cit. n. 27, ita iuxta ipsum ex intellectivo probatur volitivū; sed ex immaterialitate probatur à priori intellectivū activum, & passivū: ergo ex intellectivo à priori probatur volitivum activum, & passivum. Atqui plura possibilia sunt intellectiva: ergo & volitiva activæ, & passivæ: ergo terminare possunt volitionem: ergo habent amabilitatem passivā: ergo illa diligit Deus. Tunc sic; sed non amore efficaci: ergo amore inefficaci, seu simplicis complacentiæ.

33.
Probatur
5. conclusio.

Probatur 6: magis placent res Deo, quanto magis dicunt ab ipso dependentiam; sicut manus placent, vel displicent, quanto magis recedunt à sua iurisdictione, & dependentia: ergo aliquo modo placent, quæ aliquo modo dicunt à Deo dependentiam; nam sicut se habet magis ad magis, ita simpliciter ad simpliciter, & aliquo modo ad aliquo modo; atqui possibilia aliquo modo dicunt dependentiā à Deo: ergo aliquo modo Deo placent: ergo amantur amore cōplacētæ. Item: D. Thom. lib. 1. contra Gentes cap. 72. ait: *Ex eo enim, quod Deus est intelligens, sequitur, quod sit volens: cū enim bonū intellectū sit propriū obiectū voluntatis, oportet, quod bonū intellectū, in quantum huiusmodi, sit volitum.*

34.
Probatur
6.

Probatur 7: bonitas possibilis est sufficiens, ut voluntas feratur in obiectum: ergo cum creaturæ possibiles habeant bonitatē possibilē, eas Deus amore simplicis complacentiæ amabit. Antecedens patet in nobis, in quibus bonitas possibilis sufficit, ut possibilia appetamus: cur ergo non sufficiet Deo? Confirmatur: quando nos absque peccato volumus possibilia, Deus vult, nos illa velle: ergo etiā ipse illa vult; nam non vult, nos velle, nisi quod ipsi placent.

35.
Probatur
7.

Confirm.

Probatur octavo confirmando antecedentem probationē, & destruendo doctrinam Ill. Godoy: nec existentia, nec ordo ad existentiam dant rebus

36.
Probatur
8. destruendo doctrinam Ill. God.

bonitatem, vel convenientiā, nec malitiam, aut disconvenientiā: ergo præcisivè ab existentia, & ordine ad illā, res habent bonitatem, vel convenientiam, malitiam vè, aut disconvenientiam: ergo præcisivè ab existentia, & ordine ad illam, res sunt amabiles, vel non amabiles: ergo bonitas possibilis sufficiens est, ut terminet amorem, & malitia possibilis sufficit, ad odiū terminandū. Atqui possibilia habent bonitatem possibilem, ut concedit Ill. God: ergo habent bonitatem sufficientem ad terminandum amorem: ergo illa Deus amat. Consequentia cū sumpta sunt veræ.

37.

Antecedens quo ad 1. partem probatur.

Antecedens verò, in quo tota est difficultas, probatur quoad primam partem: si existentia, vel ordo ad existentiam daret rebus bonitatem, vel convenientiam, nulla res existeret, vel diceret ordinem ad existentiam, quæ non esset bona, & conveniens; sed hoc est falsum: ergo nec existentia, nec ordo ad existentiam dat rebus bonitatem, & convenientiā. Probatur minor: peccatum existit, & ante existentiam dicit ordinem ad illam; sed peccatum nec est bonum, nec conveniens: ergo aliqua res existit, & dicit ordinem ad existentiam, quæ nec est bona, nec conveniens. Probatur antecedens quoad secundam partem primo: existentia, vel ordo ad existentiam ex se nec est mala, nec disconveniens: ergo nec existentia, nec ordo ad existentiam dant rebus malitiam, aut disconvenientiā. Probatur consequentia: à re ex se non mala, nec disconveniente nequit res accipere malitiam, & disconvenientiā; sed existentia, vel ordo ad existentiam ex se nec est mala, nec disconveniens: ergo nec existentia, nec ordo ad existentiam dant rebus malitiam, aut disconvenientiam.

38.

Probatur quoad utramque partem.

Probatur deniquè antecedens supra positum quoad utramque partem: à re indifferenti ad bonitatem, & malitiam, ad conveniens, & disconveniens, non potest quid determinatè esse bonum, vel malum, conveniens, vel dis-

conveniens, præcipuè in sententia Ill. God. dicentis: prærequiri ad opus bonū prædeterminationē physicā, ad bonum, & ad malum iudicium practicè, & determinatè defectuosum, & erroneum, nonque sufficere auxilium, nec iudicium indifferens; sed existentia, & ordo ad existentiam; est ex se indifferens ad bonum, & malum, ad conveniens, & disconveniens, ut manet probatum: ergo nec existentia, nec ordo ad existentiam dant rebus bonitatem, vel convenientiam, nec malitiam, aut disconvenientiam.

Probatur 9. conclusio: Deo displicet peccatum possibile: ergo bonum possibile Deo placet, & consequenter illud amat amore simplicis complacentiæ. Consequentia est legitima; nā si malitia possibilis tantum sufficit ad terminandam displicentiam Dei, bonitas tantum possibilis sufficiens erit ad complacentiam Dei terminandam; cum eadem sit de utraque ratio. Antecedens verò probatur: Deus enim non incipit displicere peccato, quando homo illud committit: ergo ante illius commissionē Deo displicet; atqui ante commissionem peccati peccatum est tantum possibile: ergo Deo displicet peccatum possibile.

Probatur 10: beatitudo non est omni creaturæ futura: ergo beatitudo est aliquibus creaturis possibilis tantum. Atqui creatura, cui solum est beatitudo possibilis, vult suam beatitudinem: ergo creatura vult possibile. Tunc sic: sed nequit creatura velle beatitudinem possibilem, nisi Deus cum ipsa illam vellit: ergo Deus vult beatitudinem possibilem. Antecedens cum consequentia est certum. Sumpta experientia patet. Consequentia ex illa illata est optima. Secunda sumpta constat ex eo, quod creatura nullius operationis sine peccato est causa prima. Ultima cōsequentia videtur legitima.

Ad hanc rationem, quam aliquando in publicis thæsisibus proposui cuidā Magistro ex Dominicana familia, sententiam Ill. God. cum ipsius doctrina

39.

Probatur 9. conclusio.

Probatur antecedens.

40.

Probatur 10. conclusio.

41.

Respondent mihi aliquando.

deffendenti, solutionem dedit distinguendo primam sumpsit: creatura, cui solum est possibilis beatitudo, vult suam beatitudinem, vt possibilem apprehensam nego minorem; vt futuram concedo minorem, & nego consequentiam. Hæc fuit solutio, & hæc est, quæ pro Ill. God. adhiberi potest. Sed hæc fuit replica. Contra: ergo creatura, cui solum est beatitudo possibilis, vult suam beatitudinem, vt futuram apprehensam: ergo Deus vult cum creatura hanc beatitudinem. Hæc consequentia est certa ob rationem datam, scilicet, quia creatura nullius operationis sine peccato est causa prima. Sufummo nunc; sed Deus nequit velle hanc beatitudinem, vt futuram apprehensam; alioquin Deus cognosceret illam beatitudinem aliter, ac est in se, quod Deo repugnat: ergo si Deus vult illam beatitudinem, vult illam, vt possibilem. Nulla ergo solutio, vtpotè, non tollens efficiatiam nostræ rationis.

Probatur I I. conclusio ad hominē contra Ill. God: ad hoc, vt obiectū terminet amorem, non exigitur, quod obiectum existat, vel dicat ordinem ad existentiam: ergo obiectum merè possibile terminare potest amorem: ergo Deus potest amore possibilia. Probatur antecedens: amor specialiter dictus datur in Deo iuxta Ill. God. *disp. 57. num. 41*; sed ad hoc, vt obiectum terminet amorem specialiter sumptū, non exigitur, quod obiectum existat, nec dicat ordinem ad existentiam: ergo ad hoc, vt obiectum terminet amorem, non exigitur, quod obiectum existat, vel dicat ordinem ad existentiam. Probatur minor: obiectum terminans amorem specialiter sumptum non est bonum, quia possessum, sed bonū, quia bonum absolute; at qui ad hoc, vt bonum, quia absolute bonum, terminet amorem specialiter dictum, non exigitur, quod existat, nec dicat ordinem ad existentiam: ergo ad hoc, vt obiectum terminet amorem specialiter sumptū, non exigitur, quod obiectum existat, nec dicat ordinem ad existentiam. Ma-

ior est Ill. God. *disp. 57. num. 48*. Minor verò probatur I: præcisa existentia, & ordine ad illam a bono absolute bono, erit bonum absolute bonum: ergo ad hoc, vt bonum, quia absolute bonū, terminet amorem specialiter dictum, non exigitur, quod existat, nec dicat ordinem ad existentiam.

Secundo probatur dicta minor: si ad hoc, vt bonum terminaret amorem specialiter dictū, exigeretur, quod existat, vel dicat ordinem ad existentiam, obiectum motivum amoris specialiter dicti non esset bonū, quia absolute bonum, sed bonū, quia existens, vel quia dicens ordinem ad existentiam; sed hoc est falsum apud Ill. God. *disp. 57. num. cit*: ergo ad hoc, vt bonum, quia absolute bonum, terminet amorē specialiter dictum, non exigitur, quod existat, nec dicat ordinem ad existentiam. Probatur maior: nam quia ad hoc, vt obiectum terminet gaudium, exigitur, quod possideatur, obiectum motivum gaudij non est bonum, quia absolute bonum, sed bonum, quia possessum ex Ill. God. *cit*: ergo si ad hoc, vt bonum terminaret amorem specialiter dictum exigeretur, quod existat, vel dicat ordinem ad existentiam, obiectum motivum amoris specialiter dicti non esset bonum, quia absolute bonum, sed bonum, quia existens, vel quia dicens ordinem ad existentiam.

Tertio probatur prædicta minor: amor specialiter dictus ex præsentia obiecti crescere solet: ergo ad amorē specialiter dictum absolute, scilicet, incremento præciso, non exigitur præsentia obiecti: ergo idem quod prius. Antecedens est Ill. God. *disp. 57. n. 44*. Consequentia probatur: magis exigitur ad incrementum amoris specialiter dicti, quam ad ipsum absolute, incremento præciso; sed ad incrementū amoris specialiter dicti exigitur præsentia obiecti: ergo ad amorem specialiter dictum absolute, scilicet, incremento præciso, non exigitur præsentia obiecti.

Nec contra hoc facit, quod ait Ill.

Minor
probatur
1.

43.
Probatur
2.

44.
Probatur
3.

45.

Contra.

42.
Probatur
I I. conclusio
ad hominē
contra Ill.
Godoy.

God.

*Si dicas
cum Ill.
Godoy.*

God. disp. 57. num. 46. & seqq, nempe, quod amor specialiter sumptus nec potest absentiam obiecti, nec abstractionem positivam illius a presentia, & absentia, a possessione, & non possessione, quod alijs terminis explicat num. 52, asserendo, scilicet, quod obiectum amoris specialiter dicti est bonum abstrahens abstractione negativa, & ex parte rationis *sub qua*, seu motivè; non verò abstractione positiva, & ex parte rationis *que* amata. Hoc, inquam, non obest, quin potius ex hoc.

46.
Contra.

Contra ipsum de nobis insurgo: obiectum amoris specialiter dicti iuxta Ill. God. est bonum abstrahens abstractione negativa a presentia, & absentia obiecti: ergo obiectum amoris specialiter dicti non exigit, quod obiectum sit præsens, vel absens: ergo præcisa absentia, vel presentia potest obiectum amoris specialiter dicti hunc amorem terminare: ergo præcisa existentia, & ordine ad illam potest illum terminare: ergo ad hoc, ut bonum, quia absolute bonum, quod est obiectum amoris specialiter dicti, terminet prædictum amorem, non exigitur, quod existat, nec quod dicat ordinem ad existentiam, quod est intentum nostræ probationis ad hominem contra Ill. God.

47.
*Omnes
proposi-
tiones hu-
ius repli-
cæ proba-
tur.
Antece-
dens est
Ill. Godoy
1. Confe-
quentia
probat*

Propositiones huius replicæ examinandæ sunt ad veritatem illarum firmandam. Antecedens est doctrina Ill. God. Prima consequentia probatur: cum abstractione negativa a presentia, vel absentia non stat exigentia ad aliquam ex illis; sed obiectum amoris specialiter dicti iuxta Ill. God. est bonum abstrahens abstractione negativa a presentia, & absentia obiecti: ergo obiectum amoris specialiter dicti non exigit, quod obiectum sit præsens, vel absens. Probat maior: cum exigentia ad presentiam, vel absentiam non stat abstractione negativa ab illis: ergo est contra: cum abstractione negativa a presentia, vel absentia non stat exigentia ad aliquam ex illis. Antecedens, & consequens infinitis clarent exemplis. Sufficiant hæc, cum exigentia, quam habet

notitia intuitiva ad existentiam, non stat abstractio negativa ab illa. Item: cum exigentia, quam habet coexistentia ad presentiam realem non stat abstractio negativa ab illa. Vera igitur est prima consequentia replicæ supra positæ. Secunda illius consequentia ex prima legitime infertur.

Tertia verò probatur: ideo præcisa presentia, & absentia potest obiectum amoris specialiter dicti hunc amorem terminare, quia obiectum amoris specialiter dicti est bonum abstrahens abstractione negativa a presentia, & absentia; sed etiam obiectum amoris specialiter dicti est bonum abstrahens abstractione negativa ab existentia, & ordine ad illam: ergo præcisa existentia, & ordine ad illam potest obiectum amoris specialiter dicti hunc amorem terminare. Probat minor: ideo obiectum amoris specialiter dicti est bonum abstrahens abstractione negativa a presentia, & absentia, quia bonum, quia absolute bonum, quod est obiectum talis amoris, abstrahit abstractione negativa a presentia, & absentia; sed etiam bonum, quia absolute bonum, abstrahit abstractione negativa ab existentia, & ordine ad illam: ergo etiam obiectum amoris specialiter dicti est bonum abstrahens abstractione negativa ab existentia, & ordine ad illam. Probat minor: ideo bonum, quia absolute bonum, abstrahit abstractione negativa a presentia, & absentia, quia bonum, quia absolute bonum, non est bonum, quia præsens, nec est bonum, quia absens; sed bonum, quia absolute bonum, non est bonum, quia existens, nec est bonum, quia dicat ordinem ad existentiam: ergo etiam bonum, quia absolute bonum, abstrahit abstractione negativa ab existentia, & ordine ad illam. Ex quo apparet veritas ultimæ consequentiæ replicæ supra dictæ.

Vnde aliud est, quod obiectum amoris specialiter dicti sit existens, & aliud, quod ut existens terminet amorem. Primo enim omisso, secundum est falsum, ex cuius falsitate sequitur, quod

2. Confe-
quentia
ex 1. in-
fertur.

48.
3. Confe-
quentia
probat

49.

obiectum talis amoris terminet præcisa existentia; quia adhuc præcisa existentia manet obiectum amoris prædicti, scilicet, bonum, quia absolute bonum. Declaratur hoc: nam aliud est, quod obiectum amoris specialiter dicti sit possessum, & aliud, quod, quia possessum, terminet prædictum amorem. Primo namque omisso, secundum est falsum, ex cuius falsitate sequitur, quod obiectum talis amoris illud terminet præcisa possessione, quia adhuc possessione præcisa manet obiectum amoris prædicti, scilicet, bonum, quia absolute bonum. Similiter ergo.

50.
Probat.
12. cōclu-
sio.

Probat. denique conclusio: amor Dei dividitur in amorem efficacem, & in amorem inefficacem, seu simplicis complacentiæ: ergo dantur obiecta, quæ terminare possint prædictos amores. Antecedens est Ill. God. num. 1. asserentis: hic non loqui de amore efficaci, sed de amore simplicis complacentiæ: ergo supponit prædictam amoris divisionem. Consequentia est certa; alioquin superflua esset omnino illa divisio. Atqui nisi Deus amet possibilia, nullum est obiectum, quod terminare possit amorem simplicis complacentiæ: ergo hoc amore Deus amat possibilia. Probat. minor: omnia præter possibilia terminare possunt amorem Dei efficacem: ergo nisi Deus amet possibilia, nullum est obiectum, quod terminare possit amorem simplicis complacentiæ. Probat. antecedens: omnia, quæ existunt, vel exitura sunt, terminant amorem Dei efficacem; sed omnia præter possibilia, vel existunt, vel exitura sunt: ergo omnia præter possibilia terminare possunt amorem Dei efficacem. Maior autem probatur ratione, quam adducit Ill. God. num. 1. ad probandum, Deum non amare possibilia amore efficaci: Deus id diligit amore efficaci, cui vult bonum aliquod per actus liberos suæ voluntatis communicare; sed omnibus, quæ existunt, vel exitura sunt, vult Deus aliquod bonum per actus liberos suæ voluntatis communicare; cum decrevit

illa extra causas aliquando producere: ergo omnia, quæ existunt, vel exitura sunt, terminant amorem Dei efficacem.

§. Ultimus.

Diluuntur argumenta Ill. Godoy.

Ill. God. n. 19: arguit 1. contra nostram conclusionem ex D. Thom. infra artic. 6. ad 2, quod ita procedebat: *Sicut se habet scientia ad verum, ita voluntas ad bonum; sed Deus scit omne verum: ergo vult omne bonum; sed non omne bonum fit: multa enim bona possunt fieri, quæ non fiunt: non ergo voluntas Dei semper impletur. Cuius argumenti solutionem, sic conclusit Angelicus Doctor: Et ideo Deus cognoscit omne verum, non tamen vult omne bonum, nisi in quantum vult se, in quo virtualiter omne bonum existit: ergo expressè sentit Doctor Angelicus creaturas possibles esse bonas, & non diligi à Deo.*

51.
Arguit
1. Ill. Go-
doy ex D.
Thom.

Ad hoc argumentum, utpote ex D. Thoma deductum, & in sola illius auctoritate nitens, nos respondere non teneamur, ut omnibus est notum; sed non ob hoc responsionem recusio. Respondeo ergo: D. Thomam loqui de amore efficaci effectivo; non verò de amore simplicis complacentiæ; & quod in hoc sensu loquatur D. Thom. tenent plures illius discipuli, & à nobis probatur: nam D. Thomas ab Ill. God. in argumento cit. respondet ad quoddam argumentum: ergo responsio illius debet esse argumento correspondens. Consequentia est certa; alioquin nulla esset D. Thomæ responsio. Atqui argumentum procedit de amore efficaci effectivo: ergo illius responsio de amore efficaci effectivo procedit: ergo hunc Dei duntaxat amorem negat D. Thomas possibilibus. Tota difficultas stat in minori, quæ claret ex ipso textu D. Thomæ, sic enim arguit: *sed non omne bonum fit; multa enim bona possunt fieri, quæ non fiunt.* Ecce argumentum procedens de non amore efficaci effectivo, per quem non amorem non omne bonum fit.

52.

Respondeo

Probat.
minor.

§ 3.
Declaratur.

Declaratur hoc: ex eo, quod non omne bonum fiat, negat D. Thomas amorem Dei circa omne bonum; sed negatio actus, quo omne bonum non fit, est negatio amoris efficacis effectivi circa omne bonum: ergo negatio amoris Dei circa omne bonum ex eo, quod non omne bonum fiat, est negatio amoris efficacis effectivi circa omne bonum: ergo in textu ab Ill. Godoy allegato loquitur D. Thomas, non de amore simplicis complacentiæ, sed de amore efficaci effectivo, quod nostræ non opponitur conclusioni.

§ 4.

Deinde: quod D. Thomas optimè explicetur explicatione data, constat ex eo, quod pluribus in locis non obscurè amorem Dei circa possibilia declarat. Hoc patet primo ex à nobis dictis num. 27. Secundo: D. Thomas 1. p. q. 6. artic. 1. in initio corporis articuli, ait: *Bonum est aliquid, secundum quod est appetibile*. Terrio: nam 1. p. q. 19. artic. 1. ait: *Sicut ad formam naturalem sequitur appetitus naturalis; ita ad formam seu bonum apprehensum sequitur appetitus rationalis*. Quarto: nam 1. contra Gentes cap. 72. ait: *Ex eo enim, quod Deus est intelligens, sequitur, quod sit volens: cum enim bonum intellectum sit proprium obiectum voluntatis, oportet, quod bonum intellectum, in quantum huiusmodi sit volitum*. Denique 2. contra Gentes cap. 27. inquit: *Bonum per intellectum apprehensum movet appetitum*. Quæ omnia loca sufficienter declarant, Deum amare possibilia amore proportionato ipsorum bonitati, quam non negat Ill. God.

§ 5.
Replicat
1. Ill. Godoy.

Contra hanc solutionem replicat Ill. God. n. 20. dupliciter. Primo sic: creaturas posibles non diligi à Deo, & si intelligantur ab ipso, intulit D. Thomas ex discrimine, quod inter intellectum, & voluntatem versatur in modo proprio obiecta attingendi; quia nempe intellectus trahit res ad se, & obiectum in se ipso cognoscit: voluntas autem fertur ad res, prout sunt in se ipsis; at discrimen hoc in modo tendendi non solum salvatur in actu

efficaci effectivo, sed etiam in simplici complacentia affectiva, ut est omnibus notum: ergo vel illius ratio efficacia non gaudet, vel etiam istum amorem excludit.

Secundo: quia sequitur, nullum discriminè esse inter voluntatem, & intellectum Dei in ordine ad creaturas posibles; consequens est contra mentem Doctoris Angelici, discrimen agnoscens: ergo & solutio. Probat sequelam: quia iuxta illam Deus non amat creaturas posibles amore efficaci effectivo, bene tamen simplici amore; at etiam illas non intelligit Deus intellectione efficaci effectiva, sed solū simplici notitia, seu per scientiam simplicis intelligentiæ: ergo non subsistit aliquod discrimen inter intellectum, & voluntatem in ordine ad creaturas posibles.

Ad has replicas Ill. God, quæ ad examinandam mentem D. Thomæ ordinantur, nobis non incumbit responsio ob rationem, quam dedimus in responsione argumenti. Cæterum non ob hoc eas insolutas relinquam. Respondeo ad primam distinguendo maiorem: creaturas posibles non diligi amore efficaci à Deo, intulit ex discrimine, quod inter intellectum, & voluntatem versatur in modo proprio obiecta attingendi concedo maiorem; amore inefficaci nego maiorem, & minorem; quia voluntas amore inefficaci, seu simplicis complacentiæ non fertur ad res, prout sunt in se, sed eo modo, quo ipsi ab intellectu proponuntur, ut latius patebit respondendo infra ad hanc eandem rationem Ill. Godoy.

Et quod hæc sit mens D. Thomæ patet: nam quando D. Thomas asserit, quod voluntas fertur ad res, prout sunt in se ipsis, asserit voluntatem velle res amore efficaci, ut est omnibus notum: ergo quando ex hoc modo tendendi voluntatis infert D. Thomas, creaturas posibles non diligi à Deo, infert tantum non diligi à Deo amore efficaci. Atqui in hoc modo tendendi

§ 6.
Replicat
2.

Probatur
maior em

§ 7.

Respondeo
ad 1. replicam Ill.
God.

§ 8.
Confirm.

di voluntatis stat discrimen inter intellectum, & voluntatem: ergo quando D. Thomas ex hoc discrimine infert, creaturas posibles non diligi à Deo; infert tantum à Deo non diligi amore efficaci.

59.
Respondeo
ad 2.

Ad secundam replicam respondeo distinguendo maiorem: sequitur, nullū discrimen esse inter voluntatem, & intellectum Dei in ordine ad creaturas posibles, quoad efficaciam, vel inefficaciam concedo maiorem; quoad modum attingendi obiecta nego maiorem, & minorem; quia Doctor Angelicus inter intellectum, & voluntatem in ordine ad creaturas posibles non agnovit discrimen quoad efficaciam, vel inefficaciam, sed solum quoad modum attingendi obiecta, quod discriminē manet in opinione D. Thomæ dato amore inefficaci Dei erga possible, quia licet non feratur ad possible, provt sunt in se ipsis, quia existentia non habent; fertur tamen ad illa, ut ei ab intellectu proponuntur, in quo ab intellectu discriminatur voluntas, & hoc est, quod probatio maioris convincit duntaxat, ut ex ipsa apparet; unde ad illam respondeo concessis præmissis distinguendo consequens distinctione data.

Ad prob.
maioris.

60.
Arguit 2
ex D. Tho-
ma.

Arguit 2. Ill. God. n. 21: quia D. Thomas ubique de amore creaturarū sermonem instituit, illum liberum esse fatetur, nec alicubi amorē necessarium agnovit præter illum, quo se ipsum diligit; atqui amor possibile, si datur, liber esse non potest, sed necessarius, & quoad specificationem, & quoad exercitium: ergo talis amor non est ponendus. Illatio videtur legitima; quia nāque in intellectu divino datur scientia libera, & necessaria respectu creaturarum, illas pluribus in locis Angelicus Doctor distinxit. Et quidē mirū esset, quod amor iste necessarius respectu creaturarum Angelici Doctoris mentem transiret, si verē in divina voluntate daretur. Maior constat ex artic. 3. sequenti, & 1. contra Gentes a cap. 80. usque ad 83. lib. 2. cap. 27. & lib. 3. cap.

97. de veritate quæst. 23. artic. 4. de potentia quæst. 3. artic. 1. & alibi sæpè; quibus in locis semper affirmat, Deum extra se nihil velle ex necessitate absoluta.

Minor autem probatur: ideò namque in præallegatis locis docet D. Thomas, Deum creaturas non necessario, sed liberè amare, quia illius bonitas ratione cuius diliguntur ab ipso, potest sine illis subsistere, nec necessario cum illis connectitur; at cum possiblebus necessario connectitur bonitas, & omnipotentia divina, ut sentiunt, & efficaciter satis confirmant Thomistæ supra quæst. 15. art. 6: ergo si illas diligit, necessario diligit. Quod amplius confirmat: Deus namque se intelligens, necessario intelligit creaturas posibles; quia sunt cognoscibiles, & aliās cum Deo primo intellecto necessario connexæ: ergo eadem de causa, si sunt diligibiles, necessario diliguntur ab ipso.

Probatur
minor.

Confirm.

Hoc argumentum nititur etiam in doctrina D. Thomæ, ideòque ad responsionem non tenemur. Hoc tamen non obstante, Respondeo: quod ubique D. Thomas amorem creaturarum liberum esse fatetur, loquitur de amore efficaci, quo futura a mat, & existentia, non verò de amore inefficaci, quo possible diligit, per quod patet ad primā partem maioris, & nego secundā; quia D. Thomas agnovit amorem necessarium creaturarum, ut patet ex verbis ipsius pro nostra conclusione adductis n. 27. Et quando D. Thomas necessitatem amoris erga possible non explicaret, id evidentè deducitur ex auctoritatibus in discursu disputationis allegatis præsertim n. 53; nam semel à D. Thoma concessio amore Dei circa possible, manifestè infertur, talem amorem esse necessarium iuxta doctrinam illius, & hoc est, quod convincit probatio minoris ab Ill. God. tradita, ex quo explicata manet secunda pars maioris.

61.
Respondeo
ad argu-
mentum.

Ad minorem autem (mentem D. Thomæ explicando) respondeo: ipsam concedendo, & negando consequentiā

62.
Ad prob.
minoris.

ob dicta *num. anteced.* quomodo, & nō aliter respondere possunt Thomistæ amplectentes nostram opinionem de amore possibilem; semel enim, quod illum concedant, esse necessarium fatentur. Nec hoc est contra Scoti doctrinam; in eius namque opinione amor possibilem esse necessarium, tam necessitate specificationis, quā exercitij tenet Mastrius cum ab ipso citatis in 1. *disp. 4. num. 2.* Quid ergo contra nostrā conclusionem, quod amor Dei circa possibilia sit necessarius? Nihil certē. Hoc igitur est, quod contra nos argumentum valet. Nec obest, quod pro amore libero Scotum adducat Ill. God, quia licet hæc opinio sit apud Scotum valdē probabilis (& fortē probabilior) probabilis etiam est apud ipsum, ut dictum manet, opinio de necessitate amoris, quod pro nunc sufficit; quia ab huius disputatione nos abstinere necessarium est, quia ab illa se abstinent Ill. God.

63.

*Arguit
3. Ill. Godoy à priori.*

*Probat
antece-
dens 1.*

Arguit 3. à priori *n. 23*: obiectum voluntatis est quidditas rei, ut existens exercitē: ergo quidditates purē possibiles nullum voluntatis actum possunt terminare. Consequentia est nota. Antecedens autem probat ex D. Thoma, cuius auctoritatem omitto, quia ratione ex illa desumpta probat *n. 24*. hoc modo: quo aliqua potentia nobilior est, & immaterialior, eo abstractius obiectum respicit: ergo cum intellectus nobilior, & consequenter immaterialior sit voluntate, abstractius, & nobilius obiectū debet respicere; at hæc maior abstractio obiecti intellectus subsistere nequit, nisi abstrahat ab existentia exercita, illamque cōcernat, & exposcat obiectum volūtatis: ergo illam exposcit; & consequenter creaturæ possibiles nequeunt esse obiectum illius.

64.

Secundo.

Secundo probat idem antecedens ex discrimine à nobis noto, & ab Angelico Doctore locis suprà citatis concessio, inter modum tendendi intellectus, & voluntatis, nempe, quod voluntas fertur ad res, prout sunt in se ipsis;

intellectus verò non ita, sed in se ipso res contemplatur: ergo & si intellectus res purē possibiles cognoscere possit, quia illas intrā se meditat; voluntas autem illas amare non poterit, quia ad illas fertur, ut in se ipsis.

Probat 3. idem antecedens *n. 26*: quia, ut inquit Caietanus, manifestē experimur, nihil nos impedire, quod non existat sanitas, ut intelligatur, in voluntate autem non ita; nullus namque sanitatem desiderat, ut possibilis sit, sed ut in re sit, nec in sanitate, ut tantum possibili, quispiam delectatur, sed in illa, ut existente, vel in re, vel in proxima spe: ergo signum manifestum est, obiectum intellectus esse quidditatē, voluntatis verò rem, ut existentē exercitē, quod in tantum est verum, quod & si intellectus existentiam attingat, & voluntas quidditates rerum; cum hoc tamē discrimine, quod intellectus existentiam exercitam per modum quidditatis agnoscit: voluntas verò quidditatem ipsam, non nisi ut existentem, attingat.

Respondeo 1. ad argumentum negando antecedens: quia obiectum voluntatis, vel est ens sub ratione entis, vel sub ratione boni, sicut obiectū intellectus, vel est ens sub ratione entis, vel sub ratione veri, & quomodocumque sit ab existentia præscindit. Ad primam illius probationem omisso antecedenti, nego suppositum consequentis. Primo: quia supponit intellectum esse nobiliorem voluntate, quod est falsum, ut in libris de anima cum omnibus Scotistis docuimus. Secundo: quia supponit intellectum esse immaterialiorem voluntate, quod etiam est falsum. Tūm: quia si ex nobilitate maiori sumitur maior immaterialitas, ut ait Ill. God, voluntas erit immaterialior intellectu, utpote apud nos intellectu nobilior. Tūm: quia intellectus divinus, & divina voluntas, de qua in præsentī loquimur, eiusdem sunt immaterialitatis; cum æqualiter sint actus puri, ex quo in divinis sumitur immaterialitas.

65.

Tertio.

66.

*Respondeo
1. ad ar-
gum.*

*Ad 1. pro-
bat. ante-
cedentis.*

67.
Ad 2.

Ad 2. antecedentis probationem respondendo distinguendo antecedens quoad primam partem: voluntas fertur ad res, prout in se ipsis, quando fertur amore efficaci concedo antecedens; quando fertur amore inefficaci, seu simplicis complacentiae nego antecedens, & consequentiam; quia voluntas divina fertur amore inefficaci ad omnia eo modo, quo ipsi ab intellectu repræsentantur, nihil de eorum existentia curando, sed tantum in ipsorum possibilitate complacendo. Et certe, si illud discrimine ita intelligatur, ut voluntas ferri nequeat, nisi ad rem in se existentem, quæ admodum docere videtur Ill. God. in argumento, illud ex D. Thom. deducendo Caietani interpretatione falsum omnino est; tum ob toties dicta in discursu disputationis; & tum, quia ægrotus amat sanitatem, quæ in se non existit. Si verò intelligatur ita, ut voluntas tendat in bonum in ordine ad existentiam, illius consecutionem per media idonea procurando; in hoc sensu solum est verum, quando voluntas efficaciter operatur; falsum tamen quando tendit per simplicem affectum in aliquod præcisè, ut possibile repræsentatum, nihil de illius existentia curando, quæ est distinctio à nobis allata.

68.
Ad 3.

Ex his patet ad 3. antecedentis probationem, ad quam nego antecedens, quo ad omnes partes, quia ægrotus amat sanitatem, quam non habet, neque existit; imò nec dicit actuale ordinem ad existentiam, cum aliquando optet sanitatem, quæ est merè possibilis, non quidem amore efficaci, seu procurante idonea media ad ipsiusmet sanitatis consecutionem, sed amore inefficaci; plures enim patiuntur, qui sibi complacent in sanitate possibili, cuius existentiam minime noscunt: ergo voluntas amore simplicis complacentiae potest ferri in rem merè possibilem.

69.
Respondendo
2. retorquendo argumentum

Denique: quia hoc est argumentum, quod vocat Ill. God. à priori, respondendo 2. ipsū retorquendo: obiectum voluntatis est quidditas rei, ut existens exercitè iuxta Ill. God: ergo futura conditionata non sunt obiecta divinæ voluntatis contra ipsū. Probatur consequentia: fu-

tura conditionata non sunt existentia exercitè; sed obiectum voluntatis est quidditas rei, ut existens exercitè: ergo futura conditionata non sunt obiecta divinæ voluntatis. Probatur maior: illa, quæ nec existunt, nec aliquando existitura sunt, non sunt existentia exercitè; sed futura conditionata nec existunt, nec existitura sunt: ergo futura conditionata non sunt existentia exercitè.

Amplius retorqueo: obiectum voluntatis est quidditas rei, ut existens exercitè iuxta Ill. God: ergo amor Dei non dividitur in amore efficaci, & inefficaci, seu simplicis complacentiae contra ipsum ex dictis n. 49. Probatur consequentia: omnis quidditas rei, ut existens exercitè, est obiectum voluntatis terminans amore efficaci illius; sed obiectum voluntatis est quidditas rei, ut existens exercitè: ergo omne obiectum voluntatis terminat amore efficacem illius: ergo nullum est obiectum amorem inefficacem terminans: ergo amor Dei non dividitur in amorem efficacem, & inefficacem, seu simplicis complacentiae. Alias, & plures retorsiones facere poteram contra rationem prædictam Ill. God: sed quia ipsas deducturus eram ex nostris probationibus, ipsas formas legentibus relinquo.

Ill. God. aliud suæ conclusioni fabens non adducit; pro ipso verò ego contra me arguo; non minus potens est intellectus divinus, ac voluntas divina; sed per intellectum divinum dantem esse formale possibilibus, transiunt de esse virtuali, vel eminentiali ad esse formale: ergo per voluntatem divinam illa amantem debent transire de statu formali possibilitatis ad alium statum; atqui, si possibilia transiunt ad alium statum, iam non sunt possibilia: ergo possibilia, quin extrahantur ab statu puræ possibilitatis, non amantur à Deo: ergo nequeunt à Deo purè possibilia amari.

Ad argumentum responderi potest concessis præmissis distinguendo consequens: ergo per voluntatem divinam amantem possibilia debent transire

70.
Amplius
retorque-
tur ar-
gum.

71.
Argui-
tur 4. pro
Ill. God.

72.
Respondendo
i potest
ad argu-
mentum.

de statu formali possibilitatis ad aliū statum ab statu possibilitatis indistinctum concedo consequentiam; distinctum ab statu possibilitatis nego consequentiam; distinguo similiter sūsumptā, & nego vtramque consequentiam. Itaque in possibili possumus considerare tria signa. Primum est in esse entis, & pro hoc signo non cognoscitur, quia non est cognoscibile. Secundū, ut est verū, & sic cognoscitur, sed non amatur, quia in illo signo non est amabile. Tertiū, ut est bonū, & sic amatur; quare licet possibile per intellectū divinū transeat ad aliū statū, scilicet, ad suū esse formale proprium; non transit ab alio statu extrā statum possibilitatis, quia solum est transitus de esse entis ad esse verū, & sic semper remanet in statu possibilitatis. Quod patet in ente, quod, ut est ens, non est cognoscibile, quia pro illo signo non est verū; & prout est verū, est cognoscibile; & non amabile; quia in illo signo non est bonū, & prout est bonū, est amabile; & attamen semper remanet in statu entis, quin transeat ad esse tale, vel tale ens. Sic similiter in præsenti.

73.

Dices 1.

Dices 1:abilia non solū transeunt per intellectū divinū ad passionē entis, sed etiā ad aliū statū distinctū: ergo ruit solutio. Probatur antecedens: per intellectū divinū transeunt de non esse formaliterabilia ad esse formaliterabilia: ergoabilia non solū transeunt per intellectū divinū ad passionē entis, sed etiā ad aliū statum distinctum. Respondeo negando antecedens, ad cuius probationē concessio antecedenti nego consequentiam, quia transire de non esse formaliter possibile ad esse formaliter possibile, est transire tantū de esse ens sub ratione entis, ad esse ens verum, quod non est transire ad alium statum ab statu possibilitatis distinctum.

Respondeo

74.

Dices 2.

Dices 2: intellectus diuinus producit cognoscendo: ergo voluntas diuina producit amando. Hęc consequentia claret ex illa propositione concessa, scilicet, non minus potens est intellectus diuinus, ac voluntas diuina. At-

qui voluntas diuina non producit possibilia; quia supponuntur producta ab intellectu diuino: ergo ad hoc, ut dicatur,abilia amare, debent transire de esse possibili ad alium statum; quia ut dicatur, intellectum diuinum aliquid producere in possibilibus, cognoscendoabilia, debent transire de esse eminentiali, quod habent in Deo, ad esse formale proprium, quod habet in se: ergo ut dicatur, voluntatem diuinā producere aliquid in possibilibus, illa amando, debentabilia transire de statu formali possibili; quem iam habent per intellectū diuinum, ad alium statum. Atqui si transeunt, non suntabilia: ergoabilia, ut purēabilia, à Deo non amantur. Confirmatur: per intellectum diuinum producit aliquid, quod antea non erat: ergo etiā per voluntatem producit aliquid, quod antea non erat. Consequentia patet ex dicta propositione concessa, scilicet, non minus potens est intellectus diuinus, ac diuina voluntas. Atqui ante voluntatem erat possibile: ergo voluntas non producit possibile: ergo transit illud ad alium statum.

Confirm.

Ob hanc replicam aliter est prædicto argumēto occurrendū. Respondeo itaque distinguendo maiorem: non minus potens est intellectus diuinus, ac voluntas diuina efficax concedo maiorem, ac voluntas diuina inefficax nego maiorem; concedo minorem, & distinguo consequens: ergo per voluntatem diuināabilia amantem efficaciter, debent transire de statu formali possibilitatis ad alium statum concedo consequentiam; amantem inefficaciter nego consequentiam. Concedo sūsumptā, & distinguo consequens: ergoabilia, quin extrahantur ab statu purēabilitatis, non amantur à Deo amore efficaci concedo consequentiam, amore inefficaci nego consequentiam, & hac distinctione distinguo vltimum consequens. Solutio patet ex dictis, contra ipsamque non facit replica prima posita contra solutionem suprā allatam.

75.
Alio
respondeo
ad argu-
mentum.

76.
Ad 2. re-
plicam.

Ad secundam autem, quæ nostræ solutioni opponitur, respondeo concessio antecedenti distinguendo consequens: ergo voluntas diuina producit amando efficaciter concedo consequentiam; amando ineffaciter nego consequentiam. Concedo susumptam, & distinguo consequens: ergo ad hoc, ut dicatur, possibilia amare efficaciter, debent transire de esse possibili ad alium statum concedo consequentiā, ut dicatur, possibilia amare ineffaci-

ter nego consequentiam, & hac distinctione distinguuntur ceteræ propositiones. Ad confirmationem concessio antecedenti distinguo consequens distinctione data. Concedo susumptam cum prima consequentiā, & distinguo vltimum consequens: ergo voluntas transit possibile ad aliud statum, amando illud efficaciter concedo consequentiam; illud ineffaciter amando nego consequentiā. Et hæc de ista disputatione sufficiant.

DISPUTATIO

QVINQVAGESIMA SECVNDA.

An detur in Deo formaliter actus aliquis liber, qui numquam impleatur?

Vic difficultati occasione præbuit illud Apostoli ad Thimothæum 2: *Deus vult omnes homines salvos fieri*; in his namque verbis agnoscit Paulus in diuina voluntate actum, quo omnibus salutem desiderat, & cum certum sit, non omnes illam consequi, hinc orta est inter Theologos disputatio: an detur in Deo aliquis actus liber, qui nunquam impleatur? Sed quia huius disputationis resolutio consistit in explicando actum illum, quo voluntas diuina salutem omnium desiderat, explicatioque huius actus per explanationem diuisionum diuinæ voluntatis solum innotescere valeat, has prius assignare oportet, ex quarum assignatione soluta manebit difficultas. In qua licet ab Ill. God. in cōclusionē nō dissentiamus, aliquam illius inconsequentiam omittere non oportet. Ob hoc ergo, & si breuiter hanc disputationem pertractabo, pro cuius resolutione sit,

§. I.

Assignantur diuisiones diuinæ voluntatis.

Variæ assignari solent diuinæ voluntatis diuisiones, accipiendo voluntatem in actu secundo, seu pro ipso mer voluntatis actu, qui interdum voluntas appellatur, ut inquit August. *Nihil magis est in potestate voluntatis, quā ipsa voluntas*, id est, quā ipsa volitio; & sicut scientia Dei, cū diuiditur in scientiā simplicis intelligentiæ, & visionis, & rursus in absolutā, & conditionatā, non sumitur diuisio ex parte ipsius actus diuini intellectus, qui vnicus est, & simplicissimus, sed ex parte obiectōrū; ita eodem modo accipiendæ sunt diuisiones voluntatis diuinæ passim à Theologis assignatæ.

Primo itaque diuiditur diuina voluntas in voluntatem signi, & voluntatem beneplaciti, quæ diuisio analoga est, ut constabit eorum naturas explicando. Voluntas beneplaciti est voluntas verè, & propriè dicta, & dicit actum internum diuinæ voluntatis in Deo existentem, per quem aliquid

Num. 1

2.
1. Diuisio voluntatis.

verè, & propriè vult. Voluntas verò signi est, quod Deus ita se gerit exterius, ut significet, se habere voluntatem alicuius rei, quàm re vera non habet, & ideo non est voluntas propriè dicta, sed potius methaphoricè eo modo, quo testamentum, seu Scriptura testatoris voluntas testatoris appellatur, quia est signum voluntatis eius.

3. De hac ergo utraque voluntate agit multoties Scriptura: nā illud ad Rom. 9: *Voluntati eius quis resistet?* Et Psalm. 113: *Omnia quaecumque voluit, fecit*, intellexit Scotus *dist.* 46. de voluntate beneplaciti. Illud ad Thimoth. 4: *Hæc est voluntas Dei sanctificatio vestra*, intelligitur de voluntate signi; nā sanctificatio Dei non est actus voluntatis Dei, sed eius effectus, & signum. Nec hæc divisio est sufficiens, nā actus divinæ voluntatis sufficienter dividitur in volitionem, & nolitionem, & utraque in simplicem, & efficacem, & efficax in antecedentem, & consequentem, ut optimè indicavit Scotus in *Report. in 1. dist.* 48. §. *Respondeo ad 3. questionem.*

4. *Voluntatis signa sunt quinque.* Signa autem huius voluntatis, ait Scotus in *1. dist.* 47. sunt quinque, nec plura, nec pauciora, nempe: *Præceptum, prohibitio, permissio, consilium, & operatio*, quæ hoc versiculo continentur: *Præcipit, & prohibet, permittit, consulit, implet*, cuius sufficientiam optimè deducit S. Thom. *1. p. q. 19. art. 12.* ex eo, quod ea, quæ volumus, vel volumus fieri per nos, vel per alios; si per alios, possumus hanc voluntatem significare inducendo illos, ut aliquid agant, quod si inductio fuerit obligatoria, dicitur *præceptum*, si solum fuerit suaviora, dicitur *consilium*; vel inducendo illos, ut aliquid non agant, & si hæc inductio fuerit obligatoria, dicitur *prohibitio*, si suaviora, est *consilium*, ut dixi. Si per nos fieri volumus, solum possumus significare hanc voluntatem *per operationem*, quando per nos aliquid operamur, vel *per permissionem*, quando permittimus aliquid, quod nolumus fieri; sed nul-

lis alijs modis possumus nostram voluntatem significare: ergo præter has quinque nulla est alia voluntas signi.

Hæc autem signa enumerata significant actum voluntatis divinæ, seu quod idem est, voluntas signi semper correspondet voluntati beneplaciti, cuius dicitur signum. Hoc contra D. Thomam probat Smising *de Deo vno tract.* 3. *disp.* 5. *n. 23*: nam de signo illo, quod dicitur *operatio*, nemo negare potest: cum enim Deus *omnia operetur secundum consilium voluntatis suæ ad Ephes.* 1. illud voluntatis *consilium* haud dubie per operationem, tamquam causa per effectum, significatur. Similiter *præceptum, prohibitio* que, importat actum, quo Deus, non solum vult præcipere, & prohibere, sed etiā, quo vult efficaciter (quantum ex parte sua) fieri, aut non fieri, quod præcipit, aut prohibet. Est que idem de *consilio*, quia licet nolit Deus hominem obligare ad id, quod consulit, vult tamen efficaciter (quantum ex parte sua) fieri, quod consulit; ideo namque ad implendum *consilium* media subministrat: unde non solum actus intellectus divini, quo Deus iudicat melius esse, quod consulit, cum simplici complacentia illius, quod consulitur, per *consilium* significatur.

De *permissione* autem est maius dubium, id tamen probat primo Smising *cit.*: nam permissio libera, quamvis in se spectata, non requirat actum voluntatis in permittente, sed sufficienter fiat per negationem voluntatis impediendi illud, quod permittitur, & ita secundum se spectata hanc solam negationem permissio significet; tamē divina permissio, ut sit perfectiori modo voluntaria, videtur in Deo requirere actum positivum, quo nolit impedire malum, quod dicitur permittere, cum perfectius (saltem extensive) voluntarium reperitur in actu, quam in sola negatione actus; & aliundē talis nolitio non involvit imperfectionem, cum de facto Deus nolit aliquas negationes, ut mala culpæ. Permissio ergo

5.
Voluntas signi semper correspondet voluntati beneplaciti. Probat. quatuor signa.

6.
De signo permissionis probatur 1.

significat in Deo actum nolendi impedire, quod permittere dicitur.

7.
Secundo.

Secundo: quia *permissio* ultra hunc actum nolendi impedire, significat actum efficacis displicentiae mali permisi, quo Deus antecedenter, & quantum est ex parte mediorum, quae dat ad vitandum peccatum, vult illud non fieri: ergo *permissio* significat actum voluntatis. Tertio: nam *permissio*, praeter hos duos actus rectos, significat actum voluntatis reflexum, quo Deus vult istos actus rectos, ipsamque negationem voluntatis absolute impedendi peccatum; quia sicut intellectus divinus, ita divina voluntas reflecti potest supra suum actum, & negationem actus: ergo idem quod prius. Hoc ex Scoto deducitur in 1. distinct. 47. dicente: *Esse nolle inefficax, quo ei peccata displicent*, & licet ibi dicat, esse actum negativum, scilicet, non velle illa prohibere, etiam asserit: dari actum positivum reflexum, quo vult non velle peccata prohibere. Et dist. 41. §. contra istud, exprasse ait: permissionem peccati Iudae esse per actum positivum. Quod etiam docet Pilosus disp. 33. art. 8.

8.
2. divisio voluntatis.

Secundo dividitur divina voluntas, in voluntatem absolutam, & conditionatam. Absoluta est, qua Deus vult aliquid simpliciter, & absolute independentem ab aliqua conditione, de qua intelligitur illud *Ester* 13: *Non est, qui possit tua resistere voluntati*, & *Isaia* 48: *Consilium meum stabit, & omnis voluntas mea fiet*. *Rom. 9: Voluntatis eius quis resistet*, & haec voluntas semper impletur, & ideo vocatur efficax, & hoc vocatur ab Scoto 1. dist. 46. ultim. terminatio divinae voluntatis. Voluntatis conditionata est illa, per quam Deus vult aliquid non absolute, sed dependentem ab aliqua conditione, de qua intelligitur illud *Apost. 1. ad Thimoth. 2: Deus vult omnes homines salvos fieri*, in qua locutione, inquit Ambrosius ibi: *conditio latet, si accedant ad eum, si & ipsi vellent*, & non impediatur. Illud *Matth. 19: Si vis ad vitam ingredi, serva mandata*, ubi exprimitur conditio voluntatis co-

ditionatae, quia dicit, volo, ut omnes servent mea praecepta, si vellent esse salvi. Et de hac etiam voluntate intelligitur illud *Matth. 22: Quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, & noluisse*.

Hic tamen duo sunt advertenda. Primum est: voluntatem hanc non dici conditionatam ex parte subiecti, seu ex parte Dei, sed dicitur conditionata solum ex parte obiecti. Probatur 1. pars: conditio ex parte subiecti suspendit actum voluntatis: actus enim, qui esset, posita conditione, non est, nisi conditione posita, ut patet in actu videndi, quem quis haberet, si obiectum esset applicatum, & impedimentum ablatum, qui actus non est, nisi istae conditiones adsint; atqui circa salutem omnium hominum non habet. Deus actum suspensum, quin potius habet actum positum de praesenti, qui hac conditione exprimitur: volo, ut omnes salvi fiant, si ipsi vellent: ergo praedicta voluntas de salute omnium non est conditionata ex parte subiecti, seu ex parte Dei. Probatur 2. pars: voluntas conditionata solum ex parte obiecti dependet a conditione ab obiecto ponenda; sed conditio voluntatis, qua Deus vult salutem omnium, si ipsi vellent, est conditio ab ipsis hominibus ponenda: ergo voluntas de salute omnium est conditionata solum ex parte obiecti. Minor probatur: conditio illius voluntatis dependet a cooperatione hominum: ergo conditio voluntatis, qua Deus vult salutem omnium, si ipsi vellent, est conditio ab ipsis hominibus ponenda.

Secundum, quod est advertendum, est: hanc voluntatem conditionatam, quae inefficax appellatur; non dici inefficacem, quia importet simplicem omnino complacentiam, qualis voluntas Dei habet circa merè possibilia, & hoc modo explicatur: placet mihi salus omnium hominum. Probatur hoc: ideo simplex omnino complacentia appellatur inefficax, quia per illam nihil ordinat Deus, nec quidquam facit, aut concedit; sed ex vi conditionatae voluntatis, qua vult omnes salvos fieri, ordinat homines ad salutem, eisque de facto concedit media ad salutem suffi-

9.
Advertendum est
I.

IO.
Secundo.

cientia, ut patet, & fatentur omnes: ergo voluntas illa conditionata non importat simpliciter omnino complacentiam.

I 1.

Ex hoc constat: voluntatem illam conditionatam de omnium salute esse efficacem sub conditione, quatenus, scilicet, ex vi illius volitionis, si poneretur conditio ad salutem consequendam, se Deus applicaret, sive immediate ex vi ipsius, quæ ex vi positæ conditionis statim in volitionem absolutam transiret; sive mediante alia volitione absoluta ex illa consequente, unde solum secundum quid potest dici simplex, & inefficax, quatenus non est efficax absolute, seu non est efficax adæquate, seu instar causæ partialis, ut loquitur Smising tract. 3. disp. 5. n. 43, seu ut alij loquuntur, est efficax quantum est ex parte ipsius.

I 2.

Et quidem, quod hoc modo debeat explicari voluntas conditionata in Deo, ex mente utriusque Doctoris Seraphici, & Angelici, nec non ex mente Magistri Subtilis, optimè notavit Penotus lib. 4. cap. 20. num. 3. ubi ait: quod licet hunc actum explicent interdum nomine velleitatis, non interdum hoc loquendi modo negare illum actum præsentaneum esse, aut dicere, quod sit actus manens suspensus, usque ad eventum conditionis; sed solum intendunt ponere discriminem inter voluntatem antecedentem, & inefficacem, & consequentem, quæ semper efficax est, & reddere rationem, cur ista sit efficax, non verò illa, quia illa nimirum est aliquomodo conditionata, ista verò simpliciter absoluta, quia Deus vult quidem ex se hominum salutem, adiuncta tamen conditione ex parte salvandorum, quod illi quoque ad eandem cooperentur.

I 3.

3. Divi-
sio volun-
tatis.

Tertio dividitur voluntas divina in voluntatem antecedentem, & consequentem. Voluntas antecedens est, qua Deus vult aliquid, quantum est ex parte sua, subministrando ad illud media sufficientia, quibus possit homo consequi illud. Voluntas consequens est, qua quidpiam vult Deus absolute, spectatis omnibus ad effectum requisitis etiam

ex parte nostra concurrentibus. Unde certum est, Deum velle antecederent omnes homines salvos fieri, quia, quantum est in se, vult omnium salutem ad illam media sufficientia præparando, quibus possit homo salutem consequi; non autem velle consequenter omnes salvos fieri, vel quia non omnes cooperari volunt, ut in adultis contingit, vel quia ordo causarum, cui humana vita subijcitur, impedimentum dabit, ob quod non applicantur homini remedia ad salutem ordinata, ut contingit in infantibus ante Baptismaum decedentibus.

Hæc voluntatis divisio sumitur ex Chrysost. homil. 1. in Epist. ad Ephes. ubi antecedentem voluntatem primariam, consequentem verò secundariam appellat; & ex Damasceno, qui antecedentis, & consequentis voluntatis nomina adinvenit lib. 2. de fide orth. cap. 29. dicens: *Antecedentem voluntatem ex ipso Deo existere, consequentem verò ex nostra causa existere.* Et lib. contra Manicheos sub finem ait: *Primariam voluntatem esse, quod quispiam ex se ipso vult, secundariam autem id, quod earum rerum quæ contingunt causa vult.* Rursum Chrysostomus homil. 7. in Ioannem tractans illud; *illuminat omnem hominem.* Theophyl. ibidem. Athanas. lib. 3. de Assumpt. hominis. Prosp. lib. 2. de vocatione Gentium, cap. 1. 6. 7. 8. & responsione 8. ad obiect. Vincent. Bernard. serm. 5. de Nativit. Hieronim. in illud Isaia 28: *opus peregrinum ab eo,* & in 2. caput primæ ad Thimotheum. Et ibidem Ambros. Occumen. Theophyl. dicentes: *Deum velle omnes homines salvos fieri, si ipsi vellent.* Eodem modo cum Patribus, præsertim Damasceno, exposuere Scholastici in 1. dist. 46. ubi Scotus quæst. unica ad 1. Maior. quæst. unica. Occam quæst. unica: Gabriel quæst. 1. Carthus. quæst. 1. in fine. Marfil. quæst. 45. Durand. dist. 47. quæst. 1. sed omnium optimè, & clarissimè D. Bonavent. dist. 46. artic. 1. quæst. 1. post suum Præceptorem Alensem 1. part. quæst. 36. num. 2. D.

I 4.
Prædic-
ta divisio
volunta-
tis sumi-
tur ex Pa-
tribus.

Thomas cum suis expositionibus 1. p. q. 19. art. 6. ad 1.

15.
Prædicta voluntatis divisio declaratur dupliciter exemplo.

Duplici etiam exemplo declaratur prædicta voluntatis divisio. Alterum est Iudicis, & Principis, qui voluntate antecedenti vult omnes cives salvos, & incolumes, sed voluntate consequente vult aliquos mori, spectatis eorum sceleribus, manente tamen velleitate de eorum conservatione, si leges id permitterent, quo exemplo ad id declarandum utitur Scotus 1. dist. 47. ad primum. Alterum est Mercatoris, qui voluntate antecedenti vult omnes suas merces salvas esse; consequente verò vult eas in mare projcere, consideratis periculis, in quibus versatur; & hæc explicatio deducitur etiam ex Scoto 2. dist. 37. ad solutionem istorum.

16.
Ratiocur Deus non dicatur author peccati ostenditur ab Scoto.

Doctor itaque reddens rationem, cur Deus non dicatur causa peccati, licet nobiscum concurrat ad subtractionem eius, quia Deus, inquit: quantum est ex se daret rectitudinem actui, seu actum rectum efficeret, si voluntas creata cooperatur; universaliter enim quid quid dat Deus antecedenter, daret illud consequenter, quantum est ex se, nisi esset impedimentum; dando autem voluntatem liberam, dedit antecedenter opera recta, quæ sunt in potestate voluntatis, & ideo quantum est ex parte sui dedit rectitudinem omni actui voluntatis, & voluntati ex consequenti daret, si ipsa voluntas quæcunque actum elicitum recte ageret ex parte sui, ita Doctor, quibus verbis non obscure innuit explicationem Damasceni datam de voluntate antecedenti, & consequenti.

17.

Ex hac explicatione colligitur 1: voluntatem antecedentem, & consequentem non esse in Deo respectu omnium volitorum, sed solum respectu eorum, quæ aliquomodo pendet ex arbitrio creaturæ, ut Pennotus advertit lib. 4. cap. 21; nam voluntas antecedens dicitur illa, qua Deus vult aliquid, quantum est ex se, nisi impedimentum sit ex parte creaturæ, ut quod omnes salvi fiant, præcepta eius servent, &c. conse-

quens est, qua interdum vult oppositum eius, quod volebat voluntate antecedenti ob impedimentum positum à creatura.

Colligitur 2: quod voluntas antecedens, qua Deus vult hominem prævenire per gratiam vocationis, non pertinet ad hanc voluntatem antecedentem, de qua hic loquitur Damascenus, nam hæc est aliquomodo conditionata, quatenus per eam vult aliquid, quantum est ex se, si non ponatur impedimentum ex parte creaturæ; at voluntas præveniendi hominem per gratiam non est voluntas conditionata, si non fuerit impedimentum ex parte hominis, sed est omnino absoluta, nec homo potest eius executionem impedire; licet enim sit in eius potestate ei consentire, vel dissentire, non tamen eam recipere, vel non recipere; quia Deus operatur eam in nobis sine nobis; item voluntas antecedens, de qua loquitur Damascenus, est inefficax, vel solum partialiter, & inadæquate efficax, quia eius effectus pendet etiam ex voluntate creaturæ, at voluntas antecedens, qua Deus vult antecedenter hominem prævenire per gratiam, est efficax omnino, & adæquate, quia eius executio adæquate à Deo pendet.

Colligitur 3: quod ad hanc voluntatem antecedentem, de qua cum Damasceno loquimur, non pertinet voluntas antecedens in sensu Thomistarum, qui volunt, Deum antecedenter ad omnem nostrum consensum omnes eventus liberos ab æterno prædeterminare, ac etiam voluntatem ipsam ad eos efficiendos, quia hæc voluntas antecedens Thomistarum iuxta eorum principia semper, & prorsus infallibiliter impletur, & non est velleitas, seu voluntas conditionata, & secundum quid, & inefficax per modum simplicis complacentiæ, quæ omnia affirmantur de voluntate antecedenti in sensu Damasceni.

De hac denique voluntatis divisione 1. dubitari potest: an voluntas antecedens, qua Deus vult omnes homi-

18.

19.

20.

Dubitatur 1.

nes salvos fieri, sit voluntas beneplaciti, vel voluntas signi? Respondeo esse voluntatem beneplaciti. Probatur 1: nam quod est de se bonum, & amabile, nec villo modo secundum se potest Deo displicere, est ab eo volitum voluntate beneplaciti; nam quod non displicet, & est volitum, placet; sed quod est volitum voluntate antecedente, est quid de se bonum, quod Deo displicere non potest, imò summè placere, ut quod omnes salvi fiant: ergo quod est volitum voluntate antecedente, est volitum voluntate beneplaciti: ergo voluntas antecedens est voluntas beneplaciti. Probatur 2: voluntas antecedens, vel est voluntas beneplaciti, vel signi; atqui non est voluntas signi: ergo est voluntas beneplaciti. Probatur minor: voluntas signi non est propriè voluntas, ut constat ex dictis n. 2; sed voluntas antecedens saluandi omnes est propriè voluntas, ut ex n. 13. & seqq. liquet: ergo voluntas antecedens non est voluntas signi.

Nec obest, quod aliqui Scotum in oppositum referant; falluntur namque; nam Scotus in 1. dist. 46. quæst. unica, agit de voluntate beneplaciti, & in responsione ad 1. eam distinguit in antecedentem, & consequentem, & illam docet efficacem esse respectu mediorum salutis, & nullam voluntatis signi facit mentionem, quam doctrinam docuerunt etiam Alensis, D. Bonav. Ocham, Gabriel, Maior, Durandus, Carthusianus, & Marsilius cit. à Smising tract. 3. disp. 5. quæst. 2. n. 37, ubi verba prædictorum Authorum reperies.

Secundo dubitari potest: an voluntas consequens sit semper voluntas beneplaciti? Authores tenentes: voluntatem consequentem esse tantum circa bonum, & non circa malum, consequenter asserunt, omnem voluntatem consequentem esse beneplaciti; substatinantes autè: voluntatē consequentem esse etiam circa malum, consequenter negant, voluntatem consequentem esse semper voluntatem be-

neplaciti. Vtrumque videtur docere Damascenum: primum namque, quia lib. 2. de fide cap. 29. ait: *Mala, & re vera mala neque antecedenter vult, neque consequenter, sinit tamen liberū arbitrium ad ea liberum.* Secundum etiā: nam ibi etiam loquens de voluntate consequente respectu actuum maiorum, ait: *Secundum autem insequens voluntas, ac permissio à nostro vitio ortum ducens.* Vnde vtrumque defendi potest.

Tertio valet dubitari, an hæc divisio voluntatis in antecedentem, & consequentem sit eadem cum divisione allata voluntatis in absolutam, & conditionatam? Respondeo, quod omnis voluntas antecedens, ut distinguitur à consequenti, est conditionata, & è contra: omnis voluntas conditionata est voluntas antecedens, ut à consequenti distincta. Ceterum licet omnis voluntas consequens sit absoluta, non tamen omnis absoluta est consequens, ut patet de voluntate Dei efficaci respectu eorum, quæ ab ipso solo dependet, ut est voluntas creandi mundum, præveniendi hominem per gratiam. Et ratio est: nam hæc voluntas est absoluta, & non consequens: ergo non omnis voluntas absoluta est consequens. Probatur antecedens: voluntas consequens dicitur dependentè à cooperatione creaturæ, ut patet ex eius diffinitione posita n. 13; sed voluntas prædicta sit omnino independentè à creatura, ut est omnibus notum: ergo prædicta voluntas non est consequens.

Quarto denique, & præcipuè dividitur voluntas divina in voluntatem efficacem, & voluntatem inefficacem. Voluntas efficax est, quæ semper impleretur, & impediri non potest, de qua explicant plura Scripturæ loca, in quibus dicitur, nullum resistere posse divinæ voluntati, ut ad Rom. 9: *Voluntati eius quis resistit?* Genes. 50. *Num Dei possumus resistere voluntati?* Esther 13. *Non est, qui tuæ possit resistere voluntati.* Isaia 47: *Non resistet mihi homo, & similia, quam proinde Scotus*

Responso

23.

Dubita-
tur 3.

Respond.

24.

4. divisio
voluntatis.

1. *dist.* 46. inquit, esse ultimā, & omnino absolutam divinæ voluntatis determinationem, id eoque necessario, & infallibiliter impleri, ut fusè docet D. August. in *Enchir. cap.* 100. & *de Correp. & Gratia cap.* 14. quod etiam ratione probat Doctor; nam Deus dicitur omnipotens, quia efficere potest quidquid est possibile: ergo ultima eius, & absoluta volitio, quæ dicitur efficax voluntas, necessario, & infallibiliter impletur.

25.
Voluntas
inefficax
diffini-
tur, &
explica-
tur.

Voluntas inefficax est, quæ non semper, vel in omnibus adimpletur, qualis dicitur esse illa, qua vult omnes homines salvos fieri, de qua è contra exponunt alia Scripturæ loca, in quibus dicitur, homo Dei voluntati resistere posse, eo, scilicet, quia eius adimpletio pendet ex aliqua conditione ponenda ex parte creaturæ, quam non ponit, ac ideo eius adimpletionem impedit; sic Psalm. 116. dicitur: *A resistenibus dextera tua custodi me.* Et in actis Apost. 7: *Vos semper Spiritui Sancto resistitis.* Et in Concil. Senonens. contra Lutherum cap. 15: *Nec tale est Dei trahentis auxilium, cui resisti non possit*, quod etiam repetit Trident. sess. 6. de iustificat. cap. 5. & Can. 4. Iuxta quam declarationem constat, hanc divisionem coincidere cum duabus præcedentibus de voluntate conditionata, & absoluta; antecedenti, & consequenti; ita quod voluntas efficax coincidat cum absoluta, & consequenti, quæ semper ultimam important divinæ voluntatis determinationem; inefficax verò cum conditionata, & antecedenti recipitur, quæ dicunt determinatione divinæ voluntatis non ultimam.

26.
Quædā
corolla-
ria.

Ex his tamen concluditur 1: quod voluntas, qua Deus vult omnes homines salvos fieri, quæ occasionem præbuit disputationi propositæ, est voluntas beneplaciti, ut à voluntate signi distinguitur, ut probatum manet num. 20, ex quo verè, & propriè esse in Deo voluntatem salvandi omnes, manifestè convincitur. Concluditur 2: prædictam voluntatem esse conditio-

natam, ut contra distinguitur à voluntate absoluta, non conditione se tenente ex parte Dei, seu ex parte obiecti, sed ex parte hominis, vel subiecti, ut dictum, & probatum manet n. 8. & 9. Concluditur 3: voluntatem prædictam esse antecedentem, ut à consequenti distinguitur, ut ostensum est n. 13. Concluditur 4: dictam voluntatem esse inefficacem, ut ab efficaci distinguitur ex dictis n. 25. Concluditur 5: voluntatem hanc non esse inefficacem, ut inefficacia importat simplicem omnino complacentiam ex dictis n. 10.

Vnde voluntas illa, qua Deus vult omnes homines salvos fieri, est voluntas media inter voluntatem simplicis omnino complacentiæ, & voluntatem absolutè efficacem. Ratio est; nam illa voluntas nec est voluntas omnino simplicis complacentiæ ex immediatè dictis, nec est voluntas absolutè efficax ex dictis n. 25. Quare comparativè ad voluntatem simplicis omnino complacentiæ potest appellari voluntas efficax; comparativè autem ad voluntatem absolutè efficacem appellari potest voluntas inefficax. Ipsa verò in se considerata est absolutè, & simpliciter inefficax; efficax tamen secundum quid, & conditionatè, quantum est, scilicet, ex parte Dei ex traditis n. 11.

Licet autem voluntas, qua Deus vult omnes homines salvos fieri, in se actu, & formaliter sit absolutè, & simpliciter inefficax, continet tamen virtualiter actum absolutè, & simpliciter efficacem circa salutem omnium hominum, non qui actu, & formaliter sit, sed qui actu, & formaliter esset, si prædictæ conditiones ponerentur, ut si parvulis applicaretur baptismus, si adulti cooperentur ad suam salutem. Ita colligitur ex Scoto 2. *dist.* 37. §. ad solutionem, dicente: *Universaliter enim quidquid Deus dat antecedenter, daret illud consequenter, quantum est ex se, nisi esset impedimentum.*

His itaque de divisionibus divinæ voluntatis, & de voluntate salvandi omnes, prælibatis, solum restat pro re-

27.

28.

29.

solutione disputationis scire, an voluntas, qua Deus vult omnes homines salvos fieri, sit in Deo actus liber, vel necessarius. Circa quod, omitta Basquij opinionem, asserendum est: talem voluntatem esse actum liberum Dei. Hoc probatur: nam vi illius voluntatis salus omnium hominum est conditionatè futura: ergo voluntas illa est actus liber Dei. Antecedens patet ex dictis. Consequentia est legitima, nec in eius probatione immorandum est, quia in resolutione præsentis disputationis, ut vera supponitur ab Ill. Godoy.

§. II.

Conclusio statuitur, & probatur.

30.
Conclusio
Scotus.

Conclusio: Datur in Deo formalitèr aliquis actus liber, qui nunquam impletur, nec suum effectum sortitur. Hæc conclusio est Scoti, qui in 1. dist. 46. proponit præsentem difficultatem his terminis: vtrum voluntas beneplaciti Dei semper adimpleatur? Ad quod respondet, quod si voluntas sit efficax simpliciter, & absolutè, semper adimpletur; nam est voluntas consequens, & probat Scotus ex illo ad Rom. 9: *Voluntati eius quis resistet?* Et Psalm. 113: *Omnia quaecumque voluit, fecit.* Si verò voluntas sit antecedens, siuè simplex complacentia, siuè efficax secundum quid, non semper adimpletur; nā pendet ex aliqua conditione, quæ semper non ponitur; proptèr quod hanc voluntatem vocat Scotus voluntatē nō in vltima determinatione; nam voluntas in vltima determinatione est voluntas consequens, & simpliciter absoluta, & efficax, & de hac loquitur Scotus ibi dicens: voluntatem beneplaciti Dei semper adimpleri. Verba Scoti declarata sunt n. 21.

31.

Ex his Scoti verbis manifestè apparet: Magistrum Basilium deceptū fuisse, cum Scotum pro opposita opinione referat. Nec benè mihi videtur, Ill. God. in hoc Basilium non emendasse, cum vltra claritatem verborum Scoti, Sub-

tilis sententiam videre potuit in Smiling de Deo vno tract. 3. disp. 5. num. 36. & in Felix de voluntat. cap. 6. diffie. 2. n. 20. Malè igitur pro opposita sententia citatur Scotus.

Probatur 1. conclusio: voluntas salvandi omnes est actus liber formalitèr existens in Deo; sed hic actus non semper impletur: ergo datur in Deo formalitèr aliquis actus liber, qui nunquā impletur, nec suum effectum sortitur. Consequentia est legitima. Maior claret ex dictis n. 20, ubi diximus prædictam voluntatem esse voluntatem beneplaciti ad differentiam voluntatis signi, quæ posita est in eo, quod voluntas beneplaciti est actus voluntatis diuinæ formalitèr existens in Deo, quod non habet voluntas signi ex dictis n. 2. Quod autem sit actus liber, constat ex dictis n. 29. Minor experientia patet, & ratione: nam prædicta voluntas est conditionata, antecedens, & inefficax modo explicato n. 26. de cuius ratione est, quod non semper impleatur, ut ex dictis apparet.

Probatur 2. conclusio: voluntas conditionata antecedens, & inefficax modo explicato nullam dicit imperfectionem in Deo; sed hæc est voluntas, quæ non semper impletur: ergo datur in Deo formalitèr aliquis actus liber, qui nunquam impletur, nec suum effectum sortitur. Probatur maior: quod talis voluntas non impleatur, non provenit ex Dei omnipotentia; sed ex defectu conditionis ab homine ponendæ: ergo voluntas conditionata antecedens, & inefficax modo explicato nullam dicit imperfectionem in Deo. Explicatur hoc exèplo satis idoneo: Princeps namque volens Petro dare præmium, si in bello se benè gesserit super alios; si non dat illi præmium, quia non strenuè militavit, talis voluntas nō arguit impotentiam in Principe, quia absolute posset illud dare, sed ideò non dat illi præmium, quia ex parte Petri deficit conditio, quam ad impletionem suæ voluntatis requisivit. Similiter ergo.

32.
Probatur
1. conclusio.

33.
Probatur
2. conclusio.

Explicatur
exem-
plo satis
idoneo.

Istæ sunt pro nostra conclusione probationes sufficientes, quibus Ill. God. non contradicit, utpotè in conclusione nobiscum conveniens. Quæ autem respondere possint adversarij, traditur, & optimè rejicitur ab Ill. Godoy num. 5. & seqq. Imò argumenta tam ab autoritate, quam à ratione tradit, & soluit à num. 14. usque ad finē. Ut autem promissum in initio disputationis adimpleamus, probationes Ill. God. assignemus, & inconsequentiam declarabimus.

35.
Probat
Ill. Godoy
conclusionem:
Primo.

Ill. God. n. 3. sic i. probat conclusionem: Deus omnibus hominibus salutem æternam desiderat; at non omnes illam consequuntur de facto: ergo datur in Deo actus aliquis liber, qui nunquam suum effectum sortitur. Maior, in qua consistit difficultas, probatur ex verbis Pauli superius adductis, quæ de bere intelligi de singulis hominibus per distributionem completā pro singulis generum, & non per distributionem accommodam pro generibus singulorum, docent Damascenus lib. 1. de fide cap. 29. illis verbis: *Neque latendū est, Deum præcedentèr velle omnes salvari.* Chrysostomus homil. 1. in Epist. ad Ephes. illis verbis: *Hoc est, quod mirum in modum cupit, vehementèr que desiderat nostram ipsorum salutem.* Id ipsum homil. 7. in Epist. Pauli ad Ephesios. Clemens Romanus lib. 2. constitutionum Apostolicarum cap. 19. & 25. & lib. ad capita Gallorum sententia 8. ubi oppositum docentes, durius, quam par est de altitudine gratiæ divinæ loqui fatetur; idque diffinitum esse in Concilio Maguntino 2. contra Godelcascum, negantem: Deum omnes velle salvari, sed solum illos, qui de facto salvantur; docet Basilius ad finem capituli supra relati.

36.

Et insuper (prosequitur Ill. Godoy n. 4.) suadetur sic 1: quia ex eo, quod Deus omnibus hominibus vult æternam salutem, intulit Paulus esse orandum pro nobis; at orandum est pro singulis hominum: ergo singulis salutem desiderat. Secundo: quia singuli

hominum ad finem supernaturalē sunt ordinati; at ordinantur per illam voluntatem: ergo ad omnes extenditur. Tertio: quia pro singulis hominū mortuus est Christus; at mors Christi ex illa voluntate duxit originem: ergo idem quod prius.

37.
Probat 2

Probat 2. n. 1 2; sic: voluntas antecedens est actus liber formalitèr existens in Deo, & potens frustrari: ergo datur in Deo formalitèr actus liber aliquis, qui numquam impleatur. Minor est D. Thomæ in præsentī in solutione ad 1. Maior autem ipsius D. Thomæ expressa quæst. 23. de veritate artic. 3. in corpore, illis verbis: *Invenitur propriè ratio voluntatis, & sic voluntas de Deo propriè dicitur, & hæc est voluntas beneplaciti, quæ per antecedentem, & consequentem distinguitur*: ergo sentit Doctor Angelicus, voluntatem antecedentem esse beneplaciti formalitèr inventam in Deo, posseque non impleri, seu posse frustrari.

38.
Probat 3

Deniquè probat n. 13: volitio libera, quæ numquam impleatur, non est impotentia agentis, sed ex ipsius libera voluntate, & ex obiecti meritis, nullam imperfectionem Deo repugnantem involuit: ergo deber admitti, ut formalitèr existens in Deo. Confirmatur, & explicatur ampliùs: in Deo dantur volitiones liberæ subiectivè absolutæ, & conditionatæ obiectivè de conditione numquam ponenda, ut latè probant Thomistæ supra quæst. 14. artic. 3. & constat ex illis verbis Matthæi 11: *Ve tibi Corozaym: Ve tibi Bethsaida; quia si in Tyro, & Sydone factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in te, olim in silicio, & cinere pœnitentiam egissent.* In quibus pœnitentiam Tyrorum prænuntiatur futura, & consequentèr volita à Deo sub conditione signorum, quæ apud Corozayras, & Bethsайдitas fruerunt patrata; quæ tamen conditio numquam fuit impleta; cum numquam apud illos prædicta signa patrata fuerint; at istæ volitiones numquam impletur ex defectu conditionis: ergo datur absque imper-

Confirm.

39.
Quædã
inconse-
quentia
ostẽditur

fectione formalitèr in Deo volitio libera, quæ nunquam impletur.

Has Ill. God. probationes, vt veras admitto, ex ipsisque inconsequentiam illius ostendo: iuxta Ill. God. voluntas antecedens de omniũ salute est actus Dei liber subiectivè absolutus, & obiectivè conditionatus: ergo talis voluntas terminatur ad salutẽ hominum, vt futuram; atqui non absolutè futuram: ergo futuram conditionatè: ergo salus reproborum est futura ex vi illius voluntatis sub conditione, & voluntas illa, qua vult salutem omnium, est conditionata. Totum est Ill. God, vt claret ex eius probationibus.

40.

Susummo nunc contra ipsum: atqui iuxta Ill. God. voluntas illa, qua Deus vult salutẽ omnium, non est obiectivè conditionata: ergo sibi in hac doctrina contradicit Ill. God. Probatut hæc susumpta: Ill. God. namque *disp. 69. num. 38.* hoc argumentum contra se facit: Deus ex se ante prævisa reproborum demerita sincero affectu omnibus salutem desiderat, vult enim omnes homines salvos fieri, & ad agnitionẽ veritatis venire; at cum hac voluntate nõ compatitur efficax voluntas excludendi aliquos à Regno Cœlorũ ante prævisa illorum demerita: ergo talis voluntas in Deo constituenda non est. Minor ostenditur 1: voluntas illa prima est conditionata, dandi, scilicet, omnibus gloriam, si per ipsos non steterit, nec suis peccatis illa indignos effecerint; at hæc voluntas esset superflua, & prorsus irrisoria; si simul cũ illa efficacitèr veller excludere aliquos à gloria non prævisis illorum demeritis, veluti si Iudex humanus ante prævisionem criminum alicuius veller illum morte temporali punire, non nisi superflue, & irrisorie aliam voluntatẽ haberet illi vitam conservandi, si per illum non steterit, imò hæc voluntas cum præcedenti esset impossibilis, si namque nulla culpa eius prævisa vult efficacitèr ei mortem infligere, quomodo stabit hæc secunda voluntas illum non occidendi, nisi per ipsum

steterit, & mortem meruerit: ergo cum voluntate, qua vult omnes homines salvos fieri, non compatitur voluntas efficax excludendi aliquos à gloria ante prævisa illorum demerita.

Ad quod argumentum respondet Ill. God. *num. 42.* his verbis: ad argumentum ergo respondeo concessa maiori negando minorem. Ad primam probationem nego maiorem; aliàs si voluntas illa esset conditionata de danda gloria, si non stet per homines, sequeretur ex vi solius voluntatis purificandi conditionẽ, scilicet, dandi auxilia hominibus, quibus gloriam mereantur, transire gloriam ad statũ futurationis absolutæ; ac proindè necessariũ non esse, nec dari de facto in Deo voluntatem efficacem gloriæ absolutã ante prævisa merita, quod plures ex adversarijs concedere nequeunt; cum admittant electionem efficacẽ ad gloriam ante prævisa merita illa ergo voluntas non est conditionata formalitèr, sed simplex quædã complacentia.

Ecce Ill. God. affirmantem, & simul negantem eandem propositionẽ, scilicet, quod *voluntas illa, qua Deus vult salutem omnium*, est obiectivè conditionata; nam vt in præsentī disputatione defendat, quod datur in Deo formalitèr actus aliquis liber, qui nunquam impleatur, concedit, voluntatẽ illam esse obiectivè conditionatã, & *disp. 69.* negat, illam voluntatem esse obiectivè conditionatam, vt defendat, quod ante prævisionem omnis demeriti personalis voluit Deus efficacitèr reprobis negare gloriam, seu illos à gloria excludere. Probata igitur manet ex Ill. God. susumpta suprà posita, & manifestè ostensa, consequentia ex illa deducta, scilicet, quod sibi in hac doctrina contradicit. Quam inconsequentiam contra ipsum ostendimus etiam disputatione antecedenti *num. 25.* Et hæc de ista disputatione.

) S () ? () S (

41.

42.

DISPUTATIO

QUINQVAGESIMA TERTIA.

An ex eo, quod Deus aliquid in tempore inciperet velle, vel à libera volitione desistat, physica mutatio inferatur in illo?

N hac disputatione litigium cum Ill. God. non habemus; sentimus enim cum illo, quod ex eo, quod Deus aliquid in tempore inciperet velle, vel à libera volitione cessaret, physica mutatio sequeretur in illo. Hæc conclusio est Ill. God. utpotè D. Thom. 1. contra gentes, cap. 83. de verit. q. 23. art. 4. ad 2. & in 1. p. q. 19. art. 2. Et hæc est nostra conclusio, utpotè Scoti in 1. dist. 45. §. Respondeo, sic loquens de voluntate divina: *Ipsa potest esse principium volendi quodcumque volibile; non autem potest esse principium volendi aliquid ex tempore*, Et passim negat, posse competere Deo in tempore nobum respectum rationis ex comparatione facta à divino intellectu, quia censet, implicare, quod in tempore incipiat scire, aut velle.

An autè ratio, qua ex D. Thom. illā probat Ill. God. n. 8. sit convincens, difficultate nō caret. Illā, ut sufficientem agnoverunt vltra alios Smising de Deo vno tract. 2. disp. 3. n. 45. & Mastr. in 1.

disp. 2. de divinis attributis q. 4. n. 196. In ipsis insufficientia videatur, & ab hoc abstineo, quia rationē fixam (omnibus attentis) non invenio.

Vndè à nobis probatur ex August. 12. confess. cap. 15. ubi de vera æternitate creatoris ait: *Quod nequaquā eius substantia per tēpora varietur, nec eius voluntas extra eius substantiā sit, vnde eū non modo velle hoc, modo illud, sed semel, & simul, & semper velle omnia, quæ vult, non iterū, & iterū, neque nūc ista, nunc illa, nec velle postea, quod volebat, aut nolle, quod prius volebat, quia talis voluntas mutabilis est, & omne mutabile æternum non est, Deus autem noster æternus est.* Et 3. confess. cap. 16. *Sicut omnino tu es, tu scis solus, qui es incommutabiliter, & vis incommutabiliter.* Greg. 16. Moral. cap. 17: *Sicut immutabilis natura est, ita immutabilis cogitatione.* Et hæc ratio à posteriori in autoritate Patrū fundata pro nostra conclusione, & pro tota disputatione sufficiat.

DISPUTATIO

QUINQVAGESIMA QUARTA.

An si prima causā ex necessitate naturæ operaretur, posset nostra voluntas liberè operari?

§. I.

Aliquibus ani nad-versis referuntur sententiæ.

Num. I

Vltra, quæ nobis placere nequeant, nec omitti possunt continet in hac disp. Ill. God; nam n. 1. referendo opiniones, ad

ducit negativam Scoti sine alia suppositione, quam exprimit titulus disputationis; & n. 2. adducit affirmativam D. Thomæ cum sola suppositione in titulo disputationis declarata, hancque ut

veriorē ab ipso reputari fatetur *n. 3. in fine.* Cū hac tamen confessione, quæ vera est, disputationem resoluit, quin conclusionē aliquā contra opinionem Scoti statuatur, & consequenter quin conclusionē aliquā pro opinione D. Thomæ assignet. Hoc patet ex triplici conclusionē ab ipso in præsentī tradita.

2.

Primam enim conclusionem adducit *n. 4.* his verbis: *Si Deus operaretur ex necessitate naturæ, & præstaret eundem concursū, quē modo exhibet arbitrio creato, salvaretur in illo libertas creata.* Quæ conclusio procedit non solum ex suppositione in titulo disputationis declarata, sed etiam ex suppositione, quod Deus arbitrio creato præstaret eundem concursū, quem modo exhibet; atqui hæc conclusio ex hac duplici suppositione procedens, nec opinioni Scoti opponitur, nec opinioni D. Thomæ fabet; cum vtrique procedat duntaxat ex suppositione in titulo disputationis explicata, ut constat ex ab ipso traditis, & à nobis adductis *n. 1.* ergo disputationē resolvere per hanc conclusionem, est illā resolvere, quin conclusionem contra opinionem Scoti statuatur, & quin conclusionem pro opinione D. Thomæ assignet.

3.

Ex his manifestè apparet: nulla ratio ne dicere potuisse Ill. God. quod dicit *n. 1. 3.* scilicet, Scotū prædictæ cōclusioni opponi; hæc enim sunt verba illius: *Contrariū huius conclusionis tenent Scotistæ loco supra allegato.* Primo: nā Doctor Subtilis, ut constat ex dictis, disputationē exagitat cum sola suppositione in illius titulo declarata, quomodo contra D. Thom. procedit. Secundo: quia suppositio addita ab Ill. Godoy, à neutro Doctore, Angelico, scilicet, & Subtili, fuit memorata, solumque post ipsos à Suario inventa, ut testatur Ill. God. *n. 3.* Deniquè: nam prædicta suppositio addita implicat in adiecto, ut infra clarebit. Ad quid ergo addit Ill. God. dictam suppositionem, ut contra Scoti sententiā procedat, si illius Scotus nullatenus meminit?

4.

Secundā conclusionem adducit Ill.

Godoy *n. 3. 1.* his verbis: *Si Deus operaretur ad extra de necessitate naturæ, adhuc esset liberum arbitrium creatū; atqui hæc cōclusio nec opponitur Scoti opinioni, nec opinioni D. Thomæ fabet; nam dato, quod in prædicta hypotesi maneret liberū arbitrium creatū, adhuc tenet Scoti sententia contra D. Thom. scilicet, quod in data hypotesi voluntas creata liberè agere non posset, ut infra dicemus; ergo disputationē resolvere per hanc conclusionē, est illā resolvere, quin conclusionem contra opinionē Scoti statuatur, & quin conclusionē pro opinione D. Thom. assignet.*

Tertiā conclusionē tradit Ill. God. *n. 4. 1.* his verbis: *Si Deus ageret de necessitate naturæ, & liberum arbitrium maneret, præberet illi eundem concursū prædium, & simultaneum, quem exhibet modo;* atqui (omissa falsitate, & impossibilitate huius conclusionis (de quo postea) hæc conclusio non iubat ad resolutionē; tū, quia hæc est alia distincta difficultas; tū etiā, quia præcisa identitate concursus, & diversitate admissa, manet adhuc disputationis difficultas: ergo disputationē resolvere per hanc conclusionē, est illam resolvere, quin conclusionem contra opinionem Scoti statuatur, & quin conclusionem pro opinione D. Thom. assignet.

5.

Ex his se se apperit veritas à nobis allata, scilicet, quod Ill. God. disput. resolvit, quin conclusionem aliquā contra opinionem Scoti statuatur, & consequenter, quin conclusionem aliquam pro opinione D. Thomæ assignet. Ob hoc ergo licet vestigia Ill. God. sequi, sit à nobis promissum, in hoc ipsū imitari non promissi; quare difficultatē resolvemus contra Ill. God. conclusionibus, quibus resolvi debet, ut à mente vtriusque Doctoris nō discedamus, & veriorē sententiam explicemus. Pro cuius explicatione.

Maximè advertendū est: Scotū nunquam dixisse (ut falso illi ab aliquibus imponitur) voluntatem divinam esse solam, & totam causam contingentia, quin potius contingentiam provenire,

6.

7.

*Utilis ad
vertētia
pro Scoti
opinione.*

& à voluntate divina, & simul etiam à voluntate creata, quod docet pluribus in locis, & præsertim in 1. dist. 39. ubi loquendo de effectu contingentis ait: *Habet ergo contingentiam suam etiam modo à causa prima, & non tantum à causa secunda*: ergo iuxta Scotum à causa etiam secunda dependet contingentia rerum. Deinde loco citato versic. *Primam ergo contingentiam oportet querere*, declarat, quomodo in voluntate divina fit contingentia ex cōparatione ad voluntatē creatā, & ait: eo modo, quo in voluntate creata est contingentia, esse quoque in voluntate divina ablati imperfectionibus. Liqueat ergo Scotum, & divinam, & creatam voluntati contingentiam concedere. Quod tamē intendit, est: contingentiam procedere nō posse à solis causis secundis, sed requiri etiā causam primā contingentē concurrere, quod est punctum difficultatis in hac disputatione.

8.

Alia utilis adversus tertiam pro opinione Scoti.

Iterum advertendum est: Scotum nō supponere causas secundas contingentes in rerum natura, data hypotesi, quod prima causa necessario ageret; nā hæc suppositio contradictoria est, ut clarebit ex Scoti rationibus, quibus primam conclusionem probabimus, & constabit etiā rationibus, quibus secundam conclusionem firmabimus. Intentum ergo Scoti est, quod si Deus agat necessario, & causæ secundæ concurrant ad effectus, ut nunc concurrunt, quæ modo agunt contingentē, mutarent modum, quia quæ nunc agunt contingentē, tunc agerent necessario, quia data hypotesi, quod prima causa necessario agat, impossibile est, quod causa secunda agat contingentē. Denique advertendum est: Scotum non supponere, Deū data hypotesi præbere causis secundis eundem concursum, quem modo præstat; nam hæc suppositio etiā contradictoria est, ut ex dicendis in discursu disputationis patebit, præsertim in conclusione tertia probanda; pro nunc autem hæc ratio sufficiat: nā data hypotesi Deus ageret quantum posset; quomodo nunc non agit: ergo

non præstaret eundem concursum; quod est aliud punctum difficultatis in hac disputatione.

In qua, ut ad nostrum facit intentum, duplex ex diametro opposita versatur sententia. Prima est affirmativa, ita libertatē creatam ad efficaciam voluntatis divinæ reducens, ut illa manente, quamvis Deus non liberē, sed ex necessitate naturæ in causas secundas, & illarum effectus influeret, adhuc posset in illis contingentia, & libertas manere. Quā opinionem veriore reputat Ill. Godoy. 2. sententia affirmativa. Et licet pro ipsa citet Bañez, potius stat pro opposita; hanc namque expressè defendit in ultima conclusione. Huic accedit etiam ex Thomistis Navarrete contr. 9. Secunda pars per extremum opposita est negativa, ita libertatem creatam ad libertatem divinam reducens, ut hac sublata, & Deo ex necessitate naturæ operante, nec contingentia, nec libertas in causis secundis maneat. Ita Scotus in 1. dist. 2. q. 2. §. ostenso esse de proprietatibus. & dist. 8. q. 5. §. contra igitur; & dist. 39. §. tertia positio dicit, & dist. 42. quæst. unica, & in 2. dist. 1. quæst. 3. alibi quæ frequentē, cum quo & ego.

§. II.

Statuitur prima, & resolutiva disputationis conclusio.

It prima, & resolutiva disputationis conclusio: *Si prima causa ex necessitate naturæ operaretur, non posset nostra voluntas liberē operari.* Conclusio est Scoti cit., & contra Ill. Godoy. cit. Probatur 1. argumento Scoti: causa quæ se movet, ut mota, si necessario movetur, necessario se movet; at voluntas creata se movet ut mota, & applicata à Deo, & in casu posito necessario movetur ab ipso: ergo necessario se ipsam moveret, & consequenter liberē non ageret. Confirmatur: nam quia modo præmotio divina est necessaria necessitate suppositionis, & aliās infallibiliter cōnexa cum actu, infert in illo necessitatē ex suppositione; at tunc præmotio

9.

2. sententia affirmativa.

Ill. Godoy

2. sententia negat

Scotus.

10.

1. Conclusio.

Est contra Ill. Godoy.

Probat. 1. conclusio.

Confirm.

esset æquè infallibilitèr cum actu con-
nexa. & aliàs foret necessaria simplici-
tèr; cum Deus illam necessario exhibe-
ret: ergo infert in actu necessitatem
absolutam, & simplicitèr talem, cum
qua stare non potest libertas.

II.
Respōdet
Ill. Godoy

Ad hoc Scoti argumentū, cuius vr-
gentiā fatetur Ill. God. n. 16. respondet
distingūdo maiore: si movetur neces-
sario motione necessaria vt *quod*, & vt
quo concedit maiorem; si movetur ne-
cessario motione vt *quo* libera inferen-
te efficacitèr, nedū substantiā actus, sed
etiā modū libertatis ipsius negat mi-
norè; distinguit minorè eodem modo,
& negat consequentiā. Itaque sicut de
facto præmotio ab intrinseco efficax
libertatē non tollit, sed potius stabilit,
& firmat, quia est libera vt *quo*, & effi-
cax, non solum ad substantiā actus; sed
etiam ad modū libertatis illius; ita in
casu nostræ disputationis talis præmo-
tio libertatē non laderet eadē de cau-
sa, solumque esset discrimen, quod tunc
talis præmotio ex necessitate naturæ
conferretur à Deo: yndè necessitatus
esset ad præmovendā voluntatē nos-
tram, vt liberè vellet; modo liberè cō-
fertur ab ipso. Per quod ad confirma-
tionem constat solutio distinguendo
minorè: foret necessaria simpliciter vt
quod tantū concedit minorem; vt *quo*,
& vt *quod* negat minorè, & consequen-
tiā; quia cum foret libera vt *quo* appli-
caret voluntatem ad operandū liberè.

Ad con-
firmit.

12.
Impugna-
tur 1. so-
lutio Ill.
Godoy.

Hæc tamen solutio vrgentiā Scoti-
cæ rationis nullatenus tollit, quare sic
impugnatur 1: ideò iuxta Ill. God. præ-
motio ab intrinseco necessaria nō tol-
lit libertatē voluntatis, quia continet
substantiā actus, & modum illius: ergo
licet præmotio ab intrinseco necessa-
ria esset necessaria, vt *quo*, & vt *quod*,
non tolleretur libertatē, quod est contra
solutionē Ill. God. Antecedens cōstat;
nā Ill. God. in solutione eodem modo
discurrit de præmotione ab intrinseco
necessaria, ac de præmotione ab intrin-
seco efficaci; sed ideò iuxta ipsū præ-
motio ab intrinseco efficax nō tollit li-
bertatē, quia continet substantiā actus,

& modum illius, vt ex solutione illius
patet, idque docuit *disp.* 36. n. 72. &
alibi frequentèr: ergo ideò iuxta Ill.
God. præmotio ab intrinseco necessa-
ria nō tollit libertatē voluntatis, quia
cōtinet substantiā actus, & modū illius.

Consequentia verò probatur: ideò
iuxta Ill. God. præmotio ab intrinseco
necessaria non tollit libertatē volunta-
tis, quia continet substantiā actus, &
modū illius; sed licet præmotio ab in-
trinseco necessaria esset necessaria, vt
quo, & vt *quod*, contineret substantiam
actus, & modū illius; ergo licet præmo-
tio ab intrinseco necessaria esset ne-
cessaria vt *quo*, & vt *quod*, non tolleretur
libertatē. Probatur minor: ideò præmo-
tio ab intrinseco necessaria continet
substantiā actus, & modū illius, quia est
ab intrinseco efficax; sed licet præmo-
tio ab intrinseco necessaria esset neces-
saria, vt *quod*, & vt *quo*, esset ab intrin-
seco efficax: ergo licet præmotio ab in-
trinseco necessaria esset necessaria, vt
quod, & vt *quo*, contineret substantiam
actus, & modū illius. Maior autē vide-
tur apud Ill. God. manifestas: ideò nam-
que physica præmotio contineret sub-
stantiā actus, & modū illius, quia est ab
intrinseco necessaria; sed præmotio ab
intrinseco necessaria est physica præ-
motio: ergo ideò præmotio ab intrin-
seco necessaria continet substantiam
actus, & modum illius, quia est ab in-
trinseco efficax.

Impugnatur 2, & meo videri vrgen-
tius: ergo si causa secunda necessario
moveretur à prima motione necessaria
vt *quo*, causa secunda necessario move-
ret. Atqui data hypotesi moveretur
motione necessaria vt *quo*: ergo data
hypotesi causa secunda necessario mo-
veretur. Probatur minor: data hypotesi
moveretur motione à Deo collata per
modū naturæ: ergo data hypotesi mo-
veretur motione necessaria vt *quo*. An-
tecedens claret; nā illa motio confer-
tur à Deo agente per modū naturæ,
quod etiā concedit Ill. God. n. 17. &
18. Consequentia probatur: si causa se-
cunda moveretur motione necessaria

13.
Consequē-
tia proba-
tur.

14.
Impugna-
tur 2.

necessitate per modū naturæ, moveretur motione necessaria vt *quo*; sed hoc ipso, quod moveatur motione à Deo collata necessario necessitate per modū naturæ, motione necessaria necessitate per modū naturæ moveretur: ergo motione necessaria vt *quo* moveretur data hypotēsi. Maior huius syllogismi conceditur ab Ill. God. n. 18, ab omnibusque debet admitti, & claritatis gratia probatur: si causa secunda moveretur iudicio determinato (quod apud Ill. God. n. 11. & 12. est motio necessaria necessitate per modū naturæ) moveretur motione necessaria vt *quo*: ergo vera est maior.

15.
*Minor
probat*

Minor autē, in qua est difficultas, & ab Ill. God. negata, ex eius doctrina à paritate probatur: hoc ipso, quod causa secunda moveatur motione à Deo collata necessario necessitate infallibilitatis, movetur motione necessaria necessitate infallibilitatis vt *quo*: ergo similiter. Antecedens est omnium Thomistarū asserentiū: voluntatē esse motam ad amorē prae odio, vel è contra, necessario necessitate infallibilitatis vt *quo*, quia motio à Deo collata est ab intrinseco efficax, & consequenter infallibilis. Consequentia paritate videtur certissima: nam nō minus motio necessaria necessitate infallibilitatis infert actum necessarium tali necessitate, vt *quo*, ac motio necessaria necessitate per modum naturæ infert actum necessarium necessitate per modum naturæ, vt *quo*.

16.
*Antecedens
probat*

Sed vltra hoc probatur dictū antecedens: si causa secunda mota motione à Deo collata necessario necessitate infallibilitatis, non moveretur motione necessaria necessitate infallibilitatis vt *quo*, hæc sequerentur. Primo: quod motio à Deo collata necessario necessitate infallibilitatis, esset fallibilis, vt *quo*, consequenterque posset voluntas in sensu cōposito impedire actū, & ponere negationē illius, quod est contra Ill. God. n. 203 & ratio est: nam quia prae motio necessaria necessitate naturæ non est sic necessaria vt *quo*, po-

test voluntas iuxta ipsum in sensu cōposito impedire necessitatem actus, & ponere negationem necessitatis illius. Sequeretur secundo: quod prædicta motio non esset efficax ab intrinseco, consequenterque non contineret substantiā actus, & modū illius, quod est contra solutionem Ill. God. Tertio: quod illa motio non esset necessaria necessitate suppositionis, cuius oppositum concedit Ill. God. in solutione cōfirmationis: ergo vera est supra positū antecedens, scilicet, hoc ipso, quod causa secunda moveatur motione à Deo collata necessario necessitate infallibilitatis, movetur motione necessaria necessitate infallibilitatis vt *quo*.

Ex his itaque impugnatur 3. supra posita solutio Ill. God: motio ab intrinseco efficax, seu infallibilis est necessaria necessitate infallibilitatis, non solum vt *quod*, sed etiam vt *quo*: ergo pariter: motio ab intrinseco necessaria necessitate per modū naturæ est hac necessitate necessaria, non solum vt *quod* sed etiam vt *quo*: ergo ruit solutio Ill. God. Secunda consequentia ex prima, infertur. Prima autem vi paritatis notoria videtur. Antecedens patet ex dictis *num. anteced.* & vltra roboratur: nam motio ab intrinseco efficax, seu infallibilis est infallibilis omnimodo infallibilitatis; alioquin dabilis esset alia motio magis efficax, seu infallibilis in linea infallibilitatis, & tunc de illa argumentum formarem: ergo verum est antecedens.

17.
*Impugna
tur 3.*

Impugnatur 4: motio necessaria necessitate suppositionis est sic necessaria, non solum vt *quod*, sed etiam vt *quo*: ergo similiter: motio necessaria necessitate simpliciter est sic necessaria, non solum vt *quod*, sed etiam vt *quo*. Consequentia paritate constat. Antecedens patet: quia si motio necessaria necessitate suppositionis non esset vt *quod*, & vt *quo* sic necessaria, actus elicited per hanc motionem non esset necessarius necessitate suppositionis, quod est falsum. Summo nunc; atqui motio à Deo collata per modum

18.
*Impugna
tur 4.*

naturæ est necessaria necessitate simpliciter : ergo ut *quod*, & ut *quo* est sic necessaria: ergo ruit solutio, quam tradit Ill. God. tam ad probationem, quam ad confirmationem.

19.
Impugnatur 5. ad hominem contra Ill. Godoy.

Impugnatur quinto ad hominem contra Ill. Godoy: actus elicitus à voluntate creata, ut motus à Deo necessario movente, est necessarius necessitate per modum naturæ, consideratus prout à Deo: ergo motio illa divina esset necessaria necessitate per modum naturæ, ut *quod*, & ut *quo*. Antecedens est Ill. Godoy num. 18. in responsione ad quandam instantiā. Consequentia probatur: si motio illa divina non esset necessaria necessitate per modum naturæ, ut *quod*, & ut *quo*, actus elicitus à voluntate creata, ut motus à Deo necessario movente, non esset necessarius necessitate per modum naturæ, consideratus prout à Deo; sed iuxta Ill. Godoy actus elicitus à voluntate creata, ut motus à Deo necessario movente, est necessarius necessitate per modum naturæ, consideratus prout à Deo: ergo motio illa divina esset necessaria necessitate per modum naturæ, ut *quod*, & ut *quo*. Probatur maior: si illa motio divina non esset necessaria necessitate per modum naturæ, ut *quo*, talis actus, consideratus prout à Deo, esset liber: ergo si motio illa divina non esset necessaria necessitate per modum naturæ, ut *quod*, & ut *quo*, actus elicitus à voluntate creata, ut motus à Deo necessario movente, non esset necessarius necessitate per modum naturæ, consideratus prout à Deo. Probatur antecedens: ideo actus elicitus à voluntate creata, ut motus à Deo necessario movente, est liber, prout à Deo consideratus, quia motio Dei est libera, ut *quo*; sed si illa motio divina non esset necessaria necessitate per modum naturæ, ut *quo*, esset libera ut *quo*: ergo si illa motio divina non esset necessaria necessitate per modum naturæ, ut *quo*, talis actus, consideratus prout à Deo, esset liber. Maior est universaliter vera. Minor est

Ill. God. n. 16. in responsione ad nostram probationem. Consequentia apparet legitima.

Declaratur hoc formando impugnationem ab opposito: motio illa necessaria per modum naturæ, qua Deus moveret voluntatem creatam ad actum, esset libera, ut *quo* iuxta solutionem Ill. God: ergo actus ille, prout consideratus à Deo, esset liber, quod est contra Ill. Godoy num. 18. ita loquente: *Itaque talis actus consideratus tunc prout à Deo, esset necessarius necessitate per modum naturæ*. Consequentia probatur: ideo actus liber à voluntate creata de facto elicitus, est etiam liber, consideratus prout à Deo, quia motio, qua de facto Deus movet voluntatem creatam ad actum, est libera ut *quo*; sed motio illa necessaria per modum naturæ, qua Deus moveret voluntatem creatam ad actum, esset libera, ut *quo* iuxta solutionem Ill. Godoy: ergo actus ille, prout consideratus à Deo, esset liber.

20.
Declaratur.

Impugnatur denique solutio Ill. Godoy, aliter efformando nostram probationem: impossibile est, quod causa secunda operetur, nisi pramota à causa prima operante sub universaliori ratione: ergo impossibile est, quod causa secunda operetur liberè, causa prima necessario operante. Antecedens patet: causa enim, quo universalior est, eo operatur sub universaliori ratione; sed impossibile est, quod causa secunda operetur, nisi pramota à causa prima: ergo etiam impossibile est, quod causa secunda operetur, nisi pramota à causa prima operante sub universaliori ratione. Verum igitur est antecedens. Consequentia vero probatur: si causa secunda operaretur liberè, causa prima necessario operante, causa prima non operaretur sub universaliori ratione; sed per te impossibile est, quod causa secunda operetur, nisi pramota à causa prima operante sub universaliori ratione: ergo impossibile est, quod causa secunda operetur liberè, causa prima necessario operante. Pro-

21.
Impugnatur denique solutio Ill. Godoy.

batur maior: causa operans cū potestate super vtrumque actum, scilicet, super velle, & non velle, seu nolle, operatur sub vniuersaliori ratione, quā causa operans sine potestate prædicta; atqui si causa secunda operaretur liberè, causa prima necessario operante, causa prima non operaretur cum prædicta potestate; benè verò causa secunda, vt est de se manifestum: ergo si causa secunda operaretur liberè, causa prima necessario operante, causa prima non operaretur sub vniuersaliori ratione.

22.
Prob. 2.
conclusio.

Probat 2. conclusio: in bona consequentia, si antecedens est necessariū, consequens etiam est necessarium: ergo si antecedens est necessarium absolutè, & simpliciter, consequens etiam absolutè, & simpliciter necessarium erit; at ista consequentia est bona: *Deus præmouet voluntatem creatam: ergo voluntas creata operatur*; & in tali casu antecedens est necessarium absolutè, & simpliciter: ergo & consequens absolutè, & simpliciter necessarium esset, & consequenter actus liber esse non posset.

23.
Respondet
Ill. Godoy

Respondet Ill. God. n. 30. concessio antecedenti, distinguendo consequens: si antecedens, quod necessarium ponitur, causet, & inferat libertatem in consequenti illato, negat consequentiam; si talem libertatem non inferat, concedit consequentiam; & quia præmotio Dei, quæ in tali casu necessaria supponitur, connotat, & infert libertatem in actu, qui importatur ex parte consequentis; consequens fit, quod in consequenti non sit necessitas per modum naturæ, quæ vocatur necessitas simpliciter, & opponitur libertati, sed solum necessarium necessitate infallibilitatis, quæ cum libertate compatitur. Cæterum hæc solutio tot patitur impugnationes, quot præcedens, neque aliquid videtur addendum.

Solutio
hæc impug-
nata
manet.

24.
Prob. 3.
Conclusio.

Probat 3. conclusio: causa perfectè omnipotens, a nulloque impedibilis, & necessario operans, necessario ponit in esse quemcumque effectum; sed Deus est huiusmodi ex hypoteli: ergo

omne effectum suum ponit in esse necessario. Atqui effectus causarū secundarū sunt effectus causæ primæ: ergo si Deus ageret necessario, omnes effectus causarū secundarum necessario evenirent: ergo nulla daretur contingentia: ergo si prima causa ex necessitate naturæ operaretur, non posset nostra voluntas liberè operari. Maior est evidens, & ab Ill. God. concessa, vt claret ex dictis n. 20. Minor est innegabilis. Consequentia optimè inferitur. Susūpta constans est apud omnes Theologos, qui cū Philosophis asserunt: Deū ad omnes effectus creatos partialiter concurrere vera causalitate, sine qua ille effectus non haberent esse. Consequentia sunt legitimæ.

Hanc rationē sibi nō obiecit Ill. God, ad eā tamen (attendendo ad doctrinā quā tradit n. 9. scilicet: quod *in casu prædicto cum efficacia voluntatis diuinæ esset adiuncta suauitas, qua se attemperaret cum voluntate creata*) respondere potest responsione Caietani, nēpè, negando maiore, cuius ratio est: nam motio primæ causæ, dum recipitur in secunda causa, modificatur secundum modum agendi causæ secundæ. Vndè si causa secunda liberè & cōtingentè agit, concursus, & motio primæ causæ mouet eā ad agendū liberè, & cōtingentè: si secunda causa agit necessario, mouet eam ad agendū necessario. Vndè dato, quod prima causa moueret necessario, nō tamē sequeretur, causā secundā necessario motā à prima, agere, & mouere postea alias necessario, sed sequeretur solū, eam agere secundum modum suæ naturæ, vndè cum sit libera, & contingens, liberè, & cōtingentè operaretur.

25.
Respondet
bis ex do-
ctrina Ill.
Godoy.

Cæterum hæc solutio easdē impugnationes patitur, ac præcedēs, & vt cōtra ipsā faciliè efformari possint, duplicè hic breuiter formalizabo. Cōtra 1: cum motione necessaria per modum naturæ nequit adiungi suauitas, qua Deus se attemperaret modo, quæ agentia libera exposcunt: ergo ruit doctrina Ill. Godoy, & consequenter solu-

26.
Contra 1.

sio in ipsa fundata. Probatur antecedens: cum motione necessaria per modum naturæ nequit adiungi suavitas, qua Deus se attemperaret modo, quem agentia libera exposcunt, quin motio necessaria per modum naturæ sit libera, *vt quo*; sed talis motio nequit esse libera, *vt quo*: ergo cum motione necessaria per modum naturæ nequit adiungi suavitas, qua Deus se attemperaret modo, quæ agentia libera exposcunt. Maior est doctrina Ill. God. iā relata, ipsamque contra ipsū convincit paritas de motione efficaci, qua ipse utitur ad firmandā attemperationem. Minor probata manet per dicta à n. 13. *Usque ad 20.* Cōsequentia inferitur.

Contra 2: ideò iuxta Ill. God. cum motione necessaria per modum naturæ adiungitur suavitas, qua Deus se attemperaret modo, quæ agentia libera exposcunt, quia motio necessaria per modum naturæ continet substantiā actus, & modum illius: ergo licet motio necessaria per modum naturæ esset necessaria *vt quod*, & *vt quo*, non tolleretur libertatem, quod est contra Ill. God. Antecedens, & consequentia probata manet n. 12. & 13. redditque contra Ill. God. argumentū prædictū. Vltra hæc tamen amplius est prædicta solutio reiicienda, *vt plus illius falsitas appareat.*

Contra 3, & omitto, quod motio causæ primæ recipiatur in causa secunda, quod falsū est in nostris principiis; recipitur namque in effectu, consequenterque à causa secunda modificari nequit. Hoc enim omisso; sic arguo: motio Dei, siue illius cōcursus in causa secunda receptus non est determinabilis à causa secunda: ergo nequit ab illa modificari: ergo ruit solutio. Antecedens est cōmunis doctrina Thomistarū, & Ill. God. contra Patres Societatis statuentes concursum Dei genericū, & determinabile à causa secunda. Consequentia probatur 1: nequit concursus Dei à causa secunda modificari, quin sit ab illa determinabilis; sed per te cōcursus Dei in causa secunda receptus non est determinabilis à causa secunda: ergo

nequit ab illa modificari. Probatur 2: concursus Dei in causa secunda receptus determinat secundum Ill. God. concursum causæ secundæ: ergo nequit ab illa modificari; repugnans namque videtur, quod id, quod aliud determinat, modificetur ab illo.

Contra 4: nam adhuc omisso, quod concursus Dei de facto modificetur à causa secunda; data tamen hypotesi nequit ab illa modificari: ergo solutio non est ad rem. Probatur antecedens 1: ideò concursus Dei de facto modificaretur à causa secunda, quia Deus de facto causis secundis se accommodat; sed data hypotesi nequireret Deus causis secundis se accommodare: ergo data hypotesi nequit ab illa modificari. Probatur minor: data hypotesi Deus ageret secundum ultimum suæ potentiae; alioquin non ageret ex necessitate naturæ; sed non stat, Deum agere secundum ultimum suæ potentiae, & causis secundis se accommodare, quia accommodare causis secundis est non agere secundum ultimum suæ potentiae: ergo data hypotesi nequireret Deus causis secundis se accommodare.

Probatur 2. idem antecedens: ideò concursus Dei modificaretur de facto à causa secunda, quia modificaretur secundum modum agendi causæ secundæ contingentis; sed data hypotesi nequit modificari secundum modum agendi causæ secundæ contingentis: ergo data hypotesi nequit ab illa modificari. Probatur minor: ideò concursus Dei modificaretur de facto secundum modum agendi causæ secundæ contingentis, quia modus agendi Dei de facto est agere contingentè; sed data hypotesi modus agendi Dei non esset contingentè agere: ergo data hypotesi nequit modificari secundum modum agendi causæ secundæ contingentis. Consequentia tenet. Maior est certa; nā concursū Dei modificari secundum modum causæ secundæ contingentis, est agere modo, quo agit causa secunda contingens. Minor est ab Ill. God. cōcessa, cuius verba retulimus n. 22. & claret

Secundo.

29.

Contra 4.

Antecedens probatur 1.

30.

Probatur 2. antecedens.

ex suppositione, in qua procedit disputatio. Ex hoc denique inferitur, prædictâ modificationem destruere omnino modum agendi Dei in dictâ hypotese, & hæc est tertia probatio antecedentis suprà positi, quo ruit omnino allata solutio.

31.
*Probatur
4. conclusio.*

Probatur 4. conclusio: causa prima independentius, efficacius, & potentius concurret ad dandum esse effectui, quam causa secunda; ergo si causa prima dat necessitatē effectui, causa secunda impotens erit ad dandum effectui esse contingentem; alioquin causa secunda, quæ eū dependentia à prima; & minus efficaciter, minusque potentem concurret, impediret, & frustraret influxum causæ primæ independentem, efficaciorē, & potentiorē.

32.
*Respondet
bis ex doctrina
Ill. Godoy.*

Hanc rationē nō tetigit Ill. God, ad ipsamque (omissa solutione de modificatione causæ primæ à secunda, quæ reiecta manet n. 27. & seqq. responderi potest doctrina ab ipso tradita n. 18, scilicet, negando consequentiā, nec ex hoc inferitur, quod causa secunda impediret, vel frustraret influxum causæ primæ, quia effectus data hypotese esset necessarius necessitate per modum naturæ consideratus prout à Deo; prout verò à causa secunda esset liber; seu contingens, quia solum est necessarius necessitate infallibilitatis.

33.
*Impugnatur
hæc
responsio.*

Sed licet hæc solutio nulla sit ex superius dictis; de nobis tamē contra ipsā insurgo: repugnat, quod effectus consideratus, prout à Deo, sit necessarius necessitate per modum naturæ, & consideratus, prout à causa secunda, sit contingens: ergo ruit solutio. Probatur antecedens: esse necessariū necessitate per modum naturæ, & esse contingens nequeunt inesse eidem subiecto, neque ab eodem, neque à diversis agentibus: ergo repugnat, quod effectus consideratus, prout à Deo, sit necessarius necessitate per modum naturæ, & consideratus, prout à causa secunda, sit contingens. Probatur antecedens: extrema contradictoriè opposita nequeunt inesse eidem diviso, neque ab eodem, neque à diver-

sis agentibus; sed esse necessariū necessitate per modum naturæ; & esse contingens sunt extrema contradictoriè opposita: ergo esse necessariū necessitate per modum naturæ, & esse contingens nequeunt inesse eidem subiecto, neque ab eodem, neque à diversis agentibus. Maior patet in rationalitate, & irrationalitate, & ex his vniuersaliter in quibuscumque extremis contradictoriè oppositis.

Minor verò indubitata videtur in opinione vtriusque Doctoris Angelici, scilicet, & Subtilis; nam D. Thomas, & cum eo omnes eius discipuli dividunt principium activum in necessarium, & contingens, tanquam in extrema contradictoriè opposita: ergo esse necessarium necessitate per modum naturæ, & esse contingens sunt extrema contradictoriè opposita. Deinde iuxta opinionem Thomistarū textu Gonet tom. 4. disp. 9. art. 4. n. 106. esse in se, & esse in alio sunt duo modi, ita inter se oppositi, ut unus, saltem virtualiter, dicat negationem alterius; sed non minus opponuntur esse necessarium necessitate per modum naturæ, & esse contingens: ergo esse necessarium necessitate per modum naturæ, & esse contingens sunt duo modi ita inter se oppositi, ut unus saltem virtualiter dicat negationem alterius: ergo esse necessarium necessitate per modum naturæ, & esse contingens sunt extrema contradictoriè opposita. In opinione verò Doctoris Subtilis est indubitata prædicta minor; esse namque naturale, & liberum contradictoriè opponuntur: ergo & esse necessarium necessitate per modum naturæ, & esse contingens sunt duo extrema contradictoriè opposita.

Probatur 5. conclusio: voluntas creata operaretur in quantum mota à Deo, & illius motioni subordinata: ergo operatio voluntatis creata sequitur naturam motionis divinæ, illique subordinatur; atqui repugnat, quod ex vi motionis necessariæ per modum naturæ sequatur operatio libera: ergo ex motione necessaria per modum natura-

34.
*Minor,
probatur
I.*

Secundo.

35.
*Prob. 5.
conclusio.*

nequit sequi operatio libera. Tunc sic; sed motio divina, cui voluntas divina subordinatur, & vi cuius operatur, esset necessaria per modum naturæ in data hypotesi: ergo in hac hypotesi nequit sequi libera operatio: ergo si Deus operaretur ex necessitate naturæ, creatura agere liberè non posset.

36.

Nec valet, si dicat Ill. God, motionem divinam esse liberam, *ut quo*, quia hoc iam impugnatum manet à num. 12. *usque ad* 22, ex quibus impugnationibus notetur impugnatio ad hominem posita n. 19. & 20, quia valdè virgere videtur. Si autem dicat Ill. Godoy: operationem voluntatis creatæ non sequi principaliter ex natura motionis, sed libertatem participare à voluntate creatæ, quod videtur insinuare per ab ipso dicta n. 18. & n. 4. in probatione suæ conclusionis de duabus causis, ex quibus, si una libera est, effectus dicitur liber à libertate illius. Si autem sic respondeat Ill. God.

*Si dicat
Ill. Godoy*

37.

*Contra,
& probatur
6. conclusio
destruendo
fundamētū
Ill. Godoy.*

Contra ipsum infurgo, & simul probatur 6. nostra conclusio destruendo fundamentum Ill. God: effectus procedens à duplici causa, altera necessario operante, & altera indifferenti, & contingenti, est liber, & contingens respectu istius, & si respectu alterius necessarius sit: ergo effectus procedens à Deo necessario operante, & à creatura, quæ est causa indifferens, esset liber respectu istius, & si respectu Dei esset necessarius. Totum est Ill. God. n. 4. cit. Infero nunc 1. contra ipsum: ergo effectus liber productus non tribueretur principaliter à Deo. Hanc consequentiā concedet Ill. God. vi solutionis allatæ; sed de ipso dicere possum, quod de Suar. ait Navarr. cit. *§. in fine*, scilicet, quod incidit in absurdū maximū, & ab Scholis explodendum, nempe, quod operari liberè, quod est maxima perfectio non tribuatur principaliter Deo. Infero 2: ergo effectus liberè productus tribueretur voluntati creatæ, ut non subordinatæ motioni divinæ, quod est in idē incidere absurdum, ab omnibus que vitandum, maximè ab Ill. God, & suis,

qui, ut salvent in Deo rationem causæ primæ, physicas præmotiones substinent.

Probatur deniquè conclusio: quidquid producit à causis secundis, potest immediatè produci à prima, stante eadem entitate illius effectus, quam modo habet; sed tunc esset effectus cōtingens, sicut & modo: ergo habet contingentiam suam, non solum à causa secunda, sed etiā à prima. Confirmatur: multa Deus produxit immediatè, & modo etiā multa producit contingentè: ergo falsū est: omnē contingentiam provenire solū à causis secundis. Hanc probationē non tetigit Ill. Godoy, nec confirmationē; utraque tamen est Scoti. Nec video in doctrina Ill. God, quid possit ad ipsam responderi. Notetur tamen, quod quælibet solutio efficaciam illius non infringet, sed potius rationes Scoti confirmabit, ut ex responsione Caietani, & aliorum deducit optimè Faber in 1. distinct. 39. disp. 53. num. 37.

38.
*Probatur
7. conclusio.*

Confirmatur.

Ratio est: nam tam probatio, quam Scoti confirmatio, probant: contingentiam posse provenire à prima causa, & de facto aliquando ab ipsa sola provenire: ergo prima radix contingentiae non est causa secunda; alioquin nullo pacto posset provenire à causa prima, quod esse falsū videtur per Scoti rationes. Falsum itaque est: primam radicē contingentiae provenire à causis secundis tantū, quod est fundamentū Thomistarū, quo nititur Ill. God. ad substinendum, quod si causa prima ex necessitate naturæ operaretur, posset nostra voluntas liberè operari.

39.

§. III.

Contraria sententia Ill. Godoy cum suis fundamentis proponitur.

Contrarium huius conclusionis tenet Ill. God. loco suprā allegato, & contra illam arguit 1: n. 4: effectus procedens à duplici causa, altera necessario operante, & altera indifferenti,

40.
*Arguit
1. Ill. Godoy.*

& contingenti, est liber, & contingens respectu illius, & si respectu alterius necessarius sit, ut in casu posito, etsi prima causa ageret necessario, secunda esset indifferens, & ut talis per concursum divinū ad agendum applicata, & cōpleta: ergo actus ab ea egrediens esset liber respectu illius. Discursus tenet. Minor videtur certa: supponit nāque, Deum præstare eundē concursum voluntati creatæ, quem exhibet modo; at concursus, quem modo illi præstat, applicat, & complet ad operandū voluntatē creatā, ut indifferētē: ergo & ille, quē tunc exhiberet, eā, ut indifferētem, compleret. Maiorē autē probat Ill. God. n. 7: quando ad esse alicuius effectus duo sunt necessaria, quolibet deficiente; vel potente deficere, effectus deficit, vel deficere potest; atqui ad actū voluntatis creatæ necessario exiguntur, & concursus ipsius voluntatis, & concursus divinus, & cōcurfus voluntatis creatæ posset deficere: ergo quāvis divinus cōcurfus esset necessarius, actus tamē posset deficere; & cōsequentē foret liber, & contingens.

Respondeo 1. ad argumentum negando minorem quoad utrāque partē; falsum namque est, quod stante suppositione, quod causa prima necessario ageret, secunda esset indifferens, ut manet dictū n. 6. & probabimus §. sequenti. Imò, quando stante suppositione, quod causa prima necessario ageret, secunda esset indifferens intrinsicē; non tamen quantū ad vsum; quia licet libertas sit essentialis voluntati; non tamen vsum; & hoc sufficit, ut stante suppositione prædicta nequeat causa secunda liberē agere. Vndē iuxta hanc doctrinam, vel nego absolutē minorē; vel ipsam distinguo: in casu posito, & si prima causa necessario ageret, secunda esset indifferens intrinsicē omitto minorem; quoad vsum nego minorem, & consequentiam; quia ut actus ab ea egrediens sit liber respectu illius, debet esse libera quoad vsum, ut ex terminis claret. Falsa igitur est prima pars minoris.

Deindē falsum est, quod stante suppositione, quod causa prima necessario ageret, secunda ut indifferens per concursum divinū applicaretur ad agendū, quia falsum est, Deum data hypotesi præstare voluntati creatæ eundem concursum, quem modo exhibet, ut constat ex dictis n. 8, & probabimus infra, dum tertiam conclusionem probemus. Falsa igitur est secunda pars minoris argumenti Ill. God; & illius probatio. Caterū vltra hæc, quæ falso ab Ill. God. supponuntur.

Respondeo 2. ad argumentum distinguendo maiorem: effectus procedens à duplici causa, altera necessario operante, & non necessitante, & altera indifferenti, & contingenti est liber, & contingens respectu illius, & si respectu alterius necessarius sit concedo maiorem; altera necessario operante, & necessitante aliam causam nego maiorem, ad cuius probationem, nego etiā vltimam partem minoris, quia data hypotesi concursus voluntatis creatæ esset necessarius ob dicta in discursu disputationis.

Ill. God. infra n. 8, intendit probare: concursum voluntatis creatæ esse liberum in data hypotesi, quia morio, qua causa secunda moveretur à prima, esset eiusdem rationis cum illa, quam de facto confert voluntas divina voluntati creatæ, ut liberē agat, quod ipse supponit. Caterū hoc esse falsum, satis constat ex dictis n. 42. Aliud autem non adducit pro impugnacione nostræ solutionis, nec ipsam tradit. Pro ipso verò.

Replicabis 1. contra prædictam solutionem: in prædicto casu effectus esset productus à duplici causa, altera necessaria, & non necessitante: ergo ruit nostra solutio. Probatur antecedens: effectus in tali casu esset productus à causa necessaria non impediēte concursum alterius causæ; sed causa non impediēis concursum alterius causæ, non est causa necessitans: ergo in prædicto casu effectus esset productus à duplici causa altera necessaria, &

42.
Quoad 2

43.
Repōd. 2.
ad argumentum.

Ad prob.
maioris.

44.

45.
Replicabis 1. pro
Ill. Godoy

Prob. maiorem.

41.
Respondeo
1. negando min.
quoad 1. part.

Respondeo

non necessitate. Respondeo distinguendo maiorem: effectus esset productus à causa necessaria non impediens concursus quoad rem concedo maiorem; quoad modum nego maiorem; distinguo minorem: causa necessaria non impediens nec quoad rem, nec quoad modum concedo minorem; quoad modum, & si non quoad rem nego minorem, & consequentiam.

46.

Contra.

Contra: sed in prædicto casu causa necessaria non esset causa impediens quoad modum: ergo ruit solutio. Probat minor: in tali casu adhuc arbitrium creatum maneret cum potentia deficientiæ; sed manens cum prædicta potentia non est impeditus quoad modum: ergo in prædicto casu causa necessaria non esset causa impediens quoad modum. Respondeo distinguendo maiorem: cum potentia expedita, & proxima nego maiorem; impedita, & remota transeat maior. Distinguo minorem: dum manet cum potentia proxima, & expedita concedo minorem; impedita, & remota nego minorem, & consequentiam.

47.

Contra.

Contra: sed in tali casu manet cum potentia deficientiæ non impedita: ergo ruit solutio. Probat minor: maneret cum potentia efficientiæ non impedita; sed potentia efficientiæ arbitrij creati est potentia deficientiæ: ergo in tali casu manet cum potentia deficientiæ non impedita. Respondeo permitiendo maiorem (nam etiam est falsa) distinguendo minorem: potentia efficientiæ arbitrij creati est potentia deficientiæ ratione modi agendi prædictæ potentiæ concedo minorem; ratione essentiali facultatis agendi nego minorem, & consequentiam. Itaque potentia arbitrij, sicut, & libertas est duplex: alia essentialis ipsius facultatis; alia modificans ipsam facultatem; illa non est præcisè potentia deficientiæ; nam essentialis libertas non constituitur per hoc, quod possit deficere, vel non deficere; sed per hoc, quod potentia, seu voluntas, eo quod voluntas est, sit principium determinativum sui.

Explicatur.

Secunda modificat talem potentiam ad modum agendi contingentem, & hæc est potentia deficientiæ, quæ non exercetur, nisi stantibus omnibus requisitis ad contingentiam, & cum concursus in differens, & liber causæ primæ sit unum, & præcipuum requisitum ad talē contingentiam, non stante illo concursu libero non stat hæc contingentia. Cum igitur in prædicto casu concursus causæ primæ esset necessarius: nec ergo concursus causæ secundæ in modo agendi esset contingens.

Replicabis 2. pro Ill. God: effectus procedens à duplici causa; altera necessaria, & altera libera, totus effectus est liber: ergo causa necessaria non est necessitans aliam causam: ergo ruit solutio. Probat antecedens: effectus procedens ab obiecto, & voluntate, procedit à duplici causa, altera necessaria, & altera libera; sed totus effectus est liber: ergo effectus procedens à duplici causa, altera necessaria, & altera libera, totus effectus est liber. Consequentia tenet. Maior est certa; nam obiectum concurret naturaliter, & voluntas liberè. Minor verò est Scoti quodlib. 16. asserentis: quod quando plures causæ concurrunt ad producendum aliquem effectum, ut hic sit liber, sufficit, quod aliqua causa sit libera, & exemplum ponit in effectu ab obiecto, & voluntate procedente.

Respondeo 1. distinguendo antecedens: effectus procedens à duplici causa, altera necessaria, & altera libera, totus effectus est liber, quando causa principalis est libera concedo antecedens; quando causa principalis est necessaria nego antecedens, & distinguo consequens: ergo causa necessaria minus principalis non est necessitans aliam causam concedo consequentiam; causa necessaria magis principalis nego consequentiam, & subillatam. Ad probationem antecedentis distinguo maiorem: effectus procedens ab obiecto, & voluntate, procedit à duplici causa, altera necessaria, & altera libera, causaque libera est causa principalis.

48.

*Replicabis 2. pro Ill. Godoy**Probat antecedens*

49.

*Respondeo 1.**Ad prob. antecedentis.*

concedo maiorem; & causa necessaria est causa principalis nego maiorem, & concessa minori, distinguo consequens distinctione data.

50.
Explica-
tur.

Itaque verum est, quod ex duabus causis, altera necessaria, & altera libera, effectus liber procedit, quando causa libera est causa principalis, ut de actu ab obiecto, & voluntate procedente concedit Scotus *cit.* eo, quod voluntas est causa principalis actus; ceterum in data hypotesi causa principalis esset necessaria, scilicet, prima; unde nec replica tenet, nec probatio urget. Ex hacque disparitate deducitur ratio, quare causa necessaria sit, vel non sit necessitans aliam causam. Quando enim causa necessaria non est causa principalis, est necessaria, & non necessitans; quando vero est causa principalis, ut est in casu questionis causa prima, est necessaria, & necessitans, quod amplius clarebit retorsione sequenti.

51.
Retor-
queo re-
plicam.

Retorqueo replicam: effectus procedens à duplici causa, altera necessaria, & altera libera, totus effectus est liber, quando causa libera est causa principalis: ergo quando causa necessaria est causa principalis, totus effectus est necessarius. Consequentia paritate videtur nota. Atqui in data hypotesi causa necessaria, scilicet, prima, est causa principalis, ut est apud omnes certum: ergo data hypotesi effectus procedens à duplici causa, altera necessaria, scilicet, prima, & altera libera, nempe, secunda, totus effectus est necessarius.

52.
Respond.
ad 2. re-
plicam.

Respondeo 2. aliter distinguendo antecedens: effectus procedens à duplici causa, altera necessaria, & altera libera, totus effectus est liber, quando causa libera agit, ut mota à causa necessaria nego antecedens; quando non agit, ut mota à causa necessaria concedo antecedens, & distinguo consequens: ergo causa necessaria non est necessitans aliam causam, quando altera causa non agit, ut mota à causa necessaria concedo consequentiam; quando agit, ut mota à causa necessaria

nego consequentiam. Ad probationem antecedentis distinguo maiorem: effectus procedens ab obiecto, & voluntate, procedit à duplici causa, altera necessaria, & altera libera, causaque libera, nempe, voluntas agit, ut mota à causa necessaria, scilicet, ab obiecto nego maiorem; & non agit, ut ab illa mota concedo maiorem, & concessa minori, distinguo consequens, ut distinxi.

Ad pro-
bat. ante-
cedentis.

53.
Explica-
tur.

Itaque certum est, quod ex duabus causis, altera necessaria, & altera libera, effectus liber procedit, quando causa libera non agit, ut mota à causa necessaria, ut de actu ab obiecto, & voluntate procedente concedit Scotus, eo, quod voluntas non agit, ut mota ab obiecto quia licet sit mota ab obiecto, non tamen est movens mota, ut egregie declarat Doctor Subtilis in 2. dist. 3. q. 8. Ceterum in data hypotesi causa secunda ageret, ut mota à causa necessaria; talis enim esset tunc causa prima. Unde nec valet replica, nec tenet probatio. Ex hacque disparitate deducitur etiam ratio, cur causa necessaria sit, vel non sit necessitans causam liberam. Quando enim causa libera non agit, ut mota à causa necessaria, causa necessaria non est necessitans; quando vero causa libera agit, ut mota à causa necessaria, ut est in casu questionis, tunc causa necessaria est necessitans causam liberam, ut clarebit etiam retorsione sequenti.

54.
Retor-
queo re-
plicam.

Retorqueo denique replicam: effectus procedens à duplici causa, altera necessaria, & altera libera, totus effectus est liber, quando causa libera non agit, ut mota à causa necessaria: ergo quando causa libera agit, ut mota à causa necessaria, totus effectus est necessarius. Consequentia indubia paritate videtur. Summo nunc: atqui in data hypotesi causa libera, scilicet, secunda, ageret, ut mota à prima, quae necessaria esset: ergo data hypotesi effectus procedens à duplici causa, altera necessaria, nempe, prima, & altera libera, scilicet, secunda, totus effectus esset necessarius. Ruit ergo supra posita replica.

55.

Replica-
bis 3. pro
Ill. Godoy

Replicabis tandem pro Ill. Godoy: effectus procedens à duplici causa, altera necessaria, & altera contingenti, est contingens: ergo causa necessaria non est necessitans causam contingentem: ergo ruit solutio. Probatur antecedens: conclusio procedens à duplici principio, necessario vno, & altero contingenti, est contingens: ergo effectus procedens à duplici causa, altera necessaria, & altera contingenti, est contingens. Hæc replica fundatur in illa regula, quod si aliqua propositio est necessaria, & aliqua contingens, conclusio debet esse contingens; ceterum hæc regula non habetur in regulis generalibus syllogismorum; sed solum illa, quod si una sit universalis, & altera particularis, conclusio sit particularis; & si una sit affirmativa, & altera negativa, conclusio sit negativa, quia conclusio sequitur debiliorem partem. Imò oppositum multoties est verum, quia multoties ex contingenti inferitur necessariū, ut dicitur in legibus bonæ argumentationis; ibi enim asseritur à Summulisticis, quod ex necessario non nisi necessariū inferatur; ex contingenti verò aliquando contingens, aliquando necessarium inferatur; v.g. ex eo, quod homo discurrat, quod est contingens, inferitur, quod sit rationalis, quod est necessarium. Vnde potest 1. responderi negando antecedens cum sua probatione, quo negato replica ruit.

Respōd. 1

56.

Respōd. 2

Ceterum data veritate illius regulæ. Respondeo 2. negando antecedens in sensu à nobis negato, & ad probationem distinguo antecedens: est contingens ratione formæ concedo antecedens; ratione materiæ nego antecedens, & consequentiam, quia hic non loquimur de contingentia, quæ ad logicam pertinet, sed de contingentia, quæ est differentia, vel modus intrinsecus principij activi. Respondeo 3. esse maximam disparitatem inter causalitatem præmissarum respectu conclusionis, & causalitatem primæ, & secundæ causæ respectu effectus contingentis; nam præmissæ, vel nullum influxum ha-

Respōd. 3

bent in conclusione, quatenus in forma syllogistica ordinantur; vel si aliquem habent, non est distinctus ab influxu, quem habet medium, quod includitur in illis; at causa prima, & secunda habent verum influxum in effectum, & distinctum vnius ab altera, quod notavit Faber cit. num. 36. & 37, & iuxta hanc responsionem concessio antecedenti probationis negatur consequentia ob disparitatem datam.

Respondeo denique conformius ad dicta distinguendo antecedens: effectus procedens à duplici causa, altera necessaria, & altera contingenti, est contingens, quando causa contingens non agit, ut mota à causa necessaria concedo antecedens; quando agit, ut mota à causa necessaria nego antecedens; ad cuius probationem omisso antecedenti, nego consequentiam; nam præmissa contingens non influit, ut mota à præmissa necessaria, quæ tunc esset causa prima. Quare non est ad rem paritas de syllogismo.

Denique, ut videatur argumentum Ill. Godoy in casu quæstionis non concludere, ultra retorsiones, quas patitur ex vtriusque à nobis dictis inter conclusionem probandam, ipsum retorqueo primo: effectus procedens à causa prima necessario operante, & à causa secunda indifferenti, & contingenti, est liber, & contingens respectu causæ secundæ, & si respectu causæ primæ necessarius sit: ergo totus effectus esset necessarius, & totus effectus potest esse, & non esse, quod implicationem involuit. Probatur consequentia: totus effectus esset à causa prima, & totus à causa secunda; sed per te respectu causæ primæ est necessarius; & respectu causæ secundæ est contingens: ergo totus effectus esset necessarius, & totus effectus posset esse, & non esse.

Retorqueo secundo argumentum Ill. Godoy: effectus procedens à causa prima necessario operante, & à causa secunda indifferenti, & contingenti,

57.
Respōd. 458.
Retor-
queo 1.
argumen-
tum Ill.
Godoy.59.
Secundo.

est

est liber, & contingens respectu causæ secundæ, & si respectu causæ primæ necessarius sit: ergo causa secunda non agit, ut mota à prima per influxum causæ primæ in secundam, quod est contra doctrinam Ill. Godoy. Probatur consequentia: influxus causæ primæ in secundam data hypotesi esset necessarius necessitate per modum naturæ; sed causa agens, ut mota per influxum necessarium necessitate per modum naturæ, debet agere necessario: ergo si causa secunda liberè agit, non agit, ut mota à prima per influxum causæ primæ in secundam.

60. Arguit 2. Ill. Godoy num. 9: ratio, ob quam modo cum efficacia voluntatis divinæ componitur libertas actualis voluntatis creatæ, est, quia cum efficacia iungitur suavitas, qua se attemperat modo, quem agentia libera exposcunt; at etiam in casu prædicto esset cum efficacia adiuncta suavitas, qua se attemperaret cum illa: ergo liberè ageret. Maior est communis doctrina Thomistarum, quam etiam Scottistæ (ait Ill. God.) tenentur admittere, qui non conciliant libertatem arbitrij cum efficacia gratiæ per recursum ad scientiam mediam. Minor verò probatur: nam exhiberet eundem concursum prævium, & simultaneum, quam exhibet modo, & sola esset diversitas in modo conferendi ipsum, & in actu interno voluntatis divinæ, qui necessarius esset, modo verò est liber: ergo se attemperaret, & eadem suavitate procederet.

61. Confirm. Urgetur ab eodem num. 10: nam in tali casu idem veller necessario voluntas divina, quod modo vult liberè; at modo vult liberè, & efficaciter actum voluntatis creatæ fieri, & liberè fieri, quo pacto à Thomistis cum Doctore Angelico creatæ libertas ad efficaciam voluntatis divinæ reducitur: ergo tunc necessario veller voluntas divina actum voluntatis nostræ fieri, & liberè fieri; & consequenter esset infallibile ratione efficacitæ divinæ, actum voluntatis no-

stræ esse liberè exequendum.

Respondeo ad argumentum ommissa maiori, negando minorem, & probationem, quia falsum est, quod data hypotesi voluntas divina exhiberet eundem concursum, quem exhibet modo, ut dictum est num. 8. & dicemus §. 5, & ratio est valde manifesta: nam nunc exhibet voluntati creatæ concursum liberum: data tamen hypotesi exhiberet concursum necessarium: ergo non eundem. Deinde retorqueo argumentum per dicta à num. 26. usque ad 31. Ad confirmationem respondeo 1. negando maiorem; quia modo vult esse liberam operationem, & liberum arbitrium, quod tunc non vellet esse, ut dicemus §. sequenti. Respondeo 2. distinguendo maiorem: in tali casu idem, quoad rem, & modum vellet necessario voluntas divina, quod modo vult liberè nego maiorem; idem quoad rem tantum, & non quoad modum concedo maiorem; & concessa minori, nego consequentiam. Respondeo 3. retorquendo confirmationem: in tali casu Deus vellet, actum voluntatis creatæ fieri eo modo, quo Deus illū faceret; sed in tali casu Deus necessario illum faceret: ergo illū necessario faceret voluntas creatæ. Probatur maior: nunc Deus vult, actum voluntatis creatæ fieri eo modo, quo Deus illū facit: ergo in tali casu Deus vellet, actum voluntatis creatæ fieri eo modo, quo Deus illum faceret.

Arguit 3. Ill. God. n. 11: implicat voluntatē creatā medio indifferenti iudicio operari necessario; at in casu disputationis, Deus cū illa concurreret medio iudicio indifferenti: ergo liberè moveretur. Discursus tenet. Minor supponitur; aliàs nō esset idē cōcurfus, ac modo exhibetur à Deo. Maior autem est communis Thomistarū doctrina in tract. de auxilijs, & suadetur 1. à paritate; voluntas namque regulata iudicio necessario non potest liberè operari: ergo regulata iudicio indifferenti non potest necessario operari.

62. Respond. ad argumentum

Retorqueo,

Ad confirmationem. respond. 1.

Secundo.

Tertio.

63. Arguit 3. Ill. Godoy.

Maior prob. 1.

64.

Secundo.

Tertio.

Secundo: quia actus voluntatis essentialiter pendet à iudicio rationis: ergo actus necessarius à iudicio necessario, & actus liber à iudicio libero essentialiter pendet. Tertio: quia implicat, poni actum voluntatis, nisi illius adsit obiectum; sed obiectum actus necessarij est bonum cognitum iudicio necessario: ergo implicat ferri in ipsum cognitum iudicio indifferenti. Denique illa minor suadetur: voluntas, vt libera reduplicativè, non potest elicere actum necessarium: ergo obiectum, vt obiectivè liberum, regulare non poterit ipsum; at obiectum iudicio indifferenti propositum est obiectivè liberum: ergo regulare nequit, prout sic, actum necessarium.

65.

Respōd. 1.
ad argumentum
negando maiorem
& omnes probationes.

Respondeo 1. ad argumentum: falsam esse maiorem cum omnibus suis probationibus; nam nihil certius in doctrina Magistri Subtilis, ab omnibus eius discipulis amplexa, quod intellectus non sit radix voluntatis, & consequenter, quod stante determinatione in intellectu stat in voluntate libertas, vt dicitur in libris de anima in tractatu de auxilijs, & in multis alijs locis Theologiæ. Cæterum hoc pro nunc omisso, & nunquam concessio. Respondeo 2. ad argumentum negando minorem, quam supponit Ill. Godoy, quia vt toties dictum est: in data hypotesi non esset idem concursus, ac modo exhibetur à Deo. Imò hæc suppositio est contradictoria cum suppositione in titulo disputationis explicata, vt probatum manet n. 8; ex quo manifestè sequitur, quod Ill. God. sua prima conclusione resolvit difficultatē per suppositiones contradictorias absorto nō imaginatā, vt exploratū est n. 2. & 3.

§. IV.

In prædicta hypotesi non mansurum
liberum arbitrium creatum,
probatur.

66.

2. Conclusio.

Secunda conclusio: Si Deus operaretur ad extra ex necessitate naturæ, non esset liberum arbitrium creatū.

Ita Scotus citat n. 9. estque contra Ill. God. n. 31. vbi oppositam statuit conclusionem; nostra tamen conclusio probatur 1: non stante in Deo libertate non stat libertas in creatura; sed non stat libertas in Deo agente de necessitate naturæ: ergo si Deus operaretur ad extra ex necessitate naturæ, nō esset liberū arbitrium creatū. Maior patet: nam voluntas creata, cum sit participata, debet supponere in Deo voluntatem imparticipatam.

Respondet Ill. God. n. 36. distinguendo maiorem: non stante in Deo libertate formaliter, nec eminentèr, non stat libertas in creatura concedit maiorem; non stante formaliter; benè verò eminentèr negat maiorem; similiter distinguit minorem, & negat consequentiam.

Contra: non stante in Deo libertate formaliter, non stat libertas in creatura; ergo ruit solutio. Probatur antecedens: non stante in Deo sapientia formaliter, non stat sapientia in creatura: ergo pariter: non stante in Deo libertate formaliter, non stat libertas in creatura. Consequentia patet: nam ideò primum colligitur, quia sapientia est perfectio simpliciter simplex, quæ eo ipso, quod non sit formaliter in Deo, nequit eminentèr in ipso inveniri; at hæc ratio pari efficacia in libertate militat; cum etiam sit perfectio simpliciter simplex: ergo etiam in libertate similis consequentia tenet.

Respondet Ill. Godoy num. 38. distinguendo antecedens: si supponatur manere Deum, & non esse sapientem formaliter negat antecedens; si non supponatur manere Deum concedit antecedens, & distinguit consequens eodem modo. Itaque, ait Ill. Godoy, sicut ista consequentia est bona: Non est sapientia formaliter in Deo: ergo non est sapientia in creatura: ita benè valet: Non est libertas formaliter in Deo: ergo nec in creatura est libertas; & sicut hæc non valet: Si Deus maneret, & non esset liber formaliter, non esset

Scotus.

Contra

Ill. God.

Prob. 1.

conclusio.

67.

Respōdet
Ill. God.

68.

Contra.

69.

Respōdet
Ill. God.

libertas creata: ita nec ista: si Deus maneret, & non esset formaliter sapiens, non esset in creatura sapientia; quia cū supponatur manere Deum, & consequenter summè perfectū esse, & omnē perfectionem simpliciter simplicem continentem absque eo, quod sit formaliter sapiens, fit consequenter, quod supponatur, sapientiam non esse perfectionem simpliciter simplicem; ac proinde posse in Deo contineri eminentè, quin inveniatur in illo formaliter.

70.
Contra.

Contra: si maneret Deus, & non esset formaliter liber, non esset libertas in creatura. ergo ruit solutio. Probatur antecedens: non stante in Deo libertate formaliter, vt de facto est, non stat libertas in creatura; sed de facto stat in Deo formaliter libertas: ergo si maneret Deus, & non esset formaliter liber, non esset libertas in creatura. Probatur maior: non stante in Deo ratione homini, vt de facto est, non staret homo: ergo similiter. Probatur consequentia: ideò non stante in Deo ratione hominis, vt de facto est, non staret homo, quia non stante, vt de facto est, nullo modo staret; sed non stante in Deo libertate, vt de facto est, nullo modo staret: ergo non stante in Deo libertate formaliter, vt de facto est, non stat libertas in creatura. Maior patet: nam Deus nequit esse homo, nisi eminentè, vt de facto est. Minor probatur: ideò non stante in Deo ratione hominis, vt de facto est, nullo modo staret, quia Deus nequit esse homo, nisi vt de facto est; sed Deus nequit esse liber, nisi vt de facto est: ergo non stante in Deo libertate, vt de facto est, nullo modo staret.

71.
*Responde-
bis ex do-
ctrina Ill.
Godoy.*

Respondebis ex doctrina Ill. God. num. 34. distinguendo minorem: sed Deus nequit esse liber in re, nisi vt de facto est concedit minorem; data hypotesi negat minorem, & consequentiam; quia data hypotesi libertas non esset perfectio simpliciter simplex, sed admixta imperfectione.

Contra: data hypotesi libertas non esset perfectio imperfectione admixta: ergo ruit solutio. Probatur antecedens: in hac hypotesi, scilicet, si Deus non esset eminentè homo, homo non esset perfectio sine imperfectione: ergo nec è contra. Antecedens est evidens. Consequentia paritate certissima; nam sicut ex ablatione libertatis formalis à Deo infert Ill. Godoy, Deum manere eminentè liberum; ita ex ablatione hominis eminentè à Deo potest quis inferre, Deum manere formaliter hominem.

72.
Contra.

Probatur 2. conclusio: si aliqua creatura est capax libertatis, maximè creatura intellectualis; sed si in Deo non est libertas, nec in creatura intellectuali esse potest: ergo in hypotesi, quod Deus ad extra operans necessario confingitur, impossibile apparet manere arbitrium, & libertatem creatam. Probatur minor: Deus est intellectualis per essentiam, creatura verò per participationem: ergo quidquid perfectionis imaginari potest, unde oriatur libertas, perfectissimo modo invenitur in Deo; & consequenter, si in ipso libertas non manet, nec in creatura intellectuali poterit inveniri.

73.
*Probatur
2. conclu-
sio.*

Respondet Ill. Godoy num. 40: hoc argumentum probare, quod de facto non inveniretur in creaturis libertas, si formaliter nō competere Deo; quia si Deus non esset liber, non maneret Deus; non autem probare in hypotesi impossibili, quod Deus maneret, & nō esset formaliter liber; quia cum in tali hypotesi, libertas non esset perfectio simpliciter, sed perfectio imperfectione admixta, repugnaret Deo ob summam perfectionem divinam: unde in tali casu radix libertatis non esset perfectio intellectualis naturæ provt sic sed perfectio talis, nempe, intellectualitatis creata, quæ est perfectio cum imperfectione involuta. Ceterum hæc solutio ex proximè dictis impugnata manet, & impugnatur per sequentem probationem.

74.
*Respondet
Ill. Godoy*

75.

Prob. 3.
conclusio,
& im-
pugnatur
solutio Ill.
Godoy.

Probatur deniquè conclusio destruendo doctrinam Ill. God: prædicta hypotesis tollit à Deo omnem libertatem, & non tollit, quod libertas sit perfectio simpliciter simplex: ergo ratione primi Deus nec eminentèr esset liber; & ratione secundi libertas non esset perfectio admixta imperfectione: ergo ratione vtriusque in prædicta hypotesi non maneret liberum arbitrium creatum. Hæc consequentia ab Ill. Godoy conceditur; nequit enim iuxta ipsum stare, libertatem esse perfectionem simpliciter simplicem, quin formaliter sit in Deo. Prima verò pars antecedentis probatur: hæc hypotesis: *si Deus non esset liber*, tollit à Deo omnem libertatem; sed hæc est hypotesis prædicta: ergo prædicta hypotesis tollit à Deo omnem libertatem. Probatur maior: hæc hypotesis: *si Deus non esset Deus*, tollit à Deo omnem Deitatem; item hæc hypotesis: *si Deus non esset homo*, tollit à Deo omnem rationem hominis: ergo hæc hypotesis, *si Deus non esset liber*, tollit à Deo omnem libertatem.

1. pars
anteced.
probatur.

76.

2. pars
probatur
1.

Probatur 1. secunda pars antecedentis: libertas de facto est ex sua ratione formali perfectio simpliciter simplex; sed prædicta hypotesis non tollit à libertate suam rationem formalem: ergo prædicta hypotesis non tollit, quod libertas sit perfectio simpliciter simplex. Probatur minor: prædicta hypotesis non tollit libertatem à creatura iuxta Ill. God: ergo prædicta hypotesis non tollit à libertate suam rationem formalem. Consequentia est manifesta; nam nequit libertas creata manere absque ratione formali illius. Probatur 2: hæc hypotesis: *si Deus non esset homo*, non tollit, quod homo sit perfectio admixta imperfectione: ergo pariter: hæc hypotesis: *si Deus operaretur ex necessitate naturæ*, non tollit, quod libertas sit perfectio simpliciter simplex.

Secundo

77.

Probatur deniquè vtrique simul pars antecedentis: hæc hypotesis: *si Deus operaretur ex necessitate naturæ*, facta

est ad investigandam contingentiam rerum; sed ad hanc investigandam nulla libertas in Deo debet supponi, & libertas, ut de facto est, debet supponi: ergo prædicta hypotesis tollit à Deo omnem libertatem, & non tollit, quod libertas sit perfectio simpliciter simplex. Probatur minor: nulla in Deo libertate supposita, & libertate, ut de facto est, admixta, manet disputationis resolutio circa contingentiam rerum: ergo ad investigandam contingentiam rerum nulla libertas in Deo debet supponi, & libertas, ut de facto est, supponi debet. Probatur antecedens in doctrina Ill. Godoy: nulla in Deo libertate supposita, & libertate, ut de facto est, admixta, manet opinio affirmativa Ill. Godoy, scilicet, manere liberum arbitrium creatum, quia manet efficacia divinæ voluntatis, quæ ab Ill. God. assignatur pro illius radice: ergo nulla in Deo libertate supposita, & libertate, ut de facto est, admixta, manet disputationis resolutio circa contingentiam rerum. Probatur etiam antecedens in doctrina Scoti: nulla in Deo libertate supposita, & libertate, ut de facto est, admixta, manet opinio negativa Magistri Subtilis, scilicet, non manere liberum arbitrium creatum, quia non manet in Deo libertas, quæ est radix intrinseca contingentiae rerum: ergo nulla in Deo libertate supposita, & libertate, ut de facto est, admixta, manet disputationis resolutio circa contingentiam rerum.

Et ex his solum manet argumentum Ill. Godoy; arguit enim num. 31. in hunc modum: si Deus ageret de necessitate naturæ, produceret necessario eisdem effectus, quos modo liberè producit; sed modo producit liberè liberum arbitrium creatum: ergo tunc illud necessario produceret. Minor, cum consequentia tenet. Maior probatur: contineret eosdè effectus possibiles, quos continet modo: ergo illos necessario produceret. Patet consequentia; quia causa naturaliter operans, necessario operatur totum, quod potest.

Probatur
vtrique
pars an-
teced.

Antece-
dens pro-
batur
in doctri-
na Ill. Go-
doy.

Probatur
anteced.
in doctri-
na Scoti.

78.

Arguit
Ill. Godoy

79.
Respondeo

Respondeo ad argumentum ex dictis negando maiorem, ad cuius probationem nego antecedens; quia in tali casu non maneret libertas creata intra statum possibilitatis, sed esset omnino implicans, & ratio est: quia cum libertas creata sit participata à libertate Dei, hac in Deo non stante, ut in casu supponitur, impossibilis est creata libertas, ut claret ex nostris probationibus.

80.
Replicat Ill. Godoy

Sed contra replicat Ill. God. infra num. 32: estò tunc Deus non maneret liber formalitèr, maneret tamen liber eminentèr; sicut de facto, & si non sit equus formalitèr, est tamen eminentèr equus; at hoc sufficit, ut libertas creata maneret possibilis, & participare posset libertatem, eminentèr existentem in Deo, ut in exemplo adducto conspiciatur: ergo non redderetur implicans arbitrium creatum, nec eius libertas. Hac tamen replica impugnata manet per dicta, ex quibus satis apparet, Deum in tali suppositione nullo modo liberum manere.

Impugnata manet hæc replica.

81.
Replicat Ill. Godoy

Sed adhuc replicat Ill. Godoy num. 34: nam eo modo, quo casus supponitur, libertas non esset perfectio simpliciter simplex: ergo in tali suppositione posset Deus manere liber eminentèr, & si non esset liber formalitèr. Consequentia manifestè colligitur. Antecedens autem probatur dupliciter. Primo: quia supponitur manere Deum; cum supponatur, ipsum naturalitèr operari; operatio autem ad esse sequatur: ergo supponitur ut summè perfectè existens; implicat enim ex primario conceptu terminorum, Deum esse, & summè perfectum non esse; atque ex consequenti formalitèr constitutus in illo omnem perfectionem simpliciter simplicem, in quo consistit ratio summè perfecti; at supponitur non continens libertatem formalitèr: ergo eo modo, quo casus supponitur, libertas non esset perfectio simpliciter simplex. Patet consequentia evidentèr: nam supponitur Deus continens omnem perfectionem simpliciter simplicem

Antecedens probatur I.

continentia formali, & supponitur non liber formalitèr: ergo supponitur, libertatem non esse perfectionem simpliciter simplicem.

Secundo probatur primum antecedens: esse perfectionem simpliciter simplicem soli competit libertati abstrahenti ab increata, & creata: libertas namque creata, ut talis, perfectio est imperfectioni admixta; atqui eo modo, quo casus ponitur, non manet libertas sub eo conceptu abstrahenti; cum supponatur enti increato libertatem non convenire, & consequenter libertatem increatam esse impossibilem: ergo eo modo, quo supponitur casus, non esset libertas perfectio simpliciter simplex; & consequenter ex eo, quod non esset in Deo formalitèr, male colligitur non mansuram eminentèr in ipso.

Respondeo I. ad replicam negando antecedens, ad cuius primam probationem concessio antecedenti distinguo primum consequens: ergo supponitur Deus, ut summè perfectus existens, ablata libertate concedo consequentiam; libertate inclusa nego consequentiam, & distinguo similiter sub illam. Concedo sumptam, & nego consequentiam, ad cuius probationem distinguo maiorem distinctione data. Ad secundam probationem concessis premisis distinguo consequens: ergo eo modo, quo supponitur casus, non esset libertas perfectio simpliciter simplex ex defectu essendi concedo consequentiam; ex defectu perfectionis nego consequentiam, ex quo nihil contra nos.

Itaque in hypotesi facta ita verum est, quod supponatur, Deum esse, ac verum est, quod supponatur, Deum non esse liberum, unde in prædicta hypotesi Deus esset summè perfectus ablata libertate, quam a Deo aufert suppositio, ex quo convinci nequit: libertatem in tali casu non esse perfectionem simpliciter simplicem, ut probatum est num. 76. Nec hoc convincit secunda probatio Ill. Godoy; quia aliud est:

82.
Secundo.

83.
Respond. I. ad replicam.

Ad I. probat. antecedentis.

Ad secundam.

Explicatur solutio.

libertatem in casu prædicto non esse perfectionem simpliciter simplicem, quia libertas esset impossibilis; & aliud quod si libertas esset, non esset perfectio simpliciter simplex, quæ est maxima æquivocatio Ill. Godoy, ad quam tollendam.

84.
Adver-
tentia de
eo, quod
nos asse-
rimus.

Advertendum est, quod nos asserimus, & animadvertendum est, quod Ill. Godoy asserit. Nos itaque asserimus: in prædicta hypotesi nullo modo libertatem manere, & sic verum est: libertatem non esse perfectionem simpliciter simplicem; sed hoc provenit ex eo, quod libertas non est; repugnat enim, quod libertas non sit, & quod sit perfectio. Cæterum ex hoc non sequitur: libertatem esse perfectionem admixtam imperfectione, sed potius oppositum ob rationem datam, scilicet, quia repugnat, quod libertas non sit, & quod sit perfectio adhuc admixta imperfectione. Ex quo manifestè deducitur, tum nostra conclusio, scilicet, si Deus operaretur ad extra ex necessitate naturæ, non esset liberum arbitrium creatum; tum etiam doctrina à nobis tradita, nempe, in tali casu Deum non manere liberum nec formaliter, nec eminentèr, quia repugnante libertate nulla illius continentia in Deo inveniri potest.

85.
Adver-
tentia de
eo, quod
asserit
Ill. Godoy

Ill. Godoy supponendo, Deum non esse liberum formaliter, asserit: libertatem manere in creatura, contra quod assertum ex duplici capite contra ipsum arguimus. Primo: libertatem in creatura non manere, quia non maneret formaliter in Deo libertas. Secundo: quia casu, quo libertas maneret in creatura, deberet esse perfectio simpliciter simplex, quod repugnat cum eo, quod Deus non sit formaliter liber, quod ab Ill. God. asseritur. Unde ex hoc capite argumentum sumimus contra ipsum, non ex propria doctrina, sed ex doctrina ipsius, supponentis libertatem in creatura, qua supposita deducimus: debere esse perfectionem simpliciter simplicem, quod in propria sententia negamus, quia libertatem

esse impossibilem iudicamus.

Ex hoc ergo satis videtur ablata æquivocatio replicæ ab Ill. God. factæ, & ut amplius hoc declaratur, respondeo secundo concessio antecedenti, negando consequentiam, quam Ill. Godoy manifestam supponit. Ratio est: nam ex eo, quod in prædicta hypotesi supponatur, libertatem non esse perfectionem simpliciter simplicem, deducitur: non esse perfectionem admixtam imperfectione, quia ablata libertate, quæ est perfectio simpliciter simplex, omnis implicat libertas, ut ex nostris liquet probationibus; quare nec eminentèr potest Deus esse liber. Hac itaque solutione nullam vim habet ultra que probatio Ill. Godoy; ipsas namque concedo, negando tamen ultimam consequentiam secundæ probationis, scilicet, *ex eo, quod non esset in Deo libertas formaliter, malè colligitur non manifestam eminentèr in ipso; oppositum namque satis exploratum est.*

Concludamus ergo duplici argumento (meo videri satis urgente in doctrina huius Doctoris.) Primum est: Deus iuxta Ill. Godoy in toto hoc s. non esset formaliter liber; sed iuxta doctrinam ipsius in hac disputatione Deus esset formaliter liber: ergo doctrina ab ipso tradita in hac disputatione opposita est, & implicatoria. Probatur minor: iuxta doctrinam Ill. Godoy in hac disputatione maneret efficacia Divinæ voluntatis: ergo iuxta doctrinam ipsius in hac disputatione Deus esset formaliter liber. Antecedens est certum, quia supponit cum titulo disputationis Deum ad extra operari. Consequentia probatur: efficacia Divinæ voluntatis est radix libertatis creatæ iuxta Ill. Godoy; sed manente in Deo radice libertatis creatæ, Deus est formaliter liber: ergo iuxta doctrinam Ill. Godoy in hac disputatione Deus est formaliter liber. Maior est Ill. Godoy n. 2. & 63. cum omnibus Thomistis, reducentibus libertatem creatam ad efficaciam Divinæ voluntatis contra Scotistas, illam reducentes ad li-

86.
Respond.
2. ad re-
plicam.

87.
Duplex
argum.
contra
Ill. Godoy
Primum

bertatem divinam. Minor probatur: manente in Deo radice intellectus finiti, voluntatis, & sanctitatis creatæ, manet Deus formalitèr intellectivus, volitivus, & sanctus: ergo manente in Deo radice libertatis creatæ, Deus est formalitèr liber.

Secundū
argumen-
tum.

Secundum est: cum concursu necessario Dei ad agendum, ut necessario opponitur libero, non stat voluntatem liberam manere: ergo si Deus necessario ageret, voluntas liberè agere non posset. Probatur antecedens: cum concursu naturali Dei, ut naturale opponitur violento, non stat voluntatem violentam manere: ergo cum concursu necessario Dei ad agendum, ut necessario opponitur libero, non stat voluntatem liberam manere. Antecedens est Thomistarum dicentium: quod de negando Deus concursum voluntati ad aliquem actum, cuius negatio sit contra propriam eius inclinationem in ordinè ad opus bonum, adhuc Deus naturalitèr in hac negatione operatur, ut naturalitèr opponitur violento, voluntate naturalitèr manente, ut naturale opponitur violento, quia dicunt, voluntatem nec à Deo posse violentiam pati. Consequentia paritate certa videtur.

§. V.

De identitate concursus divinus.

88.
3. Conclusio.
Scotus.
Cōtra Ill.
Godoy.
Probat.
conclusio.

Tertia conclusio: *Si Deus ageret de necessitate naturæ, & liberum arbitrium maneret, non præberet illi eundem concursum, quem exhibet modo.* Ita Scotus cit. num. 9. est que contra Ill. Godoy num. 41, vbi oppositam statuit conclusionem; nostra tamen conclusio probatur: Deus potest concurrere cum causa secunda concursu necessitante causam secundam ad agendum: ergo data hypotesi sic concurreret: ergo illam necessitaret, consequenterque non præberet illi concursum eiusdem rationis, ac exhibet modo. Antecedens est certum; nam Deus sua potentia infinita potest necessitare vo-

luntatem ad agendum. Prima consequentia probatur: ideò potest Deus concurrere cum causa secunda concursu necessitante causam secundam ad agendum, quia potest concurrere omni concursu potentissimo; sed data hypotesi sic concurreret; ageret namque secundum ultimum suæ potentix: ergo data hypotesi sic concurreret.

Respondet Ill. Godoy num. 46. distinguendo antecedens: medio iudicio indifferenti negat antecedens; medio iudicio necessario concedit antecedens, & consequentiam. Itaque potest de facto Deus, & tunc etiam posset necessitare voluntatē creatam ad aliquem actum, proponendo obiectum absque indifferentia; si verò obiectum iudicio indifferenti proponatur, non potest illam necessitare: aliàs illi violentiam inferret, quod est impossibile, ut docetur communiter 1. 2. quæst. 6. voluntas autē in tali casu peteret aliquando ad obiectum medio indifferenti iudicio propositum ferri, & consequenter Deus, & si naturalitèr ageret, ad tale obiectum applicaret, & tunc operaretur, quantum posset, non absolute, sed mediante tali iudicio; & quia illo mediante non posset voluntatem necessitare: consequens fit, quod illam non necessitaret, sed applicaret ad liberè operandum.

89.
Respondet
Ill. Godoy

Hæc tamen solutio panitus evanescit doctrina à nobis irradiata n. 65. rectè perpenſa; cæterum ab illa pro nunc abstrahendo, & doctrina Ill. Godoy admissa; licet nunquam concessa, ut num. cit. dixi. Impugnatur solutio: Deus potest concurrere cum causa secunda concursu necessitante causam secundam ad agendum medio iudicio necessario: ergo data hypotesi sic concurreret. Probatur consequentia: ideò potest Deus concurrere cum causa secunda concursu necessitante causam secundam ad agendum, quia potest concurrere omni concursu potentissimo; sed data hypotesi concurreret Deus omni concursu potentissimo: ergo data hypotesi sic concurreret.

90.
Impugna-
tur respō-
sio.

91.
Respōdet
Ill. Godoy

Respondet Ill. Godoy infrā *num.* 60. distinguendo consequens : ergo Deus potest concurrere aliquando cū causa secunda concursu necessitante causam secundam ad agendum medio iudicio necessario concedit consequentiam ; semper negat consequentiam. Contra 1. : Deus potest per te concurrere aliquando cū causa secunda concursu necessitante causam secundā ad agendum medio iudicio necessario : ergo data hypotesi sic semper concurreret. Probatur consequentia : ideò potest Deus aliquando concurrere cum causa secunda concursu necessitante causam secundam ad agendum medio iudicio necessario, quia potest concurrere omni concursu potentissimo ; sed data hypotesi sic semper concurreret : ergo data hypotesi sic semper concurreret.

92.
Contra 2.

Contra 2. : Deus potest modò voluntatem semper movere medio iudicio necessario : ergo etiam data hypotesi semper illam moveret medio iudicio necessario : ergo ruit solutio allata Ill. Godoy. Hæc consequentia infertur ex prima, prima autem ex dictis appareret. Antecedens autem constat ex eo, quod in eo nulla invenitur implicatio.

93.
Respōdet
Ill. Godoy

Respondet Ill. Godoy ad hanc impugnationem *num.* 61. distinguendo antecedens : potest id de facto præstare sua extraordinaria potentia, non operando iuxta exigentiam naturæ voluntatis creatæ concedit antecedens ; potentia ordinaria, & iuxta exigentiā naturæ voluntatis operante negat antecedens, & consequentiam ; quia in tali casu cum naturalitèr, & non per electionem liberam ageret, solum posset agere iuxta exigentias naturæ rerum.

94.
Contra 1.

Refutatur tamen hæc solutio. Primo : iuxta Ill. Godoy potest Deus de facto voluntatem semper movere medio iudicio necessario, sua extraordinaria potentia agendo, & non operando iuxta exigentiam naturæ voluntatis creatæ : ergo data hypotesi semper

voluntatem moveret medio iudicio necessario : ergo ruit solutio. Probatur 1. consequentia : ideò potest Deus de facto voluntatem semper movere medio iudicio necessario, sua extraordinaria potentia agendo, & non operando iuxta exigentiam naturæ voluntatis creatæ, quia ita agendo præstaret concursum omninò potentissimum ; sed data hypotesi semper præstaret concursum omninò potentissimum : ergo data hypotesi semper voluntatem moveret medio iudicio necessario.

Refutatur 2. : data hypotesi semper Deus ageret, & operaretur, sicut de facto potest agere, & operari sua extraordinaria potentia ; sed iuxta Ill. Godoy potest Deus de facto voluntatem semper movere medio iudicio necessario, sua extraordinaria potentia agendo, & non operando iuxta exigentiam naturæ voluntatis creatæ : ergo data hypotesi semper voluntatem moveret medio iudicio necessario. Probatur maior quoad primam partem : Deus de facto agens sua extraordinaria potentia solum potest agere concursu omninò potentissimo ; sed data hypotesi semper Deus ageret hoc concursu omninò potentissimo : ergo data hypotesi semper Deus ageret, sicut de facto potest agere sua extraordinaria potentia. Et ex hoc probatur 1. secunda pars maioris : ideò Deus agens sua extraordinaria potentia non operaretur iuxta exigentiam naturæ voluntatis creatæ, quia ageret concursu omninò potentissimo ; sed data hypotesi semper Deus ageret hoc concursu omninò potentissimo : ergo data hypotesi non operaretur iuxta exigentiam naturæ voluntatis creatæ : ergo data hypotesi semper Deus operaretur, sicut operatur, si de facto ageret sua potentia extraordinaria.

Probatur 2. secunda pars maioris : data hypotesi Deus non operaretur iuxta exigentiam naturæ voluntatis creatæ : ergo data hypotesi semper Deus operaretur, sicut operaretur, si de facto ageret sua extraordinaria po-

95.
Contra 2.

Maiores
quoad 1.
p. prob.

2. pars
probat. 1

96.
Prob. 2.
2. pars.

Antecedens probatur 1.

tentia. Probatur antecedens 1: ablata hypotefi Deus operatur iuxta exigentiam naturæ voluntatis creatæ: ergo data hypotefi Deus non operaretur iuxta exigentiam naturæ voluntatis creatæ. Probatur consequentia: ideo ablata hypotefi Deus operatur iuxta exigentiam naturæ voluntatis creatæ, quia libere agit; sed data hypotefi non libere, sed necessario ageret, ut supponitur: ergo data hypotefi Deus non operaretur iuxta exigentiam naturæ voluntatis creatæ. Probatur 2. idem antecedens: Deus in data hypotefi naturaliter ageret, ut concedit Ill. God. in solutione: ergo data hypotefi Deus non operaretur iuxta exigentiam naturæ voluntatis creatæ. Probatur consequentia: Deus naturaliter agens non operatur iuxta exigentiam naturæ liberæ; sed Deus in data hypotefi naturaliter ageret: ergo &c. Probatur maior: Deus libere agens operatur iuxta exigentiam naturæ liberæ: ergo Deus naturaliter agens non operatur iuxta exigentiam naturæ liberæ.

Secundo.

97.
Arguit 1. Ill. Godoy contra conclusionem.

Contra istam conclusionem arguit 1. Ill. Godoy num. 41: si Deus ageret de necessitate naturæ, necessario produceret eisdem effectus, quos modo libere ad extra producit; at de facto libere causat in voluntate nostra præviam motionem, qua illam efficaciter applicat, ut libere velit, & simultaneè ad actum volitionis cum illa concurrat: ergo in tali casu eisdem etiam concursus necessario exhiberet.

98.
Respōd. 1

Secundo.

Respondeo 1. ad argumentum negando maiorem ob rationem, qua ipsam negavimus num. 79. Et licet hac solutione satis solum maneat argumentum. Respondeo 2. distinguendo maiorem: si Deus ageret de necessitate naturæ, necessario produceret eisdem effectus, quos modo libere ad extra producit, quoad rem, seu quoad substantiam omitto maiorem; quoad modum nego maiorem, & data minori, nego consequentiam; quia in tali casu exhiberet concursus determinatum ad unum; de facto verò exhibet

concursus ad utrumque paratum, & indifferentem, qui concursus valde distincti sunt, atque diversi. Respondeo 3. retorquendo argumentum, ut in num. 62, ex ibique dictis triplex appareret responsio.

Arguit 2. num. 41: Deus in hypotefi facta idem vellet necessario, quod modo vult libere; at de facto vult libere voluntatem creatam operari, & libere operari; quo circa illi exhibet prævium, & simultaneum concursus, quibus libere velit: ergo tunc etiam vellet necessario voluntatem creatam operari, & libere operari, & consequenter vellet necessario præstare concursus simultaneum, & prævium accomodatos liberæ volitioni. Respondeo 1. distinguendo maiorem: Deus in hypotefi facta idem quoad rem, seu quoad substantiam vellet necessario, quod modo vult libere concedo maiorem; idem quoad modum nego maiorem, & concessa minori, nego consequentiam ob rationem datam num. antecedenti.

Et quia hæc solutio est valde frequens, ultra rationem pro ipsa datam, ratio à priori assignatur. Licet enim omnipotentia divina sit causa omnium rerum ad extra, non tamen est talis causa, absolute sumpta, sed ut modificata à libertate, quia agit ad extra, ut vult, & quomodo vult. Unde infinita efficacia, & summa libertas constituunt divinam voluntatem, ut est causa rerum ad extra, ita ut efficacia sit causa omnium effectuum, quoad rem, & libertas quoad modum essendi; quia sicut omnes effectus quoad rem continentur in divina voluntate ratione suæ summæ efficacia; ita quoad modum continentur in ipsa ratione suæ summæ libertatis. Cum ergo in data hypotefi non maneat in Deo libertas, nequit Deus in dicta hypotefi idem quoad modum velle, quod modo vult, & si idem quoad rem vellet, quia efficacia adest.

Ex hoc solum manet argumentum Ill. Godoy, sed quia ratio prædicta nō

Tertio.

99.
Arguit 2. Ill. Godoy.

Respōd. 1

100.
Ratio à priori solutionis assignatur.

101.

*Respond.**2. ad ar-**gumentū*

solum convincit, effectus data hypo-
thesi esse diversos quoad modum, sed
etiam esse repugnantes ob repugnan-
tiā concursus liberi à Deo præstandi;
ideò respondeo 2. ad argumentum ne-
gando maiorem; quia in tali casu non
maneret possibilis cōcursus liber Dei,
quia non stante in Deo libertate, re-
pugnat concursus liber Dei, conse-
quentèrque non esset in data hypothe-
si concursus eiusdem rationis cum cō-
cursu, quem Deus de facto exhibet.

102.

*Cōtra so-**lutionem**obijcit**Ill. God. 1*

Hanc solutionem adducit Ill. Go-
doy num. 42, vt propriam Suarij, sed
prius fuit Scoti, ex quo ipsam sumpsit
Suarius. Contra illam tamen obijcit
primo Ill. Godoy num. 43: adhuc in
illa hypotesi maneret possibilis actus
liber voluntatis creatæ: ergo etiam
possibiles, & consequentèr à Deo vo-
libiles, essent concursus simultaneus,
& præuius, quibus voluntas liberè ve-
llet. Consequentia est evidens; nam
actus voluntatis essentialitèr pendet
ab illis concausibus: ergo non potest
manere possibilis, imò nec prout ta-
lis intelligi absque illorum possibili-
tate. Antecedens autem probatur:
nam modò supponimus, Deum opera-
ri ex necessitate naturæ, & manere li-
berum arbitrium creatum, & in hac
hypotesi negat Suarez forè, vt libe-
rè operaretur; at implicat intelligi li-
berum arbitrium manere, & non esse
possibilem actum liberum: ergo ac-
tus liber manet possibilis. Probat mi-
norem: implicat intelligi, liberum
arbitrium manere, & non manere po-
tens ad operandum liberè; cum in
hac potentia illius primarius concep-
tus consistat; sed implicat intelligi li-
berum arbitrium potens ad operan-
dum liberè, quin libera operatio sit,
& intelligatur possibilis: ergo de pri-
mo ad vltimum implicat, manere
liberum arbitrium creatum, & non
manere possibilem liberam opera-
tionem.

103.

Obijcit 2

Secundo obijcit num. 44: nam eo
ipso, quod liberum arbitrium mane-
ret, peteret aliquando applicari ad

liberè operandum: ergo Deus ali-
quando cum illo ad liberè operan-
dum concurreret per simultaneum, &
præuium concursum. Antecedens est
certum; nam cuiuslibet potentie con-
naturale est petere aliquando ad suum
actum reduci. Consequentia proba-
tur: quia Deo in nulla suppositione
potest esse connaturale evertere, &
destruere rerum naturas; cum in qua-
vis suppositione sit primus fons es-
sendi, & prima bonitatis origo ad se
communicandum proclivis: ergo etiā
si operaretur ad extrā ex necessita-
te naturæ, aliquando præberet arbi-
trio creato simultaneum concursum,
& præuium, quibus ad liberè ope-
randum illud applicaret, & conse-
quentèr prædicti concursus manerent
possibiles, & à Deo volibiles. Pater
consequentia; quia si operaretur de
necessitate naturæ, operari deberet
iuxta suæ naturæ inclinationem; at
divina natura non inclinaret ad mo-
vendum arbitrium creatum, vt vel-
let necessario, aliàs inclinaret ad
eius destructionem: ergo inclinaret
ad illud applicandum, vt aliquando
liberè vellet, & consequentèr sic de
facto applicaret, & si naturalitèr age-
ret.

Hæc tamen replicæ Ill. Godoy ni-
hil nobis efficiunt, quia procedunt, vt
ex ipsis apparet, ad hominem con-
tra Suarez, qui supponendo liberum
arbitrium creatum manere, asserit,
impossibilem esse concursum eiusdem
rationis cum illo, quem de facto ex-
hibet Deus; nos autem hoc non sup-
ponimus, quin potius possibilitatem
liberi arbitrij in prædicta hypotesi
negamus; vnde nihil contra nos. Cæ-
terum licet possibilitatem liberi arbi-
trij creati cum Scoto, & veritate nege-
mus, omittamus possibilitatem, quam
tenet Suarius, & obiectionibus Ill. Go-
doy respondeamus,

Ad primam itaque respondeo ne-
gando antecedens, ad cuius probatio-
nem omitta maiori, distingo mino-
rem: implicat intelligi liberum arbi-

104.

105.

Respondeo
ad 1. obie-
ctionem.

trium creatum manere supposita possibilitate concursus liberi Dei, & non esse possibilem actum liberum concedo minorem; supposita impossibilitate concursus liberi Dei nego minorem, & consequentiam. Ratio est: nam ad hoc, ut actus liber sit possibilis, non sufficit, quod maneat liberum arbitrium creatum, sed ultra requiritur, quod sit saltem possibile omne id, à quo essentialiter dependet actus liber; sed actus liber essentialiter dependet à concursu libero Dei, qui data hypotesi possibilis non est: ergo possibilis non est actus liber. Maior est univ ersaliter vera; nam cum impossibilitate cuiuscumque, à quo essentialiter aliquid dependet, non stat possibilitas illius, ut de quocumque, discurrendo per omnia, est manifestum. Minor pro prima parte ab Ill. God. conceditur, & pro secunda est nostra conclusio, & deducitur ex suppositione facta in titulo disputationis. Consequentia legitima est.

106.
Ad prob.
minoris.

Hincque ad probationem minoris, in quantum nostrae responsioni ob stare potest; distinguo maiorem: implicat intelligi liberum arbitrium manere, & non manere potens remote ad operandum liberè omitto maiorem; potens proximè, subdistinguo: supposito concursu Dei libero concedo maiorem; supposita impossibilitate talis concursus nego maiorem; distinguo minorem: sed implicat intelligi liberum arbitrium potens proximè ad operandum liberè, quin libera operatio sit, & intelligatur possibilis concedo minorem; potens remote, subdistinguo: supposita possibilitate concursus Dei liberi concedo minorem, stante impossibilitate illius nego minorem, & consequentiam. Solutio claret ex dictis *num. antecedenti*.

107.
Retor-
queo.

Et ultra declaratur retorquendo contra Ill. Godoy: in illa hypotesi maneret possibilis actus liber voluntatis creatae iuxta Ill. Godoy: ergo in hypotesi, quod repugnaret obie-

tum diligibile, dum maneret voluntas, esset possibilis actus dilectionis, quod est falsum, quia actus dilectionis essentialiter dependet ad obiecto, quo repugnante non stat possibilitas actus. Probatur consequentia: in hac hypotesi supponimus voluntatem manere, sed implicat intelligi voluntatē manere, & non esse possibilem actum dilectionis: ergo in hypotesi, quod repugnaret obiectum diligibile, dum maneret voluntas, esset possibilis actus dilectionis. Probatur minor: implicat intelligi voluntatem manere, & non manere potens ad diligendum; cum in hac potentia illius primarius conceptus consistat; sed implicat intelligi voluntas potens ad diligendum, quin actus dilectionis sit, & intelligatur possibilis: ergo de primo ad ultimum implicat manere voluntatē, & non manere possibilem actum dilectionis.

Ecce replicam Ill. Godoy retor sam terminis ab ipso traditis. Sicut enim ipse dicere tenetur, quod non implicat, voluntatem manere, & non manere possibilem actum dilectionis, facta suppositione praedicta, scilicet, quod repugnet obiectum diligibile, ob rationem à nobis iam assignatam, vel ob aliam quamcumque, quam voluerit Ill. Godoy assignare; ita dicere tenetur: non implicare liberum arbitrium manere, & non manere possibilem actum liberum in suppositione facta, scilicet, quod Deus ad extra operaretur ex necessitate naturae; quia sicut actus dilectionis pendet essentialiter ab obiecto diligibili; ita actus liber essentialiter dependet à concursu Dei libero, qui concursus Dei liber facta suppositione esset repugnans, ut probatum manet.

Ad secundam replicam Ill. Godoy respondeo concessa antecedenti negando consequentiam, ad cuius probationem nego etiam consequentiam, & ad probationem concessa maiori, nego minorem cum probatione imbi-

108.

109.
Ad 2. re
plicā res-
pondeo.

Instatur

1.

bita; quia naturam divinam movere arbitrium creatum ad volendum necessario, non est inclinare ad destructionem illius, sed movere ad impediendū vsum illius, quod est valde diversum. Imò hæc replica benè inspecta est contra Ill. Godoy. Primo: quod divina natura inclinet ad movendum arbitrium creatum, vt vellet necessario, non est inclinare ad eius destructionem: ergo ruit replica Ill. Godoy. Probatur antecedens: quod iudicium determinatum inclinet ad movendum liberum arbitrium creatum, vt vellet necessario, non est inclinare ad eius destructionem, alioquin multoties destrueretur arbitrium creatum iuxrà doctrinam Ill. Godoy, quia multoties adest iudicium determinatum, quod apud ipsum inclinat ad movendum arbitrium creatum, vt necessario vellet. Secundo: si Deus operaretur de necessitate naturæ, operari deberet secundum Ill. Godoy iuxrà suæ naturæ inclinationem; sed natura divina in hac hypotesi inclineret ad movendum arbitrium creatum, vt vellet necessario: ergo necessario vellet. Probatur minor: inclinatio naturæ divinæ ad movendum arbitrium creatum, vt vellet, debet esse conformis modo volendi naturæ divinæ; sed in dicta hypotesi natura divina necessario vellet: ergo natura divina in hac hypotesi inclineret ad movendum arbitrium creatum, vt vellet necessario.

110.
Respondeo
3. ad ar-
gum. po-
situm n.
99. retor-
quendo.

Deniquè respondeo tertio ad argumentum Ill. Godoy suprà positum num. 99. ipsum retorquendo: in hypotesi facta Deus vellet actum voluntatis creatæ fieri eo modo, quo Deus illum faceret; sed in tali casu Deus necessario illum faceret: ergo illum necessario faceret voluntas creatæ. Probatur maior: nunc vult Deus actum voluntatis creatæ fieri eo modo, quo Deus illum facit: ergo in hypotesi facta Deus vellet actum voluntatis creatæ fieri eo modo, quo Deus

illum faceret. Et certè hoc videtur rationi conformius, & Deo connaturalius.

Ex dictis in discursu huius disputationis colligo primo contra Ill. Godoy num. 62, falsam esse absolutè sententiam illius, cuius falsitas hoc discursu planè convincitur: si Deus ageret naturalitè, & liberum arbitrium maneret, Deusque illi eundem concursum præstaret, quem modo illi exhibet, libertas actualis in illo maneret; atqui si Deus operaretur ex necessitate naturæ, liberum arbitrium non maneret, vt ostendimus in secunda conclusione, & adhuc hoc manente, non præstaret illi eundem concursum, quem modo, vt ostendimus in tertia conclusione: ergo absolutè est falsum, quod si Deus operaretur ex necessitate naturæ, arbitrium creatum liberè operaretur. Insuper sententia Ill. God. est omninò implicatoria; implicat namque, quod si Deus operaretur ex necessitate naturæ, liberum arbitrium maneat, & idem exhibeatur concursus, vt diximus num. 8, & postea multoties: ergo implicatoria est sententia Ill. Godoy.

Colligo 2. contra Ill. Godoy num. 63: rationem formalem, ad quam, vt ad primam radicem, libertas, & contingentia secundarum causarum reducitur, non esse efficaciam divinæ voluntatis, sed libertatem divinam. Probatur: nam ea est ratio formalis se sola radicandi effectum, qua mediante, & omni alio secluso, manet effectus; sed remanente in Deo libertate, & omni alio secluso, contingentia, & libertas in illis maneret, vt dictum est num. 100: ergo sola prædicta libertas est formalis ratio, ad quam, vt ad primam radicem, contingentia, & libertas reducitur.

Deniquè infero contra Ill. Godoy num. 64, in hypotesi facta Deum semper voluntati creatæ exhibiturum fore actualem concursum, quo necessario ageret. Cuius ratio ex iam dictis

III.
Colligo 1.

III 2.
Colligo 2.

III 3.
Colligo 3.

habetur : Deus namque semper concurret concursu omnino potentissimo , utpotè naturali : ergo semper Deus exhiberet voluntati creatæ actum concursum , quo necessario ageret. Et hæc de ista disputatione appli-

canda litteræ Magistri in 1. dist. 57. §. 1. ad illa verba: *Voluntas quipè Dei semper efficax est, ut fiat omne, quod vult.*

DISPUTATIO

QUINQUAGESIMA QUINTA.

An detur in Deo libertas contradictionis, ita ut eius voluntas ab omni actu libero potuerit manere suspensa?

D hanc disputationem examinandam duo supponit Ill. God. Primo supponit libertatem contradictionis non sumi pro indifferentia ad obiecta contradictorie opposita; nam in hoc sensu ferè certum est, dari in Deo libertatem prædictam, cum possit velle rem esse, seu non esse; sed sumi pro indifferentia ad actum, & negationem eius. Secundo supponit: hanc libertatem in voluntate creata reperiri. His itaque suppositis, & ab Scotistis admissis, & concessis, quod in dubium vertit Ill. Godoy, est: an sicut voluntas nostra, obiecto sibi proposito, manet libera, nedum libertate contrarietatis, quatenus potest illud velle, vel illius contradictorium per actum positivum, sed etiam est libera libertate contradictionis, taliter quod potest nullum actum erga illud elicere, se exercendo per puram omissionem liberam libertate negativa: ita voluntas Dei, proposta sibi ab æterno

futuritione Petri, & negatione illius, non solum sit libera libertate contrarietatis, quatenus potuit velle futuritionem, aut velle negationem futuritionis, sed etiam libertatem contradictionis formalis, ita ut potuerit merè negativè se habere, nec volendo futuritionem, nec volendo negationem futuritionis, sed liberè ab omni terminatione libera positiva cessando.

In qua disputatione Scotistæ cōmuniter tuerentur negativam opinionem, quorum rationes sufficienter (meo videri) examinavi, & nulla me convincit, ideòque affirmativæ opinioni assentio cum Ill. Godoy, qui in præsentia acutissimè, ut solet, eam propugnat, à nobis tamen defenderetur in quæstionibus selectis contra Scotistas oppositum sentientes. Pro nunc autem, nihil ampliùs de hac re dicendum venit, quia completum manet nostrum intentum.

Et hæc de ista disputatione, & de toto voluntatis Dei Tractatu.

TRACTATUS SEPTIMVS.

DE AMORE DEI.

In hoc tractatu agit Ill. Godoy de actibus, seu affectionibus voluntatis, ex quibus alij sunt per modum fugæ; alij persecutivæ; alij ad irascibilem; alij ad concupiscibilem pertinentes. Amor, nempe, desiderium, & gaudium, & illorum oppositi, vt odium, fuga, & tristitia ad concupiscibilem spectantes; spes, & desperatio, audacia, timor, & ira ad irascibilem pertinentes. Ex his autem investigandum est (ait Ill. Godoy) quinam ex his affectibus divinæ voluntati convenient, & qui ex illis divinæ voluntati repugnent. Pro quo triplicem adducit disputationem pro defensione D. Thomæ doctrinæ, & eius vestigia sequendo pro defensione Scoticæ doctrinæ triplicem etiam inducimus disputationem.

DISPUTATIO

QUINQVAGESIMA SEXTA.

An Deo cum proprietate competant odium, timor, tristitia, & ira?

§. I.

Certa declarantur, & necessaria supponuntur.

Num. I

In Deo non esse timorem prob. duplici ratione.

Prima.

Secunda.

In Deo non esse tristitiam prob.

Rimo certum est: in Deo non esse timorem, vt tenet communis Theologorum sententia, cuius ratio est duplex. Prima:

quia timor respicit malum proprium futurum. Secunda: nam timor supponit ignorantiam, vel dubitationem effectus mali futuri, quorum vtrumque Deo repugnat. Certum est secundo: in Deo non esse tristitiam; hæc enim est dolor de malo, quod accidit nobis nolentibus, Deo autem nolente nihil accidere potest. Nec obest, quod aliquando in Scriptura dicatur, Deum dolo-

re, seu tristari, vt Genes. 6: *Penituit eum, quod hominē fecisset in terra* &c., quia hoc non propriè, sed metaphorice intelligendum est, vt notant Patres.

His itaque vt certis stabilitis suppono 1: quod odium est duplex. Vnum abominationis, & alterum inimicitie. Odium abominationis est displicentia mali alicuius personæ, in quo odio includuntur duo actus. Primus est amor personæ, v.g. Petri; secundus est displicentia mali; nempe, volo malum Petro, & totum hoc simul vocatur odium abominationis. Odium inimicitie est velle alicui malum, vt malum

2.

Odiū est duplex, abominationis, & inimicitie.

Explicatur.

ipſius, in quo etiam eſt duplex actus; primus eſt diſplicitia perſonæ, v. g. Petri, ideſt, nolo Petrum; ſecundus eſt complacentia mali, ſcilicet, volo mortem Petro, & hoc totum vocatur odium inimicitia, quamvis formaliter conſiſtat in actu, quo nolo Petrum, ſicut odium abominationis formaliter ſtat in diſplicitia mali.

conſiſtit in affectu vindicandi, quo ſtante ſtat ratio formalis iræ.

§. II.

Eligitur, & probatur vera ſententia.

His itaque declaratis, & ſuppoſitis circa odium, & iram, cum proprietate Deo competant, variae ſunt ſententiae, vt vero ad meum facit intentum, duplex ex diametro oppoſita eſt opinio. Prima aſſerit: ſolum in methaphorico ſenſu odium, & iram Deo convenire. Sic Ill. Godoy num. 12. Secunda defendit: odium, & iram Deo proprie convenire. Sic Scotus cit, & ego cum ipſo, pro cuius declaratione ſit.

Concluſio: *Proprie datur in Deo odium, tam abominationis, quam inimicitiae, & ira.* Triplicem habet partem concluſio, & pro omnibus probanda venit. Probatur de odio abominationis ex D. Thoma 1. p. q. 20. art. 2. ad 4. dicendum, quod nihil prohibet vnum, & idem ſecundum aliquid amari, & ſecundum aliquid odio haberi. Deus autem peccatores, in quantum ſunt naturæ, quædam amat. Sic enim, & ſunt, & ab ipſo ſunt. In quantum vero peccatoris ſunt, non ſunt, ſed ab eſſe deficiunt, & hoc in eis à Deo non eſt. Vnde ſecundum hoc ab ipſo odio habentur. Ecce D. Thomam clariſſimè dicentem, odium abominationis dari cum proprietate in Deo. Hanc D. Thomæ authoritatem non adducit Ill. Godoy, ipſaque apparet, Doctorem Angelicum mutata ſententia, quam docuit 1. contra Gentes cap. 96. noſtram tueri opinionem.

Probatur etiam ratione deſumpta ex D. Thoma: nam iuxta ipſum 1. 2. q. 29. art. 1, odium eſt diſonantia appetitus ab eo, quod nocivum, & repugnans apparet; atqui peccatum eſt honori Dei repugnans: ergo illud Deus odio habet. Tunc ſic

6.

1. Sententia.

Ill. Godoy

2. Sententia.

Scotus.

7.

Concluſio

Prob. concluſio 1. de odio abominationis ex D. Thoma.

8.

Prob. ratione.

3.

Ira multipliciter ſumitur.

Suppono ſecundo: quod ira multipliciter poteſt accipi. Primo: vt diffinitur ab Ariſtotele 3. de anima cap. 1. dicente: *Ira eſt fervor ſanguinis, vel caloris circa cor*, quæ diffinitio ſolum declarat rationem materialem iræ; in hacque acceptione iram non eſſe in Deo, eſt apud omnes certum. Secundo poteſt ſumi, vt ab Ariſtotele ibi etiam diffinitur dicente: *Ira eſt appetitus doloris vicifim adverſario inferendi*, in quo ſenſu ira non eſt in Deo, quia non eſt in eo dolor, nec læſio.

4.

Ira diffinitio.

Tertio ſumitur, vt accipitur à Lactantio lib. de ira Dei cap. 17. dicente: *Ira eſt appetitus vindictæ, ſeu appetitus inferendi malum alteri ratione delicti ab illo commiſſi*. Et in hac acceptione illam ſumpſit Scotus in 3. diſt. 26. §. contra illam, & diſt. 34. §. notandum, ubi iram ex Ariſtotele 2. Rethor. cap. 4. ſic diffinit: *Ira eſt appetitus vindictæ ſecundum rationem apparentem propter apparentem parvipenſionem*.

5.

Utilis ratio Doctoris.

Notat tamen Doctor Subtilis, quod ſi appetitus vindictæ eſt imperfectus, habet triſtitiam adiunctam; ſecus vero ſi appetitus eſt perfectus. Hæc enim ſunt verba illius diſtinct. 34. cit: *Iraſci cum triſtitia eſt, quando iraſcibilis habet actum imperfectum, quando, ſcilicet, deſiderat vindicare, ſed non vindicat; quando autem actus vindicat, tunc actus eius eſt perfectus, aſſimilatus fruitioni ex parte concupiſcibilis, & tunc iraſci iraſcibilis, eſt ſine triſtitia, imò eſt cum magna delectatione propria, ſecundum Ariſtol. 2. Rethor. Ira viri quaſi mel. Vnde, quod ira ſit cōiuncta cū triſtitia nō eſt de formali ratione iræ, quia præciſſe*

sed hoc est odium abominationis ex dictis *num. 2*, in quo Ill. Godoy cum omnibus convenit: ergo propriè datur in Deo odium abominationis. Hæc est ratio evidentèr concludens, ait Smising *de Deo vno tract. 3. disp. 5. num. 52.*

9.
Probat

3.

*Consequē-
tia proba-
tur I.*

Secundo.

*Confirma-
tur.*

10.
*Ad con-
firm. res-
pōdet Ill.
Godoy.*

11.
Contra.

Probatut deniquè conclusio quoad hanc partem: Deus habet verè, & propriè complacentiam de pœnitentia peccatorum: ergo habet odium, seu displicentiam de peccato. Antecedens est certum. Consequentia verò patet: quia contrariorum eadem est ratio, vt docent Philosophi: ergo si pœnitentia de peccatis placet Deo, oportet, quod peccatum ipsi displiceat. Secundo: quia dum advenit aliquid apud homines, quod est contra legem Dei, displicet Deo; sed peccata, quæ committuntur, sunt contra legem Dei: ergo displicet Deo; & consequentèr Deus habet verū odiū abominationis de peccatis hominū. Confirmatur: odiū abominationis est fuga mali alicuius personæ ex complacentia in illa, vt cum quis odio habet aegritudinē Patris; sed Deus odio habet peccata hominū, quos vt amicos diligit ex cōplacentia in illis: ergo cum proprietate salvatur in illo odium abominationis.

Hanc confirmationem adducit in terminis Ill. Godoy *n. 40*, ad ipsamque respondet *n. 42*. concessa maiori, distinguendo minorem: sed Deus odio habet peccata hominum, quia vult illis bonum concedit minorem; per se primo negat minorem, & consequentiā; quia vt in illo esset cum proprietate odium abominationis, deberet primario ad malum terminari per modum fugæ.

Contra: etiam voluntas hominis fugit malū amico; quia vult illi bonū: & malū propriū odio prosequitur; quia vult sibi bonū: & tamen salvatur in illa cū proprietate prædictum odiū: ergo quod voluntas divina modo illo teratur in hominum peccata per modū fugæ, non tollit ab illa proprietatem odij abominationis.

Respondet Ill. Godoy *num. 43*, distinguendo maiorem: fugit malū amico, quia vult illi bonum ex vi eiusdem actus, qui primario terminetur ad bonum, & secundo ad malū negat maiorem, ex vi duorum actuum, quorum vnus primario est fuga mali concedit maiorem, & concessa minori negat consequentiā; quia voluntas Divina odit mala hominum, quia illis vult bonum ex vi eiusdem actus, qui primario etiam in executione terminatur ad bonum, illud prosequendo, & non nisi secundo terminatur ad malum per modum fugæ: quo circa deficit à proprietate odij abominationis.

Contra: quod divinus amor primario terminetur ad Deum, & ad creaturas solum secundo, non tollit, quo minus verè, & propriè sit creaturarum amor, & quod divina scientia primario terminetur ad Deum, & sit intuitiva respectu illius, non impedit quo minus respectu creaturarum possibile sit verè, & propriè abstractiva notitia iuxta doctrinam Ill. Godoy: ergo pariter: quod divina volitio terminetur ab bonum primario, & secundo ad malum per modum displicentiæ, & fugæ; obstat nequit, vt sit cum proprietate odium abominationis respectu illius.

Respondet Ill. Godoy *num. 45*. concessa antecedenti, negando consequentiā: quia de ratione amoris solum est primario terminari ad bonum, sive hoc, sive illud; vnde cum amor Dei ad bonum creaturarum terminetur, quamvis ad illas secundo feratur, obtinet veram, & propriam rationem amoris. Notitia etiam abstractiva alicuius obiecti solum desiderat terminari ad illud, vt non coexistens in eadem durationis mensura, qua mensuratur ipsa; cumque verè in divina scientia respectu possibile salvetur, consequens sit, quod rationem abstractivæ notitiæ sortiat; at verò de ratione odij est pri-

12.
*Respōdet
Ill. Godoy*

13.
Contra.

14.
*Respōdet
Ill. Godoy*

mario ad malum sub ratione mali terminari, cumque hoc divinæ volitioni non competat; consequens fit, quod non obtineat cum proprietate rationem odij.

15.

*Confirmatur 1. res-
pōsio hæc*

Hæc est vltima responsio Ill. Godoy, qua impugnata, tota illius doctrina impugnata manebit. Impugnatur itaque primo: de ratione odij non est primario terminari ad malum sub ratione mali: ergo ruit solutio Ill. Godoy, & tota illius doctrina. Probatur antecedens primo: si per impossibile voluntas creata vi eiusdem actus, qui primario terminaretur ad bonum, & secundo ad malum, fugeret malum, esset cum proprietate odium in voluntate creata: ergo de ratione odij non est primario terminari ad malum sub ratione mali. Probatur antecedens: in data hypotesi voluntas creata idem faceret vi eiusdem actus, quod nunc facit vi duorum actuum; sed nunc vi duorum actuum est in illa cum proprietate odium: ergo si per impossibile voluntas creata vi eiusdem actus, qui primario terminaretur ad bonum, & secundo ad malum, fugeret malum, esset cum proprietate odium in voluntate creata. Probatur maior: si Deus ad extrâ ex necessitate naturæ operaretur, idem faceret vi concursus necessarij, quod nunc facit, liberè operando vi concursus liberi iuxta Ill. Godoy *disp.* 54: ergo in data hypotesi voluntas creata idem faceret vi eiusdem actus, quod nunc facit vi duorum actuum.

16.

*Probatur
2. antece-
dens.*

Probatur secundo idem antecedens: de ratione amoris non est primario terminari ad bonum: ergo de ratione odij non est primario terminari ad malum sub ratione mali. Probatur antecedens: quando voluntas hominis fugit malum amico, quia vult illi bonum, & malum proprium odio prosequitur, quia vult sibi bonum, habet actum amoris non terminatum primario ad bo-

num: ergo de ratione amoris non est primario terminari ad bonum. Probatur antecedens: in tali casu iuxta Ill. Godoy *num.* 43. (cuius verba retulimus *num.* 12.) voluntas hominis habet duplicem actum, quorum vnus, scilicet, fuga, primario terminatur ad malum, & alter, scilicet, amor, secundo terminatur ad bonum: ergo quando voluntas hominis fugit malum amico, quia vult illi bonum, & malum proprium odio prosequitur, quia vult sibi bonum, habet actum amoris non terminatum primario ad bonum.

Tertio: notitia verè, & propriè abstractiva non petit terminari primario ad obiectum abstractivè cognitum: ergo odium verè, & propriè non petit terminari primario ad malum; ergo de ratione odij non est primario terminari ad malum sub ratione mali. Antecedens est Ill. Godoy *num.* 45. Consequentia paritate tenet, nec disparitatem aliquam in ipso invenio; quia rationem non reperio, cur notitia verè, & propriè abstractiva non petit terminari primario ad obiectum abstractivè cognitum; & odium verè, & propriè petat terminari primario ad malum sub ratione mali, præsertim quando obiectum odij est ita secundarium, ac obiectum notitiæ abstractivæ. Vnde sicut Ill. Godoy asserit, quod notitia abstractiva solum desiderat terminari ad illud, ut non coexistens in eadem durationis mensura, qua mensuratur ipsa; ita nos asserimus, odium solum desiderare terminari ad malum alicuius personæ.

Quarto: ita Deus amat peccatores secundum id, quod à Deo in eis est; ac illos odio habet secundum id, quod à Deo in eis non est; sed Deus illos amat amore vero; & proprio secundum id, quod à Deo in eis est: ergo illos odio vero, & proprio habet secundum id, quod à Deo

17.

*Probatur
3.*

18.

*Probatur
4.*

in eis non est. Atqui hoc Dei odium non terminatur primario ad malum sub ratione mali: ergo de ratione odij non est primario terminari ad malum sub ratione mali. Maior est D. Thomæ cit. num. 7. Minor est indubitata. Consequentia videtur legitima; alioquin D. Thomas non loquendo de amore, & odio, vt contrariè opponuntur, non ita propriè loqueretur de odio, ac de amore, quod inconueniens videtur. Sufumpta, & consequentia tenent.

19.
Probat.
conclus.
de odio
inimicitie.
Primo.

Probat. conclusio de odio inimicitie primo: nam multa sunt Scripturæ loca, in quibus odium diuinæ voluntati tribuitur, vt Exodi 23: *Inimicus ero inimicis tuis*. Sapientie 14: *Odio sunt Deo impius, & impietas eius*. Zachariæ 8: *Vnusquisque malum contra amicum suum, ne cogitetis in cordibus vestris, & iuramentum mendax ne diligatis; omnia enim hæc sunt, quæ odi, dicit Dominus*. Malachiæ 1: *Esau odio habui*. Psalmi 5: *Odisti omnes, quia operantur iniquitatem, virum sanguinum, & dolosum abominabitur Dominus*. Et alibi passim; quæ omnia interpretari in riguroso sensu debere, constat ex eo, quod nullum absurdum, seu inconueniens ex indè sequatur.

20.
Respondet
Ill. Godoy

Respondet Ill. Godoy num. 27: sequi duplex absurdum. Primum est, voluntatem diuinam ad malum, vt malum est, terminari; cum hoc ad rationem strictam, & rigurosam odij desideretur. Secundum est, Deo personam subsistentem displicere contra illud Sapientie 11: *Nihil odisti eorum, quæ fecisti*. Vnde Doctor Angelicus 1, contra Gentes cap. 96, in fine, concludit, non nisi similitudinariè dici de Deo, aliqua odio habere, quatenus amando res, & volens earum bonum esse, vult malum bono contrarium non esse. Ex quo malorum odium habere dicitur; nam quæ non esse volumus, dicimus odio habere: vbi ex eo, quod non vult malum non esse, nisi ratione boni, quod vult esse colligit D. Thomas defice-

re voluntatem diuinam ab stricta, & rigurosa odij ratione.

Hæc tamen solutio nulla est. Primo: quia non sequitur primum absurdum, scilicet, voluntatem diuinam ad malum, vt malum est, terminari, quia hoc non requiritur ad rationem strictam, & rigurosam odij, vt falso supponit Ill. Godoy, & à nobis contra ipsum manet ostensum num. 15, & sequentibus. Secundo: quia non sequitur secundum absurdum, scilicet, Deo personam subsistentem displicere, quia & si homo, vt creatura, vel vt persona subsistens est, Deo placeat, quod probat Ill. Godoy per locum Sapientie ab ipso adductum; tamen vt est peccato fædatus, Deo displicet, vt claret ex locis pro nostra conclusione adductis.

Tertio impugnatur solutio Ill. Godoy: ex eo, quod detur in Deo cum proprietate odium inimicitie, non sequitur, quod Deo persona subsistens displiceat: ergo hoc absurdum non sequitur: ergo ex hoc saltim capite ruit solutio Ill. Godoy. Probat. antecedens: Deo potest amare persona subsistentem, & odio habere personam, vt peccato fædatam: ergo ex eo, quod detur in Deo cum proprietate odium inimicitie, non sequitur, quod Deo persona subsistens displiceat. Antecedens patet evidentè ex verbis D. Thomæ, quæ hic repetere licet, ait enim: *Nihil prohibet vnum, & idem secundum aliquid amari, & secundum aliquid odio haberi. Deus autem peccatores, in quantum sunt nature, quædam amat. Sic enim, & sunt, & ab ipso sunt. In quantum verò peccatores sunt, non sunt, sed ab esse deficiunt, & hoc in eis à Deo non est. Vnde secundum hoc, ab ipso odio habentur: ergo iuxta D. Thomam Deus potest amare personam subsistentem, & odio habere personam, vt peccato fædatam.*

Ex his manifestè apparet, quod diximus num. 7, scilicet, D. Thomam retractasse sententiam, quam indicavit 1. contra Gentes cap. 96, in quo Doctoris loco fundatur Ill. Godoy, vt

21.
Impugna-
tur 1. so-
lutio Ill.
Godoy.

Secundo

22.
3. Impug-
natur.

23.

infra videbimus. Ratio est: nā si vi huius textus: *Nihil odisti eorum, quæ fecisti*, concludit D. Thomas *cap. cit. in fine*, non nisi similitudinariē dici de Deo, aliqua odio habere, ut ait Ill. Godoy in solutione; oppositum omnino contradiCTORIē asserit Angelicus Præceptor loco à nobis *cit. in 1. p.* Cum ergo huic potius standum sit, ut scit Ill. Godoy, tenenda est in doctrina D. Thomæ nostra opinio.

24.
Probat.
2. conclus.
de odio
inimici-
tiæ.

1. pars
anteced.
prob.

Probat. 2
pars.

Probat. 2: Deus non tantum vult homini peccatori pœnam, sed etiā eam illi vult, ut malum eius est ex displicētia ipsius: ergo odit peccatorem odio inimicitiae. Consequentia tenet à diffinitione ad diffinitum. Antecedens autem quoad primam partem sic probatur: vult illi pœnam, ut pœnam; at pœna, ut pœna, est malum peccatoris, cui infligitur: ergo vult illi pœnam, ut est malum illius. Quod autem sit ex displicentia ipsius in hunc modum ostenditur: nam licet peccator, ut homo, Deo non displiceat, displicet tamen illi ut peccator: ergo vult illi malum ex displicentia ipsius, ut peccator est.

25.
Respondet
Ill. God.

Ad probat.
ante
ced. pro 1
part.

Respondet Ill. Godoy *num. 3* 1. negando antecedens pro utraque parte. Ad primæ probationem distinguit maiorem: vult illi pœnam, ut pœnam reduplicativē, & primario negat maiorem; specificativē, & secundario concedit maiorem, & concessa minori, negat consequentiam. Itaque in pœna duplex ratio invenitur, & quod sit malū subiecto, cui infligitur, & quod sit ostēfiva, & manifestativa iustitiæ divinæ, & ad pulchritudinem ordinis univērsi conducens; actus voluntatis divinæ terminatur primario ad illam sub hac secunda consideratione, sub prima vero solum ex consequenti, & secundario; cum tamen, ut propriē odium esset, primario illam, ut malum, deberet inspicere, quam solutionem elegantē expressit Doctor Angelicus loco *contra Gentes* relato *propē finem* his verbis: *Alius autem modus est, ex hoc, quod Deus vult aliquid maius bonum, quod esse non potest, sine privatio-*

ne minoris boni, & sic dicitur odire cum magis hoc sit amare; sic enim in quantum vult bonum iustitiæ, vel ordinis univērsi, quod esse non potest sine punitione, vel correptione aliquorum, dicitur illa odire, quorum punitionem vult, vel correptionem &c.

Ad probationem secundæ respondet *num. 32*, se referendo ad solutionem datam *num. 29*, ubi ait: ad rationem odij inimicitiae desiderari, quod ex displicentia personæ subsistentis procedat, quæ solutio est D. Thom. expressa loco superius relato *ex lib. contra Gentes*, illis verbis: *Hæc autem non sunt effectus, ut res subsistentes, quarum proprium est odium, vel amor.*

Cæterum nulla ex his solutionibus satisfacit. Non prima: quia satis constat ex dictis *num. 15*, & *seqq.* non esse de ratione odij propriē sumpti terminari primario ad malum. Non secunda: nam ad rationem odij inimicitiae non desiderari, quod ex displicentia personæ subsistentis procedat, sufficenter claret ex dictis *num. 21*, & ex D. Thomæ per dicta *num. 22*, ex quibus D. Thomæ autoritates *ex 1. contra Gentes* ab Ill. Godoy in solutionibus traditas, non officere, apparet ex dictis *num. 23*.

Probat. conclusio de ira: ideo non daretur in Deo ira propriē, quia de ratione essentiali illius esset ordo ad tristitiam ab altero illatam; sed ordo ad tristitiam ab altero illatam non est de conceptu essentiali iræ; ergo datur in Deo ira propriē. Consecutio tenet. Maior est Ill. Godoy *num. 46*, & *47*. Minor probatur: ira, ut sumitur à Lactantio, est appetitus vindictæ, seu appetitus inferendi malum alteri ratione delicti ab illo commissi; sed de ratione essentiali iræ sic acceptæ non est ordo ad tristitiam ab altero illatam: ergo ordo ad tristitiam ab altero illatam non est de conceptu essentiali iræ. Maior patet *ex num. 4*. Minor claret *ex num. 5*, ubi diximus: talem ordinem solum convenire appetitui imperfecto, quod egregiē docuit Scotus *ibi cit.*, & consonat D. Thom. *1. 2. q. 47*.

26.
Ad 2.

27.
Responso
nes Ill. Go
doy solu-
ta sunt.

28.
Probat.
conclusio
de ira.

tract. 1. ad primum, dicente: iram non dici in Deo secundum passionem animi, sed secundum iudicium iustitiæ, prout vult vindictam sumere de peccato; & in corpore eiusdem articuli docente: iram esse appetitum nocendi alteri sub ratione iusti vindicativi, quod totum repetitur in voluntate divina, vt concedit Ill. Godoy n. 47. Sicque salvantur cum proprietate dicta Scripturæ, scilicet: *irascimini*, & *nolite peccare: Domine ne in furore tuo arguas me, nec in ira tua corripas me*, & alia huiusmodi.

§. III.

Obiectionibus Ill. Godoy occurritur.

29.
Arguit
1. Ill. Godoy.

Ill. Godoy num. 13. arguit 1. contra primam, & secundam partem nostræ conclusionis ex D. Thoma 1. contra Gentes cap. 96. in principio capituli, illis verbis: *Ex hoc autem apparet, quod odium alicuius rei Deo convenire non potest, sicut enim amor se habet ad bonum, ita odium se habet ad malum; nam his, quos amamus, bonum volumus; his vero, quos odimus, malum; si igitur voluntas Dei ad malum inclinare non potest, vt ostensum est, impossibile est, quod ipse rem aliquam odio habeat*: ergo odium propriè non datur in Deo. Hoc tamen argumentum vim non habet, quia D. Thomam mutasse sententiam 1. part. quest. 20. art. 2. ad 4. satis constat ex dictis num. 23.

Hoc argumentum solutum manet.

30.
Arguit
2.

Arguit 2. num. 14: odium propriè dictum petit per se primo terminari ad malum; sed nullus actus voluntatis divinæ potest primario ad malum terminari: ergo in illa odium propriè dictum inveniri non potest. Conclusio tenet. Minor est certa; nam omnis actus voluntatis divinæ petit terminari primario ad bonitatem intrinsicam Dei. Maior autem probatur 1: nam sicut amor se habet ad bonum, ita odiū se habet ad malum; atqui amor per se primo terminatur ad bonum sub ratione boni: ergo odium per se primo ter-

Maior prob. 1.

minatur ad malum sub ratione mali. Secundo probatur illa maior: sicut enim amor est consonantia quædam ad obiectum iudicatum conveniens, & bonum; ita odium est disonantia ad id, quod iudicatur disconveniens, & nocivum: ergo sicuti amor, quia est inclinatio per modum consonantiæ, primo terminatur ad obiectum, vt conveniens, & bonum; ita odium, quia in disonantia ad obiectum consistit, per se primo terminari debet ad disconveniens, vt disconveniens; & consequenter ad malum sub ratione mali; nam sicut bonum idem est, quod conveniens, ita malum in ratione disconvenientis consistit.

Respondeo negando maiorem 1: quia falsa est absolute loquendo, vt constat ex dictis num. 15. & seqq. ex quibus retorsiones patitur. Secundo: quia licet odium in nobis primo terminetur ad malum; hoc tamen odium per se non petit; unde potest in Deo reperiri. Ratio autem, cur odium in nobis primo terminatur ad malum, est, quia odium in nobis est actus ab amore distinctus, cuius terminus primarius est malum; in divinis vero non est actus entitativè distinctus ab amore, ideoque nequit primo terminari ad malum, sed ad bonum, scilicet, ad essentiam divinam, quæ est obiectum primarium terminativum; & secundario ad malum, à quo sumit denominationem odij. Ad primam probationem maioris: distinguo maiorem: in creatis concedo maiorem; in Deo nego maiorem, & concessa minori, distinguo similiter consequens. Et hac distinctione distinguo consequens secundæ probationis, cuius ratio assignata manet.

Arguit 3. num. 19. specialiter contra odium inimicitia: odio habere aliquem odio inimicitia, est velle alicui malum, vt malum eius est, ex displicentia illius; at voluntas Dei terminari nequit ad malum alicuius rationalis creature, vt malum eius est, ex displicentia illius: ergo in illa odium inimi-

Prob. 2.

31.
Respondeo
negando
maiorem.
Primo.
Secundo.

Ad 1. &
2. probationem maioris.

32.
Arguit
3.

*Maiores probatur
1.*

citæ cum proprietate nequit reperiri. Maior præter quam quod est D. Thomæ expressa locis suprâ relatis, in hunc modum ostenditur primo: amare aliquem amore amicitiae, est velle illi bonum, quia bonum eius est ex complacentia in ipso: ergo odium inimicitiae consistit in hoc, quod est velle alicui malum, quia malum eius est ex displicentia ipsius; nam sicuti amor amicitiae comparatur ad bonum amici, ita odium inimicitiae ad malum inimici comparatur.

Secundo.

Secundo: quia ut docet D. Thomas 1. 2. q. 29. art. 4. id circò nemo potest odio habere se ipsum, quia & si aliquando sibi aliquod malum velit, non tamen illud, ut sibi malum, ex operat, sed quatenus apprehensum, ut bonum: ergo odium essentialiter petit terminari ad malum illius, qui habetur odio, ut malum eius est ex displicentia illius. Minor argumenti suadetur: quia in primis nulla res subsistens potest Deo displicere, ut probat D. Thomas loco ex *contra Gentes cit.*, & fatentur Theologi communiter; cum omne subsistens sit effectus voluntatis divinae, & consequenter in ipso sibi necessario ex suppositione complacet, sicut & alia agentia sibi complacent in proprijs effectibus, ut Parentes in filijs, Poetae in poematibus, & Artifices in artificiatibus proprijs complacent sibi. Constatque ex illo Sapientiae 2. cap. *Diligis omnia, quæ sunt, & nihil odisti eorum, quæ fecisti.*

Minor argumenti prob.

33. Explicatur amplius.

Ex quo (ait Ill. Godoy num. 21.) etiam manifestè colligitur, non posse velle alicui subsistenti malum, ut malum est illius; quia velle alicui malum, ut malum eius est, oritur ex displicentia illius, ut experientia manifesta fatetur, & constat ex eo, quod ex complacentia in aliquo oriri nequit desiderium mali, ut malum est illius: ergo cum Deo nulla res subsistens displicere possit, nulli rei subsistenti desiderare poterit aliquod malum, in quantum est malum illius.

34.

Quod (prosequitur Ill. God. n. 22.)

amplius in hunc modum suadetur: id circò nemo potest velle sibi malum, ut malum, quia naturaliter est inclinatus particulari inclinatione ad bonum proprium, at Deus naturali inclinatione propendit in bonitatem propriam, quæ est bonum universale omnium rerum subsistentium: ergo nequit appetere aliquod malum rei subsistentis, ut malum eius est.

Respondeo concessa maiori argumenti negando minorem, ad cuius probationem distinguo antecedens: nulla res subsistens potest Deo displicere, ut est creatura præcisè, seu in ratione subsistentis, vel ut est effectus divinae omnipotentiae concedo antecedens; ut est peccato fædata nego antecedens. Verum itaque est, quod nulla res, quatenus est opus Dei, potest esse obiectum odij, ut probat Ill. Godoy textu allato; sicut nec filius Patris displicere sub ratione filij, & sub ratione substantiae genitæ; cæterum non implicat, quod creatura, ut peccato fædata, Deo displiceat, ita ut velit illi malum propter peccatum, ut manet probatum.

Quod ut magis appareat, retorqueo 1. argumentum Ill. Godoy paritibus ab ipso aductis: non implicat, quod Pater velit malum filio, ipsique pænas infligat propter crimina; nec implicat, quod Artifex opus suum destruat, quando est imperfectum ratione alicuius accidentis: ergo non implicat, quod Deus velit malum creaturae peccato infectæ. Deinde hoc ex Evangelio constare videtur; dicitur enim, quod *Deus malos male perdet.*

Retorqueo 2: licet creatura in ratione subsistentis, seu ut est effectus divinae omnipotentiae, nequeat Deo displicere, tamen, ut est peccato fædata, odio habetur à Deo: ergo vera est nostra solutio. Consequentia est notoria. Antecedens autem probatur ex D. Thom. cuius verba semper hic repetere licet contra Ill. God. D. Thomas 1. p. q. 20. art. 2. ad 4. sic ait: *Ad*

Amplius confirmatur.

35. Respond. ad argumentum.

Ad probationem minoris.

36. Retorquo 1. argum.

37. Secundo

quantum dicendum, quod nihil prohibet
vnum, & idem secundum aliquid ama-
ri, & secundum aliquid odio haberi.
Deus autem peccatores, in quantum
sunt naturæ, quædam amat. Sic enim,
vt sunt, & ab ipso sunt. In quantum
verò peccatores sunt, non sunt, sed ab
esse deficiunt, & hoc in eis à Deo non
est. Unde secundum hoc, ab ipso odio ha-
bentur: ergo licet creatura in ratione
subsistentis, seu vt effectus diuinæ om-
nipotentia, nequeat Deo displicere; ta-
men, vt est peccato fædata, odio ha-
betur à Deo.

38.

Respond.

Ad ex-
plicatio-
nem, &
confirma-
tionem.

Ex quo etiam manifestè colligitur,
posse Deum velle alicui subsistenti, vt
peccato fædari, malum, vt malum est
illius; quia velle alicui malum, vt ma-
lum eius est, oritur ex displicentia il-
lius, vt asserit Ill. Godoy: ergo cum
omnis res subsistens peccato fædata
Deo displiceat, omni rei subsistenti
peccato fædata desiderare poterit ali-
quod malum, in quantum est malum
illius. Manet ergo retorfa probatio
Ill. Godoy posita num. 33, ad ipsam-
que in forma respondetur distinguen-
do consequens distinctione data num.
35, ipsaque distinguitur consequens
vltimæ probationis.

39.

Impug-
nat Ill.
Godoy so-
lutionem

Hanc solutionem impugnare cona-
tur Ill. Godoy infra num. 22, & relicta
prima, quia se refert ad rationes ab eo
assignatas, & à nobis solutas, sic im-
pugnat: odium propriè tale non nisi
ad subsistentiam terminatur, at pecca-
tum, nec peccator ipse, reduplicativè
vt peccator, est quid subsistens, sicut
nec homo albus est subsistens in quantū
albus: ergo quamvis Deus vellit ma-
lum homini ex displicentia ipsius, vt
peccator est, dummodo non sit ex dis-
plicentia ipsius, vt est quid subsistens,
non salvatur in illa stricta, & propria
ratio odij inimicitia.

Maiores
probatur
I.
Secundo.

Maiores etiam suadetur: tūm ex D.
Thoma id expressè asserente i. contra
Gentes cap. 96. in fine; tūm etiam, quia
amor strictè acceptus non nisi ad sub-
sistentiam terminatur; non enim propriè
dicitur, Deum velle bonum albedini,

sed subiecto, cui inest albedo: ergo
odium etiam in stricta acceptione non
nisi ad subsistentiam terminatur, seu ter-
minari poterit. Tūm deniquè; nam velle
malum alicui, in quo consistit ratio
stricta odij, debet oriri ex displicentia
illius, qui patitur malum; atqui non
patitur malum homo, vt peccator, sed
homo subsistens: ergo vt salvetur stri-
cta ratio odij, debet esse ex displicen-
tia illius, vt subsistens est.

Respondeo i. negando maiorem
cum probatione; quia odium potest
terminari ad accidens; sic enim odio
habemus infirmitatem, seu morbum
corporis, volendo illud accidens non
esse. Imò: possumus etiam odio habe-
re substantiam vt sic, cum possumus ve-
lle, illam non esse, quod est illi velle
malum, & consequenter eam odio ha-
bere. Ne dicas pro Ill. Godoy: odisse
est velle alicui malum: ergo termina-
tur ad subsistens. Distinguo namque
antecedens: alicui subsistenti, vel non
subsistenti concedo antecedens; sub-
sistenti præcisè nego antecedens; alio-
quin nec accidens, nec substantiam
odisse possemus, quod est falsum, vt
dixi.

Respondeo secundo distinguendo
maiorem: odium propriè tale non ni-
si ad subsistentiam terminatur, tanquam
ad obiectum quod, vel propter quod
nego maiorem; tanquam ad obiectum
cui subdistinguo: specificativè concedo
maiorem; reduplicativè nego maio-
rem, & concessa minori, nego conse-
quentiam. Ad probationem primam
maioris ex D. Thoma responsum est
num. 29. Ad secundam distinguo ante-
cedens, & consequens distinctione da-
ta. Ad vltimam concessa maiori, dis-
tinguo minorem: non patitur malum
homo, vt peccator reduplicativè con-
cedo minorem; specificativè nego mi-
norem, & consequentiam.

Itaque triplex est obiectum partia-
le constituens vnum obiectum totale
odij personæ. Malum enim pænæ est
obiectum quod; malum culpæ est obiectum
propter quod, quia solum malum

Tertio.

40.
Respondeo
I.

Si dicas.

Respondeo

41.
Respondeo
2.

Ad 1. pro
bat. maio-
ris.

Ad 2.

Ad 3.

42.
Explica-
tur respō-
sio.

culpæ potest esse ratio licita odiendi personæ; persona autem est obiectum *m cui*. Hæc verò persona non est tale obiectum, ut subsistens reduplicativè, nec ut peccatrix reduplicativè, sed specificativè, scilicet, persona peccatrix, seu homo peccator est tale obiectum, quod ratione culpæ redditur odio dignum.

43.
Rector--
quo re-
plicam.

Deniquè respondeo retorquendo replicam, pro cuius retorsione patienter sufferto verborum D. Thomæ repetitionem: Deus odio habet peccatorem, non ut subsistentem, sed in quantum peccatorem; ergo falsum est, quod odium non nisi ad subsistentiam terminetur. Consequentia est legitima. Antecedens autem est D. Thomæ 1. p. q. 20. art. 2. ad 4. dicentis: *ad quartum dicendum, quod nihil prohibet unum, & idem secundum aliquid amari, & secundum aliquid odio haberi. Deus autem peccatores, in quantum sunt nature, quædam amat. Sic enim, & sunt, & ab ipso sunt. In quantum verò peccatoris sunt, non sunt, sed ab esse deficiunt, & hoc in eis à Deo non est. Unde secundum hoc, ab ipso odio habentur: ergo Deus iuxta D. Thom. odio habet peccatorem, non ut subsistentem, sed in quantum peccatorem.*

44.
Arguit
4.

Respondeo

Contra ultimam partem nostræ conclusionis arguit Ill. Godoy num. 24: ira est appetitus vindictæ cum specificatione ex tristitia procedens; sed tristitia repugnat Deo, ut nos supposuimus num. 1. ergo & ira illi in propria significatione repugnat. Respondeo negando maiorem, quia non est de conceptu essentiali iræ, quod ex tristitia procedat, sed solum est appetitus inferendi malum alteri ratione delicti ab illo commissi, ut ostendimus num. 4, vel est appetitus nocendi alteri sub ratione iusti vindicativi.

45.
Replicat
Illustris.
Godoy 1.

Replicat Ill. Godoy num. 25. contra hanc solutionem. Primo: sequi ex hac solutione, omnem actum vindicativæ iustitiæ ad iram pertinere, quod nullus unquam dixit. Patet sequella; nam omnis actus vindicativæ iustitiæ

est appetitus nocendi alteri, seu infligendi poenam sub ratione iusti vindicativi: ergo si ratio iræ formaliter consistit in hoc, & non super addit ordinem ad tristitiam ab offendente illatam, omnis actus vindicativæ iustitiæ ad iram pertinebit. Secundo obstat Angelicus Doctor 1. 2. q. 46. art. 1. illis verbis: *non insurgit motus iræ, nisi propter tristitiam illatam, &c.* Deniquè obstat diffinitio, qua Aristoteles iram describit, seu ut melius dicam à priori diffinit lib. 1. de anima cap. 1. Iram, scilicet, esse appetitum doloris vicissim adversario inferendi: ergo dolorem ab adversario illatum supponit. Vnde lib. 2. Rethor. cap. 2. in principio capitis ait: ira esse appetitum cum dolore. Et cap. 4. hoc inter odium, & iram agnoscit discrimen, quod odium esse potest sine dolore, secus vero ira.

Secundo.

Tertio.

Respondeo ad primum negando sequellam cum probatione, quia quando vindicta fit in excessu, non est iusta, consequenterque non pertinet ad iram, ut in præsentia sumitur, sed ad furorem, vel aliam passionem iustitiæ, rationi, & charitati oppositam. Nec obstat, quod quando vindicta est iusta, ut quando iudex ex appetitu vindictæ malefactoribus poenam debitam infligit, actus vindicativæ iustitiæ dicatur ira, ut notavit Felix de voluntate cap. 6. diffin. unica num. 19. & si hoc est inconveniens, in ipsum incidit D. Thomas, ut claret ex dictis num. 28.

46.
Respondeo
ad 1.

Ad secundum respondeo: D. Thomam ibi accepisse iram, ut accipitur ab Aristotele locis ab Ill. Godoy in replica citatis, in quo sensu iram non esse in Deo supposuimus num. 3; non vero accepisse iram, ut accepta fuit à Lactantio, & à nobis diffinita num. 4. quo sensu eam sumpsit Scotus, & D. Thom. citati num. 28, per quod patet ad tertium. Et hæc de ista disputatione.

47.
Ad se-
cundum.

Ad ter-
tium.

DISPUTATIO

QUINQVAGESIMA SEPTIMA.

Quæ, ex alijs actibus enumeratis suprâ, Divinæ voluntati convenient?

§. I.

Statuuntur, quæ apud omnes sunt certa.

Num. I

*Certum
est I.*

RIA sunt in hac parte apud Theologos certa. Primum est gaudium, seu delectationem cum omni proprietate divinæ voluntati competere. Ratio est manifesta: nam gaudium nihil aliud est, quam delectatio consequens rationem de bono præsentem, & habitum; sed Deus summè delectatur, & quiescit in propria bonitate, ut præsentem, & possessam: ergo in illo invenitur cum proprietate. Minor probatur: in tali delectatione nulla est imperfectio, nec ex parte boni, ad quod terminatur, nec ex parte modi, scilicet, bonitatis habitæ, & possessæ: ergo talis delectatio invenitur in Deo. Vbi obiter ex D. Thoma advertit Ill. God. in hoc delectationem specialiter sumptam à gaudio differre; quod gaudium esse potest, & de bonis coniunctis, & de bonis extrinsecis; delectatio solum est de bonis intrinsecis: unde propriè Deo in se ipso delectatur; gaudet autem in se, & in alijs de bonis sibi intrinsecis, & extrinsecis.

2.

Secundo.

Secundo apud omnes est certum: non dari in Deo spem, nec respectu bonitatis propriæ, nec respectu bonorum ad extrâ; obiectum namque spei est bonum absens, & arduum; at nullum bonum, neque intrinsecum, neque extrinsecum Deo, arduitate gaudet respectu illius: ergo affectus spei voluntati divinæ repugnat. Consequentia tenet: repugnantia namque actus ex illius obiecti repugnantia colligitur. Maior est certa, & minor probatur: arduitas namque ad obiectum

spei desiderata, dupliciter explicari solet à Theologis; vel in eo, quod non facilè, sed difficilibus medijs sit consequendum; vel ut alijs placet, quod in vi auxilij alterius sit adipiscendum; at nullius boni affectio est difficilis Deo, nec ab alio aliquid accipere potest; cum nihil sine Dei concursu aliquid efficere possit: ergo nullum bonum esse potest arduum respectu voluntatis divinæ.

Tertio certum est apud omnes Theologos, quod in Deo inveniri non potest desiderium respectu bonitatis propriæ, quod evidentè convincitur: nam desiderium est inclinatio volentis in bonum absens, unde petit pro obiecto bonum non obtentum, nec habitum, sed obtinendum, & non habitum: atqui bonitati divinæ repugnat esse non habitam, & non possessam perfectissimè à Deo: ergo repugnat desiderium in illo respectu bonitatis propriæ.

3.

Tertio.

§. II.

Referuntur sententiæ, & statuitur prima conclusio.

His itaque præmissis, tota difficultas devolvitur ad desiderium respectu bonitatis extrinsecæ Deo, & ad amorem specialiter dictum. Et quidem quoad priorem partem duplex versatur sententia. Prima est negativa, quam defendit Ill. God. n. 20. Secunda est affirmativa, quam contra ipsum propugnabimus; ideoque sit.

Prima conclusio: *Actus desiderij*

4.

1. sententia est negativa Ill. Godoy

2. est affirmativa.

5.

1. Cöclus.

convenit Deo respectu bonorum ad extra. Hanc conclusionem probabiliorum iudicio, ipsamque tueretur Smiling de Deo Vno tract. 3. disp. 5. num. 54, licet ab alijs Scotistis oppositum asseratur. Probatur primo conclusio: ad desiderium propriè dictum sufficit, quod bonum sit absens illi, cui desideramus illud. V. g. licet Rex valeat de potentia sua absoluta dare militi dignitatem in domo Regia, potest tamen eam desiderare ipsi militi, cui dignitas est absens: ergo ad proprium desiderium sufficit, quod bonum sit absens illi, cui desideratur; sed iustificatio est bonum absens peccatori, licet sit præsens Deo: ergo Deus potest eam propriè desiderare non sibi, sed peccatori; sicut Rex desiderat militi dignitatem in aula Regia: imò eam desiderat; ait enim: *Veni mittere ignem in terram, quid volo, nisi ut ardeat*: ergo desiderium respectu nostri non repugnat Deo.

6. Antecedens probatur I.

Hæc itaque ratio efficax erit, si antecedens verum ostendatur. Ostendo itaque primo antecedens: nam Petrus, v. g. possidens dignitatem, eamque volens dare Paulo, ad idque consequendum diligentias faciens, verè desiderat dignitatem Paulo; illa namque volitio, nec est amor specialitèr sumptus absolute, & simpliciter, nec simpliciter gaudium; quia ille abstrahit à bono præsente, & absente, possessio, & non possessio; hic verò est de bono ut possessio, quod non habet prædicta Petri volitio: ergo erit desiderium simpliciter, & absolute; ergo ad desiderium propriè dictum sufficit, quod bonum sit absens illi, cui desideramus illud.

7. Secundo.

Secundo idem antecedens ostenditur: desiderare alicui bonum ipsi absens nullam dicit imperfectionem: ergo in Deo est ponendum: ergo idem, quod antea. Antecedens verò probatur: in tantum desiderium imperfectionem dicit, in quantum esset appetitus boni à desiderante non obtenti: ergo hac ablata imperfectione de-

siderium nullam dicit imperfectionem; atqui desiderare alicui bonum ipsi absens, non est appetitus boni à desiderante non obtenti: ergo desiderare alicui bonum ipsi absens, nullam dicit imperfectionem.

Ostenditur tertio: de ratione desiderij non est, quod terminetur ad bonum proprium desiderantis: ergo idè, quod prius. Probatur antecedens: de ratione amoris non est, quod terminetur ad bonum alterius: ergo de ratione desiderij non est, quod terminetur ad bonum proprium desiderantis. Antecedens conceditur ab Ill. Godoy n. 38; in Deo namque amor nequit terminari ad alterum, nisi in ordine ad se. Consequentia verò probatur: non minus desiderium petit terminari ad bonum proprium desiderantis, quam amor ad bonum alterius; sed hoc non obstante non est de ratione amoris, quod terminetur ad bonum alterius: ergo de ratione desiderij non est, quod terminetur ad bonum proprium desiderantis. Consequentia est legitima. Minor est ab Ill. God. concessa. Maior est D. Thomæ 2.2. q. 17. art. 3, ubi inter amorem, & desiderium hoc discriminè constituit, nempe, quod amor, quia unio quædã est, potest terminari ad bonum alterius; desiderium verò, quia consistit in motu, non nisi ad bonum proprium desiderantis potest terminari. Quod discriminè, sicut Ill. God. intelligit de amore creato, nos illud intelligimus de desiderio communiter dicto, quod ordinariè est in bonum absens desideranti; non verò de desiderio essentialitèr accepto; ad hoc enim sufficit, quod bonum sit absens illi, cui bonum desideratur.

Probatur secundo conclusio: Deus amat creaturas, & de bonis illius gaudet cum proprietate, ut docuit D. Thomas 1. contra Gentes cap. 90. in fine: ergo cum proprietate desiderare poterit bonum creaturis, quando illud est absens. Pater consequentia: amor namque, desiderium, & gaudium comparantur, ut principium, medium, seu

8. Tertio.

9. Probatur. 2 conclusio.

motus, & terminus, seu finis, vt docuit D. Thomas 1. cit. cap. 91; at cui competunt principium, & finis, media etiā competere possunt: ergo si Deo conveniunt amor, & gaudium de bonis creaturarum, etiam desiderium competere potest.

10.
*Respondet
Ill. Godoy*

Respondet Ill. Godoy n. 40. concessio antecedenti pro vtraque parte, negando consequentiam; quia in amore, & gaudio de bonis creaturarū nulla apparet imperfectio, in desiderio autē imperfectio invenitur: quia debet esse boni non habitū formalitèr, nec eminentèr in actu, nec virtute, quod imperfectio maxima est. Ad probationē consequentiæ distinguit maiorem: vt medium necessarium semper negat maiorem; non necessarium concedit maiore, & distinguit minorem eodem modo, & negat consequentiam. Itaque desiderium semper ordinatur ad gaudiū, & ab amore procedit, non tamen semper amor petit desiderium initiare, nec gaudium petit semper terminare illud: Deus namque se ipsum amat, & de se ipso delectatur, & gaudet, non tamen sui ipsius desiderium potest habere.

11.
*Solutio
Ill. Godoy
impugna
ta manet*

Hæc tamen solutio ex dictis impugnata manet; constat enim ad desiderium sufficere, quod bonum non sit possessum ab illo, cui desideratur; etsi à desiderante possideatur, consequenterque prædicta imperfectio non invenitur in desiderio. Nec solutio probationis officit, quia licet in Deo respectu sui ipsius non mediet desiderium inter amorem, & gaudium; quod tamen mediet respectu bonorum ad extrā, imperfectio non est, & doctrinæ D. Thomæ citati conformius videtur.

12.
*Probatur
3. conclus.*

Probatur deniquè nostra conclusio: desiderium propriè dictum est inclinatio volentis in bonum absens; sed hæc inclinatio salvatur in Deo respectu bonorum ad extrā: ergo actus desiderij convenit Deo respectu bonorum ad extrā. Probatur minor: Deus vult creaturæ bonum ab ipsa

non habitum, v. g. iustificationem peccatori; sed hoc est bonum ad extrā, & creaturæ absens: ergo inclinatio in bonum absens salvatur in Deo respectu bonorum ad extrā. Adverte tamen pto efficacia rationis, & veritate nostræ conclusionis: quod desiderium non diffinitur per hoc, quod terminetur ad bonum absens respectu desiderantis; nec respectu illius, cui desideratur, sed ab his præcisiuè. Vnde dummodo salvetur, quod bonum sit absens, siuè respectu desiderantis, siuè respectu illius, cui desideratur, salvatur conceptus essentialis desiderij. Cum ergo hoc salvetur in Deo respectu bonorum ad extrā, vt est manifestum, ponendum est in illo desiderium respectu prædictorum bonorum, quod est nostra conclusio.

*Adver-
tētia pro
efficacia
rationis.*

§. III.

Argumentis Ill. Godoy occurritur.

ADversus illam arguit 1. Ill. Godoy n. 21: actus in sui conceptu imperfectionem dicens divinæ voluntati repugnat; sed desiderium imperfectionem in suo conceptu importat: ergo illi non competit. Probatur minor: desiderium petit pro conditione obiecti, quod sit bonum non habitum, sed obtinendum; at imperfectio maxima est, bonum aliquod non obtineri, & possideri à Deo: ergo desiderium imperfectionem in sui conceptu Deo repugnantem importat.

13.
*Arguit
1. Ill. Go-
doy,*

Respondeo ad argumentum negando minorem, ad cuius probationem distingo maiorem: desiderium petit pro conditione obiecti, quod sit bonum non habitum à desiderante, vel ab illo, cui desideratur, concedo maiorem; à desiderante præcisiuè nego maiorem, & concessa minori, nego consequentiam. Solutio claret ex vtriusque dictis præcipuè num. 12, & cum doctrina ibi tradita, & diffinitione desiderij, facillè retorqueri valet argumentum Ill. Godoy.

14.
Respondet

*Retor-
quo.*

15.
Arguit
2.

Arguit secundo *num.* 27: sicut comparatur quies ad motum in physicis, sic in appetibilibus comparatur ad desiderium, gaudium, & delectatio; at obtemperata quiete perfecta non datur locus ulteriori motui, ut patet in gravi, & levi in suis propriis centris quiescentibus: ergo pariter: affectus gaudio, & delectatione perfecte, desiderij locus non datur; atqui Deus in bonitate propria, ut possessa perfectissime, gaudet, delectatur, & quiescit: ergo nihil potest ultra desiderare.

16.
Respondet

Respondet distinguendo maiorem: sicut comparatur quies ad motum in physicis, sic in appetibilibus comparatur ad desiderium, gaudium, & delectatio, sumpto desiderio, ut communiter sumitur, omittit maiorem; essentialiter capto nego maiorem; omitto minorem, & distinguo similiter consequens. Concedo susumptam, & distinguo ultimum consequens: ergo nihil bonitatis propriae potest ultra desiderare concedo consequentiam; nihil bonitatis extrinsecae subdistinguo distinctione maioris. Solutio patet ex dictis *num.* 8. & 12.

17.
Arguit
3.

Arguit tertio *num.* 28: actus efficax Divinae voluntatis, eo ipso, quod efficax sit, obiectum intra aeternitatem constituit; ergo eo ipso tale obiectum est praesens Deo, & in eadem mensura durationis coexistens; ac proinde obtinere non potest rationem desiderij, quod respicit bonum futurum.

18.
Respondet

Respondet concessio antecedenti, omitto primum consequens, & distinguo subillatum: obtinere non potest rationem desiderij communiter dicti concedo consequentiam; essentialiter capti nego consequentiam; illud namque respicit bonum absens desideranti; hoc vero respicit bonum absens, sive desideranti, sive illi, cui desideratur, ut toties dictum est, quod sufficit ad rationem essentiali desiderij. Unde licet tale obiectum non sit futurum respectu Dei; est tamen futurum respectu nostri, & conse-

quenter quamvis non possit dici, Deum illud sibi desiderare, quod est habere desiderium communiter dictum; potest tamen dici, illud absolute desiderare, quia salvatur in illo conceptus essentialis desiderij.

Contra hanc responsionem, quae est solutio omnium argumentorum Ill. Godoy, insurgit *num.* 29. ipsam sic impugnans: obiectum formale desiderij est bonum proprium desiderantis; unde desiderans, in quantum talis, sibi semper desiderat: ergo si Deus sibi nequit praedictum bonum desiderare, nec nobis illud desiderare poterit. Consequentia tenet: ablato namque formali obiecto actus, nequit actus remanere circa obiectum materiale. Antecedens autem ostenditur: desiderium est motus appetitus in bonum; at motus semper terminatur ad terminum proprium proportionatum mobili, ut in motibus physicis constat: ergo desiderium pro termino, & formali obiecto respicere debet bonum desideranti proprium.

19.
Replicat
Ill. Godoy

20.
Respondet

Respondet ad replicam negando antecedens, ad cuius probationem distinguo maiorem: est motus intentionalis appetitus in bonum concedo maiorem; motus physicus nego maiorem & distinguo minorem: sed motus physicus semper terminatur ad terminum proprium proportionatum mobili concedo minorem; motus intentionalis nego minorem; & consequentiam; alioquin nullus alteri bonum aliquod desiderare posset, quod negat Ill. Godoy in replica, neque voluntas posset moveri ad alterum amandum, quod apud omnes est falsum. Unde solum de motu physico tenet replica illius, quod videtur ipse fateri.

Nec obest, quod ait Ill. Godoy in fine replicae, scilicet, quod si ad alios extenditur, & alijs quis bonum desiderat; est in quantum ex aliorum bonis aliquid felicitatis desideranti accrescit, quod in Deo inveniri non potest, quia se ipso felix, & beatus existit, ita ut ex aliorum bonis nihil felicitatis ei

21.
Nec obest
quod ait
Ill. Godoy

accrefcere poffit; quia & fi nulla facilitas accrefceret defideranti, adhuc in ipfo reperiretur defiderium propriè dictum ob rationes fuprà dictas. Ex quibus foluta remanent, quæ contra conclufionem noftram opponit, & poteft Ill. Godoy opponere.

§. IV.

Statuitur fecunda conclufio vera fententia.

22. *2. Conclufio.* **S**ecunda conclufio: *In Deo datur amor fui ipfius fpecialitèr fumptus.* Hanc conclufionem habet Ill. Godoy num. 41. ipfamque tuentur omnes Sco- tiftæ, nullo excepto, quem viderim (præter R. Patrem Fratrem Hyacin- tum Hernandez de la Torre, tract. de voluntate Dei diff. 2. fect. 2. fub fect. 3. oppofitum affertentem.) Cæterum rationibus attentis, vrgentiores funt, quæ ab Ill. Godoy pro conclufione adducuntur, & in firmiori doctrina fo- lutiones ad oppofita nittuntur, idè- que conclufioni affentio.

23. *Qualiter differant in Deo amor, & gaudiū.* Ill. Godoy num. 55. inquit: an gaudium, & amor fpecialitèr dictus in Deo diftinguantur intrinfece, vir- tualitèr, & ratione ratiocinata, an fo- lum ratione ratiocinante? Ipfe proba- bilius iudicat, diftingui ratione ratio- cinata, quæ in noftra opinione corref- ponder diftinctioni formali. Ego verò fentio, diftingui folum pænes connota- ta. Hoc probatum manet tom. 1. diff. 5. num. 506, & diff. 27. per totam.

24. *Dices cū Ill. Godoy* Dices 1. cum Ill. Godoy num. 55: amor eft principium gaudiij; fed vbi intervenit ratio principij, & principia- ti debet eſſe ad minus virtuale difcri- men: ergo gaudium, & amor fpecia- litèr dictus in Deo diftinguntur ratio- ne ratiocinata. Secundo: quia inten-

tio, & electio in divinis diftinguntur inter fe virtualitèr, ficut ſcientia, & lumen principiorum virtualitèr inter fe diftinguntur: ergo paritèr gaudium, & amor fpecialitèr dictus. Tertio: nam fi in Deo daretur defiderium alicuius perfectionis intrinfece, virtualitèr dif- ferret à gaudio: ergo paritèr; amor ſpe- cialitèr dictus. Quarto deniquè: nam actus, qui in Deo inter fe diftingun- tur ex diverſitate motivi, virtuali gau- dent difcrimine; ſed amor fpecialitèr dictus, & gaudium differunt ex diver- ſis motivis: ergo virtualitèr diftin- guntur.

Reſpondeo ad primum, maiorem eſſe falſam in divinis, quia idem eſt ac- tus, vel eadem eſt paſſio, ſeu affectio. Ad ſecundum nego antecedens, ut docebimus diff. 65. num. 337, & do- cuimus diff. 27, vbi ſolutio data eſt ad quartum num. 9, & ſequentibus. Ad tertium nego conſequentiam. Dispari- tas eſt: nam ſi in Deo daretur deſide- rium alicuius perfectionis intrinſecæ, non eſſet infinitus, quo ſuppoſito non ſolum virtualitèr, ſed etiam realitèr diftinguerentur actus voluntatis di- vinæ, ſicut actus voluntatis creatæ di- ſtinguntur; atſ infinite ſuppoſita amor, & gaudium nec virtualitèr di- ſtingui valent iuxta dicta diff. 27. num. 16.

Ex dictis in diſcurſu huius diſputa- tionis (inquit Ill. Godoy num. 58.) haud difficile erit de alijs actibus di- vinæ voluntatis ferre iudicium, inter quos pænitentiam à Deo excludit, cu- ius rationem tradit num. cit. Exclu- dit etiam à Deo invidiam, rationes que adducit num. 59. In hoc cum ipſo convenimus ſine differentia.

Et hæc de iſta diſputa- tione.

Tertio.

Quarto.

25. *Reſpond. ad 1.*

Ad ſe- cundum, & 4.

Ad ter- tium.

26. *Corolla- rium.*

DISPUTATIO

QUINQUEAGESIMA OCTAVA.

An Deus amet rationales creaturas amore amicitiae?

Num. 1

Ill. God. in hac disput. de triplici tractat amore, ut clarebit ex in ipsa dicendis. Agit enim de amore amicitiae, benevolentiae, & concupiscentiae. Et licet in nullo disideamus, omnia de clarare conveniens est, tam pro in hac disputatione dicendis, quam pro in alijs pertractandis. Unde quid sint, & quo modo amores praedicti sumantur, explicabimus. Et ab ultimo incipiendo.

2.
Amor concupiscentiae quid est, & quotuplex.

Amor concupiscentiae est ille, qui respicit obiectum, ut est bonum alteri, v. g. amor, quo diligo Petro beatitudinem, est amor concupiscentiae, quia amor beatitudinem, quia est bona Petro. Hic amor potest accipi large, & proprie. Large accipitur, quando bonum, quod alicui amatur, non est, quid distinctum, & amissibile ab illo, cui amatur v. g. ut si diligerem Petro rationalitatem, vel risibilitatem. Ratio huius acceptionis est, quia amor concupiscentiae habet maximam affinitatem, & analogiam cum amore desiderij. Conveniunt namque isti amores in hoc, quod uterque vult aliquod bonum alicui; & in hoc discriminantur, quod desiderium vult alicui bonum, quod non habet ille, cui vult tale bonum; concupiscentiae autem solum dicit velle bonum alicui, num habeat illud, num vero illud non habeat. Strictum sumptus amor concupiscentiae est ille, quo quis vult alicui aliquod bonum distinctum, & amissibile ab illo, cui diligitur tale bonum.

3.
Amor benevolentiae diffinitur.

Amor benevolentiae est ille, qui respicit obiectum, ut est bonum in se, seu propter ipsius bonitatem praecisam, v. g. amor, quo diligo virtutem, non quia bona est mihi, vel alteri, sed quia est bona in se, vel propter ipsius bonitatem praecisam. Hic amor in hac latitudine est amor amicitiae large sumptus, quia hoc idem habet amor amicitiae strictum sumptus, licet aliquid ultra hoc addat, quod declarabitur, illum declarando.

Amor denique amicitiae strictum sumptus est ille, qui respicit obiectum, ut est bonum in se, seu propter ipsius bonitatem praecisam, in quo convenit cum amore benevolentiae, & ultra hoc exigit tres conditiones. Prima est: quod distinguantur suppositum amans, & amatum: nam strictum loquendo nemo sui ipsius dicitur amicus. Secunda: quod supposita haec sint rationalia inter bruta enim vera amicitia repugnat. Tertia: quod detur redemptio, sive mutus amor: quia si dum Petrum, v. g. diligo propter se ipsum, ille mutuo me non amat, benevolentiae solummodo erit hic amor, & quaedam lata, seu inchoata amicitia, non vero consummata, & perfecta.

4.
Amor amicitiae diffinitur.

Ill. God. n. 1. rationem dubitandi proponit, quae ad hanc formam reducitur: amor amicitiae strictum sumptus est ille, qui respicit obiectum, ut est bonum in se propter ipsius bonitatem; atqui nullus actus divinae voluntatis potest respicere creaturam rationalem; ut est bona in se, seu propter ipsius bonitatem; alioquin aliquid creatum posset esse obiectum motivum divinae voluntatis, cuius falsitatem ex professo ostendimus *disp. 49, & 25*. agendo de obiecto motivo divini intellectus; in hoc enim nulla est disparitas inter divinum intellectum, divinamque voluntatem: ergo nullus actus voluntatis divinae potest esse amor amicitiae rationalis creaturae: ergo Deus non amat rationales creaturas amore amicitiae.

5.
Ratio dubitandi.

Hac tamen ratione non obstante, Ill. God. n. 2. pro conclusione statuit conclusionem Theologis communem, scilicet: *Deum rationales creaturas amore amicitiae diligere*. Sic Scotus in 1. *dist. 27. §. ad 1. & quodlib. 17*. Conclusionem probat Ill. God. n. 3. varijs autoritatibus, pro quibus sufficiat illud Ioannis XV: *Vos amici Dei estis*. Ratione autem illam suadet Ill. God. n. 4. Nos autem sic proba-

6.
Conclusio

mus: amor amicitiae erga creaturas rationales nullam imperfectionem ponit, nec arguit in Deo: ergo illi tribuendus est. Probatur antecedens: si aliquam imperfectionem poneret, vel argueret in Deo, esset, quod creatura rationalis esset ultimus finis Dei; sed hanc imperfectionem non ponit, nec arguit in Deo: ergo amor amicitiae erga creaturas rationales nullam imperfectionem ponit, nec arguit in Deo. Probatur minor: ad amorem amicitiae non requiritur, quod obiectum sit ultimus finis, etiam si propter se ametur: ergo praedicta imperfectionem non ponit, nec arguit in Deo. Probatur antecedens: ad amorem amicitiae, sufficit, quod obiectum sit medium respectu ultimi finis, etiam si propter se ametur: ergo ad amorem amicitiae non requiritur, quod obiectum sit ultimus finis, etiam si propter se ametur. Antecedens probatur: amore amicitiae diligimus proximum, & consequenter illum diligimus propter se; sed proximus est medium respectu ultimi finis: ergo ad amorem amicitiae sufficit, quod obiectum sit medium respectu ultimi finis, etiam si propter se ametur.

7.

Respondet
Ill. Godoy

Ill. Godoy a n. 5. usque ad 32. adducit varios modos respondendi ad rationem dubitandi, illosque optime refellit; ipso vero respondet n. 33. distinguendo maiorem: amor amicitiae respicit obiectum propter ipsius bonitatem, ly propter excludente ordinem ad ultimum finem negat maiorem; excludente ordinem ad alios particulares fines concedit maiorem; qua distinctione distinguere debet minorem, & negat consequentiam. Nos vero conformiter ad rationem datam, sic maiorem distinguimus: amor amicitiae respicit obiectum propter ipsius bonitatem ultimatam nego maiorem; non ultimatam concedo maiorem, distinguo e contra minorem, & nego consequentiam. Haec distinctio in substantia est eadem cum distinctione Ill. Godoy, & ratio illius constat ex dictis.

8.

Ceterum non obstantibus conclusio ne praedicta, & solutione data, in quibus

cum Ill. God. convenimus. Adverto: Philosophum accepisse amicitiam strictam, qualis est, quae respicit obiectum, volendo illi bonum propter ipsum ultimatam, & hoc modo accepta, cum Deus non amet nos propter nos ultimatam, non amat nos amore amicitiae strictae, & in rigore Philosophico; & hoc est, quod sentit Scotus in 3. cit. dicens: *Concedo, quod charitas proprie potest dici amicitia, licet non omnino accipiendo amicitiam strictam, sicut accipit Philosophus, sed aliquantulum extendendo.*

Ex ab Ill. Godoy dictis in discursu huius disputationis tria corollaria infert 9. ultimo. Primum est: Deum non amare creaturas irracionales amore amicitiae, nec illas tali amore potuisse diligere; amore tamen benevolentiae potuisse illas amare, & si de facto non nisi concupiscentiae amore illas diligat. Hoc corollarium habet Ill. Godoy num. 53, quod docuit Scotus in 3. dist. 32. §. ad 1, & fuit sententia Arist. 8. Ethy. cor. cap. 2. Quadruplicem partem habet corollarium, quam optime probat Ill. God. cit. Colligit 2. n. 57. inter divinas personas esse amorem amicitiae, quod nobis certum est, & satis probat Ill. God. cit. Colligit 3. n. 58: in nullo vero sensu subsistere posse, quod Deus se ipsum propter creaturas diligat. Hoc nos asserimus, & probationem in Ill. Godoy cit. videndam relinquimus.

Denique (ait Ill. God.) dubitari poterat quarto: an possit de potentia absoluta esse amor amicitiae in Deo absoluteque intrinseca mutatione in creatura? Quinto etiam dubitari poterat: an Deus semper de necessitate ex duobus optimis eligere debeat? Neutrum resolvit, & de primo (ait) late agitur 1. 2. q. 113. art. 2, & de secundo agitur 3. p. q. 1. art. 2. Ill. God. nihil plus in hoc tractatu adducit, seu disputat, ideoque a nobis non amplius tractare licet. Et haec de isto tractatu dicta sufficiant.

Notabilis
adverten-
tia.

9.

1. Coralla-
rium.

10.

Dubia
quaedam.

TRACTATUS

OCTAVVS.

DE PRÆDESTINATIONE.

De Sanctorum prædestinatione pauca attingerunt Patres Augustino antiquiores; Augustinus autem, sumpta occasione hæresis Pelagianorum, multa, & præclara de prædestinatione scripsit, tum: *lib. 15. de Ciuit. Dei, cap. 1, & lib. 21. cap. 24;* tum, & præcipuè *in libris de Correptione, & Gratia; in lib. de prædestinatione Sanctorum; & in lib. de bono perseverantiæ.* Ex discipulis verò D. Augustini de prædestinatione scripserunt Authores ab Ill. Godoy in Proæmio citati.

Scolastici autem ordinem Magistri sequendo de prædestinatione agunt *in 1. distinct. 40, & 41.* Hic Magister Subtilis subtilitate solita, & ab eius doctrinam non sequentibus magnificata. D. Thomas *ibidem*, & vltra, nempe, *ad Anibaldum in 1. distinct. 40, & 41. De veritate quæst. 6,* & deniquè *in 1. part. quæst. 23,* pro cuius doctrinæ defensione aliquas disputationes eruditissimè adducit Ill. Godoy; nos autem pro defensione veritatis Subtilis, vestigia Ill. Godoy calcando, sequentes disputationes subiicimus.

DISPUTATIO

QUINQVAGESIMA NONA.

Quos actus intellectus, & voluntatis requirat prædestinatio vsque ad sui executionem?

§. I.

Quibusdam præsuppositis referuntur sententia.

Num. 1
Prædesti-
natio est
pars pro-

Prædestinatio est quasi providentia particularis, aut saltem pars providentiæ generalis subiectiva, & obiectiva. Subiectiva, quia gene-

ralem providentiam contrahit, ut species ad specificam quandam rationem, nempe, ad dispositionem mediorum ad beatitudinem supernaturalem ha-

videntiæ
generalis

ben-

bendam. Obiectiva; quia habet partem obiecti providentiæ generalis; nã si providentia habet pro obiecto dispositionem mediorum ad finem, prædestinatio habet pro obiecto dispositionem mediorum ad finem supernaturalem.

2.
Significatio prædestinationis quoad nomen.

Hoc nomen *prædestinatio* idem est ac verbum *prædestino*; vtrumque tamen est compositum ex præpositione *præ*, & ex verbo *destino*. Præpositio *præ* in præsentī significat antecessiōnem, non dignitatis, vt Catherinus iudicavit; sed antecessiōnem durationis, siyè æternitatis ad tempus. Verbum *destino* hic accipitur pro ordinare, constituit, designare, seu definire, quasi dicatur prædestinatus prius destinatus ad aliquid, quam sit existens.

3.
Destino tripliciter sumitur.

Verbum autem *destino* (quod idem est, ac nomen *prædestinatio*) varias habet significationes, tam in Scriptura, quam apud prophanos Authores. Primo enim *destino* idem est, ac *mente statuo, decerno, definio*. Cicero *officior*. 3. *destinatam diem mortis nescio*; & Suetonius in vita Augusti: *Plura, & maiora de ampliando imperio in dies destinavit*, cap. 44. & Paulus 2. ad Corinth. 8: *Vnusquisque prout destinavit in corde suo*. Secundo: idem significat, quod *mitto*; Suetonius in vita Galvæ cap. 6: *Prætorianos cum mandatis ad imperatorem destinasse*; & in hac significatione non invenitur in Scriptura; nam quamvis aliquid dicant reperiri 1. Machabeorum ubi dicitur: *Destinaverunt aliquos de populo, & adierunt Regem*; sed immerito, nam textus non habet: *Destinaverunt aliquos, sed destinaverunt aliqui*, id est, decreverunt, ubi *destino* in prima acceptione sumitur. Tertio: idem significat, ac *deputare aliquid*, Virgilius 2. *æneidos*: *Et me destinat aræ*, id est, deputat sacrificium; & Paulus 2. ad Corinth. 4: *Puto, quod nos Apostolos novissimos elegit, tanquam morti destinatos*.

4.

Prædestinatio igitur potest sumi in quacumque ex his tribus acceptionibus ita, vt prædestinatio idem sit, ac

prædiffinitio, vel præmitto, vel prædeputo. Est tamen dubium inter Theologos, in qua ex his tribus acceptionibus sumatur propriè; & strictè. Circa quod Theologi sunt divisi. D. Thomas 1. p. q. 23. artic. 1. & alij Authores (ex quibus vnus est Ill. Godoy disputatione sequenti) qui existimant, prædestinationis nomen supponere directè, formalitèr, & pro per se significato pro actu intellectus; pro actu verò voluntatis indirectè, materialitèr, & pro cōnotato dicunt, sumi in secunda acceptione, ita, vt prædestinatio idem sit, quod permissio, vel prædirectio, quia prædestinatione æterna Dei decreto præmittuntur, & prædiriguntur homines in vitam æternam.

Theologi verò, qui substinent: prædestinationem directè, formalitèr, & pro per se significato supponere pro actu voluntatis; pro actu verò intellectus materialitèr, indirectè, & pro cōnotato, iudicant sumi in prima acceptione, ita, vt prædestinatio idem sit, ac statuo, decerno, vel diffinio. Sic communiter tenent Scotistæ cum Scoto, de quo disputatione sequenti, in huiusque favorem citatur D. Augustinus lib. 6. *Hypognosticon*. Theologi autem, qui asserunt: prædestinationem directè, formalitèr, & pro per se significato supponere pro utroque actu, intellectus, scilicet, & voluntatis, iudicant consequenter prædestinationem sumi in prima, & secunda acceptione. Neque ob hæc excludenda est tertia acceptio; quia non incongrue potest dici: prædestinationem esse deputationem quandam ad vitam æternam.

Huius vocis *prædestinatio* rarus est usus apud prophanos Authores; frequentissimus autem apud Sacros, & inter Theologos. Et omisissis alijs acceptionibus triplicem prædestinationis acceptionem assignant communiter Theologi. Primo usurpari solet pro ordinatione æterna cuiuscumque rei à Deo in tempore efficiendæ; seu pro omni decreto, & prædiffinitione Dei in quacumque materia. Sic prædesti-

Prædestinatio tripliciter sumitur.

5.

6.
Tripliciter ad hæc sumitur prædestinatio.

Primus

nationem acceperunt D. Dionisius de *Divinis nominibus cap. 5.* Damascenus *oratione 4. de imaginibus pag. 3.* & *lib. 2. de fide cap. 30.* Author Hypog-
nosticon *lib. 6. non longè a principio.* Isidor. *lib. 1. sentent. cap. 18.* Gregorius
deniquè, qui ut pro nobis sufficiat, ita
loquitur *lib. 1. dialog. cap. 8: Evenire
non posse, quæ prædestinata non sunt.*
Quam prædestinationis acceptionem
non strictam, sed amplam, & genera-
lem esse, docuerunt Hugo Victorianus
lib. 1. de Sacramentis pag. 1. cap. 21, &
cæteri Theologi.

7. *Secundè.* Secundo usurari solet pro decre-
to, & prædiffinitione electorū ad glo-
riam sempiternam, & peccatorum ad
pœnam, seu æternum suplicium. Sic
Fulgentius *lib. 1. ad Monimum cap. 7.*
13. 28, & 29. Prosper. *ad 10, & 11.*
obiectionem Vincentij. D. August. *lib.*
15. de Civit. Dei cap. 1. dicens: *Esse*
duas Civitates, unam prædestinatam
ad Regnum cum Christo; alteram verò
prædestinatam ad suplicium cum Diabo-
lo. Et deniquè Isidorus *lib. 2. sentent.*
cap. 6. inquit: *Gemina est prædestina-*
tio. Alia electorum ad gloriam, alia
reproborum ad pœnam. Quam prædes-
tinationis acceptionem, non tam am-
plam, & generalem, quàm primam, sed
comparatione illius strictā esse Theo-
logi docent.

8. *Tertio.* Tertio tandem usurari valet pro
decreto salutis, & consecutione vitæ
æternæ, seu prædiffinitione electorum
ad gloriam, quo pacto distinguitur à
reprobatione, quæ est decretum ex-
clusionis ab æterna vita. Sic D. Augu-
stinus in libris, in quibus agit de præ-
destinatione, cum quo plures Ecclesiæ
PP. Sic Magister sententiarū *in 1. dist.*
40, & 41, cum ipsoque Angelicus
Doctor, & Doctor Subtilis, & cum his
cæteri omnes Theologi vno ore pro-
fiterentur: hanc esse strictissimam præ-
destinationis acceptionem, in qua alijs
nominibus prædestinatio significari
solet; frequentè enim in Evangelio,
& Epistolis Pauli dicitur electio, &
præordinatio in vitam æternam; fre-

quentius tamen est nomen prædesti-
natio.

Existentiam prædestinationis hoc
modo capta, ut indubitata fide tenen-
dam supponimus. Hæc veritas constat
ex Scriptura, præsertim ex Evangelio
Matthæi 25: *Possidete paratum vobis*
Regnum ab origine mundi. Ex ipso 21:
Multi sunt vocati; pauci verò electi.
Ad Ephes. 1: *Qui prædestinavit vos.* Ad
Romanos 8: *Quos prædestinavit, hos,*
& vocavit, & alia plurima, quæ sub
electionis nomine hanc veritatem de-
monstrant.

Ratione autem suadetur: nam cer-
tum est, aliquos pervenire ad gloriā,
& salvari per merita Christi, & ex
propria voluntate Dei æterna: ergo
datur prædestinatio. Antecedens est
de fide. Consequentia demonstratur;
aliqui perveniunt ad gloriam per vo-
luntatem Dei illos eligentem; sed
prædestinatio est voluntas Dei eli-
gens aliquos ad gloriam: ergo si da-
tur voluntas Dei eligens aliquos ad
gloriam, datur prædestinatio. Vel ali-
tèr efformatur ratio: quidquid Deus
in tempore exequitur, ab æterno in
sua mente disponit, & æterna volunta-
te decernit; cum nec voluntas eius
possit aliquid de nobo in tempore
velle, nec eius intellectus aliquid de
nobo intelligere, seu disponere, ob
eius immutabilitatem, de qua suprā
disp. 53; sed Deus in tempore plures
homines, & Angelos perducit ad glo-
riam: ergo sic disposuit suo intellectu
ab æterno, & sua voluntate decrevit.
Atqui prædestinatio consistit, vel in
actu intellectus disponente, vel in
actu voluntatis decernente, vel in
utroque simul: ergo datur in Deo præ-
destinatio.

His prælibatis circa nomen præ-
destinatio, varias ipsius acceptiones, &
illius existentiam; quid sit prædesti-
natio explicare restat. Prædestinatio
itaquè strictè sumpta, de qua Theo-
logi in hoc tractatu locuntur, sic diffini-
tur ab Augustino *lib. de bono perseve-*
rantia cap. 14: Est præsentia, &

9.
Prædesti-
nationis
existentia
suadetur.

10.
Suadetur
ratione.

11.
Prædesti-
nationis
diffinitio.

præparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicumque liberantur. Ab Scoto autem in 1. distinct. 40. quæst. unica, sic diffinitur: Est efficax electio creaturæ rationalis ad gratiam, & gloriam. D. Thomas vero 1. part. quæst. 21. art. 2. ad 4. sic illam diffinit: Prædestinatio, est præparatio gratiæ in præsentī, & gloriæ in futuro.

12.
Prædictæ diffinitiones in eandē coincidunt

Hæ diffinitiones in idem coincidunt, & optimæ sunt; cum non solum explacent naturam prædestinationis strictè sumptæ, sed illam distinguant à providentia Dei naturali, & in eis loco generis ponitur particula *præparatio, seu electio efficax*, in qua conveniunt univocè prædestinatio, & providentia Dei ordinis naturalis: reliquæ verò particulae ponuntur loco differentia, & per ipsas distinguitur prædestinatio à providentia ordinis naturalis, licet non per differentias formales, saltem per differentias intrinsecas materiales.

13.
Diffinitio nes prædestinationis aliquorū excluduntur

Ex dictis excludendæ veniunt aliquæ diffinitiones prædestinationis aliquorum recentiorum minus aptæ, in quibus suas volunt inculcare opiniones. Talis est diffinitio prædestinationis, quam tradit Pater Molina 1. part. quæst. 23. art. 1. disp. 11. his verbis: *Prædestinatio est ratio ordinis, seu mediorum in Deo, quibus prævidet creaturam rationalem perducendam in vitam æternam, cum proposito eundem ordinem exequendi.* Hæc enim diffinitio tacitè involuit scientiam mediam, quia dicit, prædestinationem esse ordinem mediorum, quibus Deus *prævidet*; non autem dicit: prædestinationem esse ordinem mediorum, quibus Deus *præparat*: prævisio autem mediorum sine præparatione à Deo facta, est scientia media. August. autem non solum dicit, quod prædestinatio est præscientia, sed etiam, quod est præparatio beneficiorum; & meritò, quia ut idem Augustinus alibi dixit, *præscire potest Deus etiam, quæ ipse non facit; non autem prædestinat, nisi,*

quæ ipse facturus est: ergo non sufficit ad prædestinationem secundum August. fieri ex medijs prævisis, sed etiā præparatis a Deo, & hoc omisit in sua diffinitione Molina, quia ex diametro opponebatur scientiæ mediæ, quam ipse defendit.

Ex quacumque autem prædestinationis diffinitione ex tribus allatis n. 11. clarè, & notoriè inferitur: prædestinationem includere actus aliquos intellectus, & voluntatis, ex quibus constat hoc complexum *prædestinatio*, quæ sonat de formali actum Dei immanentem, intrinsicè propriè ipsum denominantem, & creaturam tantum extrinsicè, uti facit visio parietem: actum æternum, non in tempore, sed semper, & eodem modo convenientem: quos verò intellectus, & voluntatis requirat prædestinatio usque ad sui executionem, est difficultas præsens. Pro qua.

Suppono 1: quod triplicitèr potest requiri unum ad aliud. Primo: ut præcisè terminus connexionis illius, quin illo modo includatur adhuc reduplicativè in illo; hoc pacto requiruntur essentialitèr extrema ad unionem, quia ita unio indiget extremis, ut unio, quatenus unio est, seu reduplicativè ut talis, distinguatur adæquatè ab extremis. Secundo modo potest requiri sic, quod aliquid, quod dicitur de alio in obliquo specificativè sumpto, dicatur in recto reduplicatione facta, & sic includatur formalitèr in illo: hac ratione requiritur essentialitèr albedo ad album, quia albedo ita dicitur in obliquo per hunc terminum *album* specificativè acceptum, scilicèt, habens albedinem, quod dicatur in recto, accepto albo reduplicativè, nam album, ut album dicit in recto albedinem. Tertio modo sic, quod in suo conceptu formali dicat in recto illud, quod essentialitèr requiritur, qua ratione requiritur animalitas ad hominem, quia homo in suo conceptu formali dicit in recto animalitatem, ut constitutivum inadæquatum eius.

14.
Prædestinatio includit aliquos actus intellectus, & voluntatis.

15.
Suppono primo.

16.
*Actus de
quibus lo
quitur ex
plicatur*

Quando ergo querimus, qui actus intellectus, & voluntatis necessario ad prædestinationem requirantur, non loquimur de actibus adæquatè distinctis à prædestinatione adhuc reduplicativè accepta, seu de actibus, qui solū ad prædestinationem requiruntur, vt terminus connexionis illius, sed de actibus, ita requisitis, vt in prædestinatione saltem reduplicativè accepta includuntur, de his ergo est inquisitio, pro ipsaque.

17.
Suppono

*Ad præ-
destinationem ex parte volun-
tatis re-
quiritur
duplex ac-
tus quo-
modo-
que distin-
ctus.*

Suppono secundo vt certum apud omnes: ad prædestinationem ex parte voluntatis necessario intervenire duplicem actū, sive virtualitèr, sive formalitèr distinctū, vt cū omnibus tenet Ill. God. in præsentī n. 3. Primus est: intentio efficax finis, nempe beatitudinis, vt consequendæ à Petro, v. g. Secundus est electio mediōrū, quæ Deus, vt Petrus obtineat beatitudinem, hic, & nunc auxilia supernaturalia Petro decernit, quibus benè operabitur, in gratia decedet, beatitudinemque consequetur: qui actus explicantur per voluntatem efficacem Dei dandi hominibus gloriam, & voluntatem efficacem dandi eis dona gratiæ, vt media ad gloriam consequendam.

18.
*Supposi-
tio ostendit*

Secundo.

Quod isti actus voluntatis requirantur ad prædestinationem, ostenditur primo: quia in Scriptura vocantur prædestinati electi ad Ephesios 1: *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, & statim, in quo etiā nos sorte vocati sumus prædestinati secundum propositū eius, qui operatur omnia secundū consiliū voluntatis suæ.* Secundò: nam modus agendi liberè est ex intentione finis, & mediōrū electione ad executionem procedere; at Deus liberè homines ad gloriam per ducit, sic, quod gloria sit finis, gratia, & merita media: ergo ad istā prædestinationem requiritur electio ad gloriam, quæ dicitur intentio, & voluntas dandi gratiam, quæ electio appellatur.

19.

Præter hunc duplicem actū voluntatis apud omnes ad prædestinationem requisitū, alius etiam requiritur, & est

voluntas executiva mediōrū, quia certū est, Deum exequi media ad finem intentū per aliquē actum voluntatis, qui vocatur vsus activus, cui volūtatē executivæ accedit ipsa executio actualis, seu positio phisica mediōrū, quæ vocatur vsus passivus. Quod ergo ex his actibus voluntatis dubitatur, est: an decretū executivū requisitū ad prædestinationem præter electionem, quod dicitur vsus activus, sit distinctum ab ipsa efficaci electione mediōrū? Seu an præter electionem, seu decretū intentivum sit in Dei voluntate decretum executivum? Quibus terminis difficultatem proponit Ill. God. num. 8. *up de mōt*

Suppono tertio, quod ab omnibus, vt certum supponitur, & ab Ill. God. n. 5. traditur, scilicet, ad prædestinationem requiri ex parte intellectus Divini scientiam simplicis intelligentiæ circa gloriam regulantē electionem ad illam, & consiliū, seu iudiciū regulans electionem ad gratiā, quod constat primo ex illo communi axiomate: *Nihil volitū, quin præcognitū*, quod etiam verificatur in voluntate Divina; cum ergo voluntas circa gloriam, & gratiā ad prædestinationem sit necessaria, prædicti Divini intellectus actus, vt necessario debent censerī. Secundò ex illis verbis ad Ephesios 1: *Qui operatur omnia secundū consiliū suæ voluntatis*, vbi cū omnia dixerit, prædestinationis opera sub Dei consilio Paulus comprehendit, non provt consilium dubietatē importat, sed provt dicit certū Divini intellectus iudiciū regulans electionem. Tertio: quia imprudētèr decerneret Deus obiectum, nisi dirigeretur ex cognitione ostendente obiectum exequibile esse.

Et etiā certū mihi videtur ad prædestinationem per modū concomitantis requiri scientiā visionis, quæ cognoscit Deus electos à voluntate Divina, gloriam efficaciter intentā dare illis, & gratiā præparatā conferre eis. Ratio est: quia non potest non Deus cognoscere decreta sua cometer instanti, quo sunt facta, & consequenter obiecta decretata, quæ omnia cognoscuntur scientiā

*Ad præ-
destinationem requi-
ritur vo-
luntas exe-
cutiva
mediōrū*

20.

*Supponi-
tur 3. Aliquos
actus in-
tellectus
necessario
requiri
probat.*

21.

*Ad præ-
destinationem per
modū cō-
comitan-
tis requi-
ritur sciē-
tia visio-
nis.*

visionis, vt in *tract.* 4. de scientia Dei
manet dictum, præsertim *disp.* 39.

22.

An autē præter huiusmodi actus
Divini intellectus ad prædestinationē
necessario requisitos, alij requirantur
necessario, sub lite est inter Theolo-
gos, ex quibus Patres Societatis indi-
cant, necessariā esse sciētiā mediā; quia
tamen hæc concertatio totalitèr pen-
det ex alia, an, nimirū, efficiatā intrin-
seca comperat auxilijs gratiæ, & inde-
pendens sit à scientia media, quin ex
hoc libertas arbitrij lædatur, de quo
abstinendū est modo ab hac contro-
versia, quia hoc est supra operis inten-
tum, ad quod non cogor, ideoque in-
ter Ill. God, & Patres Societatis liti-
gandū relinquo, & ad intentum operis
adimplendum prosequor.

23.
Difficul-
tas expli-
catur.

Thomistæ autē agnoscētes imperiū intellectuale pro actu intellectus, hunc, ultra supradictos actus, ex parte intellectus ad prædestinationē necessario requiri, docent. Vnde tota difficultas disputationis præsentis, vt ad operis intentum attinet, ad duos actus deuoluitur. Alterū voluntatis, & alterū intellectus. Ex parte actū voluntatis difficultas est iā supra tacta. 19, scilicet, an præter electionem, seu decretū intentivū sit in Dei voluntate decretum executivū? Ex parte actuum intellectus difficultas est: an ad prædestinationē requiratur imperiū intellectuale? Seu vt loquitur Ill. God. 2. 8: an præter iuditiū regulans electionem necessariū sit imperiū in intellectu Diuino regulans vsum, & executionem?

24.

Setentiæ
referun-
tur.

Ill. Godoy

Scorus,

In qua difficultate duplex ex dia-
metro opposita versatur sententia.
Prima vtrumque actum ad negotium
prædestinationis necessariū existimat.
Sic Ill. God. omnes Thomistas pro
ipsa citans *n. 9.* Secunda, & verior sen-
tentia vtrumque actum negat esse ad
prædestinationē necessariū. Sic Doctor
Subtilis infra citandus, & ego cū ipso.
Alia est sententia media, quam tenet
Suarius *lib. 1. de essentia prædestina-
tionis cap. 14.* & 16, ipsamque refert
Ill. God. *cir;* sed quidquid sit de hac,

ordine ab Ill. God. tradito disputatio-
nem hanc examinabimus.

Ceterū ante resolutionē pro clari-
tate procedenda sciendū est: vsū, &
electionē distingui pōnes hoc, quod
vsus respicit mediū, vt actualitē po-
nitur in exercitio, & electio, vt ponē-
dū, sicut distinguuntur intentio, & frui-
tio circa finē: nā frutio est de fine præs-
enti in re; intentio verò est de fine
nondū habito. Vnde hic ordo serua-
tur. Primò est intentio finis. Secundò
est electio mediorum. Tertiò est vsus
mediorū ad consecutionē finis: Quar-
tò denique est frutio de fine adepto,
& hinc orta est difficultas præsens cir-
ca electionem, & vsū, an, scilicet, vsus
sit actus ab electione distinctus. 600

In qua difficultate extra controver-
siam videtur esse: vsus, & electione dis-
tingui pœnes diversa munera, & con-
notata, quod demonstratur: nã electio
respicit mediũ, vt futurum, & nondum
habitũ; vsus verò respicit idẽ medium,
vt habitum, & existens, ita vt nequeat
esse vsus activus sine vsu passivo, sci-
licet, sine operatione potentiæ execu-
tivæ; atqui electio potest esse sine vsu
activo: ergo vsus, & electio distingun-
tur pœnes diversa munera, & conno-
tata. Vnde difficultas est: an entitati-
vè distinguantur.

Denique sciendum est pro declaratione sententiarum, quod Ill. God. asserens necessitatem decreti executivi distincti ab electione, affirmat: inter electionem, & usum esse distinctionem essentialē, ut claret ex eius probationibus; nec sufficere distinctionē quoad munera, sed necessariā esse distinctionē virtuale adæquatā, ut claret ex ab ipso traditis in præsentī, præsertim n. 53. & 55, quā sententiā, si admitteremus, adanitere cogeremur distinctionē formale inter electionē, & usum; quia prædicata, quæ apud Ill. God. virtualiter adæquatè distinguuntur, sunt apud nos formaliter distincta. Quare nostra, & Scoti sententia negativa opinioni Ill. God. est contradictorie opposita. Sic ergo opinionibus intellectis. Sit.

25.

Usus, &
electio di-
stingun-
tur, &
etiã intē-
tio, &
fructio.

Ordo ser-
vatus in
prædesti-
natione.

26.

Ufus, &
electio
pœnes cō-
notata
distingū-
tur.

27.

*Opiniones
declaran-
tur.*

§. II.

Neccssitas decreti executivi, ut ab Ill. God. ponitur, rejicitur.

28.
1. Cōclus.

Decretū executivū in Dei voluntate distinctū formaliter, vel virtualiter à decreto intentivo rejicitur.

Prima conclusio: *Præter electionem mediorum ad ordinem intentionis spectantem non datur in voluntate Dei decretū executivū de eisdem medijs ab electione formaliter, vel virtualiter distinctū.* Sic Scotus in 1. dist. 1. q. 3. §. quantum ad 1. in fine, & in 2. dist. 28. §. respondeo, quibus in locis pro eodē usurpat electionē, ac vsum: Hanc conclusionem prius statuo, tum: quia hanc prius statuit Ill. God; tum: quia si ratio Ill. God. prius statuendi est, quia ex istius actus neccssitate pendet (suo iudicio) neccssitas imperij distincti à iudicio electionē regulāre; ex istius actus superfluitate superfluitas imperij intellectualis necessario colligetur. Conclusio intelligitur de distinctione virtuali adæquata, quæ in opinione nostra esset formalis distinctio, ut dictum manet num. 27, sicque intellecta, quia sic Ill. God. opposita.

29.

Probatur 1. cōclus. destruendo principale fundam. Ill. Godoy.

Probatur primo conclusio destruēdo principale fundamētum Ill. God: ideo iuxta Ill. God. n. 19. quod ferē in tota hac difficultate repetit, electio esset ab vso distincta distinctione virtuali adæquata, quia electio terminatur ad media, ut sunt effectus finis; vsum verò terminatur ad media, ut sunt causæ finis; sed hæc ratio nō probat distinctionē virtualē adæquatā inter electionē, & vsum: ergo præter electionē mediorū ad ordinē intentionis spectantē non datur in voluntate Dei decretum executivū de eisdē medijs ab electione distinctū distinctione virtuali adæquata. Probatur minor: ideo electio terminatur ad media, ut sunt effectus finis, & vsum terminatur ad media, ut sunt causæ finis, quia electio terminatur ad media in genere intentionis, & vsum terminatur ad media in genere executionis; sed quod electio terminetur ad illa in genere executionis, non probat distinctionē virtualē adæquatā inter electionē, & vsum ergo: quod

Probatur minor.

electio terminetur ad media, ut sunt effectus finis, & vsum terminetur ad illa, ut sunt causæ finis, non probat distinctionem virtualement adæquatam inter electionem, & vsum.

Maiores est Ill. God. cit. n. 19. cuius verba transcribo: ait enim: *Media in ordine ad finē comparari dupliciter. Primo, ut effectus illius in genere causæ finalis in ordine intentionis. Secundo, ut causæ illius in ordine executionis. Cum autē electio ad ordinē intentionis pertineat; vsum vero ad ordinem executionis; hinc fit, quod electio terminatur ad media, pro ut sunt effectus finis; vsum autem terminatur ad media, pro ut sunt causæ finis: ergo ideo electio terminatur ad media, ut sunt effectus finis, & vsum terminatur ad media, ut sunt causæ finis, quia electio terminatur ad media in genere intentionis, & vsum terminatur ad media in genere executionis. Vera igitur est maior.*

Minor vero probatur: ideo electio terminatur ad media in genere intentionis, & vsum terminatur ad illa in genere executionis, quia electio respicit media, ut futura, & nondū habita; vsum verò respicit illa, ut habita, & existentia, sed quod electio respiciat media, ut futura, & nondum habita; vsum verò respiciat illa, ut habita, & existentia, non probat distinctionē virtualē adæquatā inter electionē, & vsum: ergo quod electio terminetur ad media in genere intentionis, & vsum terminetur ad illa in genere executionis, non probat distinctionem virtualement adæquatam inter electionem, & vsum.

Maiores constat 1: nam ideo electio terminatur ad media in genere intentionis, & vsum terminatur ad illa in genere executionis, quia electio terminatur ad media, ut sunt effectus finis, & vsum terminatur ad illa, ut sunt causæ finis; sed ideo electio terminatur ad media, ut sunt effectus finis, & vsum terminatur ad illa, ut sunt causæ finis, quia electio respicit media, ut futura, & nondum habita; vsum verò terminatur ad illa, ut habita, & existentia: ergo ideo

30.
Maiores est Ill. Godoy.

31.
Probatur minor.

32.
Maiores constat 1

electio terminatur ad media in genere intentionis, & usus terminatur ad illa in genere executionis, quia electio respicit media, ut futura, & nondum habita, usus vero ut habita, & existentia. Cõstat secundo: quia si electio terminaretur ad media, ut habita, & existentia; usus vero terminaretur ad illa, ut futura, & nondum habita, nec electio terminaretur ad media in genere intentionis, nec usus terminaretur ad illa in genere executionis, quin potius è contra, ut est manifestum: ergo, &c.

33.

*Minor
probat
1. ratione*

Minor vero, in qua tota apparet difficultas, probatur primo: quod electio respiciat media, ut futura, & nondum habita; usus vero respiciat media, ut habita, & existentia, probat dumtaxat distinctione pœnes diversa munera, & connotata inter electione, & usum, ut probatū manet *n. 16*, & latius clarebit ex dicendis §. 4: ergo quod electio respiciat media, ut futura, & nondum habita; usus vero respiciat illa, ut habita, & existentia, nõ probat distinctione virtuale adæquatā inter electione, & usum.

34.

*Probat
2. paritatibus.*

Prima.

Secunda.

Tertia.

Probat 2. diversis paritatibus. 1. est: quod gratia operans respiciat cõsensum, ut futurum, & nondum habitum; gratia verò cooperans respiciat cõsensum, ut habitum, & existentem, non probat distinctione virtuale adæquatam inter gratiā operantē, & cooperantē: ergo similiter. Secunda est: quod actus voluntatis circa mediū eligendū respiciens illud sine respectu ad alia media sit cõsensus; actus vero voluntatis circa mediū eligendū respiciens illud cū respectu ad alia media, sit electio, non probat distinctione virtuale adæquatā inter cõsensum, & electione; potest namque in sententia probabili consensus fieri electio: ergo similiter. Tertia paritas est: quod actus voluntarius necessarius respiciat libertatē, ut futurā, & nondum habitā, actus vero voluntarius liber respiciat libertatē habitā, & existentē, nõ probat distinctione virtuale adæquatā inter actū necessarium, & liberum; idem enim actus potest esse liber, & necessarius successive, ut te-

net Scotus asserens: divisionem actus voluntarij in liberū, & necessariū esse subiecti in accidentia: ergo similiter.

Probat 3. prædicta minor alijs paritatibus ad hominem contra Ill. God: Quarta paritas est: quod gratia, ut auxilians, respiciat sanctitatem, ut futurā, & nondum habitā; gratia vero, ut iustificās, respiciat sanctitatem, ut habitā, & existentē, non probat distinctionem virtuale adæquatā inter gratiā auxiliantē, & iificantē, ut habet Ill. God. *n. 53*: ergo similiter. Quinta paritas est: quod dictio respiciat contemplationē, ut futurā, & nondum habitā; intellectio vero respiciat contemplationē, ut habitā, & existentē, non probat distinctionē virtuale adæquatā inter dictionē, & intellectionē, ut habet Ill. God. *n. cit.*: ergo similiter.

Sexta est: quod Paternitas Divina, ut forma hypostatica, respiciat terminū nondum relatum; ut Paternitas autē, respiciat terminū, ut relatū, nõ probat iuxta Ill. God. *n. cit.* distinctionē virtuale adæquatā inter Paternitatē Divinā, ut formā hypostaticā à se ipsa, ut Paternitas est: ergo pariter. Septima paritas est: quod essentia Divina sub conceptu essentiae respiciat intellectualitatē, ut quasi futurā, & nondum habitā, ut sic nos explicemus; essentia autē Divina sub conceptu naturæ respiciat intellectualitatem, ut habitam, & existentē, non probat distinctionē virtuale adæquatā inter essentiā Divinā sub conceptu essentiae, & ipsam sub conceptu naturæ, ut defendit Ill. God. contra Cornejo *tom. 1. disp. 4. n. 16*: ergo pariter. Hæc paritas fundatur in doctrina Ill. God. *disp. cit. n. 398*, ubi asserit: essentiā Divinā sub conceptu essentiae constitui per rationē substantiæ spiritualis à se, & sub conceptu naturæ constitui per intellectualitatem radicalem cõprehensivā Dei, & asserit habet eadem *disp. n. 16*, non esse inter hos conceptus distinctionem virtuale adæquatam.

Octava paritas est: quod actus Dei inefficax respiciat gloriā, ut futuram,

35.

Quarta.

Quinta.

36.

Sexta.

Septima.

37.

Octava.

& nondum habitam; actus verò efficax respiciat gloriam, vt habitam, & existentem, non probat distinctionem virtualem adæquatam inter actum efficacem, & inefficacem Dei, vt est communis Theologorum consensus: ergo pariter. Nona paritas est: quod scientia simplicis intelligentiæ respiciat rem, vt non existentem exercitè; scientia verò visionis respiciat rem, vt existentem exercitè, quod fatetur Ill. God. *tom. 1. disp. 29. n. 18*; non probat distinctionem virtualem adæquatam inter scientiam simplicis intelligentiæ, & scientiam visionis, vt ipse habet *disp. cit. n. 1*: ergo similiter.

9. paritas

38.

10. Paritas.

Paritas decima est: quod essentia Divina, vt est ratio regulandi productionem creaturarum, respiciat illarum productionem, vt futuram, & nondum habitam; essentia autem Divina, vt est ratio producendi creaturas executivè, respiciat illarum productionem, vt habitam, & existentem, non probat distinctionem virtualem adæquatam inter essentiam Divinam, vt est ratio regulandi productionem creaturarum, & se ipsam, vt est ratio producendi creaturas executivè, vt tenet Ill. God. *tom. 1. disp. 32*, asserens: potentiam executivam in Deo non esse virtualiter adæquatè distinctam ab intellectu Divino, quod repetit in præsentī *num. 52*: ergo pariter.

39.

11. Paritas.

Vndecima paritas est: quod intellectus speculativus respiciat rem, vt futuram, & nondum habitam; intellectus verò practicus respiciat rem, vt habitam, & existentem, non probat distinctionem virtualem adæquatam inter intellectum speculativum, & practicum, vt affirmat Ill. God. in præsentī *n. 52*: ergo similiter. Ultima denique paritas est: quod imperiū, vt dirigens, respiciat media, vt futura, & nondum habitam; imperiū autē, vt exequens, respiciat media, vt habitam, & existentem, non probat distinctionem virtualem adæquatam inter imperiū vt dirigens, & imperiū vt exequens, vt profertur Ill. God. in præsentī *n. 53. 54. & 55*: er-

12. Paritas.

go pariter: quod electio respiciat media, vt futura, & nondum habitam; vsus verò respiciat illa, vt habitam, & existentem, non probat distinctionem virtualem adæquatam inter electionem, & vsum.

40.

Ex his omnibus paritatibus, quæ directè destruunt fundamentū principale Ill. God, nullā præter ultimā in ipso contra ipsum obiectā invenio: nā de prima, secunda, tertia, septima, octava, & nona nullā facit mentionē in tota hac disputatione. Quartā verò, quintam, & sextam adducit *n. 53*: non contra ipsum, sed pro ipso, & ideo non adducit eas, vt à nobis in ipsum formatæ sunt; sed solū vt probet, non esse inconueniens, quod inter imperiū, vt dirigens, & vt exequens, mediet vsus distinctus virtualiter adæquatè ab imperio, & si inter illos duos conceptus sola inadæquata distinctio inveniatur, quod non est ad nostras paritates respondere.

41.

Decimā, & vndecimā paritatem adducit *n. 52*; ceterū ipsas tradit quātū ad antecedens illarū, quod in eius opinione concessum supponimus; non verò quantum ad consequentias ex illis antecedentibus in ipsum ad hominē deductas; solū enim respondendo ad quandam probationē, hæc ibi ait: *Quod licet in Deo non distinguatur virtualiter adæquatè potentia exequens ab intellectu; distinguitur tamen inadæquatè, vel saltem quoad munia, & hæc distinctio sufficit, vt ad illius applicationem requiratur vsus ab electione distinctus; sicut intellectus practicus ab speculativo non distinguitur virtualiter, & tamen ad actū practicum actus voluntatis præexigitur, qui tamen ad omnē actum speculativū necessarius non est.* Hæc Ill. God; sed ad nostras paritates non est responsio.

42.

Responde-
bis pro
Ill. Godoy

Quod autem respondere valet ad decimā paritatē, est, quod ipse docet *tom. 1. disp. 32. n. 45*, scilicet, quod Omnipotentia assignari non potest obiectū specificativū formaliter distinctū ab obiecto intellectus, & voluntatis, ideoque nequit ab illis dis-

tingui virtualiter adæquatè. Ast electioni assignatur obiectum specificativum formaliter distinctum ab obiecto usus, ideoque ab usu distinguitur virtualiter adæquatè. Caterum ultra dicta à nobis *tom. 1. disp. 32. n. 107. & 108.* de obiecto specificativo Omnipotentia ab obiecto intellectus, & voluntatis distincto.

43.
Contra.

Contra: ideo ex dictis iuxta Ill. God. electio habet obiectum specificativum formaliter distinctum ab obiecto usus, quia electio respicit media, ut habita, & existentia; atqui essentia Divina, ut est ratio regulandi productionem creaturarum, respicit illarum productionem, ut futuram, & nondum habitam; & ut est ratio producendi creaturas executivè respicit illarum productionem, ut habitam, & existentem: ergo potentia executiva habet obiectum specificativum formaliter distinctum ab obiecto intellectus: ergo potentia executiva distinguitur virtualiter adæquatè ab intellectu, quod est contra Ill. Godoy.

44.

Nec quod ait Ill. God. de intellectu practico, & speculativo, in quo stat undecima paritas, est ad illam responsio, quin potius in distinctione, quam negat inter intellectum practicum, & speculativum, stat efficacia nostræ prædictæ paritatis, ut ex ipsa constat. Nequè mirum, quod ad actum practicum intellectus præexigatur actus voluntatis in opinione Ill. God; nam cum iuxta ipsum actus practicus intellectus sit executivus finis, ad ipsum præexigitur electio, quæ est actus voluntatis. Sed hoc quid contra nostram paritatem? Immo multo minus si attenditur, quod actus voluntatis præexactus ad actum practicum intellectus est actus potentia distinctæ ab intellectu; ast electio, & usus sunt actus eiusdem potentia, scilicet, voluntatis, ut nobiscum tenet Ill. God. in *presenti n. 8.* Non ergo facit ad rem.

45.

Respondet Ill. God. *n. 55.* ad duodecimam paritatem negando consequentiam, & licet alijs terminis dis-

paritas ab ipso assignetur, quia alijs terminis paritas ab ipso adducitur, ad hos terminos reduciatur disparitas: nam electio tendit ad obiectum, ut intra voluntatem; usus vero est ad obiectum, ut est in re, & quia obiectum voluntatis diversimodè movet prout intra voluntatem, ac prout in re, fit, quod diversos actus voluntatis constituat; at tendentia directiva, & executiva diversa obiecta non habet, sed formalitas obiectiva dirigibilitatis, & formalitas exequibilitatis se habent, ut primaria, & secundaria, & ratio est: nam exequibilitas à potentia elicitiva respectu potentia naturæ intellectualis, non potest se habere primario, sed solum secundo: eo quod cum potentia naturæ intellectualis adæquatè dividatur in intellectum, & voluntatem, etiā obiectum attingibile à potentia talis naturæ adæquatè dividitur in bonum, & verum, ac proinde omnia alia obiectiva formalitas non potest specificare potentiam, aut actum talis naturæ, sed secundo se debet habere; cur autem cum obiecto intellectus, & non cum obiecto voluntatis coincidat? alterius est negotij.

Hæc tamen solutio per plurima se interimit; ideoque contra primo: ideo ex dictis iuxta Ill. God. electio habet obiectum specificativum formaliter distinctum ab obiecto usus, quia electio respicit media, ut futura, & nondum habita; usus vero respicit media, ut habita, & existentia; atqui imperium, ut dirigens, respicit media, ut futura, & nondum habita; & imperium, ut exequens, respicit media, ut habita, & existentia: ergo imperium, ut dirigens, habet obiectum specificativum formaliter distinctum ab obiecto imperij, ut exequentis, quod est contra Ill. God. ruit ergo solutio.

Contra secundo: ideo electio habet obiectum specificativum formaliter distinctum ab obiecto usus, quia electio tendit ad obiectum, ut intra voluntatem; usus vero tendit ad obiectum, ut est in re; sed imperium, ut dirigens,

*Respondet
Ill. Godoy
ad 12. pa-
ritatem.*

46.
Contra 1

47.
Contra 2

tendit ad obiectum, vt est intra intellectum, & imperiū, vt exequens, tendit ad obiectum, vt est in re: ergo imperium, vt dirigens, habet obiectum specificatiuū formaliter distinctum ab obiecto imperij, vt exquentis. Consequentia est legitima cōtra Ill. God; maior est ipsius solutio, & rationē ipse reddit: nā quia obiectum voluntatis diuersimodē mouet prout est intra voluntatē, ac prout in re, fit, quod diuersos actus voluntatis constituat. Minor verō probatur: nam eodē modo se habent electio, & vsus in voluntate, ac imperiū, vt dirigens, & exquens in intellectu: sed electio tendit ad obiectum, vt intra voluntatē, & vsus tendit ad obiectū, vt est in re: ergo imperiū, vt dirigens, tendit ad obiectum, vt est intra intellectū, & imperium, vt exquens, tendit ad obiectū, vt est in re. Minor, & consequentia tenent. Maior patet: nā sicut vsus prælupponit electionem; ita exequibilitas prælupponit dirigibilitatē; ergo eodē modo se habent electio, & vsus in voluntate, ac imperium, vt dirigens, & exquens in intellectu.

48.
Contra 3

Contra terriō: iuxta solutionē Ill. God. dirigibilitas, & exequibilitas nō habēt diuersa, obiecta: ergo nec electio, & vsus. Probatur consequentia; ideo dirigibilitas, & exequibilitas nō habent diuersa obiecta, quia se habent, vt primaria, & secundaria; sed etiā electio, & vsus se habent, vt primaria, & secundaria: ergo si dirigibilitas, & exequibilitas nō habent diuersa obiecta, nec electio, & vsus. Probatur minor: ideo iuxta Ill. God. dirigibilitas, & exequibilitas se habent, vt primaria, & secundaria, quia exequibilitas à potentia electiua respectu potētiae naturæ intellectualis non potest se habere primario, sed solū secundo; atqui eadem ratio ad litteram militat in electione, & vsu, vt formalizanti patebit: ergo electio, & vsus se habent, vt primaria, & secundaria.

49.

Probatur secundo conclusio destruendo etiā principale fundamentū

Ill. God; actus habentes idē materiale obiectū inspectū sub diuersis rationibus non distinguuntur essentialiter: ergo dato, & non concesso, quod electio, & vsus habeant idē obiectū materiale inspectū sub diuersis rationibus, non ob hoc essentialiter distinguuntur. Consequentia est apud Ill. God; evidens. Antecedens autē, in quo est tota difficultas, probatur primo ratione: distinctio pōnes obiecta formalia solum arguit distinctionē extrinsecam pōnes connotata, & terminatiuā in actibus, vt dignissime notauit Scotus, quodlib. 13. §. ad ista: ergo actus habentes idē materiale obiectum inspectū sub diuersis rationibus non distinguuntur essentialiter. Probatur secundo idē antecedens: distinctio essentialis in actibus sumitur duntaxat ex rationibus formalibus ipsorū actuum ex Scoto cit: ergo ex distinctione obiectiua actū non valet inferre distinctionē essentialē illorum: ergo actus habentes idē materiale obiectū inspectū sub diuersis rationibus non distinguuntur essentialiter.

Probatur etiā predictū antecedens paritatibus generalibus: nam volitio, & nollitio Divina, actus liber, & necessarius, assensus, & dissensus habent idem materiale obiectum inspectum sub diuersis rationibus; sed predicti actus non distinguuntur essentialiter; volitio enim, & nollitio Divina, actus liber, & necessarius, est idē formalissime actus Divinae voluntatis assensusque, & dissensus est idem formalissime actus Divini intellectus: ergo actus habentes idē materiale obiectū inspectū sub diuersis rationibus non distinguuntur essentialiter.

Probatur deinde idem antecedens doctrina Scoti: potentiae non distinguuntur essentialiter per distincta obiecta formalia; ergo nec actus: ergo actus habentes idē materiale obiectū inspectū sub diuersis rationibus non distinguuntur essentialiter. Secunda cōsequentia inferitur ex prima. Prima autem ex antecedentis nā eadē est ra-

Probatur
2. conclusio destruendo
fundam.
Ill. Godoy

Antecedens probatur 1.

Secundo.

50.
Probatur
antecedens
predictū
paritatibus
generalibus.

51.
Probatur
etiā Scoti
doctrina.

tio de actibus, ac de potentijs. Antecedens verò probatur: quia in opinione probabili Scoti, & Scotistarum intellectus, & voluntas habent idem formalissime obiectum: ergo potentia non distinguuntur essentialiter per distincta obiecta formalia. Antecedens est certum; plures enim Scotistæ asserunt cū Magistro: ens sub ratione entis esse obiectum formale vtriusque potentia. Consequentia probatur: si potentia distinguerentur essentialiter per distincta obiecta formalia, intellectus, & voluntas essent eadē potētia essentialiter, & formalissime; sed hoc est falsum: ergo potentia non distinguuntur essentialiter per distincta obiecta formalia. Maior autem probatur: in opinione supra posita intellectus, & voluntas habent idē obiectum formale: ergo si potentia distinguerentur essentialiter per distincta obiecta formalia, intellectus, & voluntas essent eadem potentia essentialiter, & formalissime.

52.
*Probat
idem an-
tecedens
in doctri-
na Tho-
mistarū.*

Probat etiam prædictum antecedens in Thomistarū doctrina: actus distincti possunt habere idē obiectum: ergo distinctio actuum non sumitur à distinctione obiectorum: ergo. Probat antecedens: Deus in opinione probabili Thomistarū cognoscit suam essentiam duplici actu, scilicet, actu luminis principiorū, & actu scientia, vt diximus tom. 1. disp. 27. n. 13; sed hæc actuum distinctio nō infert distinctionē obiectorum: ergo actus distincti possunt habere idē obiectum. Probat minor: essentia Divina, vt est principium immediate verum, & in se cognoscibile, est obiectum actus luminis principiorū, & vt est veritas cognita ex attributis, est obiectum actus scientia; sed essentia Divina, vt est obiectum horum actuum, non est distincta; alioquin à se ipsa formaliter distingueretur: ergo hæc actuum distinctio non infert distinctionem obiectorum.

53.

Probat denique antecedens suprapositum ad hominē contra Ill. God: distinctio obiectorum, non infert distinc-

tionē essentialē in actibus: ergo. Probat antecedens: obiectum formale scientia simplicis intelligentia est distinctum ab obiecto formali scientia visionis; sed hæc obiectorum distinctio non infert distinctionē essentialē inter scientia simplicis intelligentia, & visionis: ergo distinctio obiectorum nō infert distinctionē essentialē in actibus. Maior est certa: nam obiectum scientia simplicis intelligentia est res, vt non existens exercitē, & obiectum scientia visionis est res, vt existens exercitē iuxta Ill. God. tom. 1. disp. 29. n. 18, quæ absque dubio distinguuntur. Minor est etiā ipsius, non distinguentis virtualitē adæquatē scientia simplicis intelligentia ab scientia visionis, vt habet tom. 1. disp. cit. n. 1. Consequentia legitimē infertur.

Et vt magis clarescat antecedens prædictum, sciendum est: quod hæc propositio: *actus habentes diversa obiecta sunt essentialiter distincti*, ad summum est vera de actibus potentialium disparatarum, vt sunt actus sensuum externorum; non verò de actibus potentialium subordinatarum, siue potentia sint eiusdem ordinis, vt potentia cognoscitiva externa, interna, & intellectus; siue potentia sint diversæ rationis, vt sunt potentia cognoscitiva, & appetitiva, intellectus, scilicet, & voluntas; & ratio est: quia hæc propositio: *Potentia habentes diversa obiecta sunt essentialiter distincta*, ad summum est vera de prædictis potentijs. Si ergo actus potentialium sub ordinatarum non distinguuntur essentialiter per obiectorum distinctionem; multo minus distinctio essentialis actuum eiusdem potentia sumenda est à distinctione obiectorum. Verum igitur est antecedens prædictum.

His itaque paritatibus, quibus probatum manet antecedens supra positum n. 50, accedere possunt duodecim ferè paritates, quibus primo probavimus nostram conclusionem; quia ferè in omnibus sine essentiali distinctione actuum reperietur distinctio

*Ad hominem
contra Ill.
God. probatur idē
antecedens*

54.
*Amplius
declarat.
antecedens*

55.

obiectorū. Quilibet pro nutu suo formalizet quā maluerit, quia eas hic ad formam reducere, esset repetere, quod non licet.

56.
Probatur
3. conclu-
sio.

Probatur tertio conclusio: electio, sive decretum intentivum iuxta nostra principia non distinguitur formaliter ab usu, seu decreto executivo: ergo electio, sive decretum intentivum, iuxta principia Ill. God. non distinguitur virtualiter adæquatè ab usu, seu decreto executivo. Consequentia claret primo: nā distinctio virtualis adæquata in opinione Ill. God. distinctio formalis est in nostra opinione. Secundo: quia rationes, quibus Ill. God. probat distinctionem inter electionē, & usum, apertè probant apud nos distinctionē formale. Antecedens autē probatur: electio, & usus, sive decretum intentivum, & executivum, sunt actus Divinæ voluntatis; sed actus Divinæ voluntatis iuxta nostra principia non distinguuntur formaliter: ergo electio, sive decretum intentivum iuxta nostra principia non distinguuntur formaliter ab usu, seu decreto executivo. Maior est certa etiā apud Ill. God. consequentia legitima. Minor verò est doctrina à nobis tradita *tom. 1. tra. 1. de Deo uno disp. 5. n. 506, & tract. 3. de scientia Dei disp. 17. n. 3;* ibi enim stabilitum manet: non dari distinctionem formalem inter actus Divini intellectus, & voluntatis Divinæ, rationesque, quibus ibi hanc veritatem probavimus, probatiivæ sunt huius nostræ conclusionis.

57.
Probatur. 4

Probatur quarto conclusio: electio formaliter indistincta ab usu nullā dicit imperfectionē; sed aliās possibiles est hæc formalis indistinctio inter electionē, & usum: ergo sic indistincta est in Deo constituenda: ergo præter electionem mediorum ad ordinem intentionis spectantem, non datur in voluntate Dei decretum executivum ab electione formaliter, vel virtualiter distinctum. Consequentia est legitima. Maior ex terminis apparet. Minor claret ex vtriusque dictis, & am-

plius clarebit per dicenda.

Probatur denique conclusio: nulla est necessitas distinguendi electionem intentivā ab executiva, seu usu: ergo præter electionem mediorum ad ordinem intentionis spectantem nō datur in voluntate Dei decretum executivum ab electione formaliter, vel virtualiter distinctum. Antecedens probatur primo: quia eademmet entitas, quæ respiciens medium, ut futurum, dicitur electio; perseverans sic, quod respiciat medium, ut præsens, dicitur usus, seu decretum executivum: ergo nulla est necessitas distinguendi electionem intentivam ab executiva, seu usu. Probatur antecedens primo duodecim paritatibus supra assignatis à n. 34. & pro omnibus sufficiat paritas de gratia: eadem cognitio, quæ dicitur gratia operans, quatenus respicit non consensus nondum positum, sed ponendum, dicitur etiam gratia cooperans, seu adjuvans, quatenus respicit cōsensum præsentem, & positum: ergo eademmet entitas, quæ respiciens medium, ut futurum, dicitur electio, perseverans sic, quod respiciat medium, ut præsens, dicitur usus, seu decretum executivum.

58.
Probatur. 5

Antecēs
probatur. 1

Probatur secundo idem antecedens: si ex aliquo capite distinguenda forent necessario electio intentiva, & executiva, vel esset, quia semper respectu cuiuscumque obiecti quantumvis in individuo, & cum omnibus circumstantiis accipiatur, illius intentio debet præcedere executionem; vel quia antequā decernatur in individuo cum omnibus suis circumstantiis loci, & temporis, prout requirit decretum executivum, necessarium est, quod decernatur cum aliqua præcisione, quod idem est, ac decerni obiectum vagè, sive præcisivè respectu circumstantiorum; sed ex nullo ex his capitibus probatur necessitas distinctionis inter electionem intentivā, & executivam: ergo nulla est necessitas distinguendi electionem intentivam ab executione, seu usu.

59.
Secundo.

60.

Et quod non debeant distingui ex secundo capite, nimirum, quia opus sit, prius decernere cum aliqua præcisione, & postea omnia determinatè mihi videtur certum; cur enim agens liberum plenè cognoscens, & discernens differentias mediorum, & circumstantiarum, non potest per vnum decretum decernere hoc medium determinatum sub his determinatis circumstantijs? Nescio rationabile respòsum. Ex primo autem capite non reperio necessitatem distinctionis, quia non potest tradi solida ratio, cur non possit voluntas per eundem actum eligere media, & applicare potentiam executivam, vt existant prædicta media, hocque patebit ex solutione argumentorum.

§. III.

Solvuntur argumenta Ill. Godoy.

61.
*Arguit
I. Ill. Godoy.*

Respòdeo

Arguit primo Ill. God. n. 10: nam iuxta August. datur electio ad gloriam omnino liberalis; & gratuita, prævisionem nostrorum meritorum præveniens, & voluntas merita prævisa supponens; & consequenter non liberalis, sed ex iustitia, qualiter in tempore datur adultis; at nisi iste duplex actus voluntatis Divinæ circa gloriā distinguatur in Deo, quorum alter spectet ad ordinem intentionis, & alter ad ordinem executionis, hoc non potest subsistere: ergo hoc duplex decretum, intentivum, scilicet, & executivum, ab æterno debet in Divina voluntate constitui, quo ad misso, etiam circa gratiā, & merita esse admittendum, paritas rationis convincit. Respondeo concessa maiori distinguendo minorem, at nisi iste duplex actus voluntatis Divinæ circa gloriā distinguatur in Deo distinctione rationis, per connotata, vel munera diversa, doctrina D. August. subsistere nequit concedo minorem; nisi distinguatur distinctione virtuali, vel formali, nego minorem, & consequentiā. Solutio constabit ex dicendis, §. *Sequenti*, vbi distinctionem repertam inter decretum in-

tentivum, & executivum statuemus, & firmabimus.

Arguit secundo Ill. God. n. 15: omnis actus in nostra voluntate reperiatur, Divinæ etiā competere debet conclusis imperfectionibus, nisi de suo formali conceptu aliqua imperfectio sit, vt contingit in actibus fidei, spei, rationandi, & alijs, de quorum conceptu essentiali aliqua imperfectio est, & ideo formaliter non inveniuntur in Deo; at in nostra voluntate reperitur vsus post electionem, qui est actus ab illa distinctus, & de illius formali conceptu nulla est imperfectio: ergo talis actus ab electione aliqua ratione distinctus debet Divinæ voluntati cōcedi. Consequentia est legitima. In maiori nulla est difficultas. Minorem autem probat Lorca 1.2. *disp.* 22, quam reiicit Ill. God. n. 16. 17. & 18.

Ill. God. aliter probat minorem n. 19. sed ante probationem notat: media in ordine ad finem cōparari dupliciter. Primò: vt effectus illius in genere causæ finalis in ordine intentionis. Secundò: vt causæ illius in ordine executionis; cum autem electio ad ordinem intentionis pertineat, vsus verò ad ordinem executionis: hinc fit, quod electio terminatur ad media, provt sunt effectus finis, quo circa ad finem non terminatur, nisi tantum, vt quo, provt est ratio appetibilitatis mediorum; vsus autem terminatur ad media, provt sunt causæ finis in ordine executionis, quo circa secundo terminatur ad finem, non vt finem, sed potius vt effectum mediorum. Quo supposito, probat minorem argumenti in hunc modum: & si electio, & vsus terminentur ad media, tendunt tamen in illa sub diversis rationibus iā explicatis; sed actus habentes idem materiale obiectum inspectum sub diversis rationibus, essentialiter distinguuntur, vt constat, tum, in actu intellectus, & in actu voluntatis idem materiale obiectum habentibus, tum, in intentione, fruitione, & simplici complacentia finem attingentibus, qui essentialiter

62.

*Arguit
2.*

63.

*Probat
Ill. Godoy
minorem*

distinguntur, quia idē materiale obiectū sub diversis inspicuntur rationibus: ergo electio, & usus, etiā si circa media versentur, essentialiter distinguntur.

Hoc confirmat, & explicat primo Ill. God. n. 20: electio, & si versetur circa media, specificatur à fine, qui est ratio formalis appetibilitatis mediorum in ordine intentionis, usus autē non à fine, sed à medijs, vt sunt causæ finis, specificationē desumit: ergo gaudent specificationis essentialiter distinctis; & consequenter essentialiter distinguuntur.

Confirmat 2: etsi electio hominum ad gloriā spectans ad ordinē intentionis non specificetur à meritis, sed illa vt effectus respiciat, quo circa liberalis est; decretū tamen executivū gloriæ à meritis specificationē suo modo desumit, quia pertinet ad ordinē executionis, in quo gloria non causatur, sed causatur à meritis: ergo pariter: etsi electio hominū ad gratiam, & merita, quia existit in ordine intentionis, specificetur à gloria, quæ in illo ordine causatur finaliter; decretū tamen executivū meritorū, & gratiæ, non à gloria, quæ in ordine executionis causatur à meritis, sed à meritis, & gratia in prædicto ordine causantibus gloriā, specificationē accipiet; & consequenter stabit inter has voluntates rationis distinctio. Et ratio omniū est: nā cū media in ordine intentionis causentur à fine, & in ordine executionis non causentur, sed causentur: hinc fit, quod actus voluntatis ad ordinē intentionis spectantes, circa media versentur, vt sunt effectus finis, & ratione illius; actus autē ad ordinē executionis attinentes è contra, media ratione sui, finē autem, vt mediorum effectum attingant.

Respondeo 1. ad argumentū distinguendo maiore: omnis actus in nostra voluntate repertus, Divinæ etiā cōpetere debet seclusis imperfectionibus, & seclusa omni distinctione possibili cōcedo maiorem; seclusis imperfectionibus, & non seclusa omni distinctione possibili, nego maiore; ommitto minorem, & distinguo consequens: ergo Divi-

næ voluntati debet concedi usus ab electione distinctus aliqua ratione, quæ sit distinctio per diversa munera, & connotata concedo consequentiā; quæ sit distinctio virtualis adæquata, vel formalis nego cōsequentiā. Itaque licet omnis actus in nostra voluntate repertus, Divinæ etiā cōpetere debeat seclusis imperfectionibus, falsum tamē est, quod debeat cōpetere Divinæ voluntati ea distinctione, qua reperitur in voluntate nostras; sufficit nāque, vt actus, qui in nostris potentijs realiter distinguntur, in Deo per diversa munera, & connotata distinguantur. Ex quo.

Retorqueo 1. argumentū ad hominē contra ipsum: omnis actus in nostra voluntate repertus, Divinæ etiā cōpetere debet seclusis imperfectionibus, nisi de suo formali conceptu aliqua imperfectio sit; atqui in nostra voluntate reperitur volitio, & nolitio, actus efficax, & inefficax, actus liber, & necessarius, qui omnes realiter distinguuntur: ergo tales actus reali distinctione debet Divinæ voluntati concedi, mala consequentia apud omnes: ergo debent Divinæ voluntati concedi, vt formaliter distincti, mala consequentia apud Thomistas, & Scotistas: ergo debent Divinæ voluntati concedi, vt virtualiter adæquatē distincti, mala consequentia apud Ill. God: ergo debent Divinæ voluntati concedi, vt distincti per diversa munera, & connotata, optima apud omnes consequentia: ergo vt actus, qui in nostra voluntate reperiuntur cū distinctione adhuc reali, Divinæ etiā voluntati cōpetant, sufficit, quod illi cōpetant, vt distincti per diversa munera, & connotata: ergo dato, & non concesso, quod usus, & electio in nostra voluntate sint actus realiter distincti, in Divina erunt solum per diversa munera, & connotata distincti.

Retorqueo secundo parificando in actibus intellectus: omnis actus in nostro intellectu repertus, Divino etiā cōpetere debet seclusis imperfec-

67:

Retorqueo
1. argum.
ad hominē
contra
Ill. Godoy

68.

Retor-
queo 2.

tionibus; atqui in nostro intellectu reperiuntur assensus, & dissensus, cognitio abstractiva, & intuitiva, qui actus realiter distinguuntur, & de illorū formali conceptu nulla est imperfectio; nā Deus assentit, & dissentit, cognoscit possibilia abstractivè apud Ill. God, & cetera intuitivè apud me, & ipsum: ergo tales actus reali distinctione distincti debent Divino intellectui concedi, mala consequentia apud omnes: ergo debent Divino intellectui concedi, ut formaliter distincti, mala consequentia apud Thomistas, & Scotistas: ergo debent Divino intellectui cōcedi, ut virtualiter adæquatè distincti, mala consequentia apud Ill. God: ergo debent Divino intellectui concedi, ut distincti per diversa munera, & connotata, optima apud omnes consequentia: ergo ut actus qui in nostro intellectu requiruntur cū distinctione adhuc reali, Divino intellectui etiā comperāt, sufficit, quod illi comperant, ut distincti per diversa munera, & cōnotata: ergo dato, & non concessio, quod usus, & electio in nostra voluntate sint actus realiter distincti, in Divina erunt solū distincti per diversa munera, & cōnotata.

69.
Retorq. 3

Retorqueo 3. parificando in potentijs: omnis potentia in nobis reperta Deo etiā competere debet seclusis imperfectionibus; atqui in nobis reperitur potentia executiva realiter distincta ab intellectu, & voluntate: ergo talis potentia realiter ab intellectu, & voluntate distincta debet Deo concedi, mala apud omnes consequentia: ergo debet concedi Deo, ut formaliter distincta à voluntate, mala consequentia iuxta plurimos Scotistas: ergo debet Deo concedi, ut virtualiter distincta ab intellectu, mala consequentia apud Ill. God: ergo debet Deo concedi, ut ab intellectu, & voluntate distincta per diversa connotata, & munera, optima consequentia apud Scotistas collocātes in voluntate potentiā executivā, & apud Ill. God. etiā in intellectu collocantē. Si ergo hoc in potentijs accidit, potior i iure in actibus eius

dē potentia, & hoc in omniū sententijs: ergo ut actus, qui in nostra voluntate reperiuntur cū distinctione adhuc reali, Divina etiā voluntati comperant, sufficit, quod illi comperāt, ut distincti per diversa munera, & connotata: ergo dato, & non concessio, quod usus, & electio in nostra voluntate sint actus realiter distincti, in Divina erunt solū per diversa munera, & connotata distincti.

Respondeo 2. ad argumentū omissa maiori, negando minorem, quia nec in nobis electio distinguitur ab usu entitativè, & materialiter, ut habet Scotus cit. n. 28, & communiter docēt Scotistæ, tñ in libris de anima, quā in tract. de actibus humanis. Vel ipsam distinguo: sed in nostra voluntate reperitur usus post electionē, qui est actus ab illa distinctus distinctione per connotata, & munera diversa concedo minorem, distinctione formali, vel virtuali nego minorem; & distinguo similiter consequens.

Ad probationē minoris, in quantum duplici solutioni datæ ob stare potest, respondeo primo negando maiorem, quia tñ electio, quā usus, terminantur ad media sub eadē ratione, scilicet, ut sunt causæ finis. Et quod hoc ita sit, probatur de electione; de usu namque ab Ill. God. conceditur: nā electio eatenus attingit media ratione finis, quatenus sunt causativa illius, quia cum media nō ob aliquā rationē sint amabilia propter finē, nisi quatenus sunt causativa finis, nequeunt attingi propter finem, quin attingantur, quatenus sunt causæ finis: ergo electio terminatur ad media, ut sunt causæ finis. Atqui iuxta Ill. God. sic usus terminatur ad media: ergo electio, & usus sub eadē ratione terminantur ad media, scilicet, ut sunt causæ finis. Falsa igitur est maior probationis Ill. Godoy.

Respondeo 2. ad prædictā probationē omissa maiori, negando minorem, cuius falsitas sufficienter, & superabundanter demonstrata manet a n. 49. usque ad 56, ex ibique dictis tot

70.

Respondeo
2. ad argu-
mentum.

71.

Ad proba-
tionem
minoris
respondeo
1.

Electio,
& usus
terminā-
tur ad me-
dia, ut
sunt cau-
sæ finis.

72.

Respondeo
2. ad præ-
dictam
prob.

fiant

Retorque

fiant retorſiones, quot ibi ſunt rationes in oppoſitū. Immo fiant etiā retorſiones per duodecim paritates ſuprà poſitas à n. 34. *uſque ad 40.* Et denique ſpecialitèr contra Ill. God. formetur retorſiones per dicta n. 46. 47. & 48; nā ratio probans electionē, & uſū eſſentialitèr diſtingui, quia habent idē obiectū materiale inſpectū ſub diuerſis rationibus, manifeſte probat, eſſentialitèr diſtingui imperiū, vt dirigens, & vt exequens; ſimilitèrque rationē dirigibilitatis, & exequibilitatis, quæ omnia ſunt contra Ill. Godoy.

73.
Reſpōdeo
3. ad præ-
dictā pro-
bationem
minoris.

Reſpondeo 3. ad prædictā minoris probationem ommiſſa maiori, diſtinguendo minore: actus habentes idem obiectū materiale inſpectū ſub diuerſis rationibus eſſentialitèr diſtinguntur, ſi actus ſint finiti omniſito minore; ſi actus ſint infiniti nego minorem, & diſtinguo conſequens: ergo electio, & uſus, etiam ſi circa media verſentur, eſſentialitèr diſtinguntur in creatis omniſito conſequens; in Deo nego conſequentiam. Itaque licet actus finitus ob ſui limitationē poſſit reſpicere per ſe diſtinctionem illam obiectivam; actus tamen infinitus ob ſui infinitatem non reſpicit per ſe diſtinctionem illā obiectivam. Vnde & ſi voluntas creata nequeat vnico actu attingere electionem, & uſum ob finitatem actus; voluntas verò Divina vtrumque attingit vnico actu omnino indiviſibili ob infinitatem actus. Hæc ſolutio parer per dicta n. 66, & iuxta ipſā de nobo.

74.
Retor-
queo 1.
cōtra Ill.
Godoy.

Retorqueo primo contra Ill. God: licet voluntas creata ob eius limitationem nequeat vnico actu velle efficacitèr, & inefficacitèr; libere, & neceſſario; velle, & nolle; hoc facit voluntas Divina vnico actu ob infinitatem illius: ergo paritèr: licet voluntas creata ob eius limitationem nequeat vnico actu eligere, & vtī, hoc faciet voluntas Divina vnico actu ob infinitatem illius.

75.
Secundo.

Retorqueo 2: licet intellectus creatus ob eius limitationē nequeat vnico actu aſſentiri, & diſſentiri, abſtractivè,

& intuitivè cognoscere; hoc facit intellectus Divinus vnico actu ob eius infinitatē: ergo paritèr: licet voluntas creata ob eius limitationem nequeat vnico actu eligere, & vtī, hoc faciet voluntas Divina vnico actu ob infinitatem illius.

Retorqueo 3: licet intellectus creatus, creataque voluntas ob eorū limitationem nequeant eſſe potentia executiva ad extrarāmē intellectus Divinus in opinione Ill. God, & Divina voluntas in aliorū opinione ob eorū infinitatē ſunt potentia executiva ad extra abſque diſtinctione formali; & virtuali: ergo paritèr de potētīs circa actus: licet voluntas creata ob eius limitationē nequeat vnico actu eligere, & vtī hoc faciet voluntas Divina vnico actu ob illius infinitatem.

Ill. God. tamen videtur hæc ſolutio nē prævidiſſe, hocque indicat paritas de actu intellectus, & voluntatis, quā adducit prædictæ minori, ideoque pro ipſo replicari poteſt 1, quæ replica ad hanc formā reducitur: ex hac noſtra ſolutione ſequitur, actū intellectus Divini non diſtingui eſſentialitèr ab actu voluntatis; ſed hoc eſt falſū: ergo & tradita ſolutio. Probatur ſequela: ideo iuxta ſolutionē, actus electionis non diſtinguitur eſſentialitèr ab actu uſus, quia actus Divinæ voluntatis ob ſui infinitatē eligit, & vtī: ergo ob eadē infinitatē actus Divini intellectus intelligit, & velle: ergo non diſtinguitur eſſentialitèr ab actu voluntatis.

Replicabis 2. pro eodē cū dicta paritate: infinitas intellectus, & voluntatis Divinæ non obſtat, vt ratio veri eſſentialitèr ab intellectu attingatur, & ratio boni attingatur eſſentialitèr à voluntate, & vt diſtinctio obiectiva, quæ inter verū, & bonū verſatur, ſit eſſentialis comparatione intellectus, & voluntatis in Deo: ergo paritèr: infinitas actus electionis, & uſus obſtare non poteſt ad diſtinctionē eſſentialē eorū: ruit ergo noſtra allata ſolutio.

Reſpondeo ad vtramque replicam. Ad primam nego ſequelam, ad cuius

76.
Tertiò.

77.
Replica-
bis 1. pro
Ill. God.

78.
Replica-
bis 2.

79.
Reſpōdeo
ad vtrā-
que repli-
cam.

probationē nego paritatem, similiterque nego paritatē secundæ replicæ, & quia totū consistit in reddenda ratione, cur infinitas actus voluntatis Divinæ obest, ut electio essentialiter distinguatur ab usu, quando infinitas actus intellectus non obest, ut essentialiter distinguatur ab actu voluntatis; nec infinitas intellectus obest, ut à voluntate essentialiter distinguatur. Advertendū est: quod aliquæ sunt perfectiones, quæ conveniunt intra latitudinē genericā alicuius perfectionis simpliciter simplicis; & aliæ, quæ se excludūt à tali latitudine. Perfectiones quæ conveniunt in tali latitudine, adunantur in aliqua vna perfectione, non solū realiter, verū etiā formaliter, ut sunt perfectiones cognitivæ, tam sensitivæ, quā intellectivæ, quæ adunantur in Deo in vna simplicissima perfectione intellectiva. Perfectiones verò, quæ se excludunt à prædicta latitudine, nequeunt in Deo in aliqua vna perfectione adunari, ut sunt perfectiones sapientiæ, & bonitatis.

80. Ex his iam claret disparitas ad utrāque replicā: nam intellectus, & voluntas sunt perfectiones, quæ se invicē excludunt à latitudine genericā alicuius perfectionis formalis simpliciter simplicis, ideoque neque in Deo possunt adunari in aliqua vna perfectione, & consequenter infinitas nullius obest, ut formaliter distinguatur. At actus electionis, & actus usus sunt perfectiones, quæ conveniunt intra latitudinē genericā alicuius perfectionis formalis simpliciter simplicis, nempe, volitionis, ideoque in Deo adunantur formaliter in aliqua vna simplicissima perfectione, & consequenter obstat infinitas cuiuslibet ad formalem distinctionem eorum. Declarata iam disparitate.

81. Retorqueo primo contra Ill. God: infinitas intellectus non obest, ut formaliter distinguatur à Divina voluntate: ergo infinitas actus liberi non obest, ut formaliter distinguatur ab actu necessario, similiterque de volitione, & nollitione, & alijs. Vel è con-

tra retorqueo: infinitas actus liberi obest, ut formaliter distinguatur ab actu necessario: ergo & infinitas actus electionis obstat, ut formaliter distinguatur ab actu usus in Deo. Probatur consequentia: non minus actus electionis, & actus usus sunt intra latitudinē alicuius perfectionis formalis simpliciter simplicis, ac actus liber, & necessarius: ergo si infinitas actus liberi obest, ut formaliter distinguatur ab actu necessario, etiam infinitas actus electionis obstat, ut formaliter distinguatur ab actu usus in Deo.

Retorqueo secundo contra eundem: infinitas intellectus non obest, ut essentialiter distinguatur à Divina voluntate: ergo infinitas intellectus non obest, ut essentialiter distinguatur à potentia executiva, quod est contra ipsum. Vel è contra retorqueo: infinitas intellectus obest, ut essentialiter distinguatur à potentia executiva: ergo & infinitas actus electionis obstat, ut essentialiter distinguatur ab actu usus: Probatur consequentia: non minus actus electionis, & actus usus sunt intra latitudinē alicuius perfectionis formalis simpliciter simplicis, ac potentia intellectiva, & executiva: ergo si infinitas potentia intellectivæ obest, ut essentialiter distinguatur à potentia executiva, etiam infinitas actus electionis obstat, ut essentialiter distinguatur ab usu.

83. Et certe assignet Ill. Godoy disparitatem: cur infinitas intellectus non obest, ut formaliter distinguatur à Divina voluntate; infinitas verò actus liberi obest, ut formaliter distinguatur ab actu necessario. Certe nulla certior, quam à nobis assignata, & si aliqua alia assignetur, ipsa erit ratio ad non multiplicandum actus Divinæ voluntatis, consequenterque actus electionis, & usus in Deo erit idem essentialiter actus.

Replicabis adhuc pro Ill. God. contra istā solutionem: ex infinitate actus voluntatis Divinæ solū sequitur, non

82.

Retor-
queo 2.

83.

84.

Replica-
bis pro
Ill. God.

esse

*Probat.
antecedens*

I.

Secundo.

85.

*Respondeo
ad repli-
cam.*

*Ad 1.
probatio-
nem.*

*Ad se-
cundam.*

86.

*Respondeo
tur in for-
ma ad 2.
probatio-
nem.*

esse constituendos in Deo plures actus volendi realiter inter se distinctos; non verò sequitur, non esse adstruendos actus volendi distinctos essentialiter, formaliter, vel virtualiter: ergo solutio tradita est nulla. Probatur antecedens primo: actus electionis Dei, quavis sit realiter in omni linea infinitus, formaliter tamen solum est infinitus in linea electionis: ergo ex infinitate actus voluntatis Divinae solū sequitur, non esse constituendos in Deo plures actus volendi realiter distinctos inter se; non verò sequitur, non esse adstruendos actus volendi distinctos essentialiter, formaliter, vel virtualiter. Probatur secundo idem antecedens: nam etiam potentiae Divinae sunt infinitae; sed ex hoc non sequitur, non dari in unica natura Divina plures potentias distinctas essentialiter, formaliter, vel virtualiter: ergo idē, quod antea.

Respondeo negando antecedens, ad cuius primā probationē concessio antecedenti nego consequentiā, cuius disparitas declarata manet; nā actus electionis Dei, ut pote, infinitus, adaequat totā obiecti volubilitatē, & consequenter totā latitudinē principij proximi volitui; ideoque repugnat actus electionis non identificans essentialiter, vel formaliter omnē actum volendi, quia omnis talis convenit intra latitudinē alicuius perfectionis formalis simpliciter simplicis. Ad secundā probationem iam est assignata disparitas, & ut praecissa ratio disparitatis omnino da claritate percipitur.

Respondeo in forma ad praedictam secundam probationem distinguendo maiore: etiam potentiae Divinae sunt infinitae, conveniuntque intra latitudinē genericā alicuius perfectionis simpliciter simplicis nego maiorem; & se invicem excludunt à tali latitudine concedo maiorem, & concessa minori distinguo consequens: ergo ex infinitate actus voluntatis Divinae solū sequitur, non esse constituendos in Deo plures actus volendi realiter inter se distinctos, praecisse concedo consequē-

tiam; ex infinitate, & convenientia in latitudine generica alicuius perfectionis formalis simpliciter simplicis nego consequentiam.

Itaque ratio, cur Divina volitio nō distinguitur in electionē, & vult, ut actus essentialiter, formaliter, vel virtualiter distinctos, non est infinitas Divinae volitionis praecisae; alioquin nulla esset in Deo essentialis, formalis, vel virtualis distinctio; cū omnia Dei praedicta sint infinita; sed est, quia omnes actus voluntatis ex eo, quod convenient in latitudinē genericā alicuius perfectionis simpliciter simplicis, adunari possunt in aliqua vna perfectione formaliter indivisibili. Cū ergo haec solum possit esse volitio infinita, ideo infinita volitio est formaliter omnis actus voluntatis; vnde praedicta ratio coalescit ex coadunatione actuum in unico actu, & ex infinitate actus, ratione cuius in illo solum possunt coadunari. Hoc amplius clarescet per sequentes retorsiones.

Retorqueo primo contra Ill. God: ex infinitate actus voluntatis Divinae solū sequitur, non esse constituendos in Deo plures actus volendi realiter inter se distinctos; non verò sequitur, non esse adstruendos actus volendi distinctos essentialiter, formaliter, vel virtualiter: ergo volitio, & nollitio in Deo distinguuntur essentialiter, formaliter, vel virtualiter, similiterque de omnibus paritatibus, quibus conclusionē probavimus. Consequentia tenet evidentē contra Ill. God, & ultra contra ipsum illā probō: non minus inferitur haec consequentia contra Ill. God, quā consequentia Ill. God, contra nos: ergo tenet consequentia. Probatur antecedens: ideo tenet consequentia Ill. God, quia est veritas particularis contenta in praemissis, ex quibus deducitur; sed nostra consequentia contra Ill. Godoy sic se habet, ut manifestum est: ergo non minus inferitur haec consequentia contra Ill. Godoy, quā consequentia Ill. Godoy contra nos.

Retorqueo secundo cōtra Ill. God:

87.

88.

*Retor-
queo 1. re-
plicā con-
tra Ill.
Godoy.*

89.

Secundo.

Tertio.

actus cognitionis Dei, quamvis sit realiter in omni linea infinitus; formaliter tamen solum est infinitus in linea cognitionis: ergo est essentialiter, formaliter, vel virtualiter distinctus ab actu executivo, quod est contra ipsū.

Quarto.

Retorqueo 3: ex infinitate potentiae Divinae, non sequitur, non dari in unica natura Divina plures potentias essentialiter, formaliter, vel virtualiter distinctas: ergo in Deo potentia intellectiva erit sic distincta à potētia executiva, quod etiā est contra Ill. God. Retorqueo 4: in Deo solum datur vna volūtas omnino indivisibilis ad omnia volibilia se extendens: ergo in Deo solum datur vna volitio omnino indivisibilis ad omnia volibilia se extendens. Probatur consequentia: in Deo ideo datur solū vna volūtas omnino indivisibilis ad omnia volibilia se extendens, quia adaequat totā latitudinē principij proximi volitivus; sed in Deo vna solū volitio adaequat totā latitudinem principij proximi volitivi: ergo in Deo solum datur vna volitio omnino indivisibilis ad omnia volibilia se extendens. Probatur minor: volitio in Deo est infinita: ergo in Deo vna solum volitio adaequat totam latitudinem principij proximi volitivi.

90.

His ergo rationibus, & retorsionibus solutū manet argumentū Ill. God. positū n. 61. cū probatione posita n. 62. excepta paritate de intentione, fruitione, & simplici complacentia, de qua infra. Nec video, quā disparitatē posset afferre Ill. God. quā non sit contra ipsum, & minus video, quā rationē possit adducere, vt infinitas intellectus non obstet distinctioni ipsius à Divina voluntate; & infinitas volitionis obstet distinctioni formali ipsius à Divina nollitione, similiterque de alijs paritatibus. Tribuat itaque quam voluerit, quia meo videri contra ipsum resultavit.

91.

Respōdeo
3. ad prædictū
argum. Ill.
Godcy.

Ceterum ultra dicta respondeo tertio ad prædictū argumentū Ill. God. concedendo totū syllogismū, quia ad verificationē illius sufficit, quod elec-

tio, & vsus distinguantur per diversa munera, & connotata, seu extrinsecē, nec aliud probat syllogismus prædictus, vt ex ipso claret. Et iuxta hanc solutionē ad probationē minoris, quam adducit n. 19, vt obflare potest huic solutioni, respondeo negando minorem, vt responsum manet n. 72. Ad probationē imbibitā minoris sumptā ex paritate actus intellectus, & voluntatis manet responsio per dicta n. 79. & seqq.

Ad paritatē verò, quā ibi adducit de intentione fruitione, & simplici complacentia nego, quod essentialiter distinguantur; nā desiderium pecuniae potest continuari vsque ad possessionē, & fruitionem ipsius. Amor etiam Dei in Beatissima Virgine continuatus fuit vsque ad patriā, & ibi est fruitio. Hæc solutio est conformis ad dicta n. 70, & ratio est: quia intentio, & fruitio solum distinguuntur per hoc, quod intentio respicit finē, vt futurū; fruitio verò respicit finē, vt habitū; sicut electio respicit media vt futura; vsus autē respicit media, vt habita. Deinde respondeo: quod licet intentio, fruitio, & simplex complacentia in creatis distinguantur essentialiter; in Deo tamen non sic distinguuntur ob dicta n. 73.

Ad primam confirmationē positam n. 64. respondeo primo negando antecedens; quia tam electio, quam vsus, specificatur à fine, quia terminatur ad finem, vt sunt causæ illius, vt manet dictum num. 71. Respondeo secundo omisso antecedenti cum prima consequentia nego secundam, scilicet, quod essentialiter distinguantur; quia distinctio obiectorum solum arguit in actibus distinctionem extrinsecam, & terminativā ob dicta n. 72. Respondeo tertio distinguendo secundū antecedens: ergo electio, & vsus essentialiter distinguuntur in creatis omniō consequens; in Divinis nego consequentiā. Claret solutio ex dictis n. 73. & iuxta quamlibet solutionē fiant retorsiones factæ num. citatis, & sequētib. Ex his patet quid sit respōdendū ad secundā

92.

Ad paritatem.

Intentio,
fruitio,
& simplex complacentia non distinguuntur formaliter.

93.

Ad 1. cōfirm. respondeo 1.

Electio
& vsus specificantur à fine

Respōdeo 2.

Respōdeo 3.

Retorque

Ad 2. cōfirmat.

confirmationem positam n. 65; nam soluitur triplici data solutione, patiturque reversiones enumeratas.

94.
Arguit
3. Ill. Godoy.

Arguit 3. Ill. God. n. 24: actus coniungens voluntatē cū volito solū affectivē, distinctus est essentialitē ab actu coniungente cū volito, ut realitē habito; at electio solū primo modo coniungit voluntatem cū volito; nā ex vi illius volitū non habetur in re; vsus autē realitē illā coniungit cū volito; cum ex vi illius executivæ potentix applicantur, & effectus statim sequatur: ergo electio, & vsus essentialitē distinguuntur. Respondeo 1. negando maiorem; nā actus coniungens voluntatē cum volito affectivē est electio, & actus coniungens voluntatē cū volito effectivē est vsus, qui actus non sunt essentialitē distincti. Vnde, ut Ill. God. suum intentum convinceret, quod prius facere debebat, erat maiorem probare, quod non facit, sed ut certam supponit, quod est supponere ut certum, quod vertitur in dubium, & quod est in controversia.

Respondeo
1.

95.

Respondeo
2.

Hac solutione solutum manebat argumentū Ill. God. sed ut quandā eius impugnationē ad aliā solutionem rejiciamus. Respondeo 2. negando minorem; nā ex vi electionis mediōrū duo habentur. Primū est, quod media sint amata. Secundum, quod sint executæ. Supponere autē electionem solū amare media, quod est voluntatem cum volito solum affectivē coniungere; nō verò media exequi, quod est voluntatē cum volito coniungere effectivē, est supponere id, quod controversatur, & hoc facit Ill. God. prædicto argumentō.

96.
Dices cū
Ill. Godoy

Dices cum Ill. God. n. 26: electio non coniungit effectivē voluntatem cum volito, ut realitē habendo, sed solū ad ipsum realitē habendū remotē ordinatur; atqui vsus non remotē ordinatur ad volitum habendum, sed actu realitē cum illo coniungit: ergo electio distinguitur ab vsu. Respondeo distinguendo maiorem: electio sub conceptu electionis non coniungit effectivē voluntatem cum volito, ut reali-

Responde-
tur.

tē habendo, sed solum ad ipsum realitē habendum remotē ordinatur cōcedo maiorem; electio sub conceptu vsus non coniungit effectivē voluntatem cum volito, ut realitē habendo, sed solum ad ipsum realitē habendū remotē ordinatur nego maiorem, concedo minorem, & distingo consequens: ergo electio distinguitur ab vsu distinctione per connotata, & munera diversa concedo consequentiam, formalitē, vel virtualitē nego consequentiam.

Hoc est, quod vnicē probat Ill. God, quod efficacitē confirmari valet; tum: per tot paritates, quibus nostrā probavimus conclusionē; tum: per tot reversiones in ipsum factas, quæ omnia ex vniūque dictis satis manifesta sunt. Denique hoc est tantum, quod voluit Angelicus Doctor 1. 2. *quæst.* 16. *art.* 4. *in corpore*, ex quo argumentum desumpsit Ill. God; ipse namque fatetur n. 24: D. Thom. *cit.* docere, voluntatem duplicem habitudinem ad volitum dicere. Vnam quidem secundum quod est in voluntate per quamdam proportionem. Alterā ad volitum habendum realitē. Et quia ad primam spectat electio, & ad secundam vsus, infert D. Thomas, vsū esse post electionem. Hæc D. Thomas ab Ill. God. adductus, ex qua doctrina argumentū format, sed ex illa solum distinctio per diversa munera, & connotata inferri potest, & hæc est, quam infert Ill. God, qui aliud in favorem suæ opinionis non adducit; nostra verò sententia firma manet, & manebit firmior per dicenda, §. *sequenti*.

§. IV.

Distinctio decreti intentivi ab executivo defenditur, & qualis declaratur.

Iam claret ex dictis: electionē ab vsu, seu quod idē est, decretū intentivū ab executivo, vel voluntatē intentivā ab executiva non distingui essentialitē, formalitē, vel virtualitē adæquatē, ut contra Ill. God. satis manet pro-

97.

98.

batū; quomodo autē distinguatur, est difficultas contra Ill. God. resolvenda; sed quia hæc, tramite recto, resolvi nequit, quin prius statuatur distinctio, ideo distinctio decreti intentivi ab executivo prius, quā ad qualitatem distinctionis perveniat, firmari debet. Et licet hoc, ut ad nostrū facit intentū, potius supponi, quā probari debebat, quia in hoc litem cū Ill. God. non habemus; non tamen nocebit, aliquibus particularibus rationibus distinctionem stabilire, ut contra hoc negantes, si aliquando acciderit, argui possit. Hoc motivo ductus.

99.

*Probat. 1
distinctio
decreti
intentivi
ab execu-
tivo.*

Probat. 1. decretū intentivū ab executivo distingui: argumenta contra prædestinationem electorum ante merita absolute prævisa, tā ex Sacrae Scripturae autoritatibus, quā rationibus facta, non bene soluit opinio asserens ultra decretū intentivū efficax, aliud executivū non dari: ergo qui asserit, prædestinationem electorum ad gloriā esse ante merita absolute prævisa, debet etiā affirmare, ultra decretū intentivū aliud executivū dari. Antecedens pro prima parte constat: nā omnes auctoritates prædestinationem electorū ad gloriā ex prævisis absolute meritis esse probantes, per distinctionem decreti intentivi ab executivo solvuntur, & optimè. Quoad secundā patet: nā hoc argumentum contra præcedentem opinionem est ordinariū; Deus in tempore dat gloriā, sicut ab æterno disposuit; sed in tempore confert illā ex meritis: ergo etiam ab æterno illā ex meritis conferre disposuit, ad quod argumentum nulla solutio præter prædictā distinctionem voluntatum satisfacit: ergo argumenta ex rationibus facta contra prædestinationem electorum ante merita absolute prævisa, non bene soluit opinio asserens ultra decretum intentivum efficax, aliud executivum non dari.

100.

*Probat. 2
prædicta
distinctio*

Probat. 2. prædicta distinctio: Deus nō solum vult finem esse medijs priorem, sed etiā media esse fine priora; sed nequit hoc stare sine distinctio-

ne voluntatis intentivæ, & executivæ: ergo datur distinctio decreti intentivi ab executivo. Maior pro prima parte constat in sententia asserente: prædestinationem esse ante merita absolute prævisa. Pro secunda patet: quia media in executione sunt fine priora, quod ita exequi repugnat, quin ab æterno Deus sic exequi disposuerit. Minor probatur: ideo nequit Deus nō solum velle finem esse medijs priorē, sed etiā media esse fine priora, quia finis, & media inter se distinctū causalitatis ordinem servant; sed ordo causalitatis distinctus inter media, & finem nequit stare sine distinctione intentivæ, & executivæ voluntatis: ergo hoc nequit stare sine distinctione voluntatis intentivæ, & executivæ. Maior patet: quia ideo Deus vult finem esse medijs priorē, quia finis est causa mediorū; sed etiā media sunt causa finis: ergo ideo nequit Deus non solum velle finem esse medijs priorem, sed etiā media esse fine priora, quia finis, & media inter se distinctum causalitatis ordinem servant.

Probat. minor: distinctus causalitatis ordo inter finem, & media necessario postulat, quod actus voluntatis nō solum prius terminari intelligatur ad finem, quā ad media ea in serie, quia finis est causa mediorū, sed etiā prius terminari intelligatur ad media, quā ad finem ea in serie, quo media sunt causa finis; atqui finis ordine intentionis est causa mediorū; media autē ordine executionis sunt causa finis: ergo ad hoc, ut ordo causalitatis distinctus inter finem, & media possit stare, necessario requiritur actus voluntatis intentivus prius ad finem, quā ad media, & actus executivus prius ad media, quā ad finem.

Probat. 3. distinctio prædicta: Deus ab æterno nō solum vult finem, & media, sed etiā finem per hæc consequi media; sed hic voluntatis actus potiori iure executivus, quam intentivus nominari debet: ergo datur decretū executivū ab intentivo distinctū. Maior patet: nā Deus volens ab æterno abundantiam tritici, non solum vult triticū, qui est fi-

101.

Probat. 3

nis, & media ad eius consecutionē cōducētia; sed etiā vult per hęc media, scilicet, per pluviam, triticū consequi, & sic de quolibet artifice creato, scilicet, medico alicui sanitatē intēdente. Minor probatur: Divini actus denominationē sumunt ab obiectis; sed finem consequi per hęc, vel illa media, est de ordine executionis externæ: ergo hic voluntatis actus potiori iure executivus, quā intētivus, denominari debet. Maior patet; nā ab obiectis Divinæ voluntatis actus dicitur liber, vel necessarius. Itē in Deo iustitia dicitur à puniendo, misericordia à miserando. Itē: in Iesuitarū opinione Divinæ perfectiones tam inter se, quam à relationibus Divinis per diversa tantum connotata distinguuntur.

102. Probatur 4: Deū ab æterno disposuisse per intellectū, & voluntatē quo ad rē, & modū quidquid in tempore agit, certissimū est: ergo etiā certissimū est, dari ab æterno voluntatē executivā ab intentiva distinctā. Antecedens claret; alioquin Deus in tempore non ageret rationabiliter, & providē, sed modo inverso, & contrario, qui nunquā fuit ab eo, nec præconceptus, nec prævolitus, immō res ab æterno volitas, in tempore cæco modo produceret, quæ omnia sunt falsa. Consequentia probatur: hoc ipso, quod certissimū sit, Deū ab æterno per intellectū, & voluntatē quo ad rē, & modū disposuisse quidquid tempore agit, certissimū est, Deū ab æterno disposuisse res volitas ordine intentionis sic exequi, vt prius ponat extra in re medium, quod fuit ultimum in eo ordine, deinde quod fuit penultimum vsque ad ipsius finis consecutionē, sed hęc voluntas distincta est à voluntate intentiva: ergo certissimum est, dari ab æterno voluntatem executivā ab intentiva distinctā. Maior est tā clara, ac primum antecedens propter eandē rationem, & quia alioquin non ageret in tempore, sicut ab æterno disposuit.

Minor probatur: voluntas volens prius media, quā finem, distincta est à

voluntate volente prius finē, quā media; sed hęc est absoluta voluntas intentiva: ergo illa voluntas distincta est à voluntate intētiva. Quod autem voluntas volens res ab æterno ordine intentionis volitas sic in tempore exequi, vt prius ponat extra in re mediū, quod fuit ultimum, & deinde, quod fuit penultimum, sit voluntas executiva, est tā certum, quantum in nostra sententia talē dari voluntatē, etsi hoc nomine eam nominare nollunt, erit tantum de nomine questio.

Probatur 5, & suppono vt apud omnes certum: prima media ab æterno à Deo electa, esse posteriora in executione, & cōtra iuxta illud axioma: *priora in intentione sunt posteriora in executione*, quo supposito sic ratio formatur: non minus fundamentum reperitur ad hoc, vt intentio, & electio in Scoti sententia distinguantur, quā ad hoc, vt electio, & huius executio distinguantur; sed in Scoti sententia intentio, & electio distinguuntur: ergo voluntas electiva, & executiva, seu electio, & vsus distinguuntur. Probatur maior: fundamentum, quod reperitur, vt intentio, & electio distinguantur, est, quod intentio respicit tantum finem, & electio respicit media, quare intentio dicitur voluntas dandi gloriā, & electio dandi gratiā; sed non minus fundamentum reperitur in hoc, vt electio, & intentio distinguantur, quā ad hoc, vt electio, & huius executio distinguantur: ergo nō minus fundamentum reperitur ad hoc, vt intentio, & electio in Scoti sententia distinguantur, quā ad hoc, vt electio, & huius executio distinguantur. Probatur minor: electio ita respicit media, quod posteriora in executione primò respiciat, & priora in executione ultimo respiciat: ergo non minus fundamentum reperitur in hoc, vt electio, & intentio distinguantur, quā ad hoc, vt electio, & huius executio distinguantur. Antecedens patet ex suppositione facta. Consequentia probatur: non minus fundamentum est ad hoc, vt aliqua distinguantur, quod vñ

respiciat finem, & aliud media, quam quod utrumque ordine inverso respiciat media; sed intentio respicit tantum finem, & electio media; electio autem, & executio, etsi utrumque respiciat media; ordine tamen inverso: ergo non minus fundamentum reperitur in hoc, ut electio, & intentio distinguantur, quam ad hoc, ut electio, & huius executio distinguantur.

104.
Probat. 6

Probat. 6: media sunt volita à Deo: ergo datur in Deo voluntas prius terminata ad media, quam ad finem; sed hæc voluntas non est intentiva: ergo datur decretum intentivum ab executivo distinctum. Probat. prima consequentia: media sunt causa finis: ergo datur in Deo voluntas prius terminata ad media, quam ad finem. Probat. consequentia: implicat media esse à Deo volita, esseque causam finis, quin datur in Deo voluntas prius terminata ad media, quam ad finem; sed per te media sunt à Deo volita, causaque finis: ergo datur in Deo voluntas prius terminata ad media, quam ad finem. Probat. maior: implicat unum attributum esse quasi causam alterius, quin unum sit prius alio: (intellige de prioritatem rationis) ergo implicat media esse à Deo volita, esseque causam finis, quin datur in Deo voluntas prius terminata ad media, quam ad finem.

105.
Probat. 7

Probat. 7: hæc est bona consequentia absolute: gratia in tempore non datur ex meritis: ergo nec ab æterno est præparata ex meritis: ergo etiam hæc est bona absolute: gloria in tempore datur ex meritis: ergo ab æterno est præparata ex meritis. Si negas hæc consequentiam, infero: ergo gloria, ut corona, est ante merita absolute præmissa, quod est contra Authores oppositæ sententiæ. Si concedis: ergo (infero) in aliquo sensu est vera. Patet hæc consequentia ex prima. Summo: atqui non est vera ordine intentionis: ergo ordine executionis: ergo datur decretum executivum ab intentivo distinctum.

106.

Probat. denique distinctio decre-

ti intentivi ab executivo: præter decretum intentivum dandi gloriam requiritur executivum, ut ipsum executioni mandet: ergo datur decretum executivum ab intentivo distinctum. Probat. antecedens: nulla est ratio implicantia: ergo præter decretum intentivum dandi gloriam requiritur executivum, ut ipsum executioni mader. Probat. antecedens discurrendo per rationes, quibus Authores oppositæ sententiæ nituntur. In primis namque ordo prioris, & posterioris in actibus Divinæ voluntatis Deo non repugnat: ergo ex hoc capite non implicat. Probat. antecedens primo: nam hic ordo non repugnat Divinis attributis, ut diximus. Secundo: nam si repugnaret, dicere non possemus cum fundamento in re, Christum fuisse prius ratione prædestinatum, quam alios homines. Tertio: dicere non possemus: reprobatione post demerita absolute præmissa esse. Quarto: voluntatem inefficacem dandi gloriam præcedere voluntatem dandi efficaciam media, dicere non possemus, quæ omnia falsa videntur: ergo ex ordine prioris, & posterioris in actibus Divinæ voluntatis non repugnat distinctio decreti intentivi ab executivo.

Deinde: voluntas dandi liberaliter gloriam, & illam ex meritis dare non repugnat: ergo nec ex hoc capite repugnat decretum intentivum ab executivo distinctum. Probat. antecedens: nam iuxta aliquos Authores defendentes oppositam sententiam Deus liberaliter dat gloriam, & etiam dat illam ex meritis: ergo voluntas dandi liberaliter gloriam, & illam ex meritis dare non repugnat. Antecedens claret: nam Turrianus hoc concedit, & ego aliquando vidi Patrem quemdam Societatis negantem distinctionem decreti intentivi ab executivo, & voluntatem dandi liberaliter gloriam, & illam ex meritis dare, in publicis Thæsisibus concedisse: ergo iuxta aliquos Authores defendentes oppositam sententiam Deus liberaliter dat gloriam, & etiam dat illam ex meritis.

Probat. 8

Antecedens probatur 1.

Secundo.

Tertio.

Quarto.

107.
Deinde probatur

108
*Probatur
denique.*

*Ante-
cedens pro-
batur 1.*

Denique: voluntas executiva non superfluit ex eo, quod intentiva sit efficax, ut cum alijs ait amicus: ergo ex hoc capite non repugnat decretū intentivū ab executivo distinctū. Probatur antecedens primo: potest Deus efficaciter intendere, & velle abundantiam frumenti, hincque moveri ad ordinandā pluviam, quā prius exequi vult: ergo voluntas executiva non superfluit ex eo, quod intentiva sit efficax. Antecedens cōceditur ab adversarijs. Consequentia est legitima: nā stante intentione efficaci finis, scilicet, abundantiam tritici, stat voluntas executiva, per quam Deus post factam pluviam talem efficit abundantiam: ergo voluntas executiva non superfluit ex eo, quod intentiva sit efficax.

109.
Dices.

Contra 1

Contra 2

Dices: hoc esse verū in Phisicis, nō in moralibus. Contra primo: eadē est ratio in utroque: ergo ruit solutio. Probatur antecedens: ideo per vos in moralibus non valet, quia est efficax intentio; sed etiam in phisicis est efficax intentio: ergo eadē est ratio in utroque. Contra secundò: ideo in exemplo allato stat præter intentivā executiva voluntas, quia in illo signo nō stat voluntas positivè excludens concursum alterius causæ secundæ concurrentis ad productionē tritici; sed in illo signo, quo Deus efficaciter intendit gloriā, non stat voluntas positivè excludens concursum alterius causæ secundæ moralis concurrentis moraliter ad consecutionē gloriæ: ergo si in phisicis non superfluit voluntas executiva ex eo, quod intentiva sit efficax; nec in moralibus superfluit.

110.
*Probatur
2. supra
positum
antecedēs*

Probatur 2. idē supra positū antecedens: si ex eo, quod voluntas intentiva sit efficax, executiva superfluit, voluntas interiua immediatē poneret extrā suū obiectū: ergo poneret illud ex ordine, quo intenditur: ergo prius poneret finē, quā mediā, quod est falsum; in re enim prius est mediū, quam finis; quia mediū est causa, & finis est effectus. Probatur prima cōsequētia: si illa voluntas nō poneret extrā suū ob-

iectum eo ordine, quo intenditur, illud poneret ordine inverso, & cōtrario: ergo ex vi alicuius voluntatis, qua sic extā poni disposuit. Probatur cōsequētia: quod quid Deus agit in tēpore, quoad rem, & modū ad æterno disposuit; alioquin rationabiliter, & providē non ageret, neque ageret in tempore, sicut ab æterno disposuit, quin potius in tēpore ageret modo ab ipso non prævolito, quæ omnia absurda videntur: ergo ex vi alicuius voluntatis, qua sic extrā poni disposuit.

Supposita ergo distinctione inter decretū intentivū, & executivū, decernendū venit, qualis sit hæc distinctio. Et confirmatē ad dicta §. 2. & 3. dicendū est: electionē, & vsum, seu decretū intentivū, & executivum distingui duntaxat distinctione extrinseca, terminatiua, seu per diuersa munera, & connotata. Hoc assertum claret ex dictis tom. 1. tract. 1. de Deo vno disp. 5. §. 33. n. 506: est tamen contra Ill. Godoy iam impugnatum, & deducitur manifestē ex Scoto.

Probatur 1. hoc assertum: electio essentialiter, formaliter, vel virtualiter ab vso indistincta, solumque per connotata diuersa, nullā dicit imperfectionē; sed aliās in Deo possibilis est electio, sic ab vso indistincta, & sic solum ab illo diuersa: ergo electio, & vsum distinguntur duntaxat per connotata, & munera, quod est extrinsecū, & terminatiuē solum distingui. Cōsequētia est legitima. Maior ex terminis apparet. Minor verò, in qua potest esse difficultas, probatur primo paritatibus à Theologis communiter receptis: possibilis est in Deo volitio essentialiter, formaliter, vel virtualiter à nollitione indistincta, solumque per connotata diuersa; similiterque actus efficax, & inefficax; liber, & necessarius; scientia simplicis intelligentiæ, & visionis; assensus, & dissensus, qui actus sunt sic indistincti, & sic solum diuersi: ergo pariter: in Deo possibilis est electio sic ab vso indistincta, & sic solum ab illo diuersa. Probatur secun-

III.
*Qualis
sit distin-
ctio decla-
ratur.*

Ill. Godoy
Scotus.

II 2.
*Probatur
1. asser-
tum.*

do prædicta minor paritatibus supra positis ad hominē contra Ill. God. *2. n. 35.* quæ optimè probare videntur nostrum assertum. Quod autem respondere potest, impugnatum manet *2. n. 46. & sequentibus.*

113.
Proba-
tur 2. as-
sertum.

Probatur secundo assertū: volitio, quæ est actus secundus Divinæ voluntatis, se extendit cum sola distinctione per connotata ad omne volibile: ergo sola distinctione per connotata stante in volitione Divina, Deus vult media, & illis utitur: ergo electio, & usus in Deo distinctione duntaxat per connotata distinguuntur. Vtraque consequentia est legitima. Antecedens autē probatur: Divina volitio, quæ est actus secundus Divinæ voluntatis, est infinita in linea volitionis: ergo volitio, quæ est actus secundus Divinæ voluntatis, se extendit cū sola distinctione per cōnotata ad omne volibile. Probatur cōsequentia: quia scientia Dei est infinita in linea scientiæ se extēdit cū sola distinctione per connotata ad omne scibile; sed Divina volitio, quæ est actus secundus Divinæ voluntatis, est infinita in linea volitionis: ergo volitio, quæ est actus Divinæ voluntatis, se extendit cum sola distinctione per cōnotata ad omne volibile. Minor, & consequentia tenent. Maior verò est communis Theologorū consensus, quam etiā Ill. God. admitit *tomo 1. disp. 27. n. 21;* ibi enim concedit: scientiam Divinā, quia est infinita, se extendere sine multiplicitate virtuali ad omne scibile, quod est attingere omne scibile sine distinctione virtuali, consequenterque cum sola distinctione per connotata.

114.
Proba-
tur 3. as-
sertum.

Probatur tertio assertū: contradictoria, quæ verificari possunt de electione, & usu, sunt tantū pænes connotata extrinseca: ergo solum pænes talia cōnotata distinguuntur. Consequentia claret exdictis *tomo 1. tract. 1. de Deo uno disput. 5. §. 33. num. 506,* vbi diximus, contradictoria pænes connotata extrinseca solum arguere distinctionem pænes connotata, quod ibi

probatum manet etiam ad hominem contra adversarios. Deinde claret exdictis *tomo tract. & disp. cit. §. 19. n. 216. 217. & 218.* vbi suppositum, & probatum manet, quod talis est distinctio, qualis est contradictio. Antecedens verò constat exdictis in hac *disp. §. 2.* vbi distinctionem formalem, vel virtuales ab electione, & usu reiecit, & *§. 3.* vbi soluta manent argumenta Ill. Godoy.

§. V.

Imperium à iudicio distinctum in Divino intellectu impugnatur.

Ill. Godoy in hac difficultate, & falsum supponit, & falsum asserit. Supponit falsum, quia supponit, quod imperium est actus intellectus; & falsum asserit, quia imperiū à iudicio distinctum in Divino intellectu statuit. Hac igitur notoriè falsa sunt in tota nostra Schola, & ut falsitas utriusque appareat, in Ill. God. que procedamus, hæc divisim agemus. Et pro falsitate suppositionis.

115.

Suppono 1: quod nomen *imperium* tripliciter sumitur. Primo: pro actu superioris obligante inferiores, sive ad culpā, sive ad pænā, quomodo imperiū idē est, ac lex, seu præceptū, & hæc fuit prima impositio huius nominis *imperium*, vocaturque imperiū politicū, ut habet Ill. God. in præsentī *n. 80.* Ex hac imperij acceptione desumpta fuit secunda imperij acceptio pro actu interiori hominis, ex vi cuius actus vnius facultatis in finē alterius ordinatur, & ita accipit imperiū Scotus in *4. dist. 14. q. 2. §. in ista questione* dum ait: actū pænitentiae posse imperari à charitate, & è cōtra, in quo etiā sensu accipitur, quando homo ex vi vnius actus impellitur ad alterū, v. g. ex intentione efficaci finis ad electionē mediorū, & ex electione ad executionē. Tertio pro actu interiori hominis, ex vi cuius se ipsū impellit ad operandū circa media medijs potentijs executivis, qui actus explicatur his verbis: *fac hoc*, vocaturque imperiū monasticū

116.
Suppono
1.

ut etiā habet Ill. God. cit. & de imperio sic accepto loquimur in præsenti.

117.
Suppono
2.

Suppono secundo: quod ea, quæ inveniuntur in imperio politico, ex quo translatum est nomen *Imperium* ad nostram operationem, reperiuntur etiā in nostro imperio monastico. Primo enim superior per imperium politicū, seu legem intendit, rempublicā sedare, & ad hoc consulit de medijs vtilibus, ex quibus eligit hoc, vel illud. Secundo suā electionē, & decretum civibus intimat, seu proponit observandum. Terrio denique sequitur observatio præcepti in civibus. Hoc idem contingit in nostro imperio. Primo namque intendo efficaciter sanitatem. Secundo consulo de medijs. Ex his eligo ambulationē. Hæc mihi intimatur, seu proponitur per actum intellectus, & intimata voluntas applicat per vsum potentiam loco motivam ad ambulandum, & denique potentia motiva ambulat.

118.

Qui autem ex his actibus, scilicet, consultatio, electio, & intimatio, sit formaliter imperium, est difficultas; nam omnes tres actus esse necessarios ad imperium, fatentur omnes auctores præter Vazquez *disp. 49. cap. 4.* negantē dari actum intimationis. Immerito certē: nam alioquin lapis motus ab Angelo pro sua voluntate diceretur imperatus ab ipso; & etiam creaturæ irrationales à Deo motæ ad suas operationes dicerentur propriè, & rigurose à Deo imperari, quod est absurdum: nam obedire est proprium creaturæ rationalis audientis, & percipientis præceptum superioris, consequenterque supposita præcepti intimatione.

119.
Referuntur sententia.

His itaque suppositis, & pro nunc ommissis, an imperium in vno, vel pluribus actibus consistat, quia de hoc non agit Ill. God. & consequenter nobis hoc agere non incumbit, Thomistæ omnes Imperiū constituunt in actu intellectus, & ex illis aliqui in actu intellectus electionē præcedente; alij autem in actu intellectus electionem

subsequente, nempe, in intimatione, imperiū collocant. De eorum numero est Ill. God. ut videtur ab ipso supposito in *pres. §. 5. & 6.* Nec istæ Thomistarū opiniones in particulari rejiciendæ sunt, quia semel ostenso, imperiū non esse actū intellectus, prima Thomistarū opinio reiecta manebit, & falsitas suppositionis Ill. God. demonstrata erit. Sit ergo.

§. VI.

Falsitas suppositionis Ill. Godoy ostenditur.

Ostenditur ergo primo falsitas suppositionis Ill. God: in illo actu formaliter consistit imperium, qui per se primo, & directè significatur his verbis *fac hoc*; sed nullus est actus intellectus, qui dicat *fac hoc*: ergo in nullo actu intellectus consistit formaliter imperium: ergo Ill. God. hoc supponens supponit falsum. Probatur minor: iuxta Arist. 1. per *Hiermen.* tres sunt duntaxat actus intellectus, scilicet, simplex apprehensio, iudicium, & discursus; sed nullus ex his actibus dicit, *fac hoc*: ergo nullus est actus intellectus, qui dicat, *fac hoc*. Probatur minor discurrendo per singula; nam in Deo est actus dicens: *fac hoc*; sed in Deo non est simplex apprehensio: ergo simplex apprehensio non dicit *fac hoc*. Probatur de iudicio: nam iudicium, si est antecedens electionem, solū dicit: *hoc est faciendum*; si verò electionem subsequitur, solum dicit: *voluntas hoc elegit*: ergo iudicium non dicit: *fac hoc*. Denique de discursu extra controversiam est, non dicere: *fac hoc*: ergo nullus ex tribus actibus intellectus dicit: *fac hoc*.

Ad hanc fundamentale rationem, ommissa solutione Thomistarū dicentium imperiū esse actū ab omni iudicio, & apprehensione distinctū, quia D. Thom. adversatur, ut fateretur Ill. God. n. 82. Et ommissa etiā aliorū solutione, quam tradit, & refutat n. 88. usque ad 1063 responderet ipse §. 5. & 6. imperium consistere in actu intellectus, qui est

120.

Falsitas suppositionis Ill. Godoy ostenditur.

121.

Respondet Ill. God.

iudicium subsequens electionē, & regulans vsum, & executionē; quod idē est, ac imperium collocare in iudicio non regulante voluntatem, sed potentiam executivā, ut exequatur id, quod voluntas per suos actus decrevit, ut hac ratione Deus operetur, sciendo se operari, quod dicitur vsus activus. Hæc est opinio Ill. God. contra quam directē procedemus infra; nunc autē.

122.

Ostenditur 2. falsitas suppositionis Ill. God.

Ostenditur 2. falsitas suppositionis Ill. God: imperium idem est ac dominium: ergo potentia, cui adscribitur dominium, convenit imperium; atqui dominare inter omnes animæ potentias convenit voluntati: ergo voluntati convenit imperium: ergo imperium non est actus intellectus: ergo falsum supponit Ill. God. Antecedens cū consequentia tenet. Susumpta verò probatur: sola voluntas habet dominium super suos actus, & super actus aliarum potentiarum: ergo dominare inter omnes animæ potentias convenit voluntati. Probatur antecedens: sola voluntas est activē indifferens per essentiam: ergo sola voluntas habet dominium super suos actus, & super actus aliarum potentiarum.

123.

Confirmatur 1.

Confirmatur 1: imperium efficax significat actum illum, quo posito, tam voluntas, quam cæteræ potentia non possunt non exercere actū imperatū; sed nullus actus intellectus est huiusmodi: ergo nullus actus intellectus est imperium. Probatur minor: nullus actus intellectus est prima radix intrinseca nostræ libertatis, consequenterque voluntas non determinatur determinatione saltim quoad exercitium à iudicio practico intellectus: ergo nullus actus intellectus est talis, quo posito, tam voluntas, quam cæteræ potentia non possunt non exercere actū imperatum. Antecedens docetur in libris de anima, & tract. de actibus humanis. Consequentia est legitima. Confirmatur secundo: illa potentia imperat, quæ à cæteris obeditur; sed voluntati, & non intellectui obediunt cæteræ potentia; ergo imperium est actus

Confirmatur 2.

voluntatis, & non intellectus. Confirmatur tertio: ille actus dicitur imperium, à quo cæteri actus denominantur imperati; sed à voluntatis actu imperati dicuntur: ergo imperium est actus voluntatis.

Confirmatur 4: actus imperij debet habere vim obligandi ad exequenda mandata; sed nullus actus intellectus, præcisso actu voluntatis, habet talem vim obligativā: ergo nullus actus intellectus est imperiū. Maior patet: quia ablata ab imperio ratione præcepti, & obligationis aufertur ratio imperij, cum de ratione illius sit præcipere, & obligare. Minor verò probatur: intellectus superioris non est qui obligat subditū, sed sola illius voluntas insinuat, & intimat: ergo nullus actus intellectus, præcisso actu voluntatis, habet talē vim obligativā. Confirmatur denique: imperium ex vi nominis significat decretū; sed decretum est actus solius voluntatis, ut etiam in Deo est manifestū: ergo etiā imperiū est actus solius voluntatis.

Ostenditur 3. falsitas suppositionis Ill. God. evidentibus Patrum auctoritatibus: August. enim 8. de Civitate Dei cap. 9. hæc ait: voluntatem imperare in regno animæ. Et lib. 19. cap. 14. ait: voluntatē uti omnibus alijs potentijs; vsus autem activus imperiū significare videtur. Augustino denique cōcinit D. Anselmus de Conc. Virg. capite 4. dicente: voluntatē movere se contra iudicium aliarum potentiarum, quia omnes alias movet secundū imperiū suū. Quid clarius! Non ergo imperium est actus intellectus: falsum igitur supponit Ill. Godoy.

Ex his itaque impugnata manet, tū opinio asserens: imperium esse actum intellectus, qui nec iudicium, nec apprehensio sit, tum opinio subsistens: imperiū esse actum intellectus, qui sit iudiciū antecedens omnē actū voluntatis. Denique impugnata manet opinio Ill. God. per falsitatem suppositam; ulteriusque in ipsum procedemus directē, suam opinionē reiiciendo, ut

Confirmatur 3.

124.

Confirmatur 4.

Confirmatur 5.

125.

Falsitas supposit. Ill. God. ostenditur auctoritatibus.

126.

reiecta maneant, quæ ad nostras supra
positas rationes poterit respondere.
Et ut hoc recto ordine fiat, ordinem
illius sequendo, fit.

§. VII.

*Imperium intellectuale ab Ill. Godoy
statutum reijcitur.*

127.
2. conclu-
sio.

Scotus.

Contra Ill.
Godoy.

Probat. 1
conclusio.

Secunda conclusio: non datur impe-
rium intellectuale regulans vsu, &
executionem. Sic Scotus in 2. dist. 6. q.
1. & dist. 38. In 3. dist. 36. art. 2. &
quodlibeto 17. art. 2; sed clarissimè in
4. dist. 14 q. 2. art. 1. & dist. 49. q. 4.
§. 3. medium. Conclusio est contra Ill.
Godoy in præsentia n. 65. contra quem
probat. primo: si non datur imperiū
intellectuale regulans potentiam exe-
cutivam, non datur imperium intel-
lectuale regulans vsu, & executionem;
sed non datur imperium intel-
lectuale regulans potentia executivā:
ergo non datur imperiū intellectuale
regulans vsu, & executionem. Proba-
tur minor: non datur imperium intel-
lectuale respectu potentia, quæ non
potest intellectualiter operari; sed po-
tentia executiva, provt non est volun-
tas, nō potest intellectualiter operari;
ergo non datur imperiū intellectuale
regulans potentia executivā. Proba-
tur minor: potentia executiva, provt
non dicens voluntatē, non est poten-
tia intentionalis, sed purè phisica; at
potentia purè phisica non est percep-
tiva imperij intellectualis, seu intima-
tionis intellectus: ergo potentia exe-
cutiva, provt non est voluntas, non
potest intellectualiter operari. Confir-
matur: actus intellectus solū ordinatur
ad movendā voluntatē ad aliquē actū
formaliter illius; sed executio phisica
mediorū, provt distincta à voluntate
executiva, non est formaliter actus vo-
luntatis, ut dese patet: ergo actus in-
tellectus non ordinatur ad movendā
potentia executivā ad phisicā medio-
rum executionem, quæ est vsus passivus
distinctus ab activo: ergo non datur
imperium intellectuale regulans vsu,
& executionem.

Confirma-
tur.

Respondet 1. Ill. God. n. 77: quod
intimatio ista non est immediatè ad
potentia executivā, sed ad voluntatē
fit immediatè, ut illam applicet ad o-
peris executionem; ad potentia autē exe-
cutivā solum mediatè; at voluntas ca-
pax est huiusmodi intimationis, esto
intellectiva non sit; alioquin nec ca-
pax esset regulari per rationem, nec per
iudiciū rationis posset obiectivè mo-
veri; siquidem nec iudicium regulans
percipere potest; quod est falsum.

Contra 1: nam & si voluntas sit ca-
pax intimationis, & immediatè ei im-
perium intimetur; repugnat tamen,
quod intimatio intentionalis fiat ad-
huc mediatè potentia executivæ: er-
go ruit solutio Ill. God. Probat. an-
tecedens: omninò repugnat, intimatio
nē intentionalē fieri potentia, quæ de
se est incapax intimationis intentiona-
lis: sed potentia executiva, ut à volū-
tate distincta, est incapax intentiona-
lis intimationis; ergo & si voluntas sit
capax intimationis, & immediatè ei
imperium intimetur; repugnat tamen,
quod intimatio intentionalis fiat ad-
huc mediatè potentia executivæ.
Consequentia est legitima. Præmissæ
autem sunt suo ordine probandæ.

Probat. itaque maior primo: om-
ninò repugnat, effectum aliquem pos-
se infundi, vel accomodari subiecto
incapaci illius, ut de omnibus est ma-
nifestum: ergo omninò repugnat, in-
timationem intentionalem fieri poten-
tia, quæ dese est incapax intimationis
intentionalis. Probat. secundo: inti-
matio adhuc mediata respectu alicuius
subiecti supponit in subiecto capa-
citatem intimationis, ut claret: ergo.
Probat. tertio: ideò repugnat, inten-
tionalem intimationem fieri adhuc
mediatè potentia generativæ, & nu-
tritivæ, quia istæ potentia sunt inca-
paces intimationis intentionalis: ergo
Probat. quarto: ideò repugnat, os-
tensionem fieri adhuc mediatè po-
tentia executivæ, quia incapax est
talis ostensionis: ergo idem, quod
prius.

128.

Respondet
1. Ill. Go-
doy.

129.

Contra 1.

Proba-
tur ante-
cedens.

130.

Proba-
tur ma-
ior 1.

Secundo.

Tertio.

Quarto.

131.

*Minor
Probat. 1*

Minor verò suprapositi Syllogismi probatur primo: potentia omnino phisica est incapax intimationis intentionalis; sed potentia executiva, ut à voluntate distincta, est potentia omnino phisica: ergo potentia executiva, ut à voluntate distincta, est incapax intimationis intentionalis. Minor, & consequentia tenent. Maior autem probatur: potentia capax intimationis intentionalis non est omnino phisica; sed aliquomodo intentionalis: ergo potentia omnino phisica est incapax intimationis intentionalis. Probatur secundo dicta minor: potentia generativa, & nutritiva sunt incapaces intimationis intentionalis: ergo pariter. Probatur consequentia: non minus potentia executiva, ut à voluntate distincta, est extra Spheram potentia intentionalis, ac potentia generativa, & nutritiva; sed quia ista potentia sunt extra Spheram potentia intentionalis, sunt incapaces intimationis intentionalis: ergo tenet paritas de potentia generativa, & nutritiva ad potentiam executivam: ergo potentia executiva, ut à voluntate distincta, est incapax intimationis intentionalis.

Tertio.

Probatur tertio: potentia executiva, ut à voluntate distincta, est incapax ostensionis intellectualis: ergo potentia executiva, ut à voluntate distincta, est incapax intimationis intentionalis. Probatur consequentia: intimationio intentionalis est ostensio intellectualis; sed iuxta dicta potentia executiva, ut à voluntate distincta, est incapax ostensionis intellectualis: ergo potentia executiva, ut à voluntate distincta, est incapax intimationis intentionalis.

132.

Contra 2

Contra secundo: intellectus ostendens voluntati sine imperio obiectum factibile, non dicitur mediatè ostendere potentia executiva: ergo intellectus ostendens voluntati cum imperio obiectum factibile, non dicitur mediatè imperare potentia executiva: ergo ruit solutio Ill. Godoy. Secunda consequentia claret ex prima.

Prima autem constat ex antecedenti; nam intellectus imperare executionem obiecti, est intellectus ostendere obiectum factibile: ergo si intellectus ostendens voluntati sine imperio obiectum factibile, non dicitur mediatè ostendere potentia executiva; nec intellectus ostendens voluntati cum imperio obiectum factibile, dicitur mediatè imperare potentia executiva. Antecedens verò probatur: potentia executiva, ut à voluntate distincta, est incapax ostensionis intellectualis; tum: quia non indiget illa ostensione; tum etiam: quia ad nutum voluntatis naturali subordinatione, & Sympatia operatur: ergo intellectus ostendens voluntati sine imperio obiectum factibile, non dicitur mediatè ostendere potentia executiva.

Contra tertio: dato, quod intellectus imperet voluntatè, non imperat adhuc mediatè potentia executiva, ut à voluntate distinctam: ergo ruit solutio Ill. Godoy. Probatur antecedens exemplo: Rex imperans ducem, ut eat in prælium, non imperat adhuc mediatè equum, arma, & alia, quibus vitur, vel exercetur prælium: ergo pariter: dato, quod intellectus imperet voluntatem, non imperat adhuc mediatè potentiam executivam, ut à voluntate distinctam. Antecedens videtur rationabiliter innegabile. Consequentia paritate videtur certa.

Contra 4: dicere Ill. God: intimatione fieri immediatè voluntati, & mediatè ipsa potentia executiva per applicatione ad opus ab ipsa voluntate facta, non est dicere aliquid peculiare in imperio, ultra id, quod dicunt veteres Thomistæ, affirmantes: imperium esse iudicium practicum antecedens intimatione finis, & electione mediocrum, intimans voluntati huius intimatione, & electione præ alio, qua intimatione posita voluntas applicat potentia executiva ad opus sine alia intimatione potentia executiva, quod ipse reiectum habet a num. 97. usque ad 106: ergo nulla est solutio Ill. Godoy.

133.

Contra 3

134.

Contra 4.

135.
*Respōdet
bis cum
doctrina
Ill. God.*

Respondebis cum Ill. Godoy doctrina ab ipso tradita *num.* 103. & 115: se valde differre à prædictis Thomistis: nam hi Thomistæ tollunt libertatem voluntatis, cum ponant imperiū antecedens actum voluntatis, qui est electio, quæ est doctrina ab Ill. God. tradita *num.* 103; at ipse non tollit libertatem voluntatis, cuius rationem assignat *num.* 115. Hæc tamen responsio non obest, & infra impugnabitur per secundam probationem nostræ conclusionis.

136.
*Respōdet
2. Ill. God.
ad probationem
nostræ conclusionis.*

Respondet secundo Ill. God. *num.* 78. ad probationem nostræ conclusionis, quod ex eo, quod potentia executiva non possit imperium percipere, non rectè probatur, non posse illi intimari electionem voluntatis, quod probat duplici paritate. Prima est: voluntas namque non potest imperium intelligere, & tamen potest per imperium moveri. Secunda est: nam esto potentia executivæ non percipiant voluntatis motionem, possunt per illā moveri, & ad suas operationes applicari; ergo pariter: & si non percipiant intimationem factam ab intellectu, poterunt mediante illa moveri, & applicari ad suas operationes. Denique pro ipso formari potest tertia paritas, quæ est hæc: potentia executiva non percipit iudicium rationis; & tamen iudicio rationis regulatur: ergo ex eo, quod potentia executiva non possit imperiū percipere, non rectè probatur, non posse illi intimari electionem voluntatis.

Contra.

Hæc tamen solutio non infringit efficaciam nostræ rationis, nec paritates sunt ad rem. Non prima: quia licet voluntas non sit perceptiva imperij sic, quod ipsum cognoscat, est tamen sic illius perceptiva vitaliter, quod posito imperio, & intimato, modo vitali tendat erga illū, & modo libero, se submitendo regulis directionis; at potentia executiva, ut distincta à voluntate, nec hoc modo potest percipere imperium, quia omnino phisica est, nullo modo vitaliter tendens, nec

liberè operans, sed merè phisicè producens. Non secunda: nam falsum est, quod potentia executivæ non percipiant voluntatis motionem per naturalem subordinationem, & Sympatiā, ut dicitur in tractatu de actibus humanis. Non denique tertia: quia vel non dicit plusquam opinio aliorum Thomistarum, ut insinuavimus *num.* 134, vel est locutio methaphorica, & impropria, nam rigurosè loquendo solum voluntas regulatur ratione intellectus, ceteræ verò potentia hac ratione non regulantur, sed ad nutum voluntatis moventur ex dictis *num.* 132.

Probatur secundo nostra conclusio: si imperium esset necessarium ad usum, sequeretur, usum activum non esse actum liberum, sed omnino naturalem; consequens est falsum: ergo non datur imperium intellectuale regulans usum, & executionem. Pater sequela: necessitas antecedens libertatem tollit ab actu, & illum necessariū constituit; at si imperium sit necessarium ad usum, inducit in illum necessitatem antecedentem: ergo si imperium necessarium esset ad usum, usus activus non actus liber, sed omnino naturalis esset. Probatur minor: necessitas se tenens ex parte actus primi est necessitas antecedens, quo circa, visio beatifica necessitat in patria ad amorem beatificum, quia ex parte actus primi se tenet, & necessitatem inducit; at imperium se tenet ex parte actus primi regulantis usum, & ex illo necessario sequitur usus: ergo inferet usum necessario necessitate antecedenti; & consequenter tollit libertatem ab illo.

Hoc argumentum sibi obiecit Ill. Godoy *num.* 114. ad ipsumque respondet *num.* 115. negando sequelam, ad cuius probationem negat minorem, & ad illius probationem distinguit maiorem: si proveniat ab aliquo consecuto ad nostram libertatem, & in illo constituto negat maiorem: si ad libertatem nostram

137.
*Probatur
2. nostræ
conclusionis.*

138.
*Respōdet
Ill. God.*

non consequatur, nec in illa sit constitutū concedit maiore, & sub eadē distinctione minoris negat consequentiā: nam licet posito imperio, necessario consequatur vsus, & imperiū se teneat ex parte actus primi per modum regulantis, quia ad electionē liberā sequitur, & in nostra potestate constitutum est, cum actus liber sit; consequens fit, quod non inducat necessitatem antecedentem, sed necessitatem consequentiæ, & infallibilitatis, quæ cum libertate compatitur.

139. *Impugnatur solutio Ill. Goidoy.* Hæc solutio impugnatur, qua impugnatione impugnata manebit responsio tradita n. 135. Impugnatur itaque solutio: quod vsus activus sequatur ad liberam electionem, non obest, vt destruat libertatem, semel dato, quod posito imperio, necessario consequatur vsus: ergo licet sequatur ad liberam electionem, libertatem destruit. Probatur maior: quod electio mediij vnici necessario sequatur ad liberam electionem efficacem finis, non obest, vt destruat libertatem, semel dato, quod posita volitione efficaci finis, necessario consequatur electio talis vnici mediij necessarij: ergo pariter: quod vsus activus sequatur ad liberam electionem, non obest, vt destruat libertatem, semel dato, quod posito imperio, necessario sequatur vsus.

140. Consequentia paritate videtur evidens primo: quia sicut vsus activus sequitur ad liberam electionem; ita electio vnici mediij necessarij sequitur ad liberam intentionem. Secundo: quia sicut electio præcedens vsum activum constituta est in nostra potestate; ita intentio præcedens electionem vnici mediij necessarij est in nostra potestate constituta. Tertio: nam his rationibus æqualiter stantibus inter vsū activum secutum ad liberam electionem, & inter electionem vnici mediij necessarij secutam ad liberam intentionem, eadem erit in utroque necessitas. Vera igitur est à paritate consequentia.

Antecedens autem est generalis doctrina Thomistarum, quam adducit Gonet tom. 3. disput. 9. de electione articul. 4. §. hæ rationes, & quia hoc argumentum est mihi valde efficax ad reiiciendas varias Thomistarum opiniones ad hominem contra ipsos, licet iam à nobis sit alibi positum, hic repetere liceat, vt præ oculis habeatur, Thomistas voluntatis libertatem destruere doctrina, qua ipsis magis firmare videtur. Et vt maiorem vim, & efficaciam contra Thomistas habeat, probationes, quibus Gonet probat antecedens, hic transcribo.

141. Probatur itaque illud ex Div. Thoma 1. 2. quæst. 13. articul. 6. ubi quærit: an homo eligat ex necessitate, & contra partem negativam, in cuius favorem absolutè concludit, obijcit primo, sic se habere finem ad electionem, sicut principia ad conclusiones: ex principijs autem conclusionem necessario moveri ad electionem: cui argumento respondet: quod non semper ex principijs ex necessitate procedit conclusio, sed tunc solum, quando principia non possunt esse vera non sit; & similiter non oportere quod semper ex fine insit homini necessitas ad eligendum ea, quæ sunt ad finem, quia non omne, quod est ad finem, tale est, quod sine eo finis haberi non possit, non semper sub tali ratione consideratur. Quibus verbis insinuat Doctor Sanctus, quod si illud, quod est ad finem, sit tale, vt sine eo finis haberi non possit, debet necessario eligi, supposita efficaci intentione finis. Secundo ex eodem: Div. Thomas namque 1. part. quæst. 19. artic. 3 sic ait: ea, quæ sunt ad finem, non necessario volumus, volentes finem, nisi sint talia, sine quibus finis esse non potest; sicut volumus cibum volentes conservationem vitæ, & navem, volentes transfrerare; atqui ex volitione efficaci vitæ conservationis omnino necessario sequitur volitio cibi vt est certum, & omnes fateri debent:

143.

ergo necessitas antecedens ex suppositione tollit voluntati libertatem.

Probat etiam antecedens prædictum his rationibus. Prima: sicut se habet notitia principiorum ad notitiā conclusionis, ita se habet intentio finis ad electionem mediorum, sed impossibile est posita notitia principiorum non sequi notitiā conclusionis, quæ cum ipsis habet necessariā connexionem, & cuius veritate non stante nequit stare veritas principiorum: ergo etiam impossibile est, stare volitionem efficacem finis, & non sequi electionem vñici medij, sine quo non potest adquiri. Atqui ita impossibile sit posita notitia principiorum non sequi notitiā conclusionis, quæ cum ipsis habet necessariā connexionem, & cuius veritate non stante nequit stare veritas principiorum, ut omnem prorsus libertatem à qualibet voluntate tollat, ut talis notitia non sequatur: ergo hæc ratio ex D. Thoma deducta omnem prorsus libertatem à voluntate tollit.

144.

Secunda: voluntas non potest (saltem volitione efficaci) velle impossibilia; sed si efficaciter intenderet finem, & nollet eligere medium, quod esset vñicum, & sine quo finis obtineri non potest, vellet volitione efficaci aliquod impossibile: ergo non potest voluntas supposita intentione efficaci finis reiicere medium vñicum, sed ad illud eligendum necessitatur. Atqui ita impossibile est voluntati, velle efficaciter impossibile, ut nullo modo habeat libertatem ad talem volitionem: ergo hæc ratio ex D. Thoma deducta omnem prorsus libertatem à voluntate tollit. Tertia, quæ est confirmatio Gonet: si voluntas, posita intentione efficaci finis, vñicum, quod occurrit medium, repudiare valeret, posset etiam efficaciter simul velle, & nolle obtinere talem finem; atqui hoc nequit dici: ergo nequit voluntas posita intentione efficaci finis repudiare medium vñicum, quod occurrit. Sed si aliqua esset in voluntate potestas ad nollendum talem finem obtinere illud non

esset inconueniens: ergo hæc ratio ex D. Thoma deducta omnem prorsus libertatem à voluntate tollit.

Probatur tertio conclusio: si daretur imperium intellectuale regulans vñum, & executionem, esset actus ille intellectus, qui dicitur intimatio; sed intimatio non est imperium: ergo non datur imperium intellectuale regulans vñum, & executionem. Consequentia est legitima. Maior est Ill. God. n. 75. & 76. Minor verò probatur primo: imperium regulans vñum, & executionem non solum datur in vno supposito respectu alterius, verum etiam in potentia superiori respectu inferioris in eodem supposito; atqui licet requiratur intimatio, ut vñum suppositum alteri imperet; non tamen requiritur, ut vna potentia alteri imperet in eodem supposito: ergo intimatio non est imperium. Probatur minor quoad secundam partem: si ut vna potentia alteri imperet, requireretur intimatio, solus intellectus imperari possit; sed hoc est plusquam falsum: ergo non requiritur intimatio, ut vna potentia alteri imperet in eodem supposito. Probatur maior: intimatio propriè, & rigurose solum dirigitur ad creaturam rationis capaceam; sed inter potentias eiusdem suppositi solus intellectus est rationis capax: ergo si ut vna potentia alteri imperet, requireretur intimatio, solus intellectus imperari possit.

Probatur secundo prædicta minor: si intimatio esset imperium, præco legem intimans verè imperaret; non verò legislator; sed hoc est omnibus manifestè falsum: ergo intimatio non est imperium. Vnde aliud est legem non obligare nisi media intimatione; aliud verò est legem esse ipsam intimationem. Primum est verum; secundum autem est omnino falsum. Et hoc est, quod meo mideri voluit D. Thomas, ut clarebit probatione sequenti.

Probatur denique conclusio ex D. Thoma 1. p. q. 25. art. 1. in sol. ad 4.

145.

Prob. 3. conclusio.

Minor

Prob. 1.

146.

Prob. 2. prædicta Minor.

147.

Prob. denique conclusio.

concl. ex
D. Tho-
ma.

vbi hæc habet: *Omnipotentia non po-
ni in Deo, ut distinctam ab scientia, &
voluntate secundum rem, sed solū secun-
dū rationē, in quantum Omnipotentia
importat rationē principij executivi il-
lius, quod voluntas imperat, & ad quod
scientia dirigit.* Et artic. 5. ad 1. ait: *po-
tentia intelligitur, ut exequens; vo-
luntas autem, ut imperans, & intellec-
tus, ac sapientia, ut dirigens.* Ecce D.
Thomam manifestè collocantē impe-
rium in voluntate, quæ est doctrina
Scoti, cui omnino adversatur opinio
Ill. God. Cæterū ex his D. Thomæ au-
thoritatibus, & falsitas suppositionis
Ill. Godoy manifestatur, & falsitas
asserri illius apparet.

148.

Imo si verba D. Thomæ bene pen-
sentur, difficile videtur, in eius doctri-
na hanc opinionē Ill. God. tueri; & ad
huc difficilior, hanc opinionē sustine-
re Thomistas illos, qui moti prædictis
D. Thomæ autoritatibus in eius doc-
trina deffendunt: potentia Dei execu-
tivā esse omnipotentiam, ut distinctā
virtualitè ab intellectu, & voluntate.
Et ratio est evidens: nam æque mani-
festè ponit Doctor Angelicus imperiū
in volūate, ut distincta ab intellectu,
ac potentiam executivā in omnipotē-
tia, ut ab intellectu, & voluntate dis-
tincta: ergo valde difficile est, Thomis-
tas illos, qui ratione huius D. Thomæ
authoritatis deffendunt, potentiam
Dei executivā esse omnipotentia, ut
distinctam ab intellectu, & voluntate,
sustinere posse, imperiū non esse actū
voluntatis ratione eiusdem authorita-
tis. Litigent ipsi, & ad solvenda argu-
menta Ill. Godoy procedamus.

§. VIII.

Argumentis Ill. Godoy occurritur.

149.
Arguit
1. Ill. Go-
doy.

Arguit primo Ill. God. n. 66. ex il-
lis verbis Psalmi 148. *ipse dixit,
& facta sunt: ipse mandavit, & creata
sunt: & Genesis cap. 1. dixitque Deus,
fiat lux, & facta est lux;* at Deum in-
terius dicere, qualiter illa verba intel-
ligenda esse, non de exteriori voce de
pulmonibus edita, docuit Augustinus

in libro de Genesi ad litteram cap. 5.
est imperare ierā executionem, ut do-
cet Augustinus in eodem capite paulo
post initium his verbis *quid enim con-
veniens de Deo dicitur quantum in-
ter homines dicit potest, quam cum ita
ponitur, dicit, factum est, placuit, ita
ut in eo, quod dixit, imperium eius in-
telligatur, in eo, quod factum est, po-
tentia, in eo quod placuit, benignitas;*
ergo ex Scripturæ verbis iuxta expli-
cationem Augustini admitti debet im-
perū in Divino intellectu, ut necessa-
rium ad rerū executionem; & conse-
quentè in prædestinatione usque ad
sui executionem est necessarium.

Respondeo verba Scripturæ metha-
phoricè esse intelligenda; non verò
propriè, & rigurosè. Sed replicat Ill.
God. n. 67: tunc solum verba Scrip-
turæ sensū impropriū admittere, quā-
do illorum rigurosa interpretatio in
manifestū inconveniens inducit; at ex
eo, quod allegata verba de imperio
monastico eiusdē ad se ipsum cūngo-
re accipiantur, nullum inconveniens
infertur: ergo prædicta verba non me-
thaphoricè, sed rigurosè sunt accipien-
da. Respondeo negando minorē, cuius
falsitas claret ex nostris probationi-
bus, præcipuè secunda n. 137, & cla-
rebit ex solutione argumentorum Ill.
God, quia sicut ipse aliam rationē in
probationem minoris non adducit,
nec nos aliam in ostensionem falsita-
tis adducere debemus.

Arguit secundo Ill. God. n. 68: in
Deo est prudentia respectu actū li-
berorū, sicut in ipso alias virtutes mo-
rales admittimus, quæ petunt directio-
nem prudentiæ, sed actus proprius pru-
dentiæ, prout differt ab Eubulia, &
Synesi, est imperium monasticum res-
pectu propriarū actionū: ergo, in Deo
recognoscendū est imperiū monastici
respectu propriarum actionum ad re-
gulandum vsum, & executionē. Pro-
bat minorē ex Aristotele lib. 6. Ethic.
vbi lect. 8. *Eubuliam* docet esse rec-
titudinem consilij ad finem bonū sim-
plicitèr per vias bonas, & tempore

150.

Responde-
tur.

Replicat
Ill. Godoy

Responde-
tur.

151.

Arguit
2. Ill. Go-
doy.

Probat
minorem

convenienti. Et lectione 9. hæc habet verba: *propter quod circa eadem quidē prudentia est, & Synesis.* Et etiā: *non est autē idē Synesis, & prudentia: prudentia equidem præceptiva est, Synesis autem indicativa solum.* Diffiniērat autem lect. 4. *prudētiā, quod sit habitus cū vera ratione actīvus circa bona, & mala hominis, id est, nō circa facibilia, quæ sunt extra hominē, sed circa agibilia, quæ sunt intra hominem;* ergo in Deo recognoscendum est imperium monasticū respectu propriarū actionum ad regulandum vsum, & executionem.

152.
Respon-
dent ali-
qui.

Respon-
dent alij

Ad hoc argumentū respondent alij negando maiore; dicentes, in Deo esse solū prudētiā methaphoricē, sicut methaphoricē tantū est in Deo prudētia monastica, quæ ab omnibus sic diffinitur: *est quæ debet esse in vno quoque ad proprios mores cōponendos.* Alij respondent distinguendo maiore: in Deo est prudentia respectu actū liberorū secundū id, quod prudentia explicat de perfectō sine mixtione imperfectionis concedunt maiore; secundū id, quod in nobis ratione limitationis ob tinet de perfectione includente imperfectionem negant maiore; distinguuntque minorem: sed actus proprius prudentiæ, prout differt ab Eubulia, & Synesi, est imperium prudentiæ limitatæ, & finitæ ex parte qua dicit imperfectionem contingentia actionum directarū, consultationē de medijs, & ambiguitatē de melioritate finis concedunt minore; prudentiæ excludentis has imperfectiones, & dicentis solum actū rectē consiliandī, & rectē indicandī negāt minore, & consequentiā.

153.
Respon-
dent alij

Respondent alij concessa maiori, negando minorem, scilicet, quod actus proprius prudentiæ sit imperium; nec obstant Philosophi autoritate; nam Aristot. nomine præcepti non intellexit propriē actionē imperandi, sed iudicium, quod præcedit imperium, & hanc esse Aristotelis mentem probant ex ipso; nam ibi agit de præcepto prudentiæ, quod est ante electionē, alias

actus prudentiæ necessarius ad studiosam electionē non esset, immo omnis electio bona sine prudentia fieret; hoc autē iudicium propriē imperium non est; nam imperium, quod rigorosē est tale, sequitur ad electionem ex mente Thomistarū, neque præcipuus actus prudentiæ esse potest: tota enim difficultas virtutis in bona electione consistit. In hoc autem statuit discrimen Aristoteles inter Synesim, & prudentiam, quod ista est bene indicativa deducendo iudicium de agendis per consultationem; illa autē non ita, sed super iudicium à prudentia factū reflectitur, propriē indicans, rectē, & iuxta regulas prudentiæ iudicatum esse.

Hanc solutionem ex Vazquez sibi proposuit Ill. God. n. 69. ipsamque impugnare conatur n. 70. & 71. quas impugnationes omitto; quia quando non hac solutione uteremur, nobis non nocerent impugnationes, quia sunt ad hominē contra Vazquez, qui in doctrina nobis adversa fundatur. His tamen solutionibus in sua probabilitate relictis.

154.

Respondeo 1. ad argumentum Ill. God. negando minore, ad eius probationē explico primo Philosophū: prudentia præceptiva est directivē, moralitē, & ostensivē concedo; formalitē, phisicē, & denominativē nego. Explico secundo: prudentia est præceptiva connotativē concedo; formalitē nego. Vtrique explicatio firmatur: nam ipse Aristoteles 1. *Ethic. cap. ultimo*, ait: quod stante tali imperio intellectus non necessariō sequitur actus imperatus: ergo signū evidens est, quod iuxta Aristotelē prudentia, quæ est imperium intellectus, non est propriē, & formalitē imperium. Deinde: nam ipse Philosophus asserit: quod posito iudicio, & imperio intellectus potest voluntas oppositū imperare, ut claret ex ipso 3. *Ethic. cap. 2.* dicente: *contingit, rationem opinari, quod melius est, & voluntas non eligere, quod oportet.* Et 2. *Magnor. mor. cap. 8.* querit: *quare voluntas vult hoc, aut illud &*

155.
Respondeo
1. ad ar-
gumentū

respondet: *quia placet*: ergo signum evidens est, quod iuxta Aristotelem prudentia, quæ est imperiū intellectus, non est propriè, & formalitèr imperium. Denique connotato antecedenti, vel consequenti communiter tribuitur nomen illius, cuius est connotatū, & quod est principale, ut claret in *Matheo 6.* à quo intentio, quæ iuxta communē sententiam est actus voluntatis, explicatur per actū intellectus: *si oculus tuus simplex fuerit, totū corpus lucidū erit*; sic similiter Aristot. prudentiæ tribuit nomen imperij, quia ad imperium pertinet antecedentèr, & connotativè.

156.
Dices pro
Ill. God.

Dices pro Ill. God. contra hanc solutionem: iuxta Arist. *cit.* prudentia, ut distinguitur à Synesi, est præceptiva; ergo non solum directivè, moralitèr, ostensivè, vel connotativè; sed etiā propriè, phisicè, formalitèr, & denominativè. Probatur consequentia: Synesis est præceptiva directivè, moralitèr, ostensivè, vel connotativè: ergo prudentia est præceptiva non solū directivè, moralitèr, ostensivè, vel connotativè; sed etiam propriè, phisicè, formalitèr, & denominativè. Probatur consequentia: si prudentia non esset præceptiva propriè, phisicè, formalitèr, & denominativè, sed solū directivè, moralitèr, ostensivè, vel connotativè, prudentia, ut distinguitur à Synesi, non esset præceptiva; sed hoc est contra Aristotelem expressè: ergo prudentia est præceptiva non solū directivè, moralitèr, ostensivè, vel connotativè, sed etiam propriè, phisicè, formalitèr, & denominativè.

157.
Respōdeo

Respondeo negando consequentiā, ad cuius probationē nego etiam consequentiā, & ad illius probationē nego maiore; quia licet utraque sit moralitèr tantū præceptiva, differunt in hoc: quod prudentia est moralitèr præceptiva in ordine ad electionem; Synesis autē in ordine ad executionem mediorum. Et quod hoc sit iuxta mentem Arist. clarissimè apparet, ex eo, quod Arist. *cit.* agit de præcepto pru-

dentia quod est ante electionē, ut manet dictum *n. 143*, ex quo infra retorcionē in Ill. God. faciemus. Potest etiā responderi, quod prudentia est præceptiva moralitèr per consultationē; Synesis verò per iudiciū de medijs consultis, in quo stat differentia sufficiens.

Respondeo iam secundo ad argumentū Ill. God. concessa maiori negando suppositum minoris; supponit enim quod Eubulia, & Synesis sint habitus, seu virtutes distinctæ à prudentia, quia solū sunt actus diversi eiusdē virtutis, vel habitus prædentia, ut dicitur in tract. de virtutibus, & est constans mens Doctoris Subtilis contra Thomistas, qui ideo Eubuliam, & Synesim à prudentia distinguunt, quia prudentiam præceptivā statunt. Et ut solutio hæc clarescat, sciendū est, quod Eubulia est virtus inventiva mediōrum ad finem consequendū; Synesis est recte iudicativa de medijs ab Eubulia inventis, quæ includuntur in recte consultare, quod est maximum opus prudentia.

Retorqueo denique argumentū Ill. God: prudentia iuxta Ill. God. est propriè imperium; sed prudentia antecedit electionē: ergo & imperium: ergo datur imperiū non solum antecedens vsum, & executionē, sed etiā antecedens electionem, quod est contra Ill. God. *n. 101.* & sequentibus. Minor claret; nā bona electio necessario supponit actū prudentia; alioquin omnis bona electio fieret sine prudentia, quod quam dissonum sit, prudentis arbitrio committitur.

Arguit tertio Ill. God. *n. 73*: actus practicus intellectus electionē supponens obtinet rationē imperij; nam eo ipso, quod talis actus efficacem electionem supponat, non ut cumque movet, sed efficacitèr ex illius participatione *virtute prioris actus remanente in posteriori*, quod & nihil aliud exigitur ad rationē imperij; at in Divino intellectu datur actus practicus subsequens electionem: ergo datur imperiū subsequutū ad electionē regulans exe-

Potest
etiā res-
ponderi.

158.
Respōdeo
2. ad ar-
gum.

159.
Retor-
queo ar-
gument.

160.
Arguit
3. Ill. Go-
doy.

cutionē. Probatur minor: quia præter intentionē finis datur in Dei voluntate elatio n ediorū, datur in Divino intellectu præter iudiciū regulans intentionē, iudiciū etiā intentione posterius præcedens electionē, & regulans illā; sed præter electivū decretū pertinens ad ordinē intentionis datur in voluntate Dei decretum executivum: ergo præter iudiciū regulans electionē, & illam præcedens recognosci debet in Deo alius intellectus supponens electionē, & regulans vsū, & executionē.

161. *Respondeo*
1. Respondeo primo: hoc argumentū Ill. God, si bene consideretur, probare plures esse actus intellectus imperantes, vnum præcedentē ad electionē, & illam regulantē in linea intentiva, & alium subsequenter electionē, & antecedentē executionē, & hoc secundum probat ex eo, quod detur primus, quæ doctrina est contra ipsum n. 101. & seq. Hoc patet ex probatione minoris, ex quo retorqueatur in ipsum. In forma itaque.

162. *Respondeo*
2. Respondeo secundo negando maiorem cum probatione, quia falsum omnino est, quod actus practicus intellectus electionē efficacē supponens, moveat efficaciter efficacitate participata ab efficacia electionis; tum primo: quia actus intellectus non participat efficaciam actus voluntatis; tum secundo, & principaliter: quia ut diximus n. 145. posito tali actu intellectus non necessario sequitur actus, qui dicitur imperatus; tum tertio: quia ut ex ibi dictis constat, posito tali actu intellectus potest voluntas oppositum imperare, quæ est doctrina Aristotelis. Et iuxta hanc solutionem.

163. *Retor- queo*
1. *argum.* Retorqueo primo contra Ill. God. argumentū: actus intellectus electionē supponens obtinet rationem imperij: ergo actus intellectus intentionē supponens, & electionē antecedens obtinet rationē imperij, quod est contra Ill. God. n. 101. & seq. Probatur consequentia: ideo iuxta Ill. God. actus intellectus electionē supponens obtinet rationem imperij, quia eo ipso,

quod talis actus efficacē electionem supponat; movet efficaciter ex illius participatione *virtute prioris actus remanente in posteriori*; sed etiam actus intellectus intentionem supponens, & electionē præcedens movet efficaciter ex illius participatione *virtute prioris actus remanente in posteriori*: ergo actus intellectus intentionē supponens, & electionē antecedens obtinet rationē imperij. Probatur minor: ideo iuxta Ill. God. actus intellectus electionē supponens movet efficaciter ex illius participatione *virtute prioris actus remanente in posteriori*, quia supponit electionē efficacem; sed etiam actus intellectus intentionē supponens, & electionē præcedens supponit intentionē efficacem: ergo etiam actus intellectus intentionem supponens, & electionē præcedens movet efficaciter ex illius participatione *virtute prioris actus remanente in posteriori*.

Retorqueo secundo, & declaratur contradictio, in quam, ni fallor, incidit Ill. God: ad rationem imperij nihil aliud exigitur, quam efficacia motionis, ut ipse fatetur in argumento in probatione maioris, ex illiusque verbis claret; atqui hoc idem negat n. 112. & 113: ergo sibi contradicit. Probatur minor: nam n. 112. respondendo ad quandā instantiā concedit, quod quando ad finem efficaciter intentum non est nisi vnicū mediū, tunc iudiciū regulans electionem obtinet rationē imperij per accidens solū, & si efficaciter moveat. Et n. 113. expressē negat, distinctivum primū imperij à iudicio non summi ex efficacia motionis: ergo negat, quod ad rationē imperij nihil aliud exigatur, quam efficacia motionis.

Declaratur hoc: ex vi doctrinæ traditæ ab Ill. God. in sua probatione n. 73. scilicet, quod ad rationē imperij nihil aliud exigitur, quā efficacia motionis, clare infertur, quod quando ad finem efficaciter intentum non est nisi vnum mediū, tunc iudicium regulans

164.
Retor- queo 2.

165.
Declaratur hoc.

166.

electionem obtineat rationē imperij propriē, & strictē, quia tunc efficaciter movet; & etiā inferitur, quod distinctivum primū imperij à iudicio sumatur ex efficacia motionis; atqui vtrūque negat n. 112. & 113: ergo cum oppositū dicat n. 73. sibi contradicit,

Ex dictis in discursu disputationis colligitur: primū actū in negotio prædestinationis esse intellectus, quo Deus Gloriam, ut possibilē, & homines, Angelosque ut beatificabiles voluntati proponit, & hic actus est scientiæ simplicis intelligentiæ, qui versatur circa Gloriam regulans electionē ad illam, ad quem secutus fuit actus electionis hominum, & Angelorū ad Gloriam, qui est actus voluntatis, & vocatur intentio. Ad hunc actū secutus fuit actus intellectus, qui plura media voluntati proposuit, & hic actus est

etiam simplicis intelligentiæ, versaturque circa media regulans electionē illorum, & vocatur consilium, ad quē secutus est actus voluntatis electivus horum mediōrū præ alijs, qui vocatur electio. Ad hunc actū secutus fuit actus intellectus, qui media, ut iā electa, voluntati proposuit, ut exequenda, & hic actus regulat executionem, vocaturque intimatio, ad quem sequitur actus voluntatis, qui dicitur decretū executivū de medijs in tempore executioni mandandis, & tandē in tempore fuit secuta executio. Et hæc de ista disputatione applicanda litteræ Magistri in 1. distinctione 1. §. 2. ad illa verba: *uti verò id, quod in usu venerit referre ad obtinendū illud. Et distinctione 40. §. ultimo ad illa verba: cumque prædestinatio sit gratiæ preparatio & c.*

DISPUTATIO

SEXAGESIMA.

In quo ex prædictis actibus prædestinationis essentia consistat?

§. I.

Quibusdam suppositis referuntur sententiæ.

Num. I

Numeratis actibus, qui prædestinationem reduplicativē, ut talē, constituunt, restat investigare, quid dicat formalitèr prædestinatio sub hac expressione prædestinationis? an, scilicet, prædestinatio sub prædicta expressione dicat in recto actum voluntatis, & in obliquo actū intellectus, vel è contra, vel an vtrūque actū in recto? Quæ questio ab aliquibus iudicatur de nomine, quia cū iam constet, electionē voluntatis, intentionē, cognitionemque intellectus regulantē requiri ad prædestinationē, in hoc, vel in illo actū essentiam illius ponere, pendet ex nominis significatione; si enim significat ordinem, ut electum, in actū voluntatis, si ordinē,

ut scitum, in actū intellectus, & ordinem, ut scitum, & aprobatū in vtriusque potentiæ actū, prædestinationis essentia formalitèr, & in recto collocanda erit. Pro quo.

Suppono primo: difficultatem non esse de prædestinatione amplè sumpta, seu extensivè, quia hæc in aggregatione omnium, tam essentialitèr, quā accidentalitèr ad prædestinationē cōcurrentium, consistit ex omnium approbatione; est tamen difficultas de prædestinatione præse accepta, seu intensivè, vel quoad essentiam, quia autem prædestinatio iuxta Augustinum, est præscientia, & preparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicunque liberantur; & iuxta Scotū,

2.

Suppono
1.

est

est electio efficax creaturæ rationalis ad gratiam, & Gloriam; & iuxta D. Thomā, est preparatio gratiæ in præfenti, & gloriæ in futuro, quæ diffinitiones in idem coincidunt, & optimæ sunt, ut manet dictum *disp. antecedenti n. 12*, quælibetque necessario includit aliquos actus intellectus, & voluntatis, ex quibus conflatur prædestinatio ex dictis *disp. cit. n. 14*. hinc orta est præfens difficultas.

Suppono secundo: difficultatē hanc non esse dogmaticam, sed prorsus methaphisicā; nam licet in Scriptura, & PP. multoties inveniatur, prædestinationem in pluribus consistere actibus, multotiesque in vno duntaxat; nullibi tamen pro vno, vel pluribus hoc diffinitur; & optimè ab autoritatibus pro vno, & pluribus actibus explicatur.

Suppono tertio: quod aliud est inquirere: an prædestinatio consistat essentialiter in pluribus actibus; & aliud inquirere: an æque perfectè consistat in pluribus? In hoc secundo sensu omnes vno ore fatentur: prædestinationē in vnicō actu consistere, dato, quod pluribus constitutatur essentialiter, licet sit dissensio, in quo perfectius consistat, de quo infra; quare in primo sensu præfens procedit difficultas. Et quod hæc sint diversa quæsitā, evidenter constat: nam optimè stat, quod plura essentialiter aliquid constituent, & quod vnum perfectius alio constituat, ut claret in animalitate, & rationalitate respectu constitutionis methaphisicæ hominis, & in corpore, & anima respectu physicæ constitutionis, & in pedibus, manibus, & capite respectu constitutionis integralis; in his namque & si plura essentialiter constituent, vnum perfectius alio constituit: ergo aliud est inquirere: an prædestinatio consistat essentialiter in pluribus actibus; & aliud est inquirere: an æque perfectè consistat in pluribus?

His itaque supponis triplex ab authoribus statuitur sententia. Prima asserit: prædestinationē essentialiter me-

thaphisicè consistere adæquatè in actu intellectus. Sic omnes Thomistæ, licet discordent in assignando actum intellectus, in quo sit constituenda. Aliqui enim dicunt: consistere in iudicio Divini intellectus præcedere electionē ad gloriā. Alij aiunt: consistere in iudicio practico de medijs supponente electionē ad gloriā, & præsupposito ad electionē mediōrum gratiæ. Authores harū opinionū refert Ill. Godoy, *n. 5*; ipse verò asserit: prædestinationē consistere in imperio intellectus supponente electionē ad gloriā, & gratiā; & præsupposito ad decretū executionis, seu executionem prædestinationis. Sic Ill. Godoy *n. 50*.

Secunda sententia docet: prædestinationē essentialiter methaphisicè consistere adæquatè, & in recto in actu voluntatis, & in obliquo in actu intellectus. Sic plures citati ab Ill. Godoy *n. 2*. pro ipsoque stant omnes, quos viderim; Scotistæ, Scotū citantes in *1. d. 40. §. ad istā quæst.* Vnde utraque hæc sententia prædestinationē essentialiter methaphisicè, & in recto adæquatè constituit in vnicō actu. Tertia sententia tenet: prædestinationē essentialiter methaphisicè consistere adæquatè, & in recto in actibus vtriusque potētiae. Sic authores ab Ill. Godoy *cit. n. 3*.

Quarta sententia, quæ ab authoribus non refertur, nec ipsam in aliquo vidi, est problematica. Hanc amplector, & pro conclusione statuo; tum quia non contra Scotū, quin potius menti ipsius conformior, utpotè in essentiali methaphisico constitutivo, beatitudinis formalis problematicus est in *4. d. 49. quæst. 3. §. ad quæst. & quæst. 4. §. in ista quæst.* ut dicemus *tom. 7.* dū de hoc agamus. Tum: quia non contra D. Thomam, quin potius conformior menti ipsius, qui in constitutione beatitudinis formalis etiam est problematicus pluribus in locis ibidem declarandis. Tum: quia hoc idem sentit Philolophus, ut ibi dicemus. Si ergo omnes hi sunt problematici in constituendo beatitudinē formale in vna, vel in

Ill. God.

6. sententia.

3. sententia.

7. 4. sententia.

3. Suppono

4. Suppono

5. 1. sententia.

Conclusio
est proble-
matica.

pluribus operationibus, problematici censendi sunt in constituendo prædestinationem in vno, vel in pluribus actibus. Ob hoc igitur conclusio est problematica, quæ mihi rationabilior videtur, & pro vtraque parte firmabitur, fundamenta pro vtraque solvendo. Sit ergo.

S. II.

Fundamenta pro utroque actu assignantur.

8.
Authori-
tates pro
utroque
actu.

SENTENTIA asserens: prædestinationem consistere essentialiter, & in recto in utroque actu, intellectus, scilicet, & voluntatis, habet pro se authoritates Scripturæ, & PP. ab Authoribus hanc opinionem tuentibus traditas, pro quibus sufficiat illud Pauli ad Romanos 8: *quos præscivit, & prædestinavit*. Ommito alia, & ad fundamenta à ratione progredior.

9.
1. funda-
mentum.

Primum fundamentum est: prædestinatio iuxta August. *lib. de bono perseverant. cap. 14.* est præscientia, & præparatio beneficiorum Dei, quibus certissimè liberantur, quicumque liberantur; sed præscientia ad intellectum spectat, præparatio autem ad voluntatem; tum, quia hæc est Scotistarum doctrina; tum, quia id etiam expressè docet D. Thomas *opuscul. de prædestinatione capite 1.* ubi ait, quod præparatio idem est, quod Divina electio. *Et in 1. dist. 40. quest. 1. art. 2. ad 3.* illis verbis: *dicendum, quod præparatio quæ ponitur in diffinitione prædestinationis, non est secundum executionem in opus, sed intelligitur secundum propositum Divinæ voluntatis*. Tum etiam: nam si præparatio ad scientiam spectaret, bis poneretur scientia in eadem diffinitione, quod vitium esset innanis repetitionis, in diffinitionibus rerum fugiendum: ergo prædestinatio non consistit adæquatè in actu intellectus, sed in actu intellectus, & voluntatis.

10.
2. funda-
mentum.

Secundum fundamentum est: de conceptu prædestinationis non solum est ratio ordinationis, sed etiam efficacia, &

motio quo ad exercitium; at efficacia, & motio quo ad exercitium ad voluntatem spectat, sicut ordinatio ad intellectum; cum voluntas sit primum movens quo ad exercitium: ergo de essentia prædestinationis non solum est actus intellectus, sed etiam voluntatis.

Tertium fundamentum est: illa pertinent ad essentiam alicuius, quod non manet, quocumque eorum dempto; sed dempto quocumque actu, non manet prædestinatio: ergo in utroque essentialiter consistit. Maior est certa: nam hac ratione probatur: materiam, & formam esse de essentia compositi corpus, & animam esse de essentia hominis phisici. Minor verò probatur: tolle à Deo actum intellectus, illum, scilicet, qui iuxta Thomistas prædestinationem constituit in recto, & iuxta Scotistas constituit in obliquo, & non erit prædestinatio. Tolle à Deo actum voluntatis, qui iuxta Scotistas prædestinationem constituit in recto, & iuxta Thomistas in obliquo, & non erit prædestinatio; quia repugnat prædestinatio sine utroque actu: ergo dempto quocumque actu, non manet prædestinatio.

Confirmatur, & declaratur: in illo non consistit essentia prædestinationis, quo posito non ponitur prædestinatio; sed non ponitur prædestinatio, posito solo ordine ut scito, scilicet, actu intellectus, nec solo posito ordine ut approbato, scilicet, actu voluntatis: ergo in neutro seorsim consistit essentialiter prædestinatio: ergo in utroque stat illius essentia. Probatur minor: si posito ordine scito, non staret ordo, ut approbatus, & posito ordine, ut approbato, non staret ordo, ut scitus, non staret prædestinatio: ergo non ponitur prædestinatio posito ordine, ut scito, scilicet, actu intellectus, nec solo posito ordine, ut approbato, scilicet, actu voluntatis.

Si dicas: minorem esse falsam, eiusque probationem impossibilem, quia implicat ordo ut scitus sine ordine ut approbato, & ordo ut approbatus sine ordine ut scito. Contra primo: quia quando

11.
3. funda-
mentum.

12.
Confirma-
tur, &
explica-
tur.

13.
Si dicas.
Contra 1.

arguimus de pertinentibus ad essentia rei, possumus supponere hypotheses impossibiles, quia non est impossibile per locū ab intrinseco re esse sine eo, quod non est de essentia illius; licet per locū ab extrinseco repugnet vnti esse sine alio: ergo admittenda est prædicta hypothesis. Antecedens constat in his suppositionibus impossibilibus: si per impossibile Spiritus Sanctus nō procederet à filio; si Deus non esset trinus; si homo non esset risibilis, & alia huius modi. Consequentia est legitima. Contra secundo: nam hæc solutio magis firmat fundamentū prædictū; nititur namque in repugnantia prædestinationis sine vtroque actus; ergo nulla est.

Quartū fundamentū est: quando aliquid qua plura requiruntur essentialiter ad esse alicuius, essentialiter requiruntur ad eius bene esse; atqui ad esse naturæ Divinæ, vt intentionaliter operativa est, essentialiter requiruntur intellectus, & voluntas; ergo ad eius bene esse requiritur essentialiter aliquid ex parte intellectus, & aliquid ex parte voluntatis. Tunc sic; sed naturā Divinā esse providam est bene esse naturæ Divinæ, vt est intentionaliter operativa: ergo Divina providentia essentialiter requirit aliquid ex parte intellectus, & aliquid ex parte voluntatis; ergo similiter prædestinatio Divina, cum hæc idem sit, ac perfectissima providentia. Maior, in qua potest esse difficultas, probatur: quia ad esse naturæ rationalis, vt est intentionaliter operativa, plura essentialiter requiruntur, scilicet, intellectus, & voluntas; ad eius bene esse, scilicet, ad esse intelligens, & volens, plura requiruntur, scilicet, cognitio, & volitio: ergo quando aliqua plura requiruntur essentialiter ad esse alicuius, essentialiter requiruntur ad eius bene esse.

Quintum fundamentum est: Plures PP. sic explicant prædestinationem ex Scriptura, quod videantur constituere illam in actu voluntatis; alij sic, quod videantur collocare essentiam

eius in actu intellectus: ergo vt prædictæ explicationes videantur esse vere simul, debemus dicere, consistere formaliter, & in recto in actu voluntatis, & intellectus. Ad hunc discursum reducit totale fundamentum huius propositionis Pater Herrera Iesuita in quæst. 1. sect. 9. huius tract. Ego verò ad tuendam hanc partem problemæ ab hoc fundamento fugerem; nam ipso discursu frustratur; quia vt salvet Patrum dicta, & loca Scripturæ, prædestinationem aliter, & aliter explicantia, tenet in vtroque actu formaliter consistere, quæ affirmatione omnibus opponitur, nullique adhaeret, neque explicationem alicuius in particulari, aut coniunctim salvat, quod evidentè ostendam in solutione illius.

§. III.

Soluntur fundamenta pro vtroque actu.

ANte solutionem fundamentorum pro vtroque actu recolenda sunt dicta num. 2. de prædestinatione amplè, seu extensivè sumpta; & præse, intensivè, seu quoad essentiam capta; ultra quod supponendum est primo: quod inter actus, qui ad prædestinationem concurrunt, non quilibet est essentialiter constitutivus prædestinationis, vt omnes concedunt; nam Thomistæ in actu intellectus prædestinatione collocantes, & in actu voluntatis Scotistæ, quarunt postea, in quo actu intellectus, & in quo actu voluntatis collocetur. Actus ergo essentialiter constitutivus est actus perfectissimus, vt de beatitudine formaliter uniformiter locuntur Thomistæ, & Scotistæ.

Suppono secundo: quod actus ille, qui essentialiter est prædestinationis constitutivus, est liber essentialiter, & formaliter; quia prædestinatio essentialiter, & formaliter est actus Dei liber; alioquin Deus ad extra prædestinando homines non esset essentialiter

Contra 2

14.
4. fundamentum.

15.
5. fundamentum.

16.

Suppono
1.

17.

Suppono
2.

18.

*Respondeo
ad authori-
tates
primo.*

liber, quod disonum est omnibus. His itaque suppositis.

Ad authoritates ex Scriptura, & Patribus respondeo primo: Scripturam, & PP. loqui problematice, ut claret ex eo, quod iam in actu intellectus; iam in actu voluntatis, & iam in utroque simul prædestinationem constituent, quare ab authoritatibus est præscindendum; sed ne videatur explicatione carere. Respondeo secundo: Scripturam, & PP. loqui de prædestinatione amplè, seu extensivè sumpta; non verò de prædestinatione præ se, & quo ad essentiã capta, de qua est præsens difficultas, ex dictis n.

*Declara-
tur solu-
tio.*

2. Et quod hæc sit vera explicatio claret ex eo, quod intentum Scripturæ, & Patrum non erat explicare prædestinationem metaphysicè; alioquin opinio pro utroque actu esset de fide, quod nullus dicere audebit. Itè patet ex eo, quod Scripturæ & PP. sufficiebat declarare illa, quæ necessario concurrunt ad prædestinationem, præscindendo ab hoc, an formalitèr, antecedentèr, vel consequentèr concurrant; seu an in recto, vel in obliquo? Undè quando Scriptura, & PP. in utroque actu prædestinationem collocant, hoc faciunt, quia uterque actus requiritur; non verò quia in utroque prædestinatio essentialitèr consistat.

19.

*Solvitur
1. fundamen-
tum.*

Ad primū fundamentū positū n. 9. respondet Ill. God. n. 46. negando minorem pro secunda parte, scilicet, quod preparatio pertineat ad voluntatē, de quo hic non est curandū. Quare supposito, quod ad voluntatē pertinet, respondeo distinguendo maiorem: prædestinatio amplè, & extensivè sumpta est præscientia, & preparatio beneficiorū Dei, quibus certissimè liberantur quicunque liberantur concedo maiorem, prædestinatio præ se, & quo ad essentiã capta nego maiorem; & concessa minori, distinguo consequens distinctione data.

20.

*Ad 2. fū-
damentū
Respondeo
Ill. God.*

Ad secundū fundamentū positū n. 10. respondet Ill. God. n. 47: motio- nem volitivā esse à voluntate adæquatè, ut à principio proximo elicente; mo-

tionē autē non appetitīvā sed directivā, seu ordinativā non esse à voluntate, ut à principio elicente sed ab intellectu, in virtute tamen præcedentis actus voluntatis, ut sæpè videtur ex D. Thoma. Et hoc sufficit, ut voluntas sit primū movens quo ad exercitiū; de essentiã autē prædestinationis non est motio appetitiva, sed ordinativa; & ideo est ab intellectu adæquatè, ut elicente proximè; à voluntate autē solū remotè, originalitèr, & antecedentèr.

Contra: esse volitivā ita convenit voluntati, ut nulli alteri, etiā in virtute illius, competere queat: ergo similiter: efficaciam, & motio quoad exercitiū ita convenit voluntati, ut nulli alteri, etiā in virtute illius, competere queat. Respondet Ill. God. n. 49. inquit in libertate, quæ tamen si voluntati attribuitur, ut primū libertatis principio effectivo intra limites agentis creati, actui tamen intellectus ex subordinatione ad voluntatē communica- tur, non obstante quod ratio volitivi est substantia actus voluntatis quæ nulli actui nisi voluntatis communicare potest; efficaciam autem motiva extra substantiā est sicut libertas, & ideo actibus aliarū potentiarū ex subordinatione ad voluntatē communicari possunt, non ita, quod modus efficaciarum voluntatis illis communicetur, sed diversus; illæ namque est modus efficaciarum appetitivarum qui actui intellectus non convenit, sed modus efficaciarum directivarum.

Contra: ideo iuxta solutionem Ill. God. ratio volitivi ita convenit voluntati, ut nulli alteri, etiā in virtute illius, competere potest, quia ratio volitivi est substantia actus voluntatis; sed etiam efficaciam, & motio quoad exercitiū est substantia actus voluntatis: ergo ita convenit voluntati, ut nulli alteri, etiā in virtute illius competere potest, quia ratio volitivi est substantia actus voluntatis. Probat ut minor: libertas est substantia actus voluntatis: ergo etiā efficaciam, & motio quoad exercitiū est substantia actus

21.

Contra.

*Respondeo
Ill. God.*

22.

Contra.

voluntatis. Consequentia est legitima iuxta solutionē Ill. God. Antecedens verò probatur: nam iuxta August. aut voluntas non est, aut libera dicēda est: ergo libertas est substantia actus volūtatis. Vndē solutione Ill. God. omīssa.

23. *Solvitur*
2. *fundamentum.*
Respondēdo primo ad secundū fundamentū distinguendo minorē quo ad secundā partē: ordinatio speculativa pertinet ad intellectū omitto minorē; ordinatio practica nego minorē, quia hāc pertinet ad voluntatē. Respondo secundo negando minorem; quia licet cognitio ordinationis pertineat ad intellectū; tamen ordinatio ad voluntatem pertinet, & quod voluntas sit ordinativa docet D. Thomas, de quo infra in solutione similis argumenti, quod facit Ill. Godoy pro opinione actus intellectus.

24. *Solvitur*
3. *fundamentum.*
Ad tertium fundamentum positum n. 11. respondeo primo negando maiorem; licet enim illa ratione probetur: materiam, & formā esse de essentia compositi; corpus, & animam de essentia hominis phisici; non tamen est universalitēr vera, utpote in ipsis exemplis falsificata: nam dempra vnione nec compositum, nec homo manet: ergo vnio est de essentia compositi, & hominis! Mala consequentia; sic & illa. Item non manet relatio dempto conceptu *in*: ergo est de essentia relationis. Mala consequentia: similiter ergo.

25. *Solvitur*
2.
Respondēdo secundo distinguendo maiorem: illa pertinent ad essentiam alicuius, quod non manet essentialitēr dempto quocumque eorū concedo maiorem; de defectu alicuius conditionis nego maiorem, distinguo similiter minorē, & nego consequentiam. Ad probationē maioris similiter distinguo, & paritēr probationem minoris quo ad primā partē. Solutio claret in exemplis n. antecedenti ad luctis.

26. *Solvitur*
3.
Respondēdo aliter distinguendo maiorem illa pertinent ad essentiam alicuius, quod non manet essentialitēr, dempto quocūque eorū concedo maiore; quod non manet denominativē

negō maiore; distinguo similiter minorem cum eius probatione quo ad primā partem, & nego consequentiā. Itaque aliud est, manere essentialitēr; & aliud denominativē. Tunc aliquid manet essentialitēr, quando manet tota eius essentia; & tunc denominativē, quando essentia actu denominat subiectū. Hoc claret in exemplis adductis: nam manente materia, & forma manet compositum essentialitēr; ceterum dempta vnione non manet denominativē, quia licet materia, & forma seclusa vnione sint tota essentia compositi; tamen sine vnione non actu constituent. Similiter de alijs.

Hinc ad propositum: dempto vno actu manet prędestinatio essentialitēr, quia manet tota essentia prędestinationis, quę posita est in vnico actu; ceterum non manebit prędestinatio denominativē; quia licet vnus actus sine alio sit tota essentia prędestinationis, tamen vnum sine alio non denominat actu prędestinationem. Hanc doctrinam tenent Scotus in 4. *distinct.* 49. *quest.* 1. *artic.* 4. *in fine.* Medina 1. 2. *quest.* 3. *artic.* 4. *in ultima solutione ad primum primę opinionis*; ipsamque ut probabilem tenet Ill. Godoy 1. 2. *disput.* 2. *num.* 28.

Ad confirmationem positam n. 12. respondeo primo distinguendo maiorem: in illo non consistit essentia prędestinationis, quo posito non ponitur prędestinatio essentialitēr, & in recto concedo maiorem; in obliquo, & de connotato nego maiorem; distinguo minorem: sed non ponitur prędestinatio essentialitēr, & de connotato; in recto, & in obliquo, posito solo actu intellectus, & posito solo actu voluntatis concedo minorem; non ponitur essentialitēr, & in recto præcisē nego minorem; cuius probationem simimiliter distinguo, & nego consequentiam. Solutio claret in exemplis adductis *num.* 24.

Respondēdo secundo ad prædictā confirmationē aliter distinguēdo maiore:

27.

28.

Solvitur
1. *confirmatio.*

29.

Solvitur
2. *confirmatio.*

in illo non consistit essentia prædestinationis, quo posito non ponitur prædestinationis essentialiter concedo maiorem; denominativè nego maiorem; distinguo que minorè: sed non ponitur prædestinationis essentialiter, & denominativè posito solo actu intellectus, & posito solo actu voluntatis concedo minorem; non ponitur essentialiter præcise nego minorem; cuius probationem similiter distinguo, & nego consequentiā. Solutio patet ex dictis n. 26, & 27.

30.
Solvitur
1. quartum fundamētū.

Ad quartum fundamētū positū n. 14. respondeo primo negando maiorem: nā cum bene esse naturæ Divinæ, quod est eius providentia, consistat essentialiter non in qualicūque actu, sed in actu perfectissimo, & formaliter libero ex dictis n. 16, & 17; bene esse naturæ Divinæ consistit essentialiter in tali actu qui unicus est. Deinde: quia cum bene esse naturæ Divinæ sit unum per se, seu pertineat ad unicam lineam simplicem attributalē, in unico actu essentialiter consistit, sicut aliæ Divinæ perfectiones, quæ ad unicam lineam simplicem attributalem pertinent, ut omnipotentia, & alia huiusmodi.

31.
Solvitur
2.

Respondeo secundo concedo maiorem, & minorem, & distinguo consequens: ergo ad bene esse naturæ, ut operativa est, essentialiter requiritur aliquid ex parte intellectus, & aliquid ex parte voluntatis concedo consequentiā; ut natura est, nego consequentiā. Itaque aliud est natura, ut natura est; & aliud ut operativa est; ut operativa facit reduplicationem supra potentias, & sic non est forma simplex, sed claudit duplicem potentiam; aut ut natura est, est forma simplex, & solum claudit conceptum naturæ.

32.

Cum ergo esse naturæ, ut operativa est, essentialiter includat duplicem potentiam; bene esse naturæ, ut operativa est, essentialiter claudit duplicem operationem; sed hoc tantum concludit, quod sicut duplex est potentia, duplex sit operatio ad bene

esse potentiarū, quod non dubitamus. Similiter ergo: cum esse naturæ, ut natura est, sit essentialiter forma simplex, & solum claudit conceptum naturæ; bene esse naturæ ut natura est, essentialiter claudit unicam operationem.

Ad quintum fundamētum positū n. 15. respondeo: authorem illū videntem omnibus Patribus opponi, & nullius explicationem defendere, quod ostendo ad hominē contra ipsum: nam Damascenus v.g. lib. 2. fidei, & Nisēnus ita explicant prædestinationē per actum voluntatis, ut eorum explicatio stare nequeat, nisi dicatur actus voluntatis in recto, destruereturque mens illorum, si in recto diceretur actus intellectus, hocque probat prædictus author per authoritates Sanctorum horum, & Scripturæ testimania. Alij sunt Sancti, inter quos citatur Augustinus, & D. Thomas, sic ex ipsa Scriptura declarantes prædestinationem per actum intellectus, quod non salvetur eorum ex posito, si actus voluntatis in recto ponatur; nam expressè dicunt, esse in recto actum intellectus, & concomitantē actum voluntatis: ergo ipse affirmans, in utroque in recto consistere, omnibus opponitur, & nullius explicationem defendit. Probatur consequentiā: nam hac affirmatione opponitur Damasceno, non concedente, prædestinationem in recto dicere actum intellectus, sed voluntatis; & opponitur alijs dicentibus, non dicere in recto actum voluntatis, sed intellectus; quia si secundum ipsum, qui tenet prædestinationem consistere formaliter in actu intellectus, opponitur Damasceno, & qui dicit consistere in actu voluntatis, opponitur D. Thomæ: ergo ipse affirmans consistere in recto in actu intellectus, & voluntatis, omnibus contradicit, quia tenet simul illud, in quo ipsi expressè opponuntur.

Declaratur hoc magis: qui enim dicit, beatitudinem formaliter ex æquo consistere in actu intellectus, & volun-

33.
Solvitur
5. fundamētum.

34.
Declaratur.

tatis, non conciliat, & salvat opinionem Scoti dicentis, consistere formaliter in actu voluntatis, & non intellectus; & D. Thomæ affirmantis, consistere in actu intellectus formaliter, & non voluntatis, quia cum istæ sint immediatè oppositæ, vnaque aliam negans, vtraque destruitur per affirmationem simultaneam illorum, quæ est regula communis cuiuscûque formalis oppositionis: ergo cum explicatio Damasceni sit immediatè opposita declarationi D. Thomæ circa prædestinationis essentiã; cum ille dicat, consistere in actu voluntatis, & hic in actu intellectus in recto, etiam illis opponitur, eorumque opiniones destruit, qui dicit in vtroque in recto consistere, & in nullo in obliquo.

Urgetur adhuc: tam Patres asserentes, prædestinationem in recto consistere in actu voluntatis, quam asserentes, in actu intellectus consistere, tenent, prædestinationem essentialiter consistere in vnico actu: ergo ex prædictis autoritatibus deduci nequit, prædestinationem consistere essentialiter in vtroque actu: ergo fugiendum est ab autoritatibus prædictis, vt hæc pars problemæ tueatur, vt diximus *num. 15.*

§. IV.

Assignantur fundamenta pro vnico actu.

Opinio asserens: prædestinationem consistere essentialiter in vnico actu, habet pro se plures autoritates Scripturæ, & Patrum à Thomistis pro actu intellectus adductas, & ab Scotistis pro actu voluntatis traditas. Ex his autem clariores sunt autoritates pro actu voluntatis, ideòque has declarabimus, omittendo alias pro actu intellectus, quia eadem solutione solvuntur omnes.

Declaratur ergo autoritates: Paulus namque ad *Ephesios* 1. sic ait: *elegit nos in ipso. Ad Romanos* 9: *vt secundum electionem propositum Dei mane-*

ret. 1. ad Thesalonicenses 4: *hæc est voluntas Dei Sanctificatio nostra. Mathei* 22. *multi sunt vocati, pauci verò electi. Damascenus citatus: providentia est voluntas Dei, per quam, omnia, quæ sunt, convenientem gubernationem suscipiunt. Nisenus lib. de facultatibus animæ: providentia est Dei voluntas, per quam omnia, quæ sunt, aptè gubernantur: ergo prædestinatio consistit essentialiter in vnico actu.*

Fundamenta verò à ratione sunt sequentia. Primum formatur in hunc modum: prædestinatio est aliquid per se vnum, & forma simplex; sed ex pluribus actibus non constituitur aliquid per se vnum, nec forma simplex: ergo prædestinatio non consistit essentialiter in pluribus actibus. Secundum est: prædestinatio est actus omnium perfectissimus: ergo nequit consistere essentialiter in pluribus actibus. Patet consequentia: quia inter actus specie distinctos vnus tantum est perfectissimus.

Tertium fundamentum est: prædestinatio est providentia Dei perti- nens ad vnicam lineam simplicem attributalem: ergo non potest essentialiter in recto actus duarum potentiarum, & diversarum linearum dicere; sed vnum debet connotare, & aliud dicere in recto. Antecedens probatur: nam alix eius perfectiones, quæ attributa dicuntur essentialiter, pertinent ad vnam simplicem lineam attributalem: ergo etiam prædestinatio, seu eius providentia. Consequentia videtur certa; quia quod essentialiter in recto actus duarum linearum importat, non essentialiter in vna simpliciter collocatur tantum linea.

Quartum fundamentum est: vel omnia, ad quæ necessario exiguntur actus intellectus, & voluntatis, per actus vtriusque potentix constituntur in recto, vel prædestinatio non constituitur, cum eadem sit ratio de omnibus; at non omnia, ad quæ necessario requiruntur actus intellectus, & voluntatis, in actibus

38.

1. fundamentum.

2. fundamentum.

39.

3. fundamentum.

40.

4. fundamentum.

35.

Urgetur.

36.

37.

Declaratur autoritates.

utriusque consistunt: ergo prædestinatio non consistit in pluribus actibus. Minor probatur exemplo prudentiæ, omnipotentia, & aliorum, ad quæ utriusque potentia actus desiderantur, & tamen in illis non constituuntur in recto, sed in actu alicuius ex illis, altero præsupposito: ergo non omnia, ad quæ necessario requiruntur actus intellectus, & voluntatis, in actibus utriusque consistunt.

S. V.

Fundamenta pro unico actu solvuntur.

41.

Noto ante solutionem.

An te solutionem fundamentorum pro unico actu noto: quod prædestinatio est duplex. Adæquata una; & inadæquata altera. Prædestinatio adæquata est adæquata ordinatio creaturæ rationalis ad gloriâ per certam, & determinatam media obtinendam; seu est ordo ut scitus, & ut approbatus. Prædestinatio inadæquata est inadæquata ordinatio creaturæ rationalis ad gloriâ per certam, & determinatam media obtinendam; seu est ordo, vel ut scitus, vel ut electus. Prima requirit essentialiter quancumque ordinationem, seu ordinem, ut scitum, & ut approbatum. Secunda salvatur in qualibet ordinatione. Hoc natato.

42.

Authoritates solvuntur 1

Ad autoritates respondeo primo: Scripturam, & PP. loqui problematice; nam multoties assignant prædestinationem in utroque actu, ut claret ex dictis n. 8, & ex diffinitione prædestinationis ab Augustino tradita, scilicet, prædestinatio est præscientia, & præparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur quicumque liberantur; quare ab autoritatibus est præscindendum. Respondeo secundo: Scripturam, & PP. loqui de prædestinatione inadæquata; non verò de adæquata, quæ solutione omnes autoritates solutæ manent. Et quod hæc sit vera explicatio, claret ex eo, quod intentum Scripturæ, & Patrum non erat declarare prædestinationem metaphysicè; alioquin opinio pro unico actu esset de fide,

quod nemo dicere audebit.

Ad primum fundamentum positum n. 38. respondeo distinguendo maiorem: prædestinatio inadæquata est aliquid per se unum, & forma simplex concedo maiorem; prædestinatio adæquata nego maiorem; concedo minorem, & distinguo similiter consequens. Itaque prædestinatio inadæquata, quæ est qualibet ordinatio, sive ordo ut scitus, sive ordo ut electus, est aliquid per se unum, & forma simplex; prædestinatio autem adæquata, quæ est adæquata ordinatio, seu ordo ut scitus, & approbatus, non est una unitate per se; sed unitate solum ordinis, vel aggregationis.

Ad secundum fundamentum positum eodem n. 38. respondeo distinguendo antecedens: prædestinatio adæquata est actus omnium perfectissimus nego antecedens; prædestinatio inadæquata subdistinguo; prædestinatio inadæquata, & principalior, est actus omnium perfectissimus concedo antecedens; prædestinatio inadæquata minus principalis est actus omnium perfectissimus nego antecedens; & distinguo consequens distinctione data. Claret solutio ex dictis num. antecedenti.

Ad tertium fundamentum positum n. 39. respondeo negando antecedens, ad cuius probationem distinguo antecedens: aliæ perfectiones, quæ attributa dicuntur essentialiter, sunt quæ aliquid per se unum, & formæ simplices, pertinent ad unam simplicem lineam attributalem concedo antecedens; aliæ perfectiones, quæ attributa dicuntur essentialiter, sunt quæ aliquid unum unitate ordinis, vel aggregationis, pertinent ad unam simplicem lineam attributalem nego antecedens, & consequentiâ. Itaque inter Divinas perfectiones attributales aliæ sunt unæ unitate per se, & aliæ sunt unæ unitate solum ordinis vel aggregationis. Illæ (quæcunque sint) pertinent ad unam simplicem lineam attributalem. Iste verò pertinent ad diversas lineas attributales, de quarum numero est prædestinatio, & in hoc stat disparitas prædestinationis à quacunque alia Divi

43.

Solvitur 1. fundamentum.

44.

Solvitur 2. fundamentum.

45.

Solvitur 3. fundamentum.

46.
Beatitudo forma
lis est vna
vnitate
ordinis,
vel aggrega-
tionis.

na perfectione attributali, quæ sit vna vnitate per se, & forma simplex.

Et ne videatur solutione esse voluntaria, non solum prædestinatio inter perfectiones, quæ attributa dicuntur essentialiter, caret vnitate per se, & solum gaudet vnitate ordinis, & aggregationis; nam etiã beatitudo formalis Dei, quæ attributũ dicitur essentialiter, caret vnitate per se, & solum gaudet vnitate ordinis, & aggregationis, vt tomo 7. dicemus, & tenent omnes, qui beatitudinẽ formalem in operatione vtriusque potentie constituunt essentialiter. Accedit etiã: quod, naturã Divinã esse intentionaliter operativã, est perfectio Divina, quæ attributũ dicitur essentialiter; & tamen non pertinet ad vnica lineã attributalẽ, sed ad diversas, scilicet, ad lineã intellectus, & voluntatis, vt manet dictum n. 31. & 32. Quid ergo mirum, quod prædestinatio pertineat ad distinctas lineas attributales!

47.
Solvitur
4. fundam-
entum.

Ad quartum fundamentũ positũ n. 40. respondeo negando maiore cum probatione; quia non est eadem ratio de omnibus, vt claret ex dictis n. 45. Vel distinguo maiore: vel omnia, ad quæ necessario, & essentialiter exiguntur actus intellectus, & voluntatis, per actus vtriusque potentie constituuntur in recto; vel prædestinatio non constituitur concedo maiore; vel omnia, ad quæ necessario, non tamen essentialiter exiguntur nego maiore, concedo minore, & nego consequentiã; quia & si ad aliqua requirantur actus intellectus, & voluntatis, vnus in recto, & alius in obliquo; tamen ad prædestinationem vterque requiritur in recto ob fundamenta assignata §. 2.

48.

Præter hæc vniversalia fundamenta, quibus authores probare conantur: prædestinatione consistere essentialiter in vnico actu; alia sunt fundamenta particularia, quibus Thomistæ probant: solum in actu intellectus consistere, & Scotistæ in solo actu voluntatis. Vtrique sunt solvenda, vt firmum maneat problema. Vt autem intentũ

prosequamur, fundamenta, quæ Ill. Godoy tradit, proponemus, & solvemus.

§. VI.

Fundamenta Ill. Godoy pro solo actu intellectus proponuntur, & solvuntur.

Primum fundamentũ Ill. God. pro solo actu intellectus traditur ab ipso n. 11, & sic se habet: Augustinus lib. de dono perseverantiæ cap. 14. parũ a principio hæc habet: hæc prædestinatio Sanctorum nihil aliud est, quã præscientia, & præparatio beneficiorũ Dei, quibus certissimẽ liberantur, quicũque liberantur; at præscientiã ad intellectum spectare, nullus dubitat, præparatio etiã non passi, vt patiatur; sed agentis, vt agat, ad intellectum spectat, vt expressẽ docet D. Thomas quæst. 6. de veritate art. 1. ad 8. & 12. vbi ait, hæc præparatione in ordinatione, quæ propria est intellectus, consistere. Et in sequenti art. solut. ad 3. his verbis: & talis præparatio prædestinatio est prout agens per intellectum dicitur se præparare ad agendum, in quantum præconcepit rationem operis fiendi: ergo prædestinatio non in actu voluntatis, sed in actu intellectus consistit.

Ante solutione noto: quod præparatio in doctrina Scotistarum est actus voluntatis, & non intellectus, de quo infra erit litigium; nunc autem dato, & non concesso, quod sit actus intellectus. Respondeo ad fundamentũ Ill. God. explicando Augusti: hæc prædestinatio Sanctorum inadæquatẽ sumpta, nihil aliud est, quam præscientia, & præparatio beneficiorum Dei, quibus certissimẽ liberantur, quicũque liberantur concedo maiore; adæquatẽ capta nego maiore; omitto minore, & distinguo similiter consequens. Claret solutio ex dictis n. 42. Deinde stando in prædicta Scotistarum doctrina hoc fundamentũ ex Augustino desumptum ferẽ evidentẽ probat: prædestinationem ex æquo in vtroque actu consistere, quod est pars problema, quæ nunc defenditur. Potius ergo pro pluribus actibus, quam pro vnico sit.

49.
1. fundam-
entum
Ill. God.

50.
Solvitur
fundam.
Ill. God.

D. Augustinus : ruit igitur primū fundamentum Ill. Godoy.

51.
2. fundam-
entum.
Ill. God.

Secundū fundamentū adducit Ill. God. n. 13, quod sic se habet: prædestinatio idem est, quod perfectissima providentia, qua rationalis creatura ordinatur ad finē beatitudinis; at providentia in actu intellectus consistit. Quod primo ex nominis ethimologia colligitur: sumitur enim à procul videndo, videre autē actus est intellectus. Secundo ex Boecio 4. de consolat. vbi ait: *quod providentia est ipsa ratio Divina in summo omnium principe constituta, qua cuncta disponit*. Tertio: nam providentia est pars principalis prudentiæ; ad quā aliæ duæ partes ordinantur, scilicet, memoria præteritorum, & intelligentia præsentium, prout ex præteritis memoratis, & præsentibus intellectus coniectamur de futuris, ut docet D. Thomas *quæst. præcedenti artic. 1. in corp.* & 2.2. *quæst. 49. art. 6.* quo circa prudentiæ nomen à providentia desumitur, ut à sua principali parte, prudentia autē ad intellectū spectat: & consequenter providentia; ergo prædestinatio actus est intellectus, non voluntatis.

52.
Solvitur
2. fundam-
entum
Ill. God.

Respondeo ad hoc fundamentū Ill. God. distinguendo minorem: sed providentia inadæquatè sumpta consistit in actu intellectus concedo minorem; adæquatè capta nego minorem; & distinguo similiter consequēs. Solutio claret ex n. 43, eademque est ratio de utraque; immò potius pro actu voluntatis, quā pro actu intellectus stat providentia, ut infra dicemus. Ad primā probationē minoris, & secundam distinguo distinctione data. Ad tertiā distinguo similiter; nam etiā prudentia adæquatè sumpta consistit essentialitèr in duplici actu, sicut & providentia, cuius rationem assignabimus s. 9. n. 94. 95. & 96.

53.
3. fundam-
entum
Ill. God.

Tertium fundamentū adducit Ill. God. n. 14, & in hunc modū procedit: prædestinatio essentialitèr est ordinatio creaturæ rationalis ad gloriā per certa, & determinata media obrinen-

dā, quo circa D. Thomas illam definiens ait, esse transmissionē creaturæ rationalis ad gloriā, & prædestinati in Sacra Pagina præordinati dicuntur; at ordinare ad intellectum pertinet, non ad voluntatē; ergo prædestinatio non in actu voluntatis, sed intellectus consistit. Minorē docet D. Thomas supra *quæst. 22. artic. 1. in corpore. Quæst. 5. de verit. artic. 1. ad 4.* ex argumentis secundo loco factis, & *quæst. 6. artic. 1. in corpore* illis verbis: *eo quod solius rationis est dirigere, vel ordinare*. Et 2.2. *quæst. 83. artic. 1.* vbi orationē probat esse actū intellectus, quia consistit in quadā ordinatione inferioris ad superiorem. Et *quæst. 88. artic. 1.* vbi docet, votum consistere in actu intellectus, eo quod obligationē quamdā ad aliquid faciendū importat, obligatio autem ex promissione oritur, quæ est actus rationis, cuius est ordinare: sicut enim homo imperando, vel depræcando ordinat quodā modo, quid sibi ab alijs fiat, ita promittendo ordinat, quid ipse pro alio facere debeat.

Et ostenditur primo ex Philosopho 2. *Metaph. cap. 2:* vbi ait: *sapientis est ordinare*, quo circa opus naturæ opus intelligentiæ dicitur ratione ordinis in illo reperti; ergo ad intellectū, non ad voluntatē ordinare spectat. Secundo: ordinare vnum ad aliud, est vñ cū alio conferre, at collatio vnius cum alio ad intellectū practicū spectat, sicut ad speculativū pertinet illatio vnius ex alio; ergo ordinare actus est intellectus, non voluntatis.

Tertio ordo rerum secundū quod à principio egrediuntur, & inter se invicē collocantur, pertinet ad artē, quæ habitus est, vel actus intellectus, de quo D. Thomas *quæst. 5. de veritate artic. 1. ad 9:* ergo ordinati o rerum in finem, quæ ad providentiā, & prædestinationē spectat solū actui intellectus potest competere. Quarto: nam ordinare aliquid in finē idem est, quod dirigere; at directio ad intellectū spectat, non ad voluntatē, quæ cum sit potentia cæca ab alio dirigi debet, nec ip-

sa dirigere potest: ergo nec ordinare.

562

Quinto: nam ordinare ad superiorē pertinet in humanis, quo circa Dux in exercitu ordinar, quid milites facere debeāt, & Princeps in republica quid facere debeant sibi inferiores: ergo ordinare de agendis à se ipso in homine pertinebit solum ad supramā potentia, qualē esse intellectum, docet D. Thomas pluribus in locis. Sexto: nam voluntas, ut ordinatē appetat, necessaria supponit obiectum ordinatē ab intellectu propositum, unde si obiectum sine ordine proponatur, absque ordine obiectū à voluntate appetitur: ergo sicut potentia executiva non ordinat, & si ordinatē exequatur, quia ordinē factū ab alijs potentijs supponit, ita nec voluntas poterit ordinare, ut potē ordinem ab intellectu factum supponens.

57.

*Sol. videtur
3. fūdam.
Ill. God.*

Ad tertiuū fundamentū Ill. God. respondeo distinguendo minore: sed ordinare inadæquatē pertinet ad intellectū concedo minore; ordinare adæquatē nego minore; & distinguo similiter consequens. Solutio claret ex dictis n. 41, & infra docebimus, quod ordinatio potius dicat actum voluntatis, quā actum intellectus; pro nunc autem alia solutione non indiget prædictū fundamentum Ill. God. ipsaque solutæ manent sex probationes supra positi minoris.

58.

*Impugnat 1. Ill.
God. solutionem.*

Hanc solutionem omnibus fundamentis Ill. God. tributam Illustrissimè prævidit n. 19, & si terminis Thomistarū utatur; ipsamque impugnat primo: nam Augustinus loco allegato ait, nihil aliud esse prædestinationem, nisi præscientiā, & præparationem: quorū utrūque ad intellectū pertinere, monstratū manet: ergo illius autoritas salvari non potest, si inadæquatē in recto prædestinationis essentiam voluntatis actus ingrediatur. Secundo: nam actus intellectus potest se ipso efficiacia intrinseca gaudere, solum præsupposito actu efficaci voluntatis de connotato, ut patet: ergo nullū est prædicatū in essentia prædestinationis, ratione cuius

per actum voluntatis in recto petat constitui.

Omitto tertiam impugnationē desumptam ex paritate prudentie, quā adducit n. 21. quia assignata est disparitas inter prudentiam, & prædestinationē n. 45. Omitto etiam quartā impugnationē, quia soluta manet n. 47. Et deniquē omitto confirmationē, quā tradit n. 22, quia data est solutio n. 45. Impugnationibus autem supra positis occurramus.

Respondeo ad primā, ut ad eandē responsum manet n. 50, nec aliud denotabo hic adducit Ill. God. Ad secundam respondeo negando antecedens, ut habetur ex dictis disputatione præcedenti, & infra etiā amplius constabit. Hæc sunt quæ adducit Ill. God. contra hanc partem nostræ problemæ. Soluta sunt. Solvamus nunc, quæ ab Scotistis traduntur, ut firmitus maneat problema.

§. VII.

Fundamenta Scotistarum pro solo actu voluntatis proponuntur, & solvuntur.

PRIMUM fundamentū Scotistarū pro solo actu voluntatis formatur in hunc modū: ex actibus, qui ad prædestinationē necessariò concurrunt, & requiruntur, prædestinatio consistit præcisè in perfectiori: sed ad prædestinationē necessariò concurrunt, & requiruntur actus intellectus, & voluntatis: ergo præcisè in perfectiori consistit. Atqui iuxta nostra principia actus voluntatis est perfectior actu intellectus: ergo præcisè in actu voluntatis consistit: ergo in unico actu.

Respondeo distinguendo maiorem: ex actibus, qui ad prædestinationē necessariò concurrunt, & requiruntur, prædestinatio consistit præcisè, & principaliter in perfectiori concedo maiorem; adæquatē nego maiorem; concedo minorem, & distinguo similiter consequens. Concedo sumptam, & distinguo utrumque consequens distinctione data. Itaque hoc fundamentū solum probat, prædestinationem consistere

59.

*Respondeo
ad 1. impugnationem.*

Ad secundam.

61.

*1. fundamentum.
Scotistarum.*

62.

*Solvitur
1. fundamentum Scotistarum.*

63.
2. funda-
mentum.

principalius in actu voluntatis; non vero in ipso solo adæquatè consistere. Primum non nocet, ut infra clarebit. Secundum est nostra pars problemæ.

Secundum fundamentum Scotistarum, & quod vocant à priori, est: actus liber essentialitèr, & formalitèr pertinet essentialitèr, & formalitèr ad voluntatè; sed prædestinatio est essentialitèr, & formalitèr actus Dei liber: ergo prædestinatio pertinet essentialitèr ad voluntatem. Maior est evidens; minor non potest negari; nam si prædestinatio non est essentialitèr actus Dei liber, sed concomitantèr, erit essentialitèr actus necessarius, & formalitèr, consequentèrque Deus ad extra prædestinando homines non erit essentialitèr liber, sed necessario formalitèr essentialitèr prædestinavit, quod est falsum, quia ratione prædestinationis liberè dicitur Deus prædestinare: ergo si prædestinatio non est essentialitèr formalitèr actus liber, sed necessarius, non erit Deus essentialitèr formalitèr liber prædestinans, sed in obliquo, & concomitantèr.

64.
Solvitur
2. funda-
mentum.

Respondeo ad hoc fundamentum distinguendo minorem: prædestinatio inadæquatè sumpta est essentialitèr, & formalitèr actus Dei liber concedo minorè; adæquatè capta nego minorem; nec amplius convincit probatio, quia, ut ex ipsa apparet, solū probat: actū voluntatis ingredi in recto constitutionem prædestinationis; non verò tollit, quod actus intellectus etiam in recto ingrediatur constitutione illius; quare nihil contra nos. Solutis iā fundamentis pro utraque parte, & problemate firmitèr stabilito, restat nunc alitèr hanc difficultatem pertractare, ut doctrina Ill. God. evaneat, & Scoti resplendeat. Pro quo fit.

§. VIII.

In quo actu prædestinatio essentialitèr consistat, dato, quod in uno tantum consistat?

65.
Conclusio

Conclusio: dato, quod prædestinatio in uno tantū actu essentialitèr con-

sistat, consistit in actu voluntatis, connotato, & presupposito actu intellectus. Hæc conclusio est Scoti in 1. dist. 40. §. ad istā quæst. estque contra Ill. God. oppositum expressè asserentem n. 6. pro se citantè D. Thomā varijs in locis. Hæc conclusio ab aliquibus probatur quibusdā autoritatibus Sacrae Scripturæ, in quibus dicitur prædestinatione præcipuè dicere electione, dilectione, propositū, decretū, & voluntatè, quæ omnia significant voluntatis actus; sed hæc probatio sufficiens non est; nam si ex locutionibus Scripturæ, & Patrum posset sumi argumentū ad probandū pro quo actu nomen prædestinatio formalitèr supponeret; etiā posset concludi esse actū intellectus, quia sunt etiam alia loca Scripturæ, & PP. significantia actum intellectus in prædestinatione; quare meo iudicio ex modis loquendi Scripturæ, & Patrum non potest sumi argumentum efficax, neque pro nostra, neque contraria sententia, quia dictis locutionibus Scripturæ, & Patres non intendunt explicare pro quo actu supponat directè, & formalitèr, sed numerare essentialitèr operationes requisitas ad prædestinatione, & cum istæ sint actus intellectus, & voluntatis, ideò per Synedochim explicant prædestinatione, aliquando per actum intellectus, & aliquando per actum voluntatis.

Notetur tamen, quod si ad modum loquendi Scripturæ, & Patrum recurrendū sit, ut probetur, quid dicat in recto prædestinatio, rationabilior erit nostra opinio, quia magis expressè locuntur pro nobis: nā Paulus ad Ephes. 1. ait: *elegit nos in ipso*. Ad Rom. 9. *de secundū electione propositum Dei maneret*. 1. ad Thesal. 4. *hæc est voluntas Dei Sanctificatio nostra*. Math. 22. *multi sūt vocati, pauci verò electi*. Damasc. loco cit. n. 37. *providentia est voluntas Dei, per quam omnia quæ sunt, convenientem gubernationem suscipiunt*. Nisenus lib. de facultatibus animæ: *providentia est Dei voluntas, per quam omnia, quæ sunt, aptè gubernantur*: ergo

dato,

Scotus.

Ill. God.

66.

dato, quod prædestinatio in vno tantum actu consistat, consistit in actu voluntatis, si ad modum loquendi Scripturæ, & PP. recurrendum sit.

67.
Probatur conclusio à priori.

Probatur tamen conclusio à priori: actus liber essentialiter, & formaliter pertinet essentialiter, & formaliter ad voluntatem; sed prædestinatio est essentialiter, & formaliter actus Dei liber: ergo prædestinatio pertinet essentialiter, & formaliter ad voluntatem. Maior est evidens; minor non potest negari; nam si prædestinatio non est essentialiter actus Dei liber; sed concomitantè, erit essentialiter, & formaliter actus necessarius, consequenterque Deus ad extra prædestinando homines, non erit essentialiter liber, sed necessario formaliter, essentialiter prædestinabit, quod est falsum, quia ratione prædestinationis liberè dicitur Deus prædestinare: ergo si prædestinatio non est essentialiter formaliter actus liber, sed necessarius, non erit Deus essentialiter formaliter liber prædestinans, sed in obliquo, & concomitantè.

68.
Probatur conclusio à posteriori.

Probatur conclusio à posteriori: prædestinatio non potest consistere in actu aliquo intellectus formaliter, & in recto: ergo dato, quod prædestinatio in vno tantum actu essentialiter consistat, consistit in actu voluntatis, connotato, & præsupposito actu intellectus. Probatur antecedens: non in actu antecedenti omnè electione, ut tenet Ill. God., & ex D. Thoma probat n. 50. & seqq. & ratio est: quia iste actus, quicumque sit, erit necessarius, ut probatum manet disp. anteced. n. 143. & fateatur Ill. God. disp. dicta n. 115. & essentia formalis prædestinationis est liberatio, non in actu consequenti, quod Ill. God. imperium intellectuale, seu iudicium regulans, & determinans potentiam executivam dicit, quia hoc, ut diximus disp. antecedenti, est implicatorium: ergo prædestinatio non potest consistere in actu aliquo intellectus formaliter, & in recto.

69.
Probatur

Probatur conclusio destruendo fundamenta Ill. God.: Prædestinatio iuxta

August. iam cit. nihil aliud est, quam præscientia, & præparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicumque liberantur; sed præparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicumque liberantur, est actus voluntatis: ergo prædestinatio essentialiter consistit in actu voluntatis: ruit ergo primum fundamentum Ill. God. Probatur minor: præparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicumque liberantur, est præparatio efficax; sed efficax præparatio est actus voluntatis: ergo præparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicumque liberantur, est actus voluntatis. Probatur minor primo: præparatio efficax idem est, ac efficax electio; sed electio efficax est actus voluntatis: ergo efficax præparatio est actus voluntatis. Probatur secundo: efficacia est à voluntate, ut toties manet probatum disputatione præcedenti, & ex hac claret: ergo efficax præparatio est actus voluntatis.

Secundum fundamentum Ill. God. destruitur: prædestinatio idem est, ac perfectissima providentia, qua rationalis creatura ordinatur ad finem beatitudinis; sed providentia in actu voluntatis consistit: ergo & prædestinatio: ruit ergo secundum fundamentum Ill. Godoy. Probatur minor primo: ex dictis n. 67. & 68, quia eadem est ratio de providentia, ac de prædestinatione. Secundo probatur ex nominis ethimologia: nam providentia sumitur à pro, & video, quod significat ex Calepino bonum alicui intendere, & procurare; sed isti sunt actus voluntatis: ergo providentia in actu voluntatis consistit. Tertio: nam sicut providentia sumitur à pro, & video; ita in video sumitur ab in, & video; sed invidere est actus voluntatis: ergo & provideo, & consequenter providentia, quæ à provideo sumitur.

Quarto: nam providentia est pars principalis prudentiæ; sed prudentia spectat ad voluntatem: ergo & providentia. Probatur minor: nam omnes

conclusio destruendo fundamenta Ill. God.

70.
Destruitur 2. fundamentum Ill. God.

Probatur minor primo.

Secundo.

Tertio.

71.
Quarto.

Theologi cum Aristotele prudentiam enumerant inter virtutes morales, imò est una, & præcipua ex quatuor Cardinalibus, quæ sunt prudentia, iustitia, temperantia, & fortitudo, quæ omnes ad voluntatē spectant: ergo prudentia spectat ad voluntatē. Deinde: hoc latius clarebit ex dicendis, dum hoc fundamentum Ill. Godoy solvamus.

72.
Quinto.

Quinto: providentia Dei, & si sit ordinatio mediocris ad finē à Deo intentū consequendum; tamen directē, formalitèr, & propter se significato, solū consistit in prædicta ordinatione efficaci, & absoluta; sed sola ordinatio, qua Deus ordinat per actum voluntatis media ad finem ab ipso intentum (ordinare enim vñ ad aliud, vt docet Scotus in 1. d. 6. quæst. 1. & quod lib. 17. non solū est intellectus intelligentis, vñ esse ad aliud, sed etiā est voluntatis decernentis vñ propter aliud) est efficax, & absoluta; non verò ordinatio, qua illa ordinat per actum intellectus: ergo nomen providentia absolutè prolātū directē, formalitèr, & propter se significato, solum supponit, seu supponitur pro actu voluntatis, quo Deus ordinat media ad finem ab ipso intentū consequendū; pro ordinatione vero intellectus, quæ ad ordinationē voluntatis necessariò antecedit (quia nihil volitū quin præcognitū) solū supponit indirectē, materialitèr, & pro connato.

73.
3. fundamentum
Ill. God.
destruitur.

Minor
probat. 1
ex D. Thoma
contra
Ill. God.

Tertium fundamentum Ill. God. destruitur: prædestinatio essentialitèr est ordinatio creature rationalis ad gloriā per certā, & determinatā media obtinendā; sed ordinare ad voluntatē pertinet: ergo prædestinatio in actu voluntatis consistit. Minor, in qua est inter nos, & Ill. God. oppositio, est nobis certissima, vtpotè Scoti in 1. dist. 45. & quod lib. 17. §. de secundo, & contra Ill. God. probatur primo ex D. Thoma: nam 1. 2. quæst. 13. artic. 1. docet: electionem substantialitèr esse actum voluntatis, & concedit electionem esse ordinativā. Idem habet in 1. sent. dist. 41. q. 1. artic. 2. ad 1. per hæc

verba: electio enim divina est qua aliqui ordinantur ad finē beatitudinis, sed prædestinatio est secundū quod præparantur eis ea, quæ perducunt in finem, & ideo sicut voluntatē ordinans in finem præcedit actum voluntatis præparantis ea, quæ ducunt in finē, ita electio prædestinationis præcedit. Idē habet Angelicus Doctor 1. 2. q. 107. art. 1. dicens: vñ Angelū per voluntatē suā suū conceptū ordinare ad aliud, & sic eum alloqui: ergo ordinare ad voluntatem pertinet.

Probat. 2. prædicta minor doctrina Ill. God. actus intellectus potest gaudere efficacia motiva quoad exercitium ex subordinatione ad voluntatē, & in virtute illius; licet ratione sui non sit potentia motiva efficax quoad exercitium: ergo licet voluntas ratione sui non sit potentia ordinativa, potest gaudere ordinatione ex subordinatione ad intellectū, & in virtute illius. Antecedens est Ill. God. n. 43. Consequentia probatur: non minus est propria voluntatis motio quoad exercitium, & efficacia, quā propria sit intellectus ordinatio; sed iuxta Ill. God. actus intellectus potest gaudere efficacia motiva quoad exercitium ex subordinatione ad voluntatē, & in virtute illius; licet ratione sui non sit potentia motiva efficax quoad exercitium: ergo licet voluntas ratione sui potētia ordinativa non sit, potest gaudere ordinatione ex subordinatione ad intellectū, & in virtute illius.

Responder Ill. God. n. 38. ad probationē ex D. Thoma negando minorem ad cuius primā probationē ait: actus illos voluntatis ordinativos appellari ab Angelico Doctore, non formalitèr; sed præsuppositivè, quatenus actus intellectus ordinantes supponit, & consequētèr quatenus ad actus intellectus ordinantes impellunt, quam solutionem approbare connatur ex D. Thoma, & Augustino.

Ad secundā probationē respondet n. 43. negando consequentiā, ad cuius probationē negat maiorem: quia moti-

74.
Probat. 2
doctrina
Ill. God.

75.
Respondet
Ill. God.
ad 1. probationem
minoris.

76.
Ad secundā
dam.

va potentia non tantum est voluntatis, sed etiā intellectus, seu ratio practica, vt eisdem verbis docet D. Thom. *quest. 6. de verit. artic. 1. ad 12. argument.* quod ita intelligendum est, non quod intellectus ratione sui sit potentia motiva efficaciter, & quoad exercitium, sed ex subordinatione ad voluntatem, & in virtute illius: vnde voluntatis proprium est, esse primū movens, non autē esse movens proximū, & elicitive, cum hoc posset etiam intellectui competere in virtute præcedentis actus voluntatis: ordinare autē omnino est proprium intellectus: ita vt alteri potentia, nec vt primo dirigenti, nec vt proximo, & elicitive competere possit.

77.

Si autem huius rei rationē inquiras (prosequitur Ill. God. n. 44.) ea est: actui namque vnius potentia ex subordinatione ad aliā, non potest substantia actus potentia, cui subordinatur, competere, sed solū modus aliquis illi ex subordinatione ad aliā potest convenire; nunquā enim actus intellectus ex subordinatione ad voluntatem potest esse volitio, nec actus voluntatis ex subordinatione ad intellectū potest esse cognitio, nec actus aliarū virtutū ex subordinatione ad Charitatē possunt esse Dei super omnia dilectio; hoc autē est discrimen inter ordinare, & movere quoad exercitiū, quod ordinare vnum ad aliud, non est modus actui intellectus superueniens, sed est ipsa substantia actus intelligendi: nihil enim aliud est ordinare, quam vnum conferre cum alio; conferre autem idē est, quod vnum in ordine ad aliud intelligere, & repræsentare: sicut autē obiectum absolutē intelligere, & vñ, vt ex alio illatum, percipere, est substantia, & non modus actus intelligendi ita vnum in ordine ad aliud repræsentare, est substantia, & non modus actus intelligendi; movere autē quoad exercitium est, alias potentias ad opus applicare, quod extra substantiā actus voluntatis existit; cū substantia actus voluntatis sita sit in volendo, seu

appetendo obiectū, quod ante applicationem dictā salvatur, & ideo ordinare taliter est proprium intellectus, vt non possit alteri, nec vt primo, nec vt proximo dirigenti competere, quā intellectui; movere autē quoad exercitium, & si voluntati vt primo moventi semper conveniat, nec per modū appetitus, seu volitionis possit alteri potentia, quā voluntati, convenire, potest tamen intellectui adaptari virtute voluntatis, non appetitive, sed directive, quatenus proponendo obiective media, vt iam electa efficaciter, dirigit, & movet quoad exercitiū cæteras potentias ad opus.

Vtraque hæc solutio Ill. God. est (meo videri,) volūitaria, quia ipsā nec in ratione fundat, nec ratione firmat. Estque totaliter nobis contraria; quia in nostris firmissimis principiis voluntas ita est potentia motiva efficaciter, & quoad exercitiū, quod nulli alteri potentia convenire potest, adhuc ex subordinatione ad volūtatē, vt dictū, & probatū manet *disp. præced. n. 106.* rationibus ibi citatis, & quia si intellectui cōveniret, destrueret libertatē, vt ad hominē contra Thomistas probatū manet *d. dicta n. 173. & seqq.* Deinde falsū est, quod voluntas non sit ordinativa, vt manet dictū n. 69, & ex infra dicendis constabit. His itaque impugnata manet vtraque solutio Ill. God. Cæterū sequēdo doctrinā positā in probatione, reiiciēda venit a nobis.

78.

Impugnatur primo vtraque solutio Ill. God: nā vbiq̃ue Angelicus Doctor vocat actus intellectus motivos quoad exercitiū, & efficaces, non vocat illos motivos, & efficaces præsuppositivē tantū, quatenus præsupponūt actus voluntatis motivos, & efficaces; sed etiā illos motivos, & efficaces formaliter appellat, ita, vt ex subordinatione ad efficaciam, & motionem voluntatis illis competat formaliter motio, & efficacia: ergo pariter: vbiq̃ue Angelicus Doctor vocat actus voluntatis ordinativos, non vocat illos ordinativos præsuppositivē tantum

79.

Impugnatur 1. vtraque solutio Ill. Godoy.

quatenus præsupponunt actus ordinativos intellectus, sed etiam illos formaliter ordinativos appellat, ita, ut ex subordinatione ad ordinationem intellectus illis competat formaliter ordinatio. Antecedens est doctrina Ill. God. Consequentia paritate videtur certa, & ultra firmatur sequenti impugnatione.

80. Impugnatur 2. vtraque solutio Ill. God. nam vel ratione subordinationis ad actum ordinativum intellectus, voluntas potest dici ordinativa ob capacitatem ad recipiendam formalem denominationem ordinationis, sicut intellectus ratione subordinationis ad motionem, & efficaciam voluntatis potest dici motivus, & efficax ob capacitatem ad recipiendam formalem denominationem motionis, efficaciam, & libertatis, vel non potest ob incapacitatem ad illam? Si primum: ergo non solum præsuppositivè est ordinativa voluntas, sicuti etiam intellectus secundum Ill. God. non solum præsuppositivè est efficax, & motivus. Si secundum: ergo improprissimè loquitur D. Thomas, dum verbis significantibus ordinationem formalem, ait, voluntatem esse ordinativam. Probatur hæc consequentia: improprissimè loquitur, qui cum verbo *est* accommodat alicui prædicatum repugnans ei, etiam si præsupponatur dari, vel esse tale prædicatum; improprissimè enim loqueretur, qui diceret *homo est irrationalis*, etiam si præsupponatur dari irrationalitatem; at D. Thomas cum verbo *est* explicat ordinationem voluntatis, ut patet in verbis positis, scilicet, *electio Divina est qua aliqui ordinantur*: ergo si ex subordinatione ad actum ordinativum intellectus non potest voluntas dici ordinativa ob incapacitatem ad recipiendam formalem denominationem ordinationis, improprissimè loquitur D. Thomas, dum verbis significantibus ordinationem formalem, ait, voluntatem esse ordinativam.

81. Probatur denique conclusio: solo posito actu voluntatis, præcisso quocumque alio, ponitur prædestinatio, & illo ablato non stat prædestinatio: er-

go prædestinatio tantum consistit in actu voluntatis. Antecedens est certum. Consequentia claret: nam hac ratione probatur: tria esse principia intrinseca phisica mutationis. Respondent aliqui actum voluntatis esse conditionem, vel connotatum. Contra: ergo ablato per impossibile actu voluntatis erit essentialiter prædestinatio: ergo posita per impossibile nollitione coterendi gloriæ erit prædestinatio. Hæc consequentia inferitur ex prima. Prima verò probatur: posita diffinitione ponitur diffinitum; sed ablato per impossibile actu voluntatis ponitur diffinitio prædestinationis: ergo ablato per impossibile actu voluntatis erit prædestinatio.

Ill. God. n. 63. responder ad nostram probationem, & si alijs terminis efformatam, quod in illo casu solum inchoativè essent homines prædestinati; non tamen formaliter, nec in illo casu homines infallibiliter gloriæ consequerentur, sed solum gloria esset inchoativè futura, non tamen completè, nec executioni foret mandanda; quia cum ad hoc requireretur decretum aliud executivum, & imperium regulans illud, istis sublati, & si gloria ex vi electionis esset inchoativè futura, non tamen esset futura completè, nec homines in re salvarentur.

Et quidè probatio ista (prosequitur Ill. God. n. 64.) instatur manifestè in electione ad gloriam, in qua prædestinationis essentia non constituitur, & tamen ex vi illius gloria est infallibiliter futura, quin ex hoc excludatur necessitas electionis ad gratiam, & merita, sed potius inferatur: & sicut dato per impossibile, quod posita electione ad gloriam, non subsecuta electione ad gratiam, essent homines prædestinati solum inchoativè, & radicaliter; non autem formaliter in sententia constituyente essentiam prædestinationis in electione ad gratiam, & merita; ita in nostra sententia dicendum est in hypotesi admitta-

Contra primo: solo posito actu voluntatis ponitur essentialiter prædes-

Respondent aliqui.

Contra.

82. Respondet Ill. God.

83.

84.

Contra 1

Prob. mi
nor 1.

tinatio: ergo non solū ponitur inchoa-
tivè, verum etiā formalitèr: ergo ruit
solutio III. God. Probatur antecedens:
solo posito actu voluntatis ponitur
electio efficax ad gloriā; sed posita so-
la electione efficaci ad gloriā ponitur
essentialitèr prædestinatio: ergo solo
posito actu voluntatis ponitur essen-
tialitèr prædestinatio. Probatur minor
primo: posita sola electione efficaci
ad gloriā, ponitur principiu, & radix,
à qua infallibilitèr originantur ceteri
actus intellectus, & voluntatis, qui ad
lineam prædestinationis requiruntur;
sed posita sola radice, à qua infallibi-
litèr originantur ceteri actus intus, &
voluntatis, qui ad lineam prædestina-
tionis requiruntur, ponitur prædestina-
tio essentialitèr: ergo posita sola elec-
tione efficaci ad gloriā ponitur essen-
tialitèr prædestinatio. Maior videtur
certa, & infra probabitur secunda pro-
batione minoris superioris. Minor ve-
rò probatur primo ratione generali
pro omni constitutivo: posita sola ra-
dice, à qua necessariò originantur cæ-
tera omnia, quæ ad esse hominis requi-
runtur, ponitur essentialitèr homo: er-
go paritèr: posita sola radice, à qua
infallibilitèr originantur ceteri actus
intellectus, & voluntatis, qui ad lineā
prædestinationis requiruntur, ponitur
prædestinatio essentialitèr. Probatur
secundo ad hominem contra III. God:
ideò posita sola visione ponitur essen-
tialitèr beatitudo formalis, quia posi-
ta ipsa sola ponitur radix, à qua cæte-
ri actus, qui ad beatitudinem concu-
runt, originantur: ergo posita sola ra-
dice, à qua infallibilitèr originantur
ceteri actus intellectus, & voluntatis,
qui ad lineam prædestinationis requi-
runtur, ponitur prædestinatio essen-
tialitèr.

85.
Probatur 2

Minor autem suprà posita probatur
secundo, simulque probatur maior il-
lius primæ probationis: si posita sola
electione efficaci ad gloriā non po-
neretur essentialitèr prædestinatio, &
consequentèr non poneretur princi-
pium, & radix, à qua infallibilitèr ori-

ginantur ceteri actus intellectus, & vo-
luntatis, qui ad lineā prædestinationis
requiruntur, electio esset efficax, & nō
esset efficax; sed hæc est contradictio:
ergo &c. Minor, & cōsequentia tenet.
Maior verò probatur: nā in primis es-
set efficax, vt supponitur; sed non esset
efficax: ergo si posita sola electione ef-
ficaci ad gloriā non poneretur essen-
tialitèr prædestinatio, & consequentèr
non poneretur principium, & radix, à
qua infallibilitèr originantur ceteri
actus intellectus, & voluntatis, qui ad
lineam prædestinationis requiruntur,
electio esset efficax, & nō esset efficax.
Probatur minor: posita sola electione
efficaci ad gloriā, nec gloria infallibi-
litèr consequeretur, nec executioni fo-
ret mandanda, vt tenet in sua respon-
sione III. Godoy: ergo talis electio
non esset efficax.

Contra 2: non minùs infallibilitèr
consequitur gloria ad electionē effica-
cē illius, quā consequitur amor beati-
ficus ad positionē visionis beatæ; sed
hæc ratio sufficit, vt posita sola visione
beatæ stet essentialitèr beatitudo for-
malis, & non tantum inchoativè: ergo
etiā sufficet, vt posita sola electione
efficaci ad gloriā stet essentialitèr præ-
destinatio, & non tantum inchoativè.
Nescio certè, quid possit respondere
III. God, præsertim cū nos possimus di-
cere: quod posita sola visione ponitur
beatitudo formalis inchoativè tantū,
potius, quā ipse possit asserere: quod
posita sola electione ad gloriā, po-
natur inchoativè tantum, & non es-
sentialitèr prædestinatio. Nec instan-
tia, quā facit III. God, habet vim, quia
nos non constituimus prædestinationē
in electione ad gratiā, & merita, sed in
sola electione ad gloriā, vt dicemus n.
105; & n. 106: ruit ergo instantia III.
Godoy.

Ultra probationes assignatas tā à
ratione, quā fundamenta III. God. des-
truendo. Quadruplicitèr probanda est
ad hominem contra ipsum, ex quibus
parū consequentèr (nī fallor) III. God.
procedere apparebit. Probatur primo

86.

Contra 2

87.

Quadruplex pro-
batio con-
clusionis
ad homi-
nē contra
III. God.

Prima.

Antecedens probatur 1.

Probatur 2. Antecedens.

Tertio.

Quarto.

Quinto.

conclusio ad hominē contra Ill. God: Prædestinatio est actus misericordiæ: ergo est actus voluntatis: ergo dato, quod in vno actu tantū consistat, in actu voluntatis consistit. Secunda consequentia inferitur ex prima. Prima autē ab omnibus fatetur Theologis, misericordiā inter actus Divinæ voluntatis enumerantibus, quod cum omnibus fatetur Ill. God. *disp. 50. n. 6.* Antecedens, in quo solū potest esse difficultas, probatur primo: Prædestinatio iuxta Ill. God. *n. 11.* ex Augustino, *est præscientia, & præperatio beneficiorū Dei, quibus certissimē liberantur, quicumque liberantur; sed hic est actus misericordiæ, ut est manifestum: ergo prædestinatio est actus misericordiæ.*

Probatur secundo idē antecedens: prædestinatio ordine intentionis (de qua in præsentī loquimur) est actus liberalis, & gratuitus; sed actus liberalis, & gratuitus est actus misericordiæ: ergo. Maior est Ill. God. *disp. 65. §. 4.* ubi statuendo differentiā decreti executivi ab intentivo, docet hoc esse gratuitū, & liberale, ut videri est in ipso per totū dictū §. 4. Minor est manifestata: nā ideō iuxta ipsū §. 4. *cit.* decretū executivū nen est actus misericordiæ, quia non est liberalis, & gratuitus. Probatur tertio suprà posuit antecedens: nā quod prædestinatio sit actus misericordiæ, docet expressē Ill. God. *disp. 65. n. 14.* & *seqq.* & evidentē constat ex ab ipso dictis eadem *disp. §. 4. per totum:* ergo idem, quod prius.

Probatur 4. idē antecedens: reprobatio est actus iustitiæ: ergo ē contra. Antecedens est Ill. God. *disp. 69. n. 82.* ubi in responsione ad quandā instantiā docet: reprobationē esse actū iustitiæ vindicativæ. Item *disp. cit. n. 102.* expressē habet: quod in reprobatione splendet actus iustitiæ. Consequentia ab opposito legitimē inferitur. Probatur quinto: ideō iuxta Ill. God. *disp. 65 §. 4.* per totū, decretū executivum est actus iustitiæ: quia merita prævisa supponit: ergo prædestinatio ordine intentionis, merita prævisa iuxta ipsū

non supponens, est actus misericordiæ.

Probatur 2. conclusio ad hominē contra Ill. God. Prædestinatio ordine intentionis est actus liberalitatis: ergo prædestinatio est actus voluntatis: ergo dato, quod prædestinatio in vnicō tantū actu consistat, essentialitē consistit in actu voluntatis. Secunda consequentia ex prima inferitur. Primā autē fatetur communis Theologorū consensus: libertatē enumerantiū inter actus Divinæ voluntatis, cum quibus id ipse proficitur Ill. God. *disp. 50. n. 6.* Antecedens verō expressē docetur ab ipso *disp. 65. cit.*

Tertio probatur conclusio ad hominē contra Ill. God: vel Ill. God. sumit in præsentī prædestinationē ordine intētionis, vel ordine executionis? Sed quomodocumque accipiat, prædestinatio est actus voluntatis: ergo in actu voluntatis essentialitē consistit, dato, quod in vnicō actu consistat. Probatur minor: Prædestinatio ordine intentionis est actus misericordiæ iuxta ipsū *disp. 65. §. 4. n. 14. cit.* & ordine executionis est actus iustitiæ iuxta eundē eadē *disp. §. 4.* atqui tam actus misericordiæ, quā iustitiæ, est actus voluntatis: ergo sive Ill. God. accipiat prædestinationē ordine intentionis, sive executionis, prædestinatio est actus voluntatis. Maior est ab Ill. God. concessa. Minor cū omnibus Theologis fatetur ab ipso *disp. 50. n. 6.* Consequentia legitima apparet.

Probatur 4. conclusio ad hominem contra Ill. God: Si, ut ipse asserit, prædestinatio essentialitē, & in recto consistit in actu intellectus; prædestinatio essentialitē, & in recto consistit in pluribus actibus; sed hoc est contra Ill. God: ergo prædestinatio essentialitē, & in recto non consistit in actu intellectus. Probatur maior: prædestinatio, de qua loquitur Ill. God, est prædestinatio ab Augustino diffinita; sed si hæc prædestinatio essentialitē, & in recto consistit in actu intellectus, consistit essentialitē, & in recto in pluribus actibus: ergo & c. Probatur minor: præ-

Secunda probatio conclusio nis.

3. probatio.

Ex hac triplici probatione ostensa manet in consequentiā Ill. God.

4. probatio.

destinatio ab Augustino definita, est præscientia, & præparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicumque liberantur; sed hæc prædestinatio, si essentialiter, & in recto consistit in actu intellectus, essentialiter, & in recto consistit in pluribus actibus ergo: & c. Probatur minor: si hæc prædestinatio essentialiter, & in recto consistit in actu intellectus, essentialiter, & in recto consistit in actu præscientiæ, & præparationis; sed isti actus sunt distincti: ergo & c. Maior est certa: nam in diffinitione prædestinationis ab Augustino præscientia, & præparatio ponuntur in recto,

Minor probatur
1. Minor verò probatur primo: nam si præscientia, & præparatio essent idem actus, non diceret Augustinus, præscientia, & præparatio, sed dicere deberet, præscientia, aut præparatio: ergo sunt distincti actus. Secundo: si præscientia esset idem actus, ac præparatio, omnes essent prædestinati; quia de omnibus est in Deo præscientia, ut omnibus est manifestum; atqui hoc est falsum: ergo: & c. Tercio: si præparatio esset idem actus, ac præscientia, nullus dubitaret; prædestinationem consistere essentialiter, & in recto in actu intellectus, quia nullus dubitat: præscientiam esse actum intellectus; sed hoc dubitant omnes, imò ipse Ill. God. cit. n. 11. supposito, ut apud omnes est certum, quod præscientia est actus intellectus, probare conatur: præparationem esse actum intellectus: ergo præscientia, & præparatio sunt distincti actus.

§. IX.

Occurritur argumentis Ill. Godoy.

88. *Arguitur*
1. ex Ill. God. Arguitur primo ex Ill. Godoy n. 11: nam August. lib. de bono per seu. cap. 14. parum à principio sic prædestinationem diffinit: hæc prædestinatio Sanctorum nihil aliud est, quam præscientia, & præparatio beneficiorum Dei, quibus liberantur certissime, quicumque liberantur; sed præscientiam ad intellectum spectare, nullus

dubitatur, præparatio etiam non passi, ut patitur, sed agentis, ut agat, ad intellectum spectat: ergo prædestinatio non in actu voluntatis, sed in actu intellectus consistit. Respondeo negando minorem pro secunda parte, quia præparatio est actus voluntatis, nam præparatio idem est, ac efficax electio, nomine que præparationis efficacem electionem intellexit D. Augustinus, quidquid cum D. Thoma dicat Ill. Godoy.

Contra hanc solutionem replicat Ill. God. n. 12. nam Aug. lib. de dono perseverantiæ cap. 17. parum à principio hæc habet verba: nam in sua, qua falli, mutarique non potest, præscientia, opera sua futura disponere, id omnino nec aliud quidquam est prædestinare; at si præparationis nomine actum voluntatis intelligeret Augustinus, falso assereret, nihil aliud esse prædestinationem; quam scientiæ dispositio; cum etiam voluntatis propositum esset: ergo iuxta Augustinum præparatio, in qua prædestinationis essentia constituit, non in actu voluntatis, sed in actu intellectus consistit.

Respondeo: Augustinum verbis allegatis esse pro nobis; nam prædestinationem in recto ponit in dispositione, quæ est actus voluntatis, ad quem præsupponit præscientiam, quæ est actus intellectus; unde falsa est minor: quia Augustinus non dicit, quod prædestinatio sit scientiæ dispositio; sed quod scientia præsupponatur ad dispositionem, in qua consistit prædestinatio. Respondeo denique tam ad argumentum, quam ad replicam dupliciter. Primo: August. loqui de prædestinatione pro eo, quod absolute supponit; non verò pro eo, quod supponit formaliter, & propter se significato, & iuxta hanc solutionem ommito minorem argumenti, & distingo consequens: ergo prædestinatio pro eo, quod absolute supponit, consistit in actu intellectus ommito consequens; pro eo, quod supponit formaliter,

Respondeo

89.

Replicat Ill. God.

90.

Respondeo 1.

Respondeo 2.

& propter se significatio nego consequentiā, & hac distinctione distinguatur minor replicā, & consequens. Respondeo secundo: quod iuxta intelligentiam Ill. God. circa Augustini verba nullus est actus voluntatis concurrēns ad prædestinationē, quod esse falsum, etiā apud ipsū est evidens, ex quo potest fieri contra Ill. God. retorsio. His solutionibus accedunt dicta n. 65. scilicet, quod in hac difficultate ex Patribus nequit sumi argumentū efficax, cum iam per actum intellectus, & iā per actū voluntatis explicent prædestinationē; quare argumentū, & replica Ill. God. patitur tot retorsiones, quot sunt autoritates Scripturæ, & PP. pro actū voluntatis, pro quo videantur dicta num. 66.

91. Arguitur secundo ex Ill. God. n. 13. prædestinatio idem est, quod perfectissima providentia, qua rationalis creatura ordinatur ad finē beatitudinis; at providentia in actū intellectus consistit, quod primo ex nominis ethimologia colligitur; sumitur enim à procul videndo, videre autē actus est intellectus. Secundo ex Boecio 4. de consolatione, ubi ait: quod *providentia est ipsa Divina ratio in summo omnium principio constituta, qua cuncta disponit*. Tertio: nam providentia est pars principalis prudentiæ, ad quā aliæ duæ partes ordinantur, scilicet, memoria præteritorū, & intelligentia præsentium, prout ex præteritis memoratis, & præsentibus intellectis coniecturamur de futuris, ut docet D. Thomas *quest. præcedenti artic. 1. in corpore, & 2. 2. quest. 49. artic. 6.* quo circa prudentiæ nomen à providentia desumitur, ut à sua principali parte, prudentia autem ad intellectū spectat; & consequenter providentia: ergo prædestinatio actus est intellectus, non voluntatis.

92. Respondeo negando minorem, ad cuius primā probationē respondeo primo negando maiorem, quia providentia non sumitur à procul videndo, sed à verbo *provideo*, quod significat ex Callepino bonū alicui intendere, & pro-

curare. Respondeo secundo ommissa maiori, & minori concessa, negando consequentiā, quia ex eo, quod providentia sumatur à procul videre, & videre sit actus intellectus, non inferitur, quod dicat in recto actū intellectus, quia aliud est, à quo nomen imponitur, & aliud id, ad quod significandum imponitur; ut patet in lapide, qui dicitur à lādendo pedē, & tamen conceptus lapidis, prout explicatur per hoc nomen lapis, non est lādere pedē; unde inefficax est modus arguēdi ex nominis ethimologia ad principale significatum. Denique retorqueo argumentū: ideò iuxta Ill. God. providentia consistit in actū intellectus, quia sumitur à pro, & video, quod est actus intellectus; sed invidere sumitur ab in, & video: ergo invidere erit actus intellectus, quod est falsum; est namque actus voluntatis.

Ad secundā probationē ex Boecio respondeo primo: loqui de providentia iuxta nominis ethimologiam; non verò iuxta nominis significatū. Respondeo secundo: loqui de providentia materialiter, & pro connotato; non verò formaliter, & propter se significato. Tertio respondeo: loqui de providentia, prout est ordinatio directiva, vel speculativa; non verò de providentia, prout est ordinatio efficax, & practica; hac enim in actū voluntatis consistit, & hæc est providentia, de qua Theologi disputant, dum actum, in quo consistat, inquirunt.

Ad tertiā probationē minoris respondeo distinguendo minorem: prudentia, prout est scientia, pertinet ad intellectū concedo minorem; prudentia, prout est cura rerū nego minorem, & consequentiā. Alijs terminis distinguo: prudentia, ut dicat conditiones, & circumstantias operis, pertinet ad intellectū concedo minorem; prudentia, ut liberè, & efficaciter imperat executionē operis secundū conditiones, & circumstantias à prudentia, ut dicat, propositas nego minorem, & consequentiā. Alijs etiā terminis distinguo minorem:

probationem minorem respondeo 1.

Secundo.

Retorqueo.

93. Ad 2. Respondeo 1.

Secundo.

Tertio.

94. Ad tertiam.

prudencia, vt speculativè docet, pertinet ad intellectū concedo minorem; prudentia, vt practicè in actu secundo reducit ad praxim sua dictamina negotio minore, & consequentiā; quia providentia pertinet ad prudentiam secundo modo captam; non verò primo modo sumptam.

95.
Explicatur solutio.

Explicatur solutio: prudentia itaque duplicè operationē necessariò includit. Vnam intellectus, nimirū, qua prudens dictat potentijs, seu virtutibus executivis conditiones, seu circumstantias necessariò requisitas, vt hic, & nunc opus ab ipsis eliciendū ex omni parte perfectū evadat ad finem intentū consequendū: alterā voluntatis, qua prudens liberè, & efficacitè imperet potentijs, seu virtutibus executivis, vt executioni mandent opus intentū secundū conditiones, seu circumstantias per intellectū propositas. Ex hac autem doctrina, quod infertur est, etsi nomē *prudencia* supponat pro utroque actu, quia vterque actus ad consistentiā, & integritatē prudentiæ necessarius est; sed diversimodè, nimirum, pro actu voluntatis directè, formalitè, & pro per se significato; pro actu verò intellectus solum indirectè, materialitè, & pro connotato, vt per rationes supra factas ad idē probadū de nomine *providencia* ostensum est.

96.
Dices pro Ill. God.

Respondeo

Retorqueo.

Dices pro Ill. God: Arist. 6. ethic. prudentiā enumerat inter virtutes intellectuales; ergo pertinet ad intellectum. Respondeo distinguendo antecedens, & consequens triplici data distinctione. Ultra quod retorqueo instantiā; nam etiam omnes Theologi cū ipso Aristotele inter virtutes morales enumerant prudentiam, imò est vna, & præcipua ex quatuor Cardinalibus, quæ sunt *prudencia, iustitia, temperantia, & fortitudo*, quæ omnes ad voluntatem spectant; ergo prudentia iuxta Aristot. & Theologos pertinet ad voluntatē. Neque in hoc involuitur aliqua contradictio; nam cum ad consistentiā, & integritatē prudentiæ vterque actus concurrat (non secus, ac su-

præ dicebamus de providentia) optime potest modo per actū intellectus, modo per actū voluntatis explicari; nam pro utroque supponit, non determinando, pro quo ipsorum supponat directè, formalitè, & pro per se significato; sed relinquēdo hanc difficultatē ad controversias Scholasticas.

Arguitur tertio ex Ill. God. n. 14: prædestinatio essentialitè est ordinatio creaturæ rationalis ad gloriā, per certa, & determinata media obtinendā; sed ordinatio ad intellectum pertinet, non ad voluntatē: ergo prædestinatio non in actu voluntatis, sed in actu intellectus consistit. Minorē supra probationes, quas ex D. Thoma adducit, probat primo ex Philosopho 2. *Metaphysicæ* cap. 2. vbi ait: *sapientia est ordinare*, quo circa opus naturæ opus intelligentiæ dicitur ratione ordinis in illo repertū: ergo ad intellectum, non ad voluntatē ordinare spectat. Secundo: ordinare vnum ad aliud, est vnum cum aliō conferre, at collatio vnus cum aliō ad intellectū practicū spectat, sicut ad speculativū pertinet illatio vnus ex aliō: ergo ordinare actus est intellectus, nō voluntatis.

Tertio: ordo rerum, secundū quod à principio egrediuntur, & inter se invicem collocantur, pertinet ad artem, quæ habitus est, vel actus intellectus, de quo D. Thomas *quæst. 5. de verit. artic. 1. ad 9*: ergo ordinatio rerū in finē, quæ ad providentiā, & prædestinationē spectat, solū actui intellectus potest competere. Quarto: nam ordinare aliquid in finē idem est, quod dirigere, at directio ad intellectū spectat, nō ad voluntatem, quæ cum sit potentia cæca ab illo dirigi debet, nec ipsa dirigere potest: ergo nec ordinare.

Quinto: nam ordinare ad superiorē pertinet in humanis, quo circa Dux in exercitu ordinat, quid milites facere debeāt, & Principes in republica, quid facere debeant sibi inferiores: ergo ordinare de agendis à se ipso in homine pertinebit solū ad suprēmā potentiam, qualē esse intellectum, docet D. Tho.

97.

Arguitur 3. ex Ill. God.

Probat. i. minorem

Secundo.

98.

Tertio.

Quarto.

99.

Quinto.

Sexto.

mas pluribus in locis. Sexto: nam voluntas ut ordinatè appetat, necessariò supponit obiectum ordinatè ab intellectu propositum, vnde si obiectum sine ordine proponatur, absque ordine à voluntatè obiectum appetitur: ergo sicut potentia executiva non ordinat, etsi ordinatè exequatur, quia ordinè factum ab alijs potentijs supponit, ita nec voluntas poterit ordinare, utpotè ordinè ab intellectu factum supponens.

100.

Respondeo
ad argu-
mentum.

Respondeo ad argumentum distinguendo maiore: prædestinatio essentialitèr est ordinatio imperativa, efficax, & practica concedo maiore; ordinatio directiva, & speculativa nego maiore; distinguo minore: sed ordinare directivè, & speculativè pertinet ad intellectum concedo minore; ordinare imperativè, efficacitèr, & practicè nego minore, & consequentiam. Hæc solutio, quidquid dicat Ill. God, est iuxta mentem Angelici Præceptoris, ut claret ex dictis n. 73, & seqq. & evidentèr apparet ex verbis D. Thomæ, quæ hic adducit Ill. God. in probationem minoris: hæc enim sunt: *eo, quod solius rationis est dirigere, vel ordinare.* Ecce D. Thomam accipientem ordinationem pro directione, in quo sensu ait: ordinationem esse actum intellectus. Respiciat D. Thomam sumentem ordinationem pro electione, ut posuimus n. 73, & clare videbitur, esse, iuxta illius mentem, actum voluntatis. Est igitur D. Thomæ nostra solutio.

101.

Ad 1.
probatio-
nem mi-
noris.

Ad 4.
& 6.

Ad se-
cundam.

Ad primam probationem Ill. God. distinguo antecedens: sapientis est ordinare directivè, & speculativè concedo antecedens; imperativè, efficacitèr, & practicè nego antecedens, & distinguo similiter consequens; quæ distinctione responderetur ad quartam, & sextam probationem. Ad secundam respondeo distinguendo maiore: ordinare vnum ad aliud, est vnum cum alio conferre præcisè nego maiore; est vnum cum alio conferre, vel vnum propter aliud decernere concedo maiorem; emitto minorem, & distinguo consequens: ergo ordinare, quod est confer-

re vnum cum alio, est actus intellectus omitto consequens; ordinare, quod est decernere vnum propter aliud nego consequentiam; quia hic est actus voluntatis, ut claret ex dictis n. 72.

Ad tertiam probationem respondeo distinguendo antecedens: ordo directiva, & regulativa rerum, secundum quod à principio egrediuntur, & inter se invicem collocantur, pertinet ad artem, quæ est actus, vel habitus intellectus concedo antecedens; ordo imperativa, efficax, & practica nego antecedens, & distinguo similiter consequens. Ad quintam probationem concessio antecedenti, nego suppositum consequentis, quia supponit, quod intellectus est suprema potentia, quod esse falsum in opinione Scoti est omnibus manifestum.

Replicat Ill. God. n. 18: voluntas non est ordinativa: ergo runnt traditæ solutiones. Probatur antecedens: voluntas appetit ordinatè: ergo voluntas non est ordinativa. Probatur consequentia: exequi ordinatè non est ordinare, sed ordinatè operari, ordine non facto, sed supposito: ergo pariter: ordinatè appetere non est ordinare, sed ordinatè appetere, ordine non facto, sed supposito: atqui per nos voluntas ordinatè appetit: ergo voluntas non est ordinativa. Hæc est replica Ill. Godoy, etsi sub alia forma. Respondeo negando antecedens, ad probationem nego consequentiam, ad cuius probationem distinguo antecedens: exequi ordinatè non est ordinare directivè, & speculativè concedo antecedens; imperativè, efficacitèr, & practicè nego antecedens, & distinguo similiter consequens: concedo sumptam, & distinguo consequens distinctione data. Itaque exequi, & appetere ordinatè, est ordinare practicè, & efficacitèr, supponens ordinem directivum, & speculativum. Hic est actus intellectus, ille verò voluntatis, & in hoc prædestinatio consistit.

Ill. God. n. 55. probare conatur, prædestinationem consistere in actu intellectus, qui dicitur imperium, cuius probationes reiectæ manent ex dictis

102.

Ad ter-
tiam.

Ad quin-
tam.

103.

Replicat
Ill. God.

Respondeo

104.

disp. præced. nec aliquid nobis vel specialis difficultatis habent, ut videnti manifestè apparebit. Ill. God. aliud non adducit.

105.
Argui-
tur pro
Ill. God.

Arguere tamen possum pro illo: dato, quod nostra prædestinatio in actu voluntatis, & non intellectus, essentialiter consistat, æquè primario in duplici actu voluntatis consistit: igitur non consistit in actu voluntatis. Probatur itaque antecedens ex diffinitione prædestinationis: nam prædestinatio est *electio Dei voluntaria creaturæ rationalis ad gloriâ per media idonea obtinendam*; sed ly *electio* dicit intentionem efficacem gloriæ, & ly *per media* dicit electionem mediorem, qui actus sunt distincti: ergo dato, quod nostra prædestinatio in actu voluntatis, & non intellectus, essentialiter consistat, æquè primario in duplici actu voluntatis consistit. Respōdeo negando antecedens; ad probationem distinguo minorem: ly *per media* dicit electionem subsequenter ad intentionem concedo minorem; æquè primario nego minorem, & consequentiam. Patet hoc ex ipsa diffinitione: nā electio, quæ est intentio, ponitur in recto, & media, quæ electionem mediorum involuit, in obliquo, vel consecutivè.

§. X.

In quo actu consistat prædestinatio, dato, quod in uno tantum consistat, & in quo perfectiori modo consistat, supposito, quod stet in pluribus?

106.
I. conclusio.

Prima conclusio: dato, quod prædestinatio essentialiter consistat tantum in uno actu, consistit in electione efficaci ad gloriâ; seu quod idem est. actus ille voluntatis, quo ordine intentionis efficaciter voluit Deus eligere prædestinatos ad gloriâ, est primus, & præcipuus, in quo prædestinatio consistit. Hæc conclusio est contra Ill. God. in præsentī n. 80. asserentē: prædestinationem in prædicta suppositione consistere in decreto executivo. Conclusio tamen est communis, & recepta sententia Scotistarum. Sic Scotus in 1. dist.

Conclusio
est contra
Ill. God.

Scotus.

40. §. ad istā quæst. & in 3. dist. 7. q. 3. §. respondeo, his verbis: *cum prædestinatio sit præordinatio alicuius ad gloriâ principaliter, & ad alia in ordine ad gloriâ.*

Probatur conclusio ratione: electio efficax ad gloriâ non solū est, per quā primo prædestinati distinguuntur à non prædestinatis, sed etiā est quasi principium, & radix, à qua ceteri actus intellectus, & voluntatis, qui ad lineam prædestinationis requiruntur, originantur: ergo prædestinatio in suppositione facta consistit essentialiter in electione efficaci ad gloriâ. Consequentia claret: nam quod rem primo distinguit à quacumque alia, est quæ radix ceterorum, constituit rem essentialiter. Antecedens verò probatum manet num. 84. 85. & 86.

107.
Probat
conclusio
ratione.

Responder Ill. God. n. 81: electionem efficacem ad gloriâ esse actum præcipuum in ratione liberi, quia illo posito decretum executivum sequitur necessarium; non tamen in ratione coniunctionis cum volito, & ideo non in electione, sed in decreto executivo constituenda erit prædestinationis essentia, si intra lineam voluntatis ponatur. Hanc responsionem fundat Ill. God. in ab ipso traditis disputatione præcedenti conclusione prima, scilicet, quod præter electionem mediorum ad ordinem intentionis spectantem, necessarium requiritur in voluntate Dei decretum executivum de eisdem medijs ab electione aliqua ratione distinctum.

108.
Respōdeo
Ill. God.

Contra primo: iuxta solutionem Ill. God. electio efficax ad gloriâ est actus præcipuus, quo posito decretum executivum sequitur necessarium: ergo in ipsa sola consistit essentialiter prædestinatio. Probatur consequentia primo: actus præcipuus cuiuscumque rei, quo posito ponuntur cetera requisita ad talē rem, est essentia illius rei; sed iuxta solutionem Ill. God. electio efficax ad gloriâ est actus præcipuus prædestinationis, quo posito sequitur necessarium decretum executivum, quod est requisitum ad prædestinationem: ergo in sola electione efficaci ad gloriâ consistit essen-

109.
Contra I.

tialiter prædestinatio. Probatur maior: actus præcipuus cuiuscumque rei, quo posito ponuntur cætera requisita ad talē rem, est actus, per quem non solū res distinguitur primo à quacunque alia re, sed etiā est radix, à qua originantur cætera requisita ad talē rem; atqui talis actus est essentia rei: ergo actus præcipuus cuiuscumque rei, quo posito ponuntur cætera requisita ad talem rem, est essentia illius rei.

110.

Contra 2.

Contra secundo, & simul probatur secundo cōsequentia suprā posita: quia visio beata est actus præcipuus beatitudinis formalis, quo posito amor beatificus sequitur necessariō; in sola visio ne iuxta Ill. God. consistit essentialiter beatitudo formalis; sed iuxta solutionē Ill. God. electio efficax ad gloriā est actus præcipuus, quo posito decretum executivum sequitur necessariō: ergo in ipsa sola consistit essentialiter prædestinatio.

111.

Contra 3.

Contra tertio: prædestinatio essentialiter non consistit in actu immediatiori in ratione coniunctionis cum voluto: ergo ruit solutio Ill. God. Probatur antecedens: actus immediatior in ratione coniunctionis cum voluto est ipsa affectio voliti; sed prædestinatio non consistit essentialiter in affectio- ne voliti: ergo prædestinatio essentialiter non consistit in actu immediatiori in ratione coniunctionis cū voluto. Maior, & consequentia tenent. Minor claret; alioquin prædestinatio non cōsisteret in decreto executivo, nec intentivo, sed in executione externa, qua in tempore consequitur gloria, quod apud omnes est falsum. Nec impugnatio solutionis Ill. God. est responsio ad fundamentum, quod pro decreto executivo adducit n. 80.

112.

2. conclusio.

Scotus.

Secunda conclusio: *supposito, quod prædestinatio consistat in duplici actu, consistit perfectiori modo in actu voluntatis.* Hæc est expressa mens Scoti, ut omnibus est manifestum; estque communis, & communissima opinio inter Scotistas recepta, constat que ex dictis in libris de anima, ubi argumenta

Thomistarum probantia: intellectum esse voluntate perfectiorē, solvuntur. De hoc non latius, quia de hoc non agit Ill. Godoy.

§. Ultimus.

Corollaria præcedentis doctrinae.

EX dictis in discursu disp. colligitur 1: providentiā à scientia practica distingui per hoc, quod scientia practica est de fine, & medijs; providentia autē solū de medijs, quatenus ordinantur ad finē, in quo convenit Ill. God. n. 68. Cæterū ultra hoc distinguuntur in eo, quod scientia practica est actus solius intellectus; providentia verò, ex æquo dicit actū intellectus, & voluntatis, vel actū intellectus in obliquo, & actum voluntatis in recto, ut contra Ill. Godoy manet probatum.

113.

1. corollarium.

Secundo colligitur: prudentiam ab arte distingui. In hoc corollario convenit etiā Ill. God. n. 68; discordamus tamen in assignando rationes distinctionis. Ill. God. asserit: distingui in hoc, quod perfectio artis consistit in iudicando; perfectio autē prudentiæ in imperando consistit, quia imperiū in actu intellectus collocat, cuius falsitatem ostendimus disput. anteced. Distinguntur, quia prudentia ex Arist. 6. Ethic. est recta ratio agibilium circa ea, quæ sunt bona hominis, atque mala; ars verò est recta ratio factibilium, vel agibilium; ex quorū diffinitionibus duplex distinctio deducitur. Prima est: quod ars est recta ratio factibilium, id est illorū, quæ procedunt ab agente in extraneā materiā, v.g. scamni, domus &c; prudentia autē est ratio agibilium, quæ sunt actus non progredientes extra agentē, sed perficientes ipsū. Secunda distinctio est: nam prudentia est ratio agibilium circa bona opera hominis; ars autem, licet sit ratio agibilium, est circa opera artis.

114.

2. Corollarium.

Prudentia diffinitur.

Ars diffinitur.

Ultra differentias deductas ex diffinitionibus prudentiæ, & artis, differentur prudentia, & ars per hoc: quod ars non est virtus, nisi latissimo modo, quatenus, scilicet, dirigit ad opus rec-

115.

Ars non est virtus

Prudentia est virtus, & qualis. Ars ad intellectum atinet. Prudentia ad intellectum, & voluntatem.

116. 3. corollarium. 4. corollarium.

tū secundū artē, ut docuit D. Thomas 1. 2. quæst. 57. artic. 3. prudentia verò est virtus propriissimè, tum intellectua- lis ex arist. 6. Ethic. tum, moralis, ut cū ipso docent omnes Theologi, & dictū manet n. 90. Ex quo alia differentia deducitur inter artem, & prudentiam, scilicet, quod ars est habitus, vel actus intellectus, ut habet Ill. God. n. 16. cū D. Thoma quæst. 5. de veritate artic. 1. ad 9; prudentia verò ad intellectum, & voluntatem pertinet, ut constat ex dictis num. 94. & 95.

Tertio colligit Ill. God. n. 70: providentiā Divinā non esse idē, ac lex æterna Dei, quod inter suos disputat, & contra suos probat. Sibi habeant. Colligit quarto n. 75: providentiā distinguā

Divinis Idæis, quod disputat, supponendo, quod providentia est actus intellectus, cuius falsitas constat ex dictis, & supponendo, quod Idæa est aliquid increarū, quod impugnātū manet disp. 43. per totā. Denique n. 78. infert contra Suarez, quod si prædestinatio in actu voluntatis consistit, constituenda non est in omnibus actibus voluntatis Divinæ à primo decreto intentivo finis usque ad executivū, quod ibi probat, & à nobis probatum est n. 100. Et hæc de ista disputatione applicanda litteræ Magistri in 1. dist. 39. §. 4. ad illa verba: Providentiam ergo & curam &c. & distinct. 40. §. ultimo, ad illa verba: Cumque prædestinatio sit gratiæ preparatio &c.

DISPUTATIO

SEXAGESIMA PRIMA.

Quo modo prædestinatio ad providentiam comparetur, & qualiter distingatur ab illa?

§. I.

Prima pars disputationis resolvitur.

Num. 1. Explicatur quæsitum.

DVO in hac disputatione breviter investiganda proponit Ill. God. & eadē nos investiganda proponimus. Prmū est: an prædestinatio comparetur cum providentiā tanquā pars subiectiva, idest, ut inferius essentialē, ita ut providentia in providentiā naturalē, supernaturalē, in efficacem reprobationē, & prædestinationē hominum, & Angelorum, & Christi prædestinationē, quasi essentialiter dividatur, vel solū sit pars illius obiectiva, hoc est, connotans peculiare obiectū, sub objecto providentiæ in tota sua latitudine contentū partialiter. Secundū, quod inquirimus, est: an prædestinatio à providentiā differat per hoc, quod non solum ordinis, sed etiam eventus infallibilitate potiat, providentia autem solius ordinis pe-

tat infallibilitatem.

Hæc autē nequeunt claritate resolvī, nisi prius sciatur, quid sit providentia? ideoque illius diffinitionē declarare, ut dubia proposita decendantur, omninō necessariū est. Scotus itaque in 1. dist. 46. §. ad 1. has insinuat providentiæ diffinitiones: providentia est ordinatio mediorū in finē: est conductio rerū per media in finē: est cura de conducendis creaturis per media congrua in suos fines; quarum bonitas ex regulis rectæ diffinitionis cognoscitur. Ex illis infertur primò: ad providentiā requiri actum aliquē intellectus, & actū voluntatis, nā ut quis ordinet aliquid, ut consequatur finē, debet cognoscere rem, & debet illam velle. Secundo: providentiā esse quasi partē, vel speciem prudentiæ, quia ut ait Arist. in

2. Quid sit providentia declaratur.

In quo es-
senti-
ali-
ter con-
sistat pro-
videntia.

*Ethicis: prudentia est cognitio, & ordi-
natio recta mediorum ad finem; & provi-
dentia aliquomodo hac cognitio, &
ordinatio est. Tertio: providentia so-
lū esse posse in agentibus per intellec-
tū, & voluntatē non habentibus impe-
dimentū, ut vltim harum potentiarum
exerceant; quare in infantibus, & dor-
mientibus, in quibus non est vltus ra-
tionis, neque providentia admittitur;
qui actus intellectus, & voluntatis an-
sint in recto necessarij ad providentiā,
& an formaliter, & in recto consistat
in actu voluntatis, vel intellectus, cōs-
tat ex dictis disput. antecel. Quotu-
plex autē sit providentia, & quæ aetur
in Deo, in authoribus videndū relin-
quo, quia de his nihil egit Ill. God.*

3. Deindē scire oportet, quid sit rem
aliquā esse partē obiectivā alterius, &
quid sit esse partē subiectivā? hoc au-
tem est etiā omnino necessariū, pro re-
solutione primæ partis disputationis.
Esse itaque aliquā rem partē obiecti-
vā alterius est, quod obiectū illius sit
pars obiecti alterius, & hoc modo trac-
tatus de prædicabilibus est pars obiec-
tiva Logicæ; & tractatus de Cælo est
pars obiectiva Philosophiæ naturalis,
quia cū huius obiecti sit ens naturale
in sua latitudine, tractatus de Cælo
agit de quoddam particulari naturali
sub ente naturali communi contento.
In hoc omnes conveniunt authores.

4. Dissentiunt tamen in declarando
quid sit, esse partē subiectivā. Aliqui
enim aiunt: rem aliquā esse partē sub-
iectivā alterius, nihil aliud esse quā es-
se inferiorē respectu illius, ita ut ab in-
feriori ad superius valeat consequen-
tia affirmativē; non verò ē contra, &
hoc sive inferus sit species cōtenta sub
genere, sive non. Alij dicunt: quod rē
aliquā esse partē subiectivā alterius,
ita est, esse inferiorē respectu illius, ut
inferior sit species contenta sub supe-
riori, tanquā in genere, & hoc modo
homo est pars subiectiva animalis, quia
homo est species, & animal genus. Hinc
orta est contraversia circa primā par-
tē disputationis, in qua duplex opposi-

ta sententia refertur ab Ill. God. n.
2. & 3. est tamen meo videri merē de
nomine quæstio; claritatis autem gra-
tia a nobis resolveretur per sequentes
conclusiones.

Prima conclusio: prædestinatio com-
paratur ad providentiā, ut pars obiec-
tiva illius. In hac conclusione conve-
nit Ill. God. n. 4, cum omnibus Theo-
logis, & probatur: obiectū per prædes-
tinationē attractū est gloria prædes-
tinatio intentia, ut finis qui, & auxilia su-
pernaturalia, ut media ad gloriā con-
sequendā; sed obiectū attractū per pro-
videntiā est quilibet finis a Deo inten-
tus, & media, quibus prædictus finis
consequatur: ergo obiectū prædestina-
tionis est pars obiecti providentiæ: er-
go prædestinatio comparatur ad pro-
videntiā, ut pars obiectiva illius. De-
claratur hac ratio: obiectū prædes-
tinationis est pars obiecti providentiæ:
ergo prædestinatio cōparatur ad pro-
videntiā, ut pars obiectiva illius. Pro-
batur antecedens: providentia habet
pro obiecto dispositionē mediorū ad
finē; prædestinatio autem dispositionē
mediorū supernaturaliū ad finē super-
naturalē; sed dispositio mediorū super-
naturaliū ad finē supernaturalem est
pars dispositionis mediorū ad finem:
ergo obiectum prædestinationis est
pars obiecti providentiæ.

Confirmatur: idē tractatus de Cælo
est pars obiectiva Philosophiæ natu-
ralis, quia tractatus de Cælo agit
de ente quoddā naturali particulari
contento sub ente naturali in commu-
ni, quod est obiectū Philosophiæ na-
turalis; sed prædestinatio est dispositio
mediorū quorundā particularium ad
quēdā finē particulare, contenta sub
dispositione mediorū in communi ad
finē in communi: ergo prædestinatio
est pars obiectiva providentiæ. For-
metur etiam paritas tractatus de præ-
dicabilibus posita num. 3.

Secunda conclusio: prædestinatio
comparatur ad providentiā, ut pars sub-
iectiva illius, si pars subiectiva summa-
tur pro inferiori respectu superioris ab-

5.
I. conclusio

Probat.
conclusio.

Declaratur
hæc
ratio.

6.
Confirmatur.

7.
2. conclusio.

solutè; non verò si sumatur pro parte subiectiva præse accepta, quæ est species contenta sub genere. Hæc conclusio habet duas partes, quarum prima ab Ill. God. expressè non traditur, videtur tamen illam supponere n. 5. nec illam negare valet, ut claret ex illius probatione. Secunda verò pars docetur ab Ill. God. n. cit; sed licet in conclusione conveniamus, in ratione tamen dissentimus, & (ni fallor) in ratione ab Ill. Godoy adducta inconsequentiam inspicio, quam ostendemus infra.

8.
Probat.
conclusio
quoad 1.
partem.

Conclusio autem quoad primam partem probatur: illud est pars subiectiva alicuius, sumpta parte subiectiva pro inferiori respectu superioris absolute, quod est inferius respectu illius, & à quo valet consequentia affirmativè, & non è contra; sed prædestinatio est quid inferius respectu providentiæ, valetque consequentia affirmativè de prædestinatione ad providentiā; non verò è contra, quia omnis prædestinatio est providentia; non tamen omnis providentia est prædestinatio, ut ex eorū claret diffinitionibus: ergo prædestinatio comparatur ad providentiam, ut pars subiectiva illius, si pars subiectiva sumatur pro inferiori respectu superioris absolute.

9.
2. pars
probat. 1.

Secunda pars conclusionis probatur primo: prædestinatio non est species providentiæ: ergo prædestinatio non comparatur ad providentiā, ut pars subiectiva illius, sumpta parte subiectiva pro specie contenta sub genere. Probatur antecedens: divisio providentiæ in naturalē, & supernaturalem non est divisio generis in species, sed prædestinatio est supernaturalis providentia: ergo prædestinatio non est species providentiæ. Probatur maior: ad divisionem generis in species ultra hoc, quod divisum sit univocū, & quod differentia sint intrinsicæ, requiritur necessariò, quod prædictæ differentia sint formales, & non materiales; sed differentia, quibus providentia in cōmuni contrahitur ad esse providentiæ naturalis, & supernaturalis, & si sint in

trinsicæ; non tamen sunt formales: ergo divisio providentiæ in naturalē, & supernaturalem non est divisio generis in species. Minor est certa: quia licet prædictæ differentia sumantur ex obiectis; non tamen ex obiectis formalibus, sed ex materialibus.

Maiores autem probatur: ideò divisio corporis per *animatū*, & *inanimatū* est divisio generis in species, quia *animatū*, & *inanimatū* sunt differentia non solū intrinsicæ, sed etiā formales; & ideò divisio corporis per *corruptibile*, & *incorruptibile* non est divisio generis in species, quia etsi *corruptibile*, & *incorruptibile* sint differentia intrinsicæ; non tamen sunt formales, sed materiales: ergo ad divisionem generis in species ultra hoc, quod divisum sit univocū, & quod differentia sint intrinsicæ, requiritur necessariò, quod prædictæ differentia sint formales, & non materiales. Antecedens est certū, solūque poterat esse difficultas in supposito illius; suppositū autem est verū, quia verū est, quod divisio corporis per *animatū*, & *inanimatū* sit divisio generis in species; ponitur namque talis divisio in arbore prædicamentali substantia; deindeque verū est, quod divisio corporis per *corruptibile*, & *incorruptibile* non sit divisio generis in species; alioquin hæc divisio in arbore prædicamentali deberet collocari, quod non contingit. Verum igitur est antecedens, quo stante certa est consequentia, & consequenter nostra conclusio.

Probatur 2. destruendo fundamentū contrariorum: prædestinatio non distinguitur attributaliter à providentia: ergo non est pars subiectiva illius, sumpta parte subiectiva præse accepta, quæ est species contenta sub genere. Consequentia est legitima; nam ideò ad versarij substinēt, prædestinationem esse partem subiectivā providentiæ, sumpta parte subiectiva pro specie cōtēta sub genere, quia tenent, prædestinationem distingui attributaliter à providentia. Antecedens verò probatū manet tom. I. disp. 5. n. 506. & d. 27. n. 3. & seqq.

10.
Probat.
maior.

11.
Probat. 2

12.

Ill. God, & si nobiscū in hac secunda parte conclusionis conveniat, simulque in eo, quod prædestinatio non sit attributaliter distincta à providentia; in horū probatione duplicē (meo videri inconsequentia cōmittit. Vtraque est declaranda, referendo ad litteram vtriusque probationem. Ratio itaque, quæ n. 5. probat: prædestinationē non esse partem subiectivā providentiæ, si de parte subiectiva præse accepta loquatur, quæ est species contenta sub genere, est hæc: vt aliquid sub alio continetur, tanquā species sub genere, debet esse ex genere, & differentia cōpositū; sed ista compositio Dei simplicitati repugnat: ergo prædestinatio esse nequit pars subiectiva providentiæ, tamquam species contenta sub genere.

13.
Ostenditur 1. inconsequentia Ill. Godoy.

Nunc ad illius inconsequentia. Si prædestinatio virtualiter attributaliter distingueretur à providentia, prædestinatio esset pars subiectiva providentiæ Divinæ, tanquā species cōtenta sub genere; sed ex hoc non sequitur cōpositio Divinæ simplicitati repugnans: ergo vt aliquid sub alio continetur tanquā species sub genere, non debet esse ex genere, & differentia cōpositū. Consequentia est contradictoriē opposita maiori Ill. God. Maior est certa 1: quia est opinio contrariorum, quā refert Ill. God. n. 2, quæ supposita prædicta distinctione est vera. Secundo: quia vt neget Ill. God. prædestinationē esse partē subiectivā providentiæ, tanquā species contenta sub genere, negat n. 3. distinctionē prædictā, ex cuius negatione consequenter negat, prædestinationē esse talē partem subiectivā, ideòque n. 6. & seqq. probat indistinctionē virtualē attributalē inter prædestinationem, & providentiā.

14.
Minor probatur

Minor verò probatur: si providentia Divina divideretur in varias providentias, tanquā in distincta attributa, prædestinatio esset pars subiectiva providentiæ Divinæ, tanquā species contenta sub genere; sed ex hoc non sequitur compositio Divinæ simplicitati repugnans: ergo ex eo, quod prædes-

tinatio esset pars subiectiva providentiæ Divinæ, tanquam species contenta sub genere, non sequitur cōpositio Divinæ simplicitati repugnans. Probat minor: ex hac propositione ab Ill. Godoy concessa: *si providentia Divina divideretur in varias providentias, tanquā in distincta attributa, prædestinatio esset pars subiectiva providentiæ Divinæ, tanquā species contenta sub genere*, hæc propositio necessario infertur: si Divina cognitio divideretur in varias cognitiones, scilicet, luminis principiorū, & scientiæ, tanquā in distincta attributa; cognitio luminis principiorū esset pars subiectiva cognitionis Divinæ, tanquā species contenta sub genere; atqui hoc concedit Ill. God. rom. 1. disp. 27. quin sequitur cōpositio Divinæ simplicitati repugnans: ergo ex eo, quod prædestinatio esset pars subiectiva providentiæ Divinæ, tanquā species cōtenta sub genere, nō sequitur cōpositio Divinæ simplicitati repugnans.

Declaratur magis prædicta inconsequentia: si prædestinatio ab alijs providentiæ partibus distingueretur essentialiter, prædestinatio esset pars subiectiva providentiæ, tanquā species cōtenta sub genere; sed cognitio luminis principiorū distinguitur essentialiter ab alia parte cognitionis Divinæ, scilicet, à cognitione scientifica: ergo cognitio luminis principiorū est pars subiectiva cognitionis Divinæ, tanquā species contenta sub genere. Maior est Ill. God. in præf. n. 3. Minor est sententia illius rom. 1. d. 27. Consequentia est legitima. Infero nunc contra ipsū: ergo datur in Deo compositio ex genere, & differentia, quod repugnat Divinæ simplicitati, vt docet D. Thomas ab Ill. God. cit. Probatur hæc consequentia: si prædestinatio esset pars subiectiva providentiæ Divinæ, tanquam species contenta sub genere, Deus esset compositus ex genere, & differentia iuxta Ill. God. n. 5. sed iuxta ipsū d. 27. cit. cognitio luminis principiorū est pars subiectiva cognitionis Divinæ, tanquā species cōtenta sub genere: ergo datur

15.
Declaratur prædicta inconsequentia.

16.

in Deo cōpositio ex genere, & differentia, quod repugnat Divinæ simplicitati. Manet ergo clara inconsequentia Ill. God: nā ex ab ipso dictis *tom. 1. d. 27. cū traditis in presenti n. 3.* debet necessariō concedere: cognitionem luminis principiorū esse partē subiectivā cognitionis Divinæ, tanquā species contenta subgenere, vt claret ex dictis, & amplius manifestatur: nā cognitio luminis principiorū est quid inferius ad cognitionē Divinā, & essentialitē distincta iuxta ipsū ab alia parte cognitionis Divinæ, scilicet, à cognitione scientifica, quod præcissè si haberet prædestinatio respectu providentiæ, esset pars subiectiva illius, tanquā species subgenere, vt tenet Ill. God; at qui hoc ibi defendit Ill. God. absque imperfectione cōpositionis ex genere, & differentia: ergo cū hanc imperfectionem in præsentī statuatur, ex eo, quod prædestinatio sit pars subiectiva providentiæ Divinæ, tanquā species contenta subgenere, inconsequentē procedit. Vndē vel ibi negare teneretur distinctionē virtualem luminis principiorū ab scientia, vel hic fateri teneretur non dari in Deo cōpositionē ex genere, & differentia, ex eo, quod prædestinatio sit pars subiectiva providentiæ Divinæ, tanquā species cōtenta subgenere. Ecce (ni fallor) primā inconsequentia Ill. God. Ad secundā pergo.

17.

Ill. God. *n. 6.* indistinctionem virtualem attributalem inter prædestinationem, & providentiā sic probat: perfectionibus Divinis debemus concedere maiorem unitatem possibilem; at in providentia, prout ad omnia sua obiecta se extendit, possibile est unitas, non solū realem, aut formalem, sed etiam virtualem distinctionem excludens: ergo hæc unitas debet illi concedi; & consequenter inter prædestinationem, & alias providentiæ partes virtualis distinctio non erit; ex quo ulterius evidentē colligitur, partem subiectivā Divinæ providentiæ nullatenus esse. Hæc Ill. God. Nunc autem ad illius inconsequentiam.

Divinis perfectionibus debemus cōcedere maiore unitatē possibilem; sed possibile est unitas excludens realem, formalem, & virtuale distinctionē: ergo hæc unitas debet concedi perfectionibus Divinis. Atqui Divina attributa sunt perfectiones Divinæ: ergo illis debet cōcedi unitas excludens distinctionē realem, formalem, & virtualem: Tunc sic, sed hoc est contra Ill. God. *tom. 1. disp. 5. per totā*: ergo falsū est, quod Divinis perfectionibus debeamus concedere maiore unitatē. Syllogismus est Ill. God. *in præf. cit. n. 6.* Prima susumptā est evidens. Consequentia est legitima, & ipsius Ill. God. *cit.* Secunda susumptā, quæ contradictoriē opponitur huic consequentiæ, est etiā Ill. God. *tom. 1. d. 5. n. 14. & tom. 3. d. 75. an. 3*: ergo incōsequenter procedit.

Declaratur amplius hæc incōsequentia: Ill. God. *in 1. p. d. 5. & 75. cit.* statuit, vt verā propositionē, quā vt veram statuit in præsentī, scilicet, *perfectionibus Divinis debemus concedere maiore unitatē possibilem.* Ex veritate autem huius propositionis deducit in præsentī indistinctionē virtuale inter prædestinationē, & providentiā, & stante veritate eiusdē propositionis fatetur *disputationibus citatis* distinctionem virtuale: ergo sibi contradicit, vt porē cū principio, ex quo in præsentī deducit virtuale indistinctionem inter Divinas perfectiones, cōiungit inter perfectiones Divinas distinctionē virtuale. Ecce (ni fallor) secundā inconsequentia Ill. God, quæ clarius apparebit attendendo ad dicta *tom. 1. d. 5. n. 206. & 418.* Vndē ratione fundamenti ab ipso adducti, vel negare teneretur distinctionem virtuale inter omnes Divinas perfectiones, quod est contra ipsū citatum *disp. 5. 27. & 75.* vel negare teneretur in præsentī virtuale indistinctionem inter prædestinationem, & providentiā.

Dices tamen pro Ill. God. ad salvandā hanc secundā incōsequentia: quod licet Divinis perfectionibus concedere debeamus maiore unitatē possibilem

18.

Ostenditur 2. inconsequentia Ill. God.

19.

Declaratur amplius prædicta inconsequentia.

20.

Dices pro Ill. God.

Respondeo

est tamen discrimen inter perfectiones Divinas; nã inter attributa non est possibilis indistinctio virtualis; bene verò inter prædestinationem, & providentiã. Optimè. Sed hoc idem est, quod nos asserimus pro formali distinctione, scilicet, quod non est possibilis formalis indistinctio inter Divina attributa. Si ergo hæc solutio pro formali distinctione illi non satisfacit, cur satis faciet ipsi eadem solutio pro virtuali distinctione? Et ut hoc clarius appareat.

21.

*Reijci-
tur 1.*

Reijcitur 1. solutio arguendo in ipsũ eodem argumento, quo ipse arguit in nos: summa unitas excludit omnem distinctionem; sed Deus est summe vnus: ergo excludit omnem distinctionem: ergo etiã virtualẽ: ergo non datur virtualis distinctio inter Divina attributa. Syllogismus, ex quo deductæ sunt aliæ consequentiæ contra ipsũ, est idẽ, quo ipse arguit in nos *tom. 1. disp. 5. n. 14.* & *tom. 3. disp. 75. n. 33.* & ex quo deducit alias consequentiãs cõtra distinctionem formalem. Vel ergo valida est responsio à nobis datã pro distinctione formali, vel invalida est solutio Ill. Godoy pro virtuali distinctione; cum vtraque sit eadem.

22.

*Reijci-
tur 2.*

Reijcitur secundo: ex hoc principio, quod Deo debeamus concedere maiorem unitatẽ possibilem, nos cogere vult Ill. God. ad concedendã in distinctionẽ formalem inter attributa Divina: ergo ex eodem principio cogitur ipse ad concedendã inter Divina attributa virtualem indistinctionem. Probatur consequentia: ideo ex principio suprà dicto nos vult cogere Ill. God. ad concedendã indistinctionem formale inter Divina attributa, quia formalis indistinctio est maior unitas, & possibilis, ut ipse fatetur in præsentĩ *n. 6.* ergo ex eodem principio cogitur ipse ad concedendã inter Divina attributa indistinctionem virtualem. Plures alias poterã efformare rationes ad firmandã prædictã inconsequentia Ill. God. sed tradita sufficiant, notando semper, quod quælibet ratio ex hoc

fundamento ab Ill. God. deducta, & deducibilis contra formale distinctionem, æque, & sine vlllo discrimine urget ipsũ contra virtualem distinctionem, & consequenter contra inconsequentiam suprà dictam.

Ill. God. adducit aliqua argumenta contra secundã partẽ nostræ conclusio- nis, quæ omitto. Primo: quia militant etiã contra ipsũ, ut potè nobiscũ in cõ- clusione convenientem. Secundo: quia prædicta argumenta, si aliquã vim habent, est in sua duntaxat doctrina, ut legenti apparebit. Argumenta verò quæ contra nos militare possunt, facillime solvuntur per primam partem conclusionis prædictæ.

S. II.

*Circa secundã partem prima difficul-
tas resolvitur.*

Circa 2. quod in hac disputatione examinandum proposuimus, per quid, scilicet, prædestinatio à providẽtia sub conceptu cõmuni providentiæ distinguatur: aliqua discrimina in dubitata sunt apud omnes auctores. Primũ est: quod subiectũ ex vi prædestinatio- nis ordinandũ ad finem, solũ est creatura rationalis, providentiæ autẽ sub- iectũ est omnis creatura; eo, quod illa respicit supernaturalem beatitudinẽ, cuius sola rationalis creatura est capax; hæc verò respicit quoscũque effec- tus ab omnipotentia productos, quo- rum aliæ creaturæ sunt capaces.

Secundum est: quod prædestinatio respicit finẽ superexcedentẽ facultatẽ rationalis creaturæ; providentiã autẽ finis superexcedentiã nõ petit, sed cir- ca quẽlibet finẽ, siyẽ naturalẽ, siyẽ su- pernaturale versatur, media ad illũ or- dinãdo, quod docuit D. Thom. in præf. art. secunturque cõmunitè Theologi, & cõstat ex cõmuni usu loquẽdi nemo enim prædestinari dicitur, nisi ad finẽ naturæ in debitũ, & illius facultatẽ ex- cedentẽ; constat etiã ex diffinitionibus de prædestinatione traditis ab Aug. & Scoto, scilicet, prædestinatio est preparatio gratiæ in presenti,

23.

24.

*Discrimi-
na indu-
bitata in
ter præ-
destina-
tionẽ, &
providen-
tiam de-
claratur.*

Primum

25.

Secundũ.

August.

Scotus.

Et gloria in futuro: & alibi, prædestinatio est præscientia, & præparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicumque liberantur. Ab Scoto autem in 1. dist. 40. q. unica, sic diffinitur: *prædestinatio est efficax electio creaturæ rationalis ad gratiā, & gloriā.* Ex quibus manifeste colligitur: prædestinationē inspicere pro fine gloriā supernaturalē; providentiā autē ad quoscūque effectus Divinæ omnipotentia se extendit, inter quos alij sunt naturales, alij ad supernaturalem ordinem spectant.

26. Prima difficultas proponitur, & resolvitur.

Prima ergo difficultas est: an prædestinatio differat à providentiā per hoc, quod illa non supponat subiectū, quod per prædestinationē ad finē dirigitur; providentiā autem subiectū, cui præparantur media, supponat? Hanc difficultatē proponit Ill. God. contra Suarez, illamque negativē resolvit, cuius fundamēta tradit n. 29. & seqq. quæ optimē, & efficaciter convincunt: nullā, esse differentiā inter prædestinationē, & providentiā quoad suppositionē sui subiecti. Huic oppinioni adhæreo, & quia ab Ill. God. in hoc non dissentio, ad secundam difficultatem progredior.

§. III.

Secunda difficultas resolvitur.

27. Difficultas 2. aperitur.

Secunda difficultas est: an prædestinatio distinguatur à providentiā per hoc, quod prædestinatio est infallibilis, non solū quoad ordinē mediōrum in finē, sed etiā quoad actualē assecutionē finis, providentiā autem solū perat infallibilitatē quoad ordinē mediōrum, non verò quoad finis actualē assecutionē, Circa quod omnes disputantes in duobus conveniūt. Primo: in eo, quod prædestinatio utraque gaudet infallibilitate, abstrahendo, an sit infallibilitas ex vi intrinsecā mediōrum gratiæ, an ex præscientiā cōditionata. Secundo conveniunt in eo, quod omnis providentiā Dei habet anexā consecutionē infallibilē alicuius finis: in omni enim providentiā Deus suā bo-

nitatē, & alia attributa manifestat; manifestatio autē attributorū Dei est finis ultimus à Divina providentiā inspectus.

Dissensio igitur est quoad infallibilitatē assecutionis finis particularis, an scilicet, sit de conceptu prædestinationis; non autē de ratione providentiæ. Prima sententia negat, hoc discrimen inter prædestinationē, & providentiā versari eo, quod existimat, de conceptu providentiæ ut sic esse assequi infallibilitē quemcūque finē, ad quē ordinat media. Sic authores relati ab Ill. God. n. 34. Secunda sententia est affirmativa, pro qua plures citat Ill. God. n. cit. ipsamque tuetur, & probat num. 35. Tertia sententia est antithetica, quam pro conclusione statuemus, & ante cuius declarationem.

Supponendū est, quod suprà diximus d. 52. in Deo nostro modo intelligendi cum fundamento in re duas esse volūtates, quibus aliquē finē intendit, & ordinat. Una est, quæ vocatur antecedens. Altera quæ vocatur cōsequēs. Et quāvis à diversis diversimodē istæ volūtates explicari soleant; omnes tamen Theologi conveniunt: volūtatē Dei antecedentē esse inefficacē, & non semper impleri; volūtatē verò consequentē esse efficacē, & sēper ad impleri.

Iterū supponendū est, quod d. præc. docuimus, nēpē, providentiā Dei includere actū volūtatē Divinæ; nam vel consistit essentialitē in duplici actū, scilicet, intellectus, & volūtatē, & sic volūtatē actū includit; vel essentialitē consistit in unico actū, & in hoc casu in actū volūtatē essentialitē cōsistit. Vndē consequentē supponendū est: duplicē esse in Deo providentiā cōrespondentem duplici volūtati. Vnā inefficacem, quæ non consequitur finē intentū, & est quæ includit volūtatē antecedentē. Alterā efficacē, & quæ semper assequitur finem intentum, & est, quæ volūtatē consequentem includit. His ergo suppositis. Sit.

Conclusio: *de conceptu providentiæ est assequi, & non assequi infallibilitē finem intentū, consequentēque quoad*

28.

1. sententia est negativa.

2. est affirmativa.

3. est antithetica.

29.

Suppono 1.

30.

Suppono 2.

31.

Conclusio.

infallibilitatē affecutionis finis particularis providentia distinguitur, & non distinguitur à prædestinatione. Hæc conclusio est tūc rationabilior, habetque in doctrina Scoti valida fundamenta, ex quibus deducitur, & ultra alia sufficiat doctrina tradita n. 29. & 30. ipsa namque est, qua conclusio nostra defendenda est.

32

Fabet D.
Thomas
uni parti
conclusionis
anti-
thesica.

Habet etiā conclusio patrociniū magnū in D. Thomā, qui varijs in locis prædictā distinctionē inter providentiā, & prædestinationē affirmat, & negat. Affirmat itaque Doctor Angelicus quæst. 6. de veritate artic. 1. his verbis: differt etiā alio modo, in qualibet enim ordinatione ad finem, est duo considerare, scilicet, ipsum ordinē, & exitum, vel eventum ordinis: non enim omnia, quæ ad finē ordinantur, finē consecutur: providentia ergo ordinē in finē respicit tantum. Unde per Dei providentiā omnes homines ad beatitudinē ordinantur, sed prædestinatio respicit etiā exitum, vel eventū ordinis, unde non est nisi eorum, qui gloriā consequuntur. Id ipsum docuit D. Thomas in 1. dist. 40. quæst. 1. artic. 2. in corpore, & ibi ad Anibaldū quæst. unica artic. 1. ergo ex mente D. Thomæ de conceptu providentiæ non est infallibilitas evētus, seu finis, bene tamen de conceptu prædestinationis.

33.

Alteri
partipræ
dictæ con-
clusionis
fabet D.
Thomas.

Negat tamen idem Angelus 1. p. q. 22. artic. 2. ad 1. vbi docet: nullā rem posse subterfugere ordinē Divinæ providentiæ, quamvis possit subterfugere ordines particulariū causarum. Et art. 4. ad 2. ait: non solū infallibilē esse, ut eveniat, quidquid Divina providentia disponit, sed etiam ut eveniat eo modo, quo Deus disponit. Idem docet quæst. 116. artic. 3. & clarius 3. contra Gentes cap. 94. vbi dicit: hanc conditionalē esse veram: si Deus aliquid providet, illud erit, quæ consequentia non esset bona, nec prædicta propositio esset vera, si providentia non esset efficax.

34.

Virique
parti con-
clusionis

Ecce D. Thomā asserentē: quod de conceptu providentiæ non est assequi infallibilitē finē intentū, consequentēque providentia à prædestinatione

distinguitur quoad infallibilitatē affecutionis finis particularis. Ecce etiā D. Thomā negantē, quod de conceptu providentiæ non sit, assequi infallibilitē finē intentum, & consequentē, quod providentia non distinguatur à prædestinatione quoad infallibilitatē affecutionis finis particularis. Hæc itaque, quæ contradictio prima fronte videtur, nostra cōclusionē concordatur, in concordiaque venit duplex sententia cōtradictoriē opposita relata n. 28.

Conclusio denique nostra, sicut omnis antithetica conclusio, probatione positiva non gaudet, solumque valet probari negativē, id est, per solutionē argumentorum; hocque fit asserendo: providentiā assequi infallibilitē finē intentum, & simul hoc negando, consequentēque affirmatur, simulque negatur, providentiā distingui à prædestinatione quoad infallibilitatem affecutionis finis particularis, quæ est nostra conclusio. Solvamus ergo.

§. IV.

Solvuntur argumenta pro sententia negativa.

Arguitur 1. ex D. Thomā quæst. 22. artic. 2. ad 1. vbi ait: nullā rem posse subterfugere ordinem Divinæ providentiæ, quamvis possit subterfugere ordines particularium causarum: ergo providentia Divina habet anexam affecutionem effectus, vel finis. Respondeo negando consequens; quia ex antecedenti non sequitur; ibi enim D. Thomas non loquitur de efficacia, vel inefficacia providentiæ; sed solum docet, nullum effectū creatum posse efugere ordinem Divinæ providentiæ, sicut nec omnipotentia illius efficientiā, quod verissimū est; nam quidquid fit, causatur à Deo per omnipotentiam, ut exequentem, & per providentiam, ut ordinantē; cū ordinatio providentiæ efficientiā omnipotentia adæquet; eo, quod omne à Deo ordinatē fiat.

Et quando D. Thom. loqueretur de efficacia providentiæ Divinæ, respondeo 2. explicando antecedens: nulla

fabet. An-
gelicus
Doctor.

35.

Probatur
nostra cō-
clusio.

36.

Argui-
tur 1. ex
D. Thom

Respondeo
1.

37.

Respondeo
2.

res potest subterfugere ordinē providentiæ Divinæ, includentis voluntatē consequentem, seu efficacē concedo antecedens; providentiæ includentis voluntatem antecedentem, seu inefficacem nego antecedens, & distinguo consequens: ergo providentia Divina includens voluntatem consequentem, & efficacē habet anexā consecutionē effectus, vel finis concedo consequentiā, includens voluntatem antecedentem, seu inefficacem nego consequentiā. Alijs terminis distinguo antecedens: nulla res potest subterfugere ordinem providentiæ Divinæ efficacis concedo antecedens; providentiæ Divinæ inefficacis nego antecedens, & eadem distinctione distinguo consequens. Solutio claret ex dictis n. 30, & quacumque solutione utrunque simul salvatur, consequenterque antithetica conclusio firma manet.

38. *Arguitur 2. ex eodem D. Thom. q. 22. artic. 4. ad 1. ubi ait: in hoc est immobilis Divinæ providentiæ ordo, quod ea, quæ ab ipso providentur, cuncta eveniunt eo modo, quo ipse providet, sive necessario, sive contingentèr. Et solut. ad 3. quod Divina providentia non deficit à suo effectu, nec à modo eveniendi, quæ providit. Et 3. cōtra Gentes cap. 94. docet ordinē Divinæ providentiæ immutari non posse, & providentiam non posse à suo effectu cassari: ergo iuxta D. Thomam de conceptu providentiæ est infallibilitas, non solius ordinis mediōrū in finem, sed etiā eventus, & finis assecutionis. Respondeo explicando D. Thomā duplici distinctione data n. antecedenti, & in hac explanatione convenit Ill. God. n. 48.*

39. *Arguitur 3. summo gradu perfectionis existit; sed ad perfectissimā providentiā spectat non solum ordinatio mediōrū in finē, sed etiā assecutio finis: ergo hæc est de ratione providentiæ sub cōceptu cōmuni: & consequenter per hoc prædestinatio à providentia distingui nō potest. Respondeo concessa maiori, distinguendo minorem: ad perfectissi-*

mā providentiā incluentem voluntatem consequentem, seu efficacē spectat non solum ordinatio mediōrum in finem, sed etiā assecutio finis concedo minorem; ad perfectissimā providentiā includentem voluntatem inefficacem, seu antecedentem spectat non solum ordinatio mediōrū in finem, sed etiā assecutio finis nego minorem, & consequentiam, & hæc solutio traditur etiam ab Ill. Godoy num. 51.

Dices: sequi ex hac solutione: posse dari providentiā in Deo cum nullius finis assecutione connexā; consequens est contra id, quod includimus: ergo solutio tradita non subsistit. Probatur sequella: providentia per nos tunc solum connectitur assecutioni finis, quando includit voluntatem consequentē finis: ergo si nullius finis voluntatem consequentem includat, cum nullius finis assecutione erit infallibilitèr connexa: at potest omnem finem voluntate solum antecedenti amare, & intendere; cum respectu cuiuscumque finis, & omnium simul libera sit Divina voluntas, ut intendat voluntate antecedenti, aut consequenti: ergo ex solutione tradita sequitur posse dari in Deo providentiam cum nullius finis assecutione connexam.

Respondeo cum Ill. God. n. 53. negando sequelā, ad cuius probationem concessa consequentia, nego minorem sumptā: nam licet Deus absolute sit liber ad intentionem efficacem, aut inefficacem, ex suppositione tamen quod provideat de medijs; cum hæc infallibilitèr constituentur futura ex vi providentiæ, & in illis non possint non relucere, & manifestari Divina attributa; & consequenter ad istius finis assecutionem efficax sit quælibet providentia Divina, consequens sit, quod saltem istius finis voluntatem consequentem supponat: nam providentia necessario supponit voluntatem consequentem illius finis, respectu cuius efficax est.

Arguitur 4: providentia Divina necessario includit voluntatem conse-

40.
Dices.

41.
Respondeo

42.
Arguitur 4.

quen-

quentem cuiuscumque finis, ad quem ordinat media; sed impossibile est, voluntatem consequentem Dei non ad impleri, ut communiter docetur à Theologis cum Angelico, & Subtili Magistro, & nos supposuimus n. 29: ergo impossibile est, quod providentia non habet anexam cuiuscumque finis intentionem: ergo de conceptu providentiæ est assequi infallibiliter finem intentum: ergo providentia non distinguitur à prædestinatione quoad infallibilitatem assecutionis finis particularis: ergo ruit antithetica conclusio: Omnes consequentiæ præter primam legitimè inferuntur. Prima autem ex præmissis deducitur; ex præmissis verò minor est certa. Vndè.

43. *Probat-
tur ma-
ior I.* Maior, in qua est difficultas, probatur primo ex D. Thoma *quest. 22. art. 1. ad 3.* dicente: *providentia præsupponit volitionem finis, nullus enim præcipit de agentis nisi velit finem*; at volitio finis apud D. Thomam significat voluntatem consequentem finis; voluntas enim antecedens, seu inefficax finis non est absolute voluntas, sed quædam veletas: ergo providentia supponit voluntatem consequentem cuiuscumque finis, ad quem ordinat media.

44. *Secundo.* Secundo: voluntas consequens mediorum non potest oriri nisi ex voluntate consequente finis, sicut nec electio efficax nisi ex intentione efficaci finis oriri potest; at omnis providentia divina includit voluntatem consequentem mediorum, cum omnis sit efficax ad ordinem mediorum ad finem, efficacia emendicata à fine, & consequenter voluntatem efficacem mediorum includere debeat, à qua efficaciam directivam participet: ergo etiam includere debet efficacem intentionem omnis finis, ad quem dirigit media.

45. *Tertio.* Tertio: providentia namque necessario includit finis universalis efficacem intentionem, scilicet, ostensionem attributorum Dei: ergo etiam includit necessario cuiuscumque alterius finis efficacem intentionem. Pater consequentia: nam ad finem universalem, & remotum

non conducunt media electa, nisi mediante fine particulari proximo: ergo ut efficacia sint ad finem immediatum, ad immediatum etiam debent efficacia gaudere; & consequenter si immediati finis efficacem intentionem supponunt, etiam erga immediatum illam supponere debent.

Denique: nam Divina voluntas non potest terminari ad finem ut possibile, cum in Deo non sit amor circa possibilia: ergo debet terminari ad finem, ut futurum, dando illi futuritionem: ergo si omnis Divina providentia includit intentionem finis, includet necessario intentionem efficacem, quia efficacia intentionis consistit in eo, quod finem constituat intra lineam futuri.

Respondeo ad argumentum negando maiorem, ad cuius primam probationem distinguo minorem: volitio efficax finis significat voluntatem consequentem concedo minorem; volitio inefficax finis nego minorem; & distinguo consequens: ergo providentia includens volitionem efficacem finis supponit voluntatem consequentem cuiuscumque finis concedo consequentiam; providentia includens voluntatem inefficacem finis nego consequentiam. Nec vim facit probatio imbibita minoris; ipsam namque distinguo: voluntas antecedens, seu inefficax finis, inefficacia orta ex defectu potentie, non est absolute voluntas, sed veletas concedo; voluntas antecedens, seu inefficax, inefficacia orta, non ex defectu potentie, sed ex libertate volentis, non est absolute voluntas, sed veletas nego. Voluntas itaque inefficax, inefficacia orta, non ex defectu potentie, sed ex libertate voluntatis, ut in Divina contingit, est simpliciter, absolute, & perfecte voluntas; vnde absolute, & sine ullo addito inquit Apostolus: Deum velle omnes homines salvos fieri, licet voluntas hæc sit antecedens, & inefficax.

Ad 2. probationem maioris distinguo maiorem: voluntas consequens mediorum efficaciam ad finem concedo maiorem; mediorum tantum sufficientiam nego maiorem; & sub eadem distinctione mi-

46. *Quarto.*

47. *Respondeo
ad argu-
mentum.*

*Ad pri-
mam pro-
bationem
maioris.*

48. *Ad se-
cundam.*

noris, nego consequentiā. Quia pro vi-
dentia ad finē consequendū inefficax
non supponit voluntatē consequentē
mediorū efficaciam, sed tantum suffi-
cientium ad consecutionem finis.

49.
*Ad terti-
am.*

Ad 3. nego consequentiā, ad cuius
probationē respondeo: quod licet ma-
nifestatio attributorū Dei, quatenus
elucet in glōria, sit finis mediatu-
spectu auxiliō gratiæ; & consequen-
tē non possint ad illū, prout sic effi-
cacia gaudere, nisi efficacia sint ad glo-
riā, quæ est immediatus finis; quate-
nus tamen hæc manifestatio elucet in
ipsis auxilijs, non est finis mediatu-
sed immediatus illorū; & ideo possunt
efficaciter ad prædictū finem condu-
cere absque efficacia ad gloriæ con-
secutionem.

50.
*Ad quati-
tam.*

Ad ultimā probationē nego ante-
cedens eum probationē, quia quod in
Deo sit amor circa possibilia, docui-
mus cū communi sententiā Scotistarū,
& probabili Thomistarū *disp.* 51. Vel
distinguo antecedens: Divina volun-
tas amorē efficaci non potest termina-
ri ad finem, ut possibile concedo ante-
cedens; amorē inefficaci, seu simplicis
complacentiæ non potest terminari ad
finē, ut possibile nego antecedens; dis-
tinctio est contra primū consequens,
& eadem distinctione distinguo conse-
quens secundū. Ill. God. concessio an-
tecedenti respondet ad hanc ultimā
probationem in *num.* 60. de cuius ve-
ritate hic non est curandum.

51.
*Argui-
tur 5.*

Arguitur 5: quod providentiā in nō-
bis non semper assequatur finē inten-
tū, provenit ex provisoris imperfec-
tione; sed Deo, & eius providentiæ re-
pugnat omnis imperfectio, ut catholi-
cē verū est: ergo repugnat providen-
tiæ Divinæ, quod finē intentū aliquan-
do non assequatur: ergo de conceptu
Divinæ providentiæ est assequi infal-
libilitē finē intentū: ergo providen-
tia non distinguitur à prædestinatione
quoad infallibilitatē assecutionis finis
particularis: ruit ergo antithetica con-
clusio. Probat. maior: nā postquam
aliquis homo intendit aliquē finem,

*Probat.
maior.*

non potest ab eius assecutione deficere,
nisi, vel quia mutat intentionē, quā
semel habuit; vel quia ignorat media
infallibilia, quibus consequendus est
finis; vel quia habet fortiorē, seu po-
tentiorem causā impediētē; sed hæc
omnia imperfectionem in provissore
supponunt: ergo quod providentiā in
nobis non semper assequatur finem
intentū, provenit ex provisoris im-
perfectione.

Respondeo distinguendū maiorem:
quod providentiā efficax in nobis nō
semper assequatur finem intentū, pro-
venit ex provisoris imperfectione
concedo maiorem; quod providentiā
inefficax in nobis non semper asse-
quatur finem intentū, provenit ex pro-
visoris imperfectione nego maiorem, &
concessa minori distinguo similiter
utrumque consequens, & nego ultimū.
Ad probationē maioris distinguo ma-
iorem: postquā aliquis homo intendit
efficaciter aliquē finem, non potest
ab eius assecutione deficere, nisi, quia
vel mutat intentionē, quā semel ha-
buit, vel quia ignorat media infalli-
bilia, quibus consequendus est finis; vel
quia habet fortiorē, seu potentiorē
causā impediētem concedo maiorem;
postquam intendit inefficaciter nego
maiorē, & concessa minori distinguo
consequens, ut distinxi; nā quando ho-
mo inefficaciter intendit aliquē finē, de-
ficit pro suo libito ab eius assecutione

52.
*Respondeo
ad argu-
mentum.*

*Ad pro-
bationem
maioris.*

§. Ultimus.

*Argumenta Ill. Godoy pro parte affir-
mativa solvuntur.*

Arguit Ill. God. n. 35: nam D. Tho-
mas *quest.* 6. de veritate hæc ha-
bet verba: *differt etiā alio modo, in qua
libet enim ordinatione ad finem, est duo
considerare scilicet ipsū ordinē, & exi-
tū, vel eventū ordinis: non enim omnia;
quæ ad finē ordinantur, finē consequun-
tur: providentiā ergo ordinē in finē res-
picit tantū. Unde per Dei providentiā
omnes homines ad beatitudinē ordinan-
tur, sed prædestinatio respicit etiā exi-
tū, vel eventū ordinis, unde non est nisi*

53.
*Argui-
tur I. ex
Ill. God.*

eorum, qui gloriā consequuntur. Id ipsū docuit in 1. dist. 40. q. 1. artic. 2. in cor- re, & ibi ad Anibal. q. unica artic. 1: er- go ex mente D. Thomæ de conceptu providentiæ non est infallibilitas eventus, seu finis, bene tamen de con- ceptu prædestinationis.

54.
Respōdeo

Pro explicatione huius D. Thomæ autoritatis triplicem responsionem adducit Ill. God. Vna ex Caietano, & duplicem ex Magistro Bañez, quas im- pugnat n. 37. & 38. Ego verò genuinæ menti D. Thomæ attendendo. Respon- deo D. Thomā loqui de providentia inefficaci, seu includente voluntatem antecedentem; non verò loqui de pro- videntia efficaci, seu voluntatem con- sequentem includente, vt luce clarius apparet per illa verba Doctoris: *Vnde per Dei providentiā omnes homines ad beatitudinē ordinantur.* Ex hocque distinguo consequens: ergo ex mente D. Thomæ de conceptu providentiæ inefficaci, seu includentis voluntatem antecedentē non est infallibilitas evē- tus, seu finis concedo consequentiam; providentiæ efficaci, seu includentis voluntatem consequentem nego con- sequentiam. Hæc solutio ab Ill. God. non impugnabitur, quia est doctrina ipsius, vt infra constabit.

55.
Argui-
tur 2. ex
Ill. God.

Arguitur 2. ex Ill. God. n. 39. repro- bi per supernaturalem providentiam ordinantur ad gloriā, vt constat 1. ex illis verbis Pauli 1. ad Thimot. cap. 2. *qui vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionē veritatis venire.* Tū etiā, quia reprobis dantur auxilia sufficien- tia, quibus gloriā possint adipisci, hu- iusmodi autem auxiliorū collatio, cū non à casu sit; sed ex intentione Divi- na, effectus alicuius providentiæ esse debet; at reprobi gloriā non conse- quuntur: ergo de conceptu Divinæ providentiæ non est assecutio omnis finis, ad quem ordinat media.

56.
Respōdeo

Ad hoc argumentū triplicem ex Ma- gistro Bañez solutionem tradit Ill. Go- doy n. 40. ab ipso rejicitur n. 41. 42. & 43. Ego verò respondeo distinguē- do maiorem: reprobi per supernatura-

lē providentiā inefficacem, seu inclu- dentem voluntatem antecedentē ordi- nantur ad gloriā concedo maiorem; per supernaturalem providentiā efficacē, seu includentē voluntatē consequen- tem nego maiorem; & hoc tantū con- vincunt eius probationes, vt videntib- us est manifestū. Concedo minorem, & distinguo similiter consequens. Hæc solutio est doctrina ipsius Ill. God, vt claret ex doctrina, quā pro refutatio- ne secundæ solutionis adducit n. 42.

Arguitur 3. ex Ill. God. n. 44: pro- videntia accipit efficacitā ex intentio- ne finis; sed datur in Deo circa finem duplex voluntas, altera consequens, & efficax; altera inefficax, & antecedens, vt cū D. Thoma, & Scoto docent cō- munitēr Theologi, à nobisque suppo- situm manet n. 29. constatque ex illis verbis Pauli citi: *Deus vult omnes ho- mines salvos fieri*, in quibus constitui- tur in Deo voluntas erga omniū homi- nū gloriā, cū tamen non omnes conse- quantur salutem: ergo & duplex pro- videntia, altera efficax ad finis inten- ti assecutionem, & altera inefficax, & consequentēr de conceptu omnis pro- videntie non erit omnis finis intenti assecutio.

Confirmatur 1. ex ipso n. 45: nā ex vi intentionis finis inefficaci provi- der Deus de medijs circa talem finē; sed non de medijs efficacibus habenti- bus anexā finis consecutionem; cū hæc necessariō supponat intentionem effi- cacem finis; ergo de medijs tantū suf- ficientibus, cū quibus finis assecutio in fallibilitēr connexa non est. Confirma- tur, & vrgetur secundo: absque vlla imperfectione constituitur in volun- tate Dei duplex voluntas, altera con- sequens, & efficax, altera inefficax, & antecedens: ergo etiā absque imper- fectione dabitur in intellectu practico Dei providentia, de cuius conceptu non sit infallibilis assecutio finis.

Hoc argumentum Ill. God, & vtra- que illius confirmatio est ad litteram doctrina à nobis tradita pro antiche- mica conclusione, vnde tā longe abest,

57.
Argui-
tur 3. ex
Ill. God.

58.
Confirma-
tur 1. ex
ipso.

Secundo.

59.
Respōdeo
ad argu-
ment. &
confirm.

ut nobis neceat, quod nobis prodest ad conclusionem tuendam. His igitur præactis firma manet antithetica sententia, quæ pro cōclusionē statumus, & licet Ill. God. transitū ad aliud non faciat, brevissimè tamen resolvenda est quædā difficultas, quæ nascitur ex opinione Ill. God. & ex vna parte nostræ conclusionis antithetica. Vnde.

60.
Dubita-
bis.

Respondeo

Dubitabis: an supposito, quod aliqua Dei providentia finem intentum non assequatur, ut de providentia inefficaci exploratū manet, possit absolutè dici: providentiā Dei esse fallibilem, & frustrari posse? Respondeo negativè, ut potè conformius ad id, quod canit Ecclesia in quadā collecta: *Deus cuius providentia in sua dispositione nō fallitur*. Et ratio est: quia etiā si Deus providentia antecedenti, & inefficaci aliquem finem intendat, v. g. saluationem reproborū; tamen hic non est ultimus finis universalis providentiæ Dei, quia illū ulterius ordinat ad aliū finem, nimirū ad manifestationem suorum attributorū, & ad debitā dispositionem totius universi, quæ postulat, ut quos voluerit Deus, ordinet efficaciter in vitam æternā; alios verò solū sufficienter, non propter ignorantia me-

diorū efficacium, aut impotentia, sed propter suā supremā libertatem, & suū præiū dominium; atqui hic finis ultimus Divinæ providentiæ semper, & infallibilitèr assequitur: ergo loquendo de Divina providentia, absolutè, & simpliciter dicendū est: semper assequi finem intentū, esseque infallibilem, neque vllō modo frustrari posse.

Confirmatur: Divina providentia includit Divinā volūtatē, ut ex dictis constat: ergo eodē modo loquendum est de Divina providentia, ac de voluntate Divina. Atqui quādoquē Scriptura Sacra de Divina voluntate absolutè loquitur, nunquam affirmat esse fallibilem, aut frustrari posse, quin potius oppositū simpliciter enunciat, ut claret, tum: ex Psalmo 113. *omnia quaecumque voluit Dominus fecit*. Tū: ex Paulo ad Romanos 9: *voluntati eius quis resistet?* Et denique Sther 13: *non est qui possit resistere voluntati tuæ*: et go supposito, quod aliqua Dei providentia finem intentū non assequatur, absolutè dicendum non est: providentiam Dei esse fallibilem. Et hæc de ista

61.
Confirm.

disputatione applicanda litteræ Magistri, vbi præcedens.

DISPUTATIO

SEXAGESIMA SECUNDA.

An substantia prædestinati sit suæ prædestinationis effectus?

§. I.

Relatis sententijs statuitur prima Conclusio.

Num. I
Bona naturalia
ad quatuor genera
reducuntur.

Authores omnes, qui de prædestinatione agunt, de effectibus illius disputant, inter quos primo quærūt de bonis naturalibus, quæ ad quatuor genera reduci valent. Ad primum reducitur esse naturale ipsius prædestinati, & eius potentia; seu substantia prædestinati. Ad secundū pertinet ingenium subtile, temperamentū cor-

poris, bona indoles, & alia huiusmodi. Ad tertium reducuntur variæ circumstantiæ vitæ, ut nasci tali tempore, tali loco, ex talibus parentibus, mori hoc tempore, & alia. Ad quartū spectant opera bona moralia facta solū propter honestatē virtutis. Inter hæc autē solū de substantia prædestinati disputationem instituit Ill. God. alia pro-

corollario deducendo, & ne ab eius vestigijs discedamus, ita nos faciemus. Pro quo.

2. *Suppono* 1. cum Ill. God. & apud omnes certū: quod nullū bonū naturale secundum se inspectū, vt intra limites puræ naturæ, potest esse effectus prædestinationis, cōsequentēque substantia prædestinati hoc modo considerata effectus prædestinationis non est. Hoc probat tripliciter Ill. God. in initio disputationis. Primo: quia effectus prædestinationis illius finē respicere debet; at substantia prædestinati in prædicta consideratione finē prædestinationis non respicit, sed adæquatē sistit intra limites puræ naturæ: ergo vt sic nequit esse prædestinationis effectus. Secundo: quia effectus prædestinationis non est indifferens ad eius finem, & finē reprobationis; at substantia prædestinati in prædicta consideratione indifferens est ad vtriusque finē; cū prædestinari, & reprobari possit: ergo. Tertio: nā vt sit effectus prædestinationis debet ex intentione finis eius, qui est vita æterna, imperari; at ex hoc imperio necessariō participat ordinationē saltem extrinsecā ad finem supernaturalem: ergo considerata absolutē intra limites puræ naturæ, sub prædestinatione, tanquam illius effectus, cadere nequit.

3. *Suppono* 2. quod duplex est effectus prædestinationis, scilicet, elicitus, & imperatus, nullumque bonū naturale, & consequentē nec substantiā prædestinati, esse effectū elicitū prædestinationis, quod tripliciter etiā probat Ill. God. n. 2. Primo: quia effectus prædestinationis elicitus debet esse supernaturalis ratione sui, sicut actus elicitus à virtutē supernaturali infusa non potest non esse supernaturalis ratione sui, eo, quod ipsa est supernaturalis; substantia autem prædestinati ratione sui supernaturalis non est. Secundo: nam effectus elicitus prædestinationis debet ratione sui cū supernaturali fine connecti; substantia autē prædestinati ratione suæ entitatis cū fine superna-

turali connexionē non habet. Tertio: quia est effectus elicitus providentiæ naturalis: ergo à supernaturali, qualis est prædestinatio, elicitivē, seu quasi elicitivē non potest procedere.

Vndē dubiū est: an substantia prædestinati sit effectus prædestinationis imperatus? Pro quo suppono tertio: quod esse effectū prædestinationis imperatū potest dupliciter contingere. Primo: quoad ordinationem supponentē existentiam substantiæ præviſsæ. Secundo: quoad existentiam, ita vt prima rei existentia imperetur ex intentione finis prædestinationis. Primo modo omnibus notū est, substantiā prædestinati esse effectū prædestinationis, & ratio est; nam substantia prædestinati ordinatur per prædestinationem ad gloriā: ergo est effectus prædestinationis saltem quoad ordinē supponentem existentiam ex vi alterius providentiæ præviſsæ. Immo, & omnia entia naturalia, quæ sūt in hoc vniverso ad finē prædestinationis, saltem hoc modo ordinari, indubitātū cēseō; cū dicat Apost. *omnia vestra sunt, vos autem Christi, Christus autē Dei*: quibus verbis appertē indicat, omnia ad prædestinatos ordinari, vt ad finem; prædestinatos autē ad Christū, & Christū ratione humanitatis ad Deū, id est, ad eius gloriā.

Difficultas ergo est de secundo modo imperij, an scilicet, substantia prædestinati, licet ex vi alterius providentiæ, quasi elicitivē ad finem naturalem ordinetur, & producat, non tamen ab illa procedat independētē à prædestinatione, & illius fine, sed vt ei subordinata tanquā imperanti, eo modo, quo actūs cæterarū virtutū ab illis elicitī, à charitate multoties procedunt, vt illorum elicientiam imperante?

Et pro maiori huius disputationis claritate suppono deniquē, quod duobus modis potest aliquid esse effectus prædestinationis. Vno modo, quando est causa meritoria, vel dispositiva gratiæ, & gloriæ, & in hoc sensu nullū bonum naturale est effectus prædestinationis, quia vt dicitur *tract. de gratia*

4. *Suppono* 3.

5. *Difficultas apperitur.*

6. *Suppono* 4.

contra Semipelagianos nequit homo ex viribus naturæ se disponere ad gratiam. Alio modo quando est materia, vel occasio virtutum, & in quocumque sensu solum id, quod est medium ad consecutionem gloriæ, est effectus prædestinationis. His itaque suppositis.

7.
1. sententia.

Ill. God.

2. sententia.

Scotus.

8.
1. conclusio contra Ill. God.

Duplex in hac re (vt ad meum facit intentum) versatur sententia. Prima asserit: substantiam prædestinati esse effectum prædestinationis, non elicited, sed imperatum. Sic Ill. Godoy contra omnes ab ipso cit. num. 5. Secunda sententia substat: substantiam prædestinati non esse effectum prædestinationis, nec elicited, nec imperatum, sed esse solum subiectum illius. Sic Scotus infra citandus, & ego cum ipso. Pro cuius explicatione sit.

Prima conclusio: *repugnat ab intrinseco, quod substantia prædestinati sit effectus prædestinationis.* Hæc conclusio est contra Ill. Godoy num. 6. colligitur tamen ex Scoto in 1. dist. 41. §. contra istud, vbi docet: Deum prius velle subiectum v.g. Petrum, quam vellit illi gloriam, quod est conforme Scoto in 1. dist. 1. quæst. 5. §. ex his, & in 2. dist. 6. quæst. 1. §. quia tamen, & quæst. 2. §. in ista quæstione, vbi ait: amorem amicitiae terminatum ad subiectum esse priorem amore concupiscentiæ terminato ad res concupitas, scilicet, formas. Ex quibus verbis optima poterat pro conclusione formari probatio, sed eam cum alijs ad secundam conclusionem omitto declarandam, & pro conclusione præsentis, ad quam Ill. Godoy solum occasionem dedit, probationes, quas ipse in se obiecit, proponam, vt solutiones illius refutatae maneant.

9.
Probat. 1. conclusio.

Probat. primo conclusio: non minus præsupponit subiectum productum efficax intentio accidentis, quam accidens ipsum; sed gloria est accidens quoddam substantiæ prædestinati necessario supponens substantiam productam: ergo intentio efficax ad illam terminata supponit necessario substan-

tiam prædestinati productam, & consequenter nequit esse effectus illius, nec prædestinationis, quæ talem intentionem supponit.

Respondet Ill. God. n. 16. concessa maiori, distinguendo minorem: supponit substantiā in omni genere causæ negat minorem; in genere causæ materialis tantum concedit minorem; & sub eadem distinctione primi consequentis, negat secundum quod subinfertur: nam ex eo, quod intentio efficax gloriæ substantiā prædestinati supponat in vno genere causæ, nempe, materialis, non sequitur, quod non sit effectus illius in alio genere causæ, scilicet, finalis, quod sufficit, vt sit prædestinationis effectus.

Hæc tamen solutio Ill. Godoy impugnatur primo: intentio efficax gloriæ non supponitur in genere causæ finalis ad intentionem efficacem substantiæ prædestinati: ergo substantia prædestinati non est effectus prædestinationis: ergo ruit solutio Ill. Godoy. Secunda consequentia evidentè infertur ex prima. Prima autem est manifesta: nam vt substantia prædestinati esset effectus prædestinationis, intentio efficax gloriæ necessario supponi debebat ad intentionem efficacem substantiæ prædestinati. Antecedens verò probatur: esse gloriæ non supponitur ad esse subiecti, cui inest: ergo intentio efficax gloriæ non supponitur in genere causæ finalis ad intentionem efficacem substantiæ prædestinati. Patet antecedens: nam esse formæ accidentalis non supponitur ad esse subiecti, quin potius supponit esse subiecti. Consequentia probatur: sicut se habet esse formæ accidentalis respectu subiecti, ita intentio efficax eiusdem formæ se habet respectu subiecti; atqui esse gloriæ, quod est esse formæ accidentalis, non supponitur ad esse subiecti, cui inest, vt concessum manet: ergo nec intentio efficax gloriæ supponitur ad intentionem efficacem subiecti, cui inest: ergo. Syllogismus videtur certus. Secunda con-

10.
Respondet Ill. God.

11.
Impugnatur 1. solutio Ill. Godoy.

sequentia probatur: genus causæ finalis est genus intentivum; sed intentio efficax gloriæ, seu volitio gloriæ in genere intentionis non supponitur ad intentionem efficacem subiecti, cui in est, seu ad volitionem subiecti in genere intentionis: ergo &c.

12.

Impugnatur 2.

Impugnatur secundo prædicta solutio Ill. Godoy: quia in illo priori, quo ordine intentionis intelligitur volita gloria Petri, intelligitur gloria determinatè: ergo vel intelligitur in illo priori existens per se, vel in alio. Non existens per se, quia non intelligitur volita sibi, aut seorsum absolute, sed volita Petro: ergo intelligitur existens in Petro: ergo volitio gloriæ Petri ordine intentionis non intelligitur pro priori ad substantiam Petri: ergo non est prior in genere causæ finalis: ergo ruit solutio Ill. Godoy.

13.

Impugnatur 3.

Impugnatur tertio, & simul est confirmatio rationis antecedentis: implicat, quod Deus vellet prius Petrum cum gloria, quam vellet Petrum in esse naturæ: ergo implicat, quod gloria Petri sit prius volita ordine intentionis, quàm volita sit natura Petri: ergo implicat, quod gloria Petri in genere causæ finalis sit prior natura Petri: ergo ruit solutio Ill. God. Probatur antecedens primo: si Deus vellet prius Petrum cum gloria, quam vellet Petrum in esse naturæ, in illo priori intentionis intelligeretur gloria volita indeterminatè; sed hoc est falsum, ut constat ex *num.* antecedenti: ergo implicat, quod Deus vellet prius Petrum cum gloria, quam vellet Petrum in esse naturæ. Probatur secundo idem antecedens: si Deus vellet prius Petrum cum gloria, quam vellet Petrum in esse naturæ, Deus in eodem signo vellet, & non vellet Petrum cū gloria; sed hæc est contradictio: ergo. Probatur maior: in primis Deus vellet Petrum cum gloria, ut supponitur; deindè non vellet Petrum cum gloria: ergo si Deus vellet prius Petrum cum gloria, quam vellet Pe-

trum in esse naturæ, Deus in eodem signo vellet, & non vellet Petrum cum gloria. Probatur minor: implicat, Deum velle Petrum cum gloria, quin in eodem signo vellet Petrum, sed in illo eodem signo Deus non vult Petrum; alioquin non prius Deus vellet Petrum cum gloria, quam vellet Petrum in esse naturæ: ergo si Deus vellet Petrum prius cum gloria, quam vellet Petrum in esse naturæ, Deus in eodem signo vellet, & non vellet Petrum cum gloria.

Ut autem hoc optimè intelligatur, & solutio Ill. Godoy amplius impugnetur, advertendum est: quod in eodem signo decernantur gloria, & esse naturale prædestinati. Intendit itaque Deus Petrum gloriosum, ubi gloria est forma, & Petrus est subiectum, adeoque sunt prius, & posterius in diversis generibus; nam gloria est prior in genere causæ formalis, & Petrus est prior in genere causæ materialis, ut de materia, & forma dicitur in Philosophia. Prioritas autem, & posterioritas in genere causæ finalis inter hæc repugnat; quia nequit gloria absolute decerni prius, quam decernatur subiectum, ita ut subiectum sit propter gloriam; nam hæc causalitas solum invenitur inter finem, & medium; non verò inter finem cui, & qui, seu cuius gratia, ut sunt Petrus, & gloria. Immo si aliquis eorum debet absolute præcedere, debet esse subiectum, scilicet, finis cui, ut ex Scoto docuimus *num.* 8. & gravissimi Thomistæ tenent. Ex hac ergo doctrina communiter recepta.

Impugnatur quarto prædicta solutio Ill. Godoy: prioritas, & posterioritas reperienda necessario inter finem, & medium non potest reperiri inter formam, & subiectum; sed prioritas, & posterioritas necessario reperienda inter finem, & medium est prioritas & posterioritas in genere causæ finalis, & causæ efficientis; nam finis est prior in genere causæ finalis, & medium est prius in genere

14.

Doctrina notanda.

15.

Impugnatur 4.

Vide dif-
put. se-
quentem
n. 144.
145.

Impugna-
tur deni-
que ad
hominem
contra Ill.
God. &
quædam
in conse-
quentia
illius of-
tenditur.

16.
Prob. 2.
conclusio.

causæ efficientis : ergo hæc prioritas, & posterioritas nequit reperiri inter formam, & subiectum. Atqui gloria est forma, & substantia prædestinati est subiectum; ergo inter gloriam, & substantiam prædestinati nequit reperiri prioritas, & posterioritas in genere causæ finalis: ergo gloria in genere causæ finalis non est prior substantia prædestinati: ergo ruit solutio Ill. God. Maior probatur à paritate: prioritas, & posterioritas necessario reperienda inter formam, & subiectum nequit reperiri inter finem, & medium, nullum namque potest habere causalitatem materiale, vel formalem respectu alterius: ergo pariter: prioritas, & posterioritas reperienda necessario inter finem, & medium nequit reperiri inter formam, & subiectum.

Impugnatur denique prædicta solutio. Ill. God. ad hominem contra ipsum: ideo iuxta ipsum substantia prædestinati potest esse effectus prædestinationis, quia non repugnat inter duo mutua causalitas in diverso genere causæ; sed excepta finali, & efficiente, hoc de alijs est falsum: ergo falsum debet esse iuxta ipsum, quod substantia prædestinati possit esse effectus prædestinationis. Probatur minor: causa regulativa, & motiva sunt causæ in diverso genere; sed repugnat inter hæc duo mutua causalitas: ergo excepta causa finali, & efficiente, falsum est, quod non repugnet inter duo mutua causalitas in diverso genere causæ. Consequentia est legitima. Præmissæ autem sunt Ill. God. tom. I. disp. 25. n. 78. ubi clare, & expressè impugnat mutuam præcedentiam inter intellectionem, ut causam regulantem, & volitionem, ut causam motivam. Hæc impugnatio est ad hominem contra Ill. Godoy, & quæcumque ad illam solutio, si attentè inspiciatur, erit contra ipsum. Est tamen efficax pro nostra conclusione contra ipsum probatio.

Probatur secundo conclusio: cui repugnat esse medium ad consecutionem gloriæ, vel ad augmentum illius, repug-

nat esse effectus prædestinationis; sed substantiæ prædestinati repugnat esse medium ad consecutionem gloriæ, & ad augmentum illius: ergo repugnat ab intrinseco, quod substantia prædestinati sit effectus prædestinationis. Maior patet ex dictis n. 6. nam omnis prædestinationis effectus, vel est causa meritoria, seu dispositiva gratiæ, & gloriæ; vel est materia, seu occasio virtutis, & quomodocumque est medium ad consecutionem gloriæ, aut ad augmentum illius ex ibi dictis. Minor verò probatur: subiecto gloriæ repugnat esse medium ad consecutionem illius; sed substantia prædestinati est subiectum gloriæ: ergo substantiæ prædestinati repugnat esse medium ad consecutionem gloriæ, & ad augmentum illius.

Hanc rationem, & si alio modo effectuatam sibi obiecit Ill. God. n. 17. ad ipsamque ex doctrina ipsius tradita n. 19. respondebis distinguendo maiorem: cui repugnat esse medium strictè, & largè ad consecutionem gloriæ, vel augmentum illius, repugnat esse effectus prædestinationis concedo maiorem; cui repugnat esse medium strictè tantum, & non largè nego maiorem; distinguo minorem: sed substantiæ prædestinati repugnat esse medium strictè ad consecutionem gloriæ, & ad augmentum illius concedo minorem; repugnat esse medium largè nego minorem; cuius probatio similiter distinguitur, & negatur consequentia; nam licet substantia prædestinati (ait Ill. God. n. cit.) non sit medium strictè, quod ab extremis debet distingui, nempe subiecto, & fine cuius gratia; est tamen largè medium, quatenus omne, quod ad alicuius finis existentiam quovis modo conducit, medium appellari potest. Si verò in ipsum instes: id, quod est medium, non necessario ante electionem supponitur volitum; at substantia prædestinati necessario supponitur volita ante electionem mediorum ex vi intentionis finis; cum hæc terminetur ad finem cuius gratia, & ad finem cui, qui est substantia prædestinati: ergo medium ad finem prædesti-

17.
Responde-
bis ex doc-
trina Ill.
Godoy.

Si instes
in ipsum.

Respondet

nationis esse non potest. Respondet: verā esse maiore de eo, quod est medium in omni rigore, secus autem de eo, quod largè obtineat rationē mediij, quatenus medium esse substantiam prædestinati, iam dictum manet.

18.

Hæc tamen Ill. God. solutio, si maturè consideretur, voluntaria est: principium petit, difficultatem facit de nomine, & nostram rationem non solvit. Est voluntaria, quia pro sua voluntate sine alia ratione asserit: appellari medium omne, quod ad aliquis finis existentiam quo vis modo conducit. Principium petit, quia hoc est, quod in præsentī dubitatur, & statuit pro ratione, quod est in dubium. Difficultatem facit de nomine, quia si ipse pro suo libito subiecto gloriæ vult dare nomen mediij, cum medium strictè non sit, ut ipse taretur, difficultas de re non manet, sed solum de nomine, scilicet, an subiectum vocetur medium. Deniquè, rationem nostram non solvit, ut ex dictis apparet, & ex sequentibus impugnationibus apparebit.

19.

Reijcitur
1. solutio
Ill. God.

Reijcitur itaque primo hæc solutio Ill. Godoy: medium ex ipsa nominis ethimologia est, quod eligitur ad consequendum finem; sed substantia prædestinati non eligitur ad consequendam gloriam ipsius: ergo substantia prædestinati non est medium respectu suæ gloriæ. Probat minor: si substantia prædestinati eligeretur ad consequendam gloriam ipsius, eligeretur ad se ipsum; sed hoc repugnat: ergo substantia prædestinati non eligitur ad consequendam gloriam ipsius. Reijcitur secundo: medium sub ratione, qua medium est, terminat actum electionis; sed substantia prædestinati non terminat actum electionis: ergo substantia prædestinati non habet rationem mediij. Probat minor: substantia prædestinati terminat actum intentionis, qui est antecedens ad actum electionis: ergo. Probat antecedens: *finis cuius gratia*, & finis cui terminant actum intentionis; sed

Reijci-
tur 2.

substantia prædestinati est finis cui: ergo &c.

Reijcitur tertio: inter finem essentialiter, ut finis est, & medium essentialiter, ut medium est, duplex ordo causalitatis reperitur, scilicet, finalis, & efficientis: ergo nullus est finis, qui circa media non exerceat causalitatem finalem: ergo nullum est medium, qui circa finem non exerceat causalitatem efficientem. Atqui substantia prædestinati nullam causalitatem efficientem exercere potest circa gloriam ipsius: ergo nullomodo est medium ad consequendam gloriam ipsius: ruit ergo solutio Ill. God. Omnes propositiones huius impugnationis videntur certæ; sed claritatis gratia, & pro maiori claritate sunt sigillatim probandæ. Probat itaque antecedens: si inter finem essentialiter, ut finis est, & medium essentialiter, ut medium est, non reperiretur duplex ordo causalitatis, scilicet, finalis, & efficientis, non esset ratio, quare finis ordine intentionis esset prior medijs, ordineque executionis posterior, & è contra de medijs, scilicet, non esset ratio, quare medijs ordine executionis esset prius fine, ordineque intentionis ipso posterior: ergo inter finem essentialiter, ut finis est, & medium essentialiter, ut medium est, duplex ordo causalitatis reperitur, scilicet, finalis, & efficientis. Verum igitur est antecedens supra posuit.

Prima verò consequentia probatur: si aliquis esset finis, qui circa media non exerceret causalitatem finalem, non esset finis; nam de ratione finis essentialiter, ut talis est, quod media sint propter illum, in quo stat causalitas finalis finis; sed repugnat, quod sit finis, & non sit finis: ergo nullus est finis, qui circa media non exerceat causalitatem finalem. Verā itaque est prima consequentia.

Secunda autem consequentia, in qua tota præsens consistit difficultas, probatur primo: si aliquod esset medium, quod circa finem non exerceret causalitatem efficientem,

20.

Reijci-
tur 3.

Proba-
tur ante-
cedens.

21.

Probi-
tur 1. con-
sequentia.

22.

Proba-
tur secun-
da 1.

non esset medium; quia de ratione medij essentialiter, vt talis, est, quod efficiat finem, in quo stat causalitas efficiens medij; tum: quia sicut de ratione finis essentialiter, vt talis, est, quod sit causa finalis medij; ita de ratione medij essentialiter, vt talis, est, quod sit causa efficiens finis; sed repugnat, quod sit medium, & non sit mediū: ergo nullū est mediū, quod circa finem non exerceat causalitatem efficientē. Probatur 2. consequentia prædicta: idē nullus est finis, qui circa media non exerceat causalitatem finalem, quia si aliquis esset finis absque hac causalitate, non esset ratio, quare finis esset ordine intentionis prior medij; sed si aliquod esset mediū, quod circa finē non exerceretur causalitatem efficientē, non esset ratio, quare mediū esset ordine executionis prius fine: ergo sicut nullus est finis, qui circa media non exerceat causalitatem finalem, ita nullū est mediū, quod circa finem non exerceat causalitatem efficientem. Vera igitur est secunda consequentia supra posita.

Probatur. 2.

23.
Prob. sumpta ad hominem contra Ill. Godoy.

Susumpta verò, vltra hoc, quod ab Ill. God. negari nequit, ad hominem contra ipsum probatur: si substantia prædestinati aliquā causalitatem efficientē exerceretur circa gloriam ipsius, substantia prædestinati non solū largē, sed strictē esset mediū ad consequendā gloriā; sed iuxta solutionē Ill. God. traditā n. 17. substantia prædestinati non est mediū strictē ad consequendā gloriā: ergo substantia prædestinati nullā causalitatem efficientē exercere potest circa gloriā ipsius. Maior probatur: nam omne id, quod aliquā causalitatem efficientē exercet circa finem, est mediū strictē ad consecutionem illius, vt est communis omnium consensus; alioquin assignet Ill. God. mediū strictē, & mediū largē: ergo si substantia prædestinati aliquā causalitatem efficientē exerceretur circa gloriā ipsius, substantia prædestinati nō solū largē, sed strictē esset ad consequendā gloriā.

24.

Ex his manifestē apparet: legitimē

illatā esse supra positā consequentiā, scilicet, substantiā prædestinati nullo modo esse medium ad consequendam gloriā, consequenterque vanā esse distinctionem Ill. God. de medio *strictē sumpto*, & *largē accepto*, quod vltra iam dicta constat discurrendo per omnia media; omne namque medium ad gloriā consequendā, vel est causa meritoria, seu dispositiva gratiæ, & gloriæ; vel est dispositio removens impedimenta gratiæ; vel est facultas facilitans naturā ad actus meritorios exercendos, & dona supernaturalia recipienda; vel est meritum de congruo; quæ omnia aliquā causalitatem in genere efficientiæ circa consecutionem gloriæ, vel augmentū illius exercent; aliud ergo medium non datur.

Sed licet iam ex dictis maneat sufficienter impugnata solutio supra posita Ill. God. denique rejicitur: substantia prædestinati iuxta Ill. Godoy idē est effectus prædestinationis, quia est mediū ad consequendā gloriā; sed iuxta ipsum solū est medium largē acceptum; ergo solum est effectus prædestinationis largē: ergo substantia prædestinati non est strictē, & rigurose effectus prædestinationis. Atqui hæc est nostra conclusio, in hocque sensu à Theologis disputatur præsens difficultas: ergo vera est nostra conclusio, & solutio Ill. God. omnino ruit. Maior est Ill. God. in sua solutione; nam vt defendat, substantiā prædestinati esse effectū prædestinationis, tenetur concedere, vt in ipsa concedit, esse mediū ordinatum ad gloriā. Minor est sua solutio. Consequentia inferitur, & vltra probatur: ad hoc vt aliquid sit effectus prædestinationis, necessariò, & simpliciter requiritur, quod sit mediū ordinatum ad gloriā: ergo eomodo, quo fuerit medium ordinatum ad gloriā, erit effectus prædestinationis; sed iuxta Ill. Godoy substantia prædestinati solum est medium largē acceptum: ergo solum est effectus prædestinationis largē acceptus. Vnde solutione prædicta concedit Ill. God. nostrū intentum.

25.

Reijcitur
4. supra
posita solutio Ill. Godoy.

§. II.

Solvitur fundamentum Ill. Godoy.

26. *Arguit Ill. God.* Ill. God. n. 6. sic arguit contra nostrā conclusionem: non repugnat, quod substantia prædestinati quoad sui existentiam fiat ex vi decreti, quo eligatur ad gloriam: ergo non repugnat ab in-
terfeco, quod sit prædestinationis effectus. Consequentia est evidens: omne enim, quod fit ex vi intentionis eligentis ad gloriam, per prædestinationē causatur: ergo si non repugnat substantiā prædestinati fieri ex vi decreti eligentis ad gloriam, non repugnabit esse prædestinationis effectum.

27. *Probat. I. Antecedens.* Antecedens autē probat primo: ex vi decreti, quo eligitur Christus, ut sit filius naturalis Dei, fuit factus Christus, ut homo, qui est prædestinationis subiectū: ex vi etiā decreti ordinantis hominē ad beatitudinē naturālē, posset fieri homo, si consideretur in pura natura: ergo ex vi decreti efficaciter ordinantis ad gloriam, potest fieri saltem imperativē substantia subiecti ad gloriam ordinari. Secundo: nam si aliqua repugnantia in hoc esset, maximē, quia substantia prædestinati, cum sit gloriæ subiectum, debet ad illius intentionem supponi, & consequenter ex vi illius non potest fieri; at hæc ratio est nulla: ergo hoc non repugnat.

28. *Probat. I. minorem.* Probat i. minorem: nam id, quod est prius in genere causæ materialis, potest in genere causæ finalis esse posterius: ergo etiā si substantia prædestinati sit subiectū gloriæ, & consequenter prior illa in genere causæ materialis, potest ab illa in genere causæ finalis causari, & consequenter ex intentione ad gloriam in genere causæ moventis ad finē, & à prædestinatione in genere causæ dirigētis procedere: omne enim, quod à gloria causatur finaliter, ab intentione gloriæ causatur motivē, & à prædestinatione ordinativē.

29. *Secundo.* Secundo probat minorem: potest substantia genita esse generationis subiectū, & à generatione efficiēter causari: substantia etiā creata est subiectū

creationis, ab illaque effectivē causatur: ergo substantia prædestinati, esto sit prædestinationis subiectū, & ad illā in genere causæ materialis supponatur, poterit ab illa procedere directivē, & ab eius intentione motivē.

Deniquē illa minor suadetur: licet namque potentia vitalis sit principium effectivū sui actus, & illius ut quo receptivum, potest fieri ex vi intentionis sui actus, ut finis: ergo pariter. Et omnium ratio est, quia non repugnat mutua inter duo causalitas in diverso genere causæ, qualiter inter intentionem ad gloriam, & substantiam prædestinati debet intervenire, ut ex intentione gloriæ procedat.

Ad hoc fundamentum Ill. God. respondeo primo distinguendo antecedens: non repugnat, quod substantia prædestinati quoad sui existentiam fiat ex vi decreti, quo eligatur ad gloriam, ita, ut decretum electivum ad gloriam supponatur ad decretū de substantia prædestinati quoad sui existentiam nego antecedens: ita ut decretū electivū ad gloriam comiteretur decretū de substantia prædestinati quoad sui existentiam omitto antecedens, & nego consequentiā, cuius probationē distinguo similiter. Ratio solutionis est: quia ut non repugnaret, quod substantia prædestinati quoad sui existentiam esset effectus prædestinationis, debebat non repugnare, quod decretū electivū ad gloriam supponeretur pro aliquo priori ad decretū de substantia prædestinati quoad sui existentiam, ratione illa generali, scilicet, quod omnis causa debet pro aliquo priori supponi ad suū effectum. Cū ergo repugnet, decretū electivū ad gloriam supponi pro aliquo priori ad decretū de substantia prædestinati quoad sui existentiam; repugnat, quod substantia prædestinati quoad sui existentiam sit effectus prædestinationis. Solutio claret ex dictis n. 11. & seqq.

Ad primā antecedentis probationem distinguo primā paritatem: ex vi decreti, quo eligitur Christus, ut sit filius Dei naturalis, fuit factus Christus,

30. *Tertia.*

31. *Respondeo I. ad argumentū*

22. *Ad primā probationē d. antecedens.*

vt homo, ita vt decretum electivum Christi ad esse filium Dei naturalem supponatur pro aliquo priori ad decretum Christi in esse hominis negosita, vt comiterur omitto; & hac distinctio ne distinguo paritatē secundā, & nego consequentiā ob rationē datā n. antecedenti. Et hinc ad secundā probationem prædicti antecedentis respondeo negando maiorem; quia vt repugnet, substantiā prædestinati esse effectum prædestinationis, non est necessariū, vt substantia prædestinati debeat supponi ad intentionem gloriæ, sed sat est, quod intentio gloriæ non supponatur ad intentionē substantiæ prædestinati, vt dictū manet n. antecedenti; & hac nitendo solutione ruunt cætera ab Ill. God. contra nos obiecta. Demus tamen aliā solutionē, & apparebit fundamentum Ill. Godoy efficaciam non habere.

33.

Respondeo
2. ad præ
dictū fun
damentū
Ill. God.
Ad pro
bationes
antecedē
tis, & ad
1. & 3.
minoris.

Quod est
prius in
intentione
est poste
rius in
executio
ne, quo
modo sit
verum.

Retorque

34.

Ad secū
dā proba
tionē mi
noris.

Respondeo secundo ad prædictum fundamentum Ill. Godoy. negando antecedens, ad cuius primā probationē nego etiā antecedens. Ad secundā nego minore, ad cuius primā probationē, simulque tertiā nego antecedens, & ad rationē, quā pro omnibus adducit Ill. God. respondeo illā distinguendo; non repugnat mutua inter duo causalitas in diverso genere causæ, nēpē finalis, & efficientis concedo, finalis, & materialis nego. Itaque mutua inter duo causalitas solū potest reperiri inter causam finalem, & efficientē, scilicet, finē, & mediū, de quibus duntaxat verificatur illud commune proloquiū: *quod est prius in intentione, est posterius in executione*, vt dicitur in Philo ophia, & consonat cum dictis n. 14. ex quo potest argumentum retorqueri, & probatio pro nostra conclusione forma i.

Ad secundā probationē nego antecedens. Primo quia substantia genita est terminus generationis, licet substantia creata est terminus creationis; quare ipsis repugnat ratio subiecti; nā subiectū, & terminus in generatione, & creatione debent esse diversi, vnde

in libris de generatione docetur: terminus generationis esse substantiā genitam; subiectū verò esse materiā primā nulla forma substantiali præventā in non vivētib; & adhuc in viventibus iuxta Thomistas negantes formā corporeitatis. Secundo: quia si substantia genita posset esse generationis subiectum, & à generatione efficienter causari, evidentē sequeretur mutua causalitas inter materiā, & efficientem in diverso genere causæ, quæ à nostra abhorret doctrina, & rationi disonum est, vt dicitur in Philosophia, ex hacque solutione.

Retorqueo triplicē suprā positam probationē Ill. God. iuxta primā probationē Ill. God. quod est prius in genere causæ materialis potest in genere causæ finalis esse posterius; iuxta secundā quod est prius in genere causæ materialis potest esse in genere causæ efficientis posterius, vt claret apud ipsum in substantia genita, & generatione; & iuxta tertiā quod est prius in genere causæ efficientis, & materialis potest esse posterius in genere causæ finalis, vt apud ipsum patet in potentia vitali, & actu illius: ergo omnes causæ possunt sibi invicē esse causæ in diverso genere causæ. Consequentia inferitur ex ab Ill. God. traditis, & doctrina generali ipsius manifestē probatur: quia vt ipse ait; non repugnat mutua inter duo causalitas in diverso genere causæ: ergo omnes causæ possunt sibi invicem esse causæ in diverso genere causæ. Atqui hoc est contra bonā Philosophiā, immò, & contra Thomistas omnes; nam apud nullū illorum vidi, quod materia, & efficiens possint sibi invicē esse causæ: ergo contra bonam Philosophiam, immò & contra Ill. Godoy, sunt illius probationes.

Denique retorqueo contra Ill. Godoy: iuxta dicta ab Ill. God. in ipsumque retorta, omnes causæ possunt sibi invicem esse causæ in diverso genere causæ; atqui hoc est falsū iuxta Ill. Godoy: ergo falsum est, quod substantia prædestinati possit esse effectus præ

35.

Retor--
queo tri
plicē pro
bationem
minoris.

Retor--
queo de
nique.

destinationis. Probatum minor: causa regulativa, & causa motiva sunt causa in diverso genere causæ; atqui falsum est apud Ill. God. quod causa regulativa, & causa motiva possint sibi invicem esse causæ, ut dictum, & probatum est infra n. 15. ergo falsum est iuxta Ill. Godoy, quod omnes causæ possint sibi invicem esse causæ in diverso genere causæ. Hæc retorsio præ oculis habeatur, ut fundamentum Ill. Godoy in sua evaneat doctrina.

36.
Respondeo
3. ad fun-
damentum
Ill. God.

Manet igitur hac secunda solutione fundamentum Ill. God. sufficienter solum, & retorsum; sed adhuc respondeo tertio ad prædictum fundamentum distinguendo antecedens: non repugnat, quod substantia prædestinati quoad sui existentiam fiat ex vi decreti, quo eligatur ad gloriam, ut medium ad gloriæ consecutionem nego antecedens; alio modo omitto antecedens, & nego consequentiam, qua distinctione distinguenda est consequentiæ probatio. Itaque ut substantia prædestinati esset prædestinationis effectus, necessarium erat, quod ex vi decreti, quo eligitur ad gloriam, fieret ut medium ad illius consecutionem; cum ergo substantia prædestinati non sit medium ad consequendam gloriam, nec esse possit, ut potest subiectum illius, hinc est, quod repugnet, substantiam prædestinati esse effectum prædestinationis. Solutio claret ex nostra secunda probatione posita n. 16.

37.
Ad primam
probationem
antecedentis.

Ad primam antecedentis probationem distinguo similiter antecedens quoad primam partem: ex vi decreti, quo eligitur Christus, ut sit filius naturalis Dei, fuit factus Christus, ut homo, tanquam medium ad filiationem nego antecedens; tanquam subiectum concedo antecedens; & eadem distinctione distinguo secundam partem antecedentis, & etiam consequens. Ad secundam probationem antecedentis nego maiorem; quia præcissa repugnantia proveniente ex eo, quod substantia prædestinati, ut potest subiectum gloriæ, debeat præsupponi ad intentionem illius, repugnantia stat in eo, quod repugnat, substantiam prædestinati esse

medium ad gloriæ consecutionem, & solum quod est tale medium, potest esse effectus prædestinationis, ut constat ex secunda probatione conclusionis posita n. 16. hacque responsione locum non habent cætera ab Ill. God. adducta.

Ill. God. aliud fundamentum non adducit contra nostram præcedentem conclusionem; posset tamen cum doctrina ab ipso tradita n. 4. & 12. sic contra nos argumentari: actus exterarum virtutum ab illis eliciti procedunt multoties à charitate, ut illorum elicentiam imperante; ergo pariter: licet substantia prædestinati elicitive ad finem naturalem ordinetur, poterit à prædestinatione imperative ad supernaturalem finem ordinari: ergo licet substantia prædestinati non sit effectus elicitus prædestinationis, poterit tamen esse effectus imperatus illius: ergo non repugnat, quod substantia prædestinati sit effectus prædestinationis.

Aliter efformatur argumentum: actus virtutum adquisitionum possunt à charitate imperari: ergo pariter: providentia omnimodè naturalis ratione sui poterit à supernaturali providentia imperari: ergo substantia prædestinati à providentia omnimodè naturali procedens poterit à supernaturali providentia, scilicet, à prædestinatione, imperari: ergo sicut actus virtutum adquisitionum à charitate imperati sunt effectus imperati illius; ita substantia prædestinati à prædestinatione imperata erit effectus imperatus illius: ergo non repugnat, quod substantia prædestinati sit effectus prædestinationis.

Confirmari potest primo: licet substantia prædestinati secundum se nequeat esse effectus prædestinationis; tamen ut conducit ad gloriam, & ex intentione prædestinationis fit, poterit esse prædestinationis effectus: ergo non repugnat, quod substantia prædestinati sit effectus prædestinationis. Probatum antecedens: licet abstinentia secundum se nequeat esse effectus religionis, quatenus tamen fit ex voto, ad religionem spectat, & est effectus illius: ergo pari-

38.

Arguitur
ex doctrina
Ill. God.

Aliter
formatur
argum.

39.

Confirmatur
1.

ter: licet substantia prædestinati secundum se nequeat esse effectus prædestinationis, tamen ut conducit ad gloriam, & ex intentione prædestinationis fit, poterit esse prædestinationis effectus.

Secundo.

Secundo potest confirmari: licet actus ieiunij secundum se nequeat esse effectus penitentiae, tamen quatenus fit ex intentione penitentiae, est effectus illius: ergo pariter: licet substantia prædestinati secundum se nequeat esse effectus prædestinationis, tamen ut conducit ad gloriam, & ex intentione prædestinationis fit, poterit esse prædestinationis effectus.

40.

*Aliter
formatur
argumen-
tum, &
confirm.*

Uterius possunt, tam argumentum, quam confirmationes sub alia forma proponi sub hac, scilicet: stare potest, quod substantia prædestinati sit in executione gloria prior, & quod in intentione sit posterior: ergo stare potest, quod substantia prædestinati sit prædestinationis effectus. Probatur antecedens: stare potest, quod abstinentia sit in executione religione prior, & quod in intentione sit religione posterior; similiterque de actu ieiunij respectu penitentiae; de providentia naturali respectu supernaturalis, & univrsim de actibus cæterarum virtutum respectu charitatis: ergo stare potest, quod substantia prædestinati sit in executione gloria prior, & quod in intentione sit posterior.

41.

Hoc argumentum, simul & confirmationes pro Ill. God formavi, quia licet ab ipso in probationem suam conclusio non adducantur; est tamen doctrina, à qua pro sua opinione fundamentum sumpsit, ut claret, tum n. 4. ubi difficultatē apperit per similitudinē ad actus aliarum virtutum ab illis elicitos, & à charitate imperatos: tum n. 12. ubi hac paritate utitur ad impugnandam quandam solutionē, quam suo tribuit fundamento in n. 11. tum denique, quia hæc est doctrina, quam tradit frequenter pro solutione argumentorum, quæ sibi obiecit n. 33. usque ad n. 78. Solvamus ergo argumentum supra positum.

42.

Respondeo ad argumentum concessio

antecedenti, negando consequentiā cum cæteris illatis, & ratio disparitatis est: nam actus cæterarum virtutum ab illis eliciti ordinantur ad charitatem, ut media consecutiva illius, ideoque imperari possunt à charitate. At substantia prædestinati non ordinatur, nec ordinari potest ad gloriam, ut medium consecutivum illius, ut constat ex dictis n. 15. & seqq. unde nequit imperari à prædestinatione, & consequenter nec esse effectus imperatus illius. Hoc pronunc sufficiat, & postea in Ill. Godoy retorqueam.

Ad idem argumentum sub alia forma positum respondeo concessio antecedenti distinguendo consequens: ergo providentia omnimodè naturalis ratione sui poterit à supernaturali providentia imperari, quantum ad ea, quæ habent rationem medij consecutivi finis supernaturalis concedo consequentiā; quantum ad ea, quæ non habent rationem talis medij, quin potius subiecti nego consequentiā, & cæteras illatas, quia, ut toties dictum est, substantia prædestinati nequit habere rationem medij consecutivi finis supernaturalis, ideoque nequit à supernaturali providentia imperari.

Ad primam confirmationē ultra superpositum falsum, quod includit, respondeo negando antecedens, ad cuius probationē concessio antecedenti nego consequentiā. Disparitas est: nam abstinentia, quatenus fit ex voto, eligitur, ut medium ad religionē consequendam, ideoque est effectus religionis; at substantia prædestinati nequit eligi, ut medium ad consequendam eius gloriam, ex toties repetitis, ideoque nequit esse prædestinationis effectus; per quod patet ad secundam confirmationē, negando, scilicet, consequentiā; quia actus ieiunij, quatenus fit ex penitentia, eligitur, ut medium aptum ad penitentiam consequendam, quod non evenit in substantia prædestinati respectu gloriæ, quæ est assignata disparitas.

Ad aliam formationē tam argumenti, quam confirmationū, respondeo ne-

*Respondeo
ad argu-
mentum.*

43.

*Respondeo
ad argu-
mentum
sub alia
forma
propositū*

44.

*Ad pri-
mam con-
firmatio-
nem.*

*Ad secū-
dam.*

45.

Respondeo
ad aliam
formatio-
nem ar-
gumenti.

46.

Retor-
ques con-
tra Ill.
Godoy 1.

gando antecedens, ad cuius probatio-
nē concessio antecedenti nego conse-
quentiā ob disparit. tē datā nam ideo
abstinentia potest esse ordine intentio-
nis religione posterior, similiterque
de alijs paritatibus, quia abstinentia
potest esse mediū consecutivam reli-
gionis; substantia verò prædestinati ne-
quit esse mediū consecutivum gloriæ,
consequentēque nequit esse ordine
intentionis gloria posterior.

Solutio iam argumento, & solutis
confirmationibus ex doctrina Ill. Go-
doy contra nos deductis, nunc restat
in Ill. God. retorquere, & retorsionem
in doctrina ipsius fundare. Retorqueo
igitur argumentū primo: actus cætera-
rū virtutū ab illis elicti, & à charita-
te imperati non sunt subiectū charita-
tis, ut apud Ill. God. & omnes est cer-
tum: ergo pariter: substantia prædesti-
nati elicitive ad finē naturalē ordina-
ta, & à prædestinatione imperative ad
finem supernaturalē ordinata, non est
subiectū finis supernaturalis. Hæc conse-
quentia ab Ill. God. negabitur absque
dubio, utpotē falsa: sic ergo & conse-
quentia Ill. God. contra nos deducta.

Retorque

Eadē est retorsio contra argumentum
aliter efformatū, & contra confirma-
tiones sub utraque forma propositas.

47.

Retor-
queo 2.

Retorqueo secundo: actus cæterarū
virtutum ab illis elicti, & à charitate
imperati sunt media strictē ordinata
ad charitatē, ut habet Ill. God. n. 34.
ergo pariter: substantia prædestinati
elictive ad finē naturalē ordinata, &
à prædestinatione imperative ad finē
supernaturalē ordinata, erit medium
strictē ordinatū ad finē supernaturalē.
Hæc consequentia negatur ab Ill. Go-
doy n. 19. idque multoties repetit in
præsenti: ergo pariter: neganda est cō-
sequentia Ill. God. contra nos illata.
Eadem est etiam retorsio contra ar-
gumentum aliter efformatum, & con-
tra confirmationes sub utraque forma
propositas. Nescio disparitatem tri-
buendam, quæ tribuenda non sit ar-
gumento, & confirmationibus
Ill. Godoy.

S. II.

Quid de facto dicendū sit resol-vitur.

Secunda conclusio: substantia præ-
destinati de facto non est effectus præ-
destinationis cuiuscumque prædestina-
ti. Hæc conclusio deducitur eviden-
tē ex antecedenti conclusione, & li-
cēt alia probatione non indigeat, eam
tamen probabimus aliquibus rationi-
bus; non ut efficacius probata maneat,
sed ut abundantius doctrina Ill. God.
impugnata videatur.

Probatur itaque conclusio primo
ex D. Augustino: nam Augustinus est
alijs quatuor Episcopis *Epist. 95. ad
Innocentium Papam*, cum in principio
Epistolæ, & circa mediū retulisset, quo
modo Pelagius in Synodo Palestina,
ne à Patribus condemnaretur, subdo-
le lassus sit gratiā sine meritis dari, per
gratiā intelligens liberū arbitrium,
& naturam, in qua nos condidit Deus;
subdit: & si quadā non improbanda ra-
tione dicitur gratia Dei, qua creati su-
mus, ut non nihil essemus, & de hoc tan-
to beneficio creatori nostro gratias age-
re debeamus; unde merito, & ista gra-
tia dici potest, quia non præcedentiū ali-
quorū operū meritis, sed gratuita Dei
bonitate donata est: alia est tamen, qua
prædestinati vocamur, iustificamur, glo-
rificamur, ut dicere possimus, si Deus
pro nobis, quis contra nos? qui filio suo
non pepercit, sed pro nobis omnibus tra-
didit eum. De hac gratia quæstio ver-
tebatur, hanc Apostolica doctrina gra-
tiā isto nomine appellat, qua salvamur,
& iustificamur ex fide Christi: illā verò
gratiam, qua creati sumus homines, etiam
si ita appellandam non immerito intel-
ligimus, mirū est tamen, si ita appellatā
in vllis legitimis, Prophetis, Evange-
licis, Apostolicisque litteris legimus.

Ex quibus Augustini verbis tale con-
ficio argumentū: illud tantū est effec-
tus prædestinationis, quod ut distinc-
tum beneficiū à creatione prædestina-
to confertur; sed substantia prædesti-
nati non est distinctū beneficiū à crea-
tione: ergo substantia prædestinati non

48.

2. conclusio.

49.

Prob. 1.
conclu-
sio ex D.
August.

50.

Forma-
tur argu-
mentum
ex verbis
August.

est

est effectus prædestinationis. Minor, & consequentia tenent. Maior autē probatur: nā Augustinus docet: quod prædestinatio pertinet ad ordinē gratiæ, vt distinctū ab ordine naturæ, vt claret ex illis verbis relatis, scilicet, *alia est tamen, qua prædestinati vocamur, iustificamur, glorificamur*: ergo illud tantum est effectus prædestinationis, quod vt distinctū beneficiū à creatione prædestinato confertur. Hoc argumentū sub alia forma sibi obiecit Ill. God. n. 33. quod his terminis formalizati: iuxta Augustinum prædestinatio est gratiæ præparatio; sed substantia prædestinati gratia non est; cum gratia à subiecto, cui fit, debeat distingui, substantia autē prædestinati à subiecto non distinguatur: ergo nequit esse prædestinationis effectus. Autoritatē verò Augustini sibi obiecit Ill. God. n. 36. Responsionem illius impugnemus.

Format
Ill. God.
argumen-
tum sub
alia for-
ma.

§ 1.
Respondet
Ill. God.
ad autho-
ritatem
August.

Impugna-
tur solutio.

Respondet Ill. God. n. 40. ad auctoritatē D. Augustini: verū esse: gratiam creationis ratione sui à gratia iustificationis distingui; hoc tamen non obstat, quin ea, quæ cadunt sub gratia creationis, ex vi providentiæ supernæ ruralis, & iustificatiæ imperentur. Hæc tamen solutio impugnata manet per dicta n. 42. & seqq. vbi statutū est: repugnare substantiā prædestinati imperari posse à prædestinatione. Ultra quod solutio prædicta rejicitur: nā est expressè contra verba D. Augustini: ergo sustinenda non est. Probatur antecedens: si gratia creationis esset imperativè gratia prædestinationis, gratia, qua prædestinati vocamur, non esset alia à gratia, qua creati sumus; sed hoc est expressè contra verba D. Augustini: ergo & solutio Ill. God. Minor claret ex verbis D. Augustini relatis. Maior verò probatur: si gratia creationis esset imperativè gratia prædestinationis, gratia, qua creati sumus, esset imperativè gratia, qua prædestinati vocamur: ergo si gratia creationis esset imperativè gratia prædestinationis, gratia, qua prædestinati vocamur, non esset alia à gratia, qua creati sumus.

Ad argumentū ex auctoritate formatū, & ex terminis Ill. God. propositū respondet primo n. 33. distinguendo, seu explicando maiore: est præparatio gratiæ, quæ largè, aut strictè est gratia concedit maiore; solum strictè gratia negat maiore, & sub eadem distinctione minoris, negat consequentiā; nam licet substantia prædestinati non sit strictè gratia, quia à subiecto indistincta. Tum, quia non est supra naturam subiecti: est tamen gratia largè, vt enim asseritur in Epistola quinque Episcoporum ad Innocentium, *quodā non improbanda ratione dicitur gratia Dei, qua creati sumus*. Quod etiā docet Hieronimus Dialogo 1. contra Pelag. prope initiū, & tract. de gratia, & libero arbitrio columna vltima, & August. lib. de Spiritu, & littera cap. 35. vbi liberū nostrū arbitriū gratiam appellat. Et licet, vt aliquid sit effectus prædestinationis elicitus, requiratur, quod sit gratia strictè, vt tamen sit effectus imperatus, & remotus, sufficit, quod largè sit gratia.

Impugnatur primo solutio: etsi substantia prædestinati sit gratia largè, non est gratia sufficienti modo, vt sit prædestinationis effectus: ergo ruit solutio Ill. God. & nulla est explicatio Augustini. Probatur antecedens: ideo substantia prædestinati potest dici gratia largè, in quantum ait Augustinus: *quodā non improbanda ratione dicitur gratia Dei, qua creati sumus*; sed etsi substantia prædestinati sit hoc modo gratia, non est gratia sufficienti modo, vt sit prædestinationis effectus: ergo etsi substantia prædestinati sit gratia largè, non est gratia sufficienti modo, vt sit prædestinationis effectus. Maior est solutio Ill. God. vt in ipsa liquet. Minor evidenter constat in verbis Augustini relatis. Legantur quæso, & legentibus apparebit. Sed ne forma deficiat. Probatur breviter prædicta minor: concessio per August. quod substantia prædestinati sit gratia modo dicto, negat Doctor, esse gratiā prædestinationis per illa verba: *alia est tamen*,

§ 2.
Respondet
1. Ill. God.
ad argu-
mentū.

§ 3.
Impugna-
tur 1. so-
lutio.

qua prædestinati vocamur, iustificamur, glorificamur: ergo et si substantia prædestinati sit gratia modo dicto, non est gratia sufficienti modo, ut sit prædestinationis effectus.

§ 4. *Impugnatur 4.* Impugnatur secundo: in tantum substantia prædestinati esset gratia largè, in quantum dicitur gratia creationis; sed quod substantia prædestinationis sit gratia creationis, non sufficit, ut sit prædestinationis effectus: ergo ruit solutio Ill. God. & nulla est explicatio D. Augustini. Maior est D. Augustini, quam adducit Ill. God. pro veritate suæ solutionis. Minor probatur: gratia creationis alia est à gratia prædestinationis; alioquin gratia, qua creati sumus, non esset alia à gratia, qua prædestinati vocamur contra August. ergo quod substantia prædestinationis sit gratia creationis, non sufficit, ut sit prædestinationis effectus.

§ 5. *Respondet 2. Ill. God.* Respondet secundo Ill. God. n. 34. distinguendo maiorem: est præparatio gratiæ; quoad effectus elicitos, in ordine ad quos diffinitur concedit maiorem; quoad imperatos, subdistinguit: gratiæ, quæ intrinsicè, & ratione sui sit gratia negat maiorem; extrinsicè, & ratione alterius, cui subordinatur, & ad quod ordinatur concedit maiorem; & sub eadem distinctione minoris distinguatur consequens, & concedatur, non esse effectum prædestinationis elicited, negetur autem non esse imperatum. Itaque sicut charitas diffinitur penes ordinem ad actus elicitos, non verò ad actus imperatos, & ut aliquis actus imperetur ab illa, necessarium non est, quod ratione sui, & intrinsicè actus dilectionis Dei super omnia sit, sed sufficit, quod ad dilectionem istam ordinetur: ita similiter: prædestinatio diffinitur ab Augustino penes ordinem ad effectus elicitos, & isti ratione sui debent obtinere rationem gratiæ: hoc tamen non obstante poterit substantia prædestinati esse effectus imperatus prædestinationis, etiam si ratione sui, & intrinsicè gratia non sit per hoc, quod ad id, quod ratione sui gratia est, ordinetur.

Hæc tamè solutio Ill. God. impugnata manet primo per dicta n. 51, ubi cum Augustino diximus: gratiā creationis non posse esse adhuc imperativè gratiā prædestinationis. Secundo per dicta n. 42, & sequentibus, ubi diximus: quod substantia prædestinati nec ordinatur, nec ordinari potest ad gloriā, ut mediū consecutivum illius, consequenterque nequit imperari à prædestinatione; unde responsio Ill. God. impugnata manet per ibi dicta. Ultra quod.

§ 6. *Impugnatur 1. & 2. solutio.* Impugnatur tertio prædicta solutio: ut aliquis actus imperetur à charitate, licet necessarium non sit, quod ratione sui, & intrinsicè sit actus dilectionis Dei super omnia, requiritur tamè, quod ad dilectionem istam ordinetur, ut medium consecutionis illius: ergo ut substantia prædestinati imperetur à prædestinatione, licet necessarium non sit, quod ratione sui, & intrinsicè obtineat rationem gratiæ; requiritur tamen, quod ad id, quod ratione sui est gratia, ordinetur, ut mediū consecutivum illius. Antecedens est ipsa solutio Ill. God. & probatum manet per dicta n. 42 & sequentibus. Consequentia est paritate legitima; alioquin legitima non erit paritas Ill. God. qua venit in sua solutione. Subsummo nunc: atqui substantia prædestinati non ordinatur ad id, quod ratione sui est gratia, ut mediū consecutivum illius; alioquin ordinaretur ad gloriā, ut mediū consecutivum illius, cuius falsitas demonstrata manet à n. 15. usque ad 25. ergo substantia prædestinati non imperatur à prædestinatione: ruit ergo solutio Ill. Godoy.

§ 7. *Impugnatur 3.* Impugnatur quarto: nullus actus imperatus à charitate est subiectum illius; sed substantia prædestinati est subiectum prædestinationis: ergo paritas ab Ill. God. sumpta de actibus à charitate imperatis ad substantiā prædestinationis non tenet. Maior, & minor sunt procul dubio certæ. Consequentia inferitur, & adhuc probatur: ut paritas de imperio charitatis respectu aliorum actuum ad substantiā prædestinationis

§ 6.
Impugnatur 1. & 2. solutio.

§ 7.
Impugnatur 3.

§ 8.
Impugnatur 4.

respectu ipsius prædestinationis teneret, necessarium erat, quod sicut substantia prædestinationis est subiectum prædestinationis, ita actus à charitate imperati essent subiectum charitatis; sed hoc esse falsum, ex præmissis primi syllogismi constat, & veritate manifestum est; ergo paritas ab Ill. Godoy sumpta de actibus à charitate imperatis ad substantiam prædestinationis non tenet.

59. *Impugnatur 5.* Impugnatur denique: ut paritas ab Ill. Godoy pro sua solutione sumpta de actibus à charitate imperatis ad substantiam prædestinationis teneret, necessarium erat, quod sicut actus à charitate imperati se habent respectu charitatis, ita se haberet prædestinati substantia respectu prædestinationis; sed non ita se habent; ergo paritas non tenet. Maior patet; alioquin paritas non esset. Minor verò probatur: actus à charitate imperati sunt media strictè ad charitatem ordinata, ut fatetur Ill. Godoy; sed substantia prædestinati non est medium strictè ordinatum ad prædestinationem, seu ad gloriam, ut tenet idem *num. 19*: ergo actus à charitate imperati non ita se habent respectu charitatis, sicut prædestinati substantia se habet respectu prædestinationis. Nulla ergo paritas Ill. Godoy, & consequenter nulla prædicta illius solutio.

60. *Probat. 2 conclusio ex Aug.* Probat. secundo conclusio ex eodem D. Augustino: nam Augustinus *Epistol. 105. ad Sixtum, eum* (inquit) *huic gratiæ inimici infestique sunt isti, Pelagius tamen in Ecclesiastico iudicio Palestino (non enim aliter inde impunitus esset) anathematizavit eos, qui dicunt gratiam Dei secundum merita dari. Sed cum ab istis queritur, quam gratiam Pelagius cogitaret sine ullis præcedentibus meritis dari, quando anathematizabat eos, qui dicunt gratiam Dei secundum merita nostra dari; respondent, sine ullis præcedentibus meritis gratiam, ipsam humanam esse naturam, in qua conditi sumus: neque enim, ante quam essemus, me-*

riti aliquid poteramus, ut essemus. Abijciatur à christianorum cordibus ista fallacia: nam omnino non istam gratiam commendat Apost. qua creati sumus, ut homines essemus, sed qua iustificati sumus, ut homines iusti essemus: ista est enim gratia per Iesum Christum Dominum nostrum. Etenim Christus non pro iustis, ut homines conderentur, sed pro impijs mortuus est, ut iustificarentur. Hæc D. Augustinus ad litteram.

Ex quibus verbis efficitur idem argumentum, quod factum est *num. 50.* vltra quod, argumentum, quod Ill. Godoy in se formavit, pro me subscribo, ut illius solutio à nobis impugnetur. Iuxta Augustinum *citat. Christus non pro iustis, ut homines conderentur, sed pro impijs mortuus est, ut iustificarentur*: ergo hominis generatio non est effectus meritorum Christi; & consequenter nec prædestinationis nostræ. Secunda consequentia ex prima evidentè colligitur; omnis namque effectus nostræ prædestinationis est effectus meritorum Christi. Prima autem probatur: nam Christus mortuus dicitur propter omne id, quod ex eius meritis causatur: ergo si non est mortuus propter hoc, quod homo generetur, hominis generatio effectus meritorum Christi non est.

Respondet Ill. Godoy *num. 37.* multa deputari meritis Christi, propter quæ tantum non dicitur mortuus; meruit enim sibi Christus gloriam corporis, & sui nominis exaltationem, ut in confessio est apud omnes Catholicos; meruit etiam illuminationes, & gaudia accidentalia Angelorum, & tamen non dicitur mortuus propter gloriam corporis, & sui nominis exaltationem, nec propter illuminationes, & gaudia Angelorum. Mors etiam præmatura illius, qui rapitur, ne malitia mutaret intellectum eius, effectus est meritorum Christi, & propriæ prædestinationis. Nativitas etiam parvuli

61. *Formatur argumentum.*

62. *Respondet Ill. God.*

(prope fontē, ex qua provenit, quod illi ministretur Baptismus, & in gratia decedat, est effectus suæ prædestinationis; & consequenter meritū Christi; & tamen non dicitur Christū esse mortuū pro aliquo, ut citò moriatur, nec ut prope fontē nascatur. Similiter etiā bona indoles, & bonū ingeniū effectus est prædestinationis, ut fatentur plures, qui præfato argumento utuntur, & tamen non est verū cū proprietate dicere, Christum mortuū esse pro aliquo, ut bona indole, optimoque ingenio dotetur: ergo ex eo, quod asserat August. Christum non esse mortuū pro hominibus, ut homines nascerentur, perperā colligitur, nativitatem hominis non esse effectū prædestinationis.

63. Et omniū ratio (inquit Ill. God. n. 38.) est: quia particula *propter*, & particula *ut* denotant finē præcipuū inter proximos mortis, & passionis Christi, & quia licet hæc sub merito passionis Christi comprehendantur, non tamen sunt fines præcipui illius mortis, sed ad præcipuū finē proximū ordinata, scilicet, iustificationē, & gloriā, ideo licet meritis Christi deputentur, non dicitur Christus propter illa mortuus.

64. Si autē in ipsum instes, quod sequitur ex hac solutione, non dici cum proprietate Christū esse mortuum, ut homines iustificarentur contra veritatē, & contra secundā partē propositionis August. cū iustificatio ad glorificationē, ut ad finē præcipuū ordinetur. Respondet n. 39. quod licet iustificatio ad gloriā ordinetur, tamen propter se ipsā etiā intenditur. Unde etsi sub priori ratione id cum proprietate verificari nequeat, bene tamen sub secunda; substantia autem prædestinati, & alia entia naturalia propter se ipsa per mortē intendi non possunt, & ideo sub nulla ratione potest cū proprietate verificari Christum propter illa mortuum.

65. Hæc tamen solutio Ill. God. impugnatur primo: omnia exempla, quæ Ill. God. adducit in sua solutione, sub merito passionis Christi comprehenduntur: ergo propter omnia illa Christus

dicitur mortuus. Antecedens est Ill. God. n. 38. Consequentia probatur: licet exempla ab Ill. God. in sua solutione adducta non sint fines præcipui mortis Christi; sunt tamen fines minus principales ad præcipuū finē ordinati; sed hoc sufficit, ut propter illa Christus dicatur mortuus: ergo propter omnia illa Christus dicatur mortuus. Maior est Ill. God. cit. Minor probatur primo: ad hoc ut aliquid dicatur propter aliud, sufficit, quod ly *propter aliud* habeat rationem finis respectu illius; sed licet exempla ab Ill. God. in sua solutione adducta non sint fines præcipui mortis Christi; sunt tamen fines minus principales ad præcipuū finē ordinati: ergo hoc sufficit, ut propter illa Christus dicatur mortuus. Minor, & consequentia tenent. Maior patet: nā vnum dici propter aliud, nihil aliud est, quā ly *propter aliud* habere rationem finis respectu illius: ergo ad hoc ut aliquid dicatur propter aliud, sufficit, quod ly *propter aliud* habeat rationem finis respectu illius.

Probatur 2. prædicta minor: quod exempla ab Ill. God. adducta in solutione non sint fines præcipui mortis Christi, solū tollit, quod Christus dicatur mortuus propter illa, tanquā propter fines præcipuos mortis illius: ergo esse fines minus principales ad præcipuū finē ordinatos, sufficit, ut propter illa Christus dicatur mortuus. Probatur antecedens primo: vñ esse finem alterius est ratio præcisa, cur vñ dicitur propter aliud, ut constet ex ratione essentiali finis: ergo quod exempla ab Ill. God. adducta in solutione non sint fines præcipui mortis Christi, solū tollit, quod Christus dicatur mortuus propter illa, tanquā propter fines præcipuos mortis illius. Probatur secundo antecedens: particula *propter* & particula *ut* non semper denotat finem præcipuum inter proximos mortis Christi: ergo idem, quod antea. Antecedens constat; tum: ob rationem immediatē præcedentem. Tum: quia cum finis alius sit principis, &

*Minor
probat. 1*

66.
Probat. 2

alius minùs principalis, particula *propter*, & particula *ut* aliquando de fine principali, & de minùs principali dicitur aliquando. Tum denique: quia si particula *propter*, & particula *ut* denotaret semper finem præcipuum, defecto non esset verum dicere: Christus mortuus est, ut homines iustificarentur, quod est contra August. cit. quia de facto iustificatio ordinata est ad glorificationem, ut ad finem præcipuum; per quod occurritur responsioni, quam tradit Ill. Godoy ad instantiam factam num. 64.

67.
Impugna-
tur 2. so-
lutio Ill.
Godoy.

Impugnatur secundo suprà posita solutio Ill. God: nam omissio, quod in sua tradit solutione, solutio illius non est ad rem: ergo nulla. Probatur antecedens: August. in verbis relatis, scilicet, *Christus non pro iustis, ut homines conderentur, sed pro impijs mortuus est, ut iustificarentur*, non intendit declarare finem præcipuum mortis Christi, nec ea, propter quæ Christus mortuus est; sed hoc est allata solutio Ill. God: ergo omissio, quod in sua tradit solutione, solutio non est ad rem. Probatur maior primo: nam si August. in verbis relatis intenderet declarare finem præcipuum mortis Christi, & ea, propter quæ Christus mortuus est; Augustinus deficeret ab intento; sed hoc non est dicendum: ergo August. in verbis relatis non intendit declarare finem præcipuum mortis Christi, nec ea, propter quæ Christus mortuus est. Probatur maior: August. in verbis relatis non declarat glorificationem, quæ est finis præcipuus mortis Christi, & propter quam Christus est mortuus: ergo August. non intendit declarare finem præcipuum mortis Christi, nec ea, propter quæ Christus mortuus est.

68.
Probatur 2.

Probatur secundo prædicta maior: August. in verbis relatis solù intendit abdicare à cordibus Christianorù fallacià Pelagij, scilicet, gratià creationis esse gratià, qua iustificati sumus; ergo. Antecedens patet: tum; quia August. per verba relata, scilicet, *Christus non*

pro iustis &c. assignat rationē abdicationis prædictæ fallaciæ. Tū: quia hoc esse intentū August. manifestatur per verba immediatè antecedentia, quæ ut notentur, hic repeto. Hæc enim sunt verba August: *abijciatur à Christianorù cordibus ista fallatia: nã omnino non istā gratiā commendat Apostolus, qua creati sumus, ut homines essemus, sed qua iustificati sumus, ut homines iusti essemus: ista est enim gratia per Iesum Christū Dominū nostrum. Etenim Christus non pro iustis, ut homines conderentur; sed pro impijs mortuus est, ut iustificarentur.*

Impugnata iam solutione Ill. God. ad argumentū, quod ex prædicta authoritate D. Aug. in se obiecit, aliud de nobo ex ipsa authoritate conficio: gratia, quæ est effectus prædestinationis, est iuxta August. gratia per Iesum Christū Dominū nostrū; sed iuxta eundem gratia creationis non est gratia per Iesum Christū Dominū nostrū: ergo iuxta August. gratia creationis non est prædestinationis effectus: ergo nec substantia prædestinati. Secunda consequentia ex prima infertur. Prima autē ex præmissis. Præmissæ verò notoriæ sunt in verbis D. August. traditis n. 60. Si ad argumentū ita compactū recurrat Ill. God. ad distinctionē de gratia strictè, & largè, vel ad distinctionē de gratia quoad effectus elicitos, & quoad imperatos; istæ tamen solutiones impugnatæ manēt à n. 53. vsque ad 60.

Probatur 3. conclusio ratione: prædestinatio est pars providentiæ ex dictis disp. 59. n. 1. sed providentia supponit subiectū, cui providetur, illudque pro effectu non habet, ut ex communi loquendi modo de providentia constat: ergo etiam prædestinatio supponit subiectū, cui gratia, & gloria providetur, illudque pro effectu non habet. At qui substantia prædestinati est subiectū, cui gratia, & gloria providetur, ut apud omnes est certum; ergo prædestinatio non habet pro effectu substantiam prædestinati. Si verò respondeat Ill. Godoy, ut in num. 10.

69.

70.

Probatur 3.
conclusio
ratione.

scilicet, prædestinationem supponere substantiâ prædestinati in genere causæ materialis; non verò in genere causæ finalis; hæc solutio impugnata manet per dicta *num. 11. & seqq.*

71.

Probat. 4

Probat. 4. quid sit propriè prædestinationis effectus, debet esse propriè mediū respectu gloriæ; sed substantia prædestinati non est propriè mediū respectu gloriæ, ut fatetur Ill. God. *num. 19*: ergo substantia prædestinati non est propriè effectus prædestinationis. Maior, in qua potest esse difficultas, ostensa manet *num. 25*. Hanc rationē cum hac formalitate non tetigit Ill. Godoy, & certè vim habet iuxta veritatem, & iuxta doctrinam ipsius, ut late constat ex dictis dicto *num. 25*. Ceterum rationem sub formalitate ab Ill. Godoy traditam proponamus, ut eius solutionem impugnemus.

72.

Prædicta ratio
proponitur sub
forma
Ill. God.

Proponitur hæc ratio sub forma Ill. Godoy: ut aliquid sit effectus prædestinationis debet esse propriè mediū respectu gloriæ; sed substantia prædestinati non est propriè mediū respectu gloriæ, ut habet Ill. God. *num. 19*: ergo substantia prædestinati non est prædestinationis effectus. Probat. maior: nam prædestinatio, utpotè, in imperio propriè dicto consistens iuxta Ill. Godoy, electionem propriè dictam suorum effectuum supponit; at electio propriè talis, non nisi circa media, quæ sunt propriè media, versatur: ergo effectus prædestinationis non potest esse, quod propriè mediū respectu finis prædestinationis non est. Minor probatur primo: nam electio specificatur à medio: ergo ut aliquis actus sit propriè electio, debet erga medium propriè tale versari. Secundo: nam sicut intentio, quæ propriè intentio est, finem propriè talem respicere debet: ergo electio, quæ propriè electio est, id, quod non est propriè medium, non potest attingere.

73.

Respondet
Ill. God.

Ad hanc rationem sic efformatam respondet Ill. Godoy *num. 58*. negando maiorem, ad cuius probationem

concessa maiori, distinguit minorem; elicitive concedit minorem; imperitive negat minorem; & distinguit consequens eodem modo. Itaque electio dupliciter potest aliquod obiectum attingere. Primo, elicitive, vel quasi elicitive, & sic solum potest erga media propriè dicta versari. Secundo imperitive, & sic potest attingere omne id, quod ad media, quæ sunt illius obiectum, quovis modo concurrat; & quia substantia prædestinati habet concursus infra explicandos ad dona gratiæ, quæ sunt effectus eliciti prædestinationis, & electionis; consequens fit, quod ab electione, & prædestinatione attingatur, non elicitive, sed imperitive. Ex quo ad utramque probationem constat solutio: intentio namque licet immediatè solum sit de fine, mediatè tamen, & imperitive etiam erga media versatur.

Hæc tamen solutio patitur easdem notas, quas *num. 18*. declaravimus contra similem solutionem ab Ill. Godoy traditam, & à nobis positam *num. 17*. Similitudo autem inter hanc, & illam responsionem stat in hoc, quod sicut ibi asserit, quod prædestinatio potest imperitive attingere omne, quod ad illius finis existentiam quovis modo conducit; ita hic asserit: quod electio potest imperitive attingere omne id, quod ad media, quæ sunt illius obiectum, quovis modo concurrat.

Deinde prædicta Ill. Godoy solutio impugnatur primo: nequit intentio attingere aliquid imperitive, nisi sit medium consecutivum finis illius: ergo nequit electio attingere aliquid imperitive, nisi sit medium consecutivum obiecti illius: ergo nec intentio potest attingere imperitive omne id, quod ad illius finis existentiam quovis modo conducit, nec electio omne id, quod ad media, quæ sunt illius obiectum, quovis modo concurrat. Falsa igitur est solutio Ill. Godoy. Antecedens manet multoties probatum, & præsertim *num. 57. 58*.

74.

Solutio
Ill. God.
patitur
aliquas
notas.

75.

Impugnatur
1. solutio.

88

Impugna-
tur 2.

59. eisdemque rationibus probatur prima consequentia. Secunda autem ex prima inferitur, & tertia ex utraque. Impugnatur secundo: actus cuiuscumque virtutis ab alia imperatus est propriè medium respectu illius, ut de qualibet constat: ergo quod ab intentione imperatur, est propriè mediū respectu finis illius: ergo quod ab electione imperatur, est propriè medium respectu illius obiecti: ergo ut aliquid sit effectus prædestinationis imperatus, debet esse propriè medium respectu gloriæ: ergo vera est maior ab Ill. Godoy negata, & nulla ad illius probationem solutio.

§. III.

Authoritatibus D. Thomæ probatur nostra conclusio.

76.
Probat. 5
concl. ex
D. Thoma.

Probatur quinto conclusio ex D. Thoma 3. part. quæst. 1. artic. 4. ad 4. ubi docet, quod prædestinatio supponit præsentiam futurorum: ergo à fortiori substantiam prædestinati futuram supponit; & consequenter non est prædestinationis effectus; id namque, quod ad prædestinationem supponitur, effectus illius non est. Respondet Ill. Godoy num. 43. prædestinationem supponere præscientiam futurorum pertinentium ad lineam naturæ, qualis est substantia prædestinati, in vno genere causæ, scilicet, materialis, cum quo bene stat, ad ipsam, & eius productionem in alio genere causæ supponi, scilicet, ordinantis, & dirigentis; & consequenter esse effectum illius. Sed hæc solutio impugnata manet n. 11. & sequentibus, infraque constabit, hanc explicationem non esse menti D. Thomæ conformem;

Responsio
Ill. God.
impugna-
ta manet

77.
Probatur
6. conclu-
sio ex D.
Thoma.

Probatur sexto conclusio ex Angelico præceptore, qui super cap. 1. Epistolæ ad Romanos 8. lect. 3. postquam asseruit, prædestinari nihil aliud esse, quam ante in corde disponere,

quid sit de aliqua re faciendum, hæc verba subiunxit: potest tamen aliquis de futura re, seu operatione disponere vno modo quantum ad ipsam rei constitutionem, sicut artifex disponit qualiter debeat facere domum: secundo modo quantum ad ipsum usum, vel gubernationem rei, & ad hanc secundam prædispositionem pertinet prædestinatio, non ad primam: id enim, quo aliquis vititur refert in finem, sed cum res in se ipsa constituitur, non dirigit ex hoc ipso ad aliud. Unde prædispositio constitutionis rei propriè prædestinatio dici non potest. Et paucis interpositis ait: Relinquitur ergo quod prædestinatio dicatur propriè eorum solum, quæ sunt supra naturam, in quæ rationalis creatura ordinatur: at generatio substantiæ prædestinati pertinet ad rei constitutionem, & supra naturam non est: ergo effectus prædestinationis propriè non est.

Respondet Ill. Godoy num. 44. generationem substantiæ, & prædispositionem illius considerari posse dupliciter, scilicet, præcise in ordine ad agens, vel prout ad finem dirigitur. Primo modo prædispositio illius non est prædestinatio, sed ars, ut docuit D. Thomas quæst. 5. de veritate articul. 1. ad 9. Secundo autem modo, si dirigatur ad finem naturalem, est providentia naturalis, si ad supernaturalem sufficienter, est providentia supernaturalis generalis, si efficaciter, est prædestinatio; & consequenter substantia prædestinati, ut subest primo ordini ad finem, est effectus providentiæ naturalis, ut subest secundo, est effectus providentiæ supernaturalis generalis, & ut subest tertio, est effectus prædestinationis. Quando autem ait D. Thomas, prædestinationem propriè solum esse eorum, quæ excludunt facultatem naturæ, vel intelligendus est de effectibus elicitis, vel si de imperaratis, debere excedere facultatem naturæ, quoad ordinem, non autem quoad substantiam.

78.
Respondet
Ill. God.

79.

*Solutio
non placet.*

Video solutionem Ill. God. & mihi non placet; tum: quia ita clara, & expressa sunt verba D. Thomæ adducta pro nostra conclusione, ut ipsis explicatio in oppositum repugnare videatur; tum: quia si Ill. God. haberet pro sua conclusione autoritatem D. Thomæ ita manifestam, dicere non auderet: Ill. God. secutum non esse mentem sui Angelici Præceptoris. Cæterum quidquid sit de hoc, & à domesticis curandum, solutio Ill. Godoy expressè videtur contra D. Thomam. Undè.

Impugnatur.

Impugnatur solutio verbis D. Thomæ nitendo: in tantum generatio substantiæ, & prædispositio illius esset effectus providentiæ naturalis, in quantum dirigitur ad finem naturalem, & in tantum esset effectus providentiæ supernaturalis generalis, in quantum dirigitur ad finem supernaturalem sufficienter, & denique in tantum esset effectus prædestinationis, in quantum dirigitur ad finem supernaturalem efficaciter; atqui generatio substantiæ, & prædispositio illius nec dirigitur ad finem naturalem, nec ad supernaturalem sufficienter, nec efficaciter: ergo generatio substantiæ, & prædispositio illius nec est effectus providentiæ naturalis, nec supernaturalis generalis, nec prædestinationis: ergo ruit solutio Ill. Godoy, & nulla est ad verba D. Thomæ explicatio. Secunda consequentia ex prima manifestè deducitur. Prima autè ex primis. Inter præmissas verò maior est ipsissima solutio Ill. God. Minor itaque, in qua tantum esse potest difficultas, est expressa D. Thomæ cit. ait namque: *sed cum res in se ipsa constituitur, nec dirigitur ex hoc ipso ad aliquid*: ergo generatio substantiæ, & prædispositio illius nec dirigitur ad finem naturalem, nec ad supernaturalem sufficienter, nec efficaciter.

80.

*Declaratur, &
urgetur.*

Declaratur magis, & urgetur: D. Thomas in verbis adductis inter rei constitutionem, & usum, seu gubernationem illius ponit differentiam hanc, scilicet: quod usus, seu gubernatio rei dirigitur in finem; non verò rei constitutio: ergo constitutio rei non dirigitur in

finem: ergo nec in naturalem, nec in supernaturalem sufficienter, aut efficaciter: ruit ergo explicatio Ill. God. Antecedens claret ex autoritate D. Thomæ. Maior probatur: si rei constitutio dirigeretur in finem, nulla esset differentia tradita à D. Thoma inter rei constitutionem, & usum, seu gubernationem illius; cum utraque in finem dirigeretur; atqui hoc nequit asserere Ill. God: ergo stante prædicta differentia, ut stare debet, constitutio rei non dirigitur in finem.

Amplius declaratur, & urgetur ad hominem contra Ill. God. in tantum generatio substantiæ, & prædispositio illius esset effectus providentiæ naturalis, & supernaturalis generalis, atque prædestinationis, in quantum considerata, ut ad finem dirigitur, quod est solutio Ill. God. sed generatio substantiæ, & prædispositio illius nequit considerari prout ad finem dirigitur: ergo generatio substantiæ, & prædispositio illius non est effectus providentiæ naturalis, nec supernaturalis generalis, nec prædestinationis. Probatur minor: generatio substantiæ, & prædispositio illius non dirigitur ad finem supernaturalem sufficienter: ergo generatio substantiæ, & prædispositio illius nequit considerari prout ad finem dirigitur. Consequentia est legitima. Antecedens est Ill. God. qui n. 56. absolute concessam habet hanc propositionem ab ipso traditam n. 55. scilicet, substantia prædestinati est prior providentiæ supernaturali communi, qua Deus de auxiliis sufficientibus providet. Ex hoc itaque habetur impugnata hæc solutio Ill. God. & conformis non esse menti D. Thomæ explicatio ab ipso tradita ad primam autoritatem D. Thomæ pro nobis adductam n. 76. deserviatque impugnatio ad destruendam totam doctrinam, qua in hac disputatione pro se adducit Ill. Godoy.

Et quamvis alia D. Thomæ autoritas in conspectu huius necessaria non videatur ad mentem D. Thomæ pro nostra conclusione declarandam, quia hic abundantia non nocet, alio D. Thomæ

81.

*Amplius declaratur, &
urgetur ad hominem contra Ill. God.*

82.

*Probatur. 7
concl. pro
ex D. Tho-
ma.*

testimonio ab Ill. God. non tradito, & a me invento, nostrā probabimus conclusionē. Probatur septimo conclusio ex D. Thoma, qui in 1. p. q. 103. art. 4. in responsione, sic ait: *Respondeo dicentū, quod effectus cuiuslibet actionis ex fine eius pensari potest, nam per operationē efficitur, ut perringatur ad finē. Finis autē gubernationis mundi est bonū essentialē, ad cuius participationem, & assimilationē omnia tendunt. Effectus autē gubernationis potest accipi tripliciter. Vno modo ex parte ipsius finis, & sic est vnus effectus gubernationis, scilicet, assimilari summo bono. Alio modo potest considerari effectus gubernationis secundū ea, quibus ad Dei assimilationē creatura perducitur, & sic in generali sunt duo effectus gubernationis. Creatura enim assimilatur Deo, quantum ad duo, scilicet, quantum ad id, quod Deus bonus est, in quantum creatura est bona, & quantum ad hoc, quod Deus est alijs causa bonitatis, in quantum creatura movet aliā ad bonitatē. Vnde duo sunt effectus gubernationis, scilicet, conservatio rerū in bono, & motio earū ad bonū. Tercio modo potest considerari effectus gubernationis in particulari, & sic sunt nobis innumerabiles.*

83. Ecce D. Thomā, assignatē duos effectus gubernationis Divinæ generales. Vnū ex parte finis, quem, ait, esse assimilationē cum summo bono. Alterū ex parte eorū, quibus ad Dei assimilationē creatura perducitur, quem, dicit, esse duplicē, conservationē rerū in bono, & motionē earū ad bonum. Vbi inter effectus gubernationis non refert res ipsas, quæ summo bono assimilantur, & conservantur in bono, atque ad bonū moventur: ergo sentit Angelicus Doctor: illas non esse gubernationis effectus. Consequentia clara videtur. Primo: quia ut notat Caietanus in expositione margini ali, gubernatio non facit res gubernandas, sed supponit eas. Secundo: nam si res, quæ summo bono assimilantur, conservantur in bono, & ad bonū moventur, essent effectus gubernationis, illas D. Thomas in-

ter gubernationis effectus numeraret, ut in hoc facit articulo, in quo enumerat gubernationis effectus; sed hoc non facit D. Thomas, ut claret ex illius verbis: ergo res, quæ summo bono assimilantur, conservantur in bono, & ad bonum moventur, non sunt iuxta D. Thomā gubernationis effectus.

Hinc deducere restat: res ipsas, quæ ad gloriā prædestinantur, non esse prædestinationis effectus, seu ut idem est: substantiā prædestinati non esse talem effectū, ad quod deducendū, ita argumentū conficio nittendo in prædicta D. Thomæ autoritate: res, quæ gubernantur, non sunt effectus gubernationis: ergo res, quæ prædestinantur, non sunt effectus prædestinationis. Atqui substantiam prædestinati est res, quæ prædestinatur: ergo substantia prædestinati non est effectus prædestinationis. Antecedens est D. Thomæ cit. Consequentia probatur: ita comparantur res, quæ gubernantur, ad gubernationē, sicut res, quæ prædestinantur, ad prædestinationem; sed res, quæ gubernantur, non sunt effectus gubernationis: ergo res, quæ prædestinantur, non sūt effectus prædestinationis. Prob. maior: nā circa illud ab æterno versatur prædestinatio, circa quod in tempore versatur gubernatio: ergo ita comparantur res, quæ gubernantur, ad gubernationem, sicut res, quæ prædestinantur, ad prædestinationem.

Confirmatur, & vrgetur: ita comparatur in æternitate ratio providentiæ ad rem provissā, sicut in tempore ratio gubernationis ad rem gubernatā. Hæc propositio firmanda est, ipsaque ut vera stabilita, plures susumptas deducā in favorē nostræ conclusionis. Firmatur itaque prædicta propositio. Primo: ita cōparatur in æternitate ratio providentiæ ad rē provissā, sicut in tempore executio providentiæ ad rē provissā; sed executio providentiæ est gubernatio: ergo ita comparatur in æternitate ratio providentiæ ad rem provissā, sicut &c. Maior & consequentia tenent. Minor est D. Thomæ 1. p. q. 22.

84.

Argumentum formatum pro conclusione ex verbis D. Thom.

85.

Confirmatur, & vrgetur.

art. 1. ad 2. & art. 3. in corp. & q. 23. art. 2. in corpore, quibus in locis docet Sanctus Doctor: gubernationem esse providentiæ executionem.

86.

Firmatur secundo allata propositio ex D. Thoma 1. p. q. 103. art. 1. ubi ait: *cum optimi sit optima producere, non convenit summæ Dei bonitati, quod res productas ad perfectum non perducatur: Ultima autem perfectio uniuscuiusque est in consecutione finis: Unde ad Divinam bonitatem pertinet, ut sicut produxit res in esse, ita etiam eas ad finem perducatur, quod est gubernare.* Et artic. 5. ait: *rei productæ perfectionem dare, ad gubernantem pertinere*: ergo ita comparatur in æternitate ratio providentiæ ad rem provissam, sicut in tempore ratio gubernationis ad rem gubernatam.

87.

Susummo nunc.

Statuta iam veritatē propositionis prædictæ, & in doctrina D. Thomæ stabilita, susummo nunc primo contra Ill. God: atqui gubernatio supponit esse rei gubernatæ; ergo providentia supponit esse rei provissæ. Susummo secundo: atqui res gubernata non est mediū ordinatū ad finem gubernationis: ergo res provissa non est mediū ordinatū ad finem providentiæ. Susummo tertio: atqui res gubernata non est effectus gubernationis: ergo res provissa non est effectus providentiæ. Omnes susumptæ sunt veræ, & earū veritas apparet paritate huius susumptæ ab omnibus innegabilis. Atqui res gubernata est subiectū gubernationis: ergo res provissa est subiectū providentiæ. Hæc D. Thomæ testimonia non adducit Ill. God. & quid possit ad ea respondere, penitus ignoro. quia meo videri clarissimè probant: substantiā prædestinati non esse effectum prædestinationis.

88.

Probat. 8 conclusio ex doctrina D. Thomæ.

Nec prætermitā probationē deducit ex doctrina D. Thomæ, quā generaliter amplectuntur Thomistæ, & cū ipsis Ill. God. Unde probatur deniquè conclusio: in ordine decretorum Dei intentivo decretum de substantia prædestinati est prius decreto prædestinationis nostræ: ergo substantia prædestinati non est effectus prædestinationis.

Probatur antecedens: in ordine decretorum Dei intentivo decretum de pertinentibus ad ordinem naturæ est prius decreto prædestinationis nostræ; sed substantia prædestinati pertinet ad ordinem naturæ: ergo in ordine decretorum Dei intentivo decretum de substantia prædestinati est prius decreto prædestinationis nostræ. Maior est Thomistarū, & Ill. God. qui cum D. Thoma 3. p. q. 1. art. 4. in ordine decretorum Dei collocant primo ordinem naturæ, ideoque asserunt: prævisionem peccati primi Parentis præcessisse decretum Incarnationis, & Christi prædestinationem, consequenterque multo magis prædestinationem nostram. Minor, & consequentia tenent, unde verū est primū antecedens probationis, & prima consequentia probanda est. Probatur igitur prima consequentia: implicat decretum de substantia prædestinati esse prius decreto prædestinationis, & quod substantia prædestinati sit prædestinationis effectus; sed in ordine decretorum Dei intentivo decretum de substantia prædestinati est prius decreto prædestinationis nostræ: ergo substantia prædestinati non est effectus prædestinationis. Probatur maior: nullus effectus prædestinationis antecedit decretum prædestinationis: ergo implicat decretum de substantia prædestinati esse prius decreto prædestinationis, & quod substantia prædestinati sit prædestinationis effectus. Antecedens claret; quia omnis effectus prædestinationis subsequitur, vel consequitur decretum prædestinationis. Consequentia infertur.

Ad hanc rationem, & si sub alia forma responderet Ill. God. n. 54. distinguendo antecedens: in ordine decretorum Dei intentivo decretum de substantia prædestinati est prius decreto prædestinationis nostræ in genere causæ materialis concedit antecedens; in omni genere causæ negat antecedens, & concedit consequentiā. Vel alijs terminis: in ordine decretorum Dei intentivo decretum de substantia prædestinati est prius decreto prædestinationis nostræ.

89.

Respondet Ill. God.

prioritate *in quo* in vno genere causæ concedit; in omni genere causæ, seu prioritate *in quo* negat antecedens, & consequentiam. Ex quo non inferitur, quod substantia prædestinati non sit effectus prædestinationis, quia ad hoc, quod sit effectus illius, sufficit, quod licet in genere causæ materialis supponatur ad illā, subsequatur in alio, nempe, in genere causæ finalis. Hæc tamen solutio quoties est ab Ill. Godoy data, toties est à nobis reiecta, præsertim à n. 11. vsque ad 15. Videantur ibi dicta.

§. Vltimus.

Argumentis Ill. Godoy occurrunt.

Solutio Ill. God. reiecta manet.

90. *Arguit 1. Ill. Godoy ex D. Thoma.*

Ill. God. n. 25. arguit primo ex Augustino *Epist. 105.* vbi explicans illud Pauli ad Romanos 8. *ut secundum electionem propositum Dei maneret*, sic ait: *secundum electionem, qua facit eligendos, non qua invenit illos*: ergo iuxta August. electio ad gloriā causa est substantiæ eligendorū; & consequenter substantia prædestinatorū est prædestinationis effectus: omne namque, quod ab electione in ordine intentionis causatur, est in executione effectus prædestinationis. Respondeo August. non velle: electionem facere substantiā eligendorū; hanc enim factā invenit, sed solū velle: electionem facere substantiā electam, seu electionem esse gratiā, non qui fit, vt homines simus, sed qua homines iusti sumus. Et hoc est ad litterā, quod Augustinus intendit, & declarat *Epist. citata*, ex qua supra nostram probavimus conclusionem *num. 60.*

Respondeo

91. *Retorquo 1. argum.*

Deinde retorqueo primo argumentū contra Ill. God: verba D. Augustini æque probant: substantiā prædestinati esse effectū electionis in genere causæ finalis, ac in genere causæ efficientis, vt claret ex ipsis: ergo substantia prædestinati nō præsupponitur ad electionem in genere causæ materialis contra ipsum. Patet consequenti: quia repugnat effectum causæ efficientis præsupponi in esse ante illā, cū ab illa habeat esse; sed substantia prædestinati iuxta verba allegata est effectus elec-

tionis in genere causæ efficientis: ergo substantia prædestinati non præsupponitur ad electionem in genere causæ materialis. Retorqueo secundo: ideo infert Ill. God. substantiam prædestinati esse effectū prædestinationis, quia electio facit eligendos; sed ex his verbis æque inferitur, substantiā prædestinati esse effectū imperatū, ac elicītū prædestinationis: ergo iuxta verba relata substantia prædestinati erit effectus elicītus prædestinationis contra Ill. God. in tota hac *disp.* præsertim n. 2. Vnde ex verbis D. Augustini nequit inferri, substantiā prædestinati esse effectū prædestinationis, & si hoc inferre valeret, intelligendus est D. Augustinus, quoad ordinationem supponentem existentiam substantiæ præviſſam; non vero quoad existentiam, vt diximus n. 4. & fatetur Ill. Godoy *num. 3.* Et hæc est sufficiens solutio.

Retorquo 2.

Arguit secundo Ill. God. n. cit. ex D. Thoma 1. p. q. 23. n. 8. vbi in argumento sed contra, probat: prædestinationem præcibus Sanctorum iubari ex illo *Genesis 25.* vbi dicitur, quod Isaac rogavit Dominū pro Rebecca vxore sua, & dedit conceptum Rebecca, ex quo natus est Iacob; at si substantia Iacob prædestinati nō esset effectus prædestinationis, argumentum D. Thomæ non teneret: ergo sentit Angelicus Doctor, substantiam prædestinati esse suæ prædestinationis effectū. Probat minorem: prædestinationem præcibus Sanctorū iubari, est illius effectus orationibus Sanctorum obtineri: ergo ex eo, quod nativitas Iacob obtenta fuerit præcibus Isaac, non colligitur prædestinationem Iacob præcibus Isaac iubari, nisi nativitas Iacob sit effectus prædestinationis eiusdem.

92. *Arguit 2. Ill. Godoy ex D. Thoma.*

Respondeo primo explicando D. Thomā: nā Doctor Angelicus non ait: conceptionem, & nativitatem Iacob fuisse effectū prædestinationis Iacob; sed volens probare, quod prædestinatio iubetur præcibus Sanctorū, ita colligit: quod si Isaac non rogaret Deum pro conceptu Rebecca vxoris suæ, non

93. *Respondeo 1.*

fuiſſet Iacob conceptus, & natus, & ſi non fuiſſet natus Iacob, non fuiſſet impleta prædeſtinatio eius, atque ita prædeſtinatio iubatur præcibus Sanctoꝝ. Vbi cū ait, ſine nativitate Iacob non fuiſſe implendā prædeſtinationē eius, non ſignificat, nativitatē illā fuiſſe effectū prædeſtinationis eius: nā bene poteſt aliquid requiri ad implendā prædeſtinationē, licet non requiratur, ut effectus eiꝰdē, ſed ut ſubiectū effectū prædeſtinationis, quod ſubiectum ſupponit prædeſtinatio, ut dictū manet. Vnde ut conſequentia D. Thomæ ſit bona, ſufficit: nativitatē Iacob taliter ad illius prædeſtinationē requiri, quod ſine illa illius prædeſtinatio impleri non poſſit, etiam ſi effectus prædeſtinationis non ſit. Et ex hoc.

94.

Reſpōdeo

2.

Reſpondeo ſecundo: prædicto teſtimonio D. Thomæ ſolū probari, ſubſtantias prædeſtinatoꝝ aliquando à Deo creari præcibus Sanctoꝝ, quas alioquin Deus non creaffet; non verò probari, tales ſubſtantias eſſe effectus prædeſtinationis, nec aliud eſt intentū D. Thomæ, ut conſtare videtur ex authoritatibus Doctōis Angelici pro noſtra conſuſione aſſignatis, immò & ex D. Auguſt. deductis, & ratio eſt: quia ut aliquid ſit prædeſtinationis effectus, debet eſſe mediū conſecutivū gloriæ, quod non habet prædeſtinati ſubſtantia, ut toties dictum manet, & præſertim num. 71. & ſeqq.

95.

Replicat

1. Ill. God

Contra utramque reſponſionē replicat Ill. God. n. 26. ſic: nam in contrarium obſtant manifeſtè verba illa D. Thomæ incorpore articuli: *ita prædeſtinatur à Deo ſalus alicuius, ut etiam ſub ordine prædeſtinationis cadat quidquid hominē præmoveret in ſalutem, vel orationes propriæ, vel alioꝝ, vel alia bona, vel quidquid huius modi, ſine quibus aliquis ſalutem non conſequitur*; at ſubſtantia prædeſtinati talis eſt, ut ſine illa prædeſtinatus ſalutem non conſequatur, immò nec conſequi poſſit: ergo cadit ſub ordine prædeſtinationis; & conſequentè eſt effectus illius: omne namque, quod cadit ſub ordine præ-

deſtinationis, eſt effectus illius ſaltem imperatus, ſicut omne, quod cadit ſub ordine charitatis, eſt effectus illius ſaltem imperatus.

Reſpondeo: D. Thomā non ita eſſe intelligendū, quāſi hæc omnia ſub ordine prædeſtinationis cadant, tanquā effectus eiꝰdē, ſed vel tanquā effectus ipſius, vel tanquā ſubiectū effectuum eius; quod ſubiectū connotat quidem prædeſtinatio, non tamen cauſat illud, ſed ab alio decreto cauſandū ſupponit: connotat (inquam) quia per decretū prædeſtinationis vult Deus tali ſubiecto, ſeu homini conferre vitā æternā, & mediā ad illā; quēadmodū in tempore ſic hominē gubernat, ut hæc mediā, & illā gloriā re ipſa conſequatur, verſaturque ipſa gubernatio circa talē hominē, ut ſubiectū purū, non ut effectū; atque hoc modo, tanquā connotatū, dici poteſt homo cadere ſub ordine ſuæ prædeſtinationis, & gubernationis quæ nō aliud quā prædeſtinationis executio eſt, ut patet ex dictis n. 35.

Ex hacque explicatione D. Thomæ reſpondeo in forma diſtinguendo maiore: ita prædeſtinatur à Deo ſalus alicuius, ut etiā ſub ordine prædeſtinationis cadat, tanquā effectus, vel tanquā ſubiectū, quidquid hominē præmoveret in ſalutem, vel orationes propriæ, vel alioꝝ, vel alia bona, vel quidquid huius modi, ſine quibus aliquis ſalutē nō conſequitur concedo maiore; tanquā effectus præciſè nego maiore; & conſeſſa minori, concedo primum conſequens, negoque ſubillatū; quia ſubſtantia prædeſtinationis non cadit ſub ordine prædeſtinationis, tanquā effectus illius, ſed tanquā ſubiectū duntaxat, ut manet dictū. Ad probationem conſequentiæ ſubillatæ nego quod omne, quod cadit ſub ordine prædeſtinationis, ſit effectus illius ſaltem imperatus, & ad paritatem, quā de actu charitatis facit Ill. God. aſſignata eſt diſparitas multoties, & præſertim n. 57. 58. & 59. ex quibus reſtorſiones ſiant in Ill. Godoy.

Replicat ſecundo Ill. God. n. 27. nā

96.

Reſpōdeo

97.

Reſpōdeo
in forma.

98.

Replicat
2. Ill. God

contra prædictas explicationes obstat
verba D. Thomæ in 1. dist. 41. q. 1. art.
4. in corpore, ibi: *vnde secundū hoc om-
nis causa cuius operatione intervenien-
te completur effectus prædestinationis,
dicitur prædestinationē iuvare.* Et post
quam numeraverat causas meritorias
de congruo, & de condigno, & per mo-
dū dispositionis, sic concludit corpus
articuli: *vel etiā naturali operatione, si
cut motus Cœli, & omnes causæ natu-
rales iuvant prædestinationē, in quantū
earum officio perficitur generatio, &
sustentatio electorum.* Ex quibus ver-
bis tale conficit argumentum: eatenus
aliqua causa, si vè moralis, si vè natura-
lis, prædestinationem iuvat, quatenus
eius operatione perficitur effectus præ-
destinationis; at motus Cœli iuvat
prædestinationē, quatenus illo perfici-
tur electorū generatio, & sustentatio:
ergo hæc est prædestinationis effectus;
& consequenter etiam electorū sub-
stantia est ex mente D. Thomæ effec-
tus prædestinationis.

99.
Respondeo

Respondeo: D. Thomā per prima.
& secunda verba solū velle: effectum
prædestinationis esse omne id, quod
habet rationē medij, vt constat ex il-
lis verbis: *omnis causa cuius operatione
interveniente completur effectus præ-
destinationis, dicitur prædestinationem
iuvare, & ex illis: omnes causæ natu-
rales iuvant prædestinationē, in quantum
earum officio perficitur generatio, &
sustentatio electorū;* cū verò substantia
prædestinati rationē medij non habe-
at ex toties dictis, effectus prædestina-
tionis non est iuxta mentē D. Thomæ.
Hinc ad argumentū, quod ex prædic-
tis verbis conficit Ill. God. respondeo
distinguendo maiore: eatenus aliqua
causa, si vè moralis, si vè naturalis, præ-
destinationē iuvat, quatenus eius ope-
ratione perficitur effectus prædestina-
tionis, & prædestinationis subiectum
concedo maiore; effectus prædestina-
tionis præcisè nego maiore, & conces-
sa minori, nego consequentiā, quia vt
motus Cœli iuvet prædestinationē in
opinione D. Thomæ, sufficit, vt illo

perficiatur electorū generatio, & sus-
tentatio, quæ est prædestinationis sub-
iectū, vt de alijs bonis naturalibus ge-
nerationem, & sustentationem elec-
torum perficientibus dicemus infra
cū Ill. Godoy.

Itaque; licet asserat D. Thom. quod
omnis causa, cuius operatione interve-
niente completur effectus prædestina-
tionis, dicatur prædestinationē iuvare,
similiterque asserat, quod omnes cau-
sæ naturales iuvant prædestinationē,
in quantū earū officio perficitur gene-
ratio, & sustentatio electorū; nunquā
tamen dixit: quod in tantū aliqua cau-
sa, si vè moralis, si vè naturalis, prædesti-
nationē iuvat, in quantum eius opera-
tione perficitur effectus prædestinatio-
nis, quod est maior, quā proponit Ill.
God. in argumento confecto; vnde nō
recte ex verbis D. Thomæ argumentū
confecit, ad ipsumque recte confacien-
dū, sic conficere debebat: eatenus ali-
qua causa si vè moralis, si vè naturalis,
prædestinationē iuvat, quatenus eius
operatione completur effectus prædes-
tinationis, vel perficitur generatio, &
sustentatio electorū; sed motu Cœli
perficitur generatio, & sustentatio
electorū: ergo motus Cœli iuvat præ-
destinationem. Quod totum est iuxta
D. Thomam verum; alienum verò ab
argumento ab Ill. Godoy confecto.

Denique; verba D. Thomæ conside-
ratè attendantur, & videbitur, non va-
lere ex illis inferre: substantiā prædes-
tinati esse effectū prædestinationis; nā
D. Thomas ab Ill. God. in hac replica
adductus, solum numerat operationes
causarū, quæ sunt effectus prædestina-
tionis, quatenus prædestinationem iu-
vant; atqui substantia prædestinati ope-
ratio non est, vt constat: ergo D. Tho-
mas ibi nihil affert, ex quo possit in-
ferri: substantiā prædestinati esse præ-
destinationis effectū. Hæc sunt testimo-
nia D. Thomæ ab Ill. Godoy in favo-
rem suæ conclusionis adducta, & licet
aliud ipse non habeat.

Pro ipso tamen adducere possumus
D. Thomā 1. p. q. 103. art. 5. dicentem.

100.
Explica-
tur solu-
tio.

101.
Explica-
tur am-
plius.

102.

i. Aliud
testimo-
nium pro
Ill. God.
ex D. Tho-
mam.

secundū eandē rationē competere Deo
esse gubernatorē rerū, & causā rerum;
atqui Deus est causa omnis finis, non
solum finis cuius gratia, sed etiā finis
cui; ergo est causa per gubernationem
non solum finis cuius gratia, sed etiā finis
cui; tunc sic; sed quia Deus est causa
per gubernationem finis cuius gratia,
hic finis est effectus gubernationis: er-
go quia Deus per gubernationem est
causa finis cui, etiam hic finis erit gu-
bernationis effectus. Sufummo adhuc:
sed res, quæ gubernatur, est finis cui gu-
bernationis; ergo res, quæ gubernatur,
est effectus gubernationis: ergo res
provisā est effectus providentiæ; ergo
res prædestinata est effectus prædesti-
nationis; quia de omnibus est eadē ra-
tio, ut dictum manet n. 84. & 85.

103.
Respondeo

Respondeo explicando maiore: se-
cundū eandē rationē fundamentalem
competere Deo esse gubernatorē re-
rum, & causā rerū concedo maiore; se-
cundum eandē rationē formale nego
maiore, & concessa minori, nego con-
sequentia. Itaque D. Thomas loquitur
de eadē ratione non formali, sed funda-
mentali; unde post verba allegata sub-
dit: quia eiusdē est rem producere, &
perfectionē dare, Deus autem est causa
non quidē particularis unius generis re-
rum, sed universalis totius entis: unde
sicut nihil potest esse, quod non sit à Deo
creatum, ita nihil potest esse, quod eius
gubernationi non subdatur. Vult ergo
D. Thomas, quod in eadem eminentia
primæ, & universalis causæ funderetur,
quod Deus omnia creet, & gubernet,
quæ creata sunt, non autē quod crea-
tio, & gubernatio sint idem.

104.
D. Thom.
in prædi-
cto testi-
mon. no-
bis fabet.

Immo potius ex hoc loco rursū col-
ligitur, quod diximus, quia D. Thomas
productionē rerū, & gubernationē ea-
rum tanquā duo comparat inter se, &
gubernationē ex productione, & utrā-
que ex eminentia primæ, & universa-
lis causæ colligit Deo convenire: gu-
bernatio ergo non est rei governa-
tæ productio, sed rem productā sup-
ponit, eamque per media convenien-
tia ad suos fines in tempore dirigit ef-

ficaciter, vel sufficienter, prout fuerit
executio Diuinæ voluntatis conse-
quentis, vel antecedentis.

Unde admitto providentiā Divinā,
cuius executio est gubernatio, non ver-
sari circa finem cui, seu circa rem cui
providetur, quā talē, tanquā circa ef-
fectū, saltē quoad esse simpliciter illius
sed eam quoad esse simpliciter in æter-
nitate supponere ut futurā, eique finē
cuius, & media ad illū sufficientia, vel
etiam efficacia disponere, ut tandē cla-
re docuit D. Thomas lect. 3. in capite
1. ad Romanos, ubi de prædestinatione
sic scribit: prædestinari nihil aliud est,
quā ante in corde disponere quid sit de
re aliqua faciendū: potest autē aliquis
de futura re, seu operatione disponere,
uno modo quantū ad ipsam rei constitu-
tionē, sicut artifex disponit facere do-
mū; alio modo quantū ad usum, vel gu-
bernationē rei, & ad hanc secundā præ-
dispositionē pertinet prædestinatio, non
ad primam. Vbi apertē dicit, prædes-
tinationis effectū non esse ipsam sub-
iecti prædestinati creationem: est au-
tem par ratio, quoad hoc, de provi-
dentia in genere.

Arguit tertio Ill. God. n. 28. hac ra-
tione: quidquid aliquo modo ad præ-
destinationē conducit, est effectus præ-
destinationis, si fiat ex intentione glo-
riæ; at substantia prædestinati condu-
cit ad prædestinationem, & aliās fit ex
intentione gloriæ, quæ est finis prædes-
tinationis; ergo de facto est effectus il-
lius. Consequentia est evidens, maior
certissima, non enim requiritur, quod
aliquid conducat meritorie, aut dispo-
sitive, ut sit effectus prædestinationis;
prædicatio nāquē, exteriores occasio-
nes bene operandi, miracula, & alia,
quibus homo ad bonum excitatur, ef-
fectus sunt prædestinationis in nostra
sententia; & tamen, nec meritorie, nec
dispositive conducunt: ergo quivis
modus conducentiæ sufficit, ut aliquid
sit prædestinationis effectus, si fiat ex
intentione gloriæ, quæ est finis præ-
destinationis.

Minor etiā pro prima parte negari

105.

106.
Arguit
3. Ill. God
ratione.

Probat
maiozem

107.

non potest: nam substantia prædestina-
ti est conditio sine qua non potest præ-
destinatio adimpleri, est etiam caus-
efficiens, vt *quod actiū*, quibus homo,
vel Angelus gloriā meretur, est causa
efficiens physica gloriæ medijs poten-
tijs, & formis supernaturalibus elean-
tibus, potest etiā esse motiū per mo-
dū obiecti gratiarū actionis pro bene-
ficio creationis, quem modum condu-
centia sufficere, vt aliquid sit prædes-
tinationis effectus, infra constabit: con-
ducit ergo ad prædestinationem sub-
stantia prædestinati sufficienti modo,
vt sit effectus saltim imperatus illius.

108. Pro 2.
probat

109. Respondeo ad argumentum distinguendo primo maiore: quidquid aliquomodo ad prædestinationem conducit, est effectus prædestinationis, si fiat ex intentione gratiæ, ita vt intentio gloriæ præsupponatur ad intentionem illius omni maioris ita vt intentio gloriæ non præsupponatur ad intentionem illius nego maiorem; distinguo minorem: sed substantia prædestinati conducit ad prædestinationem, & alias fit ex intentione gloriæ, ita vt intentio gloriæ non præsupponatur ad intentionem substantiæ prædestinati concedo minorem; ita vt ad illam præsupponatur nego minorem, & consequentiā. Solutio claret ex dictis n. 31. ibique ratio solutionis est assignata. Et iuxta hanc solutionem ad probationem maioris concessio antecedenti distinguo similiter consequens. Ad probationem autem minoris ommissa probatione pro prima parte, antecedens pro secunda distinguo distinctione data, & consequenter consequens illius.

110. Et iuxta hanc solutionē ad probatio
Ad pro- nē maioris respondeo distinguendo an

recedens; non requiritur, quod aliquid
conducatur meritorie, aut dispositive
precise, ut sit effectus predestinati-
onis concedo antecedens; meritorie, aut
dispositive, seu per modum medij ad
gloriam consequendam nego antecedens;
& distinguo similiter consequens; hoc
que probant exempla Ill. God. Ad pro-
bationem autem minoris omissa proba-
tione pro 2. parte nego consequentiam
pro prima, quia ut substantia predesti-
nata sufficienti modo conduceret ad
esse predestinationis effectum, debebat
conducere, ut medium ad gloriam conse-
quendam, quod non habet ex dictis.

Alitèr 2. distinguo maiorem: quidquid aliquomodo ad prædestinationē conducit, est effectus prædestinationis, vt mediū ad gloriæ consecutionē concedo maiore; alio modo nego maiore; distinguo minorem: sed substantia prædestinati conducit ad prædestinationē, vt medium ad gloriæ consecutionē nego minore; vt subiectū gloriæ concedo minorem, & nego consequentiā. Vel alitèr: quidquid aliquomodo ad prædestinationem conducit, vt medium gloriæ consecutivū, est effectus prædestinationis concedo maiore; absolute nego maiorem; & distinguo minore: sed substantia prædestinati concurrir ad prædestinationē, vt subiectum gloriæ, & alias ex intentione gloriæ omitto minorem; concurrir, vt medium gloriæ consecutivum nego minorem, & consequentiam. vtraque distinctio in hac responsione comprehensa claret ex dictis *num.* 36. ibique assignata est ratio vtriusque distinctionis.

Respondeo 3. negando maiorem, ad cuius probationem distinguo antecedens: non requiritur, quod aliquid conducat meritorie, aut dispositive ad infusionem gratiæ, & donorum supernaturalium, ut sit effectus prædestinationis concedo antecedens; non requiritur, quod aliquid conducat meritorie, aut dispositive impediendo saltem actum malum, qui potest esse obex gratiæ, vel removendo

bationem
maioris.

III.
Respōdeo
2.

112.
Respōd. 3

impedimenta gratiæ, aut naturam facilitando ad actus meritorios exercendos nego antecedens, hacque distinctione distinguitur illius probatio, & nego consequentiam.

113.
Explicatur solutio.

Itaque verè verum est, quod ad hoc, ut aliquid sit effectus prædestinationis non requiritur, quod meritorie conducat, aut dispositive ad infusionem gratiæ, & aliorum donorum supernaturalium, ut optimè probant exempla Ill. God. & insuper constat ex eo, quod sequeretur: opera bona moralia naturalia non esse effectus prædestinationis contra communem sententiam, quia non concurrunt per modum meriti, aut dispositionis ad infusionem gratiæ, & aliorum donorum supernaturalium; alioquin ex nobis esset initium iustificationis, quod contra fidem aliqui ex semipelagianis asserebant. Cæterum licet hic concursus non requiratur, requiritur tamen, ut aliquid sit prædestinationis effectus, quod concurrat per modum dispositionis actu conferentis ad consecutionem gloriæ, vel ad augmentum illius, nempe, impediendo actum malum, qui potest esse obex gratiæ, vel removendo impedimenta gratiæ, vel naturam facilitando ad actus meritorios exercendos; seu, ut loquitur Ill. God. n. 79. conducendo ad pauciora committenda peccata, & ut vno verbo dicamus, requiritur, quod concurrat per modum mediæ ad consecutionem gloriæ. Non ergo sufficit, ut aliquid sit prædestinationis effectus, quod aliquomodo ad prædestinationem conducat, si aliquo ex prædictis modis non conducit. Falsa igitur est maior argumenti Ill. Godoy.

114.
Retorqueo I. argum.

Sed licet argumentum Ill. God. triplici maneat solutione solutum, nunc primo retorqueo: quidquid aliquo modo ad prædestinationem conducit, fitque ex intentione gloriæ, non est effectus prædestinationis: ergo etsi substantia prædestinati ad prædestinationem conducat, fiatque ex intentione gloriæ, non erit prædestinationis effectus. Probaturs antecedens: quidquid aliquomodo, immo, & efficaciter, ad

providentiâ conducit, fitque ex intentione finis illius, non est effectus providentiæ: ergo similiter: quidquid aliquomodo ad prædestinationem conducit, fitque ex intentione gloriæ, non est effectus prædestinationis. Probaturs antecedens: quando quis amico providet de equo ad equitandum, ipse amicus efficaciter concurrat ad equitationem, fitque ex intentione finis providentiæ; sed amicus non est effectus providentiæ: ergo quidquid aliquomodo, immo, & efficaciter, ad providentiam conducit, fitque ex intentione finis illius, non est effectus providentiæ. Consequentia tenet. Minor claret: nam providentia non est de amico, sed de equo. Maior verò pro prima parte constat; nam ipse amicus ascendit equum, illumque impellit. Pro secunda autem patet: nam ratio, qua motus est Ill. God. ad asserendum, quod substantia prædestinati fit ex intentione gloriæ, quæ est finis prædestinationis, convincere ipsum debet, ut concedat, quod in casu posito amicus fiat ex intentione finis providentiæ; quia utrumque habet rationem subiecti.

Retorqueo 2: intra ordinem naturæ, & gratiæ (substantia prædestinati præcisa) nullus est effectus prædestinationis elicited, vel imperatus, qui non habeat rationem mediæ ad consecutionem gloriæ: ergo stando ad universalem effectum prædestinationis, ad exempla, & paritates, quibus utitur Ill. God. dicendum rationabiliter est, quod effectus prædestinationis debet esse mediæ ad consecutionem gloriæ. Atqui substantia prædestinati non conducit ad prædestinationem, ut mediæ consecutivum gloriæ: ergo rationabiliter dicendum est: substantia prædestinati non esse effectum prædestinationis. Hæc consequentia legitime videtur illata. Ius supra est Ill. God. n. 78. 1. consequentia ex antecedenti inferitur.

Antecedens verò venit probandum in opinione Ill. God. & 1. de pertinentibus ad ordinem naturæ: nam iuxta Ill. God. n. 78. omnia bona naturalia (substantia prædestinati præcisa) sunt in prædesti-

115.
Retorqueo 2.

116.
Prob. 1. Antecedens.

natis effectus prædestinationis, ut medium ad consecutionem gloriæ, hocque singulariter probat *n. 79. & 80.* ergo intra ordinem naturæ (substantia prædestinati præcissa) nullus est effectus prædestinationis elicitus, vel imperatus, qui non habeat rationem medij ad consecutionem gloriæ. Confirmatur: ideo iuxta Ill. God. *disp. 63. n. 8.* permissio peccati est in electis effectus prædestinationis illorum, quia conducit, ut medium, ad finem prædestinationis: ergo etiam de permissione peccati verificatur, quod si est effectus prædestinationis, fit medium consecutivum finis illius.

117.
Probat. 2
idem an-
tecedens.

Probat. Secundo supra positum antecedens de pertinentibus ad ordinem gratiæ: nam omnia dona supernaturalia sunt in prædestinatis effectus prædestinationis illorum, sed ideo sunt tales effectus, quia sunt media ad consequendam gloriæ: ergo intra ordinem gratiæ nullus est effectus prædestinationis elicitus, vel imperatus, qui non habeat rationem medij ad consecutionem gloriæ. Maior est Ill. God. *disp. 64. n. 2.* Minor probatur sygillatim de omnibus: nam in primis glorificatio, iustificatio non interrupta, & vocationes efficaces ideo sunt effectus prædestinationis, quia sunt media efficaciter inferentia finis consecutionem, ut habet Ill. God. *disp. cit. n. 5.* Deinde hoc idem probat de gratia interrupta per peccatum *n. 18.* De auxilijs sufficientibus, & efficacibus, quibus homo ad gratiā interruptam, quatenus primo collatā, disponitur *n. 26.* Devocatione inefficaci *n. 32.* Et de nique de actibus supernaturalibus, non solum prout à gratia procedunt, sed etiam prout a libero arbitrio, probat *n. 47.* ergo ideo omnia dona supernaturalia sunt in prædestinatis prædestinationis effectus, quia sunt media ad consequendam gloriā.

118.

Hincque se se apperit, quod licet substantia conducatur ad prædestinationem modo ab Ill. God. relato, scilicet, quod substantia prædestinati sit conditio sine qua non potest prædestinationis adimpleri; sit etiam causa efficiens,

ut quod actum, quibus homo, vel Angelus gloriā meretur; sitque causa efficiens physica gloriæ medijs potentijs, & formis supernaturalibus elevantibus; & possit esse motivum per modum obiecti gratiarum actionis pro beneficio creationis: non ob hoc est effectus prædestinationis. Et ratio est: quia nullus est prædestinationis effectus, qui non sit medium gloriæ consecutivum, ut supra proximè probatum manet; at qui substantia prædestinati habet omnia illa, quin sit medium gloriæ consecutivum, ut habet Ill. God. *n. 78.* ergo licet substantia prædestinati prædicto modo ad prædestinationem conducatur, non est effectus prædestinationis.

Ill. God. aliam probationem pro sua conclusione non adducit; in dictis vero ab ipso in hac disputatione duplicem adducit paritatem, quarum quælibet est contra nostram conclusionem argumentum. Una est de actibus cæterarum virtutum respectu charitatis, quā paritatem omitto, quia pro ipso nobis obiecimur *n. 38.* solutaque, & retorſa manet *n. 42. & seqq. & n. 57. 58. & 59.* Altera est de alijs bonis naturalibus, ut bona indoles, & bonum ingenium, quibus memorat *n. 37.* & de auxilijs sufficientibus, de quibus mentionem facit *n. 32.* & de circumstantijs nativitatibus, quarum meminit *n. 50.* Cum his ergo instare contra naturam Ill. God. nostram sententiam; sed ut invalida appareat instantia, & firma nostra sententia, pro ipso forma bo argumentum à paritate de alijs bonis naturalibus, quo soluto solum manebit, quod de auxilijs sufficientibus formari potest.

Argues 4. pro Ill. God. ex ipsius doctrina: bona naturalia, ut bona indoles, bonum ingenium, & alia relata *n. 1.* sunt effectus prædestinationis: ergo etiam esse naturale, seu substantia prædestinati erit effectus prædestinationis. Probat. consequentia: sicut prædestinati substantia supponitur ad prædestinationem, ita cætera alia bona naturalia ad prædestinationem supponuntur; sed hoc non officit, ut cætera alia bona

119.
Duplex
paritas
Ill. God.
proponi-
tur, &
solvitur.

120.
Argues
4. pro Ill.
Godoy.

naturalia sunt prædestinationis effectus; ergo nec obest, ut substantia prædestinati sit etiam effectus prædestinationis. Minor, & consequentia tenent. Maior videtur certa: nam tã substantia prædestinati, quam cætera alia bona naturalia sunt effectus providentiæ naturalis, quæ prior est prædestinatione: ergo sicut prædestinati substantia supponitur ad prædestinationem, ita cætera alia bona naturalia ad prædestinationem supponuntur.

121.
Respondet
Cornejo
ad argu-
mentum.

Ad hoc argumentum respondet in doctrina D. Thomæ Cornejo in præf. art. disp. unica dubio 2. negando consequentiam, ad cuius probationem negat maiorem, & ad illius probationem distinguit antecedens pro secunda parte: providentia quoad aliquos effectus est prior prædestinatione concedit antecedens; quoad omnes effectus negat antecedens, & consequentiam; ut autem providentia (ait Cornejo) absolute dicatur prior prædestinatione, sufficit, quod aliqui effectus providentiæ naturalis præcedant omnes effectus prædestinationis. Qui vero sint effectus providentiæ naturalis priores, & posteriores prædestinatione? antea iam declaraverat, præmiserat autem, quod licet ordo naturæ in sententia D. Thomæ sit prius à Deo volutus, quàm ordo gratiæ; non tamen est prius volutus quantum ad omnia, sed solum quantum ad ea, quæ habent rationem subiecti, cui inhaeret gratia; nam ea, quæ rationem subiecti non habent, sed rationem medijs, sunt posteriora à Deo voluta. Ecce argumentum, quo Ill. God. instare conatur nostram opinionem à Cornejo prius præmissum, & in doctrina D. Thomæ optime solutum. Ultra quod,

122.
Respondet
ego.

Respondet ego ad argumentum negando consequentiam, ad cuius probationem distingo maiorem: sicut prædestinati substantia supponitur ad prædestinationem, ita cætera alia bona naturalia ad prædestinationem supponuntur, sicut, & eodem modo nego maiorem, & diverso modo concedo maiorem, & consequentia minori nego consequentiam. Ita

quæ certum est, tam substantia prædestinati, quam cætera alia bona naturalia supponi ad prædestinationem: est tamen maxima disparitas: nam substantia prædestinati supponitur, ut subiectum gloriæ, quæ est finis prædestinationis; cæterum alia bona naturalia supponuntur, ut media consecutiva gloriæ, ut fateatur Ill. God. n. 78. ubi hanc disparitatem inter prædestinati substantiam, & alia bona naturalia adducit expressè.

Ex hac igitur disparitate oritur primo substantiam prædestinati præsupponi ad prædestinationem ordine executivo, & intentivo; cæterum alia bona naturalia præsupponi tantum ordine executivo; nam ordine intentivo sunt posteriora prædestinatione, ut potè effectus illius, & ratio est illa generalis, scilicet, quæ sunt posteriora in intentione, sunt priora in executione, quæ ut dictum est n. 33. veritatem habet inter finem, & media illius. Et hæc disparitas ab Ill. God. admitti debebat, semel admissa, ut n. 78. admitit, substantiam prædestinati, non esse medium ad consequendam gloriam; bene verò cætera alia bona naturalia.

Oritur secundo substantiam prædestinati ita elicitivè procedere à providentia naturali, seu à Deo, ut auctore naturæ, quod imperativè non procedat, nec procedere possit à providentia supernaturali, seu prædestinatione, vel à Deo, ut auctore supernaturali; at cætera alia bona naturalia, licet elicitivè procedant à providentia naturali, seu à Deo, ut auctore naturæ, imperativè tamen à prædestinatione, seu à Deo, ut auctore supernaturali procedere possunt, sicut operationes virtutis moralium ordinis naturæ, quæ elicitivè procedunt ab habitibus virtutis moralium, procedere possunt imperativè ab habitu charitatis supernaturali. Et ratio utriusque assignata est n. 42. & seqq. & n. 57. 58. & 59. hancque disparitatem admittere debuit Ill. God. sicut & præcedente ob ratione datam n. antec. Immo de facto etiam prædestinati bona naturalia imperativè à prædes-

123.
Ex dictis
oritur 1.

124.
Secundo.

minatione in prædestinatis procedunt, cuius ratio sumitur ex Ill. God. n. 29. nam sic procedere congruit extensioni prædestinationis in providendo, & magis ostendat amorē Dei erga electos, & curam, quam de illis habet.

125.
Tertio.

Oritur 3: substantiā prædestinati appellari non posse donū gratiæ, & beneficium superadditum dono creationis, seu non esse beneficiū distinctū à creatione, vt habet expressè D. Aug. cuius verba retulimus n. 49. ex illisque nostrā conclusionē probavimus n. 50; at cætera bona naturalia esse propriè dona gratiæ, & beneficia superaddita dono creationis; quia nō sunt debita, nec causata ex naturali concursu causarū secundarū. Vndè præparatio illorum potest dici propriè præparatio gratiæ iuxta modū loquendi D. Augusti lib. de dono persever. cap. 14. vbi externā prædicationē, & miracula, quibus prædestinatus convertitur ad fidē, vocat effectus prædestinationis. Et ratio est: nā licet externa prædicatio, & miracula sint naturalia quoad substantiā; sunt tamen supernaturalia quoad modum, quod sufficit, vt sint beneficia à creatione distincta. Sic similiter de prædictis bonis naturalibus.

126.
Quarto.

Oritur 4: substantiā prædestinati posse esse motivū per modū obiecti gratiarū actionis pro beneficio creationis duntaxat; at cætera bona naturalia possunt esse motivū per modū obiecti gratiarū actionis pro beneficio à creatione distincto, & superaddito, & hoc requiritur ad esse effectū prædestinationis; primū verò non sufficit, vt non rectè iudicavit Ill. God. n. 29. probando suā conclusionē, cuius ratio sumitur ex dictis n. antec. En quinque disparitates inter substantiā prædestinati, & cætera bona naturalia illius, quarū quælibet est sufficiens responsio ad argumentū pro Ill. God. à paritate formatū, immo & efficax, meo videri, pro nostra conclusionē probatio.

127.
Argues
5. pro Ill.
Godoy.

Argues deniquè pro Ill. Godoy ex Scoto: nam Magister Subtilis in 3. dist. 7. q. 3. §. secundū dubiū, hæc habet ver-

ba: Deum in intentione prius velle summā gloriam, quam vnionē hypostaticā: ergo Deus in intentione prius vult gloriam, quam substantiam prædestinati: ergo substantia prædestinati iuxta Scorum est prædestinationis effectus. Hæc consequentia infertur ex antecedenti, & ex vtriusque dictis. Respondeo concessio antecedenti, negando consequentiam. Disparitas est: nam vnio hypostatica est medium ad summam gloriam, ideòque in intentione posterior, sicut in executione prior ex dictis num. 33. at substantia prædestinati non est medium ad gloriam, ideòque in executione, & intentio est prior gloria. Et quod hæc sit vera mens Scoti, ex ab ipso ibi dictis constat; ait namque: *Deus primo voluit aliquam naturam non summam* (ecce humanitatem) *habere summam gloriam*, quæ verba manifestè probant nostram conclusionem.

Respondeo

Ex dictis in discursu disputationis colligitur primo: omnia bona naturalia in prædestinatis non esse effectus prædestinationis. Hoc corollarium est contra Ill. God. n. 78. vbi oppositum tenet ex eo, quod teneat: substantiam prædestinati esse prædestinationis effectum, cuius falsitas per totam disputationem probata manet, & ratio, quā Ill. God. adducit, soluta. Nec obest illud Pauli ad Romanos 8. quod hic tradit Ill. God. scilicet: *diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum*; nam loquitur Paulus non de substantia prædestinati, sed de cæteris alijs bonis naturalibus, quæ sunt media ad consequendam gloriā, & hoc ex primit verbo illud: *cooperantur*, quod de substantia prædestinati verificari nequit. Vltrà hanc explicationem explicari possunt Apostoli verba quadrupliciter iuxta dicta num. 123. 124. 125. & 126. quæ sub replica videtur non posse cadere.

128.

1. corollarium.

Secundo colligitur: bonam indolem, & bonum ingenium esse prædestinationis effectus, quia conducunt ad facilius credendum, aut ad

129.

2. corollarium.

supernaturales actus facilius eliciendos, & quia conducunt ad pauciora commitenda peccata. Hoc corollarium pro secunda parte est Ill. God. pro prima autem est contra ipsum n. 79. & probatur ratione per oppositum ad ipsum: quia ut ostendimus *tom. præcedenti disp. 16.* adæquata ratio proxima agendi respectu actuum supernaturalium non est virtus supernaturalis infusa: ergo vis naturalis, ad quam spectant bona indoles, & boni ingenii, possunt ad supernaturales actus facilitatem præstare. Corollarium pro secunda parte optime probat Ill. God. nam ex bona hominum inclinatione, & ingenio provenit multoties, ut pauciora committantur peccata, sicut & mala hominum inclinatio ad plura commitenda maximè iuvat: ergo ratione hac sunt prædestinationis effectus. Ex hoc corollario habetur: Nasci tali loco, & mori tali tempore, quæ sunt bona naturalia tertij generis ex enumeratis n. 1. esse effectus prædestinationis. Hoc probat illud Sapi-

entia 4. *raptus est ne malitia mutaret intellectum eius*, & Augustinus confirmat exemplo infantis nascentis propè fontem, cui ministrari potest baptismi Sacramentum.

Denique intertur: opera bona moralia facta solùm propter honestatem virtutis, quæ sunt bona naturalia quarti generis ex enumeratis n. 1. esse effectus prædestinationis. Hoc corollarium est Ill. God. & probatur primo: quia talia opera bona conducunt ad gaudium accidentale, quod prædestinati de illis in gloria percipiunt. Secundo: quia dum quis bene operatur, si opus sit in præcepto, vitatur peccatum. Tertio denique: quia rationes, quibus supra probavimus, substantiam prædestinati non esse prædestinationis effectus, manifestè probant: opera bona moralia facta solum propter honestatem virtutis esse prædestinationis effectus, & hæc ratio militat etiam pro alijs bonis naturalibus numero antecedenti enumeratis.

130.

3. corollarium.

DISPUTATIO

SEXAGESIMA TERTIA.

An permissio peccati sit in electis effectus prædestinationis illorum.

§. I.

Relatis sententijs statuitur, & probatur prima conclusio.

Num. 1.

*Peccatum pro for-
mali non
est effectus præ-
destinationis.*

ANTE resolutionem disputationis, ut omnino certum supponendum est: peccatum pro formali non posse esse effectum prædestinationis; cum non possit esse à Deo, ut diffinitum est in Concilio Tridentino *sess. 6. Canone 6.* de quo latè in *tract. de peccatis*; unde difficultas solum est de permissione peccati; non de activa permissione, quæ in actione Dei permittentis consistit; sed de permissione passiva consistente in carètia gratiæ efficacis, quæ posita vitaretur peccatum, ut cum omnibus advertit, & supponit Ill. Godoy *num. 2.* In hac ergo difficultate sic

intellecta omnes conveniunt contra Vazquez, Arrubal, & Merarium *cir. ab Ill. God. n. 1.* permissionem peccati in electis esse effectum prædestinationis illorum, in quo cum Ill. God. convenimus; ideoque in præsentī de hoc non disputamus (disputabimus tamen in questionibus selectis.) Unde hoc pro nunc supposito, difficultas est circa modum, quo permissio peccati est effectus prædestinationis. Circa quod.

Duplex ex diametro opposita versatur sententia. Prima assentit: permissionem peccati in electis esse effectum prædestinationis illorum præparatam à

Deo

2. *sententia.*

Scotus.

3.
1. *conclusio contra Ill. God.*

4.
Prob. 1. *conclusio ex Scoto ad hominē contra Scotistas.*

Deo ex intentione pœnitentiæ. Sic Ill. God. n. 36. adducens pro se D. Thomā q. 5. de veritate art. 4. sed hanc non esse mentē D. Thomæ ingenuē fatentur aliqui, vt ex dicendis clarebit. Secunda sententia docet: permissionem peccati esse effectū prædestinationis; non tamen à Deo ex intentione pœnitentiæ præparatā, sed ex præintēta humilitate, perseverantia, & alijs, quæ nec essentialē connexionē cum peccatō habent, nec peccatum essentialitēr supponunt. Sic Scotus in 3. dist. 19. §. in ista quaestione, & in 1. dist. 41. §. aliter, & ego cum ipso, quamvis Scotistæ communiter sentiant oppositum. Pro explicatione autem veritatis. Sit.

Prima conclusio: *permissio peccati de facto non est effectus prædestinationis præparatus à Deo ex intentione pœnitentiæ.* Hanc statuo contra Ill. God. n. 36. quam expræssē docent Damasc. lib. de fide cap. 29. & Cyril. lib. 2. ad Regin. cap. de eo, quod Christus sanctificatus est, asserentibus: pœnitentiā non esse de facto à Deo volitā intentione primaria, quarū authoritates adducit Vazquez in præf. & argumentū, quod ex ipsis fieri valet, faciemus n. 9. & licet hanc conclusionē in nullo Scotista, quē viderim, inveniā, ipsam expræssē deduco ex Magistro Subtili in 1. dist. 41. §. aliter, & in 3. dist. 19. §. in ista q. ex ipsoque, quidquid Scotistæ sentiant, conclusionem probabimus.

Probat̃ur itaque 1. conclusio ex Magistro Subtili: nam iuxta Scotū in 3. cit. passio Christi Domini non est decretata ante prævisionē peccati, ideoque Scotistæ cum Magistro tract. de Incarnatione tenent: decretū Incarnationis Christi, vt Redemptoris, non præcessisse prævisionem peccati, seu quid idem est, quod redemptio supponit peccatum. Ex qua doctrina sic ad hominē contra Scotistas probationem formo: passio Christi Domini, seu redemptio supponit peccatū ergo etiam pœnitentia supponit peccatū: ergo si-
out ordine intentionis peccatum non est effectus redemptionis; ita nec pec-

cati permissio est effectus pœnitentiæ: ergo permissio peccati non est volita propter pœnitentiā, tanquā propter finem prius volitū: ergo non est effectus prædestinationis ex pœnitentia præintenta. Omnes consequentiæ præter primā sunt legitimæ. Prima autē probatur: ideo iuxta Scotistas passio Christi Domini, seu redemptio supponit peccatū, quia est medicina peccati; sed pœnitentia est medicina peccati: ergo pœnitentia supponit peccatum.

Confirmatur 1. ex doctore: nā iuxta Scotū in 1. cit. reprobatio positiva præsupponit peccatū: ergo etiā pœnitentia peccatum, eiusque permissionē supponit. Probat̃ur consequentia: ideo iuxta Scotum, & Scotistas reprobatio positiva præsupponit peccatum, quia peccatū essentialitēr respicit; sed pœnitentia essentialitēr respicit peccatū, eiuique permissionē: ergo pœnitentia peccatū, eiusque permissionē supponit. Ex hacque consequentia ceteræ illatæ n. antecedenti inferuntur legitimæ. Confirmatur 2: nam Scotistæ asserentes: prædestinationem esse ante merita prævisa, non locuntur de prædestinatione circa gloriā, vt præmiū, & coronā reduplicativē, sed circa gloriā, vt hæreditatē: ergo iuxta ipsos prædestinatio circa gloriā, vt præmiū, & coronā supponit merita: ergo etiā pœnitentia supponit peccatum, eiusque permissionē. Probat̃ur hæc consequentia: ideo iuxta prædictos Scotistas prædestinatio circa gloriā, vt præmiū, & coronā, supponit merita, quia præmiū supponit meritū, & corona certamen; sed pœnitentia supponit lapsum: ergo etiam pœnitentia supponit peccatum, eiusque permissionē. Confirmatur 3: nā Scotistæ communiter tenent: quod pœna supponit culpam: ergo & tenere debent, quod pœnitentia supponit peccatum: ergo fateri tenentur: permissionem peccati non esse effectum prædestinationis ex præintenta pœnitentia.

Hæc ex Scoto, & Scotistarū doctrina adduxi, vt clarissimē appareat: con-

5.
Confirmatur 1. ex Doctore.

Confirmatur 2.

Confirmatur 3.

6.

8

clu.

clutionē nostrā suprà positā esse Scotogenuinā, & doctrinā Scotistarum consequentē. Vnde miror certē, quo modo Scotistæ prædictas doctrinas fatentes, in conclusione à nobis posita non convenient. Erit fortē, quia prædictas doctrinas non præviderunt? Non certē, quia Franciscus Felix hanc difficultatē disputando, & opinionē Thomisticā substinendo, sibi Scotum in 1. *cap. 3. cit. obiecit cap. 5. de prædest. difficult. 5. n. 11*. Responsionē videamus, & inconsequentiam declaremus.

7.
*Respondet
Felix.*

*Hæc solutio
Scoti
non est.*

*Hæc solutio
Felix
implicat.*

Respondet itaque Felix *cit.* Scotum solum velle, hoc esse de facto, quia ita clamant Scriptura, & PP. non tamen negat, posse Deum decernere prius medicinā, quā morbum, sicut Rex mittit medicos, & medicinas ad medendū militibus, si fortē vulnerentur. Hæc tamen solutio, si benè consideretur, Scotica non est; implicantiā involuit, & nostrā conclusionē probat. Primū ostenditur: nam hæc eadem solutio cum eodē exemplo ab Scoti contrarijs adducitur contra Scoti opinionē asserentē: decretum Incarnationis Christi, ut Redemptoris, non præcessisse prævisionē peccati, ut *tom. 1. in 3. disp. 8. q. 6. de clarabimus, & impugabimus*: ergo Scotica non est prædicta solutio. Secundū ostenditur: implicatorium est, Deum de facto decernere prius medicinam, quā morbū, & morbum prius quā medicinam; sed hoc asserit prædicta solutio: ergo implicantiā involuit. Probatur minor: in primis solutio prædicta fatetur: Deum prius decernere morbum de facto, quā medicinā, quod est (ut ait) intentū Scoti; sed deindē tenet: Deum de facto prius decernere medicinā, quā morbum: ergo solutio prædicta asserit: Deum de facto decernere prius medicinā, quā morbum, & morbū prius quam medicinā. Probatur minor exemplo ab ipso tradito: Rex de facto in exemplo allato prius decernit medicinā, quam morbū: ergo tenet solutio: Deum de facto prius decernere medicinam, quam morbum.

Nunc autē solum restat ostendere,

8.

prædictā solutionē probare nostrā conclusionē, quod clarissimè suadetur reddendo ad rationē positā *n. 4.*: nam iuxta solutionē datā passio Christi Domini, seu Redemptio, supponit de facto peccatum: ergo etiā poenitentia supponit de facto peccatum: ergo sicut ordine intentionis peccatum non est effectus redemptionis, ita nec peccati permissio est effectus poenitentiae: ergo permissio peccati non est volita propter poenitentiam, tanquā propter finē prius volitā: ergo non est effectus prædestinationis ex poenitentia præintenta. Vnde etsi hac solutione defendi possit: permissionē peccati ex præintenta poenitentia posse esse prædestinationis effectum; illa tamen defendi nequit; esse de facto talē effectū. Cum ergo hæc sit nostra conclusio, & oppositū doceat author prædictus, cum sua solutione, & nostrā probat conclusionē, & suæ opinionī contradicit. Quid verò sit de possibili dicendū §. sequenti videbimus; pro nunc autē alia impugnatione non indigemus. Hæc pro Scoto sufficiant, & nunc in Ill. Godoy.

Probatur 2. conclusio: intentio poenitentiae necessariò præsupponit prævisionē peccati; at peccatum prævidetur in sui permissione: ergo necessariò præsupponit permissionē; & consequenter hæc ex illius intentione non ponitur. Consequentia cum minori tenet. Maior autē ostenditur primo: poenitentia non est de primaria intentione, sed bonum occasionarium, ut docet Damasc. *lib. 2. de fide cap. 29.* & alij Patres frequentē; at bonum occasionarium; cum non ametur nisi occasione mali, illius prævisionē necessariò supponit: ergo intentio poenitentiae necessariò præsupponit prævisionē peccati.

Secundo: poenitentia non aliter potest amari, nisi ex fine destruendi peccatum; habitus enim propter suū actū, ut finē, debet amari; actus autē primus poenitentiae est detestatio destructiva peccati, ut frequentius docent Thomistæ *3. p. q. 85. art. 2.*: ergo necessariò supponit destructionē peccati, ut præ-

*Solutio
hæc probat
nostram
conclusionē.*

9.
*Probatur 2.
conclusio.*

*Prob. 1.
maior.*

10.
Secundo.

Tertio.

vissam; at hæc prævidere non potest, nisi prævideatur peccatū: ergo nec intendi valet poenitentia, nisi ex prævisione peccati. Tertio: poenitentia amatur ex intentione remissionis peccati, ad hoc enim eligitur, ut disponat ad gratiā, quatenus remissivā peccatis & consequenter gratiā, ut remittentē culpā prævissam supponit gratia, ut remittens supponit prævissum peccatum: ergo etiam intentio, & amor poenitentiae.

II. A. probat. maior.

Denique probatur maior: quia nāque Christus Dominus prædestinatus fuit, ut Redemptor; & consequenter ex intentione Redimendi a peccatis, eius prædestinatio supponit culpā originālē prævissam; at poenitentia eligitur, ut destructiva peccati, in quo eius essentia consistit; & consequenter ex intentione destructiva peccati; ergo illius permissionē supponit. Confirmatur, & explicatur amplius: quia nāque Christus Dominus prædestinatus fuit, ut Redemptor; & consequenter ex fine redemptionis, inferunt Thomistæ, permissionē culpæ originālis non esse effectum prædestinationis Christi, nec voliram ex intentione illius; at poenitentia eligitur, ut destructiva culpæ; & consequenter ex fine destructionis illius: ergo culpæ permissio ad illam supponitur nec ex intentione poenitentiae eligitur.

12. Responde-ri solet 1. ad hanc probat.

Ad hanc probationē responderi solet primo: in poenitentia duplex bonū posse considerari, bonū manifestationis virtutis, quā poenitentia gaudet reparandi a peccatis, & aliter, priū bonū intendi non posse sine prævisione peccati, & occasione illius: secundum autē bonū esse posse de primaria intentione, & ante prævisionē peccati intendi, sicut medicus intendere potest ante morbū prævissum ostendere virtutē alicuius medicamenti, & ex intentione illam manifestandi permittere morbū; non autē potest prius intendere bonum curationis nisi prævisso morbo, ut existente: vnde imprudenter morbū cavaret ex intentione sola

liberandi ab illo. Ita Deus potest primario intendere manifestare virtutem reparativam poenitentiae, & ex hac intentione permittere culpas, & postea velle poenitentia quatenus remissivā.

Acuta sane distinctio, & doctrina (inquit Ill. God. 65.) sed illā sic impugnat: intentio manifestandi virtutē poenitentiae, illius amorē secundū suā essentia supponit, sicut intentio manifestandi virtutē attributorum, ex illorum amore procedit in Deo; at essentia virtutis poenitentiae est esse destructivā, & deestativā peccati: ergo si pro ut sic non potest amari, seu intendi ante prævisionē peccati, nec bonū manifestationis virtutis reparativæ, quā poenitentia gaudet, potest ante illius prævisionē intendi. Explicatur, & urgetur: si attributum aliquod Divinū amari non posset ante culpā prævissā, nec bonum manifestationis talis attributi posset ante culpæ prævisionem intendi: ergo si poenitentia ante culpā prævissā non potest prudenter amari, etiam intentio boni, quod in manifestatione virtutis invenitur, necessario prævisionem culpæ debet supponere.

Secundo responderi solet: poenitentia non posse intendi ante prævisionem peccati, ut possibilis, & ideo a Damasceno, & alijs PP. bonum occasionatū appellatur, quia, scilicet, amari a Deo non potest, nisi occasione sumpta a nostra fragilitate, ut potente peccare, & a culpa, ut possibili; non autē occasione sumpta a peccato actuali; ac proinde illius prævisionē non supponere. Hæc etiam solutio displicet Ill. God. eamque sic impugnat: nam licet poenitentia sumpta pro habitu solum supponat culpā, ut possibile, & ideo intendatur ex prævisione illius, actus tamen poenitentiae culpā existentem supponit, & consequenter non nisi ex illius prævisione potest amari, & intendi: sicut quia habitus supponit peccatum possibile, ex illius occasione solum potest intendi iuxta istam solutionem; at permissio peccati non amatur a Deo ex præintentione solius habitus.

I 3. Ill. God. impugnat dictā responsionem.

I 4. Responderi solet 2.

Ill. God. impugnat hanc solutionē.

pœnitentiæ, sed etiam ex præintentione actus, si quid probat (ait Ill. God.) sententia, & auctoritas D. Thomæ: ergo argumentū factū tradita solutione non solvitur. Quod autē D. Thomas loquatur de bono pœnitentiæ actualis, pater manifestē; nam loquitur de intentione boni, quod elici non potest nisi ex peccato; at hoc bonum non est pœnitentia habitualis; sed actualis; cū habitus pœnitentiæ fuerit in Beatissima Virgine, & in Adamo ante peccatum: ergo D. Thomas loquitur de bono pœnitentiæ actualis.

15.

*Respondet
Ill. God.
ad nostrā
rationē.*

His ergo solutionibus, vt insufficiētibz relictis, responder Ill. God. n. 67. ad nostram rationē notando: pœnitentiā considerari posse tripliciter. Primo prout præcisē remissiva. Secundo: prout ostendit omnipotentiam Dei, quæ parcendo maximē, & misereundo manifestatur, & ex malis, qualia sunt peccata, eliciendo bona. Tercio: prout utilis ad vberioris gratiæ consecutionē, & finalē perseverantiam in gratia, quo posito responder distinguendo maiore: intentio pœnitentiæ, vt purē remissivæ peccati cōcedit maiore; vt omnipotentia Dei manifestat, & ad vberiorē gratiā, & perseverantiā conducit negat maiore, & concessa minori, negat consequentiā: vel distinguit consequens: ex intentione pœnitentiæ, sub priori ratione concedit cōsequentiā; sub secunda, & tertia negat consequentiā. Ad primā probationem responder: Damascenū, & alios Ecclesiæ PP. loqui de pœnitentia sub prima ratione, qualiter concedit, esse bonum occasionatū, nec intendi potest, nisi ex prævisione peccati; non autē negant, sub alijs cōsiderationibus posse à Deo amari ante prævisionē peccati, licet tunc, non tam vt finis, quam vt medium, pœnitentia attingatur.

16.

Ad secundam.

Ad secundā responder n. 68. habitū propter actum amari, cæterū in actu triplex illa cōsideratio est distinguenda, scilicet, vt remittens, vel destruens offensā, vt manifestativus omnipotentiz Dei, & vt utilis ad vberiorē gra-

tiā, & perseverantiā consequendā; pœnitentia, vt remissiva amatur ex intentione sui actus, vt destruētis peccatū, & vt sic illius prævisio nem supponit, prout tamen ad fines assignatos est utilis, amatur ex intentione sui actus, vt ad eosdē fines conducunt, qualiter posse amari absque prævisione peccati, iam dixit. Et ex his ad tertiā probationē constat solutio; nam licet verum sit, posse pœnitentiā ex fine remissionis amari, & tunc supponat prævisionē peccati, non tamen est necessariū sic amari, sed potest amari ex intentione aliorū finium, ad quos pœnitentia conducit, & sic amari de facto constat ex dictis, & vt sic ametur, prævisionem peccati necessariam non esse, vidimus iam.

Ad ultimam probationē, simul, & confirmationē responder Ill. God. n. 69. Christum Dominum potuisse prædestinari dupliciter: scilicet, reduplicativē, vt Redemptorē, quod nihil aliud est, quam ex fine redemptionis, & vt redimeret, prædestinari; vel vt Redemptorem specificativē, hoc est, non ex fine Redemptionis, sed propter propriā excellentiā, & gloriā. Primo modo prævisionē peccati necessario supponit, secus autē secundo modo. Qualiter autē prædestinatus fuerit, non potest nobis, nisi ex Scripturæ testimonijs in notescere: vnde cum ex illa habeamus propter nos homines, & propter nostrā salutē carnem sumptis, & prædestinatū fuisse: hinc fit, quod prædestinatio illius culpæ prævisionem supponat; pœnitentia autē, etsi peccati destructiva sit, non eligitur vt destructiva reduplicativē, sed specificativē sub reduplicatiōe explicata, nimirū, vt utilis ad prædictos fines. Vnde iuxta hanc solutionē (prosequitur Ill. God.) post decretū manifestandi propria attributa, & decretū gloriæ prædestinatorū eligit Deus perseverantiā finalē in gratia, & ad hunc finem omnia media conducentia, inter quæ pœnitentiā eligit, non reduplicativē, vt destructivā peccati, sed vt utilem ad per-

Ad tertiam.

17.

*Ad 4.
et ad cōfirm.*

severantiā, & omnipotentia manifestatōe, & hoc fine eligit permissiōe peccati, & peccato prāvissio pœnitentiam eligit, vt remissivam ex fine destructionis peccati.

18. *Advertit Ill. Godoy.* Advertit tamen Ill. God. n. 73. quod quando in hac solutione ait: Christum Dominum prædestinatū fuisse, non vt finē Redemptionis, sed ob illam, tanquā finem, disputationis gratia, & aliorū sententia, est accipiendū; nam fortē verius est, quod alij ex Thomistis affirmant 3. p. q. 1. art. 3. & 4. Christum vt Redemptorē esse finē cuius gratia Redemptionis à peccato, & hanc esse finem cui, seu finē effectū decreti mittendi Christum, & sic prāvissam fuisse culpā originālē, vt priorē in vno genere causā, scilicet, materialis; posteriorē tamen in alio, nempe finalis, & consequenter illius permissiōe fuisse effectū prædestinatiōis Christi, quam sententiā fusē defendit t. 1. in 3. p. d. 8.

19. An atitē (prosequitur Ill. God. n. 74.) idē de pœnitentia, quatenus destructiva, possit affirmari; quod, scilicet, prius intendatur, vt finis cuius gratia ex prāvissione culpæ destruendæ, vt finis effectus? in dubium revocari potest. Et sane ob impossibilitatē mutue causalitatis non repugnabit, quia tamen ex finē tantū destructionis peccati culpā permittere, non videtur prudētis providentia: dicendū existimo, sic intendi non posse; & insuper ex eo, quod remissio culpæ maius bonū est, quam culpæ destructio; ergo esto esset possibile, remissioe culpæ, pœnitentiā, vt purē destructivā, vt finem cuius gratia respicere, non esset asserendum ita contingere, nisi ex testimonijs Scripturæ constaret: Christus autē, vt Redemptor a deo excellens bonū est, vt esse possit finis cuius gratia redemptionis nostræ à peccatis, & congruentissimē ita constituatur.

20. *Tota doctrina Ill. Godoy explicatur.* Caterū antequā solutionē Ill. God. impugnare incipiamus, advertendum est, quod tota doctrina huius sapientissimi Doctoris fundatur, & consistit in triplici acceptione pœnitentiæ ab

ipso tradita n. 67. scilicet, pœnitentia, vt purē remissiva peccati; vt omnipotentia Dei manifestat, & vt ad vberiorē gratiā & perseverantiā conducit. Si ergo nos fortē probamus: pœnitentiā non intendi, vt manifestativa omnipotentia Dei, nec vt ad vberiorē gratiā, & perseverantiā conducit, quin prāvissio peccati præsuponatur, firmum manebit nostrū fundamentū, invalidæque erunt solutiones allatæ. Ad rem ergo procedamus, notando, quod quælibet impugnatio est probatio nostræ conclusionis.

Impugnatur itaque primō tradita solutio Ill. God. & eius doctrina rejicitur: Deum intendere pœnitentiā, vt omnipotentiam Dei manifestat, & ad vberiorē gratiā, & perseverantiā conducit, est, Deum intendere virtutē pœnitentiæ; sed virtus pœnitentiæ, illius amorē secundū suā essentiā supponit: ergo Deum intendere pœnitentiā, vt omnipotentiam Dei manifestat, & ad vberiorē gratiā, & perseverantiā conducit, est, Deum intendere pœnitentiā secundū suam essentiā. Atqui essentia pœnitentiæ est esse destructivā, & detestativā peccati: ergo Deum intendere pœnitentiā, vt omnipotentia Dei manifestat, & ad vberiorē gratiā, & perseverantiā conducit, est, Deum intendere pœnitentiā, vt est destructiva, & detestativa peccati. Summo iterū, sed pœnitentia, vt est destructiva, & detestativa peccati, necessariō præsuponit prāvissionē peccati: ergo Deum intendere pœnitentiā, vt omnipotentia Dei manifestat, & ad vberiorē gratiam, & perseverantiā conducit, præsuponit necessariō prāvissionē peccati: ergo & permissiōem illius: ergo permissio peccati non procedit ex intentione pœnitentiæ, vt omnipotentiam Dei manifestat, & ad vberiorē gratiam, & perseverantiā conducit: ergo non est effectus prædestinatiōis ex praintenta pœnitentia, vt omnipotentia Dei manifestat, & ad vberiorē gratiā, & perseverantiā conducit.

Vtraque sumpta cum consequen-

21.

Impugnatur I. solutio Ill. Godoy.

22.

tij illatis est vera, & ab Ill. God. fate-
tur, vt claret ex pluries ab ipso dictis.
Quare difficultas solum potest esse in
primo syllogismo, cuius consequentia
legitimè inferitur. Minor verò est ipsius
Ill. God. n. 65. impugnando solutionē
positā n. 64. Maior autē probatur pri-
mo: poenitentia manifestare omnipo-
tentia Dei, & ad vberiorē gratiam, &
perseuerantiam conducere, est virtus
poenitentiae; alioquin Deus vellet poe-
nitentia ad consequendū finē, ad quē
poenitentia virtutē non haberet, quod
est ridiculū: ergo Deum intendere poe-
nitentia, vt omnipotentia Dei mani-
festat, & ad vberiorē gratia, & perseve-
rantia conducit, est, Deum intendere
virtutē poenitentiae. Probatur secun-
do: si poenitentia non haberet virtutē,
vt omnipotentia Dei manifestet, & ad
vberiorē gratia, & perseuerantiam
conducatur, Deus non intenderet poeni-
tentia ad prædictos fines: ergo idem,
quod antea. Probatur tertio: poeniten-
tia, vt omnipotentia Dei manifestat,
& ad vberiorē gratia, & perseueran-
tia conducit, attingitur à Deo, non tã
vt finis, quam vt mediū, vt habet Ill.
God. n. 67: ergo poenitentia habet vir-
tutē, vt omnipotentia Dei manifestet,
& ad vberiorē gratia, & perseueran-
tia conducatur: ergo idem, quod prius.

23.

Aliter
formo im-
pugnationem,

Ex his ergo ad hominē contra Ill.
God. deductis, aliter impugnationem
efformo, vtendo terminis, quibus ipse
n. 65. impugnat responsionem ab ipso
assignatā n. 64: intentio manifestandi
virtutē poenitentiae, illius amorē se-
cundū suam essentia supponit; sicut in-
tentio manifestandi virtutē attribu-
torū, ex illorū amore procedit in Deo:
ergo intentio virtutis poenitentiae, il-
lius amorē secundū suā essentia sup-
ponit. Atqui essentia poenitentiae est
esse destructivā, & detestativā pecca-
ti: ergo si prout sic non potest amari,
seu intendi ante prævisionem pecca-
ti, nec virtus, qua poenitentia gaudet,
vt omnipotentia Dei manifestet, & ad
vberiorē gratia, & perseuerantia con-
ducatur, potest ante illius prævisionem

intendi. Susumpta cū consequentia est
Ill. God. citati, cuius est etiā antecedēs

Consequentia verò probatur: ideo
intentio manifestandi virtutē poeni-
tentiae, illius amorē secundū suā es-
sentia supponit, quia virtus poeni-
tentiae illius amorē secundū suā essentia
supponit; sed per te intentio manifest-
tandi virtutē poenitentiae illius amo-
rē secundū suam essentia supponit:
ergo intentio virtutis poenitentiae, il-
lius amorē secundū suam essentiam
supponit. Probatur maior primo: ideo
intentio manifestandi virtutē attri-
butorū ex illorū amore procedit in
Deo, quia virtus attributorū ex illorū
amore procedit in Deo: ergo pariter.
Probatur secundo prædicta maior, &
etiā est probatio huius proximi an-
tecedentis: si ratio præcissa, cur inten-
tio manifestandi virtutē poenitentiae,
illius amorē secundū suam essentia
supponit, non esset, quia virtus poeni-
tentiae illius amorē secundū suā es-
sentiam supponit; staret optimè, quod
virtus poenitentiae illius amorē se-
cundū suam essentiam non supponeret, &
quod intentio manifestandi virtutē
poenitentiae, illius amorē secundū
suam essentiam supponeret; sed hoc est
falsum: ergo. Maior patet; nam vt in-
tentio manifestandi virtutē poeni-
tentiae illius amorē secundū suā es-
sentia supponat, necessariū non esset,
quod virtus poenitentiae illius amorē
secundū suam essentiam supponeret,
vt claret. Minor patet: nam si virtus
poenitentiae illius amorē secundū
suam essentiam non supponeret, nec in-
tentio manifestandi virtutē poeni-
tentiae illius amorē secundū suam
essentiam supponeret. Consequentia
legitima videtur.

Aliter adhuc, & magis ad litteram Ill.
God. impugnationem conficio ad ho-
minem contra ipsū: intentio manifest-
tandi virtutē poenitentiae, illius amo-
rē secundū suam essentia supponit,
sicut intentio manifestandi virtutē
attributorū, ex illorū amore procedit
in Deo; sed essentia virtutis poeniten-

24.

Proba-
tur conse-
quentia.

25.

Aliter
conficio im-
pugnationem,

26.

tia est esse destructivā, & detestativā peccati: ergo si prout sic non potest amari, seu intendi ante prævisionem peccati, nec bonū manifestationis reparativæ virtutis, qua pœnitentia gaudet, potest ante illius prævisionē intendi. Sic Ill. God. n. 65. cit. Nunc ergo contra ipsum infero: ergo si pœnitentia, prout destructivā peccati, non potest amari, seu intendi ante prævisionē peccati, nec bonū manifestationis virtutis ostensivæ omnipotentia Dei, & utilitatis ad vberiorē gratiā, & perseverantiā, qua pœnitentia gaudet, potest ante illius prævisionē intendi. Hæc cōsequentia legitimè apparer deducta ex consequentia ab Ill. God. illata.

26.
Explicatur, & arguetur.

Explicatur, & arguetur: si attributū aliquod Divinū amari non posset ante culpā prævisā, nec bonū manifestationis talis attributi posset ante culpā prævisionē intendi: ergo si pœnitentia ante culpā prævisā non potest prudenter amari, etiā intentio boni, quod in manifestatione virtutis invenitur, necessariò prævisionem culpæ debet supponere. Sic Ill. God. Nunc contra ipsum: ergo si pœnitentia ante culpā prævisā non potest prudenter amari, etiā intentio utilitatis, ut omnipotentia Dei manifestat, & ad vberiorē gratiā, & perseverantiā conducit, quod in pœnitentia invenitur, necessariò prævisionē culpæ debet supponere. Hæc consequentia est, sicut præcedens.

27.
Impugnatur 2. solutio Ill. Godoy.

Impugnatur 2. solutio Ill. Godoy: si permissio peccati esset effectus prædestinationis præparatus à Deo ex intentione pœnitentiæ, Deus vellet primaria intentione permissionē peccati propter pœnitentiā, tanquā propter finem; sed Deus non vult primaria intentione permissionē peccati propter pœnitentiā, ut omnipotentia Dei manifestat, & ad vberiorē gratiam, & perseverantiā conducit, tanquam propter finem: ergo permissio peccati non est effectus prædestinationis propter pœnitentiā, ut omnipotentiam Dei manifestat, & ad vberiorē gratiam, & perseverantiā conducit. Proba-

tur minor: pœnitentia, ut omnipotentiam Dei manifestat, & ad vberiorē gratiam, & perseverantiā conducit, non attingitur, ut finis, sed v mediū, ut habet Ill. God. n. 67: ergo &c. Consequentia patet: nam ut Deus vellet primaria intentione permissionē peccati propter pœnitentiā, ut omnipotentia Dei manifestat, & ad vberiorē gratiā, & perseverantiā conducit, tanquā propter finem, necessariū erat quod pœnitentia sub illis cōsiderationibus, ut finis à Deo attingeretur, cuius oppositū docet Ill. God. ut vidimus.

Impugnatur 3: si permissio peccati esset effectus prædestinationis præparatus à Deo ex intentione pœnitentiæ, permissio peccati esset à Deo volita ex fine pœnitentiæ ante prævisionem peccati; sed permissio peccati non est à Deo volita ex fine pœnitentiæ ante prævisionem peccati: ergo permissio peccati non est effectus prædestinationis præparatus à Deo ex intentione pœnitentiæ. Probatur minor: permissionē peccati esse à Deo volitā ex fine pœnitentiæ, est, esse à Deo volitam ex pœnitentia reduplicativè, ut pœnitentia; sed permissio peccati nō est à Deo volita ex pœnitentia reduplicativè, ut pœnitentia, ante peccati prævisionem: ergo permissio peccati non est à Deo volita ante prævisionē peccati. Maior est Ill. God. n. 69. asserentis: Christum Dominū prædestinari ex fine Redemptionis, nihil aliud esse, quā prædestinari reduplicativè, ut Redemptorē: ergo pariter: permissionē peccati esse à Deo volitā ex fine pœnitentiæ, est, esse à Deo volitā ex pœnitentia reduplicativè, ut pœnitentia. Minor probatur: pœnitentia reduplicativè, ut pœnitentia, supponit prævisionē peccati: ergo &c. Probatur antecedens: pœnitentia reduplicativè, ut pœnitentia, est destructivā peccati reduplicativè, ut destructivā; sed pœnitentia, ut destructivā reduplicativè peccati, supponit illius prævisionē: ergo pœnitentia reduplicativè, ut pœnitentia, supponit prævisionē peccati. Probatur

28.

Impugnatur 3. solutio Ill. Godoy.

maior. poenitentia specificativè est des-
tructiva peccati: ergo &c. Consequen-
tia est legitima, & antecedens ita cer-
tum, ac certum est: essentiam poeni-
tentiae esse destructivam peccati.

29. Impugnatur 4. implicat, permissio-
ne peccati esse effectū prædestinatio-
nis à Deo præparatū ex intentione pœ-
nitentiæ, præscindendo à pœnitentiā.
ergo implicat, permissione peccati ef-
fe talē effectū, præscindendo à concep-
tu essentiali pœnitentiæ. Atqui concep-
tus essentialis pœnitentiæ est, esse del-
tructivus peccati : ergo implicat per-
missione peccati esse effectū prædesti-
nationis à Deo præparatū ex intentio-
ne pœnitentiæ, præscindendo à concep-
tu destructivo peccati. Tunc sic sed cō-
ceptus destructivus peccati adhuc spe-
cificativè supponit peccatū : ergo id
etiā supponit pœnitentiā specificati-
vè : ergo implicat, permissione peccati
esse effectū prædestinationis à Deo
præparatū ex intentione pœnitentiæ.

30.
Impugnatur 5.

Impugnatur 5. cōnaturalius est: Deū de facto intendere pœnitentiā sub ratione essentiali pœnitentiæ reduplicativè, quā sub ratione illius, quod nec est prædicatū essentialē, nec specificatū pœnitentiæ: ergo cōnaturalius est: Deū de facto intendere pœnitentiā, vt est destructiva peccati reduplicativè, quā vt utilis est, vt omnipotentiā Dei manifestat, & vt ad vberiorē gratiam, & perseverantiā conducit. Atqui pœnitentia sic intenta necessariò præsupponit peccati prævisionē: ergo permissio peccati nō est de facto effectus prædestinationis ex intentione pœnitentiæ de facto præintenta. Antecedens videtur certū: nā cōnaturalius est: Deū de facto intendere pœnitentiā sub conceptu principali reduplicativè, quā sub conceptu minūs principali. Consequentia verò probatur: utilitas pœnitentiæ, vt omnipotentiā Dei manifestat, & ad vberiorē gratiā, & perseverantiā conducit, nec est prædicatū essentialē, nec specificatū pœnitentiæ, vt habet Ill. God. n. 76. esse tamen destructivā peccati est prædicatū essentialē

le illius, vt idē fatetur n. 70. sed per re
cōnaturalius est; Deum de factō inten
dere pœnitentiā sub ratione essentiali
pœnitentiæ reduplicativè, quā sub ra
tione illius, quod nec est predicatū es
sentialē, nec specificū pœnitentiæ:
ergo &c.

Impugnatur 6. vtilitas actus poenitentiae ad vberiorē gratiā consequendā supponit pro sui fundamenta habitudinē destructivā peccati: ergo non intenditur absque suppositione talis habitudinis: ergo intenditur, vt supponens talē habitudinem suppositione vtili ad vberiorē gratiā consequendā: ergo intenditur supposita peccati praeuisione: ergo permissio peccati sic intenta non est effectus praedestinationis: fuit ergo solutio, & doctrina Ill. God. Antecedens ab ipso cōceditur n. 78. Prima consequentia est legitima. Secunda est eiusdē Ill. God. n. 78. Tertia verō consequentia probatur: vtilitas actus poenitentiae intenta, vt supponens habitudinē destructivi peccati suppositione vtili ad vberiorē gratiā consequendā, includit intentionē habitudinis destructivi peccati, & intentionē vtilitatis ad vberiorē gratiā consequendā; sed licet ea ratione, qua includit intentionē vtilitatis ad vberiorē gratiā consequendā, intendatur absque praeuisione peccati: ratione tamē, qua includit intentionem habitudinis destructivi peccati, non intenditur absque praeuisione peccati: ergo intenditur supposita peccati praeuisione.

Maior patet: nā vtilitas illa intenta, vt præcisè supponens, includit præcisè intentionē habitudinis destructivæ peccati; & vtilitas illa intenta, vt præcisè vtilis, includit tantū intentionē vtilitatis ad vberiorē gratiā cōsequendā: ergo vtilitas illa intenta, vt vtrunque supponens, intentionē vtriusque includit. Minor est manifesta, & vltra hoc, quod secunda pars illius interatur ex prima, probatur: nā ea ratione, qua vtilitas illa includit intentionem habitudinis destructivæ peccati, supponit peccati prævisionem: ergo sec.

31.
Impugna
tur 6.

Prob. 3.
cōsequen-
tia.

32.

33.
*Explicatur
ver-
bis Ill. Go-
doy.*

habitudinis destructivi peccati, non in-
tenditur absque praevisiōe peccati.

Explicatur verbis ipsis, quibus uti-
tur Ill. God. n. 78. cit. licet praesuppositio
destructivi peccati amata, quia uti-
lis, non supponat amorē destructionis
peccati terminatū ad illam ultimo ra-
tione sui; supponit tamen amorē des-
tructionis peccati terminatū ad illam
cum ordine ad vberiorē gratiā iuxta
Ill. God. cit. atqui praesuppositio des-
tructionis peccati supponens amorem
terminatū ad illā cum ordine ad vbe-
riorē gratiā non potest prudenter ama-
ri ante praevisum peccatū: ergo prae-
suppositio destructionis peccati, sic
amata, supponit praevisiōē peccati,
quod est contra doctrinā Ill. God. Pro-
batur minor: licet praesuppositio des-
tructionis peccati non supponat amo-
rē terminatū ad illā propter se ultimo
supponit tamen amorē terminatū ad
illā propter se non ultimo; sed praesup-
positio destructionis peccati supponēs
amorē terminatū ad illā propter se nō
ultimo, non potest prudenter amari
ante praevisū peccatū: ergo &c. Maior
est Ill. God. n. 79. Minor verò proba-
tur: praesuppositio destructivi peccati
supponens amorē terminatū ad illam
propter se nō ultimo supponit amorē
terminatum ad praesuppositionē des-
tructionis peccati, licet non ultimo;
ut ex terminis claret; sed amor termi-
natus ad praesuppositionē destructivi
peccati, licet non ultimo, supponit
praevisū peccatū; alioquin nullomo-
do esset amor terminatus ad praesup-
positionē destructivi peccati: ergo &c.

34.
*Impugna-
tur 7.*

Impugnatur 7. habitudo destructi-
va peccati iamatur, ut vestita utilita-
te vberioris gratiae: ergo amatur cum
praevisiōe peccati. Antecedens est
Ill. God. n. 81. Consequentia proba-
tur: quod habitudo destructiva pecca-
ti amatur, ut vestita utilitate vberio-
ris gratiae, non tollit, quod habitudo
destructiva peccati specificativē ame-
tur; sed hoc sufficit, ut ametur cū prae-
visiōe peccati: ergo &c. Probat minor: habitudo destructiva peccati spe-

cificativē amatur cū praevisiōe pec-
cati; sed quod habitudo destructiva
peccati amatur, ut vestita utilitate
vberioris gratiae, non tollit, quod ha-
bitudo destructiva peccati specificati-
vē amatur: ergo amatur cum praevisi-
ōe peccati. Probat maior: habitu-
do destructiva peccati reduplicativē
amatur cum praevisiōe peccati: ergo
habitudo destructiva peccati specifica-
tivē amatur cum praevisiōe peccati.
Probat consequentia: ideō habitudo
destructiva peccati reduplicativē ama-
tur cum praevisiōe peccati, quia ha-
bitudo destructiva peccati reduplica-
tivē supponit peccatū; sed etiam sup-
ponit peccatum habitudo destructiva
peccati specificativē: ergo &c.

Confirmatur referendo verba Ill.
Godoy n. 81. cit. *habitudo destructivi
formaliter, ut quo comparatur ad actū
illum sub ratione intentionis: ceterum
quia ratio illa intentionis vestitur for-
malitate electionis, & ab illa formali-
zatur; fit, ut habitudo destructivi for-
maliter motive ad illum actum prode-
intentione est comparata, ad eundem ac-
tum, ut subinduit rationem electionis
respectu vberioris gratiae comparatur
solum materialiter, & ut quod.* Sic Ill.
God. explicando solutionē, quā ibi tra-
dit. Infero nunc: ergo habitudo destru-
ctiva peccati praesupponitur intentio
ad intentionē ipsius, ut subinduit ra-
tionē electionis respectu vberioris gra-
tiae: ergo & praevisio peccati praesup-
ponitur. 2. consequentia ex prima in-
fertur. Prima verò probatur: habitudo
destructiva peccati, ut subinduit ratio-
nē electionis respectu vberioris gratiae,
comparatur materialiter, & ut quod ad
illū actū; sed quod sic comparatur ad ta-
le actū, praesupponitur intentio ad in-
tentionē ipsius: ergo &c. Maior est Ill.
God. cit. Minor verò constat ex dictis
disputatione praecedenti, & ex infra
dicendis clarebit.

Ex his reiecta manent omnes solutio-
nes ab Ill. God. adductae pro solutione
nostrae rationis, & replicarū, quas ipse
se fecit pro nobis a n. 70. usque ad 81.

35.
Confirm.

36.
*Solutio-
nes Ill.
God. rei-
ectae.*

nam per triplicem primam impugnationem reiecta manet principalis solutio, quam ad nostram rationem dedit n. 67. Per quartam impugnata manet solutio ab ipso tradita n. 70. Per quintam invalida redditur responsio ab ipso assignata n. 73. ¶ 76. Per sextam est impugnata solutio quam tradit n. 78. Et denique per septimam reiecta est responsio ab eodem data n. 81. Responsio verò, quam adducit n. 71. ¶ 72. omittenda venit pro nunc, quia exemplum de poena, quod pro solutione tradit, à nobis ponendum est infra pro undecima impugnatione, & aliter ac ab Ill. Godoy adducitur.

37.

*Recurfus
Ill. God.*

Si autem Ill. God. recurrat ad id, quod advertit n. 73. scilicet, poenitentiam, ut omnipotentiam Dei manifestat, & ad vberiorē gratiā, & perseverantiā conducit, præcedere prævisionem peccati in genere causæ materialis destruendæ, quod nullum est inconueniens, imò, ut necessarium indicat; non verò in genere causæ finalis, ideòque permissionem peccati esse effectum prædestinationis ex præintenta poenitentia sub illis considerationibus. In oppositum 1. obstant omnia illa, quæ contra hoc diximus n. præced. à n. 6. usque ad 15. n. 35. 70. & alibi. Obstat 2: nā hoc idē dicere posset Ill. God. de poenitentia, ut destructiva peccati reduplicativè, & consequentior præcederet n. 74. cuius prima ratio est: nam æquè poenitentia, ut destructiva peccati reduplicativè supponit peccatum, ac illud supponit Redemptionem, ut Redemptio reduplicativè; sed iuxta Ill. God. t. 1. in 3. p. d. 8. Redemptionem, ut Redemptio reduplicativè, supponit prævisionem peccati in genere causæ materialis destruendæ: ergo poenitentia, ut destructiva peccati reduplicativè, supponit prævisionem peccati in genere causæ materialis destruendæ. Secunda ratio est: quia non minus peccatum est materia destruenda per poenitentiam, ac per Redemptionem; sed quia peccatum est materia destruenda per redemptionem, supponitur prævisum in genere causæ materialis antecedenter ad Redemptionem: ergo etiā

Obstat 1.

Secundo.

antecedenter ad poenitentiam supponitur prævisum in genere causæ materialis.

Obstat 3: nā si præcedentia prævisionis peccati in genere causæ materialis esset sufficiens solutio ad rationem supra positā, superflue distingueret Ill. God. ad solutionem illius triplicem allatā poenitentiae considerationem; nam poterat ad illā respondere, maiorem sic distinguendo: intentio poenitentiae necessario præsupponit prævisionem peccati in genere causæ materialis concedo maiorem; in genere causæ finalis nego maiorem; atqui hoc non facit Ill. God. ut ex ipso claret: ergo ideò est, quia præcedentia prævisionis peccati in genere causæ materialis respectu poenitentiae obest, ut peccati permissio sit effectus prædestinationis ex præintenta poenitentia: ergo præcedentia prævisionis peccati in genere causæ materialis respectu poenitentiae non est sufficiens solutio ad rationem supra positam: ergo superfluous est hic recursus. Præmissæ sunt notæ.

Consequentia verò probatur 1: si prædicta præcedentia non obest, per hanc præcedentiā solveret Ill. God. prædictā rationem distinctione data; sed hoc non facit: ergo ideò est, quia præcedentia prævisionis peccati in genere causæ materialis respectu poenitentiae obest, ut peccati permissio sit effectus prædestinationis ex præintenta poenitentia. Probatur 2. consequentia prædicta: præcedentia prævisionis peccati in genere causæ materialis respectu poenitentiae, ut destructivæ peccati reduplicativè, obest, ut peccati permissio sit effectus prædestinationis ex præintenta poenitentia: ergo præcedentia prævisionis peccati in genere causæ materialis respectu poenitentiae, ut omnipotentiam Dei manifestat, & ad vberiorē gratiā, & perseverantiā conducit, obest, ut peccati permissio sit effectus prædestinationis ex præintenta poenitentia: ergo non recurrere ad hanc præcedentiā, ideò est, quia præcedentia prævisionis &c. Antecedens est ab Ill. God. multoties concessum.

38.

Obstat 3.

39.

Consequentia probatur 1.

Consequentia manifesta videtur, & quod supponit, probatur ex ipso Ill. God: nam quando *num. 73.* advertit: prævissionem culpæ præcedere in genere causæ materialis, loquitur de præcedentia prævissionis culpæ respectu poenitentia, vt omnipotentia Dei manifestat, & ad vberiorē gratiā conducit: ergo prævissio culpæ præcedit in genere causæ materialis poenitentia, vt omnipotentiam Dei manifestat, & ad vberiorē gratiā, & perseverantiā conducit; quod est suppositū consequentiæ, qua probata, legitima est subillata.

40.

Et quod Ill. God, in dicta advertentia loquatur de præcedentia prævissionis culpæ respectu poenitentia, vt omnipotentiam Dei manifestat, & ad vberiorē gratiā, & perseverantiā cōducit, probatur: nequit dicere Ill. God, quod prævissio culpæ præcedat in genere causæ materialis, & non finalis, poenitentia, vt est remissiva peccati: ergo loquitur de præcedentia prævissionis culpæ respectu poenitentia, vt omnipotentiam Dei manifestat, & ad vberiorē gratiā, & perseverantiā conducit. Probatur antecedēs: si Ill. God, diceret, prævissionē culpæ præcedere in genere causæ materialis, & non finalis, poenitentia, vt est remissiva peccati, in cōsequentē procederet; sed hoc dicere de Ill. God, non valet, qui eius doctrinā defendit: ergo &c. Probatur maior: si Ill. God, diceret, prævissionē culpæ præcedere in genere causæ materialis, & non finalis, poenitentia, vt est remissiva peccati, dicere deberet: prævissionē peccati esse effectū prædestinationis ex poenitentia præintenta, vt est remissiva peccati; sed hoc esset inconsequentē procedere: ergo &c. Probatur maior: quia substantia prædestinati præcedit finē prædestinationis in genere causæ materialis, & non finalis, asserit Ill. God, *d. preced.* substantiā prædestinati esse effectū prædestinationis: ergo si Ill. God, diceret, prævissionē culpæ præcedere in genere causæ materialis, & non finalis, poenitentia, vt est remissiva peccati, di-

cere deberet: prævissionē peccati esse effectum prædestinationis ex poenitentia præintenta, vt est remissiva peccati.

Ex hac igitur doctrina ex Ill. God, deducta impugnatur 8. solutio principalis illius, & simul præcluditur prædictus recursus: permissio peccati non est effectus prædestinationis ex præintenta poenitentia, vt purē remissiva peccati: ergo nec est prædestinationis effectus ex præintenta poenitentia, vt omnipotentiam Dei manifestat, & ad vberiorē gratiā, & perseverantiā cōducit. Probatur consequentia: ideo permissio peccati non est effectus prædestinationis ex præintenta poenitentia, vt remissiva peccati, quia poenitentia, vt purē remissiva peccati, supponit peccati prævissionē; sed etiā, & eo dē modo, poenitentia, vt omnipotentia Dei manifestat, & ad vberiorē gratiā, & perseverantiā conducit, supponit prævissionē peccati: ergo &c. Maior est Ill. God, in sua solutione *num. 67.* Minor probatur: poenitentia, vt purē remissiva peccati, supponit peccati prævissionē in genere causæ materialis; sed in hoc etiā genere poenitentia, vt omnipotentia Dei manifestat, & ad vberiorē gratiam, & perseverantiā conducit, supponit prævissionem peccati: ergo &c. Maior est indubitabilis, vtpotē vniformis omnium consensus.

Minor autem, quam iam diximus *num. antecedenti* doceri ab Ill. Godoy *num. 73.* ita est ipsius, vt dicere valeam, quod fere verbum in ipso non inuenio in tota hac disputatione, quod non sit illius probatio; ipse namque *num. 70.* docet: poenitentiam à Deo amari, vt destructiva peccati specificativē. *Num. 71* habet: quod poenitentia non attingitur, vt utilis ad omnipotentiam Dei manifestandam, & ad vberiorē gratiam consequendam, nisi attingatur materialitē destruendo, & detestando peccatum. Deindē *num. 78.* asserit, atque affirmat, quod actus poenitentia

41:

Impugnatur 8. solutio Ill. Godoy.

42.

Minor est doctrina Ill. Godoy.

ad vberiorē gratiā consequendā supponit pro sui fundamento habitudinē destructivā peccati. Et denique n. 81. tenet: quod habitudo destructivi peccati comparatur ad intentionē vberioris gratiæ materialitèr, & vt quod. Hæc autem salvari posse, quin pœnitentia, vt omnipotentia Dei manifestat, & ad vberiorē gratiam, & perseverantiā conducit, supponat in genere causæ materialis prævisionem peccati non capio: ergo sic supponit, quæ est minor supra posita.

43
Amplius probatur prædicta minor.

Amplius probatur prædicta minor: quod pœnitentia, vt omnipotentiam Dei manifestat, & ad vberiorē gratiā, & perseverantiā conducit, supponat prævisionem peccati in genere causæ materialis, non obest iuxta sua principia, vt permissio peccati sit effectus prædestinationis ex præintenta pœnitentia; ergo ab ipso debet concedi minor prædicta. Antecedens est Ill. God. pluribus in locis, pro quibus sufficiat doctrina recens ab ipso tradita disputatione antecedenti: nam iuxta ipsū d. cit. per totā præsertim n. 54. quod finis prædestinationis supponat in genere causæ materialis substantiā prædestinati, non obest, vt substantia prædestinati sit prædestinationis effectus: ergo pariter: quod pœnitentia, vt omnipotentia Dei manifestat, & ad vberiorē gratiā, & perseverantiā conducit, supponat prævisionem peccati in genere causæ materialis, non obest, vt permissio peccati sit effectus prædestinationis ex præintenta pœnitentia.

44.
E contra formatur impugnatio prædicta.

E converso etiam formatur contra Ill. God. impugnatio prædicta: permissio peccati est prædestinationis effectus ex præintenta pœnitentia, vt omnipotentia Dei manifestat, & ad vberiorē gratiam, & perseverantiā conducit: ergo etiam est effectus prædestinationis ex præintenta pœnitentia, vt purè remissiva peccati contra Ill. Godoy. Probatur Consequentia: idè permissio peccati non esset effectus prædestinationis ex præintenta pœnitentia, vt purè remissiva peccati quia pœ-

nitentia sic accepta supponit prævisionem peccati in genere causæ materialis; in alio namque genere illam non supponit; atqui hoc non obest, vt permissio peccati sit effectus prædestinationis ex præintenta pœnitentia, vt purè remissiva peccati: ergo est effectus prædestinationis, vt purè remissiva peccati ex præintenta pœnitentia. Maior probata manet. Minor claret primo in instantia de substantia prædestinati n. antec. allata. Secundo in instantia de permissione peccati ex præintenta pœnitentia, vt omnipotentiam Dei manifestat, & ad vberiorē gratiā, & perseverantiā conducit, de qua manet probatum, quod supponit peccati prævisionem in genere causæ materialis. Consequentia legitima videtur.

Impugnatur nono prædicta solutio Ill. God. vel pœnitentia intentata, vt omnipotentiam Dei manifestat, & ad vberiorē gratiā, & perseverantiā conducit, includit intentionem pœnitentiæ essentialitèr consideratæ, vel non? Si primū: ergo pœnitentia intentata, vt omnipotentia Dei manifestat, & ad vberiorē gratiam, & perseverantiā conducit, supponit prævisionem peccati. Hæc consequentia claret: nam intentio pœnitentiæ essentialitèr consideratæ supponit prævisionem peccati; dicit namque correlationem, & dependentiam a peccato. Si secundū: ergo permissio peccati non est effectus prædestinationis ex præintenta pœnitentia. Probatur consequentia: vt permissio peccati sit effectus prædestinationis ex præintenta pœnitentia, debet intendi ex intentione pœnitentiæ; sed pœnitentia intentata, vt omnipotentiam Dei manifestat, & ad vberiorē gratiam, & perseverantiā conducit, non est pœnitentia: ergo. Probatur minor: pœnitentia præintenta, vt omnipotentiam Dei manifestat, & ad vberiorē gratiam, & perseverantiā conducit, non includit per te intentionem pœnitentiæ essentialitèr consideratæ: ergo. Claret consequentia: quia repugnat pœnitentia abique conceptu essentiali pœnitentiæ.

45.
Impugnatur 9.

46.
Impugna-
tur 10.

Impugnatur decimo: si pœnitentia ex natura sua esset bonū occasionatū, pœnitentia non amabitur, nec amari poterit, nisi occasione sumpta ex peccato: ergo non amabitur, nec amatur nisi ex prævissione peccati. Totum est certū. Susummo nunc: atqui pœnitentia ex natura sua est bonū occasionatū: ergo nequit amari absque prævissione peccati: ergo intentio pœnitentiæ supponit prævissionē peccati: ergo non est effectus prædestinationis ex præintenta pœnitentia. Consequentia sunt legitimæ. Susumpta verò, in qua potest esse difficultas, ad litterā docetur ab Ill. God. tom. 1. in 3. p. disp. 8. n. 101. ubi respondens ad hoc argumentū, quod tradit n. 96: *sequeretur: Incarnationem fuisse bonū occasionatū, sicut est pœnitentia, quæ non nisi occasione peccati amatur à Deo, non autē bonū ex primaria Dei intentione: consequens absurdū videtur: ergo nostra sententia est falsa. Probatur sequela: nam ideò pœnitentia bonum occasionatū est, & nō de primaria Dei intentione, quia non amatur, nec decernitur à Deo, nisi occasione sumpta à peccato: ergo si Incarnatio fuisset volita, & amata à Deo, sumpta occasione à peccato, bonū occasionatū esset, & non de primaria Dei intentione, quod summa illius dignitas, & excellentia non patitur.*

47.

Respondet n. 101. his verbis: *ad probationē primi dicatur: pœnitentiā idcirco esse occasionatū bonū, quia non amatur, nec potest amari à Deo, nisi occasione sumpta ex peccato; Christus autē, etsi de facto amatus, & decretus fuerit occasione peccati; potuit tamen nullo peccato prævisso amari, & decerni à Deo: unde ex natura sua bonū occasionatū non est, sed ad summum dici poterit bonū occasionatū per accidens, quatenus Deus de facto illius existentia decrevit, sumpta occasione à peccato. Sic Ill. God: ergo pœnitentia iuxta ipsum ad differentia Incarnationis, quæ est bonū occasionatum per accidens, est bonū occasionatum ex natura sua. Vera igitur est apud ipsum susumpta.*

Dices pro Ill. God. pœnitentiā, vt purè remissivā peccati, esse bonū occasionatū, & sic intendi non potest, nisi ex prævissione peccati; non autem sub alijs considerationibus, ideòque sub illis amari potest ante peccati prævissionē, quod est solutio ab ipso tradita. Hæc tamen solutio, etsi toties reiecta maneat, nunc de nobis ad hominē contra Ill. God. reijcitur primo: iuxta hanc solutionē pœnitentia sub alijs considerationibus potest à Deo amari, nullo peccato prævisso: ergo pœnitentia nō est bonum occasionatū ex natura sua, sed per accidens. Probatur consequentia verbis ipsius Ill. God: ideò Incarnatio ex natura sua non est bonum occasionatū, sed ad summū dici poterit bonū occasionatū per accidens, quia potuit Christus, nullo peccato prævisso, amari, & decerni à Deo; sed per te pœnitentia sub alijs considerationibus potest à Deo amari, nullo peccato prævisso: ergo pœnitentia non est bonum occasionatum ex natura sua, sed per accidens.

Reijcitur secundo: iuxta hanc solutionē pœnitentia sub alijs considerationibus non est bonū occasionatū; bene verò, vt est purè remissiva peccati: ergo pœnitentia ex natura sua non est bonū occasionatū. Hæc consequentia probata manet n. antec. Infero nunc: ergo Incarnatio est bonū occasionatū, sicut est pœnitentia contra Ill. God. cit. n. 109. Probatur consequentia: Incarnatio est bonū occasionatū, non ex natura sua, sed per accidens; sed sic est bonum occasionatū pœnitentia: ergo Incarnatio est bonū occasionatū, sicut est pœnitentia. Hinc videtur Ill. God. cit. in 3. p. parum consequenter procedere ad in præsentī dicta; sed vt hoc magis clarescat,

Reijcitur tertio: pœnitentia de facto est à Deo amata, nullo prævisso peccato iuxta Ill. God: ergo de facto non est bonū occasionatū. Hæc consequentia patet: nam in tantū pœnitentia esset bonū occasionatū, in quantū amaretur, aliquo prævisso peccato; sed pœ-

48.
Dices pro
Ill. God.

Reijcitur
1.

49.
Reijcitur
2.

50.
Reijcitur
3.

nitentia de facto est à Deo amata, nullo prævisso peccato; ergo de facto nō est bonum occasionatū. Infero nunc: ergo Incarnatio est bonum magis occasionatū, quā poenitentia. Probatur consequentia: Incarnatio de facto est bonum occasionatū; sed poenitentia de facto non est bonum occasionatū: ergo Incarnatio est bonum magis occasionatū, quā poenitentia. Vtrique præmissa conceditur ab Ill. God. & consequentia est manifesta; nam bonū magis occasionatum est, quod est de facto occasionatum bonum, quam quod de facto non est bonum occasionatū.

51.
Reijcitur
4.

Reijcitur quarto: poenitentia sub alijs cōsiderationibus est bonū non occasionatū, ut potē à Deo amata, nullo prævisso peccato; sed ut est purē remissiva peccati est bonum occasionatū, & ut tale repugnat, quod à Deo ametur: ergo poenitentia est maius bonū, quā Incarnatio. Maior est doctrina Ill. Godoy in tota hac disputatione. Minor quoad primā partem est ipsius n. 67. quoad secundā est eiusdē n. 74. Consequentia probatur: id, quod à Deo amatur, ut bonum non occasionatū, & repugnat à Deo amari ut bonū occasionatū, est maius bonū, quā id, quod à Deo amatur, ut bonum occasionatū, etsi ut bonum non occasionatū amari possit; sed poenitentia à Deo amatur, ut bonum non occasionatū, & ut occasionatū bonū à Deo repugnat amari; Incarnatio verò amatur à Deo, ut bonum occasionatum, etsi amari possit, ut bonum non occasionatum: ergo poenitentia est maius bonum, quā Incarnatio. Maior probata manet n. antec. Minor est in præmissis concessa. Consequentia legitima videtur.

52.
Impugnatur
11. so
lutio Ill.
Godoy.

Impugnatur undecimo solutio principalis Ill. God. ita poenitentia supponit peccatū, sicut poena supponit culpā; sed poena ita supponit culpā, ut nequeat amari cum prioritate ad illam: ergo poenitentia ita supponit peccatū, ut amari nequeat cum prioritate ad illud: ergo sicut volitio poenae supponit prævisionē demeritorū; ita voli-

tio poenitentiae supponit prævisionē peccati: ergo permissio peccati nequit esse effectus prædestinationis ex præintenta poenitentia. Hanc rationem non tangit Ill. God. in præsentī, ipsam verò tangit in hoc tomo d. 69. n. 73. Responsionē videamus, & impugnemus.

Respondet itaque Ill. God. d. 69. cit. distinguendo minorē: poena per se, ut poena est, & malū alterius, nequit amari cum prioritate ad culpam concedit minorē; poena per accidens, & ratione adiuncti, scilicet, ut est ostensiva iustitiæ vindicativæ Dei, nequit amari cū prioritate ad culpā negat minorē; & distinguere potest consequens: ergo poenitentia per se, & ut est destructiva peccati nequit amari cum prioritate ad peccatū conceditur consequentia; poenitentia per accidens, & ratione adiuncti, scilicet, ut est utilis ad manifestationē omnipotentiae; & ad vberiorē gratiā, & finalē perseverantiā negatur consequentia; similique distinctione ceteræ consequentiæ distinguuntur. Hæc est doctrina Ill. God. in hac disputatione pro eo, quod ad poenitentiam attinet, & prout pertinet ad poenā, deducitur ab ipso ex D. Thoma in 4. dist. 50. q. 2. art. 4. questionc. 3. incorp. & solut. ad 1. & in hac 1. p. q. 19. art. 9. Sic Ill. God. cit. disp. 69. num. 73.

Sed contra hanc solutionē obstant primo omnia, quæ diximus à n. 21. v. l. que adhuc. Quibus suppositis sic contra ipsam insurgo: poena, ut est utilis ad ostensionē iustitiæ vindicativæ Dei, potest amari cum prioritate ad culpā: ergo peccatū potest à Deo amari. Probat hanc consequentia: ideò poena potest amari à Deo, quia est utilis ad ostensionem iustitiæ vindicativæ Dei; sed peccatū est ita utile: ergo peccatū potest amari à Deo. Explicatur, & vrgetur: poena per se, ut poena est, & malum alterius, non amatur à Deo, bene verò poena, ut utilis ad ostensionē iustitiæ vindicativæ Dei, potest amari cū prioritate ad culpam: ergo ratio præcissa, cur Dens amat poenam, est, quia est utilis ad ostensionē iustitiæ vindica-

53.
Respondet
Ill. God.

54.
Contra.

Explicatur.

tivæ Dei. Antecedens est Ill. God. in præfenti n. 71. vbi docet, esse D. Thoma. q. 19. art. 9. in corpore. Consequentia est legitima. Infero nunc : ergo licet peccatū per se, vt malitia est, & malū hominis, à Deo non ametur; tamen à Deo amabitur, vt est utilis ad ostensionem iustitiæ vindicativæ Dei. Hæc consequentiā paritatis vi legitima videtur, ipsaque, meo videri, præcluditur, quod respondere possit Ill. God.

Si ob hæc recurrat Ill. God. ad id, quod advertit n. 73. ex ibique dictis distinguat minorē : hoc modo : pœna nequit amari cum prioritate ad culpā in genere causæ materialis concedo minorē ; in genere causæ finalis nego minorē, & consequens similiter distinguat, quā solutionē ex Ill. God. sumpsit Gonet tom. 2. disp. 3. art. 5. §. 4. n. 126. Si itaque ad solutionē hanc recurrat, vltra dicta n. 37. Sic contra ipsam infurgo: pœna nequit amari cum prioritate ad culpā in genere causæ finalis : ergo ruit solutio. Probatur antecedens: si pœna posset amari cū prioritate ad culpā in genere causæ finalis, posset etiam amari cum prioritate ad peccatū originale in genere causæ finalis, sed hoc est contra Ill. God. in hoc tomo disp. 69. n. 93. vbi hanc ponit conclusionem : *probabiliter potest defendi, peccatū originale fuisse motivū intentionis efficacis exclusionis à regno, etiam in illis reprobis, quibus fuit originalis culpa remissa*, quā conclusionē statuit Ill. God. pro defendenda (vt ait) sententia Augusti : ergo pœna nequit amari cum prioritate ad culpā in genere causæ finalis. Probatur maior: ideo pœna posset amari cū prioritate ad culpā in genere causæ finalis, quia culpam non supponit in genere causæ finalis; sed solum in genere causæ materialis; atqui hoc ipso nullā culpā supponit in genere causæ finalis: ergo si pœna posset amari cum prioritate ad culpam in genere causæ finalis, posset etiā amari cum prioritate ad peccatū originale in genere causæ finalis.

Sed quia solutionē prædictā sump-

sit Gonet ex Ill. God. vt diximus, hic licet obiter contra Gonet impugnatur solutio : pœna nequit amari cum prioritate ad culpā in genere causæ finalis : ergo ruit solutio. Probatur antecedens : si pœna posset amari cum prioritate ad culpā in genere causæ finalis, reprobatio per modū pœnæ posset amari cum prioritate ad peccata in genere causæ finalis; sed hoc est contra Gonet tom. 2. disp. 5. art. 2. §. 2: ergo pœna nequit amari cum prioritate ad culpā in genere causæ finalis. Probatur maior: reprobatio per modū pœnæ est pœna: ergo si pœna posset amari cum prioritate ad culpā in genere causæ finalis, reprobatio per modum pœnæ posset amari cum prioritate ad peccata in genere causæ finalis.

Impugnatur deniquē solutio principalis Ill. God. & doctrina illius rejicitur: pœnitentia ex suo conceptu essentiali supponit peccatū; ergo & eius permissio: ergo permissio peccati non est effectus prædestinationis ex præintenta pœnitentia. Probatur antecedens paritatibus sequentibus. Prima. Redemptio ex suo conceptu essentiali supponit peccatū; ergo pœnitentia ex suo conceptu essentiali supponit peccatū. Secunda: præmium ex suo conceptu essentiali supponit meritū, & corona supponit certamen : ergo. Tertia : medicina ex suo conceptu essentiali supponit morbū; ergo. Quarta: pœna ex suo conceptu formali supponit culpam : ergo. Quinta: reprobatio positiua ex suo conceptu essentiali supponit demerita : ergo pœnitentia peccatū supponit ex suo conceptu essentiali. Omnes istæ paritates sunt in nostra doctrina certæ, ex quibus per legitimā consequentiā inferitur nostra supra posita conclusio. Quid autem ad has paritates respondeat Ill. Godoy, proprijs locis videbimus, & impugnabimus. Nunc autem,

Probatur antecedens paritate ab Ill. God. non tradita (& meo videri) efficaci; medicina ex suo conceptu essentiali supponit morbū : ergo pœni-

Obiter contra Gonet impugnatur solutio.

57. Impugnatur 12. solutio principalis Ill. Godoy.

Probatur antecedens paritatibus

Prima.

Secunda.

Tertia.

Quarta.

Quinta.

58. Probatur antecedens paritate ab illa speciali paritate.

55. Si recurrat Ill. Godoy.

Contra.

56.

tentia ex suo conceptu essentiali supponit peccatū; atqui medicina ita supponit morbū, ut nullus prudens medicus vellent medicinā, nisi morbo præsupposito: ergo poenitentia ita supponit peccatum, ut Deus prudenter non vellent poenitentiam, nisi peccato præsupposito: ergo sicut medicina eligitur prudenter à medico ad destruendum morbū præsuppositū; ita poenitentia eligitur prudenter à Deo ad destruendum præsuppositū peccatū: ergo peccati permissio non est effectus prædestinationis ex præintenta poenitentia. Antecedens est certū: nam medicina non est medium utile ad ægrorū, nisi media applicatione; sed applicatio medicinæ supponit essentialiter morbum: ergo medicina ex suo conceptu essentiali supponit morbū. Verum igitur est antecedens suprā dictū. Consequentia inferitur: nam poenitentia est medicina, & peccatum morbus: ergo ita poenitentia supponit peccatum, ac medicina morbum. Sumpta est certa cum consequentijs subsecutis.

59. *Respondebis pro Ill. God.* Respondebis forsam pro Ill. God. verum esse, medicinam non esse in re exhibita utilem, nisi applicetur, & ita requirere morbū existentē; at verò in intentione cognoscitur à Deo, ut utilis ante prævisionem peccati, quia ad hoc sufficit, quod cognoscatur, ut possibile, & quod Deus vellent illud permittere, ut constat exemplo Regis humani, qui non solū vult, & mitit medicinā possibile, sed existentem morbo tantū possibili exercitui. Cæterū hæc solutio in doctrina Ill. God. substineri nequit; nam hæc eadē, & si alijs terminis ab ipso traditur, & impugnatur n. 66. in eodemque n. à nobis est tradita, & impugnata. Ultrā quod rejicitur etiam: nam falsum est assumptū, neque exemplum convincit: nam idē Rex humanus potest habere illam providentiam, quia timet, & coniecturaliter cognoscit morbos militū; in Deo autem nec est talis timor, nec talis scientia coniecturalis; idēque talis providentia in Deo repugnat,

Pro nostra denique conclusione aliæ sunt rationes, quas adducit Vazquez *disp. 93. cap. 2. n. 13.* & Suarius. *lib. 13. de prædest. cap. 8. n. 13.* sed quia rationes horum conantur convincere: sequi ex opposita sententia, Deum velle necessariō peccatū, illis non acquiesco, nec ex illis fundamentū pro conclusione accipio: quia facillimè à nostris solvuntur; tum: quia & mire solvantur ab Ill. God. qui eas ex Alarcone congestis n. 47. & seqq. & ipsis occurrit n. 51. & seqq. Vnde his rationibus omissis ad argumenta Ill. Godoy progredior.

§. II.

Diluuntur argumenta Ill. Godoy.

ILL. God. n. 36 arguit primo contra nostram conclusionē ex Damasceno *lib. 2. de fide cap. 29.* illis verbis: *permittitur quis quandoque in turpem actionē incidere ad emendationē deterioris affectus, v.g. est quis electus in virtutibus, & operibus, hunc sinit Deus in adulterium prolabi, ut peccatū in propria infirmitatis cognitionem veniens confiteatur Domino:* ergo iuxta Damascenū ex intentione confessionis, & poenitentia permittit Deus peccatum; & consequenter est effectus prædestinationis peccati permissio, ut volita ex intentione confessionis, & poenitentia.

Respondeo Damascenū loqui vulgari modo exprimendo eventū, quem Deus ex peccato deducit, ac si esset finis permissionis illius, quod in Scriptura Sacra inconsuetū non est; non verò velle, Deum primaria intentione intendere ex poenitentia permissionē peccati, ut dictum est n. 3. Hæc nostra solutio est illa, quam Vazquez *tom. 1. in 1. p. disp. 93. cap. 2. n. 14.* expressit ad solvendas autoridades, quibus contra ipsum probatur, permissionē peccati esse effectū prædestinationis, quā solutionem impugnat Ill. Godoy *num. 5.* quadrupliciter.

Primò: nam verba PP. possunt absque incommodo accipi in rigore, quæ sonant: ergo absque necessitate in vul-

60.

61.

*Arguit
I. Ill. God.
ex Da-
masco.*

62.

Respondeo

63.

Primo.

gari sensu accipiuntur. Consequentia
vt certa supponitur ab Ill. God. & est
absque dubio, ob regulā illā generalē
D. Augustini, scilicet, verba Sacrae
Scripturae esse intelligenda proprie,
quando ex eo nullū sequitur absurdū.
Secundo: nam mens PP. erat assignare
finē permissionis, non eventū ex ipsa
secutū: ergo explicare eventū, & non
causā finālē, est diminutē procedere,
& non solum vulgaris locutio.

Secundo.

64.
Terrio.

Tertio: nam difficultas erat de fine
permissionis peccati, non de eventu,
vt constat ex Augustino libro de Na-
tura, & gratia vbi suprà, & hoc in-
rebat Pelagius, cur, scilicet, Deus pec-
cata permitteret? ergo assignare even-
tū, & non causā finālē permissionis est
porius difficultatē fugere, quā illi sa-
tisfacere. Quarto: nā PP. quandoque
indeferentē docent, Deum permitte-
re peccata propter gloriā suā, & prop-
tē bonū nostrū, vt constat ex Damas-
ceno lib. 2. fidei cap. 29. vbi docet, Deū
aliquando velle permittere peccatū
propter gloriā suā, aliquando propter
bonum ipsius peccatoris; at ly *propter*
gloriā suā, denotat causā finālē: ergo
ly *propter bonū peccatoris* non solum
eventum, sed finalem causam, debet
denotare; maximē cum ex hoc nul-
lum inconueniens sequatur.

Quarto.

65.
Istae im-
pugnatio-
nes non
urgent.

Istae tamen impugnationes, licet vr-
geant Vazquez negantē absolutē: per-
missionē peccati esse effectū prædesti-
nationis; nos tamen, qui hoc concedi-
mus, non urgent, quia licet Patres as-
signantes virtutes, vt finem permis-
sionis peccati, intelligi debeant proprie,
& rigurose; assignantes verō poeniten-
tiā, vt finem permissionis peccati, de-
bent intelligi in vulgari sensu; alio-
quin sequeretur absurdum, vt ex nos-
tris claret probationibus. Immo hoc
apparet ex eo, quod Ill. God. prædic-
tas impugnationes adducat cōtra Vaz-
quez, eo, quod asserat: permissionem
peccati nullomodo esse effectum præ-
destinationis, à quo nos discedimus,
vt *num. 1.* statuimus, *num. 2.* ad v. b.
Dices pro Ill. God: hæc nostra res-

ponso eadē ipsissima est, ac responsio
Vasquij, vt à nobis asseritur; sed hanc
responsionē debemus reijcere: ergo il-
lam hic admittere non debemus: ergo
rui. Respondeo distinguendo minore;
hanc responsionē debemus reijcere,
quatenus per ipsam affirmatur, permis-
sionē peccati nullomodo esse prædes-
tinationis effectū concedo minorem;
quatenus affirmat, permissionē pecca-
ti non esse prædestinationis effectū ex
præintenta poenitentia nego minore,
& vtrunque consequens. Itaque res-
ponsionē prædictā debemus reijcere,
quia per illā Vazquez asserit: permis-
sionē peccati nullomodo esse prædes-
tinationis effectū; non verō quatenus
vī illius defendit: non esse prædestina-
tionis effectū ex præintenta poenitentia.

Instabis pro Ill. God: Patres vniformi-
tē, & absque distinctione affirmāt:
Deū velle permissionē peccati prop-
tē poenitentā, ac propter alias virtu-
tes, vt constat ex pluribus authorita-
tibus: ergo vniformitē, & absque dis-
tinctione debent intelligi: ergo vel in-
telligi debent de primaria Dei inten-
tione, seu de causā finali; vel de secun-
daria Dei intentione, seu quoad even-
tū, vel modo vulgari, atqui quodcum-
que ex his est contra nos; ergo nulla
est nostra solutio. Probatur sūsumpta
pro vtraque parte: si debent intelligi
de primaria Dei intentione, seu de
causā finali, permissio peccati est effe-
ctus prædestinationis ex præintenta
poenitentia, quod est contra nostrā se-
cundā conclusionē; si intelligi debent
de secundaria Dei intentione, seu quo
ad eventū, vel modo vulgari; permis-
sio peccati nullomodo est effectus præ-
destinationis, quod est contra nostram
primā conclusionem: ergo quodcum-
que à nobis dicatur est contra nos.

Respondeo 1. ad replicā negando
antecedens: quia non deessunt PP. ex-
præse affirmantes: poenitentia non esse
à Deo volūtā primaria intentione, vt
constat ex Damasceno, & Cyrillo,
quos citauimus *num. 3.* Respondeo secun-
do omisso antecedenti, negando con-

Dices pro
Ill. God.

67.
Instabis
pro Ill.
Godoy,

68.
Respōd. 1
Secundo.

66.

sequentiam; quia PP. semper debent intelligi in verò sensu, ita, vt ex eorū verbis nullū inconueniens sequatur, & hæc est regula D. Augustini ab Ill. God. tradita, & ab omnibus scita. Cū ergo PP. & si vtrunque affirmant vni-
formitèr, & absque distinctione; vtrun-
que tamen in eodē sensu intelligi ne-
queat, cū ex vno, scilicet, ex eo, quod
Deus vellet pœnitentiā, primaria in-
tentione, sequatur absurdū, vt claret
ex probationibus præiactis; hinc est,
quod etsi vniiformitèr, & absque dis-
tinctione vtrunque affirmant; vni-
formitèr, & absque distinctione vtrun-
que intelligi nequeat.

69.

Retor--
queo 1. ar-
gumentū
Ill. God.

Deniquè retorqueo primo contra
Ill. God. argumentū: Damasc. ab ipso
cit. affirmat: Deum permittere pecca-
tū ex intentione pœnitentiæ, vt est pu-
rè remissiva peccati: ergo permissio
peccati est effectus prædestinationis
ex præintenta pœnitentia, vt est purè
remissiva peccati. Consequentia est
expressè contra Ill. God. Antecedens
verò probatur: verba Damasceni sunt
hæc: *permittitur quis quandoque in tur-
pem actionē incidere ad emendationem
deterioris affectus. v.g. est quis elatus
in virtutibus, & operibus suis, hunc si-
nit Deus in adulteriū prolabi, vt pec-
catū in propria infirmitatis cognitionē
veniens consueatur Domino; atqui per
hæc verba affirmat Damasc: Deum
permittere peccatū ex intentione pœ-
nitentiæ, vt est purè remissiva peccati:*
ergo Damasc. affirmat: Deum permit-
tere peccatū ex intentione pœnitentia,
vt est purè remissiva peccati. Pro-
batur minor: emendatio deterioris af-
fectus lucratur per pœnitentiā, vt est
purè remissiva peccati; & confessio lo-
lum tendit in remissionē peccati; sed
hæc sunt verba Damasceni: ergo per
verba prædicta affirmat Damascenus:
Deū permittere peccatū ex intentio-
ne pœnitentiæ, vt est purè remissiva
peccati. Confirmatur: plures sunt vl-
trà Damascenū PP. affirmantes: Deum
permittere peccatū ex intentione pœ-
nitentiæ, vt est purè remissiva peccati;

Confirm.

ergo stando in PP. autoritatibus per-
missio peccati est effectus prædestina-
tionis ex intentione pœnitentiæ, vt est
purè remissiva peccati.

Retorqueo 2. argumentū Ill. God:
dato, quod Damascenus citatus non
loquatur expressè de pœnitentia, vt
est purè remissiva peccati, Damasce-
nus in verbis relatis non magis loqui-
tur de pœnitentia, vt est purè remis-
siva peccati, quā de pœnitentia, vt om-
nipotentia Dei manifestat, & ad vbe-
riore gratiā, & perseverantiā condu-
cit: ego verbis Damasceni nitendo,
æquè dici potest, permissionē peccati
esse effectū prædestinationis ex præin-
tenta pœnitentia, vt est purè remissi-
va peccati, ac vt omnipotentiam Dei
manifestat, & ad vberiore gratiam, &
perseverantiā conducit. Si ergo licet
Ill. God. ipsum intelligere de pœniten-
tia, vt omnipotentia Dei manifestat, &
ad vberiore gratiā, & perseverantiā
conducit; non verò de pœnitentia, vt
est purè remissiva peccati, ob rationes
ab ipso traditas, cur nobis licere non
potest, ipsum explicare de secundaria
intentione; quoad eventum, seu modo
vulgari; non verò de primaria inten-
tione, seu de causa finali, ob rationes
à nobis assignatas?

Retorqueo 3. argumentū Ill. God:
Damascenus ab ipso relatus mentem
non exprimit circa voluntatē Dei, an
sit primaria, an secundaria; sed alias
Ill. God. rationē non adducit, vt de vo-
luntate, seu intentione primaria, intel-
ligatur: ergo voluntariè intelligit Ill.
God. verba Damasceni de primaria
Dei intentione. Summo nunc: atqui
Damascenus pro nobis citatus n. 3. ex-
primit suā mentē circa voluntatē Dei
respectu pœnitentiæ, asserendo: pœni-
tentiā non esse à Deo volitā primaria
intentione: ergo intelligentia Damas-
ceni ab Ill. God. tributa est volunta-
ria; & à nobis tradita est ad litterā cū
ipso Damasceno: ergo potius nostræ,
quā Ill. God. intelligentiæ standū est, si
ad verba Damasceni attendendū est,
vt debet attendi. Nullum ergo est ar-

70.

Retor--
queo 2. ar-
gumentū
Ill. God.

71.

Retor--
queo 3. ar-
gumentū
Ill. God.

71.

Retor--
queo 3. ar-
gumentū
Ill. God.

72.
Arguit
2. Ill. Go-
doy ex D
Thoma.

gumentum Ill. Godoy, quod in no-
bis obijcit ex Damasc.

Arguit 2. Ill. Godoy 37. ex D. Tho-
ma q. 5. de verit. art. 4. vbi postquā so-
lutione ad 4. docuerat: Deum pruden-
tissimè permittere mala, ne impedia-
tur magnū bonū, opponit 5. arg. his ver-
bis: *bonū est potentius, quā malū: ergo
magis ex bono potest elici bonū, quā ex
malo: ergo nō est necesse, quod mala per-
mittat fieri, vt ex eis eliciat bona.* Cui
argumento in hunc modū responderet
ad 5. dicendū: *Quod aliquod bonū est,
quod non potest elici nisi ex malo, sicut
bonū patientiæ non nisi ex malo persecu-
tionis elicitur, & bonū pœnitentiæ ex
malo culpæ, nec hoc impedit infirmitas
mali respectu boni, quia huiusmodi nō
eliciuntur ex malo, quasi ex causa per
se, sed quasi per accidens.* Ex quibus
verbis tale conficit Ill. God. argumen-
tū: argumentū 5. D. Thomæ intende-
bat probare, non permitti prudenter
peccatū ex intentione boni, quia me-
lius ex bono, quā ex malo potest elici
bonū, & responderet: esse aliquod bonū,
quod nō potest elici nisi ex aliquo ma-
lo, sicut bonū pœnitentiæ non elicitur
nisi ex malo culpæ: ergo sentit D. Tho-
mas, ex intentione huius boni, quod est
pœnitentia, permitti peccatū, & ideo
prudenter permitti. Ex quo vltius col-
ligitur, permissionē peccati esse effec-
tum prædestinationis, vt ex præinten-
ta pœnitentia ad finem prædestina-
tionis volitam, & præparatam.

73.
Respōd. 1

Respondeo 1. similiter ad dicta: D.
Thomā loqui vulgari modo, declaran-
do eventū, quē Deus ex peccato dedu-
cit, ac si esset finis permissionis illius;
non verò velle, Deum primaria inten-
tione intendere permissionē peccati
ex pœnitentia, vt ex fine prius voluto,
vt patet ex vltima consequentia argu-
menti, quod in se obiecit D. Thomas,
scilicet: *ergo non est necesse, quod mala
permittat fieri, vt ex eis eliciat bona,*
quod est loqui expressè quoad even-
tum, & modo vulgari. Et quod hæc sit
vera mens Angelici Præceptoris de-
claratur per retorsionē sequentem: D.

Thom. cit. ait: quod bonū pœnitentiæ
non potest elici, nisi ex malo culpa: er-
go iuxta ipsū bonū pœnitentiæ elici-
nequit, nisi culpa præmissa; alioquin
bonū pœnitentiæ elici posset, quin ex
malo culpæ eliceretur, quod est cōtra
D. Thomā: ergo intentū D. Thomæ nō
est: Deū primaria intentione intende-
re permissionē peccati, ex pœnitentia,
vt ex fine prius voluto, per quod patet
ad argumentū ab Ill. God. confectum.

Respondeo 2: D. Thom. ibi non velle
disputare: an permissio peccati sit ef-
fectus prædestinationis ex intentione
pœnitentiæ, cuius ratio mihi notoria
videtur: nā argumentū 5. ad quod res-
pondet D. Thomas, si aliquid probat,
probat, permissionē peccati nullomo-
do esse effectū prædestinationis, vt cla-
ret ex vltima illius consequentia, scili-
cet: *ergo non est necesse, quod mala per-
mittat fieri, vt ex eis eliciat bona:* ergo
ad eius responsionē sufficiebat osten-
dere bonū, v.g. humilitas, ob quod pec-
catū fieri permittebatur. Vnde, quod
D. Thom. ostenderet in solutione bonū
patientiæ, & bonum pœnitentiæ, per
accidens est ad intentum argumenti,
ideoque ex hoc non est mens D. Tho-
mæ capienda, & consequenter nec ar-
gumentum ab Ill. Godoy factum for-
mari debet pro difficultate præsentī.

Deinde retorqueo 1. contra Ill. God.
argumentū: argumentū 5. D. Thom. in-
tendebat probare, non permitti pru-
dentèr peccatū ex intentione boni, quia
melius ex bono, quam ex malo potest
elici bonum; & responderet: esse aliquod
bonū, quod non potest elici, nisi ex ali-
quo malo, sicut bonū pœnitentiæ non
elicitur, nisi ex malo culpæ; atqui bo-
num pœnitentiæ, vt est purè remissiva
peccati, non elicitur, nisi ex malo cul-
pæ: ergo sentit D. Thomas, ex intentio-
ne huius boni, vt est purè remissivi
peccati, quod est pœnitentia, permitti
peccatū, & ideo prudenter permitti.
Ex quo vltius per consequentiā Ill.
Godoy manifestam colligitur, permis-
sionē peccati esse effectum prædestina-
tionis, vt ex præintenta pœnitentia,

74.
Respōd. 2

75.
Retor-
queo 1. ar-
gument.
Ill. God.

ut est purè remissiva peccati, ad finem prædestinationis volitâ, & preparatâ.

76.
Retor-
queo 2.

Retorqueo 2. argumentû contra Ill. God: argumentû 3. D. Thomæ intende-
bat probare, non permitti prudenter peccatû ex intentione boni, quia me-
lius ex bono, quâ ex malo, potest elici bonû; & responderet: esse aliquod bonû, quod non potest elici, nisi ex aliquo malo, sicut bonû poenitentiae non elicitur, nisi ex malo culpæ; atqui tã bonû poenitentiae, ut est purè remissiva peccati, quâ ut est utilis ad vberiorè gratiâ, & omnipotentiam Dei manifestandâ, permitti peccatû, & ideo prudenter permitti. Ex quo vltèrius per consequentiâ Ill. God. manifestâ colligitur, permissione peccati esse effectû prædestinationis, ut ex præ-intenta poenitentia, tã ut est purè remissiva peccati, quam ut est utilis ad vberiorè gratiam, & omnipotentiam Dei manifestandam, ad finem prædestinationis volitam, & preparatam.

77.
Retor-
queo 3.

Retorqueo 3. ad hominè contra Ill. God: 5. argumentû D. Thomæ intende-
bat probare, non permitti prudenter peccatû ex intentione boni quia me-
lius ex bono, quâ ex malo, potest elici bonû; & responderet: esse aliquod bonum, quod nō potest elici, nisi ex aliquo malo, sicut bonû poenitentiae non elicitur, nisi ex malo culpæ; atqui bonû poenitentiae, ut est purè remissiva peccati, non elicitur, nisi ex malo culpæ: ergo sentit D. Thom. ex intentione huius boni, quod est poenitentia, permitti peccatum. Sic Ill. God. Infero nunc contra ipsû: ergo sentit D. Thom. ex intentione poenitentiae, ut est purè remissiva peccati, permitti peccatû. Probatur consequentia: in tantû sentit D. Thom. iuxta Ill. God. ex intentione poenitentiae permitti peccatû, in quantû bonû poenitentiae non potest elici, nisi ex malo culpæ; sed bonû poenitentiae, ut elici nequit, nisi ex

malo culpæ, est bonû poenitentiae, ut purè remissiva peccati; ergo sentit D. Thom. ex intentione poenitentiae, ut est purè remissiva peccati, permitti peccatû. Probatur minor: bonû poenitentiae, ut elici nequit, nisi ex malo culpæ, est bonû poenitentiae occasionatû; sed bonû occasionatû poenitentiae est bonû poenitentiae, ut est purè remissiva peccati: ergo bonû poenitentiae, ut elici nequit, nisi ex malo culpæ, est bonû poenitentiae, ut purè remissiva peccati. Maior ex terminis apparet, & ab Ill. God. in hac disp. multoties concessa. Minor est ipsius n. 67. Consequentia legitima est.

Arguit 3. Ill. God. contra nostrâ cō-
clusionē: mediû remotû non eligitur in ordine ad finē, nisi ex amore, & intentione mediij proximioris, si hoc sit amabile ab intendente finē; at permissio peccati est mediû remotû ad finem prædestinationis, poenitentia verò est medium proximius, & alias amabilis a Deo: ergo non eligitur permissio, ut ad finem prædestinationis conducens, nisi ex præintento bono poenitentiae.

Respondeo 1. distinguendo maiore: mediû remotû non eligitur in ordine ad finē, nisi ex amore, & intentione mediij proximioris, si hoc sit amabile ab intendente finē absque correlatione, & dependentia à medio remoto concedo maiore: si medium proximius sit amabile ab intendente finē cum correlatione, & dependentia à medio remoto nego maiore: concedo minorem quoad primâ partē, ipsâque distinguo quoad secundâ: poenitentia est amabilis a Deo cum correlatione, & dependentia a peccato concedo minori: si sine tali correlatione, & dependentia nego minore, & cōsequentia. Sed quia hæc solutio eadē est in substantia cum solutione ab Ill. God. tradita, terminis ipsius distinguendam est argumentû, ut impugnationes, quas adducit contra nostram solutionem, declaremus, & solvamus. Vndè.

Respondeo 2. aliter distinguendo maiore: quando mediû proximius finem

78.
Arguit
3. Ill. God

79.
Resp. 1.

80.
Resp. 2.

Explicatur solutio

est per se amabile concedo maiorem; quando non est per se amabile, sed occasione nego maiorem; & concessa prima parte minoris, distinguo secundam: poenitentia est amabilis à Deo, & per se amabilis nego minorem; & occasione tē amabilis concedo minorem, & nego consequentiam. Itaque verum est: quod quando mediū proximius fini est per se amabile, seu est amabile absque correlatione, & dependentia à medio remoto, mediū remorum non eligatur in ordine ad finē, nisi ex amore, & intentione mediij proximioris; ceterum hoc falsum est, quando mediū proximius nō est per se amabile, seu non est amabile sine correlatione, & dependentia à fine remoto, quia tunc mediū remotū supponitur amatū ante amorē mediij proximi. Cum ergo poenitentia nō sit per se amabilis, sed conditionatē, cum correlatione, à permissione peccati, hæc supponitur amata ante amorem poenitentiae, ideoque ex amore poenitentiae procedere nequit.

81.
Firmatur solutio exemplo communitè admissio, & ab Ill. God. innegabile: ut mediū remotū non eligatur in ordine ad finē, nisi ex amore, & intentione mediij proximioris, necessario requiritur, quod mediū proximius sit amabile: ergo etiam requiritur necessario, quod sit per se amabile, seu amabile sine correlatione, & dependentia à medio remoto. Antecedens est notoriū; clarerque in peccato; ideo enim permissio peccati, quæ respectu ipsius peccati est mediū remotū ad finē prædestinationis, non eligatur in ordine ad prædictū finē ex amore, & intentione peccati. quod est medium proximius, quia peccatū non est amabile: ergo verū est antecedens. Consequentia probatur: ut mediū remotū non eligatur in ordine ad finē, nisi ex amore, & intentione mediij proximioris, non solū requiritur necessario, quod mediū proximius sit amabile, sed etiam requiritur, quod sit prius amabile; atqui nequit esse prius amabile, quin sit per se amabile, seu amabile sine correlatio-

ne, & dependentia à medio remoto: ergo ut mediū remotum non eligatur in ordine ad finē, nisi ex amore, & intentione mediij proximioris, requiritur &

Hanc nostrā solutionē dupliciter conatur Ill. God. impugnare n. 39. & 1. sic: etsi Christus, ut Redemptor, non ametur, nisi occasione peccati, potest permissio peccati esse effectus prædestinationis Christi ex illius intentione, prout Redemptoris volita, & electa, ut multis doctissimis placet 3. p. q. 1. art. 4. & Ill. God. fuisse ostendit rom. 1. in 3. p. disp. 8. §. 6: ergo quamvis poenitentia non nisi occasione peccati prævisi ametur à Deo, potest ex intentione poenitentiae permitti peccatū. Ceterū hæc impugnatio nullius roboris est; nullā nāque vim habet in nos, quia negamus antecedens obdicta n. 57. cuius falsitatem fuisse contra Ill. God. ostendimus tom. 1. in 3. sent. disp. 8. §. 6. Nulla ergo est impugnatio.

Impugnat 2. quā impugnationē vocat Ill. God. à priori, & sic se habet: nā cum prioritate in genere causæ materialis stare potest posterioritas in genere causæ finalis, ut disp. præc. (inquit Ill. God.) monstravit; sed prioritas peccati respectu poenitentiae est in genere causæ materialis per modū materiæ destruendæ; ergo stare optimè potest, quod poenitentia non nisi ex occasione peccati prævisi ametur à Deo cū quo salyabitur esse occasionatū bonū, & quod permissio peccati ex amore poenitentiae sit à Deo volita. Hæc itaque impugnatio, sicut & præcedens, nullius est roboris, nullamque vim habet in nos. Primo: quia negamus maiorem, ut negata manet disp. præc. n. 33. Secundo: quia prædicta maior impugnata manet disp. dicta an. 1. usque ad 16. Tertio: quia disp. cit. retorsio manet maior Ill. God. n. 35. Quarto: quia relata disp. oppositum probavimus auctoritatibus D. Thomæ n. 76. & seqq.

Sed quia impugnationem prædictam vocat Ill. Godoy à priori, ultra responsionem, impugnationes, & retorsiones contra ipsam factas

82.

Impugnatio I. Ill. God. hanc solutionē.

Nulla est impugnatio.

83.

Impugnatio 2.

Nulla est impugnatio.

84.

Retorsio I. contra Ill. Godoy.

disputatiōe antecēd. numeris relatis; nunc de nobis retorqueo cōtra Ill. Godoy 1: cum prioritāte in genere causæ materialis in ordine intentivo nequit stare posterioritas in genere causæ finalis; sed prioritās peccati respectu pœnitentiæ est in genere causæ materialis per modum materiæ destruendæ in ordine intentivo; ergo stare nequit, quod permissio peccati ex amore pœnitentiæ sit à Deo volita. Maior probatur 1: non minùs repugnat prioritās, & posterioritas in eodē ordine, ac in eodē genere causæ; sed cū prioritāte vno genere causæ nequit stare posterioritas in illo genere; ergo nec cū prioritāte in vno ordine stare poterit posterioritas in illo ordine: ergo cū prioritāte in genere causæ materialis in ordine intentivo nequit stare posterioritas in genere causæ finalis.

*Maior
probat 1.*

*85.
Prob. 2.*

Probatur 2. prædicta maior, & simul cōfirmatur 1. probatio: hoc principiū: *cum prioritāte in vno genere stat posterioritas in alio*, ortum habet ex prioritāte, & posterioritate causæ finalis, & efficientis; ergo illud principium ortū habuit non solum ex prioritāte, & posterioritate in diverso genere causæ, sed etiā in diverso ordine; ergo non minùs repugnat prioritās, & posterioritas in eodē genere causæ, ac in eodē ordine. Atqui cum prioritāte in eodē genere causæ nequit stare posterioritas in illo genere: ergo nec cū prioritāte in vno ordine stare poterit posterioritas in illo ordine. Antecedens est manifestum; alioquin assignet Ill. God. vnde ortū habuit illud principium. Consequentia verò 1. in qua stat tota difficultas, probatur: illud principium ortū habuit per te ex prioritāte, & posterioritate causæ efficientis, & finalis; sed prioritās harū causarū non solū sunt in diverso genere causæ, sed etiā in diverso ordine; ergo illud principium ortum habuit ex prioritāte, non solū in diverso genere, sed etiā in diverso ordine. Minor pro prima parte est evidens. Pro secunda verò probatur: prioritās causæ finalis, respectu efficientis est in genere inten-

tivo, eiusque posterioritas in genere executivo; ē converso verò prioritās, & posterioritas causæ efficientis, respectu finalis, ut apud omnes claret: ergo prioritās, & posterioritas harum causarū sunt in diverso ordine.

86.

*Retor-
queo 2.*

Retorqueo 2: Ill. God. in hac sua impugnatione concedit, quod permissio peccati sit à Deo volita ex amore pœnitentiæ, & quod pœnitentia ex amore peccati prævisi ametur à Deo; sed hoc est impossibile, & repugnans; ergo impossibile, & repugnans est, quod cū prioritāte in genere causæ materialis, iter posterioritas in genere causæ finalis. Probatur minor: hoc ipso, quod permissio peccati sit à Deo volita ex amore pœnitentiæ, & quod pœnitentia ex amore peccati ametur à Deo, permissio peccati, & pœnitentia ad invicē sūt prius, & posterius à Deo volita in genere intentionis; sed hoc est impossibile, & repugnans: ergo impossibile, & repugnans est, quod permissio peccati sit à Deo volita ex amore pœnitentiæ, & quod pœnitentia ex amore peccati prævisi ametur à Deo.

87.

*Retor-
queo 3.*

Retorqueo 3: iuxta doctrinā ab Ill. God. in hac impugnatione traditam permissio peccati est à Deo volita ex amore pœnitentiæ, ut est bonā occasionatū; ergo est à Deo volita ex amore pœnitentiæ, ut est purè remissiva peccati. Probatur cōsequentia; permissio peccati à Deo volita ex amore pœnitentiæ, ut est bonū occasionatū, non est volita à Deo ex amore pœnitentiæ, ut omnipotentia Dei manifestat, & ad vberiorē gratiā, & perseverantiā conducit; ergo &c. Antecedēs est Ill. God. n. 67. vbi asserit: quod pœnitentia, ut omnipotentiam Dei manifestat, & ad vberiorē gratiam, & perseverantiā conducit, non est bonū occasionatū. Consequentia verò est etiā eiusdē cit. asserentis: quod pœnitentia, ut est purè remissiva peccati, est bonum occasionatum.

88.

*Arguit
4. Ill. God*

Arg. 4. n. 40. permissio peccati esse potest volita ex intētiōe gloriæ, nā ad illā cōducit, & ex intētiōe humilitatis

*Responde-
ri solet ad
hoc arg.*

*Hæc res-
ponso a
nobis non
amplecti-
tur.*

89.
*Respondeo
1. ad ar-
gumentū
Ill. God.*

*Explica-
tur solu-
tio.*

eadē de causa; sed etiā ad bonum pœ-
nitentiæ cōducit: ergo potest ex illius
intentione amari, & sic de facto ama-
bitur à Deo, & consequenter erit præ-
destinationis effectus, vt volita ex in-
tentione boni pœnitentiæ. Ad hoc ar-
gumentum responderi solet negando
paritatē, cuius disparitas est: nā ex fine
consequibili indifferentē, medio pec-
cato, & illo non mediantē, potest per-
missio peccati amari, quia ex præintē-
tione talis finis ante prævisū peccatū
non sequitur, Deū velle peccatū: pœni-
tentia autē esse nequit, saltem quoad
sui actū, nisi supponatur peccatū ob ef-
fentialē cōnexionē, quā habet cū illo;
vnde si ante prævisū peccatū intenda-
tur pœnitentia, necessū est, quod ame-
tur peccatum, sine quo pœnitentia esse
nequit; ac proindē permissio peccati
non potest a Deo amari ex præintenta
pœnitentia. Caterum hæc responso a
nobis non amplectitur, vtpote ex hoc
capite conclusionē nostrā probare no-
luimus, vt claret ex dictis n. 60. ipsam-
que præclare impugnat Ill. Godoy n.
41. & seqq.

Vnde aliter est prædicto argumen-
to occurrendū. Respondeo igitur 1. di-
stinguendo maiore: permissio peccati
potest esse volita ex intēione gloriæ,
quia ad illam conducit præcisē nego-
maiores; ex hoc, & insuper, quia per-
missionē peccati volitā non præsuppo-
nit concedo maiore; distinguoque mi-
norē: sed etiā ad bonū pœnitentiæ cō-
ducit, præsupposita volitione permis-
sionis peccati cōcedo minorē; non præ-
supposita tali volitione nego minorē,
& consequentiā. Itaque licet ad esse ef-
fectum prædestinationis necessariū re-
quiratur, quod ad finē illius conducatur;
hoc tamen non sufficit ad esse prædes-
tinationis effectū; sed ultra hoc requi-
ritur, quod procedat ex intentione il-
lius, vt habet, & probat Ill. God. n. 8.
Cū ergo ex intentione pœnitentiæ ne-
queat procedere permissio peccati, vt
potē ad pœnitentiā præsupposita, hinc
est, quod licet ad pœnitentiā cōducatur,
non sit prædestinationis effectus ex in-

tentione pœnitentiæ. Aliter ex doc-
trina Ill. Godoy:

Respondeo 2. retorquendo argumē-
tū, ad quod resumo totū argumentum
Ill. God. permissio peccati potest esse
volita ex intentione gloriæ, quia ad
illā conducit, & ex intentione humili-
tatis eadē de causa; sed etiā ad bonum
pœnitentiæ conducit: ergo potest ex
illius intentione amari, & sic de facto
amabitur à Deo, & consequenter erit
prædestinationis effectus, vt volita ex
intentione boni pœnitentiæ. Summo
nunc: atqui permissio peccati etiā con-
ducit ad bonū pœnitentiæ, vt est purē
remissiva peccati; ergo potest ex illius
intentione amari, & sic de facto amabi-
tur à Deo, & consequenter erit præ-
destinationis effectus, vt volita ex in-
tentione pœnitentiæ, vt est purē re-
missiva peccati, quod negat Ill. God.
Respondeo 3. aliter retorquendo
argumentum contra Ill. God. ad quod
ite. si resumo argumentū illius, & sic su-
summe: atqui etiā peccatū ad bonum
pœnitentiæ conducit: ergo potest ex
illius intentione amari, & sic de facto
amabitur à Deo, & consequenter erit
prædestinationis effectus, vt volitum
ex intentione boni pœnitentiæ.

Hoc argumentū solvere tenetur Ill.
God. militat namque contra suā pri-
mā conclusionē, contra quā sic arguit
n. 30: peccatum ipsum ratione malitiæ
ad finē prædestinationis conducit, vt
materia pœnitentiæ; & tamen effectus
prædestinationis non est, nec ex inten-
tione talis finis procedit: ergo ex eo,
quod permissio peccati ad finē prædes-
tinationis conducatur, perperā colligi-
tur, ex illius intentione præparari, &
esse prædestinationis effectum. Cui ar-
gumento sic responderi solet. Res-
pondeo, permissionē peccati esse præ-
destinationis effectū, non probari tan-
tum ex eo, quod ad finē prædestinatio-
nis conducatur, sed ex hoc, & insuper,
quia potest esse effectus volitus à Deo;
& cōsequenter ex intentione finis. Pec-
catū autē licet ad finē prædestinatio-
nis cōducatur, vt materia pœnitentiæ, &

90.

*Resp. 2.
retorquē-
do argu-
mentum
Ill. God.*

91.

*Resp. 3.
aliter re-
torquēdo
argum.*

92.

*Prædic-
tum ar-
gum. sol-
vere tene-
tur Ill.
Godoy.*

93.

humilitatis occasio, quia tamē nequit esse effectus omnipotentiae, nec obiectū a Deo volitū; consequens fit, quod non possit esse prædestinationis effectus. Et argumentū evidentē instatur in communi sententia asserente, permissionē peccati esse effectū providentiæ Divinæ, cum tamen peccatū ipsū effectus providentiæ esse nequeat, sicuti nec omnipotentiae causalitatem potest terminare. Sic Ill. God. Unde miror, quod in nos obijciat argumentū, quod contra se obijcit, & ad solutionē fuit coactus. Quare quando nulla solutio, & instantia a nobis data esset, responsio Ill. God. & illius instantia erat pro nobis in ipsū instantia, & solutio.

94.
Si dicas
pro Ill.
Godoy.

Incontra-
rium ob-
stat.

Si verò dicas pro Ill. God: se non obijcere argumentū prædictū ex propria opinione, sed in sententia authorū, contra quos in hac cōclusionē disputat, ut ipse ait in prædicto argumentō n. 40. In contrarium obstat falsitas suppositionis Ill. God; nam falsum est: authores, contra quos in hac cōclusionē disputat, fateri: permissionē peccati posse esse volitā ex intentione gloriæ, quia ad illā conducit, & ex intentione humilitatis eadē causa, ut manifestē apparet ex prima responsione argumenti, & ex duplici retorsione contra ipsū facta. Nullo ergo modo validū est prædictū argumentum Ill. God, hocque soluto soluta manent omnia, quæ pro sua cōclusionē adducit. Et licet ipse alia cōclusionē non indigeat in hac disputatione; alia duplici nos indigemus pro adæquata illius declaratione; ideòque sit,

§. III.

Duplex alia statuitur conclusio.

95.
2. conclusio.

Secunda conclusio: *tam longē abest, ut permissio peccati in electis sit effectus prædestinationis præparatus à Deo ex intentione poenitentiae, quod id fieri repugnet.* Hæc conclusio potius quā præcedens, est contra Ill. God. ibi cit., aliaque probatione non indiget, quam assignata n. 9, quæ non solum probat de facto; verū etiam de possibili,

ut attendenti patebit. Accedit etiam: plures impugnationes ex a nobis contra responsiones Ill. God. factas à n. 21. usque ad 60. hanc cōclusionē manifestē probare, nec necessarium est, illas de nobis efformare, quia esset sine necessitate repetere.

Tertia conclusio: *permissio peccati in electis est effectus prædestinationis præparatus à Deo ex præintenta humilitate, perseverantia, & alijs virtutibus, quæ nec peccatū essentialiter supponunt, nec cum illo habent essentialē connexionē.* Hæc conclusio deducitur ex Scoto cit. n. 3. deduciturque ex prima cōclusionē, ipsamque tenet Doctor Eximius in 1. p. D. Thomæ lib. 3. de prædestinatione cap. 8. n. 14. Hæc est opinio, quam egregia eruditione docuit Doctor prædictus, in hique rationabilior videtur, à nobisque firmabitur sequentibus probationibus, tum ex Scriptura, & PP. deductis; tum ratione formatis.

96.
3. conclusio.

Probatur primo conclusio: plures Patrū, & Scripturæ autoritates convincunt, permissionem peccati esse effectum prædestinationis, ut habet Ill. God. n. 2. 3. & 4; sed nec intelliguntur, nec intelligi possunt de permissione peccati à Deo volita ex intentione poenitentiae, ut ex dictis constat: ergo intelligi debent de permissione peccati à Deo volita ex intentione aliarū virtutū; atqui istæ virtutes peccatū essentialiter supponere nequeunt, nec cum illo habere essentialē connexionē; alioquin idē de his, ac de poenitentia dici deberet: ergo permissio peccati in electis est effectus prædestinationis præparatus à Deo ex præintenta humilitate, perseverantia, & alijs virtutibus, quæ nec peccatū essentialiter supponunt, nec essentialē connexionem habent cum illo.

97.
Probatur, 1. conclusio.

Probatur secundo: ideò permissio peccati est effectus prædestinationis, quia procedit ex intentione gratiæ, & gloriæ; sed etiam procedit ex intentione boni spiritualis ipsius prædestinati, scilicet, humilitatis, diminutionis super-

98.
Probatur, 2.

bia, & aliarū virtutū, quæ nec essentialitèr supponunt peccatū; nec cum illo habent essentialē connexionē: ergo permissio peccati in electis est effectus prædestinationis præparatus à Deo ex præintenta humilitate, perseverantia, & alijs virtutibus, quæ nec peccatū essentialitèr supponunt, nec essentialē connexionē habent cū illo. Probatur minor: nam ex PP. constat: permissionē peccati posse infallibilitèr conducere in prædestinatis, immo, & de facto conducere ad salutem prædestinati mediante humilitate, quæ iuxta omnes, nec essentialitèr supponit peccatū, nec cum illo habet essentialē connexionē; atqui hoc ipso, quod permissio peccati conducatur ad salutē prædestinati mediante humilitate, ex huius intentione procedit: ergo permissio peccati procedit &c. Probatur minor: semel concessio, quod permissio peccati conducatur ad salutē prædestinati mediante humilitate, nullum est inconveniens, ut ex illius intentione procedat, ut ex dicendis constabit: ergo hoc ipso, quod permissio peccati conducatur ad salutem prædestinati mediante humilitate, ex huius intentione procedit.

99. Probatur 3. conclusio ratione: mediū remotū non elligitur in ordine ad finem, nisi ex amore, & intentione mediij proximioris, si hoc sit per se amabile, seu amabile absque correlatione, & dependentia à medio remoto; sed permissio peccati est mediū remotum ad finem prædestinationis; humilitas verò (idemque de qualibet alia virtute, quæ nec peccatū essentialitèr supponat, nec cum illo habeat essentialē connexionē) est mediū proximius, & alias a Deo per se amabilis, seu amabilis absque correlatione, & dependentia à peccato: ergo permissio non elligitur, ut ad finē prædestinationis conducens, nisi ex præintento bono humilitatis: ergo permissio peccati est effectus prædestinationis in electis præparatus à Deo ex præintenta humilitate, perseverantia, & alijs vir-

tutibus, quæ nec peccatū essentialitèr supponunt, nec cum illo habent essentialē connexionem. Deniquè hæc conclusio eadem gaudet certitudine, quā possidet prima conclusio, ideòque illius probationibus probari potest; neque in hoc amplius est immorandum; pro ipsa tamen videri potest Suar-

ius suprà citatus.

§. Vltimus.

Corollarium ex dictis.

EX dictis in disputationis discursu colligitur: permissionē peccatorū in reprobis esse effectū prædestinationis electorū. Hoc corollarium est Ill. God. nam, 82. illudque probat ex D. Thomæ; ceterū, quia talis probatio solū habet vim apud sectatores D. Thomæ, ideò alitèr à nobis probanda est, & primo ex illo Rom. 11, ubi loquens Paulus de Iudæis reprobis, & eorum peccato inquit: *nūquid sic offenderunt, ut caderent? absit, sed eorū delicto salus gentibus, ut illos emularentur, quod si delictū eorum divitiæ sunt mundi &c.* Ac si diceret: finē, quem Deus intendit in permissione peccati Iudeorum, non fuisse eorum ruinā, sed salutē populi electi, ut scilicet, exemplo casus Populi Iudaici cautior evaderet, & in gratia acquisita proficeret: ergo permissio peccatorum in reprobis est effectus prædestinationis electorum.

Probatur secundo ex Augustino super illud Psal. 57. *letabitur iustus cum viderit vindictam: manus suas lavabit in sanguine peccatoris* (ubi ait) *Iustus, qui vidit vindictam peccatoris, proficit ipse, & mors unius valet ad vitam alterius.* Hactenus August. Si ergo ita est in executione, ut permissio peccati reprobi conducatur ad salutē prædestinati, ita erat ordinatū in mente Divina per mediū intentionis ab æterno. Faver etiam D. August. lib. de gratia, & libero arbitrio cap. 20. qui ex illis verbis Davidis ad suos volentes occidere Semai, eo, quod maledicebat Regi, *Dimitte eum, ut maledicat iuxta præceptum Domini, si forte respiciat*

100.
Corollari-
um.

Probat
Ill. God.
ex D. Tho-
ma.

Prob. 1.
ex D. Pa-
ulo.

101.
Prob. 2.
ex D.
August.

Dominus afflictionē meam. Et infert D. August: Deum permisisse illud peccatū semai propter exercitiū patientiæ, & humilitatis Davidis: ergo permissio peccatorum in reprobis est effectus prædestinationis electorum.

102. Probatur tertio ex ambrosio oratione de fide resurrectionis affirmante: Deum permisisse peccatū D. Petri propter bonū aliorū prædestinatorū, his verbis: *ipsa enim tentatio documentū fuit ad salutē, ut discamus non contemnere carnis infirmitatē, nec continentes tentemur: si enim Petrus tentatus est, quis præsumat, se non posse tentari? Et infra: haud dubium pro nobis tentatus est Petrus.* Et idem docet D. Leo Papa sermone quodam de passione Domini, & Gregorius homilia 21. in Evangelia, ubi dicit, lapsum D. Petri fuisse à Deo permissum, *ut in sua persona disceret aliorū misereri, qui aliorū Pastor futurus erat.* Pro quo etiā potest considerari illud 1. ad Timotheū 1. *Quos tradidi Sathanae, ut discant non blasphemare.*

103. Probatur deniquē ratione: permissio peccatorū in reprobis habet omnia requisita ad esse effectū prædestinationis electorū: ergo est talis effectus. Probatur antecedens: permissio peccatorum in reprobis est effectus à Deo volitus, conducing ad salutē prædestinatorū, estque gratuitum beneficiū, seu donū gratiæ distinctum à dono creationis; & deniquē procedit ex intentione boni spiritualis prædestinatorū; atqui hæc sunt omnia requisita ad esse effectū prædestinationis: ergo permissio peccatorum in reprobis habet omnia requisita ad esse effectum prædestinationis electorū. Consequentia est legitima. Minor est communis. Maior autem facilius probatur ex auctoritatibus proximè assignatis, nec alia indiget probatione.

104. Sed pro complemento disputatio-
Inquit Ill. God. nit inquit Ill. God. n. 83: an permissio peccati sit effectus prædestinationis elicitus; an verò imperatus? Pro quo advertendū est: permissionē pec-

cati dupliciter posse considerari. Primo: ut consistit in negatione auxilij supernaturalis. Secundo: ut in negatione auxilij naturalis consistit. Quo supposito Magister Albelda ab Ill. God. cit. asserit: primam esse effectū prædestinationis quasi elicitū; Secundā verò solum imperatū, ea ductus ratione, quia, nempe, negatio ad eandē pertinet providentiā cum forma, cuius est negatio; at forma, cuius negatio est prima permissio; cum supernaturalis sit, à prædestinatione elicienda foret, si esset, secus autē forma, quā negat secunda permissio, ut potē, naturalis: ergo prima permissio est effectus prædestinationis elicitus, secunda verò solum imperatus.

Ill. God. n. 85: verius existimat: permissionē consistentē in negatione auxilij ordinis naturalis esse elicitivē à providentiā naturali; illam verò, quæ consistit in negatione auxilij supernaturalis, non esse elicitivē à providentiā naturali, sed à supernaturali, non prædestinativā, sed generali. Cæterū licet Ill. God. in hac opinione existimare videatur, permissionem peccati consistentē in negatione auxilij supernaturalis non esse effectū prædestinationis elicitū, existimat tamen esse effectum elicitū providentiæ supernaturalis generalis, cuius oppositū certius existimo. Vnde, etsi ab Ill. God. opinio ne totalitèr non dissentiat; totalitèr verò in illa non convenio; ideoque.

Respondeo ad prædictū quæsitum: permissionē peccati, si vè consistentem in negatione auxilij supernaturalis, si vè in negatione auxilij naturalis, esse elicitivē à providentiā naturali; imperativè verò à prædestinatione, consequenterque est effectus prædestinationis imperatus. Triplicè partē includit assumptum, & ut à verioribus incipimus. Tertia pars assumpti, scilicet, quod permissio peccati sit effectus prædestinationis imperatus, negativè probatur ab Ill. God. n. 86. probando, permissionē peccati, consistentē in negatione auxilij supernaturalis, non esse effectū prædestinationis elicitū, quod

Respondet
Albelda

105.
Respondet
Ill. God.

106.
Respondeo
ad quæsitum.

3. pars assumpti probat Ill. Godoy.

fic ostendit: auxiliū supernaturale, in cuius negatione huiusmodi permissio consistit, non est effectus prædestinationis elicited secundū suā substantiā nudè consideratā; cum prout sic multoties reprobis concedatur, sed prout efficaciter conducit ad gloriā cum effectu consequendam; at permissio non consistit in negatione illius, vt efficaciter ad gloriā conducentis, sed in negatione illius secundū suā substantiā, saltem primario, efficacē autē conducentiā auxiliij ad gloriā, ad summū secundario remouet: ergo talis negatio substantialiter considerata, non est effectus prædestinationis elicited.

107.

Prob. 3.
pars assumpti.

Ceterum absque præiudicio efficacitæ rationis Ill. God; tertia pars assumpti à nobis positivè probatur de permissione in vtraque negatione consistente: permissio peccati, siuè in negatione auxiliij supernaturalis, siuè in negatione auxiliij naturalis consistens, est quid commune reprobis, & prædestinatis: ergo permissio peccati in quacumque negatione consistens non est elicited à prædestinatione. Atqui prædicta permissio subordinatur prædestinationi, vt per ipsam imperetur ex intentione finis prædestinationis, vt constat de permissione peccati in electis respectu ipsorum, & permissione peccati reproborum respectu electorum: ergo permissio peccati est imperated à prædestinatione, & consequenter est effectus prædestinationis imperatus. Antecedens est manifestū. Consequentia inferitur; quia nihil cōmune reprobis, & prædestinatis elicited à prædestinatione. Sumpta claret, & consequentia est legitima, vt manet ostensū *disp. præc. n. 4.*

108.

2. pars
prob. 1.

Secunda pars assumpti probatur 1: permissio peccati consistens in negatione auxiliij naturalis non est ratione sui supernaturalis, sed omnino naturalis; sed omne naturale est elicited à providentia naturali: ergo permissio peccati consistens in negatione auxiliij naturalis est elicited à providentia naturali. Secundo: auxiliū naturale eliciedū erat à providentia naturali: er-

go potiori iure negatio illius auxiliij: ergo &c. Antecedens est apud omnes certum. Secunda consequentia ex prima inferitur. Prima verò probatur: magis requiritur ad causandū auxiliū naturale, quā ad causandū negationē illius; sed per te auxiliū naturale eliciedum erat à providentia naturali: ergo potiori iure negatio illius auxiliij.

Prima verò pars assumpti, scilicet, quod permissio peccati consistens in negatione auxiliij supernaturalis est elicited à providentia naturali, quod est contra Ill. God. quatenus n. 85, asserit: talem permissionē, etsi non sit effectus elicited prædestinationis; esse tamen effectū elicited providentiæ supernaturalis generalis; probatur primo ad hominē contra ipsum: eo modo permissio peccati consistens in negatione auxiliij supernaturalis est elicited à Deo, quo Deus ad illā concurrat; sed Deus providentia naturali eliciedente concurrat ad prædictā permissionē; ergo permissio peccati consistens in negatione auxiliij supernaturalis est elicited à providentia naturali. Maior videtur certa, primo: nā Deus eo modo est causa permissionis peccati, quo ad illā concurrat. Secundo: nam eodem modo elicited à Deo materiale peccati, quo Deus ad illam concurrat. Minor verò probatur paritate tacta: Deus providentia naturali eliciedente concurrat ad materiale peccati; ergo pariter: Deus providentia naturali eliciedente concurrat ad prædictā permissionē. Antecedens est Ill. God. in hac disputatione n. 35, expressè concedens: quod ad materiale peccati solū concurrat Deus concursu generali eliciedente. Consequentia est paritate legitima, & sic potest probari: non minus materiale peccati est connexion cum negatione auxiliij supernaturalis, quā permissio peccati est cum tali negatione connexa; sed Deus providentia naturali eliciedente concurrat ad materiale peccati iuxta Ill. God: ergo Deus providentia naturali eliciedente concurrat ad prædictā permissionē.

Probatur 2. prædicta prima pars assumpti.

109.

1. pars
prob. 1.
ad hominē
nē contra
Ill. God.

110.

Prob. 2.
I. pars.

allumpti. permissio peccati consistens in negatione auxilij supernaturalis non est ratione sui gratia supernaturalis, quin potius negatio gratiæ; sed gratiæ negatio non elicitur à providentia supernaturali: ergo nec permissio peccati consistens in negatione auxilij supernaturalis: ergo permissio peccati consistens in negatione auxilij supernaturalis est elicitivè à providentia naturali. Probatur minor: nam à providentia supernaturali solū potest elicitivè causari, quod ratione sui est gratia supernaturalis; sed negatio gratiæ non est ratione sui gratia supernaturalis: ergo gratiæ negatio non elicitur à providentia supernaturali.

III.
Prob. 3.
destruendo fundamentum
Ill. God.

Probatur 3. destruendo fundamentū Ill. God: idē iuxta Ill. God. permissio consistens in negatione auxilij supernaturalis elicitivè causaretur à providentia supernaturali, quia negatio, & forma ad idē principiū pertinent, & consequenter ad eandē providentiā; sed falsum est, quod negatio, & forma ad idē principiū pertineant, & consequenter ad eandē providentiā: ergo falsū est, quod permissio consistens in negatione auxilij supernaturalis elicitivè causetur à providentia supernaturali. Probatur minor: gratia habitualis à solo Deo efficienter causatur: sed illius negatio causatur à nobis, iuxta illud: *perditio tua ex te Israel, tantummodo ex me auxiliū tuū*: ergo falsū est, quod negatio, & forma ad idē principium pertineant, & consequenter ad eandem providentiam.

II 2.
Respōd. I
Ill. God.

Ad hanc ultimā probationē respondet Ill. God. primo n. 88. negationem formæ posse dupliciter poni: primo: solum negativè, & tunc est à non dante, & potente dare; & consequenter solū ab illo, qui dare potest formā oppositā, & ab eadem providentia. Secundo potest poni non negativè, sed destructivè per oppositionē formæ cum illa incompatibilis, illamque destruentis, & hoc modo potest ab alio, quā à potente dare provenire: cū enim facilius sit destruere, quā ædificare, stat, aliquid

esse potentius ad destruendū, quā ad ædificandū. Respondet secundo n. 89. carentiā gratiæ posse dupliciter considerari: privativè, scilicet, & negativè. Primo modo est à nobis. Secundo à Deo: cum enim peccatū destruat effectivè, & meritorie gratiā, illius carentia poena est peccati, & consequenter à Deo poenā affligente: unde iam sepe salvatur, quod negatio formæ, & forma ad eandem pertinet providentiam.

Hæc tamen solutio, licet in re veritatem habeat; tamen (meo videri) non est ad rem, quia quando loquitur de permissione peccati consistentē in negatione auxilij supernaturalis, non loquitur de negatione, ut pura negatio est; sed de negatione, ut cum privatione coincidit, vel de negatione latè sumpta, scilicet, quatenus subiectū non habens formā, dicitur habere negationē illius, id est, non habere formā, quod negationē explicat, & hoc tantū convincit exemplum de negatione gratiæ habitualis, in hocque sensu asserimus, permissionē peccati consistentē in negatione auxilij supernaturalis elicitivè causari à providentia naturali, eo modo, quo dictū est n. 108. materiale peccati à naturali providentia elicitivè causari. Si verò hoc Ill. God. non placeat, questio erit de nomine tantū; & cum eadē facilitate, qua ipse nostra fundamenta solvere potest, sua, & nos solvemus, ut videri est in sequentibus.

Arguit Ill. God. n. 85: nam auxiliū, cuius est negatio, si existeret, non à naturali, sed à supernaturali providentia foret elicitivè: ergo permissio in illius negatione consistens non à naturali, sed à supernaturali providentia venit elicitivè. Confirmatur: solus namque ille dicitur, negationē ponere, & causare, qui communicare potest formam negationi oppositā; ut Deus, ut author naturæ, non potest supernaturale auxiliū infundere: ergo nec illius negationem causare; & consequenter permissio in tali negatione consistens non provenit elicitivè à providentia naturali.

Respōd. 2
Ill. God.

II 3.
Solutio
Ill. God.
non est ad rem.

II 4.
Arguit
Ill. God.

Confirm.

115.
Respondeo
ad argu-
mentum.

Ad con-
firm.

Respondeo ad argumentum, negan-
do consequentiā, cuius ratio constabit
ex solutione confirmationis. Ad quam
respondeo maiore, & consequentiam
esse veras de negatione, sumpta pro
pura negatione, in quo sensu verū est
assertum Ill. God; fallas verò de nega-

tione sumpta late, seu ut coincidit cū
privatione, in quo sensu nostrū assertū
est verum. Ex quo patet: difficultatem
solum de nomine esse. Quis autem sit
proprior modus loquendi, nos dis-
putare non debemus, quia de hoc
non disputat Ill. Godoy.

DISPUTATIO

SEXAGESIMA QUARTA.

An omnia dona supernaturalia sint prædestinati effectus prædestina-
tionis illorum?

PLVRA dona supernaturalia esse
præcipuos prædestinationis effec-
tus, negari non potest; cum præ-
destinatio sit ordinatio in finē super-
naturalē, quæ per supernaturalia me-
dia compleri debet; quare difficultas
(si aliqua est) consistit in explicando,
quæ sint ista supernaturalia dona, quæ
dicuntur prædestinationis effectus. Do-
na igitur supernaturalia, quæ Deus
prædestinatis confert, & de quibus du-
bitari poterat, ad tres clases reduci
possunt, scilicet, ad vocationē, iustifica-
tionē, & glorificationē iuxta illud ad
Romanos 8: quos prædestinavit, hos
vocavit, hos iustificavit, quos iustifi-
cavit, hos glorificavit. Nomine glo-
rificationis intelligitur ipsa gloriæ as-
sectio. Nomine iustificationis colla-
tio gratiæ habitualis, & donum perse-
verantiæ in illa. Nomine denique vo-
cationis omnia auxilia, quibus Deus
homine excitat ad fidē, & iustificatio-
nē, & ad meritorie operandū, si vè talis
vocatio sit efficax, si vè inefficax.

De his omnibus agit Ill. God. *disp.*
præsentis a §. 7. de omnibus affirmando
cum D. Thoma, esse prædestinationis
effectus; & cum nos idem teneamus cū
Magistro Subtili in 1. *dist.* 41. §. *potest*
aliter, omittenda venit hæc disputa-
tio, quia cum Ill. God. n. m. non ha-
bemus. In ipso itaque, & in nostris fun-
damenta videantur, & argumentorum
in contrarium solutiones reperientur,

quia illa scrutari ad nostrum non facit
intentum. His accedunt actus super-
naturales à gratia, & nostro libero ar-
bitrio procedentes, de quibus dubita-
ri valet: an sint effectus prædestinatio-
nis, non solum prout à gratia proce-
dunt; sed etiam prout à libero arbi-
trio? Affirmativè respondet Ill. God.
§. 7. & nos affirmativè cum Scoto ci-
rato respondemus. In conclusione abs-
que litigio convenimus, & ideo hanc
difficultatem in Ill. Godoy, & in nos-
tris videndam omittimus. Pro com-
plemento tamen disputationis inqui-
rit Ill. Godoy §. 9. quæ ex prædictis
donis supernaturalibus sint effectus
prædestinationis elicitæ? Ad quod res-
pondet: quod sola gloria, & perseverā-
tia finalis sunt effectus prædestinatio-
nis elicitæ; cætera autem, licet super-
naturalia sint, solum sunt effectus præ-
destinationis imperati, propositi quati-
tamen cum illius fine. Cum ipso con-
venio, efficacitæ rationibus, & obiec-
tionum solutionibus acquiesco. In ip-
so videantur, quia mirifice probat, &
solvit. Et quia nobis aliud non licet
iuxta promissum, hæc sufficiant pro
ista disputatione applicanda cum
alijs præcedentibus litteræ Ma-
gistri in 1. *dist.* 40. §. 3. obom
ad illa verba: *sicut*
enim prædestina-
tionis effec-
tus.

Dulium.

Responde-
tur.

Inquiri-
tur.

Responde-
tur.

Conclusio
est affir-
mativa.

DISPUTATIO

SEXAGESIMA QUINTA.

An electio efficax prædestinatorum ad gloriam merita præviſſa ſupponat; an verò merita præviſſa præcedat?

§. I.

Aliqua ſupponuntur, & ſententiæ declarantur.

Num. 1

Illi. God. in hac diſputatione nihil advertit ſupponendum, cum plura ſint ſuppoſitione digna, quæ videri poſſunt in *Maltrio diſp. 5. q. 2. art. 1. & n. 52. & ſequæ ad 59.* Cæterum ultra hæc aliud eſt notatu digniſſimū, quod licet apud omnes ſit certum, apud nullum, quem viderim, ſuppoſitum vidi, & ni fallor, conducit ad faciſſimā reſolutionē huius rā graviffimæ difficultatis, in qua omnes proclamant illud *Apoſt. O altitudo divitiarum ſapientiæ, & ſcientiæ Dei, quā incōprehenſibilia ſunt iudicia eius, & inveſtigabiles viæ eius!* Vndè.

2.
*Suppoſitio nota-
tu digna.*

Supponendum eſt: quod gloria poteſt conſiderari dupliciter. Primo: ſecundū ſubſtantiā, ſeu ſecundū ſe. Secundo: ſecundū modos, & circumſtantias. Primo modo attenditur gloria, ut eſt poſſeſſio obiecti beatifici, præſcindendo ab hoc, quod gloria ſit per modum hæreditatis tantum; vel per modū coronæ, & præmij; quo ſenſu gloria eſt beneficium indebitū creaturæ. Secundo modo attenditur per modum hæreditatis, vel per modū coronæ, & præmij. Hæc ſuppoſitio conſtat ex dictis in methaphiſica circa naturas rerū, vel cum ſuis prædicatis eſſentialibus tantū; vel cum modis, & circumſtantijs. Eſtque eadē cum illa, quā Scotiſtæ faciunt cū Doctore *tract. de Incarnat.* ubi aiunt: Incarnationē dupliciter poſſe conſiderari. Primo: ſecundum ſubſtantiā, quo modo attenditur, ut vnio hypſtatica eſt, præſcindendo ab hoc, quod humanitas ſit paſſibilis, vel impaſſibilis. Secundo: ſecundū modos, & circumſtantias, quo modo attenditur, ut in carne

paſſibili, vel impaſſibili, de quo dicemus *tom. 1. in 3. diſp. 8.* Vndè hæc ſuppoſitio innegabilis videtur ab omnibus Scotiſtis.

Ex hacque ſuppoſitione colligitur, motivum, & finē gloriæ ſecundū ſubſtantiā eſſe oſtenſionē Divinæ miſericordiæ & liberalitatis, & gloriæ Dei, præſcindendo à finali iuſtificatione parvulorum, quibus datur gloria per modum hæreditatis tantum, & à meritis adultorū, quibus gloria datur per modū coronæ, & præmij. Hoc fateri tenentur Scotiſtæ, qui dicunt: motivū, & finē Incarnationis ſecundū ſubſtantiā eſſe excellentiā miſterij, oſtenſionem gloriæ Dei, & gloriam noſtrā, præſcindendo à peccato; motivū verò Incarnationis ſecundū modum, & circumſtantias, ſcilicet, in carne paſſibili, eſſe remediū peccati, de quo etiam dicemus *tom. cit. in 3. diſp. citata.*

Seu ex dicta ſuppoſitione colligitur: finali iuſtificationē parvulorū, & merita adultorum eſſe cauſā, & motivum gloriæ ipſorū, non ſolū quoad modū, ſed etiā quoad ſubſtantiā, iuxta quod dicendum eſt: Deum duplici quaſi motivo decreviſſe gloriā quoad ſubſtantiā, ſcilicet, propter oſtenſionē ſuæ miſericordiæ, ſeu liberalitatis, & propter finalem iuſtificationem in parvulis, & propter merita propria in adultis; advertendo tamen, quod inter hæc motiva oſtenſio Divinæ miſericordiæ, & liberalitatis eſt primum, & principale volutum ante præviſſionē finalis iuſtificationis parvulorum, & ante meritorum præviſſionē adultorum; finalis ve-

3.

*Primum
corollari-
um ex ſu-
ppoſitio-
ne.*

4.

Secundū.

ro iustificatio parvulorum, & merita adultorum sunt motivum secundarium, & minus principale, volitum post prævissionem finalis iustificationis in parvulis, & meritorum in adultis.

5.

Hoc negare nequeunt Scotistæ illi, qui asserunt: remedium peccati esse causam, & motivum Incarnationis, non solum quoad modum, sed etiam quoad substantiam; & ideo duplex motivum Incarnationis quoad substantiam cognoscunt, quorum primum, & principale est excellentia misterij ante prævissionem peccati volita; secundum, & minus principale post peccati prævissionem volitum est remedium peccati. Et sicut hi Scotistæ, ita hæc duo motiva statuant, ut quodlibet ipsorum sit sufficiens ad executionem Incarnationis; ita nos statuimus illa duo motiva gloriæ. Et sicut ibi tenent: Deum voluisse Incarnationem quoad substantiam ex duplici motivo totali in esse signato, quia quodlibet erat sufficiens non verò totali in esse exercito, quia repugnat effectus proveniens à duplici causa totali; ita nos discurremus de volitione Dei erga gloriam, quoad substantiam.

6.

Modus procedendi Scotistarum in hac difficultate.

Vnde sicut Scotistæ prædicti substantiant: quod vi decreti Incarnationis ob excellentiam misterij veniret Christus, licet non ut passibilis, vel impassibilis formaliter decretatus, quia ad hoc decretum non attinet affirmatio, vel negatio modorum, sed substantia tantum; hæc enim est natura decretorum, & rerum, quod in primo signo discernatur quidditas rei, abstrahendo à modis, & circumstantijs; ita nos in præsentem affirmamus: quod vi decreti gloriæ ob ostensionem Divinæ misericordiæ, & liberalitatis gloria conferenda esset prædestinatis, licet non ut hæreditas, vel ut corona formaliter decretata ob rationem datam.

7.

Et denique sicut Scotistæ discurrunt: quod licet vi decreti Incarnationis ob excellentiam misterij non

esset Christus decretatus formaliter, ut passibilis, nec ut impassibilis, veniret tamen, ut impassibilis, Adamo non peccante, & ut passibilis, ut de facto venit, Adamo peccante, quod fieret, vel per aliud decretum secutum ad primum, & terminatum ad aliquem ex his modis; vel per extensionem primi decreti ad quendam ex his modis terminatam: Ita omnino pariter tenet nos in præsentem, discurremus, scilicet: quod licet vi decreti gloriæ ob ostensionem Divinæ misericordiæ, & liberalitatis, prædestinati non essent formaliter decretati ad gloriam per modum hæreditatis, vel coronæ, seu præmij; gloria tamen illis conferenda esset per modum hæreditatis, prævisa finali iustificatione sine meritis proprijs, & per modum coronæ meritis proprijs prævisis.

8.

Et ut hæc doctrina ita parificata magis clarescat, declaratur ordo, quem Deus habuit in hominum prædestinatione. Primo namque aliquos prædestinavit ad gloriam quoad substantiam præscindendo à gloria per modum hæreditatis, vel coronæ. Secundo: decrevit eis dare gratiam ad consecutionem gloriæ intentæ. Tercio: vidit aliquos ex illis ante usum rationis morituros sine meritis proprijs, & aliquos post rationis usum cum proprijs meritis. Quarto: decrevit dare illis gloriam per modum hæreditatis, & illis per modum coronæ, & præmij. Vnde hoc ordine servato, & Deo conformiori admodum, quo Deus decrevit prius Incarnationem quoad substantiam, quam quoad circumstantiam passibilitatis, elegit Deus parvulos, & adultos ad gloriam quoad substantiam ante meritorum prævissionem; ad gloriam tamen per modum hæreditatis elegit parvulos ex prævisa eorum finali iustificatione, ad quam ordinantur ex meritis Christi prævisis, tanquam capitis, medijs causis tam naturalibus, quam liberis, ex quorum applicatione pendet eorum iustificatio

per regenerationis lauacrum; adultos vero ad gloriam, vt coronam, & præmiū ex eorum meritis prævisis.

9. Neque mirū sit, quod inter signū decernendi gloriam quoad substantiā, & signū decernendi gloriā per modū hereditatis, vel coronæ mediet signum prævisionis finalis iustificationis parvulorū, & meritorū adultorū; cum inter signū decernendi Incarnationē quo ad substantiā, & signū decernendi Incarnatōe iē quoad modum possibilitatis, mediet signum prævisionis peccati Adæ, vt omnes fatentur Scotistæ. Sunt igitur in omnibus pariformia, nec discrimen aliquod inuenio, ideoque, vt consequenter procedam, eodē modo, quo de decreto Incarnationis omnes Scotistæ discurrunt cum Magistro, discurrendū venit in difficultate præsentis de decreto prædestinatorū ad gloriā.

10.
Catherini
sententia
refertur.

His ergo suppositis pro recta intelligentia status cōtroversie, prætermissa Catherini sententia, qui distinguens inter eximie Sanctos, & alios non ita erectæ Sanctitatis, asserbat, illos ante meritorū prævisionē efficaciter eligi ad gloriā, istorū autē efficacē electionē merita prævisa supponere. Prætermissa, inquā, ista sententia, vtpotē fere communi Theologorum consensu ab Scholis reiecta, duas celebres, & extremē inter se oppositas reperio.

11.
1 sententia.

Ill. God.

Prima docet electionē efficacē prædestinatorū ad gloriā non supponere merita prævisa, nec illa, vt motivū respicere, sed vt effectus in genere causæ finalis. Ita Ill. God. n. 5. cū Thomistarū caterva, & pluribus ex Iesuitis ab ipso cit. n. 3. referens etiā pro hac opinione Scotum in 1. dist. 41. q. 1. cum suis discipulis; in quo deceptus est Ill. God; nam licet plures Scotistæ hanc tueantur sententiā non tamen est Scoti, nec omniū eius discipulorū, vt infra dicemus. Hanc tamen sententiā nō omnes vno modo defendunt: nam quidā asserunt: nullū dari decretū ab æterno in Deo merita prævisa supponens. Sic Nazarius in præsentis art. 5. controu. 2. Alvarez disp. 37. de auxilijs. Salmati-

centes disp. 9. dub. 1. 2. & 3. Alij verò affirmant: quod licet decretū intentivū præcedat prævisionē meritorū; decretū tamen executivum ab intentivo distinctum, merita pro motivo respicere, & illa, vt prævisa supponere. Sic Ill. Godoy num. 85. cum cæteris Thomistis, reatis exceptis.

Secunda sententia docet: electionē efficacē prædestinatorū ad gloriā merita prævisa supponere, vnde proprio ri ad merita prævisa nullā voluntatē efficacē in Deo cognoscit dandi gloriā prædestinatis, sed solū voluntatē inefficacē reprobis, & prædestinatis communē, qua vult omnes homines salvos fieri. Seu vt alij dicunt: electionē efficacē ad gloriā omniū adultorū ex meritis in Divina gratia fundatis, vt absolute, & non tantū ex hypotesi futuris, factā fuisse, ita vt nullus adultorū ante præscientiā absolutā meritorum sit efficaciter ad gloriā prædestinatus. Hanc sententiā secuntur ex Recentioribus Vazquez 1. p. disp. 89. cap. 2. Beccanus p. 1. tract. 1. cap. 14. q. 4. Amicus rom. 1. disp. 15. sect. 4. Luisius Turrian opusc. citat, & Franciscus item Turrian opusc. de electione, & omnium fulsissimē, ac ardentissimē, Lesius disp. de prædest. sect. 2. 3. 4. & 5. atque Penonius lib. 6. propug. cap. 21. qui pro se citant Alenssem. D. Bonau. D. Thom. & alios antiquiores.

Vtrā hos tamen prædictā sententiā secuntur ex nostris Pontius disp. 7. q. 3. cursus Theologici. Matheus Veglenis Frasen. Boium. Faber in 1. disp. 58. cap. 4. ductus ex eo, quod Scotus in 1. dist. 41. q. 1. in fine corporis questionis hæc habet verba: de istis opinionibus omnibus, quia Apostolus videtur disputans de ista materia ad Romanos in fine quasi totū imperscrutabile relinquere. O altitudo (inquiens) divitiarū sapientie, & scientie Dei, & quis consiliarius eius fuit, ideo ne scrutando de profundo eatur in profundum, eligatur quæ magis placet, dum tamen salvetur libertas Divina sine aliqua iniustitia, & alia, quæ salvanda sunt circa Deū,

12.
2. sententia.

Vazquez

Beccanus

Amicus

Luisius

Turrian.

Francisc.

Turrian.

Lesius.

Penonius.

Alenssis.

D. Bonau.

D. Thom.

13.

Pontius.

Matheus

Veglen

ss.

Frasen.

Boium.

Faber.

ut liberaliter eligent, & qui alia opinionem tenuerit, respondeat ad ea, quæ tacta sunt contra eam, qua etiam licentia usus est quidam recens Scoti Epitomarius in 1. dist. 41.

14. Hac denique licentia, exemplū fabri secutus, usus est etiam Saxius in sua *Catastrofi* tom. 2. disp. 10. q. 3. art. 1. tum: quia salvare præ tendit quæcumque in indulgentia, quā facit Scotus, desiderantur, tum: quia Scoti expositores ob verba eius relata ipsum fecerunt problematicum in hac materia, ut Lichetus, Vigerius, Paulus Scriptor, & Tataretus. Ex quibus satis manifestū est: Ill. God. non debuisse ita absolute pro prima sententia Scotum cum suis discipulis adducere.

15. Præter has sententias in authoribus repertas, tertia sententia, quam in nullo, quæ viderim, inveni, docet: electionē efficacē prædestinatorū ad gloriā quoad substantiam non supponere merita prævisa; electionē verō efficacē prædestinatorum ad gloriā quoad modum, & circumstantias, scilicet, per modum hæreditatis, & per modū præmij, & coronæ, merita prævisa supponere. Hæc sententia differt à prima in eo, quod asserit: electionē efficacē prædestinatorum ad gloriā, sive per modū hæreditatis, sive per modum præmij, & coronæ, merita prævisa supponere. Differt à secunda in eo, quod in Deo cognoscit proprii ad merita prævisa non solū voluntatē inefficacē reprobis, & prædestinatis cōmunē, qua vult omnes homines salvos fieri, sed etiam voluntatem efficacem dandi gloriā prædestinatis, in quo à reprobis secerantur.

16. Hæc sententia, licet Patronum expressè non habeat, deferenda non est, quin potius amplectenda, & tuenda. Est namque valde conformis principiis Scoti, & doctrinis, quas cum ipso unanimiter omnes eius discipuli docent. Est etiā valde consentanea principiis D. Thomæ, & opinionibus, quas cū ipso sui secuntur. Et denique cōformior Scripturæ, & Patrum autoritatibus,

ipsaque clarè, & facillimè autoritates in oppositum explicantur. Quid ergo deficit huic opinioni? Patrono carere? Absit; nam si vera sunt dicta, ut videbimus, habet pro se Scripturā, & Patres. Ipsi fabent Angelicus Doctor, & Magister Subtilis, & quod magis est, authores illi, qui oppositum tenent expressè, ad hanc veritatemarendā, doctrina sua sunt absque dubio cogendi. Ad rem ergo.

§. II.

Prima conclusio statuitur, & auctoritate Scripturæ probatur.

Prima conclusio: electio efficacē prædestinatorū ad gloriā quoad substantiā per modū intentionis præcedit prævisionē meritorū; seu quod idem est: electio efficacē prædestinatorum ad gloriā, pro ut est beneficium indebitū, est ante merita prævisa. Hæc conclusio sic statuta tueri debet ab Ill. God. & omnibus Authoribus primæ sententiæ; nam si iuxta ipsos electio efficacē prædestinatorum ad gloriā per modum coronæ, & præmij est ante merita prævisa, multo melius electio prædestinatorum ad gloriā quoad substantiā, seu ut est beneficium indebitum, erit ante meritorum prævisionem; nam magis præcindit à meritis gloria quoad substantiam, seu ut est beneficium indebitum, quam gloria per modum coronæ, & præmij, ut de se est manifestum.

Hinc deducitur primo: hanc conclusionem esse valde conformē principiis D. Thomæ; nam si (ut ait Ill. Godoy n. 5.) luce meridiana est clarius, D. Thomam sensisse, electionem efficacē prædestinatorum ad gloriā per modum coronæ, & præmij, esse ante merita prævisa; clarius adhuc est: Doctorem Angelicum sentire debuisse, electionem prædestinatorum ad gloriā quoad substantiam, seu pro ut est beneficium indebitum, meritorum prævisionem præcessisse, ob rationem datam numero antecedenti.

17.
I. conclusio.

18.
Conclusio est valde cōformis principiis D. Thomæ.

19.

*Conclusio
est valde
cōformis
doctrinis
Ill. God.*

*Ostendi-
tur 1.*

Secundo.

Tertio.

20.

*Conclusio
est valde
cōformis
princi-
pijs Scoti*

*Concl. est
summe con-
sequens
doctrinæ
Magis-
trij.*

Est etiam conclusio prædicta valde conformis doctrinis Ill. God. quas ex D. Thoma se accepisse fatetur, quod ostenditur primo: nam iuxta ipsū disp. 63. n. 67. stat, quod poenitentia, ut omnipotentia Dei manifestat, & ad vberiorē gratiā, & perseverantiā conducit, à Deo intendatur ante prævisionem peccati: ergo potiori iure stabit, quod electio efficax prædestinatorum ad gloriā quoad substantiā, seu prout est beneficium indebitū, sit ante prævisionē meritorū. Secundo: quia iuxta ipsū disp. 69. n. 66. stat optimè, quod voluntas efficax negandi reprobis gloriā, prout est beneficium indebitum, sit ante omne personale peccatum: ergo stabit optimè: quod electio efficax prædestinatorū ad gloriā, prout est beneficium indebitū, sit ante merita prævisā. Tertio: quia secundū Ill. God. disp. præsentī electio efficax prædestinatorū ad gloriā per modū coronæ, & præmij est ante merita prævisā: ergo multo melius electio efficax prædestinatorum ad gloriā quoad substantiā, seu prout est beneficiū indebitū, erit ante merita prævisā, ut ostensum est n. 17. Liqueat ergo prædictā nostrā conclusionē esse valde conformē principijs D. Thomæ, & doctrinis, quas ex ipso accepit, & secutus est Ill. God. ac per inde ad ipsā tuendā cogitur.

Deducitur 2: conclusionē prædictā esse valde conformē principijs Scoti: nam si omnes Scotistæ à Maltio citati in præsentī n. 63. cum quibus, & ipse, asserunt: Scotū sensisse: electionē efficacē prædestinatorū ad gloriā per modū coronæ, & præmij esse ante merita prævisā; clariū adhuc est, Doctore Subtilē sentire debuisse, electionem prædestinatorū ad gloriā quoad substantiā, seu prout est beneficium indebitum, meritorum prævisionē præcessisse ob rationē datā n. 17. Est etiā summe consequens doctrinæ Magistri in 3 quā omnes sui discipuli sunt amplexi, scilicet, quod decretum Incarnationis quoad substantiā præcessit prævisionē peccati, de quo, ut paritas teneat,

latè diximus n. 2. & seqq. Constat igitur, prædictā conclusionem esse valde conformē principijs Scoti, & summe consequentē doctrinæ, quā ex ipso acceperunt, & secuti sunt Scotistæ illi, qui in conclusione sequenti contradicent.

Coguntur itaque ad hanc conclusionem tuendam omnes illi, tam Scotistæ, quam Thomistæ, qui sentiunt: electionem efficacem prædestinatorū ad gloriā per modum coronæ, & præmij, esse ante merita prævisā. Unde conclusio hæc est authorum, qui pro prima sententia sunt relati, opposita verò authoribus pro secunda citatis; quatenus ante prævisionem meritorum nullam in Deo voluntatem efficacem dandi gloriā prædestinatis cognoscunt. Contra hos ergo firmanda est auctoritatibus conclusio, & certè eisdem illis auctoritatibus, quas contra secundam conclusionem nobis obijcient authores in illa contrarij.

Primum testimoniū sumitur ex Luc. 12. his verbis: *nolite timere pusillus grex, quia complacuit Patri vestro dare vobis Regnum*, ubi Christum loqui de electione efficaci, quæ sola est prædestinatis propria, indicant illa verba: *Pusillus grex*, quibus datur intelligi, solum loqui cum prædestinatis, qui *pusillus grex* appellantur comparatione numeri reproborum. Constat secundo: quia Christus intendebat illos ex horrari, ut rerū temporaliū curam deponerent, quia si complacuit Patri dare illis Regnū Cœleste, quanto magis de necessarijs ad præsentē vitā curam habebit? Si autem de simplici, & inefficaci complacentia loqueretur, non rectè id suaderet; cum ex illa non sequatur effectus: Loqui autem de electione ad gloriā, constat ex nomine *Regni*: sola enim gloria nomen Regni absolutè meretur. Quod autem merita prævisā antecedit, & ex illis non oriatur, indicat nomen *Patris*, quo Deus nō insignitur, quando ex meritis movetur, sed nomine iudicis iusti-

21.

22.
*Probat.
conclusio
ex D. Lu-
ca.*

Iuxta illud: *quā reddet mihi Dominus in illa die iustus index.* Quē locū explicans Nicolaus de Lyra, sic ait: *ex mera enim liberalitate aliquos eligit ad regnum Caeleste, alijs dimissis, & quos ab aeterno elegit, in tempore vocavit ad fidē, & iustificavit per gratiā, ut sic digni efficerentur vita beata, secundum quod dicit Apost. quos autem praeordinavit, hos & vocavit.*

23.
Prob. 2.
ex D. Paulo.

Secundū testimoniū sumitur ex Paulo ad Ephes. 1. dicente: *elegit nos in ipso ante mundi constitutionē, ut essemus sancti, & immaculati in conspectu eius in charitate, qui praeordinavit nos in adoptionē filiorū per Iesum Christum in ipsū secundū propositū voluntatis suae,* quae vltima verba apertē indicant, Paulū esse locutū de voluntate absoluta, efficaci, & firmo decreto, ut omnes concedunt; priora etiā illa verba: *ut essemus sancti, & immaculati,* indicant, esse locutū de electione liberali antecedente praevisionē meritorū, ut exponunt Hyeron. ibidē, *elegit nos, ut essemus sancti, hoc est, qui sancti, & immaculati ante non fuimus, ut postea essemus,* & August. de praedestinatione Sanctorū cap. 18. *elegit nos, non quia futuri eramus sancti, sed ut essemus,* quare haec Sancta, & immaculata est effectus illius aeternae electionis, non causa, seu ratio, quod adhuc magis explicat August. cap. 19. ab initio: *non quia credimus, sed ut credamus, elegit nos, ne priores eum elegisse dicamur, falsūque sit, quod absit, non vos me elegistis, sed ego elegi vos.* Quod autē loquatur de electione ad gloriā patet ex eo, quod loquitur Paulus de electione discretiva praedestinationum a reprobis, ut faterentur authores contrarii.

24.
Prob. 3.
ex Actor. 13.

Tertiū testimoniū sumitur ex Actor. 13. *crediderunt quotquot erant praordinati ad vitam aeternam,* quibus verbis (inquit August. de praedestinatione Sanctorū cap. 20. in fine) ostenditur Deum ad regnū etiā Caelorū, & ad vitam aeternā parare, & convertere hominū voluntates; ex qua expositione rejicitur explicatio aliquorum de praedestinatione ad

fidē, quae vita aeterna inchoativē dicitur, & deducitur, praordinationē, seu electionē ad vitam aeternā esse causam electionis ad fidē, idē enim illi crediderunt, & ad fidē electi sunt, quia praordinati, seu electi erant ad vitam aeternā: ergo haec electio facta est ante praevisam fidē, & praevisa merita: ita quoque exponit Chrysost. homilia 30. praordinati, id est, praefiniti, & Lorinus ibidem de praedestinationis praordinatione, quae praordinatio, inquit, est *Dei gratis omnino ad vitam eligentis aeternae;* immō ex mente eiusdem August. praordinatio, & electio ad vitam aeternam non solū assignatur, ut causa vocationis, iustificationis, & gratiae, sed etiam ipsius finalis perseverantiae, ut innuit de correptione & gratia cap. 6. dicens: *quis in aeternam vitam potuit ordinari, nisi perseverantiae donum?* Quando quidem qui perseveraverit usque in finē, hic salvus erit, quā salute, nisi aeterna? Vbi clarissimē voluntatem efficacē aeternae vitae distinctā ponit à voluntate gratiae, & perseverantiae, & velut antecedentem ad illam, & consequentē ante omnia merita gloriā, quae non sunt, nisi post fidem, & gratiam.

25.
Prob. 4.
ex Apostol. ad Roman. 8.

Sumitur quartum testimoniū ex Apostolo ad Rom. 8: *quos praescivit, & praeordinavit conformes fieri imaginī filij sui, ut ipse sit primogenitus in multis fratribus, quos autem praeordinavit, hos, & vocavit, quos vocavit, hos, & iustificavit, quos autem iustificavit, hos, & glorificavit;* pro cuius loci intelligentia notandum est: intentionē Apostoli in ea Epistola ad Romanos esse omnis salutis beneficia in liberalē, & gratuitā praedestinationem, velut in radicē, & causam referre, meritumque ex parte nostra praedestinationis excludere, ut explicat Augustinus de praedestinatione Sanctorū cap. 17. & 19. atque idē praedestinationis effectus eo ordine enumerat, quo illi se se in tempore consecuntur, & sunt executioni mandandi; & quidem primum omnino decretum, quod Paulus enumerat, vnde secuntur omnes

prænumerati effectus vocationis, iustificationis, & glorificationis, est decretum electionis ad gloriã per illa verba explicatũ: *prædestinavit conformes fieri imaginis filij sui*, efficiuntur enim conformes imagini filij sui per gloriã, quæ est consummata sanctitas, & perfecta adoptio filiorum Dei, vt ibi Hieronimus explicat; & ex hoc decreto sequitur electio ad gratiã, quæ in efficaci vocatione consistit: ergo electio ad gloriã prior est electione ad gratiã, & sic adamussim locum hunc explicavit August. cit. cap. 17. verbis suprà relatis: *electis sunt ante mundi constitutionem ea prædestinatione, in qua Deus sua futura facta præscivit, quos enim prædestinavit, ipsos, & vocavit, illa, scilicet, vocatione secundum propositum, non ergo alios, sed quos prædestinavit, vocavit; nec alios, sed quos ita vocavit, ipsos, & iustificavit, &c.*

26. Sumitur 5. testimonium ex Apost. ad
 Prob. 5. Rom. 9. dicente: *cũ nondũ nati fuissent, nec aliquid boni egissent, aut mali; non ex operibus, sed ex Deo vocante dictum est; Iacob dilexit; Esau autem odio habui; & Paulo post, miserebor, cuius miserior, & misericordiã præstabor, cuius miserebor, id est, vt clariũ dicitur Exod. 33. miserebor cui voluerõ, & clemens ero in quẽ mihi placuerit: Igitur non volentis, neque currentis; sed miserentis est Dei, & postea, cuius vult indurat, scilicet, non impartiendo misericordiã, inquit D. August. Epist. 105. ad ipsum, idem dicunt D. Thomas, & Tertulianus, si nen secundum verba, saltem secundum sensum.*

27. Ad hæc Scripturæ testimonia multipliciter, & difformiter respondent Authores in hac parte nobis contrarij; sed quia illas referre, & impugnare est suprà operis intentum; litigium namque in conclusione prædicta cum Ill. God. non habemus; ideo illarum declarationem, & impugnationem in Authoribus pro nunc videndas relinquo, & postea, Deo salutem concedente, in quæstionibus selectis declarabimus.

§. III.

Ex Patribus, & Concilijs probatur conclusio.

28. PRÆter Scripturæ testimonia, plures sunt Patres, & Conciliorũ auctoritates, quibus vtuntur Authores, qui nobis opponuntur in secunda conclusione; sed potius fabent nostræ primæ conclusioni, quã conclusioni ipsorum, vt ex dicendis in disputatione apparebit; ideoque ea pro nobis adducenda sunt, & solutiones aduersariorũ impugnandæ, vt firmior maneat allata conclusio. Inter Patres autem auctoritas D. August. est, quæ in materia de prædest. & gratia potissimũ maximè præponderat, tanquã probata per plura Summorum Pontificum decreta, & etiã in Concilio secundo Arausicano; ideoque ex Augustino principaliter est probanda.

29. Plures, & plures sunt pro nostra conclusione auctoritates D. August. & vltra positas n. 23. 24. & 25. vnicã hic declarabimus, quia ad omnes eisdem solutionibus vtuntur contrarij. Probatur ergo cõclusio auctoritate August. lib. de correptione, & gratia cap. 7. vbi explicans illa verba Ioannis cap. 6: *nõ ne ego vos duodecim elegi, & vnus ex vobis Diabolus est?* Sic ait: *illos debemus intelligere electos per misericordiã illum per iudiciũ; illos ergo elegit ad optinendũ regnũ suũ, istũ ad effundendũ sanguinẽ suũ; vbi Augustinus loqui de electione efficaci: constat ex eo, quod loquitur de electione, non communi Iudæ, & cæteris Apost. in efficac autẽ electio communis est omnibus. Quod autẽ non de electione ad gratiam, sed ad gloriã loquatur, constat ex illis verbis: ad optinendũ regnũ suũ; at Augustinus docet, hanc electionẽ esse ex misericordia: ergo non ex prævisis meritis gratiæ, sed merita prævisã præcedit; aliàs non ex misericordia, sed ex iudicio, & iustitia foret electio.*

30. probatur etiã conclusio ex alijs Ecclesiæ Patribus: nã Prosper in responsionibus ad capitula Gallorũ cap. 7. ex-

præf-

præse habet, quod *præordinata in Christo electio dat misericorditer perseverantiā in bonū vsque ad finē electis, quos Deus à filiis perditionis prædestinare discrevit*; quæ est identica Augustini doctrina locis omnibus supra citatis; ex quo colligitur, quod si hæc electio facta est misericorditer: ergo absque ullis meritis; et si ex vi illius dat electis perseverantiā vsque in finē; ergo facta est ante prævisionē absolutā meritorum vsque in finem; & tandē si Deus prædestinatos à filiis perditionis discrevit per hanc electionē: ergo est electio, non tantum ad gratiā, sed ad finālē quoque æternæ gloriæ salutē. Et ex hoc probat etiā è contra, quare aliquibus non det perseverantiā, quia inquit: *quomodo haberet eos præordinata in Christo electio, cum dubiū non sit donum Dei esse perseverantiā in bono vsque ad finem, quā istos eo ipso, quod non perseverauerunt, non habuisse manifestū est*; quibus verbis expressē docet perseverantiā ex præordinata ad vitā æternā electione provenire, atque idē, qui talem donum non habent, censendos esse, non fuisse antecedentē ad vitam æternam præordinatos.

31.
Probat.
ex Fulgentio.

Item probatur ex Fulgentio lib. I. ad Monimū cap. 13. vbi ait: *potius sicut voluit, prædestinare quosdā ad gloriā, quosdā ad poenā, sed quos prædestinavit ad gloriā, prædestinavit ad iustitiā, quos autē prædestinavit ad poenā, non prædestinavit ad culpā*, vbi duas distinguit in Deo prædestinationes, quarum una sit, & causa alterius, ut posterioris, & quidē prior sit prædestinatio ad gloriā, posterior verò, vel ut effectus illius, sit prædestinatio ad iustitiā, & gratiā, adeo quod relativum quos non tantū faciat sensum specificativū, sed etiā reduplicativum. Ratio est: quia ut notat Smiling n. 537: Fulgentius toto illo libro docere intendit, quod non sit consequens, ex eo, quod Deus, quosdā prædestinavit ad poenā, etiam prædestinare ipsos ad culpā, adeo, ut omnino neget Fulgentius illam prædestinationē esse rationē, & causam istius:

ergo cum opposito modo dicat, Deū prædestinare ad iustitiā, quos prædestinavit ad gloriā, sentit ideo illos prædestinari ad iustitiā, quia sunt prædestinati ad gloriā.

Confirmatur ex eodē, qui libro de Incarnatione, & gratia Christi cap. 31. circa finem, ait: *Deus prædestinatione sua, & donū illuminationis ad credendum, & donum perseverantiæ ad proficiendū, & permanendū, & donū glorificationis ad regnandum, quibus dare voluit, & præparavit*, vbi tria dona distinguit, gratiæ, perseverantiæ, & glorificationis, quæ omnia, inquit, ex prædestinatione ad gloriā procedere, & donum glorificationis in solā referens prædestinationē, planē significat, ad illud principalitē, & per se primo Divinā terminari prædestinationē, ad alia verò duo secundariō tantum terminari, & consequentē proppter illud; & quidē quod per prædestinationē intelligat electionē ad gloriā, & non ad gratiā primā, neque ad gratiā perseverantiæ, indē patet, quia præparationē ad gratiā, & ad perseverantiā à prædestinatione ipsa distinguit, & inquit, præparationē illorū donorum ex prædestinatione ipsa procedere; tum; quia de prædestinatione ad gloriā loqui colligitur ex illis verbis immediatē sequentibus, vbi loquens de electis, inquit: *quos Deus in Christo ante mundi constitutionem gratis elegit, & prædestinavit ad regnum*.

32.
Confirmatur
ex ipso.

Probat deindē conclusio ex Concilio Valentino sub Lothario Imperatore anno 855. tempore Benedicti 3. celebrato, vbi cap. 3. dicitur: *Fidenter fatemur prædestinationē electorum ad vitā, & prædestinationē impiorum ad mortē, in electione tamen salvandorum Dei misericordiā præcedere meritū bonū, in damnatione autē periturorū meritum malum præcedere iustum Dei iudicium*, vbi clariū nostræ sententiæ favere non poterat.

33.
Probat.
conclusio
ex Concilio
Valentino.

Respondent adversarij: doctrinā illius Concilij de Divina prædestinatione sumptā fuisse ex Augustino, quare

34.
Respondet
advers.

nihil amplius docet, quā ille, nempe, prædestinationē ad gratiā omnia merita nostra absolute prævenire in electione vero ad gloriā etiam Dei misericordiā præcedere nostra merita, quatenus licet electio ad gloriā sit ex prævisis meritis, ipsa tamen merita Dei gratia præcedit, ex qua necesse est illa pullulare.

35.
Solutio
hæc re-
pugnat.

Sed hæc solutio verbis, ac intentioni Concilij manifestè repugnat, nā ibi clarè loquitur, non de electione ad gratiam, sed ad gloriā, quando quidē eam opponit damnationi; sicut ergo damnatio periturorum est ad æternū supplicium, ita electio salvandorum est ad vitam æternā, & sicut illā dicit merita mala prævisā subsequi, ita istam (aut) bona merita prævisā præcedere, adeo, quod ex vi verborū Concilij Divina misericordia, non tantū præcedat merita nostra futura, sed etiā electionē ipsā ad talia merita, ut sensus Concilij sit, prædestinationē electorum ad vitam esse priorē nostris meritis, prædestinationē verō impiorū ad poenā esse post illorū de merita. Tum: quia si sermo ibi esset de prædestinatione tantū ad merita nostra bona, & ad auxilia efficacitā prædestinatis præstita, in hoc sensu etiam impiorū reprobatio negativa, idest, negatio auxiliorum efficacitū, est ante eorum demerita, ut infra dicemus. Nec etiam dici potest, sermonem esse de prædestinatione, idest, volitione inefficaci dandi gloriā, quoniā talis electio inefficax, est communis etiam reprobis, ut adversarij fatentur, & ibi agitur de electione propria eorum, qui salvantur: ergo sermo est de electione efficaci.

36.
Probat.
conclusio
ex D. Thoma.

Deniquè probatur conclusio ex D. Thoma, qui hic *art. 5. ad 3.* ait: *quare hos elegit ad gloriā, & illos reprobavit, non habet rationē, nisi Divinā voluntatē: quod falsum esset, si electio prædestinatorū ad gloriā supponeret præscientiā meritorū.* Et *art. præcedenti* docet: electionē prædestinati ad gloriā, non oriri in Deo ex bonitate prædestinati, sed causari in illo necessariā bo-

nitatē ad gloriæ consecutionē. At bonitas necessaria ad illius consecutionē sunt merita: ergo secundū D. Thomam illa non supponuntur ad electionē ad gloriā, sed causantur originatē per illam. Item *quest. 6. de veritate art. 2.* sic habet: *quod Deus velit alicui dare gratiam, & gloriā, hoc ex mera liberalitate procedit.* Et *art. 6. præscientia* (inquit) *meritorū, vel prioriorū, vel aliorū non est causa prædestinationis.* Et in *cap. 9. Epist. ad Rom. lect. 3.* Non potest esse, quod merita consequentia gratiam sint ratio miserendi aut prædestinandi, sed sola Dei voluntas secundū quā misericorditē aliquos liberat. Deniquè super *cap. 1. Epist. ad Ephes.* exponens hæc verba Apostoli: in quo etiam nos sorte vocati sumus prædestinati secundum propositum eius, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ, hæc subdit: *ponit Apost. voluntariam Dei prædestinationē, cuius quidē prædestinationis ratio non sunt merita nostra, sed mera Dei voluntas: propter quod subdit secundum propositum eius.*

37.

Istæ autem probationes ex Scriptura, Patribus, & Concilijs sunt illæ ædē, quibus Authores primæ sententiæ prædestinationē ad gloriā per modū coronæ, & præmij esse ante prævisiōnē meritorum, probant; ceterum absquē dubio, & contravertia nostrā conclusionē evidentē probant; non verō opinionē prædictā. Pro quo maxime advertendum est: quod nec Scripturæ loca, nec Patrum testimonia locuntur unquam de prædestinatione ad gloriā per modū coronæ, & præmij, ut ex ipsis manifestū est; solum namquē intendunt, prædestinationē ad gloriā per modum coronæ, & præmij intelligi nequit absquē labore magno, ut potē in oppositum stant tot, & tantæ auctoritates Scripturæ, & PP. ut conclusione sequenti videbimus: de prædestinatione verō ad gloriā quoad substantiā, secundum se, & prout est beneficium indebitum, optimè, & sine labore intelliguntur, quia nec contra hoc, est auctoritas aliqua, nec auctoritas qui

Adver-
tētia uti-
lis & ne-
cessaria.

huic contrariari videntur, meo videri contrariantur, ut constet ex illorum mente, quam apperiemus infra.

38. *Alie auctoritates fabent nostrae conclusioni.* Neque satis est, hoc maxime fabere nostrae conclusioni, quia ultra hoc illi propiciantur auctoritates expressae, pro quo iterum (quasi) inspicite verba Fulgentij posita n. 31. quos *prædestinavit ad gloriā, prædestinavit ad iustitiā*, ubi duas in Deo distinguit prædestinationes, quarum una prior est alia. Prima est ad gloriā, quæ, quia opus iustitiæ non est, ut potest contra distincta prædestinationi ad iustitiā, est ad gloriā quoad substantiā, secundum se, seu ut beneficium indebitum. Secunda, quæ est opus iustitiæ, est ad gloriā per modum coronæ, & præmij: ergo ex Fulgentio clarè constat, dari in Deo prædestinationem ad gloriā quoad substantiā, distinctā à prædestinatione ad gloriā per modum præmij: ergo cum prima distinguatur à secunda, & secunda sit opus iustitiæ, prima erit opus misericordiæ: ergo cum hæc sit prædestinationis quoad substantiā, secundum se, seu ut est beneficium indebitum, hæc prædestinationis est in Deo ante prævisionem meritorum, quod est nostra conclusio.

39. *Fabent etiam auctoritates Scripturæ, & August.* Fabent etiam expressè nostrae conclusioni tam auctoritates Scripturæ, quam Augustini; nam ut ex omnibus apparet, in tantum probant, prædestinationem ad gloriā esse ante prævisionem meritorum, in quantum affirmant: electionem prædestinatorum esse omnino gratuitā, ipsosque prædestinatos esse vasa misericordiæ, & non vasa iustitiæ, sed hæc potius, & melius verificantur de prædestinatione ad gloriā quoad substantiā, secundum se, seu ut est beneficium indebitum, quā de prædestinatione ad gloriā per modum coronæ, & præmij: ergo auctoritates prædictæ expressè fabent nostrae conclusioni. Minor vero probatur: quod verba prædicta intelligantur de prædestinatione ad gloriā per modum coronæ, & præmij, obstant plures in oppositum auctoritates, & plurimi gravissimi auctores oppositum sentientes; sed nihil horum obstat, ut

prædicta verba intelligantur de prædestinatione ad gloriā quoad substantiam, secundum se, seu prout est beneficium indebitum: ergo hæc verba: *electio prædestinatorum est omnino gratuita, ipsique prædestinati sunt vasa misericordiæ, & non vasa iustitiæ*, potius, & melius verificantur de prædestinatione ad gloriā quoad substantiam, secundum se, seu prout est beneficium indebitum, quam de prædestinatione ad gloriā per modum coronæ, & præmij.

Declaratur, & urgetur primo: intentum Scripturæ, & Augustini est, *electionem prædestinatorum esse omnino gratuitam, ipsosque prædestinatos esse vasa misericordiæ, & non vasa iustitiæ*: sed hoc intentum absque scrupulo aliquo salvatur, semel concessio, quod electio ad gloriā quoad substantiā, secundum se, seu prout est beneficium indebitum, sit ante prævisionem meritorum, ut nemo negare potest: ergo auctoritates Scripturæ, & August. expressè fabent nostrae conclusioni. Urgetur secundo per oppositum: intentum Scripturæ, & August. est, *electionem prædestinatorum esse omnino gratuitā, ipsosque prædestinatos esse vasa misericordiæ, & non vasa iustitiæ*; atqui hoc intentum non salvatur absque scrupulo aliquo de electione ad gloriā per modum coronæ, & præmij, ut patet in tot Scripturæ, & Patrum testimonijs, quæ oppositum sentire videntur, ex illisque fundamentum sumplerunt tot gravissimi auctores pro secunda sententia n. 12. 13. & 14: ergo auctoritates Scripturæ, & August. nostrae potius conclusioni fabent expressè. Denique: hanc esse mentem Augustini satis declarat Fulgentius *cir. n. 38*, ut potest accerrimus Augustini defensor, & illius doctrinæ sectator.

§. III.

Ratione, & paritatibus probatur conclusio, & argumenta contra ipsam solvuntur.

PROBATUR conclusio ratione de sumpta ex Scoto in 1. dist. 41. §. potest ali-

40. *Declaratur, & urget. 1.*

Secundo.

Tertio.

41. *Probat.*

conclusio
Scoti ra-
tione.

ter dici & ex D. Thom. *quest. 23. art. 4.* omnis ordinatè volens prius vult finem, quem intendit, quam media ad illum finem consequendū conducentia; sed Deus in prædestinando est ordinatissimè volens: ergo in prædestinationis processu prius vult finem, scilicet, gloriā, quā media conducentia ad finem, scilicet merita; ac per consequens ante prævisionem meritorum, quæ necessario debet esse post voluntatē dandi illis gloriā. Maior, in qua est difficultas, declaratur ab Aristot. 7. *metaphysicæ textu 23.* exemplo sanitatis, & potionis; nam medicus v.g. volens Petro finem, scilicet, sanitatē, & media ad sanitatē ordinata, ut amarā potionē, prius vult illi sanitatē, & postea media ad sanitatē ordinata, ita, quod non vult illi potionē propter sanitatem; atque adeo in aliquo priori actu voluntatis ordinatè volentis terminatur ad sanitatē, ut bonum Petro intentū, in quo non terminatur ad potionē, sed tantū in posteriori signo dependentē ab amore sanitatis, ex quo inferit Philosophus, quod quæ sunt posteriora in executione, sunt priora in intentione, id est, quod finis, qui in executione est ultimus, sit in intentione primus.

42.
Sub alia
forma
probatur
ab Ill. Go-
doy.

Hanc rationē sub alia forma adducit Ill. God. *n. 26.* & est in hunc modū: electio efficax medijs efficacitē conducentis ad finem præsupponit efficacē intentionē finis; at electio prædestinatorum ad gratiā, & merita discretiva illorū à reprobis, est electio efficax medijs efficacitē conducentis ad gloriā: ergo oritur ex efficaci intentione gloriæ, illamque præsupponit: ac proinde nequit huiusmodi electio merita, ut prævisa supponere.

43.

Hæc itaque ratio, sic, vel sic formalizata, quæ est præcipuū fundamentū opinionis asserentis: prædestinationem ad gloriā per modū coronæ, & præmij esse ante prævisionē meritorū, & quā vocat Ill. God. efficacissimā; ipsam, ut talē reputo, si intelligatur de prædestinatione ad gloriā quoad substantiā, secundum se, seu prout est beneficium

indebitum, quæ est nostra conclusio. Nec contra hoc faciunt solutiones adversariorū, quia ipsi locuntur de gloria per modum coronæ, & præmij, de qua quid sit dicendū constabit §. 9. ubi prædictā rationē nobis obijciemus, & verā solutionē ad ipsā assignabimus.

Probatur etiam conclusio paritibus, quarū aliquæ sunt in Scotistarum opinione, & aliæ in opinione Ill. God. Prima in Scotistarū opinione sumitur ex his, quæ cum Magistro *in 3.* docent, & nos cum ipsis docebimus, nempe: de cretum Incarnationis quoad substantiā præcessit prævisionē peccati: ergo etiam decretū prædestinatorū ad gloriā quoad substantiā præcessit prævisionē meritorū. Consequentia tenet ex dictis *n. 2. & seqq.* Secunda paritas sumitur ex his, quæ generalitē Scotistæ docent in præsentī, scilicet, prædestinationē electorū ad gloriā per modū coronæ, & præmij esse ante merita prævisa: ergo multo melius prædestinationē electorū ad gloriā quoad substantiā, secundum se, seu ut est beneficium indebitum, erit ante prævisa merita. Consequentia claret ex dictis *n. 17.*

Paritas autē prima in opinione Ill. God. sumitur ex his, quæ in præsentī docet; nam iuxta ipsum electio efficax prædestinatorū ad gloriā per modū coronæ, & præmij est ante merita prævisa: ergo multo melius electio efficax prædestinatorum ad gloriā quoad substantiā, seu ut est beneficium indebitum, erit ante prævisionē meritorum. Consequentia est manifesta per dicta *n. 17.* Secunda paritas sumitur ex his, quæ docet *disp. præced. n. 67.* quia iuxta ipsum stat, quod poenitentia, ut omnipotentia Dei manifestat, & ad uberiorē gratiā, & perseverantiā conducit à Deo intendatur ante prævisionem peccati: ergo potiori iure stabit, quod electio efficax prædestinatorū ad gloriā quoad substantiā, seu ut est beneficium indebitum, sit ante prævisionē meritorū. Tertia denique sumitur ex his, quæ docet *disp. 69. n. 66:* stat namque iuxta ipsum, quod voluntas efficax ne-

44.
Prob. con-
clusio pa-
ritatibus

1. paritas in opinione Scotistarū.

2. paritas

45.
1. paritas in opinione Ill. Godoy.

2. paritas

3. paritas

gandi reprobis gloriā, prout est beneficium indebitū, sit ante omne personale peccatū: ergo stabit optimē, quod electio efficax prædestinatorū ad gloriā, prout est beneficium indebitum, sit ante prævisionem meritorum.

46.

Argu-
mēta, &
eorum so-
lutiones.

Contra hanc nostrā conclusionē pos-
sunt militare plura argumenta, tam
ab authoritate, quā a ratione deducta,
nempe, omnia illa, quibus probatur:
electionē efficacē prædestinatorū ad
gloriā esse post prævisionē meritorū;
cæterum quia hæc omnia procedunt
de electione efficaci prædestinatorum
ad gloriā per modum coronæ, & præ-
mij, ut ex ipsis patebit, nihil inducere
valent contra nostram conclusionē, in
qua loquimur de electione efficaci
prædestinatorū ad gloriā quoad sub-
stantiā, secundū se, seu ut est beneficiū
indebitū; immō ipsa assignabimus pro
probationibus sequentis conclusionis.
Quod verō contra ipsam potest specia-
liter ob stare, & ex doctrina Ill. God.
objicere, est: quod electio efficax ad
gloriā quoad substantiam, secundū se,
& ut est beneficiū indebitū, esset con-
fusa, & consequenter repugnans Deo.

Cæterum ad hoc argumentum
respondebimus latē §. 9.

§. V.

Statuitur secunda conclusio, & Scrip-
turæ, Patrumque testimonijs probatur.

47.

2. conclu-
sio.

Secunda conclusio: electio efficax
prædestinatorū ad gloriā per modum
coronæ, & præmij (idem dicitur pro-
portione servata de electione efficaci
prædestinatorum ad gloriā per modū
hæreditatis duntaxat) subsequitur præ-
visionē meritorū, seu quod idem est:
electio efficax prædestinatorū ad gloriā
per modum coronæ, & præmij est post
merita prævisa. Hæc conclusio est cō-
tra Ill. God. disp. præsentī n. 5. D. Tho-
mā sequentē; est tamen Scoti iam cit.
cum quo & ego, & probanda venit
Scripturæ testimonijs.

Conclusio
est cōtra
Ill. God.

Scotus.

48.

Probat.
conclusio

Primum testimoniū sumitur ex Math.
cap. 25. dicente: venite Benedicti Pa-
tris mei percipite regnū paratū vobis

ab origine mundi, esurivi enim, & de-
distis mihi manducare, ubi causalē illā,
non solum ad temporalē regni exhi-
bitionē, sed etiam ad illius æternā præ-
parationē referendā esse, ex eo sibi vi-
detur convincere, quod in posteriori-
bus verbis: *Ite maledicti in ignē, æter-
nū, qui parati estis Diabolo, & Ange-
lis eius, esurivi enim, & non dedistis
mihi manducare*, causalis illa, nedū ad
temporalē pœnæ executionē, sed etiā
ad voluntatē puniendi æternā est ref-
ferenda, cuius oppositū Pelagianismū
sapit: ergo pariter: prior illa causalis
ad æternā Dei voluntatē est referen-
da, & non solum ad temporalē gloriæ
collationē, & consequenter voluntas
dandi gloriam ab æterno existens in
Deo, merita prævisa supponit.

Secundū testimoniū sumitur ex il-
lis locis Scripturæ, in quibus gloria di-
citur corona iustitiæ, ut habetur 2. ad
Thimot. 4. *reposita est mihi corona iusti-
tiæ; merces bonorū operū, & præmium
laborū*, ut habetur in 10. Luc. & 5. Ma-
thæi: *gaudete, & exultate, quoniā mer-
ces vestra copiosa est in Cælis*, quod idē
habetur cap. 20. & 25. Math. ubi pro-
ponitur parabola operatorū in vinea
laborantiū, qui omnes mercedē rece-
perunt secundū laborē suum. *Bravium
certantiū*, ut constat ex 1. Corint. 9: *om-
nes quidē currunt, sed unus accipit Bra-
vium certantiū*. Atqui nulla potest ef-
se voluntas, seu intentio dandi merce-
dē, & præmiū, nisi post prævisa meri-
ta: ergo electio efficax prædestinato-
rum ad gloriā per modum coronæ, &
præmij est post merita prævisa.

Tertiū testimoniū sumitur ex alijs
Scripturæ locis, in quibus merita assign-
nantur pro ratione, & causa consec-
utionis gloriæ per modū coronæ, & præ-
mij, ut constat ex Apostolo 2. ad Thi-
mot. cap. 2. *non coronabitur, nisi qui le-
gitime certaverit*. Ex Matheo 19. *si vis
ad vitam ingredi, serva mandata*. Ex
Hieronim. super illa verba Math. 19.
*secuti sumus te, ubi ait: fecimus, quod
iussisti, quid ergo erit nobis?* Ex Math.
25. *quia in pauca fuisti fidelis supra*

Scriptu-
ræ testi-
monis.

1. testimo-
nium.

49.
2. testimo-
nium.

50.
3. testimo-
nium.

multate constituam, intra in gaudium Domini tui. Et cap. 20. sedere ad dexteram meam, vel sinistram non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à Patre meo, quem locum Chrysostomus. Theophil. Ambros. Cyril. Epiphani. & alij Patres exponunt de præparatione æterna per merita, nimirum, ab æterno prævisis, cui expositioni consonat præcedens Christi interrogatio merita petentis ad sessionem illam obtinendam: potestis bibere Calicem quem ego bibiturus sum? Ioann. 14. Si quis diligit me, Pater meus diligit eum, & ad eum veniemus, &c. Et cap. 16. Pater vos amat, quia me amastis. Apoc. 2. esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Et cap. 17. hi sunt, qui venerunt ex magna tribulatione. Corinth. 2. Oculus non vidit, nec auris audivit, &c. quæ præparavit Deus his qui diligunt illum, & alibi frequentè: ergo electio efficax prædestinatorum ad gloriam per modum coronæ, & præmij est post merita prævisis.

§ 1.
4. testimonium.

Quartum testimoniū sumit Amicus ex illo ad Roman. 8: quos præscivit, & prædestinavit, ubi decretum prædestinationis, quod efficacè voluntatē beatificandi importat, collocat post præscientiā meritorum ex gratia provenientiū; vnde totum prædestinationis processum, & Seriem, ex ipso Pauli contextu sic colligit, nam primo describitur decretum dandi mediæ efficacitæ ad gloriam illis verbis præcedentibus: qui secundum propositum vocati sunt; secundo describitur absoluta præscientia meritorum per illa verba: quos præscivit; tertio decretum electionis ad gloriam per hæc verba: prædestinavit conformes fieri imagini filij sui; quarto tandem numerantur effectus prædestinationis, ut executioni mandandi per illa verba: quos autem prædestinavit, hos, & vocavit, quos vocavit, hos, & iustificavit, quos autem iustificavit, illos, & glorificavit: ergo electio efficax prædestinatorum ad gloriam per modum coronæ, & præmij est post merita prævisis.

§ 2.
5. testimonium.

Quintum testimoniū sumpsit Vaz.

quez ex illo Iacobi 2: Deus elegit pauperes in hoc mundo, divites in fide, & hæredes regni, quod repromissit Deus diligentibus se: ergo sicut quia elegit pauperes, electi ante electionem præsupponuntur pauperes etiā in præscientia eligentis, ita, quia elegit divites in fide, electi ante electionem præsupponuntur prævisi divites fidei meritis. Demum addunt alij illud 2. Petri 1: satagite, ut per opera vestra, certam vestram vocationem, & electionem faciatis: ergo electio efficax prædestinatorum ad gloriam per modum coronæ, & præmij est post merita prævisis.

Ex Patribus autem fabet Augustinus, cuius autoritates adducit Mastrius in initio disp. cit. art. 7. n. 172. 173. 180. 182. & 187. quæ in ipso videndas omitto, & pro omnibus hæc sufficiat: nam Aug. de prædest. Sanctorum cap. 3 sic arguit ad probandum, prædestinationem ad gratiam esse omnino gratuitam: si prima gratia daretur ex meritis, tolleretur prædestinatio gratuita: ergo cum certum sit, gloriam per modum coronæ dari ex meritis, consequentia Aug. tenet in proposito de gloria è diverso: ergo non datur gratuita prædestinatio ad gloriam per modum coronæ: ergo electio efficax prædestinatorum ad gloriam per modum Coronæ, & præmij est post merita prævisis. Augustino accedunt Plures Patres in expositione textus ad Rom. 8. quos præscivit, & prædestinavit conformes fieri imagini filij sui, quorum versiones adducit Mastrius cit. n. 190. fabent denique Prosper. Augustini discipulus, & D. Ambrosius, quorum autoritates tradit Ill. Godoy num. 106. & 107.

Ad has omnes autoritates, quæ extra chorum non sunt, quidquid de aliis dicat Ill. God. unica, & generali solutione responderet n. 102. scilicet, prædicta testimonia intelligi de electione ad gloriam in ordine executionis; non autem de illa, quæ ordine intentionis præcedit. Fateor hanc solutionem esse valde rationabilem, sed meo videri negari nequit, esse litterarum conformio-

53.
Probat.
conclusio
ex PT.
testim o-
niji.

54.
Respondet
Ill. God.

rem intelligentiā illam, quā dedimus n. 46, scilicet, testimonia prædicta loqui expressè de gloria per modū coronæ, & præz. j, quæ est post prævissa merita, ad differentiam gloriæ quoad substantiā, seu ut est beneficiū indebitū, quæ est ante prævissa merita, ut diximus, & de qua locuntur expressè testimonia pro prima conclusione relata.

§ 5.
Reijcitur
I. solutio
Ill. God.
authori-
tate D.
Thomæ.

Caterū, quia hoc potius deservit ad nostrā conclusionē defensandā, quā ad impugnandā solutionē datam, ab hoc præscindendo, solutio Ill. God, quā infra rationibus impugnabimus, nunc ab autoritate reijcitur primo: nā D. Thomas postquam adduxit opinionē quorundā ita vertentiū prædicta verba D. Pauli ad Rom. 8. ut iuxta ipsorum versionē prævissio meritorū sit ratio prædestinationis, sic ait lect. 6. *Et hoc quidem rationabiliter diceretur si prædestinatio respiceret tantū vitā æternā, quæ datur meritis, sed sub prædestinatione cadit omne beneficiū salutare, quod est homini ab æterno diuinitus præparatū. Unde eadem ratione omnia beneficia, quæ nobis confert in tempore, præparavit nobis ab æterno: unde ponere, quod aliquod meritū ex parte nostra præsupponatur, cuius præscientia sit ratio prædestinationis, nihil est aliud, quā gratiā ponere dari ex meritis nostris, & quod principium bonorū operū est ex nobis, & consummatio ex Deo: unde convenientius &c:* ergo ex mente D. Thomæ constructio illa D. Paulo posita à recentioribus, secundum quam datur ex parte nostra ratio prædestinationis, si fiat relatio ad vitam æternam, vera est, & consequenter electio efficax ad gloriam merita prævissa supponit.

§ 6.
Respondet
Ill. God.

Respondet Ill. God. n. 105. distinguendo consequens, illudque concedit de prædestinatione ad vitā æternā secundū quod importat voluntatē executivā gloriæ; negat autem secundum quod importat electionē efficacē ordinis intentionis, & ratio (inquit Ill. Godoy) est: nam D. Thomas non admittit versionē illam absolutē, sed sub conditione, scilicet, si prædestinatio tantū

respiceret vitā æternā; cum ergo electio executiva ad gloriā tantum gloriā respiciat, electio autem ordinis intentionis, non solum respiciat gloriā, sed etiam gratiā, & merita; consequens fit versionē prædictā verā esse, loquendo de electione ad gloriam ordinis executionis, falsam autem de electione ad gloriam ordinis intentionis.

Contra primo: Paulus ad Rom. cit. loquitur de electione ad gloriam ordine intentionis: ergo versiones verborum illius procedunt de prædestinatione ad gloriam ordine intentionis. Antecedens est manifestum; nam prædicto textu Pauli utuntur authores ad probandam ex Apostolo electionem efficacem ad gloriam ante prævissionem meritorum, quem nos etiam posuimus num. 25; sed ad hoc necessarium est, quod Apostolus loquatur de prædestinatione ad gloriam ordine intentionis; nam ordine executionis nulli dubium, quod gloria sit post meritorum prævissionem: ergo verum est antecedens. Consequentia elaret: alioquin non versiones, sed inversiones essent. Summo nunc atqui D. Thomas loquitur de versione aliquorum circa verba D. Pauli: ergo loquitur de prædestinatione ad gloriam ordine intentionis.

§ 7.
Contra 1

Contra secundo: D. Thomas admittit versionem illam sub conditione, quod prædestinatio respiceret tantum vitam æternam; sed quod prædestinatio non solum respiciat vitam æternam, non tollit, quod versio illa sit vera de electione ad gloriam ordine intentionis: ergo ruit solutio Ill. Godoy. Probatur minor: quod prædestinatio non solum respiciat vitam æternam, non tollit, quod versio illa sit vera de electione ad gloriam; ergo nec tollit, quod sit vera de electione ad gloriam ordine intentionis. Probatur consequentia: quod prædestinatio non solum respiciat vitā æternā, non tollit, quod versio illa sit de electione ad gloriā eo ordine, quo de illa loquitur Paulus; sed Paul. loquitur de electione

§ 8.
Contra 2.

ad gloriam ordine intentionis: ergo si quod prædestinatio non solū respiciat vitā æternā, non tollit, quod versio illa sit vera de electione ad gloriā, nec tollit, quod sit vera de electione ad gloriam ordine intentionis. Minor, & consequentia tenent. Maior autem probata manet *num. antecedenti*; alioquin non versio, sed inversio esset.

59.
Contra 3.

Contra tertio: quod prædestinatio non tantū vitam æternā respiciat, sed etiā gratiā, & merita, non obest, v. inquiratur, an prævisio meritorū ordine intentionis sit ratio prædestinationis, vt respicit tantū vitā æternā: ergo nec obest, vt prædicta versio sit vera de prædestinatione ad vitā æternā secundū quod importat electionē efficacē ordinis intentionis. Antecedens est certū; quia etsi prædestinatio non tantū respiciat vitā æternā, sed etiam gratiā, & merita, inquit Ill. God. prædictā difficultatē, quæ est præsens disputatio, eam ordine intentionis examinando. Consequentia videtur clara; quia versio prædicta est circa verba Pauli, de quibus dubitatur, an prædestinatio ordine intentionis sit ex meritis prævisis, quā difficultatē resolvit prædicta versio. Cum ergo D. Thomas illam versionē admitat, etsi sub conditione ab Ill. God. assignata, admittere debet, prævisionē meritorū esse ordine intentionis rationem prædestinationis, vt respicit tantū vitam æternā. Ruit ergo solutio Ill. Godoy.

60.
Explicatur.

Itaque: aliud est, quod prædestinatio nō solū respiciat vitā æternā, aliud verò est, quod prævisio meritorū nō sit ratio prædestinationis, vt respicit solū vitā æternā. Primū est verū; nam respicit etiā gratiā, & merita, vt cū omnibus fatetur Ill. God. Secundū tamen est falsum iuxta versionē prædictā; nec versio poterat esse de prædestinatione secundū omnia, quæ respicit. Cū ergo D. Thomas admitat prædictā versionē, admitit, quod prævisio meritorū sit ratio prædestinationis, vt respicit tantū vitā æternā, & hoc non solū secundū quod importat voluntatē exe-

cutivā gloriæ, sed etiā secundum quod importat electionē efficacē ordinis intentionis, de qua est versio prædicta, vt probatum manet. Ruit ergo solutio Ill. Godoy.

Ex hisque rejicitur 2. solutio Ill. Godoy: Paulus ad Rom. *cit.* loquitur de prædestinatione ad gloriā ordine intentionis: ergo versiones verborū illius procedunt de prædestinatione ad gloriā ordine intentionis. Antecedens, & cōsequentia probata manent *n. 57*. Infero: ergo authores illi *cit. n. 53*, verentes verba prædicta D. Pauli locuntur de prædestinatione ad gloriam ordine intentionis: nulla ergo est solutio Ill. Godoy.

Rejicitur 3. solutio allata ex contextu primi testimonij positi *n. 48*: nā red dens Christus causam præparationis gloriæ prædestinatis ait: *esurivi enim, & dedistis mihi manducare*; & reddēs causā præparationis pœnæ reprobis ait: *esurivi enim, & non dedistis mihi manducare*, vbi causalis illa *enim* eodē modo ponitur in vtraque præparatione. Ex hoc igitur sic formatur argumentū: sicut ex bonis operibus misericordiae datur gloria prædestinatis, ita ex malis operibus impietatis reprobi deputantur ad pœnā; atqui in reprobis particula *enim* non solū denotat voluntatē secundū ordinē executionis; sed etiā intentionis: ergo in prædestinatis particula *enim* non solum denotat voluntatem secundum ordinem executionis, sed etiam intentionis.

Maior patet; nā vt dictū est, & constat ex textu, particula illa causalis *enim* eodē modo ponitur in præparatione gloriæ prædestinatis, ac in præparatione pœnæ reprobis. Minor cōstat; quia si particula *enim* in reprobis denotaret solū voluntatē secundū ordinē executionis, Deus ordine intentionis reprobos ad pœnā destinasset ante prævisā illorum demerita, quod Calvinismū sapit. Cōsequētia legitima videtur; alioquin particula *enim* non eodē modo poneretur in vtraque præparatione, quod est contra textum.

61.
Rejicitur
2. solutio
Ill. God.

62.
Rejicitur
3.

63.

64.
Dispari-
tas Ill. Go
doy addu-
cta non
est ad rē.

Nec facit ad rem disparitas ab Ill. God. n. 79. adducta inter poenā, vt poe-
nā, & coronā, vt coronā, de qua infra;
quia etsi talis disparitas tenere possit
in argumentis à ratione, locū non ha-
bet in textu supra dicto, vbi electio
efficax ad gloriā, vt coronā, ex meritis
prævisis, tam ordine executionis, quā
intentionis, à Christo declaratur; alio-
quin negandū est, Christū Dominū eo-
dē modo posuisse in vtraque præpara-
tione illā particulā *enim*, quod est tex-
tum negare. Hæc paritas in vi textus
prædicti magnā vim habet, & difficili-
tèr solvetur, nisi Christus mentem suā
locutionis manifestet, quia vniformi-
tèr currit Christi locutio de vtraque
præparatione respectu vtriusque or-
dinis.

65. Hæc sufficiant pro impugnatione
generalis solutionis, quam ad testimo-
nia prædicta adducit Ill. God. Tum:
quia ex illis attentè consideratis plu-
res aliæ efformari possunt; tum: quia
prædicta solutio amplius infra reiici-
enda est; tum deniquè: quia satis mira-
bile est, tot Scripturæ testimonia, &
tot Patrum authoritates nunquam lo-
qui de electione efficaci ad gloriam
ordine intentionis. Hæc igitur suf-
ficient, & ad rationes pro-
grediamur.

§. VI.

*Assignatur triplex probatio pro nos-
tra conclusione.*

66.
Prob. 1.
conclusio
ex Scoto.

Omissis pluribus probationibus,
quibus, tam à ratione, quam ab
inconuenienti, nostrā conclusionē plu-
res suadere conantur. Probatur primo
conclusio ex Scoto paritate desumpta
ex doctrina generali Scotistarum: nam
iuxta omnes Scotistas cū Magistro in
3. Incarnatio, vt redemptio, supponit
in ordine intentionis prævisionē pec-
cati: ergo similiter: gloria, vt corona,
supponit in ordine intentionis prævis-
ionē meritorum: ergo electio efficax
prædestinatorū ad gloriā per modum
coronæ, & præmij, supponit in ordine
intentionis merita prævisa. Probatur

prima consequentia: non minùs gloria,
vt corona, supponit merita, ac Incarna-
tio, vt redemptio, supponit peccatum;
sed Incarnatio, vt redemptio, supponit
in ordine intentionis prævisionē pec-
cati: ergo gloria, vt corona, supponit
in ordine intentionis prævisionem
meritorum.

Declaratur hæc ratio, proponendo
rationē, qua Scotistæ probant: Incarna-
tionē, vt redemptio est, supponere in
ordine intentionis prævisionē pec-
cati. Sic igitur probant: sicut passibilitas,
& mortalitas supponunt peccatum, in
cuius poenā passibilitas, & mortalitas
succedunt loco impassibilitatis, & in-
mortalitatis, quas habuisset natura hu-
mana in statu Inocentia: ita redemptio
supponit captiuitatē, ad quā redimen-
dā ordinatur redemptio; sed decretū
de passibilitate non præcessit prævis-
ionem peccati: ergo nec decretū In-
carnationis, vt est redemptio. Quod
sic confirmant: Christus, vt Redemp-
tor, & passibilis, est medicus, & medi-
cina: ergo supponit morbum, & infir-
mitatem. Probatur consequentia, quia
medicus, vt medicus, & medicina, vt
medicina, faciunt sensum reduplicati-
uum, debent supponere rationem re-
duplicationis, scilicet, infirmitatem, &
morbum; sed Christus, vt Redemptor,
& passibilis, facit sensum reduplicati-
uum: ergo supponit morbum, & in-
firmitatem.

67.
Declara-
tur.

Susummo nunc: atqui non minùs
gloria, vt corona, supponit merita, ac
passibilitas, & mortalitas supponunt
peccatum, Redemptio captiuitatem, &
medicina morbum: ergo sicut ratione
prædicta dicunt Scotistæ, passibilita-
tem, & mortalitatem supponere in ge-
nere intentionis peccatum; redemp-
tionem captiuitatem, & medicinam
morbum; ita dicere tenentur, gloriā,
vt coronam, supponere in genere in-
tentionis merita: ergo electio efficax
prædestinatorum ad gloriā per mo-
dum coronæ, & præmij, supponit
in ordine intentionis merita præ-
visa. Consequentia sunt legitima.

68.

Susumpta vero, latè parificata manet ex dictis n. 2. & seqq. & ultra probatur ad hominem contra Scotistas: nam idè iuxta ipsos Incarnatio, vt Redemptio supponit peccatum, quia facit sensum reduplicativum, de cuius ratione est, supponere rationè reduplicationis, scilicet, peccatū; sed etiā gloria, vt corona facit sensum reduplicativū; ergo de ratione illius est, supponere rationè reduplicationis, scilicet, merita: ergo non minùs gloria, vt corona supponit merita, ac Incarnatio, vt redemptio supponit peccatū, & similiter de alijs.

69.

Inutilitas distinctionis de ordine intentionis, & executionis in tentivo, & executivo ostenditur.

Hinc manifestè apparet inutilitas distinctionis de ordine intentionis, & executionis à contrarijs adductæ, & cum qua ipsis videtur, omnes nostras rationes diluere. Primo: quia paritas, vt ex ipsa constat, procedit de præcedentia ordinis intentionis, in quo ordine, dicunt Scotistæ, prævisione peccati præcedere Incarnationem, vt est Redemptio. Secundo: quia eadè ratione, qua dicunt, gloriā, vt coronā, præcedere ordine intentionis prævisione meritorū, & subsequi ordine executionis; dicere valebunt contrarij, quod Incarnatio, vt Redemptio, præcedit ordine intentionis prævisione peccati, & subsequitur ordine executionis. Probatur hoc idè dicunt: gloriā, vt coronā, præcedere ordine intentionis prævisione meritorū, & subsequi ordine executionis, quia quæ sunt priora in executione, sunt in intentione posteriora; sed sicut peccatū est in executione prius, quam Incarnatio, vt Redemptio; ita merita in executione sunt priora, quā gloria, vt corona: ergo eadem ratione, qua dicunt gloriā, vt coronā, præcedere ordine intentionis prævisione meritorū, & subsequi ordine executionis; dicere valebunt contrarij, quod Incarnatio, vt Redemptio præcedit ordine intentionis prævisione peccati, & subsequitur ordine executionis.

70.

Probat. 3 conclusio.

Probatur 2. conclusio: implicat intelligi coronā, vt coronā, sine ordine ad merita: ergo implicat coronā, vt coronā, efficaciter intendi, sine ordine ad

merita: ergo implicat electio efficax prædestinatorū ad gloriā per modum coronæ, sine ordine ad merita, & consequenter ante prævisione illorū. Antecedens patet: nā quod essentialiter dependet ab alio, nequit intelligi sine ordine ad illud; sed corona, vt corona, essentialiter dependet à meritis: ergo corona, vt corona, nequit intelligi, sine ordine ad merita.

Ad hanc probationem respondet Ill. God. distinguendo antecedens: implicat intelligi coronā, vt coronā, sine ordine ad merita, vt causantia in omni ordine negat antecedens; sine ordine ad illa, vt causantia in ordine executionis, & vt causata in ordine intentionis concedit antecedens, & negat consequentiā. Ad probationem antecedentis distinguit maiorē n. 77: quod essentialiter dependet ab alio in ordine intentionis, & executionis, nequit intelligi, sine ordine ad illud concedit maiorē; quod essentialiter dependet ab alio in ordine executionis, nequit intelligi, sine ordine ad illud, subdistinguit: in ordine executionis concedit maiorē; in ordine intentionis negat maiorē; distinguitque minorē; sed corona, vt corona, dependet essentialiter à meritis in ordine executionis concedit minorē; in ordine intentionis negat minorē, & consequentiā; nam vt in ordine intentionis sit prior, sufficit, quod licet dependeat ab illis in genere executionis, seu in genere causæ efficientis, non tamen ab illis dependeat in genere intentionis, seu in genere causæ finalis. Et instat argumentū in actu vitali, qui essentialiter à principio vitali dependet, & tamen potest in ordine intentionis præcedere principium vitale, quia est finis illius.

Hæc est solutio, cui maximè fidei Ill. God. cū omnibus adversarijs, in cuius impugnatione stat tota veritas præsentis difficultatis. Ante impugnationem verò notandū est: prædictā solutionem de ordine intentionis, & executionis non semper esse verā, sed aliquando tantū valere. Valet namque, quan-

71.

Respondet Ill. God.

72.

Adversaria verisissima.

do finis est absolute volutus præcisive à modis, circumstantiis, vel rationibus accidentalibus; non tamen valer, quando finis est volutus cum modo, circumstantia, vel ratione aliqua accidentali. Item valet: quando finis est absolutus ab omni circumstantia relationis, & dependentia ab alio; non verò quando dicit correlationē, & dependentiā ab alio. Quæ doctrina clarebit manifestè ex impugnationibus sequētibz.

73.
Impugnatur 1. solutio Ill. Godoy.

Impugnatur 1. allata solutio: gloria, vt corona, essentialiter dependet à meritis, non solum in ordine executionis, sed etiā intentionis: ergo ruit solutio. Probatur antecedens: Incarnatio, vt Redemptio, essentialiter dependet à peccato, non solum in ordine executionis, sed etiam intentionis; idemque est de medicina, vt medicina, respectu morbi: ergo gloria, vt corona, essentialiter dependet à meritis, non solum in ordine executionis, sed etiam intentionis. Probatur consequentia: ideo Incarnatio, vt Redemptio, essentialiter dependet à peccato, non solum ordine executionis, sed etiam intentionis, quia Incarnatio, vt Redemptio, nec est finis à modo possibilitatis præscindēs, nec absolutus ab omni circumstantia relationis, & dependentia à peccato; atqui gloria, vt corona, nec est finis præscindēs à modo coronæ, nec est absolutus ab omni circumstantia relationis, & dependentia à meritis: ergo gloria, vt corona, essentialiter dependet à meritis, non solum in ordine executionis, sed etiam intentionis. Maior, & consequentia tenent.

74.
Minor prob. 1.

Minor verò probatur primo: si gloria, vt corona, esset finis præscindēs à modo coronæ, & absolutus ab omni circumstantia relationis, & dependentia à meritis; non esset gloria, vt corona: ergo gloria, vt corona, nec est finis præscindēs à modo coronæ, nec est absolutus ab omni circumstantia relationis, & dependentia à meritis. Probatur antecedens: gloria præscindēs à modo coronæ, & absoluta ab omni circumstantia relationis, & dependen-

tia à meritis, est gloria quoad substantiā, secundū se, seu absolute; sed gloria quoad substantiā, secundū se, seu absolute, non est gloria, vt corona: ergo si gloria, vt corona, esset finis præscindēs à modo coronæ, & absolutus ab omni circumstantia relationis, & dependentia à meritis; non esset gloria, vt corona. Maior, & consequentia tenent. Minor constat primo: nam si gloria quoad substantiā, secundū se, seu absolute, esset gloria, vt corona, non esset distinctio inter gloriā quoad substantiam, & gloriā, vt coronā, quod est apud omnes falsum: ergo gloria quoad substantiā, secundū se, seu absolute, non est gloria, vt corona. Constat secundo: nam si gloria quoad substantiā, secundū se, seu absolute, esset gloria, vt corona, idem esset inquirere: an electio efficax prædestinatorū ad gloriā per modū coronæ sit ante merita præviſſa; ac an electio efficax prædestinatorū ad gloriam quoad substantiā sit ante præviſſa merita, quod apud omnes est falsū, & eius falsitas constat ex discursu disputationis; est namque difficultas valde diversa: ergo gloria quoad substantiam, secundum se, seu absolute, non est gloria, vt corona.

Probatur secundo supra posita minor: eodem modo comparatur gloria, vt corona, respectu meritorum, ac Incarnatio, vt Redemptio, respectu peccati; sed Incarnatio, vt Redemptio, nec est finis à modo possibilitatis præscindēs, nec absolutus ab omni circumstantia relationis, & dependentia à peccato: ergo idem, quod antea. Minor, & consequentia tenent. Maior verò, in qua potest esse difficultas, latè parificata manet à 221 & sequentiis, nec video, qua ratione illam possint Scotistæ negare, semel asserendo, vt asserunt, quod Incarnatio, vt Redemptio, nec est finis à modo possibilitatis præscindēs, nec est absolutus ab omni circumstantia relationis, & dependentia à peccato, de quo tom. 1. in 3. disp. 8.

Iam video Ill. Godoy d centem: hanc impugnationem militare solum

75.
Prob. 2. dicta minor.

76.

contra Scotistas, in hoc nobis adversarios, non verò contra ipsū negantē, quod Incarnatio, ut Redemptio, supponat in ordine intentionis prævisionē peccati, ut habet *1. 1. in 3. p. disp. 8. §. 6.* Unde dicit Ill. God. licet prædicta impugnatio nobis utilisima sit ad tuendā eum Magistro nostrā conclusionē, immo, & magis consequenter, quam Scotistarū adversarij (ut contra Magistrum hanc difficultatē disputantes dicemus in questionibus selectis) nobis tamen non deseruit contra ipsū. Sic esse fateor. Sed infra ostendā, quid ipsi prosit. Nunc autē contra ipsum.

77. *Impugnatur 2. solutio Ill. Godoy.*

Prob. antecedens ad hominē contra Ill. God. paritatibus.

1. paritas.

Secunda.

Tertia.

78. *Respondet Ill. God.* Antecedens huius triplicis paritatis est Ill. God; nam primū docet *disp. 63. n. 67.* de quo plura diximus *disp. cit.* Secundū habet *disp. 69. n. 95.* Tertium concedit in præfati *n. 79.* negatque consequentiā. Disparitas est: nam corona, ut talis, non est bonū occasionatū, qualiter poena, ut poena, sed per se amabile, & ideo potest per se amari in ordine intentionis absque occasio-

ne, & prævisione meritorū, non causata à meritis, sed illa inferēdo, & causando; poena autē, quia bonū occasionatū est, & non de intentione primaria, non potest per se primo amari, hoc est, non expectata occasione demeritorum; ac proinde in omni ordine, ut ametur, demerita prævisa supponit. Et hoc modo respondebit ad primam, & secundam paritatem, quam sibi non obiecit.

Hæc tamen solutio rejicitur primo: sicut poenitentia distinguitur ab Ill. God. in poenitentia, ut omnipotentia Dei manifestat, & in poenitentia, ut est remissiva peccatis ita gloria distinguitur in gloria quoad substantiā, & gloria, ut coronā: ergo sicut iuxta Ill. Godoy stat, quod poenitentia, ut omnipotentia Dei manifestat, ordine intentionis sit ante prævisionē peccati, & ut est remissiva peccati, sit post illius prævisionē; ita stabit, quod gloria quoad substantiam sit ordine intentionis ante prævisionē meritorū, & ut est corona, sit post illius prævisionē. Consequentia paritate mihi videtur certa, & nescio, qua ratione potest illam Ill. God. negare, ut de Scotistis diximus *n. 75.* paritate sumpta ex Incarnatione, ut redemptio est, sed ultra hoc constabit ex immediatē dicendis.

Rejicitur secundo: poena, ut poena, est bonū occasionatum iuxta Ill. God: ergo gloria, ut corona, est bonū occasionatū: ergo tenet paritas, & ruit disparitas Ill. God. Probatur prima consequentia: ideo poena, ut poena, est bonū occasionatū, quia poena, ut poena, nec est finis à demeritis præscindens, nec est absolutus ab omni circumstantia relationis, & dependentia à demeritis; atqui gloria, ut coronā, nec est finis præscindens à meritis, nec est absolutus ab omni circumstantia relationis, & dependentia à meritis: ergo gloria, ut coronā, est bonum occasionatū. Minor in qua est difficultas, probanda est eisdem rationibus, quibus contra Scotistas probata manet, sicque videbitur militare etiam contra Ill. Godoy.

79. *Hæc solutio rejicitur 1.*

80. *Rejicitur 2.*

81.
*Prob. mi-
nor 1.*

doy, quod contra Scortistas militabat. Probatur itaque minor primo: si gloria, ut corona, esset finis præscindens à modo coronæ, & absolutus ab omni circumstantia relationis, & dependentia à meritis, non esset gloria, ut corona: ergo gloria, ut corona, nec est finis præscindens à meritis, nec est absolutus ab omni circumstantia relationis, & dependentia à meritis. Probatur antecedens: gloria præscindens à modo coronæ, & absoluta ab omni circumstantia relationis, & dependentia à meritis, est gloria quoad substantiā, secundū se, seu absolutè; sed gloria quoad substantiā, secundū se, seu absolutè, nō est gloria, ut corona: ergo si gloria, ut corona, esset finis præscindens à modo coronæ, & absolutus ab omni dependentia à meritis, non esset gloria, ut corona. Minor constat primo: nam si gloria quoad substantiā, secundū se, seu absolutè, esset gloria, ut corona, nō esset distinctio inter gloriā quoad substantiā, & gloriā, ut coronā, quod apud omnes est falsum: ergo gloria quoad substantiā, secundū se, seu absolutè, nō est gloria, ut corona. Constat secundo: nam si gloria quoad substantiā, secundū se, seu absolutè, esset gloria, ut corona, idem esset inquirere: an electio efficax prædestinatorū ad gloriā quoad substantiā sit ante prævisa merita; ac an electio efficax ad gloriā per modum coronæ sit ante prævisa merita, quod apud omnes est falsum, & eius falsitas constat ex discursu disputationis; est namque difficultas valdè diversa: ergo gloria quoad substantiam, secundum se, seu absolutè, non est gloria, ut corona.

82.
Prob. 2.

Probatur secundo minor prædicta: eodē modo comparatur gloria, ut corona, respectu meritorum, ac poena, ut poena, respectu demeritorū; sed poena, ut poena, nec est finis à demeritis præscindens, nec est absolutus ab omni circumstantia relationis, & dependentia à demeritis: ergo &c. Maior, in qua est difficultas, iterū dico, quod de Scortistas dixi; scilicet, quod nescio, qua ra-

tione ab Ill. God. negetur, quia paritas semper viget, & ratio pro utraque est eadem, ut constat ex dictis.

Et amplius declaro exemplo poenitentia: nā si sicut Ill. God. asserit: quod poenitentia, ut omnipotentia Dei manifestat, præcedit ordine intentionis prævisionē peccati; ita ego assererē, quod poenitentia, ut est remissiva peccati, præcederet ordine intentionis prævisionē peccati, etiam contra me argueret eodem argumento, quo ego in ipsum arguo; egoque illi dederim solutionē, quam ipse mihi tribuit, quid contra illā replicaret, quod etiā non probaret, gloriā, ut coronam, non posse efficaciter intendi sine ordine ad merita? Sed ut hoc manifestum fiat.

Supponamus me defendere: quod poenitentia, ut est remissiva peccati, præcedit ordine intentionis prævisionē peccati, & contra hoc sic arguit Ill. God: implicat intendi poenitentia, ut remissivā peccati, sine ordine ad peccatū; ergo implicat poenitentia, ut remissivā peccati, efficaciter intendi sine ordine ad peccatum: ergo implicat intentio efficax poenitentia, ut remissivā peccati, sine ordine ad peccatū, & consequenter ante prævisionē illius. Antecedens (dicit Ill. God) patet: nā quod essentialiter dependet ab alio nequit intelligi sine ordine ad illud; sed poenitentia, ut remissiva peccati, essentialiter dependet à peccato: ergo poenitentia, ut remissiva peccati, nequit intelligi sine ordine ad peccatū.

Supposito ergo hoc argumento, aliud namque efficacius efformare non posset. Supponamus, me respondere distinguendo antecedens: implicat intelligi poenitentia, ut remissiva peccati, sine ordine ad peccatū in executione concedo antecedens, in intentione nego antecedens, ad cuius probationem distinguo maiorem: quod essentialiter dependet ab alio in ordine intentionis, & executionis, nequit intelligi sine ordine ad illud concedo maiorem; quod essentialiter dependet ab alio in ordine executionis nequit intelligi.

83.
Amplius declaratur.

84.
In opinione Ill. Godoy ostenditur veritas nostra conclusionis.

85.
Prædicta ostensio prosequitur.

fine ordine ad illud, subdistinguo: in ordine executionis concedo maiores; in ordine intentionis nego maiores; distinguoque minorem: sed poenitentia, ut remissiva peccati, essentialiter dependet à peccato in ordine executionis concedo minorem; in ordine intentionis nego minorem, & consequentiam.

86.
*Prosequi
tur idem
intentionem*

Hac ergo solutione data, quid contra ipsam replicabit Ill. God. quod non probet gloriam, ut coronam, esse ordine intentionis post prævisionem meritorum? Nam vel replica sumenda est ex dependentia essentiali poenitentiae à peccato; vel ab in præscindibilitate poenitentiae à peccato; vel ex relatione poenitentiae ad peccatum. Et ex quocumque sumatur, probabit semper: gloriam, ut coronam, esse ordine intentionis post prævisionem meritorum, quia ut ex dictis constat, & Ill. God. in sua solutione fatetur, gloria, ut corona, essentialiter dependet à meritis, ab illis est in præscindibilis, & relationem dicit ad illa. Si verò sumatur replica ex eo, quod poenitentia, ut remissiva peccati, est bonum occasionatum; cum hoc probari nequeat, nisi vel ob essentialē depēdētiā à peccato, vel ob in præscindibilitatē ab illo, vel ob relationē ad illud probabit etiā, gloriam, ut coronam, esse; etiā bonum occasionatum ob easdē rationes.

87.
*Intētum
dictū con
cluditur.*

Quid ergo? Erit ne dicendum, quod poenitentia, ut remissiva peccati, antecedit ordine intentionis prævisionem peccati? Dicendū ne erit: quod exclusio efficax à gloria per modum poenae præcedit ordine intentionis prævisionem peccati originalis? Erit ne asserendum, quod poena, ut poena, est prior ordine intentionis volita, quam demerita? Absit. Quid igitur dicendum? Dicendū est, quod gloria, ut corona, est ordine intentionis post prævisionem meritorum; cum eadē omnino sit ratio de gloria, ut corona, ac de qualibet supra posita paritate, & de omnibus simul. Nulla ergo solutio Ill. Godoy adhuc in eius doctrina.

88.
*Impugna
tur 3. so-*

Cœterum ultra hæc à paritate deducta contra Ill. God. non deficiunt

rationes ad impugnandā solutionē illius principalē. Impugnatur itaque 3: gloria, ut corona, essentialiter dependet à meritis, non solum in ordine executionis, sed etiā intentionis: ergo ruit solutio Ill. God. Probatur antecedens: ideò gloria, ut corona, dependet essentialiter à meritis in ordine executionis, quia confertur, ut corona; atqui etiā intenditur, ut corona: ergo gloria, ut corona, essentialiter dependet à meritis, non solum in ordine executionis, sed etiā intentionis. Consequentia est legitima. Minor est opinio Ill. God. in qua omnes uniformiter procedimus; concedimus namque, gloriam intendi à Deo, ut coronam, & dubitamus: an ante, vel post prævisionem meritorum. Maior probatur: si gloria conferretur, ut non corona, gloria, ut corona, non dependeret essentialiter à meritis in ordine executionis: ergo ideò gloria, ut corona, dependet essentialiter à meritis in ordine executionis, quia confertur, ut corona.

*lutio. Ill.
Godoy.*

Impugnatur 4. solutio principalis Ill. God: merita antecedunt ordine intentionis gloriam, ut coronam: ergo ruit solutio Ill. God. Probatur antecedens: Deus nequit intendere prædestinatis gloriam, ut coronam, nisi modo, quo gloria, ut corona, potest intendi; sed gloria, ut corona, nequit intendi, nisi post prævisionem meritorum: ergo gloria, ut corona, intenditur à Deo post prævisionem meritorum: ergo merita antecedunt ordine intentionis gloriam, ut coronam. Probatur minor: aliter, & diverso modo potest intendi gloria quoad substantiam, ac gloria, ut corona; sed gloria quoad substantiam potest intendi ante prævisionem meritorum, ut claret ex prima conclusione: ergo gloria, ut corona, nequit intendi, nisi post prævisionem meritorum. Consequentia claret; alioquin non aliter, & diverso modo posset intendi gloria quoad substantiam, ac gloria, ut corona. Maior verò probatur: gloria quoad substantiam, & gloria, ut corona, possunt intendi eo modo, quo sunt ex natura sua; sed ali-

89.
*Impugna
tur 4.*

tēr, & diverso modo est ex natura sua gloria quoad substantiam, ac gloria, vt corona: ergo aliter, & diverso modo potest intendi gloria quoad substantiā, ac gloria, vt corona. Probatur minor primo: gloria quoad substantiā est ex natura sua præscindens à modo coronæ; sed gloria, vt corona, non est ex natura sua præscindens à modo coronæ: ergo aliter, & diverso modo est ex natura sua gloria quoad substantiā, ac gloria, vt corona. Secundo: gloria quoad substantiā est ex natura sua à meritis independens, & præscindens, nullāque dicit ad illa relationē; sed gloria, vt corona, est ex natura sua à meritis dependens, in præscindens ab illis, & relationem dicit ad illa: ergo &c.

Impugnatur denique prædicta solutio principalis: gloria, vt corona, essentialiter dependet à meritis in ordine intentionis: ergo ruit solutio. Probatur antecedens: voluntas Dei nequit ordine intentionis promittere gloriam, vt coronam, sine ordine ad merita: ergo gloria, vt corona, essentialiter dependet à meritis in ordine intentionis. Probatur antecedens: voluntas Dei nequit ordine executionis conferre gloriam, vt coronam, sine meritis: ergo voluntas Dei nequit ordine intentionis promittere gloriam, vt coronam, sine ordine ad merita. Probatur consequentia: non minus potens, & impræcisiua est voluntas Dei in ordine executionis, ac in ordine intentionis, sed voluntas Dei nequit ordine executionis conferre gloriam, vt coronam, sine meritis: ergo voluntas Dei nequit ordine intentionis promittere gloriam, vt coronam, sine ordine ad merita. Maior probatur non minus Divina, & infinita est voluntas Dei in ordine executionis, ac in ordine intentionis: ergo non minus potens, & impræcisiua est voluntas Dei in ordine executionis, ac in ordine intentionis.

Dices pro Ill. God: disparitatē esse; nam voluntas Dei in ordine executionis est remunerativa; non vero in ordine intentionis, sed liberalis, & gratui-

ta. Contra primo: nam licet voluntas Dei respectu gloriæ quoad substantiā sit in ordine intentionis liberalis, & gratuita, vt tenet nostra prima conclusio: falsū tamē est, quod voluntas Dei respectu gloriæ, vt coronæ, sit in ordine intentionis liberalis, & gratuita, vt claret ex impugnationibus antecedentibus: nulla ergo est responsio. Contra secundo: datur etiā voluntas remunerativa in ordine intentionis: ergo ruit solutio. Probatur antecedens: datur voluntas punitiua in ordine intentionis: ergo similiter: datur voluntas remunerativa in ordine intentionis. Antecedens est Ill. God. cum omnibus Theologis, Consequentia paritate videtur legitima: si enim datur in Deo voluntas punitiua in ordine intentionis, cur non datur in illo voluntas remunerativa in eodem ordine? cum hæc nullā involuat imperfectionē; alioquin, nec in ordine executionis daretur: ergo datur voluntas remunerativa in ordine intentionis.

Neque vim habet instantia facta ab Ill. God. de actu vitali, qui essentialiter à principio vitali dependet, & tamen potest in ordine intentionis præcedere principium vitale; quia quid sit de hoc, de quo videantur dicta disp. 62. n. 33. & seqq. instantia non est ad rem, quia nos non negamus: aliqua esse ordine executionis priora, & ordine intentionis posteriora, vt manet dictum n. 72, sed negamus id semper esse verum; quomodo autem hoc debeat intelligi, dictum est n. cit. & latius clarebit ex solutione fundamenti principalis Ill. God. & denique ad hominem contra Ill. God: retorquetur instantia, quam facit in nos, tribus paritatibus supra positis n. 77. in quibus evidenter falsificatur: priora in executione esse in intentione posteriora.

Probatur 3. conclusio: intentio efficax prædestinatorum ad gloriam per modum coronæ, & præmij, nequit esse in Deo, quin sit determinata in tanto, vel tanto gradu gloriæ; sed intentio efficax prædestinatorum ad gloriam

Contra 1.

Contra 2.

92.

Instantia de actu vitali non valet.

Retorque

93.

Prob. 3. conclusio

similiter

non potest

esse

impugnatio

90.

Impugnatio

tur 5.

91.

Dices pro

Ill. God.

nequit esse determinata in tanto, vel tanto gradu gloriæ absque prævisione meritorum: ergo intentio efficax prædestinatorum ad gloriâ per modum coronæ, & præmij est post merita prævisâ. Consequentia tenet. Maior est certa. Primo: quia nulla est ratio suadens, Deum in executione dare gloriâ in pondere, & mensura, & non sic in intentione destinare, cum hoc in Rege creato videatur, qui non solum determinat dona in distribuendo, sed etiam in promittendo. Secundo: quia Deus nequit habere intentionem dandi gloriâ per modum coronæ, quin eam cognoscat, non solum quoad entitatem, verum etiam quoad gradum illius. Minor verò probatur: gloriâ determinata in tanto, vel tanto gradu est mensurata per merita; sed mensuratum nequit efficaciter intendi absque prævisione mensuræ: ergo intentio efficax prædestinatorum ad gloriâ nequit esse determinata in tanto, vel tanto gradu gloriæ absque prævisione meritorum.

94.

Ratio prædicta est Licheti ex Scoti deductione.

Hac est ratio, ex cuius efficacia motus est Lichetus ad asserendum, quod licet electio ad gloriâ, absolute loquendo, fiat ante prævisâ merita: electio tamen ad tantâ gloriâ non est facta, nisi prævisâ meritorum quantitate, quæ verba expressè includunt vtranque nostram conclusionem. Immo hoc gravissimè fundatur; nam in 3. dist. 7. quæst. 3. illud deducit ex Magistro Subtili dicente: *merita cadunt sub prædestinatione, sine quibus non ordinaretur de congruo quis ad tantâ gloriâ sine eis, sicut cum eis.* Quibus verbis Doctor egregiè significat, prædestinationem ad tantâ gloriâ supponere merita prævisâ; ideoque inquit Lichetus: quod in illo priori non prædestinat tibi Deus tantam, vel tantam gloriâ, sed præcisè prædestinat ad gloriâ absolute.

95.

Respondet hic Ill. Godoy.

Ill. God. prædictâ rationem non retigit, sed ex doctrina illius manifestè colligitur, se respondere negando minorem, ad cuius probationem negabit maiorem, vel ipsam distinguet: gloriâ determinata in tanto, vel tanto gradu est

mensurata per merita ordine executionis concedit maiorem, ordine intentionis negat maiorem, & concessa minori negat consequentiâ; quia licet ordine executionis merita sint, mensura gloriæ; ordine verò intentionis gloriâ est mensura meritorum. Cæterum hæc solutio iam manet impugnata n. 77. & seqq. Quod autem respondet Mastrius ad Scoti verba, videbimus, & refutabimus in tomo de quæstionibus, ubi si selectis toties promisso.

S. VII.

Alia triplex probatio conclusionis declaratur.

PROBATUR 4. conclusio: nulla est in Deo voluntas efficax dandi gloriâ per modum coronæ, & præmij, quin intuitu meritorum sit mota, & incitata, vel occasione meritorum expectata: ergo electio efficax prædestinatorum ad gloriâ per modum coronæ, & præmij est post prævisionem meritorum. Probatur antecedens: si in Deo esset voluntas efficax dandi gloriâ per modum coronæ, Petro v.g. qui est prædestinatus ante merita prævisâ iuxta Ill. God., & non esset in Deo voluntas efficax dandi gloriâ per modum coronæ, Iudæ v.g. qui de facto non est prædestinatus. Quæro: an in executione gloriâ daretur Petro ex vi illius intentionis, & voluntatis tantum, vel ex vi meritorum? Si primum: ergo gloriâ non datur adultis, ut merces, & corona, nec ex operibus; sed ut purum beneficium, quo Deus voluit privare Iudæ, quod sapit Calvinismus. Si secundum: ergo illa voluntas efficax dandi gloriâ non magis profuit Petro, quam Iudæ; cum possessio gloriæ à meritis Petri omnino dependeat; etsi Iudas poenitentiam egisset, sicut Petrus, Deus ei dedisset gloriâ sicut Petro; licet antecedenter ad poenitentiam nulla fuisset intentio efficax dandi illi gloriâ; sed hoc est absurdum cum inutile reddat prædestinationis decretum, quod Deus habet ab æterno: ergo Deus prædestinavit Petrum, & habuit efficacem intentionem dandi illi glo-

Solutio hæc manet impugnata.

96.

Probat. 4 conclusio.

riam post præviſſa eius merita. Et non prædeſtinavit Iudam, dum prædeſtinavit Petrum, quia nullum meritum prævidit in Iuda.

97.
*Reſponde
bis pro
Ill. God.*

Huius rationis non meminit Ill. Godoy; ſed ex doctrina generali adverſariorum reſpondebis pro ipſo: voluntatē dandi gloriā Petro eſſe cauſam meritum eius; Deus enim prædeſtinat Petrum ad gloriā, & ex vi huius modi prædeſtinationis dat illi gratiam, quia voluntas dandi gloriā eſt cauſa voluntatis dandi gratiā. Hæc eſt communis doctrina contrariorum, quam tradit Ill. God. n. 145; contra ipſam tamen.

98.
*Reijcitur
i. hæc reſ
ponſio.*

Obſtat primo: nam ex prædicta ſolutione ſequitur: Deum dare gratiam illis tantum, quos elegit, & ad gloriā prædeſtinavit; quia effectus non poteſt dari ſine cauſa: ergo ſi prædeſtinatio ſit cauſa voluntatis dandi gratiā, Deus dat gratiam prædeſtinatis tantum; ſed hoc eſt falſum: ergo & illud vnde ſequitur. Minor patet. Tum: quia dedit gratias Iudæ Apoſtolo, quem tamen nunquam efficaciter prædeſtinavit ad gloriā, aliās prædeſtinatio hominum ad gloriā non eſſet certa, nec infallibilis; cum Iudas ſit reprobus. Tum: quia Deus prædeſtinavit multos ad gratiā, & paucos ad gloriā, ut habetur *Math. 22*. plures enim cruciantur in inferno, qui in via multas gratias habuerunt; at ſi prædeſtinatio ad gloriā eſſet cauſa voluntatis dandi gratiā, procul dubio numerus vocatorum non eſſet maior numero electorum; immo potius eſt contra, quia quilibet vocatus ad gratiā, prius eſſet efficaciter prædeſtinatus ad gloriā: ergo potius verum eſſet dicere: *multi electi; pauci verò vocati*, quam eſt contra; ſed hoc eſt falſum, ut conſtat ex *Math. cit.*: *multi vocati, pauci verò electi*: ergo voluntas dandi gloriā non eſt cauſa voluntatis dandi gratiam.

99.
Secundo.

Obſtat ſecundo: nam ex ſolutione data ſequitur etiā: Deum eſſe perſonarum acceptorē; nam quilibet homo ex natura ſua eſt prædeſtinabilis, id eſt, capax prædeſtinationis; ideoque Petrus

non eſt magis prædeſtinabilis, quā Iudas ſeculis meritis, & demeritis: ergo ſi in Deo ſit voluntas prædeſtinandi Petrum, quin ſit mota, & incitata per merita Petri, eſt acceptor perſonæ Petri; cum nihil ſit in ipſo, quod non ſit in Iuda, ſeculis meritis, & demeritis, cum non prædeſtinet Iudam, qui eſt capax prædeſtinari, ſicut Petrus.

100.
Tertio.

Obſtat tertio: nam etiā ex allata reſponſione ſequitur: aliquem poſſe frui gloria ſine baptiſmo; nā ſupponamus, quod puer cras naſciturus ſit prædeſtinatus ante præviſſa gratiæ baptiſmalis merita, & quod moriatur ante collationē baptiſmi ex negligentia Parentum, vel miniſtri. Quæro: an illa voluntas dandi gloriā ſit efficax, vel non? Si primū: ergo ſine baptiſmo puer ille intrabit in regnum Cœlorum, quia in ſententia Ill. God. voluntas dandi gloriā puero eſt prior voluntate dandi baptiſmum; ſicut quælibet cauſa eſt prior ſuo effectui. Si ſecundū: ergo prædeſtinatio non eſt certa, nec infallibilis; at in noſtra ſententia hoc nō ſequitur; quia cum Deus omnia prævideat, non prædeſtinaret illum puerum ad gloriā, quin prius prævidiſſet ipſum baptizatum; quia in noſtra ſententia voluntas dandi gloriā præſupponit voluntatē dandi gratiā, & præviſſionē meritum propriorum, vel alienorum.

101.
*Prob. 5.
concluſio.*

Probatur quinto concluſio: vel hæc electio efficax ad gloriā ante merita præviſſa eſt neceſſaria, ut homines ſalventur; vel non? Si primam: ergo reprobi, circa quos non fuit illa voluntas efficax, ſalvari non poſſunt, quod eſt falſum. Si ſecundum: ergo ſuperflua eſt prædicta voluntas, utpotē non neceſſaria ad ſalutē conſequendam. Reſpondet Ill. God. n. 142: electionē efficacē eſſe neceſſariam, ut homo conſequatur ſalutem de facto, non tamen, ut poſſit ſalutem adipiſci: vnde ex illius defectu tantum modo colligitur, non electum efficaciter non conſecuturum ſalutem de facto, non tamen, quod non poſſit adipiſci illam. Et hoc idem repetit *num. 148*.

*Reſpōdet
Ill. God.*

102.
*Impugna-
tur.*

Impugnatur itaque: electio efficax ad gloriam ante merita prævisa non est necessaria, ut homo possit consequi salutem iuxta Ill. God: ergo reprobi, circa quos non fuit voluntas illa efficax, possunt salvari. Consequentiam fatetur Ill. God. in sua solutione. Summo nunc: atqui reprobi, circa quos non fuit voluntas illa efficax, salvari nequeunt absque voluntate efficaci Dei illos salvandi: ergo virtute alicuius voluntatis efficaci Dei salvari possunt. Torum est certum. Quæro nunc: an illa voluntas efficax illos salvandi sit ante merita prævisa, vel post prævisa merita? Non primum, quia ut supponitur in prima consequentia, & ab Ill. God. fatetur, circa reprobos non fuit voluntas efficax illos salvandi ante merita prævisa. Ergo voluntas illa efficax illos salvandi erit post prævisa merita: ergo possibilis est casus, in quo electio efficax ad gloriam sit post prævisionem meritorum. Cur ergo non sic de facto erit, cum hoc sit rationabilius, ut ex dictis apparet, & apparebit ex dicendis, dum rationem Ill. God. solvamus?

103.
*Dicit Ill.
Godoy.*

*Cōtra, &
est 6. pro-
batio con-
clusionis.*

Dicit tamen Ill. God: hoc obstare rationem suam conclusionis, scilicet, quod electio efficax medij efficaciter conducentis ad finem præsupponit efficacem intentionem finis. Sed ultra dicenda in eius solutione, contra ipsam insurgo, & est sexta conclusio nostræ probationis: ex ratione Ill. God. sequitur, quod non solum de facto, sed nec etiam de potentia absoluta poterit Deus efficaciter eligere homines ad gratiam, & merita absque præsupposita efficaci electione ad gloriam; consequens est falsum; cum assignari nequeat implicationis ratio: ergo & ratio facta insufficientis. Probatur sequela: etenim ratio Ill. God. procedit ex eo, quod id petit ordinatus modus appetendi media propter finem, & ob essentialē dependentiam electionis ab intentione; at Deus non potest de potentia absoluta appetere inordinatē, aut essentielles rerum dependentias variare: ergo si ratio facta quid probat, convincit

non solum de facto; sed etiam de potentia absoluta.

Huic rationi conatur Ill. God. respondere, & pro responsione notat n. 83. dupliciter se potuisse gerere Deū in collatione gratiæ, & meritorum: vno modo taliter, quod ex vi primæ voluntatis, illa conferendi, non amaret illa, quatenus ad gloriam efficaciter conducentia, sed solum, ut sufficienter, sicut in sententia multorum fuit voluntas gratiæ, & meritorum status innocentia, & in omnium sententia est voluntas conferendi gratiam, & merita reprobis; & in alio signo meritis prævisis velle intuitu illorum conferre gloriam. Secundo non ita, sed taliter, quod ex vi primæ voluntatis conferendi gratiam, & merita, amaret illa proat efficaciter ad gloriam conducentia, & ut infallibiliter cum gloria connexa.

Quo sic præmisso, ad rationem factam respondet distinguendo consequens: si ex vi voluntatis gratiæ, & meritorum amentur, ut media sufficienter conducentia ad gloriam negat consequentiam; si ex vi illius amentur, ut media efficaciter ad gloriam conducentia concedit consequentiā; nec inconsequenti aliquid inconueniens reperit. Tum: quia nos pro inconuenienti non reputamus dicere: Deum non potuisse efficaciter incipere à gloria, ut corona, etiam de potentia Dei absoluta; quid igitur mirum, quod nos (ait Ill. God.) in ordine efficacitæ oppositum asseramus etiam de potentia absoluta? Tum etiam, quia inconueniens non est, immo potius necessario dicendum, non posse assensum evidentem conclusionis scientificum haberi sine evidenti præmissarum assensu, nec vitalem actum existere posse sine concursu principij vitalis: ergo quod electio efficax medij, ut efficaciter conducentis ad finem, esse non possit de potentia absoluta sine prævia efficaci finis intentione, inconueniens indicari non debet.

Reijcitur hæc solutio primo: Deus potest iuxta Ill. God. efficaciter eligere homines ad gratiam, & merita abs-

104.
*Notat Ill.
God. pro
responsio-
ne.*

105.
*Respondet
Ill. God.*

106.
*Reijcitur
1. solutio
Ill. God.*

que præsupposita efficaci electione ad gloriā, si ex vi voluntatis gratiæ, & meritorū amentur, ut media sufficienter conducentia ad gloriā: ergo Deus potest efficaciter eligere media prius, quā finē, si ex vi voluntatis mediorum amentur, ut media sufficienter conducentia ad finē. Consequentia est idem cum antecedenti; antecedens autē est solutio Ill. God. Infero nūc; ergo Deus potest inordinate appetere, & essentielles rerū dependentias variare. Probatur hæc consequentia: tunc aliquis potest inordinate appetere, & essentielles rerū dependentias variare, quando potest prius eligere efficaciter media, quā finē, etiā si media amentur, ut sufficienter conducentia ad finem; sed iuxta Ill. God. Deus potest efficaciter eligere media prius, quā finem, si ex vi voluntatis mediorū amentur, ut media sufficienter conducentia ad finem: ergo Deus potest inordinate appetere, & essentielles rerū dependentias variare. Probatur maior: quod finis amentur prius, quam media, petit ordinatus modus appetendi, & essentialis dependentia electionis ab intentione, ut cōcedit Ill. God: ergo tunc aliquis potest inordinate appetere, & essentielles rerū dependentias variare, quando potest prius efficaciter eligere media, quam finem, etiā si media amentur, ut sufficienter conducentia ad finem.

107.
Reijcit. 2

Reijcitur 2: quod media amentur, ut sufficienter conducentia ad finem, vel ut efficaciter ad illum conducentia, non tollit rationem medij ab illis; sed iuxta Ill. God. Deus potest eligere media prius, quā finem, si ex vi voluntatis mediorū amentur, ut media sufficienter conducentia ad finem: ergo Deus potest velle mediū, prius quam finem, quod est contra totam doctrinam Ill. Godoy, ex quo secuntur cætera illata numero antecedenti.

108.
Reijcit. 3

Reijcitur 3: Deus potest iuxta Ill. God. efficaciter eligere homines ad gratiā, & merita absque præsupposita efficaci electione ad gloriā, si ex vi voluntatis gratiæ, & meritorū amentur,

ut media sufficienter conducentia ad gloriā: ergo Deus potest efficaciter eligere homines ad gratiā, & merita absque præsupposita electione ad gloriā, etiā si ex vi voluntatis gratiæ, & meritorū amentur, ut media efficaciter conducentia ad gloriā. Consequentia est contradictoriè opposita solutioni Ill. God. Probatur tamen primo: quod media amentur, ut sufficienter conducentia ad finem, vel ut efficaciter ad illū conducentia, non tollit ab illis rationē medij: ergo eadem est ratio de illis in ordine ad illorū amorē, si vè amentur, ut sufficienter, vel ut efficaciter conducentia ad finē; atqui Deus potest iuxta Ill. God. efficaciter eligere homines ad gratiā, & merita absque præsupposita efficaci electione ad gloriā, si ex vi voluntatis gratiæ, & meritorū amentur, ut media sufficienter conducentia ad gloriā: ergo Deus potest efficaciter eligere homines ad gratiā, & merita absque præsupposita electione ad gloriā, etiā si ex vi voluntatis gratiæ, & meritorum amentur, ut media efficaciter conducentia ad gloriā: ruit ergo solutio illius.

Probatur secundo prædicta consequentia: tota ratio, cur electio efficax medij debeat supponere efficaciam intentionis finis, est, quia finis est ratio diligendi media, vel quia amantur in ordine ad finem; atqui hæc ratio non minus militat in medijs amatis, ut sufficienter conducentibus ad finem, quam in medijs efficaciter conducentibus ad illum: ergo idem, quod antea; atqui Deus potest iuxta Ill. God. efficaciter eligere homines ad gratiā, & merita absque præsupposita efficaci electione ad gloriā, si vè ex vi voluntatis gratiæ, & meritorum amentur, ut media sufficienter, vel efficaciter conducentia ad gloriā: ergo Deus potest efficaciter eligere homines ad gratiam, & merita absque præsupposita electione ad gloriā, etiā si ex vi voluntatis gratiæ, & meritorum amentur, ut media efficaciter

Probatur
consequētia 1.

109:
Probatur, 2

conducentia ad gloriā. Maior est Ill. Godoy *n.* 33. cum ipsaque impugnat secundam solutionem Vazquez.

110.
Prob. minor.

Minor vero probatur: prædicta ratio non minùs militat in medijs moralibus, quā in phisicis, & naturalibus: ergo paritèr: prædicta ratio non minùs militat in medijs amatis, vt sufficientèr conducentibus ad finē, quā in medijs efficacitèr conducentibus ad illū. Antecedens est Ill. God. *n. cit.* Consequentia probatur: ideo iuxta Ill. God. *n. cit.* ratio prædicta non minùs militat in medijs moralibus, quam in medijs phisicis, & naturalibus, quia vel mediū non est, vel ratione finis, & in ordine ad illū diligere debet; sed hæc ratio æquè militat in medijs amatis, vt sufficientèr conducentibus ad finē, quam in medijs efficacitèr cōducentibus ad illū: ergo prædicta ratio non minùs militat in medijs amatis, vt sufficientèr conducentibus ad finē, quā in medijs efficacitèr conducentibus ad illum.

111.
Reijcitur 4.

Reijcitur quarto: quod media sint amata, vt sufficientèr conducentia ad finē, vel vt efficacitèr ad illum conducentia, non arguit, posse illa, & non ista, eligi absque præsupposita finis intentione: ergo ruit distinctio Ill. God. Probatur antecedens: quod media sint phisica, vel moralia, non arguit, posse ista, & non illa, eligi absque præsupposita finis intentione: ergo paritèr: quod media sint amata, vt sufficientèr conducentia ad finē, vel vt efficacitèr ad illū conducentia, non arguit, posse illa, & non ista, eligi absque præsupposita finis intentione. Antecedens est Ill. God. dicto *n.* 33. Consequentia paritate videtur legitima, ipsamque manifestè probat triplex ratio iam assignata, quorum prima est: quod media sint amata, vt sufficientèr, vel efficacitèr conducentia ad finem, non tollit ab illis rationem mediij. Secunda: quia tota ratio, cur electio efficax mediij debet supponere efficaciam intentionē finis, est, quia finis est ratio diligendi media. Tertia: quia vel medium non est, vel ratione finis, & in ordine ad il-

lum diligere debet. Ex his tamen secundā, & tertia ratio sunt ad hominē contra Ill. Godoy, vt dictum manet. Vera igitur est consequentia.

§. VIII.

Cætæ probationes declarantur.

PROBatur septimo conclusio ad hominē contra Ill. God: non stat decretum efficax esse gratuitum, & liberale, & terminari ad gloriā, vt coronam: ergo vel decretum dandi gloriā per modum coronæ liberale, & gratuitū non est, quod est contra Ill. Godoy; vel terminatur ad gloriam in re conferendā per modum beneficiij gratuiti, quod repugnat gloriæ, vt coronæ: ergo electio efficax prædestinatorū ad gloriā, vt coronant, non est antepreviſa merita. Probatur antecedens: non stat decretum efficax ex motivo iustitiæ, & terminari ad gloriā, vt gratis exequendam: ergo similiter: non stat decretum efficax esse gratuitum, & liberale, & terminari ad gloriam, vt coronam. Antecedens, quod negat Ill. Godoy *n.* 139. probatur ad hominem contra ipsam: omni decreto efficaci Divino debet ex parte effectus aliquid correspondere; sed in gloria, gratis executā nihil relucet, quod correspondeat decreto intentivo efficaci ex motivo iustitiæ: ergo non stat decretum efficax ex motivo iustitiæ, & terminari ad gloriam, vt gratis exequendam.

Consequentia tenet. Maior est Ill. Godoy, qui illam tradit *n.* 123. ipsamque absolutè concedit *n.* 130. Minor verò probatur primo: si in gloria, vt gratis executā, aliquid reluceret, quod corresponderet decreto intentivo efficaci ex motivo iustitiæ; vel esset proximè, & formalitèr; vel in radice, & virtualitèr; sed nullo modo in gloria, vt gratis executā, relucet aliquid, quod correspondeat decreto intentivo efficaci ex motivo iustitiæ: ergo in gloria, vt gratis executā, nihil relucet, quod correspondeat decreto intentivo efficaci ex motivo iustitiæ.

112.
Probatur conclusio ad hominē contra Ill. God.

Antecedens probatur ad hominem contra Ill. God.

113.
Probatur minor I.

Maiores est Ill. God. n. 13. respondendo ad quartam. Minor verò quoad utramque partem probatur: nam non proximè, & formalitèr; alioquin gloria non esset proximè, & formalitèr gratis executà, quod supponitur in argumento. Non in radice, & virtualitèr; alioquin decretum intentivum efficax ex motivo iustitiæ, esset gratuitum, & gloria vi illius executà, esset formalitèr, ut corona, cuius falsitas pro utraque parte manifesta est: ergo nullo modo in gloria, ut gratis executà, relucet aliquid, quod corresponderet decreto intentivo efficaci ex motivo iustitiæ.

Probatur secundo, & clariùs prædicta minor: in gloria, ut gratis executà, solum relucet motivum formale, & virtuale decreti executivi; sed motivum formale est liberale, & gratiosum, quod non correspondet decreto intentivo ex motivo iustitiæ, & virtuale iuxta rationem factam est ex motivo iustitiæ, cui non correspondet gloria, ut gratis executà: ergo idem, quod antea.

Dices cum Ill. God. n. 139: peccatum originale fuit motivum ad actum voluntatis, quo Deus voluit exclusionem à regno, etià in illis, in quibus fuit dimissum, & tamen exclusio executiva in illis, quibus fuit dimissum, non habuit pro motivo culpam originalem: ergo posuit Deus moveri à meritis in decreto intentivo, & in executivo, vel non attendere merita, vel illa extinguere, & consequenter stare potest decretum intentivum esse ex iustitià, & executivum esse liberale: Ceterum quidquid sit de antecedenti, de quo, quid sit dicendum, videbimus infra, agentes de reprobatione; falsa est consequentia. Disparitas est: nam etià si peccatum originale non sit motivum exclusionis executivæ à Regno in illis, in quibus fuit dimissum; succedit tamen loco illius peccatum personale, quod est sufficiens motivum talis exclusionis. Ast in decreto executivo gloriæ, ut gratis consequendæ, nullum est motivum ex iustitià; alioquin, ut dictum est, gloria vi illius executà, esset glo-

ria formalitèr, ut corona, & consequenter non gratis consecuta, quod est contra id, quod in ratione nostra supponitur. Est igitur notoria disparitas.

Probatur octavo conclusio: ita voluntas remunerativa est Divina perfectio, ac voluntas punitiva; sed voluntas punitiva est Divina perfectio ordine executionis, & intentionis: ergo in utroque ordine voluntas remunerativa est perfectio Divina: ergo electio efficax prædestinatorum ad gloriam per modum coronæ, & præmij, est post merita prævisà. Probatur consequentia: si electio efficax prædestinatorum ad gloriam per modum coronæ, & præmij, non esset post prævisà merita, voluntas remunerativa non esset ordine intentionis perfectio Divina; sed iuxta concessa in ordine intentivo voluntas remunerativa est perfectio Divina: ergo electio efficax prædestinatorum ad gloriam per modum coronæ, & præmij, est post merita prævisà. Maior probatur primo: si electio efficax prædestinatorum ad gloriam per modum coronæ, & præmij, non esset post prævisà merita, Deus non remuneraret ordine intentionis: ergo si electio efficax prædestinatorum ad gloriam per modum coronæ, & præmij, non esset post prævisà merita, voluntas remunerativa non esset ordine intentionis perfectio Divina. Probatur secundo: si efficax exclusio à gloria per modum poenæ non esset post demerita prævisà, vel saltem post prævisionem peccati originalis, voluntas punitiva non esset ordine intentionis perfectio Divina: ergo pariter: si electio efficax prædestinatorum ad gloriam per modum coronæ, & præmij, non esset post prævisà merita, voluntas remunerativa non esset ordine intentionis perfectio Divina.

Hic adiungi valent ad nostram probandam conclusionem paritates positæ num. 77. ut conformior etiam principiis Ill. Godoy nostræ appareat conclusio.

116.
Probat. 8
conclusio

Paritates
supra
positæ
valent
hic
aggregari.

114.
Prob. 2.
et clari-
us.

115.
Dices cum
Ill. God.

Respondet

§. IX.

Soluntur argumenta Ill. Godoy.

117. *Arguit*
1. Ill. God
testimo-
nijs Scrip-
turae, &
TP.

Ill. Godoy n. 6. obijcit contra nos-
tram secundam conclusionem testi-
monium Lucae cap. 12. à nobis relatu-
num. 22. Et n. 8. adducit locum Pauli
ad Ephef. 1. à nobis etiam relatum n.
23. Et n. 14. tradit authoritatem D.
Augustini lib. de correct. & gratia cap.
7. à nobis etiam relatum num. 29. Et
ultra hæc adducere etiam posset om-
nia testimonia à nobis tradita pro
probatione nostræ primæ conclusio-
nis à num. 22. usque ad num. 27. om-
nia namque ibi adducta probant, elec-
tionem efficacem ad gloriam præce-
dere electionem efficacem ad merita:
ergo iuxta Scripturam, & PP. electio
efficax prædestinatorum ad gloriam
est ante prævisionem meritorum.

118. *Respōd. 1*

Respondeo primo: omnia hæc re-
lata testimonia intelligi de electione
efficaci ad gloriam, quoad substantiā,
secundum se, & ut est beneficium in-
debitum iuxta dicta n. 2. & 17. non
verò intelligi de electione efficaci ad
gloriam per modum coronæ, & præ-
mij, ut constat ex testimonijs pro nos-
tra conclusione secunda traditis à n.
48. usque ad 53. Respondeo secundo:
prædicta testimonia intelligi de glo-
ria absoluta ab omni circumstantia re-
lationis, & dependentia à meritis; non
verò de gloria non sic absoluta, ut
claret ex dictis num. 72. & sequent.

Respōd. 2

Respōd. 3

Respondeo tertio: intelligenda esse de
gloria absolute; non vero sub hoc, vel
illo gradu, ut manet dictum num. 94.
His itaque explanationibus ad autho-
ritates prædictas manet solutio plus
quam sufficiens, infraque amplius
clarebit.

119. *Arguit*
2. Ill. God
à ratione

A ratione autē contra nostram præ-
dictam conclusionem arguit Ill. God.
num. 26. in hunc modum: electio ef-
ficax medijs efficaciter conducentis
ad finem præsupponit efficacem in-
tentionem finis; at electio prædesti-
natorū ad gratiam, & merita, discre-

tiva illorum à reprobis, est electio ef-
ficax medijs efficaciter conducentis ad
gloriam: ergo oritur ex efficaci inten-
tione gloriæ, illamque præsupponit;
ac proinde nequit huiusmodi elec-
tio merita, ut prævisa, supponere.
Hoc est argumentum illud, quo alijs
terminis videntur. Scotista in hoc no-
bis adversarij ex Scoto, & D. Thoma
deductum, & ut ab ipsis formatur, à
nobis formalizatum manet num. 41.

Ad hoc argumentum, quod vocat
Ill. Godoy asyllum firmissimum sue
sententiæ, & inter rationes pro illa
hanc appellat efficacissimam, estque
in rei veritate omnium adversariorū
Aquiles, variae sunt responsiones.

His ergo in sua probabilitate relic-
tis, à suisque authoribus propugnan-
dis. Respondeo primo ad argumen-
tum distinguendo maiorem: electio
efficax medijs efficaciter conducentis
ad finem præsupponit efficacem in-
tentionem finis, secundum substan-
tiam, & secundum se considerati con-
cedo maiorem; electio efficax medijs
efficaciter conducentis ad finem præ-
supponit efficacem intentionem finis,
secundum modos, vel circumstantias
considerati nego maiorem; distinguo
minorem: sed electio prædestinatio-
rum ad gratiam, & merita est electio
efficax medijs efficaciter conducentis
ad gloriam secundum substantiam, &
secundum se consideratam nego mi-
norem; secundum modos, vel cir-
cumstantias consideratam concedo
minorem, & nego consequentiam.
Solutio claret ex dictis num. 2. &
3. absque amplioris explicationis in-
digentia.

Alijs terminis distinguo etiam
maiorem: electio efficax medijs effica-
citer conducentis ad finem præsuppo-
nit efficacem intentionem finis, abso-
luti ab omni circumstantia relationis,
& dependentia à medio concedo mi-
norem; finis non absoluti ab omni cir-
cumstantia relationis, & dependentia
à medio nego maiorem; distinguo mi-
norem: sed electio prædestinatorum

120.

121.
Respōd. 1
ad argu-
mentum
Ill. God.

122.
Respōd. 1

ad gratiā, & merita est electio efficax
medij efficaciter conducentis ad glo-
riam, non absolutam ab omni circums-
tantia relationis, & dependentia à me-
ritis concedo minorem; absolutam ab
omni circumstantia relationis, & de-
pendentia à meritis nego minorem, &
consequentiam. Constat solutio ex
dictis num. 73. & seqq.

123.
Respōd. 3

Alijs etiam terminis distinguo maio-
rem: electio efficax medijs efficaciter
conducentis ad finē præsупponit effi-
cacē intentionē finis, secundum se, &
absolutē considerati concedo maiorem;
sub hoc, vel illo gradu considerati ne-
go maiorem; distinguo minorem: sed elec-
tio prædestinatorū ad gratiam, & me-
rita est electio efficax medijs efficaci-
ter conducentis ad gloriam, sub hoc,
vel illo gradu consideratam concedo
minorem; consideratā secundū se, & ab-
solutē nego minorem, & consequentiā.
Solutio claret ex dictis n. 93. & 94.
Vndē ait Lichetus cit. quod finis ho-
minis, ad quem primo, & principaliter
prædestinatur, est gloria absolutē sūp-
er tantā verō, vel tantā gloria, non di-
citur absolutē eius finis, sed finis illius
sub tali, vel tali merito constituti.

124.
Respōd. 4

Adhuc terminis alijs potest distin-
gui maior: electio efficax medijs effi-
caciter conducentis ad finem præsуп-
ponit efficacē intentionē finis, sub ra-
tione finis absolutē considerati conce-
do maiorem; sub ratione coronæ, seu præ-
mij considerati nego maiorem; distinguo
que minorem: sed electio prædestinatorū
ad gratiā, & merita est electio effi-
cax medijs efficacis conducentis ad glo-
riā sub ratione coronæ, & præmij con-
sideratā concedo minorem; absolutē cō-
sideratā nego minorem, & consequen-
tiam. Pater solutio per toties dicta in
discursu disputationis.

125.
Firma-
tur nos-
tra solu-
tio in opi-
nione Sco-
tistarum

Hæc quadruplex distinctio in vni-
cā coincidit, claretque solutio, tam in
opinionē Scotistarū, quā in sententia
Ill. God. Firmatur itaque in opinione
Scotistarū: nam stat optimē, quod In-
carnatio secundū substantiā conside-
rata præcedat prævisionē peccati, &

quod secundū modū, scilicet, passibi-
litis, considerata, subsequatur pecca-
ti prævisionē: ergo stat optimē, quod
gloria secundū substantiā considerata
præcedat prævisionem meritōrum, &
quod considerata secundū modū, nē-
pē, per modū coronæ, & præmij, meri-
torū prævisionē subsequatur. Hæc pa-
ritas fuscē secuta est à n. 2. vsque ad n.
10. & n. 73. 74. & 75. nec video, in-
genuē loquendo, quam disparitatem
adducere valeant Scotistæ, in hoc no-
bis adversarij.

Firmatur etiam solutio in opinione
Ill. God: nā iuxta ipsum disp. 63. n. 67.
stat, quod poenitentia considerata, vt
omnipotentiam Dei manifestat, & ad
vberiorē gratiam, & perseverantiam
conducit, à Deo intendatur ante præ-
visionē peccati, & quod considerata,
vt est purē remissiva peccati, à Deo
intendatur post prævisionē peccati:
ergo stabit, quod gloria, vt liberalita-
tē Dei manifestat, à Deo intendatur
ante prævisionem meritōrum, & quod
gloria, vt est præmium, & corona, in-
tendatur à Deo post merita prævisa.
Item: iuxta ipsum disp. 69. n. 66. stat
optimē, quod voluntas efficax negan-
di reprobis gloriam, prout est benefi-
cium indebitum, sit ante omne perso-
nale peccatum, & quod voluntas effi-
cax negandi reprobis gloriā per mo-
dum poenæ reduplicativē sit post præ-
visionem peccatorum personalium:
ergo stabit optimē, quod gloria, prout
est beneficiū indebitū, sit ante prævisi-
onē meritōrum, & quod gloria per mo-
dū coronæ reduplicativē, sit post me-
ritōrum prævisionē. Denique: iuxta ip-
sam disp. 69. n. 73. stat, quod poena, vt
est offensiva iustitiæ vindicativæ Dei,
à Deo intendatur ante culpæ prævisi-
onem, & quod poena, vt poena est, &
malū alterius, à Deo intendatur post
prævisionē culpæ: ergo etiam stabit,
quod gloria, vt est offensiva Divinæ
liberalitatis, à Deo intendatur ante
prævisionem meritōrum, & quod
gloria, vt corona est, intendatur à Deo
post meritōrum prævisionem.

126.

Firma-
tur in opi-
nione Ill.
Godoy.

127.
Paritati-
bus dictis
firmatur
utraque
nostra cō-
clusio.

128.
Dices 1.
pro Ill.
Godoy.

Respondeo

129.
Retor-
queo 1.

130.
Retorq. 2

His ergo paritatibus firmata manet prædicta solutio, ipsique stabilitur utraque simul conclusio nostra, tam in Scotistarum sententia, quam in opinione Ill. Godoy. Quod autem hic ad prædictas paritates responderet, solutū manet per dicta à num. 79. usque ad n. 88. quod iterum repetere non licet.

Sed dices primo pro Ill. God: estō sit possibilis electio efficax ad gloriā absolutē, & non ut coronam; procedere tamen ex electione ad illam, ut coronā, est congruentior modus operandi: ergo semel probato, quod efficax electio ad gloriā debet præcedere electionē efficacē mediōrum, non debet esse ad illā absolutē, sed ad illā ut coronam. Respondeo distinguendo antecedens: est congruentior modus operandi pro signo electionis ad gloriā ut coronā, concedo; absolutē nego suppositum; quia gloria pro illo signo præscindit à rationibus accidentalibus hereditatis, & coronæ, consequenterque procedere ad illā, ut coronā, in illo signo non est congruentior modus operandi; & distinguo consequens: ergo semel probato, quod efficax electio ad gloriā, ut coronā, debet præcedere efficacē electionē mediōrum, non debet esse ad illam absolutē, sed ad illam, ut coronam concedo consequentiam; semel probato, quod efficax electio ad gloriā absolutē, debet præcedere efficacē electionē mediōrum, non debet esse ad illā absolutē, sed ad illā, ut coronā, nego consequentiā.

Deindē retorqueo argumentū primo: estō sit possibilis electio efficax ad Incarnationem absolutē, & non ut passibile; procedere tamen ex electione ad illam, ut passibilem, est congruentior modus operandi: ergo semel probato, quod electio efficax ad Incarnationē debet præcedere prævisionem peccati, non debet esse ad illā absolutē, sed ad illam, ut passibilem, quod totum est contra Scotistas, idēque, quod ipsi ad hoc respondeant, erit nostra solutio.

Retorqueo secundo contra Ill. Go-

doy: estō sit possibilis electio efficax ad poenitentiam, ut omnipotentiam Dei manifestat, & ad vberiorē gratiam, & perseverantiam conducit, & non ut est remissiva peccati, procedere tamen ex electione ad illam, ut est remissiva peccati, est congruentior modus operandi: ergo semel probato, quod electio efficax ad poenitentiam debet præcedere prævisionē peccati, non debet esse ad illam, ut omnipotentiam Dei manifestat, & ad vberiorē gratiam, & perseverantiam conducit, sed ad illam, ut est remissiva peccati, quod est contra Ill. God, ut dictū manet n. 126. Ex hacque retorsione.

Formatur contra Ill. God. alia retorsio: estō sit possibilis electio efficax negandi reprobis gloriā, prout est beneficium indebitum, & non ut est poena reduplicativē; procedere tamen ex electione ad illam, ut est poena reduplicativē, est congruentior modus operandi: ergo semel probato, quod electio efficax negandi reprobis gloriā debet præcedere personale peccatum, non debet esse ad illam, ut est beneficium indebitum, sed ad illam, ut est poena reduplicativē, quod est contra Ill. God, ex dictis n. 126. Denique alia in ipsum formatur retorsio: estō sit possibilis electio efficax ad poenam, ut est ostensiva iustitiæ vindicativæ Dei, & non ut poena est, & malum alterius; procedere tamen ex electione ad illā, ut poena est, & malū alterius, est congruentior modus operandi: ergo semel probato, quod electio efficax ad poenam debet præcedere prævisionē culpæ, non debet esse ad illam, ut est ostensiva iustitiæ vindicativæ Dei, sed ad illam, ut est poena, & malum alterius, quod etiam est contra Ill. God, ut patet ex n. 126. Undē replica, quā in nos facere valet, cōtra ipsū fieri potest

Dices secundo pro Ill. God: electio efficax ad gloriā non debet esse ad illā in confuso, prout à tanta, vel tanta gloria præscindit: ergo eo ipso, quod electio efficax ad gloriā debeat præcedere efficacē electionē meritōrum,

131.
Retorq. 3

Retorq. 4

132.
Dices 2.
pro Ill.
Godoy.

Resp. 1.

debet esse ad illam, non absolute, sed ut tantā, vel tantā gloriam: ergo ruit nostra supra data solutio. Respondeo primo distinguendo antecedens: electio efficax ad gloriā absolute, non debet esse ad illā in confuso, prout à tanta, vel tanta gloria præscindit nego antecedens; electio efficax ad gloriā per modum coronæ, non debet esse ad illam in confuso, prout à tanta, vel tanta gloria præscindit concedo antecedens, & distinguo consequens, sicut distinximus n. 128. retorqueoque replicam retorsionibus proximè factis.

Retorque

I 33.

Resp. 2.

Respondeo secundo negando antecedens: nam licet electio efficax ad gloriā præscindere nequeat à differentiis, sive specificis, sive individualibus; potest tamen præscindere à modis accidentalibus, scilicet, hæreditatis, & præmij, ut concedit Ill. God. n. 58. Et ratio est: quia ad electionē efficacem gloriæ in primo signo non attinet affirmatio, vel negatio modorum, sed substantiæ tantum, ut manet dictum num. 6. & parificatum est nam. 7.

I 34.

Replicabis pro Ill. God.

Replicabis pro Ill. God: electio efficax gloriæ abstrahens à modo hæreditatis, & præmij esset confusa; sed Deo repugnat efficax electio confusa: ergo repugnat Deo electio efficax gloriæ abstrahens à modo hæreditatis, & præmij. Probatum maior: illa electio est confusa, quæ obiectum non attingit secundū rationē particulare, sed solum secundū rationē communē, & abstractam; sed talis esset electio efficax gloriæ abstrahens à modo hæreditatis, & præmij: ergo electio efficax gloriæ abstrahens à modo hæreditatis, & præmij esset confusa.

I 35.

Resp. 1.

Respondeo primo negando maiorem, ad cuius probationē distinguo maiorem: illa electio est confusa, quæ obiectū non attingit secundū rationem particularem pro illo signo, quo ratio particularis est attingibilis concedo maiorem; pro signo, pro quo ratio particularis non est attingibilis nego maiorem, & concessa minori, nego consequentiā. Itaque, ut electio non sit con-

fusa, sufficit, quod attingat obiectū secundū rationē, secundum quam est attingibile pro illo signo; cum ergo in signo, in quo eligitur gloria quoad substantiam, vel absolute, non sit signū eligendi gloriā per modū hæreditatis, vel coronæ, licet abstracta ab his modis eligatur, electio non est confusa.

Hæc solutio claret generaliter in omni essentia respectu modorum, vel passionū, quæ pro primo signo attingitur, & non confuse, abstracta à modis, & passionibus, & quod in essentijs rerum contingit, contingit etiam in decretis earum ex dictis n. 6. Claret etiā specialiter in decreto Incarnationis quoad substantiam, quæ in primo signo decretatur abstracta à modis passibilitatis, vel impassibilitatis, quin ob hoc sit confusum tale decretū, ut omnes tenent Scotistæ. Claret etiam specialiter in electione efficaci poenitentiae, ut omnipotentia Dei manifestat, quin sit electio ipsius, ut est remissiva peccati. Item: in electione efficaci negandi reprobis gloriam, prout est beneficiū indebitum, quia sit electio negandi illis gloriam per modum poenæ reduplicativæ. Denique in electione ad poenā, ut est ostensiva iustitiæ vindictivæ Dei, quin sit electio poenæ, ut poena est, & malū alterius. Hæ igitur sunt claræ retorsiones contra replicā positā, & faciliter efformari possunt.

Respondeo secundo negando maiorem, ad cuius probationē distinguo aliter maiorem: illa electio est confusa, quæ obiectū non attingit secundū rationē particulare specificā, vel individualē omitto maiorem; secundū rationē particulare accidentale nego minorem, distinguo similiter minorem, & nego consequentiā. Itaque licet electio gloriæ, præscindens à ratione particulari specifica, vel individuali, sit confusa (de quo non curo) electio tamen præscindens à ratione particulari accidentali, qualis est electio gloriæ abstrahens à modo hæreditatis, & præmij, confusa non est. Hæc doctrina est ipsius Ill. Godoy n. 51. dicentis: licet possit efficax

I 36.

Claret solutio.

Retorque

I 37.

Resp. 2.

electio à modis accidentalibus obiecto præseindere; non tamen à differentiis, sive specificis, sive individualibus; & etiam claret in exemplis adductis numero antecedenti, per quæ reperti possunt retorsiones contra replicam.

138. Denique argumento facto *n.* 120. responderi potest quanto distinguendo maiore: electio efficax medijs efficaciter conducentis ad finem præsupponit efficacem intentionem finis voliti voluntate liberali, & gratuita concedo maiore; finis voliti voluntate remunerativa nego maiore; distinguo minorem: sed electio prædestinatorum ad gratiam, & merita est electio efficax medijs efficaciter conducentis ad gloriam volitam voluntate remunerativa concedo minorem; volitam voluntate liberali, & gratuita nego minorem, & consequentiam. Solutio claret ex dictis *n.* 116. nec alia indiget explicatione, & iuxta ibi dicta potest argumentum contra Ill. Godoy retorqueri.

S. X.

Occurritur triplici argumento pro Ill. Godoy efformato.

139. Arguitur primo pro Ill. God. iuxta solutionem traditam, & doctrinam in hac disputatione à nobis adductam, merita sunt finis gloriæ, ut coronæ; sed etiam sunt media illius; ergo sunt finis, & media respectu gloriæ, ut coronæ. Atqui nihil potest esse finis, & medium respectu alicuius: ergo nequeunt merita esse finis, & medium gloriæ, ut coronæ. Tunc sic, sed à nullo dubitari potest, merita esse media gloriæ, ut coronæ; ergo non sunt finis illius: ergo gloria, ut corona, non intenditur propter merita: ergo est ante prævisionem meritorum.

140. Respondeo distinguendo maiorem: merita sunt finis gloriæ, ut coronæ, sumpto fine pro occasione, motivo, vel incitativo concedo maiorem; sumpto fine alio modo nego maiorem; concedo minorem, & distinguo consequens data distinctione. Distinguo similiter pri-

mam sumptam cum consequentia; & concessa secunda distinguo similiter consequens primum, & secundum, & nego ultimam consequentiam. Itaque argumentum procedit ex æquivocatione; quando enim dicimus, gloriā, ut coronā, esse intentam propter merita, dicere non volumus, quod merita sint finis gloriæ, ut coronæ, sumpto fine rigorose, pro eo, scilicet, cuius gratia aliquid fit, sed tantum dicimus, gloriā, ut coronā, esse intentam propter merita, quatenus merita sunt occasio, motivum, & incitativum eligendi gloriā, ut coronā; & cum hoc sufficiat, ut merita præsupponantur visum ordine intentionis ad gloriam, ut coronam, ideo asserimus: gloriam, ut coronam, supponere prævisionem meritorum.

Hæc solutio patet ex dictis *n.* 96. illiusque intelligentiam amplectitur Ill. God. *n.* 79. explicaturque in paritatibus adductis: nam Incarnationem, ut passibilem, esse propter peccatum, nihil aliud est, quam peccatum esse occasionem, motivum, & incitativum decretandi illam, ut passibilem. Item: poenitentiam, ut remissivam peccati, esse propter peccatum, nihil aliud est, quam peccatum esse occasionem, motivum, & incitativum poenitentiae. Item: exclusionem à gloria per modum poenæ reduplicativè esse propter demerita personalia, nihil aliud est, quam personalia demerita esse occasionem, motivum, & incitativum talis exclusionis. Deinde: exclusionem à gloria per modum beneficii indebiti, esse propter originale peccatum, ut loquitur Ill. God. nihil aliud est, quam peccatum originale esse occasionem, motivum, & incitativum talis exclusionis. Denique: poenam, ut poenam, esse propter culpam, nihil aliud est, quam culpam esse occasionem, motivum, & incitativum decernendi poenam. Sic similiter.

Sicut ergo in his omnibus exemplis à paritate sumptis contra Scotistas, & contra Ill. God. idem est medium, & finis, sumpto fine pro occasione, motivo, & incitativo; ita in presenti meri-

141.
Explicatur solutio.

142.
Amplius explicatur solutio.

ta sunt respectu gloriæ, vt coronæ, media, & finis, sine capto pro occasione, motivo, & incitativo electionis ad gloriam per modum coronæ. Et sicut in exemplis prædictis id, quod est mediū, & finis, sumptum sine pro occasione, motivo, & incitativo, præsupponitur ad finem strictè captū in omni ordine, tam executionis, quam intentionis, vt expressè fatetur Ill. God. n. 79; ita in proposito, merita, quæ respectu gloriæ, vt coronæ, sunt media, & finis, sine sumptum pro occasione, motivo, & incitativo, præsupponuntur ad gloriā, vt coronam, quæ est finis strictè captus, in omni ordine, tam executionis, quam intentionis.

143.
Arguitur 2. pro Ill. God.
Respondeo

Arguitur secundo pro eodem: hæc propositio: *Vita æterna homini integro, & Angelo promissa fuit intuitu bonorū operū*, est quarta propositio damnata à Pio V. & Gregorio XIII. contra *Vaium*: ergo prædestinatio non est ex prævisis meritis. Respondeo: quod illa propositio est damnata in hoc sensu intuitu, scilicet, bonorū operū merè naturalium; non verò intuitu bonorū operum supernaturalium; quia quod continet ipsa propositio damnata, sub sequenter ad præfata verba hoc explicat; hæc enim est tota propositio: *Vita æterna homini integro, & Angelo promissa fuit intuitu bonorū operū, & bona opera ex lege nature per se sufficientia ad illam consequendā*. Damnatur ergo prævisio meritorum merè naturalium, quod est assertū hæreticū; non verò prævisio meritorū supernaturalium, quod est conclusio catholica.

144.
Arguitur 3. pro eodem.
Respondeo

Arguitur tertio pro eodem: hæc propositio: *sicut opus malū ex natura sua est mortis æternæ meritorium; sic opus bonū ex sua natura est vitæ æternæ meritorium*, est etiā damnata contra *Vaium*: ergo non potest philosophari de merito, & prævisione eius pro prædestinatione; ac de demerito. Respondeo: quod illa propositio est damnata, quia affirmat, opus malū ex sua natura esse meritorium pœnæ, & opus bonū ex sua natura esse meritorium gloriæ æternæ,

quod ita non est, quia est necessarium pactum Dei ad utrunque; non verò damnatur propter aliud. Vnde sicut opus malū præsupponitur prævisum ante intentionē pœnæ; ita opus bonū prævisū supponitur ante intentionē gloriæ, vt coronæ; in hoc ergo eodem modo de utroque philosophandū est, vt diximus, & toties est repetitum.

§. Vltimus.

Corollaria præcedentis doctrinæ.

EX dictis in discursu disputationis colligo primo electionē efficacem ad gloriam merita antevertentē non fuisse pro illo signo ad gradum determinatū gloriæ, qui confertur in tempore. Hoc corollarium est contra Ill. God. n. 156. & probatur rationibus per oppositum ad Ill. God. Tum: quia electio ad gloriam in gradu determinato est electio ad gloriam per modū coronæ, & præmissis; sed electio ad gloriam merita antevertens non est electio ad gloriā per modū coronæ, & præmissis, iuxta sæpius repetita in hac disputatione: ergo electio ad gloriā merita antevertens non est ad gradum determinatū gloriæ. Tum: quia electio non terminatur in illo signo ad modos, quibus gloria confertur in tempore; ab illis namque præscindit, vt diximus n. 137: ergo non terminatur ad gradum determinatum gloriæ. Tum denique: quia ex illo modo electionis ad gloriā nullum sequitur inconveniens, & aliās est conformior rationi, & Scripturæ, Patrumque autoritatibus, vt manet dictū, & infra etiā dicemus: ergo electio ad gloriā merita antevertens non est ad gradū determinatum gloriæ.

Secundo colligitur: gloriam, & merita non esse à Deo volita efficaciter actibus virtualiter distinctis, ly *virtualiter*, vt ab Ill. God. intelligitur. Hoc corollarium est contra Ill. God. n. 157. & probatur: eadē distinctione distinguuntur in Deo iuxta Ill. God. intentio gloriæ, & electio meritorum, ac actus luminis principiorū, & scientificus actus; sed isti actus non distinguuntur in

145.
1. corollarium.

Probat. contra Ill. Godoy.

146.
2. corollarium.

Probat. contra Ill. Godoy.

Deo virtualiter, ut ly *virtualiter* ab Ill. God. intelligitur: ergo gloria, & merita non sunt a Deo efficaciter volita actibus virtualiter distinctis, ly *virtualiter*, ut ab Ill. God. intelligitur. consequentia tenet. Maior est ratio, quam Ill. God. adducit pro probatione sui corollarij. Minor constat ex dictis tom. 1. disp. 27. ubi latè contra Ill. God. probata manet, ibique soluta, quæ in præsentī repetit, quod à nobis repeti, conveniens non reputamus.

147.
3. corollarium.

Probat-
ur cōtra
Ill. God.
Hæc ratio
gohod.

Confirm.

148.
Nostro co-
rollario
videtur
Ill. God.
cōformis.

Colligitur tertio intentionē gloriæ, ut coronæ, attingere merita, & gradus meritorum determinatos in individuo, & in particulari. Hoc corollarium est etiam contra Ill. God. n. 166. & probatur: nā indecens esset, Deum intendere gloriam, & gradus gloriæ determinatos in individuo, & in particulari; & non elegisse merita, & gradus illorum determinatos in individuo, & in particulari; sed Deus in intentione gloriæ, ut coronæ, intendit gradus gloriæ determinatos in individuo, & in particulari: ergo intentio gloriæ, ut coronæ, attingit merita, & gradus meritorum determinatos in individuo, & in particulari. Confirmatur: intentio gloriæ, ut coronæ, est intentio gloriæ, quoad gradus determinatos in individuo, & in particulari; sed gloria quoad gradus determinatos in individuo, & in particulari non intenditur, nisi occasione expectata meritorum, ut ex disputatione constat: ergo &c.

Nec oppositū ad hoc (meo videri) vult dicere Ill. God; solū namque intendit, quod ex vi intentionis gloriæ, ut coronæ, non attingantur merita, & gradus illorum determinati in individuo, & in particulari, quod fortasse verum est; non verò negat, Deum intendendo gloriam, ut coronā, attingere merita, & gradus illorum determinatos in individuo, & in particulari, ut nostra convincit probatio. Vnde de nomine videtur dissentio, & si aliqua est de re, illā habet cum Salmanticensibus, qui in præsentī disp. 9. a n. 101, oppositum corollario Ill. Godoy de-

fendunt. Videantur illi, & in hoc dicta pro nobis sufficiant.

Colligitur quarto: gloriam, ut præmium, seu coronā, esse bonū occasionatū. Hoc corollarium patet ex dictis contra Ill. God. in hac disp. n. 80. & seqq. Nec obest, quod gloria, ut coronā, sit magnū bonum; quia maius bonum est Incarnatio, ut Redemptio, & tamen est bonum occasionatū in Scotistarum opinione, & etiam poenitentia, ut est remissiva peccati, est magnū bonum, quin hoc obstat, ut sit bonum occasionatū in sententia Ill. Godoy.

Deniquè colligitur: hanc nostrā opinionē cœteris probabiliorē videri. Primo: nam per primā conclusionem salvantur authoritates omnes Scripturæ, & Patrū asserentes: electionē ad gloriā discretivā à reprobis esse gratuitā, & liberalē, simulque per illam salva manet altitudo, & inscrutabilitas huius mysterij, quā valdè, & frequenter exaggerant Patres, præsertim Augustinus, recurrendo ad illa verba Apostoli: *Oratio divitiarum, sapientia, & scientia Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia eius!* Per secundā autem conclusionē salvatur Scripturæ, & Patrum testimonia asserentia, electionē ad gloriā esse ex iustitia, illā appellando coronā, mercedem, bravium &c. Nec est explicatio aliqua in oppositum vrgens, ut declaratū manet, & de nobis declaratur: nam sicut Ill. God. authoritates nostræ secundæ conclusioni faventes explicat distinctione illa de ordine intentivo, & executivo, quam, locū non habere, iam declaravimus contra Scotistas, & contra Ill. God. a n. 73. usque ad n. 92. ita authoritates suæ primæ conclusioni faventes nos explicamus, illas intelligentes de gloria quoad substantiā, secundū se, absolute, & prout est beneficium indebitū; non verò de gloria per modum coronæ, & præmij, ut dictum manet §. 9. & hoc est (meo videri) intentū legitimū Scripturæ, & Patrum.

Secundo: quia ratio, quam Ill. God. pro sua prima conclusione efficacissi-

149.
4. corollarium.

150.
5. corollarium.

Nostra
sententia
videtur
cœteris
probabili-
or.

Primo.

Nec inop-
positū est
aliquid
vrgens.

151.
Secundo.

Tertio.

mā appellat, est ratio probativa nostræ primæ conclusionis, & secunda conclusio validissimis est firmata rationibus. Tertio: quia ex hac nostra opinione nullū, ut patet, sequitur inconveniens; ex opposita autem plurima sunt absurda, quæ non sine sudore adversarij salvant, dato, quod salvent.

Quarto.

Quarto tandem: quia, ut manet dictū,

nostra relata opinio est conformior principijs Magistri Subtilis, & Scotistarum doctrinæ; estque, ut visum est, cōformior Angelici Præceptoris principijs, & doctrinis, quas sæpius docet Ill. God. Et hæc de ista disputatione applicanda litteræ Magistri in 1. dist. 41. §. 1. ad illa verba: *si autem querimus meritum ob durationis &c.*

DISPUTATIO

SEXAGESIMA SEXTA.

Andetur ex parte nostra causa prædestinationis quantum ad primum effectum, vel possit dari?

Num. 1

Licet inter aliquos autores hæc sit cælebris disputatio; quatenus autem facit ad nostrū intentum, difficultatē non habet, quia cum Ill. God. item in illa non habemus. Sed quamvis in opinione conveniamus, in aliquo discordare necesse est. Convenimus nāque primo in eo, quod apud Catholicos est certū, nempe, in adultis dari causam meritoriā prædestinationis quoad ultimum illius effectum, scilicet, glorificationem, quatenus in executione confertur. Hoc patet: quia de fide est, gloriā non conferri in tempore adultis, nisi ut corona, & præmiū meritorum, ut constat ex illis verbis Pauli: *Reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet in illa die mihi Dominus iustus iudex*; at quod cōfertur, ut præmiū, & corona, merita recognoscit pro causa: ergo datur ex parte adultorum causa meritoria prædestinationis quoad ultimum effectum, prout in executione confertur.

2.
Quodam
corollari-
um.

Ex quo (ait Ill. God. n. 2.) evidenter colligitur, quod in sententia illorū asserentiū, nihil præter gloriā esse prædestinationis effectū, necessariò affirmandum est, dari causam prædestinationis quoad primum effectum illius. Quod ostenditur manifestè: nā in hac sententia primus, & ultimus effectus prædestinationis est sola gloriā; sed da-

tur ex parte nostra causa meritoria gloriæ, prout in executione datur: ergo datur ex parte nostra causa meritoria prædestinationis quoad primum effectum in prædicta sententia.

3.

Convenimus secundo in eo, quod apud omnes catholicos etiam est certum, nempe, dari causam dispositivam gratiæ habitualis ex parte nostra; & consequenter prædestinationis, quatenus terminatur ad illam. Quod constat ex Tridentino sessione 6. de iustificatio-
ne, illis verbis: iustitia in nobis recipientes unusquisque secundum mensurā, quam Spiritus Sanctus partitur singulis prout vult, & secundum propriam cuiusque dispositionem.

4.

Quodam
corollari-
um.

Ex quo colligitur etiam evidenter, quod in sententia illorū asserentium, solum iustificationē, & glorificationē esse prædestinationis effectum, consequenter asserendum est, dari ex parte nostra causam dispositivā prædestinationis secundū terminationē ad primū effectū. Quod patet: nam iuxta hanc sententiā primus prædestinationis effectus est iustificatio; at huius in adultis datur causa dispositiva; ergo & prædestinationis secundū terminationem ad primū effectū: immò, qui asseruerint, dari causā meritoriā de congruo gratiæ habitualis iustificantis, & cum alijs defenderint, solā gratiā habitua-

lem, & gloriam esse prædestinationis effectus; consequenter fateri tenentur, dari ex parte nostra causam meritoriam de congruo prædestinationis secundum terminationem ad primum effectum. Quod patet ex eadem ratione.

5.
Supponitur, quod certum est etiam apud Hæreticos.

Tertio convenimus in eo, quod etiam apud Hæreticos est certum, quod si omne, quod ad finem prædestinationis conducit, est prædestinationis effectus, non dabitur ex parte nostra causa meritoria primi effectus prædestinationis. Probatur hoc: nam Hæretici asserentes, initium fidei esse ex nobis, & ob hoc tanquam ob meritum gratiam ad consumationem necessariam largiri, non negabant huius initij in actu à nobis elicto consistentis dari aliquod principium proveniens à Deo saltem per generale concursum; sed huiusmodi principij causam meritoriam ex parte nostra dari, nunquam Hæretici dixerunt: ergo si omne, quod conducit ad prædestinationem, est prædestinationis effectus, certissimum est, non dari ex parte nostra causam meritoriam primi effectus prædestinationis.

6.
Difficultas apperitur.

Lis ergo, & controversia præsens est de prædestinatione quoad primum effectum proportionatum, scilicet, vocationem supernaturalē, an huius detur ex parte nostra causa meritoria, aut dispositiva? Circa quod plures fuerunt Hæreticorum errores, de quibus aliquos refert Ill. God. n. 7. & 8. aliquos verò referunt passim authores; inter catholicos autem est sententiarum varietas, illas refert Ill. God. n. 11. & seqq. & n. 15. statuit primam conclusionem asserendo: quod opera ex naturæ viribus profecta nec de condigno, nec de congruo primam gratiam auxiliantem, seu primum prædestinationis effectum merentur. Et n. 58. statuit secundam conclusionem dicendo: quod opera bona ex naturæ viribus habita, nec remote ad primam supernaturalē gratiam disponunt. Et n. 116. statuit contra Patrem Molinam tertiam conclusionem, quam simul cum duobus relatis defendit in præsentia, in hocque cum Ill. God. convenimus.

Cæterum etsi in triplici conclusione dicta cum Ill. God. conveniamus, non ob hoc prætermittam inconsequentiam ab ipso in præsentia (meo videri) commissam; ipse namque explicando sensum secundæ conclusionis, hæc ait n. 58: ante cuius probationem adverte, non de negativa dispositione, hoc est, impediēte peccatum, sed de positiva intelligendam esse, cum enim peccatum impediri possit per actus bonos acquisitæ virtutis, & istos sine speciali gratia elici posse, sit frequens Theologorum sententia 1. 2. quæst. 109. art. 2; consequens fit, posse hominem absque speciali gratia se negativè ad primam gratiam recipiendam disponere, non vitando omnia peccata collectivè, hoc enim speciale gratiæ auxilium requirit, sed aliquod vage vitando. Et quidem D. Thomas quodlib. 1. art. 7. sic sentit de prædicta sententia in corpore articuli. *Vnde ad Pelagianum errorem pertinet dicere, quod homo possit se ad gratiam præparare absque auxilio Divinæ gratiæ, & est contra Apostolum, qui dicit ad Philipenses 1. Qui capit in vobis opus bonum, ipse perficiet.*

Et n. 161. hæc habet: ex quibus inferitur, nec etiam dispositione negativa posse quempiam ex proprijs viribus se ad gratiam disponere. Quod patet: nam tunc potest aliquis se negativè disponere, quando potest ex proprijs omne impedimentum positioni formæ excludere; at homo ex proprijs viribus non potest vitare omne peccatum mortale, per quod ponitur sufficiens impedimentum ad gratiam: ergo nec potest se negativè ad primam gratiam auxiliantem disponere.

In his tamen sibi contrariari Ill. Godoy ostenditur: nam vel ad dispositionem negativam respectu gratiæ requiritur, vitare omnia peccata collectivè; vel non? Si secundum: ergo falsum est, quod non possit quispiam dispositione negativa ex proprijs viribus se ad gratiam disponere, quod est contra Ill. Godoy n. 161. Si primum: ergo etiam loquendo de dispositione negativa, cer-

7.
Quædam inconsequentia Ill. God. proponitur.

8:

9.
Prædicta inconsequentia concluditur.

tum est, quod opera bona ex naturæ viribus habita, nec remotè ad primam supernaturalem gratiam disponant, quod est contra ipsum *num. 85*; ergo sibi Ill. Godoy contrariatur. Declaratur hoc: Ill. Godoy *nam. 85*, asserit: quod homo absque speciali gratia potest se negativè disponere ad primam gratiam; sed *num. 161* tenet, quod nec dispositione negativa potest homo se ad primam gratiam disponere: ergo sibi Ill. Godoy contrariatur. Consequentia patet: quia se negativè disponere, & se negativè non disponere sunt contradictoria; sed hoc asserit Ill. Godoy numeris citatis: ergo sibi Ill. Godoy contrariatur.

10. *Liberatur Scotus ab impositione Ill. God.* Nec minùs prætermittam, quod Ill. God. imponit Scoto; ipsum namque refert *num. 12*, pro opinione asserente: dari ex viribus naturæ causam dispositivam primi auxilij supernaturalis. Hac itaque impositio est, & quia citantes Scotum pro hac opinione cum Semipelagianis involunt, à prædicta impositione liberatur Magister Subtilis: nam credibile non est, virum ita piissimum, & catholicissimum, uti fuit Scotus, incidere in errorem, quem non ignoravit; atqui Scotus errorem Semipelagianorum non ignoravit: ergo credibile non est, in illum Scotum incidisse. Maior, & consequentia tenent.

11. Minor autem est manifesta: nam Scotus errorem Semipelagianorum cognovit in *1. dist. 17. quæst. 2. §. contra istam*, & *§. de 2*. Et in *2. dist. 28*. Et in *4. dist. 49. quæst. 11. in initio*, & alijs in locis. Deindè: Scotus sæpè fatetur auxilium præveniens dispositionem ad iustificationem, ut in *1. dist. 44*, dicens: *quia potest Deus peccatorem sua gratia prævenire*; & *dist. 46*: *vult homini illa adiutoria communia antecedentia ad salutem omnium, quibus iste etiam potest sufficienter bene vivere, & salvari: propter quod dici potest, quod quantum est ex parte sui, vult omnes salvos fieri*. Et in *2. dist. 9. quæst. 2. §. contra 4. artic.*

docet, non posse esse in Angelo dispositionem naturalem ad formam supernaturalem; & antea *dist. 5. quæst. 1. §. in ista quæstione* & *dist. 37. §. ideo posset*; & in *3. dist. 19. §. in ista quæst.* & in *4. dist. 20. §. in ista quæst.*

His etiam accedit, quod Scotus in *1. dist. 41*, dicit, & affirmat cum communi sententia, nullam dari causam nostræ prædestinationis ex parte prædestinati. Deniquè Scotus in *4. dist. 22. §. de 2. artic. in fine*, & *§. de 3*, ait: quod lapsus per peccatum, etsi secundum strictam iustitiam non sit dignus de propinquo ad aliquam gratiam, & gloriam, tamen excellens misericordia Dei propter præcedentia merita licet mortificata, citius dat gratiam ad resurgendum. Ecce quo modo Scotus concedit gratiam prævenientem, & quo pacto Dei inspirationi, & non libero arbitrio, sicut Semipelagianis, initium nostræ iustificationis attribuit. Est igitur contra Scotum impositio.

Ill. Godoy pro opinione prædicta adducit Scotum in *4. dist. 14. quæst. 2. §. de secundo principali*, cuius verba non tradit, pro ipso tamen ego refero. Ait itaque Scotus cit: *peccator in peccatis existens potest ex naturalibus cum communi influentia considerare peccatum commissum, & offensivum Dei, & sic consideratum detestari. Iste autem motus dicitur attritio, & est dispositio, sive meritum de congruo ad deletionem peccati mortalis.*

Respondeo: Scotum nullomodo negare auxilium Dei actuale; sed solum negat habitum; quia non negat gratiam ad attritionem, sive ad dispositionem ad iustificationem requisitam, quam alias consensus est, sed intendit talem actum, & talem dispositionem posse hominè præstare existendo in peccato, & sine gratia habituali, & hoc appellat ex naturalibus; communem influentiam nominat concursum, quo Deus ibi concurrat ad actum illum attritionis, non quia existimet esse ordinis naturalis; sed quia offertur à Deo voluntate illa

12.

13: *Arguit Ill. God. ex Scoto.*

14: *Respondeo*

generali, qua vult cum omnibus cau-
tis secundis concurrere concursu na-
turali, si operatio est naturalis, & su-
pernaturali, si est supernaturalis.

15.
Responsio
claret. 1.

Secundo.

Tertio.

Quarto.

Et quod hæc firmitas Scoti genui-
na, claret primo: nam si Scotus solum
vellet, quod homo ex puris natura-
libus se disponderet ad gratiam, non
adderet communem influentiam, di-
cens: *ex naturalibus cum communi in-
fluencia*; ergo per communem influen-
tiam intelligit auxilium actuale. Cla-
ret secundo: nam Scotus loquitur de
derestatione peccati, ut est impedi-
tium pramij, & inductivum suppli-
cij, & ut constat ex ipso Scoto *quæst.*
1. prologi, & in 4. dist. 14. quæst. 3.
§. hic dicitur, homo non cognoscit
hæc motiva nisi per supernaturalem
lumen fidei: ergo ut derestetur pec-
catum ex illis motivis, auxilium re-
quiritur secundum Scotum. Claret
tertio ex littera ipsius Scoti: nam du-
bium ibi propositum est hoc: *an, sci-
licet, homo existens in peccato sine gra-
tia habituali solo concursu actuali ordi-
nis supernaturalis possit elicere attri-
tionem* &c. ergo negat. Scotus gra-
tiam habitualement, & auxilium actuale
concedit. Denique claret: nam om-
nia illa motiva in tota illa *distinctio-
ne 14.* assignata sunt supernaturalia:
ergo non loquitur Scotus de disposi-
tione solis naturæ viribus habita.

16.
Impositio
prædicta
manifestatur.

Ill. Godoy Scotum alio in loco
non citat, sed ut omnino immunis
maneat à prædicta impositione, alia
loca, quæ ex Scoto adduci valent, tra-
dit; & explicat Felix de Gratia ca-
pit. 5. difficult. 5. à num. 9. usque in
finem, ex quibus liquet: Scotum nun-
quam asseruisse: dari ex viribus natu-
ræ causam dispositivam primi auxilij

supernaturalis, adhuc cum limitatio-
ne illa, cum qua aliqui gravissimi
Scholastici Catholici id docuerunt.
Vnde immerito ab Ill. Godoy pro
hac opinione refertur Scotus, & po-
riori ratione nos possemus pro illa ci-
tare D. Thomam in 2. *distinct.* 27.
quæst. 1. artic. 4. & dist. 28. quæst. 1.
artic. 4. ubi hanc tenet opinionem
Angelicus Doctor; sed hoc non faci-
mus, quia se retractavit 1. 2. *quæst.*
109. artic. 6. & quodlib. 1. artic. 7.
Si enim nos pro hac opinione D. Tho-
mam non citamus, quia etiam ipsam ha-
buerit, ab ipsa se retractavit, quanto
minus pro illa Scotus debet citari,
quando nec locum habuit ad se in
hoc retractandum?

17.
In hac denique disputatione nihil
aliud notatu dignum reperio ex his,
quæ in illa habet Ill. Godoy; nam tri-
plicem ab ipso conclusionem positam
authoritatibus, & rationibus optime
probat, elegantèrque defendit. Om-
nia in ipso videnda relinquo, quia
cum ipso in hoc oppositionem non
habemus. Vnde, ut nostrum prole-
quamur intentum, hæc sufficiant pro
ista disputatione applicandi litteræ
Magistri in 1. *dist. 41. §. 2.* ad illa ver-
ba: *opinati sunt tamen quidam.* Et in
2. *dist. 28. §. 1.* ad illa verba: *id verò
inconcuse, & incunctantèr teneamus.*
Poterat etiam hic disputari: an prima
gratia, seu primus prædestinationis
effectus cadat, seu cadere possit sub
merito operum, procedentium ex ip-
sa? Cæterum quæstio ista proprium
locum habet in 2. *sententiarum*,
ubi latè tractatur: an prin-
cipium meriti pos-
sit cadere sub
merito.

DISPUTATIO

SEXAGESIMA SEPTIMA.

Quo modo certitudo prædestinationis cum prædestinatorum libertate cohæreat?

§. I.

Aliqua certa supponuntur, & sententiæ declarantur.

Num. I

De fide est, prædestinatione esse certam, & prædestinatum infallibiliter salvari.

CERTVM est primo, & de fide, prædestinationem esse certam, & prædestinatum infallibiliter esse salvandū. Hoc patet ex illo Ioannis 6: *omne quod dedit mihi Pater non perdam ex eo, & ad me veniet*, vbi loquitur de datis Christo à Patre ex speciali dono prædestinationis. Etiam patet ex 1. Ioannis 2: *exierunt de nobis, & non erant ex nobis, nam si de nobis fuissent, permansissent vtrique*. Patet etiam ex capite 1. Ioannis, his verbis: *ego cognosco Oves meas, & nemo rapiet eas de manu mea*, idest, prædestinatos. Patet denique ex alijs Script. locis, multisque Patribus, & ex diffinitione prædestinationis ab August. tradita, & num. seqq. declaranda.

2. *Prædestinatio esse certam certitudine præscientiæ probatur 1.*

Certum est secundo: prædestinationem esse certam certitudine præscientiæ. Hæc veritas constat primo ex Aug. lib. de correptione, & gratia cap. 7. his verbis: *quorū scilicet, prædestinatorū, si quisquā perit, fallitur Deus, sed nullus perit, quia non fallitur Deus*: ergo prædestinatio est certa certitudine præscientiæ. Constat secundo ex diffinitione prædestinationis tradita ab August. lib. de bono perseverantiæ cap. 14. vbi ab August. sic diffinitur: *prædestinatio est præparatio, & præscientia beneficiorū Dei, quibus certissime liberantur, quicumque liberantur*; si autem prædestinatio certa certitudine præscientiæ non esset, prædestinati nō liberarentur certissime, cū posset carentia æternæ salutis, in qua illorū libertas consistit, cum prædestinatione

conungi: ergo asserendū est, prædestinationem esse certam certitudine præscientiæ. Duplicem aliam rationem tradit Ill. Godoy num. 2.

Tertio certū est: prædestinationem esse certam certitudine ordinis, & causalitatis. Hoc probat Ill. God. n. 3. & 4. à nobis autē sic probatur: vt enim vidimus disp. 60. prædestinatio essentialiter, & in recto consistit, vel in actu intellectus, & voluntatis simul, vel si in vno tantū consistit, hic est actus Divinæ voluntatis; sed actus voluntatis Divinæ est infallibilis causa mediorū efficaciter conducentiū ad finem: ergo prædestinatio est causa infallibilis mediorū efficacium, quibus prædestinati ordinantur ad gloriam: ergo infert, & causat infallibiliter gloriam in executione. Atqui in hoc est posita certitudo ordinis, & causalitatis prædestinationis: ergo prædestinatio est certa certitudine ordinis, & causalitatis.

Certū est quarto: infallibilitatem Divinæ prædestinationis non tollere, nec ledere nostrā libertatem, in quo omnes Catholici, vt in veritate omnino certa, & indubitata fide tenenda, conveniunt contra Pelagium, Calvinum, Lutherum, eorumque Assclas, & alios hæreticos. Contra quos omnes firmiter est asserendum: prædestinationem non ledere prædestinatorum libertatem; licet enim non stet, prædestinatum damnari, potest tamen à salutē deficere, non quidem in sensu composito, hoc est, coniungendo damnationem cum prædestinatione, sed in sensu

3. *Prædestinatio esse certam certitudine ordinis, & causalitatis probatur.*

4. *De fide est infallibilitatem prædestinationis non ledere libertatem.*

divisso, hoc est, damnatione inspecta secundū se; ut autē prædestinatio libertatem in prædestinatis non lædat, sufficit, quod cum illa componatur potentia, ut prædestinatus damnetur, & à salutē deficiat, et si actualis damnatio nō possit cum prædestinatione coniungi, in quo, ut diximus, omnes Doctores Catholici unanimi consensu contra hæreticos conveniunt, idque optimē probat Ill. Godoy n. 6. & 7.

5.
Apperitur diffi-
cultas.

Hanc dis-
putationem fecit
Ill. God.
minùs
celebrē.

Quod igitur in examen vertitur, est: qualiter cum certitudine, & infallibilitate prædestinationis libertas prædestinati in bonis operibus ab æterno à Deo per prædestinationē præordinatis, cōponatur? Hanc disputationē, quā merito Ill. God. in initio celebrē appellat, minùs celebrē fecit in progressu; nam disputatio hæc in omnibus Catholicis opinionibus difficultatem magnā involuit, & Ill. God. solū contra professores Scientiæ mediæ illā exagitat. Hoc est in illo manifestū. Primo: nam in opinionum relatione duplicē duntaxat ē regione oppositā proponit sententiā, quarū prima est assertentiū: certitudinē prædestinationis cum nostra libertate componi per scientiā mediā; & secunda est illorum hoc negantium, ut evidentē claret ex ab ipso traditis num. 8. 9. & 10.

6.
Secundo
apparet.

Secundo: nam Ill. God. n. 11. statuit secundā sententiā pro sua conclusione, primaque illius probatio procedit, impugnando ex Augustino Scientiā mediā esse necessariā, vel sufficientem ad conciliandā cum nostra libertate certitudinē prædestinationis, quā probationē prosequitur à n. 11. usque ad n. 33. inclusivē. Secunda illius probatio idem probat intentū etiam ex Augustino, quā adducit n. 34. ipsamque prosequitur usque ad n. 70. inclusivē. Tertia illius probatio est ab inconvenienti deducto ex scientia mediā, illamque ex D. Thoma tradit n. 71. & prosequitur usque ad num. 75. inclusivē. Quarta illius probatio, quam adducit num. 76. & prosequitur usque ad num. 86. inclusivē, est confirmatio ter-

tia probationis, consequentēque necessitatem Scientiæ mediæ impugnat. Claret ergo Ill. Godoy in præsentī sectatores Scientiæ mediæ impugnare duntaxat, ac perindē celebrē hanc disputationem facere minùs celebrē modo, quo ab ipso disputatur.

Quid ergo in præsentī disputatione faciemus, quando Ill. Godoy nullam Scotistarum opinionem tangit? Disputationem omittere? Neuiquam. Ergo à nostro intento deficeremus? Nego; quia licet opus non sit, aliquam Scotistarum opinionē defendere, quia nullius meminit Ill. Godoy; necessarium est, impugnare quintam, & vltimam probationem illius, prout illa ostendere conatur, prædestinationis certitudinem, & efficaciam gratiæ cum nostra libertate componi, quia prædestinatio summē efficax est, & decretum Divinæ voluntatis includit efficax, nedum ad substantiam actus, sed etiam ad modum libertatis, quia, nempe, Dei voluntas efficaciter decernit, quod actus fiat, & quod liberē fiat.

Iuxta hæc ergo in præsentī, ut ad nostrum facit intentum, duplex ē regione opposita versatur sententia. Prima docet: certitudinem prædestinationis cum nostra libertate componi, quia prædestinatio summē efficax est, & decretum Divinæ voluntatis includit efficax, nedum ad substantiam actus, sed etiam ad modum libertatis, quia, nempe, Dei voluntas efficaciter decernit, quod actus fiat, & quod liberē fiat. Sic Ill. Godoy num. 10. Secunda, & vera sententia defendit oppositum contradictoriē. Ita Scotus in 2. dist. 37. quæst. unica §. ideò merito.

§. II.

Nostra conclusio statuitur, & probatur duplici speciali ratione.

Conclusio: certitudo prædestinationis cum prædestinatorum libertate

7.
Quid sit
à nobis fa-
ciendū in
hac dispu-
tatione.

8.
1. senten-
tia.

Ill. God.

2. senten-
tia.

Scotus.

9.
Conclusio.

Contra
Ill. God.

non cohæret, quia prædestinatio summè
efficax est, & decretum Divinæ volun-
tatis includit efficax, nedum ad sub-
stantiam actus, sed etiam ad modum li-
bertatis. Hæc conclusio est contra Ill.
Godoy cit, & licet probata maneat
tract. de Scientia Futurorum Contingentium disp. 36. vbi prædictum de-
cretum tollere libertatē ostendimus
à n. 26. usque ad n. 127. tum ex au-
thoritatibus Conciliorum, PP. & D.
Thomæ; tum Scoti, & alijs rationibus;
& tum deniquè ex Thomistarum doc-
trina; hic etiam probanda est, sine ru-
bore aliqua repetendi, quia si Ill. Go-
doy, cuius vestigia sequor, hic repetit
in suum faborem, quod alibi dixit, vt
infra declarabo, notatu dignum non
est, quod nos hic contra ipsum repeta-
mus, quod alibi iam diximus. Et si Ill.
Godoy hic repetit, quæ sibi effictio-
ra videri videntur, repetā duntaxat, alia
relinquendo ad disp. 36. cit.

10.
Prob. I.

Probatur primo conclusio: fons, &
origo certitudinis prædestinationis est
iuxta Ill. Godoy decretum efficax de-
cernens substantiam actus, & modum
libertatis illius; sed hoc decretū tollit
prædestinatorum libertatem: ergo cer-
tudo prædestinationis cum prædes-
tinorum libertate non cohæret, quia
prædestinatio summè efficax est, & de-
cretū Divinæ voluntatis includit effi-
cax, nedum ad substantiam actus, sed
etiam ad modum libertatis. Probatur
minor: decretū efficax decernens sub-
stantiam actus, & modum libertatis
illius est antecedens determinationē
prædestinatorum; sed decretū an-
tecedens determinationem prædes-
tinorum tollit prædestinatorū lib-
ertatem: ergo decretum efficax decer-
nens substantiam actus, & modum li-
bertatis illius tollit prædestinatorum
libertatem. Probatur minor: decre-
tum antecedens determinationē præ-
destinatorum infert in determinatio-
ne necessitatem antecedentē ex sup-
positione; sed necessitas antecedens
ex suppositione tollit libertatem: er-

go decretum antecedens determina-
tionem prædestinatorum tollit præ-
destinatorum libertatem. Maior pa-
ret: nam supposito decreto efficaci ad
determinationem determinatio est
necessaria necessitate proveniente à
tali decreto; sed decretum antecedit
determinationem; ergo est necessitas
antecedens; atqui non absolutè, &
simpliciter, quia solum est necessaria
ex suppositione talis decreti: ergo ve-
ra est maior prædicta, scilicet, decre-
tum antecedens determinationē præ-
destinatorum infert in determinatio-
ne necessitatem antecedentē ex sup-
positione.

Minor verò, in qua est difficultas,
probatur: quod tollit alicui liberta-
tem, tam quoad specificationem, quā
quoad exercitium, nullo modo illum
liberum relinquit; sed necessitas an-
tecedens ex suppositione tollit volun-
tati libertatem, tam quoad specifica-
tionem, quam quoad exercitium: er-
go necessitas antecedens ex suppo-
sitione tollit libertatem. Atqui nec-
cessitas à decreto antecedenti prove-
niens est necessitas antecedens ex sup-
positione, vt manet probatum: ergo
omnem tollit libertatem, tam quoad
specificationem, quam quoad exerci-
tium. Probatur minor: necessitas, quā
habet voluntas ad electionem mediij
necessarij vnici, supposita volitione
efficaci finis, est necessitas antecedens
ex suppositione; sed hæc necessitas
tollit voluntati libertatem, tam
quoad specificationem, quam quoad
exercitium: ergo necessitas an-
tecedens ex suppositione tollit vo-
luntati libertatem, tam quoad spe-
cificationem, quam quoad exerci-
tium. Maior est vera; nam talis
necessitas provenit à volitione effi-
caci finis, quæ antecedit electio-
nem mediij, & est ex suppositione,
quia solum necessitatur ex suppo-
sitione talis volitionis. Minor est
Thomistarum, vt patet ex Gonet
tomo tertio disput. nona de electione
articul. 4.

II.
Prob. mi-
nor.

12.
Minor
constat 1.

Constat etiam minor primo ex D. Thoma 1.2. *quæst.* 13. *art.* 6. ubi quærit, an homo eligat ex necessitate, & contra partē negativā, in cuius favore absolute concludit, obijcit primo, sic se habere finē ad electionē, sicut principia ad conclusiones: ex principiis autem conclusionē necessario moveri ad electionē: cui argumento responderet: *quod non semper ex principiis ex necessitate procedit conclusio, sed tunc solum quando principia non possunt esse vera, non sit, & similiter non oportere, quod semper ex fine insit homini necessitas ad eligendū ea, quæ sunt ad finem, quia non omne, quod est ad finē, tale est, quod sine eo finis haberi non possit, aut si tale sit, non semper sub tali ratione consideratur.* Quibus verbis insinuat Doctor, quod si illud, quod est ad finē, sit tale, ut sine eo finis haberi non possit, debet necessario eligi, supposita efficaci intentione finis: ergo necessitas antecedens ex suppositione tollit voluntati libertatem, tam quoad specificationem, quam quoad exercitium.

13.
Secundo.

Constat secundo ex eodem: D. Thomas namque 1. p. q. 19. *art.* 3. sic ait: *ea, quæ sunt ad finē, non necessario volumus, volentes finem, nisi sint talia, sine quibus finis esse non potest; sicut volumus cibum volentes conservationem vitæ, & navem volentes trans fretares;* atqui ex volitione efficaci vitæ conservationis omnino necessario sequitur volitio cibi: ergo necessitas antecedens ex suppositione tollit voluntati libertatē, tam quoad specificationē, quam quoad exercitium.

14.
Tertio
probat
rationibus
D. Thomæ.

Prima
ratio An
gelici Do
ctoris.

Constat tertio: nam rationes, quibus Gonet ex D. Thoma *cit.* deductæ, suam probat conclusionē, omnē prorsus libertatē à voluntate tollunt: ergo. Probat antecedens: nam hæ sunt rationes. Prima: sicut se habet notitia principiorū ad notitiam conclusionis, ita se habet intentio finis ad electionē mediorum; sed impossibile est posita notitia principiorū non sequi notitiā conclusionis, quæ cum ipsis habet ne-

cessariam connexionē, & cuius veritate non stante nequit stare veritas principiorū: ergo etiā impossibile est, stare volitionē efficacem finis, & non sequi volitionem vnicū mediū, sine quo non potest adquiri. Summo nunc: atqui ita impossibile est posita notitia principiorum non sequi notitiā conclusionis, quæ cum ipsis habet necessariam connexionē, & cuius veritate nō stante nequit stare veritas principiorum, ut omnem prorsus libertatem tollat à qualibet voluntate, ut talis notitia non sequatur: ergo hæc ratio ex D. Thoma deducta omnem prorsus libertatem à voluntate tollit.

Secunda est hæc: voluntas non potest (saltem volitione efficaci) velle impossibilia; sed si efficaciter intenderet finē, & nolleret eligere mediū, quod esset vnicū, & sine quo finis obtineri non potest, velleret volitione efficaci aliquid impossibile: ergo non potest voluntas supposita intentione efficaci finis reiicere medium vnicū, sed ad illud eligendū necessitatur. Summo nunc: atqui ita impossibile est voluntati, velle efficaciter impossibile, ut nullo modo habeat libertatem ad talem volitionem: ergo hæc ratio ex D. Thoma deducta omnem prorsus libertatem à voluntate tollit.

Tertia, quæ est confirmatio, est hæc: si voluntas posita intentione efficaci finis, vnicū, quod occurrit medium, repudiare valeret, posset etiam efficaciter simul velle, & nolle obtinere talem finem; atqui hoc dici nequit: ergo nequit voluntas posita intentione efficaci finis repudiare medium vnicū, quod occurrit. Summo nunc: sed si aliqua esset in voluntate potestas ad nollendum talem finē obtinere, illud non esset inconveniens: ergo hæc ratio ex D. Thoma deducta omnem prorsus libertatem à voluntate tollit.

Mihi sic publicè in quodam capitulo cuiusdam religionis disputanti cum certo Salmanticensi Magistro inter alias solutiones, quas non refero, quia faciliter eas reiici, ultima solutio, quā

15.
Secunda.

16.
Tertia.

17.
Solutio
cuiusdam
Doctoris

mihi pro responsione dedit, fuit: negare, esse opinionē D. Thomæ, quod necessitas, quā habet voluntas ad electionē vni mediij necessarij, supposita electione efficaci finis, tollat à voluntate libertatem, tam quoad specificationē, quam quoad exercitium, simulque negavit, esse Thomistam aliquē, qui hanc opinionē teneret. Ad quam responsionē reiiciendam auctoritates suprà positas D. Thomæ manifestavi, & opinionem magni Thomistæ Gonet loco cit. feci notoriā, pro cuius veritate rogavi, ut ipsum videret *tom. 3. disp. 9. de electione art. 4.* ut absque dubio videret opinionem prædictā D. Thomæ, & Thomistarum esse.

Impugnatio illius.

18. Prob. 2. conclusio

Probatur secundo conclusio, & ante probationē noto, quod ait Ill. God. in hoc *tom. disp. 36. n. 72*, scilicet: phisicam prædeterminationem esse applicationē voluntatis ad actū; negat verò se habere per modū actus primi. Dicit etiam: non tollere libertatē, quia continet substantiā actus, & modū illius, daturque conformitèr ad naturā voluntatis; & hoc idem repetit in præsentī *n. 10.* aliam non assignando pro ratione præcissa conciliationis certitudinis prædestinationis cum libertate nostra, nisi quia decretum efficax Divinæ voluntatis includit, nedum substantiam actus, sed etiam modum libertatis.

19. Formatur probatio.

Hoc notato arguo sic contra Ill. God. summendo argumentum contra phisicam prædeterminationē, qua reiecta reiectum manet decretum antecedens Ill. God: idè iuxta Ill. Godoy phisica prædeterminatio non tollit libertatē, quia continet substantiam, & modum actus, daturque conformitèr ad naturā voluntatis: ergo licet phisica prædeterminatio se haberet per modū actus primi, non tolleretur libertatē, contra Ill. God. Probatur consequentia: licet se haberet per modum actus primi, contineret substantiam, & modū actus, dareturque conformitèr ad naturam voluntatis; sed idè iuxta Ill. God. non tollit libertatem, quia

continet substantiā, & modum actus, daturque conformitèr ad naturā voluntatis: ergo licet phisica prædeterminatio se haberet per modum actus primi, non tolleretur libertatem, contra Ill. Godoy.

§. III.

Ratione desumpta ex Concilio Tridentino probatur nostra conclusio.

Supponendo nunc cum Ill. God. *n. 105.* eandem difficultatē esse de efficaciatā intrinseca gratiæ, intrinsecè voluntati in hærentis, ac de efficaciatā intrinseca prædestinationis. Probatur tertio conclusio ex Concilio Tridentino *sessione 6. cap. 5.* ubi dicitur: peccator per adiuvantē gratiā illi liberè assentiendo, & cooperando, se ad iustificationē disponere liberè; qui pè, qui illam abijcere potest; & postea *canone 4.* sic ait: *si quis dixerit liberū hominis arbitriū à Deo motum, & excitatū nihil cooperari assentiendo Deo excitanti, atque vocanti, quo ad iustificationis gratiam se disponat, ac præparet, neque posse dissentire, si velit, anathema sit.* Ex quibus verbis efficacitèr formatur hoc argumentum.

20. Probat. 3 conclusio ex Concl. Trident.

Peccator, quia liber est, potest vocationi, & motioni Divinæ resistere: ergo motio, cui resistere non potest voluntas, destruit libertatē arbitrij: ergo de ratione indifferentiæ arbitrij est excludere omnem determinationē alterius, cui voluntas resistere non valeat; atqui determinatio efficax absoluta, & omninò antecedens est voluntati motio, cui voluntas dissentire non valet: ergo determinatio efficax absoluta, & omninò antecedens destruit libertatē arbitrij: ergo certitudo prædestinationis cum prædestinatorū libertate non cohæret, quia prædestinatio summè efficax est efficaciatā ab Ill. God. intellecta. Antecedens est conclusio Concilij. Susumpra probatur: dissentiri prædeterminationi efficaci ad consensum est coniungere dissensum eum illa; sed nequit voluntas coniungere dissensum cum illa: ergo deter-

21. Ex prædicto Concilio formatur argument.

minatio efficax absoluta, & omnino antecedens est voluntati motio, cui voluntas dissentire non valet.

22. *Duplex responsio Thomistarum.* Huic argumento (ait Ill. Godoy n. 106.) variè occurritur à nostris Thomistis in tract. de auxilijs, quibusdam asserentibus: Concilium accipiendum esse de dissensu materialitèr, & specificativè sumpto pro actu contrariò illi, ad quem gratia præmovens applicat voluntatè creatà, non in sensu reduplicativo, & formali, & in priori acceptione non dicere sensum compositū resistantiæ cum gratia efficaci. Alijs docentibus: accipiendū esse de dissensu reduplicativè, & formalitèr, in qua acceptione denotat sensum compositū resistantiæ cum gratia efficaci; licet autè voluntas creata non possit quoad substantiā coniungere resistantiam cum gratia, aut cum decreto efficaci, potest tamen ex parte modi, quo fertur per actum liberum in obiectum indifferentèr propositum.

23. *Duplex responsio Thomistarū approbatur ab Ill. Godoy.* Solutio tamquā veriorè existimat Ill. God. (prosequitur ipse n. 107.) est, Concilium accipiendū esse de dissensu reduplicativè, & formalitèr, non tamen comparato cum Deo, ut efficacitèr decernente consensum, & ad illū efficacitèr præmoven- te, sed cum Deo excitante, & vocante, sufficientèrque auxiliante; ita, ut sensus sit, liberū hominis arbitrium à Deo motum, & excitatum dissentire potest Deo vocanti, & excitanti, illique vocanti, & excitanti resistere, non autem Deo efficacitèr præmoven- ti, ita, ut motio efficax subiectivè ingrediatur, non autem obiectivè, & terminativè, quæ explicatio ex verbis Tridentini colligitur, quibus dissensus comparatur cū Deo, prout illi liberum arbitriū cooperari assentiendo asseruerat, nèpè Deo excitanti, atque vocanti, ut constat ex verbis relatis, & insuper eadem explicatio probatur ex mente Concilij, quæ erat nostram libertatè in consensu salutari contra hæreticos diffinire; ut autem hæc salvetur, sufficit potentia in voluntate ad dissentiendū, & resis-

tendum Deo excitanti, sufficientèrque auxilianti, quia gratia sufficiens ex parte actus primi se tenet, non autem requiritur potentia ad resistendū gratiæ efficaci applicanti ad actū secundū; sicut enim, ut voluntas liberè consentiat, non requiritur potentia in illa ad coniungendū dissensum cum consensu; ita necessaria non est potentia ad coniungendū dissensum cum præmovere efficaci ad consensum, quæ se tenet ex parte actus secundi, tanquam inchoatio illius.

24. Et ex his in forma respondet Ill. God. n. 108. ad argumentum prout à nobis factū est, distinguendo, & explicando antecedens: peccator, quia liber est, potest resistere vocationi, & motioni Divinæ excitanti, & sufficienti concedit antecedens; motioni Divinæ efficaci negat antecedens. Et quidè Tridentinum nullatenus opinioni Ill. God. refragari, sed potiùs illi maximè suffragari, probat: nam se opponit contradictoriè hæreticis asserentibus, libertatè nostrā per gratiam prævenientè auferri; & consequentèr propositio Concilij, cum docet liberum arbitriū motum, & excitatū à Deo posse Deo vocanti, & excitanti dissentire, accipièda est de libero arbitrio moto per eandè gratiā, per quā hæretici libertatem nostram everti asserabant, hoc exigente essentia contradictionis, nèpè, quod propositiones contradictoriè oppositæ sint de eodè subiecto, & eiusdem prædicati; sed gratia, per quam hæretici nostrā libertatè destrui asserabant, non est gratia purè sufficiens, nec gratia efficax efficacia extrinseca sumpta ex præscientia conditionata, sed gratia ab intrinseco efficax: ergo de arbitrio creato moto per huiusmodi gratiam loquitur Tridentinū, cum docet posse dissentire, si velit; & cōsequenter sentit gratiā ab intrinseco efficacè non lædere, sed omnino illāsam conservare libertatem creatam.

25. Hæc solutio Ill. God. impugnatur primo: nam inter propositiones alias contra Iansenium damnatas secunda

Hæc solutio impugnatur I.

propositio hæc erat: *interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquā resistitur*, quam Innocentius X. in *Bulla contra Iansenium* edita, his verbis damnavit: *Secundā, interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur, hæreticā declaramus, & uti talem damnamus.* Quartam etiam Iansenij propositionē his verbis condemnavit: *quartam, Semipelagiani admittebant prævenientis gratiæ interioris necessitatē ad singulos actus, etiam ad initium fidei: & in hoc erant hæretici, quod vellent eam gratiam talem esse, cui posset humana voluntas resistere, vel obtemperare: falsam, & hæreticam declaramus, & uti talem damnamus.*

26.
Confici-
tur præ-
d. Et im-
pugnatio

Ex qua doctrina sic contra solutionē Ill. God. formatur argumentū: nam iuxta Innocentium voluntas humana resistere potest omni gratiæ prævenienti; sed voluntas humana non potest resistere gratiæ prævenienti efficaci omnino antecedenti: ergo gratia præveniens efficax omnino antecedens non debet computari inter gratias prævenientes. Consequentia tenet. minor conceditur ab Ill. Godoy. Maior verò probatur: nam propositio Innocentij, qua asserit, posse voluntatē humanā interiori gratiæ resistere, est indefinita, & doctrinalis; sed propositio indefinita æquivaleret propositioni universali: ergo iuxta Innocentium potest voluntas humana omni gratiæ Dei prævenienti resistere.

27.
Respondet
Ill. God.

Responder Ill. God. n. 111. negando maiore, & ad probationem negat etiam maiore; pro cuius negatione hæc ait n. cit. Nec video, unde Recentiores præfati inferunt, Innocentium in sensu indiffinitio, & universali fuisse locutū. Innocentius namque non asseruit, posse voluntatē humanā interiori gratiæ resistere, sed solum propositionē Iansenij hæreticā declaravit; sed ex hac declaratione non inferitur, quod fuerit in sensu indiffinito, & universali locutus, nec potentia in voluntate humana ad resistendū omni gratiæ prævenienti, sed solum, quod alicui gratiæ

prævenienti resistere possit: ergo absque vlllo prorsus fundamento inferunt ex Innocentio potentia in voluntate humana ad resistendum omni gratiæ prævenienti Dei. Maior constat ex Bulla Innocentij relata. Minore probatur: nam Pontifex condemnans aliquā propositionē, non definit, ut Catholicam, propositionē contrariē oppositā propositioni damnatā; cum propositiones contrariē oppositæ possint esse simul falsæ, sed solū definit illius contradictoriā; sed propositio contradictoriē opposita propositioni Iansenij non est universalis, sed particularis: ergo ex eo, quod Innocentius damnaverit propositionē Iansenij, ut hæreticā, non sequitur definisse voluntatē humanā posse universaliter omni gratiæ prævenienti resistere, sed solum, quod alicui gratiæ prævenienti resistere possit. Consequentia est nota. Maior certa, & minor non minus evidens; nam propositiones Iansenij sunt universales. Secunda namque propositio est: *Interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur*, in quo etiā sensu quarta propositio accipitur, cum asserat: *Semipelagianos in hoc hæreticos fuisse, quo vellent, eam gratiam talem esse, cui posset voluntas humana resistere.* Quæ propositio indiffinita est; & consequenter æquivalens universali; sed propositio cōtradiatoriē opposita propositioni universali, non est universalis, sed particularis, ut Tyronibus dialecticæ constat: ergo propositio contradictoriē opposita propositioni Iansenij ab Innocentio damnatæ non indiffinita, nec universalis est, sed particularis; & consequenter sine vlllo fundamento inferunt Recentiores præfati ex Bulla Innocentij contra Iansenium edita posse voluntatem humanā omni gratiæ prævenienti resistere.

Contra primo, & procedit replica contra fundamentū, quod assumit Ill. God. pro negatione utriusque nostræ maioris: Innocentius non solū declaravit hæreticam Iansenij propositionē, sed etiam asseruit, posse voluntatē

28.
Contra 1.

humanā interiori gratiæ resistere: ergo ruit doctrina Ill. Godoy, & consequenter eius solutio. Probatur antecedens: Innocentius declarando hæreticam propositionē Iansenij asserit, posse voluntatē humanā interiori gratiæ resistere; sed Innocentius declaravit hæreticam Iansenij propositionē: ergo Innocentius non solū declaravit hæreticam Iansenij propositionē, sed etiam asseruit, posse voluntatē humanā interiori gratiæ resistere. Probatur maior: nequit declarari hæretica propositio Iansenij, quin asseratur, posse voluntatē humanā interiori gratiæ resistere: ergo Innocentius declarando hæreticā propositionem Iansenij asserit, posse voluntatē humanā interiori gratiæ resistere. Probatur antecedens: propositio Iansenij, ut hæretica declarata, est hæc: *interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur*; sed nequit hæc propositio declarari hæretica, quin asseratur, posse voluntatem humanā interiori gratiæ resistere: ergo nequit declarari hæretica propositio Iansenij, quin asseratur, posse voluntatē humanā interiori gratiæ resistere. Probatur minor: hoc ipso, quod prædicta propositio hæretica declaratur, per ipsā declarationē asseritur, posse voluntatē humanā interiori gratiæ resistere: ergo nequit propositio hæc declarari hæretica, quin asseratur, posse voluntatē humanā interiori gratiæ resistere. Probatur antecedens: hoc ipso, quod hæretica declaratur hæc propositio: *interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur*, asseritur, interiori gratiæ posse resisti; sed hoc ipso, quod asseratur, interiori gratiæ posse resisti, asseritur, posse voluntatē humanā interiori gratiæ resistere: ergo hoc ipso, quod prædicta propositio hæretica declaratur, per ipsam declarationē asseritur, posse voluntatem humanam interiori gratiæ resistere. Maior verò constat: nam condemnare hanc propositionem: *interiori gratiæ nunquam resistere*, est asserere, verā esse hanc propositionem: *interiori gratiæ*

aliquando resistitur: ergo est asserere: interiori gratiæ posse resisti; quia de actu ad potentiā valet consequentia: ergo vera est maior prædicta; consequenterque ruit fundamentum, quod assumit Ill. Godoy pro negatione utriusque maioris ad solvendam nostram impugnationem.

Contra secundo: Innocentius loquitur in sensu indiffinito, & vniuersali: ergo iuxta Innocentiū potest voluntas humana omni gratiæ præuenienti resistere. Atqui hæc consequentia est prima maior nostræ impugnationis, & antecedēs secunda: ergo vera est utraque maior: ergo ruit solutio Ill. God. Prima consequentia est evidens etiā apud Ill. God. probato antecedenti. Antecedens autem probatur primo: tunc Innocentius loqueretur in sensu indiffinito, & vniuersali, quando propositio diffinita esset vniuersalis; sed propositio contra Iansenium diffinita est vniuersalis: ergo Innocentius loquitur in sensu indiffinito, & vniuersali. Minor, quam negat Ill. God, probatur: licet propositio contra Iansenium diffinita sit particularis ratione adverbij copulæ coniuncti, est tamen vniuersalis ratione subiecti; sed hæc vniuersalitas sufficit, ut propositio contra Iansenium diffinita sit vniuersalis vniuersalitate in proposito requisita: ergo propositio contra Iansenium diffinita est vniuersalis. Minor patet: nā vniuersalitas in præsentī requisita est vniuersalitas ex parte subiecti, scilicet, quod Innocentius loquatur de omni gratia præueniente. Maior verò probatur, stat, aliquam propositionem esse particularem ratione adverbij copulæ coniuncti, & esse vniuersalem ratione subiecti; sed talis est propositio contra Iansenium diffinita: ergo licet propositio contra Iansenium diffinita sit particularis ratione adverbij copulæ coniuncti, est tamen vniuersalis ratione subiecti. Maior est mihi notoria; nam hæc propositiones: *homo aliquando movetur*; *homo aliquando quiescit*, sunt particulares ratione adverbij co-

29.

Contra. 2

pula coniuncti; quia non semper movetur, nec semper quiescit; & tamen sunt universales ratione subiecti, quia de omni homine verificantur.

30.
Probat.
minor.

Minor verò probatur: quia propositio contra Iansenium definita est hæc: *interiori gratiæ aliquando resistitur*; sed hæc propositio ita universalis, vel particularis est, ac qualibet ex his propositionibus: *homo aliquando movetur*; *homo aliquando quiescit*: ergo cū qualibet ex his sit particularis ratione adverbij copulae coniuncti, & universalis ratione subiecti, talis est propositio contra Iansenium definita. Maior est certa. Primo: nam propositio damnata est hæc: *interiori gratiæ nunquam resistitur*: ergo propositio contra Iansenium definita est hæc: *interiori gratiæ aliquando resistitur*. Secundo: quia si hæc propositio damnetur: *homo nunquam movetur*, propositio diffinita esset hæc: *homo aliquando movetur*: ergo cum propositio contra Iansenium damnata sit hæc: *interiori gratiæ nunquam resistitur*, propositio contra Iansenium diffinita est hæc: *interiori gratiæ aliquando resistitur*. Minor patet: nam propositio contra Iansenium diffinita est omnino similis propositionibus relatis. Consequentia legitime inferitur.

31.
Contra 3.

Contra tertio: propositio contra Iansenium damnata est indiffinita, & consequenter æquivalens universali: ergo propositio à Pontifice diffinita est indiffinita, & consequenter æquivalens universali. Antecedens traditur ab Ill. God. in sua solutione. Consequentia probatur: ideo propositio contra Iansenium damnata est indiffinita, quia quantitas illius propositionis est indiffinita; sed quantitas propositionis à Pontifice diffinita est indiffinita: ergo propositio à Pontifice diffinita est indiffinita, & consequenter æquivalens universali. Maior à nemine negari potest; nam propositio indiffinita diffinitur sic: *est cuius quantitas est indiffinita*, ut Tyronibus dialecticæ constat. Minor probatur: quantitas propositio-

nis à Pontifice diffinita est eadem, ac quantitas propositionis contra Iansenium damnata: sed quantitas propositionis contra Iansenium damnata est iuxta Ill. God. indiffinita: ergo quantitas propositionis à Pontifice diffinita est indiffinita. Minor, & consequentia sunt notoria. Maior verò est manifesta; nam quantitas propositionis secundæ à Pontifice diffinita est ly *interiori gratiæ*, & quantitas quartæ propositionis est ly *eam gratiam*; sed hæc est quantitas propositionis secundæ, & quartæ contra Iansenium damnata: ergo quantitas propositionis à Pontifice diffinita est eadē, ac quantitas propositionis contra Iansenium damnata.

32.
Contra 4.

Contra quarto: propositio contra Iansenium est iuxta Ill. God. universalis: ergo universalis est propositio ab Innocentio diffinita. Probatur consequentia: universalitas, vel particularitas propositionis sumitur à quantitate universali, vel particulari cadente supra subiectum, ut etiam constat Tyronibus dialecticæ; sed subiectum propositionis ab Innocentio diffinita gaudet eadē quantitate, ac subiectum propositionis contra Iansenium damnata: ergo semel concesso, quod propositio contra Iansenium damnata est universalis; universalis est propositio ab Innocentio diffinita. Minor probata manet *num. antec.* & ultra probatur: si subiectum propositionis ab Innocentio diffinita non gauderet eadē quantitate, ac subiectum propositionis contra Iansenium damnata, subiectum propositionis ab Innocentio diffinita esset affectum aliquo signo universalitatis, vel particularitatis, quo non esset affectum subiectum propositionis contra Iansenium damnata; sed subiectum propositionis ab Innocentio diffinita non est affectum aliquo signo universalitatis, vel particularitatis, quo non sit affectum subiectum propositionis contra Iansenium damnata: ergo subiectum propositionis ab Innocentio diffinita gaudet eadem quantitate, ac

subiectum propositionis contra Iansenium damnata. Maior constat, nam ut in dialectica docetur, signa vniuersalitatis, quæ sunt *omnis, nullus*, & signa particularitatis, quod est *aliquis*, affecta subiectis faciunt propositionem vniuersalem, vel particularem, consequenterque, ut subiectum alicuius propositionis gaudeat distincta quantitate, debet esse affectu distincto signo vniuersalitatis, vel particularitatis. Minor constat in ipsis propositionibus, in quibus nullum ex his signis reperitur. Consequentia legitima est.

33. *Contra 5.* Contra quinto: Innocentius loquitur de resistentia illius gratiæ, de qua assererat Iansenius, nunquam resisti: ergo loquitur de resistentia illius gratiæ, de qua assererat Iansenius, tollere nostram libertatem. Consequentia ex antecedenti patet primo: nam gratia, quæ nunquam resistitur, libertatem tollit. Secundo: quia ideo Pontifex condemnauit illam propositionem Iansenij, quia per illam Iansenius libertatem humanam evertibat. Tertio: quia, ut ait Ill. God. n. 108, propositio Concilij, cum docet liberum arbitrium motum, & excitatum à Deo posse Deo vocanti, & excitanti dissentire, accipienda est de libero arbitrio moto per eandem gratiam, per quam hæretici libertatem nostram everti asserabant. Summo nunc: atqui gratia, per quam Iansenius nostram libertatem destrui assererat, non est gratia purè sufficiens, sed gratia ab intrinseco efficax, absoluta, & antecedens: ergo loquitur Innocentius de resistentia gratiæ, non purè sufficientis, sed gratiæ ab intrinseco efficacis, absolutæ, & antecedentis: ergo asserit Innocentius, voluntatem humanam resistere posse vniuersaliter omni gratiæ præuenienti. Sumpta est Ill. God. n. 108. Prima consequentia legitimè infertur. Secunda est notoria; quia omnis gratia præueniens iuxta Ill. God, vel est gratia purè sufficiens, vel gratia ab intrinseco efficax, absoluta, & antecedens.

34.

His itaque impugnationibus atten-

tis non video, unde Ill. Godoy inferat, Innocentium in sensu indiffinito, & vniuersali non fuisse locutum, consequenterque non diffinisse voluntatem humanam resistere posse vniuersaliter omne gratiam præuenientem, ut ex prædictis claret impugnationibus. Et minus capio, quomodo neget n. 111. Innocentium loqui de omni gratia præueniente cum n. 109. asserat, Concilium accipiendum esse de gratia, non solùm purè sufficienti, sed etiam de gratia ab intrinseco efficaci, absoluta, & antecedenti; Innocentius namque salvare intendit libertatem, quam Tridentinum diffinit, & condemnat contra Iansenium, quod Tridentinum contra Hæreticos condemnauit: si ergo Concilium accipiendum est de omni gratia, de omni gratia loquitur Innocentius.

Impugnatur secundo solutio allata Ill. God. n. 24: iuxta Conciliū illi gratiæ, & motioni dissentire valemus, cui de facto assentimus; sed de facto non solum gratiæ ex se sufficienti, verum etiam ex se efficaci, assentimus: ergo ruit solutio Ill. God. Maior est Concilij, ubi indiffinitè asserit, liberum arbitrium cooperans assentiendo dissentire valere. Minor est notoria, & consequentia legitima.

Impugnatur tertio: in verbis suprâ dictis intendit Concilium adstruere in nobis libertatem, quando de facto assentimus; sed quod possimus resistere auxilio sufficienti secundum se, quando de facto assentimus, non sufficit ad salvandam nostram libertatem, si resistere non valemus auxilio efficaci, si adest: ergo ruit solutio Ill. God. Probatur minor: rumpere filum laneū, non est sufficiens ad salvandas vires sufficientes obrumpendi vincula ferrea; si quando illis aliquis est adstrictus, rumpere non valet: ergo quod possimus resistere auxilio sufficienti secundum se, quando de facto assentimus, non sufficit ad salvandam nostram libertatem, si resistere non valemus auxilio efficaci, si adest.

Impugnatur denique prædicta solutio: nam Conciliū, dum indiffinitè,

30.
Inde
consequenter

35.
Impugnatur 2. solutio Ill. Godoy.

36.
Impugnatur 3.

37.
Impugnatur 4.

sen absolute loquitur in materia doctrinali, vniuersaliter loquitur: ergo Concilium dicens, nos posse dissentire gratiæ adiuvanti, vniuersaliter statuit, cuiuslibet gratiæ adiuvanti nos posse dissentire; sed iuxta Ill. God. non solum gratia sufficiens, verum, & intrinsece efficax nos excitat, & mouet: ergo Concilium asserit, nos posse dissentire gratiæ efficaci reduplicatiue. Quod autem Conciliū indiffinitè loquatur, alijs probationibus non indiget, quam quæ assignatæ manent n. 29. & seqq.

38. *Ratio, quam adducit Ill. God. ipsi non faber*
Nec fabet Ill. God. ratio, quam adducit n. 107, & à nobis est posita n. 23: nam ex ipsa contra ipsum arguo: ideò iuxta Ill. God. ut saluetur libertas humana in consensu salutari, sufficit potentia in voluntate ad dissentiendum, & resistendum Deo excitanti, sufficienterque auxilianti, quia gratia sufficiens se tenet ex parte actus primi: ergo si gratia efficax antecedens se teneret ex parte actus primi, saluaret libertatem humanam in consensu salutari, quod est contra Ill. Godoy, ut diximus n. 18. Nec paritas de voluntate ab ipso tradita n. cit. ipsi fabet: nam licet, ut voluntas liberè consentiat, non requiratur, in illa potentia ad coniungendum dissensum cum assensu; tamen requiritur in illa potentia ad assensum, vel dissensum; sed hanc non habet voluntas supposito decreto efficaci antecedenti, ut claret ex duplici ratione speciali, qua nostrā probauimus conclusionem: ergo nec ratio, nec paritas fabent Ill. Godoy.

39. *Conciliū non suffragatur opinioni Ill. Godoy.*
Deindè: nec Concilium, ut ait Ill. Godoy, suæ opinioni suffragatur; quia licet verum sit, quod ipse ait, scilicet, Tridentinum sentire, gratiam ab intrinseco efficacē non lædere, sed omninò illam conservare libertatem creatam; non sentit Concilium, gratiam ab intrinseco efficacem, cui possumus dissentire, si volumus, esse omninò antecedentem, ut asserit Ill. Godoy; nam ex hac opinione cum Concilio dicimus, tollere libertatem, ad quod probandum reddit argumentū

ex Concilio deductum, & à nobis positum n. 21. Quare probando Ill. Godoy, ut optimè probat, Tridentinum asserere, gratiam ab intrinseco efficacem non tollere libertatem, probat nostram opinionem, quæ talem gratiā non ponit antecedentem ordine causalitatis; non verò saluat suam sententiam, prædictam gratiam statuentem omninò antecedentem ordine causalitatis, ut iam manet probatum.

Denique: Concilium sententiæ Ill. Godoy refragari, probatur: nam Tridentinum damnat Calvinum, nullam aliam ponentem necessitatem in actibus nostris, nisi quæ provenit ex suppositione antecedenti Divini decreti, ut constat ex his, quæ habet Calvinus lib. 3. inst. cap. 23. & lib. 2. contra Pigrium: ergo si verum est, quod ait Ill. Godoy, scilicet, necessitatem ex suppositione antecedenti Divini decreti libertatem non auferre, male catholici damnamus in hoc Calvinum; rectè ergo loquitur. Nec Ill. Godoy propiciatur dicere: Calvinum non redargui à catholicis, quia in libero arbitrio ponit necessitatem ex suppositione antecedenti Divini decreti, sed quia malè ex hoc deducit, libertatem arbitrij in nobis non remanere. Hoc enim faciliè diluitur: nam catholici negantes consequentiam, quod, scilicet, ex necessitate proveniente ex suppositione antecedenti Divini decreti sequatur libertatis destructio; & nullam redentes rationē negationis huius consequentiæ, præter hanc, quod suppositio antecedens Divini decreti libertatē nō tollit, manifestā petitionē principij cōmiserent, nam hoc est, de quo disputamus cū hæreticis, an necessitas proveniens ex suppositione antecedenti Divini decreti tollat libertatē; ipsi asserūt, quod sic, quia cū sit antecedens, estò à Divino decreto procedat adhuc tamē nō est in nostra potestate, & catholicus negat, quia suppositio antecedens Divini decreti non tollit libertatē. Ecce solemne petitionē principij

40. *Conciliū sententiæ Ill. God. refragari, probatur.*

cum adducatur instantia in proposito, de quo disputamus, & pro ratione adducatur id, quod est in controversia.

§. III.

Alijs rationibus probatur nostra conclusio.

41.

Praeter rationes supra positas, alias hic declarabimus, non quia conclusio nostra efficacioribus indigeat probationibus, ultra hic assignatas, & illas, quæ *disp.* 36. assignavimus; sed quia quæ Ill. God. non adduxit prædicta disputatione, in præsentī obiecit, & nobis incumbit, ut ab intento non deficiamus, omnes illius solutiones impugnare; qualibet enim sine impugnatione relicta, gloriā fortē haberet, & suspicaretur, Scoti doctrina solvi non potuisse. Ne enim locū huic suspicioni demus, & gloriā prædictā evitemus.

42.
Probat. 4
conclusio.

Probatur 4. nostra conclusio: de ratione agentis liberi est potentia ad se determinandū; sed supposito decreto efficaci prædeterminante, aut determinante voluntatē, non stat in illa potentia ad se determinandū: ergo cū tali decreto non potest libertas cōponi. Probatur minor: quod enim non potest causare formā determinantē, non potest determinationē causare; sed voluntas non potest causare formā, ipsā determinantē: ergo nec potest se ipsā determinare. Probatur minor: nā forma voluntatē determinans est decretū efficax Dei; sed hoc non potest à voluntate causari: ergo non potest voluntas causare formā, ipsam determinantem.

43.
Respondet
Ill. God.

Respondet Ill. God. *n.* 115. concessa maiori, negando minorē, ad cuius probationē negat etiā minorē, & ad istius probationē distinguit maiorē: forma voluntatē determinans est decretū efficax solū negat maiorē: est decretum efficax, & etiam actus, quē potest voluntas elicere concedit maiorē, & concessa minori, negat consequentiam: ut enim voluntas sit potens ad se determinandū, non requiritur, quod possit omnē formā, ipsam determinantē, causare, sed sufficit, quod aliquam possit;

est autem in sententia Ill. God. duplex forma voluntatem creatam determinans: vna ex parte Dei, nempe, decretū efficax prædeterminativū illius, alia ex parte ipsius voluntatis, nempe, actus ipsius voluntatis, qui cum liber sit, & voluntatis libertatem exerceat, est etiā determinatio illius; & consequenter, ut in voluntate creata sit potentia ad se determinandum, non requiritur, quod possit causare decretum efficax Dei, sed sufficit, quod possit actum proprium, ipsam determinantem, efficere.

Reijcitur solutio Ill. God. supposito decreto efficaci prædeterminante, aut determinante voluntatem, non manet voluntas determinabilis per propriū actum: ergo tale decretum, si datur, est, quod vnicē voluntatem determinat; & consequenter sine potentia causativa illius non stat in voluntate potentia ad se determinandum. Probatur antecedens: nam principium determinabile debet indifferens ad formam determinantem supponi; sed dato decreto efficaci prædeterminante, aut determinante voluntatem, non manet voluntas indifferens: ergo hoc decreto supposito non manet determinabilis. Probatur minor: nam determinatio non stat cum indifferentia; sed decreto efficaci constituitur voluntas determinata: ergo sub tali decreto non manet voluntas indifferens.

Respondet Ill. Godoy *num.* 118. negando antecedens, ad cuius probationem distinguit maiorem: debet præsupponi indifferens indifferentia suspensionis negat maiorem; indifferentia libertatis concedit maiorem, & sub eadē distinctione minoris, negat consequentiam. Nec obstat tradita distinctioni probatio minoris: nam determinatio præstita voluntati à decreto efficaci prædeterminante, licet opponatur indifferentiæ suspensionis, eo quod voluntas, eo posito nō manet suspensa, nō tamen opponitur indifferentiæ libertatis, sed potius illā inchoativē exercet, applicās voluntatē ad actū,

44.
Reijcitur
solutio Ill.
Godoy.

45.
Respondet
Ill. God.

per quem exercetur formalitèr : cum enim decretum prædeterminans voluntatē sit causa efficax actus, non solum quoad substantiā, sed etiam quoad modum libertatis; sit consequens, ut illam alitèr determinet, quod licet suspensionem tollat, potentiam tamen antecedentem ad actum oppositum, vel ad negationem actus non auferat; & consequenter non tollat indifferentiam libertatis, nec cum illa opponatur.

46.
Confr-
mat.

Hanc doctrinā firmare nititur Ill. God. n. 119. paritate voluntatis; voluntas enim actu volens non est indifferens indifferentia suspensionis, sed determinata determinatione suspensioni opposita; est tamen indifferens indifferentia libertatis, quia talitèr est determinata ad volendum, quod potest potentia antecedenti non velle: quia ergo voluntas sub decreto efficaci ipsā prædeterminatē talitèr est ad volendū determinata, quod est potens non velle potentia antecedenti; sit consequens, ut licet per decretum efficax indifferentia suspensionis tollatur, non tamen auferatur per ipsum indifferentia libertatis, sed omnino illa conservetur; & consequenter sub illo manet voluntas determinabilis per propriū actū.

47.
Impugna-
tur 1. so-
lutio Ill.
Godoy.

Hæc tamen solutio Ill. God, quā in nullo, quē usque nunc viderim, inveni, specialē efficacitā non habet pro argumenti solutione; specialē verò difficultatē contra illius opinionem, ni fallor, includit. Impugnatur itaque primo: dato decreto efficaci prædeterminante, aut determinante voluntatē, non manet voluntas indifferens indifferentia suspensionis: ergo non manet indifferens indifferentia libertatis contradictionis: ergo tollit à voluntate libertatē contradictionis, & consequenter tollit à voluntate principalē libertatē, quæ est indifferentia ad operari, & non operari: ergo ruit solutio Ill. God. Antecedens fateretur ab ipso in sua solutione. Prima verò consequentia probatur: voluntas libera libertate contradictionis constituitur per in-

differentiā ad actum, & suspensionem illius; sed dato iuxta Ill. God. decreto efficaci prædeterminante, aut determinante voluntatē, non manet voluntas indifferens indifferentia suspensionis: ergo non manet indifferens indifferentia libertatis contradictionis. Probatur maior: voluntas libera libertate contradictionis constituitur per indifferentiā ad actum, & omissionē illius: ergo voluntas libera libertate contradictionis constituitur per indifferentiā ad actum, & suspensionē illius. Claret consequentia; nam idem est, voluntatē ommittere actū, ac actum suspendere: ergo si voluntas libera libertate contradictionis constituitur per indifferentiā ad actum, & omissionē illius; constituitur per indifferentiam ad actum, & suspensionem illius.

48.
Impugna-
tur 2.

Impugnatur secundo: dato decreto efficaci prædeterminante, aut determinante voluntatē, voluntas non manet indifferens indifferentia suspensionis, nec indifferentia libertatis: ergo ruit solutio Ill. God. Probatur antecedens: data volitione efficaci finis voluntas non manet indifferens indifferentia suspensionis, nec indifferentia libertatis ad electionē vni mediij necessarij: ergo dato decreto efficaci prædeterminante, aut determinante voluntatem, voluntas non manet indifferens indifferentia suspensionis, nec indifferentia libertatis. Antecedens est doctrina Thomistarū cum D. Thoma, ut diximus n. 11. & seqq. Consequentia probatur: non minus efficacitā decreti Divini prædeterminantis determinat voluntatē, ac volitio efficax finis determinare potest voluntatem ad electionem vni mediij necessarij; sed data volitione efficaci finis voluntas non manet indifferens indifferentia suspensionis, nec indifferentia libertatis ad electionem vni mediij necessarij: ergo dato decreto efficaci prædeterminante, aut determinante voluntatem, voluntas non manet indifferens indifferentia suspensionis, nec indifferentia libertatis.

Maiores claret: alioquin magis efficax esset volutio creata efficax finis, quam decretum Divinum efficax, & prædeterminans, quod videtur absurdum.

49.
*Impugna-
tur 3.*

Impugnatur 3: dato decreto efficaci prædeterminante, aut determinante voluntatē, voluntas manet indifferens indifferentia libertatis iuxta Ill. God: ergo etiam si decretum efficax prædeterminans, aut determinans voluntatē, se haberet ex parte actus primi, voluntas esset indifferens indifferentia libertatis. Hæc consequentia est contra Ill. God. ex dictis *num.* 18. & probatur: ideò iuxta solutionem Ill. God. dato decreto efficaci prædeterminante, aut determinante voluntatem, voluntas manet indifferens indifferentia libertatis, quia decretum prædeterminans voluntatem est causa efficax actus, non solum quoad substantiam, sed etiam quoad modum libertatis; sed etiam si decretum efficax prædeterminans, aut determinans voluntatem, se haberet ex parte actus primi, decretum prædeterminans voluntatem esset causa efficax actus, non solum quoad substantiam, sed etiam quoad modum libertatis: ergo etiam si decretum efficax prædeterminans, aut determinans voluntatem, se haberet ex parte actus primi, voluntas esset indifferens indifferentia libertatis.

50.

Vndè hæc solutio Ill. God. novis ornata terminis, nova non gaudet vi, ideòque contra ipsam faciunt rationes omnes, quibus *disp.* 36. phisicam prædeterminationem reiecit. Immo si benè consideretur prædicta solutio, omnè doctrinam Ill. God. omniumque Thomistarum destruit, ut ostendere videtur prima contra illam impugnatio posita *num.* 47.

51.
*Ad con-
firmatio-
nem.*

Nec video, qua ratione, aut congruentia utatur Ill. Godoy paritate voluntatis actu volentis, cum in omnibus flet disparitas, & ultra dicta *num.* 38. ostendo disparitates: voluntas suo actu se determinat; decreto verò efficaci prædeterminante non se determinat voluntas, quin potius determi-

natur ab illo. Item: actus voluntatis est sub potestate illius; decretum verò efficax prædeterminans non est sub potestate voluntatis. Item: voluntas est Domina sui actus; non verò decreti efficaci prædeterminantis. Denique: actus, quo se voluntas determinat, est effectus ipsius voluntatis; decretum verò efficax prædeterminans non est effectus voluntatis. Ad quid ergo paritas de actu voluntatis cum decreto efficaci prædeterminante, ut salvetur in voluntate libertas; cum dispar sit in omnibus ratio inter actum voluntatis, & tale decretum?

Non ergo tenet paritas ab Ill.

Godoy tradita.

§. V.

Primo argumento Ill. Godoy occurrirur.

Icet Ill. Godoy multipliciter arguat in præsentī disputatione, ferè totū se vertit contra sectatores Scientiæ mediæ, ut diximus *num.* 21. solumque quartam, & ultimam probationem deservire video pro suo decreto antecedenti, ideòque hæc nobis solvere oportet. Primo itaque arguit *num.* 87. contra nostram conclusionem ratione à priori: certitudo, aut efficacia inferens, aut causans libertatem consensus non potest libertatem destruere; sed certitudo, aut efficacia Divinæ prædestinationis causat, & infert libertatem consensus: ergo illam non destruit: ergo certitudo prædestinationis cum prædestinatorū libertate cohæret, quia prædestinatio summè efficax est, & decretum Divinæ voluntatis includit efficax, nedum ad substantiam actus, sed etiam ad modum libertatis. Minor probatur: certitudo prædestinationis nascitur ex summa efficacia voluntatis Divinæ; sed hæc exposcit, ut non solū inferat substantiā consensus decretati, verū etiā modū libertatis illius; Deus enim vult, quod fiat

§ 2.
Arguit.
1. Ill. Godoy.

& quod liberè fiat: ergo certitudo prædestinationis in efficacia Divinæ voluntatis innitens, non solum infert, & causat in medijs, ad illius finem ordinatis, substantiam illorum, sed etiam modum libertatis; qua ratione usus est D. Thomas, vt efficaciam gratiæ cum nostra libertate conciliet *quæst. 6. de veritate artic. 3. ad 3. in 1. ad Anibaldum distinct. 47. quæst. 1. artic. 4. ad 4. Tertio contra Gentes cap. 89. & 94. circa finem, in hac 1. part. supra quæst. 19. artic. 8. quæst. 22. artic. 4. in hac quæst. artic. 6. in fine quæst. 83. artic. 1. ad 3. 1. 2. quæst. 10. artic. 4. ad 1. & pluribus alijs in locis ex Anselmo lib. de concordia præscientiæ prædestinationis, & gratiæ cap. 1. illis verbis: Quoniam quod Deus vult non potest non esse, cum vult hominis voluntatem nulla cogi, vel prohiberi necessitate ad volendum, vel ad non volendum, & vult effectum sequi voluntatem, tunc necesse est esse liberam, & esse quod vult. Et ex August. libro de correptione, & gratia cap. 8. vbi ait: voluntas humana non libertate consequitur gratiam, sed gratia libertatē: ac si appertius dicat, gratiam, & efficaciam eius esse libertatis radicem; & cap. 14. illis verbis: magis habet Deus in potestate sua voluntates hominum, quam ipsi suas: ergo sicut homines se determinantes ad actum propriam libertatem non lædunt; ita potestas Dei, in qua magis, quam in proprias voluntates hominum continetur, non potest sua determinatione efficaci lædere libertatem humanam, sed potius roborare, & perficere.*

Hoc argumentum aliter efformat Ill. Godoy num. 88. illudque proponā, quia licet contra sectatores Scientiæ mediæ principaliter procedit, solutionem tamen ipsi adhibemus: in dependentia efficaciam gratiæ à prævisione consensus in statu conditionato non potest inferre ablationem libertatis: ergo per gratiam ab intrinseco efficacem non tollitur nostra libertas. Probatur antecedens: indepen-

dentia efficaciam voluntatis Divinæ à prævisione consensus non infert ablationem libertatis: ergo nec independentia efficaciam gratiæ. Antecedens probatur: incrementum perfectionis in voluntate Divina in ratione inferendi libertatem non potest inferre ablationem illius; sed independentia efficaciam voluntatis Divinæ à prævisione consensus est incrementum perfectionis in ratione inferendi libertatem: ergo antecedens subsistit. Maior videtur certa. Minor autem probatur: nam iuxta D. Thomam 1. p. quæst. 19. art. 8. efficaciam voluntatis Divinæ est ratio, cur ad illam sequatur effectus secundum substantiam, & modum, sicut è contrario, debilitas virtutis activæ aliquando est in causa, vt effectus non sequatur ad agens secundum substantiam, & modum; sed independentia efficaciam voluntatis Divinæ à prævisione consensus in statu conditionato est incrementum perfectionis in ratione efficaciam: nam maior est efficaciam à tali prævisione independens, quam ab illa dependens: ergo dicta independentia non potest inferre ablationem libertatis.

Confirmatur primo ab ipso n. 89: necessitas consequens libertatem nostram æquivalenter illam auferre non potest; sed necessitas orta ex efficaciam gratiæ independetèr à prævisione in statu conditionato consequitur ad nostrā libertatē, & consensū æquivalenter: ergo illius libertatē non tollit. Probatur minor: consequitur ad nostrum consensū, vt contentū eminentèr in voluntate, & omnipotētia Divina, quæ (vt inquit Aug.) magis habet in potestate sua hominū, quam ipsi suas habeant voluntates: ergo consequitur ad consensum nostrum æquivalenter.

Confirmatur secundo ab eodem n. cit: quia voluntas continet in se sui actus libertatē, potest se determinare ad illum absquē suæ libertatis læsione; sed multo magis continet Deus actum nostræ voluntatis, quam ipsa suum actum contineat: ergo potest illam

53.
Aliter
format
argum.
Ill. God.

54.
Confirmatur 1.

55.
Confirmatur 2.

Tertio.

prædeterminare ad actum absque libertatis læsione. Tertio confirmat Ill. God. potius contra scientiã mediam, quam pro sua opinione: dependentia efficacix gratiæ à prævisione consensus in statu conditionato non est perfectio, sed debilitas efficacix; sed libertas nostra, & contingentia redduntur ad efficaciam voluntatis Divinæ, non ratione debilitatis, sed ratione perfectionis efficacix: ergo non reducit ad efficaciam à scientia media dependentem.

56.

Respondeo
1. ad ar-
gumentũ

Hoc argumentum, quod in præfenti adducit Ill. God, ad litteram aduxit tract. de Scientia Futurorũ Contingentium disp. 38. n. 22. Quod tradit cum D. Thoma ex Anselmo, tradidit disp. cit. n. 23; & deniquè, quod ex Augustino proponit, proposuit ibi n. 24. Non ergo mirum, quod nos hic repetamus, quando repetit Ill. God, cuius vestigia sequimur. Ad argumentum igitur respondeo primo negando minorem, ad cuius probationem nego etiam minorem; cuius negationis duplex est ratio, alijs omissis.

57.

Ad proba-
tionem
minoris
respond.
duplici
ratione.

Prima.

Prima est: quia falsum omninò est, primã radicem extrinsecam libertatis creatæ esse efficaciam Divinæ voluntatis; cum sit summa eius libertas ad extra, ut dicitur in libris de anima. Et ratio brevitèr est: nam summa efficacia Divinæ voluntatis ostenderetur, etiã si omnia necessariò produceret ad extra: ergo efficacia Divinæ voluntatis, non respicit libertatẽ creatam. Vnde licet omnia ad extra proveniant ex efficacia Divinæ voluntatis; tamen quod contingentèr eveniant, non ex efficacia, sed ex libertate voluntatis Divinæ provenit.

58.

Secunda.

Secunda est: quia tale decretum sic efficax, ut causet, & inferat non solum substantiã actus, sed etiam modũ libertatis, est implicatoriũ: nam in decreto v. g. quò Deus ab æterno decrevit, futurã hanc meam hodiernã lectionem, duo reperiuntur, nempe, velle efficacitèr talem effectũ, ratione cuius efficacix implicat me posse resistere Di-

vinæ voluntati, & facere illam impotentẽ; alterum simul velle, ut idem effectus fiat liberè, hoc est à causa habente indifferentiã, & potestatem ad oppositum eius, quod efficacitèr decrevit Deus; sed manifestè implicat in mea voluntate ad eundem effectũ, scilicet, ad lectionẽ, dari, & non dari potentiã proximã; hoc autem sequeretur ex illo decreto; non enim daretur in me talis potentia proxima ad non legendũ, quia Deus efficacitèr decrevit, quod legam: ergo implicatorium est, quod decretũ sit antecedens, & quod det modum liberum operandi: ruit ergo argumentum Ill. Godoy.

Respondeo secundo: argumentũ Ill. God. punctum difficultatis non resolvitur; quia inquirere, quomodo certitudo prædestinationis cum prædeterminatorũ libertate cohæreat, idẽ est, ac inquirere: quomodo non sit impossibile, Deũ ab æterno decrevisse aliquem actum liberum in tempore futurũ à voluntate creata, qui adhuc liberè fiat perindẽ, ac si nullum de eo præcelsisset decretũ: hoc autẽ refundere in efficaciam Divinæ voluntatis, & dicere, effectũ decretũ sic liberè evenire, quia Divina voluntas ita efficax est, ut faciat effectus liberos certò evenire, & cum hoc etiam liberè, non solum punctum difficultatis, sed declarat idem per idem, & petit principium.

Respondeo tertio retorquendo contra Ill. God. argumentũ: efficacia Divinæ voluntatis exposcit iuxta Ill. Godoy, ut non solum inferat substantiam consensus decretati, verum etiam modum libertatis illius: ergo ex suppositione talis efficacix, & in seipsu composito cum illa fieri potest oppositũ absque vlla necessitate neque secundum quid. Hac consequentia est contra Ill. God, qui disp. 38. s. 2. solvendo argumenta, concedit, effectus creatæ voluntatis esse necessarios secundũ quid, scilicet, necessitate consequentiæ, vel infallibilitatis, seu ex suppositione; aut quod idem est, esse necessarios in sensu composito, scilicet, stante decreto effi-

59.

Respod. 2

60.

Respod. 3
retorque-
do argu-
mentum
Ill. God.

caci, quæ necessitas non repugnat contingentia, seu libertati, licet neget esse necessarios absolute, simpliciter, & in sensu diviso. Unde semel probata consequentia prædicta, probatum manebit, doctrinas Ill. Godoy in hoc puncto non convenire.

61.
Probatur consequentia.

Probatur itaque consequentia: efficacia Divinae voluntatis exposcit iuxta Ill. God. ut non solum inferat substantiam consensus decretati, verum etiam modum libertatis illius; ergo efficacia Divinae voluntatis dat voluntati creatæ, non solum operari, verum, & modum liberè operandi: ergo efficacia Divinae voluntatis dat voluntati creatæ operari cum indifferentia proxima ad utrumlibet, positis omnibus requisitis ad agendum. Totum est Ill. God. Summo nunc: atqui voluntas operans cum indifferentia proxima ad utrumlibet, positis omnibus requisitis ad agendum, potest facere oppositum absque vlla necessitate, neque simpliciter, neque secundum quid; ergo ex suppositione talis efficacia, & in sensu composito cum illa fieri potest oppositum absque vlla necessitate, neque simpliciter, neque secundum quid. Consequentia vero probatur: efficacia Divinae voluntatis inferens, non solum substantiam consensus decretati, verum etiam modum libertatis illius dat voluntati creatæ operari cum indifferentia proxima ad utrumlibet, positis omnibus requisitis ad agendum, sed iuxta concessa voluntas operans cum indifferentia proxima ad utrumlibet, positis omnibus requisitis ad agendum, potest facere oppositum absque vlla necessitate, neque simpliciter, neque secundum quid: ergo ex suppositione talis efficacia, & in sensu composito cum illa fieri potest oppositum absque vlla necessitate, neque simpliciter, neque secundum quid.

62.
Respond. 4 aliter retorquendo argum.

Respond. 4 aliter retorquendo contra Ill. God: efficacia Divinae voluntatis exposcit iuxta Ill. God, ut non solum inferat substantiam consensus decretati, verum etiam modum libertatis illius; ergo etiam si physica prædeter-

minatio se haberet per modum actus primi, non tolleretur libertas. Hæc consequentia est contra Ill. God. ut constat ex dictis n. 18. Unde ipsa probata, probatum etiam manebit (ut diximus) doctrinas Ill. God. in hoc puncto sibi, & inter se contrariari. Probatur igitur consequentia: idcirco iuxta Ill. God. physica prædeterminatio non tollit libertatem, quia inferit non solum substantiam consensus decretati, verum etiam modum libertatis illius; hoc enim est physicam prædeterminationem continere substantiam actus, & modum illius, quam doctrinam habet Ill. God. n. 33. cit: ergo etiam si physica prædeterminatio se haberet per modum actus primi, non tolleretur libertas. Probatur consequentia: etiam si physica prædeterminatio se haberet per modum actus primi, inferret non solum substantiam consensus decretati, verum etiam modum libertatis illius; sed ideo iuxta Ill. God. physica prædeterminatio non tollit libertatem, quia inferit, non solum substantiam consensus decretati, verum etiam modum libertatis illius: ergo etiam si physica prædeterminatio se haberet per modum actus primi, non tolleretur libertatem. Maior probatur: etiam si physica prædeterminatio se haberet per modum actus primi, contineret, non solum substantiam consensus decretati, verum etiam modum libertatis illius; sed hoc est iuxta Ill. God. inferre, non solum substantiam consensus decretati, verum etiam modum libertatis illius: ergo etiam si physica prædeterminatio se haberet per modum actus primi, inferret, non solum substantiam consensus decretati, verum etiam modum libertatis illius.

Nec vim aliquam facit, quod ex D. Thoma, Anselmo, & Augustino adducit Ill. God. in argumento. Non D. Thomas, nam ultra hoc, quod nobis non nocent autoritates illius, ad illas manet responsio per dicta disp. 36. §. 9. per totum, ubi ostendimus: decretum antecedens esse contra D. Thomam, & loca, quæ ex Angelico Doctore adduci possunt in illius faborem, id non probare.

63.
Nec vim facit, quod adducit Ill. Godoy ex D. Thoma.

*Nec quod
adducit
ex An-
selmo.*

Nec etiam Anselmus, quia in verbis illius ab Ill. God. relatis nihil video, quod fabeat sententiæ Ill. God. pro decreto antecedenti; & in locis à nobis citatis *disp.* 36. n. 48. & 50. videtur, Anselmum expressè stare contra prædictum decretum antecedens.

64.

*Nec quod
ex Au-
gust. ad-
ducit.*

Nec deniquè Augustinus: nam prima illius verba potius stant cōtra Ill. God, quod probatur: nam vt gratia, & eius efficacia esset radix libertatis, libertas debebat consequi gratiam; non verò gratia libertatē; sed iuxta Augustinū libertas non consequitur gratiā, quin potius (vt ipse ait) gratia libertatē: ergo iuxta Augustinum gratia, & eius efficacia non est radix libertatis. Maior verò est omnibus manifesta: nā radicum debet consequi radicē; non verò radix radicatū: ergo vt gratia, & eius efficacia esset radix libertatis, libertas debebat consequi gratiā; non verò gratia libertatē. Deniquè nec vltima August. verba fabent Ill. God; nā ipsi concessis, falsa est consequentia; cuius disparitas est: nam voluntas hominis, vt potè causa secunda, est libera à solo Deo; ast operatio libera voluntatis non est à solo Deo, sed etiam ab ipsa voluntate libera, cui libertati totalitèr opponitur determinatio Dei omninò antecedens antecedentia causalitatis, vt longè manet probatū *disp.* 36. vbi n. 46. & 47. videbitur August. notoriè cōtra opinionē Ill. God. stare.

65.

*Ad ar-
gum. ali-
tèr effor-
matum
respōd. 1.*

Ex his ad argumentū Ill. God. alitèr efformatū respondeo primo negando antecedens, ad cuius probationē nego etiam antecedens, & ad huius probationē nego maiore, quidquid sit de D. Thoma ob rationes datas n. 55. & 56. ex quo patet, quid sit dicendum ad paritatē, qua vtitur Ill. God. de debilitate virtutis activæ; nam eadem est de vtraque ratio. Respondeo secundo, vt in n. 59. & retorqueo ad hominē contra Ill. Godoy retorsionibus factis n. 60. & 62.

66.

*Ad 1. cō-
firmat.
respōd. 1.*

Ad primā confirmationē Ill. God. respondeo primo distinguendo maiore: necessitas consequens libertatē nostrā

æquivalentèr in ordine ad servandā libertatē, illā auferre non potest concedo maiore; necessitas consequens libertatē nostrā æquivalentèr non in ordine ad servandā libertatem, sed alio modo, illam auferre non potest nego maiore; distinguo similiter minore, & nego consequentiā. Ad probationem minoris omissio antecedenti distinguo consequens distinctione data. Itaque vt necessitas consequens libertatem nostram æquivalentèr non tollat libertatē, debet esse consequens æquivalentèr in ordine ad servandā libertatē, quod non habet necessitas consequens orta ex prædeterminatione.

Probatur hoc: necessitas consequens orta ex prædeterminatione, non est necessitas consequens nostrā libertatem æquivalentèr in ordine ad servandam libertatē: ergo non est necessitas conservans libertatem. Probatur antecedens: in tantum necessitas consequens orta ex prædeterminatione esset necessitas consequens nostrā libertatem æquivalentèr in ordine ad servandam libertatē, in quantum prædeterminatio, quæ est formalitèr antecedens, esset æquivalentèr consequens in ordine ad servandā libertatē; sed prædeterminatio, quæ est formalitèr antecedens, nō est æquivalentèr consequens in ordine ad servandā libertatē: ergo necessitas consequens orta ex prædeterminatione, non est necessitas consequens nostrā libertatē æquivalentèr in ordine ad servandā libertatem. Maior est Thomistarum hac doctrina vtentium. Minor probatur: vt prædeterminatio formalitèr antecedens sit æquivalentèr consequens in ordine ad servandā libertatē, debet æquivalere necessitati consequenti; sed necessitas formalitèr consequens eatenus servat libertatē, quatenus subiacet ipsi libertati: ergo vt prædeterminatio formalitèr antecedens sit æquivalentèr consequens in ordine ad servandā libertatem, debet subiacere libertati. Atqui prædeterminatio formalitèr antecedens non æquivaleret in ordine ad hos

67.

*Firma-
tur res-
pōd. ad
confirmat-
ionem.*

conceptus necessitati consequenti; nam essentialitèr habet non esse positam à voluntate humana : ergo prædeterminatio, quæ est formalitèr antecedens, non est æquivalentèr consequens in ordine ad servandâ libertatē.

68.

Amplius firmatur prædicta responsio.

Declaratur hæc ratio: vt sol sit æquivalentèr calor in ordine ad producendū calorem, debet verè; & realitèr posse producere calorem: ergo vt prædeterminatio æquivalet consequenti necessitati in ordine ad servandâ libertatē, debet habere verè, & realitèr eâ rationē, in qua formalitèr fundatur, necessitatē consequentē servare libertatē; sed necessitas consequens servat libertatem, quia libertas sibi imponit eam necessitatē, ab eaque se potest expedire: ergo vt prædeterminatio æquivalet necessitati consequenti in ordine ad servandâ libertatē debet subiacerè libertati. Sed hoc nō habet prædeterminatio secundū doctrinā confirmationis Ill. God: ergo nō æquivalet.

69.

Respōd. 2 retorque do confirmationē.

Respondeo secundo retorquendo confirmationē: ideò iuxta Ill. God. necessitas orta ex efficacia gratiæ, seu prædeterminatione, libertatē non tollit, quia est necessitas consequens libertatē nostrā æquivalentèr: ergo potest quis defendere, quamlibet suppositionē antecedentem simpliciter per modum naturæ, seu actus primi, dummodo coactio non sit, libertatem non tollere. Probatur consequentia: potest quis asserere, suppositionē simpliciter antecedentem per modum naturæ, seu actus primi, esse consequentem æquivalentèr, vt asserit Ill. God: ergo potest quis defendere, quamlibet suppositionem antecedentē simpliciter per modum naturæ, seu actus primi, dummodo coactio non sit, libertatem non tollere. Ex quo vltiùs sequitur, quod sicut Ill. God. asserit: prædeterminatio nem, quæ est applicatio voluntatis ad actum, non debere appellari necessitatē, quia est consequens libertatē nostrā æquivalentèr; ita Iansenista potest asserere, suppositionē antecedentē per modum actus primi, non debere appel-

lari necessitatem, quia est consequens libertatem nostram æquivalentèr.

Respondeo tertio alitèr retorquendo confirmationē: ideò necessitas consequens iuxta Anselmum non tollit libertatē, quia est necessitas, quam res facit; sed necessitas orta ex efficacia gratiæ non est necessitas, quam res facit: ergo tollit libertatē. Atqui est necessitas consequens libertatem nostrā æquivalentèr iuxta Ill. Godoy: ergo necessitas orta ex efficacia gratiæ tollit libertatem, et si sit necessitas consequens libertatē nostrā æquivalentèr.

Respondeo quarto retorquendo vltiùs confirmationē: necessitas consequens libertatē nostrā æquivalentèr est necessitas antecedens; sed necessitas antecedens tollit libertatem: ergo necessitas consequens libertatē nostrā æquivalentèr tollit libertatem. Atqui necessitas orta ex efficacia gratiæ est iuxta Ill. God. necessitas consequens libertatem nostrā æquivalentèr: ergo necessitas orta ex efficacia gratiæ tollit libertatem. Probatur minor: necessitas consequens libertatē nostrā æquivalentèr non est necessitas consequens: ergo necessitas consequens libertatē nostrā æquivalentèr est necessitas antecedens. Probatur antecedens: necessitas consequens, vt ipsi termini præferunt, prout distinguitur ab antecedenti, est necessitas, quæ consequitur rem, prout distinguitur ab antecedere; sed necessitas consequens libertatem nostrā æquivalentèr non est necessitas, quæ consequitur rem, prout distinguitur ab antecedere: ergo necessitas consequens libertatē nostrā æquivalentèr non est necessitas consequens. Probatur minor: necessitas consequens libertatem nostrā æquivalentèr est necessitas ab Ill. God. explicata per hoc, quod est causare, & antecedere actum voluntatis; sed necessitas causans, & antecedens actum voluntatis non est necessitas, quæ consequitur rem, prout distinguitur ab antecedere, vt ex terminis apparet: ergo necessitas consequens libertatem nostrā æquivalentèr

70.

Respōd. 3 alitèr retorque do

71.

Respōd. 4 retorque do confirmationē.

non est necessitas, quæ consequitur re, prout distinguitur ab antecedere.

72.
Denique
retor-
queo con-
firm.

Denique retorqueo confirmationē contra Ill. God: necessitas consequens libertatē nostrā æquivalentē potest auferre libertatē, immò, & illā auferit; sed necessitas orta ex efficacia gratiæ est necessitas consequens libertatem nostrā æquivalentē: ergo necessitas orta ex efficacia gratiæ potest auferre, immò, & auferit libertatem. Consequentia tenet. Minor est Ill. Godoy. Maior verò probatur: si phisica prædeterminatio se haberet per modū actus primi auferret libertatē, vt concedit Ill. God; sed necessitas orta ex phisica prædeterminatione, se habēte per modū actus primi, esset necessitas consequens libertatē nostrā æquivalentē: ergo necessitas consequens libertatē nostrā æquivalentē potest auferre libertatē, immò, & illam auferit. Probat minor: idē iuxta Ill. God. necessitas orta ex efficacia gratiæ est necessitas consequens libertatē nostrā æquivalentē, quia consequitur ad nostrum consensum, vt contentū eminentē in voluntate, & omnipotentia Divina, quæ (vt inquit August.) magis habet in potestate sua hominum, quam ipsi suas habeant voluntates; sed necessitas orta ex phisica prædeterminatione, se habente per modum actus primi, consequeretur ad nostrum consensum, vt contentum eminentē in voluntate, & omnipotentia Divina ob rationē datā: ergo necessitas orta ex phisica prædeterminatione, se habente per modū actus primi, esset necessitas consequens libertatem nostram æquivalentē.

73.
Ad 2. cō-
firm.

Ad secundā confirmationē Ill. God. respondeo concessis præmissis negando consequentiā. Primo, quia ex illis non sequitur; nam istæ sunt præmissæ: *quia voluntas continet in se sui actus libertatē, potest se determinare ad illū absquē sui libertatis læsione; sed multo magis continet Deus actum nostræ voluntatis, quam ipsa suum actum contineat.* Ex quibus consequentia, quæ infertur, est hæc: *ergo potest Deus se de-*

terminare ad illum absquē suæ libertatis læsione; quæ valdē diuersa est à consequentia, quā infert Ill. God, scilicet: *ergo potest Deus illam prædeterminare ad actum absquē libertatis læsione.* Secundo: quia prædeterminatio est omninō improporcionata, opposita, & repugnans cum libera operatione, vt claret ex dictis *disp. 36. vbi à §. 5. usque ad 11.* phisicam prædeterminationē reuocamus eo præcisē, quia libertatē tollit. Ad tertiam confirmationem ommissa maiori, quam defendent Patres Societatis, nego minorem ob dicta *num. 57.* vbi patebit falsitas minoris Ill. Godoy.

Ad ter-
tiam.

Cœterum contra primā responsionē ad argumentū principale replicat Ill. God. *disp. 38. n. 26:* id, ex quo arguitur maior efficacia, non potest non cum summa efficacia componi; sed ex hoc, quod consensus fiat infallibilitēr, & liberē, maior efficacia in Divina voluntate colligitur: ergo libertas consensus futuri infallibilitēr cum summa efficacia componitur, & ab illa causatur. Probat minor: maior est efficacia, quæ valet ad substantiā, & modū effectus, quam illa, quæ solum attingit substantiā illius; sed ex hoc, quod consensus infallibilitēr, & liberē fiat, arguitur in voluntate Dei efficacia attingens, & inferens substantiā, & modum illius: ergo ex hoc, quod consensus fiat infallibilitēr, & liberē, maior efficacia in Divina voluntate colligitur.

74.
Replicat
Ill. God.
contra so-
lutionem
1. ad ar-
gumentū
principa-
le.

Respondeo distinguendo maiorem: id, ex quo arguitur maior efficacia possibilis, non potest non cum summa efficacia cōponi concedo maiore; maior efficacia repugnans nego maiore; distinguo similiter minore, & nego consequentiā. Ad probationē minoris distinguo maiore: maior est efficacia, quæ valet ad substantiā, & modū effectus, si est possibilis efficacia attingens substantiā, & modum effectus, quam illa, quæ solum attingit substantiā illius concedo maiorem; si talis efficacia est repugnans nego maiorem; distinguo minore: sed ex hoc, quod consensus infal-

75.
Respondeo

libilitèr, & liberè fiat, arguitur in voluntate Dei efficatia repugnans concedo minorè; efficatia possibilis nego minorè; & distingo consequens distinctione data. Solutio claret ex dictis n. 57. & 58.

76. Denique vltra retorsiones positas n. 60. & 62, quæ hic applicari possunt, retorqueo replicâ ad hominem contra Ill. Godoy: id, ex quo arguitur maior efficatia, non potest non componi cum summa efficatia; sed ex hoc, quod Divinus intellectus possit efficere ens rationis, maior efficatia in Divino intellectu colligitur: ergo intellectus Divinus potest efficere ens rationis. Maior est Ill. God. Minor probatur eo modo, quo suam probat Ill. God, servata terminorum proportionè. Consequentia est contra Ill. God, qui disp. 44. n. 11. affirmat: nullum ens rationis posse effici ab intellectu Divino. Omitto alias retorsiones, quia nulla ad hominem clarior contra ipsum esse potest.

§. Vltimus.

Solvitur secundum, & ultimum fundamentum Ill. Godoy.

77. Ill. God. n. 90. sic arguit: præter voluntatè, qua Deus omnipotentia suâ applicat voluntati creatæ, eamque in actu primo constituit, ut voluntas actu operetur, est necessaria essentialitèr ex parte Dei nova, & distincta voluntas; sed hæc infallibilitèr infert consensum, & illius libertatè non lædit: ergo ex determinatione antecedenti, infallibilitèr inferente consensum, non læditur eius libertas; & consequentèr, ruit vnicum nostræ sententiæ fundamentum, nempe, quod principium infallibilitèr interens consensu à Scientia media independens illius libertatè evertit. Vtraque consequentia evidentèr infertur. Minor est certa: nam illa nova voluntas non dat posse solū; ergo non est composibilis cum carentia operationis, sicut illa, quæ dat posse; & consequentèr est connexa infal-

libilitèr cum consensu libero voluntatis creatæ.

Maior autè ostenditur primo: præter libertatè Dei in applicanda omnipotentia voluntati creatæ, ut possit rectè operari, requiritur, ut de facto operetur, nova libertas Divina: ergo essentialitèr requiritur nova, & distincta voluntas. Consequentia est evidens: nam sine nova voluntate nequit esse nova libertas. Antecedens autem probatur: consensus voluntatis creatæ est Deo liber per modum effectus immediatè formalitèr; sed ex vi applicationis omnipotentia constitutis in actu primo voluntatè creatâ non est Deo liber immediatè formalitèr, sed solū mediatè, & virtualitèr: ergo præter libertatè Dei in constituendo voluntatè creatâ in actu primo requiritur, ut de facto operetur, nova, & distincta libertas. Consequentia est bona. Minor certa in doctrina docentiū, concursus omnipotentia determinari à voluntate creatâ, solumque esse Deo liberum libertate antecedenti, qua liberè voluit suam omnipotentiam voluntati creatæ aplicari.

Maior autem probatur: consensus liber voluntatis creatæ est sub dominio Dei immediatè, & formalitèr; sed dominiū est facultas libera utendi re sua sine iniuria alterius: ergo est immediatè, & formalitèr liber Deo per modū effectus. Maior probatur: Deus est supæmus Dominus volutatis creatæ, & consensus liberi illius; sed si consensus non esset liber Deo immediatè, & formalitèr, non esset supæmus Dominus illius: ergo est immediatè, & formalitèr sub Divino dominio. Minor probatur: si non esset immediatè formalitèr sub dominio Dei, solum esset sub illo virtualitèr, & mediatè; sed subiectio mediata, & virtualis non sufficit ad supæmam Dei dominium: ergo si consensus liber voluntatis creatæ non esset sub dominio Dei immediatè formalitèr, Deus non esset supæmus Dominus illius.

Pro solutione huius argumenti as-

78.
Maiorè
probat 1.

Probat.
Antecedens.

79.
Maior
probat

80.

*Quædā
responsio
ab Ill. Go-
doy ad-
ducta.*

signanda hæc ait Ill. God. n. 93. Mihi sic publicè disputanti respondebatur negando consequentiā, & disparitatē dabant: nam de ratione primæ causæ est omnis modus efficientiæ non chymica, & non implicantis; & de ratione supremi Dominij est omnis subiectio non chymica, nec implicans, est autem hæc differentia, quod dependentia immediata omnis effectus à Deo ex nullo capite implicat, & ideo sine illa nō salvatur ratio primæ causæ in Deo; implicat autē subiectio immediata consensus liberi voluntaris creatæ libertati, & dominio Divino, quia ex hoc tollitur eius libertas, & ideo salvatur in Deo ratio supremi dominij absquē subiectione immediata, & formali per solam subiectionem virtualem, & mediatam.

81.
*Probat.
maior 2.*

Hanc responsionē multipliciter impugnat Ill. God. à n. 94. usque ad n. 98. & n. 98. probat secundo principale assumptū, seu primā maiorem sui argumenti, nempe, præter voluntatē Dei, constituentē in actu primo voluntatē creatā, esse omnino necessariā novam, & distinctā voluntatē Divinā, ut voluntas creata de actu primo transeat ad actū secundū; nam voluntatē creatā consentire in actu secundo est novū beneficium Divinū, distinctū à constitutione illius solum in actu primo; sed novitas beneficii novam, & distinctā voluntatem requirit: ergo idem, quod antea.

82.
Probat. 3

Tertio probat principale assumptū: nam homo in actu primo potens ad consensū salutarē vtiliter petit à Deo ipsum salutarē consensum, iuxta illud: *converte nos Domine ad te, & convertemur*; sed si, ut actu consentiret, nova Dei libertas, novaque voluntas Divina non requirentur, inutilis esset oratio pro consensu salutari, sed solum ad hoc esset utilis, ut Deus illum in actu primo potentē conservaret, nec à decreto constituyente in actu primo cessaret: ergo præter voluntatē Dei requisitam, ut voluntas creata possit in actu primo, necessaria est nova volun-

tas, ut in actu secundo consentiat. Minor ostenditur primo id, quod aliquis in sua continet potestate, inutiliter petit ab alio; sed si præter voluntatē Dei requisitā ad posse, necessaria non esset nova, & distincta voluntas ex parte Dei, ut homo cōsentiret de facto, quid quid necessarium est ad consensum de facto exercendum, est in potestate hominis constituti in actu primo: ergo sic constitutus inutiliter postularet à Deo salutarem consensum.

Secundo ex Hyeronimo lib. 2. adversus Pelagianos, ubi adducens illa verba Math. 6: *surgite, vigilate, & orate, ne intretis in tentationem*; sic Pelagianos urgebat: *debuisse dicere iuxta vos, surgite, & resistite, liberū enim habetis arbitriū, & semel concessa vobis à Domino potestate, nullius alterius indigetis auxilio*. Ex quibus verbis tale argumentū conficit: quia iuxta Pelagianos homo per liberum arbitrium sine Dei gratia poterat gravi tentationi resistere, infert Hyeronimus iuxta illos, Deum orandum non esse, ut homo tentationi non cedat, sed ipsū hominē exortandum, ut tentationi resistat: ergo si homo ex vi voluntatis Dei, ipsū in actu primo constituentis, est potens ad consensum salutarē sine novo speciali adiutorio, & sine voluntate Dei superaddita speciali, non est Deus ab homine orandus pro salutari consensu exequendo, sed solum, ut à decreto requisito in actu primo non resistat.

Tertio: nam oratio non causat immediatē effectum, sed solum mediatē ad illum conducit, movendo alterius voluntatē; sed si nova voluntas ex parte Dei necessaria non est pro consensu salutari exequendo, non potest nostra oratio Dei voluntatem movere: ergo si talis nova voluntas non datur, superfluit omnino oratio. Minor patet: oratio hominis constituti in actu primo non movet voluntatē Divinā requisitā, ut possit, nec orat pro illa, cum ista iam supponatur: ergo si præter illam non requiritur nova voluntas, ut

*Minor
probat. 1*

83.
Probat. 2

84.
Tertio.

de facto operetur, non potest sua oratione voluntatem Dei movere; & consequenter inutilis erit; cum oratio, ut potè, causa moralis, nequeat aliter ad effectum conducere, nisi Dei voluntatem movendo, ut velit hominem ad consensum iuvare.

85. *Respōd. 1. ad argumētū Ill. God. quātū attinet ad maiore.*
Ex tota machina huius argumenti Ill. God. & ex responsione, quā (ut ipse fatetur) sibi publicè disputanti dederunt, evidenter constat, argumentū esse contra sectatores Scientiæ mediæ; vnde mihi non incumbit, sequi argumentum, ut ab Ill. God. prosequitur; sed prout nobis obstare potest, respondeo primo distinguendo maiore: præter voluntatem, qua Deus Omnipotentia suam applicat voluntati creatæ, eamque in actu primo constituit, ut voluntas actu operetur, est necessaria essentialiter ex parte Dei nova, & distincta voluntas non antecedens consensum omitto maiorem; consensum antecedens nego maiorem; distinguo minore: sed voluntas non antecedens infert infallibiliter consensum, & illius libertatem non lædit omitto minore pro utraque parte; voluntas antecedens nego minorem, quoad secundam partem, & nego consequentiam. Et ne videatur, probationes Ill. Godoy aliquid ultra hoc probare, sygillatim solvenda sunt.

86. *Ad 1. probationem maioris.*
Ad primā igitur probationē maioris respondeo distinguendo antecedens: præter libertatē Dei in applicanda Omnipotentia voluntati creatæ, ut possit rectè operari, requiritur, ut de facto operetur, nova libertas Divina antecedens libertatē creatā nego antecedens: libertatē creatā non antecedens omitto antecedens, & distinguo consequens distinctione data. Ad probationē antecedentis concessa maiori, & ommissa minori distinguo consequens, ut distinxi. Hac solutione cessant cæteræ Ill. God. probationes subsequentes, ut est manifestū; ex quo nihil contra nos, quia hoc argumento, hisque probationibus solum convincit Ill. God, præter voluntatem, qua

Deus Omnipotentiam suam applicat voluntati creatæ, eamque in actu primo constituit; ut voluntas actu operetur, esse necessariā essentialiter ex parte Dei novam, & distinctam voluntatem; quod verò hæc voluntas debeat esse antecedens consensum, nullomodo probat Ill. God, ut constat ex ipso argumento, & nos infra declarabimus, quare nihil contra nos, & nihil pro sua opinione de decreto antecedenti ad conciliandam libertatē prædestinatorum cum prædestinationis certitudine.

Ad secundam probationem maioris concessa, vel ommissa maiori, distinguo minorem: sed novitas beneficii novam, & distinctam voluntatem requirit, antecedentem, vel non antecedentem omitto minore; antecedentem præcisè nego minorem; & distinguo similiter consequens. Ad tertiam probationem concedo totum syllogismū, vel ipsum omitto, ex quo nihil, ut dixi, contra nos, & nihil pro opinione Ill. God. de decreto antecedenti ad conciliandam libertatem prædestinatorum cum prædestinationis certitudine; quia ex illo solum convincitur, quod præter voluntatem Dei requisitam, ut voluntas creatæ possit in actu primo, necessaria est nova voluntas, ut in actu secundo consentiat, quod libenter admitimus, sed negamus, quod Ill. God. non probat, scilicet, illā voluntatem esse antecedentem, & libertatē servare. Vnde cessat Triplex probatio minoris ab Ill. God. adducta.

Solutio iam argumento pro eo, quod attinet ad maiorem illius, ad minorem argumenti veniamus, & videbitur, probationē illius ab Ill. Godoy traditā insufficientem esse, quod melius clarebit, minorem, eiusque probationem referendo. Minor itaque est hæc: *sed hæc*, id est, nova, & distincta voluntas, *infallibiliter infert consensum, & illius libertatem non lædit.* Probatio huius minoris est hæc: *nam illa nova voluntas non dat posse solum: ergo non est impossibilis cum carentia operationis, sicut illa, quæ dat posse;*

87. *Ad secundam.*

Ad tertiam.

88. *Respōsio ad idem argum. quantum attinet ad minorem.*

Et consequenter est connexa infallibilitate cum consensu libero voluntatis creatæ. Ex hac ergo probatione vnde infertur; ergo illius libertatem non laedit? Cum ergo hæc sit vna pars minoris Ill. God. & hanc non probet, illius probatio insufficiens est. Quare negata minori totum ruebat argumentum, quia illam non probat Ill. God. quamvis illius probationem desideravit.

89.
Resp. ad. 2 ad argumentum prædictum quantum attinet ad consequens.

Respondeo secundo ad prædictum argumentum, quod ita latè proposuit Ill. Godoy, omisis præmissis negando consequens, quia ex ipsis nullo modo infertur, quod per ipsum ostendo: nam tunc consequens non infertur ex præmissis, quando in consequentia reperitur terminus, qui non est in præmissis; sed in consequentia Ill. Godoy est terminus, qui non est in præmissis: ergo consequens Ill. God. non infertur ex præmissis. Probatur minor: consequentia Ill. Godoy est hæc: *ergo ex determinatione antecedenti infallibiliter inferente consensum non laeditur eius libertas*; atqui hic terminus *determinatione antecedenti* non reperitur in præmissis, nec aliquid pro illo æquivalens: ergo in consequentia Ill. God. est terminus, qui non est in præmissis. Minor probatur præmissas referendo;

istæ namquæ sunt præmissæ: *præter voluntatem, quæ Deus Omnipotentiam suam applicat voluntati creatæ, eamque in acta primo constituit; ut voluntas actu operetur, est necessaria essentialiter ex parte Dei nova, & distincta voluntas; sed hæc infallibiliter infert consensum, & illius libertatem non laedit.* Vnde ergo in his præmissis stat prædictus terminus in consequentia repertus? Vera igitur est minor, scilicet, quod hic terminus *determinatione antecedenti* non reperitur in præmissis.

Itaque concluditur, prædictum argumentum Ill. Godoy ram fuisse propositum, in primo syllogismo inventum est, quatuor habere terminos, ac proinde hoc animaduerso necessariū non est ultra progredi pro illius insufficientia. Et hæc de ista disputatione sufficiant; fusior enim illius indagatio pertinet ad tractatum de auxilijs. Ut autem plenè percipiatur, & doctrina Ill. Godoy impugnetur, videantur, quæ diximus supra *disput. 36. à §. 5. usque ad §. 11. per totum, ultra quod etiam tom. 3. in 3. sententiarum disput. 49. id latè explicabimus, agendo in simili de libertate*

Christi in præceptorum adimplerione.

90.
Syllogismus argumenti Ill. God. quatuor habet terminos.

DISPUTATIO

SEXAGESIMA OCTAVA.

An possit vnus homo promereri alteri omnes suæ prædestinationis effectus?

Num. 1
Nullus purus homo potest de facto alteri gratiam promereri de condigno.

NON procedit difficultas de merito condigno; de hoc enim tenet communis Theologorum sententia, quod nullus purus homo potest alteri gratiam promereri de lege ordinaria, seu de facto (quidquid sit de potentia Dei absoluta, de quo in 2. sentent.) quod docuerunt Angelicus, & Subtilis Magister; hic in 3. dist. 20. ille verò 1. 2. quæst. 114. artic. 6. Do-

cuit etiam Math. 16. illis verbis: *reddet unicuique secundum opera sua*; ergo non secundum opera aliorum. Docuit etiam Tridentinum sess. 6. cap. 16. *in fine*, & est sententia Patrum, præcipuè D. Agastini lib. 1. de peccatorum meritis cap. 14. Et ommissis aliorum rationibus. Prima est: nam ad meritum de condigno requiritur pactum in nostra, & Scoti sententia;

Probat. 1

sed non constat de tali pacto, ut unus alteri gratiā promereatur: ergo nullus purus homo de facto potest gratiā alteri promereri. Secunda: quia merita fundantur in gratia habituali: ergo ex natura sua solū petunt, ut ordinentur in præmiū propriæ personæ, in quo est gratia habitualis: ergo nullus purus homo potest de facto gratiam alteri promereri. Solum ergo est difficultas de merito congruo.

Secundo.

2. Potest vnus homo alteri promereri aliquos prædestinationis effectus, imò, & executionē prædestinationis illius.

Costat 1. ex Aug.

Secundo ex Damasc.

Tertio ratione.

3.

In qua difficultate, ut certū supponit Ill. God. n. 2, & nos cū ipso, posse vnū hominē alteri promereri aliquos prædestinationis effectus, imò, & executionē prædestinationis illius. Est communis Theologorū sententia, constatque primo ex August. tū, de bono perseverantiæ cap. 22. dicente: *si qui sunt nondū vocati pro eis, ut vocentur, oremus; fortassis enim sic prædestinati sunt, ut nostris orationibus concedantur, & accipiant eadē gratiā, qua velint, atque efficiantur electi*, quod intelligo de electione in executione. Tū in sermone de Beato Stephano ubi ait: *si Stephanus non orasset, Ecclesia Paulum non haberet, sed ideò erectus est Paul. quia in terra inclinatus, exauditus est Stephanus*. Et in alio sermone de conversione Pauli legitur in persona Domini dictum ad Paulū: *nisi Stephanus servus meus orasset pro te, disposui in mente mea perdere te*: ergo orationes Stephani promeruerunt de congruo vocatiōnē Pauli ad fidē, & illius conversionē. Constat secundo ex Damasceno in sermone quodā pro defunctis ad mediū, ubi ait, Beatū Gregorium pro Trajano orasse, & illū ab inferno liberasse; hæc autem ab inferno libertas effectus fuit prædestinationis Trajani, si fuit prædestinatus. Tertio constat ratione communi Theologorū: congruū enim est, ut Deus amicos suos aliqua postulantes exadiat; at multi Sancti orant pro alijs, ut ad fidē vocentur, & in fide stabiles perseverēt: ergo hæc omnia, quæ sunt prædestinationis effectus, cadunt sub merito congruo puri hominis.

Et hoc præcipuē habet fundamentū

in sententia asserente: inter prædestinatos fuisse ordinē prioritatis, & posterioritatis, ita, ut primus prædestinatus fuerit Christus Dominus, quia exemplar, & caput omnium, postea B. Virgo, ut ait noster D. Bernardinus Senens. *serm. 15. de B. Virgine: tu ante omnes creaturas in mente Dei prædestinata fuisti, ut ipsū Deū, & hominē procreares*, & in cæteris secundū perfectionē Sanctitatis, itaque post Virginē Sanctior, sive homo, sive Angelus. Quā doctrinam, ni fallor, tenetur amplecti Ill. God, qui *disp. 65. firmiter*, & ut vniuersaliter efficacē defendit maximā illā Scoti in 1. *dist. 41: ordinatē volēs prius vult finē, & postea quæ sunt ad finem, & inter ista prius, quæ sunt propinquiora fini*; atqui qui Sanctiores sunt, propinquiore sunt fini, scilicet, Deo: ergo Sanctiores suo ordine sunt primo prædestinati. Quæ consequentia, supposita veritate minoris, quæ negari nequit, admitti debere videtur ab Ill. Godoy, maiorem concedente.

Et licet maxima illa, ut vniuersaliter vera, à nobis non habeatur ex dictis *disp. 65.* tamen quia prædestinati nec sunt finis, nec media ad gloriā, sed subiecta illius, concedere possumus, inter prædestinatos prædictū ordinē fuisse, quia in hoc nullū est inconueniens, & magna est congruentia ad id asserendū; etiam si Deus ob alios fines potuerit talē ordinē inter prædestinatos non servasse. Nec obest Scotus in 3. *dist. 19. §. in ista quæst.* dicens: *in tertio signo Deus elegit omnes prædestinatos*: ergo non est prius, nec posterius inter illos. Non in quā obest, quia tale signum est diuisibile in alia signa ex eodē Scoto dicente: in eodē signo prædestinatos esse ad gloriā, & gratiā, & tamen in diuerso signo est prædestinata gratia, ac gloria, ut ipse docet *dist. 32. §. tertium patet*.

Supponit etiā Ill. God. n. 3. ut sibi certum, & nos cum ipso, posse de potentia absoluta vnū hominē alteri promereri de congruo totā seriē effectuum prædestinationis à primo vsque ad vl-

Ordo ab aliquibus positus inter prædestinatos.

4.

5. Supponitur cum Ill. God.

Probat.

timū. Quod patet: nā potuit cōtingere de potentia absoluta, quod oratio vnius hominis, petens à Deo alterius primā vocationē, ex efficaci gloriæ illius intentione non præparetur à Deo, sed solum ex simplici gloriæ alterius affectu, in quo nulla ratio repugnantia potest ostendat tunc casus ille homo alteri mereretur de congruo primū suæ prædestinationis effectū, & ex consequenti alios: ergo potest vnus homo alteri promereri de congruo totam seriem effectuum suæ prædestinationis de potentia Dei absoluta. Probat minor: in tali casu primus prædestinationis effectus hominis vocati esset prima vocatio illius; cum oratio fusa ab alio effectus prædestinationis alterius non esset, vtpotē, non præparata ex intentione efficaci beatitudinis illius, quod ad rationē effectus prædestinationis requiri, constat ex sape dictis in discursu materiæ; at prima illa vocatio caderet sub merito cōgruo hominis orantis pro illa: ergo talis homo alteri mereretur de congruo suæ prædestinationis primum effectum, & consequenter reliquos.

6.

*Quodam corollarium.**Prob. 1.**Secundo.*

Ex quo vltius per consequentiā sibi certā colligit Ill. God. n. 4. & nos cum ipso tunc casus nedū prædestinationis talis hominis omnes effectus, sed etiā voluntatē efficacē intentivā illorum cadere posse sub merito congruo orationis alterius. Quod patet primo: nā illa intentio supponeret orationē alterius prævisā: ergo posset ab illa moveri quoad terminationem ad omnes effectus. Secundo: nā id circo, iuxta veriorē Theologorū sententiā, electio efficax ad gloriā omnium prædestinatorū cadit sub cōdignitate meritorū Christi, quia illa prævisā cum cōdignitate supponit, & merita Christi nō imperantur ex prædicta electione; at in casu posito electio efficax illius hominis ad gloriā alterius orationē prævisā congruam supponeret, & oratio ex tali electione non esset præparata à Deo: ergo posset cadere sub eius congruitate, non secundū entitatē

prædictæ electionis, quia vt sic est necessaria non minus, quam Deus; & consequenter præmium meritorū esse non potest, sed secundū liberā terminationē ad suum obiectum.

Vltra hoc etiā, vt mihi certū suppono: non implicare, quod purus homo iustus mereatur de condigno prædestinationē alterius, & omnes effectus talis prædestinationis. Probat: nam Christus hoc meruit: ergo potuit Deus hoc concedere alicui puræ creaturæ, præcipue cum in sententia Scoti pactum Dei tribuere possit operibus dignitatē, & valorem. Deinde: quia in hoc nulla apparet ratio repugnantia: ergo non implicat, quod purus homo iustus mereatur de condigno prædestinationem alterius, & omnes effectus talis prædestinationis. Ex quo vltius per consequentiā mihi certā colligitur: tunc casus nedum omnes effectus prædestinationis talis hominis, sed etiam voluntatē efficacē intentivā illorū cadere posse sub merito condigno orationis alterius. Quod probatur proportionē servata, vt de merito congruo probatum manet n. antecedenti.

His itaque suppositis, difficultas consistit in eo, an, scilicet, de lege ordinaria, vel de facto contingat, quod vnus homo alteri promeretur de congruo totam seriem effectuum suæ prædestinationis de primo vsque ad vltimum? In qua, licet aliqui relati ab Ill. Godoy num. 5. sententiam affirmativam tueantur; negativam tamen tenet Ill. Godoy num. 6, & hæc est opinio generalis Scotistarum, quā hic propugnare non decet, quia litem cum Ill. Godoy non habemus. Ipsam autem probat Ill. Godoy à num. 6. vsque ad 13. & argumenta in oppositum soluit à num. 14. vsque ad finem disput. Videatur ipse. Et hæc de ista disputatione applicanda litteræ Magistri in 1. dist.

14. §. 1. ad illa verba:

Misericordiæ autem meritum non invenimus.

7.

Alia suppositio.

8.

*Apperitur difficultas.**Conclusio Ill. God.**Scotiste omnes.*

ESTAT nunc, vt, pro complemento Tractatus, de Re-
probatione tractemus, de qua agit D. Thomas in 1. p. q.
23. artic. 3. Scotus in 1. dist. 40. & 41. §. sed contra istud, &
in 3. dist. 19. §. in ista quaest. In hoc ergo tractatu supponit
Ill. Godoy: Deum aliquos homines reprobare, quod non minùs est de
Fide, quam quod aliqui homines damnentur, & pereant, constatque
ex illis verbis Malachiae 1: *Iacob dilexi; Esau autem odio habui.* Supponit
etiam, quod sicut praedestinatio est pars providentiae respectu eorum,
qui ordinantur Divinitus ad Aeternam salutem, ita reprobatio est
pars providentiae respectu eorum, qui ab hoc fine deficiunt. Ex quo
sequitur, quod reprobatio illos actus intellectus, & voluntatis requi-
rat, quos praedestinationem requirere, statuimus disp. 59. & in illis
actibus essentialiter consistere, in quibus praedestinationem consistere,
diximus disp. 60. His itaque cum ipso suppositis, illa, quae Ill.

Godoy de reprobatione disputat, examinanda veniunt,
& pro illius explicatione sit.

DISPUTATIO

SEXAGESIMA NONA.

An voluntas efficax negandi reprobis gloriam antevertat in Deo
praevisionem demeritorum?

§. I.

Aliqua certa supponuntur.

Num. I

*Alijs
terminis
proponi-
tur pra-
sens diffi-
cultas.*

2.

Suppono

1.

IN hac disputatione, quae alijs ter-
minis, scilicet, *an detur ex parte re-
probi causa meritoria suae reproba-
tionis*, ab authoribus exagitur, mul-
ta scitu digna ommissit Ill. God; quae
tamen à nobis ommitenda non sunt,
quia ad plura sunt utilissima, & praeci-
pue conducunt ad clariorem intelli-
gentiam disputationis propositae. Vnde.

Suppono primo: quod hoc nomen
reprobatio idem est, ac exclusio, repu-
diatio alicuius rei, vt disconvenientis,
inutilis, & vilis; nam praepositio *re*, vt
notat Calepinus, quandoque notat
contrarietatem suorum simplicium; vnde

reprobo est contrarium huic, *probo*, quod
significat aliquid tanquam bonum ap-
probare, vnde huius vocis acceptio in
Scriptura reperitur 1. Reg. cap. 17.
*Quidquid vile fuit, & reprobum, hoc de-
moliti sunt.* Et 1. ad Corinth. 9. *Ne forte
cum alijs praedicaverim, ipse reprobus
efficiar;* & alibi saepe, quae locum Ansel-
mus, & D. Thom. de electione ad glo-
riam explicant. Et etiam invenitur in Scri-
pturis profanis, sufficiat Cic. 1. de *Fini-
bus*, *ipsa natura adsciscere, voluptatem
& reprobare dolorē.* Vnde reprobatio, vt
ex ipso nomine constat, proprie signifi-
cat reiectionem alicuius ab aliquo bono

3.
Reprobatio dupliciter sumitur.

Et quia quot modis sumitur vnum oppositum, tot sumitur, & aliud, cum reprobatio prædestinationi opponatur, sicut apud Theologos prædestinationis sumitur dupliciter, & pro electione efficaci ad gloriã, & pro electione efficaci ad gratiã, sic pariter reprobatio sumitur, & pro reiectione à gratia, & pro exclusione à gloria; & sicut apud eosdem Theologos per prædestinationem præcipuè intelligitur electio ad gloriã, ut potè, quæ est finis ipsius electionis ad gratiã, sic pariter per reprobationem intelligitur exclusio à gloria; unde quoad explicandã reprobationis formalitatẽ loqui debemus, sicut de ipsa prædestinatione, quod nempe, si prædestinatio formalitèr, & principalitèr in actu voluntatis consistit, & minùs principalitèr, vel connotativè in actu intellectus, ut volunt Scotistæ aliqui, aut principalius in actu intellectus, & minùs principalitèr in actu voluntatis, ut cum Thomistis Ill. God, vel si æqualitèr utrumque involuit, ut nos diximus disputatione 60, idem de reprobatione censendum est, quantum est ex parte actus; nam ex parte effectus reprobatio distinguitur à prædestinatione in hoc: quod prædestinatio dicit in Deo voluntatẽ absolutã, non solum finis, sed etiam mediõrum; nam Deus non solũ vult absolutè gloriã, sed etiam gratiã, & merita, quæ sunt media illius; at reprobatio solum dicit in Deo voluntatem finis; non verò mediõrum; quia Deus solum vult absolutè damnationem; non verò peccata, quæ sunt media illius.

In quo consistat reprobatio.

In quo reprobatio distinguitur à prædestinatione.

4.
Suppono
2.

Suppono secundo: duplicẽ esse reprobationẽ: aliam positivã, quæ est actus positivus, quo Deus ab æterno exclusit homines à consecutione gloriæ. Aliam negativã, quæ consistit in carentia actus prædestinandi, quas reprobationes tradit Scotus in 1. dist. 41. §. sed contra istud, & in 3. dist. 19. §. in ista quæstione. Hæc reprobatio negativa dici solet permissiva, quia ex illa negatione oritur permissio peccatorum, ut indicat Scotus in 1. citatus,

quæ immediatè, & per se opponitur prædestinationi; de qua reprobatione intelligit illud ad Rom. 9. quem vult indurat, Augustinus 1. ad Simplicianũ quæst. 2. Non indurat Deus impariendo malitiam, sed non impariendo misericordiam.

Ex quibus deducitur: reprobationem positivã opponi prædestinationi, & electioni efficaci ad gloriã, directè, positivè, & contrariè; quia est voluntas positiva Dei, & efficax, qua vult alicui denegare auxilia efficacitã, & cõsequentèr gloriã. Reprobationẽ verò negativã opponi prædestinationi contradictoriè, ut claret ex eius diffinitione, est namque carentia Divinæ electionis ad gloriam.

Suppono tertio: quod utraque hæc reprobatio reperitur in Deo. De negativa probatur: nam in illo priori, in quo Deus aliquos efficacitèr prædestinavit ad gloriã; se habuit circa alios negativè, neque illos prædestinando, neque positivè illos à gloria excludendo; sed hæc est negativa reprobatio: ergo hæc in Deo reperitur. Probatur de positiva, nam de fide est, multos damnari, ut constat ex illo Math. 25: ite maledicti in ignem æternũ; sed hæc damnatio ab æterno fuit à Deo disposita; alioquin aliquid esset in tempore, quod ab æterno dispositũ non esset, quod est contra fidem: ergo datur in Deo positiva reprobatio. Hæc tamen reprobatio non methaphoricè, sed propriè reperitur in Deo, & ratio est: nam reprobatio propria non includit imperfectionẽ, sed potius perfectionẽ, cum sit actus iustitiæ vindicativæ, suppositis peccatis. Deindè: dantur veri, & proprii effectus reprobationis: ergo etiam danda est vera, & propria causa eorũ, nempe, reprobatio positiva.

Hanc duplicem reprobationẽ sæpe sæpius assignavit Augustinus, quarum alterã assignat ante nostrorũ peccatorũ prævisionẽ ex mero Dei beneplacito, & per purã exprimit negationẽ, appellando eam: non electionẽ, de bono persev. cap. 9. de corrept. & gratia cap.

5.

6.
Suppono
3.

7.

7: non prædestinationē, de bono perseverat. cap. 9. & 14. de corrept. & gratia cap. 9. & 13: non discretionē à massa perdita, & damnata, de prædest. Sanctorū cap. 3. 16. & 18. de bono persever. cap. 8. & 9. vbi etiam vocat, non consecutionē sortis; huiusmodi discretionē prædestinatorū, & reproborum ab eadē communi massa refert in sapientissimā, & inscrutabilē Dei voluntatē absolutissimi dominij; alibi verò aliam quoque assignat reprobationē, quam, ait, rationē habere ex parte nostri absque vllō errandi periculo, scilicet, peccatū propriū, vel saltim originale, quam proinde vocat, iustum iudiciū, vt de corrept. & gratia cap. 10. & de bono persever. cap. 8. 11. 12. 14. & alijs in locis, ac etiā eodem modo locuntur Scripturæ, assignando interdū causam reprobationis ex parte nostri, scilicet, nostra peccata, interdum verò solam Dei voluntatē, vt constat ex famoso loco ad Rom. 9: cum nondū aliquid mali egisset, dictum esse, Esau odio habui: ergo vtraque reprobatio positiva, & negativa datur in Deo.

8.
Difficultas non est de reprobatione negativa.

Probat. ex Scriptura, & Patribus.

Inter has autē reprobationes quæstio non est de negativa, quia, quidquid alij dicant, negativa reprobatio antevertit in Deo prævisionem omnis de meriti, consequenterque ex parte hominis nulla datur causa reprobationis negativæ, seu nullum est motivum de non eligendo hominem efficaciter ad gloriam. Hoc patet ex loco Pauli ad Rom. 9. allegato n. anteced. & in discursu disputationis amplius declarando. Patet etiam ex Augustino ita frequenter exponente illum locū tract. 26. in Ioan. cur hunc trahat, illum non trahat, noli iudicare, si non vis errare. Et Epist. 105. circa medium: cur autem istum potius, quam illum, liberet, scrutetur, qui potest iudiciorū eius tā magnū profundū, verum tamen caveat præcipitiū, idem habet cap. 9. de prædest. Sanctorū, & alibi frequenter, dum cū Apostolo exclamat: *Altitudo divitiarum Sapientiæ, & Scientiæ Dei, &c.* O homo tu quis est, qui respondeas Deo,

an non habet potestatem figulus luti ex eadē massa facere aliud vas in honorē, aliud verò incontameliū? Quæ verba de reprobatione negativa intelliguntur.

Pater etiam ratione: nam in eo signo, in quo Deus efficaciter prædestinat vit ad gratiā, & ad gloriam hos Angelos præ alijs, negativè reprobavit Angelos non prædestinatos; sed nulla culpa in his præcessit: ergo nulla datur causa reprobationis negativæ ex parte reprobati. Consequentia est legitima; quia, quod de Angelis affirmatur, dicitur etiam de hominibus; nam iuxta sententiā nostram prædestinatio, & negativa Angelorū reprobatio in eodem instanti facta fuit cum prædestinatione, & negativa hominū reprobatione. Minor verò probatur: in Angelis prædestinatis efficaciter nulla culpa præcessit: ergo neque in Angelis negativè reprobatis. Antecedens est notorū, & consequentia probatur: quia in illo signo omnes Angeli erant æquales quoad meritū; sed in Angelis prædestinatis efficaciter nulla culpa præcessit: ergo neque in Angelis negativè reprobatis.

Licet enim ex parte reprobati nulla detur causa reprobationis negativæ, tam à gloria, quam à gratia; nihilominus aliqua saltim investiganda est ex parte Dei, vt rationabiliter dicatur, hunc, vel illū non prædestinare; hanc autē passim omnes esse dicunt ostensionē suæ maioris misericordiæ erga prædestinatos, quod colligunt ex illo ad Rom. 9: vt ostenderet divitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, & supremij dominij, quod habet supra omnes creaturas, prout etiam denotatur ibi, *Volens notā facere voluntatē suā*, quod sufficit, vt illa non electio, seu reprobatio negativa dicatur rationabiliter facta: finis ergo est, ostendere divitias gloriæ, & gratiæ suæ, & liberalitatem, qua usus fuit erga prædestinatos.

Hunc finem significavit Augustinus lib. 2. de nuptijs, & concupiscentijs cap. 16. & clarius lib. de bono persever. cap. 12. & lib. 4. contra Iulianum cap. 8. ante

9.
Probat. ratione.

10.
Datur ex parte Dei causa reprobationis negativæ.

Prob. ex Scriptura.

11.
Prob. ex D. August.

medium his verbis: *demonstrans in eis, quos damnat, quid omnibus debeatur, ut hinc discant, quos liberat, quæ sibi poena debita relaxetur, & quæ indebita gratia condonet*, hæc autem libertatis, ac liberalitatis Divinæ in hominū electione ad gratiā efficacē, & vitam æternā non ita effulisset, si omnes ad gloriā, & gratiā efficaciter eligeret; nam videri posset electio omnibus debita saltem ex institutione naturæ humanæ, immò illa electio posset videri debita tali naturæ, eo præsertim, quia habet naturalem capacitatē passivā, & activā saltem inadæquatā ad visionē, & fruitionem beatā, ut diximus *tom. 1. disp. 16*; ut igitur electio merè gratuita eluceret, congruum fuit quibusdā electis quosdā non eligi efficaciter, sed solum sufficienter pro solo Dei beneplacito.

12. Et quamvis hæc à nobis dicta de reprobatione negativa non sint univ ersaliter vera, ut potè plures sunt, qui oppositū sentiunt; tamen in hoc amplius immorari non licet. Primo: quia hic hæc potius, quam probentur, supponuntur. Secundo: quia necessitas nos non cogit ad hæc explicanda, sed solum ad clariorē disputationis intelligentiā adducuntur. Tertio, & principaliter: quia Ill. God. cuius vestigia sequimur, & à quibus deficere nolumus, nihil de reprobatione negativa disputat, idèoque de ipsa ex professo nobis agere non incumbit.

13. Veritur ergo difficultas ad reprobationē positivā, quæ, ut dictum est *n. 4.* est actus positivus, quo Deus ab æterno exclusit homines à consecutione gloriæ. De hac igitur reprobatione in duplici sensu potest esse quæstio, scilicet, vel de possibili; vel de facto. Et quidem loquendo de possibili, certū est, posse Deum absolute excludere aliquem à gloria, tanquam illius regni Dominum absolutum, illumque in puris naturalibus relinquere, ut Scotus docet *in 2. dist. 33. in fine*, potest enim non velle dare tale bonum, cum dare, vel non dare illud sit in sua libertate; & potuisset non ordinare

rationalem creaturā ad finē supernaturalē æternæ beatitudinis, absque eo, quod aliquā illi irrogaret iniuriam.

Vndè relinquitur difficultas circa reprobationē positivā de facto, seu ut res modo se habent. Quo modo in alio duplici sensu potest esse quæstio, scilicet, de reprobatione positiva à gloria absolute, seu ut est beneficiū indebitū; vel de reprobatione positiva à gloria per modum poenæ, & in utroque exagitur difficultas, an, scilicet, voluntas efficax negandi reprobis gloriā, sive per modū beneficij indebiti, sive per modū poenæ, antevertat de facto in Deo prævisionem de meritorum?

§. II.

Relatis sententijs statuitur prima conclusio, & authoritatibus probatur.

IN hac disputatione duplex ex diametro versatur sententia, aliorū opinionibus relictis, quia ad nostrum non faciunt intentū. Prima sententia asserit: dari in Deo prædictam voluntatē ante omne personale peccatum; iecus verò ante prævisionē culpæ originalis. Ita Ill. God. *n. 2.* ubi ponit hanc primam conclusionē: *ante prævisionē omnis demeriti personalis voluit Deus efficaciter reprobis negare gloriā, seu illos à gloria excludere.* Et *n. 95.* ubi ponit hanc tertiā conclusionē: *probabiliter potest defendi, peccatū originale fuisse motivum intentionis efficacis exclusionis à regno etiam in illis reprobis, quibus fuit originalis culpa remissa.* Et pro qualibet adducit pro se D. Thomam. Secunda sententia magis pia, & consentanea bonitati, misericordiæ, & iustitiæ Dei, oppositū contradictoriè substat. Sic Scotus *infra citandus*, & ego cū ipso. Pro cuius declaratione fit.

Prima conclusio: *ante prævisionem omnis demeriti personalis non voluit Deus efficaciter reprobis negare gloriā, seu illos à gloria excludere.* Vel quod idem est: *Deus nullum reprobatur positivè antecedenter ad prævisionem demeritorū personalium.* Seu, & idem est: *ex parte reprobi datur causa meri-*

14.
Amplius difficultas aperitur.

15.
1. sententia.

Ill. God.

2. sententia.

Scotus.

16.
1. conclusio.

Est Scotus contra Ill. God.

toriam suam possidere reprobationis. Hæc conclusio est contra Ill. God. n. 2. illamque habet Scotus in 1. dist. 41. quæst. unica §. potest aliter dici, ubi ait, prædestinationis nulla est ratio ex parte prædestinati, reprobationis tamen est aliqua causa, quod secundum dictum probat, quia damnatio non videtur bona, nisi quia iusta, nam secundum August. 11. super Genes. cap. 24. Non prius Deus est ultor, quam aliquis sit peccator, videtur enim esse crudelitatis, punire aliquem non præexistente in eo culpa: igitur à simili non vult Deus prius aliquem punire, quam videat aliquem esse peccatorem.

17.

Idem habet Magister Subtilis cit. §. contra istud, ubi ait: non ponitur similis processus prædestinationis, & reprobationis, quia bona omnia attribuntur principaliter Deo, mala autem nobis, & ita Deum prædestinare sine ratione, congruit bonitati suæ, sed ipsum velle damnare, non videtur sibi immediatè posse attribui respectu obiecti, ut cogniti in suis puris naturalibus, sed tantum respectu obiecti, ut cogniti in peccato mortali finali; & similia tandem habet in fine quæstionis. Aduertendū tamen est, quod quando Doctor ait: quod ex parte prædestinati nulla est causa prædestinationis, seu quod prædestinatio est gratuita, loquitur de prædestinatione ad gloriā absolutē, non verò per modum coronæ, & præmij, quo modo intelligendū est ubicūque in hac disputatione his verbis utamur, iuxta à nobis dicta disp. 65.

Advertētia pro
intelligētia
Scoti.

18.

Probat. 1
conclusio
testimo-
nijs Scrip-
turae.

Primum
testimo-
nium.

Secundū.

Probat. primo conclusio Scripturæ testimonijs. Primum est illud 2. Regū cap. 14: non vult Deus perire animam, sed retrahat cogitans, ne pœnitens pereat, qui abiectus est: ergo Deus ex se, & ante præmissa demerita neminē efficaciter excludit à gloria: alias ex se perditionem animæ vellet, quæ in exclusionē à gloria consistit. Secundū est illud Sapien. 1: Deus mortē non fecit, ne clatur in perditione viuorum. Et infra: Impij autē manibus, & verbis accersierant illam. Vbi sermo est,

non de temporali solum, sed etiam de morte æterna, quæ est pœna peccati, & in carentia Divinæ visionis consistit: ergo Deus ante culpam præmissam nemini efficaciter vult exclusionem à gloria, aliàs ex se æternam vellet mortem, & illam fecisset.

Tertium est illud Osee 13. cap: perditio tua ex te Israel, tantummodo in me auxiliū tuum: at si daretur efficax voluntas in Deo excludendi hominē à Regno ante præmissa illorum demerita, perditio nostra consumata, quæ in æterna damnatione consistit, oriretur à Deo: ergo talis voluntas constituenta non est. Quartū est illud Isaiæ cap. 30: propterea expectat Dominus, ut misereatur vestri, &c. Quæ expectatio cum voluntate efficaci excludendi à gloria ante culpā præmissā non videtur posse componi: nā quo modo expectare dicitur, ut misereatur nostri, qui ante omnem culpam vult efficaciter aliquos excludere à gloria?

Ad primum testimoniū tripliciter respondet Ill. God. n. 25. Primo: verba illa posse intelligi de morte peccati, quam Deus nullatenus vult, sed solū permissivè se habet ad illam. Secundo: dato, quod loquatur de morte æterna per carentiā Divinæ visionis, respondet, intelligenda esse de voluntate omnino antecedenti, & secundū hanc Deus non vult perire animam, id est, ab æterna vita deficere, sed potius salvare, vult tamen exclusionem à gloria voluntate intentiva consequenti, non culpā præmissā, sed naturæ defectibilitatē, voluntate verò exequenti consequenti non solum defectibilitatē naturæ, sed etiam actualē defectū. Posteriora autem verba: sed retrahat cogitans, ne pœnitens pereat, qui abiectus est, Inducunt, Deum expectare peccatores, ut pœnitentiā agant, non quidē voluntate efficaci pœnitentiæ illorū in omnibus; aliàs omnes pœnitentiā agerent, sed voluntate inefficaci, cum qua rectē compatitur voluntas efficax negandi gratiam pœnitentiæ. Tertio respondet retorquendo: nam hoc tes-

19.

Tertium.

Quartū.

20.

Respōd. 1
Ill. God.
ad primū

Secundo.

Tertio.

timonium, cum loquatur de homine iam peccatore, & illius prævisis peccatis, si quid probat, convincit, non solum quod non detur in Deo voluntas efficax excludendi à gloria ante culpam prævisam, sed nec etiā post eius prævisionē; cum adhuc culpa hominis prævisa, verum sit, & in eo testimonio asseratur, Deum non velle animam perire.

21.

Ad secundum
respondet 1.

Ad secundū testimonium respondet 1. n. 26: in illo esse sermonē de morte corporali, quam Deus dicitur non fecisse, quia cum creavit potentem non mori per donum iustitiæ originalis, quod si servasset sine morte media ad gloriam animæ, & corporis transfret, quia tamen per culpā tale donū amissimus, mortē in peccati pœnā, seu pœnalitatē incurrimus, quo circa dicitur: *Impij manibus, & verbis accerserunt illam*. Respondet secundo: quod si intelligantur de morte per carentiā Divinæ visionis, Deus illā non fecit, nec voluit voluntate exequenti antecedente culpā prævisam, nec voluntate intentiva omnino antecedenti, sed aliquatenus consequente, non culpā, sed defectibilitatem naturæ, quæ, quia ex Deo non est, idcirco dicitur Deum ex se illā non velle, idest, non attento aliquo extra se ab illo non causato, nec voluto, cum enim Deū velle homines à gloria deficere, supponat prævisam defectibilitatē naturæ per culpam, & hæc defectibilitas nobis nō sit à Deo, sed à nobis, quatenus ex nihilo factis, idē dicitur, Deum ex se non fecisse mortē, seu non voluisse, quia eam voluit occasione alicuius à se non facti, scilicet, potentiæ peccandi, & defectibilitatis naturæ.

22.

Ad tertium
respondet 1.

Secundo.

Ad tertium testimonium dupliciter etiam respondet n. 27. Primo cum D. Thoma in præf. art. 3. ad 2. illud explicat de perditione hominis per culpā, quæ, quia à Deo non est, sed à libero arbitrio, vt à causa deficiente procedit, idcirco dicitur perditionē nostram, non à Deo, sed à nobis esse. Respondet secundo: quod si de perditio-

ne, quæ in æterna damnatione consistit, verba hæc intelligantur, accipiendā sunt iuxta dicta, non esse à Deo ex se, nec vt in executione, quia vt sic culpā nostrā supponit, quæ à Deo non est, sed à nobis, nec prout voluntatē terminat ad ordinē intentionis spectantem, quia vt sic supponit defectibilitatē naturæ illi competentē, nō prout à Deo, sed quatenus factæ ex nihilo.

Ad quartum testimonium respondet primo n. 29: voluntatē expectandi reprobos, vt misereatur, componi posse cū voluntate efficaci illos excludendi à gloria ante culpā prævisā; nā Deus non expectat reprobos voluntate efficaci miserendi; sed simplici, & inefficaci, cum qua rectē componitur voluntas efficax illos excludendi à gloria antevertens peccata, vt motiva. Respondet secundo retorquendo: nam adhuc culpa prævisa Deus, vt misereatur, expectat; & tamen visa culpa vult Deus ob illam hominem excludere à gloria voluntate efficaci.

Istæ autem responsiones Ill. Godoy sygillatim sunt rejiciendæ. Prima igitur responsio ad primū testimonium rejicitur ex eo, quod licet verba illa intelligi possent de morte peccati, nulli dubiū est, intelligi etiā de morte æterna per carentiā Divinæ visionis. Quod patet primo: nam in hoc sensu accipiuntur ab authoribus opinionē Ill. God. sequentibus. Secundo: quia etiā ipse Ill. God. hoc negare timuit, idēque prædictā solutionē nō dedit, illam affirmando, sed tantum dixit, vt ex ipsa constet, *posse intelligi de morte peccati*. Tertio, quia Ill. Godoy in prædicta solutione non sistit; sed ad aliam progreditur.

Ex hac itaque impugnatione huius primæ responsionis Ill. God. constat impugnatio primæ responsionis illius ad secundū, & tertium testimonium; nam licet secundum intelligi possit de morte corporali, dubiū non est, loqui etiā de morte per carentiā Divinæ visionis; & licet tertium possit intelligi de perditione hominis per culpā, dubita-

23.

Ad quartum
respondet 1.

Secundo.

24.

Rejicitur
1. responsio
ad 1. testimonium.

25.

Rejicitur
1. responsio
Ill. Godoy ad 2.
& 3. testimonium.

ri nequit, loqui etiam de perditione, quæ in æterna damnatione consistit, ubi primam, & tertiam rationem numero antecedenti assignatam.

26.
2. respon-
sio ad 1.
testimo-
nium tri-
plicem in-
cludit res-
ponsum.

Prima.

Secunda.

Tertia..

27.
Triplex
prædicta
solutio
suo loco
reijcie-
tur.

28.
Probat.
conclusio
ex Conci-
lio Tri-
dent.

Vndè hac prima solutione pro primo, secundo, & tertio testimonio derelicta, standum est ad secundam solutionem Ill. God, in illaque stando. Secunda illius responsio, scilicet, verba relata in primo testimonio nequeunt intelligi de voluntate omnino antecedenti; non verò de voluntate intentiva consequenti, non culpam prævisam, sed naturæ defectibilitatē; voluntate verò exequenti consequenti non solū defectibilitatē naturæ, sed etiā actualē defectum; triplicem includit solutionē. Prima est: voluntatē omnino antecedentem salvandi omnes componi cum voluntate intentiva efficacē illos à gloria excludendi ante culpam prævisam. Secunda est: voluntatē intentivā efficacē illos à gloria excludendi consequi naturæ defectibilitatē, & potentiam peccandi, ut loquitur n. 26. respondendo ad secundum. Tertia est: voluntatē exequentem exclusionē illorū à gloria consequi, non solū naturæ defectibilitatē, sed etiā actualē defectū.

Hanc triplicē solutionē transcendit Ill. God. ad quatuor prædicta testimonia, & ad omnes terē authoritates Scripturæ, Conciliorū, & Patrū; vndè convenit, ne eadem multoties repetamus, prius assignare authoritates nostræ conclusioni fabentes, quam prædictas solutiones reijcere, ex quarum impugnatione constabit, Ill. God. non salvare sufficienter Scripturas, Concilia, & Patres. Retorsionesque, quas contra primū, & quartū testimoniū facit, nullam contra nos efficaciam habere.

Prædictis Scripturæ testimonijs accedit pro probatione nostræ conclusionis Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 1. illis verbis: *Deus sua gratia semel iustificatos non desierit, nisi prius ab eis desieratur*, at si esset in Deo efficax voluntas excludendi reprobos à gloria ante illorum prævisam demerita, prius Deus desieret homines, quā

desideretur ab illis: ergo non datur in Deo voluntas efficax excludendi homines à gloria ante illorum prævisam demerita.

Respondet Ill. God. n. 28. dupliciter. Primo: Concilium loqui de gratia habituali, quam semel datam Deus in executione non negat hominibus, nisi in poenam præcedentis peccati: vel de gratia sufficiente auxiliante, quā etiā Deus in executione non negat, nisi ob culpam præcedentē, saltem originalem. Ex quo non colligitur: Deum ordine intentionis non voluisse prius exclusionē à gloria, immò, forte etiā exclusionē à gratia habituali, ante culpam prævisam, ut motivum. Respondet secundo retorquendo: nam Deū aliquā gratiā, scilicet, efficacē auxiliantē ante culpam prævisam homini denegare; & consequenter illum ante culpam visam tali gratia desistere, negari nō potest; cū prima peccati permissio consistens in carentia gratiæ, poena peccati non sit in frequenti sententia Theologorū

Deindè in faorē nostræ conclusionis accedit August. Epist. 105. illis verbis: *cuius vult miseretur non iustitiæ, sed misericordiæ gratia, & quem vult obdurat non iniquitate, sed veritate vindictæ*. Vbi obdurationis nomine reprobationē intelligit, quam asserit ex vindicta procedere, vindicta autē demerita necessario supponit: ergo non datur in Deo voluntas efficax excludendi homines à gloria ante prævisam demerita. Et paucis interpositis ait: *Querimus namque meritum obdurationis, & invenimus, merito namque peccati universa massa dānata est, nec obdurat Deus impertiendo malitiā, sed non impertiendo misericordiam querimus autē meritū misericordiæ, nec invenimus, &c.* ergo ex mente August. datur in nobis causa reprobationis aliter, ac prædestinationis, quæ a leuitas subsistere nequit, nisi voluntas efficax excludendi à gloria, demerita prævisam supponat. Idem docet Prosper ad Capita Gallorū cap. 3. vbi de reprobis loquens, sic ait: *non ex eo, necessitatem*

29.
Respōd. 2
Ill. God.

Secundo.

30.
Probat.
conclusio
ex Au-
gust. &
Prospero

D. Prosp.

periculi habuerunt, quia prædestinati non sunt, sed ideo prædestinati non sunt, quia tales futuri ex voluntaria prædicatione sunt præsciti: ergo ex mente Prosperi, prædestinationis negativæ causa datur in nobis; & consequenter à fortiori voluntas efficax excludendi à gloria demerita prævissa supponit.

31.
Respōd. I.
Ill. God.

Secundo.

Respondet primo Ill. God. n. 35: August. & Prosperū loqui de peccato originali, quod fuit causa reprobationis in sententia August. adhuc in illis, quibus fuit de facto remissum; non autem loqui de demeritis personalibus. Respondet secundo n. 36: August. & Prosperum loqui de reprobatione secundum voluntatē executivā pœnæ, quæ est voluntas punitiva, & ex motivo puniendi; ac proinde demerita personalia, aut originale in eis, qui ob solum illud damnantur, prævissa supponit, non de voluntate exclusivā à gloria spectante ad ordinem intentionis; nec sequitur, non salvari discrimen inter reprobationē, & prædestinationē: nam licet verū sit, quod voluntas executiva gloriæ, vt coronæ, merita prævissa supponat, intentiva autē illa præcedat, & voluntas intentiva exclusionis à gloria, merita non supponat, voluntas verò executiva prædictæ exclusionis ex prævissis demeritis sit, adhuc tamē discrimen subsistit per hoc, quod demerita præcedunt voluntatem executivā pœnæ, & non causantur ex voluntate eiusdem intentiva, sed sunt in nobis à nobis, vt à prima causa deficiente; merita autem præcedunt quidem voluntatē gloriæ executivā, coeterum causantur ex voluntate gloriæ intentiva, à qua incipit primum prædestinatorum à non prædestinatis discrimen; & ideo demerita possunt dici ratio reprobationis, quia, scilicet, causant ultimum eius effectū in executione, quin ab illo in ordine intentionis causentur; merita autem non ita, quia licet causent ultimum effectū prædestinationis, prout in executione, ab illo tamen in ordine intentionis causantur.

32.

Omnes istæ responsiones Ill. God,

vt ex ipsis est manifestum, coincidunt cum responsionibus allatis n. 26; unde istis reiectis, reiectæ manebunt omnes responsiones, quas Ill. God. adducit pro solutione authoritatū Scripturæ, Conciliorum, & Patrum. Et quia in hoc stat tota disputationis difficultas, Sit.

S. III.

Probatur secundo conclusio, & impugnatur prima solutio ab Ill. God. allata.

PRIMA solutio ab Ill. God. adducta, scilicet, voluntatē omnino antecedentē salvandi omnes componi cū voluntate intentiva efficaci illos à gloria excludendi ante culpā prævissam, impugnatur per sequentē probationē nostræ conclusionis: Deus ex se ante prævissa reprobatorum demerita sincero affectu omnibus salutē desiderat, vult enim omnes homines salvos fieri, & ad agnitionē veritatis venire, at cum hac voluntate non comparitur voluntas efficax excludendi aliquos à Regno Cælorum ante prævissa illorū demerita: ergo talis voluntas in Deo constituenda non est.

Minor, in qua est difficultas, ostenditur primo; voluntas illa prima est conditionata, dandi, scilicet, omnibus gloriā, si per ipsos non steterit, nec suis peccatis illa indignos effecerint; at hæc voluntas esset superflua, & prorsus irritatoria, si simul cum illa efficaciter vellet excludere aliquos à gloria non prævissis illorū demeritis, veluti si iudex humanus ante prævisionem criminum alicuius vellet illum mortē temporali punire, non nisi superflue, & irritorie aliam voluntatē haberet illi vitā conservandi, si per illum non steterit, immò, hæc voluntas cum præcedenti esset impossibilis, si namque nulla eius culpa prævissa vult efficaciter ei mortem infligere, quomodo stabit hæc secunda voluntas, illum nō occidendi, nisi per ipsum steterit, & mortem meruerit? ergo cum voluntate, qua vult omnes homines salvos fieri, non comparitur voluntas efficax

33.
Prob. 2.
cōclusio,
& im-
pugna-
tur i. so-
litio Ill.
Godoy.

Minor
probat. i.

excludendi aliquos à gloria ante præ-
vissa illorum demerita.

34.
Prob. 2.

Probatur secundo prædicta minor:
qui de industria quærit omnia media
efficacia ad efficiendū à fine, ad sum-
mū habere potest simulatoriā volunta-
tē conferendi illū finē; at Deus volens
efficaciter reprobos excludere à glo-
ria ante prævissa illorum demerita, ex
industria, quæret omnia media effica-
cia, ut à gloria deficerent: ergo cū vo-
luntate hac efficaci non nisi simulatori-
a potest in eo constitui voluntas, qua
vellit omnes homines adipisci salutē:
& consequenter sincera voluntas om-
nes salvandi est incōpatibiliscū volun-
tate efficaci aliquos à gloria excludē-
di ante illorum prævissa demerita.

Tertio.

Tertio: nā illæ duæ volūrates sunt de
eodē objecto nulla circumstantia immu-
tato: ergo sunt incōpatibiles. Quod ita
explicatur: nulla est incōpatibilitas in
hoc, quod Deus suā bonitatē attēdens
vellit homini salutē conferre, prævis-
sis autē illius demeritis, ei vellit nega-
re salutē, quia licet eundē hominē, &
eandē salutē inspiciant, non tamen sub
eisdē, sed sub diversis circumstantijs, at
velle homini secundū se salutē, & eidē
nullo crimine infecto prævisso effica-
citer velle exclusionē à gloria sunt de
eodem objecto, & sub eisdem circumf-
tantijs omnino: ergo sunt incompari-
biles voluntates prædictæ.

35.
Quarto.

Quarto probatur: ex vi illius volun-
tatis, qua vult Deus omnes homines
salvos fieri, gloria sit debita homini-
bus; tū; quia ex vi illius homo manet
ordinatus ad gloriā, subiecto tamen or-
dinato ad finē, est debitus finis: tū etiā;
quia ex vi illius datur homini auxilia
sufficientia; quibus possit proximē, &
expeditē adipisci salutē; subiecto autē
proximē, & expeditē potēti ad aliquē
actū, est debitus actus, quo circa cū fre-
quentiori Theologorū sententia 1. 2.
q. 109. art. 2. docet Ill. God, homini lap-
so deberi auxiliū efficax ad aliquando
benē operandū, quia, scilicet, non ob-
stante infectione naturæ habet expedi-
tā potentiā ad aliquod opus bonū mo-

rale; at licet possit Deus velle ante vl-
lū prævisū demeritū negare alicui for-
mā illi non debitā, formā tamen debi-
tā negare non potest; cum talis volun-
tas sit poena; & consequenter culpam
debeat supponere: ergo &c.

Denique probatur minor allata: ma-
gis opponitur voluntati inefficaci sal-
vandi voluntas efficax negandi salutē,
quā voluntas inefficax, seu simplex cō-
placentia de negatione illius; at cū vo-
luntate illa simplicis complacentiæ in
efficacis de omniū salute, non stat sim-
plex complacentia opposita de nega-
tione salutis ante hominum peccata
prævissa: ergo minū poterit componi
voluntas efficax aliquos à gloria ex-
cludendi ante peccata illorū prævissa.

Ad hoc argumentū respondet Ill.
God. n. 42. concessa maiori, negando
minorē, ad cuius primā probationē ne-
gat maiorē; aliās si voluntas illa esset
conditionata de danda gloria, si non
flet per homines, sequeretur ex vi so-
lius voluntatis purificandi conditionē,
scilicet, dandi auxilia hominibus, qui-
bus gloriā mereantur, transire gloriā
ad statū futuritionis absolutæ; ac pro-
inde necessarium non esse, nec dari de
facto in Deo voluntatē efficacē gloriæ
absolutam ante prævissa merita, quod
plures ex adversarijs concedere ne-
queunt; cum admittant electionē effi-
cacem ad gloriā ante prævissa merita:
illa ergo voluntas non est conditiona-
ta formaliter, sed simplex quædā com-
placentia, secundum quam gloria om-
nium hominum placet Deo secundum
se inspecta, non attentis omnibus cir-
cūstantijs, scilicet, defectibilitate na-
turæ, ad cuius suavē gubernationē per-
tinet, ut non assequatur finem in om-
nibus individuis, & maiori bono vni-
versū, quod ex non consecuto ab om-
nibus sine beatitudinis elucet, & maio-
ri ostensione attributorū Dei, quæ ex nō
consecutione obtinetur, quibus omni-
bus attentis, etsi Deus in omniū homi-
nū gloria secundū se cōplacuerit, voluit
ob illos fines, nulla culpa prævissa, ut
aliqui consequerentur gloriam, & alij

36.
Quinto.

37.
Respondet
Ill. God.
ad proba-
tionē con-
clusionis.

Ad pri-
mā pro-
bationem
minoris.

ab illa deficerent; tū, vt naturæ defectibili, secundū suā defectibilitatē provideret, & suæ providentiæ suavitatē ostenderet; tum, vt manifestaret suam misericordiā, gloriā tribuendo efficaciter, & suā iustitiā, eam aliquibus denegando: vnde voluntas illa potest conditionata dici virtualiter, cōditione hoc modo explicata, vellem omnibus hominibus gloriā, nisi naturæ defectibilitas suavitē gubernanda obstaret, & nisi ad maius bonū vniuersi, & meorum attributorum perfectiorem manifestationem, eam negare aliquibus, magis conducirēt.

38. *Contra 1.* Contra 1: nam vel per gloriā volitā ex vi illius voluntatis, qua vult Deus omnes homines salvos fieri, intelligit Ill. God. gloriā conditionatē futuram vel gloriā absolutē possibilem? Si primū, in hacque intelligētia negat, quod illa voluntas sit conditionata formaliter, optimē negat; sed fallitur Ill. Godoy; nam nos hoc nō asserimus. Si secundū: ergo licet voluntas illa non sit formaliter cōditionata; est tamen quasi conditionata. Hæc consequentia videtur esse Ill. God. vtpotē, in sua solutione concedentis: talē voluntatē esse conditionatam virtualiter. Ex quo reddit contra ipsum argumentū principale, quod sic efformatur.

39. *Argum. principale reddit cōtra Ill. Godoy.* Voluntas illa dandi gloriā omnibus est voluntas quasi conditionata dandi gloriā illis, nisi per ipsos steterit: ergo dū per ipsos non steterit, voluntas illa semper in Deo perseverat. Atqui per homines non stat, quod non salventur, nisi propter peccatum: ergo ante istius prævisionē non est in Deo voluntas efficax aliquos excludēdi à gloria per positivā reprobationē. Maior, quā videtur negare Ill. God. vt cōstat ex explicatione prædictæ voluntatis ab ipso in sua solutione tradita; vltra hoc, quod est explicatio communis Theologorum in tractatu de voluntate.

40. *Probat. maior exēplis.* Probat. illis exemplis, quibus prædicta voluntas declaratur, quorū primū est Iudicis, & Principis, qui voluntate antecedente vult omnes cives sal-

vos, & incolumes, sed voluntate cōsequente vult aliquos mori, spectatis eorū sceleribus, manente tamen velleitate de eorū conservatione, si leges id permetterent, quo exemplo ad id declarandū vtitur Scotus in 1. dist. 46. ad primū. Alterū est Mercatoris, qui voluntate antecedente vult omnes suas merces salvas esse; consequente verò vult eas in mare proijcere, consideratis periculis, in quibus versatur; & hæc explicatio deducitur etiā ex Scoto 2. dist. 37. ad solutionē istorū, vbi reddens rationē, cur Deus nō dicatur causa peccati, licet nobiscū cōcurrat ad substractū eius, quia Deus, inquit, quantum est ex se, daret rectitudinē actui, seu actum rectū efficeret, si voluntas creata cooperaretur, vniuersaliter enim quidquid dat Deus antecedentē, daret illud consequentē quantum est ex se, nisi esset impedimentū; dando autē voluntatē liberā, dedit antecedentē opera recta, quæ sunt in potestate volūtatis, & ideo quantum est ex parte sui dedit rectitudinē omni actui voluntatis, & voluntati ex consequenti daret, si ipsa voluntas quemcunque actū elicitū rectē ageret ex parte sui, ita Doctor, quibus verbis nō obscurē innuit explicationem Damasceni datam de voluntate antecedenti, & consequenti.

Ex his ergo probatur prædicta maior: voluntas antecedens Iudicis cōservandi vitā omnibus civibus est voluntas quasi conditionata cōservandi vitā illis, nisi per ipsos steterit. Item: voluntas antecedens mercatoris cōservandi omnes suas merces est voluntas quasi conditionata cōservandi merces, nisi per pericula steterit: ergo pariter: voluntas illa dandi gloriā omnibus est voluntas quasi conditionata dandi gloriā illis, nisi per ipsos steterit: ruit ergo solutio Ill. God. & explicatio prædictæ voluntatis ab illo data, fere omnibus generaliter opposita, & ad hanc suam opinionem vnicē defendendam inventa.

Contra 2: voluntas illa antecedens, qua Deus vult omnes homines salvos

41. *Declaratur prædicta maior.*

42. *Contra 2.*

fieri, est conditionata iuxta Ill. God. conditione hoc modo explicata: vellē omnibus hominibus gloriā, nisi naturæ defectibilitas suavitē gubernāda obstarēt, & nisi ad maius bonū yniuersū, & meorū attributorū perfectiorē manifestationē, eā negare aliquibus, magis cōduceret: ergo voluntas antecedens, qua iudex vult omnibus suis civibus vitā conservare, erit conditionata cōditione hoc modo explicata: vellē omnibus meis civibus vitæ cōservationē, nisi naturæ defectibilitas suavitē gubernāda obstarēt, & nisi ad maius bonū reipublicæ, & meæ iustitiæ perfectiorē manifestationē, eā negare aliquibus, magis cōduceret. Consequentia est à paritate notoria: nā si voluntas antecedens, qua iudex vult omnibus suis civibus vitā conservare, est exemplū, quo voluntas Dei antecedēs, qua vult omnes homines salvos fieri, explicatur, eodē modo explicabitur conditio utriusque voluntatis: atqui voluntas illa Iudicis antecedens sic explicata, esset superflua, & prorsus irrisoria: ergo irrisoria prorsus, & superflua est illa voluntas Dei antecedens, ut ab Ill. Godoy explicatur.

43.
Contra 3.

Contra 3: ut communiter cū Theologis teneat Ill. God, verā esse, & non superfluā, neque irrisoriā, voluntatem antecedentē, qua Deus vult omnes homines salvos fieri, debet manifestare in creatis aliquod exemplū illius voluntatis antecedentis: sed non est exemplum in creatis, in quo detur voluntas antecedens dandi aliquid aliquibus, quæ conditionata non sit, si per ipsos nō steterit: ergo voluntas antecedens, qua Deus vult omnes homines salvos fieri, est conditionata, si per ipsos nō steterit: ergo vera est maior, quam Ill. God. in solutione negat: ergo ruit illius solutio. Maior patet primo: nā ex his, quæ in creatis videmus, in Deo discurremus. Secundo: quia si exemplū in creatis non esset illius voluntatis antecedentis, nullo modo cōvincere possemus negantes in Deo talē voluntatem. Minor claret in exemplis allatis,

quibus declaratur prædicta voluntas Dei antecedens, etsi aliud, quod nō sit huiusmodi, inveniatur, mihi demonstraret, qui illud invenerit. Consequentia sunt legitima.

Contra 4: & suppono, voluntatē illā antecedentē, qua Deus vult omnes homines salvos fieri, esse conditionatā conditione ab Ill. God. explicata. Hoc itaque supposito sic arguo: vel conditio, ut ab Ill. God. explicatur, stat per ipsos homines, vel non? Si secundū: ergo Deus ex se vult omnes homines salvare, & ex se vult aliquos eorū dānare, consequenterque prima voluntas superflua est, & irrisoria, utpotē, nulla habita causa eorum, vult ex se illos reprobare. Si primum: ergo conditio, ut explicatur ab Ill. Godoy, stat per ipsos homines: ergo vera est maior, quam negat Ill. Godoy: ergo ruit solutio illius.

44.
Contra 4.

Contra 5: nam inconveniens, quod deducit Ill. God. in sua solutione, ratio ne culus negat prædictā maiore, nobis non officit: nulla ergo est iuxta nostra principia solutio illius. Probatur antecedens: inconveniens ab Ill. God. deductū est: necessariū non esse, nec dari de facto in Deo voluntatē efficacem gloriæ absolutā ante præmissa merita; sed hoc inconveniens nobis non officit: cum hoc pro conclusione contra Ill. Godoy à nobis maneat statutum *disp. 65. num. 29*: ergo &c.

45.
Contra 5.

Ad secundā minoris probationē respondet Ill. God. *n. 45.* negādo maiore: sicut enim volens proijcere merces in mare ad vitā salvandā, non simulatoriē, sed verē vult illas conservare, voluntate tamē simplicis cōplacentiæ, & inefficaci, ita Deus occasione defectibilitatis naturæ, & ut magis sua attributa ostenter, volēs efficaciter aliquos excludere à gloria, nō simulatoriē, sed verē omnibus salutē desiderat, desiderio inefficaci, & simplici cōplacentia cadere supra illorū salutē, secundū se, & nō attrētis omnibus circūstātijs; maxime cū ex vi illius volūtatis Deus det hominibus media sufficiētia ad salutē,

46.
Ad 2.
probationem minoris respondet Ill. Godoy.

quæ poterat illis non dare. Ultra hoc retorsionem facit Ill. Godoy in negatione gratiæ efficaci, de qua postea.

47.
*Reijcitur
hæc solu-
tio.*

Hæc autē solutio Ill. God. reiecta manet per dicta à n. 38. & seqq.; & nūc de nobis reijcitur exēplo ipsius Ill. God: si mercator de industria quæreretur omnia media efficacia ad projiciendum merces in mare, ad summū habere posset simulatoriā voluntatē conservandi suas merces: ergo vera est maior illa, scilicet, qui querit de industria omnia media efficacia ad deficiendū à fine, ad summū habere potest simulatoriā voluntatē conferendi illū finē: ergo ruit solutio. Antecedens est mihi manifestū, constatque exēplo iudicis iam declarati; immò, ut manifestū sit omnibus, quilibet in se fingat voluntatem, quæ industria quærat omnia media efficacia ad necē alicuius, & experietur, se ad summū posse habere simulatoriā voluntatē vitæ illius. Sufummo nunc: atqui hoc exemplo utitur Ill. God. in solutione pro negatione maioris: ergo exemplum ab ipso adductum est suæ solutionis destructivum.

48.
*Ad 3.
minoris
probatio-
nem res-
pōdet Ill.
Godoy.*

Ad tertiā minoris probationē respondet Ill. God. n. 46. negando antecedens, ad cuius explicationē ait: quod licet vellent Deus efficaciter gloriā negare homini, nondū illius peccato prævisso; & cōsequentē ex hoc capite circumstantiæ non varientur, aliæ tamen variantur in obiecto secundæ voluntatis respectu prioris, hæc namque est de gloria hominis secundū se, efficax autē voluntas attendit in homine defectibilitatē naturæ, & in negatione gloriæ maiore conducentiā ad ostensionē attributorū Dei, aliasque circumstantias, sub quibus per voluntatē simplicē non attingitur; non autē opponuntur, gloriā hominis secundū se inspectā placere, & simul efficaciter velle illius negationē homini ratione suæ defectibilitatis, & ad ostendenda magis Divina attributa. Præterquā, quod voluntas inefficax est circa gloriā, ut consequibilē; efficax autem circa eandem, ut efficaciter non consequendam.

Contra hanc tamen solutionē insurgunt replicæ positiæ à n. 38. & seqq. ultra quas contra primo: nā circumstantiæ, quæ variantur in obiecto secundæ voluntatis, efficaci, scilicet, negandi gloriā, respectu prioris, nempe, antecedentis dandi illā, vel stant per ipsa obiecta, vel non? Si primū. Infero primo: ergo cum per ipsa stare nequeat, nisi propter peccatū, ante huius prævisionē, nequit esse in Deo voluntas efficax excludendi illa à gloria. Infero secundo: ergo vera est maior illa, quā negat Ill. God, scilicet, voluntas Dei antecedens dandi omnibus gloriā est conditionata, si per ipsos non steterit. Si secundū: ergo circumstantiæ, quæ variantur in obiecto secundæ voluntatis non obstant, ut prima voluntas sit superflua, & irrisoria. Probatur hæc consequentia: circumstantiæ, quæ variantur in obiecto secundæ voluntatis stant per Deum; cum non stent per obiecta; sed hoc ipso non obstant, ut prima voluntas sit superflua, & irrisoria: ergo circumstantiæ, quæ variantur in obiecto secundæ voluntatis, nō obstant, ut prima voluntas sit superflua, & irrisoria. Probatur minor: hoc ipso, quod prædictæ circumstantiæ stent per Deum, Deus ex se vult efficaciter voluntate secundā negare gloriā; sed cū hac voluntate voluntas prima superflua est, & irrisoria: ergo hoc ipso, quod circumstantiæ, quæ variantur in obiecto secundæ voluntatis stent per Deū, non obstant, ut prima voluntas sit superflua, & irrisoria. Minor verò probatur: nā voluntas secundā negandi gloriā est voluntas ex se efficax negandi aliquibus gloriam, & voluntas prima salvandi omnes, est voluntas ex se inefficax omnes salvandi; atqui voluntas ex se efficax negandi aliquibus gloriam, & voluntas ex se adhuc inefficax salvandi omnes, omnino repugnat: ergo cum voluntate secundā negandi gloriam, voluntas prima superflua est, & irrisoria. Maior, & consequentia tenent. Minor verò probabitur per dicenda *num. sequenti.*

49.
Contra 1.

§ 0.
Contra 2.

Contra secundo: voluntas prima est voluntas inefficax circa gloriā, vt cōsequibilē; & voluntas secunda est voluntas efficax circa gloriā, vt efficaciter non consequendā; sed ista voluntates ex se sunt incompatibiles: ergo solutio Ill. God. non tollit incompatibilitatē harū voluntatū. Maior est responsio Ill. God., & consequentia legitima. Minor probata manet *n. anteced.* & vltimā probatur: voluntas inefficax ex se circa vitā, vt conservabilē, & voluntas efficax ex se circa vitā, vt efficaciter non cōservandā, sunt voluntates in lu dice non compatibles. Item: voluntas inefficax ex se circa merces conservabiles, & voluntas efficax ex se circa illas, vt efficaciter non conservandas, sunt in mercatore incōpatibiles: ergo voluntas inefficax circa gloriā, vt cōsequibilē, & voluntas efficax circa gloriā, vt efficaciter nō consequendā, sunt voluntates ex se incompatibiles. Antecedens constat ex dictis *num. 47.* Consequentia legitimē infertur.

§ 1.
Ad 4. minoris probationem respondet Ill. God.

Ad quartā minoris probationē responderet Ill. God. *n. 47.* negando maiorem, quā (inquit) non convincit prima probatio, ex vi namquē illius voluntatis non ordinatur homo ad gloriā efficaciter, sed solū sufficienter, & ideo ex vi illius non est debita homini gloria. Nec secunda; tum: quia ad summū convincere potest, deberi aliquibus vagē, cui quo tamen stat nulli determinatē deberi; ac proinde, quod Deus ante vltimū demeritū vellit aliquibus exclusione a gloria. Tum etiā; nā illa doctrina nō est vera respectu collectionis actū, sed solū respectu alicuius, eo quod, vt frustranea non sit potentia expedita, sufficit, quod ad aliquē actū, ad quē est in potentia, reducat, nec requiritur, quod ad omnē actū, quē potest, applicetur, sufficientia autē, qua homo ex vi illius voluntatis gaudet consequendi salutē, est ad plures actus observandi praecepta, vnde non fundat debitū ad omnes, sed solū ad aliquos, vt autē gloria debita esset, omnī actū collectione deberet esse debita, & quidē si

aliquibus hominibus vagē esset debita gloria, praedestinatio specialis providentia non esset, nec donū perseverantiae actualis esset beneficiū speciale.

§ 2.
Contra 1.

Sed contra 1: ex vi illius voluntatis, qua Deus vult omnes homines salvos fieri, homo manet ordinatus ad gloriā sufficienter iuxta solutionē Ill. God.; sed haec ordinatio sufficit, vt ex vi illius voluntatis gloria sit homini debita: ergo ex vi illius voluntatis debita est homini gloria: ergo vera est maior, ipsamque convincit prima probatio, quod negat Ill. God., consequenterque ruit illius solutio. Probatur minor: ordinatio hominis ad gloriā sufficienter, sufficit, vt carentia gloriae respectu illius nō sit pura negatio, sed privatio: ergo praedicta ordinatio sufficit, vt ex vi illius voluntatis gloria sit homini debita. Antecedens est certū; alioquin voluntas efficax excludendi reprobos a gloria non haberet rationem poenae, quod est contra Ill. Godoy *n. 66.* & nos infra firmabimus.

§ 3.
Probat. 1. consequentia.

Consequentia verō probatur primo: ordinatio hominis ad gloriā sufficienter, sufficit ex cōcessis, vt carentia gloriae respectu illius non sit pura negatio, sed privatio; atqui privatio est carentia formae debita: ergo praedicta ordinatio sufficit, vt ex vi illius voluntatis gloria sit homini debita. Secundo: si ordinatio hominis ad gloriam sufficienter non sufficeret, vt ex vi illius voluntatis gloria esset homini debita, carentia gloriae respectu illius esset pura negatio, vt a privatione distinguitur; sed iuxta cōcessa, & veritatē ordinatio hominis ad gloriam sufficienter, sufficit, vt carentia gloriae respectu illius non sit pura negatio, sed privatio: ergo &c. Tertio, & declarantur dicta: si homini ordinato ad gloriā sufficienter non esset debita gloria, exclusio illius a gloria non esset gloriae privatio; quia vt dicebā, privatio est carentia formae debita; atqui exclusio a gloria est privatio gloriae respectu hominis ordinati ad gloriam sufficienter ex dictis: ergo &c.

Secundo.

Tertio.

54.

Contra. 2.

Contra secundo ad hominē contra Ill. Godoy: ex vi illius voluntatis, qua Deus vult omnes homines salvos fieri, homo est ordinatus ad gloriā sufficientē, ut habet Ill. God. in sua solutione: ergo ex vi illius voluntatis gloria debetur homini debito sufficientiæ. Consequentia est manifesta, & claret ex eo, quod eo modo gloria est homini debita, quo homo est ordinatus ad gloriā. Sufsummo nunc: atqui hoc sufficit, ut absolutē dicatur, gloriā esse homini debitā ex vi illius voluntatis: ergo ex vi illius voluntatis gloria est homini debita: ergo ruit solutio Ill. God. Probatur minor: quod gloria sit homini debita debito sufficientiæ ex vi illius voluntatis, sufficit, ut absolutē dicatur, carentiam gloriæ esse privationē respectu illius: ergo quod gloria sit homini debita debito sufficientiæ ex vi illius voluntatis, sufficit, ut absolutē dicatur, gloriā esse homini debitā ex vi illius voluntatis. Antecedens est Ill. God. ex dictis n. 52. Consequentia manifesta apparet per dicta *num. antecedenti.*

55.

Contra 3.

Contra tertio: ordinatio hominis ad gloriā sufficientē constituit in homine debitum habendi gloriā: ergo gloria est debita homini, sic ad ipsam ordinato. Antecedens est certum: nam propter hoc debitum habendi gloriā contrahit homo originale peccatū, & poena damni inferno punitur. Consequentia probatur: nequit esse in homine debitū habendi gloriā, quin gloria sit homini debita: sed per te ordinatio hominis ad gloriā sufficientē constituit in homine debitū habendi gloriā: ergo gloria est debita homini, sic ad ipsam ordinato. Probatur maior: in nullo subiecto potest esse debitū acquirendi formam, quin forma sit debita subiecto: ergo nequit esse in homine debitū habendi gloriā, quin gloria sit homini debita. Probatur antecedens: in nullo subiecto potest esse debitum acquirendi formā, quin carentia formæ, si ipsam non acquirit, sit privatio respectu subiecti; sed nequit carentia

formæ esse privatio respectu subiecti, quin subiecto sit debita forma: ergo in nullo subiecto potest esse debitum acquirendi formam, quin forma sit debita subiecto.

Ex his impugnatum manet inconveniens, quod in fine solutionis deducit Ill. God. scilicet, quod si aliquibus hominibus esset debita gloria, prædestinatio specialis providentia non esset, nec donum perseverantiæ actualis esset beneficiū speciale: nam ex vi illius voluntatis, qua Deus vult omnes homines salvos fieri, gloria est hominibus debita, debito tantū sufficientiæ, cum quo stat, quod prædestinatio sit specialis providentia, quia est efficax electio horū ad gloriā, & similiter de dono perseverantiæ actualis, quia est auxilium efficax. Ratio est: nam homini ordinato ad gloriā sufficientē, solū debentur media sufficientia ad consecutionem gloriæ, & ipsa gloria debito sufficientiæ: ergo media efficaciter ad consecutionē gloriæ, & ipsa gloria efficaciter consequenda, non sunt debita homini prædicto: ergo optimē componitur, quod gloria sit hominibus debita ratione illius voluntatis generalis, & quod prædestinatio, quæ est efficax & specialis electio, sit specialis providentia, & donū perseverantiæ actualis, quod est auxiliū efficax, & speciale, sit speciale beneficium. Ruit ergo inconveniens ab Ill. God. deductum.

Ad ultimā minoris probationē respondet Ill. God. n. 48. negando maiorem: nam simplex complacentia de omnium salute, & simplex complacentia de negatione salutis aliquorū, tendunt ad gloriā secundum eandē rationē, & sub eisdē circumstantiis, & ideo opponuntur, secus voluntas efficax negandi salutē aliquibus, & voluntas antecedens de salute omnium, quæ attingunt gloriā sub diversitate iam explicata, sicut in proijciente merces in mare, nō potest cū voluntate antecedenti conservandi divitias, voluntas antecedens illas proijciendi componi, benè tamen cum voluntate efficaci, quia illæ sunt

56.

Impugnatur inconveniens, quod in fine solutionis deducit Ill. Godoy.

57.

Ad 5. probationem minoris respondet Ill. Godoy.

Hæc responsio impugnata manet.

§ 8.

Retorq. Ill. God. nostram rationē.

de eodē obiecto sub eadē ratione, seu autē voluntas efficax, & inefficax, seu antecedens. Cœterum hæc solutio impugnata manet per dicta num. 38. & sequentibus; & specialitèr per dicta num. 49. & 50.

Præter has solutiones Ill. God. ad nostrā prædictā rationē, illam contra nos retorquet instantia gratiæ efficacis n. 42. in hunc modum: Deus namquē dans homini auxiliū sufficiens ad aliquem actum, vult ei inefficacitèr, & simplici cōplacentia desiderat gratiā efficacē ad actum; cum suprà ipsū actum complacet, & illum desideret; & tamen ante omnis culpæ prævisionē vult efficacitèr gratiā efficacē negare, cum primæ gratiæ denegatio, seu prima peccati permissio, poena peccati non sit: ergo potest Deus inefficacitèr velle hominibus gloriam, & ante omnis culpæ prævisionem velle efficacitèr negare aliquibus gloriam, seu illos à gloria excludere.

§ 9.

Respōdeo ad retor-sionē triplici disparitate.

Prima.

Hæc itaquē retorsio, quam (ait Ill. God.) esse manifestā, nullius momenti est; sunt namquē notoriæ disparitates; vnde concessis præmissis nego consequentiā. Ratio prima est: nam cum voluntate efficaci denegandi gratiā efficacē, stat adhuc voluntas simplex de reproborū salute, virtutē cuius dat eis auxilia sufficientia, & ad salutē necessaria; ast cum voluntate efficaci excludendi à gloria ante omnis culpæ prævisionē, seu nulla habita causa ex parte hominis, nulla voluntas adhuc simplex de salute eius stare potest, vt dictum, & probatū manet. Secunda ratio est: nam ex voluntate efficaci negandi gratiā efficacē solum arguitur, quod Deus efficacitèr non desideret salutē hominis; non verò, quod efficacitèr vellit perditionē illius, cū illi tribuat auxilia sufficientia; cœterū ex voluntate efficaci negandi gloriā non solum arguitur, quod Deus efficacitèr non desideret salutem hominis, sed etiam, quod efficacitèr vellit illius perditionē, vt est manifestum. Tertia ratio est: nam voluntas efficax negandi repro-

Secunda.

Tertia.

bo gratiā efficacē non est in reprobo causa per se peccati, cum ex vi voluntatis Dei antecedentis habeat reprobis auxilium sufficiens; ast voluntas efficax negandi gloriā ante omnis culpæ prævisionem est in reprobo causa per se peccati, vt infra ostendemus.

Eccē triplicē disparitatē manifestā, quarum quælibet nullā reddit instantiā Ill. God, & licet hac triplici disparitate optimè possit instantia Ill. God. instari, ipsam insto disparitate, quā Ill. Godoy negare non potest. Retorqueo igitur instantiā contra ipsū: idē iuxta ipsum cum voluntate efficaci excludendi aliquos à gloria ante omnis culpæ prævisionē stat voluntas inefficax salutis eorum, quia cum voluntate efficaci negandi aliquibus gratiā efficacē stat voluntas inefficax salutis eorū: ergo sicut ex voluntate efficaci negandi gloriā arguitur, quod Deus efficacitèr vellit perditionē hominum; ita ex voluntate efficaci negandi gratiam efficacē arguetur, quod Deus efficacitèr vellit perditionem eorū. Atqui hoc est falsum, vt constat ex dictis n. antecedenti, nec Ill. Godoy illud concedit: ergo paritas, quam Ill. Godoy assumit, vt in nos retorquēat, est contra ipsum retorsio manifesta.

Iam ex his (oblitis enim non sum) constat, retorsionē contra primum testimonium Scripturæ factam ab Ill. God, & à nobis positā n. 20. nullius esse momenti; nam Deus velle ex se omnibus gloriā, & efficacitèr velle excludere aliquos ab illa propter peccata illorum, non sunt voluntates incompatibiles; istæ namquē sunt ex se velle omnibus gloriā, & ex se velle aliquos excludere à gloria, vt ex dictis constat. Per quod patet ad retorsionē, quā cōtra quartū Scripturæ testimonium facit Ill. God, & ex ipso nos posuimus n. 23.

Ex vtriusque in hoc §. dictis sequi videtur: magis consequenter Hæreticos in hac materia procedere, quā Ill. Godoy, & omnes suæ opinionis professores; nam Hæretici ex illo principio semel posito, quod Deus ex se aliquos

60.

Retorq. instantiā Ill. God.

61.

Retorsio Ill. God. posita n. 20. nullius est momenti

62.

Quid sequatur ex dictis in hoc §.

efficaciter à gloria excludat ante eorum præviſſa demerita, conſequentèr negant, Deum voluiſſe omnes homines ſolvos facere voluntate adhuc inefficaci, & omnes eſſe ſufficientèr ordinatos ad gloriã, quia viderunt, has duas voluntates cohærere non poſſe; Ill. God. verò, & omnes Catholici ſuæ opinionis ſectatores cum Hæreticis aſſerunt: Deum ex ſe aliquos efficaciter à gloria excluſiſſe ante eorum demerita præviſſa, & tanquã Catholici negant, in Deo non eſſe voluntatē inefficacē ſalvandi omnes; cœterũ cum ex illo principio, in quo cum Hæreticis conveniunt, neceſſariò ſequatur, debere convenire in alio, in quo diſcordant, vt manet probatũ; magis conſequentèr procedunt in hac materia Hæretici, quam Ill. Godoy, & omnes ſuæ opinionis ſectatores.

Vndè cum melius ſit, Doctore Catholicum, nec re, nec verbis cum Hæreticis convenire, melius eſt, cum illis non convenire in illo principio excluſionis à gloria ante præviſſa demerita. Et quamvis hoc non ſit à Concilijs damnatũ, fidei tamen conſonũ non eſt, negare in Deo voluntatē inefficacem ſalvandi omnes, ad quod negandũ cũ Hæreticis videtur adſtrictus Doctor Catholicus, qui cum illis concordat in voluntate efficaci excluſiva à gloria ante præviſſa demerita, cũ hoc conſeſſo neceſſariò ſequatur negatio prædictæ voluntatis inefficacis, vt manet oſtenſum.

63: *Quædã inconſequentia oſtenditur 1.*
 Ultrà quod in conſequentiã Ill. God. (meo videri) in hac ſolutione cõmiſſam, non prætermittã. Ipfamque ſic oſtendo primo; Ill. God. *diſp. 51. n. 43.* hoc argumentum in ſe obiecit; Deus ſimplici affectu omnibus hominibus ſalutē deſiderat iuxta illud: *qui vult omnes homines ſalvos fieri*; ergo ſalus etiam reprobõrũ terminat amorē Divinũ; & tamen futura non eſt, ſed merè poſſibilis: ergo Dei voluntas ſimplici amore erga poſſibilia verſatur. Ad quod argumentũ reſpondet *n. cit.* conſeſſo antecedenti, & prima conſe-

quentia negando minorem; quia licet ſalus æterna non ſit abſolutè futura reſpectu reprobõrũ, eſt tamen futura ex vi illius voluntatis ſub conditione, quod per ipſos non ſteterit; vndè non eſt tantum poſſibilis; quia inter merè poſſibile, & abſolutè futurũ datur medium, ſcilicet, futurũ conditionatum, quod nunquam erit; hoc autem conditionatum futurum terminare poteſt voluntatem Divinam, immò, nequit eſſe futurum, niſi terminet illam.

Ecce Ill. God. concedentẽ, quod ſalus æterna reprobõrũ eſt futura ex vi illius voluntatis ſub conditione, quod per ipſos non ſteterit: ergo voluntas illa, *qua Deus vult omnes homines ſalvos fieri*, eſt conditionata, ſi per ipſos non ſteterit. Conſequentia eſt evidens apud Ill. God; repugnat namquẽ, quod ſalus æterna reprobõrũ ſit conditionatè futura ex vi illius voluntatis ſub conditione, quod per ipſos non ſteterit, quin illa voluntas ſit conditionata, ſi per ipſos non ſteterit. Suſummo nunc. Atqui hanc eandem propoſitionẽ, ſcilicet, *voluntas illa, qua Deus vult omnes homines ſalvos fieri, eſt conditionata, ſi per ipſos non ſteterit*, quam abſolutè concedit *diſp. 51. n. cit.* negat abſolutè in *diſputatione præſ. n. 42.* vt claret ex verbis ipſius à nobis traditis *n. 37*; ergo inconſequentiam (ni fallor) committit Ill. God. in reſponſione ad noſtram ſuprà poſitã rationem.

Oſtendo ſecundo prædictã inconſequentiã Ill. God. *diſp. 52.* vt prober, quod datur in Deo formalitèr aliquis actus liber, qui nunquã impletur, nec ſuum ſortiatum effectum, adducit quãdã rationes *n. 3. 4. 12. & 13.* quas nos ſubſcripſimus eadem *diſp. 52. n. 41. 42. 43. & 44.* in quibus omnibus ait, & abſolutè concedit Ill. God, quod ſalus æterna reprobõrũ eſt futura ex vi illius voluntatis ſub conditione, & voluntas illa, qua Deus vult ſalutē omnium, eſt conditionata, vt liquet ex à nobis dictis *diſp. 52. cit. n. 45.* Suſummo nunc. Atqui hanc eandem propoſitionẽ, ſcilicet, *voluntas illa, qua vult*

Oſtenditur 2.

Deus salutē omnium, est conditionata, quam absolutē concedit disp. 52. cit. negat absolutē in præf. disputat. n. 42, vt manet ostensum: ergo inconsequentia (ni fallor) committit Ill. God. in responsione ad nostram rationem suprapositam.

Declaratur incō-sequentia

Atque hinc se se apperit maximum contra Ill. God. inconueniens. Nā vel voluntas illa, *qua Deus vult omnes homines saluos fieri*, est conditionata, vel non? Si non est conditionata, vt asserit in *præf. disputatione n. cit.* tenetur concedere: Deum amare possibilia amore simplici, quod negat *disp. 51*; & tenetur negare, dā in Deo formalitèr aliquē actum liberū, qui nunquā impleatur, nec suū effectū sortiatur, quod concedit *disp. 52*. Si verò voluntas illa est conditionata, vt asserit *disp. 51. & 52.* tenetur concedere, quod ante prævisionē omnis demeriti personalis non voluit Deus efficacitèr reprobis negare gloriā, seu illos à gloria excludere obrationē nostram prædictā, quod negat in *præf. disputatione*. Nulla ergo solutio Ill. Godoy.

§. IV.

Probatur tertio conclusio, & impugnatur secunda solutio Ill. Godoy.

64. 2. solutio Ill. God. proponitur.

Secunda solutio Ill. God. ad authoritates traditas est: voluntatē intentionē efficacē aliquos à gloria excludendi consequi naturæ defectibilitatē, & potentiā peccandi. Quid autē intelligat Ill. God. per defectibilitatem naturæ, & potentiā peccandi, ibi non explicat. Et certè si per hoc intelligat peccatū originale, quod fuisse motivū intentionis efficacis exclusionis à regno, etiā in illis reprobis, quibus remissa fuit culpa originalis, testatur n. 95, hoc statuens pro tertia conclusione; illius impugnatio pertinet ad infra dicenda §. 10, vbi oppositum pro tertia conclusione statuemus. Si verò aliquid aliud per prædictā defectibilitatē, & potentiā peccandi intelligat, cum hoc non sit demeritū aliquod reprobōrū, per quamlibet probationem nostrā

conclusionis impugnatur prædicta solutio Ill. Godoy.

Probatur itaque tertio conclusio: si ante prævisionē omnis demeriti personalis Deus efficacitèr voluisset reprobis negare gloriā, seu illos à gloria excludere, Deus teneretur directè, & efficacitèr intendere culpās; sed hoc est contra fidē: ergo ante prævisionē omnis demeriti personalis Deus non vult efficacitèr reprobis negare gloriā, consequenterque, quod prædicta voluntas supponat naturæ defectibilitatē, & potentiā peccandi, nihil iubet ad statuendā in Deo prædictā voluntatē: cū nec naturæ defectibilitas, nec potentia peccandi sit personale demeritum reprobōrū: ruit ergo secunda solutio Ill. God. Probatur maior primo: illa voluntas, vtpotè, efficax, debet sortiri effectū damnationis; sed hunc effectū sortiri non valet, nisi homo per peccatū mereatur illum: ergo posita in Deo prædicta voluntate, Deus teneretur directè, & efficacitèr intendere culpā. Probatur secundo paritate ad hominē contra Ill. God: quia Deus ante prævisionē omnis meriti voluit efficacitèr dare gloriā electis, Deus teneretur directè, & efficacitèr intendere merita: ergo paritèr: Antecedens est Ill. God. *disp. 65. per totam*. Consequentia paritate videtur certa.

65. Probat. 3 conclusio.

Prob. maior 1.

Secundo prob. ad hominem cōtra Ill. Godoy.

Ad hanc rationē respondet Ill. God. n. 56. ad secundū negando maiore, ad cuius secundā probationē ait: esse manifestū discrimen cōsistens in eo, quod merita, quibus homo tendit ad gloriā, sunt positivè causata à Deo, & ex speciali affectu illi volita. Demerita autē, quibus homo tendit in perditionē, à Deo positivè procurata, volita, aut causata non sunt, sed tantum permissa, & ideò non eodem modo se habet Deus in ordine ad perditionem, ac in ordine ad salutem.

66. Respondet Ill. God.

Hæc tamen solutio Ill. God. manifestè petit principiū, quia rationē non adhibet disparitatis, solumque ait: demerita non esse à Deo positivè volita, quod licet verum sit, & nos vt Ca-

67. Impugnatur 1. solutio Ill. Godoy.

tho.

tholicū sentiamus; tamen oppositū im-
mediatē probat nostra ratio ad homi-
nē contra Ill. God, petit ergo princi-
piū, ut potē, negans inconueniens à pa-
ritate contra ipsū deductū absquē ra-
tione aliqua disparitatis. Vnde licet
per hoc sufficienter sit eius solutio im-
pugnata, amplius eā impugnabimus,
probando consequentiā paritatis, quā
sine disparitate negat Ill. God; ad aliud
namquē nos non cogit illius solutio.

68.
*Impugna-
tur 2.*

Probatur itaque primo consequen-
tia, & secundo impugnatur solutio Ill.
God: ideò Deus volens efficaciter glo-
riā electis ante prævisionē omnis me-
riti, tenetur directē, & efficaciter intē-
dere merita, quia merita sunt media
conducentia ad gloriā consequendā;
sed etiā demerita sunt media condu-
centia ad exclusionē gloriæ consequē-
dā: ergo si vi illius voluntatis efficacis
gloriæ tenetur Deus directē, & effica-
citer intendere merita; vi etiam illius
voluntatis efficacis exclusionis à glo-
ria tenetur Deus directē, & efficaciter
intendere demerita: ruit ergo solutio
Ill. Godoy.

69.
*Impugna-
tur 3.*

Probatur secundo consequentia, &
tertio impugnatur solutio Ill. Godoy:
ideò Deus volens efficaciter gloriam
electis ante prævisionē omnis meriti,
tenetur directē, & efficaciter intēde-
re merita, quia ex vi efficacitæ talis vo-
luntatis, tenetur Deus efficaciter media
procurare ad consecutionē gloriæ, ne
voluntas efficax sit fallibilis, & frustra-
tur; sed etiā voluntas illa Dei exclu-
dendi reprobos à gloria est efficax: er-
go ex vi efficacitæ talis voluntatis tene-
tur Deus efficaciter media procurare ad
consecutionē exclusionis à gloria; alio-
quin non esset efficax talis voluntas,
sed potius fallibilis, & frustrabilis. At-
qui media efficaciter ad consecutionem
exclusionis à gloria sunt demerita, si-
cut media ad cōsecutionē gloriæ sunt
merita: ergo si vi illius voluntatis ef-
ficacis gloriæ tenetur Deus directē, &
efficaciter intendere merita; vi etiā il-
lius voluntatis efficacis exclusionis à
gloria tenetur Deus directē, & effica-

citer intendere demerita: ruit ergo
solutio Ill. Godoy.

Probatur tertio consequentia, &
quarto impugnatur solutio Ill. God:
ideò Deus volens efficaciter gloriam
electis ante prævisionē omnis meriti,
tenetur directē, & efficaciter intēde-
re merita, quia intendens efficaciter
aliquē finē, intendit virtualiter saltem
omne id, sine quo talis finis haberi nō
potest; atqui sicut merita sunt id, sine
quo finis gloriæ haberi non potest, ita
demerita sunt id, sine quo finis exclu-
sionis à gloria haberi non potest: ergo
si vi illius voluntatis efficacis gloriæ
tenetur Deus directē, & efficaciter in-
tendere merita; vi etiā illius volunta-
tis efficacis exclusionis à gloria tene-
tur Deus directē, & efficaciter intēde-
re demerita: ruit ergo solutio Ill. God.

Probatur quarto consequentia, &
quinto impugnatur solutio Ill. God:
ideò Deus volens efficaciter gloriam
electis ante prævisionē omnis meriti,
tenetur directē, & efficaciter intēde-
re merita, quia merita habent efficaci-
tatē ad gloriā consequendā; sed etiam
demerita habent efficacitatem ad ex-
clusionem gloriæ consequendā, & non
minorem, quā merita respectu gloriæ:
ergo si ex vi illius voluntatis efficacis
gloriæ tenetur Deus directē, & effica-
citer intendere merita; vi etiam illius
voluntatis efficacis exclusionis à glo-
ria tenetur Deus directē, & efficaciter
intendere demerita: ruit ergo solutio
Ill. Godoy.

Neque repetas pro Ill. God: deme-
rita non esse positivē à Deo volita,
seu causata; quia, ut superius arguebā,
est petitio principij; hoc enim est,
quod ad hominem contra ipsum pro-
bat paritas prædicta, & quod proximē
allatæ probationes convincunt. Ultra
quod Deum teneri ad velle culpam,
peccatū, vel demeritū positivē, direc-
tē, & efficaciter, supposita voluntate
efficaci excludendi reprobos à gloria,
per sequentes impugnationes (meo vi-
deri) manifestē ostendo.

Impugnatur sexto solutio Ill. God;

70.
*Impugna-
tur 4.*

71.
*Impugna-
tur 5.*

72.

73.
*Impugna-
tur 6.*

et si culpa, peccatum, vel demeritū non habeat rationem boni honesti, ratione cuius non sit per se bonū, & cōsequenter à Deo pōsitivè non volitū; habet tamen bonitatē sufficientem, immò, & necessariā, vt Deus illud pōsitivè, directè, & efficaciter vellit, supposita volitione efficaci excludendi reprobos à gloria ante prāvissionē omnis demeriti: ergo supposita tali voluntate tenetur Deus peccatum velle pōsitivè, directè, & efficaciter: ergo licet verum sit, & Catholicū, Deum non velle peccatum pōsitivè, directè, & efficaciter, hoc necessariò sequitur, supposita in Deo voluntate prādicta. Atqui hanc voluntatē supponit Ill. God. in sua cōclusionē: ergo ad hominē contra ipsū sequitur, Deum velle pōsitivè, directè, & efficaciter peccatū: ergo hoc prācisè negando absquē ratione negationis, non soluit nostram rationem, & principiū petit in sua solutione. Consequentia cum susumpta tenet.

74.
Probat.
ārecedēs.

Antecedens verò, in quo est tota difficultas, probatur: peccatum habet rationē boni vtilis, & necessarij ad consequendā exclusionē à gloria; sed hæc est bonitas sufficiens, & necessaria, vt Deus illud pōsitivè, directè, & efficaciter vellit, supposita voluntate efficaci excludendi reprobos à gloria ante omnis demeriti prāvissionē: ergo etsi peccatū non habeat rationē boni honesti, ratione cuius non sit per se bonū, & consequenter à Deo pōsitivè non volitū; habet tamen bonitatem sufficientem, immò, & necessariā, vt Deus illud pōsitivè, directè, & efficaciter vellit, supposita volitione efficaci excludendi reprobos à gloria ante prāvissionē omnis demeriti. Consequentia tenet. Maior est certa: nam peccatū habet rationē medij necessarij ad cōsequendā exclusionē à gloria, quod est habere rationē boni vtilis, & necessarij; cū ratio boni vtilis nihil aliud sit, quā habere rationē medij cōducentis ad finē, & cōsequenter, quod habet rationē medij necessarij ad consecutionē finis, habet rationē boni vtilis, & necessarij.

Minor verò probatur: vt Deus efficaciter volens aliquē finē, vellit pōsitivè, directè, & efficaciter mediū efficacax ad consecutionē illius, non requiritur, quod mediū habeat rationē boni honesti, sed sufficit, quod habeat rationem boni vtilis; atqui peccatū, culpa, vel demeritū etsi non habeat rationem boni honesti, habet tamen rationem boni vtilis; immò, & necessarij ad cōsequendā exclusionē à gloria, supposita tali voluntate: ergo peccatū habet bonitatem sufficientē, immò, & necessariā, vt Deus illud pōsitivè, directè, & efficaciter vellit, supposita volitione efficaci excludendi reprobos à gloria ante omnis demeriti prāvissionē. Minor, & consequentia tenent, & maior est vniuersaliter vera; quia in volitione mediorum solum attenditur ratio boni vtilis.

75.
Probat.
minor.

Impugnatur septimo solutio Ill. Godoy: supposita volitione efficaci exclusionis à gloria ante omnis demeriti prāvissionem, necessariò tenetur Deus ad electionem peccati: ergo tenetur Deus peccatum velle pōsitivè, directè, & efficaciter. Probat. antecedens: supposita volitione efficaci exclusionis à gloria ante prāvissionem omnis demeriti, peccatū est vnicū mediū necessariū ad adimplendā illā efficacem volitionem: ergo supposita volitione efficaci exclusionis à gloria ante omnis demeriti prāvissionē, necessariò tenetur Deus ad electionē peccati. Antecedens est certū; alioquin reprobi non damnarentur propter sua peccata, vel peccata illorū non essent vnica causa suæ damnationis in executione, quod nec Calvinus, nec Beza negarunt. Consequentia probatur: supposita volitione efficaci finis tenetur necessariò voluntas ad electionē vnicī medij necessarij; sed supposita volitione efficaci exclusionis à gloria ante omnis demeriti prāvissionem, peccatū est vnicū mediū necessarium ad adimplendā illā efficacem volitionē: ergo supposita volitione efficaci exclusionis à gloria ante omnis demeriti

76.
Impugna-
tur 7.

prævisionem, necessario tenetur Deus ad electionem peccati. Consequentia est legitima. Minor est concessa.

77. *Maiores probatur* 1. ex D. Thoma. Maior autem est generalis omnium doctrina, quā habet Gonet tom. 3. disp. 9. de electione art. 4. & quā negare nequit Ill. God. quia eam expressè docet D. Thomas, ex quo probatur primo dicta maior: nam Doctor Angelicus 1. 2. quæst. 13. art. 6. ubi quærit an homo eligat ex necessitate, & contra partem negativā, in cuius faborē absolute concludit, obijcit primo, sic se habere finem ad electionē, sicut principia ad conclusiones: ex principiis autem conclusionem necessario moveri ad electionem: cui argumento respondet: *quod non semper ex principiis ex necessitate procedit conclusio, sed tunc solū quando principia non possunt esse vera non sit, & similiter non oportere, quod semper ex fine insit hominis necessitas ad eligendū ea, quæ sunt ad finem, quia non omne, quod est ad finē, tale est, quod sine eo finis haberi non possit, aut si tale sit, non semper sub tali ratione consideratur.* Quibus verbis insinuat Doctor, quod si illud, quod est ad finem, sit tale, ut sine eo finis haberi non possit, debet necessario eligi, supposita efficaci intentione finis: ergo supposita volitione efficaci finis tenetur necessario voluntas ad electionem vnicuique necessarij.

78. *Probat. 2 ex eodem* Probatur secundo dicta maior ex eodem: D. Thomas namque 1. p. q. 19. art. 3. sic ait: *ea, quæ sunt ad finem, non necessario volumus, finem volentes, nisi sint talia, sine quibus finis esse non potest; sicut volumus cibum volentes conservationē vitæ, & navē volētes transfretare; atqui ex volitione efficaci vitæ conservationis omnino necessario sequitur volitio cibi: ergo idem, quod antea.*

79. *Probat. 3* Probatur tertio rationibus deductis ex D. Thoma cit. nam iuxta D. Thomā sicut se habet notitia principiorum ad notitiā conclusionis, ita se habet intentio finis ad electionē mediōrum; sed impossibile est, posita notitia principiorū

non sequi notitiā conclusionis, quæ cū ipsis habet necessariā connexionē, & cuius veritate non stante nequit stare veritas principiorū: ergo etiā impossibile est, stare volitionē efficacē finis, & non sequi electionem vnicuique mediij, sine quo non potest adquiri. Quarto: quia voluntas non potest (saltem volitione efficaci) velle impossibilia; sed si efficaciter intenderet finē, & nollet eligere mediū, quod esset vnicū, & sine quo finis obtineri non potest, vellet volitione efficaci aliquod impossibile: er- ergo &c. Quinto: si voluntas, posita intentione efficaci finis, vnicū, quod occurrit mediū, repudiare valeret, posset etiam efficaciter simul velle, & nolle obtinere talem finem; atqui hoc dici nequit: ergo nequit voluntas posita intentione efficaci finis repudiare medium vnicū, quod occurrit.

Impugnatur deniquē solutio Ill. Godoy: si ante prævisionē omnis demeriti personalis Deus efficaciter voluisset reprobis negare gloriā, Deus esset author peccati; sed hoc est contra fidem: ergo ante prævisionē omnis demeriti personalis Deus non vult efficaciter reprobis negare gloriā; consequenterque, quod prædicta voluntas supponat naturā defectibilitatē, & potentiā peccandi, nihil iubar ad statuen- dā in Deo prædictā voluntatē; cū nec naturā defectibilitas, nec potentia peccandi sit personale demeritum reproborū. Maior probatur: nam Catholici consentire noluerunt opinioni modernorū Calvinistarū asserentiū: Deū ante prævisionē omnis demeriti personalis quosdam reprobasse, licet contra Calvinū negent, Deum esse authorem peccati; sed ideò cōsentire noluerunt, quia censuerunt, quod ex eo, quod Deus quosdā reprobasset ante prævisionem omnis demeriti personalis, necessario sequebatur, Deum esse authorem peccati: ergo si ante prævisionem omnis demeriti personalis Deus efficaciter voluisset reprobis negare gloriā, Deus esset author peccati.

Maior, & minor constant: nam mo-

Quarto.

Quinto.

80. Impugnatur 8.

81.

derni Calvinistæ in sua nationali, ut eā vocarunt Synodo *Dordētrana* anno Domini 1619. absolutē blasphemiam sui Magistri Calvini abiurarunt, quod Deus sit author peccati, & tamē, quia adhuc aliud dogma Calvini retinuerunt, quod *Deus ex liberrimo, iustissimo, irreprehensibili, & immutabili beneplacito* quosdā non electos decrevit in cōmuni miseria relinquere, & non tantū propter infidelitatē, sed etiā cætera omnia peccata ad declarationē iustitiæ suæ dānare, & æternū punire, sic enim loquuntur titulo de prædest. artic. 15. *Atque hoc est decretū reprobationis, quod Deum nequitia peccati authorē, quod cogitatu blasphemū est, sed tremēdū, irreprehensibilē, & iustū iudiciū, ac vindicē constituit, cui artic. subscripserunt* quotquot Calvini Sectatores ex Britania, Gallia, Germania superiori, & inferiori ad eam Synodū conveniant; & tamen, (inquā) Catholici huic artic. cōsentire noluerunt, eo quod doctes Deū ex suo beneplacito quosdā reprobasse, ut eorū peccata puniendo suā punitivā iustitiā ostenderent, tantū propter finē primario, & per se ab eo intentū, censuerunt, non nisi verbis blasphemiam Calvini abiurasse; quod Deus sit author peccati, quoniam ex illo falso dogmate necessariō hæc alia blasphemia deducitur.

82.

*Nec dicas
pro Ill.
Godoy.*

Nec dicas pro Ill. God; de fide certū esse: Deum velle efficaciter reprobos à gloria excludere, simulque esse de fide, Deum non velle peccatū, sine quo exclusio à gloria consequi nequit. Ne (inquam) hoc dicas pro illo, quia hoc illi non suffragatur: nā in tantū id verū est, in quantū Deus non vult illos excludere à gloria ante peccata eorum præmissa; nam si ante talē prævisionē Deus vellet illos à gloria excludere, necessariō concedendū est, Deū velle culpā positivē, directē, & efficaciter, ut probatum manet prædictis impugnationibus.

83.

*Quid ex
dictis in
hoc §. se-
quatur.*

Ex quibus, & ex vculque in hoc §. dictis similiter sequi videtur, magis cōsequentē in hac materia Calvinū pro-

cedere, quā Ill. God, & Catholicos suæ opinionis Sectatores: nā Calvinus ex eo principio semel posito, quod Deus aliquos à gloria efficaciter excludat ante peccata eorū præmissa, consequēter concedit, Deū velle positivē culpā, esseque authorē peccati, quia vidit, hoc ex illo necessariō sequi; Ill. God, & Catholici suæ opinionis Sectatores cū Calvino asserūt: Deū aliquos à gloria exclusisse efficaciter ante peccata eorū præmissa, & tantū Catholici negāt, Deū velle positivē culpā, esseque authorē peccati. Cōterū cū ex illo principio, in quo cū Calvino conveniunt, necessariō sequatur, debere convenire in alio, in quo discordant, ut manet otensū, magis consequenter procedit in hac materia Calvinus, quam Ill. God, & omnes suæ opinionis Sectatores.

84.

Vndē cū melius sit (ut suprà dicebā) Doctore Catholicū, nec explicitē, nec implicitē cum Calvino cōvenire, melius est cum illo non convenire in illo principio exclusionis à gloria ante præmissa peccata. Et quamvis hoc non sit à Concilijs dānatū, fidei tamen disonū est concedere, Deū velle positivē culpā, esseque authorē peccati, ad quod concedendū cū Calvino videtur adstrictus Doctor Catholicus, qui cū illo concordat in voluntate efficaci exclusiva à gloria ante peccata præmissa; cum hoc concessio necessariō sequatur alterius affirmatio, ut manet probatū. Et deniquē quando ipsis videatur à Calvino discedere, valdē difficile est negare, se convenire cum modernis Calvinistis, quibus Catholici consentire noluerunt ex dictis num. 81.

§. V.

Probatum quarto conclusio, & impugnatur tertia solutio Ill. Godoy.

Tertia solutio Ill. God. ad auctoritates tradita est: voluntatē executē exclusionē à gloria cōsequi, nō solū naturæ defectibilitatē, sed etiā actualē defectū. Hæc est illa solutio generalis, & qua cōmunitē utitur Ill. God. in præf. disp. scilicet, Deū volun-

85.

*3. solutio
Ill. God.
proponi-
tur.*

tate intentiva aliquos à gloria efficaciter exclusisse ante peccata eorum prævissa; voluntate verò executiva post prævisionem peccatorum, de reprobatione positiva discurrendo eomodo, quo de prædestinatione discursu fecit *disp.* 65. Et licet opus sit, hic hanc solutionem impugnare, commodius tamen, & proprius eius impugnatio pertinet ad dicenda §. 8. ubi secundam conclusionem statuemus contra ipsum, & hanc solutionem ab ipso repetitam videbimus, ipsamque impugnabimus. Pro nunc autem sequentia sufficiant.

86.
Probat. 4.
conclusio.

Antecedens
probat. 1.
ex Aug.

Probatur 4. conclusio: Scripturæ, Concilia, & Patres non solum dicunt, voluntatem executivam efficacem exclusionis à gloria esse post prævissa reproborum peccata; verum etiam voluntatem intentivam efficacem: ergo ante prævisionem omnis demeriti personalis non voluit Deus voluntate intentiva reprobos à gloria excludere: ergo ruit tertia solutio Ill. God. Probatur antecedens 1: nam Aug. lib. 6. *Hipognost. Paulo post initium*, planissimè docet, Deum reprobos punire, quia vidit, quid essent facturi, nec Deum eos fecisse puniendos, seu ex fine puniendi, aut ad id prædestinasse, & firmiter tenendum malos in peccato præscitos non prædestinatos *ceteros autem* (inquit) *pœna punit, quos ideo punit, quia, quid essent facturi, præscivit, non tamen ipse fecit puniendos, vel prædestinavit*, & non solum id asserit de pœna sensus, sed de maxima omnium, quæ est privatio beatitudinis, siquidem eam (inquit) parvulis fuisse prædestinatam ex præscientia peccati, quod in primo Parente contraxerunt, & in quo vitam finirent: *Parvulos quoque* (inquit) *non renatos prædestinata pœna esse obnoxios, qui præsciti sunt, non proprijs voluntatibus, nisi tantum in Adæ peccato, quod traxerunt nascentes, & in hoc manentes soluerunt tempus vite presentis.*

87.
Impugnatur 1. solutio Ill. Godoy.

Ex quibus August. verbis impugnatur 1. allata solutio Ill. God: si voluntas solum executiva exclusionis à gloria, & non intentiva, esset post peccata prævissa, peccata solum facerent repro-

bos punitos; non verò puniendos; sed hoc est expressè contra D. August. illis verbis: *non tamen ipse fecit puniendos*: ergo Scripturæ, Concilia, & Patres non solum dicunt, voluntatem executivam efficacem exclusionis à gloria esse post prævissa reproborum peccata; verum etiam voluntatem intentivam efficacem. Probatur maior: facere reprobos punitos pertinet ad ordinem executionis; facere autem puniendos pertinet ad ordinem intentionis, ut ex terminis claret: ergo si voluntas solum executiva exclusionis à gloria, & non intentiva, esset post peccata prævissa, peccata solum facerent reprobos punitos; non verò puniendos. Et ex hoc aliter formatur argumentum: reprobos esse puniendos pertinet ad ordinem intentionis; sed iuxta August. Deus non fecit ipsos puniendos: ergo Deus voluntate intentiva absque prævisione peccatorum non voluit reprobos punire, & consequenter nec illos à gloria excludere, quæ est pœna, de qua, (ut diximus) loquitur Augustinus.

Probatur 2. antecedens supra positum: nam Damasc. lib. 2. *de fide cap.* 29. ubi voluntate primaria, & antecedenti, quæ ait, esse ex solo Deo nulla ex nobis adhuc oblata occasione, explicat, Deum desiderare, & velle, non aliquorum tantum, sed omnium salutem; & voluntate consequente ex nostris peccatis occasione desumpta velle deinde aliquorum perditionem: *quia illud quoque nos ne fugiat Deum, ut bonitate præstantem primariè quidem omnes homines servari, ac regni sui cōpotes esse velle, nec enim supplicij, aut cruciatus causa, verum ad hoc, ut bonitatis ipsius participes simus nos effinxit, ut iustum autem ijs quoque, qui peccant pœnam inferre nihilominus velle, ac prius illud antecedens voluntas, seu beneplacitum dicitur ex ipso manans, secundum autem insequens voluntas à nostro vitio ortum ducens.* Sic pariter loquitur Chrysost. homil. 1. in Epist. ad Ephes. *Est primaria voluntas in Deo secundum quam non vult perire peccatores, est, & secundaria, secundum quam eos, qui in sceleribus persistunt contaminati, vult perire.*

88.
Probat. 2.
antecedens
ex Damasc. &
Chrysost.

89.

*Impugna-
tur 2. so-
lutio Ill.
Godoy.*

Ex his Damasceni, & Chrysost. verbis hoc argumentū formo, & impugnatur 2. solutio Ill. God: voluntas de salute omnium, de qua locuntur Damasc. & Chrysost. est voluntas intentiva: ergo voluntas de aliquorum perditione, de qua locuntur, est voluntas intentiva; alioquin vniuniformiter nō loquerentur Damasc. & Chrysost. Atqui iuxta hos Patres voluntas de aliquorū perditione non est à Deo, sed à peccatis nostris: ergo ante prævissionē peccatorū Deus non vult voluntate intentiva exclusionem reprobatorum à gloria.

90.

*Impugna-
tur 3.*

Tertio impugnatur solutio Ill. God. ex prædictis verbis Damasc. & Chrysost: nam Damasc. & Chrysost. aperte docent: nō æquē per se, & primario esse à Deo volitā damnationē impiorū ob ostensionē suæ vindicativæ iustitiæ, & salvationē iustorū, ob ostensionē suæ misericordiæ, quod affirmat Ill. God, sed hāc esse volitā per se, & primario, illā verō quasi per accidens, & secundariō occasione ex nostris peccatis desumpta. Atqui voluntas damnationis impiorum ob ostensionē misericordiæ Dei est voluntas intentiva: ergo si hāc iuxta Patres ex nostris peccatis sumitur, voluntas intentiva Dei exclusionis impiorum à gloria est post peccata prævissa: ergo ruit solutio Ill. God. Minor probatur: voluntas salvationis iustorū ob ostensionē misericordiæ Dei est voluntas intentiva, vt negare non potest Ill. God: ergo voluntas damnationis impiorū ob ostensionē misericordiæ Dei est voluntas intentiva. Cōsequentia claret; tum: quia Patres de voluntate in eodē ordine locuntur; tum: quia eadē est de vtraque ratio; tum: denique: quia iuxta Ill. God. nequit dari alia voluntas, quæ circa damnationem possit esse intentiva.

91.

*Probat. 3.
Antecedēs
ex Ful-
gentio.*

Probatur 3. antecedens supradictū: nā hāc habet Fulgentius lib. 1. ad Monimū cap. 22. iustitia iusta non erit, si puniendū rerū non invenisse, sed fecisse dicatur, quin potius maior erit iniustitia, si lapsa Deus tribuat pœnā, quæ stāte prædestinasse dicitur ad ruinā. Qui-

bus verbis omninō oppositā improbat opinionē asserentē: Deum homines reprobare absquē vlla causa ex parte ipsorū ex solo fine manifestandi suā iustitiā vindicativā; ex ipsisque formatur idem argumentum, quod ex verbis Augustini formatum manet. num. 87.

Impugnatur 4. prædicta solutio: Patres prædicti non solū negant, Deū esse causā nostræ dānationis, sed etiam negant, Deum esse primū authorē reprobationis positivæ: ergo non solum negant: voluntatē executivā efficacē exclusionis à gloria esse ante prævissā reprobatorū peccata, verū etiā voluntatē intentivā efficacē esse ante prævissionē peccatorū. Cōsequentia claret; nā posita voluntate efficaci intentiva exclusionis à gloria ante prævissionē peccatorum, Deus esset primus author reprobationis positivæ, quod talitèr Divinæ misericordiæ indecēs iudicio, vt quando aliud inconueniens non esset, hoc mihi sufficeret, vt à sententia Ill. God. fugerē. Antecedens autē manifestè apparet: authoritatibus Augustini, Damasceni, Chrysostomi, & Fulgentij positis num. 86, 88. & 91.

Impugnatur 5. solutio Ill. God: semel concessa voluntate intentiva efficaci exclusionis à gloria ante omnis demeriti personalis prævissionē, nō salvatur intentū Scripturæ, Cōciliorū, & Patrū; sed hanc voluntatē cōcedit in Deo Ill. God: ergo Ill. God. non salvat intentū Scripturæ, Conciliorū, & Patrū: nulla ergo illius solutio. Probatur maior: per voluntatē executivā exclusionis à gloria post peccata prævissa non salvatur intentū Scripturæ, Cōciliorū, & Patrū: ergo semel concessa voluntate intentiva efficaci exclusionis à gloria ante omnis demeriti personalis prævissionē nō salvatur intentum Scripturæ, Cōciliorū, & Patrum. Probatur antecedens: nam Calvinus, & Beza etiam fatentur voluntatem executivam exclusionis à gloria esse post peccata prævissa; sed per hanc voluntatē Calvinus, & Beza non salvant intentū Scripturæ, Conciliorū, & Patrū: ergo per voluntatē exe-

92.

*Impugna-
tur 4. so-
lutio Ill.
Godoy.*

93.

*Impugna-
tur 5.*

curvā exclusionis à gloria post peccata præviſſa non ſalvatur intantum Scripturæ, Conciliorū, & Patrū. Conſequentia eſt legitima. Minor patet: nā Calvinus, & Beza à Concilijs damnantur. Maior autē eſt ſententia Calvinī, ut conſtat ex ipſo lib. 1. *inſtit. cap. 17. & 18. & lib. 3. cap. 23.* Conſtat etiā ex Beza *Aphoriſm. 31.* hiſque accedit Zuinglius *ſerm. de Provid. cap. 6.* & præcipuē Zanchius Calviniſta, qui lib. 5. *de natura Dei cap. 2.* ſententiā Calviniſtarū explicavit hiſ verbis: *parē facimus electionē, & reprobationē in ipſarū cauſa, nā ſicut Deus prædeſtinavit Iacob nō ex operibus, ſed ex prædeſtinantis gratia, ſic etiam reprobavit Eſau, non ex operibus, ſed ex libera odio proſequentis, & reprobantis voluntate.*

94.
Reſpōdet
Ill. God.

Ad hanc impugnationē reſpondet Ill. God. n. 57: Calvinū duo aſſeruiſſe: primū prædeſtinationē, & reprobationē merita, & demerita præviſſa antecedere. Secundū, quod ex hoc intulit, eſt, tolli noſtrā libertatē; & conſequentē in executione homines ſalvari, & dānari abſquē ullis meritis, & demeritis, cum abſquē libertate meritū, aut demeritū nequeat ſubſiſtere. Primū docuit lib. 3. *inſtit. cap. 21.* & in hoc Calvinus non dānatur, nec vllā meretur cenſurā, ſed eſt ſub lite Theologorum vtrinque probabile. Secundū docuit lib. 3. *inſtit. cap. 23. n. 8.* ibi: *Non dubitabo igitur cū Aug. ſimpliciter fateri voluntatē Dei eſſe rerū neceſſitatē, adque id neceſſario futurū, quod ille voluerit.* Idem docuerat lib. 2. *cap. 23. n. 9. lib. 1. cap. 18.* Ex quo vltērius intulit ſuper *Epift. ad Rom. cap. 1. verſ. 24.* Deū eſſe cauſā non ſolū permittentē, ſed etiam efficientē peccatū hiſ verbis: *Certū eſt non ſinendo tantū, & conſiduendo Deū permittere homines prolabi, ſed iuſto iudicio ſic ordinari, ut tū à propria conſcientia, tū à Diabolo in huiusmodi rabiē agantur, ideo tradendi voce vtitur Paulus, illis, ſcilicet, verbis, tradidit eos in reprobum ſenſū, quā vocē nimis violentē torquent, qui ſola Dei permiſſione in peccatū agi nos putant: Igitur in hiſ tri*

bus Calvinus ab Eccleſia dānatur, ſcilicet, quia dixerit, prædeſtinatos abſquē libertate ſalvari, & reprobos abſquē libertate dānari, & quod Deus ſit author peccati, ac denique in eo, quod infertur, ſcilicet, ſalvari, & reprobari homines abſquē meritis: nam licet id expreſſe non aſſeruit, colligitur tamen per bonā conſequentiā ex alijs; cum enim abſquē libertate meritū, aut demeritū eſſe non poſſit, negans libertatē expreſſe ex cōſequenti negavit meritū, & demeritū, ac proinde cogitur dicere, homines in executione ſalvari, & dānari abſquē ullis meritis, & demeritis, & prædeſtinationē, & reprobationē, nec antecedentē ſupponere merita, aut demerita, ut motiva, nec illa ex conſequenti inferre, ut propter quæ in executione ſalventur homines, & damnentur.

Vndē in forma reſpondendo n. 58. in allata ſolutione de voluntate intentiva, & executiva perſiſtit, ex quo in-cōveniēns non reputat, dicere cū Calvinō, voluntatē intentivā efficacē exclusionis à gloria antecedere præviſſionē demeritorū, & rationē reddens ait: nā error Calvinī nō conſiſtebat in negando antecedentiā meritorū, aut demeritorū ad volūtātē intentivā prædeſtinantē, aut reprobantem, ſed in eo, quod intulit, ſcilicet, tolli libertatē, ex quo per bonā conſequentiā colligitur, merita, & demerita nō antecedere executionē prædeſt. aut reprobationis.

Fateor Calvinū nō eſſe damnatū eo præciſſe, quia aſſeruiſſet: volūtātē Dei intentivā efficacē exclusionis à gloria antecedere demerita; Coeterū hoc cōfeſo, ſolutio Ill. God. adhuc non quadrat. 1: quia, ut arguebā ſuperiūs, Catholici conſentire noluerunt modernis Calviniſtis cum Calvino aſſerentibus: Deum voluntate intentiva efficaci aliquos excluſiſſe à gloria ante peccatorū præviſſionē; licet contra Calvinū ſubſtinuiſſent: Deum non eſſe authorē peccati, ut manet dictum num. 81: ergo licet Ill. Godoy ſolutione data à Calvino diſcedat; non tamen

95.
Reſpōdet
Ill. God.
in forma.

96.
Solutio
non quadrat 1.

discordat à prædictis Calvinistis, quibus Catholici consentire noluerunt.

97.
Secundo.

Secundo non quadrat: quia licet Ill. God. fateatur prædestinationem, & reprobationē merita, & demerita præviſſa antecedentem, non tollere libertatem, conſequentēque abſquē meritis, & demeritis non ſalvari, nec condemnari, in quo à Calvino diſcedit; tamen hoc ex ſua opinione ſequi probatū eſt *diſp.* 67, & tūſius *diſp.* 36, ubi oſtendimus, decretum antecedens omninò tollere libertatē creatā. Tercio non quadrat: quia licet Ill. God. ex ſua opinione inferre noluit: Deum eſſe authorē peccati, quod Calvinus intulit; hoc tamen contra ipſum intulimus *ſ. anteced. per totū*, ubi etiā diximus: Calvinum magis conſequentē in hac materia procedere, quam Ill. Godoy; vndē hic dicere quadrat, quod ibi dictum eſt *math.* 83, & 84.

Tertio.

98.

Deniquè hic adducere poterā cōtra
solutionē III. God. afferentis: suā opi-
nionē nullā mereri censurā, plures au-
thores, qui eā gravitèr censurant, Da-
niel nāquē *disp. 40. cap. 2.* ait: prædictā
opinionem verbis, & non re à Calvini
sententia recedere, licèt modestius *in*
fine cap. loquatur. Suarius *lib. de repro-*
batione cap. 3. n. 6. graves alias censuras
de ea refert ex alijs authoribus, ut
quod sit horribilis, & piarū auriū offen-
siva, ex Catherino *lib. 2. de prædest. à*
principio. Quod faciat Deum atrocē, &
ferum ex Horantio *lib. 3. locorum Ca-*
tholic. Quod faciat illum Crudelem ex
Scoto nostro *in 1. disp. 41.* Quod Divi-
næ iustitiæ repugnet ex Vignerio *in*
Instit. Theolog. cap. 20.

Daniel.

Suarinus.

Catherin.

Horatius

Scorus.

Viguer.

99.

Suarinus.

РѢШЕНІЕ

Mestri-
us.

Et ipse tandē Suarez appellat eam
improbabilem, & alienam à sana doc-
trina, de quibus censuris iudicium fer-
re nolo, & ad summum dicere valerē
cum Pennoto *lib. 7. cap. 3. n. 3.* quod ar-
gumenta, quibus eam probat Ill. God.
cum omnibus prædictæ opinionis Se-
natoribus, prorsus eadem esse cum il-
lis, quibus Calvinus suū probavit erro-
rem. Hæc deduxi ex Maffrio *in 1. disp.*
5. quæst. 3. art. 1. n. 234. quæ, quantum

ex me est, libentèr ommississem, nisi oc-
casione mihi dedisset Ill. God. asse-
rens in solutione: suam opinionē nullā
mereri censuram. Hæc ex authoritati-
bus deducta sufficiant pro impugna-
tione prædictæ solutionis Ill. God, de
qua, & contra quam latius à ratione
§. 8. procedemus.

§. VI.

Aliæ probationes pro conclusione assignantur.

PRobatur quinto conclusio: modus connaturalior operandi est, ut homines ordinatos ad gloriā Deus non vellent efficaciter à gloria excludere ante prævisionem finalis perseverantiæ in peccato, quam velle illos excludere à gloria ante prævisionem eorum demerita: ergo primum est asserendum, & secundum negandum. Consequentia videtur certa: Deo namque in prædestinandis, & reprobandis hominibus debemus dare connaturaliorem modum operandi, nisi oppositum sit revelatum; at revelatum non est, Deum velle efficaciter homines excludere à gloria ante prævisionem illorum demerita, & quod spectet demeritorum prævisionem ad talem voluntatem habendam, connaturalior modus operandi est: ergo non vult Deus homines efficaciter excludere à gloria ante prævisionem illorum demerita.

Antecedens verò negat III. Godoy
num. 50. respondendo ad hanc ratio-
nem; ait namquè quod sicut in volen-
do media consecutiva finis, connatu-
raliùs proceditur incipiendo ab in-
tentione finis, quam à volitione me-
diorum, ita in volendo media defec-
tiva à fine, connaturalior modus ope-
randi est, incipere à voluntate defec-
tus à fine ad voluntatem defectus à
medijs; & consequentèr Deo attri-
buendus, nisi oppositum sit revela-
tum; cum ergo revelatū non sit, Deum
incipere à voluntate negationis gra-
tiæ, asserendum est, non ab illa, sed à
voluntate defectus à fine Divinam
voluntatem incipere.

100.
Probat. 5
conclusio.

IOI.
Respoñdet
Ill. God.

102.
Hæc solutio reiecta manet

Hæc tamen solutio reiecta manet ex dictis *disp. 65. §. 9.* ut ibi enim arguebā, in volendo mediā consecutiva finis absolutē, & quoad substantiā considerati, cōnaturalius proceditur incipiendo ab intentione finis, quā à volitione mediōrū; at in volendo mediā consecutiva finis, non absoluti ab omni circumstantia relationis, & dependentia à medio, cōnaturalius proceditur incipiendo à volitione mediōrū, seu permissione illorū, quā ab intentione finis. Cum ergo exclusio à gloria sit finis non absolutus ab omni circumstantia relationis, & dependentia à peccatis, ut clariū apparebit §. 8, dū secundā conclusionem statuamus, hinc est, quod in reprobandis hominibus positivè cōnaturalius proceditur à volitione permissiva demeritorū, quā ab intentione finis; sicut in prædestinandis hominibus ad gloriā per modum coronæ cōnaturalius proceditur incipiendo à volitione meritorū, quā ab intentione talis gloriæ. Deindē hoc idem statutū est *disp. 65. cit. n. 198.* & contra Ill. God. retorsum *n. 200.* & *201.* Verum igitur est antecedens, quod negat Ill. Godoy,

103.
Impugnatur 1. solutio Ill. Godoy.

Cœterum ultra hæc probō primo antecedens, in cuius probatione consistit impugnatio solutionis Ill. God: modus cōnaturalior operandi est, ut Deus non reddat superfluā, inutilē, & irrisoriā voluntatē illā simplicem, quā vult, omnes homines salvos fieri, quā, quod Deus illam superfluā, inutilē, & irrisoriam reddat; atqui si Deus vellet efficaciter homines ordinatos ad gloriā à gloria excludere ante prævisionem finalis perseverantiæ in peccato, Deus redderet superfluā, inutilē, & irrisoriā prædictā simplicē voluntatem: ergo modus cōnaturalior operandi est, ut homines ordinatos ad gloriam Deus nō vellet efficaciter à gloria excludere ante prævisionē finalis perseverantiæ in peccato, quā velle illos excludere à gloria ante prævisionē eorū demerita. Maior, & cōsequētia tenēt. Minor verò probata manet §. 3. per totū.

Probo secundo idē antecedens: modus cōnaturalior operandi est, quod Deus nō vellet illud, quo volito Deus esset author peccatis; sed si Deus vellet efficaciter homines ordinatos ad gloriā à gloria excludere ante prævisionem finalis perseverantiæ in peccato, Deus esset author peccati: ergo modus cōnaturalior operandi est, ut homines ordinatos ad gloriā Deus nō vellet efficaciter à gloria excludere ante prævisionem finalis perseverantiæ in peccato, quam velle illos excludere à gloria ante prævisionē eorū demerita. Maior, & consequentia tenent. Minor autem probata manet §. 4. per totū.

Probo tertio prædictū antecedens: modus cōnaturalior operandi est, qui magis misericordiā Dei commendat, ipsamque sublevar, & exaltat; sed homines ordinatos ad gloriā Deum non velle efficaciter à gloria excludere ante prævisionē finalis perseverantiæ in peccato, magis cōmendat Dei misericordiā, ipsamque sublevar, & exaltat; quā velle illos excludere à gloria ante prævisionē eorū demerita: ergo modus cōnaturalior operandi est, ut homines ordinatos ad gloriā Deus non vellet efficaciter à gloria excludere ante prævisionē finalis perseverantiæ in peccato, quā velle illos excludere à gloria ante prævisionē eorū demerita. Maior, & consequentia tenent. Minor est certissima, & constabit ex dicendis *n. 223.* Multis alijs rationibus probare poterā prædictū antecedens; sed hæc pro nunc sufficiant, aduertendo tamē, quod rationes, quibus secundā conclusionē probabimus, probant dictū antecedens; cōsequentēque sunt impugnationes solutionis allatæ ab Ill. God.

Probat. sexto conclusio: ex opinione Ill. God. sequitur: reprobū necessariō damnari; consequens est absurdū, & contra fidē: ergo non datur in Deo voluntas efficax excludendi homines à gloria ante prævisionē illorū demerita. Probat. sequela: posita voluntate efficaci negandi reprobū gloriā non potest illam adipisci; at voluntas illa in

104.
Secundo.

105.
Tertio.

106.
Probat. 6 conclusio.

Probat. sequela.

sententia Ill. God. libertatē eius antevertit: ergo necessariō damnatur necessitate antecedenti; & cōsequētē absquē libertate peribit, quod hāreticum est.

107.
Respondet
Ill. God.

Ad probationem
sequelae.

Respondet Ill. God. n. 56. negando sequelā, ad cuius probationem ait: impotentiā salutis in reprobo esse in sensu composito; & consequentem, non in sensu diviso, nec antecedentem, sicut prādestinatum est impossibile mori in peccato in sensu composito, & potentia consequenti, secus in sensu diviso, & potentia antecedenti, ut ait D. Thomas in hac quæst. art. 6. ad 2, hæc autē impotentia consequens, & in sensu composito, libertati reprobi in salute consequenda, vel damnatione merenda, non aduersatur. Nec obstat voluntatē Divinā, ex qua huiusmodi necessitas nascitur, non esse posteriōrē nostra libertatē, quia, ut esset necessitas antecedens, libertati contraria, non solum hoc requirebatur, sed insuper, quod libertatem nostrorū actū non inferret, nec connotaret, voluntas autem Dei excludendi reprobos à gloria connotat libertatē nostrorū demeritorū, & illā infert, etsi pro formali non causet, sed solum pro materiali, & ideo libertatē nostrā non adimit. Hæc tamen solutio Ill. God. per omnia sygillarim impugnata manet per dicta disp. 36, & 67, quæ repetere non licet.

Solutio
hæc im-
pugnata
manet.

108.
Probat. 7
conclusio.

Probat septimo conclusio: ex sententia Ill. God. sequitur: tolli ab hominibus sollicitudinem in benè operando contra illud 1. Petri 2. *Satagite, ut per bona opera certā vestrā vocationē, & electionē faciatis*: ergo idem, quod prius. Probat sequela: omnis enim poterit apud se ita syllogizare: aut sū electus efficaci decreto ad gloriā, aut ab illa efficaci Dei voluntate exclusus ante mea prævisa merita, aut demerita? Si primū, independentē ab illis salvabor. Si secundū, quantumcumque benè operer infallibiliter sum dānandus, ut quid ergo benè operabor? ergo ex isto modo electionis ad gloriā, & efficacis exclusionis ab illa, tollitur ab hominibus sollicitudo benè operandi.

Respondet Ill. God. n. 59: inconveniens prædictum nullatenus sequi ex eius sententia: nam licet voluntas efficax dandi, & negandi gloriam per modum intentionis, non importet merita, aut demerita, ut antecedentia, & motiva ad intendendum; importat tamen illa, ut connotata, & consequentia ad voluntatem intentivā, & antecedentia ad executivā, ut propter, quæ damnatio, & glorificatio sunt executioni mandandæ. Sed hæc solutio impugnata manet per dicta §. 5, & impugnabitur per dicenda §. 8.

109.
Respondet
Ill. God.

Solutio
hæc im-
pugnata
manet.

Probat deniquē conclusio: nam ex prædicta opinione Ill. God. sequitur: esse fallaces, & irrisorias promissiones Divinas; consequens est absurdū: ergo & antecedens. Prima pars sequelae probatur: promissiones Divinæ de danda, aut neganda hominibus gloria sunt conditionatæ, sub conditione, scilicet, perseverantiæ finalis in gratia, aut decessus finalis in statu peccati, ut constat ex Tridentinō sess. 6. de iustificat. Can. 20. & cap. 13. Et Matthēi 19. cap. illis verbis: *si vis ad vitā ingredi serva mandata*. Et Lucæ 13. *Nisi poenitentiam habueritis similiter omnes peribitis*; at veritas promissionis consistit in conformitate ad voluntatē promittentis: ergo ut veræ sint promissiones conditionatæ de danda, aut non danda gloria hominibus, voluntas etiā dandi, aut non dandi illam debet esse conditionata; & consequentē si absoluta sit, qualiter ab Ill. God. adstruitur, subsistere nequit veritas promissionū, quibus Deus gloriā hominibus promittit.

110.
Prob. 8.
conclusio.

Prob. 1.
pars se-
quelae.

Probat secunda pars sequelae: non enim nisi vanē, & irrisoriē quis promittit alteri sub conditione meritorū aliquid, quod ante prævisa merita, vel demerita firmiter apud se statuit dare, aut negare: ergo si Deus apud se statuit firmo, & efficaci decreto quosdā homines excludere à gloria, & alios ad illam admittere ante prævisa merita, vel demerita illorū, vanē, & irrisoriē omnibus promittit gloriam sub conditione, quod benè operentur, &

111.
Prob. 2.
pars.

omnibus minatur gehēnā, si male operentur, & in peccati statu decedant.

112.
Confirm.

Confirmatur hoc amplius: in Deo est voluntas efficax dandi omnibus hominibus, etiā reprobis, gloriam sub conditione bonorū operū, & decessus in gratia: at cum hac voluntate non cōpatitur alia efficax, & absoluta excludendī reprobos à gloria ante prævissa eorum demerita: ergo non datur in Deo talis voluntas efficax excludēdi homines à gloria ante prævissa demerita. Maior constat primo: quia omnibus hominibus sub illa conditione gloriā promittit; at promissio conditionata est signū voluntatis conditionatæ; sicuti absoluta promissio absolutā voluntatē significat: ergo in Deo est voluntas efficax dandi omnibus hominibus, etiam reprobis, gloriā sub conditione bonorū operum, & decessus in gratia. Secundo: nam hoc futurū conditionatū est verū: *si homines omnes in gratia decesserint, consequentur gloriā*; at veritas futuri conditionati dependet ex decreto Dei *subiectivē*, absoluto, & conditionato *obiectivē*, ut tenet Ill. God. *disp.* 36. cum communi Thomistarum sententia: ergo datur in Deo decretum efficax *subiectivē* absolutum, & conditionatum *obiectivē* conferendi omnibus hominibus gloriam sub conditione bonorum operum, & decessus in gratia.

113.
Respōd. 1
Ill. God.

Ad probationem primæ partis sequentis.

Primo respondet Ill. God. *n.* 60. negando utramque partem sequelæ. Ad probationē primæ partis concessa maiori, & minori distinguit consequens: debet esse voluntas conditionata purē negat consequentiā: de conditione volita, aut permessa concedit consequentiam. Itaque voluntas dandi, aut negandi hominibus gloriā, est sub conditione meritorum, aut demeritorum, non sub conditione antecedente voluntatē intentivā, sed illata ex tali voluntatē, & antecedente voluntatē executivā: Deus enim per voluntatē intentivā vult glorificare homines, & propter demerita ex vi intentionis negandi gloriā permessa, & illata, licet

non causata, & per voluntatē executivā vult dare, & negare gloriā propter merita, aut demerita iam prævissa, nulla autē ex his voluntatibus est purē conditionata, idest, de conditione nunquam ponenda, nec ut promissiones illæ sint veræ, requiritur, quod si illæ sunt purē conditionatæ, quia promittunt merita, voluntas Dei purē conditionata sit; nam licet promissio vera non possit voluntatem excedere, potest tamen illā non adæquare, non exprimendo omne, quod est in voluntate Dei, & hoc oportuit sic fieri, ne homines, quibus suæ damnationis fieret absoluta promissio, virgerentur in desperationem.

Ad probationē secundæ partis distinguit antecedens: si ante merita, ut motiva primæ voluntatis, & subsequētia ad illam transeat antecedens: si sit volitū ante merita, ut motiva, non tamen sine meritis, aut demeritis subsequētis ad talem voluntatē exequentem negat antecedens, & consequentiam: quia licet voluntas gloriæ intentiva sit sine meritis, ut motivis, non tamen sine illis connotatis, ut ad illā subsequētis, & ut antecedentibus voluntatē executivā gloriæ, aut negationis eius.

Ad confirmationē respondet *n.* 62: quod cum Deus habeat voluntatē salvandi prædestinatos propter merita secuta ad intentionē gloriæ, & antecedentia ad voluntatē gloriæ executivā, & voluntatē excludendi reprobos à gloria propter demerita illata ex intentione exclusionis à gloria, & antecedentia ad voluntatē executivā prædictæ exclusionis, virtualiter vult illos salvare, si per ipsos non steterit, vel sub conditione meritorū, qui enim vult damnare, non nisi ob demerita virtualiter vult salvare, si demerita non sint. Et per hoc constat solutio ad utramque probationem.

Hæc tamen solutio Ill. God. tota reducit ad distinctionē de voluntate intentivā, & executivā, quam distinctionem non sufficere, constat ex dictis *§. 5. per totū*, & impugnabitur etiā per

114.
Ad probationem 2. partis.

115.
Ad confirmationem.

116.
Solutio hæc impugnata manet.

dicēda §. 8. ut toties promissū est; quare contra illā pro nunc nihil amplius.

117.
Respōd. 2
Ill. God.

Ad probationem
1. partis
sequelæ.

Respondet 2. negando sequelā quoad utramque partē. Ad probationem primæ partis, ait: promissionē conditionatā ad sui veritatē exigere voluntatē conditionatā; non tamen excludere absolutā, vnde admissa in Deo voluntate conditionata salvandi omnes homines, salvatur veritas promissionis Dei, quibus sub conditione meritorū gloriā promittit hominibus, etiā si habeat voluntatem aliam absolutā quibusdam dandi gloriā, & alios excludendi ab illa.

118.
Ad probationem
2. partis.

Ad secundæ partis probationē respondet n. 64: promissionē illā esse irrisoriā, quæ non habet aliquē effectum, nec menti promittentis conformatur, promissiones autē, & minæ conditionales Dei habent pro effectu in hominibus, illos excitare ad bonū, ad quod prosequendū habent sufficiens auxiliū, & detertere illos à malo, ad quod fugiendū gaudet sufficientia in vi auxiliorū gratiæ, & aliās conformantur voluntati conditionatæ dandi hominibus gloriā sub conditione meritorū; ac proinde vanæ, & irrisoriæ non sunt, etiā si Deus habeat voluntatem absolutam dandi hominibus gloriā, & aliquos ab illa excludendi ante prævisionem demeritorum.

119.
Ad confirm.

Ad confirmationē ibidē respondet: omissa maiori, negando minorē, nam estō in hominibus tales voluntates nō compatiuntur, benè tamen in Deo, eo quod cum ipse omnino liberalitèr daturus sit conditionē, & conditionatum sub tali promissū conditione, sicut potest incipere à negatione conditionis, ita etiam incipere potest à negatione rei sub conditione promissæ, & hoc est cōnaturalius; sicut enim in consequendo fine connaturalius incipit agens ab intentione illius, ut velit media consecutiva, ita in deficiendo à fine, cōnaturalius incipitur à voluntate defectus ab illo, quam à voluntate defectus à medijs.

120.

Hæc secunda solutio Ill. God. æquē

mihi displicet, ac prima: nam voluntatē conditionatam salvandi omnes esse vanā, & irrisoriā, posita voluntate efficaci absoluta excludendi à gloria ante prævisionē demeritorū, probatum manet §. 3. per totum. Et quod modus operandi Dei in reprobando positi-vè, ut ab Ill. God. ponitur, non sit con-naturalior, constat ex dictis n. 102. & sequentibus. Sed licet per hæc sufficienter maneat impugnata prædicta solutio Ill. God, replicam, quam sibi facit, in ipsam facturus sum, ut eius responsionem rejiciam.

Impugnatur deniquē allata solutio: ex vi voluntatis conditionatæ dandi hominibus gloriā sub conditione meritorum, constituitur gloria futura sub prædicta conditione; at cum ista futuritione conditionata non stat futuritio absoluta negationis gloriæ in reprobis independens à demeritis: ergo nec voluntas efficax absoluta prædictæ negationis. Consequentia est evidens: nam ex vi voluntatis efficaciæ absolute negationis gloriæ constituitur hæc negatio absolute futura: ergo si futuritio absoluta negationis gloriæ, non stat cum futuritione conditionata gloriæ sub conditione meritorū, pariter etiā non compatiuntur voluntates prædictæ. Minor autē, in qua est difficultas, probatur: non stat gloriā esse futurā sub conditione, quod homo mereatur, & in gratia decedat, & simul non esse futurā, licet in gratia decedat: ergo non stat futuritio gloriæ conditionata sub conditione mortis in gratia, & absoluta futuritio negationis gloriæ, id est, independens à demeritis, & decessu in peccato.

Respondet Ill. God. n. 65. concessa maiori, & minori distinguendo consequens: voluntas absoluta efficax negationis gloriæ independens à demeritis in sui executione concedit consequentiā independens à demeritis quoad suum esse, negat consequentiā, nec amplius probatio convincit. Sed quavis hæc solutio non indigeat alia impugnatione, quam solutio de volunta-

Impugna-
tur 1. so-
lutio.

121.
Secundo.

122.
Respōdet
Ill. God.

te intentiva, & executiva, de qua §. 5. & 8; non capio, quomodo præmissis concessis locum habeat distinguere consequens.

123.
*Impugna-
tur solu-
tio ad ho-
minē con-
tra Ill.
Godoy.*

Vndè specialitèr contra Ill. God. ad hominē reijcitur solutio illius: cū futuritione conditionata gloriæ non stat voluntas absoluta efficax negationis gloriæ independens à demeritis, sive in sui executione, sive quoad suū esse: ergo ruit solutio. Probatur antecedens: ex vi voluntatis conditionatæ dandi hominibus gloriā sub conditione meritorum, constituitur gloria futura sub prædicta conditione; sed cum ista futuritione conditionata non stat futuritio absoluta negationis gloriæ in reprobis independens à demeritis, sive in sui executione, sive quoad suum esse: ergo cum futuritione conditionata gloriæ non stat voluntas absoluta efficax negationis gloriæ independens à demeritis, sive in sui executione, sive quoad suum esse. Maior est ab Ill. God. concessa. Minor verò probatur: non stat, gloriā esse futurā sub conditione, quod homo mereatur, & in gratia decedat, & simul non esse futurā, licet in gratia decedat; sed ex vi voluntatis conditionatæ dandi hominibus gloriam sub conditione meritorū, constituitur gloria futura sub prædicta conditione, & ex vi voluntatis absolutè efficacis negationis gloriæ independentis à demeritis, sive in sui executione, sive quoad suum esse, constituitur gloria absolutè non futura: ergo cum futuritione conditionata gloriæ non stat futuritio absoluta negationis gloriæ in reprobis independens à demeritis, sive in sui executione, sive quoad suum esse.

124.
*Declara-
tur.*

Declaratur hoc: independentia à demeritis, sive in sui executione, sive quoad suum esse, non tollit, quod ex vi voluntatis absolutæ efficacis negationis gloriæ stet futuritio absoluta negationis gloriæ; sed hæc absoluta futuritio non stat cum futuritione conditionata gloriæ: ergo distinctio de independentia à demeritis in sui executione, vel quoad suum esse, insufficiens

est ad solvendam prædictam instantiā. Maior est certas alioquin voluntas esset, & non esset absoluta, & efficax. Minor est ab Ill. God. concessa. Consequentia legitima videtur, & si aliquis illam negare vellent, veritatem maioris negare tenebuntur.

§. VII.

Argumenta Ill. Godoy contra primam conclusionem solvuntur.

Ill. God. n. 2. arguit cōtra nostrā conclusionē ex illis verbis Pauli ad Rom 9: *cum enim nondū nati fuissent, aut aliquid boni, aut mali egissent, ut secundū electionē propositū Dei maneret non ex operibus, sed ex vocante dictū est, quia maior serviet minori, sicut scriptum est: Iacob dilexi, Esau autē odio habui.* Super quæ verba D. Thomas ibi lect. 2. ait: aptissimū exemplū Apostolū apposuisse ad excludendū Iudæorū errorē confidentiū de meritis Patrū, in duobus filiis ex eisdē Parentibus genitis, & ut excluderet errorē Manichæorū, qui diversitatē eorum, quæ hominibus accidunt, nativitati adscribunt, & diversitati constellationū, sub qua nati sunt, in duobus hominibus ex eodem concubitu, & eodē tempore natis: per illa autem verba: *aut aliquid egissent boni, aut mali* (inquit D. Thomas) *excluditur Pelagianorū error aientiū, secundū merita præcedentia gratiā dari;* at nomine dilectionis, & odij significantur prædestinatio æterna, & æterna reprobatio, ut docet D. Thomas relata lectione circa finē his verbis: *sicut autē dilectio, de qua hic loquitur, pertinet ad æternā Dei prædestinationē; ita odiū, de quo hic loquitur, pertinet ad reprobationē, qua Deus reprobat peccatores; nec est dicendū, quod ista reprobatio sit temporalis* &c: ergo sicut ante omne personale meritum homines eliguntur, nedum ad gratiam, verum ad gloriam, ita ante omne personale demeritum vult Deus efficacitèr reprobis gloriæ negationem, seu exclusionem ab illa.

125.
*Arguit
1. Ill. God*

126.
Respondeo

Respondeo: Paulum ibi non loqui de reprobatione positiva, quæ in positiva exclusione à gloria consistit, ut intelligunt Calvinistæ; sed loqui solū de reprobatione negativa, consistente in non electione ad gloriā, ut explicat D. Augustinus, ubique loquens de causa discretionis à Deo factæ inter electos, & non electos ex eadē massa naturæ, ubi nulla, vel paria sunt merita, nullā aliā esse fatetur præter sapientissimā, & iustissimā Dei voluntatem, & cum Paulo exclamat: *O altitudo divitiarum &c.* Aliam huius textus expositionem adducit Bazquez *disp.* 95. n. 44. quæ hic valet accommodari.

127.
Replicat
Ill. God.

Contra hanc solutionē à nobis datā replicat Ill. Godoy n. 6: nam vel ex vi illius reprobationis negativæ consistentis in negatione electionis ad gloriā, infallibiliter homines à consecutione gloriæ deficient, vel non? Si primum dicatur, nulla est differentia inter voluntatem positivā excludendi homines à gloria, & prædictā reprobationem. Si secundum: non saluatur mens Pauli: ergo solutio tradita argumentū non diluit. Probat minorē pro prima parte: etenim contrarij authores frequentius docent: negationē illam electionis fuisse à Deo volitā per actum positivum: ergo si ex vi illius est infallibile, homines defecturos à gloria consequenda, nulla est differentia alicuius momenti inter reprobationē istam negativā, & voluntatē negationis gloriæ: quid enim interest, quod voluntas positiva Dei terminetur ad negationē electionis, vel ad negationem gloriæ, si ex vi utriusque est infallibile homines defecturos à consecutione gloriæ? Immo voluntas non eligendi ad gloriā est virtualiter voluntas negationis gloriæ: cum infallibiliter ex illa inferatur, & in illa contineatur: si ergo potuit ante merita prævisā velle virtualiter voluntate efficaci exclusionē hominum à gloriā: quod inconueniens potest apparere in hoc, quod Deus ante personalia demerita eam vellent formaliter?

Probat
minorem
pro 1. parte.

Deinde pro secunda parte probatur: mens enim Apostoli erat explicare, quomodo Deus absque hominū quærimoniæ occasione ex eadem massa quosdam homines aptet in gloriā, & alios à consecutione gloriæ vellent deficere: sicut figulus ex eadē massa, quædam vasa facit in honorē, alia in contumeliā, quin possint conquæri, & artifices dicere: cur sic me fecisti? At si ex vi negativæ reprobationis homines à gloria nō sunt defecturi infallibiliter, non esset in illis occasio aliqua quærimoniæ, quā Apostolus vitare contendit, benè tamē si de reprobatione positiva loquatur, ex vi cuius infallibiliter homines à consecutione gloriæ deficient: ergo reprobatione negativa considerata in secunda acceptione nō saluatur intentum Apostoli.

Probat.
pro 2. parte.

Respondeo negando minorē quoad secundā partē, ad cuius probationem nego maiorē; quia mens Apostoli erat explicare solum, quomodo Deus absque hominum quærimoniæ occasione ex eadem massa quosdā homines eligat efficaciter ad gloriā, & alios ad gloriā non eligat, quod est circa hos negativè se habere, scilicet, neque eos ad gloriā positivè eligere, neque positivè à gloria excludere, ut ex Augustino dictum manet n. 126. Et ratio est: nam si Deus ex mero suo beneplacito quosdā homines aptaret in gloriā, & alios à consecutione gloriæ deficere vellent, isti de Deo iustā quærimoniā haberent, quā nec Paulus salvare posset, & Deus iniuste ageret, ut potē ante peccata hominum homines destina ret ad pœnam, quod satis clarum videtur, & ex dicendis in discursu disputationis amplius constabit.

128.
Respondeo

Ad probat. maioris.

Neque paritas ab Ill. God. assumpta amplius probatur: nam similitudo figuli non debet summi exactè, ut sumunt Hæretici, qui de hominibus ratiocinantur, tanquā si essent leberes, & matulæ sine spiritu, & voluntate merè passivè se habentes, & Divinæ gratiæ nihil cooperantes circa propriā salutē: id namque damnatū est in Concil.

129.
Ad paritatem.

Trident. *sess. 6. de iustif.* sed accommodatè sumenda est, ut nimirum, sicut figulus, dum ex vna massa quandā luti portionē assumit, & in vas honorabile efformat, & circa aliam portionē, quā non assumit, negativè se habet, idest, circa illa ex vi talis assumptionis nihil agit, idque ex sua mera voluntate, cū massæ portiones supponantur omninò pares, ita Deus ex totius humani generis massa quosdam ex suo beneplacito eligens, circa alios ex vi talis assumptionis negativè se habet, neque ulterius debet similitudo proficere, quod sicut figulus deindè aliā massæ portionē facit positivè vas contumeliæ, nulla existente causa in ea portione, sed ex mero suo beneplacito; sic quoque Deus reliquam hominum partē, nulla ex eis occasione desumpta, positivè efformet in vassa contumeliæ; quia hoc repugnat summæ Dei bonitati, qui homines impios non facit, sed ex se ipsis sic factos supponit, ac summæ Dei iustitiæ, quæ sine causa ex parte hominis non eum deputat ad poenam.

130.

Immo hæc est similitudo, quā sæpius inculcant Hæretici, nec negari videtur, quod Ill. Godoy ea abuteretur contra intelligentiā Pauli; nam 4. *ad Thimoteum cap. 2.* apertè docet Apostolus: Deum pro sola sua voluntate non facere homines vassa honoris, aut contumeliæ, sed etiā homines suo libero arbitrio ad hoc concurrere, ut claret ex verbis Pauli; inquit nāque: *in magna domo non solum sunt vassa aurea, & argentea, sed lineæ, & fictilia, & quædā quæ in honorē, quædā autē in contumeliā; si quis ergo emundaverit se, erit vas in honorē sanctificatū, & utile Domino ad omne opus bonum paratum.* Quid clariùs pro abusione similitudinis figuli contra intelligentiam Pauli?

131.

Retorq.
argum.
cōtra Ill.
Godoy.

Deindè retorqueo contra Ill. God. argumentum: nam Paulus iuxta ipsum loquitur de reprobatione positiva: ergo non datur negativa reprobatio, Hæc consequentia patet; nam si verba Pauli explicari nequeunt de reprobatione negativa, non est locus, qui ex-

plicari possit de negativa reprobatione, consequentèrque non dabitur. Negare autem reprobationē negativam, non credo esse opinionē Ill. God. asserentis: prædestinationē præcessisse meritorum prævisionē, ut vidimus *disp. 65*; nam authores asserentes: prædestinationē gloriæ in Deo præcessisse meritorum prævisionem, docent pro illo signo, quo Deus aliquos sic elegit ad gloriam, & pro sequenti signo, quo eis gratiam decrevit efficacem, circa cæteros negativè se habuisse, non eligendo eos ad gloriā, & gratiā efficacem, nec ab ea eos excludendo usque ad alia signa subsequentiā, quibus gratiā sufficientē tantum eis decrevit; & prævisso tandē eorum peccato finali, propter illud à vita æterna eos exclusit; quare opinantur reprobationē eorum negativā à gloria, & gratia fuisse priorem reprobatione ipsorum positiva.

132.

Si ergo Ill. God. consequentèr ad suam doctrinam tenetur asserere, dari reprobationem negativā, quem Scripturæ locum adducere valet pro ipsa, si verba prædicta Pauli de reprobatione negativa non intelligit? Tenetur ergo velle, nolle, vel fateri, verā esse nostram solutionem; vel non dari reprobationē negativā. Primum reddit nullum primum argumentū, quod in nos facit. Secundū ipsū incōsequentē declarat. Nullū ergo est argumentū Ill. God. ex verbis Pauli deductum.

Quamvis autem Ill. God. aliam replicam non adducat cōtra nostram repositionem, pro ipso tamen replico 1: Paulus loquitur de reprobatione positiva: ergo ruit nostra solutio. Probatur antecedens: Paulus explicat reprobationem per hoc nomen *odium*: *Esau autem odio habui*; sed nomen *odii* plus importat, quā non dilectio: ergo Paulus loquitur de reprobatione positiva. Probatur minor: nomen *odium* importat positivam detestationem rei, quæ odio habetur: ergo nomen *odium* plus importat, quam non dilectio. Respondeo negando antecedens, ad cuius probationem distinguo minorem: sed

133.

Replico 1
pro Ill.
Godoy.

Respondeo

nomen *odium* propriè, & positiuè sumptū, plus importat, quā non dilectio concedo minorē; largè, & negatiuè caput nego minorem, ad cuius probationē distinguo similiter antecedens. Quod autē nomē *odiū*umat Paul. *cir.* largè, & negatiuè claret ex dictis *disp.* 65. n. 47. 48. 49. & retorqueo replicā, vt argumentum retorsit *num.* 131.

Retorque

134.
Replico 2

Replico secundo pro Ill. God: Paulus loco allegato explicat reprobationē per voluntatē, cui nequit resisti; *volūtatē eius quis resistit?* sed volūtas cui opponitur resistentia, est positiua: ergo loquitur Paulus de positiua reprobatione, consequenterque ruit tradita nostra solutio. Respondeo: quod *resistere*, non idem significat, quod contraniti, sed idem, quod non ad niti, vt benè explicat Smiling *quæst.* 11. n. 710. cum enim dixisset: *ergo cuius vult miseretur, & quē vult indurat*, idest non emollit conferendo gratiæ auxiliū efficacax, vt August. & alij Patres exponunt, statim præueniens obiectionem, quæ fieri poterat, subdit: *Dices itaque mihi, quid adhuc queritur? voluntati enim eius quis resistit?* hoc est, quis nisi Deo efficaciter misereante conari poterit, cum sine illa homo ad Deum converti non possit? Cui quidē obiectioni responderet Paulus non admittendo illationē, sed potius eam negando, & reprehendendo dicens: *O homo, tu quis est, qui respondeas Deo*, idest, qui sic inferas ex illo libero Dei beneplacito, quo cuius vult efficaciter misereatur, & quem vult indurat, idest, non efficaciter misereatur; nam eo non obstante beneplacito omnium misereatur sufficienter, dans omnibus gratiā; qua possint converti, & benè agere, licet non omnibus det gratiam efficacem, qua convertendi sint, & benè acturi infallibiliter, quod cur Deus facere noluerit, nec ex parte hominis reddi potest, cū non sit currentis, neque volentis, nec à Deo poscenda ratio, cum sint inscrutabilia eius iudicia.

135.
Replico 3

Replico tertio pro Ill. Godoy: nam Paulus *cir.* ait: finem à Deo per repro-

bationem intentum esse ostensionem iræ, seu iustitiæ Divinæ; sed hic est finis reprobationis positiuæ: ergo loquitur Paulus de reprobatione positiua: ruit ergo nostra solutio. Fateor Paulū citatum tangere etiam reprobationē positiuam, non per verba ab Ill. Godoy adducta, sed per vltima verba illius Epistolæ, quæ hæc sunt: *quod si Deus volens ostendere iram, & notam facere potentiā suam sustinuit in multa patientia vassa iræ aptata in interitū, vt ostenderet diuitias gloriæ suæ in vassa misericordiæ, quæ præparauit in gloriam.*

Respondeo

Cæterum non ob hoc replica habet vim contra nos, quin potius nobis fabet. Primo: nam loquendo, vt prædictis verbis loquitur Apostolus de reprobatione positiua, illis significat Apostolus, se loqui de voluntate subsequēte præuisionē peccati, quia declarat, sustinuisse vassa iræ, hoc est, quæ iam erant iræ, & facta sunt vassa contumeliæ ex se ipsis positiuè, quod illis verbis indicatur: *aptata in interitū*, declarat (inquam) quod *sustinuit in multa patientia vassa iræ aptata in interitū*, illud autē, quod Deus sustinet cum patientia, non facit ex se pro beneplacito suæ voluntatis, quia volitum cum patientia non est omnino voluntariū simpliciter volenti, sed admixtū habet involuntariū: ergo dicens Apostolus, Deum in multa patientia sustinuisse vassa iræ aptata in interitū, clare significat, Deum pro sola sua voluntate non facere hæc vassa iræ, nec in eis ostendere velle potentiam suæ iustitiæ vindicatiuæ ante peccati præuisionem.

136.

Replica
nō habet
vim 1.

Secundo: quia illis verbis indicat, Deum reprobos spectare in multa patientia, illosque sua culpa damnari contra voluntatē, & desiderium Dei, qui illos allicit, expectat, & adiuuat: ergo Deus vassa iræ illos non facit, sed ex se ipsis sic factos supponit, & in multa patientia sustinet, quod consonat ei, quod habet in eandem *Epist. ad Romanos 2. An diuitias bonitatis eius,*

137.
Secundo.

*Patience, & longanimitatis cōtem-
nis? an ignoras, quod benignitas Dei ad
pœnitentiā te adducit, secundū autē du-
ritiā tuā, & in pœnitens cor resauris as
tibi iram in die iræ: non ergo Deus re-
probos vassa iræ facit, sed facta suppo-
nit, atque idē dum vult in eis osten-
dere potētiā suā vindicativæ iustitiæ,
non potest talis voluntas prævisionē
peccatorum antecedere, sed omninō
subsequi; quare cū in his vltimis ver-
bis de reprobatione positiua sermo-
nē habeat, negatur Paulum huius re-
probationis nullā ex parte reprobi ad
mittere causā, quæ expositio fuit Ful-
gentij lib. 1. ad Monimum cap. 26. vbi
ait: *Quæso Monime Charissime, ut
hunc locum Pauli diligenter attendas,
notum namquē est, iram Dei dici non
posse, nisi vbi creditur iniquitas homi-
nis præcessisse.**

Fulgen-
tius.

138.
Arguit
2. Ill. God

Arguit 2. Ill. God. n. 10: Deus est su-
præmus Dominus gloriæ, nullique ho-
minū debita est: ergo absquē vllius in-
iuriæ, si vè crudelitatis nota, potest ef-
ficacitèr decernere, illam quibusdam
cōferre, & alijs denegare, quin ex par-
te hominū, vel meritū prioris volun-
tatis, vel vllum supponatur demeritū.
Tenet consequentiā; tum; quia in hoc
ratio supræmi dominij consistit, posse,
scilicet, facere de re sua quidquid vo-
luerit absquē alterius iniuria, quia in
dando vni, & alteri volendo negare,
quod nulli ex illis debetur, nulli illo-
rū iniuria irrogatur. Tum deniquē: nā
quia prima gratia, nulli hominum est
debita, potest Deus decernere effica-
citèr illā alijs dare, & alijs negare abs-
quē iniuriæ, aut crudelitatis nota.

139.
Respōd. 1

Respondeo 1: hoc argumentū Ill.
God. non esse ad rem, nec difficultatē
tangere; nam solū probat, Deū poten-
tia absoluta posse aliquē excludere à
gloria, nullo supposito demerito, quod
libentèr concedunt omnes ferè nostræ
opinionis Sectatores, & nos supposui-
mus n. 13; nō verò probat: sic de facto
contingere, de quo est quæstio, ut di-
ximus n. 14. Cœterū vltiā hoc, quod
prædictum argumentum non est ad

rem, nec difficultatem tangit, ad alias
progredior responsiones, ut etiam ap-
pareat, nullius esse momenti.

Respondeo 2. ad argumentū distin-
guendo primā partē antecedentis: De-
us est supræmus Dominus gloriæ, si-
mulque iustus Iudex in illius nega-
tione cōcedo antecedens; Deus est su-
præmus Dominus gloriæ, quin simul
sit iustus Iudex in illius negatione ne-
go antecedens, & consequentiā; quia
hoc ipso, quod Deus sit iustus Iudex
in negatione gloriæ, nequit Deus abs-
quē iniuria creaturæ gloriā illi nega-
re, nullo demerito prævissio, ut ait D.
August. Epist. 106. per hæc verba: *si
Deus quemquā immeritū, & nulli pec-
cato obnoxium damnare creditur, alie-
nus ab iniquitate non creditur; ex quo
eandem doctrinam sumpsit Scotus in
1. dist. 41. §. potest alitèr dici, vbi sic lo-
quitur: videtur crudelitatis esse, punire
aliquē, nulla in eo præexistente culpa.*
Et huic doctrinæ Scoti innixus Arria-
ga, tenet disp. 39. n. 9. probabilius esse:
non posse Deum divinitus hominem
perpetuis cruciatibus titulo supræmi
dominij, etiam excludendo rationem
pœnæ, adiudicare; nam multū valdè
id videntur habere de crudelitate; si
quis ad ostendendum suum dominium
in brutum, canem v.g. veller singulis
diebus semiasfare.

140.
Respōd. 2

August.

Scotus.

Arria-
ga.

Vndè licet possit Deus absolutè lo-
quendo, si vti veller suo iure, exclu-
dere aliquem à gloria, ut Regni illius
absolutus Dominus, illumque in pu-
ris naturalibus relinquere, ut docet
Scotus in 2. dist. 33. in fine, quia po-
test non velle dare tale bonum, cum
dare illud, vel non dare, sit in sua li-
bera potestate, ut dictum est n. 13, &
de quo non est quæstio, ut etiam dic-
tū est ibi; nequit tamen Deus, ut ius-
tus Iudex, aliquē à gloria excludere,
culpa non supposita; quia Deus, ut ius-
tus Iudex, infligit pœnam, quæ talem
ordinem dicit ad culpam, quod, hac
non stante, nequit stare pœna.

141.

Respondeo 3. ad argumentū Ill. God.
distinguendo secūdā partē antecedētis:

142.
Respōd. 3
ad argu-
mentum

glo-

gloria nulli hominum est debita, ante elevationem illorum ad finem supernaturalem concedo antecedens, supposita illorum elevatione nego antecedens, & consequentiam. Cum ergo ratione illius voluntatis, qua Deus vult omnes homines salvos fieri, homines sint in finem supernaturalem ordinati, illis est debita gloria; alioquin carentia gloriae non esset privatio illius, cuius oppositum ostensum est *num. 52. & seqq.* Unde nequit Deus tali ordinatione supposita hominem a gloria positivè excludere sine illius iniuria, & Dei crudelitate absque praevisione demeritorum, quia velle negare debitum alicui sine culpa supposita, fieri non potest sine iniuria illius, & absque crudelitate negantis.

143.
Replicat
1. Ill. God

Contra hanc responsionem replicat 1. Ill. God. *num. 12.* cuius replicam ad hanc formam reduco: ex vi illius voluntatis, qua Deus vult omnes homines salvos fieri, non debetur homini gratia congrua, vel efficax: ergo nec ex vi praedictae voluntatis debetur homini actualis salutis consecutio, consequenterque gloria est homini indebita adhuc supposita ordinatione hominis in finem supernaturalem, per quod ruit nostra solutio. Hanc rationem alij terminis adducit Ill. God. *num. 47.* quam nos posuimus *num. 51.*

Respondeo

ad ipsamque respondeo distinguendo consequens: debito efficaciae concedo consequentiam; debito sufficientiae nego consequentiam; cuius rationem, simul, & disparitatem assignavimus *num. 56.* hocque sufficere, ut absolute dicatur gloria homini debita, ostendimus *num. 54.* ad hominem contra Ill. God; in ipsamque replicam retorqueo per dicta *num. 60.*

Retorq.

144.
Replicat
2.

Replicat 2. *num. 13.* adhuc voluntate illa supposita, qua Deus omnibus salutem desiderat, manet potens non solum absolute, sed etiam ex omni suppositione ad negandam gloriam; illamque concedendam cuicumque voluerit: ergo potest ante omne demeritum efficaciter velle excludere aliquos a gloria. Consequentia est bona: sicut enim potest ante vllum demeritum absolute negari, quod absolute debitum non est, ita po-

test suppositione aliqua facta, ante demeritum negari, quod tali suppositione facta non est debitum. Antecedens probat primo: ex vi illius voluntatis non est debita hominibus gloria, nedum in particulari, verum, nec in communi; alias praedestinatio specialis providentia intra ordinem gratiae non esset, si alicui, adhuc vagè deberetur gloria ex vi illius generalis voluntatis; sicut nec collatio alicuius auxilij efficacis ad operandum bene moraliter ad specialem providentiam pertinet, quia alicui vagè debetur: ergo adhuc illa voluntate supposita, manet etiam in sensu composito expeditus Deus, ut possit ante omne demeritum velle efficaciter aliquos excludere a gloria, immo, non solum aliquos, verum etiam, & omnes.

Probat
antecedens 1.

Secundo probat idem antecedens: nam dato, quod ex vi illius voluntatis esset debita hominibus gloria, non tamen esset debita omnibus, nec istis, aut illis in particulari, sed aliquibus vagè: ergo dato, quod non potuerit in sensu composito illius voluntatis velle efficaciter omnes excludere a gloria, potuit tamen ante omne personale demeritum velle efficaciter hos, vel illos excludere a gloria. Tertio: quia ex vi illius voluntatis non debentur homini omnia auxilia efficaciter; alias nullum posset voluntas supposita negare absque praesupposita culpa: ergo ex vi illius gloria debita non est; non enim stat finem deberi absque debito mediorum, quae ad finem desiderantur.

145.
Secundo.

Respondeo ad replicam negando antecedens, ad cuius primam probationem nego antecedens ob dicta *num. 52. & seqq.* nec probatio imbibita alicuius roboris est; soluta namque manet *num. 56.* Ad secundam probationem nego similiter antecedens; & ad tertiam antecedenti concessa, nego consequentiam ob triplicem disparitatem, quam assignavimus *num. 59.* & ipsam retorqueo retorsione facta *num. 60.* Distinguo denique probationem imbibitam: non stat finem deberi absque debito

Tertio.

146.
Respondeo
ad replicam.

Ad 1.
probat. a
tecedens.

Ad 2.
& 3.

mediorum sufficientium, quæ ad finem desiderantur concedo; absque debito mediorum efficacium nego. Hoc claret ex dictis n. 56. nec video, quomodo Ill. God. hanc doctrinam negare possit, si sibi obieciisset, quæ in ipsum obiecimur num. 52. 54. & 55.

147. Hanc nostram solutionem, quæ nititur in eo, quod gloria est hominibus debita debito sufficientiæ, & non efficaciæ, vi illius voluntatis, quæ Deus vult omnium hominum salutem, prævidit Ill. Godoy, illamque, etsi alijs terminis, adducit n. 15. quam ibi impugnare conatur. Ut autem ipsi respondeamus, solutionem, ut ipse tradit, proponamus.

148. Si respondeatur (inquit Ill. God. n. 15.) quod licet gloria ex vi illius voluntatis non sit debita homini debito iustitiæ, vel connaturalitatis, est tamen debita debito congruentiæ; congruum enim est, ut Deus ante omne demeritum non vellent excludere à gloria homines, quos ad illam assequendam ordinavit, & quibus gloriam desiderat, etsi inefficaciter. Incontrarium obstat primo: quia etsi hæc congruentia militet respectu aliquorum hominum vagè, & in confuso, non tamen respectu omnium: ergo in hoc, quod, nullis hominum prævisis demeritis, vellent aliquos excludere à gloria, nulla est incongruentia.

Obstat 1.

Secundo.

Secundo: absque vlla incongruentia potest Deus velle efficaciter aliquibus gratiâ efficacem negare, nullis eorum prævisis demeritis: ergo pariter: adhuc illa voluntate supposita, nulla incongruentia erit in hoc, quod, nullis hominum prævisis demeritis, efficaciter vellent aliquos excludere à Regno. Pater consequentia: Deus namque non est minus Dominus gloriæ, quam gratiæ efficacis, nec gloria ex vi illius voluntatis sit magis debita, quam efficax gratia: ergo sicut ista, potuit etiâ, & illam velle efficaciter quibusdâ negare, nullis hominum prævisis demeritis.

149.

Respondet ad 1. im-
pugnatur.

Admitto itaque solutionem, & ad primam illius impugnationem nego antecedens ob dicta num. 52. & seqq. Ad

secundam impugnationem concessio antecedenti, nego consequentiâ, ob triplicem disparitatem positam n. 59. & ad probationem consequentiæ nego antecedens quoad secundam partem, quia ex vi illius voluntatis gloria est debita debito sufficientiæ, vel debito congruentiæ, ut loquitur Ill. God; quo adhuc modo non est debita gratia efficax, ut dictum manet num. 56.

Cæterum, quia rotæ, & toties, (ut visum est) repetit Ill. God. paritatem de gratia efficaci, notatu dignum non erit, nos contra ipsum pro una vice reversiones repetere, & aliam de nobis facere, ut tanquam omnino invalida habeatur deinceps. Retorqueo itaque primo paritatem Ill. Godoy: cum voluntate efficaci denegandi gratiâ efficacem, stat adhuc voluntas simplex de reprobis salute, virtute cuius dat eis auxilia sufficientia, & ad salutem necessaria; sed cum voluntate efficaci excludendi à gloria ante omnis culpæ prævisionem, seu nulla habita causa ex parte hominis, nulla voluntas adhuc simplex de salute eius stare potest, ut manet probatum §. 3: ergo paritas de gratia efficaci ab Ill. Godoy assumpta non tenet.

Retorqueo secundo paritatem Ill. Godoy: voluntas efficax negandi reprobo gratiam efficacem, non est in reprobo causa per se peccati; sed voluntas efficax negandi gloriam ante omnis culpæ prævisionem est in reprobo causa per se peccati: ergo non tenet paritas Ill. Godoy. Consequentia est legitima. Maior patet ex eo, quod ex vi voluntatis Dei antecedentis habet reprobis auxilium sufficiens. Minor probata manet §. 4. per totum.

Retorqueo tertio efficaciter contra ipsam deo iuxta Ill. God. cum voluntate efficaci excludendi aliquos à gloria ante omnis culpæ prævisionem stat voluntas inefficax salutis eorum, quia cum voluntate efficaci negandi aliquibus gratiâ efficacem stat voluntas inefficax salutis eorum: ergo sicut

Ad secundam.

150.

Retorq. 1
paritatem
Ill. God.
primo.

151.

Secundo.

152.

Tertio.

ex voluntate efficaci negandi gloriam arguitur, quod Deus efficaciter velit perditionem hominū ita ex voluntate efficaci negandi gratiam efficacem arguitur, quod Deus efficaciter velit perditionē illorū. Atqui hoc est falsū; solum enim potest argui, quod Deus efficaciter non desideret salutem hominum; tribuit namquē illis auxilia sufficientia, nec Ill. God. oppositum dicit: ergo non tenet paritas Ill. God.

153.
Quarto.

Retorqueo 4. paritatem: ideō iuxta Ill. God. Deus vult efficaciter aliquos excludere a gloria, nullis eorū prævissis demeritis, quia Deus vult efficaciter aliquibus gratiā efficacē negare, nullis illorū demeritis prævissis; atqui hæc paritas probat, quod non solum voluntas efficax intentiva excludendi hominēs a gloria, sed etiam actualis a gloria exclusio, peccata hominū antecedit, quod nec Calvinistæ asserere ausi sūt: ergo nulla est paritas Ill. God. Probat minor: non solum voluntas denegandi gratiā efficacē, sed etiā actualis negatio primæ gratiæ antecedit peccata hominū: ergo paritas Ill. God. probat, quod nō solū voluntas efficax intentiva excludēdi homines a gloria &c.

Hanc retorsionem sibi fecit Ill. God. n. 16. ad cuius responsionem hæc ait: *Respondeo nostro argumento probari, id Deum potuisse efficere ob supræmū dominium, de facto autē non ita contingere ex Scripturis habemus; quia tamen necessarium non est, quod voluntas spectans ad ordinem intentionis cum executione adæquetur, hinc fit, quod licet actualis exclusio a gloria, prout in executione, demerita nostra supponat, intentio excludendi a gloria opposito modo procedens illorum prævissionem antecedit.*

155.
Declaratur responsio Ill. Godoy.

Optima certē solutio, & quam ego desiderare poteram pro veritate nostræ conclusionis. Solutionem admitto, ipsamque declaro, vt ex ipsa plura contra ipsum inferam: iuxta hanc solutionem Ill. Godoy argumentum, quod facit contra nostram conclusionem, solum probat: Deum ob supræmum dominium potuisse excludere

aliquos a gloria ante prævissionem omnis demeriti personalis; de facto autem non ita contingere ex Scriptura fatetur. Sic Ill. Godoy. Nunc autem contra ipsum infero primo: ergo iuxta Scripturam ante prævissionem omnis demeriti personalis non voluit Deus efficaciter reprobis negare gloriam, seu illos a gloria excludere, quod est nostra conclusio contradictoriē opposita conclusioni Ill. Godoy. Infero secundo: ergo optima est solutio a nobis data num. 139. ad argumentum Ill. Godoy. Et ex hoc infero tertio: ergo argumentum nec est ad rem, nec difficultatem tangit ob rationem datam num. 139. quæ est eadem cum hac sua solutione.

Infero quarto: ergo ratio prædicta, quam Ill. Godoy adducit ad probandam suam conclusionem, illam non probat. Probat hæc consequentia: ratio probans solum de possibili, & non de facto, non probat conclusionē loquentē de facto; atqui ratio Ill. Godoy solum probat de possibili, & non de facto; eius tamen conclusio loquitur de facto: ergo ratio prædicta, quā Ill. Godoy adducit ad probandā suam conclusionem, illam non probat. Consequentia est legitima. Maior evidens apparet. Minor autem pro prima parte est solutio ab Ill. Godoy data. Pro secunda verò est sua conclusio, quæ ita se habet: *ante prævissionem omnis demeriti personalis voluit Deus efficaciter reprobis negare gloriam, seu illos a gloria excludere, quam conclusionem loqui de facto, omnibus est manifestū.* Ex hocque inferre, Ill. Godoy in hac materia inconsequentē procedere, alienum a ratione videri non potest, & necessarium iudicari videtur.

Deniquē ad argumentū Ill. God. posītū n. 138. respondeo quarto, ipsum retorquendo: Deus est supræmus Dominus gloriæ, nullique hominum debita est: ergo absquē ullius iniuriæ, sive crudelitatis nota, potest efficaciter discernere, illam quibusdam conferre, & alijs negare, quin ex parte hominum

Infero 1.
contra
Ill. God.

Secundo.

Tertio.

156.
Quarto.

157.
Respōd. 4
ad argumentum
Ill. God.
ipsum retorquendo

vel meritū prioris voluntatis, vel ullū supponatur demeritū, nec adhuc originale peccatum. Hæc consequentia est contra Ill. God. n. 95. vbi pro conclusione statuit: peccatum originale fuisse motivū intentionis efficacis exclusionis à Regno; ipsam tamen probō contra ipsum eisdē rationibus, quibus ipse contra nos probat n. 10. tum: quia in hoc ratio suprami dominij cōsistit, posse, scilicet, facere de re sua, quidquid voluerit absque alterius iniuria, quia in dando vni, & alteri volendo negare, quod nulli ex illis debetur, nulli illorū iniuria irrogatur. Tum denique: nā quia 1. gratia nulli hominī est debita, potest Deus decernere efficaciter illā alijs dare, & alijs negare, absque iniuriā, aut crudelitatis nota.

158.

Arguit
3. Ill. God

Arguit tertio Ill. God, & principaliter n. 19: permissio peccati personalis numquam remittendi supponit efficacē voluntatē excludendi reprobū à gloria: ergo ista voluntas anteverit demerita personalia præmissa, vt motiva. Consequentia, ait Ill. God, tenet ex dictis ab ipso *disp. 65.* vbi ex eo, quod prima gratia efficaciter conducing ad gloriā supponat efficacē voluntatem gloriæ, intulit voluntatem istam antecedere merita præmissa, vt motiva. Antecedens probatur: illa permissio est effectus reprobationis, vt est providētia specialis: ergo est effectus finis reprobationis, vt intēti efficaciter; atqui finis iste non est alius, quā exclusio à gloria: ergo est effectus intentionis efficacis excludendi reprobos à gloria.

159.

Antecedens probat
1.

Antecedens probat 1. Ill. God. n. 20. ex D. Thoma, quam probationē simul cum ab ipso tradita *num. 8.* & alias ex eodē Doctore ab ipso in discursu disputationis adductas omitto, & omitto, quia de mente Doctōis Angelici specialiter agemus §. 12. Ratione autem sic 1. probat antecedes prædictum: permissio peccati nunquam remittendi est à Deo eligibilis ex aliquo fine, quia ad illum conducit; sed ex nullo melius, quam ex fine exclu-

sionis à gloria, ad quē cum effectu cōducit: ergo eligitur de facto ex intentione efficaci exclusionis à gloria. Secundo: providentia præparativa mediorum tendentium ad finem consequendū supponit necessariō voluntatē efficacē finis consequendi: ergo providentia Dei, per quā ordinatur, vt homo deficiat à medijs, & deficiat etiam à fine, debet supponere voluntatē efficacē defectus à fine ante voluntatem efficacē defectus à medijs; at defectus à medijs consistit in negatione gratiæ, & peccati permissione, defectus verò à fine consistit in exclusionē à gloria: ergo voluntas permittendi peccatum, cum effectu conducing ad amissionē gloriæ, supponit voluntatē efficacē exclusionis à gloria, & est effectus illius.

Explicat hoc amplius, & confirmat n. 22: nam Deus præparans hominibus gratiā cum effectu conducentē ad gloriam, debet prius intendere efficaciter gloriā: ergo præparans hominibus negationē gratiæ coniungendā cum effectu cum exclusionē à gloria, debet prius efficaciter intendere exclusionē à gloria; sicut enim in ordine mediorū conducentium ad finis consecutionem connaturalis modus agendi est incipere à fine, vt consequendo, ita in ordine mediorum conducentiū ad deficiendū à fine cōnaturalis modus agendi propiè finē, desiderat, vt incipiatur à voluntate defectus consecutionis finis.

Respondeo ad argumentū negando antecedens, ad cuius probationē nego etiam antecedens; quia illa permissio est effectus providentiæ generalis, qua Deus res sic administrat, vt suos motus eas agere sinat, quæ providentia abstrahit à naturali, & supernaturali. Ad primā antecedentis probationem nego minorē, quia permissio peccati nunquā remittendi eligitur à Deo ex fine disputationis liberi arbitrij, vt homo fragilitatē suā agnoscat. Item: eligitur, vt prædestinati agnoscant misericordiā Dei erga ipsos. Deindē: eligitur, vt Dei bonitas, & sapientia manifestentur, eliciendo maxima opera ex

Secundo.

160.

Confirm

161.

Respondeo
ad argu-
mentum.Ad 1.
probatio-
nē ante-
cedentis.

peccatis. Denique eligitur à Deo, ex alijs finibus sibi notis; nobis tamen ignotis. Hæc solutio pro nunc sufficiat, & aliam ex doctrina Ill. God. deductâ proponemus §. *Ultimo num.* 355. in solutione ad simile argum. Ill. Godoy.

162.

Ad 2.
respōd. 1.

Ad secundâ antecedentis probationem respondeo primo distinguendo antecedens: providentia preparativa mediōrum tendentium ad finem consequendum, supponit necessariō voluntatē efficacem finis consequendi, quando finis est absolutus ab omni circumstantia relationis, & dependentia à medijs concedo antecedens; quando finis non est sic absolutus nego antecedens, & distinguo similiter consequens. Ommito sūsumptā, & nego cōsequentiā. Solutio claret ex dictis *disp.* 65. n. 192. & paritatibus manet firmata per dicta *disp.* cit. n. 144. & *seqq.* tam in Scoti opinione, quam in doctrina Ill. Godoy.

163.

Secundo.

Respondeo secundo aliter distinguendo antecedens: providentia preparativa mediōrum tendentium ad finem consequendum supponit necessariō voluntatē efficacem finis consequendi, quando media sunt electa ex intentione finis concedo antecedens; quando ex intentione finis non sunt electa nego antecedens, & distinguo cōsequens eadem distinctione. Ommito sūsumptā, & nego cōsequentiā; quia ut permissio peccati personalis nunquā remittendi esset effectus reprobationis; debebat ex intentione reprobationis procedere, ut de effectibus prædestinationis loquendo dicitur *disput.* 63. Quod autem talis permissio ex intentione reprobationis non procedat, ex nostris præiactis probationibus liquet, & amplius infra clarebit.

164.

Tertio.

Respondeo tertio aliter distinguendo antecedens: providentia preparativa mediōrum tendentium ad finem cōsequendum supponit necessariō voluntatē efficacē finis cōsequendi, quando finis est per se volitus concedo antecedens; quando est occasionatē volitus nego antecedens, & distinguo similiter consequens. Ommito sūsumptā,

& nego consequentiā; quia exclusio à gloria est finis à Deo non per se volitus; sed occasionatē, occasione, scilicet, demeritorum, ut ex dictis apparet, & apparebit ex dicendis; unde permissio peccati personalis nequit supponere voluntatē efficacē exclusionis à gloria ob dicta *d.* 65. n. 144. & *seqq.*

Respondeo quarto ad prædictā probationem omittendo antecedens, & consequens, & ad sūsumptā negando suppositum; supponit namque, quod permissio peccati sit medium ad finem reprobationis, seu exclusionis à gloria, quod est falsum; nam permissio peccati solum est conditio in executione; & in intentione antecedit reprobationē, quare nequit esse medium, vel effectus reprobationis.

Dices primo pro Ill. God. contra hanc responsionem: permissio peccati est medium per se requisitum ad finem reprobationis: ergo ruit solutio tradita. Probatur antecedens: non existente peccato Deus non puniret, & non existente permissione non existeret peccatum; ergo permissio peccati est medium per se requisitum ad finem reprobationis. Respondeo negando antecedens, cuius probatio solum convincit, permissionē esse conditionē necessariō requisitā ad peccatū, & ad punitionē, & reprobationē; non verò quod sit medium per se inferens ipsum peccatū, & punitionem; quia ista non secuntur à permissione, tanquā à causa per se, immo, nec tanquā à causa indirecta, & per accidens, sed tanquā à removens prohibens, quia ad hoc necessarium erat, quod Deus teneretur prohibere peccatum iuxta D. Thom. 1.2. *quest.* 6. *artic.* 3. quod tamen falsum est, cum potius è converso debeat quodā modo peccata permittere propter fines suprâ adductos.

Dices secundo pro eodē: permissio peccati iuxta nostrā solutionē est conditio in executione ad finem reprobationis: ergo voluntas permittendi includitur in voluntate intentiva exclusionis à gloria: ergo nequit intendi ex-

165.

Quarto.

166.

Dices 1.
pro Ill.
Godoy.

Respōdeo

167.

Dices 2.

clusio à gloria, nisi permissio peccati eligatur, ut conditio necessario requisita: ergo quod permissio peccati sit solū conditio, non obest, ut supponat intentionem exclusionis à gloria. Tertia consequentia ex secunda infertur, & secunda ex prima. Prima, autē probatur: intentio finis non solū includit media, verū etiam conditionē necessario requisitā ad consecutionē finis; sed permissio peccati iuxta nostram solutionem est conditio in executione ad finem reprobationis: ergo volūtas permitendi includitur in voluntate intentionis exclusionis à gloria. Respōdeo concessio antecedenti, negando primā cōsequentiam; ad cuius probationem distingo maiore: intentio finis per se voliti, seu absoluti ab omni circumstantia relationis, & dependentia à medijs, & cōditione, non solum includit media, verum etiam cōditionem requisitam ad cōsecutionem finis cōcedo maiore; intentio finis occasionatē voliti, & nō absoluti ab omni circumstantia relationis, & dependentia à medijs, & conditione nego maiore, & concessa minori nego consequentiam. Solutio claret ex dictis num. 162. & 164.

168.
*Aliter
respond.*

*Aliter
respond.*

Et ut clariùs hoc appareat aliter respondeo ad hanc secundā replicā distinguendo antecedens: permissio peccati iuxta nostram solutionem est conditio in executione ad finem reprobationis, & antecedens in intentione ipsam reprobationē concedo antecedens; & subsequens in intentione nego antecedens, & consequentias. Alijs terminis distingo antecedens: permissio peccati est conditio in executione ad finem reprobationis volita ex intentione talis finis nego antecedens; non sic volita cōcedo antecedens, & nego consequentias. Solutio claret ex dictis n. 161. vbi fines, ob quos Deus eligit permissionē peccati, declarabimus, & ex n. 163. ex ibique dictis colligitur, quod licet permissio peccati cōduceret ad aternā damnationē (quod inficior, cum sit per se bona, & directē nō ordinetur ad peccatū) adhuc non esset

effectus reprobationis, cum Deus illā non elegerit ex intentione damnandi, quæ est cōditio necessario requisita ad esse effectū reprobationis, ut suprà dicebā, & est generalis omnium doctrina.

Deniquē in his nostris responsionibus coincidit responsio, quā ad replicā prædictā adducit Cornejo *disp. vltima dubio 1.* Ait namquē, quod argumentum hoc convinceret, si reprobatio esset facta ante visionē peccati, nā eo ipso; quod Deus vellet aliquos punire, cogeretur nostro modo intelligendi eorum peccata permittere, quia tamen reprobatio facta fuit postquam Deus voluit permittere peccatū, solū cōvincit, quod in voluntate, quam postea habuit puniendi, includatur voluntas eorum, quæ supposito peccato sunt necessaria ad exequendā talē punitionē, non verò quod includatur voluntas permittendi peccatū ipsū, quod ad talem intentionem præsupponitur.

Ad confirmationem (ommissa pronunc distinctione à nobis tradita *disp. 65. de intentione efficaci gloriæ*, ut est beneficii indebitum, seu quoad substantiā consideratæ, & per modū Coronæ, & præmij, de qua docuimus, supponere prævisionē meritorum, sicut nunc dicimus de reprobatione, supponere prævisionem demeritorum, quæ doctrina statuta confirmatio III. God. vim cōtra nos non habet) Respondeo ommissio antecedenti negando consequentiā primo; quia ut ait Doctor in 1. *disp. 41. §. cōtra istud: non est similis processus prædestinationis, & reprobationis, quia bona omnia tribuuntur principaliter Deo, mala autē nobis*; ideòque licet Deus præparans hominibus gratiā, intendat prius efficaciter gloriā, quia ita congruit bonitati suæ; præparans tamen hominibus negationē gratiæ non debet prius intendere efficaciter exclusionē à gloria; quia velle dānare nō videtur Deo immediatē posse attribui respectu obiecti, ut cogniti in suis puris naturalibus, sed tantū respectu obiecti, ut cogniti in peccato finali.

Secundo; quia sunt magnæ dispari-

169.

170.
*Respond.
ad confir-
mat. ar-
gumenti.*

Scotus.

171.

*Diffari-
tates in-
ter præ-
d. &
reproba-
tionem.*

Prima.

Secunda.

tates inter prædestinationē, & repro-
bationē. Prima est: nam prædestinatio
est bonum per se, ideoque potest per
se à Deo intendi; alitè reprobatio est bo-
num occasionatum; ideoquē nequit à
Deo intendi, nisi intuitu demeritorū.
Secunda est: nam in prædestinatione
benè distinguitur ordo intentionis ab
ordine executionis, quia gloria pro-
priè habet rationē finis; cōterū dam-
natio, seu reprobatio non habet ratio-
nem finis per se, & primo à Deo voli-
ti, ideoque nec habere potest rationē
intentionis propriè, sed tantum execu-
tivæ voluntatis. Has disparitates assig-
nant Authores tenentes cum Ill. God.
prædestinationē esse ante merita præ-
vissa; & contra ipsum subistentes; re-
probationē esse post prævissa demeri-
ta; easdemque nos assignamus pro so-
lutione cōfirmationis Ill. God. omis-
so antecedenti, cōtra quas nihil in præ-
senti adducit; per illasque patet ad
probationem imbibitā; negatur igitur
paritas ob rationes datas, & speciali-
tèr ob dicta *num. 100. & seqq.* vbi
oppositum probavimus.

*172.
Declara-
tur nos-
tra doc-
trina.*

Solutio iam argumento Ill. Godoy
cum suis probationibus, oportet ampli-
us nostrā doctrinā declarare, & ar-
gumentum contra ipsum retorquere.
Ill. God. itaque in suprā posito argu-
mento totā vim ponit in eo, quod per-
missio peccati personalis nunquā re-
mittendi sit effectus reprobationis.
Quæ doctrina, licet in aliquo sensu
possit esse vera; in sensu tamen, in quo
ab ipso sumitur, & in præsenti disputa-
tur, est omninò falsa. Potest igitur dici,
quod permissio peccati personalis
nunqua remittendi est effectus repro-
bationis negativæ, cuius ratio esse po-
test: nam reprobatio negativa antecē-
sit in aliquo signo permissionē pecca-
ti finalis; ergo potest dici aliquomodo
causa talis permissionis. Antecedens
patet: nam in primo signo est negati-
va reprobatio circa gloriā, & in secun-
do circa gratiā efficacē. Consequentia
probat: nam quemadmodum asserit
Ill. God. *disp. 65.* quod volitio efficax

dandi electis gloriā fuit causa dandi
eis gratiā efficacem, ita etiam negatio
talis volitionis efficacis dandi gloriā
erit causa negationis gratiæ efficacis
ad illam consequendā; ergo reproba-
tio negativa potest dici aliquomodo
causa talis permissionis; consequentèr
que permissio peccati personalis nun-
quam remittendi erit effectus repro-
bationis negativæ.

Loquendo tamen de reprobatione
positiva, de qua disputamus, quia de
ipsa loquitur Ill. God. in argumento,
falsum est, quod effectus illius sit per-
missio peccati personalis nunquā re-
mittendi. Hæc est doctrina expressa
Magistri Subtilis in *1. dist. 41. §. potest
aliter*, vbi ait: solum finale peccatum
esse causā reprobationis; ergo nequit
esse effectus illius. Ratione tamen pro-
batur: quia vt permissio peccati fina-
lis esset effectus reprobationis, debe-
bat esse ex intentione reprobationis
positivæ, quia si de ratione effectus
prædestinationis est, quod fiat ex in-
tentione salutis æternæ, etiā de ratio-
ne effectus reprobationis est, quod fiat
ex intèrione reprobationis positivæ;
sed ista permissio non est ex intentio-
ne reprobationis, quia, vt diximus, re-
probatio positiva non fuit ante præ-
visionē peccatorū, sed post: ergo per-
missio peccati personalis nunquā re-
mittendi non est effectus reprobatio-
nis positivæ. Cōfirmatur: reprobatio
positiva non fit, nisi consequentèr ad
peccatū finale, & permissionē eius ex
iam dictis; ergo non antecedit permis-
sionē peccati finalis; atqui hoc erat ne-
cessariū, vt permissio hæc esset repro-
bationis effectus: ergo permissio pec-
cati personalis nunquā remittendi nō
est effectus reprobationis positivæ.
Item: peccatum finale est causa, & non
est effectus reprobationis; ergo & per-
missio talis peccati.

Deniquè retorqueo primo contra
Ill. God. argumentū: permissio peccati
personalis nunquā remittendi suppo-
nit efficacē voluntatē excludendi re-
probū à gloria per modum poenæ.

*173.
Ampli-
us decla-
ratur doc-
trina nos-
tra.*

*174.
Retorq. I
argumen-
tū contra
Ill. God.*

reduplicativè: ergo voluntas ista efficacis exclusionis à gloria per modum poenæ reduplicativè antevertit demerita personalia præviſſa, vt motiva. Conſequentia eſt cōtra Ill. God. n. 66. vt §. ſequenti videbimus, tenet tamen ex ab ipſo dictis *diſp.* 65. vbi ex eo, quod prima gratia efficacitèr conducens ad gloriā ſupponat efficacē voluntatē gloriæ, intulit, voluntatē iſtam antecedere merita præviſſa, vt motiva. Antecedens probatur eadē ratione, qua ipſe contra nos in argumento probavit; illa permiſſio eſt effectus reprobationis, vt eſt providentia ſpecialis: ergo eſt effectus finis reprobationis, vt intenti efficacitèr. Atqui finis iſte eſt exclusio à gloria per modum poenæ etiā reduplicativè: ergo eſt effectus intentionis efficacis excludendi reprobos à gloria per modum poenæ reduplicativè. Probatur antecedens: permiſſio peccati nunquā remittendi eſt à Deo eligibilis ex aliquo fine, quia ad illū cōducit; ſed ex nullo melius, quam ex fine exclusionis à gloria per modum poenæ etiā reduplicativè, ad quē cum effectu conducit: ergo eligitur de facto ex intentione efficaci exclusionis à gloria per modum poenæ reduplicativè.

175.
Retorq. 2

Retorqueo ſecundo, & procedit retorſio contra confirmationē Ill. God: Deus præparans hominibus gratiā cū effectu conducentē ad gloriā per modū coronæ reduplicativè, debet prius intendere efficacitèr gloriā per modū coronæ reduplicativè: ergo præparās hominibus negationē gratiæ coniungendā cum effectu cum exclusionē à gloria per modum poenæ reduplicativè, debet prius intendere efficacitèr exclusionē à gloria per modū poenæ reduplicativè. Antecedens eſt doctrina Ill. God, quam docet *diſp.* 65. Conſequentia eſt contra ipſum, vt ſuperius dixi, & probatur eadem ratione, qua ipſe contra nos in confirmatione probavit: ſicut enim in ordine mediorum conducentiū ad finis conſecutionē cōnaturalis modus agendi eſt incipere à

fine, vt cōſequendo, ita in ordine mediorū cōducentiū ad deficiendū à fine cōnaturalis modus agendi propter finem, deſiderat, vt incipiatur à voluntate defectus conſecutionis finis.

Retorqueo deniquè totū argumentum Ill. God: permiſſio peccati originalis nunquā remittēdi ſupponit efficacē voluntatē excludendi reprobos à gloria: ergo iſta voluntas antevertit peccatū originale præviſſum, vt motivum. Conſequentia eſt cōtra Ill. God. n. 95. vt §. 10. videbimus, tenetque ex ab ipſo dictis *diſp.* 65. vbi ex eo, quod prima gratia efficacitèr conducens ad gloriā ſupponat efficacē voluntatē gloriæ, intulit, voluntatē iſtam antecedere merita præviſſa, vt motiva. Antecedens probatur eadem ratione, qua ipſe cōtra nos in argumento probavit: illa permiſſio eſt effectus reprobationis, vt eſt providentia ſpecialis: ergo eſt effectus finis reprobationis, vt intenti efficacitèr. Atqui finis iſte non eſt alius quam exclusio à gloria: ergo eſt effectus intentionis efficacis excludendi reprobos à gloria.

Antecedēs probatur primo: permiſſio peccati originalis nunquā remittēdi eſt à Deo eligibilis ex aliquo fine, quia ad illum conducit; ſed ex nullo melius, quā ex fine exclusionis à gloria, ad quem cum effectu conducit: ergo illa permiſſio eſt effectus reprobationis, vt eſt providentia ſpecialis. Secundo probatur dictum antecedens: providentia præparativa mediorū tēdentiū ad finē conſequendū ſupponit neceſſariō voluntatē efficacē finis cōſequendi: ergo providentia Dei, per quā ordinatur, vt homo deficiat à medijs, & etiam à fine, debet ſupponere voluntatē efficacē defectus à fine ante voluntatē efficacē defectus à medijs; at defectus à medijs conſiſtit in negatione gratiæ, & peccati originalis permiſſione, defectus verò à fine conſiſtit in exclusionē à gloria: ergo voluntas permittendi peccatum originale cum effectu conducens ad amiſſionem gloriæ; ſupponit voluntatē efficacem ex-

176.

Retorq. 3

177.

*Probat
tur ante-
cedens 1.*

Secundo.

178.
Expl. car.

clusionis à gloria, & est effectus illius. Explicatur hoc amplius, & confirmatur: Deus præparans hominibus gratiā cum effectu conducentē ad gloriā, debet prius intendere efficaciter gloriā: ergo præparans hominibus negationē gratiæ cōiungendā cum effectu cū exclusionē à gloria, debet prius efficaciter intendere exclusionē à gloriā: sicut enim in ordine mediorū conducentiū ad finis consecutionē connaturalis modus agendi est incipere à fine, vt consequendo, ita in ordine mediorū cōducentiū ad deficientiū à fine connaturalis modus agendi propter finē desiderat, vt incipiatur à voluntate defectus consecutionis finis.

179.

Ecce vltra responsiones datas ad prædictū argumentū Ill. God, triplicē contra ipsum retorsionē, & licet omnes videantur ipsum ad hominē vrgerē; Tertia tamē principalior apparet, ideòque ipsam formavi per omnes Ill. Godoy probationes, fidelissimē suis verbis vtendo, vt per omnia constet, quod id, quod contra nos opponit circa voluntatē efficacem exclusionis à gloria post prævisionē demeritorum personaliū, in se obijcere posset contra voluntatē efficacē exclusionis à gloria ante prævisionē omnis demeriti personalis. Ill. Godoy nihil aliud adducit contra nostrā supràpositam cōclusionem; coeterum non prætermittā argumentū, quod facit cōtra secundā probationē nostrā cōclusionis, ideòque sit

180.
Arguit 4. Ill. God

Arguit 4. Ill. God. n. 17: in duabus voluntatibus: *volo dare vires sufficienter ad consequendā gloriā, & volo efficaciter negare illius actuale consecutionē*, nulla est repugnantia; at voluntas illa, qua Deus vult omnes homines salvos fieri, nihil est aliud, quā voluntas dandi vires sufficientes ad gloriæ consecutionē: ergo optimē cū illa secunda voluntas compatitur. Maiorē probat primo: quia sunt de diuersis obiectis ad minus formaliter scilicet, de gloria, vt consequibili sufficienter, & efficaciter, gloria autem, vt efficaciter consequenda, differt à se ipsa, vt asse-

Probat maiorē 1

quibili sufficienter. Secundo: voluntas dandi vires sufficientes ad gloriæ cōsecutionē non est incompatibilis cum voluntate negandi gratiā efficacē, seu congruā: ergo nec erit impossibilis cum voluntate negandi actuale consecutionem gloriæ. Tertio: nam de facto, adhuc prævisa culpa, perseverat in Deo illa prima voluntas; & tamen vult efficaciter gloriā negare: ergo illæ duæ volūtates nō sūt incōpatibiles.

Respondeo ad argumentū Ill. God. negando maiorē, ad cuius primā probationem omissio antecedenti nego consequentiā ob dicta §. 3. *per totum*, præsertim n. 49. & 50, vbi hæc ratio Ill. God. specialiter impugnata manet. Ad secundā probationē concessio antecedenti, nego consequentiā ob rationē datam n. 149, & quadruplieiter retorqueo per dicta n. 150. & seqq. Ad tertiā probationē concessis præmissis distinguo consequens: ergo non sunt incompatibiles illæ duæ voluntates, culpa prævisa concedo consequentiā; culpa nō prævisa nego consequentiā. Claret solutio ex dictis §. 3. *per totū*, immò, hoc est, quod præmissæ illius convincunt, vt attendenti clarebit.

Hanc solutionē sibi dedit Ill. God. n. 18. cōtra ipsamque replicat primo: quia etiam ante culpā prævisam illæ duæ voluntates attingunt gloriā sub diuersa ratione, prima, gloriā, vt consequibile, secunda, eandem, vt efficaciter non assequendā, prima, ex motivo manifestandi suam bonitatē, & misericordiā erga omnes, secunda verò, ex motivo manifestandi supramū Dominum, speciale misericordiā, & amorem erga prædestinatos, & suæ providentiæ suavitatem, quæ elucet in hoc, quod creaturæ defectibiles, nō omnes assequantur finem, sed aliquæ ab illo deficient, & fortē suam punitivā iustitiā: ergo etiam culpa non prævisa cōpatiuntur illæ duæ voluntates. Replicat secundo: Deus namquē complacet in gratia cōgrua, seu efficaci erga omnes; & tamen ante culpā prævisā vult illā quibusdā negare: ergo etiā respec-

Secundo.

Tertio.

Respondeo ad argumentum.

Ad 1. probationē maioris.

Ad secundam.

Ad 3.

181. Replicat 1. Ill. God

Secundo.

tu gloriæ ante omnem culpā præviſā poterit Deus duplicē illam voluntatē habere inefficacē, vñā, qua in omnium hominū gloriā ſibi complacet Divina voluntas, & omnibus gloriā inefficaciter deſideret, efficacēque alterā, qua quibuſdā velle gloriā non dare.

182.

Respond.
ad 1.

Ad 2.

Iſte tamen replicæ nihil addunt ad dicta in argumento, vñdē ad primam ommiſſo antecedenti negatur conſequentia ob dicta §. 3. *por totum*, præſertim n. 49. & 50, vbi, vt ſuperius dicebā, hæc ratio III. God. manet ſpecialiter reiecta. Ad ſecundā cōceſſis præmiſſis negatur conſequentia ob rationē datam n. 149, & quadrupliciter retorqueo per dicta n. 150, & ſeqq. Hæc III. Godoy pro ſua prima conſuſione, & hæc nos contra illam.

183.

Argues
5. pro Ill.
Godoy.

Cœterum argues 5. pro Ill. God. non ſpeciali argumento, ſed argumento difficili: ſi daretur cauſa reprobationis ex parte hominis: ergo in eius poteſtate eſſet reprobari, vel non reprobari: ergo in eius poteſtate eſſet prædeſtinari, quia omnes, qui non reprobantur, prædeſtinantur: ergo poſſet homo eſſe cauſa ſuæ prædeſtinationis, nimirū, exiſtens cauſa ſuæ non reprobationis: ſed prædeſtinatio nequit eſſe in poteſtate hominū, cum ſit donum omnino gratuitū Dei: ergo non datur ex parte hominis cauſa reprobationis: ergo voluntas reprobatiua antecedit peccata perſonalia.

184.

Variè reſ-
pondent
Autho-
res.Pro reſ-
poſſione
notandū
eſt 1.

Diverſimodè Authores ad hoc argumentum reſpondent. Vazquez diſp. 95. n. 52, & ſeqq. plura congerit ad ſolutionē illius. Cornejo diſp. 2. de reprobatione dub. 6. aliter reſpondet. Vt verò à nobis hæc difficultas magis de nomine, quā de re, declaretur. Norandum eſt, prædeſtinationē ſpectari poſſe, vel ſecundū ordinē intentionis, vel executionis: ſecundum ordinem intentionis ſpectata adhuc ſtat dupliciter: vel vt eſt electio ad gloriā abſolutē, & quoad ſubſtantiā, vel vt habet rationē præmij, & coronæ. Primo modo ſpectata, nullo modo dici poteſt eſſe in noſtra poteſtate, cum ſit electio ad

gloriā ex mera Dei voluntate, & miſericordia abſquē vilis præcedentibus meritis in Divina præſcientia. Spectata autem ſecundo modo eſt in noſtra poteſtate, vt potē, merita noſtra ſupponens præviſſa, vt docuimus diſp. 65.

Prædeſtinatio autem ſecundū ordinē executionis ſpectata ſtat etiam dupliciter. Vel ſecundā aliquam rationē particularē, ſeu particularē effectū, vel vniuerſaliter, ſeu totaliter reſpectu omnium effectū. Primo modo ſumpta dici poteſt eſſe in noſtra poteſtate, & hoc in omni opinione, quia omnes cōcedunt, gloriā in tempore à noſtris meritis cauſari, & ſic decreviſſe Deum ab æterno illam dare ex meritis præviſſis, & ſecundū hunc ordinē executionis intelligi poteſt vulgata illa propoſitio Auguſt. adſcripta: *ſi non eſt prædeſtinatus, fac, vt prædeſtineris*. Secundo modo ſumpta, ſcilicet, vt comprehendit etiam primā gratiā, non eſt in poteſtate noſtra quoad eius donationē, & exiſtentia, ſed tantū quoad liberū noſtrū conſenſū, quē gratia efficax, reduplicativē, vt efficax, involuit.

Quantum verò ſpectat ad reprobationē, notandū etiam eſt: duplicē eſſe reprobationē: poſitivā vñā, & negativā aliam. Poſitiva eſt in noſtra poteſtate, quia hæc facta eſt poſt peccatorū abſolutā præviſſionem, & propter ipſa opera mala, quare ſicut opera mala ſunt in noſtra poteſtate, ita eſt reprobatio ab eis dependens. Negativa verò reprobatio nullo modo dici poteſt eſſe in noſtra poteſtate, eo quia talis reprobatio nullā habet cauſā ex parte reprobi; vel ſi pro cauſa habet originale peccatum, vt nonnulli contendunt, cum nec hoc in noſtra ſit poteſtate, eo quia non ſit propria voluntate contractum, adhuc neque ex hoc capite poterit dici reprobatio negativa in noſtra eſſe poteſtate.

Ex his ad argumentū propoſitū cōceſſa priori conſequentia, neganda eſt poſterior: quamvis enim rectē ſequatur: *non ſum reprobatus: ergo ſum prædeſtinatus*; non tamen rectē inferitur:

185.

186.

Notandū
eſt 2.

187.

Reſpōdet
Maſtri-
us ad ar-
gum.

eſt

est in potestate mea esse reprobis: ergo est in potestate mea esse prædestinati. Disparitas est: quia illud est comparare inuicem prædestinationē, & reprobationē simpliciter, & absolute sumptas, prout verè, & realiter sūt in Deo; hoc comparare particulariter, & limitatè per ordinē ad potestatem, & libertatē nostrā; nam primo modo considerata nullū admittunt mediū, & sic nullus omninò est, qui in Divina mente nō sit aut prædestinatus, aut reprobis, & quia in primo entimemate ita cōparatur, idèò tener consequentia; at in secundo, quia inter se cōparantur non absolute, sed per ordinē ad potestatem nostrā, sub qua plures cadunt rationes reprobationis, & prædestinationis, idèò absolute dici potest esse in nostra potestate reprobatio, non autem prædestinatio. Hæc doctrina (ait Mastrius, cuius est solutio) declarari potest per dicta in logica, & applicata cōmuniter ad distinctionē formale Scoti; inter contradictoria, scilicet, absolute sumpta non dari medium, dari tamen inter ea limitatè sumpta, & cū aliquo Sincathegorematè; vndè homo nec est per se albus, nec per se non albus.

188.
Respōdeo
ego.

Hanc Maſtrij ſolutionē libentē amplector; ſed vltra illā ex modo à nobis dictis aliter ego reſpondeo diſtinguēdo primū conſequens: ergo in poteſtate hominis eſſet reprobari, vel non reprobari, reprobatione reſpectu cuius datur in homine cauſa illius concedo conſequentiā; reprobatione reſpectu cuius non datur in homine cauſa illius nego conſequentiā. Diſtinguo etiā cōſequens ſecundū: ergo in hominis poteſtate eſſet prædeſtinari, prædeſtinatione, reſpectu cuius non datur in homine cauſa illius nego conſequentiā; reſpectu cuius datur in homine cauſa illius concedo cōſequentiā. Diſtinguo etiā probationē huius conſequentiæ: omnes, qui nō reprobantur, prædeſtinantur, reprobatione, & prædeſtinatione cōparatis, vt comparari debent concedo; vt cōparari non debent nego, & hac diſtinctione diſtinguo tertii

consequens. Distinguo etiā ſuſumptā: ſed prædeſtinatio, vt eſt electio ad gloriā abſolutē, & quoad ſubſtantiā, nequit eſſe in poteſtate hominis concedo minorē; vt eſt electio ad gloriā per modū coronæ, & præmij nego minorem, & diſtinguo conſequens: ergo ex parte hominis non datur cauſa reprobationis negatiuæ concedo cōſequentiā; reprobationis poſſitiuæ nego cōſequentiam, & ſimiliter diſtinguo ſubillatam.

Pro declaratione huius solutionis noto, quod, suprà notatū est: quod reprobatio, & prædestinatio sic cōparari debent, quod reprobatio negativa comparatur cum prædestinatione, vt electio ad gloriā absolutē, & quoad substantiā; & reprobatio positiua cū prædestinatione, vt est electio ad gloriā, vt coronā. Prima huius ratio est: nā in eo signo, in quo est aliquorū prædestinatio ad gloriā absolutē, est aliorū negativa reprobatio; & in eo signo, in quo est prædestinatio ad gloriā, vt coronā, est positiua aliorū reprobatio. Secunda ratio est: nam sicut prædestinatio ad gloriā absolutē merita antecedit; ita negativa reprobatio antecedit demerita; & sicut prædestinatio ad gloriā, vt coronā subsequitur merito, ita positiua reprobatio subsequitur demerito; ergo ita, & non alio modo debent comparari prædestinatio, & reprobatio.

Ex his iam declaratur solutio: sicut enim in potestate hominis non est reprobati negativè, ita nec prædestinari ad gloriâ absolutè; & sicut in potestate hominis est positivè reprobati, ita in potestate illius est prædestinari ad gloriâ, vt coronâ, & hoc modo proprius, & melius intelligitur propositio illa Augustino adscripta: *si non est prædestinatus, fac, vt prædestineris*. Hoc constat ex suprâ notatis, & ex ipso claret: quod omnes, qui non reprobantur negativè, prædestinantur ad gloriam absolutè, & qui non reprobantur positivè, prædestinâtur ad gloriam, vt

189.
Pro de-
claratio-
ne solutio
nis notā-
dū est.

190.
*Declara-
tur solu-
tio.*

coronâ, per quod patet distinctio data ad probationem secundæ consequentiæ; quia hoc modo reprobatione, & prædestinatione cōparatis, paritas currit. Et cum in hoc nullū appareat inconveniens, per hoc manet iuxta nostra principia ad argumentū suprà positū solutio valde clara, & fortè cōveniēs.

191.

*Argues
6. pro Ill.
Godoy.*

Argues deniquè pro Ill. God: nam Scotus in 1. dist. 45. §. contra istud de processu Dei in reprobando, sic loquitur: in primo instanti, in quo Petrum prædestinat, nihil vult Iudæ; similiter in secundo instanti, in quo vult Petro gratiā efficacē, nihil vult Iudæ; in tertio instanti permittit Petrum, & Iudā esse de massa perditionis, & hic actus est vniformis circa Petrum, & Iudā, & subdit, ex isto actu est istud verū, Iudas erit finaliter peccator positus illis negationibus, scilicet, quod non vult ei dare gloriā, nec gratiā efficacē: ergo ex illis duabus negationibus gratiæ, & gloriæ in primo, & secundo signo sequitur causaliter, Iudam finaliter peccaturum, & consequenter Deum esse causam primariā suæ reprobationis.

192.

Respondeo

Respondeo: Scorum intelligendum esse materialiter solum, & per simplicem quandam concomitantiam sequi ad illas negationes: non prædestinatos casuros in mortale culpam, in quo sensu omnes concedunt, posita permissione, sequi peccatum, non quidem necessitate antecedentiæ, & causalitatis, qualis est necessitas, qua, posita actione, ponitur effectus; sed necessitate consequentiæ, & concomitantia. Et quod hoc modo loquatur Scotus non solū claret ex ipso cit. §. *Primum istorū*, ubi expressè negat, quod ex illis duabus negationibus sequatur necessitate antecedentiæ, & causalitatis Iudam finaliter peccaturum; sed etiā constat ex ipso dist. 47. ad primum principale, ubi ait: Deum non præscire Luciferum peccaturū, quia præscit se permisurū, quod cadat; sed quia præscit se cooperaturum Lucifero ad substantiam illius actus, qui erit peccatum.

§. VIII.

Statuitur, & probatur secūda cōclusio.

Secunda conclusio: ante prævisionē *193.*
Somnis demeriti personalis non voluit
Deus efficaciter reprobis negare glo-
riam, nec ut est beneficiū indebitū, nec
ut est pœna adhuc specificatiue. Hanc
conclusionē habet Scotus locis cit. n. *2. conclu-*
sio.
16. & 17. est que expressè contra Ill.
Godoy n. 66. ubi hanc ponit conclu-
sionē: voluntas ista efficax exclusionis
à gloria antevertens personalia deme-
rita terminatur ad illam, non solum, ut
est beneficiū indebitum, sed etiā, ut est
pœna, non reduplicatiue, sed specificati-
ue. Nostram tamen conclusionē probant omnia loca Scripturæ, Conciliorum, & Patrum, quæ pro prima conclusionē adduximus. Ipsamque probant omnes rationes, quibus probata manet prima conclusio, vltra quæ hic de nobis, & specialiter probanda est.

Ante cuius probationē notandū est: *194.*
quod semel probato, ante prævisionē *Nota.*
omnis demeriti personalis Deum non voluisse efficaciter reprobis negare gloriā, ut est pœna adhuc specificatiue, probatum manet, nec voluisse illis negare gloriā, ut est beneficiū indebitum, & ratio est manifesta: nam negatio gloriæ, ut est beneficiū indebitum, est etiā pœna, immò prima, & summa pœna reprobōrū; cum hæc sit carentia visionis, quam vocant pœnā damni, & quam haberent, qui positi vè, & efficaciter essent à Deo exclusi à gloria, etiam ut est beneficiū indebitum. Hoc itaque notato.

Probatur primo conclusio: nam Concilium Valentinum sub Lothario Imperatore cap. 3. hæc habet: *195.*
fi-
denterque fatemur prædestinationem
electorum ad vitam, & prædestinatio-
nem impiorum ad mortem, id est, ad
suplicium, in electione tamen salvan-
dorum misericordiam Dei præcedere
meritum bonum, in damnatione au-
tem periturorum; meritum malum
præcedere iustum Dei iudicium;

at hoc discrimen subsistere nequit, admissa voluntate exclusiva reprobatorum à gloria, ut est poena, ante praevisa illorum demerita: ergo ista voluntas contradicit verbis Concilij. Probatur minor: in electione executiva salvandorum ad gloriam meritum bonum praecedit misericordiam Dei, prius enim est hominum merita bona videri, quam illos Deum ad gloriam eligere voluntate exequenti: ergo solum loquendo de voluntate gloriae intentiva, verum est dicere, misericordiam Dei praecedere meritum bonum; at admissa voluntate intentiva poenae ante praevisa demerita datur in ordine intentionis voluntas reprobativa antevertes meritum malum, & solum est verum, meritum malum antevertere iustum iudicium in ordine executivo poenae: ergo ista voluntate admissa non subsistit discrimen à Concilio Valentino statutum inter electionem salvandorum ad vitam, & electionem periturorum ad mortem.

196. Respondet primo Ill. Godoy n. 84: discrimen à Concilio intentum salvandi, etiam si voluntas intentiva exclusionis à gloria praecedat demerita personalia praevisa, ut motiva, quia non praecedit culpam originale, quam ut sui motivum supponit, hoc ergo demeritum malum praecedit iudicium reprobativum, & voluntatem intentivam reprobandi, cumque voluntatem electivam praedestinatorum ad gloriam nullum nostrum meritum praecedat, salvatur sufficienter discrimen à Concilio assignatum.

197. Hae tamen solutio ex verbis Concilij impugnatur: nam Concilium loquitur de peccatis nostris actualibus: ergo solutio Ill. God. est contra Concilium. Probatur antecedens: Concilium loquitur de poena sensus in inferno: ergo Concilium loquitur de peccatis nostris actualibus. Antecedens patet ex illis verbis Concilij: scilicet: *ad mortem*, id est, *ad suplicium*, & ex illis: *in damnatione*. Consequentia probatur: poenam sensus in inferno per actua-

lia tantum peccata meremur, & non per originale, sed per te Concilium loquitur de poena sensus in inferno: ergo Concilium loquitur de peccatis nostris actualibus.

Respondet 2. Ill. God. n. 85: salvandi praedictum discrimen, tum inter voluntates intentivas, tum etiam inter executivas gloriae, & exclusionis ab illa, per hoc, quod voluntas intentiva gloriae, ut coronae, non negativè, sed positivè praecedit meritum bonum, illud causando, & in illud positivè influendo; voluntas autem exclusionis reprobatorum à gloria, ut est poena, etsi negativè praecedat demerita, hoc est, illa non supponat praevisa, ut motiva, nec sub illorum merito cadat, non tamen in demerita positivè influit, nec radicat auxilia causantia demeritum. Ex quo nascitur discrimen inter voluntates exequentes, consistens in hoc, quod meritum bonum movet ad executionem gloriae, ut causatum ab illa in ordine intentionis: unde voluntas exequens gloriae non respicit meritum bonum nostrum, ut à nobis primo causatum, sed ut à nobis causatum, ut Deo subordinatis, & Divina gratia adiutis: exclusio verò à gloria, quatenus in executione causatur, ut poena, respicit demeritum malum, ut causam sui, non causam ab ipsa etiam in ordine intentionis, & voluntas exequens exclusionis à gloria, ut est poena, respicit demeritum malum nostrum, ut nostrum, hoc est, à nobis, ut à prima causa deficiente causatum: unde discrimen à Concilio statutum, sic est intelligendum, quod demeritum malum praecedit iustum Dei iudicium, quin à Divina voluntate causetur, meritum autem bonum, etsi voluntatem exequentem praecedat, subsequitur tamen misericordiam Dei, ut illud media sua gratia causantem, quae solutio sumitur ex D. Thoma artic. 3. ad 2.

Hae solutio Ill. God. impugnatur 1. ex verbis Concilij: discrimen ab Ill. God. statutum inter voluntates intentivas salvandi, & reprobandi est expressè contra Concilium: ergo ruit solutio.

198.
Respōd. 2
Ill. God.

199.
Impugna
tur 1. so-
lutio haec

Probatur antecedens: discrimen ab Ill. Godoy statutum inter voluntates intentivas salvandi, & reprobandi est, quod voluntas reprobandi præcedit demeritū, non tamen illud causat; sed quod voluntas reprobandi præcedat demeritū est expressè contra Conciliū; ergo discriminē &c. Probatur minor: Conciliū expressè asserit: quod demeritū præcedit voluntatē reprobandi; ergo quod voluntas reprobandi præcedat demeritū est expressè cōtra Conc. Cōsequētia est legitima. Antecedens verò habetur expressè in his verbis Concilij: *in dānatione autē periturorū meritū malū præcedere iustū Dei iudiciū*. Fateor, hoc esse mihi adeo manifestū, vt capere non possim, quomodo prædicta Ill. Godoy solutio substineri valeat, verbis Concilij attentis.

200.
Impugnatur 2.

Impugnatur 2. prædicta solutio: nā hæc responsio Ill. God. est ad litteram ipsissima responsio, qua non solū Scottistæ, verū etiā Thomistæ nostrā amplectētes sententiā, & aliās cū Ill. God. defendentes, prædestinationē esse ante merita præmissa, respondent ad paritatem de prædestinatione ante præmissa merita, immo, & ad paritatem de gloria, vt corona, quā in suum faborē adducit Ill. God. n. 70. vt videri est in ipso n. 73, & in Gonet *art. præf. n. 44. & 45*. Si ergo hæc solutio Ill. God. non placet, vt voluntas salvandi, & reprobandi discriminentur in hoc, quod illa merita antecedit; hæc verò demerita subsequatur, cur ipsi placet ad prædictū discriminē statuendū? præcipuē cum discrimen ab Ill. God. positum sit expressè contra Conciliū, & discriminē ab illis statutū sit ex Concilio deductū.

201.
Impugnatur 3.

Impugnatur 3: voluntas reprobandi præcedit demeritū iuxta solutionē Ill. God. ergo tenetur Deus directē, & efficaciter intendere demerita: ergo illa causat; ergo ruit illius solutio. Tertia consequentia infertur ex secunda. Secunda autem ex prima. Prima verò probata manet quadrupliciter ad hominem contra Ill. God. n. 68. 69. 70. & 71. vltra quod est manifestē osten-

sa per dicta n. 73, & sequentibus præfertim num. 76.

Si recurat Ill. God. ad distinctionem de voluntate executiva, & intentiva. Contra: nam per hoc non salvatur discrimen à Concilio statutū inter prædestinationē, & reprobationē; nam etiam merita præcedunt voluntatem executivam gloriæ.

202.
Si recurat.

Contra.

Probatur 2. conclusio: poena nequit amari cum prioritate ad culpā, cū nō sit bonū de primaria intēctione, & per se, sed bonū occasionatū, quod nequit intendi nisi occasione culpæ, vt præmissa: ergo nequit dari voluntas excludendi aliquos à gloria per modū poenæ ante prævisionē omnis demeriti personalis. Hæc probatio brevis est, sed vim habet, vt constabit responsiones Ill. Godoy assignando, illasque reiiciendo.

203.
Prob. 2. conclusio.

Respondet itaque Ill. God. primo n. 73. distinguēdo antecedens: poena per se, vt poena est, & malum alterius, nequit amari cum prioritate ad culpam concedit antecedens; poena per accidens, & ratione adiuncti, scilicet, vt est utilis ad manifestationē iustitiæ vindicativæ Dei, nequit amari cum prioritate ad culpā negat antecedens, & distinguit similiter consequens. Hanc doctrinā deducit Ill. God. (vt ipse ait) ex D. Thoma in 4. dist. 50. q. 2. art. 4. *quæstiunc. 3. in corpore, & solutione ad 1. & in hac 1. p. q. 19. art. 9.* quod, videlicet, poena considerari valet dupliciter. Vel per se, vt poena est, & malū alterius; vel per accidens, & ratione adiuncti, scilicet, vt est manifestativa iustitiæ vindicativæ Dei, qualiter de illa gaudent Beati, & Deus illā vult, quā dicatur odio habere homines.

204.
Respond. 1. Ill. God.

Hæc tamen solutio reiicitur: poena, vt est utilis ad ostensionē iustitiæ vindicativæ Dei, potest amari cum prioritate ad culpā: ergo peccatū potest à Deo amari. Probatur hæc consequentia: idē poena potest amari à Deo, quia est utilis ad ostensionem iustitiæ vindicativæ Dei; sed peccatum est ita utile: ergo peccatum potest

205.
Reiicitur hæc solutio.

Explicatur.

amari à Deo. Explicatur, & vrgetur: poena per se, vt poena est, & malū alterius, non amatur à Deo; benè verò poena, vt utilis ad ostensionē vindictivæ Dei potest amari cū prioritare ad culpā; ergo ratio præcissa, cur Deus amat poenā, est, quia est utilis ad ostensionē iustitiæ vindictivæ Dei. Cōsequentia est legitima. Infero nunc: ergo licet peccatū per se, vt malitia est, & malū hominis, à Deo non ametur; tamen à Deo amabitur, vt est utilis ad ostensionē vindictivæ Dei. Hæc consequentia paritatis vi legitima videtur, ipsaque, meo videri, præcluditur, quod respondere possit Ill. Godoy.

206.
Respōd. 2
Ill. God.

Respondet 2. Ill. God. n. 74. quod vt poena sit, & dicatur bonum, non de primaria intentione, sed occasionatū, sufficit, quod culpā supponat in genere causæ materialis in ordine intentionis, & in executione in genere causæ efficientis moralis; at cum hac suppositione stat, poenā præcedere permissionē culpæ in genere causæ finalis, vt constat, tum in poenitentia, & Christo, vt Redemptore, præcedentibus finalitèr permissionē culpæ, quā in genere causæ materialis supponunt; tū in gloria, vt intenta efficacitèr, quā substantiæ prædestinati productionē in genere causæ finalis procedere, docuit supra disp. 63. quæ tamen substantiā supponit in genere causæ materialis: ergo ex eo, quod exclusio à gloria, vt poena, bonum occasionatum sit, nō colligitur, efficacem eius intentionem non præcedere permissionem peccati, & eius prævisionem.

207.
Respōdet
in forma.

Ex qua doctrina sic in forma distinguet antecedens: poena nequit amari cū prioritare ad culpā in genere causæ materialis concedit antecedens; in genere causæ finalis negat antecedens, & consequentiā. Quā doctrinā expressè tradit n. 80. vbi hoc modo distinguit antecedens: ante culpā prævisā, vt materiā puniendā, & in genere causæ materialis concedit consequentiā; ante culpā prævisā, vt motivū voluntatis intentivæ poenæ negat antecede-

dens; cuius instantiā habet in gloria, vt corona, & in poenitentia, quantum illa sine meritis intelligi nequit, nec ista sine peccato, quo non obstante in genere causæ finalis, & ordine intentionis præcedere possunt.

Reijcitur etiā hæc solutio Ill. God. primo: poena nequit amari cū prioritare ad culpā in genere causæ finalis: ergo ruit solutio. Probaturs antecedens: si poena possit amari cū prioritare ad culpam in genere causæ finalis, posset etiā amari cū prioritare ad peccatum originale in genere causæ finalis; sed hoc est contra Ill. God. n. 95, vbi hanc ponit conclusionē: *probabiliter potest defendi peccatū originale fuisse motivū intentionis efficacis exclusionis à regno, etiā in illis reprobis, quibus fuit originalis culpa remissa*, quā conclusionē statuit Ill. God. pro defendenda (vt ait) sententia Augustini: ergo poena nequit amari cum prioritare ad culpā in genere causæ finalis. Probaturs maior: ideo poena posset amari cum prioritare ad culpam in genere causæ finalis, quia culpam non supponit in genere causæ finalis, sed solum in genere causæ materialis; atqui hoc ipso nullam culpam supponit in genere causæ finalis: ergo si poena posset amari cum prioritare ad culpam in genere causæ finalis, posset etiā amari cum prioritare ad peccatum originale in genere causæ finalis.

Secundo tradita solutio reijcitur: ex hac Ill. God. responsione sequitur: gloriam, vt coronam, esse bonum occasionatū; sed hoc est falsum apud Ill. God: ergo & eius responsio. Probaturs sequela: iuxta solutionē Ill. God. ideo poena est bonū occasionatū, quia culpā supponit in genere causæ materialis in ordine intentionis, & in executione in genere causæ efficientis; sed gloria, vt corona, secundū Ill. God. supponit in intentione merita in genere causæ materialis, & in executione in genere causæ efficientis: ergo ex responsione Ill. Godoy sequitur: gloria, vt coronā, esse bonum occasionatum.

208.

Reijcit. 1
hæc solutio.

209.

Reijcit. 2

210.
*Respondet
Ill. God.*

Respondet Ill. God. n. 75. ad hanc replicā aliter efformatā, ex cuius doctrina respondetur negando sequelam, ad cuius probationē distinguitur maior: ideo pœna est bonum occasionatū, quia culpā supponit in genere causæ materialis in ordine intentionis, & in executione in genere causæ efficientis, ideo præcisè negat maiorem; ideo, & quia quod supponit, est malū concedit maiore; & concessa minori, negatur consequentia. Ratio autē distinctionis, simul, & disparitatis (ait Ill. God. cit.) est: nam bonū occasionatum non dicitur aliquid, ex eo, quod aliud ad sui appetitionem supponat, sed requiritur, quod illud, quod supponit, sit malum; quia ergo pœna malū supponit, scilicet, culpam, corona autē nō supponit malū, sed bonum, videlicet, merita, hinc fit, quod gloria, ut corona, bonum occasionatum non sit, bene tamen exclusio à gloria, ut obtinet rationem pœnæ.

211.
*Reijcitur
solutio.*

Cœterum hac solutio valdè voluntaria videtur, faciliterque reijcitur: nā bonum occasionatū ex terminis, & ex sua ratione formali non requirit ad sui esse, quod id, quod supponit, sit malū: ergo ruit solutio. Probatur antecedens: bonum occasionatū ex terminis, & ex sua ratione formali est illud, quod nequit amari, nisi occasione alterius; sed hoc ex terminis non dicit, quod id, cuius occasione amari potest, sit malū: ergo bonū occasionatū ex terminis, & ex sua ratione formali non requirit ad sui esse, quod id, quod supponit, sit malum. Probatur minor: hoc ex terminis, & ex sua ratione formali præcindit à bono, & malo, ut desce claret: ergo ex terminis non dicit, quod id, cuius occasione amari potest, sit malū. Immo, hac ratione diximus *disp. 65*: gloriā, ut coronā, esse bonū occasionatum, sicut pœna, ut pœna, bonum occasionatum est, ibique contra Ill. Godoy manet probatum *num. 238*.

212.
*Si respon
deat 3.*

Si ob has replicas respondeat tertio Ill. God. distinguendo antecedens hoc modo: pœna nequit amari cum

prioritate ad culpā ordine executionis concedo antecedens; ordine intentionis nego antecedens, qua distinctione distinguat etiam consequens, quæ doctrina sumitur ex ipso n. 80. in fine. Vltrā hoc, quod hac doctrina est expressè cōtra Conciliū Valentini, ut claret ex dictis n. 202, latè manet impugnata *disp. 65. à n. 144. usque ad 162*. Recolantur ibi dicta, ne hic repetamus, quod repetere nō licet.

Denique: instantiæ ab Ill. God. factæ in secunda illius responsione nobis non nocent. Non itaque prima, scilicet, paritas de pœnitentia; quia, quod pœnitentia ita supponat peccatū ordine intentionis, quod nequeat à Deo intendi sine peccati prævisione, ex professo cōtra Ill. God. docuimus *disp. 63. à n. 3. usque in finem*. Non secunda, scilicet, paritas de Christo, ut Redemptore, quia, quod Incarnatio, ut Redemptio, supponat ordine intentionis prævisionē peccati, multoties diximus *disp. 65*, & ex professo docebimus contra Ill. God. *tom. 1. in 3. disp. 8*. Non tertia paritas, nempe, de substantia prædestinati, quia, quod substantia prædestinati non supponat in genere intentionis efficacē electionē ad gloriā, docuimus *disp. 62*. ubi ex professo diximus contra Ill. God. non esse, nec esse posse effectū prædestinationis, idquē per totā disputationē probavimus, & ex D. Thoma deduximus. Nec denique quarta: quia gloriā, ut coronā, non antecedere ordine intentionis prævisionē meritorū, ex professo etiā contra Ill. God. ostendimus *disp. 65. à n. 118. usque ad finem*. Vndè ex his paritatibus, quas Ill. Godoy contra nos adducit, potius in ipsum nostra probatur conclusio.

Probatur tertio conclusio: si esset in Deo volūtas excludendi à gloria per modū pœnæ ante prævisā demerita, volūtas Divina esset iniusta; sed hoc est absurdum: ergo non datur in Deo volūtas excludendi à gloria per modū pœnæ ante prævisā demerita. Probatur sequela: excludere aliquem

*Solutio
hac im-
pugnata
manet.*

213.
*Solvitur
instantiæ
factæ ab
Ill. God.
in 2. il-
lius res-
ponsione.*

214.
*Probat. 3
conclusio.*

à gloria per modum pœnæ sine culpa iniustū est: ergo si esset in Deo voluntas excludendi à gloria per modum pœnæ ante præviſſa demerita, voluntas Divina esset iniusta.

215.
Respōdet
Ill. God.

Responder Ill. Godoy n. 91. distinguendo antecedens: si voluntas illa sit infligendi pœnā in executione, absquē eo, quod culpa in executione præcedat concedit antecedens; si voluntas illa sit ante culpā, ly *ante* negāte præcedentiā culpæ ad intentionē tantum negat antecedens, & consequentiam. Itaque (ait Ill. God.) si Deus haberet hanc voluntatē: *volo, vt homo in executione pœnā patiatur absquē vlla culpa*, iniusta foret illa voluntas; si autem haberet hanc: *volo exclusionē à gloria, vt pœnā infligendā propter culpam in executione*, nulla in hoc iniustitia invenitur. Contra hanc tamen solutionē ingens replica insurgit: nam velle infligere pœnam in executione sine præcedentiā culpæ in executione, iniustū est: ergo velle infligere pœnā in intentione sine præcedentiā culpæ in intentione, iniustum est. Consequentia claret: nam ratio verificans antecedens, etiā verificat consequentiam.

Contra.

216.
Prob. 4.
conclusio.

Probatur quarto conclusio: si esset in Deo voluntas excludendi à gloria per modum pœnæ ante præviſſa demerita, daretur in Deo voluntas intentiva pœnæ sensus, & præparativa ignis inferni, & ad illum destinativa ante præviſſa demerita; sed hoc est absurdum, & contra viscera misericordiæ Dei, ex se inclinati ad benefaciendū hominibus; non verò ad illos torquendos: ergo non datur in Deo talis voluntas. Probatur sequela: maxima damnatorū pœna non est pœna sensus, sed damni, in carentia Divinæ visionis consistens: ergo si hanc vellet Deus ante præviſſa hominū demerita, illā etiā ante demeritorū præviſſionē intenderet, & ad illam hominem ante præviſſam culpam destinarēt.

217.
Respond.
quidā re-
centiores

Ad hanc rationē adducit Ill. God. responsiones quorundā Doctōrum recentiorū dicentiū: pœnam sensus esse

priorē in genere causæ finalis, & in ordine intentionis; posteriorē tamen in genere causæ efficientis moralis; vnde intentionem pœnæ dicunt præcedere permissionē peccatorū in genere causæ finalis, posteriorē tamen esse demeritis in alio genere causæ, scilicet, efficientis moralis; & consequenter non intendi pœnam sensus, nec damni ante præviſſa demerita.

Hanc solutionē rejicit Ill. God: nam quia intentio efficax gloriæ præcedit merita in genere causæ efficientis, nō potest esse illorū effectus moralis, ne illa, vt præsentia moralitē causantia supponere: ergo si volūtas efficax pœnæ est principiū permissionis peccati, non potest esse posterior demeritis in genere causæ demeritoriæ efficientis moralis.

Si fortē dicatur (prosequitur Ill. God. n. 93.) esse manifestū discrimen, consistens in eo, quod intentio efficax gloriæ est principiū effectivū meritōrū, cūque principiū effectivū meritōrū non possit cadere sub merito, consequens sit, quod intentio efficax gloriæ nequeat in genere causæ efficientis moralis supponere merita; intentio autem efficax pœnæ non est causa effectiva demeritorū; ac proinde potest esse effectus illorum in genere causæ efficientis.

In contrarium obstat (ait Ill. God.) nam licet intentio pœnæ non sit causa demeritorū, est tamen causa permissionis, hæcque præcedit demerita prioritāte logica, etsi prioritāte phisica respectu illorū non gaudeat: ergo nequit intentio efficax pœnæ esse pœna demeritorū. Quod amplius confirmat: permissio esse non potest pœna culpæ ad ipsam subsecutā, vt præfati recentiores fatentur; at non alia ratione, id non potest contingere, nisi quia licet nō sit principiū phisicū culpæ permissæ, illā tamen præcedit logica prioritāte: ergo intentio efficax pœnæ, ex qua originatur permissio, & culpā logicē præcedit, nō potest esse pœna peccati permissi logicē ad illā subsecuti.

218.
Reijcit
Ill. God.
hanc so-
lutionem

219.
Si respon-
deatur.

220.
Contra.

221.
Respōdet
Ill. God.

Prætermiffa igitur hac folutione refpondet Ill. God. n. 94. diftinguendo fequelā; antecedentia in genere cauſæ finalis, cū dependentia in genere cauſæ materialis, & fimultate confequentiæ concedit fequelam; antecedentia omninō independenti negat fequelā, & ſub eadem diftinctione minoris negat confequentiā. Itaque ſicut poenitentia, vt vtilis ad fines assignatos ſuprà *diſp.* 64. eſt prior in ordine intentionis, & in genere cauſæ finalis permiſſione peccati, eſt tamen poſterior peccato in genere cauſæ materialis, & inter vtrumque datur fimultas ſubſiſtendi cōſequentia, nec in hoc aliquod inconueniens ibi reperit; ita in præſenti dicit, poenā damni, & ſenſus non reduplicatiue, vt eſt poena, ſed ſpecificatiue ſub iſto conceptu, & ſub reduplicatiue vtilitatis ad oſtenſionē iuſtitiae vindicatiue, & punitiue Dei, eſſe priorem in ordine intentionis, & in genere cauſæ finalis permiſſione peccati, quæ eſt primus reprobationis effectus, eſt tamen prædicta voluntas poſterior peccatiſ permittendis in genere cauſæ materialis per modū materiæ puniendæ, & eſt inter vtrumque fimultas ſubſiſtendi confequentia, nec in hac prioritare ſic explicata inconueniens aliquod reperit; ſicut nec in hoc, quod Deus ante præviſſā culpam, *ly ante* dicente prioritare ordinis intentionis, & cauſæ finalis efficaciter vellit ſuā punitiua iuſtitia oſtendere.

222.
Reijcit. i
ſolutio
Ill. God.

Hæc tamen ſolutio Ill. God. nec argumentū ſolvit, nec inconueniens ſalvat. Primo; quia negare eſſe contra miſericordiā Dei ex ſe inclinati ad benefaciendum hominibus, illos deſtinare ad poenam ignis æterni ante præviſſa demerita, eſt negare ipſam Dei miſericordiā; nam miſericordia Dei in eo maximè ſita eſt, quod Deus, quantum eſt ex ſe, magis inclinetur ad ſalvandos homines, quā ad illos æterno igne puniendos, præſertim, quādo non eſt aliquod eorum demeritū; ergo negare eſſe contra miſericordiā Dei ex ſe inclinati ad benefaciendū homini-

bus, illos deſtinare ad poenam ignis æterni ante præviſſa demerita, eſt negare ipſam Dei miſericordiā.

Cotermum magis in forma reiicitur ſecundo ſolutio Ill. God: quod magis erga nos miſericordiā cōmendat, ipſamque ſublevat, & exaltat, eſt Deo cōcedendū; ſed inter deputare ad poenam ante culpæ præviſſionem, & non deputare ante præviſſionē culpæ, hoc ſecundū magis erga nos miſericordiā Dei commendat, ſublevat, & exaltat: ergo hoc ſecundū eſt Deo concedendum, confequentēque eſt contra Dei miſericordiā homines deputare ad poenā ante præviſſa demerita. Maior conſtat: nam hac ratione dicunt Thomiſtæ, & cum ipſis Ill. God, Chriſtum veniſſe ad remedium peccati. Minor probatur primo: id, quod nullo modo lædit Dei miſericordiā, magis erga nos miſericordiā commendat, ſublevat, & exaltat, quā id, quod aliquomodo ipſam lædit; ſed hoc ſecundum nullomodo lædit Dei miſericordiā, benè verò primū: ergo inter deputare ad poenā ante culpæ præviſſionem, & non deputare ante præviſſionē culpæ, hoc ſecundū magis erga nos miſericordiā Dei commendat, ſublevat, & exaltat. Probatur minor: non deputare ad poenā ante præviſſionē culpæ in nulla opinione lædit Dei miſericordiā; ſed deputare ad poenā ante præviſſionē culpæ ſaltim in opinione probabili lædit Dei miſericordiā, vt conſtat in oppoſita ſententia: ergo id, quod aliquomodo non lædit Dei miſericordiā, magis erga nos miſericordiā Dei commendat, ſublevat, & exaltat.

Probatur ſecundo prædicta minor: deputare ad poenā ante præviſſionē culpæ, nec eſt effectus miſericordiæ, nec eſſe poteſt, immò, nec cōſonat miſericordiæ; ſed non deputare ad poenā ante præviſſionē culpæ, vel eſt effectus miſericordiæ, vel poteſt eſſe, aut ſaltim cōſonat miſericordiæ: ergo &c. Probatur tertio eadē minor: deputare ad poenam ante præviſſionem culpæ reſpicit iuſtitiam; ſed non deputare ad

223.
Secundo.

Minor
probat. i.

224.
Secundo.

Tertio.

pœnam ante culpam respicit misericordiam : &c.

225. Reijcitur tertio tradita solutio; fundamentū, quo nititur solutio Ill. God. est, quod pœnitentia, vt utilis ad aliquos fines est prior in ordine intētionis, & in genere causæ finalis permissione peccati, licet sit posterior peccato in genere causæ materialis; sed hoc fundamentū est falsum, vt diximus n. 213: ergo & eius responsio. Reijcitur

Quarto.

Quinto.

quarto per à nobis dicta n. 215; replica enim ibi contra Ill. God. facta contra hanc respōsionē facit directē. Deniquē reijcitur solutio Ill. Godoy per quamlibet probationem nostræ conclusionis; ad aliud namquē nos non cogit illius responsio.

226. Probatur 5. conclusio ad hominem contra Ill. God. si voluntas destinandi ad pœnā esset ante prævissa demerita personalia, vt motiva, esset ob finem ostensionis iustitiæ punitivæ Dei, per se amabilis: ergo & esset talis voluntas ante prævissum originale peccatū

contra Ill. God. n. 95. Probatur consequētia primo: ideò talis volūtas esset ante prævissa demerita, quia ostensio iustitiæ punitivæ est motivū sufficiens talis voluntatis independentē à personalibus demeritis; sed etiam est tale motivum independentē ab originali peccato: ergo talis voluntas destinandi ad pœnā esset ante prævissum originale peccatū. Probatur minor: ideò ostensio iustitiæ punitivæ est sufficiens motivum independentē à personalibus demeritis, quia est per se amabilis, sed hoc ipso est amabilis independentē à peccato originali; alioquin non esset per se amabilis: ergo etiam est tale motivum independentē ab originali peccato.

227. Probatur secundo dicta consequentia: ideò voluntas destinandi ad pœnā esset ante prævissa demerita personalia, vt motiva, quia talis voluntas est mediū proximius ad ostensionē iustitiæ punitivæ, quam permissio peccati, vt habet Ill. God. n. 66. & repetit n. 70; sed etiam est medium proximius, quā

permissio peccati originalis; nam eadem est vtriusque ratio: ergo &c. Probatur tertio eadē consequentia: si voluntas destinandi ad pœnam non esset ante prævissum originale peccatū, nō ita Deus ante prævissa cuiuscumque opera quosdā efficaciter prædestinasset; ac ad pœnā destinasset contra Ill. God. in præfenti per totum hunc §. hac vteute in suū favorē paritate: ergo &c. Probatur antecedens: nam prædestinatio esset ante omne meritum, vt motivū; reprobatio verò supponeret saltem demeritū originale: ergo si voluntas destinandi ad pœnā non esset ante prævissum originale peccatū, non ita Deus ante prævissa cuiuscumque opera quosdam efficaciter prædestinasset, ac ad pœnam destinasset.

Probatur quarto eadē consequentia: ideò voluntas destinandi ad pœnam esset ante prævissa demerita, quia licet pœna, vt pœna, essentialiter supponat culpā, illam nō supponit in genere causæ finalis, sed tantū materialis, vt constat in Christo, vt Redemptore, in pœnitentia, & gloria, vt corona, respectu meriti ex Ill. God. n. 71, & 72; sed hoc ipso nullā culpā supponit in genere causæ finalis; alioquin paritates Ill. God. non tenerent: ergo &c. Probatur quinto eadē consequentia: si Deus destinasset Adam ad pœnam propter comestionē in executione, nō esset ante prævissum demeritū personale, si non esset ante originale; idem enim est in Adamo originale, & personale: ergo si voluntas destinandi ad pœnam esset ante demerita personalia prævissa, vt motiva, etiam esset ante peccatum originale prævissum.

Probatur deniquē conclusio etiam ad hominē contra Ill. God. ita iuxta ipsum ostensio Divinæ misericordiæ est finis à Deo per se, & primario intentus in prædestinatione ad gloriam, ac ostensio Divinæ iustitiæ in reprobatione ad pœnam: ergo sicut merita sunt virtualiter volita à Deo intendente prædestinationē ad gloriam, ita peccata sunt virtualiter volita à Deo

Tertio.

228.

Quarto.

Quinto.

229.

Prob. deniquē conclusio.

intendente reprobationē ad pœnam. Probatur Consequentia quadruplici ratione ad hominem contra Ill. God. posita n. 68. 69. 70. & 71. & ultra hæc probatur etiā per dicta n. 73. & seqq. præsertim per rationē positā n. 76.

§. IX.

Soluntur argumenta, quibus motus est Ill. Godoy ad oppositū defensandū.

230.
Arguitur
I.

*Probat
consequen-*
tiam.

Primum argumentū, quo motus est Ill. God. ad oppositū tuendū, sumptus ex D. Thoma, illudque sic format n. 66: finis permissionis peccati, quæ est primus reprobationis effectus, est ostensio iustitiæ, ut docet D. Thomas; atqui ad istum finē non conducit permissio peccati immediatē, nec mediante exclusionē à gloria, ut est negatio beneficii indebiti, sed ut obtinet rationē pœnæ: ergo prima voluntas terminata ad gloriæ exclusionem, ex qua imperatur peccati permissio, non est ad illā solū, ut est negatio beneficii indebiti, sed etiā prout obtinet rationē pœnæ. Patet consequentia: medium remotū non eligitur ab intendente finē, nisi ex præcedente electione mediij proximioris sub ea ratione, qua obtinet rationem mediij: ergo si exclusio à gloria est mediū ad finem ostensionis iustitiæ punitivæ, ut est pœna, permissio peccati, quæ est mediū remotius, elicitur ex volūtate exclusionis à gloria prout sic, & consequenter voluntas exclusionis reproborū à gloria terminatur ad illā, ut pœnā, ante prævisā personalia demerita, quorum permissio est reprobationis effectus.

231.
Confirmat

Quod amplius confirmat n. 67: finis reprobandi, id est, volendi exclusionē à gloria, est ostensio iustitiæ vindicativæ Dei; atqui ad istum finē non conducit exclusio à gloria, prout solū est beneficium indebitum, sed prout obtinet rationē pœnæ: ergo voluntas exclusionis reproborū à gloria, quæ est voluntas reprobatiua, terminatur ad illam, ut obtinet rationem pœnæ.

232.

Respondeo primo ad argumentum

negando maiore, quā Ill. God. nō probat, neque eam docet D. Thomas, ut videbimus infra, dum de eius mente disputemus. Ratio autem, cur ostensio Divinæ iustitiæ nō sit finis permissionis peccati, nec permissio peccati sit effectus reprobationis, assignata manet n. 161. & seqq. usque ad n. 170, ex ibique dictis apparet falsitas suppositi minoris Ill. God; supponit namque, quod permissio peccati sit mediū cōducēs ad ostensionē iustitiæ punitivæ, cuius oppositum manet declaratum num. 165. ex quo qualis sit consequentia ab Ill. God. ex his præmissis deducta, satis apparet.

Respondeo secundo: omissis præmissis, scilicet, quod ostensio iustitiæ punitivæ sit finis permissionis peccati, & quod permissio peccati ad hunc finem conducatur mediante exclusionē à gloria, non solum, ut est negatio beneficii indebiti; sed etiam, ut obtinet rationē pœnæ; negando consequentiā; ad cuius probationē distinguo antecedens: mediū remotū non eligitur ab intendente finem, nisi ex præcedente electione mediij proximioris, quando mediū proximius est amatum absque correlatione, & dependentia à medio remoto concedo antecedens; quando mediū proximius est amatum cum correlatione, & dependentia à medio remoto nego antecedens, & consequentiā, quia exclusio à gloria, quæ est mediū proximius ad finē ostensionis iustitiæ punitivæ, nō est amabilis absque correlatione, & dependentia à permissione peccati, quod est mediū remotius, consequenterque permissio peccati non eligitur ex electione exclusionis à gloria, sed ante ipsam supponitur electa.

Itaque verū est: quod quando medium proximius fini est per se amabile, seu est amabile absque correlatione, & dependentia à medio remoto, medium remotum non eligitur in ordine ad finem, nisi ex amore, & intentione mediij proximioris; cœterū hoc falsum est, quando mediū proximius

Respondeo
1. ad argumentū

233.
Secundo.

Ad probat. consequentiæ.

234.
Explicatur solutio.

non est per se amabile, seu nō est amabile sine correlatione, & dependentia à fine remoto, quia tunc medium remotum supponitur amatū ante amorē medij proximi. Cum ergo exclusio à gloria non sit per se amabilis, sed conditionatē cum correlatione, & dependentia à permissione peccati, hæc supponitur amata ante amorē exclusionis à gloria, consequenterque ex amore exclusionis à gloria procedere nequit.

235.
Firmatur solutio exemplo.

Hæc tamen solutio firmatur exemplo cōmunitè admissio, & ab Ill. Godoy innegabili: vt mediū remotū non eligatur in ordine ad finē, nisi ex amore, & intentione medij proximioris, necessario requiritur, quod medium proximius sit amabile: ergo etiam requiritur necessario, quod sit per se amabile, seu amabile sine correlatione, & dependentia à medio remoto. Antecedens est notoriū, claretque in peccato: ideo enim permissio peccati, quæ respectu ipsius peccati est mediū remotū ad finē prædestinationis, non eligitur in ordine ad prædictū finē ex amore, & intentione peccati, quod est mediū proximius, quia peccatum non est amabile: ergo verū est antecedens. Consequentia probatur: vt mediū remotum non eligatur in ordine ad finē, nisi ex amore, & intēione medij proximioris, non solum requiritur necessario, quod mediū proximius sit amabile, sed etiā requiritur, quod sit prius amabile; atqui nequit esse prius amabile, quin sit per se amabile, seu amabile sine correlatione, & dependentia à medio remoto: ergo vt medium remotū non eligatur in ordine ad finē, nisi ex amore, & intēione medij proximioris, etiam requiritur necessario, quod sit per se amabile, seu amabile sine correlatione, & dependentia à medio remoto. Quod enim contra hanc solutionem potest obijcere Ill. Godoy, positum, & solutum est *disp. 63. num. 86. & seqq.*

236.

Respondet tertiū retorquendo argumentū: ostensio iustitiæ punitivæ est

finis permissionis peccati originalis; atqui ad istum finē non conducit permissio peccati originalis immediatē, nec mediante exclusione à gloria, vt est negatio beneficii indebiti, sed vt obtinet rationē poenæ: ergo prima voluntas terminata ad gloriæ exclusionē, ex qua originatur peccati originalis permissio, non est ad illam solum, vt est negatio beneficii indebiti, sed etiam prout obtinet rationem poenæ. Patet consequentia: nā vt ait Ill. Godoy *disp. 63. n. 38*: medium remotum non eligitur ab intendente finem, nisi ex præcedente electione medij proximioris sub ea ratione, qua obtinet rationē medij: ergo si exclusio à gloria est medium ad finē ostensionis iustitiæ punitivæ, vt est poena, permissio peccati originalis, quæ est mediū remotius, eligitur ex voluntate exclusionis à gloria prout sic, & consequenter voluntas exclusionis reproborū à gloria terminatur ad illam, vt poenam, ante prævisum originale peccatum, quod est contra Ill. Godoy *num. 95*, vt §. *sequenti* videbimus.

Respōd. 3
retorquēdo argumentum.

Retorsio facta est ad litterā argumenti Ill. God., sed aliter, & brevius efformo retorsionē: permissio peccati originalis est mediū conducens ad finē ostensionis iustitiæ punitivæ; atqui non medium immediatū, sed mediante exclusione à gloria: ergo prima voluntas terminata ad exclusionē gloriæ est ante prævisum originale peccatū, quod (vt dixi) est contra Ill. God. Maior, & minor sunt ita certæ, ac præmissæ argumenti Ill. God. Cōsequentia autē probatur: mediū remotū iuxta Ill. God. non eligitur ab intendente finem, nisi ex præcedente electione medij proximioris; sed iuxta concessa permissio peccati originalis est medium remotum, & exclusio à gloria est medium proximius; ergo permissio peccati originalis non eligitur, nisi ex præcedente electione exclusionis à gloria: ergo prima voluntas terminata ad exclusionem gloriæ est ante prævisum originale peccatum.

237.
Aliter efformatur retorsio.

238.

*Respondet
Ill. God.**Contra.*

Ad hanc retorsionē, quā non semel fecimus contra Ill. God. in discursu disputationis, respondet ipse n. 116. negando, per missionē peccati originalis esse effectū reprobationis. Solutionem non impugno, sed ipsa data dico, quod omnia argumenta, quæ sumit Ill. God. ex eo, quod permissio peccati personalis sit effectus reprobationis, nihil contra nos valent, si in ipsum vim non habet prædicta retorsio, quia, quod ipse negat de permissione peccati originalis, nos negamus de permissione peccati personalis, & magis cōsequenter. Aduerto tamē argumenta ex prædicto capite sumpta nullomodo esse cōtra nos; retorsionē verò ad hominē contra Ill. God. magnam vim habere.

239.

Ad confirm.

Ad confirmationem argumenti Ill. God. concedo totū, & nihil cōtra nos; quia Ill. God. per illam solum probat, quod efficax voluntas excludendi à gloria terminetur ad illam, non solū, ut est beneficium indebitū, sed etiā, ut obtinet rationē pœnæ, quod est verū; non verò probat: hanc voluntatē antevertere demerita personalia, quod nos negamus, & ipse probare debebat, quod non facit, quia nec verbum de hoc habet in confirmatione, ut ex ipsa constat.

240.

*Arguit
2.*

Secundum argumentū, quo motus est Ill. God. in hunc modum format n. 69: voluntas intentiva exclusionis à gloria anteverrens demerita, ut motiva, est efficax; at voluntas efficax terminatur ad rē cum omnibus accidentibus, cum quibus est executioni mandanda, quo circa, ut docetur à Thomistis 3. p. q. 1. art. 3. decretū mittendi Christum per modū intentionis fuit ad illū terminatū, prout in carne passibili, quia in illa de facto venit: ergo voluntas intentiva exclusionis à gloria attingit talē exclusionē, ut pœnā. Patet consequentia; quia non nisi ut pœna est prædicta exclusio exequenda. Respondeo: argumentū Ill. Godoy convincere, si suppositū esset verum; sed nego suppositum maioris, scilicet, quod voluntas intentiva exclusionis

Respondeo

à gloria antevertat demerita; hic enim opus, hic labor.

Tertium argumentū, quo movetur Ill. God. tradit n. 70: quia namque gloria sub ratione coronæ est mediū proximius ad ostensionē iustitiæ remuneratiuæ, quā merita, ideo voluntas efficax meritorū supponit voluntatē efficacē gloriæ, non solum, ut est beneficium indebitū, sed etiā, ut obtinet rationē coronæ; at exclusio à gloria, ut pœna, est mediū proximius ad ostensionem iustitiæ punitivæ, quæ est finis ultimus, quē Deus intendit, homines reprobando, quam permissio peccati: ergo voluntas efficax permittēdi peccatum, quæ est reprobationis effectus, supponit voluntam exclusionem à gloria, ut est pœna.

Ad hoc argumentū respondent auctores substinētes: prædestinationē ad gloriā, ut coronā, est ante prævisionē meritorū, negando paritatē, ob disparitates positas n. 171. Ego verò respondeo negādo suppositū maioris, quia ut diximus supra disp. 65. a num. 118. usque in finem, electio efficax ad gloriā, ut coronā, est post prævisionē meritorum. Nec ratio adducta ab Ill. God. de medio proximiori, & remoto nobis obstat, quia soluta manet num. 233, eiusque firmitas claret ex n. 234. & 235. estque prædicta ratio Ill. Godoy retorſa num. 236. & 237.

Quartum argumentū, quo moveri potuit Ill. God. esse potest, quod tradit n. 73. in fine, scilicet, manifestatio iustitiæ punitivæ Dei est amabilis pro priori ad permissionē culpæ in genere causæ finalis: ergo pœna, ut utilis ad illam, erit amabilis pro priori ad permissionē culpæ in eodē genere causæ; nā eo ipso, quod finis ametur, possunt utilia ad illū, quatenus talia, amari. Respondeo negando antecedens ob rationes nostræ conclusionis; alia enim solutione non indiget argumentum. Deniquē; movetur Ill. Godoy aliquibus paritatibus, quas adducit in discursu disputationis, quas omitto, quia enumeratæ, & solutæ sunt num. 213.

241.

Arguit

3.

242.

Respondeo

243.

Arguit

4.

Respondeo

§. X.

Statuitur, & probatur tertia conclusio.

244.
Tertia
conclusio.

Contra
Ill. God.

Scotus.

245.
Probat. 1
conclusio
ex Concilio
Trident.

Tertia conclusio: peccatū originale non fuit motivū intentionis efficacis exclusionis à regno in illis reprobis, quibus fuit originalis culpa remissa. Hæc conclusio est contra Ill. God. n. 95. quam (vt inquit) statuit pro defendenda Augustini sententia; cœterū ob hoc nostrā conclusionē statuere debebat, vt ex mente Augustini clarebit. Prædicta verò conclusio est Scoti expressa in 1. dist. 41. §. potest aliter, vbi ait: peccatum finale esse causam positivā reprobationis. Ex quibus verbis evidentē colligitur, peccatum originale non esse causam, seu motivum reprobationis in illis reprobis, quibus fuit remissum; in his namque peccatū originale non fuit finale peccatum.

Probat. primo conclusio ex Concilio Tridentino sess. 5. decreto de peccato originali Canone ultimo, vbi hæc habet verba: *si quis per Iesu Christi Domini nostri gratiam, quæ in Baptismate confertur, reatum originalis peccati remitti negat; aut etiam asserit, nō tolli totum id, quod veram, & propriā rationē peccati habet; sed illud dicit tantummodo radi, aut non imputari, anathema sit: in renatis enim nihil odit Deus, quia nihil est damnationis ijs, qui consepulti sunt cum Christo per Baptisma in mortē, qui non secundū carnē ambulant, sed veterem hominē exuentes, & novū, qui secundū Deum creatus est induentes, innocentes, immaculati, puri, innoxij, ac Deo dilecti effecti sunt; hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi, ita vt nihil prorsus eos ab ingressu Cœli remoretur.* Atqui si respectu illorum, quibus originalis culpa per Baptismū remittitur, prædicta voluntas exclusiva à gloria maneret, aliquid damnationis maneret in renatis; ergo non manet, nec datur talis voluntas habens pro motivo culpam originalem in eis, quibus per Baptismum remittitur.

246.

Respondet Ill. God. n. 104. Conciliū

in præallegatis verbis diffinire contra quosdam hæreticos, qui dicebant: peccatū per Baptismū solū tegi, seu oculari, non autem radi, aut destrui, & cōtra alios asserentes: post Baptismum culpā remanere, & per applicationē Baptismi solum effici, quod non imputaretur ad poenā. Concilium ergo contra hos hæreticos definiens, solum intendit, semel applicato Baptismo, nec manere culpā, nec reatum poenæ æternæ, quod verissimum est, etiam si efficax illa voluntas remaneat, quia reatus est debitū subeundi poenā, nulum autē debitum manet in homine Baptizato, quia iam tale peccatū nunquā punietur, postquam fuit remissū; voluntas autē illa, quæ fuit poena peccati originalis, per illius remissionem non tollitur, quia remissio quantumcumque plena non debet eximere à poena iam inflicta, sed solum ab vltiori poena infligenda.

Hæc solutio Ill. God. impugnatur primo: vel Deus per voluntatē posteriorem remittendi peccatum originale retractat voluntatē priorē exclusionis à regno, vel perseverat in illo hæc voluntas prior? atqui neutrum dici potest: ergo ruit solutio. Minor quoad primā partem, scilicet, Deum per voluntatem posteriorem non retractare priorem, est certa; alioquin Deus esset mutabilis in suis decretis efficacibus, cum quælibet illarum voluntatū sit efficax. Quoad secundā verò, quæ est solutio Ill. God. probatur: voluntas prior exclusionis à gloria pugnat cū voluntate posteriori remittendi; ergo cum voluntate posteriori remittendi originale peccatum non perseverat voluntas prior exclusionis à gloria.

Probat. antecedens: voluntas prior exclusionis à gloria est voluntas efficax terminata ad exclusionē gloriæ per modum poenæ; sed voluntas efficax exclusionis à gloria per modum poenæ pugnat cum voluntate posteriori remittendi; ergo voluntas prior exclusionis à gloria pugnat cum voluntate posteriori remittendi. Proba-

Respondet
Ill. God.

247.
Impugna
tur 1.

248.
Prob. an
tecedens.

tur minor: voluntas efficax exclusio-
nis à gloria per modum pœnæ, est ef-
ficax voluntas puniendi; sed voluntas
efficax puniendi pugnat cum volunta-
te posteriori remittendi: ergo volun-
tas efficax exclusio- nis à gloria per
modum pœnæ pugnat cum voluntate
posteriori remittendi. Probatur minor:
voluntas efficax puniendi pugnat cū
voluntate efficaci non puniendi; sed
voluntas efficax posterior remittendi
est efficax voluntas non puniendi: er-
go voluntas efficax puniendi pugnat
cum voluntate posteriori remittendi.

Maiores est evidens; nam sunt volun-
tates immediatè contradictoriæ, inter
quas nequit dari medium. Minor est
certa, & ab opposito clare demonstra-
tur: nam voluntas efficax non remit-
tendi est voluntas efficax puniendi:
ergo è contra: voluntas efficax remit-
tendi est efficax voluntas non punien-
di. Consequentia suprà posita legiti-
ma est.

249.
*Impugna-
tur 2. so-
lutio Ill.
Godoy,*

Impugnatur secundo tradita solu-
tio Ill. Godoy: voluntas exclusio-
nis à gloria non tollitur per remissionem
peccati originalis iuxta Ill. God: ergo
post remissionem peccati originalis
manet illa voluntas exclusio-
nis à gloria: ergo in renatis aliquid dam-
nationis manet. Atqui hoc est contra
Concilium: ergo solutio Ill. God. ver-
bis Concilij opponitur. Prima conse-
quentia est solutio Ill. God. Secunda
verò probatur: voluntas exclusio-
nis à gloria est aliquid damnationis, si-
vè causa, si-
vè conditio, si-
vè aliud quod-
cumque, quod Ill. God. voluerit; atqui
iuxta Ill. God. manet voluntas exclusio-
nis à gloria; ergo in renatis aliquid
damnationis manet.

250.
*Impugna-
tur 3.*

Impugnatur tertio solutio Ill. God:
Concilium *loc cit.* definit: *in renatis
nihil odisse Deum, quia nihil sit ijs dā-
nationis, nihilque prorsus ab ingressu
Cœli eos remoretur;* atqui si ob pecca-
tū originale manerent reprobi possi-
tivè, Deus illos odisset; tum: quia ex
Divino decreto propter illud pecca-
tum maneret illorū damnatio, & pec-

catum originale eos ab ingressu Cœli
remoraretur; tum etiā: quia iuxta Ill.
God. solutionē maneret voluntas ex-
clusionis à gloria, quæ nomine odij
significatur, ut ipse ait *num. 100*: ergo
peccato originali remisso non manet
in Deo voluntas exclusio-
nis à gloria
ob tale peccatum: ergo ruit solutio
Ill. Godoy.

Probatur Secundo conclusio: ut vo-
luntas excludendi homines à gloria
esset pœna peccati originalis, deberet
Deus illos à gloria excludere propter
originale peccatum; at hoc non potuit
esse respectu illorum, quibus fuit di-
missum: ergo in istis talis voluntas nō
fuit pœna peccati originalis: Proba-
tur minor: velle efficaciter excludere
aliquem à gloria propter originale
peccatum, & velle efficaciter illud
remittere, sunt impossibiles volun-
tates; at de facto voluit efficaciter
Deus multis reprobis remittere pec-
catum originale: ergo respectu isto-
rum non est in Deo voluntas exclu-
dendi illos à regno propter peccatum
originale.

Respondet Ill. God. *n. 106*: quod si
ly *propter peccatū originale* se teneat
ex parte obiecti voluti, ita, ut sensus
fiat: *volo excludere hunc hominē à reg-
no exclusione danda executioni propter
peccatum originale*, non compatitur
cum hac voluntate alia efficax illud
remittendi, quia non stat culpam re-
mittere, & illam velle in æternum pu-
niri; si autem ly *propter* non ex parte
obiecti se teneat, sed ex parte actus,
ita, ut sensus fiat: *propter peccatum
originale volo hunc hominem excludere
à gloria, non taliter, quod exclusio
sit executioni mandanda propter illud,
sed propter alia, rectè compatitur cum
hac voluntate alia efficax remittendi
culpam originale.*

Sed licet hæc solutio veritatem ha-
beat in voluntate intentiva, & execu-
tiva, ita, ut finis sit ratio *propter quam*
voluntatis intentivæ, & media sint
ratio *propter quam* voluntatis execu-
tivæ, de quo nunc non curo, & con-

251.
*Prob. 2.
conclusio.*

252.
*Respondet
Ill. God.*

253.
*Impugna-
tur.*

tra quod diximus *suprà disput. 65. n. 183.* ubi voluntatem dandi gratis gloriam esse impossibilem cum voluntate dandi gloriam propter merita, asseruimus. Ab hoc igitur præscindendo, impugnatur solutio Ill. Godoy. Velle efficaciter excludere aliquem à gloria propter originale peccatum, ly *propter* se tenente ex parte actus, & velle efficaciter illud remittere, sunt impossibiles voluntates: ergo ruit solutio. Probatur antecedens: velle efficaciter excludere aliquem à gloria propter peccatum originale, ly *propter* se tenente ex parte actus, est voluntas efficax excludendi à gloria per modum poenæ, & velle efficaciter illud remittere, est voluntas efficax non puniendi; atqui istæ voluntates sunt impossibiles: ergo velle efficaciter aliquem excludere à gloria propter originale peccatum, ly *propter* se tenente ex parte actus, & velle efficaciter illud remittere, sunt impossibiles. Probatur minor: voluntas efficax puniendi, & efficax voluntas non puniendi sunt impossibiles; sed una ex prædictis voluntatibus est voluntas efficax puniendi, & altera est efficax voluntas non puniendi, ut dictum manet *num. 248*: ergo prædictæ voluntates sunt impossibiles.

254. Probatur 3. conclusio: non stat voluntatē efficacē exclusionis à gloria esse in poenā peccati originalis, & executivā exclusionis à gloria non esse poenā eiusdē originalis culpæ; at hoc secundū cum decreto remissivo non potest componi: ergo nec cum decreto efficaci exclusionis à gloria ob culpam originalem componi potest decretum remissivū. Probatur maior: nam eo modo executioni mandatur in tempore exclusio reprobatorum à gloria, quo fuit ab æterno volita à Deo: ergo eo ipso, quod fuerit volita ab æterno in poenam peccati originalis, debet reprobis in tempore à gloria excludi in poenam eiusdem peccati.

255.
Respondet
Ill. God.

Respondet Ill. God. *n. 112.* negando

maiorē, ad cuius probationē distinguit antecedens: per decretum executivū concedit antecedens; per decretū intentivum negat antecedens, & distinguit cōsequens eodē modo. Pro cuius solutionis intelligentia (ait Ill. God.) recollantur, quæ dixit *disp. 65. §. 6. solut. ad 4.* Itaque sicut ibi dixit: decretū executivum gloriæ cōmensurari cum gloriæ executione, & ex eisdem motivis, & eodem modo procedere, secūs autē intentivum; ita in præsentī dicit, decretum executivū exclusionis reprobatorum à gloria ex eodem motivo procedere, ex quo gloria in executione negatur; decretum autē intentivū exclusionis prædictæ, necessariū non est, quod eodem gaudeat motivo, ex quo procedit temporalis exclusio reprobatorum à gloria, sed potest diuersum habere; vnde stat benè pro motivo habere peccatum originale, & tamen quod de facto in tempore non excludantur reprobi à gloria propter illud, sed propter peccata actualia.

Coeterū licet hæc solutio aliquam veritatē habeat in electione efficaci ad gloriā, de qua nō curo, quia iam de ipsa egimus *disp. 65. §. 6.* locum tamen in præsentī non habet. Vnde rejicitur cōmunitè ab authoribus. Tum: quia eadem est causa damnationis in tempore, ac reprobationis ab æterno: ergo eo modo executioni mandatur in tempore exclusio reprobatorum à gloria, quo fuit ab æterno volita à Deo per decretū intentivum. Tum: quia in hoc nullū invenitur in conveniens. Tū denique; ob differentias inter reprobationē, & prædestinationē positas *num. 171.* Sed licet hæc rationes optimæ sint ad nostrā conclusionē defensandā; nō ita optimè apparent pro impugnatione solutionis Ill. God; ideoque aliter à nobis est impugnanda. Et quia tota solutio Ill. God. consistit in hoc, quod peccata actualia, ob quæ exclusio reprobatorum à gloria executioni mandatur in tempore, non sunt motiva ordine intentionis, à nobis rejicitur per sequentes probationes.

256.
Impugnatur.

257.
Prob. 4.
conclusio.

Probatur 4. conclusio: voluntas exclusionis à gloria in his, quibus peccatū originale fuit remissū, est voluntas exclusionis à gloria per modum poenæ, non solū damni, sed sensus; sed voluntas exclusionis à gloria per modū poenæ sensus habet pro motivo in ordine intentionis peccata actualia: ergo peccatū originale non fuit motivū intentionis efficacis exclusionis à regno in illis reprobis, quibus fuit originalis culpa remissa. Probatur minor: voluntas exclusionis à gloria per modū poenæ sensus essentialiter depēdet à peccatis actualibus, non solū in ordine executionis, sed etiā intentionis: ergo voluntas exclusionis à gloria per modū poenæ sensus habet pro motivo in ordine intentionis peccata actualia. Probatur antecedēs: ideō voluntas exclusionis à gloria per modum poenæ sensus dependet essentialiter à peccatis actualibus in ordine executionis, quia executioni mandatur per modū poenæ sensus; atqui etiā intenditur per modū poenæ sensus: ergo voluntas exclusionis à gloria per modum poenæ sensus essentialiter dependet à peccatis actualibus, non solū in ordine executionis, sed etiā intentionis. Consequentia est legitima. Minor est opinio Ill. God. in qua, & cum quo vniformiter procedimus; concedimus namque exclusionē à gloria in his, quibus originale peccatū fuit remissū, intendi à Deo per modū poenæ sensus, & dubitamus: an habeat pro motivo peccatū originale, vel actualia peccata? Maior probatur: si exclusio à gloria executioni mandaretur non per modū poenæ sensus, exclusio à gloria per modū poenæ sensus nō dependeret essentialiter à peccatis actualibus in ordine executionis: ergo ideō voluntas exclusionis à gloria per modum poenæ sensus dependet essentialiter à peccatis actualibus in ordine executionis, quia executioni mandatur per modum poenæ sensus.

258.
Prob. 5.
conclusio.

Probatur 5. conclusio: Deus nequit intendere reprobis exclusionē à glo-

ria per modū poenæ sensus, nisi modo, quo poena sensus potest intendi; sed poena sensus nequit intendi, nisi post peccatorū prævulsionē actualiū: ergo exclusio à gloria per modū poenæ sensus intenditur à Deo post prævulsionē peccatorū actualium: ergo peccata actualia antecedunt ordine intentionis exclusionē à gloria per modū poenæ sensus: ergo sunt motiva illius: ergo peccatum originale non fuit motivū intentionis efficacis exclusionis à regno in illis reprobis, quibus fuit originalis culpa remissa. Minor probatur: aliter, & diuerso modo potest intendi poena damni, ac poena sensus; sed poena dāni potest intendi, & de facto intenditur parvulis decedentibus in peccato originali absquē prævulsionē peccatorum actualium: ergo poena sensus nequit intendi, nisi post prævulsionem peccatorum actualium. Consequentia claret; alioquin non aliter, & diuerso modo posset intendi poena damni, ac poena sensus.

Maior autem probatur: poena damni, & poena sensus possunt intendi eo modo, quo sunt ex natura sua; sed aliter, & diuerso modo est ex natura sua poena damni, ac poena sensus: ergo aliter, & diuerso modo potest intendi poena damni, & poena sensus. Probatur minor primo: poena damni est ex natura sua præscindens à cruciatibus æternis in inferno; sed poena sensus ex natura sua non est præscindens à cruciatibus æternis in inferno: ergo aliter, & diuerso modo ex natura sua est poena damni, ac poena sensus. Secūdo: poena dāni est ex natura sua præscidēs, & independens à peccatis actualibus, nullāque dicit relationē ad illa; sed poena sensus est ex natura sua à peccatis actualibus depēdēs, ab illis inpræscindēs, & relationē dicit ad illa: ergo &c.

Probatur 6. conclusio: si meritū aliquod esset motivum intentionis efficacis electionis ad gloriā, non quodlibet meritum, sed solum finale esset tale motivū; sed aliquod peccatū iuxta Ill. Godoy fuit motivum intentionis

259.
Probatur.
maior.

260.
Prob. 6.
conclusio.

efficacis exclusionis à regno in reprobis, quibus fuit remissa culpa originalis: ergo non quodlibet peccatum, sed solum finale erit tale motivum; atqui in illis reprobis, quibus culpa originalis fuit remissa, peccatū originale non est finale: ergo peccatū originale non fuit motivum intentionis efficacis exclusionis à regno in illis reprobis, quibus fuit originalis culpa remissa. Probatur maior: si meritum aliquod esset motivum intentionis efficacis electionis ad gloriā, perseverantia finalis esset tale motivū, ut tenent omnes, qui merita ponunt, ut motiva prædestinationis; sed finalis perseverantia non est quodlibet meritum, sed solum est meritum finale: ergo si meritum aliquod esset motivū intentionis efficacis electionis ad gloriā non quodlibet meritum, sed solum finale esset tale motivum.

261.
Confirm.

Confirmatur à paritate, & augetur difficultas: in illis reprobis, quibus culpa originalis non fuit remissa, peccatū finale fuit motivum intentionis efficacis exclusionis à regno: ergo pariter: in illis reprobis, quibus originalis culpa fuit remissa, peccatū finale fuit motivum intentionis efficacis exclusionis à regno. Atqui in his reprobis peccatum originale non fuit finale: ergo peccatum originale non fuit motivū intentionis efficacis exclusionis à regno in illis reprobis, quibus fuit originalis culpa remissa. Antecedens est generalis omnium opinio. Consequentia paritate videtur certa. In sumpta difficultas non est. Ultima consequentia legitimè inferitur.

262.
Prob. denique conclusio.

Probatur denique conclusio: in illis reprobis, quibus originalis culpa fuit remissa, reprobatio est actus iustitiæ punitivæ; sed non esset actus talis iustitiæ, si peccatum originale esset motivum reprobationis illorū: ergo peccatum originale non fuit motivum intentionis efficacis exclusionis à regno in illis reprobis, quibus fuit originalis culpa remissa. Maior est Scoti in 1. dist. 51. §. potest aliter, doceturque

ab Ill. God. ex D. Thoma multis in locis ab ipso in discursu *disp. cit.* Probatur minor: actus iustitiæ punitivæ est volitio pœnæ iuxta mensurā motui; sed si peccatum originale esset motivum reprobationis illorū, quibus culpa originalis fuit remissa, reprobatio illorum non esset volitio pœnæ iuxta mensurā motui: ergo reprobatio non esset actus iustitiæ punitivæ, si peccatū originale esset motivum reprobationis illorū. Minor constat: nam peccato originali nō debetur pœna sensus, ad quam terminaretur reprobatio illorū, ex quo per manifestā consequentiā sequitur: Deum illis reprobis maiorem pœnam intendere, quam quæ debetur peccato, quod est motivū reprobationis, quod est Divinā misericordiā arduinare, & iustitiam Divinam lædere.

Maior autem, in qua potest esse difficultas, & ad quam respondebit Ill. Godoy responsione data n. 255, probanda est, qua probatione responsio prædicta, & alia quæcumque impugnata manebit. Probatur itaque primo: intentio efficax reprobationis illorū, quibus fuit remissa culpa originalis, est actus iustitiæ punitivæ; sed hic actus in intentione non habet à quo mensuretur, nisi motivum illius: ergo actus iustitiæ punitivæ est volitio pœnæ iuxta mensuram motui. Probatur secundo: intentio efficax reprobationis illorum, quibus non fuit remissa culpa originalis, est volitio pœnæ iuxta mensuram motui; sed hæc intentio est actus iustitiæ punitivæ: ergo etiam in illis, quibus culpa originalis fuit remissa, actus iustitiæ punitivæ, est volitio pœnæ iuxta mensuram motui.

§. XI.

Occurritur argumentis Ill. Godoy.

Ill. Godoy num. 95. arguit primo auctoritate D. Augustini *Epistol. 102. & 105. lib. primo ad Simplic. quæst. 2. in Enchirid. capit. 98. lib. de dono persever. cap. 6. de prædest. & gratia cap. 3. & lib. de prædest. Sanct. cap. 8.*

263.
Probatur
maior I.

Secundo.

264.
Arguit
I. Ill. Godoy ex D. August.

¶ 9. quibus in locis, & alibi passim affirmat, dari in hominibus causā reprobationis, peccatū, scilicet, origināle; at causa esse non potest per hoc, quod in omnibus reprobis influat demeritoriē formalitē in primi peccati personalis permissionē, propter quod damnentur, & multo minū per hoc, quod in omnium damnationē æternā prout in executione demeritoriū influxū formalitē præstet, cum in pluribus, qui de facto damnantur, ante primā permissionē peccati personalis supponatur dimissum; & cōsequentē permissione culpæ nunquā remittendæ puniri non possit, & multo minū damnatione æterna, aliā aliquid dānationis in renatis fonte Baptismatis remaneret, quod est contra fidē; ergo fuit causa reprobationis per influxum demeritoriū in istā voluntatē formālē, & in aliā, virtualē; & consequentē fuit prædictæ voluntatis motivum.

Respondeo primo explicando Augustinum: Augustinus namquē non loquitur de omnibus reprobis, sed solū de illis, in quibus culpa originalis fuit peccatū finale eorū. Explico secundo: peccatū originale est causa reprobationis, vel adæquata, ut in pueris, quibus non fuit dimissum; vel inadæquata, ut in multis adultis, qui cum originali, & actuali mortali vitam finiunt concedo; peccatū originale est causa adæquata reprobationis omnium, qui de facto damnantur nego. Tertio explico: peccatum originale est causa remota reprobationis, vel occasiō illius concedo; est causa proxima nego.

Itaque quodcumque Augustinus loquens de reprobatione, causā assignat massā perditionis peccato primi Parentis conspersam, non est ita intelligendus, ut constituerit perditionem massæ vniuersalitē in peccato originali, & non in personali cuiuscumque, qui in eo hanc vitam finit, sed ita, ut vellent, massā infectionē finālē, sive originālē, sive personalē, esse causam reprobationis. Ex his autē infectiō originālis est causa adæquata in pueris,

qui ab illa non sunt mundatis; in adultis verō ab illa non mūdatis, simulque in personali decedentibus, est causa inadæquata. In alijs verō, qui ab infectione originali mundati sunt, & cōdemnantur, infectiō originālis non est causa reprobationis; est tamen occasiō, quatenus propter peccatū origināle ita illos permittit cadere in peccatam finālē, ut id non permisisset, si Adam nō peccasset, quia tunc omnes fuissent finalitē iusti, & salvati.

Cum ergo in omnibus reprobis peccatū origināle sit, vel causa adæquata reprobationis illorum, vel inadæquata, vel saltem occasiō, ut explicatum manet; non mirum, quod August. locis ab Ill. God. cit. & alijs pluribus assignet pro causa reprobationis peccatū origināle, quia omnia ab ipso dicta optimē cōpatiuntur explicationibus datis, & amplius ex declaratione mentis Augustini infra clarebit.

Replicat tamen Ill. God. n. 96. contra explicationē datā, adducens Augustinū ad Simplicianū q. 2. ubi explicans locū illum Apostoli: *Iacob dilexi, Esau autem odio habui*, ait: *Deum odio habere, non Esau hominē, sed Esau peccatōrē*. Et addit *Cur ergo Iacob dilexit, nunquid peccator non erat? Sed dilexit in eo, non culpā, quā debebat, sed gratiā, quam donabat*. Ex quibus verbis supponendo, Augustinū nomine dilectionis, & odij, intelligere prædestinationē, & reprobationē, sic aduersus traditā solutionem insurgit. Esau, ut potē, ex fidelibus Parentibus natus, applicatū fuisse circumcisionis remedium contra originālē culpā, dubitari non potest; & tamen in illo recognoscit Augustinus pro causa culpā originālē: ergo iuxta Augustinum hæc fuit causa reprobationis, etiam in illis reprobis, quibus fuit dimissa.

Respondeo: supposito, quod nomine *odij* intelligatur ab Augustino reprobatio positiua, de qua hic loquimur, distinguendo minorē: in illo recognoscit Augustinus culpā originālem pro causa, sumpta causa strictē

266.

Amplius explicatur.

267.

Replicat Ill. God.

268.

Respōd.

negotio minorē; sumpta causa pro occasione concedo minorē, & negotio consequentiā. Solutio claret ex dictis *num.* 265, & constat etiam ex dictis *n.* 136, & 137. ubi explicando illum locum Apostoli, quod exponit August. per verba ab Ill. Godoy relata, diximus, quod quando Apostolus ibi loquitur de reprobatione positiua, de qua nūc est sermo, demerita personali ex parte hominum supponit voluntas Dei reprobatiua.

269. Ill. God. aliā replicā non adducit
Replica- contra explicationē datā; replicabis
bis pro tamen pro ipso: Augustinus multoties
Ill. God. ait: reprobos esse de massa perditionis, *quæ perdita est ob peccatū originale*; ergo assignat culpā originalem pro causa, & motivo reprobationis. Respō-
Respōd. deo: hanc replicā aliam solutionē non indigere, quā solutio data *n. antec.* cōterū vltā illam aliter explico Augustinū, & explicatio deferuiet cuiūque illius authoritati: quando ergo ait D. Augustinus: *quod massa perdita est ob peccatū originale*, hoc ait: quatenus in communi ratione massæ perditæ, scilicet, in exclusionē à gloria, massa perdita ob peccatum originale convenit cum massa perdita ob peccatū personale; nō verò quia vtraque massa perdita idem habeat motivum suæ perditionis; & in hoc sensu Augustinum vbiūque sic loquentē explicat, & defendit à Mafsilienfū Calumnia D. Prosper fidus eius interpret *in responsione 2. ad Capita Gallorum.*

270. Nihil certē addendū video pro
Replica- explicatione D. Augustini, sed quia Ill.
bis pro God. in huius nititur authoritate, quā
Ill. God. ipse non adducit, nos adducemus, & omnia dicta clarescent: August. namque locis ab Ill. God. relatis hæc dicit: *omnes reprobos ex vno peccato ire in damnationē*; idest, ex peccato originali, quod vocat vnum, idest, commune omnibus; & tam ibi, quam alijs locis allegatis negat, reprobos esse *discretos a massa perditionis*, per huiusmodi massam intelligens naturā infectā peccato originali. Atque hinc Galli Semipela-

giani imponebant Augustino hunc articulum: *quod ab eis, qui non sunt prædestinati ad vitā, non auferat percepta Baptismi gratia originale peccatū*; intelligentes August. locis cit. docuisse, quod etiam Baptizati quidā damnantur propter originale peccatum, quod consistere non posset, si illis per Baptismi gratiam ablatum esset originale peccatum.

Huic autē Mafsilienfū Calumnia occurrit insignis Augustinianæ doctrinæ interpret, ac defensor D. Prosp. *in responsione 2. ad capita Gallorum*, asserens: doctrinam Augustini esse hanc: *quod qui recedit à Christo, & alienus à gratia finit hanc vitā, in perditionē cadat; sed non in id, quod remissū est recidat, nec in originali peccato damnandus sit; qui tamen propter postrema crimina ea morte sit afficiendus, quæ ei propter illa, quæ remissa sunt, debebatur; quod quia Dei præscientiā, nec latuit, nec fefellit, sine dubio talem nunquam elegerit, nunquam prædestinaverit, & periturum nunquam ab æterna perditione discreuerit.*

In hac ergo responsione supponit in primis Prosper ex mente Augustini quibusdā reprobis *originale peccatum esse remissum*; quod sane manifestū est ex locis Augustini *n.* 264. allegatis. Deindē dicit: *illos non recidere in illud peccatū remissum, nec in originali peccato damnandos esse, sed propter postrema crimina, in quibus alieni à gratia finiunt hanc vitā.* Deniquē addit, illos per ea postrema crimina: *ea morte afficiendos, quæ eis propter illa, quæ remissa sunt, debebatur*; addit inquam hoc ad explicationē dictorū Augustini ex quibus perturbati erant Mafsilienfes, & insinuat, Augustinū dicentē, reprobos nō esse discretos à massa perdita per peccatū originale, etiā si ad tempus iusti sint; eo sensu id dixisse, quod in statu damnationis relabātur, iterumque fiant de massa perdita per peccatū originale, non quidē quatenus perdita per peccatum originale (quia isti per temporale iustitiā semel

271.
Quæ sit mēs August. de clarat Prosper.

272.
Declarat amplius.

sunt discreti ab illa, nūquā in eam sic spectatā relapsuri) sed de massa, quæ perdita est ob peccatū originale, quatenus in communi ratione massæ perditæ convenit cum massa perdita ob peccatum personale.

273.
Respondeo
ad repli-
cā ex D.
August.

Vndè ad authoritatē D. Augustini dicendum est: Augustinū non constituisse perditionē massæ vniuersaliter in peccato originali (nisi radicaliter, vel cōditionaliter, seu occasionaliter) sed etiā in peccato personali in cuius reatu quis finit hanc vitā; ita vt velit, massæ infectionē finalē, siuē personalē esse positivæ reprobationis causā. Dixi, non in solo peccato originali, nisi radicaliter, vel cōditionaliter, seu occasionaliter, proptèr quædam Augustini dicta, quæ ita sonant, quasi in solo peccato originali constituat causam reprobationis; vt illud allegatū ex lib. de corruptis, & gratia, quo ait: omnes reprobos ex vno peccato ire in damnationē; nam illud ex non causā proximā, sed remotā, & radicalē, vel potius non causam, sed occasionē significat; nam proptèr peccatum originale ita quosdam permittit cadere in peccatū finale, vt id non permisisset, si Adā non peccasset, posteritatemque suam originali labe non infecisset; fuissent enim omnes finaliter iusti, & salvati, vt docet August. i. retract. cap. 23. verūtamē sicut permissio non est propriē causa peccati finalis, sed occasio, vel conditio sine qua non sita peccatū originale non est propriē causa peccati finalis, adeoque nec reprobationis, sed solum occasio, vel conditio sine qua non.

274.

Ex his iam manet explicatus D. Augustinus; sed quia ab huius authoritatibus motus est Ill. God. ad tuendā suā cōclusionē, restat nunc Augustinū pro nobis adducere, vt videat sententiam eius non esse sententiam D. Augustini. Pro quo primo videte authoritatē Concilij Valentini positā n. 195. Videte etiam authoritatē Tridentini positā n. 245. licebit ergo dicere Augustinū oppositum vtrique Concilio sensisse? Neutiquam. Ergo cum præ-

dicta Concilia asserant: demerita personalia esse motiva reprobationis adultorum, qui per Baptismum renati sunt, vt ex ibi dictis constat, dicendū est hanc esse Augustini sententiam.

Inspicite nunc Augustinū lib. 6. Hypognost. Paulo post initium vbi ita scribit: Quia verò iustus, & misericors Deus, præsciensque futurorū, ex hac dānabili massa non personarū acceptione, sed iudicio æquiritatis suæ, quos præscit misericordia gratuita præparat, idest, prædestinat ad æternā vitam: cæteros autē pœna punit: quos ideò punit, quia quid essent futuri præscivit, non tamen ipse fecit puniendos, vel prædestinavit. Et Paulo post medium de parvalis, & adultis, inquit: tenenda est inconcussa huius disputationis regula, quæ Divinis testimonijs claruit, peccatores in malis proprijs, antequā essent in mundo, præscitos esse tantum non prædestinatos (intelligit ad peccatum) pœnam autem esse eis prædestinatā, secundum quod præsciti sunt. Parvulos quoque nō renatos prædestinatæ pœnæ esse obnoxios, qui præsciti sunt, non proprijs voluntatibus, nisi tantum in Adæ peccato, quod traxerunt nascentes, & in hoc manentes solverunt tempus vitæ præsentis. Cum dicit Augustinus, pœnam ex præscientia peccati fuisse à Deo prædestinatā, non solum hoc de pœna sensus, sed de maxima omnium intelligit, quæ est priuatio Beatitudinis: siquidē eam inquit, parvulis fuisse prædestinatā ex præscientia peccati, quod contraxerunt, & in quo vitā finierunt. Cum verò asserit: Deus non facit homines puniendos, nec prædestinat, intelligit, ex se sine causa prævisā: quod si ex se ante præscientiā peccati decerneret hominem excludere à vita æterna, faceret ipsum puniendum, & ad summam pœnam, & secundam mortem ipsum ex se destinaret.

Ex quibus Augustini verbis sic cōtra Ill. God. insurgo primo: ideò Deus iuxta August. aliquos reprobatur, quia quid essent facturi præscivit: ergo propria illorū opera faciendā sunt motiva

275.

D. August. stat pro nostra opinione.

276.

Ex verbis August. Insurgo i. contra Ill. God.

Secundo.

reprobationis. Secundo: Augustinus asserit: peccatores reprobos esse, in malis proprijs: ergo non ob originale peccatum, quod est omnibus commune. Tertio: Augustinus ait: parvulos esse reprobos, non quia peccatū originale cōtraxerunt nascentes, sed quia in hoc *manentes solverunt tempus vite presentis*: ergo iuxta August. quia peccatum originale fuit in illis finale, tale peccatum fuit in illis motivū reprobationis: ergo similiter discurrendū est de mente Augustini circa reprobationē adultorū, quibus remissa fuit culpa originalis, scilicet, quod finale peccatum sit in illis motivum reprobationis. Quidquid autem ad hoc possit respondere Ill. Godoy, impugnatum manet §. 5. per totum.

277.

Quarto.

Inspicite etiam ipsum lib. 1. ad Simplicianū q. 2. post mediam, ubi hæc habet verba: *Noluit ergo Esau, & non cucurrit, sed etsi voluisset, & cucurrisset, Dei adiutorio pervenisset, nisi vocatione contempta fieret reprobos*. Ecce autoritatē D. Augustini circa reprobationē Esau, per quam mens eius declaratur, & ruit intelligentia, qua Ill. God. intellexit autoritatē, quam nobis obiecit n. 267. circa reprobationē eiusdē Esau. Ratio est: nam iuxta Augustinū motivū, ob quod Esau reprobus factus fuisset, si non cucurrisset, est contemptio vocationis; sed vocationē contemnere est peccatum personale: ergo hoc est iuxta Augustinū motivū reprobationis Esau: ergo originale peccatū iuxta August. nō est tale motivū.

278.

Quinto.

Uterius aspicite Augustinū tom. 2. Epist. 106. dicentem: *si hæc massa generis humani, ita esset media, ut quem admodū nihil boni, ita nec mali aliquid mereretur, nō frustra videretur iniquitas, ut ex ea fierent vasa in contumeliā*: ergo si massa generis humani nihil mali mereretur, iniquitas erit, quod ex ea vasa in contumeliā fiant, idest, quod reprobentur: ergo si, ut sit iusta aliquorum reprobatio, peccata propria debent, ut motiva prævideri: ergo peccatū originale non est tale motivum.

Hanc autoritatē adducit Ill. God.

n. 34. ad ipsamque respondet num. 35. Augustinū in præallegatis verbis intelligendū esse de demerito actuali, vel possibili, idest, si taliter natura humana esset media, quod nec mali aliquid mereretur, nec posset mereri, iniustum videretur, illā damnare, aut velle dānare, quia licet posset Deus, tunc casus naturā humanā gloria in aternū privare, hæc tamen privatio poenæ rationē sortiri nō posset, nec ut talis, absque in iustitiæ apariencia est à Deo volibilis. Et quod sic intelligendus sit August. constat manifestè: nam lib. 2. de prædest. & gratia cap. 16. loquens de reprobatione, non prout fuit de facto in hominibus, sed ut potuit fieri rebus taliter dispositis, quod peccatū originis nō contraxissent, sic ait: *Si humanū genus, quod creatū primitus constat ex nihilo, non cum debita mortis, & peccati origine nasceretur, & ex eis creator Omnipotens nonnullos damnare vellet in interitum, quis Omnipotent creatori diceret, quare fecisti? Qui enim, cum nō essent, esse donaverat, quo fine essent, habuit potestatem, ne dicerent ceteri, cur paribus omnium meritis Divinū discreparet arbitriū? Quia potestatem habet singulus ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorē, aliud in contumeliā*: ergo licet ex mente Augustini peccatū originale causa sit reprobationis, ut de facto contingit; potuit tamen Deus, etiā si originalis culpa in hominibus contracta non esset, illos ante cuiusvis culpæ prævisionē velle efficaciter excludere à gloria: ergo cum loco in contrarium adducto asseruit, quod si nihil mali humana natura mereretur, non frustra videretur iniquitas, illā velle damnare, intelligendus est de voluntate damnandi, ut est poena, & de demerito, non prævisso, ut antecedenti ad illam voluntatem, sed viso, ut possibili, & ut futuro cum præcedentia ad voluntatē exequentem, & posterioritate ad voluntatem intentivam exclusionis à gloria.

Contra primo: nam Augustinus lo-

279.

Respondet Ill. God.

280.

Contra I.

qui-

quitur de demerito actuali, quo non stante, iniquitas videretur reprobatio, ut constat ex verbis illius: ergo ruit solutio Ill. God. Nec autoritas August. ab Ill. God. adducta facit ad rem; nam ibi loquitur August. de reprobatione, ut potuit fieri, quod fatetur Ill. God; at in verbis pro nobis allegatis loquitur de prædestinatione, ut modo facta est, scilicet, de iustitia à Deo servata in reprobatione: nulla ergo solutio Ill. Godoy.

281. Contra 2. Contra 2. peccatū possibile, & ut futurū visum, non est motivum sufficiens voluntatis efficacis exclusionis à gloria: ergo ruit solutio Ill. God. Probatur antecedens: nam August. semper, ut absurdissimā reiecit responsionē illā semipelagianorū dicentū: parvulos, qui damnantur, reprobatos fuisse propter peccata, quæ Deus prævidit facturos, si ad ætatē adultā superveniēdo, pervenisent: ergo iuxta Augustinum peccatū possibile, & ut futurum visum, non est motivum sufficiens voluntatis efficacis exclusionis à gloria.

282. Inspicite etiā Prosperū August. interpretē, qui lib. ad cap. Gallorum sic ait: quod ergo huiusmodi prolapsi in hoc malo sine correptione pœnitentiæ defecerūt non necessitate pereundi habuerūt, quia prædestinati non sunt, sed ideo prædestinati non sunt, quia tales futuri ex voluntaria prævaricatione præciti sunt. Quid clariùs pro nostra, & August. sententiā: cū illa verba: ex voluntaria prævaricatione, manifestè ostendant: peccatū originale non esse in adultis, quibus remissū est, motivū reprobationis.

283. Arguit 2. Ill. God. n. 100. voluntas reprobativa significatur in Sacra pag. nomine odij, ut patet ex illo: *Iacob dilexi, Esau autem odio habui.* In quibus verbis prædestinatio, & reprobatio omnium designatur: at nisi pro motivo habeat peccatum originale, nequit reprobatio nomine odij significari: ergo illud respicit pro motivo. Probat minorem primo ex D. Thoma *suprà q. 20. art. 2. ad 4.* asserente: Deū solū pecca-

tores, inquantū tales odio habere: ergo voluntas significata nomine odij habet pro motivo peccatū, illudque supponit. Secundo: quia odio habere non est quomodocumque velle malū, sed est velle malū alicui ex displicētia illius: ergo Deus illa voluntate ex displicētia Esau illi malū volebat, non illius secundū esse naturale, iuxta illud: *Nihil odisti eorū, quæ fecisti.* Nec illius, ut infecti peccatis personalibus, quia isto rū praversione præcessit prædicta voluntas: ergo ex displicētia illius, ut infecti peccato originali; ac proinde ex peccato originali fuit orta voluntas exclusionis reprobatorum à regno.

Respondeo 1. ad argumentū distinguendo maiore: voluntas reprobativa positiva, & negativa significatur in Scriptura nomine odij concedo maiore; positiva tantū subdistinguo: nomine odij propriè, & positivè accepti cōcedo maiore; largè, & negativè capti nego maiore; & hoc patet ex illo: *Esau odio habui*, in quo negativa reprobatio significatur; & nego minore, ad cuius primā probationē concedo totū, & nihil contra nos, quia per illā, ut ex illa constat, non probat Ill. God. peccatū originale esse motivū voluntatis significatæ nomine odij. Ad secundā probationē distinguo antecedēs: odio habere, sumpto odio propriè, & positivè, non est quomodocumque velle malū cōcedo antecedens; sumpto odio largè, & negativè nego antecedēs; & nego suppositū vtriusque consequentiæ; quia odium, quod circa Esau explicat Scriptura in Deo, est odium largè, & negativè acceptū, ut diximus n. 133. ex ibique dictis constat solutio.

Respondeo 2. argumentū Ill. God. non esse ad rem; nam procedit in suppositione, quod in odio explicato circa Esau intelligatur reprobatio positiva, de qua hic est sermo, cuius oppositū declaratū est n. 226. cum sequentibus, & disput. 65. n. 48. & 49. Vnde, ut argumentum valeret, prius erat, maiorem in veritate firmare. Cum ergo hoc deficiat, superfluum vide-

Secundo.

284. Respōd. 1.

Ad 1. prob. minoris.

Ad 2.

285. Respōd. 2.

tur transitus ad minorē probandā; nā semel statuto, vt nos statuimus, ibi loqui de reprobatione negativa Esau, hæc nullum peccatū, adhuc originale, supponit, quod in nostris principiis est evidens: nam cum teneamus, prædestinationē Christi præcessisse præuisionē peccati Adæ, prædestinationēque Angelorum, & hominum in eodem signo factam fuisse, dicere debemus: in hominibus nullā supponi culpā in eo signo, in quo Deus voluit hos eligere, & non illos, in cuius non electione stat negativa reprobatio.

286.

Arguit

3.

D. Thomas.

Arguit tertio Ill. God. n. 101. peccatum originale antecessit omniū reprobationē, vt sufficiens motivū ex se ad movendā Dei voluntatē, vt vellet omnium hominū, quos reprobat, exclusionē à gloria; at non est aliquā repugnantia in hoc, quod actu pro motivo fuerit assumptum, immò, hoc maxime congruit modo operandi Divinæ providentiæ, & sapientiæ; ergo dicendū est sic de facto contigisse. Maior docetur à D. Thoma *ad Rom. 9. lect. 3. in hac q. art. 1. ad 3. art. 5. ad ultim. 3. p. quæst. 1. art. 3. lib. 3. contra Gentes cap. 161.* Constatque ex eo, quod peccatū originale antecessit Christi prædestinationē: ergo & nostrā, & consequenter etiā hominū reprobationē, quæ vel fuit prædestinatione posterior, vel simul cum illa. Minor pro prima parte ex argumentorū solutione constabit.

287.

Prob. minor pro 2. parte.

Pro secunda verò probatur: quia si sic moveatur Divina voluntas, splendet in illo actu ratio supræmi dominij in reprobatione comparativa, quatenus ex duobus in æquali damnatione existentibus vni vult gloriā, & alteri exclusionem ab illa, & absoluta ratio iustitiæ, quatenus ex motivo puniendi culpā originālē, vult exclusionem reproborū à regno, non autem sic continget, si tantum ex motivo suæ bonitatis ad illud decretū moveatur: ergo à peccato originali moveri, magis conformatur modo operandi suæ providentiæ, & sapientiæ; vnde sicut ex meritis Christi sufficientibus pro omni-

bus, motus est Deus ad hos admittendum ad regnū, alios verò reliquit; ita ex æquali infectione culpæ originalis motivum accepit, vt vellet exclusionem illorum, qui reprobantur, alijs misericorditer, non obstante culpa, efficaciter ad gloriam electis.

Respondeo primo ad argumentum

288.

Respōd. 1.

Ill. God. negando maiorem, ad cuius probationē nego antecedens, quia vt diximus n. 281. Christi prædestinatio antecessit præuisionē peccati Adæ, quod docuit Scotus *in 1. dist. 41. & in 3. dist. 19.* vnde hac solum solutione nostris nittendo principiis ruit argumentū Ill. God. Dices pro Ill. God: Christus saltem, vt Redemptor, prædestinatus est propter originale, antequam prævideantur actualia; nam Redemptio ab actualibus fuit solum finis impulsivus; non motivus: ergo similiter: causa motiva fuit originale peccatū, & impulsiva fuerunt actualia. Respondeo concessio antecedenti negando consequentiā; disparitas est; nam in prædestinatione Christi, vt Redemptoris, ex Scriptura constat, peccatum solum originale esse motivum illius; at in reprobatione constat ex Math. 25. & alijs Scripturæ locis adultos excludendos esse à gloria, prout obtinet etiā rationē poenæ sensus, quæ poena non potest habere pro motivo peccatum originale. Tum: quia poena sensus illi non correspondet; & tum ob à nobis dicta n. 257. *cum sequentibus.*

Scotus.

Dices pro Ill. God.

Respōdeo

Respondeo secundo ad prædictum Ill. God. argumentū ommissa maiori negando minorē quoad primā partē; repugnat enim, quod peccatum originale fuerit actu assumptū pro motivo reprobationis, vt constat ex nostris probationibus, & ex eo, quod Deus non punit peccatum semel remissum; culpa enim remissa, remittitur etiam poena æterna.

289.

Respōd. 2. ad argumentum.

Sed dices pro Ill. God. contra hanc solutionē: non repugnat, quod peccatum originale semel remissum possit esse causa reprobationis, & punitionis æternæ; ergo non repugnat, quod pec-

290.

Dices pro Ill. God.

catū originale remissum poena æterna puniatur: ergo ruit solutio. Probatur antecedens: non implicat, quod peccatum mortale iam per poenitentiam quoad culpā, & poenā æternā remissū puniatur in inferno poena æterna: ergo non repugnat, quod peccatum originale semel remissum possit esse causa reprobationis, & punitionis æternæ. Probatur antecedens: quia si ante adimplectionem poenitentiae impositæ à confessore pro satisfactione poenæ temporalis debitæ pro peccato mortali, iam per absolutionē quoad culpā, & poenā æternā remisso, committat poenitens aliud peccatum mortale, & in eo moriatur, non solum punitur in inferno poena pro isto ultimo peccato, sed etiā pro priori, de quo fuerat iam absolutus: ergo non implicat, quod peccatū mortale iam per poenitentia quoad culpā, & poenā æternā remissū puniatur in inferno poena æterna.

291.
Respōd. 1

Secundo.

Respondeo primo negando antecedens, & eius probationē, vt docet Scotus in 4. dist. 21. quæst. 1. & de quo plura dicuntur à nostris in tract. de prædest. Immo, hæc doctrina amplectitur ab Ill. God. n. 146. in responsione, illāque sumpsit ex Sancto Thoma disput. 10. art. 3. n. 21. & ex D. Thoma in 4. dist. 22. art. 1. ad 5. vbi docet: quod peccatum illud in tali casu punitur in inferno per accidens, sed non in æternum. Respondeo secundo negando antecedens, ad cuius probationē ommissio antecedenti nego consequentiā, & ratio discriminis sumitur ex diuerso modo remissionis peccatorū, quæ fit per Baptismum, & poenitentia; nam ex vi absolutionis poenitentialis non remittitur tota poena temporalis, nisi quando contritio est adeo perfecta, & æquivalens, vt ultra eam nō requiratur alia satisfactio, atque ita illa pars poenæ temporalis, quæ superest solvenda, quando contritio deficit ab illa æqualitate, potest per accidens commutari in poenā æternā, vt in casu argumenti: per Baptismum verò semper remittitur omnis poena, etiā tem-

poralis, vt docet Tridentinum sess. 6. cap. 14. & sess. 14. cap. 8. & sic peccatum originale semel per Baptismum remissum non potest nec per se, nec per accidens puniri poena æterna.

Et ex hac secunda responsione, quæ est D. Thomæ doctrina potest etiā responderi ad replicā negando antecedens, ad cuius probationē distinguitur antecedens: non implicat, quod peccatum mortale iam per poenitentiam quoad culpā, & poenā remissū puniatur in inferno poena æterna per accidens ommitto antecedens; per se nego antecedens, cuius probationem similiter distingo, & nego consequentiā. Quia stante hac D. Thomæ doctrina paritas solum inferre valet: peccatum originale remissū possit puniri poena æterna per accidens, ex quo statim infero: ergo peccatum originale remissū nequit esse causa per se reprobationis, & consequenter nec motivum per se illius. Hæc consequentia patet: causa, & motivū per se punitionis æternæ debet æterna poena per se puniri; sed peccatū originale remissū non potest puniri æterna poena per se: ergo peccatum originale remissum nequit esse causa per se reprobationis, nec motivum per se illius.

Respondeo tertio ad suprā positum argumentū Ill. God. ommissa maiori, & prima parte minoris, negando secundā, quia tam longè abest, vt in illa voluntate Divina splendeat absoluta ratio iustitiæ, quod prædicta voluntas sit contra Divinā iustitiam, vt manet dictū n. 140. 141. & 262. vbi ex hoc capite nostrā probavimus conclusionem. Deinde retorqueo hanc probationē Ill. God. ad hominē contra ipsū: in illo actu, quo Divina voluntas movetur ad exclusionē aliquorū à gloria, splendet iuxta Ill. God. ratio supreami dominij: ergo absque peccato originali, vt motivo potest moveri, & de facto movetur ad talem exclusionem sine alicuius iniuria. Probatur consequentia rationibus ipsius Ill. God. n. 10: Tū quia in hoc ratio supreami do-

292.

Aliter
respōdetur
ad replicā,
& retorquetur
ex D.
Thoma.

293.

Respōd. 3
ad argu-
mentum.

Retorq.

minij confistit, posse, scilicet, facere de re sua, quidquid voluerit absque alterius iniuria, quia in dando vni, & alteri volendo negare, quod nulli ex illis debetur, nulli illorum iniuria irrogatur. Tum denique: nā quia prima gratia nulli hominum est debita, potest Deus decernere efficaciter illam alijs dare, & alijs negare absque iniuria, aut crudelitatis nota: ergo absque peccato originali, vt motivo, potest moueri, & de facto mouetur ad exclusionem aliquorum à gloria sine alicuius iniuria.

294.
Respondeo
4. ad argu-
mentū

Respondeo denique 4. ad argumentū Ill. God. distinguendo maiore: peccatū originale antecessit omnium reprobationē, vt sufficiens motivū ex se ad mouendā Dei voluntatem, vt vellet omnium hominū, quos reprobatur, exclusionē à gloria, reprobatione de facto à Deo intentā nego maiore; alia reprobatione possibili omitto maiore; distinguo minore: sed non est aliqua repugnantia in hoc, quod actu pro motivo fuerit assumptū, immo, hoc maxime congruit modo operandi. Diuinæ providentiæ, & Sapientiæ, respectu reprobationis de facto à Deo intentæ nego minore; respectu alterius possibili reprobationis omitto minore, & nego consequentiā. Itaque licet peccatū originale sit motivū sufficiens ad reprobationē, quā Deus facere potuit; insufficiens tamen est ad reprobationē, quā Deus fecit de facto, vt convincunt nostræ probationes, præsertim positæ n. 257. & 258. & ratio breviter est: nam Deus de facto multos destinavit ad poenā sensus; sed hæc reprobatio nequit habere pro motivo peccatū originale: ergo peccatū originale non est sufficiens motivum reprobationis de facto à Deo intentæ.

Explica-
tur.

295.

Minor, in qua potest esse difficultas, probata manet n. cit. vltra quod, si attentè dicta ab Ill. God. in hac disputatione attendantur, ipsam expressè fatetur, vt constat ex quadam illius responsione ab ipso tradita n. 16. & à nobis adducta n. 154. quā libenter audi-

vi, ex ipsaque, quæ contra ipsum intuli, videte n. 155. & 158. & evidentè clarebit minor prædicta, & vltima nostra solutio. Denique: hæc est mens D. Augustini locis ab Ill. God. pro se cit. nam D. August. nunquā dixit: peccatū originale esse causam, vel motivū reprobationis ad poenā sensus, vt fatentur omnes Sectatores opinionis Ill. Godoy; sed reprobatio ad hanc poenā est reprobatio de facto à Deo intentā in omnibus reprobis, quibus originalis culpa fuit remissa: ergo doctrina à nobis tradita est doctrina, quā docet Augustinus. Quod autē ipsam doceat D. Thomas §. sequenti examinamus.

§. XII.

Quid de mente D. Thomæ dicendum sit circa triplicem supra positam conclusionem?

Dico primo: iuxta mentē D. Thomæ ante prævisionē omnis demeriti personalis non voluit Deus efficaciter reprobis negare gloriā, seu illos à gloria excludere. Probatur primo ex Angelico Doctore: nam D. Thom. ad Rom. 9. lect. 2. hæc habet: *ideo præscientia meritorum non potest esse aliqua ratio prædestinationis, quia merita prævisa cadunt sub prædestinatione; sed præscientia peccatorū potest esse aliqua ratio reprobationis ex parte poenæ, quæ præparatur reprobis, in quantum, scilicet, Deus proponit se puniturū malos propter peccata, quæ à se ipsis habent, non à Deo.* Quæ verba D. Thom. intelligi nō posse de præparatione poenæ secundū voluntatē exequentē, ex eo cōvinci videtur, quod sic intellecta non subsistit discriminē inter prædestinationē ad gloriā, & prædestinationē ad poenā; gloriæ namque, vt executioni mandandæ, & voluntatis executivæ illius, datur ratio ex parte nostra, scilicet, merita: ergo vt inter reprobationē, & prædestinationē subsistat discriminē, intelligi debet verba D. Thomæ de præparatione ad poenā secundū voluntatē intētivā, ac proindē non datur in Deo volun-

296.

Proba-
tur ex D.
Thoma
1. cōclu-
sio.

Primo.

tas efficax excludendi reprobos à gloria ante præviſſa demerita, vt illius voluntatis motiva.

297.
*Reſpōdet
Ill. God.*

Reſponder Ill. God. n. 36. D. Thomā loqui de reprobatione ſecundū volūtatē executivā poenæ, quæ eſt voluntas punitiva, & ex motivo puniendi; ac proinde demerita perſonalia, aut originale in eis, qui ob ſolū illud damnantur, præviſſa ſupponit; non de voluntate excluſiva à gloria ſpectante ad ordinē intentionis; nec ſequitur, nō ſalvari diſcrimen inter prædeſtinationē, & reprobationē; nam licet verū ſit, quod voluntas executiva gloriæ, vt coronæ, merita præviſſa ſupponat, intentiva autē illa præcedat, & volūtas intentiva excluſionis à gloria merita non ſupponat, voluntas verò executiva prædictæ excluſionis ex præviſſis demeritis ſit, adhuc tamen diſcrimen ſubſiſtit per hoc, quod demerita præcedunt voluntatē executivā poenæ, & non cauſantur ex voluntate eiſdē intentiva, ſed ſunt in nobis à nobis, vt à prima cauſa deficientē; merita autē præcedūt quidē voluntatē gloriæ executivā, coeterum cauſantur ex voluntate gloriæ intentiva, à qua incipit primū prædeſtinatōrū à nō prædeſtinatis diſcrimen; & ideò demerita poſſunt dici ratio reprobationis, quia, ſcilicet, cauſāt vltimū eius effectū in executione, quin ab illo in ordine intentionis cauſentur; merita autē non ita, quia licet cauſent vltimū effectū prædeſtinationis, prout in executione, ab illo tamen in ordine intentionis cauſantur.

298.
Cōtra 1.

Contra 1: D. Thom. loquitur de voluntate excluſiva à gloria ſpectante ad ordinē intentionis; ergo ruit ſolutio Ill. God. Probatur antecedens: D. Thomas in verbis allegatis duplicē differentiā ſtatuit inter voluntatē prædeſtinantē, & voluntatē reprobantē. Prima eſt: quod merita cauſentur ex voluntate prædeſtinante; demerita verò nō cauſentur ex voluntate reprobante. Secunda eſt: quod non detur ratio voluntatis prædeſtinantis; benè verò ratio voluntatis reprobantis; atqui ſi D.

Thomas non loqueretur de voluntate excluſiva à gloria ſpectante ad ordinē intentionis, ſecūda differentia à D. Thoma ſtatuta inter prædictas voluntates eſſet nulla; ergo &c. Probatur minor: iuxta D. Thomā etiā datur ratio voluntatis executivæ gloriæ; ergo ſi D. Thom. nō loqueretur de voluntate excluſiva à gloria ſpectante ad ordinē intentionis, ſecūda differentia à D. Thoma ſtatuta inter prædictas differentias eſſet nulla.

Contra 2: D. Thom. nequit explicari per oppoſitū ad mentē Concilij Valentini, & contra authoritates Scripturæ, & Patrū; ergo loquitur de voluntate excluſiva à gloria ſpectante ad ordinē intentionis. Probatur cōſequentia: Verba Cōcilij Valentini nequeūt ſalvari, niſi loquatur de voluntate excluſiva à gloria ſpectante ad ordinē intentionis, vt oſenſū eſt n. 199. Scriptura etiā, & Patres de hac voluntate locuntur, vt manet probatū n. 86. cum ſequentibus; ſed D. Thomas per te nequit explicari per oppoſitū ad mentē Concilij Valentini, & contra authoritates Scripturæ, & Patrum; ergo &c. Plures aliæ ſunt impugnationes à ratione deſumptæ contra prædictā ſolutionē Ill. God. quæ videri poſſunt in diſcurſu diſputationis, & quas omitto, quia non tam rationibus, quam authoritatibus nittendi ſumus pro declaratione mentis D. Thomæ.

Contra 3. & retorqueo reſpōſionē ad hominē contra Ill. God: D. Thom. loquitur de volūtatē excluſionis à gloria ſpectante ad ordinē intentionis; ergo ruit ſolutio. Probatur antecedens: ideo iuxta Ill. Godoy D. Thomas in hac q. art. 5. ad 3. loquitur de voluntate excluſionis à gloria ordinis intentionis, quia D. Thomas in eodem ſenſu loquitur ibi de voluntate reprobativa, ac de voluntate electiva; atqui D. Thomas ad Rom. citatus in eodem ſenſu loquitur de voluntate reprobativa, ac de voluntate electiva; ergo Divus Thomas loquitur de voluntate excluſionis à gloria ſpectante

299.
Cōtra 2.

300.
*Cōtra 3.
O retor
queo reſ
ponſ. ad
hominem
cōtra Ill.
Godoy.*

ad ordinē intentionis. Consequentia est manifesta. Maior est Ill. God. n. 67. Minor ex verbis D. Thomæ claret eadem claritate, qua clarere potest ex verbis D. Thomæ ab Ill. God. pro se allegatis.

301. Prob. 2. in 1. dist. 40. q. 4. art. 2. in corpore hæc ait: *istum autē carere gratia ex duobus contingit: Tum: quia ipse non vult recipere. Tum: quia Deus non sibi infundi, vel non vult sibi infundere, bonū autem duorū talis est ordo, ut secundū non sit, nisi ex suppositione primū; cū enim Deus non vellit, nisi bonū, non vult istū carere gratia, nisi secundū quod bonū est, sed quod iste careat gratia non est bonū simpliciter. Unde hoc absolutē consideratū non est volitū à Deo, est tamē bonū, ut careat gratia, si eam habere nō vult, vel si ad eam habendam negligentē se præparat, quia iustū est, & hoc modo est volitū à Deo: sit ergo, quod huius defectus absolutē causa prima est ex parte hominis, qui gratia caret, sed ex parte Dei non est causa huius defectus, nisi ex suppositione illius, quod est causa ex parte hominis: ergo ex mente D. Thomæ carentiā gratiæ in homine non potest velle Deus, nisi præsupposita culpa, quia sic solū bona est. Ex quo vltērius per manifestā consequentiā infertur: quod nec carentiā gratiæ possit velle, nisi culpa supposita. Patet hæc consequentia: nulla enim est ratio, cur carentia gratiæ non sit bona absolutē, sed solum supposita culpa, & idem de carentia gloriæ dicendum non sit.*

302. Respondet Ill. God. n. 37. D. Thom. loqui de obduratione, quæ præsupponit carentiā habitualis gratiæ, quæ est pœna peccati, & consistit non in carētia primæ gratiæ efficacis, seu prima permissione peccati. Tum: quia hæc non est pœna peccati præcedentis; cū sit prima peccati permissio, nec sequētissimū ipsū præcedat; obduratio autem est pœna peccati, ut loco allegato docet D. Thomas, & 1. 2. q. 79. art. 2. Tum etiam: quia aliās Adamus primo peccās obduratus fuisset, quod nul-

lus dixit; consistit ergo in substructione, vel gratiæ sufficientis, vel gratiæ efficacis continua substructione in pœnā præcedentiū peccatorū; cum autē pœna, ut pœna reduplicativē, non sit bona, nec à Deo volibilis, nisi præsupposita culpa; hinc fit, quod substractio continua gratiæ, in qua obduratio consistit, non sit bona, ut pœna, nec ut sic, à Deo volibilis, nisi culpa præsupposita; ex quo solū colligitur, Deum ante merita nostra præuissā non voluisse, nec potuisse velle exclusionē reproborū à gloria reduplicativē, ut pœnā, non verò, quod illam nō voluerit ante demerita personalia, prout est negatio beneficii indebiti, ad quam prout sic volendā sufficit pro causa, quod debita non sit, ut docet D. Thomas *quæst. 6. de veritate art. 2. ad 9.*

Contra: nam licet D. Thomas loco allegato loquatur de obduratione; tamen postquā distinxit de obduratione, sumpta pro actu voluntatis obstinatæ in malo, & de obstinatione accepta pro priuatione gratiæ, verba à nobis allegata subiunxit, scilicet, *istū autē carere gratia ex duobus contingit* &c: ergo D. Thomas nō loquitur de obduratione ab Ill. God. explicata. An recedens constat ex littera textus D. Thomæ. Consequentia verò probatur: si D. Thomas loqueretur de obstinatione ab Ill. God. intellecta, loqueretur de obduratione sumpta pro actu voluntatis obstinatæ in malo; sed de hac non loquitur Doctor, ut ex antecedenti constat; ergo non loquitur D. Thom. de obduratione ab Ill. God. explicata. Probatur maior: si D. Thom. loqueretur de obstinatione ab Ill. God. intellecta, loqueretur de obduratione, quæ præsupponit carētiā habitualis gratiæ, quæ est pœna peccati; sed hæc obduratio est obstinatio supra pro actu voluntatis obstinatæ in malo; ergo si D. Thomas loqueretur de obstinatione ab Ill. God. intellecta, loqueretur de obduratione supra pro actu voluntatis obstinatæ in malo. Cōsequentia est legitima. Maior est solutio Ill. God. Minor est

303.
Contra.

testas; nam obduratio accepta pro privatione gratiæ, prout distinguitur ab odduratione sumpta pro actu voluntatis obstinatæ in malo, non supponit carentiam habitualis gratiæ, quæ est pœna peccati; alioquin nulla esset distinctio à D. Thoma facta: ergo obduratio, quæ præsupponit carentiam habitualis gratiæ, quæ est pœna peccati, est obstinatio sumpta pro actu voluntatis obstinatæ in malo.

304.
Prob. 3.
ex D. Thoma.

Probatur 3. ex eodem Doctore loco ab Ill. God. pro se adducto: nam D. Thom. in 1. ad Anibaldū dist. 41. art. 3. in corpore, sic ait: *Respondeo dicendū, quod voluntati Divinæ de salute hominis, duplex voluntas opponi videtur, scilicet, voluntas de contradictorio secundū quod vult aliquē nō salvare, & voluntas de contrario secundū quod vult dānare aliquē. Prima quidē voluntas non requirit aliquā rationē ex parte voliti; cum salus gloriæ nō sit debitū humane naturæ, nō enim requiritur ratio, quare nō dem alicui, cui dare nō debeo &c. Quo nihil expressius potuit pro nostra sententia proferri. Et ratio est: nam voluntas positiua exclusionis à gloria opponitur contrariē voluntati salvandi; ergo requirit rationē ex parte voliti: ergo necessario supponit prævisionem demeritorum.*

305.
Arguit
1. Ill. God.

Arguit primo Ill. God. n. 2: nam D. Thomas super locum Pauli ad Rom. 9. hæc docet *lect. 2. prope finem: sicut autem dilectio, de qua hic loquitur, pertinet ad æternā Dei prædestinationē; ita odium, de quo hic loquitur, pertinet ad reprobationem, qua Deus reprobat peccatores, nec est dicendū, quod ista reprobatio sit temporalis &c.* Atqui reprobatio prædicta supponitur, à D. Thoma ex verbis Pauli à Deo facta ante prævisionē omnis demeriti personalis, vt constat ex illis verbis: *aut aliquid boni, aut mali egissent*: ergo iuxta D. Thomā ante omnis demeriti personalis prævisionem Deus voluit efficaciter reprobis negare gloriam. Respondeo: D. Thomā ibi loqui de reprobatione negatiua, vt claret ex ipso

Respondeo

textus; nam ante responsionē ait Doctor: sed cōtra est, *quod dicitur Malach. 1: Iacob dilexi; Esau autem odio habui; sed odiū, de quo hic loquitur Malach. pertinet ad reprobationē negatiuā, vt manet dictū n. 126: ergo odiū, de quo loquitur D. Thomas, ad eandē reprobationē pertinet; alioquin D. Thomas nō procederet iuxta intentū Malach.*

Arguit 2. Ill. God. n. 8. ex D. Thoma in 1. ad Anibaldū dist. 41. art. 3. in corpore, illis verbis: *Respondeo dicendū, quod voluntati Divinæ de salute hominis, duplex voluntas opponi videtur, scilicet, voluntas de cōtradictorio secundū quod vult aliquē nō salvare, & voluntas de cōtrario secundū quod vult dānare aliquē. Prima quidē voluntas non requirit aliquā rationē ex parte voliti; cum salus gloriæ non sit debitū humane naturæ, non enim requiritur ratio quare non dem alicui, cui dare non debeo &c.* Quo nihil expressius potuit pro sententia Ill. God. proferri: ergo iuxta D. Thomam ante omnis demeriti personalis prævisionem Deus voluit efficaciter reprobis negare gloriam.

Respondeo D. Thomā ibi loqui ita clare pro nobis, vt nihil expressius potuisset pro nostra sententia proferre. Ibi namque duplicē voluntatē voluntati salutis oppositam statuit Doctor. Vna cōtradictoriē opposita, & hæc est negatiua reprobatio. Altera contrariē opposita, & hæc est reprobatio positiua. Hoc est, quod à nobis dictū manet n. 5. & quod à nemine negari valet minùsque ab Ill. God. vtpotē expressa doctrina D. Thomæ. Atqui de voluntate contradictoriē opposita asserit Doctor, quod non requirit aliquā rationem ex parte voliti: ergo iuxta D. Thomam voluntas reprobatiua, quæ est ante prævisionem omnis demeriti personalis, est negatiua. Nihil ergo contra nos. Retorqueo etiam argumentum per dicta num. 304 vbi ex hoc loco D. Thomæ probavi esse de mente illius nostram sententiam.

Arguit tertio Ill. Godoy num. 9. ex D. Thoma quæst. 6. de veritate Thomæ.

306.

Arguit
2. ex D. Thoma.

307.

Respondeo

308.

Arguit
3. ex D. Thoma.

art. 2. *In corpore*, ubi post quam distin-
xit de duplici motivo voluntatis, & se-
cundū debitū, & secundū meritū, & il-
lud dupliciter, vel secundum debitum
absolutē, vel secundū debitū ex sup-
positione alicuius voliti, cui aliud de-
betur, hæc verba subiunxit: *Ubiūque
autē occurrit aliquid, sine quo aliquid
à Deo volitū esse possit, hoc non proce-
dit ab eo secundū rationē alicuius debi-
ti, sed secundū merā liberalitatē; per-
fectio autē gratiæ, & gloriæ sunt huius
modi bona, quod sine eis natura esse po-
test; excedunt enim naturalis virtutis
limites; unde quod Deus vellent alicui da-
re gratiā, & gloriā, hoc ex mera libera-
litate procedit, in his autē, quæ ex libe-
ralitate procedunt, tantū causa volendi
est ipsa superabundans affectio volentis
ad finē &c;* at quia gratia debita non
est, voluntas efficax negandi gratiā de-
merita prævissa præcedit, nec illā sup-
ponit, ut inquit D. Thomas ibi *solutio-
ne ad 8. in his, quæ ex liberalitate do-
nantur, in nullo iustitiæ contradicuntur,
possum enim vni dare, & alteri nō da-
re pro meæ libito voluntatis. Et solut.
ad 9. Hoc ipsum, quod est non habere de-
bitum, sufficiens ratio est non donandi;*
ergo cum gloria homini non sit debi-
ta, Deus ante omne personale prævis-
sum demeritum potest velle efficaci-
tèr gloriam non dare.

309.
Respondeo

Respondeo: D. Thomam per omnia
verba ab Ill. God. relata solum velle,
in Deo esse voluntatē negativā dandi
gloriā ante prævisionē demeritorū,
ut constat ex his: *& alteri non dari
pro meæ libito voluntatis, & ex illis: su-
fficiens ratio est non dandi.* Cum ergo
voluntas negativa sit tantū negativa
reprobatio, ut dictū manet, & D. Tho-
mas fateretur, clarè constat, D. Thomam
loqui de reprobatione negativa. Vnde
stando, ut stare debemus ad verba D.
Thomæ, nihil contra nos.

310.
Ad mi-
norē ab
Ill. God.
positam
respōd. 1.

Cœterum, quia Ill. God. ex verbis
D. Thomæ (ut sibi placet) adducit mi-
norē, quā D. Thomas non meminit, ex
illaque consequentiā sibi propitiā de-
ducit. Respondeo ad minorē, ipsā dis-

tinguendo primo: quia gratia debita
non est, voluntas efficax negandi gra-
tiam demerita prævissa præcedit, ly
quia dicēte rationē præcissā nego mi-
norē; & quia ita negari potest absquē
iniuria creaturæ, & sine aliquo ex par-
te Dei inconvenienti cōcedo minorē,
& nego consequentiā ob dicta n. 59. &
retorqueo, ut in n. 150. & seqq. Distin-
guo secundo: quia gratia debita non
est, nec debito cōnaturalitatis, nec suf-
ficiētiæ, voluntas efficax negandi gra-
tiā demerita prævissa præcedit, nec il-
lam supponit omitto minorē: quia nō
est debita debito cōnaturalitatis tan-
tum nego minorem, & consequen-
tiam ob dicta num. 142.

Retorq.

Respōd. 2

Deniquē adducere potest Ill. God.
testimoniū D. Thomæ, quod adducit
n. 20. ad probandum, permissionē pec-
cati esse effectum reprobationis; Doc-
tor enim 1. p. q. 23. art. 3. *ad finem
corporis, hæc habet sicut enim prædes-
tinatio includit voluntatem conferendi
gratiam, & gloriā, i. a reprobatio in-
cludit voluntatem permittendi aliquem
cadere in culpam, & inferendi damna-
tionis pœnā;* ergo ex mente D. Thom.
permissio peccati est effectus repro-
bationis; ergo illam supponit repro-
batio; nam omnis causa supponit ef-
fectum; ergo reprobatio est ante præ-
visionem peccati.

311.

Arguit.
4. pro Ill.
God. ex
D. Thom.

Respondeo: iam nos negasse n. 161.
permissionē peccati esse effectū repro-
bationis; nunc autē de mente D. Tho-
mæ loquendo, distinguo consequens:
ergo ex mente D. Thomæ permissio
peccati est effectus reprobationis ne-
gativæ concedo consequentiā; repro-
bationis positiuæ nego consequentiā,
& distinguo similiter subillatas. Solu-
tio firmatur in D. Thomæ: nam D. Tho-
mas art. cit. loquitur de reprobatione
negativa, ut diximus n. 304: ergo si ex
illius verbis sequitur: permissionē pec-
cati esse effectū reprobationis, necessa-
rio sequitur, esse effectū reprobationis
negativæ. Nec obest, quod Ill. God. no-
llet hāc distinctionē āplecti, quia si ego
ipsi arguerē quæst. an. scilicet, permissio

312.
Respondeo

Firma-
tur solu-
tio ex D.
Thom.

peccati sit effectus reprobationis negatiuæ, ipse negatiuā sententiā substituendo, alio argumento manum non iniicerem, vt contra ipsum ex doctrina sui Magistri arguerem.

313. *Solutio nostra est aliquorū Thomistarum.* Et licet hoc mihi sufficiat pro declaratione mentis D. Thomæ, non desunt Thomistæ, qui nobiscum negent: permissionē peccati esse effectū reprobationis positivæ; nam hoc expressè habet Cornejo *disp. vltima de effectibus reprobationis dubio 1.* & ad prædictum D. Thomæ testimoniū respondet *infra n. 25.* Responsionē transcribā, & erit solutio, quā pro declaratione mentis D. Thomæ hic Thomista adducit.

314. *Prædictam solutionē tribuit Cornejo.* Respondetur (inquit Cornejo *cit.*) D. Thomam non loqui de inclusione intrinseca, & essentiali, quasi voluntas permittēdi pertineat ad reprobationē, tanquam pars essentialis illius, sed loquitur de inclusione extrinseca rei, quæ quamvis nō sit pars essentialis reprobationis, requiritur tamē necessario ad illā, tanquā quid à fortiori præsuppositum, & quod iste sit sensus D. Thomæ patet ex eodem exemplo, nam etiam prædestinatio extrinsecè duntaxat includit voluntatem dandi gloriā, quia licet ista voluntas præsupponatur necessario per modum intentionis finis ad voluntatē dandi gratiā, tamen non est pars intrinseca prædestinationis, quæ cum sit providentia quædā, versatur circa media ad consecutionem finis.

315. *Prob. 1. ex D. Thoma. 2. cōclusio.* Dico 2. iuxta mentē D. Thomæ: ante præuisionem omnis demeriti personalis non voluit Deus efficaciter reprobis negare gloriam, nec vt est beneficium indebitum, nec vt habet rationem pœnæ adhuc specificatiuæ. Probatur primo ex D. Thoma in 1. ad Anibaldū *dist. 41. art. 3. in corpore*, vbi hæc habet verba: *Respondeo dicēdū, quod voluntati Diuinae de salute hominis, duplex voluntas opponi videtur, scilicet, voluntas de contradictorio, secundum quod vult aliquem non salvare, & voluntas de contrario, secundū quod damnare aliquem vult. Prima quidē voluntas non requi-*

rit aliquā rationē ex parte voliti, cum salus gloriæ non sit debita naturæ; non enim requiritur ratio quare nō dem aliqui, cui dare non debeo, sed voluntas damnationis respicit rationē voliti in damnato; cum damnatio ex debito inferatur, quia finis damnationis est Dei iustitia, detrimentū autē damnationis ex parte nostra non solū sunt opera mala huius, vel illius, sed etiā naturæ infectio; reprobatio ergo, quæ vtranque prædictarū voluntatū includit, habet causā quasi finalem, Diuinā iustitiam, habet verò quasi rationē voliti, non de necessitate præscientiæ operationū, sed ad hoc sufficit præscientia imperfectionis naturæ; at voluntas exclusionis à gloria, vt est pœna, opponitur contrariē voluntati salvandi: ergo requirit rationē ex parte voliti; & consequenter necessario præsupponit demerita præuissa, vt motiva.

Respondet 1. Ill. God. n. 78. D. Thomā loqui de voluntate damnationis secundum id, quod habet de facto, & quia de facto respicit pro motivo peccatū originale, hinc est, quod voluntas de cōtrario salutis, scilicet, exclusionis à gloria, vt est pœna, respiciat rationem voliti ex parte nostra, infectionem, scilicet, naturæ per culpam originalem, ex quo nihil contra suam conclusionem colligitur.

Reijcitur hæc solutio Ill. God: iuxta hanc solutionē D. Thom. loquitur de voluntate damnationis secundum id, quod habet de facto; sed hæc voluntas, de qua loquitur D. Thomas, respicit pro motivo non solū peccatū originale, verum etiā peccata actualia: ergo D. Thomas stat contra cōclusionem Ill. God: ergo ruit solutio illius. Probatur minor: ideō voluntas, de qua loquitur D. Thomas, respicit pro motivo peccatū originale, quia detrimentū damnationis ex parte nostra est infectio naturæ; sed etiā detrimentū damnationis ex parte nostra sunt peccata actualia: ergo voluntas hæc, de qua loquitur D. Thomas, respicit pro motivo, non solū peccatū originale, verū

316. *Resol. 1. Ill. God.*

317. *Reijcitur hæc solutio.*

etiam peccata actualia. Consequentia est legitima. Præmissæ autē sunt Doctoris Angelici *cit.* vt constat ex illis iā relatis verbis, scilicet, *de detrimentis autem damnationis ex parte nostra non solum sunt opera mala huius, vel illius, sed etiam naturæ infectio.*

318.
Respōd. 2.
lu. God.

Respondet 2. Ill. God. n. 78. *cit.*: voluntatē contrariē oppositā voluntati salvandi respicere ex parte nostra rationē voliti, non autē antecedentē, & motivē quoad esse, sed illativē, & consequentē in sui executione, id est, quod licet voluntas exclusionis à gloria, vt est pœna, spectans ad ordinē intentionis non habeat pro motivo sui nostra demerita, illa tamen respicit, vt illata ex ipsa, & vt motiva executionis, quia nō potest mandari executioni, nisi demerita nostra, sive personalia, sive originale, pro motivo supponat, in quo differt à voluntate de contradictorio: hæc namque, saltē de potentia absoluta, potuit executioni mandari absquē vllō nostro demerito; potuit enim Deus, sua vtens absoluta potentia, omnes homines sine gloria relinquere absquē vllō illorū peccato, in quo tamen casu, negatio gloriæ non haberet rationē pœnæ. Hæc tamen solutio impugnata manet per dicta num. 298. 299. & 300.

Solutio
hæc im-
pugnata
manet.

319.
Prob. 2.
ex D. Tho-
ma.

Probatur 2. ex eodem Doctore q. 6. de veritate art. 1. ad vltimū, dicente: *Et tamen reprobatio etiā dicitur præparatio, quantum ad pœnā, quam etiam Deus vult voluntate consequenti, sed non antecedenti;* at, vt dicit Damasc. à D. Thom. art. 2. in argumento 2. relatus lib. 2. *Orthodoxæ fidei cap. 29. in fine:* voluntas cōsequens est nostra causa, scilicet, in quantum nos habemus diuersimodē ad merendā salutē, vel dānationē: ergo voluntas efficax exclusionis à gloria, vt est pœna, demerita nostra puniendā, vt motiva supponit.

320.
Respōd. 1.
Ill. God.

Respōdet 1. Ill. God. n. 76: voluntatem intentionem pœnæ dici cōsequentē, quia in sui existētia supponit nostrā defectibilitatem præuissam, & in sui executione nostrū, actualē defectum,

vel per culpā personalē, vel originālē. Et quidē D. Thom. art. 2. relato solut. ad 2. id circo ait: prædestinationē includere volūtātē cōsequentem, quia respicit id, quod ex parte nostra, non sicut inclinans voluntatē Divinam ad volendum, sed sicut id, ad cuius productionē voluntas Divina gratiā ordinat, vel etiā sicut id, quod ad gratiā disponit, & gloriā meretur: potiori ergo ratione voluntas intentionis pœnæ consequens dici potest, cum respiciat demerita nostra habita ex nobis, & nō ex Deo, vt meritoria pœnæ in executione, licet non, vt motiva intētionis. Vel secundo dicatur: loqui D. Thom. de facto, qualiter voluntatē intentionis pœnæ culpā originālē supponere, videbitur conclusione sequenti. Hæc duplex solutio est, quā dedit Ill. God. loco allegato n. 315. impugnataque manet numeris sequentibus.

Secundo
respōdet.

Hæ solu-
tiones im-
pugnatae
manent.

Probatur 3: nā D. Thomas ad Rom. 9. lect. 2. nostram sententiā firmat his verbis: *Et ideo præscientia meritorum non potest esse aliqua ratio prædestinationis, quia merita prædicta cadunt sub prædestinatione; sed præscientia peccatorū potest esse aliqua ratio reprobationis ex parte pœnæ, quæ præparatur reprobatis, in quantum, scilicet, Deus proponit se puniturum malos propter peccata, quæ à se ipsis habent, nō à Deo.* Quæ verba D. Thomæ quomodo intelligenda sunt explicavimus n. 296.

321.
Prob. 3.
ex D. Tho-
ma.

Ill. God. n. 66. obijcit D. Thomā 1. p. q. 23. art. 5. ad 3. dicentē: *Voluit igitur Deus in hominibus quantum ad aliquos, quos prædestinat, suam representare bonitatē, per modum misericordiæ parcendo, & quantum ad aliquos, quos reprobat, per modū iustitiæ puniendo, & hæc est ratio quare Deus quosdam eligit, & quosdā reprobat, & hanc causam assignat Apost. ad Rom. 9. dicens: volens Deus ostendere iram, id est, vindictā iustitiæ, & notā facere potentiā suam, substituit, id est, permisit in multa patientia, vassā iræ aptā in interitū, vt ostenderet divitias gloriæ suæ in vassā misericordiæ.* Ex quibus verbis de-

322.
Arguit
Ill. God.
ex D. Tho-
ma.

323.
Declaratur
integre
authoritas
D. Thomæ.

auent: D. Thomæ sensisse, voluntatem exclusivā à gloria per modum poenæ esse àte prævissa personalia demerita. Coeterum quā inmerito ex hoc loco D. Thomæ deducatur, reprobationē per modū poenæ præcedere demerita personalia, videbitur integre referendo authoritatē D. Thomæ, ex illaque contra Ill. God. retorquendo. Hæc est enim authoritas D. Thomæ: ad 3. dicendū, quod ex ipsa bonitate Divina ratio sumi potest prædestinationis aliquorū, & reprobationis aliorum. Sic enim Deus dicitur omnia propter suam bonitatē fecisse, ut in rebus Divina bonitas repræsentetur. Necesse est autem, quod Divina bonitas (quæ in se est una, & simplex) multiformiter repræsentetur in rebus propter hoc, quod res creatæ ad simplicitatem Divinā attingere non possunt. Et inde est, quod ad completionem univēsi requiruntur diversi gradus rerum, quarū quædā infimū locum teneant in univēso. Et ut multiformitas graduū conservetur in rebus, Deus permittit aliqua mala fieri, ne multa bona impediuntur, ut supra dictum est. Sic igitur consideremus totū genus humanū, sicut totā rerū univērsitatem.

324.
Prosequitur
authoritas.

Voluit igitur Deus (prosequitur Doctor) in hominibus quantū ad aliquos, quos prædestinat, suam repræsentare bonitatē, per modum misericordiæ parcendo, & quantum ad aliquos, quos reprobat, per modum iustitiæ puniendo. Et hæc est ratio, quare Deus quosdam eligit, & quosdā reprobat. Et hanc causam assignat Apost. ad Rom. 9. dicens: volens Deus ostendere iram, id est, vindictā iustitiæ, & notā facere potentiā suam, substinuit, id est, permisit in multa patientia vassa iræ apta in interitū, ut ostenderet divitias gloriæ suæ in vassa misericordiæ, quæ præparavit ad gloriam. Et 2. Thim. 2. dicit: In magna domo non solū sunt vassa aurea, & argentea, sed etiā lignea, & fictilia: & quædā quidē in honorem, quædā in contumeliā. Sed quare hos elegit in gloriā, & illos reprobavit, non habet rationē, nisi Divinam voluntatem.

Vnae (concludit D. Thomas) August. dicit super Ioannem. Quare hunc trahat, & illum non trahat, noli velle diiudicare, si non vis errare. Sicut etiā in rebus naturalibus potest assignari ratio, cum prima materia tota sit in se univērsalis, quare una pars eius est sub forma ignis, & alia sub forma terræ, à Deo in principio condita: ut sic sit diversitas specierum in rebus naturalibus. Sed quare hæc pars materiæ est sub ista forma, & illa sub alia, dependet ex simplici Divina voluntate: sicut ex simplici voluntate artificis dependet, quod ille lapis est in ista parte parietis, & ille in alia: quamvis satis habeat, quod aliqui sint in hac, & aliqui sint in illa. Neque tamen propter hoc est iniquitas apud Deum, si inæqualia non inæqualibus præparat. Hoc non esset contra iustitiæ rationem, si prædestinationis effectus ex debito redderetur, & non daretur ex gratia. In his enim, quæ ex gratia dantur, potest aliquis prohibito suo dare cui vult plus, vel minus, dummodo nulli subtrahat debitum absque præiudicio iustitiæ. Et hoc est, quod dicit Pater familias. Math. 20. cap. tolle quod tuum est, & vade: an non licet mihi, quod volo facere?

Ecce authoritatem D. Thomæ tripartitā, ex qua retorqueo primo contra Ill. Godoy: iuxta verba D. Thomæ relata num. 323. bonitas Divina est ratio reprobationis, quæ reprobatio secundum Ill. God. est per modum poenæ: ergo reprobatio per modū poenæ antecedit originale peccatū prævissum, contra ipsum. Probatur consequentia: idē ex textu D. Thomæ deduci valet: reprobationē per modum poenæ antecedere demerita personalia prævissa, quia Doctor nō ait, quod personalia demerita sint ratio reprobationis, sed quod bonitas Divina est talis ratio: atqui doctor nō ait, quod peccatū originale sit ratio reprobationis, sed quod bonitas Divina sit talis ratio: ergo reprobatio per modū poenæ antecedit originale peccatū prævissū.

325.
Concluditur
authoritas.

326.
Retorq. i
contra Ill.
Godoy.

327.
Retorq. 2

Retorqueo secundo: iuxta verba D. Thomæ rellata n. 324. voluntas Divina est ratio reprobationis, vt patet per illa vltima verba: *sed quare hos elegit in gloriā, & illos reprobavit, nō habet rationē, nisi Divinā voluntatē.* ergo reprobatio per modum pœnæ antecedit originale peccatū prævissū contra Ill. God. Probatur consequentia: ideo ex textu D. Thomæ deduci valet: reprobationē per modum pœnæ antecedere demerita personalia prævissa, quia Doctor non ait, quod personalia demerita sint ratio reprobationis, sed quod voluntas Divina est talis ratio; atqui Doctor non ait, quod peccatum originale sit ratio reprobationis, sed quod voluntas Divina sit talis ratio: ergo reprobatio per modū pœnæ antecedit originale peccatū prævissum.

328.
Retorq. 3

Retorqueo 3: iuxta verba D. Thomæ rellata n. 325. reprobatio dependet ex simplici Divina voluntate, sicut ex simplici voluntate artificis dependet, quod ille lapis est in ista parte parietis, & ille in alia; atqui ita ex simplici voluntate artificis dependet, quod ille lapis sit in ista parte parietis, & ille in alia, quod nulla sit in lapide ratio, vt sit in hac, vel in illa: ergo ita reprobatio dependet ex simplici Divina voluntate, quod nulla sit in reprobo ratio reprobationis: ergo nec peccatum originale.

329.

En triplicem clarā retorsionē contra Ill. God. ex autoritate D. Thom. quā nobis opponit. Quomodo ergo ex illa deducere valebit, reprobationem per modum pœnæ præcedere demerita personalia, quin contra ipsum inferat, præcedere etiā peccatū originale? Hæc certē solutio plusquā sufficiens erat, quantū ad me attinet pro explicatione mentis D. Thomæ; sed vltiā hoc directē satisfaciamus argumento Ill. Godoy.

330.
Duplex
responsio
Thomistarū
ad
locū D.
Thom.

Ad locum ex D. Thomæ allegatum duplicem responsionē Thomistarū adducit Ill. God. & vtranque impugnatur. Primā tradit n. 67. & est illorū dicentium: D. Thom. loqui de voluntate exe-

cutiva; nō verò de intentiua, quā responsionē sic impugnat. D. Thomas loquitur de illa voluntate, cuius alia ratio in particulari non datur, nisi Divina voluntas, vt constat ex illis verbis eiusdē solutionis: *sed quare hos elegit in gloriā, & illos reprobavit, non habet rationē, nisi Divinā voluntatē; unde August. dicit super Ioannem, quare hunc trahat, & illum non trahat, nolli velle diiudicare, si nō vis errare;* at voluntas exequens exclusionē à gloria, vt est huius præ alio, aliā rationē habet præter voluntatē Divinā, scilicet, finalis decessus in culpa illius, qui reijcitur, de quo dubitari non potest: ergo non loquitur D. Thomas in illa solutione ad 3. de voluntate exequente exclusionē à gloria, sed de voluntate intendente. Quod amplius vrgetur; ex eo, quod D. Thomas in eodem sensu loquitur ibi de voluntate reprobatiua, ac de voluntate electiua; at loquitur de electione ad gloriā ordinis intentionis, executiva namque rationē habet, nempe, merita prævissa: ergo etiā loquitur de voluntate exclusiua reprobatorum à gloria ordinis intentionis.

Secundam responsionē tradit n. 68. & est illorum dicentium: loqui D. Thomā de negatiua reprobatione; non verò de voluntate positiua exclusionis à gloria, & hanc responsionē dupliciter impugnat. Primo: nam reprobatio negatiua non habet pro fine ostensionē iustitiæ punitivæ, sed ad summum ostensionē libertatis, & liberalitatis in prædestinando; at D. Thomas loquitur de reprobatione, cuius finis est ostensio iustitiæ punitivæ: ergo non loquitur de reprobatione negatiua, sed de voluntate positiua exclusionis à gloria. Secundo: nam exclusio à gloria nequit finem aliquē habere, nisi vt positiuē volita à Deo, in communiori Theologorū sententia, non admittente puram omissionem liberam in Deo; at D. Thomas loquitur de reprobatione habente pro fine ostensionem iustitiæ punitivæ: ergo non de repro-

Prima.

Impugnatur Ill. Godoy.

Cōfirmatur

331.
2. respōsio.

Impugnatur I. Ill. Godoy.

Secundo.

batione purè negativa, sed de possi-
tutia.

332. Ex his impugnationibus ab Ill. God. factis, impugnatione primæ responsionis attendite, & videbitis, quod Ill. God. incidit infobeam, quā fecit; nam responsio ibi à Thomistis data pro intelligentia D. Thomæ, est responsio, quā repetit Ill. God. pro intelligentia D. Thomæ locis pro nobis allegatis: ergo impugnatio illius responsionis ab Ill. God. facta est contra ipsum impugnatio responsionū ab ipso traditarū. Hoc patet evidentè per retorcionē factā n. 300, quæ semper præ oculis haberi debet contra Ill. God. pro intelligentia mentis D. Thomæ.

333.
Respondeo ad argument. ex autoritate D. Thomæ.

Firmatur 1. salutatio.

Hoc autem prætermisso, & illis responsionibus in sua probabilitate relictis, respondeo ad autoritatē D. Thomæ cōtra nos obiectā: Sanctū ibi assignare solum rationē reprobationis ex parte Dei, respectu cuius est Divina bonitas, vel voluntas Divina ratio reprobationis; non verò negare, esse etiā rationē reprobationis ex parte creaturæ; licet eam ibi non assignet; alioquin nec peccatū originale esset talis ratio contra Ill. God. Et quod in hoc sensu loquatur D. Thom. constat notoriè primo: ex primis verbis illius; ait namque: *sic enim Deus dicitur omnia propter suam bonitatē fecisse*; ergo loquitur de ratione ex parte Dei, seu quod idem est, de ratione reprobationis per modū finis primarij, & motivij, quæ ratio in sola Divina bonitate posita est ob prædictā rationē D. Thom.

334.
Secundo.

Secundo: ex alijs verbis D. Thomæ, scilicet: *sed quare hos elegit in gloriā, & illos reprobavit, non habet rationē, nisi Divinā voluntatē*: ergo loquitur de ratione reprobationis ex parte Dei duntaxat; alioquin, ut dictum est, peccatū originale non esset talis ratio, quod est contra Ill. God. Tertio confir-
rat ex ultimis verbis D. Thom. scilicet: *Dependet ex simplici voluntate, sicut ex simplici voluntate artificis dependet, quod ille lapis est in ista parte parietis, & ille in alia*; nam sicut ad hoc

nō est alia ratio ex parte artificis præter suā voluntatē; ita ex parte Dei nō est alia ratio ad reprobationē præter suā Divinam voluntatem, in quo univ-
formitèr tenet paritas D. Thomæ.

Deindè ultra retorciones contra Ill. Godoy ex textu allegato factas, de nobis retorqueo: nam licet ex simplici voluntate artificis dependeat, quod ille lapis sit in ista parte parietis, & ille in alia; tamen ex parte artis datur ratio, cur aliqui sint in hac, & aliqui sint in illa: ergo licet ex simplici voluntate Dei dependeat, quod aliqui sint prædestinati, & alij reprobi, datur ex parte præscientiæ Divinæ ratio, cur aliqui sint prædestinati, & aliqui reprobi. Antecedens est expressū D. Thomæ verbis traditis n. 325. Consequentia negari nequit. Atqui ratio ex parte præscientiæ Divinæ nequit esse alia, nisi præscientia meritorū circa prædestinatos, & demeritorū circa reprobos: ergo ex textu prædicto D. Thomæ nostra sententia deducitur manifestè.

Ex hac vera D. Thomæ intelligentia, ut claret ex textu, ut verum (meo videri) infallibilitèr sequitur: prædictā D. Thomæ autoritatē non esse ad rem. Primo: quia D. Thomas loquitur de ratione reprobationis ex parte Dei, seu de illa per modum finis primarij, & motivij, de qua optimè loquitur D. Thomas. Secundo: quia D. Thomas nō exclusit rationē reprobationis ex parte reprobi, & de hac (supposita ratione ex parte Dei) procedit difficultas, ut notatū est n. 1. præsentis disputationis. Tertio: quia si aliquā rationē ex parte reprobi declaravit D. Thomas, in hoc nostram sententiā docuit, ut patet per dictā n. anteced. & per loca illius pro nostra doctrina adducta, in quibus demerita personalia pro ratione reprobationis ex parte reprobi declarabit.

Dico tertio: iuxta mentē D. Thomæ peccatum originale non fuit motivū intentionis efficacia exclusionis à regno in illis reprobis, quibus fuit originalis

335.
Retorq.

336.
Authoritas D. Thom. alia non est ad rē.

Primo.
Secundo.

Tertio.

337.
Probat. ex mente D. Thom. 3. concl.

culpa remissa. Thomistæ hanc veritatē sentientes adducunt D. Thomā pluribus in locis dicentē: motivū intentionis efficacis exclusionis à Regno esse gloriā illis non deberi, ex illisque Ill. God. n. 103. sibi objicit D. Thom. testimoniū q. 6. de veritate art. 2. ad 9. ad quod secunda Ill. God. solutio est dicere: D. Thomā loqui de eo, quod poterat evenire; quasi dicat: etsi de facto Deus peccatum originale pro motivo habuerit, vt vellent hominibus exclusionē à gloria, potuit tamen, non motus ab illo, efficaciter dictam exclusionem velle, vt ostenderet, gloriam non esse hominibus debitam.

338.

Alia etiam adducunt testimonia, in quibus D. Thomas assignat demerita personalia esse motivum exclusionis à gloria, & ex his Ill. God. n. 110. sibi obiecit D. Thomā q. 6. de verit. art. 2. ad 10. deductū ex Authoritate D. Augustini, ad quod vltima Ill. God. responsio est: D. Thom. loqui de reprobatione sumpta comparativè, de qua fatetur, non dari causam pro voluntate intentiua; sed solū quoad actū executivè deputativum ad poenā; culpa namque originalis, quæ intentivam voluntatē exclusionis præcedit, cum sit reprobis, & prædestinatis cōmunis, esse nequit ratio discretionis, ac proinde nec reprobationis, quatenus est huius præ alio.

339.
Prob. 1.

Ab his ergo testimonijs præscindēdo, & in Thomistis videndis, à nobis probatur primo per testimonia adducta n. 296. 301. & 304. nam si iuxta illa nequit Deus efficaciter velle exclusionē à gloria ante prævisionem omnis demeriti personalis: ergo personalia demerita sunt motiva talis voluntatis: ergo peccatū originale non fuit tale motivum. Probatur secundo per testimonia assignata n. 315. 319. & 321. nam si iuxta illa ante prævisionē demeriti personalis nequit Deus velle exclusionem à gloria nec vt est beneficium indebitum, nec vt habet rationem poenæ specificativè, oportimè intetur idem, quod prius.

Secundo.

Ill. God. objicit n. 99. D. Thomam q. 6. de veritate art. 2. ad 9. illis verbis: dicendū, quod electio Dei, qua vnū elegit, & alium reprobat, rationabilis est, nec tamen oportet, quod ratio electionis sit meritū, sed in ipsa electione, ratio est Divina bonitas, ratio autē reprobationis est in hominibus peccatum originale, vt dicit August. rom. 3. in Enchiridione cap. 108. vel in futuro per hoc ipsum, quod est non habere debitum ad hoc, quod eis gratia conferatur, rationabiliter autē possum velle denegare aliquid alicui, quod sibi non debetur; at Divina bonitas fuit motivum electionis respectu omnium: ergo peccatum originale fuit motivum voluntatis exclusivæ à gloria respectu omnium, qui reprobantur.

Respondeo 1. explicando D. Thomā distinctionibus illis, quibus D. Augustinū explicavimus n. 264. quæ doctrina cōfirmata, & stabilita manet persequentia, vsque ad n. 283. Et quod hæc sit vera mens D. Thomæ probo ex ipso Ill. God: nam in tantū D. Thomas asserit: quod ratio reprobationis est in hominibus peccatum originale, in quantū hoc asseruit D. Augustinus, vt constat ex dicta authoritate; atqui D. Augustinus in sensu ibi à nobis explicato intelligitur: ergo in eodē sensu intelligendus est D. Thomas; alioquin mentem D. Augustini non sequeretur Angelicus Doctor, quod non concedet Ill. Godoy.

Respondeo 2. explicando D. Thomā doctrina ipsius Angelici Præceptoris: vult enim D. Thomas peccatum originale esse occasionē remotā reprobationis, hoc est, non per se, sed per accidens, & hoc duplici ratione, Primo: quia est removens prohibens iustitiā originālē, defectu cuius homines peccata committunt, & propter peccata reprobantur. Secundo: quia est radix peccatorū actualiū, quæ à posteriori committuntur, & propter quæ Deus quosdā reprobavit. Et quod hæc sit vera mens D. Thomæ patet ex eo, quod 1. p. q. 100. artic. 2. in corpore

340.

Obijcit
Ill. God.
ex D.
Thoma.

341.

Respōd. 1

342.

Respōd. 2

asserit: quod pueri in statu innocentiae nati non essent in iustitia confirmati, & ad 1. ait: *quod possent fieri filij gehennæ per liberum arbitriū peccando*: ergo essent reprobi propter sua peccata, consequenterque peccatum originale solum est apud D. Thomā occasio remota reprobationis. Et hoc modo explicat D. Thomā Cornejo *disp. de reprobatione dubio 7. in fine*, per duplicē responsionē ad tertium argumentum.

343. *Respōd. 3* Respondeo tercio prædictā D. Thomæ autoritatē, & alias quascumque huiusmodi manifestē retorqueri per retorsiones factas n. 326. & seqq. Et certē si his explicationibus satisfactus non fuerit Ill. God. iudicans: verba D. Thomæ ab ipso relata q. 6. de veritate, esse efficaciam pro sua opinione; vt verū iudico, D. Thomā mutasse prædictam sententiā, vtpotē oppositum docens in Summa Theologica, quæ est veluti vltimum illius testamentū, vt claret ex autoritate integrē posita, & latē explicata n. 323. usque ad 337. suprà ibique dicta notetur, quod in tota illa autoritate, quæ in doctrina D. Thomæ maiore fidē meretur, non memorat D. Thomas peccatū originale. Hæc de mente D. Thomæ dixi, non quia illius doctrinā profiteor, sed laboravi in illius mente scrutanda, & utinam hoc fecissent in doctrina Scoti intelligenda, qui illam non profitentur.

S. Vltimus.

Infertur ex dictis, quid de causareprobationis, & quid de illius effectibus sit dicendum.

344. *1. corollarium.* *Probat.* EX dictis in discursu disputationis colligit primo Ill. God. n. 120. peccatum originale in illis, quibus dimissum non fuit, esse causam primi, & vltimi effectus reprobationis per influxum demeritoriū formalitèr. Hoc sic probat Ill. God. in illis, quibus non remittitur culpa originalis, primus effectus reprobationis est derelictio in illo, & vltimus est æterna damnatio, sive per pœnā damni, vt in parvulis, sive per pœnā damni, & sensus, vt cō-

tingit in adultis nō Baptizatis; at peccatum originale est causa demeritoria derelictionis in ipso, & æternæ damnationis; cum Deus in pœnā illius gratiam denegat, qua remitteretur, & in æternum puniat pro illo: ergo in illis, quibus nō fuit dimissum peccatū originale, est causa demeritoria formalitèr influxus in primū, & vltimū effectū reprobationis ipsorū. Hoc corollarium, & rationem ipsius libentèr amplector, dato, quod derelictio sit effectus reprobationis, de quo non curo, quia de hoc non agit Ill. God; sentio tamen, nullum esse effectum reprobationis in hac vitā; & in alia solum inflicto pœnæ est talis effectus.

Colligit secundo Ill. God. n. 121 in illis, quibus fuit remissum peccatū originale, esse causam primi, & vltimi effectus per influxū virtualē; non tamen quia influat in tales effectus demeritoriè ratione sui formalitèr. Secunda pars Corollarij est certa, & ratio est, quā adducit Ill. God. n. 123: nam peccatū per Baptismū remissum non potest pœna æterna puniri, nec aliquo alio infallibilitèr cum æterna damnatione conexo, aliās in renatis aliquid damnationis maneret, quod est cōtra fidem; ergo pœna æterna, quæ est vltimus reprobationis effectus, & permissio prima peccati nunquā remittendi, quæ vt connexa infallibilitèr cum æterna damnatione, est primus effectus reprobationis, nequeunt esse pœna peccati originalis remissi; & cōsequenter in illis, quibus fuit remissū, nequit influere ratione sui demeritorie formalitèr in prædictos effectus.

Prima pars corollarij est falsa, & probatur per oppositū ad probationē Ill. God: peccatum originale in illis, quibus fuit remissum, non fuit causa demeritoriè influens in voluntatē efficacē exclusionis à regno: ergo nec est causa effectus cuiuscumque à prædicta voluntate provenientis. Consequentia est legitima. Primo: quia ex natura terminorū apparet. Secundo: quia ideo iuxta Ill. God. peccatū ori-

345.
2. corollarium.

2. pars probatur

346.
1. pars est falsa.

Probat.

male est in illis causa primi, & vltimi effectus reprobationis per virtutalem influxū, quia est causa demeritoriè influens in voluntatē efficacē exclusiōnis à gloria, ex qua voluntate proveniunt primus, & vltimus, & omnes alij reprobationis effectus: ergo si non influit demeritoriè in prædictā voluntatē, nō erit causa effectus cuiuscumque à prædicta voluntate provenientis. Antecedens autē ostensum est §. 10.

347.
3. corollarium.

Prob. 1.

Tertio colligit Ill. God. n. 133: substantiā reprobī non esse effectū suæ reprobationis. Hoc corollarium est certū, & ultra rationes, quas ibi tradit Ill. God. probatur primo: vt substantia reprobī esset effectus suæ reprobationis, necessariū erat, quod Deus decrevisset producere aliquem hominē ex intētionē excludendi eum à gloria; hæc est enim conditio necessaria ad effectum reprobationis, sicut ad esse effectum prædestinationis dicitur; atqui Deus non decrevit producere aliquē hominem ex intētionē excludendi eum à gloria, quin potius cum intētionē salvandi omnes: ergo substantia reprobī non est effectus suæ reprobationis. Secundo: substantia reprobī est prior reprobatione: ergo nō est effectus illius, cum repugnet, effectū nō esse posteriōrē causa. Antecedens probatur paritate substantiæ prædestinati, de qua ob hanc rationē diximus disp. 62. non esse effectū suæ prædestinat.

Secundo.

348.
4. corollarium.

2. pars est vera

Probat-

Colligit 4. Ill. God. n. 134: permissionem omnis peccati personalis nunquā remittendi per gratiā esse reprobationis effectū; secus autem peccata pro formali, nec permissiones illorum peccatorū, quæ per gratiā remittuntur. Hoc corollarium triplicē habet partē, quarū secunda vera est, & probatur: omne, quod est reprobationis effectus, debet esse à Deo volitū; hæc enim est vna ex conditionibus ad esse effectum reprobationis sed peccata pro formali nequeunt esse à Deo volita: ergo peccata pro formali non sunt effectus reprobationis.

349.

Addit tamen Ill. God. n. 135. quod

peccata pro materiali sunt effectus reprobationis. Sed hoc est falsū, & probatur 1: peccata pro materiali nō sūt media ad finē reprobationis conducētia, sed ad summū cōditio in executione, vt de permissione peccati diximus n. 165: ergo peccata pro materiali non sunt effectus reprobationis. Probatur consequentia: nihil est effectus reprobationis, nisi ad finē illius conducatur; hæc enim est altera cōditio ad esse effectū reprobationis; sed per te peccata pro materiali non sunt media ad finē reprobationis conducētia, sed ad summū conditio in executione: ergo &c. Probatur 2: nihil est effectus reprobationis, quin sit à Deo volitū ex intētionē reprobationis ex dictis n. 163. sed peccata pro materiali non sunt à Deo volita ex intētionē reprobationis; alioquin potiori iure permissio peccati esset sic à Deo volita, cuius oppositū docuimus n. 161. ibique declaravimus fines, ex quibus Deus velle potest peccata pro materiali: ergo &c.

Tertia pars Corollarij Ill. God. vera est, & optimē probatur ab ipso n. 136: nā omne, quod est reprobationis effectus debet de facto ad reprobationis finē, quæ est æterna dānatio, cōducere; at permissiones peccatorum, quæ aliquando remittuntur, ad æternā damnationē non conducunt de facto: ergo reprobationis effectus non sunt. Minor patet: permissio peccati non conducit ad finē reprobationis, nisi peccatū ipsum conducatur; at peccatū aliquando remissum non conducit ad damnationē æternā; cum peccata semel dimissa per subsequentē culpā non reviviscant, vt cōmunitēr docetur à Theologis cū D. Thoma 3. p. q. 88. art. 1. Quo circa, vt docet idē D. Thomas in 4. dist. 22. q. 1. art. 4. peccata semel dimissa in iudiciū nō adducuntur: ergo nec permissiones talium peccatorum ad æternā damnationem conducunt de facto.

Prima verò pars corollarij, quæ est principalis difficultas, scilicet, permissionē omnis peccati personalis nunquā remittendi per gratiā esse reprobatio-

Additio
Ill. God.
veritatē
nō habet.

350.
3. pars corollarij
est vera,
& probatur.

351.
1. pars corollarij
est falsa.

*Probata
manet.*

352.

*Arguit
Ill. God.*

1.

*Arguit
2.*

353.
*Respondeo
ad 1. ar-
gum.*

*Retor-
queo 1.*

nis effectū, est omnino falsa, ut à nobis probatū manet *n. 173*. Rationes autem quibus Ill. God. probat oppositū, solutæ sunt, & retoræ à *n. 161. usque ad 180*. Coeterū, ut assignemus solutionē, quā ex Doctrina Ill. God. promissimus *n. 161*. quæ obijcit Ill. God. videamus.

Ill. God. *n. 134*. dupliciter arguit contra nostrū hoc assertum. Primo ex D. Thoma *suprà art. 3*. asserente: quod sicut prædestinatio includit voluntatē conferendi gratiā, & gloriā, ita reprobatio includit voluntatē permittendi culpā, & inferendi damnationis poenā: ergo permissio alicuius peccati est effectus reprobationis; atqui nō permissio peccati remittendi per gratiā, ut ipse fateatur in tertia parte corollorij, & probat *n. 136*. ergo permissio omnis peccati personalis nūquā remittendi est effectus reprobationis. Secundo: quia permissiones istæ conducunt ad finē reprobationis, quatenus est prouidentia specialis, scilicet, exclusionē reprobatorum à gloria, & ostensionē iustitiæ punitivæ, & aliās ex intentione talis finis procedunt; cum illā supponant, ut constat ex dictis: ergo habet quidquid requiritur, & consequenter sunt reprobati. effectus.

Respondeo ad primū argumentū Ill. God. explicando D. Thomā: ita reprobatio negatiua includit voluntatē permittendi culpā, & inferendi dānationis poenā concedo antecedens; reprobatio positiua nego antecedēs, & distinguo similiter consequēs, concedo suprà, & distinguo consequens eadē distinctione. Hæc solutio apparet ex dictis *n. 172*. in quo sensu intelligo D. Thomā. Deindē retorqueo contra Ill. God. 1: iuxta D. Thomā sicut prædestinatio includit voluntatē conferendi gratiā, & gloriā; ita reprobatio includit voluntatē permittendi culpā, & inferendi damnationis poenā: ergo etiā permissio peccati personalis remittendi per gratiā, est effectus reprobationis, quod est contra ipsum, ut iam vidimus. Probatur consequentia: prædestinatio ita includit voluntatē conferendi gratiā, ut etiam collatio gratiæ per pecca-

tum interrupta sit effectus prædestinationis: ergo &c. Consequentia tenet paritate Ill. Godoy ex D. Thoma assumpta. Antecedens autem habet Ill. Godoy *disput. 64. §. 3*.

Retorqueo secundo: iuxta D. Thomam sicut prædestinatio includit voluntatē conferendi gratiā, & gloriā; ita reprobatio includit voluntatē permittendi culpā, & inferendi damnationis poenā: ergo permissio omnis, & cuiuscumque peccati, nullo excepto, est effectus reprobationis. Probatur consequentia: prædestinatio ita includit voluntatem conferendi gratiā, ut omnis gratia, nulla excepta, sit prædestinationis effectus: ergo &c. Antecedens defenditur ab Ill. God. *disp. 64. cit. per totam*. Consequentia est paritate legitima, ex ipsaque sequitur, quod peccatum personale per gratiā remittendum, & etiam peccatum originale sunt effectus reprobationis, quorum utrumque est contra Ill. Godoy.

Ad secundū argumentū ultra dicta à *n. 161. usque ad n. 180*. respondeo ex doctrina Ill. God. distinguendo maiore: permissiones istæ conducunt, ut causa ad finē reprobationis concedo maiore; ut mediū nego maiore, ex quo apparet falsitas minoris, & nego consequentiā. Hæc solutio est ad litterā ex Ill. God. deducta; nam *n. 114*. proponit contra se hoc argumentū: permissio peccati originalis est effectus reprobationis: ergo peccatū originale nequit esse causa voluntatis efficacis exclusionis reprobatorū à gloria. Antecedens probatur 1: peccatū originale conducit ad finem reprobationis, & consequenter eius permissio; at omne quod conducit ad effectū reprobationis est effectus illius: ergo permissio peccati originalis est effectus reprobationis. Omitto alias probationes antecedentis, quia non sunt ad rem.

Ad quod argumentū sic responderet Ill. God. *n. 116*. Respondeo negando antecedens, ad primā illius probationē distinguo maiore: conducit, ut causa concedo maiore; ut mediū nego maiorem, & distinguo minore: omne, quod conducit, ut

354.
Retorq. 2

355.
*Ad 2.
argumē-
tum res-
pondeo.*

*Hæc solu-
tio est ad
litteram
Ill. God.
ut patet
ex tribus
num. se-
quentibus.*

356.

medium concedo minore, quod nō vt me-
diū, sed vt causa conducit nego minore,
& consequentiam. Quod si petas, vnde
colligamus permissionē culpæ origina-
lis non fuisse, vt mediū ad reprobationē
assumptam, sed vt causam, vel præam-
bulam ad causam? Respondeo ex proba-
tionibus nostræ conclusionis deduci.

357.

Si ergo Ill. God. licet, sic loqui, & sic
distinguere, vt peccatum originale sit
effectus reprobationis, cur nobis non
licebit sic loqui, & sic distinguere, vt
peccatum personale nunquā per gra-
tiā remittendū, non sit effectus repro-
bationis? Quod si petas, vnde colligamus,
permissionē peccati personalis
nunquā per gratiam remittendi non
fuisse vt medium ad reprobationē as-
sumptā, sed vt causam, vel præambulā
ad causam? Respondeo sicut ipse, ex
probationibus nostræ cōclusionis de-
duci; ultra hoc respondeo, deduci ex
mente D. Thomæ, quod de mente Ma-
gistri Subtilis dicere contra nos non
valet Ill. Godoy.

358.

Concluditur ergo: peccata pro for-
mali non esse effectus reprobationis;
quia à Deo volita esse nequeunt. Si-
militer peccata pro materiali non esse
tales effectus; quia licet à Deo sint vo-
litas; nec conducunt, vt media ad finem
reprobationis, nec sunt volita ex in-
tentione illius. Pariter etiā: permissiones
illorū peccatorū, quæ per gratiā
remittuntur, non esse effectus repro-
bationis, quia ad finem illius non con-
ducunt. Et denique: permissionē nul-

lius peccati personalis nunquā remit-
tendi per gratiā non esse effectū repro-
bationis. Tum: quia talis permissio nō
est à Deo volita ex intentione repro-
bationis. Tum: quia sicut peccatū per-
sonale nunquā per gratiā remittendū
est causa reprobationis positiuæ, de
qua loquimur, ita & illius permissio;
potest tamen dici effectus reprobatio-
nis negatiuæ, sed de hac nō est sermo.

Ill. God. aliud corollarium non addu-
cit pro dictis in discursu disputationis;
ego verò colligo denique contra ipsū:
permissionem peccati originalis esse
causā, seu motivū adæquatū reproba-
tionis puerorū, quibus non fuit dimis-
sum; respectu tamen adultorū, qui cū
originali, & actuali mortali vitā finie-
runt, esse causā, seu motivū inadæqua-
tū; & denique respectu adultorum, qui
in solo actuali mortali moriuntur, esse
duntaxat causā remotā, vel occasionē
reprobationis, hoc est: non causa per
se, sed per accidens, quatenus, scilicet,
est remouens prohibens iustitiā origi-
nalē, vel quatenus est radix peccato-
rū actualiū, quæ à Posteris cōmittun-
tur, & propter quæ tanquā motivum
proximū, & adæquatū, Deus reproba-
uit quoscunque, quos originali culpa
remissa reprobavit, vt ex D. Thom. de
duximus n. 342. Et hæc de ista disput.
applicanda litteræ Magistri in 1. dist.
41. §. 1. ad illa verba: nec propter futu-
ra merita, quæ præviderit, vel
illum elegit, vel illum
reprobavit.

359.

5. corolla-
rium.

Est cōtra
Ill. God.

DISPUTATIO

SEPTVAGESIMA

An Deus det omnibus Reprobis auxilia sufficientia ad salutem?

§. I.

Premittuntur, quæ apud omnes sunt certa.

Num. I
Status
difficulta-
tis appe-
ritur.

AVXILIA sufficientia ad salu-
tem vocantur ea, quibus ho-
mo potens constituitur poten-
tia antecedenti ad salutem conse-

quendam, sicut efficacia ea sunt,
quibus de facto adipiscitur illam. Et
quidem auxilia efficacia ad salutem
consequendā reprobis à Deo negari,

æquè certū est, ac illam de facto non consequi licet enim pluribus reprobis cōcedantur à Deo efficacia auxilia ad benè operandū, secus autē ad infallibiliter consequendā gloriā: cum illis negetur donū perseverantiæ actualis *usque in finē*, quod necessarium est ad actualiter cōsequendā Beatitudinē. Solū ergo est difficultas de auxilijs, seu medijs sufficientibus: an aliquibus reprobis negetur à Deo, an verò omnibus reprobis dētur huiusmodi auxilia.

2.

Motivū
difficul-
tatis de-
claratur.

Hæc itaq̃ue difficultas à Theologis mōta est pro recta intelligentia sententiæ Apostoli 1. ad Thim. 2. *Deus vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionē veritatis venire*, quæ licet intellecta, vt iacer, & pro vt verba ipsa sonant, partē affirmantē diffinire videatur; nihilominus quia August. hoc testimoniū ad solos prædestinatos coarctat explicando illud, vel per distributionē accommodā, ita, vt intelligatur de omnibus, qui salvantur, quia nullus salvatur, nisi quem Deus salvare vult, quo pacto dicere solemus: *Cœlū omnia regit*, scilicet, quæ regit; vel vt distributio tantū sit pro generibus singulorū, non pro singulis generū, vt logici locuntur, quatenus ex omni genere, seu hominum statu vult Deus aliquos salvos fieri, vt videre est in *Enchirid. Epist. 103. & de prædestinat Sanct. cap. 8.* idē non defuerunt, qui simpliciter, & absolute negant in Deo voluntatē salvandi omnes, quia, quod Deus vult verē, & propriē, fit præcipuē, quando ab ipso met Deo principaliter faciendum est.

3.

Suppono

1.

Contra hos primo supponit Ill. God. n. 2. quod ferē sine cōtroversia à Theologis admittitur, scilicet, in Deo esse verē, & propriē voluntatē salvā di omnes, vi cuius omnibus reprobis, tā parvulis, quā adultis, Deū providisse remedia sufficientia ad salutē, saltem in causa sufficiente, & remota, & quantū est ex parte medijs, in quo re ipsa nemo potest dissentire, & ostenditur: Deus namque generaliter, *vult omnes homines salvos fieri*, sub qua voluntate non

Probatur

solū adultos, sed etiā parvulos cōprehendi, tenet cōmunis Theologorū sententia, & inferiūs cōstabit; at huiusmodi voluntas salvari nequit in Deo, nisi ad minus hoc modo, tā parvulis, quā adultis, Deus remedia ad salutē sufficientia providerit: ergo concedenda est huiusmodi providentia. Alias probationes tradit Ill. Godoy n. 3.

Secundo (ait Ill. God. n. 4.) apud omnes est certū, & indubia fide tenendū: quotiescumque adultos obligat inexcusabiliter aliquod supernaturale præceptum, dari illis à Deo supernaturale sufficiens auxilium. Quod patet ex Trident. sess. 6. cap. 11. illis verbis: *Nemo temeraria illa, & à Patribus sub anathemate prohibita voce uti, Dei præcepta homini iustificato ad observandū esse impossibilia, nā Deus impossibilia non iubet, sed iubendo monet, & facere quod possis, & petere quod non potest, & adiuvat, vt possis*: quando ergo adultum obligat inexcusabiliter præceptum aliquod supernaturale, Deus confert ei auxilium supernaturale sufficiens; alias Deus impossibilia iuberet; quod est contra fidem.

Tertio (prosequitur Ill. God. n. 5.) exploratū est apud Theologos, nō negari à Deo omnibus reprobis auxilia sufficientia ad salutē, nec singulis momentis auxilia sufficientia conferri. Primū patet: quia nō omnes reprobi inexcusabiliter sunt obligati ad supernaturale legē implendā; aliās nullus reprobis in illius transgressione peccaret; at in excusabilis obligatio supernaturalis præcepti supernaturale auxiliū sufficiens concessū supponit, vt diximus: ergo non omnibus reprobis negantur à Deo auxilia sufficientia ad salutē. Secundū patet primo: collatio enim auxilij sufficientis pro omni momento ad supernaturale providentiā, quā Deus habet de reprobis, necessaria non est, immō, nec ad illā, quā habet de electis, sed sufficit pro certis, & determinatis occasionibus dari: ergo continua supernaturalis auxilij collatio asserenda non est. Secundo: quia experientia

4.

Suppono

2.

Probatur

5.

Suppono

3.

est

est compertum, cor hominis supernaturaliter tangi non semper, & continuè, nec supernaturali cogitatione illustrari; ergo supernaturale auxilium sufficiens non datur continuè, & pro omni momento.

6. Deniquè omnes disputantes fatentur (inquit Ill. God. n. 6.) quod si dare, idè sit, quod offerri in communi, Deus omnibus hominibus dat auxilia sufficientia, seu remedia ad salutem, quod esse de fide docet Bañez in hac q. art. 3. dubio 3. concl. 6. & patet: nam offerre in communi remedia sufficientia ad salutem, est Deum instituere media, seu remedia omnibus ex se patètia; at Deus pro omnibus instituit Sacramenta in Ecclesia, & pro omnibus Christum misit, & illius merita decreuit, quæ sunt ex se sufficientia ad salutem omnium merendâ; ergo omnibus hominibus offert media ex se sufficientia ad salutem.

7. *Distinctio quædam ab Ill. God. adducta pro solutione difficultatis.*

In controversia ponitur, quod extra controversiam est.

8. Et ne tempus sumamus in eo, in quo non est de re difficultas, de parvulis tantum loquar. Tum; quia de his res magis declaratur. Tum; quia nos, quod de parvulis defendimus, etiam de adultis tenemus. Tum deniquè: quia pauciora de parvulis, quam de adultis, traduntur, consequenterque citius finietur disputatio de nomine. Ad rem ergo.

§. II.

Resolvitur difficultas.

Conclusio: Deus, quantum est de se, dat omnibus reprobis parvulis (idè de adultis) auxilia, seu remedia sufficientia. Hæc conclusio est expressa Scoti in 1. dist. 46. ubi circa expositionem sententiæ Pauli: Deus vult omnes homines salvos fieri, inquit in solutione ad 1. licet illud dictum Apostoli posset exponi de distributione accommodata pro omnibus, qui salvi fient, tamen multo melius posset exponi de voluntate antecedente sic, idèst, vult omnes homines salvare, & salvos fieri, quantum, scilicet, est ex parte sui, & voluntate sua antecedente, pro quanto dedit eis dona naturalia, & leges rectas, & adiutoria communia sufficientia ad salutem. Quibus verbis, licet ob reverentiam August. debitam eius expositionem dicat admitti posse in exemplum quorundam Sciorum, cum fastidio, & contemptu eam reiicientium, aliam ex alijs Patribus desumptam, neque ab ipso August. reprobam subijcit, scilicet, hanc voluntatem terminare ad media salutis omnium sufficientia: ergo iuxta Scotum Deus dat omnibus reprobis auxilia, seu remedia sufficientia, quantum est de se. Est etiam nostra conclusio doctrina expressa doctoris Seraphici D. Bonau. in 1. dist. 46. art. 1. quest. 1.

Hanc quoque sententiam non obscure docuit etiam Angelicus Doctor: nam 1. p. q. 19. art. 6. querit: *Utrum voluntas Dei semper impleatur?* & pro parte negativa proponit primum argumentum ex Apostolo 1. ad Thimotheum 2: hoc modo: Deus vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem venire; sed hoc non ita evenit; ergo voluntas Dei non semper impletur. Hoc argumentum sic soluit D. Thomas: ad primum ergo dicendum, quod illud verbum Apostoli, quod Deus vult omnes homines salvos fieri, &c. potest tripliciter intelligi: uno modo, ut sit accommodata distributio. secundum hanc sensum, Deus vult salvos fieri omnes homines, qui salvantur: non quia nullus homo sit, quem salvum fieri.

9. *Conclusio.*

Prob. ex Scoto.

Prob. conclusio ex D. Bonaventura.

10. *Prob. ex D. Thoma.*

non velle: sed quia nullus salvus fit, quæ non velle salvum fieri, ut dicit August. Secundo potest intelligi, ut fiat distributio pro generibus singulorum, & non pro singulis generibus, secundum hunc sensum: Deus vult de quolibet statu hominum salvos fieri mares, & feminas, Iudæos, & Gentiles parvos, & magnos, non tamen omnes de singulis statibus. Tercio secundum Damascenū intelligitur de voluntate antecedente, non de voluntate consequente. Quæ quidem distinctio non accipitur ex parte ipsius voluntatis Divinæ, in qua nihil est prius vel posterius, sed ex parte volutorum.

11.
Rursus
probat
ex Doct.
Angeli-
co.

Pro cuius explicatione prosequitur Angelus: ad cuius intellectum considerandum est, quod unumquodque secundum quod bonum est, sic est volitum à Deo. Aliquid autem potest esse in prima sui consideratione, secundum quod absolute consideratur bonum, vel malum, quod tamen pro ut cum aliquo adiuncto consideratur, quæ est consequens consideratio eius, è contrario se habet. Sicut hominem vivere est bonum, & hominem occidere est malum secundum absolutam considerationem. Sed si addatur circa aliquem hominem, quod sit homicida, vel vivens in periculum multitudinis, sic bonum est eum occidere, & malum est eum vivere. Unde potest dici, quod index iustus antecederet vult omnem hominem vivere, sed consequenter vult homicidam suspendi. Similiter Deus antecederet vult omnem hominem salvum, sed consequenter vult quosdam damnari, secundum exigentiam suæ iustitiæ. Neque tamen id, quod antecederet volumus, simpliciter volumus, sed secundum quid: quia, voluntas comparatur ad res secundum quod in se ipsis sunt, in se ipsis autem sunt in particulari. Unde simpliciter volumus aliquid secundum quod volumus illud, consideratis omnibus circumstantiis particularibus, quod est consequenter velle. Unde potest dici, quod index iustus simpliciter vult homicidam suspendi, sed secundum quid vult eum vivere, scilicet, in quantum est homo. Unde magis potest dici velle ita, quæ absoluta

ta voluntas. Et sic patet, quod quidquid Deus simpliciter vult, fit, licet illud, quod antecederet vult, non fiat.

Quid igitur clarius pro nostra doctrina proferre potuit D. Thomas! Maneat ergo firmum, nostram prædictam conclusionem docuisse Doctorem Seraphicum; quæ imitatus fuit Magister Subtilis, & amplexus est Angelicus Doctor. Hoc tamen non obstante video Ill. God. oppositam tenere sententiam; nam n. 8. hanc ponit conclusionem: *plures sunt parvuli, quibus Deus non dat remedia sufficientia ad salutem, ut proximè applicabilia per alienam diligentiam.* Quid itaque nunc dicemus? Sed quid dicere possumus, si dictis Ill. God. attentis est tantum de nomine quæstio, quin aliquid habeat de re? Hoc est, quod dixi n. 7. & quod manifestè ostendat, proponendo rationes utriusque opinionis, & solutiones ad illas, ex quibus constabit, quod nos negamus, quod Ill. God. in sua conclusione negat, & Ill. Godoy concedit, quod in nostra conclusione concedimus.

Ratio autem pro nostra conclusione in hunc modum propono: Deus vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire iuxta Paulum 1. ad Thimot. 2. At ex vi huius voluntatis, etsi efficaciter media ad salutem omnibus non conferantur, bene tamen sufficientia: ergo ex vi illius præparat Deus parvulis remedia sufficientia ad salutem.

Ad hanc rationem ommissis aliorum solutionibus (de quibus postea contra Ill. Godoy) respondet n. 19. concessa maiori, distinguendo minorem: conferuntur auxilia sufficientia, id est, offeruntur, & pro omnibus absque ullius exceptione instituantur concedit minores conferuntur, id est, applicantur, ita, ut de facto recipiantur huiusmodi remedia in omnibus negat minorem, & consequentiam. Itaque ex vi illius voluntatis, necessarium non est ut omnibus remedia sufficientia eodem modo exhibeantur, quod negare non possumus; cum fateamur aliquibus par-

12.

Oppositam
sententiam
tenet Ill.
Godoy.

Est tantum de
nomine
quæstio.

13.

Propo-
nar ratio
pro nos-
tra con-
clusionem.

14.

Respondet
Ill. God.

vulis applicatū fuisse Baptismū de facto, alijs autē de facto non fuisse, sed solū fuisse relictū, vt applicabilē per humanā diligentiam non ergo eodē modo omnibus exhibentur auxilia, seu remedia sufficientia ex vi illius voluntatis, sed diversimodē. Ill. God. autē diversitatem istā extendit ratiō, quod aliquibus de facto applicandus provideatur Baptismus, illis, scilicet, qui de facto labacro regenerationis abluuntur, alijs solū, vt proximē applicabilis per humanā diligentiam, illis, videlicet, quibus Parentū cura, vel aliorū diligentia fuit applicabilis, etsi illorū culpa applicatus de facto nō fuerit, alijs denique, nō vt applicatū, nec vt applicabilē, sed vt pro illis quantum ex parte Dei institutū, eisque oblatū, & per merita Christi, quoad sufficientiam pro meritis, & istū providentiæ modū sufficientē concipimus, vt parvuli, quibus nec applicandus, nec proximē applicabilis fuit relictus, aliter Divinæ providentiæ supernaturali subiaceāt; ac se haberet homo in puris naturalibus conditus, atque ad illam comparantur damnati, quibus non solū non conferuntur ista remedia, sed nec offeruntur, nec pro eis instituuntur.

15.
Proponitur ratio
Ill. God.
pro sua
conclusionē,
vt ab
ipso traditur.

Ratio autē pro conclusione Ill. God. ab ipso sic efformatur n. 10. parvulo morienti in utero non est Baptismus humana diligentia applicabilis; cum capax Baptismi nō sit, nisi ex utero natus, vt docent Scholastici cū Magistro in 4. dist. 6. & Theologi cum D. Thom. 3. p. q. 68. art. 1. At quod puer moriatur in utero, etsi possit quandoquē ex humana culpa, aut aliquo actu humana diligentia vitabili provenire; multoties tamē provenit ex sterilitate feminis, aut ex naturali matris, aut fetus infirmitate, quæ ab humana diligentia nō dependet, nec ex aliquo actu vitabili proveniunt: ergo in his casibus nō est provissus parvulis à Deo Baptismus, vt humana diligentia applicabilis. Id etiā in parvulo iam nato contingit, quando videlicet, statim atque nascitur, moritur, Patribus festi-

nantibus, & paratis ministris, vt illi conferatur Baptismus: nā tunc casus, quod parvulus ille moriatur, humana diligentia non est evitabile, & quod humanitus præstare potuerat, totum à Parentibus, & ministris fuit præstitū; & tamen Baptismus parvulo applicatus nō fuit, Deo sic disponēte, & volente: ergo nō fuit à Deo provissus Baptismus, vt humana diligentia applicabilis.

Hanc rationē, vt ab Ill. God. efformatā cum illa reduplicatione: *vt humana diligentia applicabilis*, libenter concedimus cum omnibus Sectatoribus nostræ opinionis; quia ex hoc non sequitur, quod Deus non det omnibus parvulis auxilia sufficientia ad salutē, quod est nostra conclusio; sed solū sequitur, quod remediū datū à Deo non sit humana diligentia applicabile, quod est valdē accidentale, & voluntati Dei antecedenti non opponitur. Vt autē hoc omnibus pateat, ratio, vt traditur à contrarijs in re nostræ conclusionis, proponitur cum solutione à nostris data.

Infantes, qui in uteris maternis moriuntur, ante quā ad Baptismū perveniant, carent sufficienti remedio, & nō propter voluntatē propriā, cum eius nō sint capaces, nec propter voluntatē Parentum, aut ministris Ecclesiæ, qui nolunt eis remediū applicare; cum id vehementer cupiant, & in his casibus supponatur humana impotētia intervenire sine vlla culpa, vel negligētia: ergo nequit ille effectus referri nisi in solā Dei voluntatē, quæ res ita disposuit, vt non possit tale remedium illis infantibus applicari: ergo saltem respectu horum parvulorum propriē verum esse non potest, quod Deus velit omnes homines salvos fieri.

Ad hanc rationē formatā sine reduplicatione, quā addit Ill. God. responder Mastrius in præf. n. 29. vt verē, & propriē dicatur, Deus velle omnes homines salvos fieri, omnibusque remedia sufficientia ad salutem contulisse, opus non esse, quod impediat actionē causarū secundarū, mortem infantibus

16.
Reponetur ad rationem
Ill. God.

17.
Proponitur ratio
pro conclusione
nobis opposita, vt
à contrarijs adducitur.

18.
Respondet
Mastrius.

præmaturam inferre valenti; sed sufficit, quod ex vera intentione salvandi omnes, quantum in ipso est, occurrente opportunitate causarum secundarum, quarum quædam sunt naturales, quibus infans in lucem edi potest, quædam liberæ, ut Patres, & Ecclesiæ ministri Baptismum subministrare valentes, conferat media per se sufficientia ad parvuli salutem, eorumque applicationi ex parte sua cooperetur; unde si aliquando, aliunde, & per accidens contingit ex occurſu aliarum causarum naturalium talem applicationem impediri, dummodo de lege Dei ordinaria, & secundum cursum, & ordinem rerum talis mediocris applicatio sit possibilis, & ut in pluribus talis applicatio fiat, illud minime obstat, quin adhuc cum omni proprietate dici possit, Deum illis verè præparasse media ad salutem necessaria.

19.

*Responsio
Mastrij
est Doc-
toris Sub-
tilis.*

Quod declarat Doctor in 1. dist. 46. q. unica ad 1. exemplo satis appposito de rectore, & Rege, qui propriè loquendo vult omnes subditos rectè vivere, dum ad hunc finem bonas leges statuit, ministrosque idoneos præfigit pro eorum custodia, etià si immediate nolit omnia auferre, ex quibus humana malitia occasionem sumere potest non rectè vivendi, hoc, inquam, non obstat, quin adhuc verè dicatur, & sincero corde, velle suos subditos rectè vivere, quia prudentia dicat, posse publicum provisorè, ac debere, ad maiora mala vitanda, quasdam minoris mali occasiones permittere, quas alioquin absolute posset removere; sic igitur in proposito, adhuc verè vult Deus omnes infantes, etià salvos fieri per applicationem mediocris institutorum, etià si interdum non tollat occasiones quasdam concursus causarum, tale applicationem impediens, quia minus malum est, quod puer ille perdat, quam quod totius orbis ordo, ac series causarum immutetur, & pervertatur. Eandem solutionem, etsi alijs terminis, tradunt Felix cap. 6. de reprobatione diff. 7. & Suarez lib. 4. de Providentia circa reprobos cap. 4. n. 16.

Attendamus nunc ad doctrinam Ill.

God, & nostram. Ill. God. itaque in solutione ad nostram rationem ideò negat: Deum dare remedia sufficientia ad salutem aliquorum parvulorum, quia remedia instituta pro omnibus non applicantur, seu non recipiuntur de facto in omnibus, & hoc est, quod intendit in ratione suæ conclusionis per illam reduplicationem: *ut humana diligentia applicabilis*; atqui hoc nos non negamus, ut patet per dicta ex Mastrio, Felice, & Suariorum; ergo nos non negamus, quod negat Ill. God. in sua conclusione. Syllogismus est perfectus. Sufumo nunc: atqui Ill. God. concedit, quod nos in nostra conclusione asserimus, scilicet, Deum dare, quatenus est ex parte sui, omnibus parvulis remedia sufficientia ad salutem: ergo attentis his, quæ pro utraque parte docetur, est ratum de nomine questio, quin aliquid habeat de re. Hæc consequentia est manifesta.

Sufumpta autem claret ex dictis ab Ill. God. & à nobis traditis n. 3. & ultra probatur primo: nam Ill. God. n. 12. 15. & 16. adducit triplicem responsionem pro solutione rationis nostræ conclusionis, & intentum cuiuslibet est, negare in Deo, quantum est ex se, voluntatem salvandi omnes, & Ill. God. impugnat triplicem prædictam solutionem, probando; Deum omnibus salutem desiderasse, ut videri est in impugnationibus, quas facit Ill. God: ergo Ill. God. concedit, quod nos in nostra conclusione asserimus, scilicet, Deum dare, quatenus est ex parte sui, omnibus parvulis remedia sufficientia ad salutem.

Probatur 2: nam verba, quæ ex D. Thom. in 4. dist. 6. q. 1. art. 1. *questiunc. 1. ad 1.* adducit Ill. God. ad probandam suam conclusionem, manifestè probant conclusionem nostram: ergo Ill. God. concedit, quod nos in nostra conclusione asserimus, scilicet, Deum dare, quatenus est ex parte sui, omnibus parvulis remedia sufficientia ad salutem. Antecedens constat ex verbis D. Thomæ, quæ sunt hæc: *dicendum, quod non est ex defectu Divinæ misericordiæ, quod in ma-*

*Questio
nem esse
de nomi-
ne ostenditur.*

Primo.

21.
*Prob. minor
sumpta.*

Primo.

22.
Prob. 2.

20.

ternis vteris existentibus remediū non exhibetur, sed quia non sunt capaces illius remedij, per quod secundū legē cōmunē participes passioni Christi efficiantur, aqua ex remissio peccatorū, quia non possunt subijci ministrorū Ecclesie per quos talia remedia ministrantur. Vbi solum est necessitas notandi prima verba Doctoris; vt appareat, nostram conclusionem probare.

23.
Ostend. 2
quæstio-
nē esse de
nomine.

Amplius probatur, Ill. God. facere quæstionē de nomine: Hæc difficultas à Theologis mota est ad investigandā intelligentiā propositionis Apostoli, scilicet, an absolutē, & simpliciter cōcedenda est in Deo voluntas vera, & propria circa salutē omnium; vel an neganda sit simpliciter, & absolutē talis voluntas, vt claret ex dictis n. 2: ergo semel cōcesso, dari in Deo verē, & propriē prædictā voluntatē generalē, manet difficultas quoad rem resoluta. At qui hoc nobiscum cōcedit Ill. God, vt probatū manet: ergo non discordat in re à nostra opinione: ergo negare, Deum dare auxilia sufficientia, pro vt dare est correlativum ad recipere, seu vt humana diligentia applicabilia, est facere quæstionem de nomine. Hoc idē constat ex dictis n. 16. & clarebit ex infra dicendis. Vltra hoc tamen:

24.
Ostend. 3

Pergo amplius; in tantū Ill. God. nostræ cōclusioni oppositā ponit, in quātū remedia pro omnibus instituta non applicantur, seu non recipiuntur in omnibus de facto; atqui hoc esse verum, extra controversiā est; nullus enim negare potest, parvulos aliquos mori sine receptione Baptismi, vt humana diligentia applicabilis: ergo dum his terminis statuit controversiā Ill. God. in controversia ponit, quod extra controversiā est. Ecce adimpletū, quod n. 7. promissi. Ex quo manifestē sequitur: differentiā traditā ab Ill. God. n. 6. & à nobis positā n. 7. de dare, pro vt idem est, ac offerri in cōmuni, & de dare, pro vt correlativum est ad recipere, quam facit ad ingentem controversiam inter Theologos excitandam, inutilem esse ad movendam controver-

siam adhuc absolutē aliqualem.

Ad hocque manifestē ostendendum, nō prætermittā, quod tradit Ill. God. n. 7. in relatione sententiarū; ibi enim cit. Suarium pro opinione asserente: omnibus reprobis, tam parvulis, quam adultis dari à Deo in sensu explicato (idest, prout dare est correlativum ad recipere) auxilia, seu remedia sufficientia. Sed hoc certē imponitur Suario, nā nec verbum in ipso invenietur de tali opinione in sensu ab Ill. God. explicato; & licet hoc satis appareat ex dictis ab ipso cit. cap. 1. 2. & 3. clariū tamen pater per ea, quæ adducit cap. 4. loquendo de Infantibus. Quod sequētibz probationibus manifestatur.

Ostendo 1. opinionem, pro qua Ill. God. cit. Suariū, esse illi inpositā: Suarez namque cit. cap. 4. n. 4. opinionem relatā D. Thomæ, & Scoti sequendo, ponit hanc conclusionē: simpliciter dicendū sentio, Deum ex parte sua voluisse his infantibus salutē eternā, ac proinde providisse illis omnibus absque vlla exceptione media de se aliquomodo sufficientia ad salutē eternā. Hanc censo esse cōmuniore sententiā Theologorum, quam ita declaro. Nam prima eius pars pertinet ad illud generale dogma suprā tractatū: Deus vult omnes homines salvos fieri, sub quo parvuli omnes à Theologis comprehenduntur, eo ipso, quod nō excipiuntur: ita verò de illo scribūt D. Thom. Scotus, & alij superius relati, & communiter reliqui in 4. dist. 4. & 6. & in 1. dist. 45. & 46. in particulari verò de parvulis ita loquitur Bellarminus lib. 2. de Gratia cap. 5. ad finē. Videaturque expressa sententia Prosperi lib. 2. de vocatione Gentium cap. 8. aliās 32. Quæ maximē fundatur in illo testimonio Pauli: Deus vult omnes homines salvos fieri, cum omnibus, quæ de illo, & similibus suprā tradita sunt.

Ex hoc ergo principio (prosequitur Suarez n. 6.) & priori affectionis parte cōcludimus posteriorem. Nam qui vult finē, si prudenter agat, vult etiā media sufficientia ad finē, saltem eo modo, quo vult finem, alioquin vel formaliter, vel

25.
Sentētia
pro qua
Ill. God.
refert
Suariū,
est illi im-
posita.

26.
Ostend. 1

27.

virtute, & vellet, & nollet: ergo si Deus ex se voluit omnibus parvulis finem æternæ beatitudinis, voluit etiam, & præparavit sufficientia media, quantum est de se.

28.

En Suariū in conclusione asserentē: Deum ex parte sua voluisse infantibus salutē, & in illius probatione dicentē: præparasse sufficientia media *quantū est de se*: ergo Suarez nec in conclusione, nec in probatione illius loquitur de præparatione mediōrū, vt humana diligentia proximè applicabilium: & consequenter non loquitur de dare, pro vt est correlativum ad recipere, quod est sensus ab Ill. God. explicatus, & opinio Suario tributa: ergo opinio, pro qua Ill. Godoy citat Suarium, est illi imposita.

29.

Ostend. 2

Ostendo 2: nam Suarius impugnando quandā responsionē, quam contra suam rationē adducit n. 6: hæc ait n. 8: *præterea in responsione illa, & in exemplo, quod in ea adducitur, quadam latet æquivocatio, & fit transitus à voluntate simplici, & conditionata dandi media, quantum est ex parte Dei, ad voluntatē absolutā, & efficacē.* Nos enim nō dicimus, Deum absolutē, & efficaciter velle dare cum effectu omnibus his parvulis omnia media sufficientia proximè ad salutē, sed solū paratū esse, quantum est ex se, ad danda illa, & consequenter id velle salū simplici affectu, & voluntate includente conditionē. Et hanc tantū voluntatem dicimus, necessario sequi ex priori voluntate salvandi omnes, etiā si non sequatur voluntas efficax dandi media, vt per se constat. Atque tantum hoc ultimū probat exemplū allatū. Ecce Suarium accipientē ly dare media sufficientia, quantum est solum ex parte Dei: ergo non loquitur de dare, pro vt est correlativum ad recipere, quod est opinio Suario tributa: ergo opinio, pro qua Ill. Godoy citat Suarium, est illi imposita.

30.

Ostend. 3

Ostenditur tertio: quia Suarius impugnando prædictā responsionem, sic loquitur n. 7: *si voluntas illa, quā Deus habet de salute horū parvulorū, non*

infert ex se collationē, vel oblationē mediōrū sufficientiū, non magis Deus &c. Notentur hæc verba: *collationem, vel oblationē*, quia ex his argumentū formo: Suarius pro sua tuenda opinione idem intelligit pro collatione mediōrū, ac pro oblatione illorū; sed media conferre, idem est, ac illa dare: ergo Suarius idē intelligit pro dare media, ac pro offerre illa: ergo Suarius loquitur de dare, pro vt idem est, ac offerri: ergo non loquitur de dare, pro vt est correlativū ad recipere, quod est opinio Suario tributa: ergo opinio, pro qua Ill. Godoy citat Suarium, est illi imposita.

Ostenditur 4: nam Suarius explicando prædictā Dei voluntatē de salute omniū, & collatione mediōrū, sic loquitur n. 10. *ad hunc ergo modū philosophandū est de illo simplici affectu Divinæ voluntatis circa æternā salutē horū parvulorū, habet enim rationē cuiusdā intentionis illius finis, quatenus per media comparari potest. Non tamen est intentio absoluta, sed includens aliquā conditionē, quā his verbis explicamus: Volo, quantum est ex me, seu ex parte mea. Sub qua conditione voluntas illa est efficax, seu habet virtutē efficacis, quādo conditio impletur, quia conditionalis, impleta conditione, transit in absolutā. Unde fit, vt voluntas illa duo necessario operetur: Vnū est, vt si quæ sunt necessaria ad salutē, quæ à solo Deo pendent, & sunt accommodata capacitati parvulorū, vt eis aliquomodo cōferri valeant, illis necessario offerantur, & quantum ipsi capaces sunt conferantur. Sic Christus pro illis mortuus est, & pro eisdem æquē, ac pro alijs Redemptionē suā obtulit. Itē pro eis Baptismū instituit, & quantum in ipso est, cōtulit, & sic de alijs huiusmodi medijs. Et ratio est: quia in his medijs impletur conditio, quantum in Deo est, cū illa nō pendeant, nisi ab ipso: ergo respectu illorū voluntas illa transit in absolutam, & efficacem.*

Idem habet n. 11. per hæc verba: *aliud, quod dicta voluntas operatur, est, quod in his medijs, quæ pendēt à causis*

31.

Ostend. 4

32.

secundis, ut est applicatio Baptismi, & similia, Deus ex vi illius voluntatis, quæ in eo supponitur, non potest pecularia, aut directæ providentiæ impedire illam applicationē seu executionē talem mediā, alioquin iam ageret contra illam conditionē: quā in se est. Unde potius ex vi huius affectus cogitur, (ut sic dicā) ad offerendū quantū in se est ordinariū auxiliū, vel concursū ad talem applicationē ex parte sua necessariū. Et hoc satis est, ut dicatur, ex se velle etiam hæc media præstare, saltē voluntate antecedente, & simplici, ac proportionata intentioni finis. Non tamen cogitur, ex vi illius affectus circa finē, immutare ordinē aliarū causarū, ut talia media cū effectu applicentur, quia hoc excedit limitationē illius effectus, & conditionem in eius obiecto inclusam.

33.

Hoc idem habet etiam n. 15. sic loquens: alia pars est, quod Deus simili voluntate antecedente, & quantum est de se cuperet applicare talia media etiā his parvulis, nō quidē omnimodo possibili, nam hoc pertinet potius ad efficacem voluntatē, sed per ordinarias causas, nā hoc satis est ad voluntatē antecedentem Dei, ut generalis provisoris. Hoc ergo satis est, ut dicatur Deum providisse sufficientia remedia etiam pro his parvulis, & ex parte sua nulli posuisse impedimentū, licet illud permiserit in multis, in quibus prævidit ex alijs causis fuisse eventurū. Verba Suarij legantur, & quis pro consequentia deducet: opinionem, pro qua Ill. Godoy citat Suarium, esse impositam illi.

34.
Ostend. 5

Ostenditur 5: intentū nostrū ostendit Egregiè Doctor Eximius n. 16. ubi respondendo ad fundamentū oppositæ sententiæ, sic ait: Dico tamen satis esse, ut Deus, & Baptismū ita institui voluerit, ut quacumque ratione eis applicetur (siue diuisso utero matris iure, vel iniuria, illa vivente, vel post mortē eius, siue quocumque alio casu) eis prodesset, & quod ordinaverit causas, in quibus esset virtus per se sufficiens ad hunc effectum. Nam licet in particulari contingat impediri, non pertinet ad ge-

neralē providentiā immutare cursum earū: quod (ut dixi) satis est ad voluntatē Dei antecedentem. Idemque dicendū est de quocumque alio casu, in quo est moralitèr, vel humano modo impossibilis applicatio Baptismi. Nam illud impedimentum, quatenus tale est, semper est ex permissione Divina, non ex directæ ordinatione: quæ permissio supponit præscientiā, & addit voluntatem non tollendi illa impedimenta, sed ordinante illa ad altiores fines providentiæ. Et solum hoc ait Augustinus in cit. locis. Quid igitur clariùs pro sua opinione! ergo idem, quod prius.

Iam omnia à Suario adducta cap. 4. ubi de parvulis disp. manifesta feci, & fidelissimè transcripsi, quæro nunc: ex qua conclusione, probatione, impugnatione, vel responsione Suarij, deduci adhuc remotissimè potest, quod loquatur in sensu ab Ill. God. explicato, summendo, scilicet, dare, pro ut relativum est ad recipere? Tradita à Suario contemplatus sum, & fundamentū nō invenio. Nulli ergo mirum, quod meo videri dicere valeam: opinionē, pro qua Ill. God. cit. Suariū, esse impositā illi. Accedit etiam, quod Ill. God. vltra non meminit Suariū in tota hac disputatione, & credere non possum, quod si Suarez in sensu ab Ill. God. explicato oppositam sententiam tueretur, aliquid non adduceret notatu dignum, & minùs credā, quod Ill. Godoy illud sine impugnatione omisisset, cum tot, & toties doctissimè faciat vsque ad vires.

35.
Ostend. 6

Deniquè ostenditur ex ab Ill. God. nō traditis, & ex ab Ill. God. adductis. Primo enim Ill. God. probat suam conclusionē autoritate D. Augustini, & D. Thomæ, & ratione, quin responsionē aliquā alicuius adversarij proponat, quod nunquā facere consuevit, si aduersarius adest. Secundo argumentum contra suā conclusionē proponit n. 11. & est idem, quo nos cum omnibus nostris probamus nostrā conclusionem ablata illa reduplicatione, quā adducit Ill. God. scilicet: ut humana

36.
Ostend. 7

diligentia applicabilē. In quo (quaro) autore illam invenit? Tertio: responsiones, quas adducit, & impugnat, sunt authorum absolutē negantium esse in Deo voluntatem conferendi parvulis remedia sufficientia, ut ex ipsis patet. Isti autem conclusioni Ill. God. ac nostræ æquē opponuntur. Quarto: nullum argumentum sibi facit Ill. God. in sensu disputationis à se explicato. Quis ergo in hoc sensu oppositā tueretur sententiā? Certē enim, si aliquis adest, ratione saltem probabili non carebit, quæ digna erit obijci, & solui. Sed quid prosequor? Opinio Suario imposita, illis etiam, quos citat Ill. Godoy, imponitur.

37. Satis iam ex hucusque dictis apparet: opinionem negativam, quam Ill. God. pro conclusione statuit, vocibus tantum, & in nomine nostræ affirmati-

uæ sententiæ, quam pro conclusione statuimus, opponi duntaxat, quin discordemus in re, quā discordia ablata melius nos per verba affirmatiua conclusionem declaramus, ut potē conformius, & consequentiū verbis Apostoli, & auditui propitiū Divinæ misericordiæ. Ill. God. n. 101. corollarium quoddam ex discursu disputationis facit, quod optimē probat. In ipso videndum relinquo, quia nec in hoc, nec in hac disputatione plus iudico immorandum. Et quia Apostoli verba disputationem, Tractatum, & totum finiunt, cum ipso à Deo humiliter rogemus, ut nobis efficacit auxiliā concedat, qui omnibus sufficientia confert ob voluntatem illam, quā vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire.

Quoddam corollarium.

Et hæc de ista disputatione applicanda litteræ Magistri in 1. distinct. 41. §. 1. & 3.

Hæc etiam de secundo tomo in Primum Sententiarum dicta sufficiant, Ecclesiæ Correctionī subiecta, in Laudem, & Gloriam Omnipotentis Dei, Virginis Matris absquē omni labe Conceptæ, & à Filio desolatæ, Petri Apostolorum Principis, Beatissimi Patris Nostri Francisci, & Subtilis Magistri, cui, si quid dissonum inveniatur assertum, libenti animo retractamus, & omnia à nobis dicta sapientium emendationi subiicimus.

FINIS.

I N D E X

LOCUPLETISSIMVS

RERVM NOTABILIVM,

QVÆ IN HOC SECVNDO TOMO IN PRIMVM LIBRVM
Sententiarum continentur.

D. *vel* Disp. *Disputationem*. N. *vel* Num. *Numerum marginalem denotat.*

A ACTVS.

Actus efficax, & inefficax in Deo sunt idem formalitèr actus. *Disp. 59. num. 37.*

Actus non distinguuntur per obiecta, *Disp. 50. num. 4. & sequentibus.*

Actus voluntatis liber, & necessarius non distinguuntur formalitèr. *D. 59. n. 34.*

Actus essentialitèr distinguuntur ex rationibus formalibus ipsorum actuum. *D. 59. n. 49.*

Actus omnis in nostra voluntate repertus, Diuinæ etiã cōpetere debet, secluis imperfectionibus, & seclusa omni distinctione possibili. *Disp. 59. n. 66. & sequentibus.*

Actus liber Dei, seu decretum
liberum.

Actus liber Dei non addit supra perfectiones necessarias terminationem Deo intrinsicam, & defectibilem *Disp. 48. per totam.*

Aliquis est actus liber Dei, qui nunquam impletur. *Disp. 52. per totam.*

Adultus

In adultis datur causa meritoria prædestinationis quoad vltimum illius effectum, scilicet, glorificationem, quatenus in executione confertur. *Disp. 66. num. 1.*

In adultis peccatū originale est motivū suæ reprobationis, & quomodo. *Disp. 69. n. 359.*

Adultis dat Deus auxilium supernaturale sufficiens, quando illos obligat inexcusabiliter aliquod præceptum. *Disp. 70. num. 6.*

Adultis omnibus reprobis dat Deus, quantum est de se, auxilia, seu remedia sufficientia. *Disp. 70. per totam.*

Amicitia.

Vide Amor.

Amor Dei.

Amor, quo Deus se, & suas perfectiones diligit, est necessarius, quoad specificationem, & quoad exercitium. *disp. 49. n. 1. 3. & 4.*

Amor, quo Deus se diligit, est necessarius, etiam quo ad individuum. *disp. 49. num. 7.*

Amor Dei circa creaturas existentes est liber. *disp. 49. num. 9.*

Amor Dei circa possibilia secundū esse eminentiale est omnino necessarius. *disp. 51. n. 1.*

Amor Dei circa creaturas est duplex. Vnus est efficax effectiue, & alius inefficax effectiue. Primus respicit existentiam. Secundus ab existentia abstrahit. *disp. 51. num. 2.*

Amor Dei circa possibilia non est efficax. *Ibidem.*

Amor Dei circa possibilia est inefficax, seu simplex complacentia. *disp. 51 per totam.*

Amor Dei circa creaturas rationales est amor amicitia. *disp. 58. num. 6.*

Amor Dei circa creaturas irracionales potuit esse benevolentia, de facto tamen est amor concupiscentia. *disp. 58. num. 9.*

Amor.

Amor specialitèr dictus est de bono, quia absolutè bonum est. *disp. 45. num. 86.*

Amor necessarius, quoad specificationē est, Ee

quo

quo ita voluntas amat obiectum, vt licet possit illud non amare; nequit tamen illud odio habere. *disp. 49. num. 2.*

Amor necessarius, quoad exercitium est, quo ita voluntas amat obiectum, vt nec possit illud odio habere, nec illud non amare. *Ibidem.*

Amor est triplex, scilicet, concupiscentiæ, beneuolentiæ, & amicitiae. *disp. 58. num. 1.*

Amor concupiscentiæ est, qui respicit obiectum, vt est bonum alteri. *disp. 58. num. 2.*

Hic amor potest accipi largè, & strictè, de quo. *Ibidem.*

Amor beneuolentiæ est, qui respicit obiectum, vt est bonum in se, seu propter eius bonitatem præcise. *disp. 58. num. 3.*

Hic amor est amor amicitiae largè sumptus, & quare. *Ibidem.*

Amor amicitiae strictè est, qui respicit obiectum, vt est bonum in se, seu propter ipsius bonitatem, exigitque tria. Primum: quod suppositum amans, & amatum distinguantur. Secundum: quod supposita sint rationalia. Tertium: quod detur redamatio, siue mutuus amor. *disp. 58. num. 4.*

Appetitus.

Appetitus propriè est propensio, & inclinatio in bonum conueniens. *disp. 45. num. 71.*

Appetitus propriè est circa bonum non habitum, & habitum. *disp. 45. num. 70. & seqq.*

Appetitus de bono præsentis, seu habitus, dicitur appetitus gaudij, seu complacentiae. *disp. 45. num. 81.*

Appetitus de bono absenti, & non habitus, dicitur appetitus desiderij. *Ibidem.*

Eiusdem ad se ipsum non datur appetitus innatus. *disp. 45. num. 99.*

Ars.

Ars est recta ratio factibilium, vel agibilium circa opera artis. *disp. 60. num. 114.*

Ars non est virtus, nisi latissimo modo. *disp. 60. num. 115.*

Ars pertinet ad intellectum. *Ibidem.*

Ars distinguitur à prudentia, & in quo. *disp. 60. num. 154. & 155.*

Artifex. Artificium.

Idea in artifice creato est practica; in Deo verò est speculatiua. *disp. 43. num. 21.*

Attributa Divina.

In attributis Diuinis non datur appetitus

innatus in ordine ad se ipsa. *disp. 45. num. 99.*

Auxilium efficax, & sufficiens.

Auxilia sufficientia ad salutem sunt illa, quibus homo constituitur potens potentia antecedenti ad salutem consequendam. *disp. 70. num. 1.*

Auxilia efficacia sunt illa, quibus de facto homo salutem adipiscitur. *Ibidem.*

Auxilia efficacia ad salutem consequendam negat Deus reprobis. *Ibidem.*

Auxilia efficacia ad benè operandum dat Deus pluribus reprobis. *Ibidem.*

Auxilia sufficientia dat Deus, quantum est de se, omnibus reprobis, tam parvulis, quam adultis. *disp. 70. per totam.*

Axiomata, & quasi axiomata.

Principiū demonstrationis est definitio eiusdem, de quo fit demonstratio. *disp. 45. num. 14.*

Quod est ratio a priori demonstrandi est per se notum. *disp. 45. num. 43.*

Omne absolutū prius alio, ab illoque realitèr distinctū, & non dependens essentialitèr ab illo, potest absque contradictione existere, & conservari absque absoluto posteriori. *Disp. 45. num. 55. & sequentibus.*

Sic comparantur principia, sicut principiorū obiecta. *Disp. 45. num. 64.*

Quodlibet appetit suum esse. *Disp. 45. num. 72.*

Idem in se ipsū non inclinatur. *disp. 45. num. 93.*

Actus distinguuntur per obiecta, est falsum, & quomodo intelligatur. *Disp. 50. num. 4. & seqq. Disp. 59. num. 49. & sequentibus.*

Obiectorum distinctio infert distinctionem in actibus, est falsum, & quomodo intelligatur. *Ibidem, & disp. 59. cit.*

Quicumque vult aliquid, vult ea, quæ necessario requiruntur ad illud. Quomodo intelligatur. *disp. 51. à num. 27. vsque ad 31.*

Secundum quod vnunquodque se habet ad esse; ita se habet ad bonitatem. *disp. 51. num. 32.*

Sicut se habet Scientia ad verum, ita voluntas ad bonum. Quomodo intelligatur. *disp. 51. num. 51. 52. & 53.*

Voluntas fertur ad res, pro vt sunt in se ipsis. Quomodo intelligatur. *disp. 51. num. 57.*

Voluntas Divina producit amando. Quomodo intelligatur. *disp. 51. num. 75.*

Non minus potens est intellectus Diuinus, ac Divina voluntas. Quomodo intelligatur. *Ibidem.*

Ex duobus causis, altera necessaria, & altera libera, effectus liber procedit. Quomodo intelligatur. *disp. 54. num. 50. Ac.*

Actus essentialiter distinguuntur ex rationibus formalibus ipsorum actuum. disput. 59. num. 49. & sequentibus.

Actus in nostra voluntate reperti, Divinae etiam competere debent. Quomodo intelligatur. disput. 59. num. 66. & sequentibus.

Priora in intentione, sunt posteriora in executione. disput. 59. num. 103. disput. 62. num. 33.

Illam pertinent ad essentiam alicuius, quod non manet, quocumque eorum dempto. Quomodo intelligatur. disput. 60. num. 24. & sequentibus.

Quidquid ad praedestinationem concurrat, est effectus praedestinationis. Quomodo intelligatur. disput. 62. num. 109. & sequentibus.

Medium remotum non eligitur in ordine ad finem, nisi ex amore, & intentione medij proximioris, si hoc sit amabile ab intendente finem. Quomodo intelligatur. disput. 63. num. 79. & sequentibus.

Hoc principium: cum prioritatem in uno genere stat posterioritas in alio, ortum habuit ex prioritatem, & posterioritate causae finalis, & efficientis. disput. 63. num. 85.

Non minus repugnat prioritas, & posterioritas in eodem genere causae, ac in eodem ordine. disput. 63. num. 84. & sequentibus.

Forma, & negatio non pertinet ad idem principium, seu eandem providentiam. disput. 63. num. 111.

Omnis ordinatè volens prius vult finem, quàm media. Quomodo intelligatur. disput. 65. num. 121. & sequentibus. disput. 68. num. 4.

Sicut se habet notitia principiorum ad notitiam conclusionis, ita se habet intentio finis ad electionem mediorum. disput. 69. num. 79.

In potestate hominis stat reprobari, vel non reprobari. Praedestinari, vel non praedestinari. Quomodo intelligatur. disput. 69. n. 188. & seqq.

B

BAPTISMVS. BAPTIZANS.

Per Baptismum semper remittitur omnis poena, etiam temporalis. disput. 69. num. 291.

Benevolentia.

vide amor.

Bonitas. Bonum.

Bonum est diffusivum sui. disput. 45. n. 91.

Bonitas est passio entis. disput. 51. num. 12.

Boni-

Bonitas transcendentalis, est sufficiens ad terminandum amorem Dei. disput. 51. num. 15.

Bonitas formalis terminat amorem efficacem Dei. disput. 51. num. 15. & sequentibus.

Bona naturalia ad quatuor genera redduntur, declaranturque. disput. 52. num. 1.

Bona naturalia respectu praedestinationis, exclusa substantia praeordinati, sunt priora in executione, & posteriora in intentione. disput. 62. num. 123.

Bona haec naturalia procedunt imperatiue à praedestinatione. disput. 62. num. 124.

Bona naturalia praedicta, sunt dona gratiae superaddita dono creationis. disput. 62. n. 125.

Bona praedicta naturalia possunt esse motivum per modum obiecti gratiarum actionis pro beneficio à creatione distincto. disput. 62. num. 126.

Bona praedicta naturalia sunt effectus praedestinationis. disput. 62. num. 128.

Bona opera moralia facta solum propter honestatem virtutis, sunt effectus praedestinationis. disput. 62. num. 130.

C

CAVSA. CAUSALITAS.

Vide effectus.

Causa dupliciter potest impediri à productione effectus, scilicet, ab extrinseco. disput. 33. num. 16.

Causa est triplex. Prima directiva. Secunda factiva. Tertia directiva simul, & factiva. disput. 40. num. 3.

Causa directiva, est quae solum dirigit, & regulat rem factibilem, & omnem modum, quo fieri potest secundum omnes circumstantias, secundum quas, & propter quas fieri potest. Ibidem.

Causa directiva debet praecedere factionem rei. Ibidem.

Causa factiva, seu executiva est, quae exequitur rem factibilem. Ibidem.

Causa directiva, & simul factiva est, quae dirigit, & simul exequitur opus. Ibidem.

Causa aliquando sumitur strictè, & aliquando sumitur pro occasione. disput. 69. num. 268.

Causa prima necessario agente. Secunda agere libere non posset. disput. 54. per totam.

Charitas.

Actus charitas potest imperari à poenitentia, & è contra. disput. 59. num. 116.

Ecc 2

Coe-

Coexistentia.*Vide Eternitas.*

Coexistentia est simultanea duorum existentia. *disp. 41. num. 5.*

Coexistentia est duplex. Vna phisica, & alia obiectiona, eorumque distinctiones. *disp. 41. n. 6.*

Vt vnum alteri successiue coexistat, sufficit, quod successio se teneat ex parte vnus extremi. *disp. 41. num. 7.*

Cognitio Dei.

Vide Deus, & Intellectus Diuinus, & Scientia Dei.

Cognitio Dei circa futura conditionata necessaria, est certa, & infallibilis. *disp. 34. n. 4. & 5.*

Cognitio Dei circa futura conditionata contingentia, infallibiliter cum sua conditione connexa, est cognitio simplicis intelligentiae certa, & infallibilis. *disp. 34. num. 6.*

Cognitio Dei circa futura contingentia conditionata ordinata, est scientia formalis. *disp. 34. num. 36.*

Cognitio Divina est causa particularis, & quare. *disp. 34. num. 43.*

Cognitio Divina est formaliter discursiua. *disp. 34. num. 47. 48. & 50.*

Cognitio Divina nequit esse coniecturalis. *disp. 34. num. 47.*

Cognitio Dei circa futura conditionata ordinata est certa, & infallibilis. *disp. 34. num. 55.*

Cognitio Dei circa futura disparata, est certa, & infallibilis. *disp. 34. num. 73.*

Cognitio.

Cognitio coniecturalis dicit essentialiter imperfectionem. *disp. 34. num. 47.*

Concursus praeuius, simultaneus, & indifferens.

Vide Decretum, & praedeterminatio.

Conditionalis.

Vide Futurum, & Propositio.

Consensus.

Consensus non distinguitur formaliter ab electione. *disp. 59. num. 34.*

Contingentia. Contingens.

Contingens est duplex, scilicet, in essendo, & in causari. *disp. 33. num. 14.*

Contingens in essendo est, quod ex natura sua deficere valet. *Ibidem.*

Contingentia haec in essendo est rebus essentialis. *Ibidem.*

Contingens in causari est, quod procedit à causa, quae impediri potest. *disp. 35. num. 15.*

Contingentia in causari est defectibilitas, ipsi conueniens ex eo, quod causa est in agendo impedibilis, siue ab extrinseco, siue ab intrinseco. *disp. 33. num. 16.*

Contingentia non prouenit à sola voluntate creata. *disp. 54. num. 7.*

Prima radix contingentiae causarum secundarum non est efficacia Diuinae voluntatis, sed Diuina libertas. *disp. 54. num. 112.*

Creator.

Creator est causa vniuersalissima, in qua debent contineri eminentè, aut virtualiter omnes effectus quantum imperfecti. *disp. 34. n. 43.*

Creatura.

Creaturae non existentes, pro aliquo tamen tempore exiturae, non coexistunt realiter aeternitati. *disp. 41. per totam.*

Creaturae praedictae coexistunt aeternitati coexistentia duntaxat diminuta, & secundum quid. *disp. 41. num. 11.*

Creaturae existentes amantur à Deo, & libere amantur. *disp. 49. num. 8. & 9.*

Creaturae possibiles secundum esse eminentiale, ita necessario amantur à Deo, sicut Deus se amat. *disp. 51. num. 1.*

Creaturae possibiles non amantur à Deo amore efficaci. *disp. 51. num. 2.*

Creaturae possibiles amantur à Deo amore in efficaci, seu simplicis complacitiae. *d. 51. per totam.*

Creaturae rationales amantur à Deo amore amicitiae. *disp. 58. num. 6.*

Creaturae irrationales possunt amari à Deo amore beneuolentiae; de facto tamen amantur ab illo amore concupiscentiae. *disp. 58. num. 9.*

Nulla Creatura libere operaretur, si Deus ageret ad extra necessario. *disp. 54. per totam.*

D**DECRETVM DIVINVM.**

Datur decretum Diuinum circa omnes conditionales disparatas, etsi melius sit, hoc sub incertitudine relinquere. *disp. 34. num. 92.*

Decretum antecedens Thomistarum tollit à creatura libertatem. *disp. 36. per totam.*

Decretum liberum Dei non constituitur per terminationem Deo intrinsicam, & defectibilem. *disp. 48. per totam.*

De-

Decretum executivum non est ab intentivo formaliter, vel virtualiter distinctum. *disput. 59. num. 28.*

Decretum intentivum distinguitur ab executivo. *disput. 59. num. 99. & sequentibus.*

Decretum intentivum, & executivum distinguuntur distinctione duntaxat extrinseca, terminativa, seu per diversa munera, & connotata. *disput. 59. num. 112. 113. & 114.*

Decretum incarnationis Christi, ut Redemptoris non præcessit prævisionem peccati. *disput. 63. num. 4.*

Ordo decretorum Dei in prædestinatione hominum declaratur. *disput. 65. num. 8.*

Demonstratio.

Demonstratio à posteriori est cognitio rei per effectum. *disput. 45. num. 11.*

Demonstratio à priori est cognitio rei per causam. *disput. 45. num. 13.*

Ad demonstrationem à priori necessario requiritur resolutio in prima principia. *disput. 45. num. 29.*

Desiderium.

Desiderium est boni non habiti. *disput. 45. num. 86.*

Desiderium est inclinatio volentis in bonum absens. *disput. 57. num. 3.*

Desiderium respectu bonitatis propriæ non datur in Deo. *Ibidem.*

Desiderium respectu bonorum ad extra datur in Deo. *disput. 57. num. 5.*

Deus.

Datur in Deo discursus formalis. *disput. 34. num. 47. 48. & 50.*

An, & quomodo Deus cognoscat futura. *Vide Futuram, & cognitio Dei.*

Datur in Deo præscientia secundum formalissimum conceptum præscientiæ; non vero secundum conceptus imperfectionem involuentes. *disput. 41. num. 50.*

Deum esse volitum, non est nobis demonstrativè à priori cognoscibile. *disput. 45. num. 27. & sequentibus.*

In Deo datur appetitus per modum actus elicit. *disput. 45. num. 70. & sequentibus.*

Datur in Deo gaudiū, & amor specialiter dictus in ordine ad bona intrinseca. *disput. 45. n. 84.*

Datur in Deo appetitus innatus propriè, siue ad bona intrinseca, siue ad extrinseca. *disput. 45. num. 88.*

In Deo non est appetitus innatus in ordine ad se ipsum. *disput. 45. num. 99.*

Deus se ipsum, suasque perfectiones necessario diligit. *disput. 49. num. 1.*

Deus se ipsum, suasque perfectiones diligit necessario quoad specificationem, & quoad exercitium. *disput. 49. num. 3. & 4.*

Deus diligit creaturas existentes, & libere. *disput. 44. num. 8. & 9.*

Deus nequit diligere suas intrinsecas perfectiones propter creaturas, ut finem cuius gratia. *disput. 49. num. 50.*

Deus amat possibilia secundum esse eminentiale, ita necessario, ut Deus se amat. *d. 51. n. 1.*

Deus non amat possibilia amore efficaci. *Ibidem num. 2.*

Deus amat possibilia in esse possibiliū amore inefficaci. *disput. 51. per totam.*

Datur in Deo formaliter aliquis actus liber, qui nunquam impletur. *disput. 52. per totam.*

Ex eo, quod Deus aliquid in tempore inciperet velle, sequeretur in illo physica mutatio. *disput. 53. per totam.*

Si Deus operetur ex necessitate naturæ, non posset nostra voluntas libere operari. *disput. 54. per totam.*

Si Deus operaretur ad extra ex necessitate naturæ, non esset liberum arbitrium creatum. *disput. 54. num. 66.*

Si Deus ageret de necessitate naturæ, & liberū arbitriū maneret, non præberet illi eundem concursū, quem exhibet modo. *disput. 54. n. 88.*

Datur in Deo libertas contrarietatis, & contradictionis, ita, ut eius voluntas ab omni actu libero potuerit manere suspensa. *d. 55. per totam.*

In Deo non est timor, nec tristitia. *d. 56. n. 1.*

In Deo non est ira, ut ab Aristotele diffinitur. *Ibidem. num. 3.*

In Deo datur propriè odium abominationis, & inimicitia. *disput. num. 7.*

In Deo datur propriè ira, ut à Lactantie, & Scoto diffinitur. *disput. 56. num. 28.*

In Deo datur gaudium. *disput. 57. num. 1.*

In Deo non datur spes, nec respectu bonitatis propriæ, nec respectu bonorum ad extra. *disput. 57. num. 2.*

In Deo non datur desiderium respectu bonitatis propriæ. *disput. 57. num. 3.*

In Deo datur desiderium respectu bonorum ad extra. *disput. 57. num. 5.*

In Deo datur amor sui specialiter sumptus. *disput. 57. num. 22.*

In Deo non datur poenitentia. *disp. 57. n. 66.*

In Deo non datur inuidia. *Ibidem.*

Deus amat creaturas racionales amore amicitiae. *disp. 58. per totam.*

Deus potuit amare amore benevolentiae creaturas irracionales; de facto tamē illas amat amore concupiscentiae. *disp. 58. num. 9.*

Deus in nullo verò sensu potest se ipsū prop-
tèr creaturas diligere. *disp. 58. num. 12.*

Hac propositio: *Deus vult omnes homines
saluos fieri*, est vera, intellecta pro singulis ge-
nerum. *disp. 70. per totum.*

Discursus.

Discursus formalis ex sua ratione formali
non dicit imperfectionem, sed solum illam di-
cit accidentalitèr. *disp. 34. n. 47. 48. & 50.*

Dona supernaturalia.

Dona supernaturalia ad tres clases redu-
cuntur eorumque diffinitiones. *disp. 64.*

Dona omnia supernaturalia sunt prædesti-
nationis effectus, etiam vt à libero arbitrio
procedunt. *Ibidem.*

Ex donis supernaturalibus sola gloria, & fi-
nalis perseverantia sunt effectus prædestinatio-
nis elicitis; cœtera verò imperati. *Ibidem.*

Duratio.

Duratio est duplex. Vna in se, & alia in alio.
disp. 41. num. 9.

Duratio in se est, qua res in se durat, & exis-
tit. *Ibidem.*

Duratio in alio est, qua res in alio durat, &
existit. *Ibidem.*

E

EFFECTVS.

Effectus procedens à duplici causa, altera
libera, & altera necessaria, est liber, quando
causa libera est principalis, & est necessarius,
quando causa necessaria est principalis. *disp. 54.
num. 50. & 51.*

Electio.

Electio in Deo non causatur ab intentione.
disp. 49. num. 48.

Electio respicit medium, vt ponendum. *disp.
59. num. 25.*

Electio distinguitur ab usu, & in quo. *Ibi-
dem.*

Electio distinguitur ab usu panes diuersa
munera. *disp. 59. num. 26.*

Electio non distinguitur formalitèr, vel vir-
tualitèr ab electione. *disp. 59. num. 28.*

Electio non distinguitur formalitèr à con-
sensu. *disp. cit. num. 34.*

Electio efficax ad gloriam, quoad substan-
tiam, est ante præuilla demerita. *disp. 65.
per totam.*

Electio ad gloriam per modum coronæ, &
præmij est post merita præuilla. *Ibidem.*

Essentia Divina.

Vide Deus.

Essentia Diuina non obtinet rationem Idææ,
nec obiectiua, nec formalis, respectu creatu-
rarum. *disp. 43. num. 143.*

Essentia Diuina, nec ab attributis distincta,
nec simul cum attributis est Idæa creatura-
rum. *Ibidem.*

Essentia Diuina non est Idæa verbi. *disp. 43.
num. 147.*

Æternitas.

Æternitatis diffinitio, eiusque explicatio.
disp. 41. num. 1.

Æternitas non consistit in ratione mensuræ,
& quare. *disp. cit. num. 2.*

Æternitas est duratio perfectissima, & super-
excedens quancumque aliā durationē. *Ibidem.*

Æternitas est duratio rei intrinsicè indefec-
tibilis sine dependentia, & successione. *Ibidem.*

Æternitas duplicitèr potest accipi. *disp. cit.
num. 3.*

Æternitas formalitèr capta est indiuisibilis,
virtualitèr verò sumpta est diuisibilis. *Ibidem.*

Æternitatis continentia est duplex. *disp. cit.
num. 4.*

Continentia formalis, & virtualis diffinitur.
Ibidem.

Æternitas de facto successiuè coexistit rebus
temporalibus. *disp. cit. num. 8.*

Eubulia.

Vide prudentia.

Eubulia est virtus inuentiva mediorum ad
finem consequendum. *disp. 59. num. 158.*

Eubulia non est habitus distinctus à pruden-
tia. *Ibidem.*

Euum.

Euum est duratio rei defectibilis cum de-
pendentia sine successione. *disp. 41. num. 2.*

Exis-

Existencia. Existere.

Repugnat rem existere realiter in alio, quin existat realiter in se, licet possit res existere virtualiter, seu obiectivè in alio, quin existat realiter in se. *disput. 41. num. 10.*

Existencia est duplex, diffinitionesque earum. *disput. 41. num. 9.*

F
FORMA.

Forma, & negatio non pertinent ad idem principium, seu ad eandem providentiam. *disput. 63. num. III.*

Futurizio. Futurum.

Futurum est, quod habebit esse in aliqua differentia temporis. *disput. 33. num. 2.*

Futurum habet ab æterno esse volit suad aliquando existendum, quod est esse diminutum, seu secundum quid. *disp. cit. num. 3.*

Esse diminutum Futuri est productum à Divina voluntate. *disp. cit. num. 4.*

Esse volitum, seu diminutum futuri, est verum ens reale, ut contradistinguitur à nihilo, & ab ente rationis. *Ibidem.*

Esse volitum futuri, dicitur tale per intrinsicam denominationem. *disp. cit. num. 5.*

Esse volitum futurorum non est ita intrinsicè illis, ut ponat in ipsis aliquid ratione cuius dicantur esse in se ipsis, absolute loquendo; sed sunt in voluntate Divina, sicut volitum est in volente. *disput. cit. num. 6.*

Futurum dicit pro formali denominationem intrinsicam ortam ex determinatione voluntatis Divinæ ad aliquando existendum. *disput. 33. num. 7.*

Futurum, est effectivè à Divina voluntate decernente existentiam aliquando habendam. *disput. cit. num. 13.*

Futurum dicit pro materiali existentiam habendam, consequenterque preparationem, & determinationem causarum secundarum ad illam producendam. *Ibidem.*

Futurum in communi est, quod aliquando existet ab aliqua causa illud producente. *disp. cit. 1. 14.*

Futurum necessarium est, quod aliquando existet ab aliqua causa necessario agente. *Ibidem.*

Futurum contingens est, quod aliquando

existet ab aliqua causa contingente, seu impedibili. *Ibidem.*

Futurum contingens diuiditur in contingens specialiter dictum, & in contingens generaliter sumptum, seu liberum, & quid sint. *disput. cit. num. 16.*

Futurum diuiditur in absolutum, & conditionatum, & quid sint. *disput. 33. num. 17.*

Futurum conditionatum est duplex, scilicet, necessarium, & contingens, & quid sint. *Ibidem.*

Futurum conditionatū contingens est multiplex propter diuersas rationes, secundum quas potest considerari, & declarantur. *disput. cit. num. 18.*

Futurum conditionatum contingens diuiditur in ordinatum, & disparatum, & quid sint. *disput. cit. num. 19.*

Futurum ordinatum est duplex. *disput. cit. num. 20.*

Futurum conditionatum contingens est adhuc multiplex, eorumque exempla. *disput. cit. num. 21. 22. 23. & 24.*

Futura conditionata necessaria, sunt certò, & infallibiliter cognoscibilia. *disput. 34. num. 4. & 5.*

Futura conditionata contingentia infallibiliter cum sua conditione connexa cognoscuntur à Deo certò, & infallibiliter per scientiam simplicis intelligentiæ. *disp. 34. num. 6.*

Futura conditionata habentia conditiones omninò disparatas, si in vi connexionis, & illationis accipiantur, nequeunt à Divino intellectu cognosci. *disp. 34. num. 7.*

Futura conditionata contingentia, siuè certò moraliter, siuè probabiliter, vel coniecturaliter connexa cum conditione, si enuntientur, ut futura omninò infallibiliter, non possunt in vi consequentiæ, & illationis à Divino intellectu cognosci. *disput. 34. num. 8.*

Futura contingentia conditionata ordinata dantur à parte rei, seu obiectivè. *disput. cit. num. 11.*

Futuritionis status admitit futurum re vera conditionatum; non verò status præsentis, & præteriti. *disput. cit. num. 18.*

Esse futuritionis conditionatæ est medium inter esse possibile, & absolute futurum. *disp. cit. num. 22.*

Futura contingentia conditionata ordinata cognoscuntur à Deo. *disput. cit. num. 24.*

Futura contingentia conditionata ordinata cognoscuntur à Deo per scientiam formalem. *disp. cit. num. 36.*

Fu-

Futura conditionata ordinata cognoscuntur à Deo certò, & infallibilitèr. *disput. cit. num. 55.*

Futura conditionata disparata cognoscuntur à Deo certò, & infallibilitèr. *disput. cit. num. 73.*

Futura conditionata contingentia non cognoscit Deus in suis Idæis. *disput. 36. num. 9. & sequentibus.*

Futura, siuè absoluta, siuè conditionata non cognoscit, Deus in decreto antecederi suæ voluntatis. *disput. 36. per totam.*

Futura æternitati coexistunt, coexistentia diminuta, & secundū quid. *disp. 41. num. 11.*

Futura non coexistunt realitèr æternitati. *disput. 41. per totam.*

Præsentia phisica futurorum in æternitate non requiritur necessario ad infallibilem eorum cognitionem. *disput. 42. n. 3.*

Præsentia phisica futurorum in æternitate non requiritur necessario, vt Deus intuitiuè illa cognoscat. *disput. 42. per totam.*

Fruitio.

Fruitio est de fine præsentis in re. *disput. 59. num. 25.*

Fruitio distinguitur ab intentione, & in quo. *disput. 59. num. 25. & num. 92.*

G

GAVDIVM.

Gaudium est amor boni possessi, quia possessi. *disput. 45. num. 84.*

Gaudium est delectatio consequens rationem de bono præsentis, & debito. *disput. 57. num. 1.*

Gaudium datur in Deo. *Ibidem.*

Gloria.

Gloria potest considerari secundum se, & secundum modos, & circumstantias, quid verò utroque modo sit. *disput. 65. num. 2.*

Finis gloriæ secundum se est ostensio Diuinæ misericordiæ, & liberalitatis, & gloriæ Dei. *disput. 65. num. 3.*

Gloria, vt præmium, seu vt corona est bonum occasionatum. *disput. 65. num. 149.*

Glorificatio.

Glorificationis nomine intelligitur ipsa gloriæ assecutio. *disp. 64.*

Glo-

Glorificatio est effectus prædestinationis elicitus. *Ibidem.*

Glorificatio est donū supernaturale. *Ibidem.*

Gratia.

Gratia operans, & gratia cooperans non distinguuntur formalitèr. *disput. 59. num. 34.*

Gratia, vt auxilians, & gratia, vt iustificans non distinguuntur formalitèr. *disp. cit. num. 35.*

Carentia gratiæ potest considerari priuatiuè, & negatiuè. Primo modo est à nobis. Secundo modo est à Deo. *disp. 63. num. 112.*

Datur ex parte nostra causa dispositiua gratiæ habitualis. *disput. 66. num. 3.*

H

HABITVS.

Habitus supernaturalis non est tota ratio agendi. *disput. 62. num. 129.*

Habitus debet amari propter suum actum, vt finem. *disput. 63. num. 10.*

Hypotesis.

Hypotesis non repugnans per locum ab intrinseco debet admitti. *disp. 60. num. 13.*

Homo.

Nullus purus homo potest alteri promereri gratiam de condigno de potentia Dei ordinaria. *disput. 68. num. 1.*

Vnus homo potest alteri promereri aliquos prædestinationis effectus, immò, & executione prædestinationis illius. *disp. 68. num. 2.*

Potest vnus homo de potentia absoluta alteri promereri de congruo totam seriem effectuum prædestinationis à primo vsque ad vltimum. *disput. cit. num. 5.*

Potest purus homo iustus mereri de condigno prædestinationem alterius, & omnes effectus talis prædestinationis. *disput. cit. num. 7.*

Nequit purus homo de lege ordinaria, seu de facto alteri promereri de congruo totam seriem effectuum suæ prædestinationis à primo vsque ad vltimum. *disput. cit. num. 8.*

Humanitas Christi.

Humanitas Christi terminata personalitate verbi habet appetitum innatum ad propriam personalitatem. *disput. 45. num. 96.*

Hu-

Humanitas Christi dici potest violenta secundum appetitum innatum; non verò secundum appetitum elicatum. *disput. 45. num. 98.*

I

IDÆA.

Idæa naturaliter, & non libere repræsentat idæata. *disput. 36. num. 9.*

Idæa repræsentat idæatum quatenus possibile; non verò quatenus futurum. *disput. cit. n. 10.*

Idæa est nomen Græcum deribatum ab *Idos*, quod est video, & inspicio, & latine idē sonat, quod exemplar, forma, & ratio. *disput. 43. n. 1.*

Idæas dari certissimum est. *disput. cit. n. 2.*

Idæa est ratio æterna in mente Divina, secundum quam aliquid est formabile ad extra, ut secundum propriam rationem eius. *disput. cit. num. 3.*

Idææ sunt in mente Divina necessario admittendæ. *disput. cit. num. 4.*

Idææ creaturarum propriè, & formalitèr sumptæ in mente Divina sunt ipse met creaturæ à Deo præconceptæ, ut factibiles. *disput. cit. per totam.*

Idæa in Deo est speculatiua, licet in Artifice creato sit practica. *disput. cit. num. 21.*

Inter Idæam, & Idæatum necessario debet esse similitudo. *disput. cit. num. 36.*

In Deo dantur plures Idææ. *disput. cit. n. 55.*

Idæa formalitèr non datur propriè, & rigurose loquendo. *disput. cit. num. 136.*

Vnica datur Idæa practica respectu eorum, quæ vnica actione fiunt. *disput. cit. num. 148.*

Imperium Divinum.

Nomen *Imperiū* triplicitèr sumitur, & eius triplex acceptio declaratur. *disput. 59. n. 116.*

Quæ inveniuntur in imperio politico, reperiuntur in monastico. *disput. 59. num. 117.*

Ad *Imperiū* requiruntur consultatio, electio, & intimatio. *disput. cit. num. 118.*

Imperium non consistit formalitèr in actu intellectus. *disput. cit. num. 220.*

Imperium est Iudicium, dato, quod sit actus intellectus. *disput. cit. num. 128.*

Imperium intellectuale regulans vsum, & executionem non datur. *d. cit. n. 127. & seqq.*

Intellectivum.

Non repugnat intellectivum non volitum. *disput. 45. num. 54. & sequentibus.*

Intellectus Diuinus.

Vide Deus, & Futurum.

Intellectus Diuinus nequit cognoscere futura conditionata contingentia habentia conditiones omnino disparatas, si in vi connexionis, & illationis accipiantur. *disput. 34. num. 7.*

Intellectus Diuinus in vi consequentis, & illationis nequit cognoscere futura conditionata contingentia, siue certò moralitèr, siue probabilitèr, vel coniecturalitèr connexa cum conditione, si enuntientur, ut futura omnino infallibilitèr. *disput. cit. num. 8.*

Intellectus Diuinus cognoscit futura contingentia conditionata ordinata. *disput. cit. num. 24.*

Intellectus Diuinus cognoscit prædicta futura per scientiam formalem. *disput. cit. n. 36.*

Intellectus Diuinus potest facere entia rationis cum fundamento in re; non verò entia rationis sine fundamento in re. *disput. 44. num. 2. & 3.*

Intellectus Diuinus non est radix voluntatis Diuinæ. *disput. 45. num. 24. & seqq.*

Intentio.

Intentio est de fine nondum habito. *disput. 59. num. 25.*

Intentio distinguitur à fruitione, & in quo. *Ibidem, & num. 92.*

Inuidia.

Inuidia non datur in Deo. *disput. 57. num. 26.*

Ira.

Ira multipliciter sumitur, ab Scoto verò Lactantium sequente: diffinitur sic: est appetitus vindictæ secundum rationem apparentem parui pensionem. *disput. 56. num. 3. & 4.*

Ira essentialitèr non includit tristitiam. *disput. cit. num. 5.*

Ira, ut ab Scoto, & Lactantio diffinitur, datur propriè in Deo. *disput. cit. num. 28.*

Iustitia.

Iustitia in Deo non distinguitur formalitèr à misericordia. *disput. 50. per totam.*

Iustificatio.

Iustificationis nomine intelligitur collatio gratiæ habitualis, & donum perseverantiæ in illa. *disput. 64.*

Iustificatio est effectus prædestinationis elicitus. *Ibidem.*

Iustificatio est donū supernaturale. *Ibidem.*

L

LIBERTAS. LIBERVM.

Vide Contingens.

Libertas contradictionis est indifferentia ad actum, & negationem illius. *disput. 55.*

Libertas contrarietatis est indifferentia ad actum, & oppositum illius. *Ibidem.*

Utraque libertas reperitur in voluntate creata. *Ibidem.*

Utraque libertas reperitur in voluntate Diuina. *Ibidem.*

Prima radix libertatis creaturarum non est efficacia Diuinæ voluntatis, sed Diuina libertas. *disput. 54. num. 112.*

Prima radix intrinseca libertatis creatæ non est indifferentia Indicij. *disp. 59. num. 123.*

M

MATERIA, ET MATERIALE

Peccati. *Vide Peccatum.*

Mensura.

Mensura, & mensuratum debent esse homogeneos. *disput. 41. num. 2.*

Meritum. Demeritum.

Vide Prædestinatio, & Reprobatio.

Misericordia.

Misericordia in Deo non distinguitur formaliter à Iustitia. *disp. 50. per totam.*

N

NATURÆ OPERA.

Vide Bonum.

Opera ex naturæ viribus profecta nec de condigno, nec de congruo merentur primam gratiam auxiliantem, seu primum prædestinationis effectum. *disput. 66. num. 6.*

Opera bona ex naturæ viribus habita, nec remote ad primam supernaturalem gratiam disponunt. *Ibidem.*

Necessarium. Necessitas.

Necessarium est duplex, scilicet, in essendo, & in causari. *disp. 33. num. 14.*

Necessarium in essendo est, quod ex natura sua non potest deficere. *Ibidem.*

Necessarium in essendo est rebus essentialis. *Ibidem.*

Necessarium in causari est, quod provenit à causa necessario agente, seu non impedibili ab alia causa. *disput. cit. num. 15.*

Necessitas est duplex, nempe, quoad specificationem, & quoad exercitium, quibus *disp. 49. num. 2.*

Negatio.

Negatio, & forma non pertinent ad idem principium, seu ad eandem providentiam. *disput. 63. num. 111.*

Negatio formæ dupliciter potest poni, & quomodo. *disput. cit. num. 112.*

Notitia intuitiva, & abstractiva.

Quid perat notitia intuitiva, ut ab abstractiva distincta, & per quid constituantur; & distinguantur. *disput. 42. num. 18.*

O

OBIECTVM

Obiectum diuiditur in primum, & secundarium. *disput. 49. num. 14.*

Obiectum primum est illud, ad quod cætera omnia ordinantur. *Ibidem.*

Obiectum secundarium est quodcumque ex illis obiectis, quæ ad primum reducantur. *Ibidem.*

Obiectum primum est triplex. Primum primitate prædicationis, primum primitate perfectionis, & primum primitate virtutis, seu attributionis. *Ibidem.*

Obiectum primum primitate prædicationis est, quod prædicatur de omnibus, quæ in tali scientia considerantur. *disput. 49. num. 15.*

Obiectum primum primitate perfectionis est, quod ratione perfectionis differentie suæ participat perfectiori modo rationem obiecti communis, tam prædicationis, quam virtutis, seu attributionis. *Ibidem.*

Obiectum primum primitate virtutis, seu attributionis est illud, ad quod cætera alia ordinantur. *Ibidem.*

De ratione huius obiecti est continere in se primo virtualiter omnes veritates illius scientiæ, cuius est obiectum. *disput. cit. num. 17.*

Obiec.

Obiectum primū primitate virtutis est duplex, scilicet, motivū, & est, quod movet potentia ad sui amorē, & terminativum, & est, quod terminat amorem. *disp. cit. num. 20.*

Obiectum motivū, & terminativum est duplex, scilicet, primarium, & secundariū. Obiectū motivum primariū est, quod ita primo movet ad amorem sui, ut etiam moveat ad amorem aliorum amandorum in illo primo. Secundariū est, quod secundo movet. *Ibidem.*

Obiectū terminativū primariū est, quod ex se primo debet terminare amorē. Secundariū est, quod secundo terminat amorem. *Ibidem.*

Obiectum primum tripliciter dicitur. Primo: quia est prius natura ceteris. Secundo: primitate dignitatis. Tertio: primitate virtutis. De quibus. *disp. cit. num. 38.*

Obiectorum distinctio non arguit distinctionem in actibus. *disp. 50. a num. 4. & seqq.*

Odium.

Odium est duplex. vnum abominationis, & alterum inimicitiae, & quid sint. *disp. 56. n. 2.*

Odium abominationis, & inimicitiae datur in Deo propriē. *disp. cit. num. 7.*

Odium dupliciter sumitur. Primo largē, & negativē. Secundo propriē, & positiuē, de quo. *disp. 69. num. 133.*

Ordinatio.

Ordinatio alia est directiva, seu speculativa, & alia est imperativa efficax, & practica. *disp. 60. num. 100. & sequentibus.*

Ordinatio speculativa pertinet ad intellectum. *Ibidem.*

Ordinatio practica pertinet ad voluntatem. *Ibidem.*

P

PARVULI. PVERI.

In pueris decedentibus sine Baptismo peccatum originale est motivum adaequatum suae reprobationis. *disp. 69. num. 359.*

Omnibus parvulis reprobis dat Deus quantum est de se, auxilia, seu remedia sufficientia. *disp. 70. per totam.*

Peccatum.

Peccatum finale est motivum reprobationis positiuae. *disp. 69. num. 260. & 261.*

Peccatum mortale per poenitentiam remis-

sum quoad culpam, & poenam aeternam, potest puniri in Inferno poena aeterna per accidens non verò per se. *disp. 69. num. 292.*

Peccatum originale.

Peccatum originale non fuit motivū exclusionis efficacis à gloria in illis reprobis, quibus fuit dimissum. *disp. 69. num. 244. & seqq.*

Peccatum originale fuit motivum exclusionis à gloria in illis, quibus non fuit dimissum; non quia originale, sed quia finale. *disput. cit. num. 260. & 261.*

Peccatum originale quomodo sit motivum reprobationis in pueris, & in adultis. *disput. cit. num. 359.*

Pœna.

Pœna alia est damni, & alia sensus. *disput. 69. num. 259.*

Pœna damni est ex natura sua abstrahens à cruciatibus aeternis in Inferno; non verò pœna sensus. *Ibidem.*

Pœnitentia.

Pœnitentia non datur in Deo. *disp. 57. n. 26.*

Pœnitentia potest imperari à charitate, & è contra. *disput. 59. num. 116.*

Pœnitentia supponit peccatum, eiusque permissionem. *disput. 63. num. 4. & seqq.*

Ex vi absolutionis pœnitentiae non remittitur tota pœna temporalis. *disp. 69. num. 291.*

Permissio peccati.

Permissio peccati non est effectus praedestinationis de facto, preparatus à Deo ex intentione pœnitentiae. *disp. cit. num. 3. & seqq.*

Permissio peccati nequit esse effectus praedestinationis, preparatus à Deo ex intentione pœnitentiae. *disp. cit. num. 95.*

Permissio peccati est effectus praedestinationis, preparatus à Deo ex praeventis virtutibus, quae nec peccatum essentialiter supponunt, nec cum illo habent essentialem connectionem. *disput. cit. num. 156.*

Permissio peccati in reprobis est effectus praedestinationis electorū. *disp. cit. num. 100.*

Permissio peccati dupliciter potest considerari, & quomodo. *disput. cit. num. 104.*

Permissio peccati, quomodocumque consideretur, est effectus praedestinationis imperatus, non verò elicitus. *disput. cit. num. 106. & sequentibus.*

Permissio peccati personalis nunquam remittendi est effectus providentiæ generalis Dei. *disp. 69. num. 161.*

Permissio peccati non est medium ad finem reprobationis. *disp. cit. num. 165.*

Permissio peccati personalis nunquam remittendi est effectus reprobationis negativæ. *disput. cit. num. 172.*

Permissio talis peccati non est effectus reprobationis positivæ. *disp. cit. n. 173. & seqq.*

Personæ Divinæ.

Inter personas Divinas est amor amicitiae. *disput. 58. num. 16.*

Possibilitas. Possibile.

Possibile potest considerari dupliciter. Primo, secundum esse eminentiale, quod habent in Deo, & sic est ipse Deus. Secundo, secundum esse formale, est sic distinguitur à Deo. *disput. 51. num. 1.*

Possibile secundum esse eminentiale amatur à Deo necessario, sicut Deus se amat. *Ibidem.*

Esse formale possibile est quid diminutum. *Ibidem.*

Possibile non amatur à Deo amore efficaci. *disput. cit. num. 2.*

Possibile habet bonitatem secundum quid, licet bonitatem simpliciter non habeat. *disput. cit. num. 3.*

Possibilia amantur à Deo amore inefficaci, seu simplicis complacentia. *disp. 51. per totam.*

Prædestinatio.

Prædestinatio est quasi providentia particularis, aut saltem pars providentiæ generalis subiectiva, & obiectiva, & quare. *disp. 59. n. 1.*

Verbum *prædestinatio*, est idem ac verbum *prædestino*. Vtrunque est compositum ex præpositione *præ*, & ex verbo *Destino*. *disput. cit. num. 2.*

Præpositio *præ* in prædestinatione significat antecessionem durationis, seu æternitatis ad tempus. *Ibidem.*

Prædestinatio varias habet acceptiones, de quo. *disput. cit. num. 3.*

In qua acceptione sumatur strictè prædestinatio. *disp. cit. num. 4. & num. 5.*

Prædestinatio adhuc tripliciter sumitur. *disp. cit. num. 6. 7. & 8.*

Prædestinationem dari est certum de fide, & ratione constat. *disput. cit. num. 9. & 10.*

Prædestinatio strictè ab Augustino, Scoto, & D. Thoma diffinitur, eorumque diffinitiones in eadem coincidunt. *disp. cit. num. 11. & 12.*

Prædestinatio necessario includit intentionem finis, & electionem mediorum. *disput. cit. num. 17.*

Ad prædestinationem requiritur etiam usus activus. *disp. cit. num. 19.*

Ad prædestinationem requiritur ex parte intellectus scientia simplicis intelligentiæ, & consilium, seu iudicium regulans electionem ad gratiam. *disput. cit. num. 20.*

Ad prædestinationem requiritur etiam ex parte intellectus scientia visionis, & ad quid requiritur. *disput. cit. num. 21.*

In prædestinatione hic ordo servatur. Primo est intentio finis. Secundo electio mediorum. Tertio usus mediorum ad consequendum finem. Et quarto fructio de fine adepto. *disp. cit. n. 25.*

Actus ad prædestinationem concurrentes suo ordine declarantur. *disput. cit. num. 166.*

Prædestinatio comparatur ad providentiā, ut pars obiectiva illius. *disp. 61. n. 5. & 6.*

Prædestinatio est pars subiectiva providentiæ, & quomodo. *disput. 61. num. 8.*

Subiectum prædestinationis est sola creatura rationalis. *disput. cit. num. 24.*

Prædestinatio respicit finem superexcedentem facultatem rationalis creaturæ. *disput. cit. num. 25.*

Prædestinatio non distinguitur à providentia quoad suppositionem subiecti. *disput. cit. num. 26.*

Prædestinatio est infallibilis quoad ordinem mediorum in finem, & quoad actualem affectionem finis. *disput. cit. num. 27.*

Prædestinatio distinguitur, & non distinguitur à providentia quoad infallibilitatem affectionis finis. *disp. cit. num. 31. & seqq.*

Prædestinatio dupliciter sumitur. Primo ample, seu extensive, quæ in aggregatione omnium tam essentialiter, quam accidentaliter ad prædestinationem concurrentium consistit. Secundo præse, seu intensive, vel quoad essentiam, quam diffinierunt Augustinus, Scotus, & D. Thomas. *disput. 60. num. 2.*

Prædestinatio essentialiter consistit in unico, & in pluribus actibus. *disput. 60. per totam.*

Prædestinatio est actus liber. *disp. 60. n. 17.*

Prædestinatio est duplex. Una adæquata, & alia inadæquata. Earumque diffinitiones. *disp. cit. num. 41.*

Prædestinatio est vna vnitate per se, & est vna vnitate ordinis, vel aggregationis. *disput. cit. num. 43.*

Prædestinatio consistit essentialiter in actu voluntatis præsupposito actu intellectus, dato, quod in vnicō actu essentialiter consistat. *disp. cit. num. 65.*

Prædestinatio, dato, quod consistat in vnicō actu, consistit in electione efficaci ad gloriam. *disput. cit. num. 106.*

Prædestinatio, supposito, quod consistat essentialiter in duplici actu, consistit perfectiori modo in actu voluntatis. *disp. 60. num. 12.*

Nullum bonum naturale secundum se inspectum intra limites puræ naturæ potest esse prædestinationis effectus. *disput. 62. num. 2.*

Prædestinationis effectus est duplex. Elicitus, & imperatus, eorumque diffinitiones. *disp. 62. num. 3.*

Nullum bonum naturale est effectus elicitus prædestinationis. *Ibidem.*

Aliquid esse effectum prædestinationis imperatum, dupliciter potest contingere, & explicatur. *disput. cit. num. 4.*

Duobus modis potest aliquid esse effectus prædestinationis, de quo. *disput. cit. num. 6.*

Repugnat ab intrinseco, quod substantia prædestinati sit effectus prædestinationis. *disp. cit. per totam.*

Substantia prædestinati præsupponitur ad prædestinationem ordine executiuo, & intentionis. *disput. 62. num. 123.*

Substantia prædestinati nequit procedere imperatiuè à prædestinatione. *disp. cit. n. 124.*

Substantia prædestinati non est beneficium distinctum à creatione. *disput. cit. num. 125.*

Substantia prædestinati solum pro beneficio creationis potest esse motivum per modū obiecti gratiarum actionis. *disp. cit. num. 126.*

Omnia bona naturalia, præter prædestinati substantiam, sunt effectus prædestinationis. *disput. cit. num. 128.*

Bona indoles, & bonum ingenium sunt effectus prædestinationis non solum quia conducunt ad pauciora peccata committenda; sed etiam quia conducunt ad facilius credendum, seu ad facilius eliciendos actus supernaturales. *disput. cit. num. 129.*

Opera bona moralia facta solum propter honestatem virtutis sunt effectus prædestinationis. *disput. cit. num. 130.*

Permissio peccati de facto non est effectus

prædestinationis, præparatus à Deo ex intentione poenitentiae. *disput. 63. num. 3. & seqq.*

Repugnat, quod permissio peccati sit effectus prædestinationis, præparatus à Deo ex intentione poenitentiae. *disput. cit. num. 95.*

Permissio peccati est effectus prædestinationis præparatus à Deo ex præintents virtutibus, quæ nec peccatum essentialiter supponunt, nec cum illo habent essentialem connexionem. *disput. cit. num. 96.*

Permissio peccati in reprobis est effectus prædestinationis electorum. *disp. cit. n. 100.*

Permissio peccati duplici èr potest considerari, & quomodo. *a sp. cit. num. 104.*

Permissio peccati quomodocumque consideretur est effectus prædestinationis imperatus; non verò elicitus. *disp. cit. n. 106. & seqq.*

Omnia dona supernaturalia sunt effectus prædestinationis, etiam pro vt à libero arbitrio procedunt. *disput. 64.*

Ex donis supernaturalibus sola gloria, & finalis perseverantia sunt effectus prædestinationis eliciti; cætera verò imperati. *Ibidem.*

Prædestinatio ad gloriam quoad substantiā est ante merita præuilla. *disp. 65. per totam.*

Prædestinatio ad gloriam per modum coronæ, & præmij est post præuilla merita. *Ibidem.*

De fide est prædestinationem esse certam, & prædestinandum infallibiliter esse saluandum. *disput. 67. num. 1.*

Prædestinatio est certa certitudine præscientiæ. *disput. cit. num. 8.*

Prædestinatio est certa certitudine ordinis, & causalitatis. *disput. cit. num. 9.*

Prædestinationis infallibilitas non ledit libertatem. *disput. cit. num. 12.*

Certitudo prædestinationis cum prædestinatorum libertate non cohæret, quia prædestinatio summe efficax est, & decretum vni voluntatis includit efficax nedum ad substantiam actus, sed etiam ad modum libertatis. *disput. 67. per totam.*

Prædestinatio distinguitur à reprobatione in quo. *disput. 69. num. 3. & num. 171.*

Prædeterminatio.

Prædeterminatio physica tollit à creatura libertatem. *disput. 36. & 67. per totas.*

Præscientia.

Præscientia quoad nomen significat præcognitionem realem nouitæ ad suū obiectū. *disp. 34. n. 33.*

Præscientia in nobis tria habet. Primo esse cognitionem futurorum ante eorum existentiam. Secundo esse obscuram. Tertio esse transcendentem. *disput. 41. num. 50.*

Præscientia in Deo solum habet primum conceptum; non verò secundum, & tertium. *Ibidem.*

Præscientia formalissimè est cognitio futurorum ante eorum existentiam. *Ibidem.*

Alij conceptus præscientiæ sunt illi accidentales. *Ibidem.*

Præscientia ex ratione præscientiæ requirit præscientiam obiectivam rei eo modo, quo est præscientia. *disput. 41. num. 71.*

Præsentia.

Præsentia est duplex. Vna in se, & altera in alio, earumque diffinitiones. *disp. 41. num. 9.*

Præsentia obiectiva est duplex. Vna est ipsius obiecti per se, & immediatè. Altera per speciem. Et hæc adhuc est duplex. Alia per speciem proponentem obiectum clare, & evidentè, ut est in se. Et alia per speciem proponentem obiectum obscurè, & in confuso. *disp. 41. num. 71.*

Præsentia physica futurorum in æternitate non requiritur necessario ad infallibilem cognitionem eorum. *disput. 42. num. 3.*

Præsentia physica futurorum in æternitate non requiritur necessario, ut Deus illa intuitivè cognoscat. *disput. 42. num. 11.*

Prioritas.

Prioritas alia est naturæ, alia dignitatis, & alia virtutis. *disput. 49. num. 38.*

Propositio.

Propositio conditionalis est duplex. Alia necessaria, & alia libera, earumque diffinitiones. *disput. 34. num. 63.*

Hæc propositio: *voluntas consequitur intellectum* non est per se nota. *disp. 45. num. 15.*

Providentia.

Providentia est ordinatio mediorum in finem, vel est conditio rerum per media in finem, seu est cura de conducendis creaturis per media congrua in suos fines. *disput. 61. num. 2.*

Ad providentiam requiritur aliquis actus intellectus, & voluntatis. *Ibidem.*

Providentia est quasi pars, vel species prudentiæ. *Ibidem.*

Providentia solum potest esse in agentibus per intellectum, & voluntatem. *Ibidem.*

Providentia essentialitè consistit in actu intellectus, & voluntatis. *Ibidem, & disput. 60. num. 14.*

Providentiæ subiectum est omnis creatura. *disput. cit. num. 24.*

Providentia non petit finis superexcedentiam, sed circa quemlibet versatur. *disput. cit. num. 25.*

Providentia non distinguitur à prædestinatione quoad suppositionem subiecti. *disput. cit. num. 26.*

Providentia Dei est infallibilis quoad affectionem alicuius finis. *disp. cit. num. 27.*

Providentia est infallibilis, & non est infallibilis quoad affectionem finis particularis. *disput. cit. num. 31. & sequentibus.*

Providentia distinguitur, & non distinguitur à prædestinatione quoad infallibilitatem affectionis finis particularis. *Ibidem.*

Providentia in Deo alia est efficax, & inefficax alia, earumque diffinitiones. *disput. cit. num. 30.*

Et si providentia aliqua Dei finem intentum non assequatur, non ob hoc potest absolute dici fallibilis. *disput. cit. num. 60.*

Providentia distinguitur ab scientia practica, & in quo. *disput. 60. num. 113.*

Prudentia.

Prudentia est cognitio, & ordinatio recta mediorum ad finem. *disput. 61. num. 2.*

Prudentia includit actum intellectus, & voluntatis. *disput. 60. num. 94. & 95.*

Prudentia est virtus intellectualis, & moralis. *disput. 60. num. & 115.*

Prudentia alia est speculativa, & alia practica. *disput. 60. num. 94. & 95.*

Prudentia speculativa pertinet ad intellectum. *Ibidem.*

Prudentia practica pertinet ad voluntatem. *Ibidem.*

Prudentia est ratio agibilium, quæ sunt actus non progrediens extra agentem. *disput. 60. num. 114.*

Prudentia est ratio agibilium circa bona opera hominis. *Ibidem.*

Prudentia distinguitur ab arte, & in quo. *Ibidem. & num. 115.*

R

REPROBATIO. REPROBI.

Nomen *Reprobatio*, idem est ac repudiatio alicuius rei, vt disconuenientis, inutilis, & quare. *disput. 69. num. 2.*

Reprobatio propriè significat reiectionem alicuius ab aliquo bono. *Ibidem.*

Reprobatio sumitur, & pro reiectione à gratia, & pro exclusione à gloria, principalitèr tamen sumitur pro exclusione à gloria. *disput. cit. num. 3.*

Reprobatio consistit essentialitèr in duplici actu, intellectus, scilicèt, & voluntatis. *Ibidem.*

Reprobatio solum dicit in Deo voluntatem finis; non verò mediorum, in hocque distinguitur à prædestinatione. *Ibidem.*

Reprobatio est duplex. Positiua vna, negatiua alia, earumque diffinitiones. *disput. cit. num. 4.*

Reprobatio positiua opponitur contrariè prædestinationi; negatiua verò contradictoriè. *disput. cit. num. 5.*

Vtraque reprobatio, positiua, scilicèt, & negatiua, requiritur in Deo. *disp. cit. num. 6.*

Reprobatio negatiua est ante præuisionem omnis demeriti. *disput. cit. num. 8.*

Finis reprobationis negatiuæ est ostensio diuitiarum gloriæ, gratiæ, & liberalitatis Dei erga prædestinatos. *disput. cit. num. 10.*

Reprobatio positiua non est ante præuisionem demeritorum personalium. *disput. cit. per totam.*

Reprobatio est bonum occasionatum. *disp. cit. num. 171.*

Reprobatio non habet rationem finis per se, & primo voliti à Deo. *Ibidem.*

Reprobatio positiua à gloria, vt est beneficium indebitum, vel vt est pœna adhuc specificatiuè, non est ante præuisionem omnis demeriti personalis. *disp. cit. n. 193. & seqq.*

Peccatum originale non fuit motiui reprobationis positiuè in illis reprobis, quibus fuit dimissum. *disp. cit. num. 244. & seqq.*

Nullus est effectus reprobationis in hac vita; in alia verò solum inflictio pœnæ est talis effectus. *disput. cit. num. 344.*

Reprobis dat Deus auxilia efficacitè ad bene operandum. *disput. 70. num. 1.*

Reprobis negat Deus auxilia efficacitè ad consequendam infallibilitèr gloriam. *Ibidem.*

Reprobis omnibus, tam adultis, quam parvulis dat Deus, quantum est de se, auxilia sufficientia. *disput. 71. per totam.*

S

SCIENTIA DEI.

Scientia Dei quæ, & qualis sit circa futura? *Vide futurum, & cognitio Dei.*

Scientia Dei diuiditur in scientiâ simplicis intelligentiæ, & scientiâ visionis. *disp. 40. n. 2.*

Scientia simplicis intelligentiæ est illa, qua Deus cognoscit creaturas merè possibiles. *Ibidem.*

Scientia visionis est illa, qua Deus cognoscit creaturas futuras, & existentes. *Ibidem.*

Scientia visionis non est causa directiua, vel regulatiua proximè, seu in actu secundo futurorum, nec illorum factiua, nec productiua. *disput. cit. num. 8.*

Scientia simplicis intelligentiæ non est abstractiua. *disput. cit. num. 24.*

Scientia simplicis intelligentiæ, & scientia visionis sunt idem formalitèr actus. *disput. 50. num. 5. & disput. 59. num. 37.*

Scientia practica est de fine, & de medijs. *disput. 60. num. 113.*

Scientia practica est actus solius intellectus. *Ibidem.*

Scientia practica distinguitur à providentia, & in quo. *Ibidem.*

Scriptura.

Verba Sacræ Scripturæ sunt propriè intelligenda, quando ex eo nullum sequitur absurdum. *disput. 63. num. 25.*

Spes.

Spes versatur circa bonum absens, & arduum. *disput. 57. num. 2.*

Spes non datur in Deo, nec respectu bonitatis propriè, nec respectu bonorū ad extra. *Ibidem.*

Syllogizario.

Syllogizatio, quæ non est causa per effectū, nec effectus per causam, nec est demonstratio à priori, nec à posteriori. *d. 45. n. 44. 45. & 46.*

Synesis.

Vide Prudentia.

Synesis est rectè iudicatiua de medijs ab Eubulia inuentis. *asp. 59. num. 158.*

Fff a

Sy-

Synesis non est habitus à prudentia distinctus. *Ibidem.*

T TEMPVS.

Tempus est duratio rei defectibilis cum dependentia, & successione. *disp. 41. num. 2.*

Timor.

Timor respicit malum proprium futurum. *disput. 65. num. 1.*

Timor supponit ignorantiam, vel dubitationem effectus mali futuri. *Ibidem.*

Timor non est in Deo. *Ibidem.*

Tristitia.

Tristitia est dolor de malo, quod accidit, nobis nolentibus. *disput. 56. num. 1.*

Tristitia non est in Deo. *Ibidem.*

Tristitia non est de ratione formali Iræ. *disp. 56. num. 5.*

V VERITAS.

Veritas est passio entis. *disput. 51. num. 12.*

Veritas transcendentalis est sufficiens ad terminandā Dei cognitionem. *disp. cit. num. 15.*

Vocatio.

Vocationis nomine intelliguntur omnia auxilia, quibus Deus hominē excitat ad fidem, & iustificationem, & ad meritorie operandū, siue vocatio sit efficax, siue inefficax. *disput. 64.*

Vocatio est effectus prædestinationis imperatus. *Ibidem.*

Vocatio est donum supernaturale. *Ibidem.*

Voluntas Divina. Volitio.

Vide Decretum, & Deus.

Voluntas est in Deo verè, & propriè. *disput. 45. num. 1. & sequentibus.*

Ratio, qua probat D. Thomas voluntatem in Deo non est efficax demonstratio. *disp. 45. per totam.*

Voluntas consequitur intellectum non est propositio per se nota. *disput. 45. num. 15.*

Datur in Divina voluntate appetitus per modum actus elicit. *disput. 45. num. 70.*

Datur in Divina voluntate appetitus in ordine ad bona extrinseca. *disp. 45. num. 82.*

In voluntate Divina non est appetitus innatus in ordine ad se ipsam. *disp. 45. num. 99.*

Volitio actualis Dei non est de Methaphisica constitutione naturæ Divinæ. *disput. 46.*

Voluntas per modum actus primi non est de Methaphisica Dei constitutione. *Ibidem.*

Voluntas per modum actus primi datur in Deo. *disput. 47.*

Voluntas per modum habitus non datur in Deo. *Ibidem.*

Volitio libera Dei supra perfectiones necessarias non addit terminationem Deo intrinsicam, & defectibilem. *disp. 48. per totam.*

Obiectum primum primitate prædicationis voluntatis Divinæ est bonum abstrahens à bono creato, & in creato, & utrique commune. *disput. 49. num. 16.*

Obiectum primum primitate perfectionis voluntatis Divinæ est Essentia Divina. *Ibidem.*

Sola bonitas increata est obiectum motivū Divinæ voluntatis. *disput. 49. num. 21.*

Obiectum formale motivum Divinæ voluntatis est sola essentia Divina, ut ab attributis distincta. *disput. 49. per totam.*

Obiectum primum terminativum divinæ voluntatis est sola essentia Divina, ut ab attributis distincta; attributa verò, & creaturæ sunt obiecta secundaria. *disp. cit. num. 37.*

Voluntatis Divinæ actiue consideratæ nulla causa phisica potest dari. *disp. cit. num. 42.*

Voluntas Divina, Divinaque volitio habent causam realem efficientem, & finalem formaliter influentem. *disput. cit. num. 47.*

Voluntas Divina non dividitur in distincta attributa. *disput. 50. per totam.*

Voluntas Divina dividitur in voluntatem signi, & beneplaciti, quæ divisio est analogica, earumque diffinitiones. *disput. 52. num. 2.*

Voluntas beneplaciti est vera voluntas; voluntas verò signi est voluntas Methaphorice. *Ibidem.*

Signa voluntatis signi sunt quinque duntaxat, & assignantur. *disp. 52. num. 4. & seqq.*

Voluntas Divina dividitur etiam in voluntatem absolutam, & conditionatam, earumque diffinitiones. *disput. 52. num. 8.*

Voluntas conditionata non dicitur talis ex parte Dei; sed ex parte obiecti. *disp. cit. n. 9.*

Voluntas Dei conditionata explicatur. *disp. 52. num. 10. 11. 12.*

Voluntas Divina etiam dividitur in voluntatem antecedentem, & consequentem, earum-

rumque diffinitiones, & explicationes. *disput. cit. à num. 13. vsque ad 20.*

Voluntas antecedens, illa scilicet, qua Deus vult omnes homines saluos fieri, est voluntas beneplaciti. *Ibidem.*

An verò voluntas consequens sit semper voluntas beneplaciti? Vtrique defendi potest. *disput. cit. num. 22.*

Voluntas omnis antecedens, vt distinguitur à consequente, est conditionata, & è contra omnis voluntas conditionata est voluntas antecedens, vt à consequente distinguitur. *disp. cit. num. 23.*

Voluntas omnis consequens est absolutas; non tamen è contra. *Ibidem.*

Voluntas Diuina diuiditur in efficacem, & in inefficacem, earumque diffinitiones. *disput. cit. num. 24. & 25.*

Voluntas illa, quo Deus vult omnes homines saluos fieri est voluntas media inter voluntatem simplicis omnino complacentiæ, & voluntatem absolutè efficacem. *disput. cit. num. 27.*

Voluntas, qua Deus vult omnes homines saluos fieri est absolutè, & simpliciter inefficax, continet tamen virtualiter actum absolutè, & simpliciter efficacem circa salutem, quæ esset, si poneretur conditio. *disp. cit. num. 28.*

Voluntas, qua Deus vult omnium salutem est actus liber Dei. *disput. cit. num. 29.*

Voluntas Diuina, vt est causa rerum ad extra constituitur per infinitam efficaciam, & summam libertatem, & quomodo. *disp. 54. n. 100.*

Voluntas Diuina est libera libertate contradictionis, ita, vt ab omni actu libero putetur manere suspensa. *disput. 55.*

Voluntati Diuinæ non competunt tristitia, & timor. *disput. 56. num. 1.*

Voluntati Diuinæ non competit Ira, vt ab Aristotele diffinitur. *disput. 56. num. 3.*

Voluntati Diuinæ competunt propriè odiû, tam abominationis, quam inimicitia, & ira, vt

ab Scoto Lactantium sequente, diffinitur. *disp. cit. num. 7.*

Voluntati Diuinæ competit gaudium. *disp. 57. num. 1.*

Voluntati Diuinæ non competit spes, nec respectu bonitatis propriæ, nec respectu bonorum ad extra. *disput. 57. num. 2.*

Voluntati Diuinæ non competit desiderium respectu bonitatis propriæ. *disp. cit. num. 3.*

Voluntati Diuinæ competit desiderium respectu donorum ad extra. *disp. cit. num. 5.*

Voluntas.

Obiectum voluntatis abstrahit ab existentia. *disput. 51. num. 66. & sequentibus.*

Voluntas creata operatur in quantum mora à Deo, & illius motioni subordinata. *disput. 54. num. 35.*

Voluntas est causa principalis sui actus. *disp. 54. num. 50.*

Stante determinatione in intellectu, stat in voluntate libertas. *disput. cit. num. 65.*

Voluntas creata est libera libertate contrarietatis, & contradictionis. *disput. 55.*

Voluntas non determinatur à iudicio pratico intellectus. *disput. cit. num. 123.*

Voluntas est ordinatiua. *disp. 60. n. 103.*

Voluntas est perfectior intellectu. *disput. 60. num. 112.*

Vsus.

Vsus alius est actiuis. Alius passiuus. Actiuis est actus voluntatis executiue, quo Deus exequitur media ad finem intentum. Passiuus est ipsa executio actualis, seu positio phisica mediorum. *disput. 59. num. 19.*

Vsus respicit medium, vt actualiter ponitur in exercitio. *disput. cit. num. 25.*

Vsus distinguitur ab electione, & in quo. *Ibidem.*

Vsus distinguitur ab electione pœnes diuersa connotata. *disput. cit. num. 26.*

FINIS.

